KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA.

VANHEMPI SARJA.

KAUPUNGINVALTUUSTO.

1.

1875—1878.

HELSINGIN KAUPUNGIN TILASTOTOIMISTON
JULKAISEMA.

HELSINKI.
1933.

SISÄLLYSLUETTELO.

Siv.

Alkulause III

Kertomus vuodelta 1875.

A. Järjestelyasioita 2
B. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.
1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungin omistaman tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset 8
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset 29
3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset 36
4. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 44
C. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 44
D. Muut asiat 66

Kertomus vuodelta 1876.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.
1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset 90
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset 109
3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset 116
4. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 130
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 137
C. Muut asiat 176

Kertomus vuodelta 1877.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.
1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankkimista ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset 213
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset 227
3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset 245
4. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 255
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 267
C. Muut asiat 300

Kertomus vuodelta 1878.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.
1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan sellaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset 326
2. Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset 329
3. Kaupungin omistamien talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset 334
4. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat 349
B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat 371
C. Muut asiat 399

Hakemisto 421

Helsinki 1933. Mercator'in Kirjapaino Osakeyhtiö

ALKULAUSE.

Esillä oleva nidos, joka käsittää kertomukset Helsingin kaupunginvaltuuston toiminnasta vuosina 1875—1878, on ensimmäinen osa sarjaa, jota koskevan aloitteen kaupungin tilastotoimisto (silloinen tilastokonttori) teki rahatoimikamarille osoittamassaan, kesäkuun 4 p:nä 1928 päivätyssä kirjelmässä. Toimisto ehdotti siinä, että täydennykseksi Helsingin kaupungin kunnallishallintoa koskeville kertomuksille, joista vanhin kohdistuu vuoteen 1888, laadittaisiin ja julkaistaisiin vuosikertomukset valtuuston toiminnasta kaupunginvaltuustolaitoksen vuonna 1875 tapahtuneesta perustamisesta lähtien vuoteen 1887, miltä ajalta erinäisten muiden kunnallisten elinten, m. m. rahatoimikamarin toiminnasta ennestään on olemassa painetut selonteot, minkä jälkeen laadittaisiin yleishakemisto kunnalliskertomuksiin vuodesta 1875 aina vuoteen 1930, jolloin lailla säädetyn kunnallishallinnon uudelleenjärjestelyn odotettiin tulevan toteutetuksi. Sitten kun kaupunginvaltuusto oli merkinnyt vuoden 1929 talousarvioon tätä varten tarpeellisen määrärahan, rahatoimikamari tammikuun 15 p:nä 1929 päätti antaa tilastotoimistolle tehtäväksi ryhtyä puheena olevien julkaisujen toimittamiseen sekä määräsi kamarin silloisen sihteerin, filosofianmaisteri Harald Dalströmin huolehtimaan niiden toimitustyöstä.

Nyt julkisuuteen saatetut kertomukset, jotka maisteri Dalström on laatinut tilastotoimiston valvonnan alaisena ja jotka ruotsinkielisessä asussa julkaistiin jo syksyllä 1931, perustuvat pääasiallisesti kaupunginvaltuuston käsinkirjoitettuihin pöytäkirjoihin ja kirjekonsepteihin sekä valtuuston painettuihin asiakirjoihin; painetut esityslistat saapuneiden asiakirjain selostuksineen valtuusto otti käytäntöön vasta vuonna 1912. Yksityistapauksissa on käytetty Suomen valtionarkistossa, Uudenmaan lääninhallituksen arkistossa ja kaupungin maistraatinarkistossa säilytettyjä asiakirjoja.

Julkaisun suomenkielisestä asusta on filosofianmaisteri rouva A. Tudeer huolehtinut, mitä tehtävää on huomattavasti vaikeuttanut ja hidastuttanut se seikka, että perusteena olevat asiakirjat tältä ajalta ovat miltei yksinomaan ruotsinkieliset, sekä senaikainen horjuva suomenkielinen terminologia.

Helsingin kaupungin tilastotoimistossa kesäkuun 6 p:nä 1933.

Otto Bruun.

1875.

Kaupunginvaltuutettuina olivat vuoden 1875 alusta:

Kauppias W. Ahlfors.
Tehtailija A. H. Bade.
Siviili-insinööri E. L. Bergroth.
Kauppias C. F. Blomberg.
Lehtori C. G. Borg.
Kauppias, varakonsuli J. L. Borgström.
Avustava senaatinkamreeri, kolleegiasessori A. W. Brummer.
Kauppias E. A. Bäck.
Esittelijäsihteeri S. V. Calamnius.
Apteekkari A. Collan.
Tullinylijohtokunnan sihteeri S. V. Dalström.
Kirjakauppias G. W. Edlund.
Professori C. G. Ehrström.
Professori C. G. Estlander.
Professori J. A. Estlander.
Kulta- ja hopeaseppämestari J. E. Fagerroos.
Dosentti, lääketieteentohtori J. A. Florin.
Esittelijäsihteeri C. F. Forsman.
Arkkitehti G. F. Granholm.
Eversti S. Grunér.
Tehtailija, kauppias R. Th. Heimberger.
Esittelijäsihteeri E. Hjelt.
Filosofianmaisteri O. Höijer.
Tilastollisen toimiston tirehtori, fil. tohtori K. E. F. Ignatius.
Tie- ja vesikulkulaitosten ylihallituksen jäsen, laamanni A. F. Jansson.
Rehtori A. Kihlman.
Konsuli N. Kiseleff.
Merikoulun johtaja, kauppalaivankapteeni L. Krogius.
Päätoimittaja, kapteeni R. O. Lagerborg.
Professori A. J. Malmgren.
Muurarimestari O. W. Margelin.
Professori L. H. S. Mechelin.
Kulta- ja hopeaseppämestari O. R. Mellin.
Professori R. A. Montgomery.
Insinööri K. J. Numell.
Pankinjohtaja F. K. Nybom.
Protokollasihteeri F. J. Pipping.
Kauppias E. Rudolph.
Leipurimestari G. U. Sandberg.
Insinöörikapteeni C. G. Sanmark.
Päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman.
Valtionrautateiden päällikkö, valtioneuvos G. Strömberg.
Kauppaneuvos C. W. I. Sundman.
Suutarimestari G. Tallgrén.
Kauppias A. F. Wasenius.
Kauppias N. Wavulin.
Yliopiston kamreeri N. C. Westermarck.
Muurarimestari A. Ärt.

Vuoden varrella erosi vt Pipping, ja hänen sijaansa tuli [1]) kaupunginvaltuutetuksi pankinjohtaja, laamanni A. J. Rudbäck.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi kertomusvuonna vt Mechelin ja valtuuston varapuheenjohtajana toukokuun loppuun vt Calamnius ja

[1]) Ks. s. 82.

sen jälkeen vt Jansson. Puheenjohtaja Mechelin nautti kuitenkin osittaista vapautusta tehtävästään kesä-, heinä-, elo- ja syyskuussa ja varapuheenjohtaja Jansson vapautusta kesäkuun 16 p:stä elokuun 15 p:ään, jona viimemainittuna aikana vt Schauman toimi v. t. varapuheenjohtajana.

Valtuuston vakinaisen valmisteluvaliokunnan itseoikeutettu puheenjohtaja oli valtuuston puheenjohtaja. Valiokunnan valittuina jäseninä toimivat helmikuun 9 p:stä toukokuun 15 p:ään vtt Dalström (osittain), Lagerborg, Schauman, Ehrström ja Malmgren, toukokuun 16 p:stä syyskuun 10 p:ään vtt Dalström, Borg, Hjelt ja Brummer sekä syyskuun 11 p:stä vuoden loppuun vtt Hjelt, Ignatius, Numell ja Montgomery.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 46 kertaa, niistä 10 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 192 asiaa, joista 162 ratkaistiin ja 30 siirtyi vuoteen 1876.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 389 ja valtuuston puolesta lähetettyjen kirjeiden luku 216.

A. Järjestelyasioita.

Perustava kokous. Kaupunginvaltuuston ensimmäinen kokous pidettiin tammikuun 12 p:nä raatihuoneella olevassa maistraatin istuntosalissa. Kunnallispormestari, hovioikeudenassessori C. A. Öhrnberg, joka maistraatin valtuuttamana oli kutsunut kokouksen koolle, avasi [1]) sen lausuen valtuutetuille joitakin tervehdyssanoja, joissa hän sulki Helsingin kaupungin ja sen asiat valtuuston taitavaan ja pätevään huolenpitoon sekä kehoitti läsnäolijoita perustamaan valtuuston ja käsittelemään niitä kysymyksiä, joita tällöin katsottiin olevan harkittava. Kokouksen puheenjohtajaksi valittiin [2]) tämän jälkeen vt Mechelin, joka valtuutettujen vaalissa oli saanut eniten ääniä. Pöytäkirjan laati v. t. maistraatinsihteeri, varatuomari B. Sirén.

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Puheenjohtajakseen vuodeksi 1875 kaupunginvaltuusto valitsi [3]) vt Pippingin ja tämän heti sen jälkeen anomuksestaan vapauduttua tästä tehtävästä vt Mechelinin sekä varapuheenjohtajaksi vt Calamniuksen, jonka niinikään esittämä anomus saada vapautus tästä tehtävästä evättiin.

Valtuutettujen paikat kokouksissa. Kaupunginvaltuusto päätti [4]), että sen järjestyksen, jossa valtuutetut oli merkitty maistraatin vaalipöytäkirjaan, tuli määrätä heidän paikkansa kokouksissa.

Järjestelyvaliokunnan asettaminen. Järjestelyvaliokuntaan, jonka tuli laatia ehdotus kaupunginvaltuuston työjärjestykseksi, valtuuston kanslian järjestelemiseksi y. m., valtuusto valitsi [5]) jäseniksi puheenjohtaja Mechelinin, varapuheenjohtaja Calamniuksen sekä vtt Schaumanin, Lagerborgin, Montgomeryn, Ignatiuksen ja Pippingin.

Kaupunginvaltuuston kanslia. Järjestelyvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [6]) aluksi olla ottamatta muuta kansliahenkilökuntaa kuin sihteerin, jonka tehtävänä olisi:

pitää pöytäkirjaa valtuuston kokouksissa, jolloin oli otettava huomioon, että pöytäkirjan tuli sisältää ainoastaan lyhyt selonteko jokaisesta asiasta

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. tammik. 1 §. — [2]) S:n s:n 2 §. — [3]) S:n s:n 3 §. — [4]) S:n s:n 4 §. — [5]) S:n s:n 5 §. — [6]) S:n 19 p. tammik. 2 §.

sekä äänestysesitykset ja päätökset, mutta ei itse keskustelun selostusta, paitsi milloin valtuusto erittäin määräsi, että keskustelu oli merkittävä pöytäkirjaan;

laatia valtuuston lähtevät kirjelmät, pitää diaaria saapuneista ja suoritetuista asioista sekä säilyttää kaikki asiakirjat;

avustaa valtuuston valiokuntia niiden töissä sekä laatia niiden mietinnöt, mikäli se oli mahdollista, t. s. ellei useiden valiokuntain samanaikainen työskentely vaatinut erityisen sihteerin ottamista muutamille niistä; sekä

mikäli se katsottiin tarpeelliseksi, määräaikoina olla tavattavana maistraatin kokoushuoneessa, kun asiakirjoja oli siellä pöydälle pantuina.

Sihteerin palkkio vahvistettiin samalla toistaiseksi 4,000 markaksi vuodessa.

Sihteerintoimen täyttäminen. Järjestelyvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [1]) sanomalehdissä julkaistavalla ilmoituksella julistaa valtuuston sihteerintoimen vuodeksi 1875 avoimeksi ja suullisesti tai kirjallisesti haettavaksi puheenjohtajalta, minkä jälkeen tämän tuli valtuustolle ilmoittaa hakijat sekä ehdottaa henkilö, jonka hän varapuheenjohtajan kanssa neuvoteltuaan katsoi toimeen sopivimmaksi. Seuraavassa kokouksessa valittiin [2]) sihteeriksi lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius, jota edellä mainitussa järjestyksessä oli virkaan ehdotettu.

Kaupunginvaltuuston huoneisto. Hylättyään järjestelyvaliokunnan ehdotuksen, että kaupunginvaltuusto kokouksiaan varten vuokraisi Seurahuoneen suuren salin, valtuusto päätti [1]) jättää kokoushuonekysymyksen toistaiseksi lopullisesti ratkaisematta ja sillävälin käyttää tähän tarkoitukseen maistraatin istuntosalia. Valiokunnan ehdotuksen, että mainittua istuntosalia, jota maistraatti iltapäivin ainoastaan poikkeustapauksissa tarvitsi, toistaiseksi tähän aikaan päivästä käytettäisiin valtuuston kanslia-, arkisto- ja valiokuntahuoneena, valtuusto sensijaan hyväksyi.

Vanhat ohjesäännöt y. m. Järjestelyvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [1]) pyytää maistraatilta kappaleen kaikkia niitä kaupungin hallinnon eri haaroja koskevia ohjesääntöjä ja järjestyksiä, jotka aikojen kuluessa oli annettu. Myöhemmin ilmoitettiin [3]), että maistraatti oli toimittanut valtuustolle kappaleen erinäisiä kaupungin eri hallinnonhaaroja koskevia voimassa olevia sääntöjä, jotka päätettiin pitää valtuutettujen käytettävissä valtuuston kansliassa.

Kaupunginvaltuuston työjärjestys. Valtuusto hyväksyi [4]) erinäisin pienehköin muutoksin järjestelyvaliokunnan laatiman kaupunginvaltuuston työjärjestysehdotuksen. Täten hyväksytty työjärjestys, joka päätettiin julkaista painosta [5]) n. 200 kappaletta käsittävänä painoksena, oli sanamuodoltaan seuraava:

Helsingin kaupunginvaltuuston työjärjestys.

1 §. Kaupunginvaltuuston varsinaisia kokouksia on kunnallishallituksesta kaupungissa joulukuun 8 päivänä 1873 annetun k. asetuksen 33 §:n mukaan pidettävä vuosittain kesä- ja joulukuussa mainitussa pykälässä määrättyjä tarkoituksia varten.

Valtuusto kokoontuu niinikään vuosittain tammikuun alkupuoliskolla valitsemaan puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa sekä muinakin aikoina, jos vähintään neljäs osa heistä sitä puheenjohtajalta pyytää taikka hän sen tarpeelliseksi havaitsee, taikka myös kuvernööri tai maistraatti sitä vaatii (K. A. 33 §).

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. tammik. 2 §. — [2]) S:n 26 p. tammik. 2 §. — [3]) S:n 9 p. helmik. 7 §. — [4]) S:n 26 p. tammik. 4 §. — [5]) S:n 28 p. tammik. 5 §.

2 §. Kaikkiin kokouksiin antakoon puheenjohtaja julkipannun ja kirjallisen kutsumuksen, jossa mainitaan varsinaisessa kokouksessa sekä, mikäli mahdollista, myös ylimääräisessä kokouksessa käsiteltäviksi tulevat asiat. Varsinaista kokousta koskeva julkipano on annettava ainakin neljätoista päivää aikaisemmin sekä ylimääräistä kokousta koskeva viimeistään samalla kuin kutsumus saatetaan valtuusmiesten tiedoksi. Kutsumus sekä varsinaiseen että ylimääräiseen kokoukseen on viimeistään edellisenä päivänä saatettava valtuusmiesten tiedoksi kirjallisesti sekä, mikäli varsinaista kokousta koskee, aina ja, ylimääräiseen kokoukseen nähden, mikäli ehditään, julkaistava niissä kaupungin sanomalehdissä, joihin maistraatin kuulutukset tavallisesti pannaan; kokouksen ajasta on maistraatin puheenjohtajalle viimeistään edellisenä päivänä kirjallisesti ilmoitettava.

3 §. Valtuusmiehet asettuvat kokouksissa paikoilleen siinä järjestyksessä kuin heidät mainitaan maistraatin vaalipöytäkirjassa. Uudet ja uudesti valitut jäsenet asettuvat samaa keskinäistä järjestystä noudattaen paikoilleen vanhempien jäsenten jälkeen.

4 §. Tammikuun alkupuoliskolla vuosittain valitsevat valtuusmiehet keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Älköön kelläkään olko oikeutta kieltäytyä semmoisesta toimituksesta, jollei hän edellisinä kahtena vuonna ole samaa tointa pitänyt (K. A. 32 §).

Tätä vaalia varten pidettävän kokouksen kuuluttaa ja keskusteluja siinä johtaa lähinnä edellisen vuoden puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja taikka, jos nämä ovat valtuustosta eronneet taikka ovat estettyinä, järjestysnumeron mukaan ensimmäinen valtuusmies.

Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalista antakoot valtuusmiehet maistraatin kautta kuvernöörille kirjallisen ilmoituksen (K. A. 32 §).

5 §. Jos sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja ovat poissa taikka jäävillisiä kokouksessa keskusteluja johtamaan, valitaan puheenjohtaja siksi kerraksi.

6 §. Kunkin kokouksen alussa toimitetaan nimenhuuto.

Älköön mitään asiaa keskusteltavaksi otettako, eikä mitään päätöstä tehtäkö kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa, jollei vähintään kaksi kolmattaosaa heidän koko lukumäärästänsä ole läsnä.

Jos puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tai jäsen jää määrättyyn kokoukseen tulematta, ilman ilmoitettua ja valtuusmiesten hyväksymää estettä, taikka jos hän ilman sellaista syytä lähtee pois kesken kokousta, maksakoon sakkoa kaupunginkassaan joka kerralta, puheenjohtaja kuusi ja varapuheenjohtaja tai jäsen kolme markkaa, mutta kaksi sen vertaa, jos kokous läsnäolevien vähälukuisuuden vuoksi on pitämättä jätettävä (K. A. 37 §).

Näistä sakoista pitää sihteeri eri luetteloa, jonka mukaan hän ne perii, ja ovat sakkovarat neljännesvuosittain puheenjohtajan toimesta suoritettavat kaupunginkassaan.

7 §. Kaupunginvaltuuston keskustelut ovat julkisesti pidettävät, jolleivät valtuusmiehet erinäistä kysymystä varten toisin siitä päätä (K. A. 35 §).

Puheenjohtaja valvoo järjestystä kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa ja voipi, varoituksen ensinnä annettuansa, käskettää ulos kuuntelijan, joka sopimattomasti itsensä käyttää. Jos epäjärjestys syntyy, jota ei saada asettumaan, olkoon puheenjohtajalla oikeus lopettaa kokous (K. A. 45 §).

8 §. Kutakin kokousta varten laaditaan ja pannaan kokoushuoneeseen esille esittelylista, jossa mainitaan kaikki käsiteltäviksi tulevat asiat siinä järjestyksessä kuin puheenjohtaja katsoo sopivaksi ne esitellä.

9 §. Jokaisella valtuusmiehellä on oikeus kokouksessa seisoalta ja paikaltaan vapaasti lausua mielensä kaikista käsiteltävistä asioista, kuitenkin ainoastaan siinä järjestyksessä kuin hän on puheenvuoroa pyytänyt ja puheenjohtaja on häntä nimeltä huutanut. Jos joku lausunnossaan poikkeaa asiasta, tulee puheenjohtajan häntä siitä huomauttaa, mutta älköön kukaan muuten keskeyttäkö puhujaa lausunnossaan.

Maistraatin puheenjohtajan tahi hänen sijaisensa pyytäessä puhetta huudetaan hänet esiin ennen muita puhujia.

10 §. Jokaisesta asiasta, joka käsiteltäväksi on otettu, tulee puheenjohtajan, sittenkuin keskustelu on päättyneeksi julistettu, laatia niin muodostettu äänestysesitys, että siihen sopii vastata ainoastaan »jaa» taikka »ei». Sitten ilmoittakoon puheenjohtaja, mihin päätökseen hänen käsityksensä mukaan on tultu, ja vahvistakoon sen vasaranlyönnillä, jollei äänestystä pyydetä. Jos äänestystä vaaditaan, toimitetaan se avonaisesti, paitsi vaaleissa. Äänet annetaan esiinhuutoa myöten, ja jokaisella kaupunginvaltuusmiehellä on yksi ääni. Päätöksen määrää yksinkertainen äänten enemmistö. Jos avonaisessa äänestyksessä yhtä monta ääntä kumpaakin mieltä puoltavat, käyköön se mielipide noudatettavaksi, jota puheenjohtaja puolustaa. Vaalissa määrätään arvalla etusija niiden kesken, jotka ovat saaneet yhtä monta ääntä (K. A. 39 §).

Vaalilipun tulee ollakseen pätevä olla yksinkertainen, suljettu, merkillä varustamaton ja vapaa kaikesta kaksimielisyydestä henkilöjen nimiin sekä erehdyksistä heidän lukuunsa nähden.

Kaikissa äänestyksissä kehottakoon puheenjohtaja kahta valtuusmiestä sihteerin kera kirjoittamaan annetut äänet muistoon.

11 §. Kaupunginvaltuusmiesten kokouksissa saakoon itsekukin heistä tehdä ehdotuksia kaupungin yhteisistä asioista; mutta mitä näin ehdotellaan, älköön kuitenkaan otettako kohdastansa ratkaistavaksi, vaan on asia jätettävä rahatoimikamarin tai muun kaupunkikunnan asettaman toimikunnan selvitettäväksi, johon asia laatunsa puolesta kuuluu, taikka myös niiden henkilöin valmistettavaksi, jotka sitä varten erittäin valitaan (K. A. 36 §).

Sellainen ehdotus pitää aina olla kirjallisesti laadittu.

12 §. Jäsenten valitseminen erityiseen valmistelukuntaan tahi valiokuntaan, johon voi kuulua muitakin henkilöjä kuin valtuusmiehiä, toimitetaan kulloinkin kertanaan tehdyn päätöksen mukaisesti. Se valiokunnan jäsen, joka on etusijassa valittu, saa sihteeriltä otteen valiokunnan asettamista koskevasta valtuusmiesten pöytäkirjasta kaikkine siihen kuuluvine asiakirjoineen, minkä jälkeen hän viipymättä kutsuu koolle valiokunnan, joka keskuudestaan valitsee puheenjohtajan, jonka tulee viipymättä ryhtyä toimiin valiokunnalle annetun tehtävän joutuisaksi täyttämiseksi.

Valiokunta voi kutsua valtuusmiesten sihteerin avukseen sekä keskusteluihinsa että mietintönsä laatimiseen. Erityisiä tietoja saadakseen voi valiokunta kutsua istuntoonsa asiantuntevia henkilöjtä, jotka eivät kuitenkaan saa ottaa osaa valiokunnan päätösten tekoon.

Valtuusmiesten puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja ovat oikeutetut, olematta valiokunnan jäseniä, olemaan saapuvilla sen istunnoissa ja ottamaan osaa keskusteluihin, mutta ei päätösten tekoon. Jokaisella muulla valtuusmiehellä on oikeus valiokunnalle antaa kirjallinen lausunto valiokunnan käsiteltävästä asiasta, jonka lausunnon aina tulee liitteenä seurata mietintöä sen saapuessa valtuustolle.

Jokainen valiokunnan mietintö siihen kuuluvine vastalauseineen on painatettava ja kappale sitä toimitettava kullekin kaupunginvaltuusmiehelle viimeistään samalla kertaa kuin kutsumus siihen kokoukseen, jossa asia otetaan käsiteltäväksi, elleivät erittäin kiireelliset asianhaarat aiheuta puheenjohtajaa esittelemään asiaa ennenkuin mietinnön painatus on ehditty toimittaa.

Painettuja mietintöjä saavat myös maistraatin puheenjohtaja ja jäsenet kukin kappaleensa.

13 §. Puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa lukuunottamatta älköön kellään valtuusmiehellä olko oikeutta kieltäytyä valiokunnan jäsenyydestä, ellei hän samaan aikaan jo ota osaa valiokuntatyöhön taikka myös aikaisemmin samana vuonna ole kuulunut neljään valiokuntaan.

14 §. Ensimäisellä kerralla kun rahatoimikamarin, muun toimikunnan tahi erityisesti asetetun valiokunnan antama mietintö tahi muu asia tulee käsiteltäväksi, älköön asian pöydällepanoa seuraavaan kokoukseen evättäkö, jos kuusi tai useampia jäseniä sitä pyytää sekä asiasta annettu mietintö ei ole kolmea päivää aikaisemmin painettuna ollut valtuusmiehille jaettu. Kaikissa muissa tapauksissa, jolloin pöydällepanoa ensi kerran vaaditaan, niin myös jos pöydällepanoa toistamiseen pyydetään, on asia valtuusmiesten harkinnan varassa.

Pöydälle pantuja asioita koskevat asiakirjat sekä niiden luettelo pidetään saatavina sihteerin toimitushuoneessa tahi muussa valtuusmiesten sitä varten määräämässä huoneessa.

15 §. Valtuuston pöytäkirjassa on mainittava kokouksesta pois jääneet jäsenet, lyhyt selostus kustakin esitellystä asiasta, sen käsittelyssä tehdyt ehdotukset ja niihin annetut vastaukset, sekä merkintä niistä enemmistä toimenpiteistä, joihin valtuusto on määrännyt ryhdyttäväksi.

Ellei valtuusto kerrakseen toisin määrää, ei eri puhujain lausuntoja panna pöytäkirjaan; kuitenkin saa jokainen viimeistään pöytäkirjan tarkistustilaisuudessa antaa keskustelussa lausumansa mielipiteen kirjallisesti laadittuna liitteeksi pöytäkirjaan.

Äänestysluettelot pannaan pöytäkirjan oheen.

16 §. Joka on ollut osallisena jonkin kaupunginvaltuusmiesten käyttelemän asian ratkaisemisessa, olkoon oikeutettu joko kohta taikka viimeistäänkin pöytäkirjaa tarkastettaessa, antamaan vastalauseensa tehdystä päätöksestä (K. A. 41 §).

Vastalauseessa saa annetun lausunnon ainoastaan perustella, mutta ei muuttaa.

17 §. Pöytäkirja on joko kohta taikka seuraavassa valtuusmiesten kokouksessa tarkastettava. Kuitenkin saavat valtuusmiehet jättää tämän tarkastuksen puheenjohtajan ja vähintään kahden jäsenen toimitettavaksi jonakuna muuna päivänä, jonka valtuusmiehet sitä varten määräävät.

Tarkastettu pöytäkirja on sitten ennen julistettuna päivänä julkisesti luettava (K. A. 40 §).

18 §. Ulosmenevistä kirjoituksista pitää pöytäkirjankirjoittaja huolta ja puheenjohtaja kirjoittaa niiden alle nimensä (K. A. 40 §).

Toimituskirjain mukana ei seuraa pöytäkirjaa.

19 §. Kaupunginvaltuusmiesten päätös ratkaistussa asiassa on, niin pian kuin se on tarkastettu, maistraatille kirjallisesti ilmoitettava. Jokaisella, joka sitä tahtoo, on valta ottaa pöytäkirjasta kopia ja saada se oikeaksi todistetuksi (K. A. 42 §).

Pöytäkirjat niihin kuuluvine asiakirjoineen ovat säilytettävät sillä tavoin ja siinä paikassa kuin valtuusto määrää.

Valiokuntamietintöjen painatus. Erityisesti sen johdosta, että kaupunginvaltuusto oli lopullisesti käsitellyt erään tärkeän valiokunnan mietinnön ilman että sitä oli julkaistu painosta, vt Borg alisti valtuuston harkittavaksi, eikö olisi syytä vastedes ankarammin noudattaa työjärjestykseen sisältyvää sanottujen mietintöjen painatusta koskevaa säännöstä. Tämä alistus ei aiheuttanut [1]) toimenpidettä valtuuston taholta, koska oli ajateltavissa, että erikoiset seikat poikkeustapauksissa voivat tehdä välttämättömäksi valiokuntamietintöjen esittelemisen siitä huolimatta, ettei niitä ollut ehditty painattaa.

Kunnallisasetuksen 37 §:n tulkinta. Puheenjohtajan esittämän kysymyksen johdosta kaupunginvaltuusto selitti [2]), että niitä valtuutettuja, jotka saapuivat kokouksiin nimenhuudon jälkeen, mutta ennenkuin mitään asiaa oli ehditty esitellä, ei ollut katsottava velvollisiksi suorittamaan kunnallisasetuksen 37 §:ssä säädettyä sakkoa.

Kaupunginvaltuutettujen esiintyminen kaupungin edustajina. Järjestelyvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [3]) määrätä säännöksi, että niissä tapauksissa, joissa valtuusto katsoi asiakseen esiintyä kaupungin edustajana, tätä ei tehtäisi in corpore, vaan että edustuksesta huolehtisi tilaisuutta varten valittu lähetystö, johon puheenjohtajan tai hänen estyneenä ollessaan varapuheenjohtajan tuli itseoikeutettuna kuulua, sekä että valtuuston aina oli kokouksessaan tehtävä tällaista esiintymistä koskeva päätös.

Vakinainen valmisteluvaliokunta. Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [4]) valita keskuudestaan viisijäsenisen vakinaisen valmisteluvaliokunnan, jonka tuli tarpeen mukaan esiteltäviksi valmistella valtuustolle saapuvat asiat; tämän valiokunnan jäsenet oli valittava kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, ensimmäiset toukokuun 15 p:ään asti.

Erinäisten hallinnollisten viranomaisten toiminnan jatkaminen. Maistraatti ilmoitti, että vastaisen rahatoimikamarin ohjesäännön ehdotusta kunnallisasetuksen 51 §:n mukaisesti valmisteltiin maistraatissa, ja ehdotti, että kunnes tämä ohjesääntö ehdittäisiin säädetyssä järjestyksessä käsitellä ja sille hankkia asianmukainen vahvistus, maistraatti ja sen alaiset virka- ja palvelusmiehet jatkuvasti huolehtisivat kaupungin rahatoimen hallinnosta, kaupungin kiinteistöjen valvonnasta, kaupungin irtaimen omaisuuden hoidosta ja silmälläpidosta sekä kaupungin yleisten töiden valvonnasta elokuun 21 p:nä 1856 annetun kaupungin rahatoimikonttorin ohjesäännön ja joulukuun 18 p:nä 1869 annetun maistraatin työjärjestyksen mukaisesti. Tämä väliaikainen järjestely olisi ulotettava myöskin palotoimikuntaan, majoitustoimikuntaan, vaivaishoitojohtokuntaan ja kansakoulujen johtokuntaan, kunnes kysymys niitä koskeviin ohjesääntöihin ja määräyksiin mahdollisesti tehtävistä muutoksista oli lopullisesti tutkittu. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [5]) antaa kolmimiehiselle valiokunnalle tehtäväksi antaa asiasta lausunnon ja valitsi [6]) sen jäseniksi vtt Janssonin, Höijerin ja Malmgrenin. — Pääasiassa yhtyen tämän valiokunnan sittemmin antamaan mietintöön [7]), joka

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. maalisk. 10 §. — [2]) S:n 28 p. tammik 12 §. — [3]) S:n 19 p. tammik. 2 §. — [4]) S:n 9 p. helmik. 3 §. — [5]) S:n 28 p. tammik. 6 §. — [6]) S:n s:n 14 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

m. m. sisälsi tietoja palotoimikunnan, majoitustoimikunnan, vaivaishoitojohtokunnan, kansakoulujohtokunnan ja väliaikaisen kuumesairaalan hallituksen silloisesta järjestelystä ja kokoonpanosta, valtuusto sen jälkeen hyväksyi [1]) maistraatin esityksen, kuitenkin sellaisin lisäyksin, että ehdotetun väliaikaisen järjestelyn tuli koskea myöskin kuumesairaalan hallitusta sekä että kaupunginvaltuuston vastedes kunnallisasetuksen 81 §:n nojalla tuli suorittaa tarpeen vaatimat mainittujen johtokuntain ja hallitusten uusinta- ja täydennysvaalit. Sen ohessa valtuusto päätti erityisessä maistraatille osoitetussa kirjelmässä pyytää yksityiskohtaisia tietoja niistä yleisistä töistä, jotka maistraatti ja kaupungin vanhimmat olivat päättäneet toimeenpantaviksi kertomusvuoden kuluessa, sekä niille hyväksytyistä kustannusarvioista.

Kaupunginvaltuustolle osoitettujen kirjelmien lähettämisessä noudatettava menettely. Vaivaishoitojohtokunta ilmoitti tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten kaupunginvaltuustolle, että neljä sen jäsenistä oli erovuorossa sekä että viransijaiset hoitivat johtokunnan sihteerinvirkaa ja toista lääkärinvirkaa. Koska valtuusto katsoi, että johtokunnan asiaa koskeva kirjelmä oikeastaan olisi ollut lähetettävä maistraatin välityksellä, valtuusto päätti [2]) palauttaa asian johtokuntaan. Tätä päätöstä vastaan esitti [3]) kuitenkin pöytäkirjaa tarkistettaessa kuusi valtuutettua vastalauseensa.

Kaupunginvaltuuston kirjelmäinvaihto kaupungin hallinnollisten viranomaisten kanssa. Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässä vt Höijer huomautti, että olisi suotavaa saada ne muodot, joita oli noudatettava valtuustolle saapuvien asioiden vastaanottamisessa ja valtuuston päätösten toimituksessa, mahdollisimman suuressa määrässä yksinkertaistetuiksi, ja anoi, että valtuusto ottaisi harkittavakseen, oliko välttämätöntä, että eri hallinnollisten lautakuntain lähettämät kirjelmät jätettiin valtuustolle maistraatin välityksellä ja kaikki valtuuston tekemät päätökset maistraatin välityksellä saatettin lautakuntain tietoon. Valtuuston palautettua [4]) asian vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan tämä siitä antamassaan mietinnössä [5]) lausui mielipiteenään, ettei valtuuston olisi kerta kaikkiaan noudatettaviksi vahvistetuilla säännöillä määrättävä, miten ja mitä tietä kirjelmät oli lähetettävä ja jätettävä valtuustolle ja valtuuston päätökset toimitettava kaupungin hallinnollisille viranomaisille. Tällaisten sääntöjen vahvistaminen olisi laintulkintatoimenpide, joka ei tuntunut kuuluvan valtuuston toimivallan puitteisiin. Koska kunnallisasetus ei sisältänyt mitään tätä asiaa koskevia ehdottomia määräyksiä, tuntui valiokunnasta oikeimmalta, että valtuusto olosuhteiden mukaan ja mainitun asetuksen johdolla kussakin erikoistapauksessa, milloin se oli tarpeellista, ratkaisi, oliko jonkin kirjelmän katsottava saapuneen valtuustolle asianmukaisessa järjestyksessä ja miten päätös oli toimitettava. Kokemus oli kaiketi vähitellen osoittava, mitä järjestystä tässä kohden oli sopivinta noudattaa, ja siten vakiintuisi tapa, joka tekisi asiaa koskevat nimenomaiset määräykset tarpeettomiksi. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [6]) antaa asian raueta.

Pöytäkirjain tarkistus. Kaupunginvaltuusto päätti [7]), että milloin ei nimenomaan toisin määrätty, puheenjohtajan ja kahden valtuutetun, jotka puheenjohtajan tuli vuorotellen joka kerraksi valita, oli tarkistettava valtuuston pöytäkirjat.

---

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 2 §. — [2]) S:n 19 p. tammik. 4 §. — [3]) S:n 26 p. tammik. 1 §. — [4]) S:n 9 p. helmk. 9 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8. — [6]) Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 3 §. — [7]) S:n 16 p. helmik. 13 §.

Esityslistain julkaiseminen sanomalehdissä. Puheenjohtaja ilmoitti, että koska siitä menettelystä, että kaupunginvaltuuston kokouskutsuihin niitä valtuutetuille lähetettäessä oli tutustumista varten liitetty niitä varten laaditut esityslistat, oli havaittu olevan verraten vähän hyötyä, oli sanomalehtien Helsingfors dagblad, Hufvudstadsbladet ja Morgonbladet toimitusten kanssa tehty sopimus esityslistain julkaisemisesta niiden uutisosastoissa. Valtuusto hyväksyi [1]) tämän toimenpiteen ja merkitytti pöytäkirjaan toivomuksensa, että kokouksissa esiteltävät asiat joko kokouspäivänä tai päivää sitä ennen mikäli mahdollista tiedoitettaisiin niissä sanomalehdissä, joissa valtuuston kuulutukset julkaistiin.

Puhtaaksikirjoituskulut, n. s. tarverahat y. m. Järjestelyvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [2]), että puheenjohtajan tarpeen mukaan tuli määrätä maksettavaksi valtuuston puhtaaksikirjoituskuluihin, n. s. tarverahoiksi sekä kaappeja ja muuta mahdollisesti tarvittavaa kalustoa varten tarvittavat varat, joista vuoden lopussa oli annettava tieto valtuustolle.

Vahtimestarin ottaminen toimeensa. Jäjestelyvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [2]), että valtuuston vahtimestarin ottaminen ja erottaminen olisi puheenjohtajan asia, ja vahvisti samalla vahtimestarin palkkion 500 markaksi vuodelta.

Kaupungin pääkassa-arkun avaimen säilyttäminen. Maistraatin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [3]) antaa valtuuston valitsemalle henkilölle tehtäväksi sen raatihuoneen rahastoholvissa olevan kaupungin pääkassa-arkun avaimen säilyttämisen, joka siihen asti oli ollut erään kaupungin vanhimman huostassa. Tähän tehtävään valittiin vt Sundman, joka sittemmin ilmoitti [4]), että kyseellinen avain oli jätetty hänen haltuunsa.

Kaupunginvaltuuston sinetti. Puheenjohtajan ehdotettua, että kaupunginvaltuusto hankkisi itselleen oman sinetin, jossa olisi Helsingin kaupungin vaakuna sekä sen ympärillä kaupunginvaltuuston nimitys sekä suomeksi että ruotsiksi, valtuusto määräsi [5]), että sille niin pian kuin mahdollista oli hankittava sinetti, ja antoi puheenjohtajalle tehtäväksi yksissä neuvoin varapuheenjohtajan kanssa määrätä sinetin kaiverruksen yksityiskohdat.

B. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungin omistaman tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.

Kaupungin uusi asemakartta. Maistraatin ilmoitettua [6]), että kaupungin viranomaisten toimesta laadittu uusi asemakartta kaupungin rakennuttamista varten oli korkeimmassa paikassa hyväksytty ja vahvistettu, kaupunginvaltuusto päätti [7]) kehoittaa maistraattia antamaan lausuntonsa niistä toimenpiteistä, joihin tämän johdosta katsottiin olevan aihetta.

Vesijohdon ostaminen kaupungille. Jo vuonna 1864 senaatti oli herättänyt kysymyksen täydellisen vesijohdon aikaansaamisesta Helsingin kaupunkia

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 13 §. — [2]) S:n 19 p. tammik. 2 §. — [3]) S:n 28 p. tammik. 8 §. — [4]) S:n 23 p. helmik. 9 §. — [5]) S:n 28 p. tammik. 11 §. — [6]) S:n 29 p. kesäk. 12 §. — [7]) S:n 19 p. lokak. 1 §.

varten, ja kaupungin vanhimmat ja maistraatti olivat tällöin käsitelleet tätä kysymystä, joka kuitenkin hankkeen toteuttamisesta johtuvien runsaiden kustannusten vuoksi oli saanut raueta. Maistraatti oli kuitenkin tässä yhteydessä anonut, että valtion kustannuksella toimitettaisiin vesijohdon rakentamisen edellyttämät tutkimukset, minkä jälkeen polyteknillisen koulun opettaja, insinööri E. Lekve senaatin määräyksen nojalla vuonna 1866 tehtyään opintomatkan ulkomaille oli laatinut ehdotuksen Helsingin kaupungin vesijohdoksi. Tästä ehdotuksesta maistraatti vuonna 1867 oli pyytänyt ja saanut lausunnon tukholmalaiselta everstiluutnantti F.W. Leijonanckerilta, joka pääasiassa puolsi insinööri Lekven ehdotusta. Näitä selvityksiä, jotka molemmat oli julkaistu painosta [1]), oli edelleen harkittu kunnan komiteoissa ryhtymättä kuitenkaan käytännöllisiin toimenpiteisiin. Vuonna 1868 kuitenkin pietarilainen kauppaosakas W. A. Abegg maistraatille lähettämässään kirjelmässä sitoutui erinäisin ehdoin rakentamaan herrojen Lekven ja Leijonanckerin ehdotusten mukaisesti suunnitellun vesijohdon ja vastedes käyttämään sitä. Sittenkuin tämä tarjous oli evätty, herra Abegg vuonna 1870 jonkin verran muutetuin ehdoin uudisti tarjouksensa, ja tulos oli, että maistraatti vuonna 1871 kaupungin vanhinten mieltä kuultuaan teki hänen kanssaan toimilupasopimuksen, jonka mukaan herra Abeggille myönnettiin oikeus vesijohdon rakentamiseen Vantaanjoesta kaupunkiin sekä sen kunnossapitämiseen samoinkuin tästä ajankohdasta 75 vuodeksi eteenpäin yksinoikeus veden jakeluun määrätyin ehdoin. Tämän toimiluvan herra Abegg vuonna 1872 maistraatin ja kaupungin vanhinten luvalla siirsi berliiniläiselle toiminimelle Continental Wasserwerks-Actien-Gesellschaft Neptunille. Tämä yhtiö aloitti laitoksen rakennustyön s. v. marraskuun 1 p:nä insinööri R. Huberin johdolla, ja vuoden 1874 päättyessä siitä oli valmiina noin kaksi kolmannesta.

Vuoden 1875 alussa osakeyhtiö Neptunin johtokunta maistraatille jätetyssä kirjelmässä tarjosi kunnan lunastettavaksi yhtiön rakennuttaman vesijohdon ynnä kaiken yhtiön maassa omistaman irtaimiston, lukuunottamatta talojen putkijohtojen aineksia, 2,000,000 markan hinnasta, ja yhtiö sitoutui siinä tapauksessa rakentamaan laitoksen valmiiksi toimilupasopimuksen määräysten mukaisesti; kauppasummasta suoritettaisiin tämän tarjouksen mukaan 500,000 markkaa ennakolta, jotta työtä voitaisiin jatkaa ja suorittaa se loppuun, 1,100,000 markkaa neljätoista päivää vesijohdon avaamisen jälkeen ja 400,000 markkaa viiden vuoden aikana 80,000 markan vuotuisissa erissä. Maistraatin tämän johdosta jätettyä asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi valtuusto päätti [2]) asettaa sitä valmistelemaan valiokunnan, jonka tuli antaa lausunto asiasta sen koko laajuudessa, ja valitsi [3]) valiokunnan jäseniksi vtt Bergrothin, Baden, J. A. Estlanderin, Nybomin ja Sundmanin sekä pankinjohtaja E. E. Wasastjernan ja professori J. J. Chydeniuksen, minkä ohessa puheenjohtaja Mecheliniä ja varapuheenjohtaja Calamniusta kehoitettiin, mikäli heidän aikansa sen salli, ottamaan osaa valiokunnan keskusteluihin ja päätösten tekoon.

Ensimmäisenä toimenpiteenään valiokunta ehdotti, että valtuusto anoisi maistraatilta, että valittaisiin 24 henkilöä kunnallisasetuksen 25 §:ssä säädetyksi vakinaisen kaupunginvaltuuston lisäykseksi kyseellisen asian käsittelyä varten. Valtuuston myönnyttyä [4]) tähän ja sittenkuin vaali oli toimitettu,

[1]) Lekve, E., Förslag till vattenledning för Helsingfors stad, Helsingfors 1866. Leijonancker, F. W., Utlåtande rörande förslag till vattenledning för Helsingfors, Helsingfors 1868. — [2]) Valt. pöytäk. 16 p. maalisk. 10 §. — [3]) S:n s:n 11 §. — [4]) S:n 13 p. huhtik. 3 §.

maistraatti ilmoitti [1]), että lisävaltuusmiehiksi oli valittu kauppias F. Aspelin, tehtailija L. J. Källström, pankinjohtaja J. Lupander, kauppiaat W. Scharin ja F. L. Heimberger, tehtailija F. W. Grönqvist, muurarimestari A. Helin, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand, protokollasihteeri N. Björklund, polyteknillisen koulun opettaja E. E. Qvist, varatuomari S. Stenberg, kauppias A. W. Nyström, merikapteeni V. Kåhlman, protokollasihteeri F. Lindberg, insinöörikapteeni A. W. Lagerborg, valtioneuvos L. L. Lindelöf, pankinjohtaja E. E. Wasastjerna, protokollasihteeri E. F. Hjelt, lääketieteentohtori J. W. Runeberg, tehtailija R. Staudinger, leipurimestari G. M. Stenius, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. J. Jägerhorn, professori J. J. Chydenius ja esittelijäsihteeri, vapaaherra C. V. de la Chapelle.

Valiokunnan tämän jälkeen antamassa laajassa mietinnössä [2]) selostettiin ensin vesijohtokysymyksen aikaisempia vaiheita, minkä jälkeen siirryttiin tekemään selkoa toimiluvanhaltijan oikeudesta niihin paikkoihin, mihin laitos oli rakennettu, Vantaanjoen veden käyttämiseen sekä siihen maahan, johon vesijohtoputket oli laskettu. Tässä suhteessa valiokunta totesi, että osakeyhtiö Neptun n. s. Vanhankaupungin myllyistä oli hankkinut omakseen $^{15}/_{16}$ ja vuokrannut kaupungin omistaman $^{1}/_{16}$ sekä että se oli tehnyt laitoksen paikkaa ja putkien laskemislupaa koskevat sopimukset Viikin kapteeninvirkatalon, Vanhankaupungin Siltasaaren, Forsbyn tilan, Annebergin ja Arabian huvilain, Vicksbergin allodisäterin, Gumtäcktin, Sofielundin ja Backasin huvilain, n. s. Janssonin viljelysten, Toivon huvilan ja Töölön puistoyhtiön omistajain kanssa. Valiokunta havaitsi siis yhtiön laillisessa järjestyksessä hankkineen itselleen vesijohdon valmiiksirakentamiseen tarpeelliset kiinteistöt sekä vuokra- ja käyttöoikeudet, joten laitoksen osto ei mainitussa suhteessa aiheuttaisi kaupungille mitään oikeudellisia ristiriitoja. — Rakenteilla olevasta vesijohdosta valiokunta lausui, että se oli rakennettu pääasiassa insinööri Lekven ehdotuksen mukaisesti. Tästä oli kuitenkin poikettu m. m. vesijohtolaitokseen kuuluvien rakennusten sijoittamisessa, suodatusaltaan suuruuteen nähden, se kun oli rakennettu yhteensä 23,000 neliöjalan laajuiseksi eli 5,000 neliöjalkaa suuremmaksi kuin insinööri Lekve oli ehdottanut, sekä erinäisissä teknillisissä yksityiskohdissa. Suodatusaltaasta, johon jokivesi insinööri Lekven suunnitelman mukaisesti ensin johdettaisiin, imettäisiin puhdistettu vesi pumppulaitokseen, josta se sitten koneitten kautta painettaisiin kaupungin putkiverkostoon. Koneita olisi kaksi turbiinia, jotka oli arvioitu 55-hevosvoimaisiksi kumpikin, sekä neljä pumppua. Tarvittavaan vesivoimaan nähden valiokunta viittasi everstiluutnantti Leijonanckerin lausuntoon sekä insinöörien A. Mickwitzin ja E. von Knorringin todistuksiin, joista valiokunnan mielestä kävi ilmi, ettei vesivoiman puutetta voinut katsoa olevan pelättävissä. Konehuoneen läheinen maasto teki myöskin mahdolliseksi pienehkön rakennuksen pystyttämisen, johon tarpeen vaatiessa voitaisiin asettaa apuhöyrykone ynnä pienehkö höyrykattila. Uutta, kivestä tehtyä patolaitetta ei tosin ollut rakennettu 20 jalkaa vanhan patolaitteen alapuolelle, kuten senaatin päätöksessä vuodelta 1873 oli määrätty, vaan se oli perustusvaikeuksien vuoksi sijoitettu 10 jalkaa mainitun padon yläpuolelle, mutta tämä vähäpätöinen muutos ei voinut vaikuttaa patousolosuhteisiin, koska uuden padon harjan korkeus ja vapaan lasku-uoman laajuus täyttivät vahvistetut ehdot. Vanhastakaupungista Helsinkiin vievän putkijohdon muodostivat valetusta harkkoraudasta tehdyt muokkaamattomat putket, joiden

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. toukok. 7 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 21.

mitat vastasivat toimilupasopimuksessa määrättyjä, ja valiokunnan hankkimien luotettavien tietojen mukaan oli kaikkia putkia ennen niiden laskemista maahan koeteltu 15 atmosfäärin vedenpaineella. Määräystä, että putkien yläreunan jäätymisen ehkäisemiseksi tuli olla vähintään 6 jalkaa maanpinnan alapuolella, oli noudatettu kaikkialla paitsi kahdessa paikassa, missä putkia maan laadun vuoksi ei ollut laskettu aivan niin syvälle, mutta tämä voitiin, jos se huomattiin tarpeelliseksi, korjata riittävästi lisäämällä maakerrosta. Vesilinnaan, joka insinööri Lekven suunnitelman mukaisesti oli sijoitettu pienelle tasaiselle vuoriylängölle n. s. Alppipaviljongin läheisyyteen, mahtui säädetty vesimäärä eli 1,000,000 kannua, ja siitä puuttui toistaiseksi ainoastaan sisäinen sementtipäällystys. Kaupungin putkiverkosta insinööri Lekve oli lausunut m. m., että liettymisen ja ruosteen muodostumisen ehkäisemiseksi yleensä ei tulisi laisinkaan olla sellaisia putkia, jotka ainoastaan toisesta päästään liittyivät muuhun verkkoon. Tätä periaatetta yhtiö ei ollut ankarasti noudattanut, jakeluputkien yhdistämistä toisiinsa ei näet kaikissa tapauksissa ollut pidetty tarpeellisena eikä sopivana. Osin tämän johdosta, osin siksi, että yhtiö oli pitänyt tarpeettomana putkien laskemista sellaisiin poikkikatuihin, joiden varsille joko ei ollut vielä rakennettu mitään taloja tai joiden varsilla oli molemmin puolin katua ainoastaan kaksi kulmataloa, joihin vesi voitiin johtaa toiselta kadulta, koko putkijohdon pituus, jonka sopimuksen mukaan piti olla 79,000 jalkaa, oli supistunut 10,200 jalkaa. Yhtiö oli ilmoittanut siinä tapauksessa, että se tässä kohden vapautettiin sopimuksen mukaisesta velvollisuudestaan, suostuvansa alentamaan vesijohdon kauppasummaa 80,000 markkaa, ja valiokunta katsoi, ettei tätä ehdotusta ollut hylättävä, koska vesijohdosta milloin tahansa voitiin vetää haarajohdot niihin poikkikatuihin, joissa sitä vastedes voitiin tarvita. Talojen sisäjohtoihin yhtiö oli aikonut käyttää lyijyputkia. Valiokunta katsoi, että tällaisia putkia vastaan voitiin terveydelliseltä kannalta esittää muistutuksia, minkä johdosta lyijyputket olisi korvattava joko valu- tai takorautaisilla tai myöskin tinaisilla tai tinatusta lyijystä tehdyillä putkilla. Vesijohtolaitoksesta ylimalkaan valiokunta lopuksi huomautti, että ne sekä valiokuntaan kuuluvat että sen ulkopuolelta käytetyt asiantuntijat, jotka osin tarkoitusta varten tekemiensä havaintojen nojalla, osin sen nojalla, mitä he aikaisemmin olivat saaneet tietää kyseellisistä töistä, olivat lausuneet siitä käsityksensä, kaikki olivat päätyneet arvosteluun, että ne laitoksen siihenastiset rakennustyöt, joihin heillä oli ollut tilaisuus tutustua, olivat suoritetut huolellisesti ja taitavasti. Valiokunta katsoi laitosta tutkiessaan tulleensa lyhyesti sanoen siihen tulokseen, että se oli tarkoituksenmukaisesti suunniteltu, niin että sen valmistuttua riittävästä vedensaannista kaupunkiin teknillisessä suhteessa ei näyttänyt olevan epäilystä, sekä että siihen asti suoritetut työt oli tehty niin huolellisesti, että niiden kelvollisuuteen ja kestävyyteen kohdistuvia epäilyksiä ei voitu pitää oikeutettuina. — Vantaanjoen veden laatua oli tutkinut valiokunnan jäsen Chydenius, jonka lausunto sisältyi mietintöön, ja valiokunta katsoi tämän tutkimuksen ja insinööri Lekven aikaisemmin esittämän selvityksen riittävän todistamaan, että vesi, jonka uusi johto toisi kaupunkiin, oli pehmeätä ja puhdasta sekä yleensä tyydyttävää laadultaan. — Mitä itse vesijohdon tarpeellisuuteen tuli, edellytti valiokunta, että siitä ei enää kaupungin asukkaiden kesken vallinnut muuta kuin yksi mielipide. Vaikkapa aivan pintapuolisestikin verrattiin kaupungissa olevien kaivojen kykyä vastata vedentarvetta ja sitä tapaa, millä vesijohto voi sen tyydyttää, tultiin ehdottomasti siihen tulokseen, että vesijohdon aikaansaaminen ei ollut

kaupungille ainoastaan edullista, vaan suorastaan välttämätöntäkin. Vesijohdon terveydellistä merkitystä koskevana valiokunta toi esiin jäsenensä Estlanderin antaman lausunnon, jossa tultiin siihen johtopäätökseen, että vesijohtolaitosta oli pidettävä elinkysymyksenä kaupungin asukkaille. — Valiokunta siirtyi sen jälkeen arvostelemaan Neptun-yhtiön kanssa tehtyä toimilupasopimusta ja piti tällöin m. m. vahvistettua vedenmyynnin maksimitariffia, jonka mukaan m. m. maksimihinta huonetta kohden oli 5 markkaa ja 100 kuutiojalalta vettä 1 markka, kohtuuttoman suurena ja erinäisten määräysten puutetta, jotka olisivat saattaneet toimiluvan saajan vastuuseen laiminlyönneistä, arveluttavana. Kun sopimusta tuskin voitaisiin saada parannetuksi kaupungin eduksi, antoivat sen tässä esitetyt varjopuolet kunnalle tärkeän aiheen myyntitarjouksen hyväksymiseen. Ainoastaan tällä tavoin purkamalla sopimus voitaisiin myöskin yksityisen, etuoikeutetun yrittäjän mahdolliset väärinkäytökset ja laiminlyönnit saada ehkäistyiksi. Olisi myöskin edullisempaa ostaa vesijohto heti kuin lykätä osto niiksi kolmeksikymmeneksi vuodeksi, joiden jälkeen kaupungilla sopimuksen mukaan oli oikeus vaatia koko laitteen myymistä kaupungille, koska paitsi sitä, että hinta silloin olisi tuntuvasti suurempi, olisi edullista voida järjestää vesijohdon käyttö heti alusta alkaen kaupungin ja sen asukkaiden etua paraiten vastaavalla tavalla. — Vesijohdon kannattavuudesta Neptun-yhtiö myyntitarjoukseensa liitetyssä laskelmassa oli arvioinut, että vuotuinen nettosäästö kymmenen vuoden kuluttua vesijohdon avaamisesta nousisi 160,000 markkaan. Vaikka näin suuri vuositulo valiokunnan mielestä ei ollut mahdoton, varsinkaan jos maksimitariffia sovellettiin, näytti kuitenkin varovaisuuden vuoksi olevan paras laskelmissa nojautua yhtiön käyttämiä varmempiin perusteihin. Valiokunta oli puolestaan laatinut eräitä vuoteen 1881 kohdistuvia laskelmia edellyttäen vedenkulutuksen viitenä ensimmäisenä vuotena vähitellen lisääntyvän niin, että se mainittuna vuonna nousisi 2 kuutiojalkaan vuorokaudessa asukasta kohden, jolloin se olisi tuntuvasti pienempi kuin keskimäärä viidessätoista Euroopan kaupungissa, joissa oli vesijohdot. Jos vuotuinen väenlisäys arvioitiin niinkin vähäiseksi kuin 900 hengeksi, olisi kaupungin väkiluku sanottuna vuonna n. 42,000 henkeä ja vuotuinen vedenmenekki silloin n. 30,000,000 kuutiojalkaa. Jos otaksuttiin kolmanneksen siitä tulevan kunnan tarpeiden, kuten tulensammutuksen, suihkukaivojen, vapaakaivojen, torien, katujen ja viemärien huuhtelun y. m. osalle ja vain kahden kolmanneksen olevan sellaista kulutusta, josta suoritettiin maksua, ja että vedestä maksettiin keskimäärin 75 penniä 100 kuutiojalalta, saataisiin vesijohtolaitoksesta vuodessa bruttotuloa n. 150,000 markkaa. Tästä olisi vähennettävä vuotuiset käyttö- ja ylläpitokustannukset, jotka valiokunta oli arvioinut 40,000 markaksi, sekä vesijohdon ostamiseksi tarvittavan lainan vuotuismaksu. Jos ostosumma arvioitiin 1,500,000 markaksi, mikä valiokunnan mielestä oli suurin ajateltavissa oleva määrä, ja sen lisäksi lainattiin 300,000 markkaa viitenä ensimmäisenä käyttövuonna todennäköisesti syntyvän vajauksen peittämiseksi sekä jos laina saatiin 5 % korolla ja 1 % kuoletuksella, olisi vuotuismaksu 108,000 markkaa. Tämä laskelma osoitti siis 2,000 markan vuosiylijäämää, mutta todellisuudessa se olisi paljoa suurempi, koska kaupunki edellä mainittuihin yleisiin tarpeisiin saisi ilmaiseksi 10,000,000 kuutiojalkaa vettä ja kaikki niistä johtuneet kustannukset siis säästyisivät. Tähän tuli lisäksi, että kauppasumma valiokunnan vakaumuksen mukaan voitaisiin saada alenemaan tässä arvioidusta ja että siis vuotuismaksu tulisi vastaavasti pienemmäksi. Jos keskimääräinen vedenkulutus asukasta kohden

vastoin olettamuksia olisi ainoastaan 1 ½ kuutiojalkaa vuorokaudessa, aiheutuisi kaupungille vuosittain 32,500 markan vajaus. Vaikka tällainen olettamus oli hyvin epätodennäköinen, olisi laina varmuuden vuoksi otettava sellaisin ehdoin, että kymmenenä ensimmäisenä vuonna ei suoritettaisi mitään kuoletusta, jossa tapauksessa tämä vajaus vähenisi 12,000 markkaan, mikä olisi halpa hinta kunnan tarpeisiin käytetystä vedestä; kymmenen vuoden kuluttua, jolloin kulutus asukasta kohden varmasti voitiin arvioida vähintään 2 kuutiojalaksi vuorokaudessa, ei kuoletus enää aiheuttaisi vaikeuksia. Laadittujen laskelmien nojalla sekä koska hallituksen taholta sitäpaitsi alkuvuosina voitiin edellyttää saatavan avustusta muodossa tai toisessa, valiokunta oli vakuuttunut siitä, että laitoksen lunastaminen kaupungille ei aiheuttaisi verojen lisääntymisen vaaraa sekä että vesijohto, jos se ostettiin kohtuulliseen hintaan, jo lähitulevaisuudessa antaisi koron ja kuoletuksen ostamiseensa tarvittavalle pääomalle. — Myyntitarjouksessa mainitun kauppahinnan, 2,000,000 markan, hyväksymistä valiokunta ei voinut puoltaa, vaikka siitä vähennettäisiinkin edellä mainitut 80,000 markkaa, koska valiokunta varmasti uskoi myyjän suostuvan alentamaan tarjoustaan. Valiokunta oli laskelmissaan arvioinut, että 1,500,000 markkaa oli korkein hinta, mikä vesijohdosta täysin valmiina olisi pakko maksaa, ja tehnyt sen perustuen seikkoihin, joiden nojalla oli syytä olettaa, että yhtiö suostuisi tähän hintaan, mutta valiokunta piti sekä suotavana että mahdollisena, että yhtiön kanssa neuvottelemalla voitaisiin kauppahintaa vieläkin enemmän alentaa. Valiokunnan mielestä oli nämä neuvottelut annettava tehtäväksi erityiselle valtuuskunnalle, joka samalla muutenkin laatisi kauppasopimuksen. Yhtiön tarjousta suorittaa loppuun jäljellä olevat laitoksen rakennustyöt ehdoin, että kaupunki ennakolta vähitellen maksoi kauppasummasta 500,000 markkaa, valiokunta sen sijaan puolsi kaupungille edullisena. Tästä olisi laadittava erityinen urakkasopimus, jossa vahvistettaisiin tapa, millä kaupungin oli valvottava töitä, ennakkomaksujen määräajat, työn valmistumisaika y. m. — Vesijohdon ostamiseen tarvittava pääoma oli valiokunnan mielestä hankittava ottamalla obligatiolaina, jonka määrä vastaisi kauppahintaa, siihen lisättynä 300,000 markkaa laitoksen käytön ensimmäisinä vuosina syntyväksi oletetun vajauksen peittämiseksi, ja joka näytti voitavan saada 4 ½ %:n korolla ja 1 %:n kuoletuksella; viimemainitun suorittaminen olisi kuitenkin aloitettava vasta kymmenen vuoden kuluttua.

Jättäen asian lisätyn kaupunginvaltuuston harkittavaksi valiokunta mietinnössään esiintuotujen syiden nojalla ehdotti:

1) että valtuusto osakeyhtiö Neptunin tarjouksen johdosta päättäisi kaupungille lunastaa rakenteilla olevan vesijohdon, jos yhtiö suostui kohtuullisesti alentamaan ensiksi ilmoitettua hintaa;

2) että erityiselle viisihenkiselle valtuuskunnalle annettaisiin tehtäväksi hoitaa myyjän kanssa mainitun hinnanalennuksen aikaansaamiseksi sekä muiden kauppaehtojen vahvistamiseksi tarpeellisia neuvotteluja;

3) että hinta arvioitaisiin täysin valmiille laitokselle ehdoin, että myyjä suoritti rakennustyön loppuun kauppahinnasta maksettavalla enintään 500,000 markan ennakkomaksulla;

4) että valtuuskunta velvoitettaisiin esittämään neuvottelujen tuloksena oleva lopullinen kauppahinta valtuuston hyväksyttäväksi;

5) että laadittaisiin erityinen sopimus yhtiön sitoutumisesta suorittamaan rakennustyöt loppuun edellä mainitusta korvauksesta;

6) että loput kauppahinnasta maksettaisiin myyjälle, sittenkuin val-

miin vesijohdon katselmus oli toimitettu, kuitenkin pidättämällä 100,000 tai 150,000 markkaa vuoden ajaksi johdon avaamisesta mahdollisesti ilmaantuvien puutteellisuuksien ja vahinkojen korjaamiseksi tai korvaamiseksi;

7) että valtuuskunta valtuutettaisiin edellä mainittuja periaatteita noudattaen kaupungin puolesta tekemään yhtiön kanssa ne sopimukset, jotka vesijohdon lunastaminen teki tarpeellisiksi ja jotka voivat tulla voimaan ilman valtuuston vahvistusta, niin pian kuin valtuusto oli hyväksynyt niihin sisältyvät, kauppasumman suuruutta koskevat määräykset;

8) että valtuuskunnan vaali toimitettaisiin välillisesti siten, että valtuusto täysistunnossaan valitsisi kaksitoista valitsijamiestä ja nämä keskuudestaan tai ulkopuoleltaan valitsisivat valtuuskuntaan viisi jäsentä sekä näille kaksi varamiestä;

9) että valtuuskuntaa kehoitettaisiin viipymättä ryhtymään sille uskottuihin toimenpiteisiin kyseellisen kauppasopimuksen aikaansaamiseksi;

10) että vesijohtolaitoksen kauppasumman tultua vahvistetuksi päätettäisiin ottaa kaupungille kuoletuslaina, jonka suurin määrä olisi vahvistettu ja korko 4 ½, enintään 5 %, sekä että varsinaisten valtuutettujen asia olisi määrätä tämä prosenttimäärä samoin kuin muutkin lainan ottamiseen liittyvät seikat; sekä

11) että valtuuston lainaa koskeva päätös kunnallisasetuksen 74 §:n mukaisesti alistettaisiin senaatin talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Lisättyjen kaupunginvaltuutettujen ensimmäistä kertaa käsitellessä tätä asiaa esiteltiin samalla 76 kaupungin talonomistajan allekirjoittama kirjelmä, jossa nämä vastustivat vesijohdon ostamista, olipa hinta mikä tahansa, ennenkuin osakeyhtiö Neptun oli sen kaikilta osiltaan valmiiksi rakentanut ja se ainakin muutamia vuosia oli ollut yleisön käytettäväksi luovutettuna, niin että oli ehditty saada täysi varmuus siitä, miten johto joka suhteessa vastasi tarkoitustaan. Tässä ensimmäisessä käsittelyssä, joka kohdistui valiokunnan mietinnön ponsiin 1—9, lisätty valtuusto päätti [1]):

1) ilmoittaa, ettei kaupunki voinut hyväksyä osakeyhtiö Neptunin tekemän vesijohdon myyntitarjouksen ehtoja, mutta että jos yhtiö suostui muuttamaan tarjoustaan, sen kanssa kaupungin puolesta ryhdyttäisiin neuvotteluihin sekä siitä hinnasta, josta yhtiö suostuisi myymään kaupungille rakenteilla olevan vesijohdon, että myöskin muista kauppaehdoista;

2) antaa edellä mainitut neuvottelut tehtäväksi erityiselle viisijäseniselle valtuuskunnalle;

3) toimittaa valtuuskunnan vaalin välillisesti siten, että valtuusto täysistunnossaan valitsi kaksitoista valitsijamiestä, joiden valtuuston puolesta tuli keskuudestaan tai ulkopuoleltaan valita valtuuskunnan viisi jäsentä sekä näille kaksi varamiestä;

4) että vesijohdon hinta laskettaisiin täysin valmiille laitokselle ehdoin, että myyjä suoritti rakennustyön loppuun saaden kaupan tultua päätetyksi nostaa kauppasummasta enintään 500,000 markkaa;

5) velvoittaa valtuuskunnan ilmoittamaan kauppaehdot ja neuvottelujen tulokseksi tulleen kauppahinnan valtuuston vahvistettavaksi sekä valvomaan, että kaikki vesijohdon perustus- ja rakennustyössä ilmenneet oikeudelliset puutteellisuudet oli korjattu;

6) että laadittaisiin erityinen sopimus, joka koski yhtiön sitoutumista suorittamaan rakennustyöt loppuun;

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. 18 p. toukok. 1 § ja 20 p. toukok. 1 §.

7) että osa kauppasummasta sovituksi määräajaksi johdon avaamisesta lukien pidätettäisiin kaupungille mahdollisesti ilmaantuvien puutteellisuuksien tai vahinkojen korjaamista tai korvaamista varten; sekä

8) kehoittaa valtuuskuntaa viipymättä ryhtymään tehtäväänsä sekä suorittamaan sen loppuun.

Valitsijamiehiksi valtuuskunnan vaalia varten valittiin sen jälkeen vtt Wasenius, Nybom, Pipping, Calamnius, Jansson, Bergroth, Malmgren, Mechelin, Bade, J. A. Estlander, Strömberg ja Borg.

Valitsijamiesten sen jälkeen valittua valtuuskunnan jäseniksi vtt Waseniuksen, Pippingin, Nybomin ja Baden sekä insinöörikapteeni A. W. Lagerborgin ja näiden varamiehiksi vtt Janssonin ja Brummerin valtuuskunta mietinnössään [1]) esitti lisätylle valtuustolle osakeyhtiö Neptunin kanssa käymiensä neuvottelujen tuloksena ehdotukset vesijohdon kauppasopimukseksi ja sen loppuunsuorittamista yhtiön toimesta koskevaksi urakkasopimukseksi. Edellisen ehdotuksen mukaan m. m. kauppasumma olisi 1,500,000 markkaa ja suoritettaisiin siten, että 500,000 markkaa maksettaisiin heti sopimuksen allekirjoittamisen jälkeen, 500,000 markkaa erissä määrättyjen täydennystöiden kestäessä, jotka suoritettaisiin putkiverkon laajuuteen nähden jonkin verran supistetun ohjelman mukaisesti, ja 400,000 markkaa sen jälkeen kuin mainitut työt, joiden tuli olla valmiina joulukuun 1 p:nä 1875, oli tarkastettu ja hyväksytty, mutta 100,000 markkaa saisi jäädä ostajalle vuoden 1876 loppuun erinäisten jäljellä olevien putkenlaskemisten vakuudeksi ja mahdollisesti ilmaantuvien puutteellisuuksien korjaamiseksi. Urakkasopimusehdotuksessa taas lausuttiin, että yhtiö rakentaisi laitoksen valmiiksi 500,000 markan urakkamäärästä, johon sisältyivät kaikista tarvittavista työaineista aiheutuvat kustannukset, ja että kaupungilla olisi oikeus asettaa tarkastuslautakunta valvomaan työn suoritusta. Vesijohto tuli voida panna käyntiin viimeistään joulukuun 1 p:nä 1875, mutta erinäisten kaupungin sisäisten jakelujohtojen asettamisen saisi lykätä lokakuun 1 p:ään 1876, ja yhtiö sitoutuisi 35,000 markan korvauksesta viimemainitun vuoden loppuun huolehtimaan laitoksen johdosta, käytöstä, hoidosta ja kunnossapidosta, jota vastoin kaupunki tänä aikana saisi nostaa siitä saadut tulot; sen ohessa yhtiölle pidätettäisiin yksinoikeus talojohtojen yhdistämiseen katujohtoihin ja talojen ja rakennusten johtotöiden suorittamiseen. Jaosto huomautti, ettei sen hinnan puolesta ollut onnistunut aikaansaada kaupungille edullisempia ehtoja, todennäköisesti koska se ei ollut voinut esittää kaupungin puolelta mitään vastatarjousta, ja huomautti, että jos kaupunki edelleen halusi neuvotella vesijohdon lunastamisesta, tällainen vastatarjous nopeammin veisi neuvottelut tulokseen.

Asiaa uudestaan käsiteltäessä, jolloin myöskin esiteltiin vieläkin 90 talonomistajan allekirjoittama vastalause vesijohdon ostamista vastaan, lisätty kaupunginvaltuusto osittain suljetuin ovin käydyn keskustelun ja erinäisten äänestysten jälkeen päätti [2]) aluksi m. m.:

hyläten osakeyhtiö Neptunin uuden myyntitarjouksen tehdä yhtiölle vastatarjouksen, jonka mukaan yhtiölle valmiiseen kuntoon saatetusta vesijohdosta tarjottaisiin 1,200,000 markan hinta;

että mainitusta määrästä 400,000 markkaa maksettaisiin heti kauppasopimuksen päättämisen jälkeen, 500,000 markkaa erissä työn edistyessä

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30. — [2]) Lis. valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 1 § ja 16 p. kesäk. 1 §.

ja 100,000 markkaa sen jälkeen kuin se oli suoritettu valmiiksi, katselmus toimitettu ja laitos hyväksytty, kun taas loppuerä, 200,000 markkaa, jäisi kaupungille vuoden ajaksi lukien laitoksen joutumisesta kaupungin haltuun, käytettäväksi mahdollisesti ilmaantuvien puutteellisuuksien tai vikojen korjaamiseen, jolloin kaupunki olisi velvollinen suorittamaan sille osalle viimemainittua määrää, jota ei tarvittu mainittuihin tarkoituksiin, tältä ajalta korkoa 5 %; sekä

valtuuskunnan välityksellä ilmoittaa yhtiölle valtuuston edellä mainitun päätöksen ja ellei yhtiö neljän päivän kuluessa ollut myöntävästi vastannut valtuuston tarjoukseen, katsoa vesijohdon ostoa koskevan kysymyksen rauenneen.

Tähän tarjoukseen saapui määräajan kuluessa myönteinen vastaus osakeyhtiö Neptunilta, joka kuitenkin samalla lausui toivomuksen, että ainoastaan 100,000 markkaa pidätettäisiin vakuudeksi kaupungille. Tämän johdosta lisätty kaupunginvaltuusto mainitun toivomuksen eväten päätti [1]) m. m.:

antaa uudelle viisijäseniselle valtuuskunnalle tehtäväksi laatia ehdotukset osakeyhtiö Neptunin kanssa tehtäviksi kauppa- ja urakkasopimuksiksi, jolloin valtuustolle aikaisemmin esitettyihin sopimusehdotuksiin sisältyneiden määräysten, mikäli valtuuston ostotarjous ei ollut niitä muuttanut, tuli olla valtuuskuntaa sitovia, ja sen jälkeen esittää sopimukset valtuuston vahvistettaviksi;

ottaa vesijohtolaitoksen lunastamista varten kaupungille kuoletuslainan, jonka effektiivinen määrä oli 1,500,000 markkaa, siihen luettuna aikaisemmin mainittu 300,000 markan täytelaina, ja kunnallisasetuksen 74 §:n mukaisesti alistaa tämän päätöksen senaatin talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi;

antaa kolmihenkiselle lainavaliokunnalle tehtäväksi ehdottaa, miten mainittu laina otettaisiin ja miten vesijohdon lunastamiseen tarvittava väliaikainen luotto hankittaisiin; sekä

jättää korkokannan sekä muiden lainan ottamiseen liittyvien seikkain ratkaisemisen varsinaisten valtuutettujen tehtäväksi.

Sopimusehdotuksia laatimaan asetettuun valtuuskuntaan lisätty kaupunginvaltuusto samalla valitsi [2]) vtt Dalströmin, Brummerin, Westermarckin ja Baden sekä varatuomari S. Stenbergin ja lainavaliokunnan jäseniksi vtt Nybomin ja Waseniuksen sekä pankinjohtaja J. Lupanderin; vt Nybom vapautettiin kuitenkin anomuksestaan heti tästä tehtävästä ja hänen sijaansa valittiin vt Borgström.

Sittemmin edellämainittu uusi valtuuskunta jätti lisätyille kaupunginvaltuutetuille mietinnön [3]) sekä ehdotukset kauppasopimukseksi ja vesijohtotyön loppuunsuorittamista koskevaksi sopimukseksi. Molemmat ehdotukset oli saatettu myöskin osakeyhtiö Neptunin johtokunnan tietoon, ja se oli ne hyväksynyt. Sopimuksissa valtuuskunta, koska asian johdosta oli tehty valituksia eikä työhön osin tämän johdosta, osin väliintulleen talven vuoksi voitu ryhtyä ennenkuin keväällä 1876, yhtiön vaatimuksesta oli siirtänyt sekä vesijohdon ensimmäisen avaamisen että sen lopullisen valmistumisen määräajat, edellisen lokakuun 1 p:ään 1876 ja jälkimmäisen elokuun 1 p:ään 1877. Koska valtuuskunta ei katsonut voivansa luopua aikaisemmissa

[1]) Lis. valt. pöytäk. 25 p. kesäk. 1 § ja 29 p. kesäk. 1 §. — [2]) S:n 29 p. kesäk. 2 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 35.

sopimusehdotuksissa noudatetusta periaatteesta, että yhtiön tuli myöskin hoitaa vesijohtoa niin kauan kuin se oli siitä vastuussa, oli myöskin tämän johdosta erinäisten määräysten muuttaminen käynyt tarpeelliseksi, ja ne oli otettu sopimuksiin. Lisätty kaupunginvaltuusto hyväksyi[1]) jaoston laatimat ehdotukset erinäisin selvennyksin seuraavassa muodossa:

Kauppasopimus.

Kontinental Vattenverks Aktiebolaget Neptun Berliinissä myy täten Helsingin kaupunkikunnalle rakenteilla olevan, mutta vielä keskeneräisen, Vanhankaupungin koskesta mainittuun kaupunkiin johdetun vesijohdon, jota varten toimilupa on myönnetty helmikuun 22 p:nä 1871 ja sittemmin siirtynyt Neptun-yhtiölle; ja samalla kuin yhtiö luopuu kaikesta oikeudestaan mainittuun toimilupaan, joka tämän johdosta siirtyy kaupungille, yhtiö sitoutuu omalla kustannuksellaan alempana määrätyn ajan kuluessa saattamaan laitoksen täysin valmiiseen kuntoon, kaikkiaan yhden miljoonan kahdensadantuhannen (1,200,000) Suomen markan suuruisesta yhteenlasketusta kauppahinnasta ja urakkamäärästä seuraavan sopimuksen ja seuraavien määräysten mukaisesti:

Kauppaan sisältyy:

1:o. Kyseellinen vesijohto kaikkine asiaan kuuluvine rakennuksineen, putkijohtoineen, koneineen, laitteineen ja laitoksineen, mitä laatua tahansa ne lienevätkin.

2:o. Omistusoikeus viiteentoista kuudestoistaosaan ($^{15}/_{16}$) Helsingin pitäjässä sijaitsevaa Vanhankaupungin tullijauhomyllyä sekä yhtä suuriin osuuksiin Vanhankaupungin koskea, vesivoimaa ja vesimäärää sekä myllyn aluetta, rakennuksia, laitoksia ja muuta omaisuutta.

3:o. Kaupungin omistaman edellä mainitun jauhomyllyn yhden kuudestoistaosan ($^{1}/_{16}$) vuokraoikeus, joka tämän kaupungin maistraatin pöytäkirjan mukaan heinäkuun 10 p:ltä 1872 maistraatin samana päivänä tekemällä päätöksellä on taattu osakeyhtiö Neptunille vuoden 1908 loppuun asti.

Vanhankaupungin kosken ja sen vesimäärän käyttämisestä on olemassa erityisiä aikaajoin annettuja esivallan määräyksiä, joita ostajan on noudatettava samaten kuin myöskin kaikki myllytilalle kuuluvat velvollisuudet täten siirtyvät hänelle.

4:o. Ne oikeudet ja niihin liittyvät velvollisuudet vesijohtolaitosta ynnä suodattimia sekä putkien laskemista varten tarvittavaan maahan nähden, jotka yhtiö on itselleen hankkinut seuraavilla sopimuksilla:

a) heinäkuun 4 p:nä 1872 konsuli L. Borgströmin ja hänen vaimonsa Alice Borgströmin kanssa tehdyllä sopimuksella, joka koskee Helsingin pitäjässä sijaitsevan Viikin kapteeninvirkatalon alaisen maa-alueen vuokraoikeutta sekä oikeutta maatukeen laitoksille ja laitteille eräällä toisella maa-alueella, kaikki sopimuksen tarkempien määräysten mukaan;

b) huhtikuun 26 p:nä 1873 päivätyllä ent. ravintolanpitäjä H. V. Nordlinin kanssa tehdyllä sopimuksella siinä tarkemmin mainitun, Viikin kapteeninvirkatalon alaisen Vanhankaupungin kosken viereisen Siltasaaren alueen luovuttamisesta;

c) kesäkuun 19 p:nä 1872 päivätyllä maanviljelijä J. W. Wareliuksen kanssa tehdyllä sopimuksella, jolla yhtiö oikeutettiin ilmoitettuun tarkoitukseen käyttämään Helsingin pitäjässä olevan Forsbyn tilan, tämän Helsingin kaupungin omistaman palkkatalon alaista maata;

d) marraskuun 12 p:nä 1872 päivätyllä kauppias A. F. Waseniuksen kanssa tehdyllä sopimuksella Annebergin huvilan alaisen maan ja siihen rajoittuvien, kauppias Waseniuksen viljelyksessä olevien maapalstain käyttämisestä putkijohtoa varten;

e) huhtikuun 4 p:nä 1873 päivätyllä kauppias Gustaf Haldinin kanssa tehdyllä sopimuksella Arabian huvilaan kuuluvan maan käyttämisestä niinikään putkien asettamista varten;

f) elokuun 27 p:nä 1872 päivätyllä paroonien J. G. von Bonsdorffin ja Hjalmar von Bonsdorffin kanssa tehdyllä sopimuksella Helsingin pitäjässä sijaitsevaan Vicksbergin allodisäteriin kuuluvan maan luovuttamisesta yhtiölle samaan tarkoitukseen;

g) elokuun 27 p:nä 1872 päivätyllä paroni J. G. von Bonsdorffin kanssa tehdyllä sopimuksella, jolla maata oli luovutettu putkien laskemiseen Gumtäcktin, Sofielundin ja Backasin huvila-alueiden halki;

h) toukokuun 31 p:nä 1873 päivätyllä leskirouva E. G. Blomérin kanssa tehdyllä sopimuksella, jolla yhtiö oli oikeutettu n. s. Janssonin viljelyksille laskemaan vesijohtoputkia sekä saamaan sieltä tarpeellisen tilan vesisäiliön ja yhdystien rakentamiseksi;

[1]) Lis. valt. pöytäk. 8 p. lokak. 1 §.

i) maaliskuun 6 p:nä 1873 päivätyllä kauppias C. G. Bogdanoffin kanssa tehdyllä sopimuksella vesijohtoputkien laskemisesta Toivon huvilaan kuuluvalle maa-alueelle;

k) helmikuun 25 p:nä 1873 päivätyllä sopimuksella, jolla Töölön puistoyhtiö oli myöntänyt osakeyhtiö Neptunille oikeuden putkijohdon vetämiseen puistoyhtiön alueen läpi.

Erityiset siirrot merkittäisiin tätä kauppaa päätettäessä sekä edellä 3 kohdassa mainittuun pöytäkirjan otteeseen että 4 kohdassa mainittuihin asiakirjoihin.

5:o. Osakeyhtiö Neptunin velvollisuus määrätystä kauppa- ja urakkamäärästä ja rasittamatta kaupunkia enemmillä kustannuksilla saattaa vesijohto helmikuun 22 p:nä 1871 tehdyssä toimilupasopimuksessa määrättyyn kuntoon, kuitenkin supistamalla putkiverkko siihen, mitä oheenliitettyyn, yhtiön nimikirjoituksella varustettuun kaupungin asemakarttaan on merkitty sinisillä ja punaisilla viivoilla sekä muuttamalla työn loppuunsuorittamisen määräaikaa siten, että sen ennen lokakuun 1 p:ää 1876 tuli olla siinä määrin valmiina, että siitä oli jäljellä ainoastaan erinäisten sisäiseltä läpimitaltaan nelituumaisten putkien laskeminen sekä kahden aluksi tarpeettoman suodattimen asettaminen, joiden töiden loppuunsuorittamisen sai lykätä elokuun 1 p:ään 1877; ja on osakeyhtiö Neptunin kyseellisestä sitoutumisesta suorittamaan loppuun kyseellinen vesijohtotyö, tehtävä erityinen, tähän kauppasopimukseen erottamattomana osana kuuluva sopimus, jossa myöskin ne työt, jotka edellä mainitussa määrässä sai suorittaa vuoden 1876 lokakuun 1 p:n jälkeen, on tarkemmin määrättävä.

6:o. Osakeyhtiö Neptunin oikeus ja velvollisuus edellä mainittuun erityiseen sopimukseen merkittävästä korvauksesta huolehtia vesijohdon hoidosta, käytöstä ja kunnossapidosta sekä kustantaa se lähtien vesijohdon avaamisesta tai ottamisesta yleiseen käytäntöön ja kunnes yksi vuosi on kulunut siitä kun kaupunki on sen täysin valmiissa kunnossa ottanut vastaan, ja on yhtiö velvollinen omalla kustannuksellaan poistamaan ja korjaamaan kaikki ne viat, jotka tämän yhtiön hallintoajan kuluessa laitoksessa ilmenevät, tai jotka se aiheuttaa, ellei vian aihe ole sellainen puhdas tapaturma, jonka arvaaminen tai ehkäiseminen ei ole ollut yhtiön vallassa.

Kauppahinta, yksi miljoona kaksisataatuhatta (1,200,000) Suomen markkaa, mistä yhdeksänkymmentäkahdeksantuhatta (98,000) markkaa lasketaan viidestätoista kuudestoistaosasta ($^{15}/_{16}$) Vanhankaupungin tullijauhomyllyä, ja loput, yksi miljoona satakaksituhatta (1,102,000) markkaa sen lisäksi myydystä omaisuudesta sekä niistä oikeuksista, jotka Neptun-yhtiö on luovuttanut Helsingin kaupunkikunnalle, suoritetaan seuraavalla tavalla:

Heti tämän kauppasopimuksen allekirjoittamisen jälkeen maksetaan neljäsataatuhatta (400,000) markkaa.

Niiden täydennystöiden edistyessä, jotka mainitaan edellä 5 kohdassa, maksetaan vähittäiserissä näiden töiden korvaukseksi viisisataatuhatta (500,000) markkaa samassa kohdassa mainitun erityisen sopimuksen tarkemmin määräämällä tavalla.

Sittenkuin kaikki vesijohtotyöt on loppuun suoritettu ja usein mainitun erityisen sopimuksen mukaisesti kaikilta osiltaan tarkastettu, kokeiltu ja hyväksytty, niin että vesijohto voidaan panna täyteen käyntiin ja toimintaan, suoritetaan vielä satatuhatta (100,000) markkaa.

Loput, kaksisataatuhatta (200,000) markkaa, pidättää ostaja yhdeksi vuodeksi työn loppuunsuorittamisesta, jotta siinä tapauksessa, että laitoksessa ilmaantuisi tai syntyisi tai se aiheuttaisi 6 kohdassa tarkoitettuja puutteellisuuksia tai vikoja eikä yhtiö niitä viipymättä korjaisi, olisi mahdollista pääomaa tai kaupungin kustannuksia lisäämättä saada ne korjatuiksi ja korvatuiksi, jota vastoin muussa tapauksessa tai ellei koko määrää tai osaa siitä tarvinnut käyttää tällaisiin tarkoituksiin, koko määrä tai siitä jäljellä oleva osa ynnä sille viiden (5) prosentin mukaan kertynyt korko vuoden päätyttyä oli maksettava myyjälle.

Koska yhtiön Vanhankaupungin koskeen rakennuttama uusi kivipato ei ole tehty tarkalleen niiden määräysten mukaisesti, jotka asianomainen viranomainen tässä kohden on antanut, yhtiö sitoutuu hankkimaan asianmukaisen vahvistuksen nykyiselle patolaitteelle. Kunnes sellainen saadaan, saa ostaja tästä aiheutuvan vaaran vakuudeksi pidättää itselleen maksamatta olevasta kauppasummasta niin suuren määrän kuin uskotut miehet, jotka on valittava samalla tavalla kuin seuraavassa on säädetty välitysmiehistä, katsovat asian vaativan.

Ostaja ei ole vastuussa mistään muista osakeyhtiö Neptunin sitoumuksista kuin niistä, jotka on lueteltu edellä ja siirretty ostajalle.

Jos osakeyhtiö Neptunin ja kaupungin kesken syntyy erimielisyyksiä tämän kaupan ja siihen liittyvän urakkasopimuksen vuoksi, uskotaan niiden ratkaiseminen välitysmiehille, jotka kokoontuvat tässä kaupungissa ja joista kumpikin puoli valitsee kaksi, minkä jälkeen kaikki yhdessä kutsuvat viidennen puhetta johtamaan. Ellei neljä ensin valittua voi sopia viidennestä, valitsee hänet Helsingin tuomiokunnan tuomarinviran haltija. Jos jompikumpi asianosaisista ilman laillista syytä laiminlyö neljäntoista päivän kuluessa tämän

kehoituksen saamisesta valita edustajansa välitysoikeuteen, noudatetaan samaa menettelyä näihin nähden. Täten kokoonpannun välitysoikeuden äänienemmistöllä tekemä päätös tulee voimaan ja noudatettavaksi ilman että sitä enempää tutkitaan.

Edellä esitettyjen ehtojen ja määräysten mukaisesti osakeyhtiö Neptun siis luovuttaa hallustaan kyseellisen vesijohdon kaikkine siihen kuuluvine jo mainittuine kiinteine ja irtaimine omaisuuksineen sekä oikeuksineen luovuttaen kaiken Helsingin kaupunkikunnan haltuun minkäänlaisitta kiinnityksittä omistettavaksi ja hallittavaksi. Kuitenkin yhtiö pidättää itselleen oikeuden kauppasumman säännöllisen maksamisen vakuudeksi pitää hallussaan vesijohtoa ja sen hallintoa, kunnes kaupunki on täyttänyt edellä määrätyn maksuvelvollisuutensa yhtiötä kohtaan.

Tämä sopimus allekirjoitetaan ja sitä pidetään kaupunkia sitovana vasta kun on saatu keis. senaatin suostumus vesijohdon lunastamisen edellyttämän lainan ottamiseen kaupungille.

Toisaalta Helsingin kaupungin ja toisaalta berliiniläisen Kontinental Vattenverks Aktiebolaget Neptunin välillä on tehty seuraava sopimus:

1 §.

Tänä päivänä kaupungin ja yhtiön kesken tehdyn kauppasopimuksen mukaisesti Helsingin kaupunki antaa täällä rakenteilla olevan vesijohdon rakennustyön loppuunsuorittamisen tehtäväksi osakeyhtiö Neptunille tähän sopimukseen liitettyjen piirustusten ja kustannusarvion mukaisesti sekä seuraavassa mainituin ehdoin viidensadantuhannen (500,000) Suomen markan suuruisesta urakkamäärästä, johon myöskin sisältyy kaikkien työn valmistumiseksi tarvittavien työainesten arvioidut kustannukset, ja osakeyhtiö Neptun sitoutuu saattamaan loppuun edellä mainitun työn sovitusta urakkasummasta.

2 §.

Kaikki työt on mitä huolellisimmin suoritettava helmikuun 22 p:nä 1871 päivättyyn toimilupasopimukseen sisältyvien määräysten mukaisesti kaiken muun suhteen paitsi että kaupungin sisäinen putkiverkko saa sen laajuuden, jota oheenliitettyyn, yhtiön nimikirjoituksella varustettuun kaupungin asemakarttaan merkityt punaiset ja siniset viivat osoittavat, ja tulee kaikkien tässä työssä käytettävien ainesten olla moitteetonta laatua, niin että vesijohtolaitos ja kaikki, mikä siihen kuuluu, täydellisesti vastaa tarkoitustaan.

3 §.

Osakeyhtiö Neptun sitoutuu heti sen jälkeen kuin tämä sopimus on tehty aloittamaan työt ja saamaan ne vuoden 1876 lokakuun 1 p:ään mennessä sikäli valmiiksi, että vesijohto silloin voidaan panna käyntiin; kuitenkin saa erinäisten nelituumaisten kaupungin sisäisten jakeluputkien laskemisen yhteensä enintään 30,000 jalan pituudelta sekä kahden suodattimen asettamisen lykätä vuoteen 1877, minä vuonna näiden töiden tulee olla valmiiksi suoritetut ennen elokuun 1 p:ää.

4 §.

Kaupungille pidätetään oikeus muuttaa niiden nelituumaisten putkien sijoittamista, joita ei vielä ole laskettu, ja osakeyhtiö Neptun on velvollinen toimittamaan tämän putkien laskemisen ja suostumaan muihinkin suunnitelman muutoksiin kuin mitä käy ilmi putkiverkon asemakartasta, kuitenkin edellyttäen, että päätetyt muutokset ilmoitetaan yhtiölle tai sen täkäläiselle asiamiehelle ennenkuin kaivamis- tai louhimistöihin näiden putkien laskemista varten on ryhdytty. Putkiverkon mahdollisesta laajentamisesta suoritettava korvaus on laskettava oheenliitettyyn kustannusarvioon merkittyjen yksikköhintain mukaisesti ja maksettava urakkasumman lisäksi, jota vastoin siitä samojen laskuperusteiden mukaan on tehtävä vähennys siinä tapauksessa, että putkiverkkoa supistetaan tai vähennetään sopimuksen mukaisesta määrästä. Viimemainitussa tapauksessa kaupunki kuitenkin on velvollinen oheenliitettyyn kustannusarvioon merkityistä yksikköhinnoista lunastamaan yhtiön putkenlaskusuunnitelman mukaisesti jo hankkimat, mutta supistuksen johdosta ylijäävät putket ja ainekset.

Toisaalta on myöskin osakeyhtiö Neptunilla oikeus ryhtyä vesijohdon rakennustyössä sellaisiin muutoksiin, jotka työn kestäessä voidaan havaita tarkoituksenmukaisiksi, kuitenkin ainoastaan sovittuaan asiasta sen valvontalautakunnan kanssa, joka kaupungilla on oikeus asettaa valvomaan töiden kelvollista suoritusta. Tämä lautakunta kaupungin on valtuutettava ryhtymään osakeyhtiö Neptunin valtuuttaman asiamiehen kanssa neuvotteluihin ja tekemään kaikkia muita tässä §:ssä edellytettyjä tapauksia koskevia sopimuksia.

5 §.

Tarkastuslautakunnalla on rajoittamaton oikeus tarkkailla ja valvoa töiden suoritusta, mutta sitä vastoin ei oikeutta välittömästi puuttua niiden johtoon eikä niihin järjestelyihin, joihin osakeyhtiö Neptunin rakennusinsinööri niiden johdosta voi ryhtyä.

6 §.

Suoritetuista töistä kaupunki maksaa siten, että valvontalautakunta joka kuukauden lopussa toimittaa erityisen, mikäli mahdollista edelläkäypään mittaukseen perustuvan kuukauden kuluessa suoritettujen töiden sekä niihin käytettyjen ja myöskin vain hankittujen, mutta työn asianmukaista jatkamista varten tarpeellisten ainesten arvioinnin, kaiken tämän edellä mainitun kustannusarvion hintain mukaisesti, minkä jälkeen maksu tapahtuu seuraavan kuukauden kahdeksan ensimmäisen päivän kuluessa siinä järjestyksessä, että osakeyhtiö Neptun jättää tähän arviointiin perustuvan laskun, jonka nojalla valvontalautakunta osoittaa sen mukaisen rahamäärän maksettavaksi.

Sittenkuin ne työt, jotka osakeyhtiö Neptun on ottanut huolekseen, on valmiiksi suoritettu ja lautakunta on ne hyväksynyt, toimittavat kummankin asianosaisen valitsemat katselmusmiehet vesijohdon lopullisen katselmuksen ja koettelun. Katselmusmiesten määrään ja valitsemistapaan nähden on voimassa sama, mitä vesijohdon tänään laaditussa kauppasopimuksessa määrätään välitysmiesten vaalista. Jos vesijohto kokonaan tällöin hyväksytään, suoritetaan kaupungin ja Neptun-yhtiön keskinäiset välit urakkamäärään nähden lopullisesti ja sen jälkeen maksetaan yhtiön jäljellä oleva saatava. Kaikki ylijääneet ainekset katsotaan yhtiön omaisuudeksi; kuitenkin kaupungille varataan oikeus niiden lunastamiseen mainittuun kustannusarvioon merkityistä hinnoista, jota vastoin kaikki sopimuksen mukaisessa työssä käytetyt, yhtiön omistamat kojeet, työkalut ja -välineet, jotka sen aikana eivät ole kuluneet loppuun, joutuvat kaupungille ilman eri korvausta.

7 §.

Niin pian kuin pääasialliset työt on suoritettu loppuun, siis viimeistään lokakuun 1 p:nä 1876, on vesijohto pantava käyntiin, ja osakeyhtiö Neptun ottaa huolekseen laitoksen johdon, käytön, hoidon ja ylläpidon edellä mainitun kauppasopimuksen 6 kohdassa mainitun ajan kuluessa eli sen avaamispäivästä lähtien ja kunnes on vuosi kulunut työn lopettamisesta, korvauksesta, joka on arvioitu 2,700 markan mukaan kuukaudelta. Vesijohtolaitoksesta tältä ajalta saatava tulo sensijaan tulee kaupungille, joka sen myös kantaa. Yhtiö sitoutuu myöskin helpoittaakseen yrityksen ottamista kaupungin haltuun luovuttamaan tälle kaikki ne virka- ja työmiehet, jotka yhtiöllä tätä työtä varten on ollut palveluksessaan, mikäli he suostuvat siirtymään kaupungin palvelukseen.

Osakeyhtiö Neptun oikeutetaan tämän päivän ja sen päivän välisenä aikana, jolloin yhtiön edellä mainittu vesijohdon hallintakausi päättyy, muut pois sulkien yksin yhdistämään talojohtoja katujohtoihin valvontalautakunnan hyväksymän taksan mukaisesta korvauksesta. Sitäpaitsi yhtiö mainituksi ajaksi pidättää itselleen oikeuden siltä sitä pyydettäessä sovittavasta maksusta suorittaa johtotöitä myöskin taloissa ja rakennuksissa.

8 §.

Ellei osakeyhtiö Neptun edellä mainittujen määräaikain kuluessa eli lokakuun 1 p:ään 1876 ja elokuun 1 p:ään 1877 mennessä suorita valmiiksi edellä mainittuja yhtiölle uskottuja töitä, on kaupungilla oikeus itse suorituttaa jäljelläolevat urakkatyöt Neptun-yhtiön kustannuksella sikäli kuin urakkamäärästä maksamatta olevat varat sen sallivat.

9 §.

Tämän urakkasopimuksen johdosta mahdollisesti syntyvät erimielisyydet ratkaisee välitysoikeus, joka asetetaan niin kuin kaupungin ja yhtiön välisessä vesijohdon kauppasopimuksessa määrätään.

Sillävälin oli vesijohdon ostamista koskevasta päätöksestä esitetty valituksia läänin kuvernöörille, joka kuitenkin muodollisista syistä oli ne hylännyt [1]). Valituksentekijät olivat sen jälkeen valittaneet senaattiin kuvernöörin päätöksestä, minkä johdosta senaatti vaati kaupunginvaltuustolta asian selitystä. Koska asiallista tutkimusta ei ollut toimitettu, lisätty valtuusto selityksenään päätti [2]) ainoastaan jättää korkeimmassa paikassa ratkaista-

[1]) Lis. valt. pöytäk. 10 p. syysk. 2 §. — [2]) S:n 26 p. lokak. 1 §.

vaksi, ansaitsivatko valitukset huomiota. Senaatti ei vuoden varrella tehnyt asiaa koskevaa päätöstä. Myöhemmin läänin kuvernööri uudestaan vaati valtuustolta selitystä niiden valitusten johdosta, jotka kauppias C. Lenngren y. m. olivat esittäneet saman lisätyn kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen johdosta. Lisätty valtuusto päätti [1]) antaa selityksensä vakinaisen valmisteluvaliokunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti, jossa yksityiskohtaisesti perusteltiin päätöstä. Nämäkin valitukset kuvernööri hylkäsi [2]).

Koska vuoden varrella ei saatu senaatin talousosaston vahvistusta lisätyn kaupunginvaltuuston päätökselle vesijohdon ostamiseksi tarvittavan kuoletuslainan ottamisesta eikä lainavaliokuntakaan sen johdosta kertomusvuonna antanut mietintöään, siirtyi asian jatkuva käsittely vuoteen 1876.

Muutamissa niistä kokouksista, joissa lisätyt kaupunginvaltuutetut käsittelivät kyseellistä asiaa, luutnantti A. Fabritius valtuuston päätöksen mukaisesti laati pikakirjoituspöytäkirjan.

VI kaupunginosan talojen n:ot 14 ja 73 pakkolunastaminen. Saadakseen talonomistajain kanssa tehtävällä vapaaehtoisella sopimuksella kaupungille lunastetuksi ne VI kaupunginosassa (Katajanokalla) sijaitsevat tontit, joita ei vielä ollut pakkolunastettu, ynnä niillä olevat rakennukset, kaupunginviranomaiset olivat vuonna 1872 asettaneet komitean arvioimaan kyseellisiä tontteja ja rakennuksia. Tonttiarvo oli tällöin laskettu 1: 50 markaksi neliökyynärältä ja parempien asuinrakennusten arvo n. 500 markan mukaan huoneelta ja huonompien asuinrakennusten ja ulkohuoneiden arvo suhteellisesti pienemmäksi. Näillä perusteilla oli VI kaupunginosan talolle n:o 14 pantu arvoksi 5,450 markkaa ja saman kaupunginosan talolle n:o 73 2,850 markkaa. Kun talojen omistajat eivät tähän tyytyneet, maistraatti anoi läänin maaherralta näiden talojen pakkolunastamista kaupungille, ja korotettiin tämän johdosta toimitetussa viimemainitun talon uudessa arvioinnissa rakennusten arvoa 525 markkaa, joten tämän talon arvo laskettiin 3,375 markaksi, jota vastoin edellisen talon arvo arvioitiin samaksi kuin edellisessä arvioinnissa eli 5,450 markaksi. Kun talonomistajat sen jälkeen muista aikaisemmin esittämistään vaatimuksista luopuen olivat vaatineet tonteista hyvitystä, joka laskettaisiin 2 markan mukaan neliökyynärältä, kuvernööri pyysi kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta, ja valtuusto lähetti [3]) sen valiokuntaan, johon valittiin [4]) vtt Margelin, Hjelt ja Forsman. Valiokunnan tämän johdosta antaman ehdotuksen [5]) mukaisesti valtuusto päätti [6]) lausunnossaan jättää kuvernöörin ratkaistavaksi, eikö asia saisi jäädä jälkimmäisen arvioinnin varaan.

Eräiden VI ja VII kaupunginosain tonttien myynti. Sen johdosta, että uutta kaupunginasemakaavaa vahvistettaessa oli määrätty, että eteläinen kaupunginalue otettaisiin kaupungin rakennuskaavaan ja että siitä muodostettaisiin kaksi uutta kaupunginosaa, kuudes ja seitsemäs, maistraatti alisti kaupunginvaltuuston harkittavaksi, olisiko ne lukuisat tällä alueella sijaitsevat tontit, jotka olivat vuotuisesta vuokramaksusta luovutetut yksityisille henkilöille, heti palautettava kaupungin haltuun ja myytävä yksityisille henkilöille, vai olisiko myynti, koska se velvoittaisi kaupungin tasoittamaan uusiin kaupunginosiin viitoitetut kadut, lykättävä toistaiseksi. Valtuusto päätti [7]) lähettää asian valiokuntaan ja valitsi [8]) sen jäseniksi vtt Schaumanin, Sanmarkin ja Blombergin. Samaan valiokuntaan lähetettiin [9]) myöskin

[1]) Lis. valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 3 §. — [3]) S:n 27 p. huhtik. 10 §. — [4]) S:n s:n 15 §. — [5]) S:n 25 p. toukok., liite B. — [6]) S:n s:n 3 §. — [7]) S:n 10 p. syysk. 4 §. — [8]) S:n 28 p. syysk. 12 §. — [9]) S:n 10 p. syysk. 5 §.

komministeri E. J. Liljestrandin anomus saada lunastaa vuokraamansa, korttelissa n:o 58, Ruutanassa, Kasarminkadun varrella sijaitseva tontti n:o 15. Valiokunta ei antanut mietintöä kertomusvuoden kuluessa.

Maan pakkolunastaminen rautateiden tarpeisiin. Maistraatti ilmoitti läänin maaherran päätöksen, joka koski sen ratapihan ja Länt. Viertotien välisen kaupungin omistaman viljelysmaan osan pakkolunastamista rautateiden tarpeisiin, jota ei vielä ollut niille luovutettu, 15,416: 28 markan pakkolunastusmäärästä. Sen ohessa maistraatti alisti kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikö kaupungin, koska eräs osaa pakkolunastetusta alueesta luovutettaessa esitetty maistraatin toivomus mainitussa päätöksessä oli jätetty huomioon ottamatta, olisi koetettava saada valtiolta korvausta myöskin viimemainitusta alueesta. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [1]) lausunnon hankkimiseksi lähettää asian kolmimiehiseen valiokuntaan ja valitsi [2]) sen jäseniksi vtt Forsmanin, Montgomeryn ja Numellin. Valiokunnan sen jälkeen annettua asiasta mietintönsä [3]) valtuusto sen ehdotuksen mukaisesti lausui [4]), ettei se katsonut olevan syytä esittää valtiolle korvausvaatimusta kyseellisestä rautatiehallinnolle luovutetun alueen osasta.

Kuritushuonevankilaa varten pakkoluovutetun maan lunastushinta. Sittenkuin kaupungin lähelle suunnitellun kuritushuonevankilan rakennustoimikunta oli tarjonnut kaupungille vankilan tarpeisiin pakkolunastetusta maasta pienemmän lunastushinnan kuin arviomiehet toimittamassaan arvioinnissa olivat sille määränneet, kaupunginvaltuusto lähetti [5]) asian n. s. raha-asiain valiokunnan [6]) valmisteltavaksi. Valiokunnan mietintö ei kuitenkaan saapunut vuoden varrella.

Lugnet-nimisen huvilan tonttien myynti. Kauppias V. Klotschkoffin tekemän anomuksen saada erinäisin ehdoin lunastaa kaksi kaupungille kuuluvan Lugnet-nimisen huvilan käyttämättä olevan alueen tonttia työväenasuntojen rakennuspaikaksi kaupunginvaltuusto lähetti [7]) valiokuntaan, johon valittiin [8]) vtt Numell, Bäck ja Sandberg. Mainitun valiokunnan mietinnössään [9]) esittämistä syistä valtuusto epäsi [10]) tämän anomuksen.

Paikan luovuttaminen uutta kirkkoa varten. Maistraatin ilmoituksen johdosta, että se vuonna 1873 kaupungin vanhinten mieltä kuultuaan oli luovuttanut Annankadun eteläpäässä, n. s. Punanotkossa, sijaitsevan ja sittemmin vahvistettuun uuteen kaupunginasemakaavaan otetun alueen kolmannen kirkon rakentamiseksi kaupungin suomalais-ruotsalaiselle seurakunnalle, kaupunginvaltuusto päätti [11]) ilmoittaa maistraatille, ettei valtuustolla ollut tätä asiaa vastaan mitään muistuttamista.

Paikan luovuttaminen Suomen pankin rakennusta varten. Maistraatin ilmoituksen johdosta, että kaupungin uutta asemakaavaa vahvistettaessa kreikkalais-venäläisen seurakunnan kirkon itäpuolella Nikolainkadun varrella olevan avoimen paikan länsiosa oli varattu talon rakentamiseksi Suomen pankille, kaupunginvaltuusto päätti [12]) maistraatille ilmoittaa, ettei se ollut havainnut asian antavan syytä muistutukseen.

Tonttipaikan luovuttaminen suomalaiselle alkeisoppilaitokselle. Suomalaisen alkeisoppilaitoksen johtokunta oli vuonna 1874 anonut maistraatilta, että sille maksutta luovutettaisiin paikka mieluummin puusta teetettävän koulutalon rakentamiseksi mainitulle yksityiselle oppilaitokselle ja tällöin

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. helmik. 4 §. — [2]) S:n s:n 16 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7. — [4]) Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 1 §. — [5]) S:n 18 p. marrask. 5 §. — [6]) Ks. s. 44. — [7]) Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 5 §. — [8]) S:n s:n 18 §. — [9]) S:n 29 p. kesäk., liite. — [10]) S:n s:n 6 §. — [11]) S:n 10 p. syysk. 3 §. — [12]) S:n 31 p. elok. 23 §.

tähän tarkoitukseen erittäin sopivina maininnut jonkin tai joitakin vastaisen luterilaisen kirkon vieressä sijaitsevista, vielä varaamattomista tonteista. Tämän johdosta maistraatti kaupungin vanhinten kehoituksesta oli antanut v. t. kaupungininsinööri C. Reuterille tehtäväksi koettaa joltakin kaupungin käyttämättä olevista alueista löytää sopivan paikan rakennusyritystä varten sekä jättää sitä koskevan ehdotuksen maistraatille. V. t. kaupungininsinööri oli sen jälkeen ehdottanut koulutalon paikaksi VII kaupunginosan korttelissa n:o 109, Taimenessa, Vuorimiehenkadun varrella sijaitsevia tontteja n:ot 16 ja 17, jotka kuitenkin voitiin lopullisesti paaluttaa vasta sen jälkeen kuin uusi kaupunginasemakaava oli vahvistettu. Kun tämä vahvistus[1]) oli saatu, maistraatti jätti asian kaupunginvaltuuston harkittavaksi, ja valtuusto päätti[2]) lähettää sen valmisteltavaksi valiokuntaan, johon kuuluivat[3]) vtt Numell, Bäck ja Edlund.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä[4]) valiokunta, joka oli asettunut yhteyteen oppilaitoksen johtokunnan kanssa, lausui, että tämä tosin oli pitänyt ehdotettua paikkaa riittävän suurena, mutta huonosti sopivana oppilaitoksen paikaksi, koska se sijaitsi kaupungin rakennetun osan ulkopuolella ja koska sinne vielä ei vienyt mikään käyttökelpoinen katu. Tästä syystä ja koska tuntiopetusta oppilaitoksessa vastedes kuten siihenkin asti tulivat hoitamaan ennen pitkää Unioninkadun varrelle lähelle Saksalaista kirkkoa sijoitettavan normaalilyseon opettajat, johtokunta mieluimmin halusi saada koulutaloa varten jonkin tai joitakin niistä tonteista, jotka voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaan sijaitsivat VI kaupunginosan korttelissa n:o 60, Säynäässä, Ratakadun ja Punanotkonesplanaadin välillä ja joita idässä rajoitti esikaupunkiesplanaadi. Sen ohessa johtokunta nyttemmin oli omaksunut sen käsityksen, että tarvittavat rakennukset oli etusijassa rakennettava kivestä, jolloin kaksikerroksinen koulutalo, johon sisältyisi myöskin oppilaitoksen johtajan asunto, yksin vaatisi tonttialaa 12,000 neliöjalkaa; tämän vaihtoehdon valitsemiseksi tarvittiin kuitenkin niiden henkilöiden suostumus, jotka olivat myöntäneet avustuksia oppilaitoksen kustannusrahastoon ja joiden mieltä siis ensi tilassa oli kuultava. — Omasta puolestaan valiokunta lausui, että suunnitellun kokoista puurakennusta voimassa olevan rakennusjärjestyksen mukaan ei saanut rakentaa yhdelle tontille, minkä vuoksi siinä tapauksessa, ettei puurakennuksen rakentamissuunnitelmasta lopullisesti luovuttu, tontille olisi rakennettava kolme erillistä rakennusta. Tässäkin tapauksessa Vuorimiehenkadun varrella sijaitseva tonttipaikka olisi oppilaitokselle riittävän suuri. Tämä tontti tarjosi sitäpaitsi muita etuja, kuten lujan maaperän ja tilavan pihamaan, jota kuitenkin täytyi myöhemmin jonkin verran tasoittaa louhimalla kalliota ja soralla täyttämällä, jotta oppilaille saataisiin sopiva leikkipaikka. Niin kauan kuin ei mikään katu vienyt paikalle, olisi oppilaiden kuitenkin pimeänä ja sateisena vuodenaikana vaikeata kulkea oppilaitokseen ja sieltä pois niitä kapeita, mutkikkaita ja toistaiseksi valaisemattomia ajoteitä pitkin, jotka veivät paikalle. Tämä epäkohta korjautuisi kuitenkin todennäköisesti ennen pitkää, koska näillä seuduin olevat vuokratontit pian myytäisiin yksityisille henkilöille ja kaupungin sen johdosta tulisi pakko rakentaa katuja tänne samoinkuin kyseellisille Vuorimiehenkadun tonteille, jos nämä luovutettaisiin koulua varten. Sen sijaan oppilailla olisi helpompi pääsy johtokunnan ehdottamille korttelin n:o 60

[1]) Ks. s. 8. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. lokak. 2 §. — [3]) S:n s:n 13 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 41.

tonteille, jotka sijaitsivat jo rakennetussa osassa kaupunkia ja käyttökelpoisen, joskin vielä kiveämättömän kadun varrella. Täällä olivat käytettävissä Ratakadun tontit n:ot 2, 4 ja 6, jotka sijaitsivat nyttemmin kaupungin tarpeisiin varatun Säynäs-nimisen vuokrahuvilan n:o 20 maalla, sekä niiden jatkona saman tontin varrella tontit n:ot 8 ja 10, jotka olivat huvilan n:o 74, Punanotkon, alueella. Yhdessä nämä tontit käsittivät korttelin koko leveyden vastaiseen Punanotkonesplanaadiin asti. Molemmat mainitut huvilat olivat vuokrattuina yksityisille henkilöille, edellinen kesäkuun 1 p:ään 1878 ja jälkimmäinen tammikuun 1 p:ään 1881, ensinmainittu kuitenkin ehdoin, että vuokraaja siinä tapauksessa, että tilusta vuokrakauden kuluessa tarvittiin kaupungin tai yleisiin tarkoituksiin, oli velvollinen puoli vuotta aikaisemmin tapahtuneen irtisanomisen jälkeen hyvityksettä luopumaan sen hallintaoikeudesta. Kun jokainen näistä viidestä tontista oli pinta-alaltaan 11,890 neliöjalkaa, olisi sen laajuisen rakennuspaikan aikaansaamiseksi, jollaista johtokunta alunperin oli katsonut tarvitsevansa, jos rakennukset tehtäisiin puusta, yhdistettävä neljä tonttia, jota vastoin rakennukset kivestä tehtyinä pihamaineen hyvin sopisivat kahdelle tontille. Valiokunta ei rohjennut arvostella, riittäisivätkö viimemainitussa tapauksessa pihamaat, jotka yhteensä tulisivat 9,960 neliöjalan laajuisiksi, oppilaiden leikkipaikaksi, mutta kun koulupihaa toisaalta rajoittaisi avara Punanotkonesplanaadi ja se toisilta puoliltaan tuli lähelle esikaupunkiesplanaadia ja erästä aukiota, ei oppilailta väliaikoina näyttänyt tulevan puuttumaan leikkialaa. — Koska kyseellinen oppilaitos oli yleishyödyllinen ja tarpeellinen laitos, jonka rakennuksille kaupunginvaltuusto varmaankin ilmaiseksi myöntäisi tarpeellisen paikan, mutta valtuusto kenties epäröi luovuttaa tontteja Säynään korttelista, koska kaupunki silloin menettäisi vuokramaksuja, valiokunta lopuksi olettaen, että johtokunnalle annettaisiin tilaisuus suorittaa valintansa Vuorimiehenkadun varrella olevan ja jonkin toisen käytettävissä olevan paikan välillä, oli katsonut asiakseen ehdottaa vielä erästä kolmatta rakennuspaikkaa, joka voitiin luovuttaa ilman että kaupungin vuokramaastaan saamat tulot vähenivät. Tällaisen paikan, jonka valiokunta oli valinnut yksissä nevoin v. t. kaupungininsinöörin kanssa, muodostivat IV kaupunginosan korttelin n:o 153, Telkän, tontit n:ot 6 ja 7, jotka sijaitsivat Malminkadun ja Fredrikinkadun pohjoisen jatkeen varrella. Näiden tonttien yhteenlaskettu pinta-ala oli n. 40,000 neliöjalkaa, ne olivat helpot rakennuttaa ja täysin riittävät koulurakennuksille, vaikka ne teetettäisiin puustakin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [1]) ilmaiseksi luovuttaa suomalaiselle alkeisoppilaitokselle rakennustontin oppilaitoksen omaisuutena hallittavaksi ja samalla oikeuttaa oppilaitoksen johtokunnan tällaiseksi tontiksi valitsemaan joko Vuorimiehenkadun tontit n:ot 16 ja 17 tai Malminkadun tontit n:ot 6 ja 7 tai myös Ratakadun tontit n:ot 2 ja 4, kuitenkin, jos viimeksimainitut tontit valittiin, ehdoin, että niille, ne kun sijaitsivat avonaista paikkaa vastapäätä ja kahden sillä kohdalla yhtyvän esplanaadin varrella, oli rakennettava kivirakennus, sekä joka tapauksessa ehdoin, että jos paikkaa käytettiin muuhun tarkoitukseen kuin oppilaitoksen tarpeisiin ja eduksi tai jos laitos lakkautettiin, tonttien omistusoikeus palautui kaupungille, sekä että jos valtio vastedes otti haltuunsa oppilaitoksen ja tontille teetetyt rakennukset mahdollisesti lunastettiin valtiolle, tonttien arvo ei saanut sisältyä kauppahintaan.

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. jouluk. 10 §.

Tonttipaikan luovuttaminen lapsenpäästölaitosta varten. Maistraatti oli vuonna 1873 kaupungin vanhinten suostumuksella ja ilman korvausta luovuttanut kaupungille kuuluvan, Vuorimiehenkadun ja katolisen kirkon välillä sijaitsevan käyttämättömän paikan uusien rakennusten teettämiseksi yleisen sairaalan lapsenpäästöosastolle sekä tällöin toivomuksenaan lausunut, että kaupunki sen sijaan saisi valtion omistaman Hakasalmenkadun tontin n:o 1, jota kaupunki tarvitsi saadakseen lisätilaa vastedes rakennettavalle kauppahallille. Tämän johdosta senaatin siviilitoimituskunta ilmoitti, että senaatti oli hyväksynyt maistraatin tarjouksen sekä että suunnitellut rakennukset teetettäisiin kaupungin luovuttamalle paikalle, jota vastoin maistraatin toivomusta, että kaupunki saisi mainitun Hakasalmenkadun tontin, ei ollut voitu täyttää, koska tämä tontti toistaiseksi oli säilytettävä valtion hallussa vastaisten mahdollisten tarpeiden varalta. Ilmoitus ei aiheuttanut[1]) toimenpidettä kaupunginvaltuuston taholta.

Tonttien luovuttaminen kasarmirakennuksia varten. Kenraalikuvernöörin senaatille osoitetussa kirjelmässä ilmoitettua, että oli pantu vireille kysymys kahdelle 89:nnen Bjälomorin ja neljälle 90:nnen Onegan jalkaväkirykmentin komppanialle, viimemainitun rykmentin esikunnalle sekä neljälle 23:nnen tykistöprikaatin patterille aiottujen kasarmirakennusten sekä sotilassairaalan rakentamisesta kaupunkiin, ja anottua, että kaupungin maalta osoitettaisiin tähän tarvittavat paikat, senaatti oli kehoittanut läänin kuvernööriä asianomaisia kuultuaan ja yksissä neuvoin kenraalikuvernöörin valitseman sotilasasiamiehen kanssa antamaan senaatille selvityksen siitä, oliko ja missä mainittuun tarkoitukseen sopivia paikkoja käytettävissä sekä millä ehdoilla niitä voitiin saada. Tämän johdosta kuvernööri maistraatin välityksellä pyysi kaupunginvaltuustolta lausuntoa asiasta. Koska laajan kirjeenvaihdon ja ajanhukan välttämiseksi oli ennakolta sekä toimitettava itse maan katselmus että alustavasti keskusteltava siitä, soveltuivatko paikat kyseellisten rakennusten paikaksi ja tarvitsiko kaupunki kenties niitä muihin tarkoituksiin, kuvernööri samalla jätti valtuuston harkittavaksi, eikö ennen asian joutumista valtuuston lopullisesti ratkaistavaksi olisi hankittava siitä ehdotusta sekatoimikunnalta, johon kuuluisivat mainittu sotilasasiamies sekä yksi kuvernöörin ja yksi tai useampi kaupungin edustaja ja joka saisi tehtäväkseen tutkia kaupungissa ja sen ulkopuolella sijaitsevia näille rakennuksille sopivia paikkoja ja antaa asiasta lausunnon valtuustolle. — Valtuusto päätti[2]) kuvernöörin ehdotukseen myöntyen valita sekatoimikuntaan kaksi edustajaa sekä pyytää maistraattia puolestaan valitsemaan siihen yhden jäsenen. Tutkimuksensa suoritettuaan toimikunnan tuli antaa valtuustolle lausunto siitä, voitiinko ja missä kaupungin alueelta pakkoluovuttaa sanottuun tarkoitukseen sopivia paikkoja. Valtuuston edustajiksi tähän toimikuntaan valittiin[3]) samalla vtt Sandberg ja Sundman. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Paikan luovuttaminen kuormastovaunuvajaa varten. Läänin kuvernöörin pyydettyä maistraattia ehdottamaan jonkin kaupungissa tai sen läheisyydessä sijaitsevan sopivan paikan, johon voitaisiin rakentaa vaja erinäisten 23:nnen jalkaväkidivisioonan liikkuvalle sairaalalle kuuluvien nelipyöräisten kuormastovaunujen ynnä niiden lisätarpeiden säilyttämistä varten, maistraatti jätti asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, ja valtuusto lähetti[4]) sen valmisteltavaksi siinä toimikunnassa oleville edustajilleen[5]), joka oli asetettu

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 9 §. — [2]) S:n 16 p. helmik. 2 §. — [3]) S:n s:n 16 §. — [4]) S:n 28 p. syysk. 7 §. — [5]) Ks. ylempänä tällä s.

käsittelemään kysymystä paikkain varaamisesta venäläisen sotaväen tarvitsemia uusia rakennuksia varten. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Tontin luovuttaminen venäläiselle teatterille. Sittenkuin kenraalikuvernööri läänin kuvernöörille lähettämässään kirjelmässä oli anonut toimenpidettä rakennustontin luovuttamiseksi ilmaiseksi kaupunkiin suunnitellulle venäläiselle teatterille mainiten tähän tarkoitukseen sopivina Uuden teatterin eteläpuolella olevan avonaisen paikan, Simonkadun ja Kampin harjoituskentän välisen rakentamattoman alueen sekä Nikolainkadun itäpuolella ja Rauhankadun länsipuolella olevan kallion nurkkatontin, kuvernööri maistraatin välityksellä jätti asian kaupunginvaltuuston harkittavaksi. Valtuusto lähetti [1]) sen puolestaan valmisteltavaksi edustajilleen [2]) siinä toimikunnassa, joka valmisteli kysymystä paikkain varaamisesta venäläisen sotaväen tarpeisiin. — Tämän johdosta antamassaan lausunnossa [3]) toimikunnan jäsenet huomauttivat, että ensinmainitun paikan luovuttaminen suurehkoa rakennusta varten oli ristiriidassa kaupungin äskettäin vahvistetun rakennuskaavan kanssa sekä että Nikolainkadun varrella oleva tontti kuului valtiolle, minkä vuoksi kumpaakaan näistä tonteista ei voitu varata tähän tarkoitukseen. Sensijaan Simonkadun ja Kampin harjoituspaikan välinen alue oli sekä sopiva että riittävä aiotun rakennuksen paikaksi, ja se voitiin myöskin, koska se sijaitsi kaupungin rajain ulkopuolella, luovuttaa ilmaiseksi. Toimikunnan jäsenet ehdottivat sen johdosta, että valtuusto kuvernöörille ilmoittaisi, että valtuusto suostui kyseellistä teatterirakennusta varten, jos se rakennettiin ennen vuoden 1879 loppua, ilmaiseksi luovuttamaan tarvittavan paikan Simonkadun ja mainitun harjoituskentän väliseltä alueelta, jota idässä ja lännessä rajoittivat Yrjön- ja Annankatujen pohjoiseen vievät jatkeet. Rakennuspaikka oli tarkemmin määrättävä ja merkittävä karttaan valtuuston saatua vastaanottaa tarkempia tietoja rakennusta varten tarvittavasta tonttialasta. — Asiaa esiteltäessä valtuustolle esitettiin kuvernöörin laatima promemoria [4]), jossa m. m. epäiltiin toimikunnan jäsenten ehdottaman paikan sopivaisuutta ja riittäväisyyttä, erittäinkin koska teatterirakennuksen julkisivun ehdottomasti tulisi olla vasten Länt. Heikinkatua ja sitäpaitsi Simonkadun ja Turun kasarmin välisen avonaisen paikan keskikohdalla sekä koska rakennuksen eteen pitäisi jäädä tilaa aukiolle. Tämän johdosta valtuusto päätti [5]) palauttaa asian toimikunnassa olevien edustajainsa käsiteltäväksi, joiden tuli antaa lausunto kuvernöörin mainitsemien, kyseellistä paikkaa haittaavain epäkohtain korjaamisen mahdollisuuksista tai myöskin ehdottaa toinen paikka teatterirakennukselle sekä tällöin asettua yhteyteen kuvernöörin ja asianomaisten venäläisten viranomaisten kanssa. — Uudessa lausunnossaan [6]) toimikunnan jäsenet huomauttivat, että koska suunniteltua teatterirakennusta varten ei ollut olemassa piirustuksia, heidän oli ollut mahdotonta tutkia, voitaisiinko ehdotetun alueen niukka tila rakennustapaa muuttamalla mahdollisesti saada riittämään vai ei. Toimikunnan jäsenet olivat sen vuoksi katsoneet asiakseen ehdottaa teatterirakennusta varten asianomaisten valittavaksi kolmea eri paikkaa, nim. usein mainitun Yrjön- ja Annankatujen pohjoisen jatkeen välisen paikan lisäksi osin sen viereistä Annan- ja Fredrikinkatujen pohjoisten jatkeiden varrella sijaitsevaa, osin rakentamattomia Bulevardinkadun tonttia n:o 18 ja Albertinkadun tonttia n:o 8, jolloin kuitenkin

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 13 §. — [2]) Ks. s. 25. — [3]) Valt. pöytäk. 31 p. elok., liite C. — [4]) S:n s:n, liite D. — [5]) S:n s:n 7 §. — [6]) S:n 10 p. syysk., liite C.

viimeksimainittujen tonttien suhteellisen suureen arvoon katsoen asianomaisille olisi ilmoitettava olevan suotavaa, että jompikumpi muista, kaupungille vähempiarvoisista tonteista valittaisiin tähän tarkoitukseen. — Asiaa lopullisesti esiteltäessä valtuusto päätti [1]) osittain eväten tämän ehdotuksen kuvernöörille ilmoittaa valtuuston suostuvan ehdoin, että teatteritalo rakennettiin ennen vuoden 1879 loppua ja että sitä vastedes käytettiin tähän tarkoitukseen, ilmaiseksi luovuttamaan sitä varten paikan toivomuksen mukaan joko Simonkadun ja Kampin venäläisen sotaväen harjoituskentän väliseltä alueelta, jota idässä ja lännessä rajoittivat Yrjön- ja Annankatujen pohjoiset jatkeet, tai Annan- ja Fredrikinkatujen pohjoisten jatkeiden väliseltä alueelta, jolloin siinä tapauksessa, että jompikumpi näistä paikoista valittiin tähän tarkoitukseen, paikka oli tarkemmin määrättävä ja merkittävä karttaan valtuuston saatua täydelliset tiedot rakennusta varten tarvittavasta pinta-alasta.

Paikan luovuttaminen venäläisen sotaväen muonamakasiinia varten. Koska kivinen maneesirakennus oli ehdotettu rakennettavaksi henkivartijaväen 3:nnen suomalaisen tarkk'ampujapataljoonan tarpeiksi Tähtitorninvuorten alla Fabianin- ja Kasarminkatujen välillä sijaitsevalle tontille, jolla siihen aikaan oli vanha venäläiselle sotaväelle kuuluva muonamakasiini, oli kenraalikuvernööri kehoittanut läänin kuvernööriä asiaa koskevia lausuntoja hankittuaan ilmoittamaan, voitaisiinko Unioninkadun varrella, välittömästi tulevan maneesin itäpuolella sijaitseva paikka saada käytettäväksi uuden muonamakasiinin rakentamiseksi vanhan sijaan. Sittenkuin kuvernööri tämän johdosta oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, puheenjohtaja asiaa esiteltäessä antoi erinäisiä sitä koskevia täydentäviä tietoja, joista näytti ilmenevän, että venäläiset sotilasviranomaiset olivat katsoneet ehdotetun makasiinin käyvän tarpeettomaksi heti kun se uusi venäläiselle sotaväelle teetettävä muonamakasiini, joka jo laaditun piirustuksen mukaan oli ehdotettu [2]) rakennettavaksi Siltavuorenrantaan, saataisiin aikaan. Valtuusto päätti [3]) osin kuvernööriltä anoa viimemainituista seikoista sellaisia tietoja, joita valtuusto voi pitää sitovina, osin lähettää asian sen valiokunnan [2]) valmisteltavaksi, joka aikaisemmin oli asetettu käsittelemään uuden tulli- ja pakkahuoneen rakentamista koskevaa kysymystä ja jonka m. m. tuli lausua mielipiteensä siitä, eikö suunniteltu makasiini, jos se sijoitettaisiin Unioninkadun varrelle, kenties rumentaisi tätä katua ja eikö kaupunki mieluummin voisi luovuttaa tähän tarkoitukseen jotain muuta sopivaa paikkaa. — Sittemmin antamassaan mietinnössä [4]) valiokunta lausui m. m., että edellä mainittua rumentavaa vaikutusta kenties voitaisiin jossakin määrin välttää sopivilla rakennustaiteellisilla järjestelyillä, mutta että muut painavat syyt vastustivat rakennuksen sijoittamista Unioninkadun varrelta ehdotettuun paikkaan. Keisarikunnassa voimassa olevien määräysten mukaan ei muonamakasiineja tulenvaaran välttämiseksi saanut sijoittaa tulisijallisten rakennusten läheisyyteen. Jos Venäjän sotilashallinto vaatisi makasiinille tällaista eristettyä asemaa, voisi rakennuksen sijoittaminen tähän paikkaan ehkäistä sen lähimmän ympäristön vapaata käyttöä. Suunniteltu kirurginen sairaala oli kuitenkin jo määrätty rakennettavaksi jotenkin lähelle tätä paikkaa ja vastainen normaalilyseo ehdotettu rakennettavaksi paikalle, jonka ainoastaan kapea katu erottaisi makasiinista. Kun tähän tuli lisäksi, että edellä mainittujen laatuiset julkiset rakennukset vaativat koko seudun järjestelemistä ja kyseellisen makasiinin rakentaminen

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. syysk. 13 §. — [2]) Ks. s. 37. — [3]) S:n 23 p. helmik. 3 §. — [4]) Valt. pöytäk. 2 p. maalisk., liite.

kaupunginasemakaavan mukaan rakentamattomaksi aiotulle alueelle ei voisi olla vaikuttamatta häiritsevästi, vastusti valiokunta puolestaan ehdotetun paikan luovuttamista kyseelliseen tarkoitukseen. Valiokunta oli asiain näin ollen yksissä neuvoin v. t. kaupungininsinööri C. Reuterin kanssa etsinyt makasiinille toista, sopivampaa paikkaa ja tällöin löytänyt kaksi asemaltaan kyllin eristettyä, joista toinen sijaitsi Katajanokan pohjoisosassa, toinen Fredrikinkadun pohjoisen jatkeen länsipuolella. Näistä paikoista valiokunta kyllä puolestaan puolsi edellistä, mutta halusi kuitenkin valtuustolle esittää, että tarkoitukseen joko luovutettaisiin jompikumpi mainituista paikoista tai tarjottaisiin molemmat paikat ja oikeutettaisiin asianomainen niistä valitsemaan toinen. — Kuvernööri lähetti sen jälkeen valtuustolle vastaukseksi sen edellä mainittuun anomukseen kenraalikuvernöörinkanslian tirehtorin ilmoituksen, että kyseellisen makasiinin tonttipaikkaa tarvittiin vain väliaikaisesti eli kunnes Siltavuorenrannan muonamakasiini oli rakennettu ja sotalaitos oli ottanut sen vastaan, minkä jälkeen tilapäinen makasiinirakennus purettaisiin. — Asiaa lopullisesti esiteltäessä valtuusto hyväksyen valiokunnan vaihtoehdotuksen molempien ehdotettujen paikkain tarjoamisesta päätti [1]) ilmoittaa kuvernöörille, että valtuutetut tarjosivat makasiinia varten kaksi paikkaa, joista toinen sijaitsi Katajanokan pohjoispuolella, toinen Fredrikinkadun pohjoisen jatkeen länsipuolella, ja jättivät asianomaisten asiaksi valita niistä toisen sekä että valtuusto määräsi paikan luovuttamisen ehdoksi, että jos kaupunki rakensi Siltavuorenrantaan suunnitellun uuden muonamakasiinin tai jonkin muun sitä vastaavan makasiinin, luovutettu paikka joutuisi takaisin kaupungin käytettäväksi niin pian kuin asianomaiset sotilasviranomaiset olivat ottaneet vastaan viimeksimainitun makasiinin ja muonavarasto oli siirretty sinne väliaikaisesta makasiinista.

Sotilassairaalan hautausmaan laajentaminen. Kaupungin komentajan läänin kuvernöörille tekemä anomus toimenpiteeseen ryhtymisestä sotilassairaalan Taivallahden rannalla olevan hautausmaan laajentamiseksi jätettiin maistraatin välityksellä kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi. Valtuusto antoi [2]) asian valmisteltavaksi edustajilleen [3]) siinä toimikunnassa, joka oli asetettu käsittelemään kysymystä paikkain osoittamisesta venäläisen sotaväen tarvitsemia uusia rakennuksia varten. Asiaa ei käsitelty loppuun kertomusvuoden kuluessa.

Luotsivartouksen järjestäminen Katajanokankarille. Myrskymerkkien nostamista Tähtitorninvuorelle koskevan kysymyksen yhteydessä kaupunginvaltuuston mainittua kysymystä valmistelemaan asettama valiokunta [4]) mietinnössään [5]) kiinnitti valtuuston huomion siihen seikkaan, ettei kaupungin alueella ollut erityistä luotsivartouspaikkaa. Helsingin kaupungin luotsiaseman etäisyyden vuoksi, se kun sijaitsi Båkholmen-saarella Viaporin ulkopuolella, täytyi jompaankumpaan satamaan tai Sörnäisiin ankkuroitujen laivain luotsia tarvitessaan useimmissa tapauksissa toimittaa erityinen sanansaattaja Båkholmen-saarelle, koska alusten lähettämiä tavallisia luotsimerkkejä ei voitu nähdä luotsiasemalta. Ulkomaiset alusten päälliköt, jotka eivät tätä tietäneet, olivat valittaneet, että he usein olivat luotsilippu tangossa saaneet päiväkausia turhaan odottaa luotsia. Jos Tähtitorninvuorelle valiokunnan ehdotuksen mukaisesti pystytettäisiin myrskymerkinantokoje, olisi tätä laitetta käytettävä myöskin muihin samanluontoisiin tarkoituksiin.

---

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. maalisk. 4 § — [2]) S:n 29 p. kesäk. 11 §. — [3]) Ks. s. 25. — [4]) S:n s. 74. — [5]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik., liite A.

Luotsilaitokselle aiheutuisi varsin vähäinen kustannus, jos merkinantolaitteen viereen rakennettaisiin maja yhdelle tai kahdelle päivystävälle luotsille, jotka heti aluksen nostaessa luotsilipun merkeillä ilmoittaisivat Båkholmenin luotseille, mihin luotsia tarvittiin ja sen ohessa sopivalla tavalla ilmoittaisivat kaupungin asukkaille lähestyvien höyry- ja purjealusten saapumisen. Jos sellainen luotsivartousasema saataisiin aikaan, voisi kaupunki luovuttaa merkinantokojeen luotsilaitokselle, jolloin tämä sitoutuisi tähtitieteellisen observatorion ohjeiden mukaisesti nostamaan ja laskemaan myrskymerkit. — Päättäessään [1]) myrskyvaroituskojeen pystytettäväksi Tähtitorninvuorelle kaupunginvaltuusto samalla pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) ilmoittaa asian luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitukselle ja samalla jättää ylihallituksen harkittavaksi, olisiko merkinantokojeen pystyttämisen yhteydessä rakennettava luotsivartousmaja, missä tapauksessa kaupunki suostuisi panemaan merkinantokojeen täydellisesti kuntoon sekä luovuttamaan sen luotsilaitokselle, joka puolestaan olisi velvollinen tähtitieteellisen observatorion ohjeiden mukaisesti huolehtimaan myrskyvaroituksista; luotsimajan paikkaa määrättäessä oli kuitenkin otettava huomioon, ettei vahvistettu Ullanlinnanvuorten kaunistamissuunnitelma saanut siitä häiriytyä. — Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitus epäsi [3]) tämän ehdotuksen, mutta ilmoitti myöhemmin aikovansa ryhtyä toimenpiteisiin erityisen luotsivartouksen järjestämiseksi kaupungille kuuluvalle Katajanokankarille ja tiedusteli, voitiinko tämä joko ilmaiseksi tai maksusta luovuttaa luotsilaitokselle. Tämän johdosta ja maistraatin puollettua asiaa kaupunginvaltuusto päätti [4]) ilmaiseksi luovuttaa luotsilaitokselle Katajanokankarin, kuitenkin ehdoin, että se niin pian kuin sitä ei enää käytetty mainittuun tarkoitukseen, oli luovutettava takaisin kaupungin käytettäväksi.

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Erinäisten etujen myöntäminen suunnitellulle puutarhayhdistykselle. Ensi sijassa kelvollisten kotimaisten puutarhurien puutteen johdosta oli jo 1860-luvulla herätetty kysymys puutarhayhdistyksen perustamisesta Helsinkiin, mutta vaikeiden katovuosien takia se silloin oli saanut raueta. Sittenkuin kreivitär A. Adlerberg vuonna 1871 oli lahjoittanut 8,000 markkaa eräistä ompeluseura-arpajaisista kertyneitä varoja puutarhayhdistyksen pohjarahastoksi, oli kuitenkin hankittu tietoja ja neuvoja ulkomaisilta ammattimiehiltä, m. m. Pietarin kasvitieteellisen puutarhan johtajalta, valtioneuvos E. Regeliltä. Siten saadut kirjoitukset ja ehdotukset oli senjälkeen vuonna 1873 esitetty asianharrastajain kokoukselle, johon oli saapunut runsaasti osanottajia ja jossa asetettiin toimikunta ryhtymään valmistaviin toimenpiteisiin yhdistyksen perustamiseksi.

Vuonna 1874 kreivitär Adlerberg, kauppaneuvoksetar A. Sinebrychoff, professorit S. O. Lindberg ja F. J. von Becker, kolleegiasessori A. W. Brummer, kauppaneuvokset H. Borgström ja F. von Frenckell sekä puutarhuri F. Rotkirch aiotun puutarhayhdistyksen toimikunnan jäseninä jättivät maistraa-

[1]) Ks. s. 73. — [2]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 5 §. — [3]) S:n 8 p. kesäk. 10 §. — [4]) S:n 4 p. jouluk. 7 §.

tille anomuksen, että yhdistys oikeutettaisiin vuoden 1876 alusta pitämään hallussaan ja viljelemään kahta kaupunkiin yhdistetylle maalle järjestetyn n. s. Töölön puiston aluetta, joista toinen, 20.24 tynnyrinalan laajuinen, sijaitsi rautatien länsipuolella ja oli vuoden 1875 loppuun vuokrattu Töölön puistoyhtiölle ja toinen, 14.05 tynnyrinalan laajuinen, sijaitsi rautatien itäpuolella ja oli samaan ajankohtaan asti kauppaneuvos Borgströmin hallussa; anomus koski samalla vapautusta sekä kaikista itse maata koskevista maksuista että kaupungille siellä olevista ja vastedes rakennettavista taloista, rakennuksista ja laitteista suoritettavista veroista. Toimikunta ilmoitti samalla kauppaneuvos Borgströmin sitoutuneen siinä tapauksessa, että kaupunki myönsi yhdistykselle hänen käytettävänään olevan alueen hallintaoikeuden, lahjaksi luovuttamaan yhdistykselle sinne rakentamansa ravintolaa varten aiotut, Alppipaviljongiksi nimitetyt rakennukset, m. m. seuraavin ehdoin:

1) Ravintolapaviljonki parvekkeineen, ulkohuonerakennuksineen, jääkellareineen, soittolavoineen ja avoimine halleineen sekä eräs rakenteilla oleva huvimaja oli aina pidettävä täydestä aryostaan palovakuutettuina.

2) Rakennukset oli pidettävä hyvässä kunnossa, ja jos tuli ne osittain tai kokonaan tuhosi, oli palovakuutuskorvaus sekä niiden vuosivuokrasta käytettävissä olevat varat käytettävä siten koituneiden vaurioiden korjaamiseen.

3) Puutarhayhdistyksen tuli pitää alueella olevat laitteet kunnossa ja niihin kuuluvat vesialtaat puhtaina, minkä ohessa yhdistyksen, mikäli tulot siihen riittivät ja yksityisiä lisävaroja mahdollisesti saatiin tähän tarkoitukseen, tuli jatkaa alueen kaunistamista, ensi sijassa Alpin kukkuloilla.

Myöhemmin toimikunta jätti maistraatille anomuksen, että kaupunki edellä mainittujen etujen lisäksi myöntäisi yhdistykselle vähintään 1,000 markan suuruisen vuotuisen avustuksen kymmenen vuoden ajaksi. — Maistraatin jätettyä nämä molemmat anomukset kaupunginvaltuuston harkittaviksi valtuusto päätti [1]) asettaa asiaa valmistelemaan kolmihenkisen valiokunnan ja valitsi [2]) siihen vtt Collanin ja C. G. Estlanderin sekä ylilääkäri, lääketieteentohtori Th. Sælanin määräten, että valiokunnan tuli käsitellä kysymystä määrärahasta ja maan maksuttomasta luovuttamisesta yhdessä n. s. raha-asiain valiokunnan [3]) kanssa.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [4]) valiokunta huomautti m. m., että laajalle levinneellä puutarhakulttuurilla oli merkitystä sekä yleisen hyvinvoinnin kannalta, se kun yhdisti ja teki hyödyllisiksi monien vähäiset ja vähäksytyt varat, että yhtä paljon sen siveellisesti ja esteettisesti jalostavan vaikutuksen vuoksi, mikä sillä oli viljelijään. Sellaisen kulttuurin levittämiseksi olivat monella taholla ulkomailla puutarhayhdistykset osoittautuneet mitä tehokkaimmaksi keinoksi; valiokunta mainitsi tässä suhteessa erikoisesti Pietarin, Tukholman ja Göteporin puutarhayhdistykset. Meilläkin tämän laatuinen yhdistys varmasti voisi tehokkaasti edistää puutarhakulttuuria, osin kotiuttamalla vieraita kasveja, osin ja varsinkin perustamalla koulun käytännöllisten puutarhanviljelijäin kehittämiseksi, jotka oppijaksonsa suoritettuaan olisivat perehtyneet ainakin meillä mahdollisiin yksinkertaisempiin viljelysmenetelmiin ja sen jälkeen levittäisivät niiden tuntemusta eri tahoille maahamme. — Vaikka yhdistyksen tarkoitusperä siis olisi koko maata hyö-

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 6 §. — [2]) S:n s:n 15 §. — [3]) Ks. s. 44. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24.

dyttävä, olisi kaupungillekin sen työstä sekä suoranaista että välillistä hyötyä. Puiston, jota yhdistys anoi toimintansa paikaksi, oli perustanut ja sitä ylläpitänyt yksityishenkilöiden muodostama Töölön puistoyhtiö, joka harvinaisella uhrautuvaisuudella oli omistanut sen hyväksi vaivaa ja varoja. Kun yhtiö vuoden 1875 päättyessä hajoaisi ja puisto joutuisi kaupungin käytettäväksi, saisi kaupunki tosin lahjaksi laajat puutarhalaitteet, joiden arvo voitiin laskea 200,000 markaksi, mutta samalla täytyisi kaupungin puiston säilyttämiseksi ja edelleen kehittämiseksi palkata ammattitaitoisia henkilöitä, mikä aiheuttaisi kaupungille varsin tuntuvia kustannuksia. Jos sensijaan puiston alueelle perustettaisiin puutarhakoulu, suorittaisivat sen oppilaat johtajansa valvomina sikäläiset työt todennäköisesti paremmin ja huokeammin. Valiokunnan käsityksen mukaan suunniteltu puutarhayhdistys siis takaisi puiston jatkuvan kehityksen ja kaunistumisen samalla kuin se sen vastaisiin ylläpitokustannuksiin nähden aiheuttaisi kaupungille todellisen säästön. Mahdollisuus käyttää puutarhatöihin suhteellisen huokeasta korvauksesta puutarhakoulun oppilaita olisi myös omiaan edistämään puutarhanhoitoa kaupungin ympäristöissä, ja tämä taas lisäisi kaupungin vuokramaistaan saamia tuloja. Ei myöskään ollut unohdettava, että kaupunki puutarhayhdistykseltä saisi omiin puutarhatöihinsä taitavia työntekijöitä ja sen taimistoista taimia, jotka aikaisemmin oli ollut tilattava ulkomailta, sekä että keittiöpuutarhatuotteiden tuonti kaupunkiin puutarha-ammattia koskevien tietojen levenemisen johdosta lisääntyisi. Nämä näkökohdat huomioon ottaen valiokunta piti kaupungin edun mukaisena toimia siihen suuntaan, että suunniteltu yhdistys saataisiin aikaan. — Rautatien länsipuolella oleva maa-alue, joka suurimmaksi osaksi oli arvotonta tai huonosti viljelykseen sopivaa ja vain pieneltä osalta viljeltyä tai viljelyskelpoista maata, oli varattu puistoksi, mutta kaupunki ei kustannuksitta voinut saattaa sitä puistoksi kelpaavaan kuntoon. Tämän alueen luovuttaminen yhdistykselle, joka sitoutui muuttamaan sen puutarhaksi, ei sen vuoksi voinut herättää epäilyksiä. Alue pitäisi myös saada sopivilla aitauksilla eristää, kunhan vain sen läpi kulkeva suuri tie jäisi vapaaksi ja yleisölle avoimeksi. — Myöskin toimikunnan ehdottamaa verovapautta valiokunta katsoi voivansa puoltaa, varsinkin koska Töölön puistoyhtiö aikaisemmin oli erityisillä päätöksillä vapautettu verosta koko hallinta-ajakseen eikä yhdistyksen suunnitelmiin sisältynyt kauppapuutarhan perustaminen, joka tuottaisi sen jäsenille liikevoittoa. Kun kuitenkin kulttuuripuutarhan ja kauppapuutarhan välinen raja oli vaikea vetää ja siirtyminen voi tapahtua vähitellen, valiokunta oli sitä mieltä, että olisi määrättävä ajankohta, jolloin tämä seikka otettaisiin harkittavaksi, ja ehdotti senvuoksi, että verovapaus toistaiseksi myönnettäisiin ainoastaan kahdeksikymmeneksiviideksi vuodeksi. — Pyydettyä 1,000 markan vuosimäärärahaa valiokunta myöskin katsoi voivansa puoltaa ja ehdotti, että se maksettaisiin yhdistyksen perustamisen ja sen toiminnan aloittamisen jälkeisestä vuodesta lähtien. — Mitä lopuksi tuli rautatien itäpuolella olevaan alueeseen, oli Töölön puistoyhtiö vuokra-ajakseen luovuttanut sen erityisenä tilana kauppaneuvos Borgströmille Alppipaviljonki-nimisen ravintolan perustamiseksi, ja tämä oli uhrannut enemmän kuin 52,000 markkaa osin valmistaakseen yleisölle miellyttävän huvittelupaikan, osin voidakseen ravintolaliikkeestä saaduilla tuloilla taata suunnittelemiensa jatkuvien istutus- ja pengerrakennustöiden suorittamisen, varsinkin Alppi-nimisellä kauniilla vuoriylängöllä. Kun yksityinen mies oli ryhtynyt näin tuntuviin uhrauksiin yleisön ja kaupungin eduksi, tuntui myös kohtuulliselta, että kauppaneuvos Borgströmin toivomukset

tämän alueen vastaisesta käytöstä mikäli mahdollista otettiin huomioon, varsinkin kun hänen suunnitelmansa tämän puiston osan vastaiseksi kaunistamiseksi tuntui valiokunnasta onnistuneelta ja kaupungille olisi edullista saada tärkeä osa alueesta suunnitelmanmukaisesti käytetyksi ja kaupungille kustannuksia aiheuttamatta hoidetuksi. Valiokunta katsoi sen vuoksi velvollisuudekseen puoltaa tehtyä ehdotusta, että yhdistys kauppaneuvos Borgströmin toivomuksen mukaisesti ja hänen asettamillaan ehdoilla saisi ottaa haltuunsa myöskin kyseellisen, rautatien itäpuolella olevan alueen, kuitenkin ehdoin, ettei sitä suljettu yleisöltä. Tämäkin alue olisi vapautettava maasta ja rakennuksista suoritettavista veroista vuoden 1900 loppuun.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti ja edellyttäen, että suunniteltu puutarhayhdistys saatiin aikaan ennen vuoden 1881 loppua, päätti [1]) seuraavaa:

1) puutarhayhdistyksen vapaasti käytettäväksi niin kauan kuin yhdistys mallikelpoisella tavalla viljelemällä maassa viihtyviä kasveja sekä koettamalla kotiuttaa tänne ulkomaisia kasveja toimi tarkoitusperiensä toteuttamiseksi, maamme puutarhakulttuurin edistämiseksi ja käytännöllisten puutarhanhoitajain kehittämiseksi ajan vaatimusten mukaisesti, ei kuitenkaan pitemmäksi ajaksi kuin viideksikymmeneksi vuodeksi, luovuttaa 20.24 tynnyrinalan laajuisen maa-alueen rautatien länsipuolella olevasta Töölön puiston osasta, kuitenkin ehdoin, ettei yhdistys millään tavoin sulkenut mainitun alueen läpi kulkevaa suurempaa kävely- ja ajotietä;

2) ehdoin, ettei yhdistyksen puutarha kehittynyt kauppapuutarhan luontoiseksi, vaan että sitä hoidettiin edellä mainittuja tarkoitusperiä silmällä pitäen, vuoden 1900 loppuun vapauttaa yhdistyksen maksamasta kaupungille mitään veroa sekä maasta että sille teetettävistä taloista, rakennuksista ja laitteista;

3) yhdistyksen tarkoitusperien edistämiseksi vuosittain kymmenen vuoden kuluessa maksaa sille kaupunginkassasta avustusta 1,000 markkaa vuodessa yhdistyksen perustamisen ja sen toiminnan alkamisen jälkeisestä vuodesta lähtien; sekä

4) oikeuttaa yhdistyksen siinä tapauksessa, että se toimintansa aloitettuaan jostakin muusta kuin itse aiheuttamastaan syystä hajautuisi, korjaamaan pois alueella olevat talot ja rakennukset sekä kiinteät ja irtaimet, puusta, metallista tai hakatusta kivestä tehdyt laitteet samoinkuin ne kaiken laatuiset kasvit, jotka alueen ollessa yhdistyksen hallussa oli sinne sen toimesta istutettu, sekä käyttämään niitä hyväkseen, lukuunottamatta niitä puita ja pensaita, jotka oli istutettu alueen kaunistamiseksi ja jotka samoinkuin hyvin hoidettu maa sekä kasvava metsä aluetta luovutettaessa oli korvauksetta jätettävä kaupungin käytettäväksi.

Rautatien itäpuolella olevan alueen suhteen kaupunginvaltuusto erikseen päätti:

5) hyväksyen kauppaneuvos Borgströmin ehdollisen tarjouksen hänen tälle alueelle teettämiensä rakennusten luovuttamisesta puutarhayhdistykselle sekä hänen määräämänsä tämän luovutuksen ehdot luovuttaa yhdistykselle kyseellisen 14.05 tynnyrinalan laajuisen alueen, kuitenkin ehdoin, ettei aluetta suljettu siellä käyvältä yleisöltä;

6) vapauttaa yhdistyksen vuoden 1900 loppuun suorittamasta veroa sekä maasta että sille teetetyistä rakennuksista;

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 1 §.

7) pidättää kaupungin viranomaisille oikeuden kauppaneuvos Borgströmin määräämäin ehtojen noudattamisen valvomiseen; sekä

8) siinä tapauksessa, ettei yhdistystä saatu aikaan tai että se menetti maan käyttöoikeuden, joka silloin siirtyi takaisin kaupungille, kauppaneuvos Borgströmin määräämin ehdoin ottaa haltuunsa alueella olevat talot ja rakennukset y. m. tai myös velvoittaa hänet tai hänen oikeudenomistajansa poistamaan ne puistosta.

Niiden tilusten vuokraaminen, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1875. Koska kaupungin rahatoimilaitokselle laadittu ohjesääntö ei ollut vielä saanut vahvistustaan, maistraatti jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, miten oli meneteltävä erinäisten luetteloon merkittyjen, vuokralle annettujen tilusten suhteen, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1875. Valtuusto päätti [1]) antaa maistraatille tehtäväksi joko julkisella huutokaupalla tai sopimalla entisten vuokraajan kanssa vuokrata kaikki kyseelliset tilukset edelleen yhdeksi vuodeksi, lukuunottamatta huviloita n:ot 42, 44 ja 45 eli Alppia, Viksbergiä ja Tallbergia, joista valtuusto aikaisemmin oli toisin määrännyt.

Meilahden (Mejlansin) huvila-alueiden käyttö. Antaen tietoja niistä toimenpiteistä, joihin siihen asti oli ryhdytty kaupungin vuonna 1871 ostaman Helsingin pitäjässä sijaitsevan Mejlansin eli Hindersnäsin yksinäisverotilan suhteen maistraatti jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi kysymyksen mainittuun tilaan kuuluvien vielä vuokraamattomien huvila-alueiden n:ot 4, 5, 6, 7, 8 ja 9 käytöstä. Maistraatin kirjelmästä kävi ilmi, että maistraatti sekä kaupungin vanhimmat mainittuna vuonna olivat päättäneet, että tilan läntisellä rannalla olevat maa-alueet jaettaisiin seitsemäksi huvila-alueeksi, n:oiksi 1, 4, 5, 6, 7, 8 ja 9, jotka annettaisiin vuokralle, mutta kun toimitetussa huutokaupassa ei ollut tehty niitä koskevia tarjouksia, oli koko tila tarjottu vuokralle ja vuonna 1872 vuokrattu kahdeksikymmeneksi vuodeksi eversti W. Spårelle, m. m. ehdoin, että vuokraaja oli velvollinen vaadittaessa luovuttamaan kaupungille rannalla sijaitsevat huvila-alueiksi valitut paikat ilman muuta korvausta kuin että viljeltyjä alueita luovutettaessa vahvistettua vuokramaksua oli vähennettävä samassa suhteessa, jossa luovutettu maapalsta oli tilan koko viljeltyyn alaan. Huvila-alue n:o 1 oli s. v. kolmenkymmenen vuoden ajaksi vuokrattu arkkitehti F. L. Caloniukselle, kun taas tilan aikaisempi omistaja jo ennenkuin kaupunki sen osti oli määrätyin ehdoin vuokrannut huvila-alueet n:ot 2 ja 3, edellisen kolmeksikymmeneksi vuodeksi maanviljelijä F. Rotkirchille ja jälkimmäisen kahdeksikymmeneksiviideksi vuodeksi kauppias G. A. Herlinille. Tilaan kuuluvan Rajasaaren osan entinen omistaja niinikään jo oli vuokrannut filosofianmaisteri J. L. Boehmille kahdeksikymmeneksiviideksi vuodeksi. Valtuusto lähetti [2]) asian valmisteltavaksi valiokuntaan, johon kuuluivat [3]) vtt Sandberg, Brummer ja Numell. — Ensimmäisessä mietinnössään [4]) valiokunta ehdotti, että valtuusto kehoittaisi maistraattia julkisella huutokaupalla tarkemmin ilmoitetuin ehdoin tarjoamaan vuokralle mainitut huvila-alueet n:ot 4—9 sekä että tällöin saataisiin tehdä vaihtopuoliset tarjoukset ensin jokaisesta huvilapaikasta erikseen ja sitten oikeudesta yhdistää n:ot 4 ja 5 ja samaten n:ot 6 ja 7 yhdeksi huvila-alueeksi, minkä jälkeen tehdyt tarjoukset oli alistettava valtuuston harkittaviksi ja hyväksyttäviksi. Sittenkuin asiaa esiteltäessä oli ilmoitettu kauppias Herlinin valtuustolle jättämässään kirjelmässä lausuneen, että kyseellinen jako tuot-

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 13 §. — [2]) S:n 6 p. huhtik. 9 §. — [3]) S:n 13 p. huhtik. 10 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33.

taisi hänelle huvila-alueen n:o 3 vuokraajana tuntuvaa haittaa ja loukkaisi niitä oikeuksia, jotka hänelle vuokrasopimuksessa oli taattu, valtuusto päätti [1]) palauttaa asian valiokuntaan, jonka tuli antaa lausunto siitä, ansaitsivatko nämä muistutukset huomiota, sekä, jos niin oli laita, oliko huvila-alueiden jaoituksen muuttaminen kenties tarpeen vaatima. — Tämän johdosta antamassaan uudessa mietinnössä [2]) valiokunta, sittenkuin myöskin eversti Spåre Mejlansin tilan vuokraajana oli esittänyt joitakin huomautuksia valiokunnan ensimmäistä ehdotusta vastaan, teki asiaa koskevan uuden ehdotuksen. Tässä valiokunta m. m. esitti, että kaupunki pääkohdittain hyväksyen herrain Herlinin ja Spåren vaatimukset määrätyin ehdoin panettaisi kuntoon kaksi ajotietä huvila-alueille ja laivasillan niitä varten, minkä lisäksi valtuuston olisi maistraatin välityksellä anottava läänin maaherralta toimenpidettä Mejlansin tilan osuuden erottamiseksi mainitun tilan sekä Huopalahden kylän ja kenties muiden isojakolohkokuntain yhteisestä kalavedestä. — Uudistetussa käsittelyssä valtuusto kuitenkin uudestaan palautti [3]) asian valiokuntaan, jonka tuli ryhtyä jatkamaan neuvotteluja herrain Herlinin ja Spåren kanssa ja jos siten voitaisiin saada aikaan kaupungille edullisemmat ehdot, tehdä uusi ehdotus, jota vastoin muussa tapauksessa kysymys kyseellisten huvila-alueiden vuokraamisesta saisi vtn Sandbergin valiokunnan jälkimmäiseen mietintöön liittämän vastalauseen mukaisesti toistaiseksi raueta.

Huvilan n:o 68, Kampin malmin, vuokra-alueiden vaihto. Helsingfors aktiebostäder nimisen yhtiön anomuksen saada vaihtaa sille kaupungin omistamalta Kampin malmin huvila-alueelta n:o 68 työväenasuntojen rakentamiseksi luovutettu alue toiseen ehdotettuun, samalla huvila-alueella sijaitsevaan paikkaan valtuusto lähetti [4]) toimikuntaan [5]), joka aikaisemmin oli asetettu valitsemaan paikkoja venäläisen sotaväen tarpeisiin teetettäville rakennuksille. Toimikunnan tämän johdosta antaman lausunnon [6]) mukaisesti valtuusto sittemmin päätti [7]) myöntyä hakijan anomukseen, kuitenkin ehdoin, että uudella paikalla olevat ruokamultavarastot oli otettava talteen kaupungin istutuksia varten ja vuokramaksu korotettava 400 markasta 600 markkaan vuodessa.

Vuokraoikeuden siirtoja. Suomalaisen teatteritalo-osakeyhtiön anomuksen, että sille siirrettäisiin se vuokraoikeus ja ne edut, jotka aikaisemmin olivat kuuluneet Arkadian teatteritalo-osakeyhtiölle, kaupunginvaltuusto hyväksyi [8]).

Kauppias N. Resvoyn anomuksen sen luovutuksen hyväksymisestä, jolla hän oli filosofianmaisteri J. L. Boehmiltä hankkinut itselleen Humallahdessa olevan, kaupungin omistamaan Helsingin pitäjässä sijaitsevaan Mejlansin yksinäistilaan kuuluvan Rajasaaren pohjoisosan vuokraoikeuden kaupunginvaltuusto niinikään hyväksyi [9]). Sitä vastoin kaupunginvaltuusto epäsi hakijan samassa yhteydessä tekemän anomuksen vuokra-ajan pidentämisestä viideksikymmeneksi vuodeksi.

Vuokraoikeuden siirrossa noudatettavien ehtojen muuttaminen. Maistraatti oli aikaisemmin oikeuttanut Rörstrands aktiebolag nimisen yhtiön, jolla oli vuokralla kaupungin omistama Arabian huvila, maistraatin mieltä kuulematta luovuttamaan toiselle vuokraajalle mainitulla huvila-alueella ja sen yhteydessä olevalla, Kaanaanmaaksi nimitetyllä niityllä olevat laitteensa

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 5 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38. — [3]) Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 2 §. — [4]) S:n 31 p. elok. 19 §. — [5]) Ks. s. 35. — [6]) Valt. pöytäk. 8 p. lokak., liite A. — [7]) S:n s:n 2 §. — [8]) S:n 10 p. syysk. 8 §. — [9]) S:n 28 p. syysk. 5 §.

sekä maan käyttöoikeuden ehdoin, että uuden vuokraajan kahden kuukauden kuluessa luovutuksesta oli ilmoitettava asia maistraatille sekä annettava hyväksytty takuu vuokraehtojen täyttämisestä. Yhtiön esittämästä anomuksesta, jota maistraattikin oli puoltanut, kaupunginvaltuusto päätti [1]) peruuttaa edellä mainitut kyseellisen huvilan vuokraoikeuden siirron ehdot.

Vaivaishoidon hallussa olevan Edet-nimisen huvilan vuokramaksut. Vaivaishoitojohtokunta alisti kaupunginvaltuuston harkittavaksi, oliko vaivaishoidon hallussa olevan Edet-nimisen huvilan vuosien 1873 ja 1874 vuokramaksut, joista maksuliput oli lähetetty johtokunnalle, nyttemmin, kaupungin kunnallisessa suhteessa ollessa yhtenä ainoana yhdyskuntana, suoritettava vaivaiskassasta. Valtuusto päätti [2]) olla ryhtymättä asiaa tutkimaan ja palautti esityksen vaivaishoitojohtokuntaan.

Vuokraoikeuden pidennys. Ravintoloitsija P. G. Nymarkin anomuksen [3]) johdosta, että huvilan n:o 61, Hesperian, vuokraoikeus pidennettäisiin kahdeksikymmeneksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 1883, kaupunginvaltuusto päätti [4]) pidentää mainitun vuokraoikeuden viideksitoista vuodeksi eli kesäkuun 1 p:ään 1898 ehdoin, että hakija kesäkuun 1 p:stä 1876 sitoutui pitämään kunnossa tilalla olevan rakennuksen seinäin, lattiain ja kattojen puolesta ja alistui niihin katselmuksiin, jotka olivat säädetyt tai vastedes kenties säädettäisiin toimitettaviksi kaupungin vuokra-alueilla, sekä kesäkuun 1 p:stä 1883 suoritti 25 % korotetun vuokramaksun.

Kauppalaivankapteeni J. Renholmin anomuksen saada kaupungin omistaman Kuusisaaren vuokraoikeus pidennetyksi kolmeksikymmeneksiviideksi vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1877, kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksen mukaisesti epäsi [5]).

Vuokraoikeuden pidentämisen aiheuttaman valituksen johdosta annettu selitys. Läänin kuvernöörin lähetepäätöksellä oli kaupunginvaltuusto 80 markan sakon uhalla velvoitettu kuukauden kuluessa antamaan selitys vaskenvalaja G. Lindströmin eräästä kuvernöörin päätöksestä korkeimpaan paikkaan esittämän valituksen johdosta. Mainitussa päätöksessä, joka koski kaupungille kuuluvan huvilan n:o 34, Brogårdin, vuokraoikeuden pidentämistä, valituksentekijää oli neuvottu ajamaan asiaansa asianomaisessa tuomioistuimessa. Tämän johdosta valtuusto päätti [6]) lähettää asian vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan, jonka myöskin tuli antaa lausuntonsa kuvernöörin määräämän sakon sopivaisuudesta ja sen mahdollisesti aiheuttamista toimenpiteistä. Valituksesta valtuusto sen jälkeen valiokunnan antaman kirjallisen ehdotuksen mukaisesti päätti [7]) selityksessään huomauttaa, että koska kysymystä oli pidettävä välikirjan todellista sisältöä koskevana riita-asiana, joka näytti olevan tuomioistuimen ratkaistava, valtuusto puolestaan esitti, että kuvernöörin asiassa antama päätös vahvistettaisiin. Sakkokysymykseen nähden valiokunta huomautti, että kuvernöörin toimenpidettä varmastikaan ei ollut käsitettävä valtuustoon kohdistuvaksi epäluottamuslauseeksi, vaan että sen lienee aiheuttanut kuvernöörinvirastossa samanluontoisissa kysymyksissä noudatettu tapa. Valtuuston tulisi siis ainoastaan selityksensä alkuun tulevassa asian selostuksessa tuoda esiin, että valtuusto ilman sakonuhkaakin, tuntien velvollisuutensa julkisena yhdyskuntana olisi katsonut asiakseen määräajan kuluessa antaa siltä pyydetyn lausunnon. Tältä kohden valtuusto kuitenkin epäsi valiokunnan ehdotuksen ja päätti ainoastaan mer-

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 5 §. — [2]) S:n 11 p. toukok. 6 §. — [3]) S:n 19 p. lokak. 8 §. — [4]) S:n 16 p. marrask. 2 §. — [5]) S:n 4 p. jouluk. 5 §. — [6]) S;n 16 p. maalisk. 8 §. — [7]) S:n 23 p. maalisk. 4 §.

kityttää pöytäkirjaan, että valtuuston mielestä tosin ei ollut sopivaa, että sille tämänlaatuisissa asioissa määrättiin sakkoja, mutta ettei se kuitenkaan tässä tapauksessa tahtonut ryhtyä sen johdosta mihinkään toimenpiteeseen.

3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Uuden palotornin rakennuttaminen. Palotoimikunta oli anonut maistraatilta toimenpidettä, jotta korttelissa n:o 69, Leivossa, sijaitseva Vladimirinkadun tontti n:o 10 ostettaisiin kolmannen, toimikunnan mielestä IV kaupunginosaan sijoitettavan palotornin rakennuspaikaksi. Sittenkuin v. t. kaupungininsinööri C. Reuter antamassaan lausunnossa oli ollut sitä mieltä, että uusi palotorni mieluummin olisi rakennutettava Malmin- ja Annankatujen kulmauksessa olevalle kaupungin omistamalle ja käyttämättömälle paikalle, maistraatti jätti asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi puoltaen itse puolestaan v. t. kaupungininsinöörin ehdottamaa paikkaa. Koska kuitenkin viimeksimainittu paikka oli eräs niistä, joita valtuusto oli tarjonnut [1]) suunnitellun venäläisen teatterirakennuksen paikaksi, valtuusto päätti [2]) jättää asian ratkaisematta, kunnes oli saatu ilmoitus siitä, aiottiinko paikkaa käyttää viimeksimainittuun tarkoitukseen.

Uuden kansakoulutalon rakennuttaminen. Kansakoulujohtokunta anoi kaupunginvaltuustolta, että kaksi uutta koulutaloa rakennutettaisiin kansakoulujen tarpeisiin aikaisemmin luovutetuille koulutonteille, nim. molemmille itäisimmille tonteille IV kaupunginosan korttelin n:o 69, Leivon, pohjoislaidalla (Annankadun ja Simonkadun suunnitellun jatkeen kulmaukseen) sekä kahdelle läntisimmälle tontille V kaupunginosan korttelin n:o 111, Tikan, pohjoislaidalla (Kirvesmiehenkadun ja uuden kaupunginasemakaavan mukaisen Punavuorenkadun jatkeen kulmaukseen), sekä että niitä kouluja varten, jotka olivat sijoitetut Kasarminkadun n:ossa 21 olevaan koulutaloon, hankittaisiin yksi talo lisää. Tämä asia ynnä erinäisiä muita kansakoulujen järjestelyä ja toimintaa koskevia kysymyksiä [3]) lähetettiin [4]) valmisteltavaksi valiokuntaan, johon valittiin [5]) vtt Kihlman, Sandberg ja Westermarck. — Kansakoulutarkastaja V. W. Öhbergin valiokunnan tiedustelun johdosta ilmoitettua, että koulutaloa kipeimmin tarvittiin edellä mainituille V kaupunginosan tonteille sekä että tämän talon tulisi sisältää kolmen alakansakoulun huoneistot ynnä yhteinen eteinen sekä vahtimestarin asunto, valiokunta mietinnössään [6]) ehdotti, että valtuusto päättäisi rakennuttaa mainituille V kaupunginosan korttelin n:o 111 tonteille uuden kansakoulutalon, jonka tulisi valmistua syyskuun 1 p:ään 1876, mutta toistaiseksi lykätä IV kaupunginosan korttelin n:o 69 tonttien rakennuttamisen. Sen ohessa valiokunta ehdotti, ettei kansakoulujohtokunnan ehdotus vielä yhden talon hankkimisesta Kasarminkadun koulutaloon sijoitetuille kouluille toistaiseksi aiheuttaisi toimenpidettä valtuuston taholta. — Muuten yhtyen valiokunnan ehdotukseen valtuusto teki [7]) sen ehdottamaa koulutaloa koskevan päätöksensä siinä muodossa, että uusi kansakoulutalo rakennutettaisiin tarkoitusta

[1]) Ks. s. 26. — [2]) Valt. pöytäk. 26 p. lokak. 2 §. — [3]) S:n 25 p. toukok. 12 §. — [4]) Ks. s. 42, 61, 71 ja 72. — [5]) Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 18 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — [7]) Valt. pöytäk. 10 p. syysk. 1 §.

varten valituille V kaupunginosan korttelin n:o 111 tonteille ja kansakoulujohtokuntaa kehoitettaisiin laadittamaan ja jättämään valtuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi tarpeelliset piirustukset ja kustannusarvio. Nämä eivät kertomusvuonna saapuneet valtuustolle.

Uuden tulli- ja pakkahuoneen rakennuttaminen sekä Venäjän valtiolle kuuluvan muonamakasiinin lunastaminen. Sittenkuin korkeimmassa paikassa vuonna 1848 annetulla päätöksellä oli määrätty, että korttelin n:o 7, Pantterin, tontilla n:o 2 (osoitenumero 1) Aleksanterinkadun varrella oleva vanha pakkahuone oli purettava ja samalle tontille sen sijaan rakennettava uusi tulli- ja pakkahuone, joka sisältäisi vaakahuoneen, takavarikkomakasiinin ja kellarin sekä tullikamarin virastohuoneiston, maistraatti oli antanut laatia mainitulle tontille teetettävien uusien tulli- ja pakkahuonerakennusten piirustukset, jotka oli hyväksytty vuonna 1850. Näiden mukaisesti oli sen jälkeen rakennettu uusi pakkahuone tontin etelä- ja itäsivustoille, jota vastoin uutta tullihuonetta ei ollut rakennettu, koska myöhemmin oli virinnyt kysymys siitä, että tähän rakennukseen tai sen yhteyteen sovitettaisiin myöskin kaupungin huutokauppakamarin huoneisto. Tätä tarkoitusta varten oli sitten laadittu ja vuonna 1860 vahvistettu uudet piirustukset. Pian sen jälkeen, vuonna 1861, maistraatti kuitenkin oli yksissä neuvoin kaupungin vanhimpien kanssa päättänyt koettaa saada kaupungille hankituksi sen osan Läntisen rantakadun, Unioninkadun ja molempien Makasiininkatujen välillä sijaitsevaa korttelia n:o 54, jossa oli Venäjän valtion omistama muonamakasiini; tarkoituksena oli tehdä mahdolliseksi tulli- ja pakkahuoneen rakennuttaminen tähän kortteliin, joka kaupungin viranomaisten ja osan porvaristoa aikaisemmin esittämissä valituksissa sekä myöskin tullinylijohtokunnan antamassa lausunnossa oli mainittu erittäin sopivaksi tähän tarkoitukseen. Sittenkuin ehdotus, että kyseellinen muonamakasiini saataisiin Venäjän valtiolta vaihtamalla se Aleksanterinkadun uuteen pakkahuonerakennukseen, oli rauennut, maistraatti ja kaupungin vanhimmat olivat vuonna 1865 päättäneet tarjota muonamakasiinin vastikkeeksi Venäjän sotilasviranomaisille uuden makasiinin, joka rakennettaisiin Siltavuorenrantaan, paikalle, johon teetettäisiin maihinlaskusilta ja joka ajotiellä yhdistettäisiin Unioninkadun pohjoispäähän. Eräiden vaiheiden jälkeen Suomen sotilaspiirin piiri-insinöörihallitus vuonna 1873 oli pääasiassa hyväksynyt arkkitehti A. Bomanin maistraatin toimenannosta laatimat Siltavuorenrantakadulle rakennettavan uuden makasiinirakennuksen ynnä siihen kuuluvain ranta- ja maihinlaskusiltain piirutsukset. Kaupungin vanhimmat olivat sen jälkeen kehoittaneet maistraattia ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin Läntisen rantakadun varrella olevan muonamakasiinin lunastamiseksi pidättäen itselleen oikeuden myöhemmin ottaa käsiteltäväkseen kysymyksen varain hankkimisesta uuden makasiinin rakennuttamista varten, jonka kustannukset heidän hankkimansa arvion mukaan nousisivat 200,000 markkaan. Maistraatti ei kuitenkaan ollut ryhtynyt asiassa enempiin toimenpiteisiin, koska hanketta ei voitu toteuttaa ilman suurehkon pitkäaikaisen lainan ottamista ja maistraatti oli, katsonut että tämän tärkeän asian ratkaisuvalta oli pidätettävä kaupunginvaltuustolle, jolle kaupungin talouden hallinto kunnallisasetuksen nojalla vuoden 1875 alusta siirtyisi. Oheenliittäen selonteon asian aikaisemmista vaiheista maistraatti sen jälkeen jätti asian koko laajuudessaan valtuuston käsiteltäväksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) lähettää sen valmisteltavaksi viisimiehiseen valiokuntaan, johon valittiin [2]) vtt Borgström, Gran-

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. helmik. 7 §. — [2]) S:n s:n 16 §.

holm, Bergroth, Strömberg ja Rudolph. Tähän valiokuntaan lähetettiin [1]) sittemmin myöskin läänin maaherran antama lähetepäätös, jossa valtuusto senaatin siviilitoimituskunnan kirjelmän johdosta velvoitettiin viipymättä antamaan korkeimpaan paikkaan lausunto siitä, voitiinko Aleksanterinkadun varrella olevaa n. s. pakkahuonetonttia ja sille rakennettavaksi suunnitellulle tulli- ja pakkahuoneelle laadittuja piirustuksia nykyisin, olojen kenties muututtua, enää pitää tarkoituksiinsa täysin sopivina. Läheteasiakirjan mukana saapui m. m. tullinylijohtokunnan lausunto, jossa tämä myöntäen korttelin n:o 54 aseman erittäin edulliseksi ja nimenomaan tulli- ja pakkahuoneelle sopivaksi kuitenkin katsoen vuosi vuodelta yhä polttavammaksi käyvään uuden, suuremman pakkahuoneen tarpeeseen ja siihen, että pakkahuoneen tonttia voitiin aikaisemmin ryhtyä rakentamaan, puolsi kyseellisen rakennuksen teettämistä viimeksimainitulle tontille.

Tämän johdosta kaupunginvaltuustolle jättämässään ensimmäisessä mietinnössä [2]), joka annettiin siviilitoimituskunnan kirjelmän johdosta, valiokunta m. m. huomautti, että kysymykseen edellä mainittujen, vuonna 1860 hyväksyttyjen piirustusten sopivaisuudesta ei näyttänyt voivan vastata muuta kuin että, koska kaupungin tuontiliikenne mainitusta vuodesta oli enemmän kuin kaksinkertaistunut, nämä piirustukset aivan välttämättömästi oli tarkistettava, jotta tärkeä rakennusyritys ei epäonnistuisi. Tontin tarkoituksenmukaisuutta ja riittäväisyyttä taas voitiin ratkaisevasti arvostella vasta sittenkuin oli tehty lopulliset laskelmat kaikista tarpeellisista huoneistoista ja niiden vaatimista pinta-aloista, minkä ajan niukkuus oli estänyt. Yleinen käsitys oli kuitenkin, että tämä tontti todennäköisesti olisi liian ahdas ja epämukava ja ettei sen asemakaan ollut liikenteelle täysin sopiva. Siitä huolimatta kaupunki epäilemättä olisi täyttänyt velvollisuutensa ja rakentanut sinne uuden tulli- ja pakkahuoneen, ellei tähän tarkoitukseen olisi ollut saatavissa tyydyttävämpää rakennuspaikkaa. Juuri se mahdollisuus, että sellainen voitaisiin saada ostamalla kaupungille Läntisen rantakadun varrella oleva kortteli n:o 54, oli aiheuttanut sen, että kyseellisen velvollisuuden täyttäminen oli lykkäytynyt niin pitkäksi aikaa. Joskin hallituksella oli pätevät syyt vaatia, että kaupunki mahdollisimman pian tyydyttäisi tullilaitoksen useita kertoja esiintuoman uuden rakennuksen tarpeen, valiokunta kuitenkaan ei epäröinyt ehdottamasta, että valtuusto lausunnossaan täydellisesti yhtyisi maistraatin ja kaupungin vanhinten asiassa omaksumaan kantaan. Korttelin n:o 54 asema niiden rantasiltain ääressä, joille suurin osa kaupungin tuonnista puretiin, oli tulli- ja pakkahuoneelle edullisin ajateltavissa oleva, ja kun korttelin pinta-ala oli 44,800 neliöjalkaa eli 14,784 neliöjalkaa laajempi kuin Aleksanterinkadun tontin, tarjosi se epäilemättä riittävästi tilaa siihen tuleville rakennuksille, vaikkakin ne rakennettaisiin huomioon ottaen tavaranvaihdon vastainen lisääntyminen. Oli sen vuoksi siinä määrin todennäköistä, että Läntisen rantakadun paikka asiaa lopullisesti harkittaessa tunnustettaisiin vanhaa tonttia sopivammaksi, että ainakin oli erinomaisen tärkeätä, että kysymys jätettiin siihen asti ratkaisematta, jotta ei ennakolta riistetty kaupungilta mahdollisuutta suuremman tontin tarjoamien etujen hyväkseen käyttämiseen. Tämän tonttikysymyksen ratkaisua valmistavat toimenpiteet olivat myöskin jo edistyneet niin pitkälle, että ei voitu tarvita pitkääkään aikaa, ennenkuin valtuusto voi tehdä sitä koskevan päätöksensä. Suotavaa oli,

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 5 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

että valtuustolle annettaisiin riittävästi aikaa tämän kysymyksen tarkkaan harkitsemiseen, josta myöskin kaupungin kauppaliikkeen vastainen kehitys melkoisessa määrässä oli riippuvainen.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1]) samalla lausuen sen käsityksen, etteivät aikaisemmin laaditut tulli- ja pakkahuoneen piirustukset enää tuntuneet tarkoitukseensa sopivilta, lausunnossaan anoa, että lopullinen toimenpide asiassa saataisiin lykätä, kunnes valtuusto oli ehtinyt tehdä päätöksen Läntisen rantakadun varrella sijaitsevan korttelin n:o 54 ostamisesta kaupungille, minkä kysymyksen valtuusto ottaen huomioon sekä kaupungin velvollisuuden tullilaitosta kohtaan että kaupungin omat kaupalliset edut oli päättänyt saattaa päätökseen mahdollisimman nopeasti, minkä jälkeen valtuusto antaisi asian laadun mukaisen ilmoituksen. — Valiokunnan ehdotuksesta valtuusto sen jälkeen anoi [2]) maistraatilta toimenpiteisiin ryhtymistä 24 valtuusmiehen valitsemiseksi, jotka kunnallisasetuksen 25 §:n mukaan oli valittava varsinaisten valtuutettujen määrän lisäksi käsittelemään kysymystä puheena olevan korttelin lunastamisesta. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [3]), että vaali oli toimitettu ja lisävaltuutetuiksi tällöin valittu kauppias F. Aspelin, tehtailija L. J. Källström, pankinjohtaja J. Lupander, kauppiaat W. Scharin ja F. L. Heimberger, tehtailija F. W. Grönqvist, muurarimestari A. Helin, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand, protokollasihteeri N. Björklund, polyteknillisen koulun opettaja E. E. Qvist, varatuomari S. Stenberg, kauppias A. W. Nyström, merikapteeni V. Kåhlman, protokollasihteeri F. Lindberg, insinöörikapteeni A. W. Lagerborg, valtioneuvos L. L. Lindelöf, pankinjohtaja E. E. Wasastjerna, protokollasihteeri E. F. Hjelt, lääketieteen tohtori J. W. Runeberg, tehtailija R. Staudinger, leipurimestari G. M. Stenius, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. J. Jägerhorn, professori J. J. Chydenius ja esittelijäsihteeri, vapaaherra C. V. de la Chapelle.

Sittenkuin valtiovaraintoimituskunnalta sen jälkeen oli saapunut [4]) ilmoitus, että senaatti oli nähnyt hyväksi lykätä enemmät toimenpiteet asiassa toistaiseksi, valiokunta toisessa mietinnössään [5]) esitti pääkysymystä koskevan ehdotuksensa. Valiokunta huomautti siinä ensiksi, että vain vuodesta 1866 vuoteen 1873 kaupunkiin ulkomailta tuotujen tavarain arvo oli kohonnut n. 11,722,000 markasta n. 33,755,000 markkaan ja vastaava viennin arvo n. 3,903,000 markasta 8,940,000 markkaan. Tämän suuremmoisen kaupan lisääntymisen johdosta pakkahuone oli käynyt yhä riittämättömämmäksi, ja kaupungin oli m. m. ollut pakko erinäisten tullissa käsiteltävien tavarain säilyttämistä varten vuokrata yksityisiä makasiineja. Nopeat toimenpiteet olivat senvuoksi tarpeen epäkohtain korjaamiseksi. Jo silloin, kun tehtiin päätös pakkahuoneen sijoittamisesta Aleksanterinkadun tontille n:o 2, oli kaupungin porvariston keskuudessa lausuttu se käsitys, että tulli- ja pakkahuone mieluummin olisi sijoitettava Eteläsatamaan, johon kaupungin liikenne pääasiassa keskittyi. Tämä mielipide oli aikain kuluessa voittanut yhä enemmän kannatusta ja saanut kaupungin viranomaiset ajattelemaan Länt. rantakadun varrella olevan venäläisten muonamakasiinin ostamista ja mahdollisuutta saada käytettäväkseen tilava kortteli n:o 54, jota kaupunki tuskin voi käyttää hyväkseen niin kauan kuin Venäjän valtio omisti siinä sijaitsevan makasiinirakennuksen. Vanhaan pakkahuonetonttiin verrattuna tämä kort-

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. maalisk. 1 §. — [2]) S:n 27 p. huhtik. 14 §. — [3]) S:n 29 p. toukok. 5 §. — [4]) S:n 29 p. kesäk. 9 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31.

teli tarjosi huomattavia etuja, se kun oli tuntuvasti suurempi, minkä lisäksi sinne oli vapaa pääsy kaikilta neljältä puolelta ja se sijaitsi aivan lähellä niitä rantasiltoja, joilla suurin osa tullissa käsiteltävistä tavaroista purettiin ja kuormattiin. Jos pakkahuone siirrettäisiin sinne, voitaisiin myöskin erityisen suuritta kustannuksitta laskea lähimmille rantasilloille vievät rautatieraiteet, joita myöten tavarat tuotaisiin suoraan pakkahuoneeseen, jolloin useat niiden kuljetukseen liittyvät haitat ja kustannukset suurimmaksi osaksi poistuisivat. Jo nämä syyt kehoittivat olemaan luopumatta kaupunginviranomaisten kauan suosimasta suunnitelmasta, että tulli- ja pakkahuone sijoitettaisiin kortteliin n:o 54. — Tästä aiheutuvat runsaat kustannukset olivat saaneet valiokunnan ajattelemaan, että muonamakasiini mahdollisesti voitaisiin sisustaa tulli- ja pakkahuoneeksi ja että siis kaupunki siten voisi käyttää sitä hyväkseen. Asiaa tarkemmin tutkittuaan valiokunta oli vakuuttunut siitä, ettei tämä järjestely aiheuttaisi varsin suuria vaikeuksia, minkä johdosta valiokunta oli laadittanut makasiinissa tehtävien muutostöiden piirustukset ja kustannusarvion. Tullikamarille oli tällöin varattu yhdeksän huonetta sekä tilava eteinen. Kustannusarvio päättyi 33,000 markkaan, ja tavaravarastoja varten saataisiin käytettäväksi pinta-alaa kaikista kolmesta kerroksesta yhteensä 15,650 neliöjalkaa, kun sitä vanhassa pakkahuoneessa oli ollut ainoastaan 8,200 neliöjalkaa. Yhtä suuren pinta-alan varaaminen tavaravarastoja varten vanhalla pakkahuonetontilla aiheuttaisi moninkertaiset kustannukset, varsinkin koska pakkahuonerakennuksen perusmuurin toimitetussa tutkimuksessa oli havaittu sataman puolelta nojaavan ainoastaan ulommaiseen rakennusta tukemaan aiotuista kolmesta paalurivistä, minkä vuoksi sitä ilman muuta ei voitu korottaa lisäkerroksella. — Mitä venäläisten viranomaisten määräämiin muonamakasiinin luovutuksen ehtoihin tulee, oli johtavana perusajatuksena sitä koskevissa neuvotteluissa heidän puolellaan ollut se, että kaupunki makasiinin korvaukseksi rakennuttaisi ja täysin valmiissa kunnossa luovuttaisi Venäjän valtiolle uuden makasiinin. Aikaisemmin mainittu, vuonna 1873 laadittu kustannusarvio ehdotetun uuden makasiinin rakentamiseksi Siltavuorenrantaan oli kuitenkin työaineiden hintain ja työpalkkain kohoamisen johdosta korotettava 266,400 markkaan, perustuskustannukset taas nousisivat, jos makasiini valiokunnan ehdotuksen mukaisesti siirrettäisiin 30 jalkaa maalle päin, v. t. kaupungininsinööri C. Reuterin laatimien laskelmain mukaan 95,840 markkaan. Kaupungille näiden kustannuslaskelmain mukaisesti yksin Länt. rantakadun muonamakasiinin lunastamisesta aiheutuva kokonaiskustannus nousisi siis 362,240 markkaan, mihin tulisi lisäksi eräälle yksityiselle henkilölle vuokratulla Siltavuorenrantakadun vuokratontilla olevien rakennusten pakkolunastuskustannukset siinä tapauksessa, että piiri-insinöörihallitus tulenvaaran ehkäisemiseksi vaatisi ne poistettaviksi. Neuvottelut asianomaisten venäläisten viranomaisten kanssa makasiinin perustustöistä, rantasillan rakentamisesta ja maihinlaskusillasta sekä makasiiniin ja sen ympäri vievästä tiestä eivät vielä olleet päättyneet, mutta tässä suhteessa ei ollut pelättävissä vaikeuksia, kun itse makasiinin piirustukset oli hyväksytty. Asian käsittelyä jatkettaisiin nyt sopivimmin siten, että maistraatti laadittaisi näiden laitosten täydelliset piirustukset sekä alistaisi ne mainittujen viranomaisten hyväksyttäviksi. — Kysymyksen raha-asiallinen puoli vihdoin olisi hoidettava siten, että lisätyt kaupunginvaltuutetut tekisivät päätöksen lainan ottamisesta tarkoitusta varten, jota vastoin tähän kuuluvien yksityiskohtain määrääminen olisi uskottava varsinaisille valtuutetuille.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti lisätyt kaupunginvaltuutetut päättivät [1]):

että Eteläsatamassa olevaan kortteliin n:o 54 rakennettu Venäjän valtion omistama muonamakasiini lunastettaisiin kaupungille ja kaupunki sitoutuisi sen korvaukseksi luovutta maanVenäjän valtiolle uuden, Siltavuorenrantaan teetettävän makasiinin täysin valmiissa kunnossa, mistä seikasta alulle pantujen neuvottelujen jatkaminen annettaisiin maistraatin toimeksi;

että Eteläsatamassa oleva muonamakasiini heti kun se oli tyhjennetty sisustettaisiin tulli- ja pakkahuoneeksi tarkoitusta varten laaditun piirustuksen mukaisesti;

antaa suostumuksensa siihen, että kyseelliseen tarkoitukseen tarvittavat varat suuremmalta tai pienemmältä osalta otettaisiin lainaksi, jolloin siinä tapauksessa, että laina otettaisiin kahta vuotta pitemmäksi ajaksi, sitä koskeva päätös oli alistettava senaatin talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, sekä jättää lainan ottamista ja siihen liittyviä seikkoja koskevien tarkempien määräysten antamisen varsinaisen valtuuston asiaksi; sekä

tehdä korkeimpaan paikkaan ilmoituksen lisättyjen valtuutettujen tekemistä, uuden tulli- ja pakkahuoneen rakennuttamista koskevista päätöksistä.

Niistä perusteista, joita maistraatin oli noudatettava neuvotellessaan venäläisten viranomaisten kanssa, annettiin sen ohessa valiokunnan ehdotuksesta erinäisiä ohjeita.

Työ- ja vaivaistalon lisärakennushanke. Vaivaishoitojohtokunnan tekemän esityksen kaupungin työ- ja vaivaistalon laajentamisesta siten, että siihenastinen talousrakennus muutettaisiin sairaalaksi, asuinhuoneiksi, kirkoksi y. m. ja sen sijaan rakennettaisiin uusi talousrakennus, kaupunginvaltuusto lähetti [2]) kolmihenkiseen valiokuntaan, johon valittiin [3]) vtt Sandberg, Collan ja Ärt. — Lausunnossaan [4]) tämä valiokunta huomautti m. m., että talousrakennuksen ehdotettu uudestaanrakentaminen sen sopimattoman sisäisen järjestelyn takia tulisi jotenkin kalliiksi, eikä tulos kuitenkaan olisi tyydyttävä, minkä vuoksi valiokunta ei voinut puoltaa vaivaishoitojohtokunnan ehdotusta sellaisenaan. Valiokunta oli sen vuoksi kehoittanut arkkitehti Th. Höijeriä laatimaan työ- ja vaivaistaloon rakennettavan uuden sairaalarakennuksen luonnospiirustukset ja kustannusarvion, ja tämä olikin laatinut kaksi vaihtopuolista ehdotusta. Toisen, kivestä rakennettavan, kaksikerroksisen sairaalan käsittävän vaihtoehdon kustannusarvio päättyi 100,000 markkaan, toisen, puisen, yksikerroksisen sairaalarakennuksen ynnä kaksi ullakkohuonetta käsittävän taas 72,000 markkaan. Valiokunta, joka puolestaan pääasiassa yhtyi jälkimmäiseen vaihtoehtoon, ehdotti sen mukaisesti, että valtuusto päättäisi työ- ja vaivaistalon alueelle rakennettavaksi uuden rakennuksen, joka sisältäisi sairashuoneita sekä kylpyhuoneen, kirkkosalin, tarpeelliset asuinhuoneet y. m., sekä antaisi vaivaishoitojohtokunnalle tehtäväksi laadittaa tällaisen puusta tehtävän, pääasiassa viimeksimainittujen piirustusten mukaisesti sisustetun rakennuksen yksityiskohtaiset piirustukset kustannusarvioineen niin hyvissä ajoin, että rakennuskustannukset voitiin merkitä kaupungin vuoden 1876 menoarvioon. — Asiaa esiteltäessä valtuusto palautti [5]) sen johtokuntaan kehoittaen tätä antamaan selvityksen siitä, kuinka monelle sairasvuoteelle olisi varattava tilaa ehdotetussa uudisraken-

[1]) Lis. valt. pöytäk. 10 p. syysk. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. syysk. 11 §. — [3]) S:n s:n 12 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 44. — [5]) Valt. pöytäk. 5 p. marrask. 1 §.

nuksessa. Jotta rakennustyö ei viivästyisi, johtokunta kuitenkin samalla oikeutettiin merkitsemään tätä tarkoitusta varten mainitun vuoden menosääntöehdotukseen 50,000 markan suuruinen arviomäärä. Johtokunnan sen jälkeen annettua siltä pyydetyn selvityksen valtuusto ensin päätti [1]) olla ottamatta asiaa ratkaistavakseen, ennenkuin lisätty raha-asiainvaliokunta oli antanut mietintönsä seuraavan vuoden talousarviosta, ja mainitun valiokunnan ehdotuksesta [2]) valtuusto sittemmin aikaisemmasta päätöksestään luopuen talousarvion käsittelyssä poisti [3]) edellä mainitun määrärahan vuoden 1876 talousarvioehdotuksesta.

Tavaravajain rakennuttaminen höyrylaivalaitureille. Vtn Edlundin kaupunginvaltuustolle jättämän esityksen vajain rakentamisesta kaupungin höyrylaivalaitureille sellaisten tavarain suojelemiseksi, jotka purettiin laitureille, mutta joita vastaanottajat eivät heti voineet sieltä noutaa, valtuusto lähetti [4]) valiokuntaan, jonka tuli hankkia myöskin v. t. kaupungininsinöörin lausunto asiasta ja johon valittiin [5]) vtt Edlund ja Krogius sekä satamamestari A. Leander. Käsiteltäessä valiokunnan tämän jälkeen antamaa mietintöä [6]), jota seurasivat v. t. kaupungininsinööri C. Reuterin asiasta antama lausunto sekä hänen laatimansa tavaravajan vaihtoehtoiset piirustukset, valtuusto päätti [7]) palauttaa asian valiokuntaan piirustusten laatimiseksi uudestaan. Valiokunta ei vuoden varrella antanut uutta mietintöä.

Vapaaehtoisen palokunnan työkaluvajain uudestaanrakentaminen. Kaupungin vapaaehtoisen palokunnan toimikunnan tekemään ja maistraatin puoltamaan anomukseen, että ne lautavajat, jotka palokunnan työkaluja varten oli rakennettu Nikolainkirkon itäisen paviljongin viereiselle tontille, kaupungin kustannuksella rakennettaisiin uudestaan ja laajennettaisiin, minkä työn kustannukset oli arvioitu 4,132 markaksi, kaupunginvaltuusto myöntyi [8]), mikäli ei kaupungin voimassa oleva rakennusjärjestys tätä työtä estänyt.

Kansakoulutalojen korjaukset. Sittenkuin kansakoulujohtokunta kaupunginvaltuustolle antamassaan, lukuisia kansakoulukysymyksiä koskettelevassa esityksessä [9]) m. m. oli lausunut, että muutamissa kansakoulutaloissa kesäloman aikana oli välttämätöntä toimittaa joitakin korjaus- ja rakennustöitä, valtuusto päätti [10]) anoa maistraatilta, että näissä taloissa toimitettaisiin tarpeelliset katselmukset sekä että hankittaisiin ehdotettujen töiden kustannusarviot. Maistraatti lähetti sen jälkeen heinäkuun 19:ntenä päivätyn kirjelmänsä ohella valtuustolle pyydetyt katselmuskirjat sekä 9,070: 95 markkaan päättyvän kustannusarvion. Kun valtuustoa kuitenkaan kesän loppupuolella ei voitu saada päätösvaltaisena koolle, mutta muutamat korjaukset olivat sen laatuiset, että ne oli suoritettava ennen syyslukukauden alkua, v. t. varapuheenjohtaja vt Schauman neuvoteltuaan yksityisten valtuutettujen kanssa kehoitti maistraatin puheenjohtajaa antamaan välttämättömimmät korjaukset v. t. kaupungininsinöörin toimeksi, mikäli ne ehdittiin suorittaa kesäloman aikana. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [11]) v. t. varapuheenjohtajan toimenpiteen ja päätti samalla, että muut kansakoulujohtokunnan ehdottamat työt suoritettaisiin seuraavana vuonna ja laaditun kustannusarvion mukaisesti.

---

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 3 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43 s. 9. — [3]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 1 §. — [4]) S:n 6 p. huhtik. 11 §. — [5]) S:n 13 p. huhtik. 10 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — [7]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 1 §. — [8]) S:n 25 p. toukok. 4 §. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — [10]) Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 12 §. — [11]) S:n 31 p. elok. 15 §.

Sirkusrakennuksen pysyttäminen Rautatientorilla. Rakennusmestarit G. Jansson ja J. F. Larsson olivat maistraatilta anoneet saada marraskuun 1 p:ään 1876 pitää paikallaan erään johtaja G. Cinisellin kanssa tehdyn sopimuksen nojalla Rautatientorille rakennuttamansa sirkusrakennuksen, jota mainittu henkilö oli ilmoittanut haluavansa käyttää tullessaan loppukesästä 1876 uudelle käynnille kaupunkiin ja jota sillävälin voitiin käyttää niiden tavarain varastosuojana, joita samana kesänä odotettiin runsaasti saapuvan kaupunkiin suunnitellun yleisen teollisuusnäyttelyn johdosta. Lähettäen kaupunginvaltuustolle hakijain anomuksen maistraatti samalla alisti ratkaistavaksi, olisiko huokeampien varastopaikkain hankkimiseksi mainituille tavaroille syytä lunastaa sirkusrakennus kaupungille. Katsoen rakennuksen tulenvaarallisuuteen ja rumentavaan ulkonäköön valtuusto päätti [1]) evätä sekä hakijain anomuksen että maistraatin sen johdosta tekemän esityksen.

Uuden huoneiston hankkiminen tullikamarille. Kaupungin tullikamarin anottua maistraatilta toimenpidettä suuremman virkahuoneiston hankkimiseksi kamarille maistraatti jätti asian kaupunginvaltuustolle huomauttaen, ettei kamarille luovutettua raatihuoneen huoneistoa käynyt laajentaminen, minkä vuoksi kävisi välttämättömäksi vuokrata uusi huoneisto joko tullikamarille tai raatihuoneeseen sijoitetulle kaupungin poliisikamarille. Valtuusto lähetti [2]) asian valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [3]) käsittelemään kysymystä uuden tulli- ja pakkahuoneen rakennuttamisesta. Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [4]) valiokunta ilmoitti, ettei se ollut voinut yhtyä kumpaankaan maistraatin esittämistä vaihtopuolisista ehdotuksista, vaan oli katsonut tarpeelliseksi ehdottaa, että tullikamarin huoneistoa laajennettaisiin suorittamalla joitakin muutostöitä raatihuoneessa. Valiokunta ehdotti, että uusi huoneisto vuokrattaisiin raatihuoneeseen sijoitetulle kaupungin huutokauppakamarille, jonka huoneiston raastuvanoikeuden kolmas osasto saisi haltuunsa, sekä että tämän hallussa olleista kolmesta huoneesta tullikamarin huoneistoa lähinnä sijaitseva luovutettaisiin kamarin käytettäväksi. Valtuusto päätti [5]) eväten valiokunnan ehdotuksen anoa maistraatilta, että maistraatti tiedustelisi ja aikanaan ilmoittaisi valtuustolle, olisiko joko tullikamarille tai huutokauppakamarille vuokrattavissa sopivaa huoneistoa raatihuoneen ulkopuolelta. Myöhemmin maistraatti ilmoitti, että sille oli tarjottu kaksi eri huoneistoa tullikamaria varten, ja valtuusto palautti [6]) tämän johdosta asian edellä mainittuun valiokuntaan. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Reaalikoulun valmistavan luokan huoneisto. Reaalikoulun johtajan filosofianmaisteri M. Brennerin ja filosofiankandidaatti E. Amnellin tekemän anomuksen saada mainittuun kouluun suunniteltua valmistavaa luokkaa varten käyttää erästä koululle vuokratun huoneiston huonetta, joka aikaisemmin oli ollut huoneistoon sijoitetun veistokoulun hallussa, kaupunginvaltuusto maistraatin puoltolauseen nojalla hyväksyi [7]), toistaiseksi kuitenkin ainoastaan lukuvuodeksi 1875—76.

Uuden huoneiston hankkiminen pyhäkoululle. Kansakoulujohtokunnan tekemän anomuksen uuden huoneiston hankkimisesta kaupungin pyhäkoululle valtuusto lausunnon saamiseksi lähetti [8]) aikaisemmin kansakoulujen järjestelyä koskevia kysymyksiä valmistelemaan asetettuun [9]) valiokuntaan, jonka lausunto ei saapunut vuoden varrella.

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. syysk. 9 §. — [2]) S:n 25 p. toukok. 13 §. — [3]) Ks. s. 37. — [4]) Valt. pöytäk. 31 p. elok., liite B. — [5]) S:n s:n 1 §. — [6]) S:n 18 p. marrask. 7 §. — [7]) S:n 6 p. huhtik. 8 §. — [8]) S:n 23 p. marrask. 4 §. — [9]) Ks. s. 36.

Oikeus asua pakkolunastetuissa taloissa olevissa huoneistoissa. Maistraatin puoltolauseen johdosta kaupunginvaltuusto oikeutti [1]) erinäiset henkilöt kesäkuun 1 p:n jälkeen vuokran pysyessä entisellään asumaan muutamissa kaupungille pakkolunastettujen Katajanokan talojen asuntohuoneistoissa, kuitenkin velvollisina siinä tapauksessa, että rakennusten purkaminen havaittiin tarpeelliseksi, jo vuokravuoden kestäessä kolmen kuukauden irtisanomisajan jälkeen muuttamaan huoneistoista.

Kasarmintorin lihamyymäläin vuokraaminen. Kalanostaja E. E. Biströmin anottua maistraatilta, että hän kalavarastoa varten saisi vuokrata kaksi Kasarmintorin lihanmyyntikojuista, kaupunginvaltuusto oikeutti [2]) maistraatin samasta maksusta, joka oli määrätty suoritettavaksi muista lihamyymälöistä, vuokraamaan hakijalle yhden tai kaksi mainituista myyntikojuista.

4. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Viertoteiden hallinto ja kunnossapito. V. t. kaupungininsinööri C. Reuterin maistraatin välityksellä lähettämän, 8,960 markan määrään päättyvän ehdotuksen kaupungin viertoteiden hallinnon ja kunnossapidon järjestämiseksi kuluvana vuonna kaupunginvaltuusto lähetti [3]) valiokuntaan, johon kuuluivat [4]) vtt Sanmark, Ärt ja Numell. Valiokunnan mietinnössään [5]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [6]) ilmoittaa maistraatille, ettei se ollut katsonut tehtyä ehdotusta vastaan olevan muuta muistuttamista kuin että siihen merkitty viertotiemestarin palkka, 360 markkaa, mahdollisesti voitaisiin poistaa, minkä vuoksi valtuusto jätti maistraatin ratkaistavaksi, voiko mainittu säästö tapahtua ilman haittaa. Sen ohessa valtuusto päätti anoa maistraatilta toimenpiteisiin ryhtymistä, jotta kaikista viertoteiden aiheuttamista menoista vastedes vuosittain laadittaisiin erityinen tilitys, joka täydellisine todisteineen jätettäisiin kaupungin tilintarkastajain tutkittavaksi.

Maanalaisen yhdistyskanavan rakentaminen Antinkadulle. V. t. kaupungininsinööri C. Reuterin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [7]) 712 markaksi arvioiduin kustannuksin rakennuttaa yhdistyskanavan asianomaisen talonomistajan Antinkadun tontilta n:o 5 rakennuttaman maanalaisen kanavan ja saman kadun alaisen yleisen kanavan välille; työn kustannukset oli suoritettava mainitun kadun ja sen viereisen Hietalahdentorin osan täyttämistä varten myönnetystä määrärahasta.

C. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Raha-asiainvaliokunnan asettaminen ja kaupungin raha-asioita valaisevan katsauksen laatiminen. Järjestelyvaliokunnan [8]) ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [9]) riippumatta valtuustolle saapuvista ja erityisesti käsiteltäviksi joutuvista rahaoloja koskevista asioista valita kolmihenkisen valiokunnan, jonka tuli laatia ja antaa valtuustolle selvä ja täydellinen sekä mahdollisimman verekseen ajankohtaan kohdistuva katsaus kaupungin raha-asiain tilaan, t. s. vuositulojen ja -menojen määrään niiden eri pääluokissa,

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 14 §. — [2]) S:n 31 p. elok. 16 §. — [3]) S:n 13 p. elok. 6 §. — [4]) S:n s:n 10 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — [6]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 3 §. [7]) S:n 31 p. elok. 17 §. — [8]) Ks. s. 2. — [9]) Valt. pöytäk. 19 p. tammik. 2 §.

eri rahastojen tilaan, kaupungin tuloja tuottavaan kiinteään omaisuuteen y. m., mikä katsaus oli riittävän suurena painoksena julkaistava. Valiokunnan jäseniksi valittiin [1]) samalla vtt Westermarck, Nybom ja Wasenius.

Valiokunnan sittemmin valtuustolle jättämässä [2]) »Katsauksessa Helsingin kaupungin raha-asiain tilaan»[3]) huomautettiin aluksi m. m., että valiokunta oli pyytänyt rahatoimilaitokselta, vaivaishoitojohtokunnalta ja kansakoulujohtokunnalta, jotka kolme virastoa hoitivat kaupungin taloutta, aineistoa valtuuston toivomuksen mukaista esitystä varten. Koska kuitenkin nämä laitokset käyttivät erilaisia kirjanpitomenetelmiä, oli täydellisen katsauksen laatiminen kaupungin raha-asioihin osoittautunut vaikeaksi. Täysin tyydyttävä tämä voisi olla ainoastaan, jos yksi ainoa laitos hoitaisi koko kaupungin taloutta. Jättäen pois pyydetyt kaupungin tuloja tuottavaa kiinteää omaisuutta koskevat tiedot, joiden yhdistely vaati enemmän aikaa, valiokunta esitti:

1) supistelman kaupungin vuoden 1874 menoista ja tuloista niiden eri pääluokissa kolmen rahahallintoa hoitavan laitoksen tilien mukaan;

2) näistä tileistä ilmenevän yleisen tilan joulukuun 31 p:nä 1874;

3) tietoja kaupungin veloista samana ajankohtana ja vuoden 1875 korko- ja kuoletusmääristä; sekä

4) summittaiset tiedot eräiden suurempien laitosten, nim. vaivaishoidon, palolaitoksen, kansakoulujen ja reaalikoulun kaupungille vuonna 1874 aiheuttamista menoista.

Esitetyistä luvuista ilmeni m. m., että kaupungin tulot vuonna 1874 nousivat 1,114,128: 07 markkaan, mistä verotusvaroja 273,784: 87 markkaa, ja sen menot 1,053,945: 69 markkaan, että kaupungin oma pääoma s. v. päättyessä oli 524,518: 21 markkaa ja vieraiden luotonantajain, lahjoitusrahastojen y. m. saamiset 250,483: 84 markkaa, että kaupungilla oli sijoitettuna helposti rahaksi muutettaviin varoihin, kuten velkakirjoihin, obligatioihin ja pankkitalletuksiin, 529,158: 02 markkaa vähemmän helposti rahaksi muutettaviin varoihin 243,360: 34 markkaa sekä epävarmoihin saataviin 2,483: 69 markkaa, samoinkuin että kaupungin koko velka samana ajankohtana oli 416,998: 46 markkaa. — Valiokuntaan lähetettiin myöhemmin eri tilaisuuksissa lukuisia asioita valmisteltavaksi ja lausunnon saamiseksi.

Kaupunginkassan tila. Rahatoimikonttorin kamreeri lähetti kaupunginvaltuustolle laatimansa sekä kaupunginkassan tarkastusmiesten tarkastaman ja oikeaksi havaitseman taulukon, joka valaisi kaupunginkassan tilaa helmikuun 23 p:nä. Taulukko liitettiin [4]) kaupunginvaltuuston pöytäkirjoihin.

Samaten rahatoimikonttorin kamreeri lähetti mainittujen tarkastajain tarkastaman ja hyväksymän supistelman kaupunginkassan tuloista ja menoista vuoden ensimmäisenä neljänneksenä, mikä supistelma niinikään liitettiin [5]) valtuuston pöytäkirjoihin.

Kaupungin kassojen tarkastus. Maistraatin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [6]) valita kaksi henkilöä yhdessä maistraatin puheenjohtajan kanssa toimittamaan kaupungin kassan tarkastukset ja valitsi [7]) tähän vtt Kiseleffin ja Sanmarkin. Myöhemmin kaupunginvaltuusto päätti [8]) valita heille varamiehen ja valitsi [9]) täksi vtn Collanin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaus. Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [10]) valita kaksi henkilöä toimittamaan kau-

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. tammik. 6 §. — [2]) S:n 6 p. huhtik. 4 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — [4]) S:n 23 p. helmik. 8 §. — [5]) S:n 6 p. huhtik. 12 §. — [6]) S:n 28 p. tammik. 8 §. — [7]) S:n s:n 14 §. — [8]) S:n 16 p. helmik. 12 §. — [9]) S:n 23 p. helmik. 7 §. — [10]) S:n 28 p. tammik. 9 §.

pungin irtaimen omaisuuden inventtauksen ja valitsi [1]) tähän vtt Sandbergin ja Grunérin. Myöhemmin valtuusto päätti [2]) valita näille varamiehen ja valitsi [3]) tähän tehtävään vtn Wavulinin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden kalustoluettelot. Sittenkuin kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajat tarkastuksensa suoritettuaan olivat jättäneet [4]) kaupunginvaltuustolle joitakin mainitun omaisuuden kalustoluetteloita, valtuusto päätti [5]) antaa maistraatille tehtäväksi ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joihin inventtaajain ehdotuksen kaupungille kuuluvain kalustoesineiden rahaksimuuttamisesta katsottiin antavan aiheen.

Vaivaishoitotilien tarkastus. Asianomaisten tilintarkastajain kaupungin vuoden 1873 vaivaishoitotilien tarkastuksesta antamassaan kertomuksessa tekemän muistutuksen johdosta kaupunginvaltuusto päätti [6]) kehoittaa maistraattia pyytämään terveydenhoitolautakunnalta pikaista tilitystä lautakunnalle vaivaishoitovaroista annetusta 21,774: 40 markan ennakosta, josta ei ollut saatu mitään tilitystä.

Kansakoulujohtokunnalle myönnetty vastuunvapaus. Kansakoulujen lukuvuoden 1873—74 tilejä tarkastamaan valittujen tilintarkastajain, joiden tilintarkastuskertomuksen kansakoulujohtokunta oli lähettänyt kaupunginvaltuustolle, puoltolauseen johdosta valtuusto myönsi [7]) johtokunnnalle täydellisen vastuunvapauden mainitulta lukuvuodelta.

Rahatoimikonttorin vanhempia tilejä koskevasta valituksesta annettu lausunto. Läänin kuvernöörin lähetepäätöksessä oli kaupunginvaltuustolle varattu [8]) tilaisuus lausunnon antamiseen niistä valituksista, joita kaupungin rahastojen vuosien 1867 ja 1868 tilintarkastajat olivat esittäneet kahden maistraatin päätöksen johdosta, joilla mainittujen tilintarkastajain tekemät näitä tilejä koskevat muistutukset oli hylätty. Valtuusto päätti [9]) vakinaisen valmisteluvaliokunnan kirjallisesti antaman ehdotuksen mukaisesti lausunnossaan yhtyä valittajain anomukseen, että kyseellinen muistutusasia palautettaisiin maistraattiin.

Rahatoimikonttorin vuoden 1874 tilit. Maistraatti ilmoitti, että kaikkien rahatoimikonttorin hoidossa olevien rahastojen vuoden 1874 tilit oli jätetty kaupungin mainitun vuoden tilejä tarkastamaan valituille tilintarkastajille, mutta että vaivaishoitotilejä ei vielä ollut maistraatille jätetty eikä siis voitu toimittaa tilintarkastajille. Ilmoitus ei antanut [10]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Katsaus vuoden 1874 yleisten töiden kustannuksiin. V. t. kaupungininsinööri C. Reuterin laatima, maistraatin välityksellä kaupunginvaltuustolle lähetetty katsaus kaupungin vuoden 1874 yleisten töiden aiheuttamiin kustannuksiin ei antanut [11]) valtuustolle aihetta muuhun toimenpiteeseen kuin että asiaa koskevat asiakirjat päätettiin pitää nähtävinä valtuuston kansliahuoneessa.

Kaasuvalaistusta koskeva kertomus. Kaasuntarkastaja, johtaja A. F. Soldanin antaman kertomuksen kaupungin kaasuvalaistuksesta valaistusvuonna 1874—75 kaupunginvaltuusto lähetti [12]) valiokuntaan, johon kuuluivat [13]) vtt Bade, Borg ja Lagerborg. Sittenkuin vt Bade anomuksestaan oli vapautettu [14]) ottamasta osaa valiokunnan työhön, valtuusto valitsi [15]) siihen

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. tammik. 14 §. — [2]) S:n 16 p. helmik. 12 §. — [3]) S:n 23 p. helmik. 7 §. — [4]) S:n 6 p. huhtik. 13 §. — [5]) S:n 13 p. huhtik. 2 §. — [6]) S:n 31 p. elok. 8 §. — [7]) S:n 27 p. huhtik. 11 §. — [8]) S:n 2 p. maalisk. 6 §. — [9]) S:n 9 p. maalisk. 4 §. — [10]) S:n 25 p. toukok. 7 §.— [11]) S:n 13 p. huhtik. 5 §. — [12]) S:n 10 p. syysk. 6 §. — [13]) S:n 28 p. syysk. 12 §. — [14]) S:n 5 p. marrask. 12 §. — [15]) S:n s:n 14 §.

varajäseneksi vielä polyteknillisen koulun opettajan E. E. Qvistin. Valiokunta ei antanut lausuntoaan vuoden varrella.

Tilapäisen lainan ottaminen. Oheenliittäen kaupunginkamreeri F. W. Dittmarin laatiman yleiskatsauksen kaupunginkassan tilaan ja lähimmässä tulevaisuudessa odotettavissa oleviin arvioituihin menoihin, mistä katsauksesta ilmeni, että kaupunginkassassa oli odotettavissa satunnainen vajaus, maistraatti anoi, että kaupunginvaltuusto ryhtyisi toimenpiteisiin odotetun vajauksen täyttämiseksi. Kaupunginvaltuusto lähetti [1]) asian aikaisemmin asetettuun n. s. raha-asiainvaliokuntaan [2]). — Antamassaan lausunnossa [3]) tämä lautakunta huomautti m. m., että sinä vuoden aikana, jolloin eivät verotusvarat eikä tuulaaki- ja satamamaksut olleet ehtineet kertyä kaupunginkassaan, ennenkin usein oli sattunut, että kaupungin käteisvarat olivat olleet lopussa ja että tarpeellisia maksuja voitiin suorittaa ainoastaan luottoa käyttämällä. Tällä kertaa sitäpaitsi vuoden verotus muutettujen lakimääräysten noudattamisen johdosta viivästyisi, minkä johdosta käteisvarain puute kestäisi entistä kauemmin. Nyt tarvittava laina olisi sen vuoksi otettava vuoden ajaksi. Suomen pankin ohjesääntö esti sitä tässä suhteessa auttamasta kaupunkia, jota vastoin molemmat yksityispankit olivat ilmoittaneet suostuvansa kaupungin antamaa velkakirjaa vastaan myöntämään tarpeellisen luoton. Pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [4]) valtuuttaa maistraatin kaupungin tarpeisiin ottamaan vuoden ajaksi enintään 200,000 markan määräisen kassakreditiivin tai lainan.

Saatava kauppaneuvos C. W. I. Sundmanilta. Lisätyn raha-asiainvaliokunnan [5]) ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [6]) vuoden 1876 talousarvion järjestelyn yhteydessä kehoittaa maistraattia antamaan periä kauppaneuvos C. W. I. Sundmanilta ja merkitä kaupungin tileihin sen 8,000 markan määrän, joka vuonna 1865 oli osoitettu hänelle maksettavaksi viertotieobligatioiden lunastamista varten sekä siirtää kyseellisen tehtävän kaupungin rahatoimilaitoksen toimeksi.

Vaivaishoitoveroja koskeva ohje. Vaivaishoitojohtokunta pyysi kaupunginvaltuustolta määräystä siitä, olisiko niissä ylimeno-oloissa, jolloin kaupungin rahatoimi- ja kannantalaitosta ei vielä ollut ehditty järjestää, vuoteen 1875 kohdistuvien vaivaishoitoverojen taksoitus ja kannanta vielä kuten edellisinä vuosina toimitettava johtokunnan toimesta. Tämän johdosta valtuusto päätti [7]) ilmoittaa johtokunnalle, ettei valtuusto voinut muuta havaita kuin että voimassa olevan kunnallisasetuksen mukaan ainoastaan kaupungin asukkaiden kunnalliskokouksessa valitsemalla verotuslautakunnalla oli oikeus taksoituksen toimittamiseen kunnan tarpeisiin, minkä vuoksi valtuusto kehoitti johtokuntaa toistaiseksi ainoastaan laatimaan ja maistraatin määräämänä aikana jättämään maistraatille erikoisehdotuksensa lähinnä seuraavan vuoden menoista ja tuloista sekä jättämään muut kyseellistä asiaa koskevat toimenpiteet siksensä.

Kaupungin osuus vuoden 1874 paloviinaverosta. Maistraatin ilmoitettua, että Helsingin kaupungin osuus vuoden 1874 paloviinaverosta oli 4,478: 99 markkaa, mikä määrä oli nostettu kaupungille, kaupunginvaltuusto lähetti [8]) kysymyksen varain käytöstä n. s. raha-asiainvaliokuntaan [5]). Se ei kuitenkaan antanut lausuntoaan vuoden varrella.

---

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 14 §. — [2]) Ks. s. 44. — [3]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok., liite. — [4]) S:n s:n 3 §. — [5]) Ks. s. 44. — [6]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 1 §. — [7]) S:n 19 p. lokak. 6 §. — [8]) S:n 5 p. marrask. 6 §.

Tuulaakin, vaakarahain y. m. maksujen palauttaminen ja alentaminen. F. W. Frenckellin kauppatoiminimen esittämän anomuksen, että siitä rahamäärästä, jonka toiminimi oli suorittanut Tampereen verkatehdas osakeyhtiötä varten maahan tuotujen villain tuulaakina ja vaakamaksuina, maksettaisiin takaisin puolet eli 245: 88 markkaa, kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksesta epäsi [1]).

Saman toiminimen tekemään anomukseen, että se vapautettaisiin suorittamasta vaaka- y. m. maksuja yhteensä 390: 52 markkaa, kaupunginvaltuusto sensijaan myöntyi [2]).

Toiminimien F. P. Kiseleff ja pojat, Töölön sokeritehdas osakeyhtiö ja Kaasuvalaistusosakeyhtiö isännöitsijän, konsuli N. Kiseleffin valitettua maistraatin päätöksestä, joka koski anomusta suoritettujen vaaka- ja siltamaksujen, lastaus- ja purkausmaksujen y. m., yhteensä 4,654: 79 markan, palauttamisesta, kaupunginvaltuusto lähetti [3]) läänin kuvernööriltä tämän johdosta saapuneen lähetteen valiokuntaan, joka oli asetettu [4]) käsittelemään kysymystä kaupungille tulevista ja menevistä sekä kauttakulkutavaroista tulevien maksujen uudesta taksasta. Valtuusto päätti [5]) valiokunnan ehdotuksen [6]) mukaisesti lausunnossaan alista akuvernöörin harkittavaksi, eikö palautusanomusten liian myöhään esitettyinä olisi annettava ainakin joltakin osalta raueta, sekä samalla vaatia, että anomukset, mikäli mainittu muistutus ei niitä koskenut tai mikäli sen ei katsottu ansaitsevan huomiota, hylättäisiin, paitsi mikäli ne koskivat toiminimen F. P. Kiseleff ja pojat maksettavaksi laittomasti pantua vaakatodistusten lunastusmaksua, yhteensä 7: 20 markkaa, mikä määrä oli palautettava mainitulle toiminimelle. Sen ohessa valtuusto päätti liittää lausuntoonsa vtn Calamniuksen esittämän selvityksen vaakamaksujen luonteesta. — Maistraatin ilmoitettua, että kuvernööri antamallaan päätöksellä hyläten kaupunginvaltuuston valituksen oli selittänyt konsuli Kiseleffin oikeutetuksi saamaan takaisin kaupunginkassasta kyseelliset maksut, valtuusto päätti [7]) asianmukaisessa järjestyksessä hakea muutosta kuvernöörin päätökseen, ja oli valtuuston sihteerin jätettävä [8]) valitukset.

Kauppayhtiö H. Borgström & C:o:n esittämän anomuksen, että siitä määrästä, jonka yhtiö oli suorittanut Forssa osakeyhtiön laskuun maahantuodun puuvillan vaakausmaksuina, palautettaisiin puolet eli 800: 38 markkaa, kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksesta epäsi [9]).

Filosofianmaisteri J. A. Schaumanin anomuksen hänen maksettavakseen kolmesta maahan tuodusta pikapainimesta pantujen vaakamaksujen, yhteensä 280 markan, alentamisesta puoleen määräänsä kaupunginvaltuusto niinikään epäsi [10]).

Puhtaanapidon tarjoaminen urakalle. Maistraatti ilmoitti, että asianmukaisessa järjestyksessä kuulutetussa huutokaupassa, jossa tarjottiin urakalle kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito vuoden aikana marraskuun 1 p:stä lukien, alimman tarjouksen, 9,850 markkaa, oli tehnyt vuokra-ajuri G. Holmberg; aikaisemmin samassa tarkoituksessa pidetyssä huutokaupassa alin tarjous oli ollut 12,000 markkaa, mutta maistraatti oli ilman muuta hylännyt tämän tarjouksen liian korkeana. Ensinmainitun tarjouksen kaupunginvaltuusto hyväksyi [11]). Samalla valtuusto päätti kehoittaa

---

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. helmik. 10 §. — [2]) S:n s:n 11 §. — [3]) S:n 13 p. huhtik. 4 §. — [4]) Ks. s. 58. — [5]) Valt. pöytäk. 11 p. toukok. 1 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 22. — [7]) Valt. pöytäk. 28 p. syysk. 6 §. — [8]) S:n 8 p. lokak. 6 §. — [9]) S:n 25 p. toukok. 9 §. — [10]) S:n 26 p. lokak. 3 §. — [11]) S:n 28 p. syysk. 4 §.

maistraattia vastedes toimittamaan kyseellisen huutokaupan niin aikaisin, että se tarpeen vaatiessa ehdittiin toimittaa useita kertoja uudestaan.

Majatalon- ja kyydinpidon tarjoaminen urakalle. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [1]), että majatalon- ja kyydinpito kaupungissa oli kuten siihenkin asti maistraatin toimesta tarjottava julkisella urakkahuutokaupalla joko yhdeksi tai useammaksi vuodeksi, minkä ohessa valtuusto jätti maistraatin harkittavaksi, eikö kaupungin majatalon hevosten lukua voitaisi jonkin verran vähentää. Sittemmin pidetyn huutokaupan jälkeen maistraatti ilmoittaen, että läänin kuvernööri sillävälin oli vähentänyt majatalon hevosmäärän 18:sta 15:een, puolsi ajuri J. E. Wikströmin tarjousta ottaa huolehtiakseen majatalon- ja kyydinpidosta kolmen vuoden aikana 660 markasta hevosta kohden vuodessa. Tämän tarjouksen valtuusto hyväksyi [2]). Myöhemmin maistraatti lähetti [3]) valtuustolle majatalon hevosmäärän edellä mainittua vähentämistä koskevan kuvernöörin päätöksen.

Oikeus laidunmaksujen kantoon. Talonomistaja A. F. Strömbergin maistraatin toimittamassa kaupungin kuluvan vuoden laidunmaksujen kanto-oikeutta koskevassa huutokaupassa tekemän tarjouksen, 140 markkaa, kaupunginvaltuusto hylkäsi [4]). Myöhemmin toimitetussa uudessa huutokaupassa talonomistaja Strömberg tarjosi mainitusta oikeudesta 155 markkaa, minkä tarjouksen valtuusto maistraatin sitä puollettua hyväksyi [5]).

Oikeus viertotiemaksujen kantoon. Tilanomistaja E. Tandefeltin kaupungin vuoden 1876 viertotiemaksujen kanto-oikeutta koskevassa maistraatin toimeenpanemassa huutokaupassa tekemän tarjouksen, 15,400 markkaa, jota maistraatti oli puoltanut, kaupunginvaltuusto hyväksyi [6]).

Raastuvanoikeuden ja maistraatin uusi palkkaussääntö. Vuonna 1874 senaatissa oli esitelty läänin kuvernöörin ja maistraatin yksissä neuvoin laatima ehdotus kaupunginkassan n. s. palkkausrahastosta palkattujen kaupungin virka- ja palvelusmiesten uudeksi palkkaussäännöksi, mutta senaatti ei silloin ollut ryhtynyt asiaa lopullisesti tutkimaan, vaan oli velvoittanut kuvernöörin huolehtimaan siitä, että ehdotus kaupungin virkamiesten ja muiden toimihenkilöiden uudeksi palkkaussäännöksi laadittiin ja lähetettiin senaattiin heti kun silloin suunniteltu kaupungin asiain hallintoa koskeva muutos oli toteutettu. Tämän johdosta maistraatti jätti aikaisemmin laaditun ehdotuksen kaupunginvaltuuston tutkittavaksi. Samalla raastuvanoikeuden ja maistraatin raatimiehet jättivät valtuustolle anomuksen palkkaetujensa parantamisesta. Nämä molemmat asiat valtuusto lähetti [7]) valmisteltaviksi n. s. raha-asiain valiokuntaan [8]), johon tätä tarkoitusta varten valittiin [9]) lisäjäseniksi vtt Hjelt ja Ehrström.

Sittemmin antamassaan [10]) mietinnössä [11]) valiokunta huomautti m. m., ettei vielä ollut syytä laatia lopullista palkkaussääntöä kaikille kaupungin palkannauttijoille, koska kaikkien niiden virkain lukua ja laatua, jotka kaupunki voi perustaa, sittenkuin kunnallishallinnon uudistus oli kaikilta osiltaan toteutettu, ei voitu tuntea, ennenkuin vastaisen rahatoimikamarin ja kaupungin muiden toimeenpanevain hallitusten ohjesäännöt oli laadittu ja vahvistettu. Ne kohtuulliset palkanparannusanomukset, joita ainakin osalla kaupungin palkannauttijoista oli syytä esittää, olisi kuitenkin sitä ennen jollakin tavalla tyydytettävä, ja ennen kaikkea tämä koski raastuvanoikeuden

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. helmik. 3 §. — [2]) S:n 6 p. huhtik. 10 §. — [3]) S:n 13 p. huhtik. 7 §. — [4]) S:n 8 p. kesäk. 6 §. — [5]) S:n 29 p. kesäk. 2 §. — [6]) S:n 18 p. marrask. 6 §. — [7]) S:n 28 p. tammik. 7 §. — [8]) Ks. s. 44. — [9]) Valt. pöytäk. 28 p. tammik. 14 §. — [10]) S:n 23 p. maalisk. 1 §. — [11]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

ja maistraatin virka- ja palvelusmiehiä. Valiokunta oli sentähden sitä mieltä, että näille olisi myönnettävä väliaikainen kalliinajanpalkkio, kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä lopullinen palkkaussääntö tulisi voimaan. Annettuaan sen jälkeen selvityksen raastuvanoikeuden ja maistraatin virka- ja palvelusmiesten lähinnä edellisten vuosien palkkaeduista valiokunta ehdotti, että seuraaville heistä vuoden 1875 alusta myönnettäisiin alempana mainitut kalliinajanpalkkiot, nim. oikeuspormestarille 2,000 markkaa, seitsemälle oikeus- ja kolmelle kunnallisraatimiehelle 1,000 markkaa kullekin, maistraatinsihteerille 900 markkaa, aktuaarille 500 markkaa, kahdelle kaupunginviskaalille kummallekin 500 markkaa, kolmelle kaupunginvoudille kullekin 400 markkaa, kolmelle ulosottoapulaiselle kullekin 200 markkaa, kymmenelle kaupunginpalvelijalle kullekin 200 markkaa sekä raatihuoneen vahtimestarille 400 markkaa. Kunnallispormestarin palkkakysymystä valtuusto oli jo aikaisemmin käsitellyt [1]), ja notaarien sekä venäjänkielen kielenkääntäjän palkkauksen parantamista valiokunta piti tarpeettomana. Erinäisiin ehdotettuihin uusiin virkoihin, nim. suomenkielen kielenkääntäjän, kolmannen kaupunginviskaalin ja yhdennentoista kaupunginpalvelijan toimeen nähden valiokunta huomautti, ettei niiden tarpeellisuutta ollut tutkittava tässä yhteydessä, vaan että niiden perustaminen oli jätettävä erityisen esityksen varaan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2]) lykätä raastuvanoikeuden ja maistraatin virka- ja palvelusmiesten lopullisen palkkaussäännön vahvistamisen toistaiseksi, mutta vuoden 1875 alusta ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä lopullinen palkkaussääntö oli astunut voimaan, myöntää palkkausrahastosta tai, mikäli sen varat eivät riittäneet, n. s. yksityisvarain rahastosta seuraavat väliaikaiset vuotuiset kalliinajanpalkkiot, nim. kunnallispormestarille 2,000 markkaa, seitsemälle oikeusraatimiehelle kullekin 1,000 markkaa, aktuaarille 500 markkaa, kahdelle kaupunginviskaalille kummallekin 500 markkaa, kolmelle kaupunginvoudille kullekin 400 markkaa, kolmelle ulosottoapulaiselle kullekin 200 markkaa, yhdelletoista kaupunginpalvelijalle kullekin 200 markkaa sekä raatihuoneen vahtimestarille 400 markkaa, jota vastoin valtuusto hylkäsi valiokunnan ehdotuksen, mikäli se koski kunnallisraatimiesten ja maistraatinsihteerin kalliinajanpalkkioita. Sen ohessa valtuusto päätti antaa maistraatille tehtäväksi ottaa palvelukseensa suomenkielen kielenkääntäjän 400 markan vuosipalkkioin sekä ryhtyä valtuuston tekemien päätösten aiheuttamiin toimenpiteisiin.

Poliisilaitoksen uudesta palkkaussäännöstä annettu lausunto. Läänin kuvernööri pyysi maistraatin välityksellä kaupunginvaltuuston lausuntoa laatimastaan kaupungin poliisilaitoksen uuden palkkaussäännön ehdotuksesta, joka oli aiottu astuvaksi voimaan vuoden 1876 alusta. Tämän ehdotuksen mukaan saisivat kaikki laitoksen palveluksessa olevat virka- ja palvelusmiehet poliisikamarin sihteeriä lukuunottamatta palkankorotuksia, neljä järjestyspoliisin konstaapelinvirkaa lakkautettaisiin ja etsivän poliisin palvelukseen otettaisiin uusi konstaapeli. Ehdotus päättyi 129,240 markkaan silloisen, vuonna 1872 vahvistetun palkkaussäännön päättyessä 98,580 markkaan. Viimeksimainitusta määrästä valtio oli suorittanut 71,280 markkaa ja kaupunki 27,300 markkaa. Valtion varoista poliisilaitoksen ylläpitoon siihen asti suoritetun avustuksen runsauden kuvernööri katsoi saavan selityksensä paikkakunnan erikoisasemasta, maan korkeimman hallinnon ja kaikkien ylihallitusten, yliopiston ja tuntuvain sotavoimain keskittyminen Helsinkiin kun kokosi sinne niin suuren

[1]) Ks. s. 54. — [2]) Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 1 §.

määrän virkamiehiä, että se vastasi varsinaisen porvariston lukumäärää ja kenties ylittikin sen ilman että ensinmainitut, elleivät he samalla olleet kiinteistönomistajia kaupungissa, olivat velvolliset ottamaan osaa sen verokuorman kantamiseen. Kun tämä asiaintila kaupunkien kunnallisasetuksen voimaanastumisen johdosta nyt oli lakannut, poistui kuvernöörin käsityksen mukaan sellaisen kunnan tehtävän kuin poliisilaitoksen ylläpidon hyväksi suoritetun valtion avustuksen pääasiallinen oikeutus. Senaatti oli myöskin määrännyt, että kuvernöörin tuli koettaa saada asianomaiset kaupungin viranomaiset poliisimiehistön lukumäärän supistamisen uhalla suorittamaan entistä suurempi osa sen ylläpitokustannuksista. Kuvernööri lausui kuitenkin toivomuksen, että hallitus helpoittaakseen siirtymistä uuteen asiain järjestykseen havaittaisiin suostuvaiseksi toistaiseksi suorittamaan kolmannes kaikista poliisilaitoksen ylläpitokustannuksista. — Tätä kysymystä sekä samanaikaisesti kaupunginvaltuustolle lähetettyä kaupungin uutta poliisijärjestystä koskevaa asiaa [1]) valmistelemaan valtuusto päätti [2]) asettaa valiokunnan, johon valittiin [3]) vtt Jansson, Florin, Bäck ja Sanmark sekä oikeusraatimies J. F. Gadd.

Sittemmin antamassaan poliisilaitoksen uutta palkkaussääntöä koskevassa mietinnössä [4]) valiokunta lähti siitä käsityksestä, että kaupungin poliisihenkilökunta oli lukuisampi kuin tarve välttämättä vaati ja että sitä senvuoksi voitiin ja tulikin supistaa. Tämä päämäärä voitiin valiokunnan käsityksen mukaan saavuttaa ennen kaikkea vähentämällä passien luku 14 päivä- ja 6 yöpassista enintään 13 päivä- ja 2 yöpassiin; viimeksimainittujen vähentäminen voitiin haitatta toteuttaa, jos viertoteiden katuvalaistusta parannettiin ja katulyhtyjä ylimalkaan pimeänä vuodenaikana ei sammutettu klo 3 yöllä, vaan vasta tuntia ennen auringonnousua, ei kuitenkaan missään tapauksessa myöhemmin kuin klo 6 aamulla. Sen lisäksi olisi kolmas poliisivartiokonttori lakkautettava ja kaupunki poliisivartiointiin katsoen jaettava kahteen piiriin kolmen asemesta. Toinen ja kolmas piiri, jotka yhteensä olivat ainoastaan vähän suuremmat kuin ensimmäinen, olisi silloin yhdistettävä yhdeksi piiriksi ja tämän ja ensimmäisen piirin välistä rajaa samalla jonkin verran muutettava s'ten, että raja kulkisi rautatiepengertä myöten Töölönlahden yli ja rautatienalueen pohjoispuolitse Espoon tulliin, sitten It. Heikinkatua pitkin Et. Esplanaadikatuun, tätä pitkin Kasarminkatuun ja sen jälkeen tätä ja Neitsytpolkua Merikatuun, jolloin rajaviivasta itään oleva alue kuuluisi ensimmäiseen ja sen länsipuolella oleva alue toiseen piiriin. Näiden muutosten johdosta voitiin ylikonstaapelien lukua vähentää 1:llä ja järjestyskonstaapelien lukua 13:lla; etsiväin konstaapelien lukua oli sen sijaan kuvernöörin ehdotuksen mukaisesti lisättävä 1:llä. Palkkauskysymyksessä valiokunta muutamin pienehköin sovitteluin yhtyi kuvernöörin ehdotukseen, mutta lisäsi palkkaussääntöehdotukseensa uuden 1,000 markan erän virantoimituksessa aiheutuneiden vaurioiden korvaamiseksi ja lahjapalkkioiksi poliisimiehistölle. Valiokunnan laatima poliisilaitoksen menosääntö päättyi edellä mainittujen muutosten johdosta 118,540 markkaan. Siitä osuudesta, mikä kaupungin olisi suoritettava poliisin palkkausmenoista, valiokunta lausui, että kaupunki sen jälkeen kuin poliisihoito vuosien 1826 ja 1861 asetuksilla oli siirretty maistraatilta poliisikamarin huoleksi ja tämä oli järjestetty poliisimestarien alaiseksi, jotka hallitus asetti ilman ehdotusta, oli menettänyt sekä oikeutensa poliisihoidon

[1]) Ks. s. 69. — [2]) Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 4 §. — [3]) S:n 2 p. maalisk. 9 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 25.

järjestämiseen ja toimittamiseen että myös sen vaikutusvallan, mikä kaupungilla oli ollut poliisihallintoon sen valitessa jäseniä maistraattiin. Poliisikamarista oli siten tullut valtion laitos, ja sen johdosta valtio oli suorittanut suurimman osan poliisin palkkauskustannuksista. Tämän johdosta valiokunta piti sen avustuksen lisäämistä, minkä kaupunki suoritti poliisilaitoksen ylläpitämiseksi, mahdollisena ainoastaan siinä tapauksessa, että kaupunki sai takaisin oikeutensa itse hoitaa kaupungin poliisilaitosta koskevat asiat sekä vaikutusvaltansa sen lähimpään johtoon. Koska kuitenkin valiokunta oli ehdottanut poliisilaitoksen vuoden 1872 menosääntöön 19,960 markan korotusta, valiokunta katsoi, että jos sen menosääntöehdotus hyväksyttiin, kaupungin tulisi suorittaa tästä korotuksesta yhtä suuri osa kuin aikaisemmista kustannuksista eli 5,500 markkaa. Kaupungin osuus valiokunnan ehdotuksen mukaisesta poliisilaitoksen menosäännöstä olisi siis 32,800 markkaa ja valtion osuus 85,740 markkaa. Sen ohessa valiokunta, koska erinäiset ajoittain hyvinkin tuntuvat vakanssisäästöt aikaisemmin eivät olleet ensinkään tulleet kaupungin, vaan ainoastaan valtion hyväksi, piti erinäisten muutosten tekemistä määrärahain maksamistapaan välttämättömänä. Kyseellisen asian yhteydessä valiokunta viimein jätti valtuuston harkittavaksi, eikö valtuuston olisi tehtävä esitystä elokuun 4 p:nä 1869 ja toukokuun 6 p:nä 1861 annettujen asetusten muuttamisesta siten, että kaupungin poliisikamarille uudestaan myönnettäisiin sillä aikaisemmin ollut tuomiovalta määrätyissä pienemmissä rikosasioissa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) puolestaan hyväksyä valiokunnan mietinnön, kuitenkin lukuun ottamatta sitä osaa, joka koski poliisikamarin tuomiovallan laajentamista. Kuvernöörille annettavassa lausunnossa valtuusto siis päätti esittää pääasiassa seuraavaa:

että huomioon ottaen ehdotus kaupungin jakamisesta kahteen poliisipiiriin kolmen sijasta sekä sen ehdottamat poliisin virantoimituksen yleiset perusteet hyväksyttäisiin valiokunnan ehdottama poliisimiehistön vähennys sekä sen ehdotus poliisilaitoksen uudeksi menosäännöksi;

että kaupunki suostui aikaisemmin suoritetun raha-avustuksen lisäksi myöntämään ehdotetusta poliisin palkkaussäännön lisäyksestä saman osuuden, mikä valtion ja kaupungin aikaisemmin suorittamien raha-avustusten välillä vallitsevan suhteen mukaisesti tuli kaupungin osalle, eli 5,500 markkaa, kuitenkin ehdoin, ettei poliisin voimaa ja palkkausta vähennetty arvioiduista määristä sekä että, jos niin tapahtui, kaupungin avustuksen määrä vahvistettiin mainitun perusteen mukaisesti; sekä

että rahatoimikonttori saisi kuukausittain tilauksesta nostaa poliisin ylläpitoa varten myönnetyn valtion määrärahan ja sen sijaan velvoitettaisiin maksamaan kaikki palkat ja muut poliisilaitoksen menosääntöön merkityt määrärahat sekä asianmukaisessa järjestyksessä tilittämään varat tai myös, ellei sellaista järjestelyä hyväksytty, että kaupungin avustusten tilauksen oheen vastedes oli liitettävä ote jokaisen kuukauden palkkauslistoista ja kaupungin avustusta maksettaisiin ainoastaan se määrä, joka kaupungin edellä mainitun valtion määrärahan ja kaupungin avustuksen välisen suhteen nojalla oli myönnettävä palkkauslistaan merkittyjen silloin tarpeellisten palkkain ja muiden määrärahain suorittamiseksi.

Kaupunginvaltuuston puoltama menosääntöehdotus oli seuraava:

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 3 §.

Ehdotus Helsingin poliisilaitoksen palkkaussäännöksi:

		Yhdelle.	Kaikille.
1	poliisimestari, palkka	6,000: —	
	vuokrarahoja	1,500: —	
	hevosten ja ajoneuvojen ylläpito	1,500: —	9,000: —
1	alipoliisimestari, palkka	4,000: —	
	vuokrarahoja	1,200: —	
	ajoneuvojen ja hevosen ylläpito	800: —	6,000: —
2	poliisikamarin jäsentä, kummankin palkkio	600: —	1,200: —
1	sihteeri, palkka	1,400: —	
	vuokrarahoja	600: —	2,000: —
2	notaaria, kummankin palkkio	1,200: —	2,400: —
2	kanslistia, kummankin palkkio	1,000: —	2,000: —
	Järjestyspoliisi.		
2	komissaaria, palkka	1,500: —	
	vuokrarahoja	600: —	
	virantoimituspalkkio	300: —	
		2,400: —	4,800: —
8	ylikonstaapelia, kunkin palkka	750: —	
	virantoimituspalkkio	750: —	
		1,500: —	12,000: —
30	vanhempaa konstaapelia, kunkin palkka	500: —	
	virantoimituspalkkio	400: —	
	vaatetusrahoja	200: —	
		1,100: —	33,000: —
32	nuorempaa konstaapelia, kunkin palkka	400: —	
	virantoimituspalkkio	400: —	
	vaatetusrahoja	200: —	
		1,000: —	32,000: —
	Etsivä eli tiedustelupoliisi.		
1	komissaari, palkka	1,500: —	
	vuokrarahoja	800: —	
	virantoimituspalkkio	500: —	2,800: —
1	ylikonstaapeli, palkka	1,000: —	
	virantoimituspalkkio	800: —	1,800: —
6	konstaapelia, kunkin palkka	500: —	
	virantoimituspalkkio	500: —	
	vaatetusrahoja	200: —	
		1,200: —	7,200: —
	Tarverahat		740: —
	Lääkärinpalkkio		600: —
	Virantoimituksessa vaatteille ja varusteille omatta syyttä koituneen vahingon korvaamiseksi, milloin siitä syyllisen varattomuuden takia ei voida saada hyvitystä, samoinkuin lahjapalkkioiksi erityisestä kunnostautumisesta virassa poliisikamarin määräyksen mukaan		1,000: —
		Yhteensä Smk	118,540: —

Muist. 1. Jokainen, joka Helsingissä panee toimeen julkisen huvitilaisuuden ja kutsuu siihen yleisöä maksua vastaan sekä sen johdosta on velvollinen suorittamaan toukokuun 5 p:nä 1818 annetussa arm. asetuksessa säädetyn vaivais- ja työhuonemaksun, on myöskin

otettava osaa sen poliisivartioinnin kustantamiseen, mikä järjestyksen ylläpitämiseksi tilaisuudessa katsotaan tarpeelliseksi ja jonka asianomainen poliisimestari sinne määrää tilaisuuden ja huoneiston laadun sekä muiden esiintyvien seikkain mukaan, ja tämä avustusmaksu on suoritettava erikseen jokaisesta huvitilaisuudesta ja ennakolta samalla kuin sen toimeenpanolupaa anotaan poliisimestarilta, tämän määräyksen mukaan, kolme markkaa pienemmistä tilaisuuksista ja kuusi markkaa sellaisista suuremmista, joissa joko kahden poliisimiehen on oltava virantoimituksessa kuusi tuntia kumpaisenkin tai myös useamman poliisipalvelijan läsnäoloa pidetään tarpeellisena; ja on poliisimestarin vastattava siitä ja kuvernöörin katsottava, ettei tässä suhteessa ylitetä tarvetta. Siten kertyvät varat on poliisikamarin sihteerin poliisimestarin valvonnan alaisena hoidettava ja vietävä kirjoihin, ja jokaisen vuosineljänneksen loputtua on ne jaettava siten, että aina puolet jaetaan tasan kaikkien niiden ylikonstaapelien ja konstaapelien kesken, jotka koko neljänneksenä ovat olleet virantoimituksessa, olivatpa he sitten suoranaisesti ottaneet osaa mainitunlaatuiseen vartiointiin tai ei, mutta toinen puoli käytetään sopiviksi lahjapalkkioiksi, jotka poliisikamari jakaa niille poliisimiehille, jotka erityisen hyvällä käytöksellä ja luotettavaisuudella ovat sen ansainneet.

Muist. 2. Korvaukseksi siitä syyttäjän osuudesta poliisikamarin tuomitsemiin sakkoihin, joka osuus toukokuun 6 p:nä 1861 annetun armollisen asetuksen 31 ja 38 §§:n mukaisesti tulee poliisikomissaareille ja jota tähän asti viime vuosina on kertynyt keskimäärin 1,860 markkaa vuodessa, mutta joka tästälähin kuuluu kaupungille (valtiolle), maksetaan kaupungin (valtion) kassasta vuosittain vastaava korvaus jaettavaksi tasan poliisin palveluksessa olevien kolmen komissaarin kesken siten, että jokainen heistä neljännesvuosittain palkkansa lisäksi saa nostaa 620 markkaa.

Kunnallispormestarin palkka ja avoimen kunnallispormestarinviran hoidattaminen. Sittenkuin kunnallispormestarin virka entisen haltijan, hovioikeudenasessori C. A. Öhrnbergin tultua nimitetyksi kaupungin oikeuspormestariksi oli joutunut avoimeksi, maistraatti oli päättänyt hankkia oikeusraatimies F. A. Åkerbergille määräyksen hoitaa virkaa niin kauan kuin se oli avoinna. Tämän johdosta maistraatti anoi, että kaupunginvaltuusto vahvistaisi oikeusraatimies Åkerbergin sijaisuuspalkkion, ja tiedusteli samalla, koska valtuusto halusi, että virka julistettaisiin haettavaksi. — Valtuuston lähetettyä [1]) asian vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan ja sen annettua siitä mietintönsä [2]) valtuusto päätti [3]) valiokunnan ehdotuksen mukaisesti myöntää oikeusraatimies Åkerbergille kaupunginkassan n. s. yksityisvarain rahastosta 350 markan kuukausipalkkion siltä ajalta, jona hän hoitaisi kunnallispormestarin virkaa, tällöin kuitenkin velvollisena itse palkkaamaan sen henkilön, joka sillävälin hoiti hänen oikeusraatimiehenvirkaansa ja siihen yhdistettyä maistraatin varapuheenjohtajan tointa. Kunnallispormestarin viran avoimeksi julistamisesta valtuusto niinikään valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti lausua maistraatille sen toivomuksen, että asiassa ei ryhdyttäisi toimenpiteeseen, ennenkuin valtuusto oli tehnyt virkaan liittyvien palkkaetujen määrää koskevan päätöksen, ja kehoitettiin sitä valiokuntaa [4]), jonka valtuusto oli asettanut valmistelemaan kysymystä raastuvanoikeuden ja maistraatin uudesta palkkaussäännöstä, ryhtymättä koko kysymystä käsittelemään pikimmiten antamaan erityinen lausunto niistä palkkaeduista, joiden tuli liittyä kunnallispormestarinvirkaan sen tultua uudestaan täytetyksi. — Tämän valiokunnan myöhemmin mietinnössään [5]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti [6]) vahvistaa kunnallispormestarin palkkausrahastosta maksettavat vuosipalkkaedut siitä ajasta lähtien, jolloin virka uudestaan täytettäisiin, 9,000 markaksi, mistä 7,000 markkaa olisi palkkaa ja 2,000 markkaa vuokrarahoja, sekä anoa maistraatilta, että puheena olevaa

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 6 §. — [2]) S:n 16 p. helmik., liite n:o 3. — [3]) S:n s:n 1 §. — [4]) Ks. s. 49. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — [6]) Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 1 §.

virkaa julistettaessa haettavaksi määrättäisiin ehdoksi, että sen tuleva haltija oli velvollinen siinä tapauksessa, että virkaan liittyvä tulo perunkirjoituksista ja perinnönjaoista laillisessa järjestyksessä poistettaisiin, tyytymään tämän johdosta korvaukseksi kaupunginkassasta pöytärahoina suoritettuun 3,000 markan määräiseen korvaukseen. Sen ohessa valtuusto päätti ilmoittaa senaatille kunnallispormestarin palkkaetuja koskevan päätöksensä sekä syyn, miksi sitä koskeva kysymys oli erikseen käsitelty. — Myöhemmin maistraatti ilmoitti, että senaatti heinäkuun 13 p:nä 1719 päivätyn, kaupunkien valituksen johdosta annetun päätöksen ja marraskuun 28 p:nä 1859 annetun asetuksen nojalla oli selittänyt, että esillä olevassa tapauksessa oli ollut valtuuston velvollisuus ehdottaa senaatin vahvistettavaksi ne kaupungin virka- ja palvelusmiesten palkkaussäännön muutokset, joita oli pidetty olosuhteiden vaatimina, minkä vuoksi valtuuston toimenpide, koska se ei ollut syntynyt laillisessa järjestyksessä, oli epäpätevä ja valtuusto sen vuoksi oli velvollinen ottamaan asian uudestaan käsiteltäväksi. Tämän johdosta valtuusto palautti [1]) asian uudestaan valmisteltavaksi edellä mainittuun valiokuntaan ja liitti lähetteen oheen erään valtuuston jäsenen antaman, kysymyksen oikeudellista puolta koskettelevan kirjallisen lausunnon [2]), johon vakinainen valmisteluvaliokunta oli yhtynyt. Sen johdosta antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta lausui m. m., että valtuuston aikaisemman päätöksen perusteena olleet olosuhteet eivät olleet muuttuneet muuten kuin sikäli, että kunnallispormestarinvirka sillävälin oli julistettu haettavaksi edellä mainituin ehdoin. Valtuuston tuli sen vuoksi tehdä uusi asiallisesti muuttumaton päätös kunnallispormestarin palkkaeduista sekä noudattaakseen senaatin omaksumaa asetusten tulkintaa lähettää uusi päätös senaatin vahvistettavaksi. Sen ohessa olisi valtuuston tehtävä selkoa siitä laintulkinnasta, joka oli aiheuttanut valtuuston edellisen toimenpiteen, jota senaatti ei ollut voinut hyväksyä, ja joka tulkinta oli tarkasti selitetty edellä mainitussa valiokunnalle annetussa kirjallisessa lausunnossa, ja tällöin olisi m. m. viitattava helmikuun 23 p:nä 1789 annettuihin porvariston ja kaupunkien erioikeuksiin sekä vuoden 1873 kunnallisasetuksen 74 §:ään. Asiaa lopullisesti esiteltäessä valtuusto päätti [4]) kaikilta osilta hyväksyä valiokunnan ehdotuksen. — Valiokunnan toisen mietinnön antamisen ja asian esittelyn väliaikana oli vakinaiseksi kunnallispormestariksi valittu oikeusraatimies O. L. Palmgren.

Palokonstaapelien palkankorotus. Palotoimikunnan esityksen, joka koski palkankorotuksen myöntämistä kaupungin palokonstaapeleille ja jota maistraatti oli puoltanut, kaupunginvaltuusto lähetti [5]) lausunnon saamiseksi aikaisemmin asetettuun n. s. raha-asiainvaliokuntaan [6]). Valiokunnan mietinnössään [7]) tekemän ehdotuksen mukaisesti valtuusto myöntyi [8]) esitykseen sikäli, että kaupungin palokunnan konstaapeleille toistaiseksi ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä lopullinen palkkaussääntö vahvistettaisiin, myönnettiin 60 markan vuotuinen väliaikainen palkankorotus huhtikuun 1 p:stä lukien.

Satamapalvelijain palkankorotus. Maistraatin puoltolauseen johdosta kaupunginvaltuusto päätti [9]) korottaa satamapalvelijain A. Halénin, J. F. Lönnqvistin, E. M. Sjöströmin, J. H. Nyholmin ja V. Nordbergin rahapalkan

---

[1]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 11 §. — [2]) S:n s:n, liite E; kuka tämä valtuutettu oli, ei käy ilmi asiakirjoista. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 42. — [4]) Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 2 §. — [5]) S:n 27 p. huhtik. 9 §. — [6]) Ks. s. 44. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — [8]) Valt. pöytäk. 11 p. toukok. 2 §. — [9]) S:n 5 p. marrask. 5 §.

480 markasta 600 markkaan ja kaupungin vaakaa vuoden umpeensa hoitavan satamapalvelija K. M. Hagmanin palkan 800 markkaan vuodessa; korotus olisi voimassa toistaiseksi ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä lopullinen palkkaussääntö vahvistettaisiin.

Vaivaishoitojohtokunnan puheenjohtajan palkankorotus. Vaivaishoitojohtokunnan puheenjohtajan, filosofianmaisteri O. Höijerin anomuksen, että hänen palkkiotaan korotettaisiin, kaupunginvaltuusto lähetti [1]) maistraatin ja raastuvanoikeuden virkamiesten palkankorotuskysymystä valmistelemaan aikaisemmin asetettuun valiokuntaan [2]) ja päätti [3]) valiokunnan mietinnössään [4]) esittämän ehdotuksen mukaisesti myöntää mainitun johtokunnan puheenjohtajalle 1,400 markan väliaikaisen vuotuisen kalliinajanpalkkion vuoden alusta lukien ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä lopullinen palkkaussääntö oli vahvistettu.

Lausunto valituksesta, joka koski erinäisten vaivaishoitojohtokunnan alaisten virka- ja palvelusmiesten palkkain korotusta. Sittenkuin erään komitean laatima ehdotus palkankorotusten myöntämisestä erinäisille vaivaishoitojohtokunnan palveluksessa oleville virka- ja palvelusmiehille oli osittain hylätty vuonna 1874 pidetyssä kirkonkokouksessa, olivat muutamat Helsingin vaivaishoitoyhdyskunnan jäsenet valittaneet kuvernöörille kokouksen päätöksestä. Kuvernöörin pyydettyä tämän johdosta lausuntoa kaupunginvaltuustolta tämä lähetti [5]) asian valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [6]) valmistelemaan raastuvanoikeuden ja maistraatin virka- ja palvelusmiesten palkankorotuskysymystä. — Sittemmin antamassaan mietinnössä [7]) valiokunta huomautti m. m., että kyseellinen kirkonkokouksen päätös tosin ei ollut saanut lain voimaa ennen vuoden 1874 loppua, jolloin vaivaishoitoyhdyskunnan oikeus kirkonkokouksessa tehdä köyhäinhoitoa koskevia päätöksiä lakkasi, sekä että vuodesta 1875 lähtien epäilemättä oli kaupunginvaltuuston asia käsitellä kysymyksiä, jotka koskivat määrärahain myöntämistä vaivaishoitojohtokunnan virka- ja palvelusmiehille. Päätösvallan täten siirtyessä toiselta kunnan viranomaiselta toiselle tuntui asiain käsittelyn jatkuvaisuus kuitenkin vaativan, että asianomaisen viranomaisen päätöksen johdosta laillisessa järjestyksessä esitetyt valitukset oli joko hyväksyttävä tai hylättävä samalla tavalla, joka oli vahvistettu noudatettavaksi sen viranomaisen päätösten suhteen, jolle päätösvalta lain mukaisesti oli siirtynyt. Valituksentekijät eivät myöskään olleet esittäneet päteviä syitä kirkonkokouksen päätöksen muuttamiseen. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [8]) edellä mainittuihin näkökohtiin viitaten lausunnossaan ilmoittaa, ettei se ollut havainnut olevan syytä kokouksen päätöksen muuttamiseen.

Kansakoulunopettajiston palkankorotus. Kansakoulujohtokunta oli kaupunginvaltuustolta anonut, että kaupungin kansakoulujen opettajiston palkkoja parannettaisiin myöntämällä heille lukuvuoden 1874—75 alusta kalliinajanlisäyksiä yhteensä 4,800 markkaa lukuvuotta kohden johtokunnan jaettavaksi asianomaisille opettajille ja opettajattarille sen esitykseen liitetyn taulukon mukaisesti 300, 200 ja 100 markan suuruisina erinä. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto asetti [9]) asiaa valmistelemaan valiokunnan, johon tulivat [10]) vtt Kihlman, Mellin ja C. G. Estlander. Valiokunnan sen jälkeen

---

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. maalisk. 7 §. — [2]) Ks. s. 49. — [3]) Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 6 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — [5]) Valt. pöytäk. 16 p. maalisk. 9 §. — [6]) Ks. s. 49. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — [8]) Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 5 §. — [9]) S:n 16 p. helmik. 9 §. — [10]) S:n 23 p. helmik. 7 §.

antamassaan mitetinnössä [1]) puollettua johtokunnan anomusta valtuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]):

toistaiseksi ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä lopullinen palkkaussääntö oli vahvistettu, myöntää kaupungin kansakoulujen opettajille ja opettajattarille väliaikaista kalliinajanlisäystä yhteensä 4,800 markkaa vuodessa jaettavaksi heidän kesken kansakoulujohtokunnan ehdotuksen mukaisesti ja suoritettavaksi lukuvuoden alusta tai heinäkuun 1 p:stä 1874; sekä

määrätä, että kuluvan lukuvuoden kalliinajanlisäys, elleivät kansakoulujen »omat varat» siihen riittäneet, oli maksettava johtokunnalle kaupunginkassasta etumaksutililtä sekä merkittävä menoksi kansakoulujen seuraavan tilivuoden talousarvioon edellisen tilin hyvittämiseksi.

Merikoulun opettajain vuokrarahoja koskeva lausunto. Maistraatin evättyä kaupungin merikoulun johtajan, kauppalaivankapteeni L. Krogiuksen ja saman koulun toisen opettajan, kauppalaivankapteeni J. A. Pontánin esittämän anomuksen vuokrarahojen myöntämisestä anomuksentekijät olivat valittaneet maistraatin päätöksestä läänin kuvernöörille. Tämän johdosta kuvernööri pyysi kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta. Valtuusto lähetti [3]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [4]) vtt Forsman, Montgomery ja Sundman, ja päätti [5]) valiokunnan annettua mietintönsä [6]) siinä esitetyin syin lausunnossaan jättää kuvernöörin ratkaistavaksi, ansaitsiko hakijain anomus huomiota ja eikö asiaa olisi jätettävä maistraatin päätöksen varaan. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [7]) kuvernöörin vahvistaneen maistraatin päätöksen, joten hakijain anomus oli hylätty.

Kaupunginvankilan vanginvartijain palkankorotus. Kaupunginvankilassa palvelevien kuuden vanginvartijan anottua maistraatilta, että heille myönnettäisiin vuokrarahoja tai muuta palkankorotusta, ja maistraatin ehdotettua, että heidän palkkansa korotettaisiin 500 markasta 600 markkaan vuodessa, kaupunginvaltuusto lähetti [8]) asian n. s. raha-asiainvaliokuntaan [9]), jonka antaman mietinnön [10]) mukaisesti valtuusto päätti [11]) toistaiseksi ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä lopullinen palkkaussääntö oli vahvistettu, myöntää n. s. yksityisvarain rahastosta mainituille vanginvartijoille kullekin 100 markan vuotuisen kalliinajanlisäyksen lokakuun 1 p:stä lukien.

Raatihuoneenrenki J. Holmströmin palkankorotus. Maistraatin suosituksesta kaupunginvaltuusto päätti [12]) myöntää raatihuoneen rengille J. Holmströmille kallinajanlisäystä enintään 140 markkaa kuukaudessa.

Sihteerinpalkkio. V. t. maistraatinsihteerille, varatuomari B. Sirénille, joka kahdessa ensimmäisessä kokouksessa oli laatinut kaupunginvaltuuston pöytäkirjat, myönnettiin [13]) palkkioksi 200 markkaa.

Palkkio maksujen suorittamisesta. Satamakirjanpitäjä A. Åberg, joka oli huolehtinut kaupungin rakennustarvikeostojen aiheuttamien maksujen suorituksesta, anoi tästä tehtävästä korvausta. Kaupunginvaltuusto lähetti [14]) asian n. s. raha-asiainvaliokuntaan [15]), joka kuitenkaan ei vuoden varrella antanut siitä lausuntoa.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11. — [2]) Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 2 §. — [3]) S:n 9 p. maalisk. 6 §. — [4]) S:n s:n 8 §. — [5]) S:n 6 p. huhtik. 2 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — [7]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 7 §. — [8]) S:n 31 p. elok. 21 §. — [9]) Ks. s. 44. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 37. — [11]) Valt. pöytäk. 5 p. marrask. 3 §. — [12]) S:n 4 p. jouluk. 8 §. — [13]) S:n 26 p. tammik. 3 §. — [14]) S:n 23 p. marrask. 6 §. — [15]) Ks. s. 44.

Palkkio kannettuja tullimaksuja koskevien tietojen antamisesta. Sittenkuin vuoden 1874 alusta muuttunut tuulaakimaksun laskemisperuste oli tehnyt asianomaisille vaakamestareille välttämättömäksi saada päivittäin tietoja tullikamarissa kannettujen tullimaksujen määrästä, maistraatti oli tiedustellut tullikamarista, voitiinko sellaisia tietoja kohtuullisesta korvauksesta antaa vaakamestarille, ja saanut vastauksen, että eräs tullikamarin virkamiehistä suostui 500 markan vuosipalkkiosta jäljentämään ja antamaan vaakamestarille kyseelliset tiedot. Tämän johdosta maistraatti jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, voitiinko mainittu maksu suorittaa kaupunginkassasta, mihin kaupunginvaltuusto myöntyikin [1]).

Palkkio vaivaishoitojohtokunnalle suoritetusta ylimääräisestä työstä. Vaivaishoitojohtokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto myönsi [2]) johtokunnan kassanhoitajalle, pankinkamreeri G. A. Wendellille 400 markan palkkion hänen johtokuntaa varten suorittamastaan ylimääräisestä veloitus- ja kannantatyöstä.

Tulevista ja menevistä tavaroista y. m. suoritettavien maksujen taksat. Vt Wasenius herätti kysymyksen valiokunnan asettamisesta laatimaan uutta taksaa, jonka mukaan tulevista ja menevistä sekä kauttakulkutavaroista kaupungille tulevat maksut, satama- ja silta- sekä mittaus-, pakkaus- ja runsimismaksut oli kannettava. Sama valiokunta olisi myös oikeutettava määräämään kaupunginkassasta maksettavaksi varat taksan laatimisesta koituvien menojen suorittamiseen. Tähän myöntyen [3]) kaupunginvaltuusto valitsi [4]) valiokunnan jäseniksi vtt Waseniuksen, Dalströmin, Ignatiuksen, Krogiuksen ja Brummerin. Myöhemmin lähetettiin [5]) samaan valiokuntaan senaatin päätös erityisen komitean antaman lausunnon ja ehdotuksen johdosta, jotka koskivat tuulaakin ja muiden kaupunkien liikenteestä ja merenkulusta suoritettavien maksujen suorittamisen perusteita. Valiokunnan mietintöä ei annettu vuoden varrella.

Valtion avustus katuvalaistusta varten. Vuoden 1876 talousarviota vahvistaessaan kaupunginvaltuusto päätti [6]) antaa majoitusrasituksen lieventämistä tarkoittavia toimenpiteitä käsittelemään asetetulle valiokunnalle [7]) tehtäväksi antaa lausuntonsa myöskin siitä, olisiko mahdollista ryhtyä toimenpiteisiin avustuksen hankkimiseksi yleisistä varoista katuvalaistuskustannusten suorittamiseen, mihin valtio aikaisemmin oli ottanut osaa.

Lausunto veistokoulun valtionavusta. Sittenkuin maistraatin välityksellä oli pyydetty kaupunginvaltuuston lausuntoa veistokoulun johtokunnan senaatille tekemästä anomuksesta, että koulu edelleen kaksi vuotta eli syyskuun 1 p:ään 1877 saisi nauttia sitä 1,200 markan vuosimäärärahaa, joka aikaisemmin oli myönnetty sille yleisistä varoista, valtuusto päätti [8]) lausunnossaan puoltaa johtokunnan anomusta.

Lausunto valtionavun myöntämisestä suunnitellulle puutarhayhdistykselle. Suunnitellun puutarhayhdistyksen toimikunnan [9]) anottua senaatilta 8,000 markan vuotuisen määrärahan myöntämistä yhdistyksen tarkoitusperien edistämiseksi pyydettiin maistraatin välityksellä kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta. Lähetettyään [10]) asian valiokuntaan [11]), joka oli asetettu valmistelemaan kahta muuta valtuuston käsiteltäväksi jätettyä, samaa yhdistystä koskevaa anomusta, valtuusto päätti [12]) tämän valiokunnan ehdotuksen [13])

---

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 12 §. — [2]) S:n 11 p. toukok. 5 §. — [3]) S:n 28 p. tammik. 10 §. — [4]) S:n s:n 14 §. — [5]) S:n 29 p. kesäk. 10 §. — [6]) S:n 22 p. jouluk. 1 §. — [7]) Ks. s. 59. — [8]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 10 §. — [9]) Ks. s. 29. — [10]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 6 §. — [11]) Ks. s. 30. — [12]) Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 1 §. — [13]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24.

mukaisesti lausunnossaan huomauttaa, että kyseellisen laatuinen yhdistys asianmukaisesti avustettuna epäilemättä vaikuttaisi kohottavasti tärkeään kulttuurinhaaraan, ei ainoastaan pääkaupungin ympäristössä, vaan koko maassa, minkä vuoksi valtuusto lausui toivomuksen, että toimikunnan anomus vuotuisen avustuksen myöntämisestä valtion varoista otettaisiin huomioon.

Toimenpiteitä majoitusrasituksen lieventämiseksi. Vuoden 1876 talousarviota käsiteltäessä puheenjohtaja Mechelin pitkähkössä kirjallisessa lausunnossa [1]) ehdotti, että asetettaisiin valiokunta selvittelemään, eikö majoitusvelvollisuutta voitaisi täyttää kaupungille pienemmin kustannuksin, sekä laatimaan ehdotusta senaatille osoitettavaksi esitykseksi majoitusrasituksen lieventämisestä joko siten, että kaupungille uudestaan taattaisiin samanlainen suurehko avustus valtion varoista kuin oli saatu vuosina 1871—74 tai käyttämällä jotakin muuta samaa tarkoittavaa keinoa, jonka katsottaisiin paremmin vastaavan sitä kantaa, jota hallitus katsoi sopivaksi noudattaa kyseellisen valtiontarkoituksen tyydyttämiseksi. Tähän myöntyen [2]) kaupunginvaltuusto valitsi [3]) valiokunnan jäseniksi vtt Sanmarkin, Montgomeryn, Forsmanin, Borgströmin ja Schaumanin.

Nostokurkien osto. Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle v. t. kaupungininsinööri C. Reuterin maistraatin toimeksiannosta laatimat kahden nostokurjen piirustukset ja kustannusarvion, jotka nostokurjet tarpeellisina raskaampien tavarain lastaamiseen ja purkamiseen oli suunniteltu pystytettäviksi toinen Kauppatorin itäpäässä olevan laiturin ääreen ja toinen Eteläsataman kauppamakasiinin edustalle ja jotka oli merkitty jo v. t. kaupungininsinöörin vuoden 1875 yleisiä töitä koskevaan ehdotukseen. Valtuusto lähetti [4]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [5]) vtt Krogius ja Sundman sekä valtionrautateiden konetirehtööri K. P. Engström. Valiokunnan asiaa koskevaa mietintöä odoteltaessa v. t. kaupungininsinööri merkitsi ehdotukseensa vuoden 1876 yleisten töiden talousarvioksi 17,600 markan määrärahan kyseellisiä nostokurkia sekä niiden perustusta ja pystyttämistä varten, ja tämä määräraha merkittiin myöskin muuttumattomin määrin maistraatin mainitun vuoden yleiseen talousarvioehdotukseen. Lisätyn raha-asiainvaliokunnan [6]) vuoden 1876 talousarvioehdotuksesta antamassaan mietinnössä huomautettua [7]), ettei valiokunta tosin ollut katsonut olevan syytä ehdottaa, että osto lopullisesti päätettäisiin, mutta että tämä menoerä sen mielestä kuitenkin oli pysytettävä ehdotuksessa sen varalta, että valtuusto vastedes päättäisi toteuttaa mainitun oston, valtuusto talousarviota järjesteltäessä [8]) päätti merkitä tähän tarkoitukseen vuoden 1876 menosääntöön mainitun määrän. Asiaa valmistelemaan asetettu valiokunta ei vuoden varrella antanut mietintöään.

Uuden paloruiskun hankkiminen. Palotoimikunta alisti valtuuston ratkaistavaksi, eikö niitä kolmea kaupungin vanhemmista paloruiskuista, jotka olivat vailla imulaitetta, vähitellen olisi vaihdettava uusiin ja rakenteeltaan tarkoituksenmukaisempiin, sekä ilmoitti samalla, että englantilaista mallia olevia nelipyöräisiä, imulaitteella ja letkuilla varustettuja vaunuruiskuja oli saatavissa eräästä kaupungissa olevasta liikkeestä 3,000 markan hintaan. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto valtuutti [9]) palotoimikunnan toistaiseksi hankkimaan yhden uuden, rakenteeltaan tarkoituksenmukaisen ruiskun mai-

---

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. jouluk., liite E. — [2]) S:n 21 p. jouluk. 1 §. — [3]) S:n 22 p. jouluk. 2 §. — [4]) S:n 31 p. elok. 20 §. — [5]) S:n 28 p. syysk. 12 §. — [6]) Ks. s. 63. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43, s. 7. — [8]) Valt. pöytäk. 21 p. jouluk. 1 §. — [9]) S:n 10 p. syysk. 7 §.

nitusta tai muusta liikkeestä, mistä hyvää työtä voitiin saada mahdollisimman pienin kustannuksin.

Höyrypaloruiskun osto. Palotoimikunnan tekemän esityksen suuremman höyrypaloruiskun ostamisesta kaupungille kaupunginvaltuusto lähetti [1]) aikaisemmin vakinaisen palokunnan lisäämistä koskevaa kysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [2]), joka kuitenkaan ei kertomusvuonna sitä käsitellyt.

Louhimistöiden suorittaminen Vladimirinkadun varrella olevilla tonteilla. Senaatin vahtimestari K. V. Dufholm ja eversti, vapaaherra A. Rehbinder olivat anoneet maistraatilta, että kaupunki Vladimirinkadulla suoritettujen louhimistöiden katkaistua kaiken liikenteen heidän sen varrella oleviin taloihinsa n:ot 11 ja 10 joko huolehtisi tarpeellisesta louhimisesta ajokelpoisten ajoporttien aikaansaamiseksi mainituille tonteille tai siinä tapauksessa, että hakijain itsensä täytyi toimittaa tämä työ, korvaisi heille siitä aiheutuvat kustannukset. Valtuusto epäsi [3]) anomuksen, jonka maistraatti oli jättänyt sen ratkaistavaksi.

Määrärahan myöntäminen veistokoululle. Veistokoulun johtokunnan tekemän ja maistraatin puoltaman esityksen 5,000 markan vuotuisen määrärahan myöntämisestä koulun huoneistoa, lämpöä ja valaistusta varten kaupunginvaltuusto lähetti [4]) kolmihenkiseen valiokuntaan, johon valittiin [5]) vtt Westermarck, Ignatius ja Mellin. Valiokunnan tämän jälkeen antaman lausunnon [6]) mukaisesti valtuusto päätti [7]) myöntää veistokoululle anotun määrärahan neljäksi vuodeksi eteenpäin ehdoin, että koululle aikaisemmin myönnetty 2,600 markan suuruinen avustus lakkasi.

Avustuksen myöntäminen kaupunginpalvelija E. A. Nordströmille. Kaupunginvaltuusto epäsi [8]) ent. kaupunginpalvelijan E. A. Nordströmin tekemän ja maistraatin puoltaman eläkeanomuksen, mutta päätti samalla myöntää hänelle kertakaikkista avustusta 300 markkaa.

Lahjapalkkioiden myöntäminen vahtimestari G. H. Bäckströmille. Puheenjohtajan ehdotuksesta myönnettiin [9]) kaupunginvaltuuston vahtimestarille, kaupunginpalvelija G. H. Bäckströmille ylimääräisestä työstä 150 markan lahjapalkkio. Bäckströmin erottua kaupunginpalvelijan toimesta myönnettiin [10]) hänelle tämän lisäksi 500 markan lahjapalkkio.

Myönnettyjä eläkkeitä. Maistraatin suosituksesta kaupunginvaltuusto myönsi [11]) kunnallisraatimies H. J. Crohns-vainajan turvattomille tyttärille M. J. ja M. C. Crohnsille sekä heikkomieliselle pojalle, ent. ylioppilaalle C. E. Crohnsille, joille kaupungin vanhimmat olivat ehdottaneet myönnettäväksi vuotuista avustusta 200 markkaa kullekin eli yhteensä puolet siitä eläkkeestä, minkä heidän vuonna 1874 kuollut äitinsä elinaikanaan oli saanut, edellä mainitun suuruiset elinkautiset eläkkeet, jotka maksettaisiin molemmille ensinmainituille niin kauan kuin he olivat naimattomina ja viimeksimainitulle niin kauan kuin hän poti mielisairauttaan. Eläkkeet oli maksettava kaupunginkassan palkkausrahastosta toukokuun 1 p:stä 1874 lukien.

Kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahasto. Lukuisten Helsingin kunnan jäsenten vuosina 1844 ja 1845 merkittyä avustuksia kunnollisen palvelusväen palkitsemista varten perustettavaan rahastoon, joka vuoden 1875 alussa oli 6,107: 60 markan suuruinen, anoivat prokuraattori, vapaaherra J. Ph. Palmén,

---

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. jouluk. 4 §. — [2]) Ks. s. 69. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. syysk. 8 §. — [4]) S:n 25 p. toukok. 10 §. — [5]) S:n s:n 18 §. — [6]) S:n 29 p. kesäk., liite. — [7]) S:n s:n 7 §. — [8]) S:n 6 p. huhtik. 7 §. — [9]) S:n 8 p. kesäk. 13 §. — [10]) S:n 5 p. marrask. 10 §. — [11]) S:n 9 p. helmik. 5 §.

tod. valtioneuvos, vapaaherra K. F. von Willebrand, kauppaneuvos H. Borgström, kamarineuvos F. J. Rabbe ja professori Z. Topelius, jotka rahaston osakkaina pitämässään kokouksessa olivat päättäneet jättää sen kaupunginvaltuuston hallittavaksi, että valtuusto ottaisi vastaan mainitut varat ja sen jälkeen hoitaisi niitä ja käyttäisi niitä mainittuun tarkoitukseen. Tämän johdosta valtuusto päätti [1]) antaa kolmihenkiselle valiokunnalle tehtäväksi antaa asiasta lausunnon ja ehdotuksen ja valitsi [2]) tämän valiokunnan jäseniksi vtt Schaumanin, Borgin ja Edlundin. — Tämän jälkeen antamassaan mietinnössä[3]) valiokunta ilmoitti, että se ennen kaikkea oli pitänyt tarpeellisena selvityksen hankkimista siitä, olivatko kaikki elossa olevat osakkaat ottaneet osaa rahaston käyttöoikeuden luovuttamista koskevaan päätökseen ja oliko heidän tarkoituksensa, että rahasto vastedes katsottaisiin kunnan omaisuudeksi. Vastaukseksi tätä seikkaa koskeviin tiedusteluihinsa valiokunta oli saanut kaikkien kaupungissa elävien, alkuperäisiin merkintälistoihin kirjoittautuneiden henkilöiden allekirjoittaman selityksen, että kyseellinen rahasto »kuluvan vuoden alusta ja vastedes on oleva Helsingin kunnan omaisuutta, jota Helsingin kaupunginvaltuutettujen kunnan puolesta tulee hallita ja vapaasti käyttää rahaston alkuperäisen tarkoituksen rajoissa». Ei siis ollut syytä epäröidä ottamasta vastaan tarjottua lahjoitusta. Varain käyttämiseen nähden valiokunta oli sitä mieltä, että paras ja tehokkain tapa palkita palvelevaan luokkaan kuuluvia henkilöitä oli heidän turvaamisensa hädältä ja puutteelta heidän vanhoina päivinään. Sellainen turva voitiin heille hankkia joko perustamalla vanhoille ja työkyvyttömille, hyvin suositelluille palvelijoille ja palvelijattarille turvakoti, jonka pohjarahastoksi kyseellinen rahasto voitaisiin käyttää, tai myöskin maksamalla vuosittain rahamäärä johonkin elinkorkolaitokseen muutamien vielä toimessa olevien henkilöiden puolesta, jotta nämä vanhempaan ikään ehtineinä saisivat sen hyväkseen. Joka tapauksessa olisi lahjoitettu rahamäärä valiokunnan mielestä edelleen pantava korkoa kasvamaan, kunnes se olisi vähintään 10,000 markan suuruinen, jolloin kaupunginvaltuuston olisi otettava kysymys rahaston käytöstä ratkaistavakseen. Valiokunta ehdotti niinmuodoin:

että kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahasto vastaanotettaisiin Helsingin kunnan omaisuudeksi kaupungin rahatoimilaitoksen hallittavaksi ja korkoa kasvamaan, kunnes se nousi 10,000 markan määrään;

että kysymys rahaston käyttämisestä sen tarkoitusperän puitteissa jätettäisiin vastedes ratkaistavaksi; sekä

että maistraattia kehoitettaisiin ryhtymään toimenpiteisiin lahjoitetun rahamäärän nostamiseksi sekä jättämään se rahatoimikonttorin hallittavaksi ja talletettavaksi korkoa kasvamaan.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) valiokunnan ehdotuksen sen kaikilta osilta ja päätti samalla erityisessä kirjelmässä lausua kiitollisuutensa lahjoittajille sekä lähettää maistraatin säilytettäviksi valiokunnan hankkimat asiaa koskevat asiakirjat, joita oli pidettävä rahaston perustamiskirjoina.

Kansakoulujen lukuvuoden 1875—76 tulo- ja menosääntö. Kaupunginvaltuusto lähetti [5]) kansakoulujohtokunnnan maistraatin välityksellä valtuustolle lähettämän ehdotuksen kaupungin kansakoulujen lukuvuoden 1875—76 talousarvioksi n. s. raha-asiainvaliokuntaan [6]), johon oli lisäjäseniksi kutsuttu erinäisiä muita kansakouluja koskevia asioita valmistelemaan ase-

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. tammik. 3 §. — [2]) S:n s:n 6 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — [4]) Valt. pöytäk. 2 p. maalisk. 2 §. — [5]) S:n 29 p. toukok. 6 §. — [6]) Ks. s. 44.

tettu valiokunta [1]). Talousarvio päättyi 62,000 markkaan, mistä 41,000 markkaa peitettäisiin kaupunginkassasta. Yhdistetyn valiokunnan mietinnössään [2]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sittemmin päätti [3]) vahvistaa talousarvioehdotuksen ilman muutosta.

Kaupungin vuoden 1876 meno- ja tulosääntö. Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle rahatoimikonttorin, vaivaishoitojohtokunnan, kansakoulujohtokunnan ja kuumesairaalan hallituksen ehdotukset vuoden 1876 menoiksi ja tuloiksi, rahatoimikonttorin ehdotukseen liittyvän v. t. kaupungininsinöörin laatiman erikoisehdotuksen mainitun vuoden yleisistä töistä sekä maistraatin samaksi vuodeksi laatiman supistelman verotuksen alaisista tuloista ja menoista. Rahatoimikonttorin ehdotus päättyi kahteen supistelmaan, joista toinen, palkkaus-, rakennus- ja yksityisvarain rahastoa koskeva, oli seuraava:

Menot.

Palkkausrahasto	138,432: 39	
Rakennusrahasto	4,500: —	
Yksityisvarain rahasto	239,237: 20	382,169: 59
Säästöä kaupunginkassassa		51,676: 64
	Yhteensä Smk.	433,846: 23

Tulot.

Palkkausrahasto	139,212: 31	
Rakennusrahasto	2,285: 72	
Yksityisvarain rahasto	292,348: 20	433,846: 23
	Yhteensä Smk	433,846: 23

Rahatoimikamarin toinen supistelma koski muita rahastoja, nimittäin verotettujen varain rahastoa, palorahastoa ja majoitusrahastoa, ja oli sisällöltään seuraava:

Menot.

Velkaa Yhdyspankille		209,500: —
Kyyti- ja pursimiesvakanssivaroja	10,476: —	
Lääkäri- ja kätilövaroja	2,142: 96	
Lyhtyvaroja	73,026: 87	
Viertotie-, maantie- ja siltarakennusvaroja	23,400: —	
Kouluvaroja	18,100: —	
Palorahasto	73,126: 58	
Majoitusrahasto	338,798: 94	539,071: 35
Arvioidut lyhennykset		10,000: —
	Yhteensä Smk.	758,571: 35

Tulot.

Kyyti- ja pursimiesvakanssimaksu	3,600: —	
Viertotie-, maantie- ja siltarakennusvaroja	15,400: —	
Kouluvaroja	1,200: —	
Majoitusrahasto	150,000: —	170,200: —
Taksoittamalla kerättävä loput eli		588,371: 35
	Yhteensä Smk.	758,571: 35

[1]) Ks. s. 36. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 32. — [3]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 4 §.

Vaivaishoitojohtokunnan, kansakoulujohtokunnan ja kuumesairaalan hallituksen talousarvioehdotukset osoittivat seuraavat loppusummat:

	Menot.	Tulot (säästö mukaan luettuna).	Verotus.
Vaivaishoito	177,371: 88	94,800: —	82,571: 88
Kansakoulut	63,030: —	52,118: 12	10,911: 88
Kuumesairaala	11,820: —	5,539: 94	6,280: 06
Yhteensä Smk	252,221: 88	152,458: 06	99,763: 82

Yleisten töiden erikoisehdotus päättyi 145,585: 60 markkaan.

Maistraatin edellä mainittu talousarviosupistelma viimein sisälsi seusaavat menot ja tulot:

Menot.

Rahatoimikonttorin ehdotuksen mukaan ..		758,571: 35
Vaivaishoitojohtokunnan » » ..		177,371: 88
Kansakoulujohtokunnan » » ..	63,030: —	
Kaupungininsinöörin Kasarminkadun kansakoulutalon korjaamista koskevan ehdotuksen mukaan	6,483: 60	
Kansakoulurahaston velka kaupunginkassaan	17,628: 20	87,141: 80
Kuumesairaalan hallituksen ehdotuksen mukaan		11,820: —
Yhteensä Smk		1,034,905: 03

Tulot.

Säästöä tammikuun 1 p:nä 1876:		
vaivaiskassassa	71,000: —	
kansakoulukassassa	31,518: 12	
kuumesairaalan kassassa	5,339: 94	107,858: 06
Arvioituja tuloja:		
rahatoimikonttorin ehdotuksen mukaan	170,200: —	
vaivaishoitojohtokunnan » »	23,800: —	
kansakoulujohtokunnan » »	20,600: —	
kuumesairaalan hallituksen » »	200: —	214,800: —
Taksoitettavaksi jää:		
kaupunginkassaa varten	588,371: 35	
vaivaishoitoa varten	82,571: 88	
kansakouluja varten	35,023: 68	
kuumesairaalaa varten	6,280: 06	712,246: 97
Yhteensä Smk		1,034,905: 03

Kaupunginvaltuusto lähetti [1]) asian valmisteltavaksi raha-asiainvaliokuntaan [2]), johon lisäjäseniksi oli valittu vtt Borgström, Heimberger, Rudbäck ja Hjelt, sekä valtuutti samalla valiokunnan, mikäli se katsottiin tarpeelliseksi, kutsumaan avukseen asiantuntijoita.

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. jouluk. 9 §. — [2]) Ks. s. 44.

Antamassaan [1]) lausunnossa [2]), johon liittyi kaupunginkamreeri F. W. Dittmarin laatima yleiskatsaus kaupungin menoihin ja tuloihin vuonna 1875 sekä valiokunnan laatima vuoden 1876 talousarvion supistelma, lisätty raha-asiainvaliokunta huomautti m. m., että valtuuston tulo- ja menoarvioehdotuskäsittelyn olennainen puoli kunnallisasetuksen mukaan oli ehdotettujen menojen ja niitä varten tarvittavien varain myöntäminen. Tämän myöntämisen säännöllisenä muotona oli pidettävä välitöntä, taksoituksen muodossa tapahtuvaa verotusta, mutta jos vahvistetut menot ylittivät tavanmukaiset ylläpito- ja korjauskustannukset, voitiin ja tulikin ne luonnollisesti luottoa käyttämällä jakaa myöskin tulevaisuuden osalle. Myönnetty verotusmäärä jaettiin kunnan jäsenten kesken heidän veroäyriensä mukaan huomioonottaen kuitenkin, että osa näistä voi olla vapautettu määrättyihin tarkoituksiin tapahtuvasta verotuksesta. Jotta kunnan jäsenet verotettavaa määrää vahvistettaessa voisivat tietää, kuinka paljon kunkin osalle tuli, oli välttämätöntä tuntea sekä vuoden koko veroäyriluku että jostakin veroluokasta vapautettujen veroäyrien lukumäärä. Ennen kaupunkien voimassaolevan kunnallishallinnon voimaanastumista laadittiin vuosittain vuoden alkupuoliskolla kaupungin meno- ja tuloehdotus samaksi vuodeksi, ja sitä, mitä silloin myönnettiin vuoden kuluessa kannettavaksi, pidettiin asianomaisen vuoden veroina. Uuden kunnallisasetuksen mukaan taaskin vuoden 1875 tulo- ja menoarvio olisi ollut laadittava joulukuussa 1874, mutta koska asetusta ei silloin vielä ollut alettu soveltaa, ei tällaista ehdotusta ollut laadittu. Tämän johdosta ja koska mainitun asetuksen mukaan seuraavaa vuotta varten myönnetyt varat katsottiin kuluvan vuoden veroiksi, ei ollut vältettävissä, että niiden, jotka vuonna 1875 olivat kunnan jäseniä, vuoden 1876 kuluessa täytyi kantaa kunnalla molempina vuosina olleiden menojen aiheuttama verotaakka, sikäli kuin nämä menot peitettiin verotusvaroilla. Siitä, että vuonna 1875 ei ollut toimitettu mitään kunnallistaksoitusta, oli ollut seurauksena, että menot tänä vuonna olivat ylittäneet tulot ja että kaupunginkassassa siten oli syntynyt vajaus. Osaksi tämä vajaus kuitenkin oli näennäinen, koska n. s. yksityisvarain rahasto oli siirtänyt suurimman osan muutaman vuoden kuluessa kertynyttä säästöään sellaisten menojen suorittamiseen, jotka olisi ollut kustannettava verotusvaroilla. Toiselta osalta vajaus oli peitetty kaupunginvaltuuston vuoden varrella tekemän päätöksen [3]) mukaisesti otetulla 200,000 markan suuruisella kassakreditiivilainalla, joka kokonaan sisältyi menoeränä maistraatin talousarviosupistelmaan ja joka valiokunnankin mielestä oli merkittävä vuoden 1876 talousarvioon. Yksityisvarain rahastosta saatujen ennakkomaksujen takaisin suorittamista koskeva kysymys, mikäli ne eivät sisältyneet talousarvioehdotukseen, oli sen sijaan valiokunnan samoinkuin maistraatinkin mielestä kohtuullista ottaa harkittavaksi vasta seuraavaa talousarviota laadittaessa. Uutta lainaa ei valiokunnan mielestä ollut otettava talousarvioon. — Useimmat valiokunnan menosääntöehdotukseen ehdottamat muutokset ja lisäykset perustuivat kaupunginvaltuuston aikaisemmin tekemiin päätöksiin. Muista muutoksista mainittakoon erikseen, että valiokunta oli ehdotukseensa ottanut maistraatin supistelmaan sisältyvät kansakoulurahaston lisämenot, yhteensä 24,111: 80 markkaa, merkinnyt valtuuston kansliaa varten, palkkaukset mukaan luettuna, 10,000 markkaa 4,500 markan sijasta, arvioiduksi lyhennykseksi 15,000 markkaa 10,000 markan sijasta ja kaupunginkassan säästöksi vuoden 1876

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. jouluk. 1 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj n:o 43. — [3]) Ks. s. 47.

lopussa 43,416: 64 markkaa 51,676: 64 markan sijasta sekä kokonaan poistanut vaivaistalon laajentamista varten ehdotetun 50,000 markan suuruisen menoerän, minkä johdosta vaivaishoidon menojen kokonaismäärä väheni 177,371: 88 markasta 127,371: 88 markkaan. Tulosääntöä koskeviin ehdotuksiin valiokunta yhtyi, kuitenkin sellaisin muutoksin, että maistraatin supistelmaan sisältyvät säästöt oli merkittävä tuloarvioihin asianomaisiin paikkoihin ja verotusmääriä muutettava menosääntöön ehdotettujen muutosten mukaisesti. Maksuunpanon ja kannantatyön helpottamiseksi valiokunta sen ohessa ehdotti, että jos maksuunpanossa veroäyrin osalle tuli pennin murto-osia, veroäyriltä oli suoritettava lähinnä korkeampi tasainen pennimäärä. Valiokunnan taksoitettavaksi ehdottama määrä oli 667,246: 97 markkaa. — Vaikka valiokunta sen johdosta, että taksoituslautakunta ei vielä ollut lopettanut työtään, ei voinut antaa tietoja veroäyrien koko luvusta eikä etuoikeutettujen veroäyrien luvusta, valiokunta edellytti, että valistunut huolenpito kunnan edusta saisi yksityisen alistumaan asianmukaiseen verotukseen, vaikkakaan hänen maksettavakseen pantua määrää ei voitu varmasti punnittuna esittää hänen arvosteltavakseen. Lopuksi valiokunta huomautti, ettei se suinkaan ollut pitänyt talousarvion asetelmaa tarkoituksenmukaisimpana mahdollisena, mutta ettei se kuitenkaan enempää kuin maistraattikaan ollut katsonut olevan syytä ehdottaa sen muuttamista, koska siirtyminen uuteen järjestelmään paraiten sopi vastaisen rahatoimikamarin valmisteltavaksi ja toteutettavaksi. — Mietintöön liitetyssä vastalauseessa vt Nybom lausui, että hänen mielestään valiokunnan olisi ollut uudistettava talousarvion asetelma, niin että se muodostuisi yksinkertaisemmaksi ja selväpiirteisemmäksi ja eri talousarvioiden yhteys säilyisi.

Kaupunginvaltuuston käsitellessä asiaa, jolloin myöskin jaettiin kaupunginkamreeri Dittmarin laatima kaupunginkassan tuloja ja menoja vuosina 1871—74 valaiseva taulukko, valtuusto päätti [1]) pääasiassa hyväksyä lisätyn raha-asiainvaliokunnan ehdotuksen. Menopuolelle merkittiin kuitenkin majoitusrahaston määräraha ainoastaan ehdollisesti, t. s. pidätettiin valtuustolle mahdollisuus sen vastaiseen alentamiseen; tulopuolelle taas merkittiin uutena eränä pankkirakennuksen tontin [2]) lunastusmaksu, 14,688 markkaa, poistettiin 1,200 markan suuruinen erä, iltakoulun valtionapu, ja pidätettiin majoitusta varten tapahtuvaa taksoitusta merkittäessä sama ehto, joka on mainittu sen menoista puhuttaessa. Sen ohessa hyväksyttiin raha-asiainvaliokunnan ehdotus veroäyriltä suoritettavan veromäärän tasoittamisesta.

Talousarvion käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti antaa aikaisemmin vastaisen rahatoimikamarin ohjesääntöä laatimaan asetetulle valiokunnalle [3]) tehtäväksi antaa valtuustolle lausuntonsa siitä, eikö kunnallisverojen kannantaa olisi jaettava useammille maksukausille ja majoituksen aiheuttaman verotuksen maksuunpanoa suoritettava erikseen ja erityisin verolipuin.

Kahdesta talousarvion käsittelyssä vireille pannusta kysymyksestä, nim. toimenpiteisiin ryhtymisestä majoitusrasituksen lieventämiseksi ja valtion osanotosta katuvalaistuksen aiheuttamiin kustannuksiin, tehdään selkoa [4]) muussa yhteydessä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. jouluk. 1 § ja 22 p. jouluk. 1 §. — [2]) Ks. s. 22. — [3]) S:n s. 68. — [4]) S:n ss. 58 ja 59.

D. Muut asiat.

Osanotto jumalanpalvelukseen. Maistraatin ilmoitettua, että maistraatin ja raastuvanoikeuden istunnot alkaisivat jälleen tammikuun 21 p:nä, sittenkuin samana päivänä oli oltu saapuvilla Nikolainkirkossa pidetyssä jumalanpalveluksessa, merkittiin [1]) kaupunginvaltuuston mielipiteenä pöytäkirjaan, että oli sopivaa ja suotavaa, että myöskin valtuutetut samaten kuin siihen asti kaupungin vanhimmat olivat saapuvilla jumalanpalveluksessa.

Maistraatinsihteerin virkaanasettaminen. Sen johdosta, että maistraatilta oli saapunut kaupunginvaltuustolle ilmoitus vasta nimitetyn maistraatinsihteerin, varatuomari V. Ekroosin virkaanasettamisesta, puheenjohtaja oli katsonut velvollisuudekseen olla saapuvilla virkaanasettajaisissa ja ilmoitti [2]) tämän valtuustolle.

Kunniatervehdyksiä keisarillisina merkkipäivinä. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) maaliskuun 3 p:nä, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa valtaistuimelle astumisen vuosipäivänä, lähettää kenraalikuvernöörin luo lähetystön, jonka tuli anoa, että kenraalikuvernööri Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen esittäisi valtuuston onnentoivotukset päivän merkityksen johdosta; lähetystöön kuuluisivat valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä kymmenen puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan yksissä neuvoin valitsemaa valtuutettua.

Samanlaisen anomuksen kaupunginvaltuusto päätti [4]) lähetystön välityksellä esittää kenraalikuvernöörille huhtikuun 29 p:nä, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa syntymäpäivänä, jolloin lähetystöön kuuluisivat puheenjohtaja sekä yksitoista muuta puheenjohtajan yksissä neuvoin varapuheenjohtajan kanssa valitsemaa valtuutettua.

Toimenpiteitä odotetun keisarillisen vierailun johdosta. Kaupunginvaltuuston yksityisessä kokouksessa puheenjohtaja ilmoitti, että läänin kuvernööri sen johdosta, että hänen Keisarillinen Korkeutensa Kruununperillinen puolisoineen lähipäivinä aikoi tehdä huvimatkan Suomen saaristoon ja tällöin mahdollisesti kävisi Helsingissä, oli kehoittanut puheenjohtajaa antamaan valtuutetuille tilaisuuden neuvotella niistä toimenpiteistä, joihin valtuusto tämän johdosta kenties halusi ryhtyä. Valtuusto päätti [5]) valita kymmenhenkisen valtuuskunnan, jonka siinä tapauksessa, että odotettu vierailu toteutuisi tai kesän aikana sattuisi jokin muu sen tapainen tilaisuus, tuli ryhtyä toimenpiteisiin arvokkaan vastaanoton valmistamiseksi keisarillisille vieraille. Valtuuskunta oikeutettiin samalla käyttämään hyväkseen valtuustoon kuulumattomien henkilöiden apua sekä nostamaan kaupunginkassasta kustannusten peittämiseen tarvittavat varat. Valtuuskunnan jäseniksi valittiin [6]) vtt Wasenius, Schauman, Borgström, Brummer, Sundman, Jansson, Sanmark, Mechelin, Heimberger ja Edlund.

Lausunto eräässä rakennusasiassa esitetystä valituksesta. Helsingfors aktiebostäder nimisen yhtiön isännöitsijä, kauppias A. A. F. Lindberg oli läänin kuvernöörille valittanut maistraatin päätöksestä, jolla maistraatti oli myöntänyt mainitulle yhtiölle luvan neljän työväenrakennuksen rakentamiseen sille luovutetulle kaupungin omistaman, Surutoin-nimisen huvilan n:o 25 alueelle ehdoin, että kaksi rakennuksista puuistutusten tilaa ja kauneus-

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. tammik. 5 §. — [2]) S:n 9 p. helmik. 11 §. — [3]) S:n 2 p. maalisk. 11 §. — [4]) S:n 27 p. huhtik. 13 §. — [5]) S:n 1 p. kesäk. 1 §. — [6]) S:n s:n 2 §.

näkökohtia silmälläpitäen rakennettaisiin yhtä kauas viertotiestä kuin eteläisin niistä; valitukset koskivat yhtiön vapauttamista mainituista ehdoista. Kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa asiasta valtuusto päätti [1]) lausua, että se maistraatin valitsemien katselmusmiesten lausunnon perusteella ja koska tuntuvan työväenasuntojen puutteen vuoksi näytti olevan vältettävä toimenpiteitä, jotka viivästyttäisivät asuntojen valmistumista, oli katsonut tarpeelliseksi puoltaa hakijain anomusta.

Lausunto katonkattamisesta. Läänin kuvernöörin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa senaatinapukamreeri A. Waseliuksen anomuksesta saada teettää korttelin n:o 51 (Miekkakala) Kolmikulman varrella olevaan taloon n:o 1 asfalttihuopakatto, valtuusto viitaten äskettäin vahvistetun kaupungin rakennusjärjestyksen määräyksiin päätti [2]) lausunnossaan ehdottaa anomuksen evättäväksi.

Lupa louhintatöiden alkamiseen. Käsitellessään kysymystä maan pakkolunastamisesta suunniteltua kuritushuonevankilaa varten Kumtähden säterin maalta [3]) vankilan rakennustoimikunta tiedusteli, voitiinko louhintatyöt valitulla paikalla panna alulle jo ennen pakkolunastustoimitusta, jonka aika jo oli määrätty. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) vastaukseksi ilmoittaa toimikunnalle, että se puolestaan salli toimikunnan heti ryhtyä kyseellisiin töihin.

Maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanon muuttaminen. Vt Dalström jätti maistraatille kirjallisen ehdotuksen [5]) maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanon muuttamisesta siten, että yksi maistraatin kunnallisraatimiehenvirka ja kaksi tai kolme raastuvanoikeuden notaarinvirkaa lakkautettaisiin. Edellisen viran lakkauttamisen aiheena oli se seikka, että maistraatin työ kaupunginvaltuuston perustamisen johdosta oli olennaisesti vähentynyt, ja jälkimmäisten virkain lakkauttaminen kävisi mahdolliseksi, jos pöytäkirjanpito raastuvanoikeudessa tai ainakin sen toisella ja kolmannella osastolla osaksi uskottaisiin nuorimmille oikeusraatimiehille, kuten aikaisemmin, ennen vuoden 1869 työjärjestyksen antamista oli ollut laita. Valtuusto lähetti [6]) ehdotuksen n. s. raha-asiainvaliokuntaan [7]), joka aikaisemmin [8]) oli saanut tehtäväkseen valmistella kysymystä raastuvanoikeuden ja maistraatin uudesta palkkaussäännöstä ja johon tätä tarkoitusta varten oli valittu lisäjäseniksi kaksi valtuutettua. — Vtn Dalströmin ehdotusta koskevassa mietintönsä [9]) osassa valiokunta m. m. lausui epäilyksensä siitä, voitiinko lainkäytön kannalta pitää hyödyllisenä, että yksi raastuvanoikeuden jäsenistä jokaisella tai ainakin kahdella osastolla hoitaisi memorialipöytäkirjan detaljeja, ja esitti sen sijaan ajatuksen, että raastuvanoikeuden virkamiesten luvun vähentäminen kenties voitaisiin toteuttaa siten, että oikeus kokoontuisi kahtena osastona kolmen asemesta, mikä näytti olevan mahdollista silti rasittamatta oikeuden jäseniä liian raskaalla virantoimituksella. Sitäpaitsi näytti olevan syytä ottaa harkittavaksi, eikö raastuvanoikeuden puheenjohtajaa ja jäseniä olisi kokonaan vapautettava ottamasta osaa maistraatin tehtäviin, koska yhteisellä maistraatilla, jonka jäseninä he toimivat, oli ollut pääasiallisena tehtävänään sellaisten asiain käsitteleminen, joiden ratkaisuoikeus kunnallisasetuksen mukaisesti oli siirtynyt kaupunginvaltuustolle. Mitä maistraattiin tulee, katsoi valiokunta samoinkuin ehdotuksentekijäkin, että pitäisi voida tulla toimeen ilman yhtä kunnallisraatimiehen virkaa ainakin sen jälkeen kuin maistraatin jäsenten työ helpoittuisi uuden rahatoimiohje-

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 5 §. — [2]) S:n 29 p. kesäk. 8 §. — [3]) Ks. s. 22. — [4]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 7 §. — [5]) S:n 9 p. helmik., liite D. — [6]) S:n 9 p. helmik. 12 §. — [7]) Ks. s. 44. — [8]) S:n s. 49. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

säännön astuttua voimaan. Koska maistraatti kunnallisasetuksen 46 §:ssä velvoitettiin arvostelemaan kaupunginvaltuuston päätösten laillisuutta, oli lisäksi syytä virkain joutuessa avoimiksi muuttaa kaksi jäljellä olevaa maistraatin kunnallisraatimiehenvirkaa oikeusraatismiehenviroiksi. Valtuusto ei tosin millään päätöksellään voinut muuttaa sitä, mitä maistraatin kokoonpanosta ja tehtävistä oli säädetty, mutta asiaa koskevan esityksen jättäminen asianomaiseen paikkaan ei ylittänyt valtuuston toimivallan rajoja. Kuitenkin valiokunta katsoi, että valtuusto hyvin tuntien maistraatin kaupungin etua kohtaan usein osoittaman harrastuksen, tällä kertaa voisi rajoittua ainoastaan ystävällisesti kehoittamaan maistraattia ottamaan asian käsiteltäväkseen. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [1]) kehoittaa maistraattia ottamaan harkittavakseen, eikö olisi syytä korkeimpaan paikkaan ehdottaa erinäisiä muutoksia tehtäväksi maistraatin kokoonpanoon, velvollisuuksiin ja tehtäviin sekä siinä tapauksessa, että maistraatti laati kyseellisen ehdotuksen, antamaan valtuustolle tilaisuuden antaa siitä lausuntonsa tai muussa tapauksessa ilmoittamaan valtuustolle, mihin päätökseen maistraatti oli asiassa tullut.

Avustavan kaupunginviskaalinviran lakkauttaminen. Vuonna 1871 perustetun avustavan kaupunginviskaalinviran jouduttua avoimeksi sen haltijan tultua nimitetyksi ensimmäiseksi kaupunginviskaaliksi ja niiden lainrikkomusten, joita varten avustava kaupunginviskaali oli virkaansa asetettu, nim. vuoden 1868 kauppa- ja elinkeinoasetusta vastaan tehtyjen rikosten, erittäin tuntuvasti vähennyttyä, maistraatti jätti kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikö virkaa voitaisi lakkauttaa. Valtuusto myöntyi [2]) tähän esitykseen.

Vakinaisen valmisteluvaltokunnan jäsenten toimikauden lyhentäminen. Kaupunginvaltuusto epäsi [3]) vtn Lagerborgin ehdotuksen, että se kolmen kuukauden aika, joksi valtuusto oli määrännyt vakinaisen valmisteluvaliokunnan jäsenet valittavaksi, vähennettäisiin esim. puoleen määräänsä.

Kaupunginvaltuuston kanslian työn uudestaanjärjestely. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) puheenjohtajan ehdotuksesta toistaiseksi ottaa kansliaansa kanslistin, jonka sihteeri palkkaisi ja joka tämän kanssa jakaisi työt siten, että sihteerin edelleen tuli vastata lähtevistä toimituskirjoista ja laatia suurempien valiokuntain mietinnöt, jota vastoin kanslisti huolehtisi pöytäkirjanpidosta, diareista, pienempien valiokuntain lausunnoista ja erinäisistä kansliatehtävistä. Kanslistiksi otettiin [4]) senjälkeen hovioikeudenauskultantti R. Elving. Tämän myöhemmin omasta anomuksestaan vapauduttua tästä toimesta valtuusto valitsi [5]) kanslistiksi hovioikeudenauskultantti, vapaaherra V. M. von Bornin, jolloin samalla kanslian tehtäviä siten muutettiin, että sihteerin tuli laatia pöytäkirja valtuuston kokouksissa ja huolehtia toimituskirjoista y. m. ja kanslistin avustaa valiokuntia laatimalla niiden pöytäkirjat ja mietinnöt y. m.

Rahatoimikamarin ohjesääntöehdotus. Maistraatin laatimaa Helsingin rahatoimikamarin ohjesääntöehdotusta tarkastamaan kaupunginvaltuusto päätti [6]) asettaa viisihenkisen valiokunnan, minkä ohessa päätettiin, että ehdotus oli julkaistava painosta. Valiokunnan jäseniksi valtuusto myöhemmin valitsi [7]) vtt Westermarckin, Dalströmin, Borgströmin ja Ehrströmin sekä pankinjohtaja J. Lupanderin. Valiokunta ei kertomusvuonna suorittanut tehtäväänsä loppuun.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 1 §. — [2]) S:n 11 p. toukok. 3 §. — [3]) S:n 23 p. maalisk. 7 §. — [4]) S:n 25 p. toukok. 1 §. — [5]) S:n 31 p. elok. 2 §. — [6]) S:n 29 p. toukok. 4 §. — [7]) S:n 8 p. kesäk. 15 §.

Vakinaisen palokomennuskunnan lisääminen. Sekä läänin kuvernöörin että palotoimikunnan lähetettyä kaupunginvaltuustolle esityksiä, joissa korostettiin kaupungin vakinaisen palokomennuskunnan lisäämisen tarpeellisuutta, kaupunginvaltuusto asetti [1]) asiaa valmistelemaan valiokunnan, johon valittiin vtt Krogius, Bergroth, Lagerborg, Hjelt ja Collan ja jonka samalla tuli ottaa harkittavakseen kysymys, eikö palomiehistöä siinä tapauksessa, että ehdotus sen lisäämisestä toteutettiin, olisi velvoitettava vuorotellen avustamaan poliisia yönaikaisessa passinkulussa. Valiokunta ei antanut mietintöään kertomusvuoden varrella.

Lausunto uudesta poliisijärjestyksestä. Läänin kuvernöörin pyydettyä maistraatin välityksellä kaupunginvaltuuston lausuntoa laatimastaan ehdotuksesta kaupungin uudeksi poliisijärjestykseksi valtuusto asetti [2]) tätä kysymystä sekä erästä valtuuston käsiteltäväksi samalla lähetettyä, poliisilaitoksen uutta palkkaussääntöä koskevaa asiaa [3]) valmistelemaan valiokunnan, johon tulivat [4]) vtt Jansson, Florin, Bäck ja Sanmark sekä oikeusraatimies J. F. Gadd. Uutta poliisijärjestysehdotusta koskevassa mietinnössään [5]) valiokunta esitti joitakin osin asiallisia, osin muodollisia huomautuksia erinäisiä ehdotuksen pykäliä vastaan sekä ehdotti, että niiden sanamuotoa muutettaisiin. Tällöin valiokunta m. m. oli tehnyt ehdotukseen sen yleisen muutoksen, että kaikki ne valtuudet, jotka terveydenhoitoa koskevissa kysymyksissä kuvernöörin ehdotuksen mukaisesti kuuluivat poliisille, oli siirretty terveyslautakunnalle, minkä uuden elimen perustamisesta jo oli olemassa erään toisen kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan laatima ehdotus. Valtuusto päätti [6]) palauttaa asian valiokuntaan, jonka tuli laatia erinäiset pykälät uuteen muotoon. Asia ei vuoden varrella joutunut lopullisesti käsiteltäväksi.

Terveydenhoidon sekä kaupunginlääkärin- ja köyhäinlääkärinvirkain uudestaanjärjestely. Sittenkuin kaupunginlääkärinvirka entisen haltijan, lääketieteentohtori P. U. Florinin tultua nimitetyksi toiseen virkaan vuonna 1873 oli jäänyt avoimeksi, maistraatti oli yksissä neuvoin kaupungin vanhinten kanssa päättänyt pitää viran täyttämättä, kunnes silloin odotettu kaupungin järjestys- ja talousasiain hallinnon muutos oli toteutettu, sekä hankkinut sijaiselle määräyksen hoitaa virkaa sen ollessa avoinna. Ilmoittaessaan tämän maistraatti samalla alisti valtuuston päätettäväksi, eikö kaupunginlääkärinviran täyttämistä voitaisi vielä joksikin aikaa lykätä, koska ne terveydenhoitoa koskevat järjestelyt ja määräykset, joihin kaupunginvaltuusto kenties katsoisi olevan aihetta, sopivimmin toteutettaisiin mainitun viran ollessa avoinna. Valtuusto myöntyi [7]) tähän ja määräsi, että sijaisen tältä ajalta tuli saada nostaa aikaisemmin vahvistettu palkkio, 100 markkaa kuukaudelta. Sen ohessa valtuusto päätti asettaa viisihenkisen valiokunnan, jonka tuli antaa valtuustolle täydellinen ehdotus kaupungin terveydenhoidon järjestämisestä uudestaan. Valiokuntaan valittiin [8]) myöhemmin vtt Florin, Jansson, J. A. Estlander ja Höijer sekä professori O. E. A. Hjelt. Tähän valiokuntaan lähetettiin [9]) myöskin vaivaishoitojohtokunnan antama ilmoitus, että toinen köyhäinlääkärinviroista oli avoinna, minkä ohessa valtuusto päätti toistaiseksi lykätä tämänkin viran haettavaksi julistamisen toistaiseksi.

Asiasta antamassaan mietinnössä [10]) valiokunta ensin esitti yksityiskohtaisen katsauksen kaupungin terveyden- ja sairaanhoidon silloiseen järjestelyyn.

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. marrask. 8 §. — [2]) S:n 23 p. helmik. 4 §. — [3]) Ks. s. 50. — [4]) Valt. pöytäk. 2 p. maalisk. 9 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 27. — [6]) Valt. pöytäk. 14 p. jouluk. 4 §. — [7]) S:n 9 p. helmik. 4 §. — [8]) S:n 16 p. helmik. 5 §. — [9]) S:n 9 p. helmik. 10 §. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26.

Terveydenhoidosta, jonka pääasiallinen tehtävä oli huolellisesti tarkkaamalla ja valvomalla terveydentilaan haitallisesti vaikuttavia olosuhteita sekä aikanaan korjaamalla niitä koettaa ehkäistä tauteja ja estää tai rajoittaa niiden levenemistä, ei ollut olemassa mitään muita säännöksiä eikä ohjeita, kuin ne niukat määräykset, jotka sisältyivät vuoden 1864 polisijärjestykseen, ja tähän kuuluvien olojen valvonta kuului lähinnä poliisille. Ilmeistä oli kuitenkin, että poliisijärjestyksen määräyksiä, jotka koskivat ainoastaan osaa terveydenhoidon alaan kuuluvista kysymyksistä, ei voitu pitää riittävinä, koska tämän tärkeän asian menestyksellinen hoito vaati laajoja sekä lääketieteen että myöskin lakitieteen, kemian ja insinööritieteen sekä rakennustaidon alan erikoistietoja, joita ei voitu edellyttää olevan poliisilla eikä häneltä kohtuudella vaatiakaan. Valiokunta katsoi senvuoksi, että terveydenhoito olisi uskottava erityiselle terveyslautakunnalle, johon tulisi kuulua kaikkien näiden tieteenhaarain edustajia, sekä että kaikkien tähän kuuluvien asioiden määräysvalta ja hoito, niidenkin, jotka siihen asti olivat kuuluneet poliisille, olisi kokonaan siirrettävä ehdotetulle uudelle lautakunnalle. Ainoastaan siten voitaisiin kyseelliset olot järkevästi ja suunnitelmanmukaisesti järjestää ja niitä johtaa ja valvoa; poliisin tulisi tietenkin kuitenkin avustaa valvonnassa. Näiden suuntaviivain mukaisesti valiokunta oli laatinut terveyslautakunnan johtosääntöehdotuksen, josta sen kokoonpano, työtapa, valtuudet ja tehtävät sellaisina, miksi valiokunta oli ne ajatellut, tarkemmin kävivät ilmi. Sen ohessa valiokunta antoi valtuustolle laatimansa ehdotuksen kaupunginlääkärin johtosäännöksi, jollaista aikaisemmin ei ollut ollut olemassa, sekä ehdotuksen köyhäinlääkärien tai, niinkuin heitä valiokunnan mielestä sopivammin oli nimitettävä, aluelääkärien muutetuiksi johtosäännöiksi. Sen suuren vastuun ja tuntuvasti lisääntyneen työn johdosta, joka valiokunnan ehdotuksen mukaan tulisi kuulumaan kaupunginlääkärille, valiokunta ehdotti, että hänen palkkaansa korotettaisiin riittävästi, jotta hänen toimeentulonsa takia ei ainakaan mainittavassa määrässä tarvitsisi harjoittaa yksityistä lääkärintointa, eli 7,000 markkaan, mistä 5,400 markkaa olisi palkkaa ja 1,600 markkaa vuokrarahoja. Kaupunginlääkäri olisi myöskin vapautettava velvollisuudesta antaa lääkärinhoitoa kaupungin vakinaiselle palokunnalle, mikä velvollisuus olisi siirrettävä aluelääkäreille. Molemmat viimeksimainitut, jotka seurakunnat siihen asti olivat valinneet yleisessä kirkonkokouksessa, olisi kunnallisasetuksen mukaisesti kaupunginvaltuuston valittava viideksi vuodeksi kerrallaan. Vaivaistalon lääkärinä toimivan aluelääkärin tuli saada matkapalkkiota 200 markkaa vuodessa. Sairaanhoidon alaan kuuluva järjestely viimein oli valiokunnan mielestä yleensä osoittautunut tyydyttäväksi. Sen suhteen esitettävistä toivomuksista oli ennen kaikkea mainittava vartavasten rakennetun oman huoneiston aikaansaaminen kuumesairaalalle, kaupungin ainoalle kunnalliselle sairaalalle, mutta sitä koskevan ehdotuksen laatimisen katsottiin kuuluvan ehdotetun uuden lautakunnan tehtäviin. Valiokunta ehdotti:

että kunnallisen terveydenhoidon järjestäminen ja johto kokonaan uskottaisiin terveyslautakunnalle, jonka kokoonpanosta ja valitsemistavasta säädettiin valiokunnan laatimassa lautakunnan johtosääntöehdotuksessa ja jonka valtuudet ja tehtävät siinä määriteltiin; sekä

että kaupunginvaltuusto hyväksyisi valiokunnan laatimat sekä mainitun lautakunnan että kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöehdotukset ja lähettäisi ne läänin kuvernöörin vahvistettaviksi.

Edelleen valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto edellä mainituin

päätöksen saatua asianmukaisen vahvistuksen ryhtyisi tarpeellisiin toimenpiteisiin:

jotta valtuusto tavallisessa järjestyksessä valitsisi valitsemalla asetettavat terveyslautakunnan jäsenet;

jotta maistraattia kehoitettaisiin julistamaan kaupunginlääkärinvirka haettavaksi sekä huolehtimaan siitä, että se säädetyssä järjestyksessä jälleen täytettiin;

jotta ajankohta, jona terveyslautakunnan tuli ryhtyä toimintaansa, mikäli mahdollista määrättäisiin tammikuun 1 p:ksi 1876;

jotta kaupungin kuumesairaalan valvonta ja hallinto samalla siirrettäisiin sairaalan hallitukselta terveyslautakunnan tehtäväksi; sekä

jotta maistraatti julistaisi avoimen aluelääkärinviran haettavaksi ja hakemusasiakirjat sen jälkeen viran täyttämistä varten lähetettäisiin valtuustolle.

Valiokunnan mietintöön liittyi kaksi taulukkokaavaketta, toinen sairaspäiväkirjaa ja toinen kuolemansyiden ilmoittamista varten; viimeksimainittu kaavake tarkoitti täydellisen kuolemansyytilaston aikaansaamista kaupung lle.

Mietintöä esitellessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) kaksi kertaa panna pöydälle sen käsittelyn seuraavaan kokoukseen, eikä asiaa sen johdosta ehditty käsitellä loppuun vuoden varrella.

Kansakouluohjesäännön muuttaminen. Erinäisten muiden kansakoulujen järjestelyyn ja toimintaan ehdotettujen muutosten yhteydessä kansakoulujohtokunta herätti kysymyksen kaupungin kansakoulujen voimassaolevan ohjesäännön 3 ja 6 §:n muuttamisesta siten, että saman opettajan tai opettajattaren opettamien lasten suurin lukumäärä alemmassa kansakoulussa vahvistettaisiin 40:ksi 50:n sijasta ja ylemmässä koulussa 50:ksi 60:n sijasta sekä että johtokunnan asiaksi jätettäisiin kussakin erikoistapauksessa määrätä saman opettajan tai opettajattaren opetettavien oppilaiden ja vuosiosastojen lukumäärä. Asia lähetettiin [2]) useita kansakoulukysymyksiä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [3]), minkä jälkeen kaupunginvaltuusto tämän valiokunnan mietinnössään [4]) esittämän ehdotuksen mukaisesti päätti [5]) jättää korkeimpaan paikkaan anomuksen mainittujen ohjesäännön pykäläin muuttamisesta siten, että kansakoulujohtokuntain tehtäväksi uskottaisiin jokaisessa erikoistapauksessa määrätä sekä niiden vuosiosastojen eli läksyryhmien että niiden oppilaiden lukumäärä, joita saman opettajan tai opettajattaren samana tuntina tuli opettaa, kuitenkin siten, että samalla kertaa opetettavien oppilaiden lukumäärä ei saisi olla alakoulussa suurempi kuin 40 eikä yläkoulussa suurempi kuin 50. — Senaatin siviilitoimituskunnalta saapuneessa kirjelmässä ilmoitettiin sittemmin, että kansakoulujen ohjesäännön muuttamista koskevat anomukset oli jätettävä koulutoimen ylihallitukselle. Valtuusto päätti [6]) tämän johdosta lähettää jäljennöksen senaatin päätöksestä kansakoulujohtokunnalle.

Laulunopettajain asettaminen kansakouluihin. Kansakoulujohtokunnan erinäisten kansakoulujen järjestelyyn ja toimintaan ehdottamien muutosten yhteydessä tekemän ehdotuksen, että kansakouluihin otettaisiin erityinen laulunopettaja, jonka palkka olisi 1,000 markkaa, ja erityinen laulunopettajatar, jonka palkka olisi 800 markkaa vuodessa, kaupunginvaltuusto hyväk-

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. kesäk. 5 § ja 4 p. jouluk. 11 §. — [2]) S:n 25 p. toukok. 12 §. — [3]) Ks. s. 36. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 34. — [5]) Valt. pöytäk. 10 p. syysk. 1 §. — [6]) S:n 4 p. jouluk. 6 §.

syi [1]) lähetettyään [2]) sen useita kansakouluasioita käsittelemään asetettuun valiokuntaan [3]).

Kansakoulujen tarkastajan vuosikertomus. Kansakoulujen opettajiston kalliinajanlisäyksiä koskevan asian [4]) yhteydessä kaupunginvaltuusto mainittua asiaa varten asetetun valiokunnan [4]) ehdotuksesta päätti [5]) kehoittaa kansakoulujohtokuntaa vuosittain lähettämään valtuustolle yhden kappaleen kansakoulujen tarkastajan vuosikertomusta sekä omasta puolestaan antamaan valtuustolle kansakoulujen toiminnan menestymistä valaisevan lausunnon sekä ehdottamaan toimenpiteitä, joita pidettiin kipeimmän tarpeen vaatimina. Tämän johdosta johtokunta myöhemmin lähetti [6]) valtuustolle kansakoulutarkastajan kertomuksen kansakoulujen toiminnasta lukuvuonna 1874—75 sekä johtokunnan antaman lausunnon ja ehdotuksen, ja valtuusto päätti [7]) painattaa nämä asiakirjat suomen- ja ruotsinkielellä valtuuston valiokuntamietintöjen vahvistettua kappalemäärää suurempina painoksina.

Oikeusraatimiehenviran hoidattaminen. Maistraatti alisti valtuuston harkittavaksi, eikö oikeusraatimies O. L. Palmgrenin tultua nimitetyksi kaupungin kunnallispormestariksi avoimeksi joutunutta oikeusraatimiehenvirkaa olisi kaupungin maistraatin ja raastuvanoikeuden mahdollisen uudestaanjärjestelyn johdosta toistaiseksi jätettävä täyttämättä ja sijaisen hoidettavaksi. Tähän kaupunginvaltuusto myöntyi [8]) samalla niinikään maistraatin esityksestä päättäen [9]) määrätä sijaisen palkkion 200 markaksi kuukaudessa.

Vaivaishoitojohtokunnan sihteerintoimi. Vaivaishoitojohtokunnan maistraatin välityksellä ilmoitettua, että johtokunnan sihteerintoimi oli avoinna ja sijaisen hoitamana, mikä seikka jo aikaisemmin oli ilmoitettu [10]) suoraan valtuustolle, ja vtn Höijerin johtokunnan puheenjohtajana asiaa esiteltäessä ilmoitettua, että sihteerintoimi oli jätetty vakinaisesti täyttämättä sen johdosta, että siihen liittyvä palkkio, 1,200 markkaa kuukaudessa, oli katsottu riittämättömäksi, valtuusto päätti [11]) ilmoittaa johtokunnalle, että sillä oli oikeus täyttää toimi vakinaisesti sekä ettei valtuusto yksinomaan johtokunnan puheenjohtajan suullisesti tekemän esityksen johdosta voinut ottaa kysymystä palkankorotuksen myöntämisestä mainitulle sihteerille harkittavakseen.

Kahden vanginvartijantoimen lakkauttaminen sekä naisvartijantoimen perustaminen kaupunginvankilaan. Sittenkuin senaatti vuonna 1871 maan vankilain v. t. tarkastajan esityksestä vastoin maistraatin epäävää lausuntoa oli määrännyt, että Uudenmaan läänin kruunuvankila ja Helsingin kaupunginvankila yhdistettäisiin siten, että joitakin poikkeusryhmiä lukuun ottamatta miesvangit säilytettäisiin valtion ja naisvangit kaupunginvankilassa, oli maistraatilta vuonna 1874 pyydetty lausuntoa kysymyksestä, suostuiko kaupunki myöntämään viimeksimainittuun vankilaan otettavalle naisvartijalle 500 markan vuosipalkkion sekä ilmaisen asunnon vankilassa. Maistraatti oli kaupungin vanhimpien mieltä kuultuaan päättänyt myöntää tähän tarkoitukseen 300 markan vuosimäärärahan ja toistaiseksi luovuttaa erään huoneen raatihuoneesta. Tämän johdosta senaatti läänin kuvernöörin välityksellä pyysi kaupunginviranomaisten lausuntoa siitä, voitaisiinko kaksi kaupunginvankilan miesvartijantointa kenties lakkauttaa ja ottaisiko kaupunki sen sijaan suorittaakseen ehdotetulle naisvartijalle alunperin pyydetyn koko

---

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. syysk. 1 §. — [2]) S:n 25 p. toukok. 12 §. — [3]) Ks. tätä kert. s. 36 ja valt. pain. asiakirj. n:o 34. — [4]) Ks. s. 56. — [5]) Valt. pöytäk. 23 p. maalisk. 2 §. — [6]) S:n 28 p. syysk. 2 §. — [7]) S:n 8 p. lokak. 1 §. — [8]) S:n 4 p. jouluk 2 §. — [9]) S:n s:n 3 §. — [10]) Ks. s. 7. — [11]) Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 10 §.

palkan. Kaupunginvaltuusto lähetti [1]) asian lausunnon saamiseksi vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan.

Mietinnössään [2]) tämä valiokunta lausui m. m., että kenties ei olisi mahdotonta järjestämällä työnjako toisin ja varsinkin perinpohjaisemmin käyttämällä vanginvartijain aikaa hyväkseen vankeinhoitoa vahingoittamatta lakkauttaa kaksi kaupunginvankilan vanginvartijantointa. Ottaen huomioon vanginvartijain silloiset vähäiset palkat tuntui kuitenkin epäilyttävältä, voitiinko virkain lakkauttaminen toteuttaa lisäämättä jäljelle jäävien vartijain palkkoja niin tuntuvasti, että muutoksesta aiheutuva voitto supistuisi olemattomiin. Koska maistraatti oli vastuussa vankien asianmukaisesta hoidosta, ei valtuuston asiana kuitenkaan ollut ryhtyä mihinkään toimenpiteisiin kaupunginvankilan vartijahenkilökunnan vähentämiseksi, vaan oli asian tämä puoli maistraatin harkinnan varassa. Ehdotetun naisvartijan suhteen valiokunta, vaikkakin se täysin tunnusti tällaisen vartioinnin järjestelyn tarpeellisuuden, oli sitä mieltä, että koska kaupunki ei ollut aiheuttanut eikä toivonutkaan läänin- ja kaupunginvankilain yhdistämistä, kaupungin maksettavaksi ei voitu panna muutoksesta johtuvaa kaupunginvankilan menojen lisäystä, sitäkin vähemmän, koska mainitun yhdistämisen jälkeen oli käynyt välttämättömäksi tuoda vangitut naiset vartioituina kuulusteltaviksi ja tämä jo sinänsä edellytti vartijahenkilökunnan lisäämistä. Koska kuitenkin maistraatti kaupungin vanhinten puollettua asiaa oli myöntänyt edellä mainitun määrärahan ynnä vuokraedun, valiokunta ehdotti, että valtuusto viitaten edellä mainittuihin seikkoihin lausunnossaan ilmoittaisi, että valtuusto siinä tapauksessa, että maistraatti katsoisi mahdolliseksi lakkauttaa kaksi kyseellisistä vanginvartijantoimista, toistaiseksi myöntäisi kaupunginvankilan naisvartijaa varten 500 markan suuruisen vuotuisen määrärahan sekä asunnon raatihuoneesta, mutta että ellei mainittua lakkauttamista voitu toteuttaa, valtuusto katsoi velvollisuudekseen ainoastaan hyväksyä maistraatin tähän tarkoitukseen myöntämän määrärahan. Sen ohessa valtuuston oli lausunnossaan huomautettava, että mihin toimenpiteeseen tässä asiassa ryhdyttäisiinkin, sitä voitiin pitää ainoastaan väliaikaisena, koska valtuusto vasta kaupungin rahatoimilaitoksen tultua lopullisesti järjestetyksi katsoi mahdolliseksi ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita kaupunginvankilan taloudesta saadun tarkemman selvityksen nojalla voitiin pitää tarpeellisina.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksen sen kaikilta osilta. Myöhemmin ilmoitettiin [4]) siviilitoimituskunnan kirjeessä senaatin määränneen, että kaupunginvankilaan oli otettava naisvartija, jonka vuosipalkka vapaan asunnon lisäksi olisi 500 markkaa, mistä kaupunginviranomaisten aikaisemmin myöntämän suostumuksen nojalla 300 markkaa maksettaisiin kaupunginkassasta ja loput valtion varoista.

Myrskyvaroitusmerkkien nosto. Suomalainen tiedeakatemia ilmoitti Pietarin fyysillisen keskusobservatorion johtajan luvanneen aina kun eri tahoilta saatujen ilmatieteellisten tietojen vertailun nojalla oli odotettavissa myrskyä, lähettää siitä lennätintiedon Helsinkiin, ja jätti tämän johdosta kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikö kunnan taholta olisi ryhdyttävä toimenpiteisiin myrskyvaroitusmerkkien hankkimiseksi ja nostamiseksi sopivalle paikalle. Valtuusto päätti [5]) lähettää asian kolmihenkiseen valiokuntaan ja valitsi [6]) tämän jäseniksi vtn Krogiuksen, satamamestari A. Lean-

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. maalisk 10 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — [3]) Valt. pöytäk. 13 p. huhtik. 1 §. — [4]) S:n 19 p. lokak. 3 §. — [5]) S:n 23 p. maalisk. 6 §. — [6]) S:n s:n 9 §.

derin ja professori A. Kruegerin. — Mietinnössään [1]) tämä valiokunta huomautti, että ilmatieteilijät nykyisin, kun sähkölennättimen avulla oli käynyt mahdolliseksi saada tietoja ilmakehän tilasta samanaikaisesti melkoiselta osalta maapallon pintaa, kykenivät sangen todennäköisesti ennustamaan eri paikkakunnilla lähinnä odotettavissa olevat säänmuutokset. Useimmat Euroopan merenkulkua harjoittavista kansoista olivat sen johdosta ryhtyneet toimenpiteisiin, jotta tärkeimmissä satamissa voitaisiin sopivalla tavalla ilmoittaa yleisölle, milloin myrsky oli tulossa. Tuntien sen suuren merkityksen, jonka tällaiset myrskyvaroitusmerkit monella taholla olivat saaneet, valiokunta tahtoi mitä lämpimimmin kehoittaa Helsingin kaupunkia ottamaan varteen sille tarjotun tilaisuuden voida käyttää merenkulkunsa hyväksi Pietarin keskusobservatorion sähköteitse antamia myrskyvaroituksia. Merkinantolaite olisi pystytettävä Tähtitorninmäelle tähtitornirakennuksen itäpuolelle, mistä myrskyvaroitukset näkyisivät laajalle alalle. Telineen tulisi olla 9 sylen korkuinen masto, joka olisi kiinnitetty kallioon kolmella galvanisoidusta rautalankaköydestä tehdyllä sideraudalla, ja sen tulisi olla varustettu 4 ½ sylen pituisella raakapuulla. Myrskymerkit, jotka aluksi näytti olevan järjestettävä ainoastaan päivän aikana tapahtuvaa merkinantoa varten, valmistettaisiin vanneraudasta ja päällystettäisiin purjekankaalla, ja niitä säilytettäisiin maston tyven ympärille rakennetussa lautakojussa. Hankittuaan useilta konepajoilta tällaisen merkinantolaitteen järjestämistarjouksia valiokunta puolsi näistä huokeinta, Helsingin laivatelakan antamaa, jossa sitouduttiin 1,100 markan hinnasta valmistamaan ja pystyttämään merkinantoteline tarpeineen. Merkkien nostosta ja laskemisesta voisi toistaiseksi huolehtia tähtitieteellinen observatorio pienehköstä maksusta, esim. 5 markasta kerralta, joka suoritettaisiin sille tai niille henkilöille, joita observatorio tähän tarkoitukseen käytti. Kaupunginvaltuuston asiassa tekemän päätöksen toteuttaminen ja laitoksen vastainen valvonta katsottiin olevan uskottava satamakonttorille. — Kaupunginvaltuusto päätti [2]) valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

valtuuttaa satamakonttorin tekemään Helsingin laivatelakan kanssa lopullisen sopimuksen merkinantolaitteen pystyttämisestä valiokunnan ehdottamaan paikkaan telakan tätä tarkoitusta varten laatiman piirustuksen ja kustannusarvion mukaisesti;

toistaiseksi uskoa myrskyvaroitusmerkkien nostamisen ja laskemisen tähtitieteelliselle observatoriolle ja suorittaa kohtuullisen korvauksen niiden henkilöiden vaivasta, joita observatorio tähän tarkoitukseen käytti; sekä

antaa laitoksen valvonnan tehtäväksi satamakonttorille, jonka erittäinkin tuli ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin tietojen levittämiseksi merkkien merkityksestä.

Tämän yhteydessä valtuusto käsitteli [3]) valiokunnassa vireille pantua kysymystä toimenpiteistä erityisen luotsivartouspaikan järjestämiseksi kaupunkiin.

Myöhemmin kaupunginvaltuusto antoi [4]) valiokunnalle toimeksi tehdä tähtitieteellisen observatorion johtajan kanssa sopimuksen merkkien nostamisesta ja laskemisesta, mikä sopimus alistettaisiin valtuuston hyväksyttäväksi. Valtuuston hyväksymä [5]) lopullinen sopimus sisälsi määräyksen, että merkinannosta huolehtisivat observatorion amanuenssit 5 markan korvauksesta kerralta.

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik., liite A. — [2]) S:n 27 p. huhtik. 5 §. — [3]) Ks. s. 28. — [4]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 10 §. — [5]) S:n 19 p. lokak. 11 §.

Keskipäivän ajan ilmoittaminen. Tähtitieteellisen observatorion johtajan, professori A. Kruegerin tekemän anomuksen 500 markan vuotuisen määrärahan myöntämisestä keskipäivän ajan ilmoittamista varten kaupunginvaltuusto lähetti [1]) kirjallisen lausunnon saamiseksi vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan. Lausunnossaan [2]) tämä täysin tunnusti sen hyödyn, jonka professori Kruegerin omasta toimestaan järjestämä ja kahdeksan vuoden aikana mitä suurimmalla tarkkuudella hoitama keskipäivän aikamerkkien antaminen oli kaupungille tuottanut. Palkkio, jota hän pyysi tämän tehtävän suorittamisesta vastaisuudessa ja josta 100 markkaa suoritettaisiin palkkioksi sille henkilölle, joka nosti ilmoitusmerkit tankoon, ei myöskään ollut suuri mutta koska aikamerkit eivät olleet hyödyksi ainoastaan kaupungille, vaan myöskin sinne sijoitetuille valtion laitoksille, valiokunta katsoi, ettei koko kustannusta olisi pantava kaupungin maksettavaksi, ja ehdotti sen vuoksi, että professori Kruegerille keskipäivän aikamerkinannon hoitamisesta myönnettäisiin kaupungin osalta 300 markan vuotuinen määräraha vuoden 1875 alusta lukien. Valtuusto hyväksyi [3]) tämän anomuksen.

Veden pumppuamisen lopettaminen ja toimenpiteet tulenvaaran ehkäisemiseksi. Koska veden pumppuaminen vesijohtoon oli lopetettu, vakinainen valmisteluvaliokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto antaisi kahdelle valtuuttamalleen henkilölle tehtäväksi tiedustella vesijohtolaitoksen palveluksessa olevalta insinööri R. Huberilta sekä saattaa oman lausuntonsa ohella valtuuston tietoon, voitiinko pumppuamista jatkaa ja millä ehdoilla. Tähän myöntyen [4]) valtuusto valitsi [5]) valtuutetuikseen vtt Sanmarkin ja Bergrothin määräten, että näiden samalla tuli antaa lausuntonsa erinäisistä asiaa käsiteltäessä valtuustossa esiin tuoduista kysymyksistä ja toivomuksista. — Hankittuaan insinööri Huberilta ja v. t. kaupungininsinööriltä selvityksen asiasta valtuutetut lausunnossaan [6]) totesivat m. m., että vesijohdon pumppulaite oli ainoastaan väliaikainen ja pumppuamista vaikeutti vesipyörän jäätyminen, että suuri vesisäiliö ei ollut päällystetty sementillä, minkä johdosta se eräästä kohden vuoti sekä että kaupunkiin lasketuille koettelemattomille johdoille ei ollut varaputkia. Veden pumppuamisen jatkamismahdollisuuksia koskevaan kysymykseen oli sen vuoksi vastattava kielteisesti. Koska toiveet siitä, että alkavana talvena ja varsinkin vedenpuutteen aikoina saataisiin kaupungin tulensammutukseen tarvittava vedentarve tyydytetyksi vesijohdon avulla, olivat hyvin masentavat, olivat valtuutetut katsoneet asiakseen ulottaa tehtävänsä mahdollisuuksiin ja keinoihin saada tämä tarve muulla tavalla tyydytetyksi. Valtuutettujen toimeenpanema satamalaitureille palolaitoksen tarpeisiin asetettujen vesipumppujen tarkastus oli osoittanut, että nämä olivat rakenteeltaan epätarkoituksenmukaiset ja miltei kelvottomat veden nostamiseen. Niiden sijaan olisi hankittava siirrettäviä pumppuja tai imupumppuja, mihin kaksi palolaitoksen vanhemmista ruiskuista tarpeellisten muutosten jälkeen hyvin soveltuisi, ja olisi näitä säilytettävä kaupungin pohjoisessa palotornissa, josta ne tulipalon sattuessa siirrettäisiin sopiviin paikkoihin rantasilloille. Edelleen olisi kaupungin kaivoihin hankittava letkut, jotta ei vedenajajain tarvitsisi tuhlata kallista aikaa ja tuntuvia vesimääriä koettaessaan sovittaa tynnyrinsä suppiloineen suoraan vesisuihkun alle. Valtuutettujen lausunto päättyi ehdotukseen, että valtuusto kehoittaisi maistraattia antamaan palotoimikunnalle toimeksi sijoittaa kaksi palolaitoksen vanhemmista

[1]) Valt. pöytäk. 8 p. lokak. 3 §. — [2]) S:n 19 p. lokak., liite B. — [3]) S:n s:n 9 §. — [4]) S:n 26 p. lokak. 5 §. — [5]) S:n s:n 9 §. — [6]) S:n 5 p. marrask., liite C.

ruiskuista sekä kaksi palokonstaapelia mainittuun palotorniin, toistaiseksi ottaa palvelukseen tarpeellisen miehistön, joka konstaapelien valvomana huolehtisi pumppujen siirtämisestä ja pumppuamistyöstä, sekä ryhtyä toimenpiteisiin, jotta kaikkiin kaupungin kaivoihin hankittaisiin pumppujen laskuputkeen kiinnitetyt kolmen jalan pituiset letkut. Ilmoittaen, että juoksevan veden määrä Vanhankaupungin kohdalla Vantaanjoessa v. t. kaupungininsinöörin toimittaman tutkimuksen mukaisesti oli 58.7 kuutiojalkaa sekunnissa ja tarkoitusta varten hankittuja turbiineja käyttäen teki mahdolliseksi nostaa 2 milj. kannua vettä vuorokaudessa, valtuutetut samalla ehdottivat, että valtuusto anoisi maistraatin toimenpidettä, jotta v. t. kaupungininsinööri tai joku muu sopiva henkilö määrättäisiin kuivan ilman kestäessä joka neljästoista päivä suorittamaan siellä vesimäärän mittaus. — Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valtuutettujen ehdotuksen sen kaikilta osilta ja päätti sen lisäksi maistraatilta anoa, että maistraatti kehoittaisi palotoimikuntaa mikäli mahdollista ensi tilassa panettamaan kuntoon rantalaitureilla olevat vanhat vedennostolaitteet. Asiasta käydyssä keskustelussa vireille pannun ehdotuksen, että osakeyhtiö Neptunille annettaisiin muistutus vesijohdon toimiluvassa säädettyjen perustamistöiden suorituksessa tapahtuneista laiminlyönneistä, valtuusto sen ohessa lähetti laulausunnon saamiseksi vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan. Kun tämä sittemmin antamassaan lausunnossa [2]) ei puoltanut tätä ehdotusta, antoi [3]) valtuusto sen raueta.

Paloviinan vähittäismyynti ja anniskelu. Maistraatti jätti kaupunginvaltuustolle lausunnon antamista varten kolmetoista anomusta, jotka koskivat oikeutta harjoittaa kaupungissa paloviinan vähittäismyyntiä ja jotka olivat tehneet Viurilan polttimo-osakeyhtiö, leipurimestari F. E. Ekberg, väkiviinatehtailijat F. W. Langhoff, F. A. Björklund, S. E. Maexmontan ja S. Falkman, kauppaneuvos P. Sinebrychoff, väkiviinatehtailija C. A. Levin, Nääsin väkiviinatehdas, vaatturimestarin leski K. Ch. Lönngren, leipurimestarin leski J. Ch. Sommar, poliisiylikonstaapelin leski G. S. H. Blomqvist ja kauppias I. Wavulin, sekä lisäksi Helsingin anniskeluosakeyhtiön jättämän anomuksen, ettei mitään oikeuksia paloviinan vähittäismyyntiin eikä anniskeluun kaupungissa eikä siihen yhdistetyllä alueella myönnettäisi kenellekään muulle kuin mainitulle yhtiölle, lukuunottamatta ainoastaan sitä anniskelua, johon ravintoloitsijoilla ja sokerileipureilla oli oikeus. Tämän johdosta valtuusto päätti [4]) lähettää asian valiokuntaan ja valitsi [5]) sen jäseniksi vtt Florinin, Borgin, Waseniuksen ja Malmgrenin sekä teknologi K. Hjeltin; vtn Waseniuksen heti saatua vapautuksen tästä tehtävästä valittiin hänen sijaansa protokollasihteeri F. Lindberg. — Pääasiassa valiokunnan mietinnössään [6]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sittemmin, mikäli asia kesäkuun 9 p:nä 1873 annetun paloviinan valmistusta, myyntiä, varastossa pitämistä ja kuljetusta koskevan asetuksen 47 §:n mukaan sille kuului, päätti [7]) seuraavaa:

kahden vuoden aikana lukien tammikuun 1 p:stä 1876 sallia paloviinan anniskelun ja vähittäismyynnin Helsingin kunnassa;

hyläten muut anomukset myöntää Helsingin anniskeluosakeyhtiölle yksinoikeuden tänä aikana harjoittaa kaupungissa paloviinan vähittäismyyntiä;

myöntyä saman yhtiön anomukseen saada mainittuna aikana harjoittaa paloviinan anniskelua, ei kuitenkaan yksinoikeutettuna; sekä

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. marrask. 4 §. — [2]) S:n 18 p. marrask., liite A. — [3]) S:n s:n 3 §. — [4]) S:n 28 p. syysk. 10 §, 8 p. lokak. 4 § ja 19 p. lokak. 5 §. — [5]) S:n 8 p. lokak. 9 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — [7]) Valt. pöytäk. 16 p. marrask. 1 §.

määrätä yhtiön noudatettavaksi seuraavat näiden oikeuksien nauttimisen ehdot:

1) että vähittäismyyntipaikkain luku ei saanut olla kahdeksaa suurempi eikä neljää pienempi;

2) että vähittäismyyntipaikkoja ei saanut sijoittaa taloihin, jotka sijaitsivat molempien viertoteiden, It. Heikinkadun, Kolmikulmaisen torin ja Espoon tullin välisen Länt. Heikinkadun osan, Etel. ja Pohj. Esplanaadikadun, Aleksanterinkadun ja Mikonkadun sekä kaikkien niiden katujen ja kadunosain varrella, jotka yhdistivät mainitut kadut keskenään, ei myöskään Kauppatorista pohjoiseen olevan Unioninkadun osan, Hakasalmenkadun, Länsirannan eikä Kirkkokadun varrelle;

3) ettei vähittäismyynti- eikä anniskelupaikkoja saanut sijoittaa niin lähelle kirkkoa, sairaalaa, koulua tai muuta niihin verrattavaa laitosta, että siitä voisi näille koitua haittaa;

4) ettei paloviinaa saanut myyntihuoneistoissa myydä muuten kuin tynnyreistä ostajan mukanaan tuomiin astioihin;

5) ettei yhtiöllä ollut oikeutta luovuttaa jakeluoikeuttaan kokonaan tai osaksi toiselle henkilölle tai yhtiölle eikä myöskään tehdä myynti- tai anniskelupaikan johtajan kanssa sopimusta, jonka mukaan tämä saisi paloviinanmyynnistä jotain etua tai tuloa sen määrätyn palkan yli, jonka yhtiö oli voinut johtajalle taata;

6) että yhtiö vuoden 1876 tammikuun kuluessa suoritti kaiken, mihin sille vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuteen nähden myönnettiin oikeus tai säädettiin velvollisuus, sekä vastedeskin täytti ne sitoumukset, jotka se siinä suhteessa oli ottanut täyttääkseen, uhalla, että yhtiö muuten menetti sille myönnetyn vähittäismyynnin yksinoikeuden; sekä

7) että yhtiö alistui siihen valvontaan ja antoi kaikki ne tiedot, joita maistraatti tai sen edustaja katsoivat edellä olevien ehtojen ja määräysten noudattamisen valvonnan vuoksi tarpeellisiksi, missä tarkoituksessa yhtiön vaadittaessa tuli antaa heidän käytettäväkseen kaikki yhtiön kirjat, tilit ja muut asiakirjat.

Valtuusto päätti myös, että saatettaessa edellä mainittua päätöstä asianmukaiseen toimenpiteeseen ryhtymistä varten maistraatin tietoon lausuttaisiin toivomus, ettei maistraatti kieltäytyisi ottamasta toimekseen sitä valvontaa, jonka valtuusto oli halunnut sille uskoa.

Lausunto paloviinan vähittäismyyntiä koskevasta valituksesta. Sittenkuin läänin kuvernöörin lähetepäätöksellä oli pyydetty kaupunginvaltuuston lausuntoa kauppaneuvos P. Sinebrychoffin valituksen johdosta, jonka oli aiheuttanut valtuuston päätös [1]) paloviinan vähittäismyynnistä, valtuusto päätti [2]) antaa lausuntonsa pääasiassa vakinaisen valmisteluvaliokunnan antaman ehdotuksen [3]) mukaisesti, joka päättyi anomukseen, että valitukset hylättäisiin. Kuvernööri ei vuoden varrella antanut päätöstään asiasta.

Selitys erään valituksen johdosta, joka koski oikeutta ravintolaliikkeen harjoittamiseen. Lääninkanslisti K. J. Ekbergin valitettua korkeimpaan paikkaan kuvernöörin päätöksen johdosta, joka oli annettu valituksentekijän oikeuttamista harjoittamaan kaupungissa ravintolaliikettä koskevassa asiassa ja jolla kuvernööri oli jättänyt asian maistraatin aikaisemman epäävän päätöksen varaan, oli kuvernööri lähetepäätöksellä velvoittanut kaupunginvaltuuston 80 markan sakon uhalla kuukauden kuluessa antamaan asiasta selityksen.

[1]) Ks. s. 76. — [2]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 3 §. — [3]) S:n s:n, liite N.

Valtuusto päätti [1]) selityksessään lausua, ettei se ilman sakon uhkaakaan olisi laiminlyönyt pyydetyn selityksen antamista, mutta ettei se ollut havainnut syytä kuvernöörin päätöksen muuttamiseen. Myöhemmin ilmoitettiin [2]) valtuustolle, että senaatti oli vahvistanut kuvernöörin päätöksen.

Oikeus ravintolaliikkeen harjoittamiseen Korkeasaaressa. Ravintoloitsija S. Nikolajeff, jolle kesäkuun 1 p:ään 1878 360 markan vuosivuokrasta oli myönnetty oikeus ravintolaliikkeen harjoittamiseen kesän aikana Korkeasaaressa, oli anonut mainitun oikeuden pidentämistä viideksi vuodeksi eteenpäin ja lupautunut tänä aikana suorittamaan 400 markan vuosivuokran sekä rakennuttamaan saarelle entisten laitteiden lisäksi kaksi väliaikaista tarjoilurakennusta, keilaradan ja sekä keinuja kansanhuveja varten. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto maistraatin puoltolauseeseen nojautuen päätti [3]) myöntyä hakijan anomukseen, kuitenkin siten, ettei ollut katsottava hänen saaneen yksinoikeutta ravintolaliikkeen harjoittamiseen Korkeasaaressa. Ravintoloitsija Nikolajeffin myöhemmin esittämän anomuksen, että valtuuston päätöstä muutettaisiin siten, että hänet oikeutettaisiin yksin harjoittamaan ravintolaliikettä Korkeasaaressa, mitä anomusta maistraatti niinikään oli puoltanut, valtuusto epäsi [4]).

Lausunto komitean ehdotuksesta elinkeinoasetukseksi. Sittenkuin kaupunginvaltuusto maistraatin välityksellä oli velvoitettu antamaan lausuntonsa hallituksen tarkoitusta varten asettaman komitean laatimasta ehdotuksesta elinkeinoasetukseksi, valtuusto päätti [5]) lähettää asian valmisteltavaksi viisijäseniseen valiokuntaan. Tämän jäseniksi valittiin [6]) vtt Pipping, Edlund ja Bergroth sekä tehtailija F. W. Grönqvist ja kanslianeuvos A. W. Liljenstrand; vtn Pippingin sijaan, joka muutti pois paikkakunnalta, valittiin [7]) sittemmin lääketieteentohtori C. I. Qvist.

Asiasta antamassaan mietinnössä [8]) valiokunta ensi sijassa käsitteli ilmoitusvelvollisuuden laajuutta ja elinkeino-oikeuden myöntämisen ehtoja. Ilmoitusvelvollisuuden suhteen valiokunta pääasiallisesti veropoliittisista syistä oli sitä mieltä, että myöskin niiden henkilöiden, jotka ilman pestattuja työntekijöitä harjoittivat jotakin kaupan tai jalostusteollisuuden alaan kuuluvaa ammattia, tuli joka vuodelta erikseen tehdä ammattiaan ja asuntoaan koskeva ilmoitus jollekulle siihen määrätylle virkamiehelle, jonka tuli vähäisestä lunastusmaksusta antaa todistus asianomaiselle myönnetystä oikeudesta sekä tehdä sitä koskeva merkintä erityiseen luetteloon. Poikkeus olisi tällöin kuitenkin tehtävä sellaisen työtoiminnan suhteen, jota päätyönään kaiken vuotta muuta jatkuvaa toimintaa harjoittava henkilö suoritti tilapäisesti ja vapaahetkinään. Muiden kuin oman perheen jäsenten avulla harjoitetun kaupan tai jalostusteollisuuden harjoittamisen ehdoksi valiokunta halusi määrätä, että hakija todisti omaavansa sen paikkakunnan alakansakoulun oppijaksoon sisältyvät tiedot, millä hän anoi elinkeino-oikeutta. Kappiailta ja tehtailijoilta, jotka ilmoittautuivat elinkeino-oikeuden saantia varten, oli myöskin vaadittava selvitys heidän kirjanpitokyvystään; ellei tätä ehtoa määrätty, oli poistettava kaikki kirjanpitoon perustuva poikkeuksellinen todistusoikeus, mikäli se koski muita kuin heidän ammattimiehiään, jotka itse olivat kirjanpitovelvollisia. Mitä tuli komitean ehdotuksen 35 §:ään, valiokunta katsoi olevan syytä harkita, eikö 12 vuotta nuorempien lasten työaikaa olisi, samoin kuin aikaisemmin oli ollut laita, rajoitettava kuuteen tuntiin päivässä, jota

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 7 §. — [2]) S:n 31 p. elok. 18 § — [3]) S:n 19 p. lokak. 7 §. — [4]) S:n 4 p. jouluk. 4 §. — [5]) S:n 10 p. syysk. 10 §. — [6]) S:n 28 p. syysk. 12 §. — [7]) S:n 8 p. lokak. 9 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39.

vastoin vanhempia 15 vuotta nuorempia lapsia, mikäli koulunkäynti ei heitä estänyt, saisi pitää työssä enintään kymmenen tuntia, minkä lisäksi lääkärin mainitussa pykälässä ilmoitetuissa tapauksissa tuli ottaa huomioon sekä lapsen yksilöllinen tila että työn laatu. Esittäen tämän lisäksi erinäisiä pääasiallisesti muodollisia muistutuksia komitean ehdotuksen 2, 3, 6, 8, 13, 14, 28, 30, 33 ja 39 §:ää vastaan valiokunta lopuksi huomautti, että voimassaolevan valtiopäiväjärjestyksen 12 §:n 2 kohdassa esiintyvä sana »porvari» olisi laillisessa järjestyksessä selitettävä siten, että siihen sisällytettäisiin kaikki ne, jotka kaupungissa harjoittavat sellaista kauppaa ja jalostusteollisuutta, joka ei rajoitu komitean ehdotuksen 5 §:ssä mainittuun itsensäelättämiseen. Valiokunnan ehdotusta vastaan, että jokin tietomäärä pantaisiin elikeino-oikeuden myöntämisen ehdoksi, jäsen Grönqvist esitti vastalauseensa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyläten useimmat valiokunnan huomautukset päätti [1]) pääasiallisesti yhtyä valtion komitean laatimaan asetusehdotukseen. Kuitenkin olisi ehdotuksen 31 §:ään liitettävä määräys, että työntekijä, joka oli saanut ennakkoa palkastaan, oli velvollinen joko rahalla tai työllä hyvittämään työnantajansa, ennenkuin hänellä oli oikeus erotodistuksen saamiseen, sekä 34 §:n 2 kohtaan lisäys, että mikäli siinä mainitut oppilaitokset olivat iltakouluja, ammatinharjoittaja oli velvollinen antamaan oppilailleen ja alaikäisille työntekijöilleen vapauden arkipäivinäkin käydä sellaista koulua, minkä lisäksi ehdotuksen 44 §:ään sisältyvä viittaus 32 ja 39 §:ään olisi poistettava. Myöskin valtion komitean ehdotusta erityisen komitean asettamisesta laatimaan ehdotusta lasten käyttämisestä käsityöläisja tehdastöihin valtuusto puolsi. Lopuksi valtuusto päätti lausunnossaan alistaa harkittavaksi, olisiko siinä tapauksessa, että lakiehdotus julkaistaisiin lakina ja porvarislaitos siten lakkautettaisiin, samalla annettava perustuslakia selittävä asetus, jossa valtiopäiväjärjestyksen sana »porvari» selitettäisiin siten, että siihen sisältyisivät kaikki ne, jotka ehdotuksen 2 §:ssä säädetyn edeltävän ilmoituksen tehtyään harjoittivat kaupungissa elinkeinoammattia, ellei sen perinpohjaisen uudistuksen johdosta, joka valtiopäiväjärjestyksen antamisen jälkeen oli tapahtunut kaupunkien kunnallishallinnon alalla, katsottaisi olevan syytä muuttaa porvarissäädyn vaalioikeutta koskevia määräyksiä laajemmaltikin kuin ehdotetun uuden elinkeinolain vaikutus porvarikäsitteeseen edellytti. Valtuuston asiasta annettavan lausunnon laatiminen uskottiin sen ohessa vakinaiselle valmisteluvaliokunnalle, jonka laatiman ehdotuksen valtuusto sittemmin pienehköin muutoksin hyväksyi [2]).

Lausunto pormestarille ja raatimiehille tulevan perunkirjoitusprosentin lakkauttamisesta. Sittenkuin kaupunginvaltuusto maistraatin välityksellä oli velvoitettu antamaan lausuntonsa porvarissäädyn vuoden 1872 valtiopäiville jättämästä anomuksesta, että se pormestarille ja raatimiehille tuleva perunkirjoitusprosentti, joka kuolinpesäin maan kaupungeissa oli suoritettava, lakkautettaisiin, valtuusto päätti [3]) lähettää asian valmisteltavaksi aikaisemmin maistraatin ja raastuvanoikeuden virkamiesten uutta palkkaussääntöä koskevaa kysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [4]).

Tämän johdosta antamassaan mietinnössä [5]) valiokunta ehdotti, että valtuusto lausunnossaan esittäisi sen kannan, ettei perunkirjoitusprosenttia olisi poistettava, mutta että se ynnä perinnönjakoprosentti olisi maksettava

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. marrask. 1 §. — [2]) S:n 4 p. jouluk. 1 §. — [3]) S:n 16 p. helmik. 8 §. — [4]) Ks. s. 49. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

ainoastaan kuolinpesän puhtaasta säästöstä ja että sen tulisi kuulua asianomaiselle kaupungille, sekä että pormestareille ja raatimiehille tämän menetetyn tulon korvaukseksi olisi kaupunginkassasta annettava vuotuinen korvaus, joka tasaisin sadoin markoin vastasi kyseellisen prosentin heille tuottaman vuositulon keskimäärää niinä kymmenenä vuonna, jotka lähinnä edelsivät muutoksen voimaanastumista. Pormestareita ja raatimiehiä ei kuitenkaan olisi vapautettava velvollisuudesta säädetystä toimituskirjain lunastusmaksusta toimittaa perunkirjoituksia ja perinnönjakoja niissä kuolinpesissä, jotka olivat riippuvaisia heidän määräämisestään tähän tehtävään, ja olisi tämän järjestelyn johdosta jonkin kaupungin kassassa mahdollisesti syntyvä vajaus täytettävä kaikilta kaupungin verovelvollisilta asukkailta tapahtuvalla taksoituksella. Tähän mietintöön liittyi vastalause, jossa valiokunnan jäsenet Ehrström ja Nybom vaativat asian lähetettäväksi takaisin valiokuntaan, jonka tulisi laatia mietintönsä uudestaan siten, että siinä puollettaisiin sekä perunkirjoitus- että perinnönjakoprosentin poistamista kokonaan. Valtuusto yhtyi [1]) tähän vastalauseeseen, ja sen jälkeen valiokunta antoi uuden, edellä mainittuun suuntaan käyvän mietinnön [2]).

Asiaa lopullisesti esiteltäessä valtuusto valiokunnan jälkimmäisessä mietinnössä esitetyn uuden ehdotuksen mukaisesti päätti [3]) lausunnossaan esittää:

että sekä perunkirjoitus- että perinnönjakoprosentti kokonaan poistettaisiin;

että kaupungissa, jossa mainitut prosentit olivat tulleet pormestarille ja raatimiehille, kunta antaisi näille virkamiehille vuotuisen korvauksen, joka vastasi heidän niistä saamaansa keskimääräistä tuloa muutoksen voimaantuloa edeltävien kymmenen vuoden aikana; sekä

että se kunnan tulojen vähennys, joka aiheutuisi edellä mainittujen prosenttimäärien lakkauttamisesta, tarpeen vaatiessa täytettäisiin kaupungin kaikilta verovelvollisilta asukkailta tapahtuvalla taksoituksella; sekä

etteivät kuolinpesän osakkaat kaupungissa, muuttaen P. K:n 9 luvun 1 §:ää ja 12 luvun 2 §:ää, saisi käyttää perukirjan arvioimiseen eikä läsnäolemaan perinnönjaossa muita uskottuja miehiä kuin sellaisia, jotka raastuvanoikeus tai ylempi oikeudellinen viranomainen saadun selvityksen nojalla oli selittänyt siihen pystyviksi, mutta että pormestari ja raatimiehet samalla velvoitettaisiin toimituskirjain lunastusmaksusta tai muusta vaivan suuruuden mukaan sovitetusta pienehköstä korvauksesta suorittamaan tällaisia tehtäviä sellaisissa erioikeudettomissa kuolinpesissä, jotka olivat sitä anoneet, ollen kaupunkikunnalla kuitenkin oikeus ottaa palvelukseensa erityisiä taitavia henkilöitä, jotka kuolinpesän osakkaitten pyynnöstä samasta korvauksesta olivat valmiit toimittamaan perunkirjoituksia ja perinnönjakoja.

Tämän yhteydessä valtuusto niinikään valiokunnan ehdotuksesta päätti lausunnossaan alistaa ratkaistavaksi, eikö myöskin voimassaolevia määräyksiä maan toiselta paikkakunnalta toiselle siirretystä perinnöstä suoritettavasta kymmenyspoistosta olisi laillisessa järjestyksessä kumottava.

Lausunto oikeuslääkeopillisista ruumiinavauksista. Yliopiston konsistori oli oikeuslääketieteellisen opetuksen edistämiseksi jättänyt korkeimpaan paikkaan anomuksen sellaisen poikkeuksen tekemisestä kaupungissa toimitettuja oikeuslääkeopillisia ruumiinavauksia koskeviin määräyksiin, että niiden suorittaminen yliopiston lukukausien kestäessä, tammikuun 15 p:stä

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. huhtik. 3 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [3]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 2 §.

toukokuun loppuun ja syyskuun 15 p:stä joulukuun 15 p:ään, siirrettäisiin kaupunginlääkäriltä patologisen anatomian ja valtiolääketieteen professorille, minkä ohessa nämä tutkimukset olisi suoritettava yliopiston patologis-anatomiseen laitokseen kuuluvassa obduktiohuoneessa. Tämän johdosta senaatti läänin kuvernöörin välityksellä pyysi asianomaisen kaupunginlääkärin ja kaupunginviranomaisten lausuntoa asiasta, ja maistraatti lähetti täten syntyneet asiakirjat, m. m. kaupunginlääkäri C. I. Qvistin antaman lausunnon, myöskin kaupunginvaltuustolle. Valtuusto päätti [1]) lähettää asian valiokuntaan, johon valittiin [2]) jäseniksi vtt J. A. Estlander, Florin ja Forsman. Tämän jälkeen antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta täydellisesti yhtyi konsistorin ehdotukseen. Mietintöön liittyi kuitenkin vtn Estlanderin vastalause, jossa tämä pääasiassa yhtyi v. t. kaupunginlääkärin asiasta antamaan poikkeavaan lausuntoon. Vastalauseen esittäjän ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [4]) antaa siihen suuntaan käyvän lausunnon, että saman henkilön aina tulisi antaa oikeuslääkeopilliset ruumiinavaustodistukset sekä että kaupunginlääkärin edelleenkin tulisi olla tämä henkilö, koska näiden todistusten antaminen kuului hänen virkavelvollisuuksiinsa samaten kuin myös niiden lunastusmaksu muodosti osan hänen vakinaisia tulojaan; kuitenkin olisi kaupunginlääkäri julistettava velvolliseksi syyskuun 15 p:n ja joulukuun 15 p:n sekä tammikuun 15 p:n ja toukokuun 31 p:n välisenä aikana ilmoittamaan patologisen anatomian ja valtiolääketieteen professorille kaikista kaupungissa sattuvista tapauksista, joissa oikeuslääkeopillinen ruumiinavaus oli toimitettava, sekä tämän yleisen sairaalan ruumiinavaushuoneessa toimitettua ruumiinavauksen ja laadittua siitä pöytäkirjan tämän sekä niiden huomautusten nojalla, joihin kaupunginlääkäri toimituksen päätyttyä pöytäkirjaa allekirjoitettaessa katsoi olevan aihetta, laatimaan obduktiotodistuksensa.

Lausunto n. s. pienempien porvarien porvarioikeudesta johtuvista oikeuksista. Maistraatin vuonna 1874 evättyä pienempien porvarien G. Barkoffin, V. Nyströmin, S. Nikolajeffin, K. Sundqvistin ja K. Wahrenborgin anomuksen, että he saisivat edelleen säilyttää kaupungin pienemmille porvareille aikoinaan taatun, mutta helmikuun 24 p:nä 1868 annetulla asetuksella heiltä riistetyn oikeuden myydä kylmän ruuan ohella paikalla nautittavaksi mallasjuomia tai että heidät oikeutettaisiin anomuksesta siirtymään sellaiseen porvarioikeuteen, jonka mainittu asetus salli, tai heille myönnettäisiin ravintolaoikeudet, anomuksentekijät olivat esittäneet asian johdosta valituksen ensin läänin kuvernöörille ja tämän jätettyä asian maistraatin päätöksen varaan korkeimpaan paikkaan. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto kuvernöörin lähetepäätöksellä velvoitettiin kuukauden kuluessa 80 markan sakon uhalla antamaan asiasta selityksensä. Valtuusto päätti [5]) asettaa asiaa valmistelemaan valiokunnan ja valitsi [6]) sen jäseniksi vtn Ehrströmin, kanslianeuvos A. Liljenstrandin ja oikeusraatimies J. F. Gaddin. — Tämän jälkeen antamassaan mietinnössä [7]) valiokunta ensin huomautti, että vaikka kaupunkia ei voitu pitää anomuksentekijäin vastapuolena esillä olevassa hakemusasiassa eikä kaupunginvaltuustoa siis myöskään ollut pidettävä vastaajana jutussa, valtuuston kuitenkaan katsomatta uhaksi pantuun sakkoonkaan ei pitäisi kieltäytyä antamasta siltä pyydettyä lausuntoa. Esitettyään sen jälkeen seikka-

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. elok. 22 §. — [2]) S:n 28 p. syysk. 12 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 36. — [4]) Valt. pöytäk. 5 p. marrask. 2 §. — [5]) S:n 13 p. huhtik. 8 §. — [6]) S:n s:n 10 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

peräisen selvityksen n. s. pienemmillä porvareilla porvarioikeuden mukaan olevista oikeuksista valiokunta tuli siihen päätökseen, etteivät anomuksentekijät lain mukaan olleet voineet saada oikeutta myydä mallasjuomia paikalla nautittavaksi kylmän ruuan ohella. Mitä muuten tuli hakijain anomukseen, niin heillä tietenkin oli oikeus erikseen anoa joko edellä mainitussa asetuksessa mainittuja laajempia kauppaoikeuksia tai ravintolaoikeuksia, mihin asetuksen mukaan ei voitu myöntää porvarioikeutta. Mutta jos hakijain anomuksen tämän osan tarkoitus oli ollut, että heille sen hyväksymisellä edeltäkäsin taattaisiin myöntyminen myöhemmin tehtävään anomukseen saada siirtyä toiseen elinkeinoon samalla pysyen entisessä porvarioikeudessa, ei heidän tätä koskeva anomuksensa valiokunnan mielestä ansainnut huomiota, varsinkaan koska he eivät olleet näyttäneet toteen omaavansa kauppakirjanpidon taitoa, mikä asetuksen mukaan oli kauppaporvarioikeuden saamisen ehto, sekä koska ravintolaoikeuksien myöntämistä koskeva maistraatin päätös lain mukaan oli alistettava kuvernöörin tutkittavaksi ja ratkaistavaksi. Koska kuitenkin maistraatin päätös hakijain vahingoksi voitiin tulkita siten, ettei heillä enää olisi oikeutta minkäänlaisen kaupan harjoittamiseen, valiokunta, joka ei katsonut vuoden 1868 asetuksen voivan vaikuttaa taannehtivasti hakijain vanhempaan lakiin perustuviin oikeuksiin, piti velvollisuutenaan ehdottaa, että valtuusto lausunnossaan jättäisi korkeimmassa paikassa tutkittavaksi, ansaitsivatko valitukset muuta huomiota kuin että selitettiin, ettei mainittu asetus estänyt hakijoita harjoittamasta sitä rajoitetumpaa kauppaa, mihin he laillisessa järjestyksessä olivat saaneet porvarioikeuden. — Valtuusto hyväksyi [1]) valiokunnan ehdotuksen sen kaikilta osilta.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeutta koskevista anomuksista. Venäjän alamaisten puutarhuri I. Matrosoffin [2]), kauppakirjanpitäjä W. Melichoffin [2]) ent. aliupseerin D. Gavriloffin [2]), kupariseppämestari J. G. Jürgensin [3]), ent. sotilaan J. Makovskin [4]) ynnä hänen vaimonsa ja viiden alaikäisen lapsensa, sotilaanpoika N. Gluschkoffin [5]) ja aliupseerinpoika W. Krivetsin [6]) Suomen kansalaisoikeutta koskevista anomuksista, joista läänin kuvernöörin lähetepäätöksellä oli pyydetty kaupunginvaltuuston lausuntoa, kaupunginvaltuusto päätti lausua, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä voisi olla aiheena kyseellisten anomusten epäämiseen.

Lausuntoja kiinteistöjen omistamisoikeudesta. Ent. kirjurin N. Antonoffin [7]) ja välskäri F. W. Kotherin [8]) anomuksista saada olematta Suomen kansalaisia omistaa kaupungissa kiinteistöjä, joista anomuksista senaatti oli pyytänyt kaupungin viranomaisten lausuntoa, kaupunginvaltuusto päätti mielipiteenään esittää, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä antaisi aiheen anomusten epäämiseen.

Lausuntojabiljardin pito-oikeudesta. Ravintoloitsija K. Semmelis'in [9]), Suomalaisen teatteritalo-osakeyhtiön [10]) sekä ravintoloitsijoiden S. Nikolajeffin [11]) ja J. Grönstrandin [12]) anomusten johdosta saada pitää biljardia yleisön käytettäväksi, joista anomuksista senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään muistuttamista anomusten hyväksymistä vastaan.

Ilmoitus virkasyytejutussa annetusta oikeuden päätöksestä. Kaupunginvaltuustolle annettu ilmoitus eräästä Turun hovioikeuden maistraattia ja palo-

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 3 §. — [2]) S:n 16 p. maalisk. 4 §. — [3]) S:n s:n 5 §. — [4]) S:n 8 p. kesäk. 9 §. — [5]) S:n 18 p. marrask. 4 §. — [6]) S:n 7 p. jouluk. 1 §. — [7]) S:n 5 p. marrask. 8 §. — [8]) S:n 31 p. elok. 14 §. — [9]) S:n 11 p. toukok. 4 §. — [10]) S:n 10 p. syysk. 9 §. — [11]) S:n 26 p. lokak. 1 §. — [12]) S:n 5 p. marrask. 7 §.

toimikuntaa vastaan vireillä olleessa virkasyytejutussa antamasta päätöksestä, jolla erinäiset silloiset maistraatin jäsenet oli velvoitettu maksamaan kaupunginkassaan eräs rahamäärä, ei antanut [1]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Ilmoitus välitysoikeuden päätöksestä. Maistraatti ja kaupungin vanhimmat olivat yleisten rakennusten ylihallituksen ylijohtajaa A. H. Dalströmiä vastaan esittäneet vaatimuksen, että tämä, jolle Esplanaadin uuden paviljongin rakennuttaminen oli ollut uskottuna, velvoitettaisiin korvaamaan kaupungille ne kustannukset, jotka olivat aiheutuneet kaupunginkassalle siitä, että rakennuksen korjaaminen oli osoittautunut välttämättömäksi verraten lyhyen ajan kuluttua sen luovuttamisesta valmiina kaupungin haltuun. Välitysoikeus, joka oli asiaa käsitellyt, ei kuitenkaan ollut katsonut, että ylijohtaja Dalströmiä voitiin pitää syypäänä töiden suorituksen valvonnan laiminlyöntiin ja sen johdosta harkinnut oikeudenmukaiseksi vapauttaa hänet kaikista korvausvaatimuksista. Maistraatin tätä koskeva ilmoitus ei antanut [2]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Valtuuston täydennysvaali. Vtn Pippingin muutettua toiselle paikkakunnalle ja sen johdosta lakattua olemasta kaupunginvaltuutettu valtuusto päätti [3]) antaa tästä tiedon maistraatille ja kehoittaa sitä ryhtymään toimenpiteisiin tarpeellisen täydennysvaalin toimittamiseksi. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [4]), että valtuutetuksi vtn Pippingin sijaan oli valittu Suomen Yhdyspankin johtaja, laamanni A. J. Rudbäck.

Valtuutettujen eroamisarvonta. Koska kaupunginvaltuutettujen keskuudessa oli ollut vallalla eri mieliä kysymyksestä, minkä viranomaisen, maistraatin vai kaupunginvaltuuston edessä kunnallisasetuksen 31 §:ssä säädetty valtuuston kolmanneksen eroamisarvonta oli toimitettava, valtuusto antoi [5]) vakinaiselle valmisteluvaliokunnalle tehtäväksi lausunnon antamisen kyseellisen arvonnan forumista sekä toimittavasta ja -ajasta. Pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti [6]), että eroamisarvonta oli toimitettava kaupunginvaltuuston edessä siten, että uurnaan pataisiin 16 kokoon taitettua lippua, joissa oli merkintä »arvalla määrätty eroamaan», ja 32 tyhjää lippua, minkä jälkeen valtuutetut kukin vuoroonsa ottaisivat uurnasta lipun sekä näyttäisivät sen puheenjohtajalle, joka julkilausuen lipun laadun merkityttäisi pöytäkirjaan niiden nimet, joiden lipuissa oli merkintä »arvalla määrätty eroamaan»; poissaolevien valtuutettujen sekä eronneen vtn Pippingin sijaan täydennysvaalilla valittavan valtuutetun puolesta tuli valtuuston sihteerin ottaa uurnasta arvontaliput. Myöhemmin tämän mukaisesti toimitetun [7]) arvonnan tulos oli, että seuraavat valtuutetut vuodenvaihteessa joutuivat eroamaan, nim. vtt Ahlfors, Blomberg, Borg, Bäck, Calamnius, C. G. Estlander, Grunér, Höijer, Ignatius, Mechelin, Nybom, Rudolph, Schauman, Westermarck ja Ärt sekä se valtuutettu, joka valittaisiin vtn Pippingin sijaan. Arvonnan tulos oli ilmoitettava maistraatille tarpeellisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten.

Tilapäinen vapautus puheenjohtajan toimesta. Anomuksesta kaupunginvaltuusto vapautti [8]) vtn Mechelinin valtuuston puheenjohtajan toimesta kesä-, heinä-, elo- ja syyskuuksi, kuitenkin lausuen toivomuksen, että hän näiden kuukausien aikana johtaisi keskusteluja niissä kahdessa tilaisuudessa, joihin valtuusto kokoontuisi lisätyin luvuin.

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. syysk. 11 §. — [2]) S:n 27 p. huhtik. 8 §. — [3]) S:n 8 p. lokak. 5 §. — [4]) S:n 16 p. marrask., johdanto. — [5]) S:n 8 p. lokak. 5 §. — [6]) S:n 19 p. lokak. 10 §. — [7]) S:n 26 p. lokak. 7 §. — [8]) S:n 25 p. toukok. 16 §.

Vapautus varapuheenjohtajan toimesta sekä uuden ja v. t. varapuheenjohtajan vaali. Kaupunginvaltuusto myönsi [1]) vtlle Calamniukselle anomuksesta vapautuksen valtuuston varapuheenjohtajan toimesta ja valitsi [2]) hänen sijaansa varapuheenjohtajaksi vuoden jäljelläolevaksi osaksi vtn Janssonin, joka kuitenkin anoi saada olla vapaana tästä tehtävästä kesäkuun 16 p:stä elokuun 15 p:ään. Valtuuston myönnyttyä [3]) tähän anomukseen valittiin [4]) v. t. varapuheenjohtajaksi mainituksi ajaksi vt Schauman.

Vakinaisen valmisteluvaliokunnan vaali. Kaupunginvaltuuston päätettyä [5]) asettaa vakinaisen valmisteluvaliokunnan, jonka jäsenet valittaisiin kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan, valittiin [6]) sen jäseniksi ensin vtt Dalström, Lagerborg, Calamnius, Schauman ja Ehrström sekä vtn Calamniuksen heti sen jälkeen saatua vapautuksen valiokunnan jäsenyydestä vt Malmgren, ja nämä toimivat jäseninä toukokuun 15 p:ään, lukuunottamatta vta Dalströmiä, joka anomuksestaan aikaisemmin vapautettiin [7]) jäsenyydestä. Seuraavaksi toimikaudeksi, joka kestäisi syyskuun 10 p:ään, valittiin [8]) valmisteluvaliokunnan jäseniksi vtt Dalström, Borg, Hjelt ja Wasenius sekä sittenkuin viimeksimainitulle heti oli myönnetty vapautus tästä tehtävästä, vt Brummer. Vuoden loppuosaksi valittiin [9]) viimein valiokunnan jäseniksi vtt Hjelt, Ignatius, Numell ja Montgomery.

Kaupunginvaltuuston sihteerin vastaanottoaika. Kaupunginvaltuuston sihteeri oli tarjoutunut joka tiistai ja perjantai klo 5—6 ip. olemaan tavattavana valtuuston kansliahuoneessa antaakseen tietoja arkistosta y. m., mikä ilmoitus saatettiin [10]) valtuuston tietoon.

Vapautus valiokuntain y. m. jäsenyydestä. Vt Dalström vapautettiin [11]) anomuksestaan vakinaisen valmisteluvaliokunnan jäsenyydestä.

Samaten myönnyttiin [12]) vtn Ehrströmin anomukseen saada vapautus sen valiokunnan jäsenyydestä, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä raastuvanoikeuden ja maistraatin uudesta palkkaussäännöstä, ja vt Calamnius valittiin [13]) hänen sijaansa valiokunnan jäseneksi.

Vtn Grunérin anomuksen saada vapautus kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajan tehtävästä valtuusto sensijaan epäsi [14]).

Samaten evättiin [15]) vtn Edlundin anomus saada vapautus tavaravajain rakentamiskysymystä valmistelevasta valiokunnasta.

Jäsenten valitseminen vaivaishoitojohtokuntaan. Vaivaishoitojohtokunnan maistraatin välityksellä ilmoitettua, että neljä johtokunnan jäsenistä oli ollut erovuorossa vuoden 1874 lopussa, mikä seikka jo aikaisemmin oli ilmoitettu [16]) suoraan valtuustolle, valtuusto päätti [17]) valita johtokuntaan neljä uutta jäsentä ja valitsi [18]) näiksi virkamiesluokasta rehtori A. W. Melartin, kauppiaista kauppias Th. Holmströmin, käsityöläisistä teurastaja J. E. Hacklinin ja muiden kaupungissa asuvien henkilöiden edustajaksi tehtailija F. W. Grönqvistin. Vaivaishoitojohtokunnan myöhemmin ilmoitettua [19]), ketkä sen jäsenet olivat erovuorossa vuoden 1875 lopussa, valtuusto valitsi [20]) näiden sijaan johtokunnan jäseniksi virkamiehistäsenaatin kanslisti B. J. Ahngerin, kauppiaista kauppias A. Dahlin, käsityöläisistä kivenhakkaaja H. J. Stigellin sekä muiden kaupungissa asuvien henkilöiden edustajaksi vtn Höijerin.

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. toukok. 15 §. — [2]) S:n 29 p. toukok. 1 §. — [3]) S:n 8 p. kesäk. 14 §. — [4]) S:n s:n 15 §. — [5]) Ks. s. 9. — [6]) Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 14 §. — [7]) Ks. alemp. — [8]) Valt. pöytäk. 11 p. toukok. 10 §. — [9]) S:n 10 p. syysk. 15 §. — [10]) S:n 31 p. elok. 29 §. — [11]) S:n 16 p. helmik. 15 §. — [12]) S:n 8 p. kesäk. 12 §. — [13]) S:n s:n 15 §. — [14]) S:n 9 p. helmik. 8 §. — [15]) S:n 8 p. kesäk. 2 §. — [16]) Ks. s. 7. — [17]) Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 10 §, — [18]) S:n 16 p. helmik. 6 §. — [19]) S:n 7 p. jouluk. 2 §. — [20]) S:n 14 p. jouluk. 1 §.

Jäsenten valitseminen kansakoulujohtokuntaan. Kansakoulujohtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [1]) vtt Tallgrénin ja Nybomin sekä viimeksimainitun kieltäydyttyä hänen sijaansa vtn Rudolphin.

Kansakoulujen kouluneuvostojen vaali. Kansakoulujohtokuntain anottua, että kaupunginvaltuusto valitsisi kaupungin kymmeneen kansakoulupiiriin neljä kouluneuvoston jäsentä kuhunkin, valtuusto päätti [2]) kouluneuvostojen vaalia varten valita viisi valitsijamiestä ja valitsi [3]) näiksi vtt Janssonin, Margelinin, Edlundin ja Florinin sekä ruokatavarakauppias Törmälän. Myöhemmin valitsijamiehet ilmoittivat [4]) valinneensa kouluneuvostojen jäseniksi seuraavat henkilöt, nim.:

ensimmäiseen piiriin: protokollasihteeri N. Björklundin, filosofianmaisteri A. Stenbergin, professorinrouva L. N. Castrénin ja neiti L. Borgströmin;

toiseen piiriin: kultaseppä C. F. Ekholmin, nahkuri K. Lindgrenin, neiti A. von Rosenkampffin ja neiti A. Kiseleffin;

kolmanteen piiriin: professori A. F. Nordqvistin, kauppias J. C. Burmeisterin, rouva S. Fagerströmin ja rouva A. Salinin;

neljänteen piiriin: postihallituksen sihteerin C. F. Forssellin, filosofianmaisteri K. A. Slöörin, professorinrouva J. von Beckerin ja rouva M. Gripenbergin;

viidenteen piiriin: varatuomari B. O. Steniuksen, nahkurinliikkeen johtajan E. F. Roslundin, kauppaneuvoksetar A. Sinebrychoffin ja pastorinrouva J. Sihvosen;

kuudenteen piiriin: senaatin kielenkääntäjän, filosofianmaisteri F. F. Ahlmanin, tehtailija W. Eichingerin, rouva L. Ehrströmin ja neiti M. Appelrothin;

seitsemänteen piiriin: ylilääkärin, lääketieteentohtori Th. Saelanin, kivenhakkaaja H. J. Stigellin, rouva A. Leopoldin ja rouva E. Roosin;

kahdeksanteen piiriin: puutarhuri Johanssonin, ulosottoapulaisen G. Nordmanin, rouva J. Ganszaugen ja rouva A. Nordmanin;

yhdeksänteen piiriin: varatuomari K. Meinanderin, kauppalaivankapteeni J. A. Pontánin, rouva S. Meinanderin ja rouva O. Palmgrenin; sekä

kymmenenteen piiriin: hovimajoittaja C. G. Pihlmanin, perämies A. Svenssonin, professorinrouva O. S. Törnegrenin ja neiti S. Löfqvistin.

Valitsijamiesten valitseminen yksityisten oppilaitosten kouluneuvostojen vaalia varten. Vuoden 1874 yleisen kirkonkokouksen kieltäydyttyä laatimasta ehdotusta Helsingin kunnassa toimivien yksityisten oppilaitosten kouluneuvostoiksi ja kouluylihallituksen lähetettyä tästä ilmoituksen senaatille oli tämä viitaten huhtikuun 7 p:nä 1856 ja marraskuun 24 p:nä 1869 annettuihin asetuksiin kehoittanut ylihallitusta ryhtymään toimenpiteisiin kouluneuvostojen valitsemiseksi kyseellisille oppilaitoksille. Tämän johdosta ylihallitus anoi läänin kuvernööriltä, että asianomaiset velvoitettaisiin toimittamaan vaali, minkä jälkeen maistraatti kuvernöörin asiasta antaman päätöksen mukaisesti kehoitti kaupunginvaltuustoa tätä tarkoitusta varten valitsemaan valitsijamiehiä, jotka maistraatille ehdottaisivat useita kouluneuvostojen jäseniksi sopivia henkilöitä, joista ylihallitus sitten nimittäisi tarpeellisen määrän. Valtuusto päätti [5]) lähettää asian tarkemmin valmisteltavaksi aikaisemmin kansakoulunopettajiston palkankorotuskysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [6]), johon samalla määrättiin [7]) lisäjäseniksi vtt Montgomery ja Borg; valiokunnan tuli tällöin antaa selvitys kaikista kaupungin yksityis-

[1]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 15 §. — [2]) S:n 25 p. toukok. 8 §. — [3]) S:n s:n 18 §. — [4]) S:n 31 p. elok. 24 §. — [5]) S:n 16 p. maalisk. 7 §. — [6]) Ks. s. 56. — [7]) Valt. pöytäk. 16 p. maalisk. 11 §.

oppilaitoksista sekä lausuntonsa niitä varten tarvittavien kouluneuvostojen lukumäärästä sekä ottaa harkittavakseen kysymys, olisiko valtuuston taholta sen johdosta, että ne lainkohdat, joihin vaalin toimittamista koskevassa käskyssä viitattiin, eivät antaneet riittäviä ohjeita varsinkaan kouluneuvostojen valtuuksia koskevan kysymyksen arvostelemiseksi, tehtävä tämän asian johdosta erityinen esitys.

Tämän johdosta antamassaan mietinnössä [1]) valiokunta lausui m. m., että sen käsityksen mukaan kunnan velvollisuus ryhtyä toimenpiteisiin kouluneuvostojen valitsemiseksi yksityisille oppilaitoksille oli aivan ilmeinen. Tässä suhteessa oli kuitenkin otettava huomioon, että kouluneuvostojen jäsenyyden vastaanottamisen tuli olla tykkänään valittujen vapaan tahdon varassa sekä ettei tässä suhteessa voinut tulla kysymykseen minkäänlainen pakkovalta valtion eikä kunnan taholta. Tosin voitiin osanottoa julkisten koulujen valvontaan usealta näkökannalta katsoen pitää yleisenä kansalaisvelvollisuutena, mutta koska tässä oli kysymys yksityisistä yrityksistä ja yksityisten henkilöiden vapaan sopimuksen nojalla tapahtuvasta käyttämisestä niiden tarkoituksiin, ei tällaista velvollisuutta voitu katsoa olevan olemassa eikä pitää tarpeellisenakaan, koska oppilaiden vanhemmat ja holhoojat varmasti riittävässä määrässä valvoivat opetusta yksityisissä oppilaitoksissa, jota vastoin vastaava puuttuminen julkisten oppilaitosten toimintaan ei ollut sallittua. Periaatteelliselta kannalta oli sen vuoksi kenties sopivampaa, että hallitus katsoessaan valvonnan tarpeelliseksi huolehti siitä omien elimiensä välityksellä. Koska valtuuston kuitenkin tuli noudattaa valitsijamiesten valitsemista koskevaa määräystä, oli valiokunta ollut sitä mieltä, että asia oli järjestettävä siten, että valittujen taholta voitiin odottaa mahdollisimman suurta auliutta tehtävää kohtaan. Näin olisi laita, jos kouluneuvostojen jäsenet etusijassa valittaisiin asianomaisten oppilaitosten oppilaiden vanhempien ja holhoojain keskuudesta. Näistä, joiden muutenkin oli edellytettävä tuntevan harrastusta sitä laitosta kohtaan, jolle he olivat uskoneet lastensa ja holhokkiensa opetuksen, valvonta tietenkään ei tuntuisi yhtä raskauttavalta kuin henkilöistä, joille kyseellinen laitos oli täysin vieras. — Kouluneuvostojen valtuuksien suhteen valiokunta oli sitä mieltä, että niiden harjoittaman yksityisten oppilaitosten valvonnan tuli rajoittua tarkastuskäynteihin kouluissa, vuotuisten oppilasluetteloiden saantiin sekä koulujen tilaa koskevien kertomusten antamiseen kouluylihallitukselle. Siinä tapauksessa, että kouluneuvostot tarkastuskäynneillään havaitsisivat muistutusten aiheita, ei heillä olisi oikeutta esittää niitä opettajain eikä oppilaiden läsnä ollessa, vaan oli ne esitettävä yksityisesti asianomaiselle johtajalle. — Lukuun ottamatta oppilaitosta Helsingfors lyceum, jonka valvonta oli erikseen järjestetty senaatin antamalla päätöksellä, sekä kouluja, joiden toiminta oli lopetettu, oli asianomaisia lupia yksityisten oppilaitosten perustamiseen myönnetty seuraaville henkilöille, nim. opettajatar A. Blomqvistille ruotsinkielisen pientenlastenkoulun perustamiseen, opettajatar R. Thitzille samaten ruotsinkielisen pientenlastenkoulun perustamiseen, saksalaiselle seurakunnalle saksalaisen tyttökoulun perustamiseen, professori G. Z. Forsmanille suomalaisen tyttökoulun perustamiseen, filosofiantohtori K. E. F. Ignatiukselle suomalaisen poikakoulun perustamiseen, opettaja L. G. Biaudet'lle ranskalaisen tyttökoulun perustamiseen ja opettajatar F. Sahlbergille ruotsalaisen tyttökoulun perustamiseen. Ottaen huomioon näiden koulujen opetusohjelmain,

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20.

opetuskielten y. m. välillä vallitsevat olennaiset eroavaisuudet sekä jotta valitsijamiehet ehdottaessaan kouluneuvostoja täydellisemmin voisivat noudattaa vanhempien ja holhoojain valitsemisen periaatetta, valiokunta oli sitä mieltä, että jokaiselle oppilaitokselle oli valittava oma kouluneuvostonsa, lukuunottamatta kuitenkin molempia ruotsalaisia pientenlastenkouluja, joille olisi valittava yhteinen kouluneuvosto. — Valiokunta ehdotti siis, että kaupunginvaltuusto valitsisi viisi valitsijamiestä, joiden tuli etusijassa asianomaisia kouluja käyvien oppilaiden vanhempien ja holhoojain keskuudesta ehdottaa maistraatille edellä mainittujen oppilaitosten kouluneuvostojen jäsenet siten, että opettajattarien Blomqvistin ja Thitzin pientenlastenkouluille tulisi yhteinen ja muille oppilaitoksille jokaiselle eri kouluneuvosto.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan ehdotuksen, kuitenkin lausuen sen mielipiteen, että molempien valtiovaltain tuli ottaa osaa kunnan velvollisuuksia kyseellisessä suhteessa koskevien lakien säätämiseen. Valitsijamiehiksi valittiin [2]) sen jälkeen vtt Kihlman, C. G. Estlander, Borg, Malmgren ja Mellin, jotka myöhemmin ilmoittivat [3]) suorittaneensa tehtävänsä.

Jäsenten valitseminen pyhäkoulun johtokuntaan. Pyhäkoulun johtokunnan anottua maistraatilta, että sen johtokuntaan valittaisiin kolme jäsentä kolmen erovuorossa olevan sijaan, maistraatti kehoitti kaupunginvaltuustoa, jonka nykyjään tuli valita nämä aikaisemmin kaupungin porvariston valitsemat jäsenet, ryhtymään asian johdosta toimenpiteisiin. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) valita nämä kolme uutta jäsentä ja valitsi [5]) niiksi vtn Mellinin, maalarimestari L. J. Källströmin ja tehtailija F. W. Grönqvistin. Kun myöhemmin oli ilmoitettu, että maalarimestari Källström jo vanhastaan kuului johtokuntaan eikä ollut erovuorossa, kaupunginvaltuusto antoi [6]) niille valitsijamiehille [7]), joille oli uskottu kansakoulujen kouluneuvostojen valitseminen, tehtäväksi valita uuden jäsenen pyhäkoulun johtokuntaan, ja valitsijamiehet valitsivat [8]) tähän tehtävään kauppias A. Dahlin.

Edustajan valitseminen katselmustoimituksiin. Koska niihin sopimuksiin, joilla kaupungin rakennuskaavan ulkopuolella olevat maatilukset oli vuokrattu yksityisille henkilöille, sisältyi määräys, että maistraatin saadakseen selville tilain kunto tuli määräajan kuluessa toimittaa niiden katselmus kahden porvariston vanhimman läsnäollessa, maistraatti ilmoitti tämän sen varalta, että kaupunginvaltuusto katsoisi tarpeelliseksi valita kaksi henkilöä valtuuston puolesta osallistumaan näihin toimituksiin, kunnes rahatoimikamarin vastedes vahvistettavassa ohjesäännössä kenties toisin määrättäisiin. Valtuusto päätti [9]) valita kaksi edustajaa kyseellisiin katselmustoimituksiin ja valitsi [10]) näiksi vtt Bäckin ja Sandbergin.

Töölön puistoyhtiön johtokunta oli maistraatilta anonut lähtö- ja tulokatselmuksen toimittamista sillä Töölön alueella, joka oli ollut luovutettuna yhtiölle ja joka kertomusvuonna luovutettaisiin kaupungille. Tämän johdosta ja koska yhtiö oli päättänyt tarjota mainitulla alueella olevat omistamansa rakennukset kaupungin lunastettaviksi, maistraatti jätti kaupunginvaltuuston asiaksi valita kaupungille edustajan, jonka katselmustoimituksessa tuli sopia yhtiön kanssa siitä, oliko ja mistä korvauksesta kyseelliset rakennukset lunastettava kaupungille. Tähän myöntyen [11]) valtuusto valitsi [12]) edustajikseen katselmustoimitukseen vtt Sandbergin ja Janssonin.

---

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. huhtik. 4 §. — [2]) S:n 11 p. toukok. 11 §. — [3]) S:n 31 p. elok. 24 §. — [4]) S:n 25 p. toukok. 11 §. — [5]) S:n 8 p. kesäk. 15 §. — [6]) S:n 31 p. elok. 26 §. — [7]) Ks. s. 85. — [8]) Valt. pöytäk. 28 p. syysk. 1 §. — [9]) S:n 8 p. kesäk. 8 §. — [10]) S:n s:n 15 §. — [11]) S:n 23 p. marrask. 5 §. — [12]) S:n s:n 8 §.

Tonttien arviomiehen valitseminen. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [1]) valita yhden henkilön ottamaan osaa siihen tonttien arviointiin, josta säädettiin kaupungin rakennusjärjestyksen 7 §:ssä, kuitenkin ainoastaan kunnes rahatoimikamarille vahvistettavassa ohjesäännössä kenties toisin määrättäisiin. Arviomieheksi valittiin [2]) vt Bäck.

Arviomiesten ja edustajan valitseminen kuritushuonevankilaa varten tarvittavan maan pakkolunastustoimitukseen. Sittenkuin eräs Kumtähden säterin huvila-alue ja sen viereinen, kaupungin omistamalla maalla sijaitseva kallio oli valittu kaupungin lähelle rakennettavan kuritushuonevankilan rakennuspaikaksi, oli läänin kuvernööri kehoittanut maistraattia kaupungin puolesta valitsemaan tätä tarkoitusta varten pidettäväksi määrättyyn pakkolunastustoimitukseen kaksi arviomiestä sekä edustajan, jonka tässä tilaisuudessa tuli valvoa kaupungin oikeutta. Tämän johdosta maistraatti esitti, että kaupunginvaltuusto valitsisi mainitut arviomiehet ja edustajan. Tähän valtuusto myöntyi [3]) ja valitsi [4]) arviomiehiksi vtt Sandbergin ja Kiseleffin sekä edustajaksi vtn Dalströmin; viimeksimainittu vapautettiin kuitenkin anomuksestaan heti tästä tehtävästä, jolloin hänen sijaansa valittiin vt Jansson.

Edustajan valitseminen rajankäyntiin. Maistraatin anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti [5]) valita kaupungin puolesta edustajan olemaan saapuvilla rautateiden tarpeisiin pakkolunastetun, ratapihan ja Länt. Viertotien välillä sijaitsevan viljelysalueen rajankäynnissä ja valitsi [6]) tähän tehtävään vtn Numellin.

Edusmiehen valitseminen korvausjuttuun. Sittenkuin kaupunginvaltuustolle oli esitetty kauppias I. Wavulinin antama haaste raastuvanoikeuteen, missä tämä aikoi vaatia kaupungin velvoitettavaksi korvaamaan hänelle ne kustannukset, jotka erään kallionlohkareen luhistuminen hänen Katajanokan pohjoisrantaan rakennetun varastorakennuksensa päälle oli aiheuttanut, valtuusto antoi [7]) vakinaiselle valmisteluvaliokunnalle tehtäväksi valita henkilön, jonka tuli tässä jutussa esiintyä kaupungin edustajana.

Tarkastajan todistajain määräminen polttimoihin. Kauppias E. A. Bäckin sijaan, joka oli tästä tehtävästä kieltäytynyt [8]), kaupunginvaltuusto määräsi [9]) tarkastajan todistajaksi juomanpanija J. H. Brummerin polttimoon räätälimestari G. W. Blombergin.

Tarkastajan todistajaksi Kammion höyrypanimoon vuodeksi 1876 määrättiin insinööri A. Lindeqvist [10]) ja tarkastajan todistajaksi kauppaneuvos P. Sinebrychoffin panimoon samaksi ajaksi apteekkari K. A. Ekman.

---

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. maalisk. 6 §. — [2]) S:n s:n 11 §. — [3]) S:n 29 p. toukok. 8 §. — [4]) S:n s:n 11 §. — [5]) S:n 31 p. elok. 11 §. — [6]) S:n s:n 30 §. — [7]) S:n 19 p. lokak. 4 §. — [8]) S:n 25 p. toukok. 6 §. — [9]) S:n s:n 8 §. — [10]) S:n 26 p. lokak. 4 § ja 5 p marrask. 9 §.

1876.

Kaupunginvaltuutettuina olivat vuoden 1876 alusta:

Kauppias W. Ahlfors.
Tehtailija A. H. Bade.
Siviili-insinööri E. L. Bergroth.
Kauppias C. F. Blomberg.
Valtiokonttorin tirehtööri C. G. Borg.
Kauppias, varakonsuli J. L. Borgström.
Avustava senaatinkamreeri, kolleegiasessori A. W. Brummer.
Kauppias E. A. Bäck.
Esittelijäsihteeri S. V. Calamnius.
Apteekkari A. Collan.
Valtiokonttorin johtaja S. V. Dalström.
Kirjakauppias G. W. Edlund.
Professori C. G. Ehrström.
Professori C. G. Estlander.
Professori J. A. Estlander.
Kultaseppämestari J. E. Fagerroos.
Dosentti, lääketieteentohtori J. A. Florin.
Esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. F. Forsman.
Ensimmäinen arkkitehti G. F. Granholm.
Eversti S. Grunér.
Tehtailija, kauppias R. Th. Heimberger.
Esittelijäsihteeri E. Hjelt.
Kunnallisneuvos, filosofianmaisteri O. Höijer.
Tilastollisen toimiston tirehtori, fil. tohtori K. E. F. Ignatius.
Tie- ja vesikulkulaitosten ylihallituksen jäsen, laamanni A. F. Jansson.
Rehtori A. Kihlman.
Konsuli, kauppaneuvos N. Kiseleff.
Merikoulun johtaja, kauppalaivankapteeni L. Krogius.
Päätoimittaja, kapteeni R. O. Lagerborg.
Professori A. J. Malmgren.
Muurarimestari O. W. Margelin.
Professori L. H. S. Mechelin.
Kultaseppämestari O. R. Mellin.
Professori R. A. Montgomery.
Metsänhoitohallituksen ylitirehtöörinapulainen K. J. Numell.
Pankinjohtaja F. K. J. Nybom.
Pankinjohtaja, laamanni A. J. Rudbäck.
Kauppias E. Rudolph.
Leipurimestari G. U. Sandberg.
Insinöörikapteeni C. G. Sanmark.
Päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman.
Valtionrautateiden päällikkö, valtioneuvos G. Strömberg.
Kauppaneuvos C. W. I. Sundman.
Suutarimestari G. Tallgrén.
Kauppias A. F. Wasenius.
Kauppias N. Wavulin.
Yliopiston kamreeri N. C. Westermarck.
Muurarimestari A. Ärt.

Vuoden varrella erosivat vtt Wasenius, Grunér ja Höijer, ja heidän sijaansa tulivat valtuutetuiksi v. t. kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist [1]), valtionrautateiden ratatirehtööri E. E. Wasastjerna [1]) ja Suomen pankin tirehtööri E. Lindebäck [2]).

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 1 §. — [2]) S:n 13 p. jouluk. 1 §.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi kertomusvuonna vt Mechelin ja varapuheenjohtajana vt Ehrström.

Vakinaisen valmisteluvaliokunnan itseoikeutettu puheenjohtaja oli valtuuston puheenjohtaja. Valiokunnan valittuina jäseninä toimivat vuoden alusta huhtikuun 1 p:ään vtt Forsman, Hjelt, C. G. Estlander ja Collan, sen jälkeen elokuun 7 p:ään vtt Heimberger, Brummer, Florin (osittain), Forsman (osittain), Kiseleff (osittain) ja Rudbäck (osittain), sen jälkeen marraskuun 8 p:ään vtt Kiseleff, Hjelt, Edlund ja Borg sekä lopuksi marraskuun 9 p:stä vuoden loppuun vtt Hjelt, Calamnius, Rudolph ja Krogius.

Raha-asiainvaliokunnan jäseninä olivat vuoden alusta vtt Westermarck, Nybom ja Wasenius, molemmat ensiksimainitut toukokuun 23 p:ään ja viimeksimainittu maaliskuun 1 p:ään, jolloin hänen sijaansa tuli vt Calamnius, joka niinikään erosi toukokuun 23 p:nä. Jälkiosan vuotta toimivat valiokunnan jäseninä vtt Kihlman, Jansson (ainoastaan kesäkuun 8 p:ään), Schauman (kesäkuun 9 p:stä) ja Blomberg (niinikään kesäkuun 9 p:stä). Maaliskuun alusta oli sitäpaitsi vt Montgomery valiokunnan varajäsenenä.

Kaupunginvaltuuston sihteerinä toimi lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius ja valtuuston notaarina ritarihuoneenkanslisti, vapaaherra V. M. von Born.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 41 kertaa, niistä 2 kertaa lisätyin luvuin.

Vuoden varrella saapui 313 asiaa. Näistä ja edellisestä vuodesta ratkaisemattomina siirtyneistä 30 asiasta ratkaistiin 313. Myöskin vuoteen 1877 siirtyi siten 30 asiaa, joista 4 vuodelta 1875 ja 26 vuodelta 1876.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 574 ja valtuuston puolesta lähetettyjen kirjeiden luku 383.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.

Katajanokan järjestely. Erään vuokratonttien myyntiä koskevan kysymyksen yhteydessä kaupunginvaltuusto kehoitti [1]) maistraattia antamaan v. t. kaupungininsinöörin laadittavaksi kaupungin uusien osien täydellisen järjestelysuunnitelman, joka käsittäisi sekä töiden suorittamisen vuorojärjestyksen että näiden töiden eri osien likimääräiset kustannusarviot samoinkuin kuluvana vuonna suoritettavien järjestelytöiden erikoissuunnitelman.

Pian sen jälkeen senaatin siviilitoimituskunta senaatin päätöksen mukaisesti määräsi, että läänin kuvernöörin tuli kehoittaa asianomaisia kaupunginviranomaisia koettamaan ensi tilassa suorittaa valmiiksi Katajanokan eli VIII kaupunginosan järjestelyn, niin että sieltä lähitulevaisuudessa voitiin tarjota rakennustontteja myytäväksi. Tämän johdosta valtuusto ilmoitti [2]) kuvernöörille, että koska uuden kaupunginasemakaavan aiheuttamia laajoja järjestelytöitä ei voitu suorittaa muuten kuin vähitellen ja ennakolta tarkoin viitoitetussa järjestyksessä, valtuusto kaupunginasemakaavan tultua vah-

[1]) Ks. s. 108 ja valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 1 §. — [2]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 7 §.

vistetuksi oli katsonut tarkoituksenmukaiseksi ensin antaa maistraatille, joka toistaiseksi toimi rahatoimikamarina, tehtäväksi laatia edellämainitun suunnitelman, mutta että maistraatti tehtävän laajuuden takia ei vielä ollut ehtinyt suorittaa sitä loppuun.

Myöhemmin maistraatti ilmoitti aikaisemmin kehoittaneensa v. t. kaupungininsinööriä C. Reuteriä, jonka maistraatti oli määrännyt laatimaan mainitun suunnitelman ynnä likimääräiset kustannuslaskelmat, laatimaan myöskin uutta kaupunginasemakaavaa vahvistettaessa suoritettaviksi määrättyjen tasoitustöiden lopulliset kustannuslaskelmat ja että hän jatkuvasti suoritti tätä laajaa työtä, joka tuskin valmistuisi edes kuluvan vuoden loppuun mennessä. Näin ollen ja koska kaupunginvaltuuston pyytämiä likimääräisiä kustannuslaskelmia ei voitu antaa ilman samanlaisia tarkkoja paikallistutkimuksia kuin lopullisia laskelmia varten tarvittiin, v. t. kaupungininsinööri oli pitänyt edullisempana suorittaa loppuun maistraatin antaman tehtävän ja siis laatia lopulliset ehdotukset ja laskelmat, joita voitiin noudattaa töitä suoritettaessa, kuin keskeyttää tekeillä olevan työnsä ja ryhtyä suorittamaan likimääräisiä laskelmia, jotka kuitenkaan eivät kelpaisi luotettavaksi pohjaksi järjestelytöiden suunnittelulle. Valtuusto kehoitti[1]) tämän ilmoituksen johdosta maistraattia antamaan lausuntonsa ja ehdotuksensa siitä, mihin toimenpiteisiin asian silloisessa vaiheessa voitaisiin ryhtyä, ja erittäinkin siitä, miltä osilta uuden kaupunginasemakaavan toteuttamista oli pidettävä kiireellisimpänä. Antamassaan vastauksessa maistraatti lausui, että sen mielestä Katajanokan järjestelyä oli pidettävä kaikkia muita kaupungissa suoritettavia tasoitustöitä kiireellisempänä ja että muiden vielä järjestelemättömien kaupunginosain tasoitus oli lykättävä toistaiseksi. Sen ohessa maistraatti antoi valtuustolle v. t. kaupungininsinöörin laatiman Katajanokalla yhdentoista vuoden kuluessa suoritettavien tasoitustöiden ja rantalaiturirakennusten likimääräisen kustannusarvion. Ehdotus sisälsi seuraavat summittaiset menoerät:

Katujen tasoitus	Smk	160,000: —
Pääkatujen alle tulevat maanalaiset kanavat	»	50,000: —
Pohjoinen rantakatu ynnä sen täyttäminen ja väliaikainen rantalaituri	»	200,000: —
Eteläinen rantakatu ynnä sen täyttäminen ja väliaikainen rantalaituri	»	950,000: —
Yhteensä	Smk	1,360,000: —

Näistä töistä suoritettaisiin ehdotuksen mukaan ensimmäisenä vuonna seuraavat:

Kanavakadun, Mynttikadun ja Länt. Satamakadun tasoitus (paitsi kiveämistä ja hiekalla täyttämistä)	Smk	46,000: —
Maanalaiset kanavat	»	20,000: —
Kalastajasatama ja Länt. Satamakadun päässä oleva rantalaituri	»	100,000: —
Yhteensä	Smk	166,000: —

Kaupunginvaltuusto palautti[2]) maistraatin ehdotuksen uuteen valiokuntaan, johon kuuluivat[3]) vt Schauman, insinööri E. Lekve ja kauppias A. F. Wasenius sekä varajäsenenä vt Sanmark. — Sen jälkeen antamassaan mietin-

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 3 §. — [2]) S:n 19 p. syysk. 7 §. — [3]) S:n s:n 15 §.

nössä [1]) valiokunta huomautti, ettei se puolestaan ollut pitänyt Katajanokan järjestelyä niin kiireellisenä, että tasoitustöihin toistaiseksi olisi ryhdyttävä ainoastaan tässä kaupunginosassa ja muiden vielä järjestelemättömien kaupunginosain tasoitus jätettävä epämääräiseen tulevaisuuteen. Valiokunta oli kuitenkin myöhemmin havainnut, että maistraatti vuoden 1877 talousarvioehdotukseensa oli ottanut myöskin useita VII kaupunginosassa suoritettavia välttämättömiä ja kiireellisiä järjestelytöitä, kuten Korkeavuoren- ja Tarkk'ampujankatujen sekä Puistokadun osittaisen tasoittamisen, minkä johdosta valiokunta ehdotti, että Katajanokan tasoitustöihin ryhdyttäisiin jo mainittuna vuonna. Tällöin olisi kuitenkin taloudellisista syistä mainitun vuoden työohjelma rajoitettava poistamalla ohjelmasta kaikki rantalaituri- ja satamatyöt sekä osa Länt. Satamakadun eteläpäässä suoritettavista töistä, jolloin vuoden kustannuksia voitaisiin tuntuvasti supistaa. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [2]) merkitä kaupungin vuoden 1877 talousarvioon 50,000 markan suuruisen arvioerän Kanava- ja Mynttikatujen sekä Kanavakadun etelälinjaan ulottuvan Länt. Satamakadun osan tasoittamiseksi ja tarpeellisten kanavain teettämiseksi mainittuihin katuihin. Sen ohessa valtuusto niinikään valiokunnan ehdotuksesta päätti maistraatille teroittaa sen seikan tärkeyttä, että uuden kaupunginasemakaavan mukaisten järjestelytöiden edellyttämien lopullisten ehdotusten ja kustannuslaskelmain laatimista niin paljon kuin mahdollista joudutettiin.

It. Viertotien varrella sijaitsevien alueiden rakennuttaminen. Erään It. Viertotien varrella olevan alueen vuokraoikeutta koskevan anomuksen [3]) johdosta kaupunginvaltuusto antoi [4]) valiokunnalle [5]), joka aikaisemmin oli asetettu käsittelemään kysymystä kaupungin huvilatilain käytöstä, tehtäväksi v. t. kaupungininsinöörin tai, ellei hänen aikansa sitä sallinut, jonkun muun ammattimiehen avulla laatia It. Viertotien varrella sijaitsevien alueiden yleisen rakennussuunnitelman ehdotuksen.

Tontin luovuttaminen kaupungille. Maistraatti ilmoitti [6]) senaatin luovuttaneen kaupungille valtion omistaman, korttelissa n:o 97 Jäniksessä Hakasalmenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 1 korvaukseksi korttelin n:o 77 Kurjen Bulevardinkadun varrella sijaitsevasta tontista n:o 5, sittemmin n:o 24, jonka tontin kaupunki ilmaiseksi oli luovuttanut valtiolle rakennusten teettämiseksi polyteknilliselle koululle.

Vesijohdon ostoa koskevan valituksen johdosta annettu selitys. Senaatin siviilitoimituskunnan pyydettyä kaupunginvaltuuston selitystä kauppias C. Lenngrenin y. m. henkilöiden senaatille esittämien valitusten johdosta, jotka kohdistuivat läänin kuvernöörin vuonna 1875 rakenteilla olevan vesijohdon lunastamisasiassa antamaan päätökseen [7]), lisätty kaupunginvaltuusto päätti [8]) antaa selityksensä vakinaisen valmisteluvaliokunnan laatiman ehdotuksen [9]) mukaisesti. Myöhemmin ilmoitettiin [10]), että senaatti hyläten valitukset oli jättänyt asian kuvernöörin päätöksen varaan.

Varastotonttien osto. Edesmenneen kauppias A. P. Kudrakoffin perillisten tekemän tarjouksen myydä kaupungille Saunatien varrella olevat varastotontit n:ot 21 ja 22 kaupunginvaltuusto lähetti [11]) raha-asiainvaliokuntaan, joka antamassaan mietinnössä [12]) ehdotti tarjouksen evättäväksi. Asiaa esi-

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 44. — [2]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 13. §. — [3]) Ks. s. 114. — [4]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 4 §. — [5]) Ks. s. 111. — [6]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 13 §. — [7]) Ks. s. 21. — [8]) Lis. valt. pöytäk. 10 p. helmik. 1 §. — [9]) S:n s:n liite A. — [10]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 10 §. — [11]) S:n 27 p. kesäk.14 §. — [12]) Valt. pain. asiakirj. n:o 34. —

teltäessä ilmoitettiin kuitenkin, että mainitut tontit sillävälin oli myyty yksityiselle henkilölle, minkä johdosta asia raukesi [1]).

Kaupungin haltuun palaavat tontit. Maistraatti ilmoitti [2]), että diakonissalaitos saatuaan Kətajanokalta oman talon maistraatille osoittamassaan kirjelmässä oli ilmoittanut luopuvansa kaupungin sille luovuttamien, korttelissa n:o 135 Mateessa sijaitsevien Puistokadun tonttien n:ot 5 ja 6 sekä Neitsytpolun tontin n:o 2 omistusoikeudesta.

Paikan varaaminen uudelle palotornille. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 jättänyt palotoimikunnan vireille paneman kysymyksen kolmannen palotornin rakentamisesta [3]) ratkaisematta, koska maistraatin sille ehdottamaa Malmin- ja Annankatujen kulmassa sijaitsevaa paikkaa vähää aikaisemmin vaihtoehtoisesti oli tarjottu suunnitellulle venäläiselle teatterirakennukselle. Sitten kun kysymys tämän sijoituksesta oli lopullisesti ratkaistu hyväksymällä eräs toinen vaihtoehto, valtuusto lähetti [4]) maistraatin asiasta laatiman esityksen siihen valiokuntaan, joka vuonna 1875 oli asetettu [5]) laatimaan ehdotusta VI ja VII kaupunginosain tonttien käyttämisestä. Sen jälkeen antamassaan lausunnossa [6]) valiokunta ehdotti, että valtuusto toistaiseksi varaisi maistraatin ehdottaman paikan uuden palotornin rakennuspaikaksi, ja valtuusto hyväksyi [7]) tämän ehdotuksen.

Paikan varaaminen rakennusten teettämiseksi kuumesairaalalle. Kuumesairaalan huoneiston vuokrasopimuksen uudistamista koskevan kysymyksen [8]) yhteydessä sairaalan johtokunta maistraatille osoittamassaan kirjelmässä lausui, että olisi pyrittävä tulevaisuudessa saamaan aikaan sairaalalle omat rakennukset, ja ehdotti, että kaupunki luovuttaisi sairaalalle tarpeellisia rakennuksia varten tontin Kampin alueelta Eerikin- ja Lapinlahdenkatujen luoteispuolelta. Maistraatti puolsi tätä ehdotusta ja ehdotti puolestaan tarkoitukseen sopivina korttelissa n:o 154 Allissa sijaitsevia Malminkadun tontteja n:ot 11 ja 12 tai vielä mieluummin erästä Lugnet-huvilan aluetta. Kaupunginvaltuusto päätti [9]) kuitenkin palauttaa asian kuumesairaalan johtokuntaan ja kehoittaa sitä antamaan valtuustolle johtokunnan mielestä sairaalalle tarpeellisia rakennuksia koskevat yksityiskohtaiset ehdotukset ja kustannusarviot. — Tämän johdosta johtokunta anoi, että omien rakennusten teettämiseksi sairaalan tarpeisiin luovutettaisiin IV kaupunginosan korttelissa n:o 153 Telkässä Malminkadun varrella sijaitseva käyttämättä oleva tontti n:o 6 (osoitenumero 12) ja pidätti itselleen oikeuden paikan tultua määrätyksi laatia sille sopivat piirustukset kustannusarvioineen. Maistraatin puollettua johtokunnan ehdotusta kaupunginvaltuusto lähetti [10]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [11]) vtt Collan, J. A. Estlander ja Bäck.

Mietinnössään [12]) tämä valiokunta huomautti, että valittaessa paikkaa ainoalle kaupungin ylläpitämälle sairashoitolaitokselle oli varattava tilaa niin runsaasti, että sairaalaa ja siihen liittyviä laitoksia oli mahdollista laajentaa, mikä epäilemättä lähitulevaisuudessa olisi välttämätöntä asukasmäärän lisääntyessä ja kunnan saadessa terveydenhoidon suhteen entistä suurempia vaatimuksia tyydytettäväkseen. Kun tähän tuli lisäksi, ettei ehdotettu pieni tontti sallinut puiden istuttamista sairaalan ympärille sekä että sairaala sille sijoitettuna joutuisi sijaitsemaan jotenkin tiheästi asutussa osassa kaupunkia ja

---

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 6 §. — [2]) S:n 11 p. tammik. 6 §. — [3]) Ks. s. 36. — [4]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 12 §. — [5]) Ks. s. 21. — [6]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik., liite C. — [7]) S:n s:n 5 §. — [8]) Ks. s. 129. — [9]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 3 §. — [10]) S:n 9 p. toukok. 11 §. — [11]) S:n 23 p. toukok. 15 §. — [12]) Valt. pain. asiakirj. n:o 43.

eritoten äskettäin rakennettujen laajojen työväenasuntojen naapuristossa, valiokunta jyrkästi vastusti hallituksen ehdotusta. Myöskään valiokunta ei voinut yhtyä asiaa kaupunginvaltuustossa käsiteltäessä esitettyyn ajatukseen, että sairaala sijoitettaisiin vaivaistalon alueelle Taivallahden rannalle, varsinkaan koska tämä paikka sijaitsi liian etäällä kaupungin ulkopuolella, minkä johdosta potilaiden kuljetus sairaalaan kävisi vaivalloiseksi, jopa joissakin tapauksissa vaaralliseksikin, ja koska lisäksi sinne ei voitaisi sairaalan yhteyteen perustaa poliklinikkaa, t. s. ryhtyä sellaisiin järjestelyihin, että sairaalan lääkärit määräaikoina olisivat siellä tavattavissa antaakseen ilmaiseksi tautien hoitoa koskevia neuvoja, sitoakseen lievempiä haavoja y. m. Sopivampi asemaltaan oli myöskin ehdolla ollut IV kaupunginosan kortteli n:o 156 Uikku, mutta koska tämä rakennustonteiksi jaettu alue, joka uuden kaupunginasemakaavan mukaan käsitti kaksitoista tonttia, oli erittäin arvokas, valiokunta oli katsonut tarpeelliseksi löytää jonkin toisen paikan, jonka luovuttaminen sairaalalle merkitsisi kaupungille pienempää uhrausta. Kaikissa suhteissa sopivana valiokunta piti Köydenpunojankadun ja Ruoholahden välistä laajaa aluetta, joka silloin oli vuokrattuna tehtailija W. Eichingerille. Paikka oli terveellinen ja sijaitsi eristettynä, mutta kuitenkin kaupunginosassa, jossa asui kaupungin köyhempää väestöä, ja soveltui senvuoksi hyvin poliklinikalle; se tarjosi sitäpaitsi riittävästi tilaa puuistutuksillekin, ja tarpeen vastedes vaatiessa sinne aiheuttamatta vaaraa naapuristolle hyvin voitiin rakentaa erityiset rakennukset kulkutauteja ja vaikeahkoja tarttuvia tauteja varten. Kaupungin mahdollisuuksista saada kyseinen alue käytettäväkseen valiokunta oli saanut tietoonsa, että silloisen vuokraajan kanssa tehty sopimus velvoitti tämän vaadittaessa luovuttamaan alueen kaupungin käytettäväksi, joten kaupungilla oli oikeus milloin tahansa ottaa se haltuunsa.

Pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1]):

ottaa takaisin kunnan tarpeisiin käytettäväksi koko sen Ruoholahden rannalla sijaitsevan alueen, joka oli tehtailija Eichingerille vuokrattuna;

varata kunnallisen terveydenhoidon tarpeisiin koko Ruoholahden ja Köydenpunojankadun sekä siitä suoraviivaisesti pohjoiseen vievän jatkeen välisen alueen, jota etelässä rajoitti Ruoholahdenkadun suoraviivaisesti Ruoholahteen päin vievä jatke ja pohjoisessa kreikkalais-venäläisen seurakunnan hautausmaa, sekä lisäksi, jos se oli tarpeellista, mainitun hautausmaan ja Lapinlahdenkadun varrella olevien työväenasuntojen välisen alueen; sekä

anoa maistraatilta, että maistraatti ensi tilassa antaisi sanoa irti tehtailija Eichingerin muuttamaan hänen hallussaan olevalta alueelta.

Kolmannen luterilaisen kirkon paikan laajentaminen. Sitten kun kaupungin kolmannen ruotsalais-suomalaisen seurakunnan kirkkoa varten oli luovutettu [2]) paikka n. s. Punanotkon vierestä Annankadun eteläpäästä, mainitun seurakunnan kirkkoherranvirasto seurakunnan kirkkoneuvoston toimeksiannosta anoi maistraatin toimenpidettä, jotta paikkaa laajennettaisiin siten, että korttelit n:ot 106 ja 107, jotka sisälsivät yhteensä yksitoista suunnitellun kirkonpaikan sekä Korkeavuoren- ja Tarkk'ampujankatujen välillä sijaitsevaa vuokratonttia, kokonaan varattaisiin vastaista kirkkoaukiota varten ja niillä olevat rakennukset poistettaisiin. Maistraatti puolsi tätä anomusta edellyttäen, että seurakunta otti osaa niiden kustannusten korvaamiseen, jotka tonttien vuokraajille koituivat talojen poistamisesta, ja jätti sen

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. 3 §. — [2]) Ks. s. 22.

kaupunginvaltuuston harkittavaksi. Valtuusto lähetti [1]) sen jälkeen asian valmisteltavaksi valiokuntaan, johon kuuluivat [2]) vtt Malmgren, Granholm ja Hjelt.

Mietinnössään [3]) tämä valiokunta huomautti m. m., että kirkolle luovutettu paikka, joka hyvin sopi tähän tarkoitukseen, oli kokonaispinta-alaltaan n. 177,000 neliöjalkaa ja siis suunnilleen yhtä suuri kuin koko se kortteli, johon kaupungin vanhempi luterilainen kirkko oli rakennettu, sekä että tila, jos se katsottiin tarpeelliseksi, hyvin salli puuistutusten järjestämisen vastaisen kirkon ja läheisten tonttien välille. Puheenaolevilla yhdellätoista tontilla, joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli n. 128,000 neliöjalkaa, oli kaikilla uudet, osin hyvin kunnossapidetyt yksikerroksiset puurakennukset, mutta Korkeavuorenkadun varrella olevalla tontilla n:o 24 (uuden kaupunginasemakaavan mukaan n:o 22, osoitenumero 12) sitäpaitsi kaksikerroksinen kivirakennus, jossa toimi naulatehdas. Korkeavuorenkadun ja kirkkoaukion väliset tontit olivat vanhemman kaupunginasemakaavan mukaan olleet vähemmän syvät ja siten jättäneet kirkolle runsaammin tilaa, mutta uudessa kaupunginasemakaavassa niitä oli laajennettu siten, että niille voitiin rakentaa asuintaloja myöskin kirkkoaukiota vastaan. Hakemuskirjelmässä esitetyn perustelun vastineeksi valiokunta toi esiin, ettei kirkon, joka tuli seisomaan ympäristöään vallitsevalla mäellä ja jota kahdelta puolelta ympäröivät laajat istutukset, toki voinut katsoa sijaitsevan ahtaasti, ja huomautus, että useimmat kirkkoaukion varrella olevat rakennukset olivat ulkohuoneita ja huonosti hoidettuja, raukesi itsestään, jos rakennusjärjestykseen sisältyviä määräyksiä kadun ja avonaisen paikan varrella olevien tonttien rakennuttamisesta asianmukaisesti noudatettiin; sitäpaitsi voitiin näillekin puolille helposti aikaansaada puuistutuksia. Tulenvaarakaan ei olisi suurempi kuin esim. vanhemman luterilaisen kirkon paikalla eikä merkitsisi suuriakaan, koska kirkko rakennettaisiin kivestä tulenkestävin katoin. Oli huomautettu, että kirkon luo oli vaikeata saapua ajoneuvoilla, mutta tämäkään houmautus ei ansainnut huomiota, koska kelvollinen ajotie tietenkin oli rakennettava Punanotkonkadulta, ja kaupunginasemakaavaan niinikään oli merkitty ajotie etelästä Tarkk'ampujankadulta. Ympäröivillä tonteilla sijaitsevista rakennuksista oli se, missä edellämainittu naulatehdas sijaitsi, ainoa, joka kirkon kerran tultua rakennetuksi näytti olevan poistettava, mutta silti ei kokonaisia kortteleita, joiden arvo kaupungille oli melkoinen, tarvinnut purkaa. Jotta kuitenkin kirkon paikan ja sen sisäänkäytävien tultua yksityiskohtaisesti määrätyiksi olisi mahdollista rakentaa tie tai katu kirkon luo myöskin suoraan Korkeavuorenkadulta, valiokunta katsoi, että kaupunki tekemättä liian suurta uhrausta voi toistaiseksi erottaa mainitun kadun varrella olevat tontit n:ot 22 ja 24, (uuden asemakaavan mukaan n:ot 20 ja 22, osoitenumerot 14 ja 12) niiden tonttien ryhmästä, jotka oli suunniteltu myytäviksi täysin omistusoikeuksin, ja varata ne tähän tarkoitukseen.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [4]) evätä anomuksen suunnitellun kolmannen luterilaisen kirkon paikan laajentamisesta, mutta sopivan tilan varaamiseksi edellä mainitulle tielle tai kadulle toistaiseksi olla myymättä mainittuja kahta korttelissa n:o 106 sijaitsevaa vuokratonttia.

Tonttien luovuttaminen suomalaiselle alkeisoppilaitokselle. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 oikeuttanut [5]) suomalaisen alkeisoppilaitoksen

---

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 11 §. — [2]) S:n 30 p. toukok. 3 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38. — [4]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 3 §. — [5]) Ks. s. 24.

johtokunnan valitsemaan yhden kolmesta eri tonttipaikasta mainitulle koululle aiotun rakennuksen paikaksi sekä saamaan valitsemansa paikan maksutta oppilaitoksen käytettäväksi m. m ehdoin, että jos paikkaa käytettiin muuhun tarkoitukseen kuin oppilaitoksen tarpeisiin ja eduksi tai jos oppilaitos lopetti toimintansa, tonttien omistusoikeus palaisi kaupungille. Johtokunnan päätettyä [1]) valita VI kaupunginosan korttelissa n:o 60 Säynäässä Ratakadun varrella sijaitsevat tontit n:ot 2 ja 4 ja sen jälkeen anottua Suomen pankilta 100,000 markan kuoletuslainaa yleisistä varoista kivisen koulurakennuksen teettämiseksi näille tonteille senaatti siihen katsoen, että kaupunginvaltuuston päätös tonttien luovuttamisesta ilmaiseksi oli tehty edellä mainituin ehdoin ja että rakennukseen sen johdosta kenties ei voitaisi myöntää kiinnitystä, kehoitti läänin kuvernööriä pyytämään kaupunginvaltuustolta lausuntoa siitä, eikö valtuusto luopuen päätöksestään, mikäli se koski edellä mainittua ehtoa, sen sijaan voisi määrätä jonkin verran lunastushintaa mainituille tonteille, jotta kyseiselle lainalle saataisiin tarpeellinen vakuus. Tämän johdosta valtuusto päätti [2]) antaa maistraatille tehtäväksi antaa arvioida tontit sekä palauttaa asian samaan valiokuntaan [3]), joka aikaisemmin oli sitä käsitellyt. Saatuaan tiedon [4]) maistraatin toimeenpanemasta arvioinnista valiokunta mietinnössään [5]) ehdotti, että valtuusto lausunnossaan pitäisi kiinni aikaisemminvahvistamistaan tonttien luovutusehdoista, mutta lisäisi niihin sen lisäehdon, että jos tontit edellä mainitusta syystä joutuivat takaisin kaupungin haltuun, niillä olevien rakennusten haltijan tai omistajan tuli rakennusten poiskuljettamisen uhalla lunastaa tontit niille arvioinnissa määrätystä hinnasta, 45 pennistä neliöjalalta eli yhteensä 10,036: 80 markasta, minkä kauppahinnan sai aikaisemminkin maksaa kaupunginkassaan, sekä että mainittujen tonttien hallintaoikeuden sitä ennen, jos se kävi tarpeelliseksi, kaupunginviranomaisilta lupaa hankkimatta sai siirtää kolmannelle henkilölle. Tämän ehdotuksen valtuusto hyväksyi [6]).

Myöhemmin oppilaitoksen johtokunta anoi, että myöskin aikaisemmin maksutta luovutettuihin tontteihin rajoittuva Ratakadun tontti n:o 6 luovutettaisiin oppilaitokselle arvioimalla määrättävästä lunastushinnasta. Maistraatin annettua arvioida tämän tontin kaupunginvaltuusto sen ehdotuksesta päätti [7]) luovuttaa sen tontin suomalaiselle alkeisoppilaitokselle 5,018: 40 markasta, kuitenkin oikeuttaen oikeusraatimies J. F. Gaddin kesäkuun 1 p:ään 1878 käyttämään erästä hänelle vuokrattua tontilla olevaa leivintuparakennusta.

Tontin luovuttaminen taideyhdistykselle, veistokoululle ja taideteollisuusmuseolle. Suomen taideyhdistyksen ja Suomen taideteollisuusyhdistyksen edustajain maistraatille jättämän ja tämän lämpimästi puoltaman anomuksen, että näille yhdistyksille yhteisesti luovutettaisiin korttelissa n:o 97 Jäniksessä Kaivokadun varrella sijaitseva käyttämätön tontti n:o 4, jolle teetettäisiin taideyhdistyksen, veistokoulun ja taideteollisuusmuseon huoneistot käsittävä rakennus, kaupunginvaltuusto lähetti [8]) siihen valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [9]) käsittelemään kysymystä uuden paikan valitsemisesta n. s. narinkkamyymälöille ja johon lisäjäseniksi valittiin vtt Schauman ja Dalström. Valiokunnan tämän jälkeen antamassaan mietinnössä [10]) tekemän

---

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. helmik. 11 §. — [2]) S:n 28 p. maalisk. 7 §. — [3]) Ks. s. 23. — [4]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 8 §. — [5]) S:n 1 p. kesäk., liite B. — [6]) S:n s:n 9 §. — [7]) S:n 8 p. elok. 16 §. — [8]) S:n 22 p. helmik. 5 §. — [9]) Ks. s. 123. — [10]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik., liite D.

ehdotuksen mukaisesti valtuusto anomukseen myöntyen päätti [1]) luovuttaa mainitun tontin Suomen taideyhdistyksen johtokunnalle ja Suomen taideteollisuusyhdistyksen toimikunnalle ehdoin, että paikalle viiden vuoden kuluessa rakennettiin komea rakennus, jonka, paitsi pohjakerrokseen tulevia myymälähuoneistoja, tuli sisältää sopivat huoneistot taideyhdistykselle, veistokoululle ja taideteollisuusmuseolle, ja että rakennusta vastedes käytettiin tähän tarkoitukseen, uhalla, että tontti, ellei näitä ehtoja noudatettu, joutui takaisin kaupungille.

Tontin luovuttaminen diakonissalaitokselle. Maistraatin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto päätti [2]) myöntyä diakonissalaitoksen toimikunnan anomukseen, että mainitulle laitokselle maksutta luovutettaisiin korttelissa n:o 147 Lehtikuusessa Satamakadun varrella sijaitseva tontti n:o 3, kuitenkin ehdoin, että tontti joutui takaisin kaupungin haltuun, ellei sitä käytetty laitoksen tarkoituksiin.

Kuritushuonevankilaa varten pakkolunastetun maan lunastushintaa koskeva oikeudenkäynti. Sen johdosta, että suunnitellun kuritushuonevankilan rakennustoimikunta oli tarjonnut kaupungille yhteensä 23,898 tynnyrinalasta kaupungin omistamaa, vankilan tarpeisiin pakkolunastettua maata, jonka arvon valtion arviomiehet olivat määränneet 19,107 markaksi ja kaupungin arviomiehet 23,898 markaksi, 17,000 markan lunastushinnan, kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli lähettänyt [3]) asian raha-asiainvaliokunnan käsiteltäväksi.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [4]) valiokunta huomautti m. m., että koska valtion ja kaupungin arviomiesten ei ollut onnistunut päästä yksimielisyyteen maan arvosta eikä ollut syytä edellyttää kummallakaan puolella puuttuvan kykyä eikä liioin halua oikean arvon määräämiseen, kohtuullisen myötämielisyyden olisi luullut voivan saada molemmat osapuolet taipuvaisiksi myönnytyksiin, eikä toisen heistä olisi luullut olevan pakko vieläkin tinkiä omien arviomiestensä määräämästä arvosta. Jos rauhallisen sopimuksen aikaansaamisesta olisi ollut toiveita, olisi valiokunta mielellään tahtonut ehdottaa, että kaupungin puolelta olisi suostuttu hiukan alentamaan arviomiesten määräämää arvoa. Mutta kysymyksen kehityttyä nykyisilleen oli ainakin sopusoinnussa valtion menettelyn kanssa, että kaupunki päinvastoin korotti mainittua arvoa muutamia tuhansia markkoja. Valiokunta ei kuitenkaan halunnut vaatia tätä, vaikkakin kaupungin arviomiesten määräämä hinta pikemminkin oli liian alhainen kuin liian korkea, mutta ei toisaalta katsonut tästä arvosta voitavan tinkiä. Valtion arviomiehet tuntuivat arvioinnissaan arvostelleen asiaa melkoisessa määrässä maanviljelyksen kannalta, jota vastoin kaupungin arviomiehet olivat luonnon erikoislaadun ja kaupunginmaan käytön lisäksi asiasta voimassa olevien asetusten mukaisesti ottaneet huomioon myöskin ne tulot ja edut, jotka luovutettu maa olisi voinut omistajalleen tuottaa. Tähän tuli lisäksi, että alueen käyttö kyseiseen tarkoitukseen todennäköisesti vaikuttaisi vastenmielisesti ja vähentäisi rakentamishalua ympäristössä, jota vastoin sen luovuttaminen asunnoiksi ja huviloiksi sekä mahdollisesti myöskin teollisuustarkoituksiin vaikuttaisi vilkastuttavasti ja siten lisäisi ympäristössä olevien kaupungin omistamien maiden arvoa. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [5]) ilmoittaa maistraatille, ettei kaupunki voinut tyytyä toimikunnan tarjoamaan lunastushintaan,

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik. 6 §. — [2]) S:n 2 p. toukok. 2 §. — [3]) Ks. s. 22. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — [5]) Valt. pöytäk. 1 p. helmik. 3 §.

ja samalla anoa, että maistraatti ryhtyisi asian johdosta kaupungin oikeuden ja edun vaatimiin toimenpiteisiin.

Tämän johdosta kuritushuonevankilan rakennustoimikunta pani kaupunkia vastaan vireille [1]) oikeudenkäynnin puheena olevasta korvauksesta, ja valtuusto valitsi [2]) kunnallispormestari O. L. Palmgrenin ajamaan kaupungin asiaa sekä raastuvanoikeudessa että muissa oikeusasteissa, joihin asia voitiin vetää. Hänen anomuksestaan valtuusto myöskin päätti [3]) valita asiamiehen kuritushuoneelle pakkolunastetun alueen pyykitykseen ja valitsi [4]) tähän tehtävään vtn Numellin. Sitten kun kaupungin ja Kumtähden säterin omistamista alueista pakkolunastetun maan rajalinjojen paalutus ja pyykitys oli toimitettu ja sen jälkeen oli virinnyt kysymys siitä, olisiko kaupungin tehtävä valitus paalutustoimituksen johdosta, valtuusto tosin päätti [5]) jättää valituksen tekemättä, mutta ottaa kysymyksen alueen hankkimisesta lähitulevaisuudessa takaisin kaupungille erityisesti valmisteltavakseen ja tätä tarkoitusta varten asettaa [6]) erityisen valiokunnan, johon tulivat [7]) vtt Numell, Rudbäck ja Jansson. Tämän valiokunnan käsiteltäväksi uskottiin [8]) myöskin kysymys, olisiko syytä hakea ylemmän asteen tuomioistuimessa muutosta raastuvanoikeuden sillävälin edellämainitussa asiassa antamaan päätökseen, jolla tosin kantajan vaatimus, että pakkolunastuskorvaus oli määrättävä valtion omien arviomiesten ehdottamaa arvoa pienemmäksi, oli hylätty, mutta korvausta toisaalta myöskään ei ollut vahvistettu siksi suuremmaksi määräksi, jota kaupungin arviomiehet katselmustoimituksessa olivat vaatineet. Ennenkuin valiokunta oli antanut lausuntoaan asiasta, valtuusto uskoi [9]) vakinaisen valmisteluvaliokunnan tehtäväksi valita kaupungille asiamiehen, joka kaupungin puolesta heti hovioikeuden annettua jutussa tuomionsa ja siinä tapauksessa, että tämä osoittautuisi kaupungille raastuvanoikeudenkin tuomiota epäedullisemmaksi, varaisi kaupungille oikeuden saada jutun senaatin tutkittavaksi ja siellä ajaisi kaupungin asiaa.

Asiaa ei käsitelty loppuun kertomusvuoden kuluessa.

Maan luovuttaminen tilapäisesti Suomen sotilaslaitokselle. Senaatin sotaasiaintoimituskunnan valtuuttamana eversti F. Mansner oli maistraatilta anonut, että Espoon tullin luona olevan venäläisen kasarmin ja Kampinmalmin välinen käyttämätön alue, jolla oli pelkkiä suuria hiekkakuoppia, mahdollisesti puhkeavan sodan johdosta sen kestämisajaksi luovutettaisiin Suomen sotilaslaitokselle väliaikaisten rakennusten teettämiseksi 200 hevosen ja niille tarpeellisten rehujen säilyttämistä varten. Maistraatti puolsi tätä anomusta, kuitenkin nimenomaisin ehdoin, että suunnitellut rakennukset siinä tapauksessa, ettei sota syttynyt, heti ja vastakkaisessa tapauksessa sen päätyttyä ja alueen käytyä sotilaslaitokselle tarpeettomaksi oli poistettava ja alue luovutettava takaisin kaupungille. Tähän katsoen ja eräiden muiden kaupunginvaltuuston asiasta hankkimien tietojen nojalla valtuusto päätti [10]), että joko edellä mainitun tai jonkin muun sen läheisyydessä sijaitsevan käyttämättömän paikan, jonka v. t. kaupungininsinööri tai maistraatin valitsema asiamies toisaalta ja sotilaslaitoksen asiamies toisaalta yksissä neuvoin saivat määrätä, sai maistraatin ehdottamin ehdoin katselmuksen jälkeen luovuttaa Suomen sotilaslaitokselle kyseisten rakennusten paikaksi.

Paikkain luovuttaminen venäläisille kasarmi- ja sairaalarakennuksille. Sitten kun oli pantu vireille kysymys kahdelle 89:nnen Bjälomorin ja neljälle

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 4 §. — [2]) S:n s:n 11 §. — [3]) S:n 8 p. kesäk. 11 §. — [4]) S:n s:n 13 §. — [5]) S:n 14 p. heinäk. 6 §. — [6]) S:n 5 p. syysk. 19 §. — [7]) S:n 19 p. syysk. 15 §. — [8]) S:n s:n 8 §. — [9]) S:n 21 p. marrask. 26 §. — [10]) S:n 31 p. lokak. 14 §.

90:nnen Onegan jalkaväkirykmentin komppanialle, viimeksimainitun rykmentin esikunnalle ja neljälle 23:nnen tykistöprikaatin patterille aiottujen kasarmirakennusten sekä sotilassairaalan rakennuttamisesta, kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli läänin kuvernöörin kehoituksesta valinnut[1]) kaksi asiamiestä sekatoimikuntaan, jonka tutkittuaan kaupungissa ja sen ympäristöissä sijaitsevia sopivia paikkoja tuli antaa valtuustolle lausuntonsa kysymyksestä, voitiinko tähän tarkoitukseen pakkoluovuttaa paikkoja ja mistä.

Tämän jälkeen antamassaan mietinnössä[2]) toimikunnassa olevat valtuuston edustajat ilmoittivat, että ne paikat, joita toimikunnassa olevat venäläiset sotilasasiamiehet vaativat sotilaallisia rakennuksia varten, olivat seuraavat: 1) n. 10 tynnyrinalan laajuinen alue, jonka muodosti huvila n:o 69 Lugnet, siihen luettuna korttelit n:ot 157 ja 158, ja joka käsitti yhteensä kaksitoista rakennustonttia; tämä alue soveltuisi sairaalarakennusten paikaksi; 2) n. 30 tynnyrinalan laajuinen huvilan n:o 66 Fjälldalin alue jalkaväkirykmenttien kasarmirakennuksia varten; sekä 3) n. 14 tynnyrinalan laajuinen, huvilan n:o 59 Taipaleen alueella sijaitseva paikka, joka lännen puolelta rajoittui Töölön kasakkakasarmin maahan, edellämainittuun tykistöprikaatiin kuuluvien patterien kasarmeja ja asehuoneita varten. Kohdassa 1) mainittu paikka oli kuitenkin tarpeellinen ainoastaan siinä tapauksessa, että sotilaspäällystö katsoi korttelissa n:o 42 Unioninkadun varrella sijaitsevan sotilassairaalan soveltuvan erään mainittujen jalkaväkirykmenttien pataljoonan kasarmipaikaksi, missä tapauksessa voitaisiin tulla toimeen ilman kohdassa 2) mainittua paikkaa. Jos pyydetyt alueet luovutettiin ilmaiseksi, sotilasasiamiehet olivat luvanneet, että se Edet-huvilan maa, joka edellisen sodan aikana oli luovutettu venäläiselle sotaväelle ruutihuoneen paikaksi, korvauksetta luovutettaisiin takaisin kaupungille. — Sairaalarakennuksia varten Lugnet-huvilan alueelta pyydetty maa käsitti kahdentoista rakennustontin lisäksi viljellyn pellon, joka oli annettu vuokralle vuoden 1881 loppuun 2,400 markasta vuodessa; tämä vuokramaksu kohoaisi epäilemättä uudessa vuokralleannossa tuntuvasti. Fjälldalin huvilan alue, joka käsitti karuja kallioita, ja Taipaleen huvilan alue, josta pienehkö osa oli viljeltyä maata, olivat niinikään luovutetut vuokralle. — Omasta puolestaan valtuuston edustajat huomauttivat, että huvila Lugnet sijaitsi siten, että jos se luovutettiin kyseiseen tarkoitukseen, kaupungin laajeneminen Töölön suunnalle estyi, koska siinä tapauksessa kävi vaikeaksi kaduilla yhdistää vanhemmat kaupunginosat uusiin. Sama koski ainakin osaksi Fjälldalin huvilan aluetta. Toisia, kaupungille vähemmän arvokkaita, mutta tähän tarkoitukseen sopivia paikkoja oli kuitenkin olemassa, esim. Kumtähden säterin rajalla. Myöhemmin näytti myöskin virinneen kysymys sotilaallisten rakennusten sijoittamisesta Fredriksbergin tilan maalle, minkä johdosta asiasta kenties oli odotettavissa uusi tiedonanto. — Mietintö päättyi ehdotukseen, että valtuusto ilmoittaisi, ettei se voinut luopua kohdissa 1) ja 2) mainituista paikoista, mutta että Taipaleen huvilan alueelta tavallisessa järjestyksessä voitiin pakkoluovuttaa 14 tynnyrinalaa tykistön tarpeisiin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto esitetyssä selvityksessä ilmenneiden seikkain nojalla päätti[3]) läänin kuvernöörille lähetettävässä kirjelmässä ilmoittaa, ettei valtuusto ollut pitänyt mahdollisena luovuttaa kyseisiin tarkoituksiin niin laajoja alueita kuin niihin oli katsottu tarvittavan.

---

[1]) Ks. s. 25. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 21 §.

Paikan luovuttaminen venäläiselle jalkaväenjunkkarikoululle. Sitten kun oli virinnyt kysymys venäläisen jalkaväenjunkkarikoulun siirtämisestä toiseen kaupungin alueella sijaitsevaan sopivaan paikkaan, läänin kuvernööri oli kehoittanut maistraattia ehdottamaan sellaisen paikan, ja maistraatti oli antanut kunnallisraatimies A. F. Liljerosille ja v. t. kaupungininsinöörille C. Reuterille tehtäväksi katselmuksen ja tutkimuksen toimitettuaan ehdottaa maistraatille, mikä alue mahdollisesti voitaisiin luovuttaa tähän tarkoitukseen. Tämän ilmoittaen maistraatti samalla tiedusteli, halusiko kaupunginvaltuusto lähettää edustajansa tähän toimitukseen, mutta valtuusto vastasi [1]) kysymykseen kieltävästi. Maistraatti antoi senjälkeen valtuustolle mainittujen henkilöiden laatiman katselmuskirjan, jossa junkkarikoulun paikaksi ehdotettiin vaihtoehtoisesti Vuorimiehenkadun eteläpuolella, Neitsytpolun ja Laivurinkadun välillä olevaa aluetta tai myös Katajanokan lääninvankilan vierellä ja ympärillä olevaa maata, siihen lisättynä merisotaväen hallussa oleva Eteläsataman alue. Lisäksi maistraatti ilmoitti, että mainittuja alueita lukuunottamatta kaupungissa tuskin oli tarkoitukseen mahdollisia paikkoja, ellei siihen käytetty Katajanokalla olevaa venäläisen sotaväen aluetta. Valtuusto lähetti [2]) asian valiokuntaan, joka vuonna 1875 oli asetettu [3]) käsittelemään suomalaisen alkeisoppilaitoksen tonttipaikkakysymystä, mutta valiokunnan sen jälkeen antama mietintö [4]) palautettiin [5]) valiokuntaan, koska sitä esiteltäessä oli annettu ilmoitus, että koulua varten ei tarvittu 9,500 neliösylen laajuista aluetta, kuten asiaa koskevien venäjänkielisten asiakirjojen käännöksistä oli näyttänyt ilmenevän, vaan ainoastaan enintään 5,500 neliösyltä. Tämän johdosta ja kuvernöörin antamassaan lähetteessä huomautettua [6]), että asian käsittelyä välttämättömästi oli joudutettava, valiokunta antoi asiasta uuden mietinnön [7]), ja pääasiallisesti siinä esitettyjen ehdotusten mukaisesti valtuusto päätti [8]) kuvernöörin tietoon saatettavaksi ilmoittaa maistraatille seuraavaa:

1) että jalkaväenjunkkarikoululle kaupungin ulkorajain piiristä voitiin saada tarpeelliseksi ilmoitettu 5,500 neliösylen laajuinen alue:

a) vuokraamalla enintään viideksikymmeneksi vuodeksi joko sopiva osa siitä VII kaupunginosassa olevasta käyttämättömästä alueesta, jota pohjoisessa ja lännessä rajoittivat Vuorimiehen- ja Laivurinkadut sekä idässä ja etelässä Korkeavuorenkadun ja Tynnyrintekijänkadun jatkoviivat, tai myös tarvittava osa sitä VIII kaupunginosan käyttämätöntä aluetta, jonka rajoina olivat Linnakatu ja lääninvankila lännessä, kortteli n:o 146 pohjoisessa ja sikäläinen kasarmialue idässä ja joka etelässä ulottui Eteläsatamaan; tai

b) ostamalla riittävä määrä talotontteja, jotka joko muodostaisivat yhden ainoan yhtenäisen alueen, missä tapauksessa IV kaupunginosan korttelin n:o 156 sekä VI kaupunginosan korttelien n:ot 123, 124 ja 125 tontit soveltuisivat tarkoitukseen, tai jotka käsittäisivät kaksi tai useampia katujen toisistaan erottamia osia, missä tapauksessa taas paikkaa mielen mukaan voitiin anoa VII kaupunginosan kortteleista n:ot 128, 129 ja 130;

2) että valtuusto siinä tapauksessa, että asianomaiset viranomaiset päättivät valita jonkin mainituista paikoista, suostui siihen, että vuokramaksu, mikäli vuokraaminen tuli kysymykseen, ja kauppahinta, jos osto tapahtui, määrättiin tavallisessa järjestyksessä arvioimalla ilman että maata tai tontteja tarjottiin huutokaupalla; sekä

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 9 §. — [2]) S:n 20 p. huhtik. 6 §. — [3]) Ks. s. 23. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok., liite E. — [5]) S:n s:n 5 §. — [6]) S:n 1 p. kesäk. 7 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 29. — [8]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 4 §.

3) että valtuusto, ellei edellä mainittuja paikkoja katsottu tarkoitukseen sopiviksi tai ellei pidetty sopivana käyttää kyseistä rakennusta varten vuokramaata, jätti asianomaisten viranomaisten asiaksi pakkolunastamalla hankkia haluamansa alueen kaupungin rajojen joko sisä- tai ulkopuolelta, mutta että valtuusto tällaisen tapauksen varalta halusi lausua sen toivomuksen, että ellei kumpaakaan edellä mainituista Vuorimiehenkadun ja lääninvankilan seuduilla olevista alueista pakkolunastettu, tarvittava paikka valittaisiin jostakin sellaisen maan yhteydestä, joka jo oli luovutettu venäläisen sotaväen tarpeisiin, kuitenkin siten, ettei rautatieraiteiden vetäminen tulevaisuudessa rautateiden halkovarastopaikalta Hietalahteen tai Ruoholahteen sen johdosta mitenkään estynyt.

Tämän johdosta senaatti tarjosi jalkaväenjunkkarikoulun tarpeisiin Venäjän valtion kustannuksella teetettävien rakennusten paikaksi n. 350,000 neliöjalan laajuisen alueen, joka sijaitsi Kampinmalmilla olevan venäläisen sotaväen harjoituskentän, työväenasuntojen sekä Malmin- ja Simonkatujen välillä ja joka lunastettaisiin ja tasoitettaisiin suomalaisilla varoilla, sekä velvoitti kuvernöörin vaatimaan kaupunginvaltuustolta uutta lausuntoa asiasta sekä ilmoitusta siitä, minkä korvauksen kaupunki vaati mainitusta alueesta. Valtuusto lähetti [1]) asian tässä sen uudessa vaiheessa uuteen valiokuntaan ja valitsi [2]) sen jäseniksi vtt Sanmarkin, Sandbergin ja Edlundin. Tämän valiokunnan annettua mietintönsä [3]) valtuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [4]) lausunnossaan ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut tiedossaan mitään, mikä kaupungin yleisen edun kannalta olisi tehnyt kyseisen alueen käyttämisen ehdotettuun tarkoitukseen epäilyttäväksi, sekä että valtuusto edellyttäen, että Suomen valtio oli halukas pakkolunastamalla hankkimaan mainitun alueen, suostui luovuttamaan sen valtiolle 25 pennin hinnasta neliöjalalta lukuun ottamatta n. 6,000 markaksi arvioitavaa kustannusta paikalla olevien n. s. narinkkamyymäläin [5]) poiskuljettamisesta. Sen lisäksi valtuusto päätti lausunnossaan huomauttaa, että kyseinen alue laaditun asemapiirroksen mukaan näytti ulottuvan Malminkadun alueelle, missä tapauksessa luonnollisesti kaupunginasemakaavan muutos olisi välttämätön ja yksityisille henkilöille jo aikaisemmin myydyt mainitun kadun tontit n:ot 4 ja 5 (osoitenumerot 8 ja 10) pakkolunastettava ja tasoitettava kaduksi.

Tontin luovuttaminen venäläiselle teatterille. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 ilmoittanut [6]) suostuvansa määrätyin ehdoin luovuttamaan suunnitellulle venäläiselle teatterille paikan joko Simonkadun ja Kampin venäläisen sotaväen harjoituspaikan väliseltä alueelta, jota idässä ja lännessä rajoittivat Yrjön- ja Annankatujen pohjoiset jatkeet, tai myöskin Annan- ja Fredrikinkatujen pohjoisten jatkeiden väliseltä alueelta. Tämän johdosta kenraalikuvernööri läänin kuvernöörille osoittamassaan kirjelmässä huomautti, että mainittuja paikkoja tarkastettaessa edellinen oli havaittu riittämättömäksi ja jälkimmäinen niin kallioiseksi ja epätasaiseksi, että jo sen tasoittaminen aiheuttaisi hyvin runsaat kustannukset. Kenraalikuvernööri oli senvuoksi kiinnittänyt huomionsa aikaisemmin puheena olleihin, Bulevardin- ja Albertinkatujen kulmassa oleviin rakentamattomiin tontteihin ja oletti, että teatteritalon rakentamisen johdosta siellä mahdollisesti syntyvä tulenvaara välttyisi, jos rakennukselle luovutettaisiin kaksi ja puoli näistä tonteista

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 10 §. — [2]) S:n s:n 17 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 39. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 1 §. — [5]) Ks. s. 123. — [6]) S:n s. 27.

ja se sijoitettaisiin niin, että sen pitkä sivu tulisi Bulevardinkadun suuntaan, minkä johdosta hän pyysi kuvernööriä ryhtymään toimenpiteisiin, jotta aikaisemmin tarjottujen asemesta tarkoitukseen ilmaiseksi luovutettaisiin mainitut tontit. — Sen jälkeen maistraatille lähettämässään kirjelmässä kuvernööri ilmoitti, että aiottu teatteri tulisi olemaan n. 109 jalkaa leveä ja n. 150 jalkaa pitkä ja että se oli ajateltu sijoitettavaksi kyseisille tonteille siten, että se joutui sijaitsemaan erillään keskellä pientä toria ja joka suuntaan 75 jalan päässä rajakkaisilla tonteilla tai kadun toisella puolella olevista lähimmistä rakennuksista. Koska rakennus tehtäisiin kivestä eikä mikään estänyt ympäröimästä sitä puuistutuksilla ja aikomuksena sitäpaitsi oli järjestää siihen vesijohto, tuntui kuin olisi tulenvaaran torjumiseksi tehty niin paljon kuin mahdollista. Kuvernööri lausui toivomuksen, että kaupunginvaltuusto ottaen huomioon sen erikoisen harrastuksen, jota kenraalikuvernööri oli osoittanut asiaa kohtaan, ja koska aiottu rakennus ei olisi kaupungille ainoastaan koristukseksi, vaan hyödyksikin, se kun tarjoaisi sopivan huoneiston muillekin tilaisuuksille kuin venäläisen teatteriseurueen esityksille, katsoisi mahdolliseksi tyydyttää julkilausutut toivomukset. — Valtuusto päätti [1]) lähettää asian sen uudessa vaiheessa valiokuntaan ja valitsi [2]) sen jäseniksi vtt Kiseleffin, Waseniuksen ja Schaumanin.

Tehtyään pääkohdittain selvää asian aikaisemmasta käsittelystä kaupunginvaltuustossa ja tällöin erityisesti korostettuaan, että siihen epäävään kantaan, jonka kaupunginvaltuusto aikaisemmin oli omaksunut puheen ollessa mainitun paikan luovuttamisesta, ensi sijassa oli ollut syynä ympäröiville tonteille aiheutuvan tulenvaaran pelko, valiokunta mietinnössään [3]) lausui, että ne kolme tonttia, jotka tässä tapauksessa tulivat kysymykseen, nimittäin Albertinkadun tontti n:o 8 ja Bulevardinkadun tontit n:ot 18 ja 20, kaikki olivat 200 jalan pituiset ja 101 jalan levyiset ja että niiden lyhyet sivut olivat viimeksimainittuun katuun päin. Aukio, jonka keskelle teatterirakennus oli ajateltu sijoitettavaksi, muodostaisi, jos kaikki kolme tonttia kokonaan luovutettaisiin yritystä varten, kadut mukaan lukien 352 jalan pituisen ja 278 jalan levyisen suorakaiteen; rakennus taas oli valiokunnalle jätetyn asemapiirroksen mukaan suunniteltu 158 jalan pituiseksi ja 115 jalan levyiseksi. Jos rakennus sijoitettiin pituussuuntaansa keskelle aukiota, joutuivat siis sen pitkät sivut 81 ½ ja lyhyet sivut 97 jalan päähän lähimmistä ympäröivistä rakennuksista. Osin jotta saataisiin tilava ajotila Bulevardinkadulta käsin, osin jotta rakennus näyttäisi sijaitsevan vapaammin ja siis esiintyisi paremmin edukseen, olisi se kuitenkin sijoitettava jonkin verran, esim. 15 jalkaa, sisäänpäin kadun ja tontin välisestä rajaviivasta. Silloin toisen pitkän sivun ja Bulevardinkadun toisella puolella olevan talorivin välimatka olisi 93 jalkaa ja toisen pitkän sivun ja samassa korttelissa olevien lähimpien rakennusten välimatka 70 jalkaa. Pienin etäisyys olisi niinmuodoin suunnilleen yhtä suuri kuin kaupungin katujen keskileveys. Niin suuren välimatkan yli tuli ei helposti levinnyt pelkästään liekkien välityksellä, vaikkakin se kipinäin lentelemisen takia epäsuotuisissa olosuhteissa saattoi levitä suuremmankin välimatkan päästä. Suoranaisen palon leviämisen ehkäisemiseen olisivat tuuheat, lähekkäin kasvavat lehtipuut hyvä keino. Niitä olisi senvuoksi istutettava joka puolelle teatterin ympärille. Bulevardinkadun osalta tällainen istutus sisältyi kaupunginasemakaavaan ja kuului tontin-

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 12 §. — [2]) S:n s:n 19 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

omistajain velvollisuuksiin; Albertinkatua pitkin taas olisi teatterin edustalle istutettava kaksinkertainen puurivi, ja muilla puolilla puurivit, jos se katsottiin tarpeelliseksi, voisivat olla vaikkapa kolminkertaisetkin. Valiokunnan mielestä olisi teatterin kustannettava nämä istutukset ja järjestettävä ne kaupunginviranomaisten tarkempien ohjeiden mukaisesti. Edellä selostetuilla järjestelyillä ja tarkasti noudattamalla voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräyksiä valiokunta katsoi kyseisen teatterin sijoittamisesta mainittuun paikkaan aiheutuvaa tulenvaaraa voitavan niin tuntuvasti vähentää, että valtuusto aikaisemmin tekemänsä päätöksen hengen mukaisesti, vieläpä pienemmin vahingonvaaroin kuin jos rakennus sijoitettaisiin jompaankumpaan aikaisemmin tarjotuista korkealla sijaitsevista ja suurta osaa kaupunkia vallitsevista paikoista, voi luovuttaa tarkoitukseen mainitut kolme Bulevardin- ja Albertinkatujen varrella sijaitsevaa tonttia. — Valiokunnan ehdotukseen liittyi vtn Waseniuksen esittämä vastalause, jossa tämä tulenvaaran vuoksi ehdotti anomuksen evättäväksi ja ehdotti, että asetettaisiin uusi valiokunta, jonka neuvoteltuaan ilman välikäsiä teatteriasian harrastajien kanssa tuli antaa valtuustolle uusi asiaa koskeva mietintö.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto pääasiassa valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [1]):

1) että suunnitellun venäläisen teatterirakennuksen paikaksi ilmaiseksi luovutettaisiin Albertinkadun tontti n:o 8 ja Bulevardinkadun tontit n:ot 18 ja 20 seuraavin ehdoin, nim.:

a) että rakennus teetettiin ennen vuoden 1879 loppua ja sitä vastedes käytettiin aiottuun tarkoitukseen;

b) että rakennusta teetettäessä tarkasti noudatettiin voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräyksiä;

c) että rakennus, joka ei saanut olla 158 jalkaa pitempi, 115 jalkaa leveämpi eikä 64 jalkaa korkeampi, teetettiin pituussuunnaltaan Bulevardinkadun suuntaiseksi ja muuten sijoitettiin niin, että sen mainitun kadun puoleinen pitkä sivu oli n. 15 jalkaa sisäänpäin tontinrajasta ja toinen pitkä sivu siis n. 70 jalan päässä vastakkaisesta tontinrajasta sekä kumpikin lyhyt sivu n. 97 jalan päässä lähimmistä tonteista;

d) ettei tonteille saanut teettää muita rakennuksia, vaan että teatterirakennus, jonka tuli sijaita täysin erillään, oli teatterin kustannuksella ja kaupunginviranomaisten tarkemmin määräämällä tavalla ympäröitävä puuistutuksilla;

e) että teatterin ikkunoihin ainakin niillä puolilla, missä niitä vastassa oli puurakennuksia, oli laitettava ulkoapäin suljettavat rautaluukut;

f) että teatteriin oli järjestettävä vesijohto ja sen edustalle teatterin kustannuksella tarpeellisilla letkuilla varustetut vesipostit; mutta

2) että ellei kaikkia edellä mainittuja ehtoja teatteria rakennettaessa tai vastedes noudatettu, puheena olevat tontit palaisivat kaupungin haltuun.

Valituksia ja muita toimenpiteitä venäläisen teatterin rakennustöiden johdosta. Huomauttaen, että venäläisen teatterin rakennustyöt [2]) jo olivat edistyneet niin pitkälle, että rakennuksen kivijalkaa oli alettu rakentaa, vt Lagerborg pyysi saapuvilla olevalta kunnallispormestari Palmgrenilta tietoa siitä, olivatko asianomaiset ennen työn aloittamista ryhtyneet kaikkiin rakennusjärjestyksessä uudisrakennusyritysten noudatettaviksi säädettyihin valmistaviin toimenpiteisiin sekä oliko maistraatilla tiedossaan, oliko ne rakennuksen sijoi-

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. tammik. 10 §. — [2]) Ks. s. 101.

tusta koskevat ehdot, jotka valtuusto paikkaa luovuttaessaan tulenvaaran ehkäisemiseksi oli määrännyt noudatettaviksi, otettu huomioon. Tähän kunnallispormestari Palmgren vastasi, ettei teatterirakennuksen rakennustoimikunta toistaiseksi ollut ryhtynyt sellaisiin toimenpiteisiin eikä myöskään antanut maistraatille mitään ilmoitusta siitä, että rakennus oli sijoitettu valtuuston määräämien ehtojen mukaisesti. Tämän johdosta ja koska siinä tapauksessa, ettei näitä ehtoja tai jotakin niistä noudatettu, paikka valtuuston päätöksen nojalla oli luovutettava takaisin kaupungille, valtuusto päätti [1]) kehoittaa maistraattia tarmokkaasti ja vakavasti valvomaan, että paikan luovutusehtoja tarkasti noudatettiin, sekä samalla pyytää maistraattia siinä tapauksessa, ettei ehtoja täsmällisesti noudatettu, antamaan siitä ilmoituksen valtuustolle.

Myöhemmin valtuusto pyysi [2]) maistraatilta pöytäkirjan otetta, joka koski ensimmäisen kaupunginviskaalin L. E. Nygrenin maistraatissa nostamaa syytettä sen johdosta, ettei venäläistä teatterirakennusta teetettäessä ollut noudatettu voimassaolevan rakennusjärjestyksen määräyksiä. Saatuaan vastaanottaa kyseisen pöytäkirjanotteen, josta kävi ilmi, että maistraatti oli kieltäytynyt ottamasta syytettä käsiteltäväkseen ja tässä päätöksessään nojautunut sellaiseen helmikuun 18 p:nä 1816 annetun asetuksen tulkintaan, että venäläisten sotilashenkilöiden tehdessä itsensä syypäiksi rakennusjärjestyksen rikkomiseen asian käsittely kuului venäläisille sotilasviranomaisille, valtuusto päätti [3]) lähettää läänin kuvernöörille vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti laaditun kirjelmän anoen, että teatterirakennustyö viipymättä keskeytettäisiin, kunnes kaikki, mitä lain mukaan olisi ollut otettava huomioon ennen rakennustyön alkua, oli täytetty, sekä että asianomaisille huomautettaisiin, että talosta ja paikasta vastuussa olevaksi tuli olla ilmoitettu sellaisen henkilön, joka joka suhteessa oli suomalaisen tuomioistuimen alainen. Samalla valtuusto päätti kuvernöörille valittaa sekä maistraatin edellä mainitusta päätöksestä että myöskin siitä päätöksestä, jonka sama viranomainen oli antanut aikaisemmin kunnallisneuvos A. Tschernischeffia, teatterirakennuksen urakoitsijaa, vastaan nostetussa syytejutussa. Valmisteluvaliokunnan sen jälkeen laatiman valituskirjelmän ehdotuksen [4]) kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]) ja päätti antaa sihteerilleen valtakirjan valitusten jättämiseen.

Kuvernööri ei vuoden varrella ratkaissut asiaa.

Paikan luovuttaminen kuormastovaunuvajaa varten. Läänin kuvernöörin pyydettyä maistraattia ehdottamaan jonkin kaupungissa tai sen ympäristössä sijaitsevan sopivan paikan, johon voitaisiin teettää vaja 23:nnen jalkaväkidivisionan liikkuvalle sairaalalle kuuluvien kuormastovaunujen säilyttämistä varten, maistraatti vuonna 1875 oli jättänyt asian kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, ja tämä oli lähettänyt [6]) sen siinä toimikunnassa oleville edustajilleen, joka samana vuonna oli asetettu [6]) käsittelemään kysymystä paikkain varaamisesta venäläisen sotaväen tarvitsemille uusille rakennuksille. Kuvernöörin kehoitettua [7]) jouduttamaan asiaa toimikunnan jäsenet antoivat lausuntonsa [8]), jossa puollettiin maistraatin ehdottaman ja myöskin sotilaslaitoksen rakennusasiamiehen hyväksymän, venäläisen sotaväen Länt. Heikinkadulla olevan kasarmitontin länsikulmassa sijaitsevan paikan luovut-

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. lokak. 19 §. — [2]) S:n 17 p. lokak. 18 §. — [3]) S:n 31 p. lokak. 8 §. — [4]) S:n 9 p. marrask., liite A. — [5]) S:n s:n 1 §. — [6]) Ks. s. 25. — [7]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 6 §. — [8]) S:n 1 p. helmik., liite B.

tamista ilmaiseksi tähän tarkoitukseen. Paikka, joka silloin oli perunamaana, oli kahdelta sivultaan 160 jalan ja muilta kahdelta 100 jalan mittainen ja sitä rajoittivat pohjoisessa porvari G. Barkoffin luumyllylle vievä ajotie, etelässä lukuisat pienehköt puukasarmit, idässä harjoituskenttä ja lännessä käyttämätön osa Kampinmalmia. Valtuusto hyväksyi [1]) komitean ehdotuksen siten muutettuna, että paikan käyttämisestä oli suoritettava vuotuinen, tavallisessa järjestyksessä määrättävä vuokramaksu.

Kaupungin yksityisille henkilöille luovuttamien vuokratonttien myynti. Valmistelemaan uuden kaupunginasemakaavan vahvistamisen yhteydessä virinnyttä kysymystä, tuliko kaupungin heti luopua niistä vasta muodostettujen VI ja VII kaupunginosien tonteista, jotka olivat vuokratut yksityisille henkilöille, vai oliko niiden myynti lykättävä toistaiseksi, kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli asettanut [2]) valiokunnan, johon myöskin oli lähetetty komministeri E. J. Liljestrandin tekemä anomus saada lunastaa vuokraamansa, korttelissa n:o 58 Ruutanassa oleva Kasarminkadun tontti n:o 15.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [3]), jonka käsittelyn kaupunginvaltuusto useita kertoja pani pöydälle [4]), valiokunta ensiksi käsitteli vuokratonttien syntyä ja silloisia vuokraehtoja. Jo 1820-luvulla, ellei aikaisemminkin, oli ollut rakennettuja vuokratontteja, ainakin Punavuorilla, ja maistraatti oli silloin anomuksesta luovuttanut niitä määräämättömäksi ajaksi halukkaille vuokraajille kaupungininsinöörin paalutettua tontit ja ehdotettua vuokramaksut, jotka maistraatti sitten oli vahvistanut. Mitään määrättyä suunnitelmaa tai järjestystä ei kuitenkaan luovutuksessa aluksi näyttänyt noudatetun. Vuonna 1843 maistraatti, neuvoteltuaan kaupungin vanhinten kanssa, pääasiassa silloisen kaupungininsinöörin C. W. Gyldénin laatiman ehdotuksen mukaisesti päätti, että »rakennus- eli vuokratonteille» oli teetettävä asuinrakennukset ja että ne oli aidattava sekä että piirustukset oli esitettävä maistraatin hyväksyttäviksi, ainakin milloin oli kysymyksessä talo, joka sijaitsi itse kaupungin läheisyydessä tai suunniteltujen pääkatujen varsilla, sekä että viimeksimainittujen talojen omistajat, mikäli maistraatti katsoi sen tarpeelliseksi, oli velvoitettava tasoittamaan ja kiveämään katuosuutensa. Tällaisen tontin luovutuksen tuli tapahtua siten, että tonttia anottiin maistraatilta, että maistraatin jäsenet yhdessä kaupungininsinöörin ja kahden kaupungin vanhimman kanssa tarkastivat ja arvioivat sen ja maistraatti sen jälkeen tarjosi sen huutokaupalla, jotta saataisiin selville, voitiinko siitä mahdollisesti saada arviomäärää suurempi vuokramaksu; arviomäärää pienempää vuokramaksua ei saanut hyväksyä. Eniten tarjoavalle myönnettiin sitten vuokraoikeus. Vuokra-ajasta ei tähän aikaan ollut voimassa mitään muuta määräystä kuin että vuokratontin haltija sai pitää sitä hallussaan niin kauan kuin kaupunki ei sitä tarvinnut mihinkään tärkeämpään tarkoitukseen eli, kuten myöhempi sanamuoto kuului, »toistaiseksi tai niin kauan kuin sitä ei tarvita yleisten tai kaupungin yksityisten laitosten tarpeisiin». Vuodesta 1859 ilmoitettiin vuokranhaluisille vuokrahuutokaupoissa sen lisäksi, että kysymys kaupungin laajentamisesta ja järjestelemisestä yhdistämällä vuokratontit muuhun kaupunkiin oli vireillä ja että tämä lisäsi näiden tonttien hallintaoikeuden epävarmuutta. Vuoden 1875 alussa vuokralle annettujen vuokratonttien lukumäärä kaupungissa oli 219 ja niiden pinta-ala yhteensä 2,924,221 neliöjalkaa ja yhteenlasketut vuosivuokrat

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 4 §. — [2]) Ks. s. 21. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13. — [4]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 15 §, 14 p. maalisk. 2 §, 21 p. maalisk. 14 § ja 28 p. maalisk. 2 §.

8,762: 09 markkaa, minkä lisäksi samaan aikaan oli vapaana 57 vuokratonttia, joiden pinta-ala oli yhteensä 1,201,500 neliöjalkaa. — Viitaten vallitseviin vuokraoloihin valiokunta huomautti, ettei vuokratonttien haltijoille ollut taattu asianomaisten tonttiensa hallintaoikeutta, vaan että he olivat velvolliset vaadittaessa saamatta kustannuksistaan korvausta luovuttamaan ne takaisin kaupungille ja siirtämään pois niillä olevat rakennuksensa. Tämä luonnoton asiaintila, joka ei ollut edullinen tontinhaltijoille eikä kaupungille, olisi pikimmiten korjattava. Se oli kuitenkin sikäli vaikeata, että kaupunki epäämättä oli velvollinen samalla kuin tontit myytiin tasoittamaan kyseisiin kaupunginosiin viitoitetut kadut. Jo liiankin kauan nämä suurelta osalta rakennetut kaupunginosat olivat saaneet olla vailla liikennekelpoisia teitä, mikä oli aiheuttanut tuntuvaa haittaa asukkaille ja poliisivartioinnille ja suurta vaaraa tulipalojen sattuessa. Välttämättömistä kaduntasoitustöistä olisi kuitenkin melkoiset kustannukset, valiokunnan käsityksen mukaan niin suuret, ettei niitä ollut kohtuullista varsin suurelta osalta peittää kaupungin vakinaisilla tuloilla eikä verotuksella. Siten tarjoutui itsestään se keino, että vuosittain tasoitettaisiin suuremmassa tai pienemmässä osassa kaupunkiin liitettyjä uusia alueita olevat kadut ja sen yhteydessä myytäisiin samassa osassa olevat tontit. Tasoituskustannukset oli kai siinä tapauksessa kuitenkin ensimmäisinä vuosina osaksi suoritettava kaupungin vakinaisilla tuloilla, mutta vastaisuudessa ne tuli voida peittää tonttien myynnistä kertyvillä varoilla. Myytäviä tontteja oli mietintöön liitetyn, v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin laatiman luettelon mukaan yhteensä 7,653,388 neliöjalan ala, pääasiallisesti VI, VII ja VIII, mutta myöskin IV ja V kaupunginosissa. Tämä suuri tonttipinta-ala edusti kaikissa tapauksissa hyvin huomattavaa pääomaa. Yhdellä kertaa sitä todennäköisesti ei voitu edullisesti muuttaa rahaksi, osin koska kilpailevien ostajain määrä oli rajoitettu, osin koska juuri kelvollisten kulkuyhteyksien puute vaikutti epäedullisesti ostotarjouksiin. Mutta jos tontit myytiin ainoastaan vähitellen tapahtuvan katujen tasoittamisen yhteydessä, voitiin saada enemmän kuin tarpeeksi varoja, joilla verovelvollisia rasittamatta asteettain voitiin suorittaa ne järjestelytyöt, joita uuden kaupunginasemakaavan vahvistaminen edellytti ja kaupungin edistyminen ehdottomasti vaati. Valiokunta katsoi senvuoksi oikeaksi mitä innokkaimmin ehdottaa, että kyseisissä osissa kaupunkia olevien katujen tasoittaminen ja samojen katujen varsilla olevien tonttien, varsinkin yksityisille luovutettujen vuokratonttien myynti järjestettäisiin edellä mainitulla tavalla. Erittäin tärkeätä oli tällöin kuitenkin, että tämä järjestely suoritettiin ennakolta hyväksytyn, kaikkia kaupungin vielä järjestelemättömiä osia koskevan työsuunnitelman mukaisesti, jonka tuli käsittää sekä töiden suoritusjärjestys ja niiden jakaminen useammille tai harvemmille vuosille että myös likimääräinen laskelma eri järjestelytöiden kustannuksista. Tällainen suunnitelma sekä vastaava erikoissuunnitelma kuluvaa vuotta varten olisi maistraatin annettava kaupungininsinöörin laadittavaksi. — Mitä tuli niihin perusteihin, joiden mukaan yksityisille henkilöille luovutettujen vuokratonttien kauppahinta oli arvioitava, valiokunnan mielestä tosin oli kaupungille suoranaisimmin edullista joko velvoittaa tontinhaltijat heti muuttamaan pois tai ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joihin rakennusjärjestys sääsi ryhdyttäväksi kaupungin omistamia tontteja myytäessä. Tällaista menettelyä voitiin pitää sitäkin oikeutetumpana, koska vuokramaksut yleensä olivat olleet varsin vähäiset ja tontinhaltijat sellaisina suhteellisen lievästi verotetut. Mutta se, mitä kaupungin oikeus salli ja sen etu tavallaan tässä suhteessa tuntui vaa-

tivan, ei valiokunnan mielestä ollut sopusoinnussa kohtuuden eikä erinäisistä muista tärkeistä näkökulmista katsoen kaupungin edunkaan kanssa. Katsomatta siihen, että nämä pienet vuokratontit suurimmaksi osaksi olivat luovutetut työväenluokkaan kuuluville henkilöille, jotka olivat niihin uhranneet pienet säästönsä, valiokunta piti joka tapauksessa kohtuuttomana ja epäoikeudenmukaisena, että silloiset haltijat pakotettaisiin maksamaan tonteistaan, joiden tasoittamiseen he kenties olivat uhranneet tuntuviakin kustannuksia, hinta, joka huutokaupassa sattuman varassa saattoi kohota kohtuuttoman suureksi. Jos siis kaupungin toisaalta huolehtimalla siitä, ettei myyntihinta jäänyt liian alhaiseksi, tuli valvoa omaa suoranaista taloudellista etuaan, tuli sen toisaalta huolehtien asukkaittensa viihtymyksestä ja vaurastumisesta sovittaa nämä ehdot siedettäviksi ja hyväksyttäviksi. Yleiseksi periaatteeksi oli sen vuoksi määrättävä, että vuokratontin haltijalla oli ennen muita oikeus lunastaa tonttinsa omakseen siihen hintaan ja sellaisin ehdoin kuin kaupunginhallitus katsoi sopivaksi määrätä. Uuden kaupunginasemakaavan mukaan kadut kuitenkin leikkasivat useita näistä tonteista, toisten alueelle tuli julkisia paikkoja, ja niiden rajat muuttuivat tavalla tai toisella. Jotta sellaisissa tapauksissa ei syntyisi epäilyksiä siitä tontista, jonka lunastamiseen tontinhaltijalla tuli olla etuoikeus, näytti tarpeelliselta määrätä, että mainittu oikeus koski sitä uutta tonttia, jolla entiselle tontille rakennettu päärakennus suurimmalta osaltaan sijaitsi. Toiselta puolen oli tontinhaltijat velvoitettava käyttämään hyväkseen etuoikeuttaan määräajan kuluessa sen uhalla, että he muuten menettivät sen ja heidät pakotettiin muuttamaan tonteiltaan. — Myyntihintain määräämisen suhteen valiokunta oli sitä mieltä, etteivät silloiset vuokramaksut sopineet niiden pohjaksi. Osin ne näet eri aikoina vahvistettuina olivat hyvin epätasaiset, osin oli niitä määrättäessä otettu huomioon m. m. tasoituskustannukset, mikä kenties oli ollut kohtuullista määräaikaisessa vuokrasopimuksessa, mutta tuskin myytäessä ikiomaksi. Koska sitäpaitsi kaikki vuokratontit maastoltaan olivat jotenkin samanlaiset, miltei poikkeuksetta epätasaista kalliomaata, tuli myyntihinnan pääasiallisesti olla tontin suuruuden ja sen aseman edullisuuden varassa. Sitä seikkaa, missä määrin tonttia oli muokattu, ei sensijaan pitänyt ottaa huomioon, koska tontinhaltija silloin joutuisi maksamaan itse suorittamastaan työstä. Järjestelysuunnitelmaan oli siis tonttien hinta merkittävä määräsummaksi jokaiselta niiden pinta-alan neliöjalalta, yleensä saman suuruiseksi kaikille saman kadun varrella tai samassa korttelissa tai korttelin osassa oleville tonteille ja vain poikkeustapauksissa erikseen määrättävä hinta jollekin tontille. Konjunktuurimuutosten varalta, joita helposti voi sattua, tuntui sopivimmalta, ettei hintoja vahvistettu yhtaikaa, vaan erikseen jokaiselle järjestelyalueelle, minkä seikan kuitenkaan ei tullut estää kaupunginhallitusta poikkeustapauksissa erikseen määräämästä järjestelyalueen ulkopuolella olevan tontin hintaa, joka anottiin saada lunastaa ennen järjestelyä. Maksuehtojen tuli olla samat kaikille tontinhaltijoille. Koska useimmat näistä olivat vähävaraisia, oli tällöin määrättävä säännöksi, että kauppahinnan sai ilman korkoja maksaa määräajan, esim. kymmenen vuoden kuluessa, suorittamalla vuosittain vähintään kymmenennen osan. Kuitenkin olisi ne, jotka sitä halusivat, oikeutettava maksamaan koko hinta tai suurempi osa siitä samana vuonna ja ostajalle siinä tapauksessa myönnettävä vastaava pääoma-alennus, joka laskettaisiin 5 %:n vuotuisen koron mukaan. — Komministeri Liljenstrandin anomus viimein oli valiokunnan mielestä otettava käsiteltäväksi vasta kaupungin vuokratonttien yleisen järjestelyn yhteydessä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti muilta kohdin, mutta ehdotettuja maksuehtoja muuttaen päätti [1]):

että kaupungin yksityisille luovuttamain vuokratonttien myynnin tuli tapahtua uuden kaupunginasemakaavan mukaisesti suoritettavien yleisten kaupungin järjestelytöiden yhteydessä;

että näihin järjestelytöihin oli ensi tilassa ryhdyttävä ja ne suoritettava useampien tai harvempien vuosien kesken jaettuina asteettain kaikki kaupungin vielä järjestelemättömät alueet käsittävän työohjelman mukaisesti;

että vuosittain oli tarjottava myytäväksi saman vuoden järjestelyalueella sijaitsevat vuokratontit;

että myynnissä oli noudatettava sitä yleistä periaatetta, että vuokratontin haltijalla, joka näytti toteen vuokraoikeutensa, ennen kaikkia muita oli oikeus lunastaa se tai jos tontti uuden järjestelyn johdosta jollakin tavalla muuttui, se uusi tontti, jolla hänen päärakennuksensa suurimmalta osalta sijaitsi;

että kaupunginvaltuuston vuosittain talousarvion järjestelyn yhteydessä tuli rahatoimikamarin ehdotuksen mukaan vahvistaa järjestelyohjelman mukaisesti seuraavana vuonna lunastettavaksi tarjottavien vuokratonttien hinta, joka oli arvioitava jokaisen tontin pinta-alan neliömetrimäärän mukaan ja ottamalla huomioon sen aseman edullisuus;

että siten vahvistettu lunastushinta oli maksettava kaupunginkassaan viimeistään kymmenen vuoden kuluessa järjestelyvuodesta lukien maksamalla vuosittain vähintään kymmenesosa, kuitenkin siten, että maksamatta olevalle kauppahinnan osalle oli laskettava silloin käypä korko;

että omistusoikeuden ei ollut katsottava siirtyneen vuokratontin haltijalle, ennenkuin kauppahinta oli kokonaan suoritettu;

että vuokratontin haltija, joka ei määräajan kuluessa lunastusehtojen kuuluttamisesta ilmoittanut haluavansa lunastaa tonttinsa eikä ryhtynyt tästä johtuviin toimenpiteisiin, viipymättä oli julistettava vuokraoikeutensa menettäneeksi ja jos hän kieltäytyi muuttamasta pois tontilla olevia rakennuksiaan, siihen lain voimalla pakotettava; sekä

että maistraatille oli annettava tehtäväksi antaa kaupungininsinöörin laatia sekä lähettää kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi kaupunkiin yhdistettyjen uusien osien täydellinen järjestelysuunnitelma, jonka tuli käsittää sekä töiden suoritusjärjestys että näiden töiden eri osain likimääräiset kustannusarviot, sekä mahdollisimman pian kuluvana vuonna suoritettavien järjestelytöiden erikoissuunnitelma.

Asian jatkuvasta käsittelystä, mikäli se koski kaupunkiin liitettyjen uusien osien järjestelysuunnitelmain sekä niiden kustannusarvioiden laatimista, tehdään selkoa [2]) toisessa kohdassa tätä kertomusta.

Venäläisen sotilassairaalan hautausmaan laajentaminen. Kaupungin komentajan tekemän anomuksen Taivallahden rannalla olevan venäläisen sotaväen hautausmaan laajentamisesta kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli lähettänyt [3]) käsiteltäväksi siinä toimikunnassa oleville edustajilleen, joka valmisteli kysymystä paikkain varaamisesta venäläisen sotaväen tarvitsemille uusille rakennuksille. Edustajainsa ehdotuksesta [4]) valtuusto päätti [5]) mainitun hautausmaan laajentamiseksi maksutta luovuttaa kaksi v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin laatimaan karttaan kirjaimin litt. b ja litt. c

---

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 1 §. — [2]) Ks. s. 90. — [3]) S:n s. 28. — [4]) Valt. pöytäk. 14 p. maalisk., liite B. — [5]) S:n s:n 3 §.

merkittyä hautausmaahan rajoittuvaa maapalstaa, pinta-alaltaan yhteensä 1,394 tynnyrinalaa.

Taivalsaaren myyminen tai vuokraaminen. Kauppias E. von Gericken tekemän anomuksen saada lunastaa tai seitsemäksikymmeneksi vuodeksi vuokrata Taivallahdessa oleva Taivalsaari ruutikellarin rakentamista varten kaupunginvaltuusto maistraatin epäävän lausunnon mukaisesti hylkäsi [1]).

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Maan luovuttaminen Töölön puistosta suunnitellun puutarhayhdistyksen toimikunnalle. Maistraatti lähetti omine puoltolauseineen kaupunginvaltuustolle suunnitellun puutarhayhdistyksen toimikunnan esittämän anomuksen saada yhdistyksen puolesta heti ottaa haltuunsa valtuuston sen vastaista toimintaa varten luovuttamat [2]) Töölön puiston osat sekä ottaa multaa niiden ulkopuolelle jäävästä osasta puiston luoteiskulmaa.

Anomusasiakirjoista ilmeni, että kauppaneuvos H. Borgström oli tehnyt seuraavat lahjoitukset puutarhayhdistyksen päämääränä olevien tarkoitusten hyväksi:

1) Alpin huvilalla muutetun suunnitelman mukaisesti rakenteilla olevan Alppipaviljonki-nimisen ravintolarakennuksen siihen kuuluvine sivurakennuksineen, kalustoineen ja laitteineen palovakuutuksen, hoidon ja kunnossapidon suhteen samoin ehdoin [3]), jotka olivat koskeneet kauppaneuvos Borgströmin aikaisemmin samaan tarkoitukseen lahjoittamaa vanhempaa, syyskuussa 1875 palanutta ravintolarakennusta;

2) 15,000 markkaa mainitun paviljongin odotettavissa olevaa laajentamista ja uudestaanrakentamista varten;

3) 12,000 markkaa, minkä rahamäärän korko niin kauan kuin ravintolan vuokra ei peittänyt menoja, pääasiassa oli käytettävä vuoden mahdollisen vajauksen peittämiseen;

4) 4,053: 84 markkaa, mikä rahamäärä laskettaessa korkoa 5 %:n mukaan tasan vastasi sitä avustusmäärää, 500 markkaa vuosittain kymmenen vuoden kuluessa, jonka lahjoittaja aikaisemmin oli sitoutunut suorittamaan juoksevia menoja varten;

5) 3,442: 75 markkaa ynnä työkalujen myynnistä y. m. vielä kertyvät määrät, mitkä varat vastasivat kauppaneuvos Borgströmille etuoikeuksin luovutettua Töölön puistoyhtiön säästöä yhtiötä purettaessa ja jotka olivat tarkoitetut kaunistustöihin, erittäinkin n. s. Alpin kukkulalla; sekä

6) 10,000 markan suuruisen vararahaston käytettäväksi puutarhayhdistyksen aikaansaamisen turvaamiseen ja niiden vajausten peittämiseen, joita sen ohjelmaa toteutettaessa saattoi syntyä.

Kauppaneuvos Borgström oli sijoittanut lahjoittamansa varat toiminimen H. Borgström & C:o huostaan, jonka tuli hallita niitä tammikuun 1 p:ään 1882, jolloin ne ynnä korko korolle 5 %:n mukaan vuodessa oli annettava puutarhayhdistykselle, mutta ellei sitä ollut saatu perustetuksi, Helsingin kaupungille, jonka omaksi siinä tapauksessa myöskin Alpin huvila siirtyisi; kohtaan 6) merkitylle rahastolle ei kuitenkaan laskettaisi korkoa. Muutamiin lahjoituksiin lahjoittaja edellä mainittujen lisäksi oli liittänyt joitakin muita ehtoja, ja lahjakirja sisälsi myöskin erinäisiä määräyksiä siitä,

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 6 §.— [2]) Ks. s. 32. — [3]) S:n s. 30.

miten lahjoitusten suhteen oli meneteltävä, ellei puutarhayhdistystä mainittuna ajankohtana ollut olemassa eikä kaupunkikaan halunnut ottaa lahjoituksia vastaan. Samalla lahjoittaja oli pyytänyt toimikuntaa yhdistyksen perustamiseen asti kaupungin hallituksen kanssa tekemänsä asiaa koskevan sopimuksen mukaisesti hallitsemaan ja hoitamaan Alppipaviljonkia sekä ylläpitämään siellä ravintolaliikettä, jolloin sekä ravintolan vuokra että laitteiden kuntoonpanettamiseen myönnetyt rahamäärät olisivat sen käytettävissä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto ensin lähetti [1]) sen siihen valiokuntaan [2]), joka vuonna 1875 oli käsitellyt kysymystä erinäisten etujen myöntämisestä suunnitellulle puutarhayhdistykselle. Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta huomautti m. m., että puutarhayhdistyksellä kauppaneuvos Borgströmin lahjoitusten johdosta oli odotettavissa niin suuret vuositulot, että yhdistyksen toteuttaminen oli tuntuvasti varmistunut. Valiokunta ei senvuoksi epäröinyt puoltamasta toimikunnan anomusta saada heti ottaa haltuunsa perustettavalle puutarhayhdistykselle luovutetut maat, varsinkaan koska toimikunnan kokoonpano oikeutti otaksumaan, ettei sille myönnettyä maan käyttöoikeutta käytettäisi väärin, vaan että kaupunki päinvastoin saisi maan takaisin parannetussa kunnossa, ellei yhdistystä saataisi aikaan. Verrattuna siihen tuntuvaan etuun, jota muutaman vuoden ajanvoitto merkitsi, ei kaupungille joidenkin alueen osain mitättömistä heinävuokrista kertyvällä tulolla näyttänyt olevan mainittavaa merkitystä. Koska kaupungille oli edullista, että myöskin Alppipaviljongin alue pidettiin hyvässä kunnossa lähiaikoina, kunnes oli ratkaistu, saatiinko puutarhayhdistys aikaan määräaikana vai ei, valiokunta katsoi, että toimikunnan tuli heti saada ottaa tämäkin alue haltuunsa, vaikka ei sitä hakemuksessa nimenomaan mainittu. Myöskin mullanotto-oikeutta koskevaa toimikunnan anomusta valiokunta määrätyin ehdoin puolsi, kuitenkin muuttaen mullanottopaikkaa; tämän oikeuden tuli olla voimassa toistaiseksi ja se oli myönnettävä ainoastaan toimikunnalle, minkä johdosta jäisi puutarhayhdistyksen asiaksi tarpeen vaatiessa uudestaan anoa lupaa mullan ottamiseen tästä tai jostakin muusta Töölön puiston paikasta.

Valiokunnan ehdotusten mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [4]):

oikeuttaa suunnitellun puutarhayhdistyksen toimikunnan heti verovapaasti ottamaan haltuunsa sekä vuonna 1875 yhdistyksen tarpeisiin luovutetun Töölön puiston alueen ehdoin, että toimikunnan ilmoittama tarkoitus, maan muokkaaminen yhdistyksen laitteita varten, toteutettiin eikä alueen halki kulkevaa puistotietä suljettu, että myöskin Alppipaviljongin yhteyteen kuuluvan, niinikään varatun puiston osan, jota kuitenkaan ei saanut sulkea siellä käyvältä yleisöltä, velvoittamalla toimikunnan ennen vuoden 1881 loppua luovuttamaan nämä alueet joko perustetulle puutarhayhdistykselle tai takaisin kaupungille; sekä

samaten, vaikkakaan ei yksinoikeuksin, oikeuttaa toimikunnan toistaiseksi ottamaan multaa puistoon kuuluvalta, rautatiepenkereen länsipuolella, sen ja puistotien sekä läheisen katetun kaivon välillä olevalta alueelta ehdoin, että paikka samalla tasoitettiin, mikäli se kävi päinsä kustannuksia lisäämättä, sekä että paikalle jätettiin vähintään jalan vahvuinen multakerros.

Sen ohessa kaupunginvaltuusto, niinikään valiokunnan ehdotuksesta, päätti lähetystön jättämässä kirjelmässä esiintuoda kauppaneuvos Borgströmille

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 5 §. — [2]) Ks. s. 30. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 36. — [4]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 1 §.

kunnan kunnioituksen ja kiitollisuuden siitä valistuneesta ja suosiollisesta harrastuksesta sekä niistä anteliaista lahjoituksista, joilla hän usean vuoden kuluessa oli edistänyt Helsingin kaupungin kaunistamista ja erittäinkin sekä kaupungille että koko maallekin hyödyllisen puutarhayhdistyksen aikaansaamista. Päätettiin, että kaikki valtuutetut allekirjoittaisivat tämän kirjelmän ja että puheenjohtaja valitsisi lähetystön jäsenet.

Tonttien vuokralleanto. Maistraatin epäävän lausunnon mukaisesti kaupunginvaltuusto hylkäsi [1]) kaksi kauppias K. F. Nymanin ja kauppakirjanpitäjä C. F. Blomqvistin tekemää anomusta, jotka kumpikin tarkoittivat n. s. Dreijerin peltoon kuuluvan ja vuoteen 1881 asti puutarhurinleski A. Balakinille vuokratun IV kaupunginosan korttelissa n:o 156 Uikussa sijaitsevan Ruoholahdenkadun tontin n:o 1 vuokraoikeuden lunastamista. Myöhemmin maistraatti kuitenkin alisti valtuuston ratkaistavaksi, voitaisiinko sekä mainittu tontti että niinikään Dreijerin peltoon kuuluva Eerikinkadun tontti n:o 28 vuokramaksua asianmukaisesti alentamalla ottaa pois leski Balakinilta ja niiden vuokraoikeus tarjota julkisella huutokaupalla. Valtuuston myönnyttyä [2]) tähän maistraatti ilmoitti, että v. t. kaupungininsinööri oli arvioinut leski Balakinille tulevan alennuksen 65: 66 markaksi edellisen ja 80: 86 markaksi jälkimmäisen tontin osalta vuodessa sekä ehdotti, että hänen vuokramaksuaan tämän mukaisesti alennettaisiin 146: 52 markkaa sekä että kyseiset tontit lohkaistaisiin erilleen ja sen jälkeen toimitettaisiin niiden julkinen huutokauppa. Asiaa uudelleen esiteltäessä valtuusto päätti [3]), koska tontit mahdollisesti voivat soveltua niiden rakennusten paikaksi, jotka kaupunki aikoi teettää kuumesairaalan tarpeisiin [4]), lykätä huutokaupan toimittamisen, kunnes sairaalan paikka oli lopullisesti määrätty.

Kirvesmies J. Kosken anomuksen Eerikinkadun tontin n:o 24 vuokraoikeuden lunastamisesta kaupunginvaltuusto katsoen siihen, että tämäkin oli niitä tontteja, joille suunniteltu kuumesairaalarakennus voitiin ajatella sijoitettavaksi, lähetti [5]) aikaisemmin sairaalakysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [4]), mutta sitä ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Tontin vuokralleantoa koskeva lausunto. Kaupunginvaltuusto, jolta oli pyydetty lausuntoa kauppalaivankapteeni F. von Schantzin anomuksesta, että hän saisi lunastaa Antinkadun varrella olevien vuokratonttien n:ot 31 ja 33 vuokraoikeuden rakennuttaakseen niille puuseppätehtaan, lähetti [6]) asian valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [7]) valmistelemaan kysymystä yksityisille luovutettujen kaupungin vuokratonttien myynnistä, minkä jälkeen valtuusto valiokunnan lausunnossaan [8]) esittämän ehdotuksen mukaisesti päätti [9]) ehdottaa anomuksen evättäväksi.

Huvilatilat, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1876. Maistraatin jätettyä kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, miten oli meneteltävä erinäisten luetteloon merkittyjen huvilatilain suhteen, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1876, valtuusto lähetti [10]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [11]) vtt Numell ja Brummer sekä kunnallisraatimies A. F. Salin. Kun valiokunnan työ sen jäsenten ollessa estyneinä viivästyi ja maistraatti myöhemmin kehoitti kiirehtimään asian käsittelyä, valtuusto otti sen ratkaistavakseen odottamatta valiokunnan mietintöä ja päätti [12]) tällöin, että asianomaiset vuokraajat aikaisemmin voimassa ollein ehdoin saivat pitää kaikki mainittuun luetteloon

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 4 §.— [2]) S:n 21 p. maalisk. 4 §. — [3]) S:n 14 p. heinäk. 3 §. — [4]) Ks. s. 93. — [5]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 15 §. — [6]) S:n 31 p. lokak. 12 §. — [7]) Ks. s. 21. — [8]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask., liite D. — [9]) S:n s:n 8 §. — [10]) S:n 21 p. maalisk. 6 §. — [11]) S:n s:n 11 §. — [12]) S:n 21 p. marrask. 18 §.

merkityt tilat hallussaan vielä vuoden eteenpäin eli tammikuun 1 p:ään 1878, lukuun ottamatta Kaisaniemen ravintolatilaa sekä huviloita n:o 23 Hörneperiä, n:o 29 Näkkiä, n:o 37 Kalliota, n:o 42 Alppia, n:o 44 Viksbergiä ja n:o 45 Tallbergiä, joista kaupunginvaltuusto aikaisemmin oli päättänyt.

Meilahden huvila-alueiden käyttö ja teiden rakentaminen niille. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 palauttanut [1]) Mejlansin tilan alueella olevien huvila-alueiden käyttökysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan mietinnön [2]), jossa tämä valiokunta oli ehdottanut, että mainitun tilan huvila-alueille erinäisin ehdoin rakennettaisiin kaksi ajotietä ja niiden tarpeisiin höyrylaivasilta sekä että ryhdyttäisiin toimenpiteisiin tilan osuuden erottamiseksi sen ja Huopalahden kylän sekä mahdollisesti muiden isojakolohkokuntain yhteisestä kalavedestä. Tällöin valtuusto oli antanut valiokunnalle tehtäväksi ryhtyä neuvotteluihin Mejlansin tilan vuokraajan, eversti W. Spåren, ja huvila-alueen n:o 3 vuokraajan, kauppias G. A. Herlinin, kanssa edullisempien ehtojen aikaansaamiseksi mainitussa suhteessa. Tämän johdosta antamassaan uudessa mietinnössä [3]) valiokunta erinäisin muutetuin ehdoin uudisti edellä mainitun ehdotuksensa sekä aikaisemmin esittämänsä ehdotuksen [4]) Meilahden huvila-alueiden n:ot 4—9 antamisesta vuokralle. Valtuusto päätti [5]) kuitenkin vtn Sandbergin mietintöön liittämän vastalauseen mukaisesti evätä nämä ehdotukset ja antaa kysymyksen Meilahdesta asuntohuviloille varatun maan antamisesta vuokralle toistaiseksi raueta.

Lupa konetehtaan perustamiseen ja vuokraoikeuden pidennys. Siltasaarella olevan huvilan n:o 33 haltijan, siviili-insinööri J. Stenbergin tekemän ja maistraatin puoltaman anomuksen, että mainitun huvilan, jonka alueelle anomuksentekijä halusi perustaa konetehtaan ynnä valimon, vuokraehtoja muutettaisiin, kaupunginvaltuusto lähetti [6]) aikaisemmin asetettuun valiokuntaan [7]), joka oli saanut tehtäväkseen antaa lausunnon erinäisten huvilatilain käytöstä ja jota kehoitettiin erikoisesti ottamaan huomioon, voitiinko suurehkon, tulenvaarallisen teollisuuslaitoksen rakentamista Pitkänsillan läheisyyteen pitää sopivana. — Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [8]) valiokunta m. m. lausui, että koska vuokraehdoissa ei nimenomaan kielletty perustamasta huvilan alueelle teollisuuslaitosta, vaan ainoastaan määrättiin, että uudisrakennuksen teettämiseen sinne oli hankittava maistraatin lupa, ei hakijan anomuksen epäämiseen ollut olemassa mitään muuta syytä kuin se, että huvilatila aikaisemmin oli määrätty käytettäväksi asumistarkoituksiin. Suunnitellun teollisuuslaitoksen tulenvaarallisuus ei ollut niin vakavaa laatua, ettei rakennusjärjestyksen mukaan sen rakentaminen itse kaupunkiinkin määrätyin ehdoin olisi käynyt päinsä. Kun tehdaslaitos sitäpaitsi tuottaisi kaupungille huomattavia etuja ja lisäisi työläisväestön hyvinvointia, valiokunta oli sitä mieltä, että anomukseen, mikäli se koski luvan myöntämistä puheena olevan alueen käyttämiseen tehtaan paikaksi, oli määrätyin ehdoin myönnyttävä. Hallintaoikeus, joka meni umpeen vuonna 1901, oli valiokunnan mielestä pidennettävä enintään kahdeksikymmeneksi vuodeksi ehdoin, jotka määrättäisiin ennen silloisen vuokrakauden päättymistä. — Pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [9]) maistraatille lähetettävässä kirjelmässä lausua:

että valtuusto katsoi käyvän päinsä, että muuttamalla aikaisempaa määräystä Siltasaaren huvilan n:o 33 asuntohuvilan luonteesta siviili-insinööri Stenbergin sallittiin aluetta muuten koskevia hallintaehtoja noudattaen

[1]) Ks. s. 33. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 38 v:lta 1875. — [3]) S:n n:o 15 v:lta 1876. — [4]) S:n n:o 33 v:lta 1875. — [5]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 4 §. — [6]) S:n 1 p. kesäk. 13 §. — [7]) Ks. s. 111. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 31. — [9]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 2 §.

perustaa sille konetehdas ynnä siihen yhdistetty valimo, kuitenkin ehdoin, että vastaisten tehdas- ja valimorakennusten tulisijat ja savupiiput sijoitettiin Pitkästäsillasta kauimpana sijaitsevaan rakennusten osaan ja niiden rakentamisessa muuten otettiin huomioon, mitä kaupungin rakennusjärjestyksen 11 ja 12 §:ssä määrättiin tällaisten rakennusten teettämisestä kaupungin alueelle, sekä että vuokrakauden päättyessä kaupungin omistama huvila-alueeseen kuuluva kuormauslaituri oli hyvässä kunnossa luovutettava takaisin kaupungille tai sen korvaukseksi toinen tarkoituksenmukainen laituri, jonka tuli olla sijoitettu maistraatin määräämällä tavalla; sekä

että valtuusto siinä tapauksessa, että suunniteltu tehdaslaitos saatiin aikaan ja pidettiin toiminnassa, myönsi insinööri Stenbergille ja hänen oikeudenomistajilleen oikeuden silloisen vuokrakauden päätyttyä tehdasliikkeen jatkamista varten pitää mainittua huvilaa hallussaan enintään kaksikymmentä vuotta eli vuoden 1921 loppuun korotetusta vuokramaksusta ja muuten ehdoin, jotka kaupunginviranomaiset jatketun hallintakauden alkaessa katsoivat kohtuulliseksi määrätä.

Erään Harjun huvilan alueen vuokralleanto. Kaupunginvaltuusto vuokrasi [1]) erään kaupungin omistaman Harjun huvilan käyttämättömän alueen kauppias G. R. Silfverbladille lähetettyään [2]) hänen vuokrahuutokaupassa tekemänsä tarjouksen, 260 markkaa vuodessa, maistraattiin ja saatuaan sen puoltavan lausunnon.

Erään Vallilan huvilan alueen vuokralleanto. Maistraatin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [3]) 341 markan vuosivuokrasta vuokrata Vallilan huvilan alueella sijaitsevan 77,700 neliöjalan laajuisen alueen kolmeksikymmeneksi vuodeksi ratamestari M. Rudnäsille, joka toimitetussa julkisessa huutokaupassa oli tarjonnut siitä suurimman vuokramaksun.

Liuskasaaren vuokralleanto. Piirustaja C. G. Ekebomin anottua maistraatilta saada vuokrata Liuskasaaren rakennuttaakseen sinne pienehkön soutuja purjeveneveistämön maistraatti ehdotti, että mainitun saaren vuokraoikeus kahdeksikymmeneksiviideksi tai kolmeksikymmeneksi vuodeksi määrätyin ehdoin tarjottaisiin julkisella huutokaupalla. Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä [4]) tämän ehdotuksen maistraatti ilmoitti, että toimitetussa huutokaupassa suurimman tarjouksen, 51 markkaa vuodessa, oli tehnyt vuokraajuri G. Holmberg, ja puolsi puolestaan tämän tarjouksen hyväksymistä. Kaupunginvaltuusto hylkäsi [5]) sen kuitenkin lähettäen samalla kysymyksen Liuskasaaren käytöstä aikaisemmin asetettuun valiokuntaan [6]), joka oli saanut tehtäväkseen antaa ehdotuksen erinäisten kertomusvuonna vapautuvien huvilatilain käytöstä. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Munkkisaaren vuokralleanto. Tehtailija J. Nissisen anottua maistraatilta saada vuokrata Munkkisaaren perustaakseen sinne konepajan ja maistraatin tämän johdosta ehdotettua, että mainitun saaren vuokraoikeus tarjottaisiin julkisella huutokaupalla viidenkymmenen vuoden ajaksi oikeuttamalla tuleva vuokraaja perustamaan sinne tehdas, kaupunginvaltuusto lähetti [7]) asian valiokuntaan [6]), joka aikaisemmin oli asetettu valmistelemaan erinäisten huvilatilain käyttöä koskevaa kysymystä. — Sen jälkeen antamassaan lausunnossa [8]) valiokunta, joka paraikaa laati ehdotusta lukuisten kaupungin vuokra-alueiden vuokraehdoiksi, lausui, että se tällöin oli havainnut vält-

---

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 7 §. — [2]) S:n 22 p. helmik. 8 §. — [3]) S:n 7 p. maalisk. 2 §. — [4]) S:n 29 p. helmik. 11 §. — [5]) S:n 9 p. toukok. 6 §. — [6]) Ks. s. 111. — [7]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 6 §. — [8]) S:n 28 p. marrask., liite.

tämättömäksi ennen vuokratilain tarjoamista uudestaan vuokralle hankkia varmat tiedot niiden laajuudesta ja laadusta sekä siinä tarkoituksessa kartoittaa ja kartalla selittää nämä alueet sekä arvioida niiden maaveron. Tällaisiin valmistaviin töihin ei kuitenkaan vielä ollut ryhdytty Munkkisaaren suhteen eikä niitä lähiaikoinakaan voitu sopivasti suorittaa, vaan näytti ne olevan lykättävä seuraavaan kevääseen muilla vuokra-alueilla suoritettavien samanlaisten töiden yhteyteen. Ennenkuin tehtiin päätös Munkkisaaren pitkäaikaisesta käytöstä, näytti kuitenkin olevan syytä odottaa Hietalahden satamalaitesuunnitelmaa, joka oli odotettavissa niin pian kuin rautatie saatiin ulotetuksi mainittuun lahteen. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [1]) toistaiseksi evätä hakijan anomuksen.

Vanhankaupungin myllyn vuokralleanto. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [2]) vuokrata Vanhankaupungin koskessa olevan myllyn Osakeyhtiö Neptunille siihen ajankohtaan asti, jolloin yhtiö sopimuksen mukaan oli velvollinen kokonaan luovuttamaan vesijohdon kaupungille, ehdoin, että yhtiö suoritti kaikki valtion ja kunnan verot sekä myllystä palovakuutusmaksua sen määrän, jonka v. t. kaupungininsinööri arvioinnissaan katsoi antavan kaupungille täyden vakuuden tulipalon mahdollisesti aiheuttamasta vahingosta, sekä maksoi vuosivuokraa 200 markkaa lukien siitä ajasta, jolloin yhtiön vuokraoikeus kaupungille vanhastaan kuuluvaan myllyn kuudestoistaosaan päättyi.

Erään It. Viertotien varrella olevan alueen vuokralleanto. Ent. aliupseerin J. M. Hällstenin maistraatille tekemän anomuksen saada rakennuspaikaksi vuokrata jonkin mahdollisesti vielä varaamatta olevan alueen It. Viertotien varrelta maistraatti ehdotti evättäväksi, koska kyseisen maan yleinen käyttösuunnitelma olisi laadittava, ennenkuin osia siitä luovutettiin yksityisille henkilöille. Valtuusto epäsi [3]) sittemmin anomuksen.

Vuokraoikeuden pidennyksiä. Kivipainaja F. O. Liewendahlille myönnettiin [4]) anomuksesta tammikuun 1 p:stä 1877 lukien kymmeneksi vuodeksi pidennetty huvilan n:o 37 Kallion vuokraoikeus.

Ent. lippumiehen J. Tallgrenin anomukseen huvilan n:o 66 Tunturilaakson vuokraoikeuden pidentämisestä kaupunginvaltuusto myöntyi [5]) pidentäen hakijan vuokraoikeuden ehtoja muuttamatta viideksitoista vuodeksi lukien tammikuun 1 p:stä 1877 samalla kuitenkin velvoittaen hänet maistraatin määräämän ajan kuluessa korjaamaan erinäisiä aitauksen ja istutusten puutteellisuuksia.

Tehtailija W. Andstenille pidennettiin [6]) vuokraehtoja muuttamatta huvilan n:o 23 Hörneperin vuokraoikeus vuoden ajaksi lukien tammikuun 1 p:stä 1877 oikeuttamalla hänet seuraavana kesänä järjestämään tiluksen säädetty katselmus ja tarkastus sekä sen jälkeen anomaan tuntuvampaa vuokra-ajan pidennystä, joka myönnettäisiin hänelle, jos siihen katsottiin olevan syytä, missä tapauksessa vuosi 1877 luettaisiin pidennysaikaan sisältyväksi.

Kauppias K. G. Langeenin anomuksen huvilain n:o 38 Bredvikin ja n:o 39 Ilolan vuokraoikeuden pidentämisestä valtuusto lähetti [7]) valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [8]) käsittelemään kysymystä erinäisten huvila-alueiden käytöstä, mutta sitä ei käsitelty loppuun vuoden kuluessa.

Tehtailija O. Osbergille myönnettiin [9]) vuokraehtoja muuttamatta huvilan n:o 29 Näkin vuokraoikeuden pidennys vuoden ajaksi lukien tammikuun

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 4 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 6 §. — [3]) S:n 19 p. syysk. 4 §. — [4]) S:n 17 p. lokak. 4 §. — [5]) S:n 21 p. marrask. 15 §. — [6]) S:n s:n 16 §. — [7]) S:n s:n 17 §. — [8]) Ks. s. 111. — [9]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 23 §.

1 p:stä 1877 oikeuttamalla hänet seuraavana kesänä huolehtimaan tilan säädetystä katselmuksesta ja tarkastuksesta sekä sen jälkeen anomaan tuntuvampaa vuokra-ajan pidennystä, joka hänelle myönnettäisiin, jos siihen katsottaisiin olevan syytä, jolloin vuosi 1877 luettaisiin sisältyväksi pidennysaikaan.

Kauppias G. Barkoffin anomus erinäisten hänen hallussaan olevien Kampinmalmilla sijaitsevien n. s. junkkarikoulun viljelysten vuokrakauden pidentämisestä lähetettiin [1]) eräiden huvilatilain käyttökysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [2]), joka ei käsitellyt sitä loppuun kertomusvuonna.

Teurastajamestari I. W. Wareliuksen anomuksen Forsbyn palkkatalon vuokraoikeuden pidentämisestä, minkä anomuksen maistraatti tilalla toimitetun katselmuksen nojalla oli ehdottanut evättäväksi, valtuusto niinikään lähetti [3]) edellä mainittuun valiokuntaan. Sen jälkeen antamassaan lausunnossa [4]) tämä ehdotti, että teurastajamestari Wareliuksen sallittaisiin annettuaan uuden takauksen siihen asti voimassa ollein ehdoin pitää tilaa hallussaan tammikuun 1 p:ään 1878, mutta että ellei hän halunnut käyttää hyväkseen tätä etua, maistraatti uuden huutokaupan toimitettuaan vuokraisi Forsbyn tilan maaliskuun 14 p:stä 1877 tammikuun 1 p:ään 1878 enimmän tarjoavalle, jolloin maistraatin kumpaisessakin tapauksessa oli katsottava, että se rappiotila, johon hakija oli antanut rakennusten ja tilusten vajota, asianmukaisesti selvitettiin ja kaupunki sai siitä hyvityksen. Kun asiaa esiteltäessä oli ilmoitettu, ettei hakija välittänyt edellä mainitusta lyhyestä hallintakaudesta, valtuusto päätti [5]), että tilan vuokraoikeus heti tarjottaisiin julkisella huutokaupalla. Lisäksi kehoitettaisiin maistraattia valiokunnan ehdotuksen mukaisesti siinä tapauksessa, että asia joltakin osaltaan rahatoimikamarin ryhdyttyä toimintaan joutuisi maistraatin toimivallan ulkopuolelle, ilmoittamaan kamarille, mitä asiassa oli tehty sekä missä suhteessa sen jatkuva käsittely kuului kamarille.

Päätös vuokraoikeuden pidentämistä koskevan valituksen johdosta. Maistraatti ilmoitti [6]) senaatin hylänneen ne valitukset [7]), jotka vaskenvalaja G. Lindström vuonna 1875 oli esittänyt kuvernöörin päätöksestä asiassa, joka koski kaupungille kuuluvan huvilan n:o 34 Brogårdin hallintaoikeuden pidennystä ja jossa valituksentekijää oli neuvottu ajamaan asiaansa asianomaisessa tuomioistuimessa.

Vuokraoikeuden siirtoja. Kauppias G. A. Herlinin anomuksen saada kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa Mejlansin tilan alaisen Lilla Fiskarviken-nimisen huvilan n:o 3 vuokraoikeuden kaupunginvaltuusto maistraatin puoltolauseen mukaisesti hyväksyi [8]), kuitenkin ehdoin, että luovutuksesta tehtiin ilmoitus asianmukaisessa järjestyksessä.

Porvarinleski L. Rosenqvistin anomuksen saada toiselle henkilölle luovuttaa Södernäsin niemellä olevan Södervikin huvilan vuokraoikeuden kaupunginvaltuusto niinikään maistraatin puoltolauseen mukaisesti samanlaisin ehdoin hyväksyi [9]).

Vuokraehtojen muutoksia. Toimitetussa tutkimuksessa oli selvitetty, että suomalaiselle alkeisoppilaitokselle luovutetut korttelissa n:o 60 Säynäässä Ratakadun varrella sijaitsevat tontit n:ot 2 ja 4 sisältyivät siihen mainitun

---

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. jouluk. 8 §. — [2]) Ks. s. 111. — [3]) Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 9 §. — [4]) S:n 18 p. jouluk., liite D. — [5]) S:n s:n 5 §. — [6]) S:n 10 p. helmik. 1 §. — [7]) Ks. s. 35. — [8]) Valt. pöytäk. 27 p. tammik. 5 §. — [9]) S:n 15 p. helmik. 7 §.

korttelin alueeseen, joka kesäkuun 1 p:ään 1878 oli vuokrattu oikeusraatimies J. F. Gaddille. Tämän johdosta tämä samalla kuin ilmoitti suostuvansa heti luovuttamaan oppilaitokselle myönnetyn maan, anoi maistraatilta, että kaupunki, jolle hän jo kesäkuun 1 p:nä 1874 taimiston perustamista varten oli luovuttanut kolmanneksen hänelle mainitun alueen lisäksi vuokrattua viljelysaluetta, koska taimiston laajentaminen oli välttämätöntä, ottaisi haltuunsa muunkin osan viljelystä ehdoin, että hänelle myönnettiin hyvitystä taimistoksi luovutetusta maasta vuosilta 1874 ja 1875 yhteensä 300 markkaa sekä vuosilta 1876 ja 1877 alennusta koko viljelysalueen vuokramäärästä, joka siihen asti oli ollut 900 markkaa, 350 markkaa vuodessa. Sen ohessa oikeusraatimies Gadd anoi, että hän vuokramaksun edellä mainitun alennuksen jälkeen saisi jatkuvasti asua kyseisellä alueella olevassa asuinrakennuksessa ja käyttää siellä olevaa leivintuparakennusta. Maistraatin puoltolauseen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1]) myöntyä hakijan anomukseen edellyttäen, että tontit n:ot 2 ja 4 kokonaan sisältyivät siihen alueeseen, josta hän oli ilmoittanut suostuvansa luopumaan, kuitenkin ehdoin, että hakija siinä tapauksessa että kaupunki halusi saada jäljelläolevan osan vuokralle annettua aluetta sekä sinne teetetyt rakennukset käytettäviksi yleiseen tarkoitukseen, oli velvollinen kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta luovuttamaan ne kaupungille.

Mejlansin tilan huvilan n:o 3 vuokraaja, kauppias G. A. Herlin, anoi, että mainitun alueen vuokrasopimusta muutettaisiin siten, ettei hänen enää tarvitsisi luovuttaa käytettäväksi pihamaansa poikki kulkevaa tietä, sekä että tilan vielä jakamatta olevat kalavedet, joiden piirissä hänellä oli oikeus kalastaa n. s. Pikku Kalastajalahdessa (Lilla Fiskarviken), jaettaisiin. Lähetettyään [2]) tämän anomuksen valiokuntaan, joka vuonna 1875 oli asetettu [3]) käsittelemään kysymystä Meilahden huvila-alueiden käytöstä, kaupunginvaltuusto tämän valiokunnan lausunnossaan [4]) tekemän ehdotuksen mukaisesti päätti [5]) evätä hakijan anomuksen sen edelliseltä osalta, mutta sitävastoin hyväksyen valiokunnan aikaisemmin tekemän, mutta valtuuston silloin hylkäämän ehdotuksen [6]) kehoittaa maistraattia hankkimaan läänin kuvernööriltä maanmittarille määräyksen erottaa Mejlansin tilan osuuden tämän tilan ja Huopalahden kylän sekä mahdollisesti muiden isojakolohkokuntain yhteisestä kalavedestä.

3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Raatihuoneen huoneistojen käytön järjestäminen uudestaan sekä raatihuoneen korottaminen. Kaupungin tullikamarin anomuksen, että sille hankittaisiin suurempi virkahuoneisto, kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli lähettänyt [7]) valiokuntaan, joka oli asetettu [8]) käsittelemään kysymystä uuden tulli- ja pakkahuoneen rakennuttamisesta, ja tämä oli katsonut tullikamarin huoneistoa voitavan laajentaa siten, että raatihuoneessa sijaitseva kaupungin huutokauppakamari siirrettäisiin vuokrahuoneistoon, jolloin raastuvanoi-

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 9 §. — [2]) S:n 14 p. heinäk. 5 §. — [3]) Ks. s. 33. — [4]) Valt. pöytäk. 5 p. jouluk., liite I. — [5]) S:n s:n 7 §. — [6]) Ks. s. 34. — [7]) S:n s. 43. — [8]) S:n s. 37.

keuden kolmas osasto ottaisi haltuunsa sen huoneiston ja mainitun osaston hallussa olleista kolmesta huoneesta tullikamarin huoneistoa lähinnä oleva annettaisiin tullikamarin käytettäväksi. Valtuusto oli kuitenkin hylännyt tämän ehdotuksen, minkä jälkeen asia maistraatin tarjottua tullikamarin tarpeisiin kaksi eri huoneistoa oli palautettu [1]) valiokuntaan.

Valiokunta antoi sen jälkeen asiasta uuden lausunnon [2]) ja huomautti siinä m. m., että molemmista tarkoitukseen tarjotuista huoneistoista sillävälin toinen kokonaan ja toinen osaksi oli annettu vuokralle. Niin ollen ja koska ei näyttänyt olevan toiveita siitä, että pakkahuoneen läheisyydestä olisi mahdollista saada vuokratuksi toista sopivaa huoneistoa tullikamarille, valiokunta uudisti edellä mainitun alkuperäisen ehdotuksensa. Kaupunginvaltuusto päätti [3]) tätä osittain muuttaen kehoittaa maistraattia ensi tilassa hankkimaan raatihuoneen ulkopuolelta toisen huoneiston huutokauppakamarille sekä sen jälkeen esittämään valtuustolle raatihuoneen huoneistojen käyttöä koskevan ehdotuksen erityisesti pitäen silmällä tullikamarin lisätilan tarvetta. Maistraatin, jonka kuitenkaan ei ollut onnistunut vuokrata toista huoneistoa huutokauppakamarille, laadittua tällaisen käyttöehdotuksen valtuusto asetti [4]) asiaa käsittelemään uuden valiokunnan, johon tulivat [5]) vtt Granholm, Jansson ja Borg. Tähän valiokuntaan lähetettiin [6]) myöhemmin myöskin kirjelmä, jonka maistraatti oli lähettänyt lisätilan hankkimista kaupungin poliisilaitokselle koskevan esityksen johdosta.

Uusi valiokunta huomautti lausunnossaan [7]), että maistraatin antama huoneistojen järjestelyehdotus tosin useissa suhteissa oli tarkoituksenmukainen, mutta että valiokunta, koska ehdotus perustui olettamukseen, että huutokauppakamarille voitiin saada toinen huoneisto, ja tämä oli osoittautunut mahdottomaksi, katsoi kysymyksen raatihuoneen huoneistojen järjestelyn tuntuvasta muuttamisesta täytyvän raueta, kunnes tarpeellinen lisähuoneisto oli saatu hankituksi. Sopivinta olisi sen vuoksi supistaa muutokset siihen, että tähdellisimmät tarpeet saatiin tyydytetyiksi, nim. lisätilan hankkimiseen tullikamarille ja poliisikamarille. Raastuvanoikeuden kolmannen osaston etuhuone olisi tässä tarkoituksessa väliseinällä jaettava kahteen osaan, joihin kumpaankin olisi sisäänkäytävä eteisestä, minkä jälkeen tullikamarin huoneistoa lähinnä sijaitseva osa luovutettaisiin tälle virastolle, ja eräs raatihuonerakennuksen läntisen ulkohuonekylkirakennuksen huone sisustettava ensimmäisen poliisivartiokonttorin arestihuoneeksi; sitäpaitsi olisi kaasujohto johdettava osaan tullikamarin huoneistoa. Samalla kertaa olisi maistraattia kehoitettava antamaan v. t. kaupungininsinöörin laatia piirustukset ja kustannusarvio raatihuoneen itäisen kylkirakennuksen muuttamiseksi ja korottamiseksi siten, että sinne voitaisiin sijoittaa huutokauppakamari ja sieltä luovuttaa lisätilaa ensimmäiselle poliisivartiokonttorille, tarpeellisiksi vankilahuoneiksi y. m. Koska näitä muutostöitä kuitenkaan todennäköisesti ei voitu suorittaa ennenkuin vuoden tai parin kuluttua, olisi maistraatin sitäpaitsi viipymättä koetettava saada huutokauppakamarille viimeistään kesäkuun 1 p:stä 1877 vuokratuksi toinen sopiva huoneisto, jotta lähitulevaisuudessa välttämätön raatihuoneen huoneistojen uudestaanjärjestely voitaisiin toteuttaa mainittuna vuonna.

Ennenkuin asia tässä uudessa vaiheessaan joutui kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, valtuusto päätti [8]) tiedustella maistraatilta, eikö joitakin

[1]) Ks. s. 43. — [2]) Valt. pöytäk. 10 p. helmik., liite B. — [3]) S:n s:n 9 §. — [4]) S:n 21 p. maalisk. 7 §. — [5]) S:n s:n 11 §. — [6]) S:n 20 p. huhtik. 5 §. — [7]) S:n 23 p. toukok., liite A. — [8]) S:n s:n 2 §.

Aleksanterinkadun tontilla n:o 22 sijaitsevan kivitalon pohjakerroksen raatihuoneeseen rajoittuvia huoneita tai jotakin muuta huutokauppakamarille sopivaa huoneistoa raatihuoneen ulkopuolelta voisi saada vuokratuksi kesäkuun 1 p:stä 1876. Vastaukseksi tähän maistraatti ilmoitti, ettei kaupunki mainitusta päivästä lukien voinut saada vuokralle mainittuja huoneita eikä muutakaan sopivaa huoneistoa, mutta että edellä mainitun pohjakerroksen huoneistot seuraavaksi vuokravuodeksi, kesäkuun 1 p:stä 1877 lukien, olivat saatavissa 5,000 markan vuosivuokrasta.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyläten ehdotuksen raastuvanoikeuden kolmannen osaston etuhuoneen jakamisesta päätti [1]) antaa maistraatille tehtäväksi ensi tilassa sisustaa erään raatihuonerakennuksen läntisen ulkohuonekylkirakennuksen huoneen ensimmäisen poliisivartiokonttorin arestihuoneeksi ja johtaa kaasujohdon tullikamarin huoneistoon, vähintään kolmeksi vuodeksi lukien kesäkuun 1 p:stä 1877 vuokrata kaupungin tarpeisiin Aleksanterinkadun talon n:o 22 ajoportin kummallakin puolella olevat huoneistot sekä antaa valiokunnan ehdottamaa raatihuoneen itäisen kylkirakennuksen korottamista koskevat piirustukset kustannusarvioineen kaupungininsinöörin laadittaviksi.

Huoneiston luovuttaminen porvaris- tai talonpoikaissäädylle. Läänin kuvernöörin tiedusteltua, voitiinko porvaris- tai talonpoikaissäädylle tulevain valtiopäivien ajaksi luovuttaa huoneisto raatihuoneesta, kaupunginvaltuusto päätti [2]) vastaukseksi ilmoittaa, ettei valtuusto voinut luopua ainoasta tähän tarkoitukseen sopivasta raatihuoneen huoneistosta, nimittäin valtuuston istuntosalista, koska valtuustolla ei ollut käytettävänään muuta kokoushuoneistoa, minkä lisäksi sillä raatihuoneessa oli kansliansa ja arkistonsa, käytettävänään maistraatin arkisto ja asetuskokoelma ja lisäksi läheisestä yhteydestä maistraatin kanssa johtuva huomattava etu. Kun kuitenkin yliopiston rehtori, jonka kanssa niinikään oli oltu neuvotteluissa edellä mainitusta kysymyksestä, oli pitänyt mahdollisena luovuttaa valtuuston kokouksia varten käytettäväksi valtiopäivien ajaksi joko laboratoriorakennuksen kemian luentosalin tai yliopistorakennuksen matematiikan luentosalin, kuvernööri esitti valtuustolle kysymyksensä uudestaan siinä muodossa, voitaisiinko raatihuoneesta luovuttaa huoneisto talonpoikaissäädylle, missä tapauksessa valtuusto saisi kokouksiaan varten käyttää sitä edellä mainituista yliopiston huoneistoista, jonka valtuusto katsoi tarkoituksiinsa sopivammaksi. Asiaa uudestaan esiteltäessä valtuusto päätti [3]) tähän vastata, että edellä mainittu tarjous tosin poisti yhden valtuuston epäävän kannan syistä, mutta että valtuuston istuntosali kokousten lisäksi tarvittiin pöydälle pantujen asiakirjain säilyttämiseen, joiden aina tuli olla käytettävissä, sekä erittäinkin valtuuston valiokuntain miltei jokapäiväisiä kokouksia varten, joille valiokunnille oli erittäin tärkeätä voida helposti päästä käsiksi arkistoon ja asetuskokoelmaan; katsoen tähän ja huoneiston luovuttamisesta muutenkin aiheutuvaan hankaluuteen valtuusto oli sitä mieltä, että sen kunnan hyvin ymmärrettävän edun vuoksi oli pysyttävä aikaisemmassa päätöksessään niin kauan kuin mahdollisuus huoneiston hankkimiseen talonpoikaissäädylle toisaalta, nim. joko ylioppilastalosta tai laboratoriorakennuksen mineralogiselta osastolta, vielä oli olemassa.

Huoneistojen luovuttaminen näyttelyvieraille. Siviili-insinööri F. F. Sivén oli maistraatilta anonut, että kaupungin kansakouluhuoneistot kevätluku-

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 4 §. — [2]) S:n 9 p. marrask. 9 §. — [3]) S:n 21 p. marrask. 24 §

kauden päätyttyä luovutettaisiin hänelle käytettäviksi kesällä toimeenpantavan yleisen suomalaisen teollisuusnäyttelyn aikana huoneistoiksi varattomille näyttelyvierailleen sekä että, ellei täten voitaisi varata riittävää tilaa, hänen käytettäväkseen mainittuun tarkoitukseen luovutettaisiin myöskin eräs Röön köydenpunomarataan kuuluva vajarakennus. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [1]) maistraatille ilmoittaa, että valtuusto kansakouluhuoneistoissa suoritettavien korjausten takia voi tähän tarkoitukseen luovuttaa ainoastaan lastenkodin talon suuren kansakoulusalin ja tämänkin ainoastaan edellyttäen, että hakija hankki itselleen talon omistajalta, Rouvasväenyhdistykseltä, huoneiston käyttöluvan. Edellä mainitun vajarakennuksen valtuusto oikeutti maistraatin luovuttamaan hakijan käytettäväksi, mikäli se katsoi sen kohtuulliseksi.

Samassa tarkoituksessa insinööri Sivén oli Suomen sotilaspiirin piiriinsinöörihallitukselta anonut, että hänelle luovutettaisiin Katajanokalla oleva sotaväen kivinen maneesirakennus. Läänin kuvernöörin pyydettyä tämän johdosta asiasta selvitystä maistraatilta kaupunginvaltuusto päätti [2]) kuvernöörille ilmoittaa, ettei kaupungilla ollut tietoa hakijan aikeesta ja ettei se myöskään suostunut mihinkään puheena olevaa yritystä koskeviin sitoumuksiin.

Kaisaniemen ravintolan vuokralleanto. Erinäisten huvilatilain käyttökysymystä käsittelemään asetetun valiokunnan [3]) ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [4]), että Kaisaniemen ravintola, jonka vuokrakausi päättyi lokakuun 1 p:nä, tarjottaisiin uudestaan vuokrattavaksi entisin ehdoin. Kun korkein tarjous oikeudesta viiden vuoden aikana edellä mainitusta päivästä lukien harjoittaa ravintolaliikettä Kaisaniemen ravintolassa toimitetussa huutokauppatilaisuudessa oli noussut 5,900 markan vuotuiseen vuokramäärään, valtuusto kuitenkin maistraatin esityksestä antoi [5]) tälle tehtäväksi jonkin verran muutetuin ehdoin uudestaan tarjota mainitun oikeuden huutokaupalla. Tämän jälkeen pidetyssä uudessa huutokaupassa, joka taaskin koski viittä vuotta, teki suurimman tarjouksen, 6,100 markkaa vuodessa, ravintoloitsija A. Winter, ja tämän tarjouksen valtuusto maistraatin sitä puollettua hyväksyi [6]).

Oikeus asua pakkolunastetuissa taloissa olevissa huoneistoissa. Maistraatin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto oikeutti [7]) erinäisiä henkilöitä, jotka vuonna 1875 olivat saaneet luvan [8]) kesäkuun 1 p:ään 1876 asua joissakin kaupungille pakkolunastetuissa Katajanokan taloissa, toistaiseksi ja kesäkuun 1 p:ään 1877 entisin vuokrin käyttämään hyväkseen aikaisempia huoneistojaan, kuitenkin velvollisina siinä tapauksessa, että sitä ennen toisin määrättiin, vuokrakauden kestäessäkin kolmen kuukauden kuluessa irtisanomisesta muuttamaan huoneistoista.

Työ- ja vaivaistalon uudisrakennustyöt. Erään kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan [9]) annettua valtuustolle lausunnon [10]) vaivaishoitojohtokunnan vireille panemasta ehdotuksesta, joka koski lisärakennuksen teettämistä kaupungin työ- ja vaivaistaloon, ja johtokunnan annettua siltä vaaditun selvityksen valiokunnan mainitussa lausunnossa ehdottamaan sairaalarakennukseen tarvittavain sairassijain määrästä valtuusto vuonna 1875 oli siirtä-

---

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 13 §. — [2]) S:n s:n 12 §. — [3]) Ks. s. 111. — [4]) Valt. pöytäk. 29 p. elok. 2 §. — [5]) S:n 19 p. syysk. 11 §. — [6]) S:n 4 p. lokak. 8 §. — [7]) S:n 14 p. heinäk. 11 §. — [8]) Ks. s. 44. — [9]) S:n s. 41. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 44 v:lta 1875.

nyt [1]) asian käsittelyn seuraavaan vuoteen. Asiaa uudelleen esiteltäessä valtuusto päätti [2])

rakennuttaa työ- ja vaivaistalon yhteyteen uuden sairashuoneita sekä kylpyhuoneen, kirkkosalin, tarpeelliset asuinhuoneet y. m. käsittävän kivirakennuksen, jossa olisi tilaa yhteensä 40 sairasvuoteelle;

antaa seitsenjäseniselle toimikunnalle, joka olisi päätösvaltainen viisijäsenisenä, tehtäväksi laadittaa ja lähettää valtuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi tämän rakennuksen yksityiskohtaiset piirustukset kustannusarvioineen sekä huolehtia rakennustyön johdosta; samoinkuin

antaa raha-asiainvaliokunnalle tehtäväksi ehdottaa, miten rakennuksen teettämiseen tarvittavat varat oli hankittava.

Kaupunginvaltuuston sen jälkeen valittua [3]) rakennustoimikunnan jäseniksi vtt Ärtin, Margelinin, Höijerin, Blombergin ja Wavulinin, senaatinkanslisti B. J. Ahngerin ja kauppias A. W. Nyströmin toimikunta antoi valtuustolle asiaa koskevan mietinnön [4]) siihen liittyvine piirustuksineen ja kustannusarvioineen. Toimikunta, jota sen työssä olivat avustaneet kaupungin molemmat köyhäinlääkärit, huomautti siinä m. m., ettei se ollut pitänyt kaupunginvaltuuston päätöstä yksityiskohdissa niin sitovana, että se olisi estänyt piirustuksissa noudattamasta jonkin verran eroavaa suunnitelmaa, jos se muuten osoittautui käytännölliseksi ja edulliseksi. Siten toimikunta ehdotti, ettei rukoussalia sovitettaisi samaan rakennukseen kuin sairashuoneet, vaan erilliseen puurakennukseen, joka sijoitettaisiin lähinnä sairaalaa sijaitsevan holhokkien asuinrakennuksen ulkofasaadin kohdalle. Tämän järjestelyn tarkoituksena olisi ensi sijassa kaupungin kustannusten säästäminen, koska rukoussalia varten siten käytettäisiin huokeampaa rakennusainetta, eikä se myöskään aiheuttaisi mainittavaa hankaluutta, koska ne potilaat, jotka voivat saapua jumalanpalveluksiin saman katon alla olevaan rukoussaliin, todennäköisesti sanottavatta vaikeudetta voivat siirtyä 70 tai 80 jalan päähän sairaalan ulkopuolellekin; sitäpaitsi voitiin heikoille sairaille järjestää yksityistä sielunhoitoa sairaalassa. Toinen poikkeus valtuuston päätöksestä oli se, että sairaalarakennuksen piirustuksiin oli järjestetty kaksi kylpyhuonetta yhden sijaan, minkä muutoksen oli aiheuttanut se seikka, että koska rakennus oli suunniteltu kaksikerroksiseksi, kävisi hankalaksi jokaista kylpyä varten siirtää vaikeammin sairaat toisesta kerroksesta toiseen. — Kustannusarviot nousivat sairaalan osalta 81,000 markkaan ja rukoussalin osalta 17,500 markkaan. — Sairaalarakennuksen muuraaminen oli toimikunnan mielestä lykättävä seuraavaan vuoteen, jota vastoin tarpeelliset perustustyöt oli suoritettava jo kuluvana vuonna ja rukoussali syksyksi saatava sellaiseen kuntoon, että se voitiin luovuttaa tarkoitukseensa.

Toimikunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [5]):

hyväksyä ja vahvistaa toimikunnan toimeksiannosta laaditut piirustukset ja kustannusarviot;

oikeuttaa toimikunnan, jos se harkitsi sen kaupungille edulliseksi, tarjoamaan kyseiset rakennustyöt urakalle velvoittamalla asianomaiset urakoitsijat saamaan rukoussalin käyttökuntoon syksyksi 1876 ja sairaalarakennuksen valmiiksi syksyyn 1877 mennessä; sekä

sitten kun päätös varain hankkimisesta rakennusyritystä varten oli tehty, tarpeen mukaan antaa toimikunnan käytettäväksi sen tarvitsemat varat,

---

[1]) Ks. s. 41. — [2]) Valt. pöytäk. 27 p. tammik. 2 §. — [3]) S:n 1 p. helmik. 5 §. — [4]) S:n 4 p. huhtik., liite A. — [5]) S:n s:n 3 §.

jotka maistraatin tai rahatoimikamarin toimikunnan tilauksesta oli määrättävä sille maksettavaksi vastedes annettavan tilityksen ehdoin.

Asian rahallisesta puolesta raha-asiainvaliokunta sittemmin antoi mietinnön [1]), jossa käsiteltiin myöskin kysymystä varain hankkimisesta uuden kansakoulurakennuksen teettämiseen, mitä koskevan päätöksen kaupunginvaltuusto oli tehnyt [2]) toisessa yhteydessä. Asian tästä puolesta tehdään selvää [3]) toisessa kohdassa tätä kertomusta.

Uuden kansakoulutalon rakennuttaminen. Täyttääkseen kaupunginvaltuuston vuonna 1875 antaman tehtävän [4]) kansakoulujohtokunta maistraatin välityksellä omine puoltolauseineen lähetti valtuustolle arkkitehti Th. Höijerin laatimat V kaupunginosan kortteliin n:o 111 Tikkaan Punavuorenkadun tonteille n:ot 8 ja 10 teetettävän uuden kansakoulutalon pohjapiirustukset 38,000 markaan päättyvine kustannusarvioineen. Valtuusto lähetti [5]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [6]) vtt Kihlman, Jansson ja Margelin.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [7]) valiokunta huomautti m. m., että rakennus oli aiottu teetettäväksi puusta Punavuoren- ja Kirvesmiehenkatujen kulmauksessa sijaitsevalle tontille n:o 10, kun taas tontti n:o 8 jäisi pihamaaksi ja leikkikentäksi. Rakennus sisältäisi yhteisen eteis- ja päällysvaatehuoneen, kolme koulusalia, joista jokainen olisi 36 jalkaa pitkä, 22 jalkaa leveä ja 12 jalkaa korkea, sekä pohjakerroksessa koulun vahtimestarille aiotun huoneen. Kansakoulujohtokunnan hyväksymää kustannusarviota valiokunta eräiltä osilta piti liian alhaisena ja halusi korottaa sen 42,300 markkaan, mistä 38,712 markkaa arvioitiin tarvittavan kuluvana vuonna. Koska talousarviossa ei ollut rakennustyöhön tarvittavaa määrärahaa, olisi valtuuston raha-asianvaliokunnalta hankittava lausunto varain hankkimisesta tähän tarkoitukseen. Muuten valiokunta ehdotti, että kansakoulujohtokunnalle, jolle työn valvonta hyvin voitaisiin uskoa, annettaisiin tehtäväksi jo olemassa olevan pohjapiirustuksen mukaisesti laadittaa lopulliset rakennuspiirustukset, hankkia niille asianmukainen vahvistus sekä ryhtyä toimenpiteisiin tarpeellisten louhintatöiden suorittamiseksi ja tarvittavien rakennusaineiden ostamiseksi. Sen ohessa olisi johtokunta valtuutettava suorituttamaan työ urakalla ja tilauksesta ennakolta tarpeen mukaan nostamaan kaupunginkassasta sitä varten tarvittavat varat.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [8]) hyväksyä sekä pohjapiirustuksen ja valiokunnan korottaman kustannusarvion että myöskin valiokunnan muut ehdotukset, kuitenkin siten muutettuina, että ne tehtävät ja valtuudet, jotka valiokunta oli tahtonut uskoa kansakoulujohtokunnalle, annettiin sille toimikunnalle [9]), jonka valtuusto aikaisemmin oli asettanut vaivaistalon lisärakennusyrityksestä huolehtimaan. — Koska rakennustyön valmistumisen määräaika, joka päättyi syyskuun 1 p:nä, pidetyssä urakkahuutokaupassa oli havaittu liian lyhyeksi, mainittu toimikunta myöhemmin anoi, että sitä jatkettaisiin seuraavan lokakuun 1 p:ään, minkä johdosta valtuusto päätti [10]) määrätä, että rakennustyö ensi tilassa uudestaan tarjottaisiin urakalle velvoittamalla urakoitsija ennen toukokuun 15 p:ää 1877 saamaan rakennus katon alle ja viimeistään seuraavan kesäkuun 30 p:ään mennessä valmiiksi loppukatselmukseen.

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [2]) Ks. alemp. — [3]) S:n s. 144 ja seur. — [4]) S:n s. 36. — [5]) Valt. pöytäk. 1 p. helmik. 9 §. — [6]) S:n s:n 14 §. — [7]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik., liite D. — [8]) S:n 22 p. helmik. 11 §. — [9]) Ks. s. 120. — [10]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 16 §.

Raha-asiainvaliokunta käsitteli kysymystä varain hankkimisesta rakennustyötä varten vaivaistalon lisärakennustyön rahoittamiskysymyksen yhteydessä. Asian tämän puolen käsittelystä tehdään selvää [1]) toisessa kohdassa tätä kertomusta.

Uusien teurastamojen rakennuttaminen. Helsingin eläinsuojelusyhdistyksen huomautettua maistraatille lähettämässään kirjelmässä, että kaupungin kolmessa Ruoholahdessa sijaitsevassa teurastuslaitoksessa eläinten käsittelyssä ja niiden hengiltäottamisessa sekä puhtaudessa ja järjestyksessä oli paljon toivomisen varaa, maistraatti toimitettuaan teurastuslaitoksissa tarkastuksen antoi kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, eikö kaupungin olisi rakennutettava uusia teurastuslaitoksia sekä kunnes ne saatiin aikaan sitouduttava poistamaan siivottomuutta silloisista teurastuslaitoksista, mikä tehtävä sopivimmin annettaisiin urakalle. Valtuusto lähetti [2]) tämän asian valiokuntaan, johon tulivat [3]) jäseniksi vt Ärt, teurastajamestari C. Lindroth ja oluttehtailija J. H. Brummer, mutta sitä ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Uuden ruumiinavaushuoneen rakennuttaminen. Maistraatin tekemän esityksen uuden ruumiinavaushuoneen rakennuttamisesta uuden luterilaisen hautausmaan luo kesällä palaneen vanhan ruumiinavaushuoneen sijaan valtuusto lähetti [4]) kolmijäseniseen valiokuntaan, johon valittiin [5]) vtt Ärt ja Granholm sekä v. t. kaupunginlääkäri C. I. Qvist ja jota erikoisesti kehoitettiin tutkimaan, paljonko rakennus tulisi maksamaan kivestä teetettynä. Valiokunta ei vuoden varrella antanut mietintöään.

Muonamakasiinin rakennuttaminen venäläiselle sotaväelle. Lisättyjen kaupunginvaltuutettujen tekemällä päätöksellä kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli sitoutunut [6]) Eteläsatamassa, korttelissa n:o 54, olevan tulli- ja pakkahuoneeksi sisustettavan Venäjän valtion omistaman muonamakasiinin korvaukseksi luovuttamaan Venäjän valtiolle täysin valmiissa kunnossa uuden Siltavuorenrantaan teetettävän makasiinin, jonka piirustuksen Suomen sotilaspiirin piiri-insinöörihallitus jo oli hyväksynyt. Sen ohessa maistraatille oli annettu tehtäväksi suorittaa loppuun neuvottelut mainitun hallituksen kanssa makasiinin sijoittamisesta, siihen ja sen ympäri kulkevasta tiestä y. m. Piiri-insinöörihallituksen tällöin esitettyä erinäisiä toivomuksia, jotka maistraatti ehdotti hyväksyttäviksi, ja valtuuston palautettua [7]) asian sitä aikaisemmin käsitelleeseen valiokuntaan [8]) valtuusto tämän lausunnossaan [9]) tekemän ehdotuksen mukaisesti päätti [10]), että makasiini rakennettaisiin 18 venäläistä syltä, t. s. 129 1/3 jalkaa länteen valtuuston ensiksi valitsemasta paikasta sekä että makasiinin ympäri kulkeva tie tehtäisiin 28 jalan levyiseksi, kivettäisiin ja varustettaisiin viemärikourulla.

Oman talon hankkiminen venäläiselle insinöörihallitukselle. Suomen sotilaspiirin venäläisen piiri-insinöörihallituksen päällikkö, insinöörikenraalimajuri Froloff, oli kenraalikuvernööriltä anonut ryhtymistä toimenpiteihin kivitalon ostamiseksi tai rakennuttamiseksi mainitulle hallitukselle edellyttäen, että kaupunki vastedeskin hallitukselle maksoi sen ja sen palveluksessa olevien virkamiesten majoitukseen paikkakunnalla suoritetut vuokrarahat. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa tästä asiasta valtuusto lähetti [11]) sen majoituskysymystä valmistelemaan aikaisemmin asetettuun valiokuntaan [12]). — Sittemmin antamassaan mietinnössä [13]) valiokunta huomautti

[1]) Ks. s. 144 ja seur. — [2]) Valt. pöytäk. 14 p. heinäk. 7 §. — [3]) S:n 8 p. elok. 20 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 15 §. — [5]) S:n s:n 22 §. — [6]) Ks. s. 41. — [7]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 10 §. — [8]) Ks. s. 37. — [9]) Valt. pöytäk. 14 p. maalisk., liite C. — [10]) S:n s:n 5 §. — [11]) S:n 27 p. tammik. 6 §. — [12]) Ks. s. 59. — [13]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

m. m., että majoitusta luonteensa ja voimassa olevien asetusten mukaisesti oli pidettävä tilapäisenä ja ohimenevänä rasituksena, joka kaupungilla, jos sen etu sitä vaati, ehdottomasti oli oikeus suorittaa luonnossa ja josta kaupunki siinä tapauksessa, että sinne sijoitettuja sotilasvoimia vähennettiin tai tarpeellisia valtion rakennuksia tähän tarkoitukseen teetettiin, voi kokonaan tai osaksi vapautua. Kaupungille olikin korkeimmassa paikassa vahvistetussa vuoden 1812 uudisrakennuskomitean johtosäännössä annettu lupaus, että se niin pian kuin tarpeelliset valtion rakennukset oli sinne rakennettu, kokonaan vapautettaisiin majoituksesta. Tähän katsoen ja koska tehdyssä ehdotuksessa edellytettiin, että kaupunki jatkuvasti samaten kuin siihen asti suorittaisi vahvistetut vuokrarahat, ilman että kuitenkaan selvästi kävi ilmi, pidettiinkö silloisen majoituksen määrää kaupungin puheena olevan sitoumuksen normina, valiokunta katsoi oikeaksi ehdottaa, että kaupunki ei ryhtyisi toimenpiteeseen, joka saisi aikaan, että ne runsaat menot, jotka mainittu hallitus ja sen virkamiehet silloisissa epäsuotuisissa oloissa kaupungille aiheuttivat, määräämättömäksi ajaksi jäisivät kaupunkia rasittamaan. Kenraalimajuri Froloffin vielä lisättyä asiaa koskevaan esitykseensä erään liitteen ja valiokunnan annettua siitä lausuntonsa valtuusto päätti [1]) valiokunnan ehdotuksen mukaisesti lausunnossaan vastata, ettei se voinut myöntyä esitykseen.

Töölön puistoyhtiön rakennusten y. m. lunastaminen. Sitten kun Töölön puistoyhtiön kaupungille tarjoamat rakennukset ja muut laitteet toimitetussa katselmuksessa ja arvioinnissa oli arvioitu 1,944 markan arvoisiksi ja yhtiö oli myöntänyt mainitun korvausmäärän kauppaneuvos H. Borgströmille, tämä oli maistraatilta anonut, että hänelle maksettaisiin puheena oleva rahamäärä, jotta hän voisi lisätä sen samaten kuin muun yhtiön purkautuessa olemassa olevan kassasäästön Alpin kukkulain kaunistamista varten lahjoittamaansa pohjarahastoon. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [2]), että mainittu rahamäärä maksettaisiin kauppaneuvos Borgströmille n. s. yksityisvarain rahastosta.

N. s. narinkkamyymäläin siirto. Pankkivaltuusmiehet olivat maistraatille ilmoittaneet, että Suomen pankille rakennettavaa taloa varten luovutettu kreikkalais-katolisen seurakunnan vanhemman kirkon itäpuolella olevan aukion länsiosa tarvittiin pankin tarkoituksiin kesäkuun 1 p:stä. Koska niin ollen oli pakko sitä ennen osoittaa toinen paikka kaupustelulle, jota siihen asti oli harjoitettu mainitulla paikalla olevissa n. s. narinkkamyymälöissä, maistraatti antoi kaupunginvaltuuston harkittavaksi, voitaisiinko korttelissa n:o 97 Jäniksessä Hakasalmenkadun varrella oleva tontti n:o 4 toistaiseksi osoittaa puheena olevaa kaupusteluliikettä varten ja tälle tontille siinä tapauksessa, että se katsottiin sopivaksi, pystyttää myyntikojuja. Valtuusto lähetti [3]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [4]) vtt Bäck, Margelin ja Granholm.

Mietinnössään [5]) valiokunta ilmoitti ehdottaneensa [6]) edellä mainittua paikkaa taideyhdistykselle ja taideteollisuusyhdistykselle suunnitellun rakennuksen paikaksi, minkä johdosta valiokunnan mielestään oli ollut etsittävä toinen sopiva paikka kaupusteluliikkeelle. Tällöin valiokunta oli pitänyt tarpeellisena toisaalta välttää mainituissa myymälöissä harjoitetun sangen vähän järjestetyn myynnin sijoittamista kaupungin siisteihin keskiosiin, toisaalta toimia siten, ettei liian syrjäisellä sijoituksella riistetty tämän monessa

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 4 §. — [2]) S:n 28 p. marrask. 6 §. — [3]) S:n 11 p. tammik. 4 §. — [4]) S:n s:n 19 §. — [5]) S:n 29 p. helmik., liite E. — [6]) Ks s. 96.

suhteessa välttämättömän kaupan harjoittajilta heidän ahkerimpia asiakkaitaan, nim. torilla käyvää rahvasta ja kaupunkiin sijoitettua sotaväkeä. Tähän katsoen valiokunta puolsi tarkoitukseen erittäin sopivana Simonkadun ja venäläisen sotaväen harjoituspaikan sekä Annan- ja Yrjönkatujen pohjoisten jatkeiden välistä aukiota. Silloiset puusta rakennetut, paperikattoiset myyntikojut, joita oli yhteensä kaksitoista, olisi katettuine porraskäytävineen sellaisinaan siirrettävä tähän paikkaan ja pystytettävä sinne, etusivu Simonkadun ja takasivu venäläisen sotilaskasarmin kaakkoissivun suuntaan sekä vastapäätä mainitun kadun vastakkaisella puolella olevaa korttelia n:o 68 Metsoa. Kun myyntikojujen ja Simonkadun toisella puolella olevien lähimpien rakennusten välimatka tuli olemaan 182 jalkaa, voitiin myöskin enintään 132 m leveä alue kojujen edustalta luovuttaa Narinkkatorille pystytettyjä, puheena olevan laatuisessa kaupassa välttämättömiä myyntipöytiä y. m. varten. Kojujen purkamiseen ja siirtämiseen, josta maistraatin oli huolehdittava, oli ryhdyttävä ensi tilassa, jolloin paperikattojen sijaan oli laitettava uudet katot, mieluimmin rautalevystä. Koska kaupungin talousarviossa ei ollut varoja osoitettuna tähän tarkoitukseen, oli maistraatille lisäksi annettava tehtäväksi kaupungininsinööriltä hankkia ja antaa kaupunginvaltuustolle työn kustannusarvio, johon liittyisi maistraatin oma lausunto sekä ehdotuksesta ylimalkaan että tarkoitukseen tarvittavien varojen hankkimisesta.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1]) toistaiseksi luovuttaa puheena olevaa kaupusteluliikettä varten paikan Simonkadun varrelta sekä antaa maistraatille tehtäväksi ryhtyä pikaisiin toimenpiteisiin myyntikojujen purkamiseksi ja rakennusaineiden siirtämiseksi paikalle, hankkia mainitun kustannusarvion ja antaa lausunnon sekä siitä että tarpeellisten varain hankkimisesta. Sen lisäksi maistraatti niinikään valiokunnan ehdotuksesta sai tehtäväkseen aikanaan huolehtia kaupusteluliikkeen siirtämisestä sille osoitettuun uuteen paikkaan sekä tasoittaa myyntipöydille sopivan paikan sinne pystytettyjen kojujen eteen, kuitenkaan riistämättä seudun yleiseltä liikenteeltä sen tarvitsemaa tilaa. Tarpeelliset varat oli ennakolta maksettava kaupunginkassasta.

Kun lukuisat kaupungissa asuvat juutalaiset kaupusteluliikkeen muuttamista koskevan päätöksen johdosta olivat anoneet, että osoitettuun paikkaan rakennettaisiin ainakin kaksikymmentä uutta myyntikojua vuokramaksusta luovutettavaksi heille, valtuusto vielä maistraatin välityksellä antoi v. t. kaupungininsinöörille tehtäväksi [2]) hänelle aikaisemmin annetun tehtävän yhteydessä arvioida kahdenkymmenen uuden myyntikojun rakennuskustannukset sekä laatia ehdotuksen niiden sijoittamisesta paikalle.

Maistraatti lähetti sen jälkeen kaupunginvaltuustolle oman puoltavan lausuntonsa ohella v. t. kaupungininsinöörin laatiman kustannusarvion n. s. narinkkamyymäläin siirtämisestä osoitettuun paikkaan ja ehdotti samalla, että työn suorittamiseen tarvittavat varat otettaisiin n. s. yksityisvarain rahastosta. Koska työtä ajan niukkuuden takia ei tarjottaisi urakalle, vaan se suoritettaisiin laskun mukaan, valtuusto päätti [3]) olla ryhtymättä kustannusarviota tarkemmin tutkimaan, vaan ainoastaan kehoittaa maistraattia valvomaan, että työ suoritettiin mahdollisimman säästäväisesti, kuitenkin riittävässä määrässä ottaen huomioon kauneuden vaatimukset. Maistraatin ehdotus siitä, mistä rahastosta varat oli myönnettävä, hyväksyttiin.

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik. 7 §. — [2]) S:n 28 p. maalisk. 12 §. — [3]) S:n 20 p. huhtik. 8 §.

Kun tämän jälkeen oikeudet uudessa paikassa olevien myyntikojujen käyttämiseen kesäkuun 1 p:stä 1876 samaan päivään vuonna 1877 oli tarjottu huutokaupalla, maistraatti jätti kaupunginvaltuustolle tehdyt tarjoukset ja puolsi omasta puolestaan niiden hyväksymistä. Tätä asiaa esiteltäessä kunnallispormestari O. L. Palmgren kuitenkin ilmoitti läänin kuvernöörin maistraatille osoitetussa kirjelmässä suhtautuneen epäilevästi siihen valtuuston toimenpiteeseen, että kyseiset myyntikojut oli annettu siirtää ja pystyttää Simonkadun varrelle. Tämän johdosta valtuusto päätti [1]), ennenkuin tehdyt tarjoukset otettiin ratkaistaviksi, antaa valmisteluvaliokunnalle tehtäväksi antaa lausunnon tämän toimenpiteen laillisuudesta, mutta samalla määrätä, että kojujen pystyttämistyötä oli keskeytyksettä jatkettava. Sitten kun valiokunta lausunnossaan [2]) viitaten voimassa oleviin asetuksiin oli esittänyt sen kannan, ettei valtuusto tehdessään myyntikojujen siirtämistä koskevan päätöksensä ollut ylittänyt toimivaltaansa, valtuusto päätti [3]) kuvernöörin epäilyksistä huolimatta hyväksyä huutokaupassa tehdyt tarjoukset.

Kustannusarvio kahdenkymmenen uuden myyntikojun rakentamisesta Simonkadun varrelle, jonka laatimisen v. t. kaupungininsinööri oli saanut toimekseen, ei kertomusvuoden kuluessa saapunut valtuustolle.

Kauppakojujen rakentaminen Kampinmalmille. Eron saaneen aliupseerin J. Hechtin sekä eron saaneiden sotilaiden A. Stroscheffskijn ja A. Wisigrodskijn tekemän anomuksen, että heidät oikeutettaisiin rakennuttamaan kauppakojuja n. s. Kampinmalmille, Simonkadun ja venäläisen sotaväen harjoituspaikan väliin, kaupunginvaltuusto maistraatin epäävän lausunnon mukaisesti hylkäsi [4]).

Käymäläin rakennuttaminen. Kaupunginvaltuustolle jätetyssä kirjelmässä [5]) vt Collan lausui, että kaupungissa oli purettu lukuisia yleisiä käymälöitä ilman että niiden sijaan oli rakennettu uusia, ja anoi, että ryhdyttäisiin kiireellisiin toimenpiteisiin kyllin monien tällaisten laitosten aikaansaamiseksi kaupunkiin, jotta yksityisten pihamaitten ja porttikäytäväin likaaminen saataisiin estetyksi. Tämän johdosta valtuusto päätti [6]) anoa maistraatilta, että maistraatti antaisi v. t. kaupungininsinöörin laadittavaksi ehdotuksen yleisten käymäläin sijoittamisesta kaupunkiin ynnä niiden kustannusarvion sekä oman lausuntonsa ohella lähettäisi ehdotukset valtuustolle. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Töölön puistoon rakennetun väliaikaisen paviljongin säilyttäminen. Keisarinvierailua varten asetettu juhlatoimikunta [7]) ehdotti, että mainittua vierailua varten Töölön puistoon pystytetty väliaikainen paviljonki säilytettäisiin paikallaan ja sopivalla tavalla muutettaisiin pysyväksi rakennukseksi. Paviljongin piirustusten laatija, arkkitehti F. A. Sjöström, oli arvioinut tällaisen muutosrakennustyön kustannukset 2,800 markaksi, mutta jättämällä pois joitakin eriä ne voitaisiin supistaa n. 2,000 markaksi. Toimikunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [8]) antaa arkkitehti Sjöströmille tehtäväksi viimeksi mainitulla rahamäärällä ja vttn Strömbergin ja Heimbergerin valvomana suorittaa kyseisen muutosrakennustyön.

Vesijohdon johtaminen kaupungin omistamiin rakennuksiin. Maistraatin huomautettua, että oli välttämätöntä ensi tilassa määrätä, mihin kunnan rakennuksiin oli johdettava vesijohto ja miten laajalti, kaupunginvaltuusto

---

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 9 §. — [2]) S:n 23 p. toukok., liite C. — [3]) S:n s:n 3 §. — [4]) S:n 8 p. elok. 2 §. — [5]) S:n 17 p. lokak., liite C. — [6]) S:n s:n 17 §. — [7]) Ks. s. 176. — [8]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. 11 §.

antoi [1]) maistraatille tehtäväksi laatia tätä asiaa koskevan ehdotuksen. Maistraatin sen johdosta lähetettyä [2]) valtuustolle v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin laatiman ehdotuksen ja sen ilmestyttyä painosta asia lähetettiin [3]) ehdotuksen tarkastamista varten vesijohtotöiden valvontalautakuntaan, jonka erityisesti tuli lausua mielipiteensä vesijohdon mahdollisesta ulottamisesta kaupungin vaivaistaloon. Lautakunnan lausunto ei saapunut vuoden varrella.

Palotornin korjaukset. Palotoimikunta ilmoitti, että kaupungin molemmat palotornit ja niihin kuuluvat rakennukset olivat korjausten tarpeessa, ja lähetti tässä mielessä kaupunginvaltuustolle rakennuksissa toimitetun katselmuksen ja tarkastuksen pöytäkirjat sekä niiden kuntoonpanon kustannusarvion. Pohjoisen tornin osalta kustannukset arvioitiin kaikkiaan 6,810 markaksi; eteläisen tornin kustannuksista oli laadittu kaksi arviota, joista toinen päättyi 4,900 markkaan, toinen 7,927 markkaan. Toimikunta oli puolestaan sitä mieltä, että pohjoisessa palotornissa oli suoritettava kaikki katselmusmiesten ehdottamat korjaukset, eteläisessä taas ainoastaan ensiksi mainittuun vaihtoehdotukseen sisältyvät. Sen lisäksi toimikunta anoi, että mahdollisimman pian laadittaisiin erinäisten katselmusmiesten viittauksen muodossa ehdottamien eteläisen palotornin tontille teetettävien uudisrakennusten, nim. uuden palotornin sekä palomiehistön kasarmin, piirustukset kustannusarvioineen. Valtuusto lähetti [4]) asian valiokuntaan, johon tulivat [5]) vtt Krogius, Ärt ja Heimberger. — Sittemmin antamassaan mietinnössä [6]) valiokunta pääasiassa puolsi katselmusmiesten ehdottamia pohjoisen palotornin korjauksia. Eteläisen palotornin suhteen valiokunta oli sitä mieltä, että itse tornin uudestaanrakentaminen tosin oli tarpeen vaatima, mutta ei kiireellinen, kunhan useimmat korkeampaan kustannusarvioon merkityt työt suoritettiin. Jotta kysymys pysyisi vireillä, olisi kuitenkin palotoimikunnan saatava toimekseen hankkia mainitun tornin uudestaanrakentamisen piirustukset ja kustannusarvio. Suunnitelmaa jonkin verran supistamalla ja muuttamalla valiokunta oli saanut katselmusmiesten arvioimat kustannukset vähennetyiksi yhteensä 14,737 markasta n. 14,000 markkaan ottamatta huomioon louhitun kiven myynnistä mahdollisesti kertyviä tuloja. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [7]) valtuuttaa palotoimikunnan toimittamaan palotorneissa ja niihin kuuluvissa rakennuksissa toimikunnan katselmuskirjoihin ja kustannusarvioihin merkityt korjaus- ja uudisrakennustyöt, eteläisessä palotornissa korkeamman vaihtoehdotuksen mukaisesti, kuitenkin ottamalla huomioon erinäisiä valiokunnan ehdottamia muutoksia; kaikki työt oli tällöin suoritettava ilman urakkaa suoraan kaupungin laskuun ja tarpeellinen määräraha niitä varten merkittävä vuoden 1877 talousarvioon. Sen ohessa valtuusto päätti kehoittaa toimikuntaa ottamalla huomioon katselmuskirjassa esitetyn suunnitelman laadittamaan ja antamaan valtuustolle eteläisen palotornin uudestaanrakentamisen piirustukset kustannusarvioineen.

Vaivaistalon korjaukset. Ilmoittaen, että vaivaistalon yhteyteen rakennetun pesutupa- ja saunarakennuksen välikatto äkkiarvaamatta oli sortunut, vaivaishoitojohtokunta anoi 1,885 markan suuruista määrärahaa mainitun rakennuksen kuntoonsaattamiseksi ja sen yhteydessä 225 markan suuruista määrärahaa työhuoneen pienehköjä korjauksia varten. Kaupunginvaltuusto myönsi [8]) pyydetyt määrärahat, mutta päätti samalla, koska pesutupa- ja

---

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 5 §. — [2]) S:n 17 p. lokak. 14 §. — [3]) S:n 31 p. lokak. 2 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 13 §. — [5]) S:n s:n 22 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 37. — [7]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 2 §. — [8]) S:n 27 p. kesäk. 9 §.

saunarakennus oli rakennettu vain muutamia vuosia sitten, pyytää johtokunnalta selvitystä katon sortumisen syystä. Pyydetty selvitys annettiin sittemmin, mutta se ei aiheuttanut [1]) toimenpidettä valtuuston taholta.

Kansakouluhuoneistojen korjaukset. Kansakoulujohtokunnan esitettyä, että kansakouluhuoneistoissa suoritettaisiin erinäisiä vähäisiä korjauksia, kaupunginvaltuusto päätti [2]) kehoittaa maistraattia rahatoimikamarin tehtävien hoitajana toimituttamaan tarpeellisiksi katsomansa korjaukset.

Köydenpunomorakennuksen ja vajan myynti. Toimikunta, joka oli asetettu valmistelemaan kysymystä rakennusten teettämisestä suomalaiselle alkeisoppilaitokselle, anoi maistraatilta, että kaupunki poistaisi erään oppilaitoksen omistamilla Ratakadun tonteilla n:ot 2 ja 4 vielä jäljellä olevan, omistamansa köydenpunomorakennuksen ja sen yhteyteen rakennetun vajan tai että toimikunta arvioinnin jälkeen saisi lunastaa tai purkaa mainitut rakennukset. Maistraatin toimitettua rakennusten katselmuksen kaupunginvaltuusto sen tekemän ehdotuksen mukaisesti päätti [3]) antaa toimikunnan lunastaa ne 300 markasta.

Oikeus Greijun tilan maalla olevan rakennuksen poistamiseen. Huopalahden kylässä sijaitsevan kaupungin omistaman Greijun tilan vuokraajan, maanviljelijä A. Orrmanin, anomuksen saada purkaa ja kuljettaa pois mainitun tilan maalla olevan vanhahkon kanalan, jota anomusta maistraatti toimitettuaan paikalla katselmuksen oli puoltanut, kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]).

Pakkahuonemakasiinin vuokralleotto. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa tullinylijohtokunnan tekemästä anomuksesta, että kaupunki sakon uhalla velvoitettaisiin hankkimaan tarpeellinen määrä pakkahuoneeksi sopivia tilavia kivimakasiineja, valtuusto päätti [5]) lähettää asian valiokuntaan ja valitsi [6]) sen jäseniksi vtt Borgströmin, Collanin ja Waseniuksen sekä heidän varamiehekseen vtn Rudolphin. Tähän valiokuntaan lähetettiin [7]) myöhemmin myöskin maistraatin kirjelmä, jossa valtuuston tutkittavaksi alistettiin erinäisiä tarjouksia luovuttaa makasiineja tullikamarin käytettäväksi. — Sittemmin antamassaan lausunnossa [8]) valiokunta, joka monelta taholta turhaan oli tiedustellut huoneistoja puheena olevaan tarkoitukseen, puolsi maistraatille tehtyjä tarjouksia, jotka koskivat viittä leipurimestari G. U. Sandbergin omistamaa, Katajanokalla sijaitsevaa yhteensä 3,492 neliöjalan laajuista makasiinia, kahta kauppias J. Wavulinin omistamaa, niinikään Katajanokalla sijaitsevaa makasiinia, joiden kummankin pinta-ala oli 1,188 neliöjalkaa, sekä kahta kauppias A. F. Waseniuksen omistamaa Länsirannassa sijaitsevaa makasiinia, joiden pinta-ala oli yhteensä 672 neliöjalkaa. Kaikki nämä makasiinit valiokunta toimittamassaan katselmuksessa oli havainnut kyllin korkeiksi, kuiviksi ja asemaltaan erittäin sopiviksi, ja kaupungin tullinhoitaja, hovineuvos J. E. Jerngren, oli katsonut niiden riittävän tarkoitukseensa. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [9]):

kesäkuun 1 p:stä 1876 vuodeksi eteenpäin ottaa vuokralle tullikamarin tarpeisiin mainitut makasiinit, jolloin leipurimestari Sandbergin makasiineista maksettaisiin vuokraa 2,340 markkaa, kauppias Wavulinin makasiineista 1,600 markkaa ja kauppias Waseniuksen makasiineista 500 markkaa;

---

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 17 §. — [2]) S:n 23 p. toukok. 12 §. — [3]) S:n 4 p. lokak. 12 §. — [4]) S:n 17 p. lokak. 3 §. — [5]) S:n 11 p. tammik. 9 §. — [6]) S:n s:n 19 §. — [7]) S:n 29 p. helmik. 9 §. — [8]) S:n 7 p. maalisk., liite A. — [9]) S:n s:n 9 §.

vaaditussa lausunnossa ilmoittaa edellä mainitusta päätöksestä ja sen johdosta alistaa ratkaistavaksi, ansaitsiko tullinylijohtokunnan anomus kaupungin velvoittamisesta sakon uhalla suorittamaan edellä mainittu tehtävä tämän jälkeen huomiota; sekä

kehoittaa maistraattia pikimmiten laatimaan vuokrasopimukset puheena olevista makasiineista, jotka aikanaan luovutettaisiin tullikamarin käytettäviksi.

Huoneiden vuokraaminen sotilashenkilöiden tilapäistä majoitusta varten. Majoitustoimikunta ilmoitti kaupunginvaltuustolle, että sittemmin kuolleen kauppias L. Kleinehn kanssa vuonna 1872 tehty vuokrasopimus, jonka mukaan muutamia hänen omistamansa hotellin huoneita 2,000 markan vuosivuokrasta oli luovutettu toimikunnan käytettäväksi sotilashenkilöiden tilapäiseen majoitukseen, oli sanottu irti kesäkuun 1 p:ään 1876, sekä että toimikunta oli keskustellut kauppias Kleinehn lesken, rouva M. Kleinehn kanssa vuokrasopimuksen pidentämisestä. Rouva Kleineh oli tällöin ilmoittanut suostuvansa pidentämään sopimusta vuodeksi eteenpäin, kuitenkin 5,000 markkaan korotetuin vuokrin ja muuten ehdoin, että korvaukseksi joka vuorokaudesta, jonka huoneet olivat käytännössä yli sopimuksessa määrätyn neljäntoista päivän ajan, oli kaksi huonetta käsittävästä kenraalinasunnosta suoritettava 10 markkaa ja muista huoneista jokaisesta 4 markkaa. Valtuusto lähetti [1]) asian majoitustoimikuntaan, jonka tuli m. m. tiedustella, eikö ollut mahdollista yksityistaloista, vaikkapa eri tahoilta kaupunkia, huokeammasta hinnasta saada vuokratuksi niitä huoneita, jotka kaupunki oli velvollinen luovuttamaan tilapäiseen majoitukseen. Toimikunnan sen jälkeen lähetettyä valtuustolle joitakin sille saapuneita vuokratarjouksia, jotka kuitenkaan eivät sanottavasti alittaneet rouva Kleinehn tekemää, valtuusto päätti [2]) valtuuttaa komitean ratkaisemaan, mistä tarkoitukseen tarvittavat huoneet vuokrattaisiin, oikeuttaen toimikunnan siinä tapauksessa, ettei huokeampaan hintaan voitu saada sopivia huoneita, hyväksymään enintään edellä mainitun vuokramäärän.

Huoneiston vuokraaminen poliisivartiokonttorille. Kauppias A. Sällström oli tarjoutunut 300 markalla korotetusta vuosivuokrasta jatkuvasti luovuttamaan kolmannelle poliisivartiokonttorille sen kaksi huonetta käsittävän Annankadun talossa n:o 10 sijaitsevan huoneiston ynnä halkovajan. Maistraatin ehdotettua, että tarjous hyväksyttäisiin ainakin lähinnä seuraavan, kesäkuun 1 p:nä 1876 alkavan vuokravuoden ajaksi, kaupunginvaltuusto päätti [3]) oikeuttaa maistraatin siinä tapauksessa, ettei sen onnistunut huokeampaan hintaan hankkia huoneistoa konttorille, vuodeksi eteenpäin mainituin ehdoin ottamaan vuokralle puheena olevan huoneiston, jolloin kuitenkin kauppias Sällström mikäli mahdollista oli velvoitettava suorittamaan siinä tarpeelliset korjaukset.

Poliisikamarin myöhemmin ilmoitettua, että toinen ja kolmas poliisivartiokonttori, jotka vuoden 1877 alusta yhdistettäisiin, olivat huoneiston tarpeessa, maistraatti ehdotti, että tähän tarkoitukseen vuokrattaisiin 2,400 markan vuosivuokrasta kauppias Sällströmin samasta talosta tarjoama viisi huonetta, eteisen ja keittiön sekä kaksi ullakkohuonetta käsittävä huoneisto, josta kaksi viimeksi mainittua huonetta voitaisiin antaa vuokralle 400 markan vuosivuokrasta. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) tämän ehdotuksen.

---

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. helmik. 6 §. — [2]) S:n 22 p. helmik. 7 §. — [3]) S:n s:n 3 §. — [4]) S:n 9 p. marrask. 13 §.

Huoneiston vuokraaminen kuumesairaalalle. Kuumesairaalan hallitus oikeutettiin [1]) anomuksestaan 2,800 markasta 3,500 markkaan korotetusta vuosivuokrasta vuokraamaan sairaalalle sen siihenastinen huoneisto edelleen kolmeksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä lukien.

Huoneiston vuokraaminen ruumiinavauksia varten. Sen johdosta, että kaupungin ruumiinavaushuone kesän aikana oli palanut eikä uutta ehdittäisi rakennuttaa ennen talvikauden alkua [2]), maistraatti jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, olisiko toistaiseksi otettava vuokralle huoneisto ruumiinavausten toimittamista varten. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [3]) valtuuttaa maistraatin vuokraamaan tähän tarkoitukseen sopivan huoneiston, kunnes uusi ruumiinavaushuone oli saatu rakennetuksi.

Huoneen hankkiminen realikoulun valmistavalle luokalle. Filosofiankandidaattien W. Weckmanin ja G. Dreijerin anomukseen saada erään realikoulun huoneiston huoneen rehtori M. M. V. Brennerin mainitun koulun yhteyteen perustaman valmistavan luokan käytettäväksi, jonka luokan hakijat olivat halukkaat ottamaan haltuunsa, kaupunginvaltuusto maistraatin puoltolauseen nojalla myöntyi [4]) siinä muodossa, että hakijat oikeutettiin lukuvuonna 1876—77 käyttämään huonetta mainittuun tarkoitukseen, ellei sitä sitä ennen tarvittu mihinkään muihin kaupungin tarpeisiin.

Pyhäkoulun muuttaminen toiseen huoneistoon. Kansakoulujohtokunnan tekemän anomuksen sopivamman huoneiston hankkimisesta pyhäkoululle kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli lähettänyt [5]) kansakoulujen järjestelykysymyksiä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan. — Asiasta antamassaan mietinnössä [6]) valiokunta empimättä myönsi, että hankaluutta voi aiheutua siitä, että pyhäkoululla oli yhteinen huoneisto Kasarminkadun talossa n:o 21 sijaitsevan kansakoulun kanssa. Katsoen siihen, että voimassa olevien vuokraolojen vallitessa oli vaikeata saada pyhäkoululle vuokratuksi erityistä huoneistoa, sekä oman talon rakennuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin valiokunta kuitenkaan ei voinut puoltaa koulun muuttamista pois mainitusta kansakoulutalosta, varsinkaan koska haitat tulivat olemaan ohimenevää laatua, kansakoulujen tarpeisiin kun piakkoin suoritettaisiin uudisrakennustöitä. Niitä siveellisiä haittoja, joiden johtokunta oli katsonut aiheutuvan siitä, että eri sukupuolta olevat oppilaat käyttivät samaa kouluhuoneistoa, tuntui myöskin voivan melkoisesti lieventää järjestämällä kouluille eri opetusajat ja mahdollisesti myöskin osoittamalla eri kulkutiet poistuville ja saapuville oppilaille. — Asiaa esiteltäessä valtuusto tuoden esiin valiokunnan perustelut päätti [7]) evätä kansakoulujohtokunnan esityksen.

Huoneiston vuokraaminen merikoululle. Merikoulun johtajan, kauppalaivankapteeni L. Krogiuksen, tarjouksen 1,800 markasta 2,400 markkaan korotetusta vuosivuokrasta vuokrata merikoululle sen hallussa aikaisemmin olleen huoneiston kaupunginvaltuusto maistraatin esityksestä hyväksyi [8]).

Tilapäisen sairaalan perustaminen. V. t. kaupunginlääkäri, lääketieteentohtori C. I. Qvist, ilmoitti, että elokuusta lähtien kaupungissa raivonnut tyyfussairaus, febris recurrens, oli levinnyt niin laajalti, että kaupungin kuumesairaille aiotut sairaalat oli havaittu riittämättömiksi, ja ehdotti, että taudin vastustamiseksi perustettaisiin tilapäinen kuumesairaala pari kolme suurempaa tai neljä viisi pienempää huonetta käsittävään vuokrahuoneistoon.

---

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 3 §. — [2]) Ks. s. 122. — [3]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 12 §. — [4]) S:n 1 p. kesäk. 14 §. — [5]) Ks. s. 43. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7. — [7]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 2 §. — [8]) S:n 10 p. helmik. 5 §.

Tämän johdosta ja maistraatin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto päätti [1]), että kaupunginlääkärin ehdotuksen mukainen huoneisto ensi tilassa oli vuokrattava ja sisustettava kuumesairaalaksi, ja uskoi tämän asian hoidon lautakunnalle, johon valittiin [2]) vt Collan, v. t. kaupunginlääkäri Qvist ja kauppias E. J. Willstedt. — Myöhemmin lautakunta ilmoitti [3]) vuokranneensa puheena olevaan tarkoitukseen joulukuun 1 p:ään 1877 asti Ratakadun n:ossa 33 sijaitsevan neljä huonetta ja keittiön käsittävän rakennuksen, johon voitaisiin sijoittaa enintään 14 sairasvuodetta, minkä lisäksi kaupungin varsinaiseen kuumesairaalaan oli järjestetty 6 sairasvuodetta lisää. Siten oli kaupungilla kuumesairaiden hoitoon käytettävänään 20 uutta sijaa eli ennalta olemassa olevien 22 sijan kanssa yhteensä 42. Lautakunta oli arvioinut tilapäisen sairaalan sisustamisesta ja vanhemman sairaalan edellä mainitusta laajentamisesta aiheutuvat kustannukset 1,952: 90 markaksi ja tilapäisen sairaalan käytöstä vuoden 1876 joulukuun 15 p:n ja vuoden 1877 heinäkuun 1 p:n välisenä aikana aiheutuvat kustannukset 6,200 markaksi. — Valtuusto päätti [4]) ensin siirtää määrärahakysymyksen lopullisen ratkaisemisen vuoden 1877 talousarvion käsittelyyn asti, mutta sillävälin myöntää lautakunnalle ennakkona sisustuskustannuksiin arvioidun määrän, 1,952: 90 markkaa, sekä tilapäisen sairaalan ylläpitokustannuksia varten joulukuuksi 550 markkaa. Talousarvion käsittelyssä valtuusto myönsi [5]) määrärahoja yhteensä 5,750 markkaa sairaalan ylläpitoa varten heinäkuun 1 p:ään 1877.

4. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Katsaus kaupungin tuloja tuottavaan kiinteään omaisuuteen. Raha-asiainvaliokunta, joka vuonna 1875 oli saanut kaupunginvaltuustolta tehtäväkseen [6]) laatia täydellisen yleiskatsauksen kaupungin raha-asiain tilaan, mutta ensimmäisessä asiaa koskevassa mietinnössään ei ollut antanut tietoja kaupungin kiinteistöistä saaduista tuloista, antoi valtuustolle uuden mietinnön [7]), joka sisälsi katsauksen kaupungin tuloja tuottavaan kiinteään omaisuuteen. Mietintöön liittyi luetteloja, jotka sisälsivät vuoden 1875 tammikuun 1 p:ään kohdistuvia yksityiskohtaisia tietoja: 1) rakennuksista ja tonteista sekä kaupunginasemakaavan alueella sijaitsevista pienemmistä paikoista, 2) vuokratonteista, 3) maatiloista, huvila-alueista ja pienemmistä paikoista kaupunginasemakaavan ulkopuolella sekä 4) lahjoitetuista talonveroista. Luetteloon 1) oli merkitty: a) rakennukset ja sellaiset tontit, joilla olevat rakennukset kuuluivat kaupungille; b) tontit, joita kaupunki ei ollut rakennuttanut, ja c) vuokralle annetut kaupunginasemakaavan alueella sijaitsevat pienemmät paikat. Mietintöön sisältyi lisäksi historiallisia tietoja kaupungille lahjoitetuista maa-alueista, vuokratonteista ja talonveroista. Erityisesti valiokunta, vaikkakin tuloksetta, oli yrittänyt selvitellä sen seikan syitä, että muutamat kaupungille vuonna 1650 lahjoitetuista tiloista, esim. Drumsön Heikas ja Bertas, Talinkylän Mårtens ja Lassas, Huopalahden kylän Korpas, Backas ja Bööle sekä Oulunkylän Nybondas, eivät enää täysin omistusoikeuksin kuuluneet kaupungille. Jos tämä asiaintila, kuten otaksuttavaa oli, oli vailla laillista pohjaa,

---

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 4 §. — [2]) S:n s:n 17 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 40. — [4]) Valt. pöytäk. 5 p. jouluk. 3 §. — [5]) S:n 22 p. jouluk. 19 §. — [6]) Ks. s. 44. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1.

valiokunta katsoi, että kaupungin tuli koettaa saada takaisin menettämänsä tilat. Valiokunta ehdotti, että asetettaisiin kolmijäseninen erikoisvaliokunta, johon mieluimmin olisi valittava jäseniksi taitavia lakimiehiä, tarkemmin tutkimaan puheena olevien tilain laatua. Tähän myöntyen [1]) valtuusto valitsi [2]) ehdotetun valiokunnan jäseniksi vtt Rudbäckin, Calamniuksen ja Forsmanin sekä viimeksi mainitun heti saatua vapautuksen tehtävästään senaatinkanslistin, lakitieteenkandidaatti Th. Bergelundin. Sen ohessa valtuusto antoi raha-asiainvaliokunnalle tehtäväksi yhdistellä ja julkaista olemassa olevat kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiakirjat. Tällaista asiakirjajulkaisua ei kuitenkaan saatu aikaan vuoden varrella, eikä myöskään uusi valiokunta sen kuluessa antanut mietintöään.

Yleiskatsaus vuoden 1875 yleisiin töihin. V. t. kaupungininsinöörin antama, maistraatin kaupunginvaltuustolle lähettämä katsaus kaupungin vuonna 1875 suoritettuihin yleisiin töihin ei antanut [3]) valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Satamaradan rakennuttaminen. Maistraatin tekemän esityksen raitiotien tai rautatien rakentamisesta ratapihasta Eteläsatamaan kaupunginvaltuusto lähetti [4]) valiokuntaan, johon kuuluivat [5]) vtt Bergroth, Borgström ja Jansson, insinööri E. Lekve ja yli-insinööri A. E. Wasastjerna. Valiokunta ei antanut mietintöä vuoden varrella.

Sörnäisten sataman ruoppaus- ja täyttämistyöt. Koska näytti siltä, ettei Sörnäisten satamassa muutaman vuoden aikana tekeillä olleita ruoppaus- ja täyttämistöitä, joihin oli uhrattu tuntuvia rahamääriä, ollut suoritettu täysin suunnitelmanmukaisesti, kaupunginvaltuusto vuoden 1877 talousarviota järjesteltäessä, jolloin tähän tarkoitukseen myönnettiin uusi 12,000 markan suuruinen määräraha, päätti [6]) erityisesti kiinnittää rahatoimikamarin huomion puheena oleviin töihin ja sen seikan tärkeyteen, että ne järjestettiin siten, että niistä oli todellista hyötyä Sörnäisten liikenteelle.

Esplanaadin järjestäminen Erottajan ja vastaisen n. s. Punanotkonesplanaadin välille. Maistraatin kaupunginvaltuustolle antaman esityksen toimenpiteisiin ryhtymisestä v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin laatiman, uuden kaupunginasemakaavan mukaan Erottajalta kaarena n. s. Punanotkonesplanaadiin ulottuvan esplanaadin kustannusarvion ynnä asemakartan johdosta valtuusto lähetti [7]) talousarvion käsittelyä varten lisättyyn [8]) raha-asiainvaliokuntaan. Talousarviomietinnössään [9]) valiokunta lausui, että uuden esplanaadin järjestäminen saattoi levätä vielä vuoden tai kauemminkin, varsinkin koska työkustannukset, jotka v. t. kaupungininsinööri oli arvioinut 44,900 markaksi, tuntuvasti lisääntyisivät sen johdosta, että puheena olevaan tarkoitukseen kävisi välttämättömäksi pakkolunastaa Erottajan ja Kolmikulmaisen torin välinen kulmatalo. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto talousarviota järjesteltäessä päätti [10]) toistaiseksi olla ryhtymättä toimenpiteisiin asian johdosta.

Lausunto jalkakäytäväin päällystämisestä. Läänin kuvernöörin velvoitettua senaatilta saamansa määräyksen mukaisesti maistraatin antamaan ehdotuksen siitä, mihin kaupungin katuihin oli määrättävä laitettavaksi jalkakäytävät n. s. laakakivestä tai hakatusta harmaakivestä, sekä lähettämään mainitun ehdotuksen ynnä kaupunginvaltuuston siitä antaman lausunnon kuvernöörille, maistraatti oli antanut asiaa koskevan ehdotuksen laatimisen

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. helmik. 1 §. — [2]) S:n s:n 6 §. — [3]) S:n 2 p. toukok. 10 §. — [4]) S:n 28 p. maalisk. 10 §. — [5]) S:n s:n 19 §. — [6]) S:n 22 p. jouluk. 19 §. — [7]) S:n 28 p. jouluk. 8 §. — [8]) Ks. s. 174. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — [10]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 19 §.

kunnallispormestari A. F. Salinin ja v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin toimeksi. Saatuaan laaditun ehdotuksen valtuusto päätti [1]) lähettää sen kolmijäseniseen valiokuntaan ja valitsi [2]) tämän jäseniksi vtt Numellin, Tallgrénin ja Heimbergerin. Myöhemmin valtuusto päätti [3]) valiokunnan mietinnössään [4]) esittämän ehdotuksen mukaisesti kuvernöörille lähetettävässä lausunnossa esittää seuraavaa:

että niiden katujen määrääminen, joiden jalkakäytävät oli tehtävä laakakivestä tai hakatusta harmaakivestä, toistaiseksi ulotettaisiin ainoastaan sellaisiin täydellisesti järjesteltyihin katuihin ja kadunosiin, joiden varrella olevat tontit jo olivat rakennetut tai kaupungin rakennettavaksi myymät tai muuten luovuttamat, sekä että muiden voimassa olevan kaupunginasemakaavan alueella olevien katujen suhteen sopivimmin annettaisiin tämä määräys sitä mukaa kuin niiden varrella sijaitsevat tontit lopullisesti otettiin käytäntöön:

että niille kaduille, jotka olivat merkityt lausunnon oheiseen luetteloon, teetettäisiin edellä mainitun laatuiset jalkakäytävät; sekä

että toistaiseksi vielä tasoittamattomilla ja kiveämättömillä mainittuun luetteloon sisältyvillä kaduilla ryhdyttäisiin jalkakäytävien teettämiseen vasta sitten kun katu oli tasoitettu, sen kiveämisen yhteydessä.

Luetteloon sisältyivät seuraavat kadut ja kadunosat:

1) Kaikki I, II ja III kaupunginosissa olevat kadut.
2) Sauna- ja Ulriikankadut.
3) Puistokatu pitkin tonttien rajaa.
4) Vuorimiehenkadun itäpää Kasarminkatuun asti.
5) Kasarmin- ja Korkeavuorenkatujen jatkeet III kaupunginosasta Vuorimiehenkatuun.
6) Tarkka-ampujankatu.
7) Länt. Henrikinkatu.
8) Länt. Erottaja.
9) Yrjönkatu.
10) Bulevardikatu.
11) Iso Robertinkatu ja Uudenmaankatu Länt. Erottajan ja Albertinkadun väliltä.
12) Antreankatu Länt. Henrikinkadusta Hietalahdenkatuun.
13) Vladimirinkatu Länt. Henrikinkadusta Hietalahdenkatuun.
14) Eerikinkatu Yrjön- ja Albertinkatujen väliltä.
15) Annankatu Isosta Robertinkadusta Simonkatuun.
16) Fredrikin- ja Albertinkadut Ison Robertinkadun ja Eerikinkadun väliltä.
17) Lapinlahdenkatu pitkin kortteleita n:ot 153—155.
18) Kaikki esikaupunkien torien ja aukioiden varrella olevat kadut.

Uuden tien rakennuttaminen n. s. Kumtähden huviloihin. Helsingin pitäjässä olevan Kumtähden säterin omistaja, vapaaherra Hj. E. G. von Bonsdorff, oli maistraatilta anonut, että kaupunki senaatin vuonna 1848 tekemän päätöksen mukaisesti rakennuttaisi uuden tien yleiseltä maantieltä Kumtähden kylän kaupunkiin yhdistetyllä alueella sijaitseviin huviloihin pitkin kaupungin ja mainitun säterin maiden välistä rajaa sekä että hänet oikeutettaisiin sulkemaan vanha, säterin maiden poikki aivan sen tonttipaikan sivuitse mainittuihin huviloihin vievä tie ja itse vapaasti käyttämään sitä,

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 5 §. — [2]) S:n s:n 13 §. — [3]) S:n 20 p. huhtik. 1 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19.

jota vastoin kaupungin tulisi luopua sen käyttöoikeudesta. Uutta tietä varten vapaaherra von Bonsdorff lisäksi oli tarjoutunut eräästä säteriin kuuluvasta pellosta luovuttamaan enintään kahdeksan kyynärän levyisen kaistaleen itse rajasta lukien. Maistraatin määrättyä kunnallispormestari A. F. Salinin ja v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin tutkimaan ehdotetun tiensuunnan sopivaisuutta nämä katselmusmiehet huomauttivat, että he erinäisten siihen liittyvien haittojen vuoksi eivät voineet puoltaa sitä, sekä ehdottivat, että tie ylitarkastaja C. W. Gyldénin vuonna 1846 laatiman ehdotuksen mukaisesti rakennettaisiin kauemmaksi rajasta pitkin erään kaupungin maalla olevan metsänrinteen reunaa, mihin se voitaisiin rakentaa 3,920 markan kustannuksin. Omasta puolestaan maistraatti ehdotti, että hakijan tarjous hylättäisiin ja tie rakennettaisiin kaupungin maalle katselmusmiesten ehdotuksen mukaisesti. Kaupunginvaltuusto lähetti [1]) asian valiokuntaan, johon valittiin [2]) vtt Numell ja Edlund sekä valtuuston sihteeri Wegelius. — Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta ilmoitti m. m., että vapaaherra von Bonsdorff oli ilmoittanut suostuvansa siinä tapauksessa, ettei kaupunki halunnut käyttää hyväkseen hänen tarjoustaan luovuttaa maata uutta tietä varten säterin pelloista, maksamaan kaupungille hyvitystä 2,000 markkaa ehdoin, että kaupunki luopui edellä mainitun vanhemman tien käyttöoikeudesta. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti ja sen yksityiskohtaisten perustelujen nojalla valtuusto päätti [4]), että uusi tie, jonka rakennuttamisvelvollisuuden valtuusto katsoi kuuluvan kaupungille, rakennettaisiin kaupungin Kumtähden kylässä omistamalle maalle katselmusmiesten puoltamaan suuntaan, 8 kyynärän levyiseksi ojain väliltä ja ulottuvaksi It. Viertotiestä huvilan n:o 11 rajaan asti, mistä tietä mainitussa kylässä olevien huvila-alueiden vastedes tapahtuvan järjestelyn jälkeen tarpeen mukaan jatkettaisiin. Muuten valtuusto hyväksyen vapaaherra von Bonsdorffin tarjoaman 2,000 markan hyvityksen päätti, mikäli asia kaupunkia koski, myöntää hänelle Kumtähden säterin omistajana oikeuden ainiaaksi sulkea ja mielensä mukaan käyttää säterin maiden kautta n. s. Kumtähden huviloihin vievää vanhempaa tietä, kuitenkin ehdoin, että hän puolestaan vapautti kaupungin velvollisuudesta vastedes ylläpitää mitään osaa mainitusta tiestä ja samalla myönsi kaupungille oikeuden sulkea ja vapaasti käyttää Kumtähden kylässä olevalta kaupungin tilan maalta vanhalle Huopalahteen vievälle maantielle johtavaa, osittain jo umpeen kasvanutta tietä, jota säterillä vuonna 1774 tehdyn maanjakooikeuden päätöksen nojalla oli oikeus käyttää. Vapaaherra von Bonsdorffin asiaksi jäi sen ohessa, jos hän sen tarpeelliseksi katsoi, omalla kustannuksellaan antaa siihen määrätyn maanmittarin toimittaa tämän sopimuksen mukainen aikaisempien isojakomääräysten muutos laillisesti vahvistettavaksi.

Pitkänsillan uudestaanrakentaminen. Vuoden 1877 talousarvion käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto katsoen siihen, että Pitkäsilta alituisesti oli korjausten tarpeessa, päätti [5]) rahatoimikamarille mielipiteenään lausua, että olisi suotavaa saada silta rakennetuksi uudestaan siten, että se olisi vähemmän altis kulumiselle ja jos mahdollista samalla vähemmän tulenvaarallinen.

N. s. Åhmanin uudistalon alueen järjestely ja sen läpi juoksevan laskuojan puhdistaminen. Huvilan n:o 10, n. s. Åhmanin uudistalon, vuokraajan C. J. Nordvikin maistraatille lähettämän anomuksen, että rautatiehallituksen

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 15 §. — [2]) S:n s:n 19 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 32. — [4]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 3 §. — [5]) S:n 22 p. jouluk. 19 §.

kaupungille takaisin luovuttama mainitun uudistalon viereinen alue yhdistettäisiin tähän ja että Huopalahden suosta lähtevä, uudistalon alueen halki juokseva laskuoja puhdistettaisiin kaupungin kustannuksella, kaupunginvaltuusto lähetti [1]) valiokuntaan, joka oli asetettu [2]) valmistelemaan kysymystä tien rakentamisesta Kumtähden säterin maalla oleviin huviloihin. Samaan valiokuntaan lähetettiin [3]) myöhemmin pankinkassanhoitaja K. F. Winqvistin maistraatille esittämä saman ojan puhdistamista koskeva anomus; mainittu oja johti näet pois liian veden hakijan hallussa olevalta Fredriksperin alueelta. Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Kaivokadun alla oleva maanalainen kanava. Värjäritehtailija B. A. Ölander oli maistraatilta anonut ryhtymistä toimenpiteeseen, jotta hänen omistamansa Kaivokadun tontin n:o 9 alla oleva kanava, jolla ei ollut riittävän tehokasta lasku-uomaa, johdatettaisiin Rautatientorin alla olevaan pääkanavaan. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksesta päätti [4]) kehoittaa v. t. kaupungininsinööriä merkitsemään vuoden 1877 yleisten töiden ehdotukseen katetun viemärikanavan rakentamisen Kaivokatuun. Tehtailija Ölanderin myöhemmin anottua, että mainittu kanava rakennettaisiin jo syksyllä 1876, ja maistraatin puollettua tätä anomusta valtuusto päätti [5]), että kanavan, jonka kustannukset oli arvioitu 3,191 markaksi, mikäli se kävi päinsä sai rakentaa jo kuluvana vuonna.

Kaupungin puistojen ja istutusten hoito. Sitten kun puutarhuri M. Westerberg, joka 1,200 markan vuosipalkkiosta oli huolehtinut kaupungin puistojen ja istutusten hoidosta, oli kuollut, yhteinen maistraatti alisti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, voitaisiinko hänen leskensä yhdessä erään vainajan apulaisen kanssa, joka nyt hoiti hänen liikettään, määrätä samasta palkkiosta kuin aikaisemmin huolehtimaan puheena olevasta tehtävästä, kunnes valtuusto uuden rahatoimiohjesääntöehdotuksensa mukaisesti voisi valita kaupungille puutarhurin. Valtuusto päätti [6]) oikeuttaa maistraatin sitten kun halukkaille henkilöille oli suotu mahdollisuus ilmoittautua maistraatille, määräämään sopivan henkilön entisestä palkkiosta hoitamaan kaupungin puistoja ja istutuksia, kunnes kaupungin puutarhurin johtosääntö oli vahvistettu ja virka vakinaisesti täytetty.

Töölön puiston hoito. Sen kaupunginvaltuuston asettaman valiokunnan [7]) ehdotuksesta, johon suunniteltua puutarhayhdistystä koskeva kysymys oli lähetetty ja joka mietinnössään [8]) oli huomauttanut, että Töölön puiston hoidossa, varsinkin mitä tuli teitten kunnossapitoon ja sulkemiseen asiattomalta liikenteeltä, oli paljon toivomisen varaa, valtuusto päätti [9]) anoa maistraatilta, että maistraatti uskoisi myöskin kaupungin hallussa olevien Töölön puiston osien hoidon kaupungin puutarhurin tehtäväksi.

Töölönlahden rantakaistaleen kaunistaminen. Töölönlahden koillisrannan kaunistamista koskevan kauppaneuvos H. Borgströmin ehdotuksen, joka maistraatin välityksellä oli annettu kaupunginvaltuustolle, valtuusto lähetti [10]) siihen valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [11]) käsittelemään kysymystä erinäisten huvila- ja vuokratilain käytöstä. Valiokunta ei kuitenkaan vuoden varrella antanut mietintöään.

Puistoaitauksen korjaaminen. Koska Töölön puistoaluetta ympäröivän aitauksen toimitetussa tarkastuksessa oli havaittu olevan epätyydyttävässä

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 16 §. — [2]) Ks. s. 133. — [3]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 12 §. — [4]) S:n 8 p. elok. 1 §. — [5]) S:n 4 p. lokak. 13 §. — [6]) S:n 19 p. syysk. 12 §. — [7]) Ks. s. 30. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 36. — [9]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 1 §. — [10]) S:n 27 p. kesäk. 15 §. — [11]) Ks. s. 111.

kunnossa ja maistraatti oli ilmoittanut tämän kaupunginvaltuustolle, valtuusto päätti[1]) antaa maistraatille tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin, jotta puistoaluetta ympäröivä aitaus saataisiin korjatuksi kesällä 1877.

Kaivon kaivaminen tulensammutustarkoituksia varten. Koska Punavuorten seuduilla ei ollut kaivoa, josta tulipalon sattuessa voitaisiin saada tarpeellinen määrä vettä, ja tämän järjestelemättömän kaupunginosan kaduilla oli melkein mahdotonta ajaa, joten sinne palon sattuessa ei muualtakaan voitaisi helposti ja nopeasti kuljettaa vettä, maistraatti anoi, että eräs Fredrikin- ja Pursimiehenkatujen kulmaan koetteeksi kaivettu kaivo, jonka vesi oli osoittautunut kelvottomaksi juotavaksi ja taloustarkoituksiin, kaivettaisiin valmiiksi sekä varustettaisiin kehällä ja katoksella. Kaupunginvaltuusto myöntyi[2]) maistraatin esitykseen.

Kaivon kaivaminen n. s. Dreijerin peltoon. Rouvasväenyhdistyksen tekemän anomuksen, että kaupungin kustannuksella laitettaisiin kaivo yhdistyksen omistamalle lastenkodin tontille, kaupunginvaltuusto lähetti[3]) maistraattiin pyytäen v. t. kaupungininsinöörin ja maistraatin lausuntoa asiasta. V. t. kaupungininsinöörin sen jälkeen antamassaan lausunnossa ehdotettua, että sen sijaan rakennettaisiin pysyväinen kaivo n. 200 jalan päässä mainitusta tontista olevaan kohtaan n. s. Dreijerin peltoa, mihin jo oli kaivettu väliaikainen kaivo, ja maistraatin yhdyttyä tähän ehdotukseen siinä muodossa, että kaivo olisi sijoitettava v. t. kaupungininsinöörin ehdottamaan paikkaan tai sen läheisyyteen, valtuusto päätti[4]) eväten yhdistyksen anomuksen hyväksyä maistraatin ehdotuksen.

Vesijohdon käyttäminen palolaitoksen tarpeisiin. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti[5]) sen johdosta, että vesijohto arveltiin voitavan ottaa käytäntöön lokakuun kuluessa, kehoittaa palotoimikuntaa ensi tilassa ryhtymään kaikkiin niihin toimenpiteisiin, joihin katsottiin olevan aihetta, jotta palolaitos voisi asianmukaisesti käyttää hyväkseen vesijohtoa.

Oikeus saada haaraputkia vesijohdon pääputkista. Koska epätietoisuutta oli syntynyt siitä, oliko talonomistajilla, jotka vuonna 1871 tehdyn vesijohdon rakentamista ja kunnossapitoa koskevan toimilupasopimuksen[6]) mukaisesti ennen marraskuun 1 p:ää 1873 kirjallisesti olivat ilmoittaneet talonsa yhdistettäviksi vesijohtoon, kaupungin tultua vesijohdon omistajaksi oikeutta saada ilmaiseksi lasketuksi haaraputket pääputkesta talojansa ympäröivän ympärysmuurin sisärajaan, vesijohtotöiden valvontalautakunta pyysi[7]) kaupunginvaltuustolta toimenpidettä mainitun seikan selvittämiseksi. Valtuusto päätti[8]) lautakunnan esittämän vaihtopuolisen ehdotuksen mukaisesti määrätä, että kaikki ennen mainittua ajankohtaa kirjallisesti tehdyt ilmoitukset, että vettä haluttiin saada taloon tai pihamaalle kaupungin vesijohdosta, jos ne sanomalehdissä julkaistun tiedoksiannon mukaisesti ennen maaliskuun 1 p:ää 1877 uudistettiin insinööri R. Huberille, oikeuttivat asianomaisen korvauksetta saamaan haaraputken lasketuksi pääputkesta taloa tai tonttia ympäröivän ympärysmuurin sisärajaan.

Lyijyputkien käyttäminen talojen sisäisiin vesijohtoihin. Koska lukuisiin rakennuksiin lähimmässä tulevaisuudessa johdettaisiin vesijohtoputket ja Osakeyhtiö Neptun oli puoltanut lyijyputkien käyttämistä näihin johtoihin,

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 6 §. — [2]) S:n 14 p. heinäk. 2 §. — [3]) S:n 11 p. tammik. 7 §. — [4]) S:n 7 p. maalisk. 3 §. — [5]) S:n 19 p. syysk. 2 §. — [6]) Ks. s. 9. — [7]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 3 §. — [8]) S:n 5 p. jouluk. 1 §.

mutta näitä vastaan aikaisemmin oli esitetty epäilyksiä kaupunginvaltuustossa, vesijohtotöiden valvontalautakunta ehdotti, että valtuusto antaisi lautakunnalle, johon valtuusto lisäjäseniksi valitsisi neljä asiantuntijaa, lääkäreitä ja kemistejä, tehtäväksi valtuuston oikeuksin määrätä, saiko ja millaisin ehdoin lyijuputkia käyttää talojen sisäisiin vesijohtoihin. Valtuusto myöntyi[1]) tähän esitykseen, kuitenkin siten, että valvontalautakunta asiaa tutkiessaan itse sai valita mainitun määrän asiantuntijoita lisäjäsenikseen. Kun lisäjäsenet oli valittu[2]), valvontalautakunta päätti, että lyijyputkia toistaiseksi sai käyttää yksityisiin vesijohtoihin siihen osaan johtoa, joka laskettiin maahan kadun, tontin tai pihamaan alle, mutta että niiden käyttäminen talojen sisäisiin johtoihin oli kiellettyä, jos vesi oli aiottu ilman edelläkäyvää tislausta käytettäväksi ihmisten ruuaksi tai juomaksi. Ilmoittaen tämän valtuustolle lautakunta huomautti[3]), että se katsoen siihen, että lyijyputkien käyttö talojen sisäjohtoihin kuitenkin tarjosi olennaisia teknillisiä ja ajan mittaan taloudellisiakin etuja, katsoi tärkeäksi, että kaupunkiin ensi tilassa perustettiin yksi tai mieluummin kaksi koeasemaa, joiden vesijohdot olivat lyijyputkista ja joissa asiantuntevat henkilöt suorittivat sarjan vähintään vuoden kestäviä tarkkoja veden lyijypitoisuustutkimuksia. Näiden perusteella olisi sittemmin lopullisesti ratkaistava, saiko ja miten laajalti lyijyputkia vastedes käyttää yksityisiin vesijohtoihin sekä maan alla että rakennuksissa. Sen ohessa lautakunta ilmoitti aikomuksensa olevan niin pian kuin mahdollista alistaa tällaisten tutkimusten suorittamista koskeva ehdotus valtuuston harkittavaksi. Lautakunnan ilmoitus ei antanut valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Vesipostien sijoittaminen. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto antoi[4]) lautakunnalle tehtäväksi yksissä neuvoin v. t. kaupungininsinöörin kanssa määrätä niiden varattomalle väestölle tarkoitettujen vesipostien paikat, jotka Osakeyhtiö Neptun sopimuksen mukaisesti oli velvollinen järjestämään neljään paikkaan kaupunkiin.

Veden myynti Erottajalla olevasta palopostista (hydrantista). Jotta toistaiseksi, niin kauan kuin ainoastaan pienehkö määrä kaupungin taloista oli omin johdoin yhdistetty vesijohtoon, kävisi mahdolliseksi saada vettä lähempää ja suurempia määriä kuin kaupungin syrjäisiin osiin sijoitetuista, ilmaista käyttöä varten tarkoitetuista vesiposteista oli mahdollista, vesijohtotöiden valvontalautakunta oli pyytänyt Osakeyhtiö Neptunia eri korvauksesta järjestämään Erottajalle, siellä olevan kaivon viereen palopostin veden myyntiä varten. Esittäen tämän toimenpiteensä kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi lautakunta samalla ehdotti, että tähän tehtävään valittu henkilö vesijohdon avaamisen jälkeen päivittäin klo 7:stä a. p. klo 5:een i. p. möisi vettä palopostista, jonka yhtiö jo oli sijoittanut paikalleen, ja että veden hinta olisi 5 penniä saavilta, 10 penniä tynnyriltä tai pienehköltä tiinulta ja 15 penniä suurelta tiinulta ja maksettaisiin 5 pennin poleteilla, joita jokin lähellä sijaitseva myymälä vesijohtokassanhoitajan toimesta tehdyn sopimuksen mukaan pitäisi halukkaille vedenostajille kaupan saaden tavallisen myyntipalkkion ja velvollisena tilittämään myynnin kassanhoitajalle. Valtuusto hyväksyi[5]) lautakunnan esityksen sen kaikilta osilta.

Kivirummun rakennuttaminen Vanhankaupungin myllyn luo. Vesijohtotöiden valvontalautakunta oli sattuneesta syystä katsonut tarpeelliseksi antaa osakeyhtiö Neptunille tehtäväksi 3,321 markan korvauksesta ja samanlaisin

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 2 §. — [2]) Ks. s. 210. — [3]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 3 §. — [4]) S:n 19 p. syysk. 2 §. — [5]) S:n 31 p. lokak. 3 §.

takein työn kelvollisuudesta kuin mihin yhtiö oli sitoutunut vesijohdonkin suhteen ensi tilassa rakennuttaa Vanhankaupungin putouksen alapuolella olevan vesijohtolaitoksen konehuoneen ohi siellä olevaan myllyyn vievän vanhan puukourun sijaan suljetun kivirummun. Kaupunginvaltuusto hyväksyi[1]) tämän toimenpiteen.

Vantaanjoen vedenkorkeuden mittaaminen. V. t. kaupungininsinööri C. Reuter, joka kaupunginvaltuuston vuonna 1875 tekemän päätöksen[2]) mukaisesti oli toimittanut Vantaanjoen vedenkorkeuden mittauksia, lähetti[3]) valtuustolle selonteon mittausten tuloksista.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan tarkastus. Kaupunginvaltuuston valittua[4]) kaupunginkassan tarkastusmiehiksi vtt Kiselefin ja Grunérin sekä heidän varamiehekseen vtn Sanmarkin nämä sittemmin antoivat[5]) valtuustolle selonteot tammikuun 19 p:nä, elokuun 1 p:nä ja lokakuun 13 p:nä toimittamistaan mainitun kassan tarkastuksista.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaus. Kaupunginvaltuuston valittua[4]) kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi vtt Sandbergin ja Fagerroosin sekä heidän varamiehekseen vtn Tallgrénin nämä aikanaan antoivat kertomuksen toimittamastaan inventtauksesta samalla ehdottaen, että eräs määrä kulunutta tai tarpeetonta irtaimistoa myytäisiin kaupungin laskuun. Tämän ehdotuksen hyväksyen valtuusto kehoitti[6]) maistraattia järjestämään myynnin sopivalla tavalla.

Kaupungin vuoden 1874 tilien tarkastus. Kaupungin tilintarkastajain maistraatin välityksellä lähettämän kertomuksen vuoden 1874 tilien tarkastuksesta kaupunginvaltuusto lähetti[7]) raha-asiainvaliokuntaan. Lausunnossaan[8]) tämä erinäisten kertomuksessa esitettyjen väliaikaisen terveyslautakunnan tilejä koskevien muistutusten johdosta ehdotti, että mainitun lautakunnan vuosilta 1874 ja 1875 antamat tilit palautettaisiin maistraattiin ja maistraatti sittemmin lautakunnan laadittua tilit uudestaan siten, että kumpikin vuosi käsiteltiin erikseen, antaisi ne, mikäli ne koskivat tilivuotta 1874, kaupungin tämän vuoden tilien tarkastajille, minkä jälkeen tilit lähetettäisiin kaupunginvaltuustolle. Valtuusto hyväksyi[9]) tämän ehdotuksen.

Kaupungin vuoden 1875 tilien tarkastus. Maistraatti ilmoitti[10]), etteivät kaupungin tilien tarkastajat olleet säädetyn ajan kuluessa antaneet vuoden 1875 tilintarkastuskertomusta, minkä johdosta maistraatti oli kutsuttanut heidät maistraattiin selittämään myöhästymisen syyn. Kun tilintarkastuskertomus myöhemmin oli annettu, valtuusto lähetti[11]) sen ynnä siihen liittyvät asiakirjat raha-asiainvaliokuntaan. Asiaa ei käsitelty loppuun kertomusvuonna.

Vanhojen vaivaishoitotilien tarkastus. Vuoden 1873 vaivaishoitotilien toimeenpannun tarkastuksen johdosta kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli kehoittanut[12]) maistraattia vaatimaan väliaikaisesti asetetulta terveyslauta-

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 7 §. — [2]) Ks. s. 76. — [3]) Valt. pöytäk. 14 p. heinäk. 4 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 10. — [5]) S:n 1 p. helmik. 12 §, 8 p. elok. 19 § ja 17 p. lokak. 16 §. — [6]) S:n 15 p. helmik. 5 §. — [7]) S:n 20 p. huhtik. 14 §. — [8]) S:n 1 p. kesäk., liite A. — [9]) S:n s:n 8 §. — [10]) S:n 27 p. kesäk. 16 §. — [11]) S:n 17 p. lokak. 7 §. — [12]) Ks. s. 46.

kunnalta tilityksen sille vaivaishoitovaroista myönnetystä 21,774: 40 markan ennakkomäärästä. Maistraatin sen johdosta lähetettyä valtuustolle kaksi lautakunnan puheenjohtajan, alipoliisimestari O. A. Ståhlbergin, antamaa tilitystä valtuusto lähetti [1]) asian mainittujen tilien tarkastajille, senaatinapukamreeri A. Tavaststjernalle ja tehtailija F. W. Grönqvistille. Näiden sen jälkeen annettua valtuustolle kertomuksen mainitun lautakunnan vuoden 1873 tilien tarkastuksesta ja esitettyä siinä joitakin muistutuksia edellä mainittuja tilityksiä vastaan valtuusto vielä lähetti [2]) asian raha-asiainvaliokuntaan, jonka mietinnössään [3]) tekemän ehdotuksen mukaisesti valtuusto lopuksi päätti [4]) ilmoittaa tilintarkastajille, että valtuusto tarkemmin tutustuttuaan asiaa koskeviin asiakirjoihin ei ollut katsonut asiakseen ryhtyä sen suhteen muihin toimenpiteisiin, sekä kehoittaa heitä kyseisten tilien tarkastuksen suhteen menettelemään kaupungin vaivaishoito-ohjesäännön 130 ja 131 §:n määräysten mukaisesti.

Valitus rahatoimikonttorin vanhempia tilejä koskevassa oikaisujutussa annetun tuomion johdosta. Läänin kuvernöörin palautettua maistraattiin erään oikaisujutun [5]), joka koski kaupunginkassan rahastojen vuosien 1867 ja 1868 tilien tarkastajain, verhoilijamestari J. F. Galetskin, ja yliopistonkamreerin, sittemmin vtn N. C. Westermarckin, mainittuja tilejä vastaan esittämiä muistutuksia, maistraatti julistamallaan päätöksellä oli velvoittanut ent. kaupunginkamreerin O. W. Skutnabbin ja manalle menneen kaupunginkassanhoitajan K. J. Kuhlbergin oikeudenomistajat suorittamaan kaupungille yhteensä 24,378: 33 markkaa, mutta muuten hylännyt tilintarkastajain muistutukset. Tämän johdosta vt Westermarck tiedusteli kaupunginvaltuustolta, olisiko maistraatin päätöksestä valitettava. Valtuusto päätti [6]) kehoittaa tilintarkastajia laillisessa järjestyksessä valittamaan kuvernöörille päätöksestä, mutta antoi samalla erityiselle valiokunnalle, johon kuuluivat [7]) vtt Rudbäck, Nybom ja Westermarck, tehtäväksi antaa valtuustolle lausunnon siitä, olisiko syytä myöhemmin peruuttaa valitukset. Tilintarkastajain annettua valituksensa kuvernöörille valiokunta lisäksi sai tehtäväkseen [8]) laatia ehdotuksen kuvernöörin sen johdosta valtuustolta pyytämäksi lausunnoksi. Valiokunnan mietinnössään [9]) tekemän ehdotuksen mukaisesti valtuusto myöhemmin päätti [10]) kehoittaa valittajia sekä ajamaan puheena olevan valituksen perille että myös siinä tapauksessa, että juttu palautettiin maistraattiin, kiinnittämään maistraatin huomion virheellisen siirron aiheuttamaan 36,754: 97 markan suuruiseen vajaukseen majoituslautakunnan vuoden 1868 tileissä sekä muihin asiaa koskeviin loppuväitteihin, jotka ilman mainittavaa ajanhukkaa voitiin tyydyttävästi näyttää toteen. Sen ohessa valtuusto hyväksyi kaikilta osiltaan valiokunnan ehdotuksen edellä mainituksi lausunnoksi, jossa kuvernööriltä anottaisiin oikaisujutun palauttamista maistraattiin erinäisten uudestaan laadittujen tilien ilmoittamista varten tilintarkastajille ja jotta nämä voisivat esittää asiasta loppuväitteensä, ja erityisesti vaadittaisiin maistraatin velvoittamista ottamaan harkittavakseen kaikki näiden loppuväitteiden sisältämät muistutukset siitä huolimatta, että osa niistä kohdistui maistraatin omiin toimenpiteihin.

Muistutus palotoimikunnan toimenpidettä vastaan. Sitten kun vuoden 1877 talousarvioehdotuksen käsittelyssä oli havaittu, että palotoimikunta

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 5 §. — [2]) S:n 2 p. toukok. 14 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 25. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 21 §. — [5]) Ks. s. 46. — [6]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 6 §. — [7]) S:n 29 p. helmik. 14 §. — [8]) S:n 28 p. maalisk. 6 §. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28. — [10]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 3 §.

vuonna 1875 oli myöntänyt palolaitoksen vanhemmalle ja nuoremmalle ruiskumestarille kummallekin 100 markan kalliinajanlisäyksen, kaupunginvaltuusto päätti[1]) tällä kertaa hyväksyen toimikunnan toimenpiteen pyytää maistraattia huomauttamaan palotoimikunnalle, että määrärahain myöntäminen viimeksi mainitun vuoden alusta oli yksinomaan valtuuston asia.

Kaupunginvaltuuston kanslian vuoden 1875 tilit. Sihteeri antoi kaupunginvaltuustolle laatimansa tilityksen valtuuston kanslian vuoden 1875 menoista, joiden kokonaismäärä oli 2,926: 12 markkaa. Valtuusto päätti[2]) pitää tilit kansliassa nähtävissä viikon ajan, minkä jälkeen ne lähetettäisiin maistraatille.

Kertomus kansankirjaston toiminnasta lukuvuonna 1875—76. Kaupungin haltuunsa ottaman yleisen kansankirjaston toimikunnan ent. puheenjohtajan, kansakouluntarkastaja V. W. Öhbergin antaman kertomuksen kirjaston toiminnasta lukuvuonna 1875—76 ynnä siihen liittyvät tilit kaupunginvaltuusto lähetti[3]) kirjaston uudelle hallitukselle[4]).

Kaupungin yleisten töiden tilit. Sen epäjärkiperäisen kirjanpitotavan johdosta, joka oli otettu käytäntöön kaupungin yleisten töiden suhteen, kaupunginvaltuusto päätti[1]) vuoden 1877 talousarvioehdotusta käsiteltäessä kehoittaa rahatoimikamaria jo mainitun vuoden alusta menettelemään siten, että puheena olevat työt, joiden kustannukset oli viety kirjoihin liian ylimalkaisesti, tileissä mikäli mahdollista eriteltiin.

Kassakreditiivilainan ottaminen. Tehdystä esityksestä kaupunginvaltuusto valtuutti[5]) maistraatin kaupunginkassan menojen peittämistä varten enintään vuoden ajaksi ottamaan kaupungille pankista enintään 200,000 markan määräisen kassakreditiivilainan.

Kuoletuslainan ja tilapäisen luoton ottaminen vesijohdon ostoa varten. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 päättänyt[6]) ottaa vesijohdon lunastamista ja muiden siihen liittyvien menojen suorittamista varten kaupungille kuoletuslainan, jonka effektiivinen määrä olisi 1,500,000 markkaa, ja alistanut tämän päätöksensä senaatin talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi sekä asettanut valiokunnan[6]) laatimaan ehdotusta mainitun lainan ottamistavasta sekä vesijohdon lunastamiseen tarvittavan tilapäisen luoton hankkimisesta.

Ennenkuin senaatin päätös oli annettu, valiokunta antoi asiasta mietintönsä[7]) ja huomautti siinä ensiksi, että se samaten kuin asiaa koskevassa aikaisemmassa valiokunnanmietinnössä[8]) oli ehdotettu katsoi, että laina oli otettava vähintään 40:n, enintään 50 vuoden kuoletusajoin antamalla Suomen markan määräisiä, haltijalle asetettuja obligatioita, jotka kaupungin maistraatti tai rahatoimikamari, jos sellainen silloin oli asetettu, kaupungin nimessä antaisi. Kaupungin ei kuitenkaan valiokunnan mielestä pitänyt antautua siihen tappionvaaraan, joka aiheutuisi obligatiolainan ottamisesta sen tarpeisiin. Tähän katsoen ja koska kaupunki sitäpaitsi joko tekemällä sopimuksen lainanantajan kanssa tai muulla tavalla näytti voivan saada hyväkseen koron siltä lainapääoman osalta, jota ei heti käytettäisi, olisi lainasta sovittava siten, että sen kiinteästi ottaisi toimittaakseen yksi tai useampi lainanantaja, jotka saaden vastikkeeksi nimellismäärältään sovitun määrän obligatioita sitoutuivat määräaikoina suorittamaan kaupungille 1,500,000 markkaa. Koska kaupunginval-

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 19 §. — [2]) S:n 18 p. tammik. 4 §. — [3]) S:n 27 p. kesäk. 13 §. — [4]) Ks. s. 195 ja 210. — [5]) Valt. pöytäk. 1 p. kesäk. 5 §. — [6]) Ks. s. 16. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12. — [8]) S:n n:o 21 v:lta 1875.

tuuston kuitenkaan ei ollut mahdollista in corpore ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joita lainan järjestäminen edellytti, valiokunta oli sitä mieltä, että valtuuston oli uskottava lainaneuvottelut sekä lainasopimuksen päättäminen ja täytäntöönpano tehtäväksi viisihenkiselle jaostolle, jonka tuli toimia kaupunginvaltuuston oikeuksin. Tätä jaostoa ei, vaikkakin laina todennäköisesti voitaisiin saada edullisimmin ehdoin, jos se otettaisiin alhaisin koroin myöntämällä pääoma-alennusta, olisi etukäteen sidottava mihinkään määrättyyn korkomäärään eikä myöskään muihin määräyksiin lainaehtojen eikä kuoletussuunnitelman suhteen. Olettaen, että korko määrättäisiin alhaiseksi ja sen johdosta myönnettäisiin pääoma-alennusta, oli kuitenkin edellytettävä, ettei lainan toimittaja sallisi, että pääoma-alennuksen määrä, t. s. se obligatiomäärä, jonka hän vaati itselleen kaupungille suorittamistaan 1,500,000 markasta, tehtäisiin tunnetuksi ennen sen ajan päättymistä, jonka kuluessa arveltiin hänen voivan muuttaa obligatiot rahaksi. Toisaalta täytyisi sitä vastoin valtuuston tuntea nimellinen lainamäärä, sillä valiokunnan mielestä valtuuston täytyi vahvistaa se obligatiomäärä, jonka maistraatti (tai rahatoimikamari) sai antaa, ja sitäpaitsi tuntui tarpeelliselta alistaa nimellinenkin lainamäärä senaatin talousosaston vahvistettavaksi. Nämä ristiriitaiset edut valiokunta katsoi voitavan sovittaa siten, että obligatioita saisi antaa jaoston ehdottaman, valtuuston vahvistuksen varassa olevan, lainanantajan itselleen vaatimaa jonkin verran suuremman nimellismäärän sekä että jaosto pidättäisi näiden määräin välistä erotusta vastaavan summan obligatioina ja luovuttaisi ne ynnä niistä laaditun luettelon yhdessä lainasopimuksen kanssa sinetillä suljettuina maistraatin välityksellä rahatoimikamarin säilytettäviksi, kunnes lainaehdot sai julkaista, mutta että kamari sen jälkeen ei saanut antaa liikkeeseen näitä obligatioita. Jaoston tulisi edelleen lainasopimuksen solmiamisen jälkeen laatia ja antaa valtuustolle obligatioiden kuoletussuunnitelman ja tekstin ehdotukset, minkä jälkeen valtuuston korkeimmasta paikasta tuli anoa lupaa haltijalle asettujen obligatioiden antamiseen ja tällöin liittää anomukseensa hyväksymänsä sekä kuoletussuunnitelman että tekstin ehdotukset. — Tilapäisen luoton tarpeesta valiokunta huomautti, että lainausmenettelyn monimutkaisuuden takia oli todennäköistä, että vesijohtosopimuksen allekirjoittamisesta lukien ehtisi kulua kenties yhdeksänkin kuukautta, ennenkuin kuoletuslainalla voitiin saada varoja. Valiokunta ehdotti sen vuoksi, että jaosto samalla valtuutettaisiin niiden vesijohtolaitoksen hinnan osamaksujen suorittamista varten, jotka tarvittaisiin, ennenkuin seisovalla lainalla olisi saatu hankituksi varoja, valtuuston oikeuksin enintään yhdeksän kuukauden ajaksi ottamaan valtiolta tai pankista tai muusta rahalaitoksesta tarpeen mukaan lainaksi enintään 800,000 markkaa. Tämäkin velkasitoumus olisi maistraatin (tai rahatoimikamarin) annettava kaupungin puolesta, ja lainamäärä ynnä korko olisi aikanaan suoritettava takaisin kuoletuslainalla saatavilla varoilla.

Kun valiokunnan mietintö ensimmäisen kerran esiteltiin [1]) kaupunginvaltuustolle, vt Nybom esitti valiokunnan ehdotuksesta erinäisissä kohdin poikkeavan ehdotuksen [2]), joka myöhemmin painatettiin mietinnön liitteenä ja jonka mukaan m. m. lainan nimellismäärä olisi vahvistettava 1,700,000 markaksi, korko 4 ½ %:ksi ja kuoletusaika 40 vuodeksi, jolloin vuotuiset lyhennykset mikäli mahdollista olisi järjestettävä siten, että vuotuismaksut aina olivat yhtä suuret. Seuraavassa esittelyssä oli esillä myöskin senaatin asiasta antama päätös, jonka mukaan senaatti, koska valtuusto ei ollut ilmoittanut,

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik. 3 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12, liite.

otettaisiinko suunniteltu laina antamalla obligatioita vai muulla tavalla, eikä myöskään lainan kuoletustapaa eikä muitakaan pääehtoja, joilla kaupunki sitoutuisi takuuseen lainasta, oli katsonut, ettei se voinut ryhtyä asiaa lopullisesti tutkimaan, ennenkuin mainitut seikat oli selvitetty. Tähän katsoen kaupunginvaltuusto antoi[1]) laina-asian, kuitenkin erottaen siitä tilapäisen luoton hankkimista koskevan osan, aikaisemmin vesijohtokysymystä valmistelemaan valittujen lisättyjen valtuutettujen[2]) käsiteltäväksi. Sillävälin puheenjohtaja Mechelin laati asiasta kirjallisen välityselidotuksen, jossa oli otettu huomioon senaatin päätös ja sekä valiokunnan että vtn Nybomin ehdotukset. Pääasiallisesti viimeksi mainitun ehdotuksen mukaisesti lisätyt kaupunginvaltuutetut sen jälkeen päättivät[3]):

1) että laina otettaisiin antamalla haltijalle asetettuja Suomen markan määräisiä obligatioita, kuitenkin siten, että jos lainamäärä tai osa siitä mahdollisesti saataisiin jostakin yleisestä rahastosta tavallisella velkakirjalla, tämäkin lainan ottamisen muoto katsottaisiin sallituksi;

2) että lainalle määrättäisiin vähintään 40, enintään 50 vuoden kuoletusaika ja kuoletus laskettaisiin siten, että siitä vuodesta lähtien, jolloin ensimmäinen lyhennys suoritettiin, vuotuismaksu mikäli mahdollista kunakin vuonna olisi samansuuruinen;

3) että lainan korko määrättäisiin 4, enintään 5 %:ksi vuodessa;

4) että obligatioita lainan ottamista varten siinä tapauksessa, että niitä sijoitettaessa oli myönnettävä pääoma-alennusta, saisi antaa yhteensä 1,700,000 markan määrään, jota vastoin siinä tapauksessa, että lainaaminen tapahtuisi tavallisella velkakirjalla ilman pääoma-alennusta, effektiivinen tarve saisi määrätä velkasitoumusten summan;

5) että korkeimmasta paikasta anottaisiin vahvistusta täten täydennetylle päätökselle kuoletuslainan ottamisesta kaupungille sen 1,500,000 markaksi arvioidun rahamäärän hankkimiseksi, joka tarvittiin tekeillä olevan vesijohdon lunastamiseen täysin valmiissa kunnossa;

6) että lainakysymykseen liittyvät muut toimenpiteet kuuluisivat varsinaiselle valtuustolle ja toimeenpaneville viranomaisille; sekä

7) että viisihenkiselle jaostolle annettaisiin tehtäväksi rahatoimikamarille vastedes kuuluvin valtuuksin hoitaa lainaa koskevat neuvottelut sekä ryhtyä muihin tämän asian vaatimiin toimenpiteihin ja että tämän jaoston, milloin lisäohjeita katsottiin tarvittavan, tässä tarkoituksessa oli käännyttävä varsinaisten valtuutettujen puoleen.

Sen ohessa lisätty kaupunginvaltuusto päätti antaa edellä mainitun jaoston valitsemisen yhdeksän valitsijamiehen tehtäväksi ja valitsi näiksi vtt Westermarckin, Montgomeryn, Kihlmanin, Borgin, Calamniuksen ja Sanmarkin, kanslianeuvos A. W. Liljenstrandin, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. J. Jägerhornin sekä insinöörikapteeni A. W. Lagerborgin samoinkuin näiden varamiehiksi vtt Nybomin, Borgströmin ja Mechelinin.

Valitsijamiesten sittemmin toimittama jaoston jäsenten vaali ratkesi[3]) siten, että jaoston jäseniksi valittiin vtt Mechelin, Jansson ja Bade, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand ja insinöörikapteeni A. W. Lagerborg.

Kysymystä tilapäisen luoton hankkimisesta varsinainen kaupunginvaltuusto käsitteli erikseen ja päätti[4]) silloin hyväksyä valiokunnan edellä mainitun ehdotuksen sellaisin lisäyksin, että jaosto oikeutettiin pidättämään kau-

---

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 11 §. — [2]) Ks. ss. 9—10. — [3]) Lis. valt. pöytäk. 10 p. maalisk. 1 §. — [4]) Valt. pöytäk. 14 p. maalisk. 1 §.

pungille oikeus esteen sattuessa mahdollisesti pidentää kaupungille myönnettyä tilapäistä luottoa. Jaosto ilmoitti [1]) tämän jälkeen, että pyydetty 800,000 markan laina voitiin saada Suomen pankista, mutta että pankki sen saamisen ehdoksi oli määrännyt, että emittoitavista obligatioista 900,000 markan nimellismäärä oli annettava pankille lainan pantiksi, mikäli se obligatioiden valmistuessa vielä oli maksamatta, sekä että maistraatin, joka kaupungin puolesta allekirjoittaisi velkakirjan, tuli siihen liittää sitoumus siitä, että niin pian kuin obligatiot olivat valmistuneet, niitä jätettäisiin Suomen pankille pantiksi edellä mainittu nimellismäärä. Tämän johdosta jaosto ehdotti, että valtuusto puolestaan hyväksyisi nämä ehdot ja samalla päättäisi, että maistraatin ja rahatoimikamarin puheenjohtajain tai, ellei kamaria silloin vielä ollut asetettu, maistraatin ja jaoston puheenjohtajain tuli allekirjoittaa ja rahatoimikamreerin tai kaupunginkamreerin varmentaa obligatiot. Valtuuston hyväksyttyä [2]) nämä ehdotukset alkoi kuitenkin edellä mainitun sitoumuksen antaminen Suomen pankille herättää maistraatissa epäilyksiä, minkä vuoksi valtuusto muutti [3]) obligatioiden allekirjoittamista koskevaa päätöstään sikäli, että maistraatin, joka toistaiseksi hoiti rahatoimikamarin tehtäviä, tai rahatoimikamarin, jos se ennen obligatioiden antamista oli asetettu, tuli kaupungin puolesta allekirjoittaa ne.

Myöhemmin ilmoitettiin [4]) senaatin talousosaston vahvistaneen kaupunginvaltuuston päätöksen kuoletuslainan ottamisesta vesijohdon ostamista varten, mutta samalla velvoittaneen valtuuston antamaan erityisen esityksen obligatioiden arvomääristä ja muista lainaustapaa koskevista seikoista. Senaatin päätöksen saavuttua lähetettiin maistraatille ja Osakeyhtiö Neptunin asiamiehelle kummallekin kappale valtuuston vahvistamia kauppa- ja urakkasopimuksia [5]) ja ne allekirjoitettiin [6]) asianmukaisesti ostajan ja myyjän puolesta.

Jaosto ilmoitti sen jälkeen, että se lähettämällä kehoituksia erinäisille rahalaitoksille oli saanut nämä kilpailemaan kuoletuslainan järjestämisestä ja saapuneista tarjouksista antanut etusijan Suomen Yhdyspankin tekemälle, joka oli kaupungille edullisin, sekä kaupungin puolesta hyväksynyt sen. Jaoston ehdotuksen [7]) mukaisesti kaupunginvaltuusto hyväksyi [8]) seuraavat lainaobligatioita ja niihin liittyviä seikkoja koskevat määräykset:

1. Obligatioiden korko on viisi prosenttia.
2. Korko maksetaan puolivuosittain, toukokuun 1 ja marraskuun 1 p:nä.
3. Laina kuoletetaan viidenkymmenen vuoden kuluessa, lukien toukokuun 1 p:stä 1876, siten että kymmenenenä ensimmäisenä vuonna ei makseta mitään kuoletusta, mutta yhdennestätoista viidenteenkymmenteen vuoteen vuosittain toukokuun 1 p:nä lunastetaan edellisen marraskuun 1 p:nä tapahtuneessa arvonnassa arvottu obligatiomäärä. Mainittuina neljänäkymmenenä vuonna korkoihin ja kuoletukseen tarvittava vuotuismäärä sovitetaan yhtä suureksi kunakin vuonna, ainoastaan sellaisin pienehköin poikkeuksin, joita obligatioiden suuruus kuoletusosamääräin tasoittamiseksi voi vaatia.
4. Obligatioita, jotka asetetaan haltijalle ja jotka kaupungin maistraatti allekirjoittaa ja kaupunginkamreeri varmentaa, annetaan yhteensä 1,500,000 markan nimellismäärä ja 1,000 markan, 500 markan ja 200 markan suuruisina. Nämä eri suuruudet, joista jokainen muodostaa oman, kirjaimin A, B ja C merkityn sarjansa, jaetaan siten, että A-sarjan 1,000 markan määräisiä obligatioita annetaan 500 kpl., B-sarjan 500 markan määräisiä 1,500 kpl. ja C-sarjan 200 markan määräisiä obligatioita 1,250 kpl.
5. Obligatioiden arvonta toimitetaan rahatoimikamarissa.
6. Erääntyneet obligatiot ja korkokupongit lunastetaan rahatoimikonttorissa; kuitenkin tämä lunastaminen voi tapahtua myöskin Suomen Yhdyspankissa ja sen konttoreissa,

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk., liite C. — [2]) S:n s:n 12 §. — [3]) S:n 28 p. maalisk. 1 §. — [4]) S:n s:n 8 §. — [5]) Ks. s. 17 ja seur. — [6]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 5 §. — [7]) S:n 2 p. toukok., liite A. — [8]) S:n s:n 1 §.

jos rahatoimikamari tai ennen sen asettamista maistraatti niin päättää ja se sanomalehdissä tiedoitetaan.

7. Arvotulle obligatiolle hyvitetään korkoa ainoastaan erääntymispäivään asti. Kun obligatio esitetään lunastettavaksi, tulee sen mukana olla kaikki siihen kuuluvat, sitä ennen erääntymättömät kupongit; muussa tapauksessa kaupungilla on oikeus puuttuvaa kuponkia vastaavan rahamäärän pidättämiseen.

8. Obligatioista, joita ei ole esitetty lunastettavaksi viidentoista vuoden kuluessa, ja korkokupongeista, joita ei ole esitetty lunastettavaksi kymmenen vuoden kuluessa niiden erääntymisestä maksettavaksi, haltija on menettänyt kaiken oikeutensa saada maksua. Mutta obligatiot eivät ennen arvotuksi tulemistaan sen paremmin kuin korkokupongit ennen erääntymistään ole saatavain vanhentumista koskevien lakimääräysten alaiset.

Samalla kuin kaupunginvaltuusto senaatin määräyksen mukaisesti lähetti vahvistettavaksi edellä olevat määräykset ynnä jaoston laatiman obligatioiden sanamuotoehdotuksen valtuusto m. m. alisti senaatin päätettäväksi, voitaisiinko kadonnut obligatio tehdä mitättömäksi obligatioiden suhteen aikaisemmin säädetyssä järjestyksessä.

Senaatin talousosastossa tapahtuneessa esittelyssä vahvistettiin sen jälkeen pääasiallisesti kaupunginvaltuuston anomuksen mukaisesti seuraavat obligatiolainaa koskevat määräykset noudatettaviksi:

1. Obligatioita, jotka päivätään toukokuun 1 p:nä 1876, asetetaan haltijalle ja ovat voimassa kenen hallussa tahansa ilman että luovutettaessa vaaditaan siirtoa sekä jotka kaupungin maistraatti allekirjoittaa ja kaupunginkamreeri varmentaa, lasketaan liikkeeseen yhteensä miljoonanviidensadantuhannen (1,500,000) Suomen markan nimellismäärä, suuruudeltaan tuhannen (1,000: —), viidensadan (500: —) ja kahdensadan (200: —) Suomen markan määräisinä. Näitä eri arvolajeja, joista jokainen muodostaa kirjaimin A, B ja C merkityn sarjan, lasketaan liikkeelle seuraavat määrät:

500	kappaletta	sarjaa	litt.	A	à	1,000	markkaa,	vastaten	500,000 markkaa
1,500	»	»	»	B	à	500	»	»	750,000 »
1,250	»	»	»	C	à	200	»	»	250,000 »

Obligatioihin laaditaan suomen- ja ruotsinkielinen teksti, jonka keisarillinen senaatti vahvistaa kaupunginvaltuuston tehtyä täydellisen ehdotuksen sen sanamuodoksi tämän päätöksen määräysten mukaisesti.

2. Obligatioiden valmistus tapahtuu kaupungin kustannuksella, ja valtiovaraintoimituskunta järjestää sen valvonnan ilmoituksen saatuaan; ennenkuin obligatiot jätetään kaupungille, on ne Suomen valtiokonttorissa merkittävä kirjaan ja varustettava erityisellä leimalla.

3. Näille obligatioille suoritetaan korkoa viisi prosenttia vuodessa ja se maksetaan puolivuosittain toukokuun 1 p:nä ja marraskuun 1 p:nä.

4. Jokaiseen obligatioon liittyy kaksikymmentä puolen vuoden korkokuponkia kymmeneksi ensiksi tulevaksi vuodeksi ynnä talonki, ja sekä korkokupongit että talonki ovat voimassa haltijan kädessä. Mainitun maksukauden päätyttyä ja jatkuvasti samalla tavalla niin kauan kuin lainaa on jäljellä ja kunnes se on täydellisesti maksettu, annetaan kaupungin rahatoimikonttorista ilmoituksen nojalla asianomaiselle erääntymättömiin ja lunastamattomiin obligatioihin kuuluvan talongin haltijalle hänen luovuttaessaan mainittu talonki maksutta uudet kymmenen seuraavan vuoden kuponkilehdet talonkeineen.

5. Laina kuoletetaan viidenkymmenen vuoden kuluessa lukien toukokuun 1 p:stä 1876 siten, että kymmenenä ensimmäisenä vuonna ei tapahdu mitään kuoletusta, mutta yhdennestätoista viidenteenkymmenenteen vuoteen vuosittain toukokuun 1 p:nä lunastetaan edellisen marraskuun 1 p:nä arvottu obligatiomäärä. Korkoihin ja kuoletuksiin mainittuina neljänäkymmenenä vuotena tarvittava vuotuinen maksuerä on jokaisena vuonna yhtä suuri, ainoastaan sellaisin vähäisin poikkeuksin, joita obligatioiden arvomäärät voivat tehdä välttämättömiksi tasaisten kuoletuserien aikaansaamiseksi. Tämän mukaisesti on laadittava täydellinen kuoletussuunnitelma, jonka tulee sisältyä obligatioiden tekstiin.

6. Obligatioiden arvonta toimitetaan kaupungin rahatoimikamarissa julkisen notaarin ollessa saapuvilla, ja siitä on laadittava asianmukainen notaariasiakirja; obligation haltijalla tulee olla oikeus olla arvonnassa joko henkilökohtaisesti saapuvilla tai edustettuna. Arvonnan tulos on viipymättä julkaistava Suomen virallisessa lehdessä ja paikkakunnan yleisimmin

levinneissä suomen- ja ruotsinkielisissä sanomalehdissä, joissa myöskin on ilmoitettava niiden obligatioiden numerot, jotka edellisissä arvonnoissa on arvottu, mutta joita ei ole esitetty lunastettaviksi.

7. Erääntyneet obligatiot ja korkokupongit on vaadittaessa lunastettava täkäläisessä rahatoimikonttorissa; kuitenkin voi tämä lunastaminen tapahtua muussakin paikassa, jonka asianomainen kaupungin viranomainen tätä varten määrää.

8. Arvotulle ja maksettavaksi erääntyneelle obligatiolle suoritetaan korko ainoastaan sille määrättyyn lunastamispäivään asti, minkä johdosta erääntyneeseen obligatioon kuuluva talonki obligation erääntymispäivänä lakkaa olemasta voimassa eikä sellaiseen talonkiin enää laadita uusia kuponkeja. Kun arvottu obligatio esitetään lunastettavaksi, on kaikki siihen kuuluvat erääntymättömät kupongit ynnä talonki luovutettava; muussa tapauksessa kaupungilla on oikeus pidättää pääomasta puuttuvia kuponkeja vastaava rahamäärä.

9. Obligatiot eivät ennen erääntymistään ole saatavain vanhentumista koskevien yleisten lakimääräysten alaiset. Mutta arvotuista obligatioista, joita ei ole esitetty lunastettavaksi kymmenen vuoden kuluessa niiden erääntymisestä maksettaviksi, haltija on menettänyt kaiken oikeutensa saada maksua.

10. Kadonnut tai tapaturman johdosta hävinnyt obligatio tai talonki voidaan laillisessa järjestyksessä kuolettaa ja sittemmin korvata uudella.

11. Kaikki lunastetut obligatiot ja korkokupongit sekä talongit on rahatoimikonttorissa heti tehtävä mitättömiksi ja siellä maistraatin sinetöiminä säilytettävä sekä seuraavassa kaupungin tilien tarkastuksessa näytettävä, minkä jälkeen kaupungin viranomaisten asiana on päättää, onko ne edelleen säilytettävä vai hävitettävä.

12. Lainan kirjanpito hoidetaan rahatoimikamarissa ja sen hoito tarkastetaan vuosittain kaupungin muiden tilien tarkastuksen yhteydessä, minkä jälkeen maistraatin on edellä mainituissa sanomalehdissä julkaistava ja kuukauden kuluessa tilintarkastuksen päättymisestä annettava valtiovaraintoimituskunnalle lainaa koskeva selonteko.

Kohtaan 1) merkityn tämän päätöksen kohdan johdosta kaupunginvaltuusto antoi lainajaostolle tehtäväksi [1]) laatia uuden ehdotuksen obligatioiden tekstiksi ja sitä valtuustolle esittelemättä maistraatin välityksellä lähettää sen senaatille. Sen ohessa kehoitettiin maistraattia ryhtymään laina-asian edelleen vaatimiin toimenpiteihin.

Myöhemmin maistraatti ilmoitti [2]) senaatin talousosaston hyväksyneen ja vahvistaneen jaoston laatimat ehdotukset obligatioiden ja niihin kuuluvan talongin tekstiksi sekä kuoletussuunnitelmaksi.

Varain hankkiminen työ- ja vaivaistalon uudisrakennusten ja uuden kansakoulutalon teettämiseen sekä lahjoitettujen rahastojen siirtäminen rahatoimilaitoksen hoidettaviksi. Käsiteltäessä kysymystä uusien rakennusten teettämisestä työ- ja vaivaistaloon [3]) kaupunginvaltuusto antoi raha-asiainvaliokunnalle tehtäväksi [4]) antaa ehdotuksen tarpeellisten varain hankkimisesta tätä rakennusyritystä varten. Myöhemmin valiokunta sai tehtäväkseen [5]) antaa lausunnon myöskin varain hankkimisesta uuden kansakoulutalon rakennuttamista [6]) varten Punavuoren- ja Kirvesmiehenkatujen kulmaukseen. Näitä molempia kysymyksiä valiokunta käsitteli sittemmin antamassaan mietinnössä [7]).

Raha-asiainvaliokunta lausui siinä ensin viimeksi mainitun rakennusyrityksen rahoittamisesta, että jo vuonna 1874 pidetyssä kirkonkokouksessa oli päätetty, että koulurakennuksen teettämiseen tarvittavat varat oli otettava kansakoulujohtokunnan hoidossa olevista rahastoista, joiden varain kokonaismäärä joulukuun 31 p:nä 1875 oli 78,835 markkaa. Työ- ja vaivaistalon uudisrakennuskysymystä käsitellessään valiokunta ei ollut voinut jättää huomaamatta, että kaupungin kertomusvuodeksi vahvistetut menot jo olivat melkoisen suuret ja että sen luottoa lähiaikoina tuntuvin määrin tarvittaisiin useihin muihin rakennusyrityksiin. Niin ollen tuntui suotavalta tässä tapauksessa käyttää samaa keinoa, jota oli päätetty käyttää koulurakennuksen suhteen, nim. lainan

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 12 §. — [2]) S:n 4 p. lokak. 9 §. — [3]) Ks. s. 119. — [4]) Valt. pöytäk. 27 p. tammik. 2 §. — [5]) S:n 22 p. helmik. 11 §. — [6]) Ks. s. 121. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20.

ottamista kunnan oman hallinnon alaisista rahastoista. Tähän tarjosivat köyhäinhoitoa varten lahjoitetut varat, joiden määrä joulukuun 31 p:nä 1875 oli yhteensä 306,322: 71 markkaa, sopivan tilaisuuden. Voimassa olevan vaivaishoito-ohjesäännön mukaan vaivaishoitojohtokunnalla oli oikeus näiden rahastojen vapaaseen käyttämiseen ehdoin, ettei itse pääomaa koskettu sekä että lainatuille varoille maksettiin 6%:n vuotuinen korko ja niistä annettiin riittävä vakuus, jolloin kuitenkin seurakunnalle oli pidätetty oikeus päättää koron alentamisesta ja muista toimenpiteistä, joihin lainauksen johdosta vaivaiskassan etua silmälläpitäen olisi ryhdyttävä. Tämän oikeuden oli katsottava siirtyneen kaupunginvaltuustolle. Työ- ja vaivaistalon uudisrakennusten tarkoituksena oli erään köyhäinhoidon kipeimmän tarpeen tyydyttäminen, jonka vuoksi lain määräämän köyhäinhoidon muuten oli pakko alistua vuotuisiin vuokramenoihin tai muihin korvauksiin, joiden määrät todennäköisesti tuntuvasti ylittivät rakennuksia varten osoitetun pääoman koron ja rakennusten ylläpitokustannukset ilman että köyhäinhoidossa silti oli aikaansaatu samaa hallinnon keskitystä ja muita etuja. Valiokunta piti sen johdosta sekä kaupungille edullisena että lahjoitusten yleisten tarkoitusperien mukaisena, että kaupunki sen sijaan että sijoittaisi varat korkoa tuottaviin papereihin käytti ne kyseessä olevien rakennusten teettämiseen. — Tuntuva osa vaivaishoidon ja kansakoulujen korkoa tuottavista arvopapereista joutuisi siten lyhyen ajan kuluessa kaupungin yleisen hallinnon piiriin. Valtuuston vähän aikaisemmin hyväksymän rahatoimikamarin ohjesäännön mukaisesti nämä varat kokonaan sisältyisivät mainittuun hallintoon. Olisi siis syytä jo kyseessä olevan varain käytön yhteydessä määrätä, että kaikki mainitut arvopaperit oli luovutettava kaupungin rahatoimilaitoksen huostaan, varsinkin koska valiokunnan ehdotukseen sisältyvä sijoitusten osittainen muuttaminen joka tapauksessa olisi uskottava rahatoimilaitoksen huoleksi, se kun kaupungin virastoista sopivimmin voi panna toimeen itse rahaksimuuton. Ehdotetun toimenpiteen etuja oli, että kaikki kunnalle lahjoitetut rahastot säilytettäisiin yhteisessä varmassa paikassa, että niiden hallinto ja kirjanpito yksinkertaistuisi ja helpottuisi sekä että kaupunki tilapäisten tarpeiden esiintyessä voisi käyttää lahjoitettuja arvopapereita pantiksi tai kassakreditiiviluoton vakuudeksi. — Arvopaperien myynnistä varain hankkimiseksi päätettyjä rakennusyrityksiä varten raha-asiainvaliokunta huomautti, että kunnan sen mielestä ei sopinut omistaa osakkeita yksityisissä yhtiöissä. Erinäisten sellaisten osakkeiden myynti, joihin rahastojen varat osittain olivat sijoitetut, olisi kuitenkin siirrettävä sopivampaan ajankohtaan. Myöskin yksityisten velkakirjoja valiokunta piti sellaisena sijoitusmuotona, jota kunnan olisi vältettävä. Ensi sijassa myytäviä arvopapereita olivat Suomen hypoteekkiyhdistyksen 5 %:n obligatiot ja valtion 4 ½ %:n lahjoituslainaobligatiot. Valiokunta ehdotti:

1) että kaupunki ottaisi lainaksi kaikki kunnan (vaivaishoito- ja kansakoulujohtokuntain) hallinnon alaisten lahjoitusrahastojen varat ja suorittaisi niille koron, joka laskettaisiin rahastojen hyväksi ja jonka määrä vuosittain vahvistettaisiin talousarviota järjesteltäessä; mainitut varat olisi luovutettava kaupungin rahatoimilaitokselle ja sekä siellä että vaivaishoito- ja kansakoulujohtokunnissa luovutuksen tapahtuessa vietävä kirjoihin entisiin kirjanpitoarvoihin;

2) että rahatoimilaitoksen haltuunsa saamia arvopapereita tarpeen mukaan sen toimesta myytäisiin enintään 98,500 markan määrä käytettäväksi työ- ja vaivaistalon uudisrakennuksiin sekä enintään 42,300 markan määrä käytettäväksi kansakoulutalon rakentamiseen Punavuorenkadun tonteille n:ot 8 ja 10;

3) että rahaksimuutto, joka rahatoimikamarin sitä ennen oli kuulutettava, toimitettaisiin siten, että rahatoimikonttorissa ensin myytäisiin Suomen hypoteekkiyhdistyksen 5 %:n obligatiot vähintään nimellisarvosta ja valtion lahjoituslainaobligatiot vähintään 93 %:iin nimellisarvosta sekä että yksityisiä velkakirjoja vastaan velkana olevat saatavat vähitellen perittäisiin; samoinkuin

4) että jos ei edellä mainittuja minimihintoja voitu saada, siitä oli ilmoitettava kaupunginvaltuustolle, jotta se voisi ryhtyä asian johdosta uusiin toimenpiteisiin.

Asiaa esiteltäessä raha-asiainvaliokunnan mietintö ensin palautettiin [1]) valiokuntaan tarkemman selvityksen hankkimiseksi lahjoitusasiakirjoihin sisältyvistä, kansakouluille ja vaivaishoitoa varten lahjoitettuja varoja koskevista ehdoista ja määräyksistä. Sen ohessa kaupunginvaltuusto päätti kehoittaa rahatoimikamarin sijassa toimivaa maistraattia toistaiseksi määräämään kaupunginkassasta ennakkona maksettavaksi kyseisen rakennusyrityksen toimikunnalle sen tarvitsemat varat, mutta elleivät kaupunginkassan varat sitä sallineet, ottamaan tarkoitusta varten lyhytaikaisen lainan. Raha-asiainvaliokunnan sen jälkeen uudessa mietinnössä [2]) annettua siltä pyydetyn lausunnon asia uudestaan esiteltiin kaupunginvaltuustolle, ja tämä hyväksyi [3]) silloin edellä mainitut, kohtiin 2—4 sisältyvät ponnet, mutta teki muuten osittain muuttaen pontta 1 seuraavan päätöksen:

että kaikki vaivaishoito- ja kansakoulujohtokuntain hallinnon alaiset rahastot luovutettaisiin kaupungin rahatoimilaitokselle sen hallittaviksi lahjoituskirjain määräysten mukaisesti sekä muuten huomioon ottaen, että rahastojen hyväksi oli laskettava vuotuinen korko, jonka määrä vuosittain vahvistettaisiin talousarviota vahvistettaessa, ja että rahastojen arvopapereissa olevat varat sikäli kuin ne muutettiin rahaksi oli vietävä kirjoihin sen hinnan mukaisesti, mikä niistä myytäessä oli saatu.

Myöhemmin maistraatti kuitenkin ilmoitti, ettei se ollut voinut panna kaupunginvaltuuston päätöstä täytäntöön, koska vaivaishoidon ja kansakoulujen tarpeisiin lahjoitetut varat eivät olleet kunnan omaisuutta ja valtuuston päättämän toimenpiteen oli katsottu merkitsevän lainaustointa, johon valtuustolla ei ollut oikeutta. Samasta päätöksestä kansakoulujohtokunta samoin perustein valitti läänin maaherralle, joka vaati valtuuston lausuntoa valituksesta. — Valtuuston sen jälkeen päätettyä [4]) hankkia raha-asiainvaliokunnan lausunnon sekä edellä mainitusta maistraatin ilmoituksesta että kansakoulujohtokunnan valituksesta valiokunta ensin antoi lausunnon [5]) edellisestä.

Valiokunta lausui m. m., että vaivaishoito maan kaupungeissa ennen kunnallishallinnon voimaantuloa oli kuulunut kirkolliselle seurakunnalle, jota edusti kirkonkokous, mutta koska tämä ei voinut välittömästi huolehtia vaivaishoidosta ja vielä vähemmän oli omiaan toimimaan rahainhoitovirastona, lähin huolenpito vaivaishoidosta oli uskottu johtokunnalle, jonka tehtäviin myöskin kuului köyhien avustamiseksi aikojen kuluessa lahjoitettujen varain hallinto. Sama koski myöskin niitä kansakouluja, joita kauan ennenkuin kansakouluopetus maassa tuli pakolliseksi oli perustettu seurakuntain jäsenten aloitteesta. Kirkonkokouksessa oli näille kouluille asetettu johtokunta, joka myöskin hallitsi kouluille keräyksien ja lahjoitusten kautta kertyneitä varoja. Samaten kuin vaivaishoito oli kirkollisen seurakunnan tehtäviä, juonti siis kansakoululaitoskin juurensa kirkollisesta seurakunnasta, joka

---

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 17 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 26. — [3]) Valt. pöytäk. 1 p. kesäk. 17 §. — [4]) S:n 8 p. elok. 3 ja 4 §. — [5]) S:n 29 p. elok., liite A.

aikoinaan oli kunnallisen elämän ainoa edustaja sekä kaupungeissa että maaseudulla. Vuoden 1873 kunnallisasetuksen nojalla olivat sekä vaivaishoito- että kansakoululaitos kaupungeissa siirtyneet kaupunkikunnalle, jonka tuli yhdistää kaikki kunnan ja sen alaisten laitosten rahavarat yhteiseen hallintoon. Sen mukaisesti oli myöskin kaupunginvaltuuston laatiman kaupungin rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksen 12 § laadittu. Aikaisempiin asetuksiin, ohjesääntöihin y. m. sisältyneet määräykset siitä, miten ja kenen niitä varoja oli hallittava, jotka mainitun asetuksen nojalla olivat joutuneet kaupungin rahatoimilaitoksen hallinnon alaisiksi, täytyi myöhemmin syntyneen kunnallisasetuksen katsoa kaikilta osiltaan kumonneen. Yhtä päivänselvää oli myöskin, että varat, jotka oli lahjoitettu kaupungin velvollisuutena olevia tehtäviä varten, mutta jotka ennen olivat olleet muiden kunnan viranomaisten hallittavina, samalla olivat siirtyneet kunnalle ilman että sen uuden varainhoitoviraston tarvitsi ottaa näitä varoja lainaksi niiltä kunnan viranomaisilta, jotka aikaisemmin olivat niitä hallinneet. Toisaalta oli ilmeistä, että koska puheena olevat varat oli lahjoitettu määrätyin, niiden käyttöön kohdistuvin ehdoin, myöskin kunnan tuli noudattaa näitä ehtoja. Valtuuston päätös ei oikeastaan merkinnyt muuta kuin määräystä erinäisten kunnalle siirtyneiden varain sijoittamisesta uudestaan, nim. palovakuutettuihin kaupunkikiinteistöihin, mikä sijoitus oli tunnustettava erittäin varmaksi, varsinkin koska maan ensimmäinen kunta oli niistä täydessä vastuussa. — Valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti[1]) valittaa kuvernöörille siitä, että maistraatti oli kieltäytynyt panemasta valtuuston päätöstä täytäntöön; valituskirjelmä oli laadittava valiokunnan esittämän, edellä mainittuihin näkökohtiin nojautuvan ehdotuksen mukaisesti, ja sen antaisi valtuuston sihteeri, jonka muutenkin tuli ryhtyä valtuuston edun valvomiseksi mahdollisesti tarpeellisiksi katsottaviin toimenpiteisiin.

Raha-asiainvaliokunta antoi sen jälkeen kaupunginvaltuustolle ehdotuksen[2]) lausunnoksi, joka valtuuston tuli antaa kuvernöörille kansakoulujohtokunnan edellä mainitun valituksen johdosta. Valtuusto hyväksyi[3]) ehdotuksen sen kaikilta osilta.

Vaivaishoitojohtokunnan sen jälkeen tekemän anomuksen, että johtokunta oikeutettaisiin työ- ja vaivaistalon uudisrakennuskustannusten peittämiseksi myymään 200 seurahuoneen osaketta, jotka Hänen Keisarillinen Majesteettinsa Nikolai I oli lahjoittanut kaupungin vaivaishoitoa varten vuonna 1850, kaupunginvaltuusto epäsi[4]).

Kuvernööri ei kertomusvuoden kuluessa ratkaissut kumpaakaan valitusasiaa.

Obligatioiden myynti. Maistraatin vireille paneman kysymyksen, olisiko se osa kansakoulurahaston säästöä, joka oli sijoitettuna lahjoituslainaobligatioihin, muutettava rahaksi, kaupunginvaltuusto lähetti[5]) raha-asiainvaliokuntaan. Lausunnossaan[6]) tämä valiokunta huomautti, että juoksevia tarpeita varten verotettuja varoja ei oikeastaan sopinut sijoittaa arvopapereihin, jotka eivät olleet irtisanottavia ja joilla ei ollut määrättyä erääntymispäivää ja joiden rahaksimuuttaminen tarpeen vaatiessa siten saattoi käydä vaikeaksi ja aiheuttaa tappioita. Mainittujen vaivaishoitojohtokunnan rahatoimikonttorille luovuttamien obligatioiden nimellisarvo oli 31,100 markkaa ja ne oli ostettu vuosina 1874 ja 1875 osin 94, osin 95 %:n kurssiin yhteensä 29,513 markalla. Vaikka obligatioista sillä hetkellä ei voitu saada enempää kuin 93 %

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. elok. 1 §. — [2]) S:n 5 p. syysk., liite B. — [3]) S:n s:n 5 §. — [4]) S:n 4 p. lokak. 6 §. — [5]) S:n 29 p. helmik. 8 §. — [6]) S:n 21 p. maalisk., liite D.

tai vähän sen yli, kannatti valiokunta kuitenkin katsoen rahatoimikonttorin suureen käteisvarain tarpeeseen ehdotusta, että ne viipymättä myytäisiin. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti kehoittaa [1]) maistraattia rahatoimikonttorin välityksellä myymään puheena olevat obligatiot hinnasta, joka olisi mikäli mahdollista 94 % tai enemmän, mutta vähintään 93% nimellisarvosta, jota vastoin maistraatin, ellei viimeksi mainittua hintaa voitu saada, oli ilmoitettava siitä valtuustolle.

Tilapäisen luoton käyttäminen vaivaishoitotarkoituksiin. Ilmoittaen päättäneensä vaivaiskassan heinäkuun menojen peittämiseksi ottaa Suomen pankista lainan, vakuutena mainitulle kassalle kuuluvat lahjoituslainaobligatiot, vaivaishoitojohtokunta pyysi kaupunginvaltuustoa määräämään, saiko johtokunta lähimmässä tulevaisuudessa, kunnes kunnallisverojen kanto oli toimitettu, samalla tavalla hankkia tarvitsemansa varat tai myydä vaivaiskassan omistamia obligatioita. Valtuusto päätti [2]) ilmoittaa johtokunnalle, että se ehdottoman tarpeen vaatiessa sai varain hankkimiseksi käyttää samaa keinoa kuin aikaisemmin, kuitenkin ainoastaan rahatoimilaitoksen, jolta asiaa oli tiedusteltava, ilmoitettua, ettei se voinut hankkia tarvittavia varoja.

Kansankirjaston siloumuksen suorittaminen. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [3]) maksaa kaupungin haltuunsa ottaman yksityisen kansankirjaston toimikunnan ent. puheenjohtajalle, kansakouluntarkastaja V. W. Öhbergille kunnalle tulevasta vuoden 1874 paloviinaveron osuudesta hänen saatavansa kansankirjastolta, 64: 47 markkaa.

Yhtiöltä Nya teaterhusbolaget olevan saatavan poistaminen kirjoista. Palotoimikunta anoi kaupunginvaltuustolta, että erään vuodesta 1860 lähtien jatkuvasti siirtyneen Nya teaterhusbolaget-yhtiöltä olevan 6,918: 76 markan suuruisen saatavan saisi poistaa palokassan tileistä. Valtuuston lähetettyä [4]) asian raha-asiainvaliokuntaan ja sen antamassaan mietinnössä [5]) vastustettua poistamista, mutta ehdotettua sellaisen maksunlykkäyksen myöntämistä, että kuluvana vuonna suoritettaisiin 918: 76 markkaa ja seuraavina kuutena vuonna jokaisena 1,000 markkaa, kaikki ilman korkoa, valtuusto päätti [6]) vtn Nybomin mietintöön liittämän vastalauseen mukaisesti, että puheenaoleva saatava menona poistettaisiin palokassan tileistä.

Varain määrääminen maksettavaksi vaivaiskassan tarpeisiin. Vaivaishoitojohtokunnan kaupunginvaltuustolle tekemä anomus saada rahatoimikonttorista nostaa kuluvaa vuotta varten vaivaiskassaa varten taksoitetut varat lähetettiin [7]), koska rahavarain tilaukset, mikäli ne pysyivät vahvistetun vuositalousarvion puitteissa, eivät kuuluneet valtuuston käsiteltäviin asioihin, maistraatille, jota pyydettiin ottamaan se käsiteltäväkseen.

Oikeus koiraveron käytäntöönottamiseen. Uutta poliisijärjestystä koskevan kysymyksen yhteydessä valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto oli asettanut [8]) tarkastamaan läänin kuvernöörin asiasta laatimaa ehdotusta, vuonna 1875 antamassaan mietinnössä [9]) oli m. m. ehdottanut, että valtuusto asianmukaisessa järjestyksessä anoisi, että kaupunki saisi oikeuden koiraveron käytäntöönottamiseen ja kantamiseen laadittavan ehdotuksen mukaisesti. Mietintöä esiteltäessä valtuusto päätti [10]) antaa samalle valiokunnalle tehtäväksi ottaa kysymyksen erityisesti käsiteltäväkseen. Valiokunta ei kuitenkaan vuoden varrella antanut mietintöään asiasta.

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 13 §. — [2]) S:n 8 p. elok. 12 §. — [3]) S:n 27 p. kesäk. 13 §. — [4]) S:n 2 p. toukok. 11 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 24. — [6]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 20 §. — [7]) S:n 17 p. lokak. 10 §. — [8]) Ks. s. 69. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 27 v:lta 1875. — [10]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 7 §.

Kaupungin osuus vuoden 1874 paloviinaverosta. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 lähettänyt[1]) kysymyksen kaupungille vuoden 1874 paloviinaverosta tulevan osuuden, 4,478: 99 markan, käyttämisestä raha-asiainvaliokuntaan. Sen johdosta antamassaan[2]) mietinnössä[3]) valiokunta ehdotti, että varat annettaisiin kansakoulujohtokunnalle yhdistettäviksi Helsingin säästöpankin aikaisemmin lahjoittaman 2,000 markan rahamäärän kanssa pysyväiseksi rahastoksi, jonka korot johtokunnan harkinnan mukaan käytettäisiin apurahoiksi ansioituneimmille kansakouluista päästötodistuksen saaville oppilaille. Asia esiteltiin valtuustolle kansankirjaston toimikunnan tekemän tarjouksen[4]) yhteydessä, joka koski mainitun kirjaston ottamista kaupungin haltuun, lähetettiin[5]) viimeksi mainittua kysymystä varten asetettuun valiokuntaan ja ratkaistiin lopullisesti sen ehdotuksen[6]) mukaisesti siten, että kaupungille tuleva osuus vuoden 1874 paloviinaverosta osoitettiin[7]) kirjastolle, nim. enintään 1,000 markkaa sen velkain suorittamiseen ja loput kirjaston menoihin kuluvana vuonna.

Kaupungin osuus vuoden 1875 paloviinaverosta. Maistraatin ilmoitettua, että Helsingin kaupunkikunnan osuus vuoden 1875 paloviinaverosta oli 4,442: 65 markkaa ja sen ohessa ehdotettua, että tämä määrä, mikäli se siihen riitti, käytettäisiin kansankirjaston ja lukusalin vuoden 1877 menojen peittämiseen, kaupunginvaltuusto lähetti[8]) asian siihen valiokuntaan[9]), jonka tuli antaa mietintö kaupungin mainitun vuoden talousarviosta. Talousarviota käsiteltäessä valtuusto valiokunnan ehdotuksen[10]) mukaisesti päätti[11]) osoittaa puheena olevat varat edellä mainittuun tarkoitukseen.

Muutoksia kunnallisveron kantoon y. m. Vuoden 1876 talousarviota käsitellessään kaupunginvaltuusto oli antanut[12]) aikaisemmin rahatoimikamarin ohjesääntökysymystä valmistelemaan asetetulle valiokunnalle[13]) tehtäväksi antaa lausunnon siitä, eikö kunnallisverojen kantoa olisi jaettava useammille maksukausille ja erityistä maksuunpanoa eri verolipuin otettava käytäntöön sen taksoituksen osalta, joka kohdistui majoitukseen. Valiokunnan mietinnössään[14]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti[15]) jättää maistraatin harkittavaksi, voitaisiinko kunnan verovelvollisten jäsenten verotaakan lieventämiseksi ja majoitusmaksujen merkitsemiseksi erikseen verolippuihin kannanta kertomusvuonna järjestää siten:

että kaupungille kuluvalta vuodelta tulevien maanvuokrain,vuokratonttimaksujen ja huoneenvuokrain kannanta tapahtuisi huhtikuussa;

että kertomusvuonna taksoitettavaksi määrättyjen varain maksuunpano aloitettaisiin heti tutkijalautakunnan suoritettua ne työt, jotka sille voitiin määrätä, ja jatkuisi rahatoimikonttorin muiden tehtäväin määrästä riippumatta siten, että näiden verojen veroliput ehdittiin jakaa mikäli mahdollista ennen kesäkuun 1 p:ää, mutta ainakin ennen 15 p:ää;

että majoitusmaksut merkittäisiin verolippuihin erityisen nimikkeen kohdalle ja veroliput muuten järjestettäisiin niin, että veron sopivasti voi suorittaa kahdessa erässä, noin puolet kummallakin kerralla;

että vuoden taksoitettujen varojen kannantaa varten järjestettäisiin kaksi maksukautta, toinen heinäkuun alusta lukien ja toinen syyskuussa, mutta että rahatoimikonttoriin jo heti verolippujen jakamisen jälkeen ja sit-

[1]) Ks. s. 47. — [2]) Valt. pöytäk. 27 p. tammik. 8 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — [4]) Ks. s. 195. — [5]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 1 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — [7]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 3 §. — [8]) S:n 28 p. marrask. 7 §. — [9]) Ks. s. 174. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — [11]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 19 §. — [12]) Ks. s. 65. — [13]) S:n s. 68. — [14]) Valt. pain. asiakirj. n:o 6. — [15]) Valt. pöytäk. 1 p. helmik. 7 §.

temmin jokaisena arkipäivänä niinä aikoina, jolloin se oli yleisölle avoinna, sai maksaa joko verolipun koko määrän tai puolet siitä, kuitenkin siten, että ensimmäinen puolierä oli maksettava viimeistään heinäkuun ja toinen viimeistään syyskuun kannantakautena;

että kannantakaudet, mitä tuli niiden pituuteen ja verovelvollisten jakamiseen eri päivien kesken, oli järjestettävä siten, että ahtaus ja odotteleminen kannantahuoneistossa mikäli mahdollista välttyi; sekä

että ellei verolipulla taksoitettuja varoja ollut maksettu määräpäivänä eikä siten ennen, verolipun koko määrä maksettavaksi erääntyneenä merkittäisiin jäämäluetteloon ja jäämäkannanta-aikaa odottamatta kannettaisiin maksuvelvolliselta, mitä kaikkea koskeva tiedonanto oli painettava verolippuihin.

Sen ohessa kaupunginvaltuusto päätti sen varalta, että maistraatti katsoi vuoden kannannan olevan järjestettävissä edellä mainitulla tavalla, kehoittaa maistraattia ensi tilassa ryhtymään tätä varten tarpeellisiin toimenpiteisiin sekä samalla oikeuttaa maistraatin tarpeen vaatiessa ottamaan rahatoimikonttoriin kaupunginkamreerille avuksi kirjanpitäjän, jonka kuukausipalkka olisi 250 markkaa, sekä osoittaa konttorille puhtaaksikirjoitusmenoihin vuoden varrella enintään 300 markkaa.

Lyhennysluettelojen tarkastus. Maistraatin annettua kaupunginvaltuustolle tarkastettavaksi vuosien 1874 ja 1875 suostuntavarojen ja henkirahojen lyhennysluettelot valtuusto päätti[1]) ensin pitää luettelot valtuutettujen nähtävissä kansliahuoneessaan ja erityisesti kehoittaa raha-asiainvaliokuntaa lähemmin tutustumaan siihen, mitä näissä asiakirjoissa oli huomioon ottamisen arvoista. Myöhemmin valtuusto päätti[2]) antaa kahdelle henkilölle tehtäväksi läpikäydä ja tarkastaa luettelot ja tällöin erityisesti kohdistaa huomionsa kunnalle verotuksen kannalta tärkeihin seikkoihin, ja valitsi[3]) tähän tehtävään vtn Tallgrénin ja kauppias E. J. Willstedtin. Näiden toimittamastaan luettelojen tarkastuksesta antaman lausunnon valtuusto antoi[4]) maistraatille.

Valtion valitus kunnallistaksoituksesta. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa valtion puolesta tehdyistä valituksista, jotka koskivat valtion kaupungissa omistamien talojen ja rakennusten maksettavaksi pantuja kunnallisveroja, valtuusto lähetti[5]) asian raha-asiainvaliokuntaan, joka sen ohessa oikeutettiin asiaa valmistellessaan ottamaan lisäjäsenikseen kaksi lainopillisesti sivistynyttä henkilöä. Valiokunta, joka sen johdosta oli kutsunut lisäjäsenikseen vtt Calamniuksen ja Rudbäckin, ehdotti lausunnossaan[6]) siinä esittämiensä syiden nojalla, että valtuusto lausunnossaan ainoastaan alistaisi kuvernöörin harkittavaksi, ansaitsivatko valitukset huomiota; eräässä vastalauseessa vt Calamnius ehdotti, että valtuusto siltä vaaditussa lausunnossa muistuttaisi siitä, minkä tuomioistuimen käsiteltäviksi valitukset kuuluivat, ja vastaisi valituskirjelmän olennaisimpiin kohtiin. Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti[7]) antaa siltä pyydetyn lausunnon valiokunnan ehdotuksen mukaisesti.

Suomen pankin valitus kunnallistaksoituksesta. Suomen pankin läänin kuvernöörille esittämän valituksen pankin maksettavaksi pannuista kunnallisveroista kuvernööri kaupunginvaltuuston asiasta antaman[8]) lausunnon mukaisesti hylkäsi[9]). Sitten kun pankki vielä oli valittanut senaatille kuvernöörin

---

[1]) Valt. pöytäk. 8 p. elok. 6 §. — [2]) S:n 17 p. lokak. 2 §. — [3]) S:n s:n 22 §. — [4]) S:n 5 p. jouluk. 13 §. — [5]) S:n 8 p. elok. 17 §. — [6]) S:n 9 p. marrask., liite B. — [7]) S:n s:n 2 §. — [8]) S:n 1 p. kesäk. 11 §. — [9]) S:n 31 p. lokak. 10 §.

päätöksestä ja tämä sen johdosta oli vaatinut valtuustolta selitystä, valtuusto lähetti [1]) asian siihen valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [2]) käsittelemään kunnallistaksoituksen johdosta tehtyjä valituksia. Valiokunta ei vuoden varrella antanut asiasta lausuntoa.

Yksityisten henkilöiden kunnallistaksoituksen johdosta esittämät valitukset. Ensimmäisen arvoluokan kapteenin A. Melanin [3]), henkivartioston kolmannen suomalaisen tarkkampujapataljoonan upseerien [4]), lennätinaseman päällikön A. Ehrenstolpen [5]), kenraaliadjutantti, vapaaherra A. E. Ramsayn [6]), lennätinhallituksen vanhemman mekanikon K. Kruskopfin [7]), mainitun hallituksen sihteerin, kolleegiasessori A. Avellanin [8]), saman hallituksen ylimekanikon E. Kruskopfin [9]), leskirovastinna I. Bonsdorffin [10]), filosofiankandidaatti J. Rahmin [11]), eron saaneen sotilaan J. Andrejeffin [12]), kolleegireistraattori W. Jegoroffin [13]), neiti E. Chydeniuksen [14]), eron saaneen sotilaan M. Eingellin [15]), eron saaneen vääpelin N. Hoffmanin [15]), Alankomaiden konsulin J. Addenin [15]), patrullipurren vahtimestarin C. H. Nymanin [15]), neiti M. Lukinin [15]), junailija I. Krestisen [15]) ja vääpelinvaimo A. L. Balkovitschin [16]) heidän maksettavikseen pannuista kunnallisveroista läänin kuvernöörille esittämistä valituksista kaupunginvaltuusto antoi kuvernöörin lähetepäätöksillä pyytämät lausunnot. Näistä valituksista kuvernööri valtuustolle ilmoitettujen päätösten mukaan ratkaisi seitsemän ensiksi mainittua, hyväksyen [17]) kapteeni Melanin ja kenraaliadjutantti, vapaaherra Ramsayn valitukset, mutta hyläten [18]) muut; muiden valitusten ratkaisusta ei kertomusvuoden kuluessa saapunut valtuustolle ilmoitusta.

Sen johdosta, että kuvernööri oli hyväksynyt edellä mainitut kaksi valitusta, kaupunginvaltuusto päätti [17]) asettaa valiokunnan, jonka tuli näissä ja samankaltaisissa tapauksissa lausua mielipiteensä siitä, oliko kaupungilla syytä valitusten tekoon päätöksistä. Tämän valiokunnan jäseniksi valittiin [19]) vt Jansson, oikeusraatimies J. F. Gadd ja kanslianeuvos A. W. Liljenstrand. Valiokunnan sen jälkeen antamassaan mietinnössä [20]) esittämien ehdotusten mukaisesti valtuusto myöhemmin päätti [21]) senaatin talousosastoon valittaa kuvernöörin päätöksestä kahdessa edellä mainitussa valitusasiassa, ja oli valituskirjelmät laadittava valiokunnan antaman ehdotuksen mukaisesti.

Kunnallisverojen palautus. Oluenpanija J. K. Kröckelin anomusta hänen maksettavakseen pantujen kunnallisverojen palauttamisesta valtuusto ei ottanut [22]) käsiteltäväkseen, koska kunnallisasetus ei näyttänyt antavan aihetta sellaiseen tulkintaan, että virheelliseen maksuunpanoon perustuva vaatimus veron palauttamisesta olisi kaupunginvaltuuston käsiteltävä.

Puutarhuri K. Blomin samaa tarkoittavaa anomusta kaupunginvaltuusto samoista syistä ei myöskään ottanut [23]) käsiteltäväkseen.

Vesijohtoa varten tarvittavien koneiden y. m. tarvikkeiden tullivapaus. Vuonna 1871 senaatti määrätyin ehdoin oli myöntänyt kaupungin vesijohdon toimiluvan haltijalle vapautuksen tulli- ja merenkulkumaksujen suorittamisesta erinäisistä koneista y. m. tarvikkeista, jotka tuotiin maahan vesijohdon rakentamista ja kuntoonpanoa varten, sekä kaikesta tullattavasta

---

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. 7 §. — [2]) Ks. alemp. t. s. — [3]) Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 10 §. — [4]) S:n s:n 11 §. — [5]) S:n 14 p. heinäk. 8 §. — [6]) S:n 8 p. elok. 8 §. — [7]) S:n s:n 9 §. — [8]) S:n s:n 10 §. — [9]) S:n s:n 11 §. — [10]) S:n 4 p. lokak. 14 §. — [11]) S:n s:n 15 §. — [12]) S:n s:n 16 §. — [13]) S:n s:n 17 §. — [14]) S:n 17 p. lokak. 8 §. — [15]) S:n 31 p. lokak. 9 §. — [16]) S:n 9 p. marrask. 6 §. — [17]) S:n 17 p. lokak. 5 §. — [18]) S:n 31 p. lokak. 10 § ja 5 p. jouluk. 10 §. — [19]) S:n 17 p. lokak. 22 §. — [20]) Valt. pain. asiakirj. n:o 42. — [21]) Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 3 §. — [22]) S:n 21 p. marrask. 11 §. — [23]) S:n s:n 14 §.

tavarasta, mikä tarvittaisiin vesijohdon ylläpitoa, käyttöä ja laajentamista varten, jolloin kuitenkin senaatin asiana olisi joka kerta määrätä niiden tavarain laatu ja määrä, joita tämän edun tuli koskea. Tämän johdosta vesijohtotöiden valvontalautakunta lausui, että tämän toimiluvanhaltijalle myönnetyn vapautuksen vesijohdon myynnin johdosta oli katsottava siirtyneen kaupungille sekä että oli luonnollista, että ellei kaupunki itse tilannut maahan puheena olevia aineksia eikä suorittanut töitä, vaan luovutti tämän yksityishenkilöiden tehtäväksi, näiden tuli saada nauttia samaa etua, joka todellisuudessa huokeampien hintojen muodossa tuli kaupungin ja vedenkuluttajain hyväksi. Koska kuitenkin valvontalautakunta, joka anomuksesta oli myöntänyt kahdelle henkilölle luvan johtotöiden suorittamiseen taloissa ja rakennuksissa, ei katsonut itsellään olevan oikeutta edellä mainitun tullivapauden tulkinnan mukaisesti myöntää näille henkilöille sellaista vapautusta johtotöitä varten maahan tuotujen työainesten tullimaksuista, lautakunta esitti [1]), että kaupunginvaltuusto joko antaisi mainituille henkilöille todistuksen siitä, että kaupunki vesijohdon toimiluvanhaltijana oli uskonut nämä työt heidän tehtäväkseen, tai myöskin hankkisi heille saman vapautuksen tulli- ja merenkulkumaksuista, joka aikaisemmin oli taattu toimiluvanhaltijalle. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2]) senaatilta anoa, että toimiluvanhaltijalle mainitussa suhteessa myönnetty vapautus ulotettaisiin niihin henkilöihin, jotka rahatoimikamari tai vesijohdon valvontaa varten asetettu erityinen lautakunta otti suorittamaan johtotöitä taloissa ja rakennuksissa.

Oikeus laidunmaksujen kantamiseen. Maistraatin toimitettua huutokaupan, jossa tarjottiin kaupungille kertomusvuodelta tulevien laidunmaksujen kanto-oikeus, kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) talonomistaja J. F. Eklundin 161 markkaan nousevan, maistraatin puoltaman tarjouksen.

Viertotiemaksujen kanto-oikeus. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) talonomistaja A. G. Olinin maistraatin toimittamassa kaupungin vuoden 1877 viertotiemaksujen kanto-oikeuden huutokaupassa tekemän tarjouksen, 16,275 markkaa, jota maistraatti oli puoltanut hyväksyttäväksi.

Työväenluokan tarpeisiin perustettujen uimahuoneiden valvonta ja niissä suoritettavat maksut. Maistraatti jätti kaupunginvaltuuston harkittavaksi, voitaisiinko valita joitakin sopivia henkilöitä, jotka pysyväisen terveyslautakunnan perustamiseen asti hoitaisivat Pohjoissatamaan ja Munkkisaarensalmeen työväenluokkaa varten rakennettujen uimahuoneiden valvontaa, josta väliaikainen terveyslautakunta siihen asti oli huolehtinut, ja määrätä näiden henkilöiden toimeksi myöskin ottaa lipunmyyjät uimalaitoksiin sekä vahvistaa merikylpymaksut, jotka kuitenkaan eivät saisi olla 5 penniä suuremmat. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [5]) kehoittaa maistraattia julkisella huutokaupalla tarjoamaan oikeudet mainituissa uimalaitoksissa merikylvystä suoritettavien maksujen kantamiseen kesällä 1876 ehdoin, että maksu ei saanut ylittää 5 penniä kylvyltä, ja oikeutti maistraatin kaupunginvaltuustoa kuulematta tutkimaan huutokauppatarjoukset. Sen ohessa valtuusto antoi maistraatille tehtäväksi ryhtyä sopiviin toimenpiteisiin puheena olevain uimalaitosten valvonnan järjestämiseksi.

Luontoismajoituksen sijaan annettavan rahakorvauksen arvioiminen. Majoitustoimikunnan laatiman arvion siitä rahakorvauksesta, joka kaupunkiin sijoitetun sotaväen kesäkuun 1 p:stä 1876 samaan päivään vuonna 1877 tuli saada

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 3 §. — [2]) S:n 5 p. jouluk. 1 §. — [3]) S:n 2 p. toukok. 9 §. — [4]) S:n 4 p. lokak. 5 §. — [5]) S:n 23 p. toukok. 16 §.

asunnon ja muiden luontoisetujen asemesta, kaupunginvaltuusto lähetti[1]) siihen valiokuntaan, joka vuonna 1875 oli asetettu[2]) käsittelemään kysymystä valtion osanotosta majoituskustannuksiin. Lausunnossaan[3]) tämä valiokunta totesi, ettei majoitustoimikunta ollut korottanut korvausmääriä, ja esitti senvuoksi, että valtuusto toimikunnalle ilmoittaisi, ettei valtuusto ollut havainnut syytä muistutuksiin laadittua arviota vastaan. Sitten kun asiaa esiteltäessä oli ilmoitettu, että uusi majoitusohjesääntö ennen pitkää oli odotettavissa, valtuusto päätti[4]) ilmoittaa, ettei se ollut havainnut mitään muistuttamista majoitustoimikunnan arvioimia yksikköhintoja vastaan, sekä antaa toimikunnalle tehtäväksi uuden ohjesäännön määräysten mukaisesti ja mainittujen yksikköhintain perusteella vahvistaa sen rahakorvauksen, joka edellä mainittuna aikana oli suoritettava majoitukseen oikeutetuille luontoismajoituksen asemesta.

Erinäisten uuteen majoitusohjesääntöön sisältyvien muutettujen määräysten johdosta majoitustoimikunta kuitenkin antoi valtuustolle uuden arvion puheena olevista korvausmääristä, ja senkin valtuusto lähetti[5]) majoitusvaliokuntaan. Tämän asiasta antamassaan uudessa lausunnossa[6]) huomautettua, että tosin joitakin komitean aikaisemman laskelman määriä oli korotettu ja toisia alennettu, mutta että valtuuston hyväksymää korvaustariffia poikkeuksetta oli noudatettu uusissa laskelmissa, valtuusto valiokunnan ehdotuksesta päätti[7]) ilmoittaa, ettei se ollut havainnut majoitustoimikunnan uusien korvausmäärälaskelmien antavan aihetta muistutuksiin.

Puhtaanapidon tarjoaminen urakalle. Maistraatin pantua toimeen huutokaupan, jossa tarjottiin kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito vuoden aikana lukien marraskuun 1 p:stä, ja kauppias G. Barkoffin tarjouduttua ottamaan tämän tehtävän toimekseen 9,000 markan maksusta kaupunginvaltuusto maistraatin puoltolauseen nojalla hyväksyi[8]) hänen tarjouksensa.

Toimenpide vakanssisäästön johdosta. Vuoden 1877 talousarvioehdotuksen käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti[9]) antaa rahatoimikamarille tehtäväksi antaa valtuustolle ehdotuksen toimenpiteihin ryhtymisestä sen vakanssisäästöä koskevan edun takaamiseksi kaupungille, joka elokuun 31 p:nä 1876 annetussa julistuksessa oli säädetty siviilivirkoihin nähden.

Poliisilaitoksen rahasääntö. Vuonna 1875 senaatille annetun ehdotuksen[10]) johdosta, joka koski poliisilaitoksen uudestaanjärjestelyä ja sen uutta rahasääntöä, senaatin siviilitoimituskunta ilmoitti[11]), ettei asiaa vielä ollut otettu senaatissa lopullisesti käsiteltäväksi, vaan että poliisilaitoksen väliaikainen järjestely saisi jatkua sellaisenaan vuonna 1876 ja valtionapu sillävälin maksettaisiin saman suuruisena kuin edellisenä vuonna.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan palkkio. Ennen kertomusvuoden puheenjohtajan vaalia vt Calamnius ehdotti, että määrätty palkkio vahvistettaisiin sille henkilölle, joka tuli hoitamaan kaupunginvaltuuston puheenjohtajan tointa. Valtuusto lähetti[12]) ehdotuksen vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan, jonka mietinnössään[13]) antaman kielteisen ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen epäsi[14]).

---

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 11 §. — [2]) Ks. s. 59. — [3]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik., liite B. — [4]) S:n s:n 4 §. — [5]) S:n 21 p. maalisk. 10 §. — [6]) S:n 28 p. maalisk., liite D. — [7]) S:n s:n 18 §. — [8]) S:n 4 p. lokak. 4 §. — [9]) S:n 22 p. jouluk. 19 §. — [10]) Ks. s. 50 ja seur. — [11]) Valt. pöytäk. 10 p. helmik. 8 §. — [12]) S:n 7 p. tammik. 1 §. — [13]) S:n 9 p. toukok., liite A. — [14]) S:n s:n 1 §.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan palkkio. Senaatin vahvistettua [1]) vastaisen rahatoimikamarin ohjesäännön kaupunginvaltuusto antoi palkkausvaliokunnalle tehtäväksi [2]) antaa ehdotuksen kamarin puheenjohtajan palkkioksi ja lausunnon siitä, olisiko jo seuraavalta vuodelta myönnettävä palkkio myöskin kamarin muille jäsenille. Valiokunnan lausunnossaan [3]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti [4]) osoittaa kamarin puheenjohtajalle kamarin ensimmäiseltä toimivuodelta palkkioksi 3,000 markkaa ja kehoittaa kamaria siinä tapauksessa, että jokin lisäys mainittuun palkkioon tai palkkion suorittaminen myöskin jollekulle tai joillekuille kamarin muista jäsenistä heidän keskenään sopimansa työnjaon johdosta katsottiin tarpeelliseksi, mainitun vuoden lopussa antamaan valtuustolle perustellun ehdotuksen tällaisen lisäyksen tai palkkion määrästä.

Kunnallispormestarin palkkaedut. Maistraatti ilmoitti [5]) senaatin vahvistaneen kaupunginvaltuuston vuonna 1875 tekemän, kunnallispormestarin palkkaetuja koskevan päätöksen [6]).

Kunnallisraatimies A. F. Liljerosin kalliinajanlisäys. Kunnallisraatimies A. F. Liljerosin anomuksen, että hänelle myönnettäisiin sama kalliinajanlisäys kuin oikeusraatimiehille eli 1,000 markkaa vuodessa, kaupunginvaltuusto lähetti [7]) palkkausvaliokuntaan, joka sen johdosta, että maistraatin kokoonpanon, tehtävien ja palkkausten pikainen uudistus oli odotettavissa, puolestaan oli sitä mieltä, että anomus olisi evättävä. Valtuusto myöntyi [8]) kuitenkin hakijan anomukseen siinä muodossa, että hänelle vuoden 1876 alusta myönnettiin edellä mainitun suuruinen väliaikainen kalliinajanlisäys, joka suoritettaisiin toistaiseksi ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä palkkasääntö saattoi tulla voimaan.

Raastuvanoikeuden ja maistraatin suomenkielen kielenkääntäjän palkankorotus. Raastuvanoikeuden ja maistraatin suomenkielen kielenkääntäjän C. A. Grönebergin tekemän palkankorotusanomuksen kaupunginvaltuusto lähetettyään [9]) sen palkkausvaliokuntaan maistraatin ja mainitun valiokunnan asiasta antamien lausuntojen [10]) mukaisesti epäsi [11]).

Kaupunginvaltuuston kanslian palkat. Kaupunginvaltuuston kanslian työn järjestämisen [12]) yhteydessä valtuusto päätti [13]) määrätä valtuuston sihteerin palkan helmikuun 1 p:stä 1876 samaan päivään vuonna 1877 2,800 markaksi, valtuuston notaarin palkan samalta ajalta samaten 2,800 markaksi ja valtuuston vahtimestarin palkan vuodelta 1876 800 markaksi.

Satamakonttorin kirjanpitäjän palkka. Sen johdosta, että lisätty raha-asiainvaliokunta talousarviomietinnössään [14]) oli pitänyt satamamestarin ja satamakonttorin kirjanpitäjän palkkaetuja, jotka he osaksi saivat kannantaprosenttien muodossa, jonkin verran liian suurina, kaupunginvaltuusto vuoden 1877 talousarvioehdotusta käsitellessään päätti [15]) kehoittaa rahatoimikamaria antamaan ehdotuksen silloin avoinna olleen satamakirjanpitäjäntoimen palkkaetujen järjestämisestä ja sillävälin jättää viran täyttämättä.

Tuulaakikamarin vahtimestarin kalliinajanlisäys. Tuulaakikamarin vahtimestarille H. G. Forsblomille myönnettiin [16]) maistraatin puoltolauseen nojalla 200 markan vuotuinen kalliinajanlisäys lukien kertomusvuoden alusta.

---

[1]) Ks. s. 187. — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 9 §. — [3]) S:n 5 p. jouluk., liite C. — [4]) S:n s:n 4 §. — [5]) S:n 4 p. huhtik. 7 §. — [6]) Ks. s. 54 ja seur. — [7]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. 6 §. — [8]) S:n 22 p. jouluk. 15 §. — [9]) S:n 8 p. elok. 5 §. — [10]) S:n 4 p. lokak., liite A. — [11]) S:n s:n 1 §. — [12]) Ks. s. 184. — [13]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 4 §. — [14]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — [15]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 19 §. — [16]) S:n 2 p. toukok. 6 §.

Majoitustoimikunnan majoitusmestarin ja vahtimestarin palkankorotus. Majoitustoimikunnan tekemän, maistraatin puoltaman esityksen palkankorotuksen myöntämisestä majoitustoimikunnan majoitusmestarille ja vahtimestarille kaupunginvaltuusto lähetettyään [1]) sen palkkauslautakuntaan tämän lausunnossaan [2]) esittämän ehdotuksen mukaisesti hyväksyi [3]) siten, että majoitusmestarille, kuvernementinsihteeri K. G. Backmanille, huhtikuun 1 p:stä lukien myönnettiin 800 markan vuotuinen henkilökohtainen palkanlisäys sekä että vahtimestarin yhteenlasketut vuotuiset palkkaedut samasta päivästä lukien korotettiin 800 markkaan, mistä 200 markkaa katsottaisiin kalliinajanlisäykseksi.

Majoitustoimikunnan kielenkääntäjän palkankorotus. Majoitustoimikunnan ehdotuksesta ja lähetettyään [4]) asian palkkauslautakuntaan kaupunginvaltuusto myönsi [5]) mainitun toimikunnan venäjänkielen kielenkääntäjälle, kapteeni E. Högströmille, vuoden 1877 alusta lukien 400 markkaan korotetun vuosipalkkion.

Vaivaistalon työnjohtajattaren palkkio. Vaivaishoitojohtokunnan esityksen vuotuisen palkkion myöntämisestä vaivaistalon naistöiden johtajattarelle, rouva M. Degerholmille, kaupunginvaltuusto lähetti [6]) raha-asiainvaliokuntaan. Tämän ehdotuksesta [7]) valtuusto päätti [8]) myöntää vaivaistalon tarkastajalle lähinnä seuraavan tammikuun 1 p:stä lukien 500 markan suuruisen vuosipalkkion samalla velvoittaen hänet ottamaan naispuolisen apulaisen hoitamaan työnjohtajattarelle kuuluvat tehtävät sekä rouva Degerholmille 500 markan lahjapalkkion siltä ajalta, jonka hän korvauksetta oli toiminut laitoksessa työnjohtajattarena.

Kansakoulujen opettajattarien palkankorotus. Kansakoulujohtokunnan esityksen palkankorotuksen myöntämisestä kolmelle kaupungin kansakoulujen vakinaiselle opettajattarelle kaupunginvaltuusto lähetti [9]) raha-asiainvaliokuntaan [10]), mutta mainitun valiokunnan epäävän ehdotuksen [11]) mukaisesti ja jääden odottamaan erinäisten kansakoulujen ohjesäännön muuttamista [12]) koskevien ehdotusten ratkaisemista valtuusto toistaiseksi ei ryhtynyt toimenpiteisiin esityksen johdosta.

Kansakoulunopettajattaren ikäkorotusoikeus. Kansakoulunopettajatar, leskirouva E. Heintzie, joka vuodesta 1864 lähtien oli hoitanut vakinaista opettajattarenvirkaa kaupungin entisissä vuoro-opetuskouluissa ja näiden tullessa muutetuiksi kansakouluiksi säilyttäen aikaisemmat palkkaetunsa, 1,200 markkaa vuodessa, oli siirtynyt kaupungin ylempään tyttökansakouluun, oli kansakoulujohtokunnalta anonut, että hän luopuen entisestä palkastaan ja hänelle vuonna 1875 myönnetystä 100 markan kalliinajanlisäyksestä syyskuun 1 p:stä lähtien saisi nauttia muille yläkansakoulun opettajattarille tulevia palkkaetuja, t. s. 800 markkaa palkkaa, 300 markkaa vuokrarahoja ja 200 markkaa kalliinajanlisäystä, ynnä oikeuden ikäkorotusten saamiseksi lukea hyväkseen virka-aikansa vuoro-opetuskoulussa. Lähetettyään [9]) asian raha-asiainvaliokuntaan valtuusto sen lausunnossaan [13]) esittämän ehdotuksen mukaisesti päätti [14]) myöntyä rouva Heintzien anomukseen.

Kaupunginvankilan saarnaajan palkankorotus. Kappalainen, varapastori J. J. Sihvonen, joka sai 200 markan vuosipalkkion siitä, että hän kerran vii-

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 25 §. — [2]) S:n 4 p. lokak., liite B. — [3]) S:n s:n 2 §. — [4]) S:n 13 p. jouluk. 6 §. — [5]) S:n 22 p. jouluk. 14 §. — [6]) S:n 17 p. lokak. 11 §. — [7]) S:n 31 p. lokak., liite C. — [8]) S:n s:n 7 §. — [9]) S:n 17 p. lokak. 9 §. — [10]) S:n 21 p. marrask. 10 §. — [11]) S:n s:n liite E. — [12]) Ks. s. 195. — [13]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask., liite F. — [14]) S:n s:n 9 §.

kossa suoritti jumalanpalveluksen kaupunginvankilassa, oli maistraatilta anonut korotettua palkkiota ja ilmoittanut suostuvansa siinä tapauksessa, että korotus myönnettiin, järjestämään kirkkolaulua puheena olevien jumalanpalvelusten yhteyteen ja niiden välillä antamaan vankilassa uskonnonopetusta keskustelemalla vankien kanssa. Anomuksen, jota maistraatti puolsi, kaupunginvaltuusto lähetettyään [1]) sen palkkausvaliokuntaan tämän siitä antaman lausunnon [2]) mukaisesti hyväksyi [3]) siten, että hakijalle toistaiseksi myönnettiin 600 markkaan korotettu vuosipalkkio ja hänet velvoitettiin sekä kerran viikossa pitämään kaupunginvankilassa jumalanpalvelus ja tällöin huolehtimaan kirkkolaulusta että myöskin tarpeen mukaan keskustelemalla vankien kanssa antamaan heille erityistä uskonnonopetusta.

Palkkio kunnallisraatimiehenviran hoitamisesta. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi [4]) varatuomari K. G. Kollinille, joka oli määrätty hoitamaan avoimeksi joutunutta maistraatin kunnallisraatimiehenvirkaa, 200 markan kuukausipalkkion lukien joulukuun 8 p:stä 1875.

Virkaatekevän kaupunginkamreerin palkkio. Kaupunginkamreerinviran jouduttua avoimeksi sen haltijan siirryttyä toiseen toimeen kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksesta päätti [5]), että virkaa toistaiseksi hoitaisi sijainen ja että tälle myönnettäisiin kuukausipalkkioksi 400 markkaa tai enintään 500 markkaa, ellei taitavaa ja luotettavaa henkilöä voitu pienemmästä palkkiosta saada sijaisuutta hoitamaan.

Palkkio vaivaishoitojohtokunnan tilien päättämisestä. Vaivaishoitojohtokunnan tekemän esityksen, että johtokunta saisi kassanhoitajalleen, kamreeri G. A. Wendellille, maksaa tavanmukaisen 200 markan palkkion vuodelta eli yhteensä 400 markkaa johtokunnan vuosien 1874 ja 1875 tilien päättämisestä, kaupunginvaltuusto lähetti [6]) raha-asiainvaliokuntaan, jonka sittemmin antamassaan lausunnossa [7]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto ennen asian ottamista ratkaistavaksi päätti [8]) kehoittaa maistraattia pyytämään ja lähettämään valtuustolle mainittujen vuosien vaivaishoitotilien tarkastajain selitykset johtokunnan esityksen johdosta. Asiaa ei käsitelty loppuun kertomusvuoden kuluessa.

Palkkio vesijohtotöiden tarkastajalle. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto myönsi [9]) lautakunnan mainittujen töiden jatkuvaa valvontaa varten asettamalle tarkastajalle, insinööri J. Forsmanille, 400 markan kuukausipalkkion, matkakustannusten korvaus siihen luettuna.

Puistonvartijan palkkaaminen. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [10]) suorittaa kauppaneuvos H. Borgströmille 360 markkaa sen 60 markan kuukausipalkan korvaukseksi, jonka hän tammikuun 1 p:stä heinäkuun 1 p:ään oli maksanut portinvartija Lönnströmille Töölön puiston valvonnasta ja sen suojelemisesta vahingonteolta, sekä toistaiseksi pitää toimessa mainitun vartijan samoin kuukausipalkkioin ja oikeuttaa hänet jatkuvasti asumaan Töölön puistoyhtiön vartijalle rakennuttamassa asunnossa.

Korvaus maksujen suorituksen hoitamisesta. Satamakonttorin kirjanpitäjän A. Åbergin anomuksen, että hänelle maksettaisiin korvaus siitä, että hän oli huolehtinut kaupungin rakennusaineostojen aiheuttamien maksujen suorituksesta, mitä anomusta maistraatti oli puoltanut, kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli lähettänyt [11]) raha-asiainvaliokuntaan. Asiasta antamassaan ensimmäi-

---

4 [1]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 13 §. — [2]) S:n 5 p. jouluk., liite G. — [3]) S:n s:n 5 §. —) S:n 11 p. tammik. 2 §. — [5]) S:n 4 p. lokak 7 §. — [6]) S:n 9 p. marrask. 5 §. — [7]) S:n 21 p. marrask., liite A. — [8]) S:n s:n 5 §. — [9]) S:n 23 p. toukok. 22 §. — [10]) S:n 28 p. marrask. 6 §. — [11]) Ks. s. 57.

sessä mietinnössä [1]) valiokunta ehdotti, että hakijalle myönnettäisiin 100 markan vuosipalkkio mainittujen maksujen suorituksen hoitamisesta vuosina 1861—76, koska ne eivät kuuluneet hänen virkatehtäviinsä. Sitten kun asia lisäselvityksen saantia varten oli lähetetty [2]) takaisin raha-asiainvaliokuntaan ja maistraatti oli ilmoittanut [3]), että kirjanpitäjä Åberg sillävälin oli kieltäytynyt, ennenkuin hänen vaatimuksensa oli hyväksytty, huolehtimasta kyseisistä maksuista, valiokunta antoi asiasta toisen mietinnön [4]) pysyen siinä alkuperäisessä ehdotuksessaan, kuitenkin sellaisin muutoksin, että vuotuinen 100 markan palkkio maksettaisiin hakijalle ainoastaan vuosilta 1861—75, koska maistraatti sillävälin oli määrännyt toisen henkilön huolehtimaan vuoden 1876 puutavaranostoista. Valtuusto hyväksyi [5]) tämän ehdotuksen.

Verolippujen jakelusta suoritettavan palkkion korottaminen. Kaupunginpalvelija G. Eklundin tekemän, maistraatin puoltaman anomuksen verolippujen jakelusta suoritettavan palkkion korottamisesta kaupunginvaltuusto lähetettyään [6]) sen raha-asiainvaliokuntaan tämän epäävän lausunnon [7]) mukaisesti hylkäsi [8]).

Mittain ja painojen vakaajan palkkio. Maanmittauksen ylihallituksen insinöörin, kolleegiasessori G. A. Kajanuksen, tekemän anomuksen, että hänelle kaupungin vakaajantoimen hoitamisesta myönnettäisiin määrätty vuosipalkkio, kaupunginvaltuusto lähetti [9]) raha-asiainvaliokuntaan. Valiokunnan sen jälkeen antamassaan mietinnössä [10]) esittämän epäävän lausunnon mukaisesti valtuusto hylkäsi [11]) anomuksen.

Sihteerinpalkkio. Uutta poliisijärjestystä ja poliisilaitoksen uutta rahasääntöä koskevaa kysymystä valmistelemaan asetetun valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto myönsi [12]) varatuomari C. B. Federleylle, joka sihteerinä oli avustanut valiokuntaa, 450 markan palkkion.

Vuokrarahain myöntäminen merikoulun opettajille. Merikoulun johtokunnan esityksen, että mainitun koulun johtajalle, kauppalaivankapteeni L. Krogiukselle, ja saman koulun toiselle opettajalle, kauppalaivankapteeni J. A. Pontánille, myönnettäisiin vuokrarahoja, edelliselle 1,200 markkaa ja jälkimmäiselle 800 markkaa vuodessa, kaupunginvaltuusto maistraatin ehdotuksen mukaisesti epäsi [13]). Johtokunnan valitettua päätöksestä läänin maaherralle ja tämän pyydettyä valituksesta kaupunginvaltuuston lausuntoa valtuusto lähetettyään [14]) asian vuonna 1875 samassa tarkoituksessa tehtyä anomusta käsittelemään asetettuun valiokuntaan [15]) aikaisemmalla kannallaan pysyen päätti [16]) antaa lausuntonsa valiokunnan ehdotuksen [17]) mukaisesti. Kuvernöörin sen jälkeen hylättyä [18]) valitukset johtokunta valittamalla saattoi asian senaatin käsiteltäväksi, ja tämän johdosta kuvernööri uudestaan vaati kaupunginvaltuustolta selitystä asiasta. Kaupunginvaltuusto päätti [19]) selityksessään pääasiassa toistaa, mitä sen aikaisemmassa kuvernöörille annetussa lausunnossa oli tuotu esiin.

Liikennetaksojen tarkastus. Kaupunginvaltuusto kehoitti [20]) vuonna 1875 voimassa olevia liikennetaksoja tarkastamaan asettamaansa valiokuntaa [21])

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — [2]) Valt. pöytäk. 27 p. tammik. 9 §. — [3]) S:n 15 p. helmik. 10 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 21. — [5]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 4 §. — [6]) S:n 9 p. marrask. 7 §. — [7]) S:n 5 p. jouluk., liite H. — [8]) S:n s:n 6 §. — [9]) S:n 2 p. toukok. 3 §. [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 22. — [11]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 4 §. — [12]) S:n 22 p. helmik. 1 §. — [13]) S:n 18 p. tammik. 1 §. — [14]) S:n 21 p. maalisk. 8 §. — [15]) Ks. s. 57. — [16]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 14 §. — [17]) S:n s:n liite B. — [18]) S:n 27 p. kesäk. 2 §. — [19]) S:n 31 p. lokak. 11 §. — [20]) S:n 5 p. syysk. 16 §. — [21]) Ks. s. 58.

kiirehtimään työtänsä. Valiokunta ei kuitenkaan antanut mietintöään kertomusvuoden kuluessa.

Vaakamaksujen laskeminen. Vtn Collanin vireille paneman ehdotuksen sen kunnallisasetuksen voimaantuloa edeltäneeltä ajalta periytyneen määräyksen kumoamisesta, että niiden kaupungin asukkaiden, joilla ei ollut siellä porvarioikeutta, oli suoritettava kaksinkertaiset vaakamaksut, kaupunginvaltuusto lähetti [1]) vuonna 1875 voimassa olevien tullitaksojen y. m. tarkastamista varten asetettuun valiokuntaan [2]). Tämän johdosta antamassaan lausunnossa [3]) valiokunta huomautti, että kyseinen määräys, joka perustui vuonna 1851 annettuun taksaan m. m. vaakamaksujen arvioimista varten, tiettävästi ei ollut tuottanut kaupungille mainittavaa tulonlisäystä. Sen seurauksena oli näet ollut, etteivät kaupungin omat porvaristoon kuulumattomat asukkaat eivätkä myöskään kaupungille vieraat henkilöt muuten kuin poikkeustapauksissa olleet omissa nimissään tuoneet kaupunkiin eivätkä vieneet sieltä sellaisia tavaroita, joista suoritettiin vaakamaksua. Määräys oli siten ainoastaan saanut aikaan kiertotien. Koska voimassa olevan kunnallislainsäädännön mukaan kaikki kunnalliset oikeudet ja velvollisuudet, joitakin tähän tapaukseen soveltumattomia poikkeuksia lukuunottamatta, olivat yhteiset kaikille kaupunkikunnan jäsenille, valiokunta olikin tekeillä olevasta ehdotuksestaan kaupungin uusiksi liikennemaksuiksi poistanut määräyksen, joka koski kaksinkertaisen vaakamaksun perimistä niiltä, jotka eivät olleet täällä porvareita. Valiokunta oli siis ehdotuksen tekijän kanssa samaa mieltä ja katsoi sen ohessa, että ehdotuksen päämääränä olevan helpotuksen tuli tulla niidenkin henkilöiden osaksi, jotka eivät olleet kunnan jäseniä. Valiokunta ehdotti, että maistraattia kehoitettaisiin antamaan tuulaakikirjurille määräys, että tulevista ja menevistä tavaroista toistaiseksi oli kannettava samat taksan mukaiset vaakamaksut sekä kaupungin porvareilta että sen muilta asukkailta ja muilta henkilöiltä. — Valtuusto hyväksyi [4]) tämän toimenpiteen ja päätti senaatilta anoa vastaavaa muutosta voimassa olevaan taksaan. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [5]) senaatin myöntyneen valtuuston esitykseen.

Kauttakulkutavarain makasiinivuokrain korotus. Eräässä kaupunginvaltuustolle annetussa valiokunnan lausunnossa [6]), joka koski pakkahuonemakasiinin hankkimista, viitattiin sivumennen kauttakulkuvarastojen kaupungille aiheuttamien tulojen ja menojen väliseen epäsuhteeseen. Valtuusto päätti [7]) tämän johdosta vaatia asiasta selvitystä ja ehdotusta vuonna 1875 voimassa olevia liikennetaksoja tarkastamaan asetetulta valiokunnalta [2]). — Sittemmin antamassaan lausunnossa [8]) tämä valiokunta osoitti, että kaupungin suorittama makasiinivuokra vuosina 1870—75 keskimäärin oli noussut 1,489: 72 markkaan vuodelta, kun taas kauttakulkuvarastomaksujen vuotuinen keskimäärä samana aikana oli ollut ainoastaan 298: 61 markkaa. Kaupungille oli niin ollen koitunut vuotuista tappiota keskimäärin 1,191: 11 markkaa, mitä kuitenkaan kauttakulkuvarastoliike yksin ei ollut aiheuttanut, koska ainakin viimeksi kuluneina vuosina vuokrattuja makasiineja oli käytetty myöskin kaupungin pakkahuoneen tilanpuutteen korvaamiseen. Ilmeistä oli kuitenkin, että voimassa olevilla kauttakulkuvarastomaksuilla ei ollut onnistunut saavuttaa sitä tarkoitusta, johon niiden määräämisellä oli pyritty, nimittäin vuokrain peittämistä, ja että niiden pienuus siis oli omiaan rasittamaan kau-

---

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 12 §. — [2]) Ks. s. 58. — [3]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok., liite F. — [4]) S:n s:n 6 §. — [5]) S:n 8 p. elok. 13 §. — [6]) Ks. s. 127. — [7]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 9 §. — [8]) S:n 1 p. kesäk., liite H.

punkia kauttakulkuvarastoijain eduksi. Valiokunta katsoi senvuoksi, että puheena olevia maksuja oli korotettava niin että ne suunnilleen vastasivat kauttakulkuvarastoista kaupungille koituvia menoja, eli 150 %. — Valiokunnan ehdotuksesta valtuusto päätti [1]) heinäkuun 1 p:stä lukien korottaa kaupungille kauttakulkutavaran makasiinivuokrina tulevat maksut kuutiojalalta 10 penniin enintään kolmen kuukauden varastoimisajalta, 15 penniin sitä pitemmältä ja enintään kuuden kuukauden ajalta, 20 penniin sitä pitemmältä ja enintään yhdeksän kuukauden ajalta ja 25 penniin sitä pitemmältä ja enintään vuoden kestävältä varastoimisajalta.

Vesijohdosta tapahtuvan vedenjakelun taksa. Maistraatin huomautettua, että oli välttämätöntä ensi tilassa vahvistaa ne ehdot, joilla sekä yleiset virastot ja laitokset että yksityiset henkilöt saivat käyttää hyväkseen kunnan ostamaa, rakenteilla olevaa vesijohtoa, kaupunginvaltuusto antoi [2]) maistraatille tehtäväksi laatia ja esittää valtuustolle lausunnon ja ehdotuksen siitä, missä suhteissa Osakeyhtiö Neptunin aikaisemmin laatima vedenjakelun taksa kaipasi muutosta. Myöhemmin valtuusto vesijohtotöiden valvontalautakunnan ehdotuksesta päätti [3]) uudestaan huomauttaa maistraatille tämän työn kiireellisyyttä. Maistraatin sen jälkeen lähetettyä [4]) valtuustolle kunnallisraatimies A. F. Salinin ja v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin laatiman ehdotuksen kaupungin vesijohdosta tapahtuvan vedenjakelun uudeksi taksaksi ja tämän ilmestyttyä painosta valtuusto muutamin muutoksin hyväksyi [5]) sen ja kehoitti maistraattia ryhtymään toimenpiteisiin taksan painattamiseksi ja julkaisemiseksi sekä suomen- että ruotsinkielisenä.

Siten hyväksytty taksa oli sanamuodoltaan seuraava:

1 §. Vettä annetaan ottajille joko mittaamatta taikka vesimitturin mukaan.

2 §. Veden jakeleminen ilman mittausta tapahtuu ainoastaan koko kartanoihin, mutta ei yksityisiin huoneuksiin, huonekertoihin tahi tarpeihin.

Kun vettä annetaan mittaamatta, maksetaan vuodelta vedestä taloustarpeihin yksityisissä asuntohuoneissa tahi mitä myönti-, konttoori- ja tehdaspaikoissa käytetään,

kultakin huoneelta, kyökiltä tai pakarituvalta	Smk.	4: —
» yksityiseltä kylpyhuoneelta, kaupungin kanssa tehdyn suostumuksen mukaan, mutta ei vähempää kuin	»	8: —
» hevoselta, lehmältä tahi härältä	»	5: —
» kaksi- tai nelipyöräiseltä ajoneuvolta, paitsi työrattaita	»	4: —

Sairashuoneet, lastenkodit ja turvapaikat maksavat kultakin sängyltä ja vuodelta Smk. 4: — ilman mitään erinäistä maksoa tämmöisissä laitoksissa olevalta kylpyhuoneelta tahi pesutuvalta.

Virkamiehen-huonekertain sekä palvelusmies- ja virkahuoneistojen edestä semmoisissa laitoksissa otetaan sitäpaitsi yllämäärätty makso.

Huoneeksi katsotaan jokaista paikkaa, joka on varustettu joko keitto- tahi lämmityspiisillä, kakluunilla taikka muulla lämmityslaitteella, ja jossa on ikkuna huoneuksen ulkoseinässä tahi katossa, kuin myös kaikki kyökit sekä myönti-, konttoori- ja tehdaspaikat, katsomatta onko niissä lämmityslaitetta vai ei.

Maksot tämän §:n mukaan lasketaan kartanonomistajan suoritettaviksi.

3 §. Jos kaupungin mielestä jossakin edellämainituista huonepaikoista, kussa vettä kulutetaan muihin kuin tavallisiin talouden tarpeihin, tätä käytetään suuremmin määrin kuin asuntohuoneistoissa, joissa on yhtä monta huonetta, pitää sen makson lisäksi, jonka huoneuksen omistaja 1 §:n mukaan suorittaa, huonetilain pitäjän suorittaman erityinen makso, vastaava eroitusta sen käytetyn veden arvon, joka on määrätty suostumuksen kautta tahi mittauksen mukaan, ja sen makson välillä, jonka huoneuksenomistaja ennen on puheena olevasta huonepaikasta maksanut.

4 §. Kaupunki määrää, josko ja millä ehdoilla paloposti tontin piiriin laitetaan.

---

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. kesäk. 18 §. — [2]) S:n 27 p. kesäk. 5 §. — [3]) S:n 19 p. syysk. 2 §. — [4]) S:n 17 p. lokak. 14 §. — [5]) S:n 31 p. lokak. 2 §.

5 §. Vedestä, jota annetaan vesimitturin mukaan, maksetaan 100:lta Ruotsin kuutiojalalta eli 1,000:lta Ruotsin kannulta kahdeksankymmentä penniä. Kuitenkin voidaan sille, joka vuodessa ottaa enemmän kuin 100,000 kuutiojalkaa, myöntää kohtuullista hinnan vähennystä siihen määrään, jonka rahatoimikamari vahvistaa.

Ainoastaan tasaiset sataluvut kuutiojalkoja lasketaan maksettaviksi kullakin kertaa ja ylijäämä luetaan seuraavalla kerralla.

6 §. Vesimitturin mukaan voidaan vettä, missä niin halutaan, antaa myös talouden tarpeeseen yksityisissä asuntotiloissa ja muihin 2 §:ssä lueteltuihin tarkoituksiin.

Missä veden antaminen julkisiin rakennuksiin, niin myös keinotaidollisia ja muita tässä erittäin osoittamattomia tarkoituksia varten tulee kysymykseen, määrätään käytetyn veden paljous mittaamalla; ollen kaupungilla kuitenkin, jos mittaukselle käytännössä tulee vastuksia tahi muut asianhaarat aihetta antavat, valta myönnyttää vedenkulutusmakson suorittamista suostumuksen jälkeen, jolloin makso siitä vedestä, joka arvataan tulevan kulutetuksi, luetaan 5 §:ssä määrättyjen perustusten mukaan.

7 §. Mittaaminen tapahtuu ilman eroituksetta kaupungin siihen antamalla vesimitturilla.

Vedenkuluttaja saa joko vourata vesimitturin seuraavia vouramaksuja vastaan jotka ovat suoritettavat ennakolta kunkin vuosineljänneksen edestä:

vesimitturista	n:o	1,	joka	on	13	m/m	poikkimitalleen,	4	Smk.	vuosineljännekseltä
»	»	2	»	»	19	»	»	4	»	»
»	»	3	»	»	25	»	»	6	»	»
»	»	4	»	»	38	»	»	10	»	»
»	»	5	»	»	50	»	»	14	»	»
»	»	6	»	»	75	»	»	20	»	»
»	»	7	»	»	100	»	»	25	»	»

taikka ostaa sen, maksaen 32 kertaa sen summan, mitä yllä oleva voura vuosineljännekseltä on.

Jos vettä otetaan hyvin epätasaisesti, niin että vesimitturilla on ilmoitettava välistä isompia, välistä vähempiä vesimääriä, tarvitaan siihen kaksi mitturia, yksi isompi ja yksi vähempi, ja tulee tämmöisessä yhteenasetuksessa sen lisäksi, mitä ylempänä on osoitettu, yhteen luettu vourasumma molemmista mittureista enennettäväksi 1 markalla kultakin vuosineljännekseltä, niin myös niiden ostohintakin 32 markalla.

8 §. Jokaisen vuosineljänneksen lopulla katsotaan vesimitturi, jolloin kulutettu vesimäärä ylöspannaan.

9 §. Jos ilmaantuu epäilystä vesimitturin ilmoitusten oikeellisuudesta, koetellaan se molempain puolten todistajain läsnä ollessa sitä varten paikalleen asetetulla laitteella, ja vesimitturin ilmoitukset oikaistaan sen mukaisesti. Tässä koettelussa saadun päätöksen alaiseksi on sekä vedenkuluttaja että kaupunki velvollinen antautumaan. Jos mitturi havaitaan virheelliseksi, niin, sen näytettyä liian paljon kulutusta, luetaan se liika pois kulutusmäärästä edellisenä vuosineljänneksenä siihen aikaan asti, jolloin koettelu tapahtui; vastakkaisessa tapauksessa pannaan kuluttajan lisää maksettavaksi, minkä mitturi on näyttänyt liian vähän. Edellisessä tapauksessa kantaa kaupunki koettelukustannuksen; jälkimmäisessä kohtaa se veden kuluttajaa, jos hän on koettelua vaatinut. Tämä kustannus on, kuljetus siihen luettuna:

kun	koetellaan	yksi	mitturi	n:o	1—3,	Smk.	8: —
»	»	»	»	»	4,	»	12: —
»	»	»	»	»	5,	»	16: —
»	»	»	»	»	6,	»	20: —
»	»	»	»	»	7,	»	24: —

10 §. Kustannukset vesimitturin asettamisesta, kuin myös sen poisottamisesta vedenannolle määrätyn ajan kuluttua suorittaa vedenottaja.

11 §. Kaupunginvaltuusmiehille pidätetään oikeus saada, tultua kokeneeksi tässä taksassa olevain määräysten soveljaisuutta, käydä sen suhteen tekemään ne muutokset, jotka tarpeellisiksi havaittaneen.

Puuvillan vaakamaksujen alennus. Kauppaliike H. Borgström & C:o:n tekemän anomuksen erään Forssa osakeyhtiötä varten maahan tuodun puuvillamäärän vaakamaksujen alentamisesta kaupunginvaltuusto lähetti [1]) valio-

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 9 §.

kuntaan[1]), joka vuonna 1875 oli asetettu tarkastamaan voimassa olevia liikennetaksoja. Tämän valiokunnan lausunnossaan[2]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto myöntyi[3]) anomukseen siten, että puheena oleva maksu toistaiseksi alennettiin 8:sta 3 penniin leiviskältä.

Samanlainen vaakamaksujen alennus myönnettiin[4]) anomuksesta kauppias G. F. Stockmannille erääseen puuvillamäärään nähden, joka oli tuotu maahan Finlayson & C:o:n tehdasliikkeen laskuun.

Vaaka-, silta- y. m. maksujen palauttaminen sekä liikennetaksan tulkitseminen. Sitten kun kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli asianmukaisessa järjestyksessä hakenut[5]) muutosta läänin kuvernöörin antamaan päätökseen, jolla konsuli N. Kiseleff oli selitetty oikeutetuksi saamaan kaupunginkassasta takaisin suorittamiaan vaaka- ja siltamaksuja, lastaus- ja purkausmaksuja y. m. yhteensä 4,654: 79 markkaa, maistraatti ilmoitti, että senaatti hyläten valtuuston valituksen ja viitaten vuonna 1851 hyväksyttyyn kaupungin liikennetaksaan oli vahvistanut asiaa koskevan kuvernöörin päätöksen. Tämän johdosta valtuusto pyysi[6]) asiasta lausuntoa valiokunnalta[1]), joka aikaisemmin oli asetettu tarkastamaan voimassa olevia liikennetaksoja. Myöhemmin samaan valiokuntaan lähetettiin myöskin maistraatin esitys, jossa ilmoitettiin, että kaupungin molemmat vaakamestarit olivat viitanneet niihin vaikeuksiin, joita mainitun päätöksen tultua yleisön tietoon viime aikoina joka päivä oli syntynyt vaakamaksujen maksuunpanossa, ja pyytäneet ohjeita siitä, miten tässä suhteessa oli meneteltävä. — Valiokunta huomautti lausunnossaan[7]), että senaatti päätöksessään oli tulkinnut edellä mainittuun taksaan sisältyvät vaakamaksuja koskevat määräykset siten, että tämän kaupunkiin tuoduista tai sieltä viedyistä tavaroista suoritettavan maksun, paitsi milloin tavaranomistaja vaati punnitsemista, sai kantaa ainoastaan tavaroista, joiden paino oli saatava selville tullikäsittelyä varten. Koska tähän voimassa olevan liikennetaksan todellisen merkityksen nimenomaiseen tulkintaan valiokunnan mielestä oli alistuttava siihen katsomatta, että kaupunki menetti huomattavan tulon, jonka se sitä ennen oli voinut laskea saavansa, valiokunta ehdotti, että valtuusto kehoittaisi maistraattia antamaan asianomaisille vaakamestareille määräyksen, että taksaa oli sovellettava senaatin sille antaman tulkinnan mukaisesti. — Valtuusto hyväksyi[8]) valiokunnan ehdotuksen.

Valtion avustus kaupungin majoituskustannuksiin. Maistraatti ilmoitti[9]) kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että senaatti kaupungin majoitusrasituksen lieventämiseksi oli valtuuttanut läänin kuvernöörin kesäkuun 1 p:stä 1875 samaan päivään vuonna 1876 tarpeen mukaan lääninrahaston yleisistä sotilasvaroista määräämään maksettavaksi 120,000 markkaa sekä että Hänen Keisarillisen Majesteettinsa määräyksen mukaisesti keisarikunnan sotaministeriö viimeksi mainitusta päivästä toistaiseksi suorittaisi kaupunkiin sijoitetun topografikomennuskunnan aiheuttamat kustannukset, joten kaupungin velvollisuus ottaa osaa näihin kustannuksiin samalla lakkaisi.

Majoitusrasituksen lieventäminen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 asettanut[10]) valiokunnan, jonka tuli selvittää, miten majoitusvelvollisuus voitaisiin täyttää kaupungille pienemmin kustannuksin, ja mahdollisesti laatia ehdotus senaatille annettavaksi esitykseksi, jossa ehdotettaisiin majoitusrasituksen lieventämistä tarkoittavia toimenpiteitä.

---

[1]) Ks. s. 58. — [2]) Valt. pöytäk. 20 p. huhtik., liite C. — [3]) S:n s:n 4 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 16 §. — [5]) Ks. s. 48. — [6]) Valt. pöytäk. 14 p. heinäk. 16 §. — [7]) S:n 8 p. elok., liite A. — [8]) S:n s:n 14 §. — [9]) S:n 1 p. helmik. 10 §. — [10]) Ks. s. 59.

Mietinnössään[1]), johon liittyi otteita majoituskassan vuosien 1818—75 tileistä, valiokunta ensin selvitteli majoitusrasituksen alkuperää ja kehitystä. Maan sotilasolojen perinpohjaisesti muututtua majoitusrasitus oli jatkuvasti käynyt suhteellisesti yhä raskaammaksi sen johdosta, että niitä uhrauksia, joita asian luonteen mukaisesti alkuaan oli vaadittu varusväen ja läpikulkevien joukkojen hyväksi, oli alettu vaatia myöskin sotilaallisia viranomaisia ja virastoja varten. Kun rasitus tällöin yleensä oli kohdannut vain harvoja kuntia muun maan jäädessä siitä vapaaksi, taakka oli ollut noille harvoille sitä ylivoimaisempi, eivätkä sotilaslaitoksen varoista saadut avustukset olleet sitä sanottavasti lieventäneet. Jo kauan olivatkin sekä hallitus että säädyt oivaltaneet ja julkisesti tunnustaneet tämän asiaintilan kohtuuttomuuden ja haitat. Hallitus oli näitä oloja tasoittaakseen antanut vuosien 1867 ja 1872 valtiopäiville esitykset tarpeellisen määrärahan myöntämisestä osin paloviinaveron, osin erityisen suostuntaveron kautta kertyvistä varoista, mutta säädyt olivat hylänneet nämä esitykset, koska ne halusivat määrärahan myönnettäväksi sotilasvaroista. Mitä erityisesti Helsingin kaupunkiin tulee, oli Hänen Keisarillisen Majesteettinsa vuonna 1868 asettama toimikunta vuonna 1869 ehdottanut, että majoituskustannusten jaossa otettaisiin noudatettavaksi se periaatteellinen jakoperuste, että valtio korvaisi kaiken sen majoituksen, jonka kaupunki pääkaupunkina ja maan sotilaallisen hallinnon sijana joutui suorittamaan, jota vastoin kaupunki itse vastaisi kaikista muista majoituksen aiheuttamista kustannuksista, ja sekä maistraatti että kaupungin majoitusvelvolliset asukkaat olivat tähän yhtyneet. Tämän valmistavan asiankäsittelyn tulokseksi senaatti oli Hänen Keisarillisen Majesteettinsa oman päätöksen mukaisesti lähettänyt läänin kuvernöörille kesäkuun 9 p:nä 1870 päivätyn käskykirjeen, joka sisälsi Hänen Keisarillisen Majesteettinsa antaman määräyksen, että niiden Helsingin kaupungissa olevien joukkojen sekä sotilaallisten virastojen ja henkilöiden majoituskustannukset, joita ei ollut sijoitettu valtion taloihin, kunnes yleisempi jaoitus määrättäisiin, rauhan aikana oli jaettava siten, että sotilaslaitos suoritti niistä kaksi kolmannesta ja kaupunki kolmanneksen. Kunakin vuonna kaupungin osalle tulevan määrän vahvistaminen oli sen jälkeen ollut senaatin talousosaston tehtävänä. Tällöin oli kuitenkin talousosasto vuonna 1873 katsonut tarpeelliseksi luopua mainitussa käskykirjeessä määrätystä jakoperusteesta ja selittänyt, että kussakin erikoistapauksessa oli erikseen harkittava ja ratkaistava, tuliko kaupunkien saada sotilasvaroista avustusta majoituskustannuksiinsa ja miten paljon. Viimeksi tällainen avustus, määrältään 120,000 markkaa, oli myönnetty[2]) kaupungille vuoden 1875 kesäkuun 1 p:n ja vuoden 1876 kesäkuun 1 p:n väliseltä ajalta, minkä ohessa kaupunki viimeksi mainitusta päivästä lähtien oli vapautettu ottamasta osaa sinne sijoitetun topografikomennuskunnan aiheuttamiin kustannuksiin. — Valiokunta siirtyi sen jälkeen yksityiskohtaisesti tarkastamaan kaupungin majoituskustannuksia ja niiden suoritustapaa. Vuoden talousarvioehdotuksesta kävi ilmi, että kaupunki siihen aikaan kustansi majoitustarkoituksia varten 651 asuinhuonetta, 261 palvelusväen huonetta ja keittiötä, tallisijat 338 hevoselle sekä 118 vajaa, ja majoitusmenot olivat mainitussa talousarviossa merkityt yhteensä 338,798: 94 markaksi. Majoituksen järjestäminen ja toimeenpano kuului kaupungin majoitustoimikunnalle helmikuun 24 p:nä 1814 annetun johtosäännön mukaisesti. Vastaanotettuaan majoitustilauksen tämä toimikunta laati tariffin sen rahakorvauksen laske-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [2]) Ks. s. 161.

mista varten, joka majoitusvelvollisilla oli oikeus saada asunnon ja muiden tarpeiden asemesta, minkä jälkeen asianomaisten tuli valita joko mainittu korvaus tai luontoismajoitus. Majoitustilausten puutteina valiokunta mainitsi, että niihin yleensä ei sisältynyt ilmoitusta niiden huoneiden luvusta, jotka tarvittiin sotilaallisten laitosten virkahuoneistoiksi. Muutamat näistä aiheuttivat sitäpaitsi hyvin runsaat kustannukset. Laitoksia, joille kaupunki oli vuokrannut huoneistot, vaikka niiden hankkiminen valiokunnan mielestä olisi ollut valtion asia, olivat juutalainen synagoga ja muhamettilainen rukoushuone, ja sama koski kuutta junkkarikoulun palveluksessa olevaa nuorempaa upseeria, seitsemää kirjuria y. m. henkilöitä. Epäiltävää oli myöskin, oliko santarmihallituksella oikeutta nauttia kaupungin kustantamaa majoitusta. Näiden ja muiden epäilysten poistamiseksi olisi tilaukset laadittava yksityiskohtaisemmin ja niihin olisi liitettävä ote sotilaallisista asiakirjoista. Mahdollisuuksia sijoittaa jokin osa tilauksiin merkityistä majoitukseen oikeutetuista paikkakunnalla oleviin valtion rakennuksiin valiokunnalla ei ollut ollut tilaisuutta yksityiskohtaisesti tutkia. Valiokunta ei kuitenkaan voinut jättää mainitsematta, kuinka huolimatta siitä, että koko Espoon tullin luona oleva kasarmi oli luovutettu Onegan jalkaväkirykmentille, kokonaista 41 tämän rykmentin upseeria ja 1 sen siviilivirkamies oli merkitty majoitustilaukseen sekä että siihen sisältyi 14 2:sen ja 3:nnen tykistöpatterin upseeria, vaikka näillä pattereilla oli hallussaan suurin osa meriekipaasin kasarmia, samoinkuin 14 sotasairaalan upseeria ja virkamiestä, vaikka ainakin yksi sairaalan kylkirakennus tiettävästi oli sairaalan hallituksen käytettävänä. — Valiokunta oli edelleen omistanut huomiota kysymykselle, olivatko ne toimenpiteet, joihin kaupungin taholta oli ryhdytty majoitusohjesäännön määräysten täyttämiseksi, kaikissa suhteissa tarkoituksenmukaiset ja eikö todellisia kustannuksia voitaisi alentaa siten, että kunta entistä suuremmassa määrässä vuokraisi huoneistoja niistä osista kaupunkia, joista niitä voitiin saada huokeimpaan hintaan, voidakseen niin suurta säästäväisyyttä noudattaen, kuin ohjesäännön puitteissa oli mahdollista, luonnossa suorittaa majoitusvelvollisuutensa. Punnittuaan vastakkain pitemmälle kehitetyn luontoismajoituksen etuja ja haittoja valiokunta kuitenkin oli tullut siihen vakaumukseen, että se, mitä tätä keinoa käyttämällä oli saavutettavissa, jo oli likimain saavutettu ja että aina oli jätettävä majoituslautakunnan kussakin erikoistapauksessa ratkaistavaksi, kumpi tapa oli edullisempi. — Koska valiokunta siten oli havainnut, ettei majoitusrasitusta näyttänyt käyvän lieventäminen yksin kunnan vallassa olevalla toimenpiteellä, valiokunta oli tutkinut puheena olevan verotuksen oikeudellisia perusteita. Jo katsomatta mihinkään positiivisiin lakimääräyksiin oli sotatarpeisiin suoritettavaa kunnallisverotusta, joka nousi lähes neljänteen osaan kunnan koko veromäärästä, pidettävä luonnottomana aikana, jolloin sotalaitoksen ylläpito kuului valtiolle. Pietarista, Moskovasta, Tukholmasta ja Göteporista hankkimillaan numeroilla voliokunta osoitti, että vastaavat rasitukset näissä kaupungeissa, joilla asianomaisissa maissa oli Suomen pääkaupunkiin verrattava asema, supistuivat mitättömiin verrattuina siihen, mitä Helsingin oli pakko suorittaa, otettiinpa sitten huomioon mainitun rasituksen suhde muihin kunnallisiin rasituksiin tai kaupungin väkilukuun. Siinäkin tapauksessa, ettei tämän asiaintilan lainmukaisuutta vastaan olisi mitään muistuttamista, se kuitenkin oli liian ilmeisesti ristiriidassa sekä luonnollista kohtuutta että terveitä valtiotalousperiaatteita vastaan, jotta sen säilyttäminen olisi tarkoituksenmukaista. Olikin tunnustettu ja ratkaistu, että valtion oli kannettava osansa majoitusrasituksesta. Mutta koska jako-

periaate oli jäänyt epäselväksi, ei asia näyttänyt olevan tyydyttävästi ratkaistavissa niin kauan kuin ei ollut onnistunut antaa valtion avustusvaatimuksille selvitetyn oikeusperiaatteen tukea. Tällaisen valiokunta kuitenkin katsoi esillä olevassa tapauksessa olevan olemassa. Vanhemmista oikeusasiakirjoista kävi epäämättömästi selville, että rauhan aikana oli katsottu voitavan vaatia majoitusta kunnallisena rasituksena ainoastaan läpikulkevia joukkoja ja sitä kaupunkiin sijoitetun varusväen osaa varten, jolle ei ollut tilaa valtion tähän tarkoitukseen teettämissä rakennuksissa. Tämä merkitsi sitä, että kaikkia niitä majoituskustannuksia, jotka eivät kuuluneet kumpaankaan näistä ryhmistä, vaan jotka aiheutuivat niistä eri periaatteista, joita sotilaallisen hallinnon kokonaisuuden järjestelyssä noudatettiin, tai siitä, että sotilaallisia virastoja, päälliköitä, esikuntia y. m. sijoitettiin jollekin hallinnollisesti tai strateegisesti sopivalle paikkakunnalle, oli katsottava valtionmenojen luontoisiksi, jonka takia ne siis olisi suoritettava valtion varoilla. Tähän käsitykseen oli myöskin vuoden 1868 toimikunta tullut. Jos nyt luovuttiin tästä itse asian luonteeseen nojautuvasta periaatteesta, joutui tämän rasituksen jakaminen valtion ja kaupungin kesken pelkän mielivallan varaan ja kokonaisten kuntain etu ja vahinko siis siitä riippuvaiseksi siinä tapauksessa, että ne syystä tai toisesta olivat sotilaallisesti tärkeitä kohtia. Mutta tällainen mielivalta ei valiokunnan käsityksen mukaan saanut tukea niistä yleisistä asetuksista, joissa majoituksen luonne määrättiin. — Koska se kaupungin kehitystä ehkäisevä taakka, joksi majoitus viime aikoina oli muodostunut, johtui siitä, että kaupunki oli velvoitettu suorittamaan paljoa runsaampi osa sen aiheuttamista kustannuksista kuin kaupungin oikeuden mukaisesti olisi ollut suoritettava, valiokunta katsoi, että kaupunginvaltuuston tuli Hänen Keisarilliselta Majesteetiltaan anoa oikaisua tähän epäkohtaan ja tällöin pääasiassa yhtyä mainitun toimikunnan esittämään ehdotukseen. Mietintö päättyi seuraavaan ehdotukseen:

että valtuusto kehoittaisi majoitustoimikuntaa vastedes ennen majoitusetujen tai niiden korvauksen myöntämistä sekä odottamaan sellaista alkuperäistä tilausta, joka sisälsi luotettavat ja täydelliset tiedot joukon tai sotilasosaston todellisesta miesluvusta, erittäinkin paikkakunnalle komennettujen sotilashenkilöiden luvusta, ja sellaisiksi huoneistoiksi tarvittavien huoneiden luvusta, joiden suuruutta majoitusohjesäännössä ei määrätty, että myöskin huolellisesti tarkastamaan tilauksen, jotta ei kaupungin majoitusbudjettia rasitettaisi kustannuksilla, joita ohjesäännön mukaan ei voitu määrätä kaupungin suoritettaviksi; sekä

että valtuusto Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen annettavassa esityksessä viitaten asiasta hankittuun selvitykseen ja huomauttaen niistä raskaista seurauksista, joita majoitusrasitus saattoi aiheuttaa kaupungin tulevaisuudelle, jättäisi Hänen Keisarillisen Majesteettinsa ratkaistavaksi, eikö oikeus ja kohtuus vaatinut vuodesta 1876 lähtien vastedes takaamaan kaupungille sellaista avustusta majoituksen kustantamiseen, että kaupunki suorittaisi ainoastaan läpikulkevien joukkojen ja kaupungille tarpeellisen varusväen aiheuttamat menot, mikäli viimeksi mainittua ei voitu sijoittaa paikkakunnalla oleviin valtion rakennuksiin, mutta valtio taas korvaisi kaupungille ne kustannukset, jotka aiheutuivat kaikesta muusta majoituksesta, kuten esikuntain, hallitusten ja sotilaallisten virastojen, joiden toiminta koski maahan sijoitettua sotaväkeä ylimalkaan.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi[1]) valiokunnan ehdotuk-

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 13 §.

sen sen kaikilta osilta ja antoi samalla valiokunnalle tehtäväksi laatia ehdotuksen siten päätetyksi asiasta annettavaksi esitykseksi. Sitten kun valiokunta oli laatinut puheena olevan ehdotuksen, jonka laatimisessa pääasiassa oli noudatettu mietinnössä esitettyjä näkökohtia, valtuusto hyväksyi [1]) tämänkin ehdotuksen sellaisenaan ja päätti, että valtuuston sihteeri jättäisi kirjelmän senaatin hakemusasiain reistraattorinvirastoon.

Myöhemmin ilmoitettiin [2]) kaupunginvaltuustolle tiedoksi eräs senaatin läänin kuvernöörille lähettämä käskykirje, jossa oli määrätty, että kaksi kolmannesta niistä majoistusmenoista, jotka muuten jakautuisivat kunnan majoitusvelvollisten jäsenten kesken, kesäkuun 1 p:stä 1876 kunnes siitä toisin määrättiin, oli suoritettava yleisistä varoista. Tämä tiedonanto herätti valtuustossa yleistä tyydytystä, ja vtt Kihlman ja Jansson anoivat, että pöytäkirjaan merkittäisiin tunnustus niille henkilöille, jotka olivat vaikuttaneet tämän suotuisan tuloksen saavuttamiseen.

Valtion avustus katuvalaistuskustannuksiin. Vuoden 1876 talousarviota järjesteltäessä kaupunginvaltuusto oli antanut [3]) valiokunnalle [4]), joka oli asetettu majoitusrasituksen lieventämiskysymystä valmistelemaan, tehtäväksi antaa lausunnon myöskin mahdollisista toimenpiteistä avustuksen hankkimiseksi yleisistä varoista kaupungin katuvalaistuksen aiheuttamiin menoihin, joiden suorittamiseen valtio oli lakannut ottamasta osaa.

Sen jälkeen antamassaan lausunnossa [5]) valiokunta huomautti, että valtio vuonna 1859 tehdyn senaatin päätöksen nojalla vuosina 1860—69 oli kaupungissa omistamiensa talojen, s. o. kaikkien niiden rakennusten puolesta, jotka oli rakennettu tai joita ylläpidettiin valtion varoilla, Venäjän valtion, Suomen pankin ja Aleksanterin-yliopiston rakennukset ja laitokset sekä kirkot mukaan luettuna, suorittanut neljänneksen katuvalaistuksen aiheuttamista kustannuksista, mikä avustus oli ollut n. 10,700 markkaa vuodessa. Jäljelle jäävät kolme neljännestä olivat mainittuna aikana suorittaneet porvaristo ja talonomistajat aikaisemmin säädetyssä suhteessa, t. s. talonomistajat kaksi kolmannesta ja porvaristo kolmanneksen, jolloin kaupungin ja kunnan omistamat talot ja rakennukset kirkkoja lukuun ottamatta oli luettu samaan ryhmään kuin yksityiset talot ja ne siis olivat saaneet osansa katuvalaistusrasituksesta kannettavakseen. Sen johdosta, että maistraatti oli laiminlyönyt antaa senaatille ehdotuksen siitä, miten kustannusten jakoperusteet oli määrättävä seuraavaksi kymmenvuotiskaudeksi, ei tähän tarkoitukseen oltu saatu mitään valtionapua vuodelta 1870, ja maistraatin myöhemmin tekemän, tätä avustusta koskevan anomuksen senaatti oli evännyt. Erään komitean laatiman ehdotuksen mukaisesti maistraatti sittemmin oli läänin kuvernööriltä anonut, että tämä senaatilta hankkisi kaupungille oikeuden saada katuvalaistuskustannusten suorittamiseen valtionapua saman määrän kuin aikaisemmin myöskin vuodesta 1870 lähtien edelleen tai ainakin kunnes tuleva uusi kaupunginhallitus saattoi käsitellä kysymystä katuvalaistusrasituksen järjestämisestä uusien perusteiden mukaisesti ja ratkaista sen. Kaupungille oli sen jälkeen puheena olevaan tarkoitukseen myönnetty 10,000 markan suuruinen vuotuinen valtionapu suoritettavaksi vuosilta 1870—74, mutta vuodelta 1875 valtionapua ei ollut maksettu, eivätkä myöskään kaupungin viranomaiset olleet ryhtyneet mihinkään toimenpiteisiin sen saamiseksi. — Asiaa käsiteltäessä valiokunta oli lähtenyt siitä, että määrättäessä valtion avustusta vuo-

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 15 §. — [2]) S:n 14 p. heinäk. 14 §. — [3]) Ks. s. 58. — [4]) S:n s. 59. — [5]) Valt. pöytäk. 1 p. kesäk., liite C.

sien 1860—69 katuvalaistuskustannuksiin, mikäli valiokunta oli saanut tietoonsa, oli laskuperusteeksi otettu valtion ja yleisten rakennusten arviointi, jolloin niiden arvoa oli verrattu kaupungin muiden rakennusten arvoon sellaisena, miksi tämä edelläkäyneessä arvioinnissa oli vahvistettu. Tähän vuonna 1859 vahvistettuun jakotapaan ei olisi tehtävä mitään muutosta, mutta koska ne luvut, joihin jako perustui, jo olivat vanhentuneet, olisi kaikki kaupungissa olevat rakennukset arvioitava uudestaan ja valtion ja kaupungin osalle tulevien kustannusten suhde sen mukaisesti määrättävä. Niin hyvin yleisten laitosten kuin myös yksityisten henkilöiden omistamien rakennusten arvioimista varten viimeksi toimeenpantu taksoitus tarjosi luotettavimmat tiedot. Kunnan omien rakennusten arvosta sen sijaan ei, koska taksoitus ei käsittänyt niitä, ollut olemassa vastaavia laskelmia. Ennenkuin valiokunta saattoi ehdottaa, miten kysymys lopullisesti oli ratkaistava, valiokunta sen vuoksi piti tarpeellisena, että kunnan taloista ja rakennuksista hankittiin ja annettiin valiokunnan käytettäväksi mahdollisimman luotettavat numerotiedot.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [1]) kehoittaa maistraattia ensi tilassa ryhtymään toimenpiteisiin, jotta kaikki kunnan omistamat talot ja rakennukset saataisiin arvioiduiksi niiden perusteiden mukaisesti, joita oli noudatettu muita kaupungissa olevia taloja ja rakennuksia taksoitettaessa, sekä lähettämään tästä tiedon valtuustolle. — Maistraatti lähetti sittemmin pyydetyt tiedot [2]), joiden mukaan kunnan talojen ja rakennusten vuositulot arvioitiin 64,870 markaksi ja jotka annettiin [3]) valiokunnalle; tämä ei kuitenkaan vuoden varrella antanut lopullista mietintöä asiasta.

Kirjallisuuden osto. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [4]) antaa kansliansa tarpeiksi ostaa sekalaista kirjallisuutta.

Erinäisten palonsammutusvälineiden osto. Jotta vesijohtoa voitaisiin käyttää palolaitoksen tarpeisiin, palotoimikunta hankittuaan asiasta asiantuntijain lausunnon anoi, että se oikeutettaisiin palolaitoksen tarpeisiin hankkimaan kolme vyyhdintä yhdistäjillä varustettuine hamppuletkuineen, joiden hinta oli arvioitu 1,316 markaksi kappaleelta, kuusi suihkuputkea suukappaleineen sekä kaksi vesisäiliötä höyryruiskuja varten ynnä sopivia talvi- ja kesäajoneuvoja. Sen ohessa toimikunta anoi valtuuksia ryhtyäkseen toimenpiteisiin merkkien panettamiseksi jokaista vesipostia lähinnä olevan rakennuksen seinään vesipostin paikan osoittamiseksi. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]) toimikunnan esityksen sen kaikilta osilta.

Senaatintaloa varten hankitun höyryruiskun ottaminen kaupungin huostaan ja toisen höyryruiskun osto. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 lähettänyt [6]) palotoimikunnan tekemän esityksen suurehkon paloruiskun ostamisesta kaupungille valiokuntaan [7]), joka aikaisemmin oli asetettu valmistelemaan kysymystä vakinaisen palokomennuskunnan lisäämisestä. Samana vuonna senaatti oli tarjoutunut luovuttamaan kaupungin palolaitokselle höyryruiskun, joka oli hankittu senaatintalon varjelemiseksi palonvaaralta, säilytettäväksi sopivassa paikassa senaatintalon läheisyydessä ja kaupungin vapaaehtoisen palokunnan käytettäväksi tarpeen vaatiessa, ensi sijassa tulenvaaran uhatessa mainittua rakennusta. Tämän johdosta maistraatti oli hankkinut asiasta lausunnot sekä vapaaehtoisen palokunnan toimikunnalta että kau-

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. kesäk. 10 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8 v:lta 1877, s. 1—2. — [3]) Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 12 §. — [4]) S:n 22 p. jouluk. 18 §. — [5]) S:n 31 p. lokak. 15 §. — [6]) Ks. s. 60. — [7]) S:n s. 69.

pungin palotoimikunnalta, jotka molemmat olivat ehdottaneet, että senaatin tarjous hyväksyttäisiin. Ensiksi mainittu toimikunta oli kuitenkin tällöin pannut ehdoksi, että vapaaehtoiselle palokunnalle ei aiheutunut mitään kustannuksia höyryruiskun täydentämisestä, kunnossapidosta, korjauksista ja kuljetuksesta palopaikoille, että sitä varten otettiin lämmittäjä ja koneenkäyttäjä, jotka molemmat toimikunta sai valita, sekä että vapaaehtoisen palokunnan päällystöllä ruiskun hoidon ja käytön suhteen tuli olla sille palokunnan sääntöjen mukaan kuuluvat oikeudet ja velvollisuudet, ainoastaan ottamalla huomioon edellä mainittu ehto, että ruiskua ensi sijassa oli käytettävä senaatintalon varjelemiseeen. Ruiskun täydentämiskustannukset toimikunta oli arvioinut n. 2,000 markaksi ja sen vuotuiset hoito- ja käyttökustannukset yhteensä n. 1,500 markaksi. Palotoimikunta taas oli maistraatille antamassaan lausunnossa ehdottanut, että kaupungin palolaitos suorittaisi nämä kustannukset ja että, koska ei vapaaehtoisella palokunnalla eikä palotoimikunnalla kummallakaan ollut käytettävänään ruiskulle sopivaa säilytyspaikkaa, senaatilta anottaisiin, että se saataisiin säilyttää senaatin rakennuksissa. Puoltaen ehdotusta, että höyryruiskun ottamisesta kaupungin haltuun aiheutuvat kustannukset määrättäisiin palolaitoksen maksettaviksi, maistraatti antoi asian valtuuston ratkaistavaksi, ja valtuusto päätti [1]) lähettää tämänkin asian edellä mainittuun valiokuntaan.

Sittemmin antamassaan mietinnössä [2]) valiokunta huomautti, että ulkomailla jo yleisesti käytettiin höyryvoimaa tulensammutuksen palveluksessa ja että tulokset ylimalkaan olivat olleet hyvät. Senaatintaloa varten hankittu höyryruisku nosti n. 700 kannua vettä minuutissa saadun tiedon mukaan 140 jalan korkeuteen, ja siihen kuului 100 metrin pituinen painoletku ja 800 metrin pituudelta imuletkuja, joten se kykeni 800—900 jalan matkan päästä tuomaan palopaikalle vettä suoraan merestä tai lammikoista ja kaivoista. Rakennuksille, jotka eivät sijainneet tätä kauempana riittävästä vesimäärästä, se siis tarjosi hyvän turva- ja sammutuskeinon. — Siitä huolimatta, että kaupungilla suurimmalta osalta oli vesirajat ja että Kaisaniemen puistossa oli kaksi lammikkoa, tämä turva kuitenkin kaupungin huomattavan pituuden ja leveyden takia rajoittui pieneen, joskin arvokkaaseen osaan kaupunkia, koska useimmat kaupungin kaivoista yleensä olivat jotenkin vähävetisiä ja veden kuljettaminen tynnyreillä miltei aina tulipaloissa oli osoittautunut riittämättömäksi jo käytettäessä paljon vähemmän vettä vaativia tavallisia paloruiskuja. Oli siis välttämätöntä löytää mahdollisuus nopeaan ja suoranaiseen veden nostamiseen niin kauas kuin mahdollista ainoasta siihen asti riittäväksi osoittautuneesta vesisäiliöstä, merestä. Koska rakenteilla olevaa vesijohtoa todennäköisesti ei moneen vuoteen, jos milloinkaan, voitu ulottaa kaikkiin kaupungin osiin, kävisi vastedeskin välttämättömäksi voida johtaa suoraan vesiposteista vettä tuntuvien välimatkain päähän. Näiden tarkoitusten saavuttamiseen tuntui olevan ainoastaan yksi varma keino, vielä yhden pitkäletkuisen höyryruiskun hankkiminen. Sillä vaikkakin senaatintalon höyryruiskua voitaisiin käyttää suhteellisen etäisissä osissa kaupunkia, voisi se tuskin kuitenkaan menestyksellisesti tapahtua kauempana kuin 800 jalan päässä merenrannasta tai vastaisista vesiposteista. Höyrykoneen voima ei näet useissa tapauksissa sallisi pitemmän letkun käyttöä, vaikkapa sellainen olisikin olemassa, ja korkeimmilla paikoilla sattuvissa tulipaloissa vesisuihku ei palopaikalla nousisi yhtä korkealle yli maanpinnan. Kahdella höyryruiskulla

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 11 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

voitaisiin joko — siinä tapauksessa, että ne molemmat voisivat suoraan imeä tarvittavan veden — taistella tulta vastaan kahdelta taholta tai myöskin etäisyyden ollessa suurempi toimia siten, että toista ruiskua, joka sijoitettaisiin sopivaan paikkaan vesisäiliön ja palopaikan välille, käytettäisiin yksinomaan veden nostoon ja tarpeellisen vesimäärän hankkimiseen toiselle. Olettaen, että myöskin palotoimikunnan ehdottamaan höyryruiskuun hankittiin 700 à 800 metrin pituinen letku ja että letkujen yhdistäjät järjestettiin palolaitoksen muiden ruiskujen letkujen mukaisesti, niin että letkua voitiin vieläkin pidentää, saisi siis suurin ja arvokkain osa kaupunkia turvakseen hyvän tulensammutusvälineen. Pitkin katuja tai korttelien ja talojen läpi sijoitettuina nämä letkut saattaisivat koko I ja II kaupunginosan siellä olevine virastoineen ja laitoksineen sekä tuntuvia osia muista kaupunginosista suoranaiseen vesiyhteyteen meren kanssa, ja Vanhankaupungin vesijohdon pääputkien valmistuttua jäisi tuskin mikään kohta kaupungin rajain sisäpuolella vaille tulensammutustarkoituksiin tarpeellista vedensaantia. Höyryruiskujen merkitys ei myöskään katoaisi vesijohdon valmistuttua, sillä hyvin järjestetyssä yhteiskunnassa tuskin tultaisiin toimeen ilman höyryruiskuja, ja pitkiä letkuja tarvittaisiin aina veden johtamiseen vesiposteista palopaikoille. — Kaupungille tehdyistä höyryruiskun ynnä siihen kuuluvien tarpeiden hankintatarjouksista valiokunta puolsi tehdasliikkeen Osberg & Bade tekemää, joka päättyi 20,000 markkaan, siitä 10,400 markkaa itse ruiskusta, joka oli lontoolaisen toiminimen Shand, Mason & Co:n valmistetta, ja loput 3 kappaleesta kumisia imuletkuja, joista jokainen olisi 10 jalan pituinen yhdistäjineen, 20 kappaleesta nahkaisia, kuparilla niitattuja painoletkuja, joiden pituus olisi yhteensä 800 jalkaa yhdistäjineen, sekä letkuvaunuista, varusvaunuista ja letkusilloista samoinkuin pakkauksen, rahtien, vakuutusten y. m. korvaukseksi. Tämä ruisku kykeni nopean lämmityksen jälkeen nostamaan n. 520 kannua vettä minuutissa 140 à 150 metrin korkeuteen. — Ostoa varten tarvittavista varoista oli 3,000 markkaa jo merkitty kuluvan vuoden talousarvioon. Loput eli 17,000 markkaa oli valiokunnan mielestä hankittava ottamalla laina kahden vuoden maksuajoin. — Lopuksi valiokunta puolsi vapaaehtoisen palokunnan asettamien senaatin höyryruiskun vastaanottoehtojen hyväksymistä. Tämän ruiskun hoidon ja käytön arvioituja vuosikustannuksia, 1,500 markkaa, oli kuitenkin pidettävä väliaikaisina, ja kaupunginviranomaisten oli pidätettävä itselleen oikeus sen jälkeen kun kysymys kaupungin palomiehistön lisäämisestä oli asianmukaisesti valmisteltu ja siinä tapauksessa, että kaupungille itselleen hankittiin höyryruisku, järjestää senaatin höyryruiskun hoito ja käyttö toisinkin kuin toimikunnan ehdottamalla tavalla.

Molempia puheena olevia asioita esiteltäessä kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [1]):

hyväksyen senaatintaloa varten hankitun, kaupungin palolaitoksen käytettäväksi tarjotun höyryruiskun kaupungin haltuun ottamisen ehdot myöntää arviolta 2,000 markkaa ruiskun täydentämiseksi letkurattailla y. m. sekä 1,500 markkaa ruiskun hoitoa ja käyttöä varten vuoden kuluessa pidättämällä kuitenkin kaupunginviranomaisille oikeuden vielä ennen vuoden loppuakin ryhtyä hoidon ja käytön suhteen niihin toimenpiteihin, joihin saattoi olla syytä;

antaa aikaisemmin hankittavaksi päätetyn imulaitteella varustetun paloruiskun sijaan ensi tilassa hankkia höyryruiskun, joka höyrykoneen nopeasti ta-

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 3 §.

pahtuvan lämmittämisen jälkeen kykeni nostamaan n. 520 kannua vettä 140 à 150 metrin korkeuteen, siihen kuuluvine tarpeineen;

osoittaa tähän tarkoitukseen kuluvan vuoden talousarvioon uuden paloruiskun ostoa varten merkityn rahamäärän, 3,000 markkaa, ja sen lisäksi 17,000 markkaa, jotka maistraatin tai rahatoimikamarin, jos sellainen sitä ennen perustettiin, tuli ottaa lainaksi kahden vuoden takaisinmaksuajalle; sekä

valtuuttaa palotoimikunnan tekemään tehdasliikkeen Osberg & Bade kanssa sopimuksen höyryruiskun ynnä siihen kuuluvien tarpeiden hankkimisesta toiminimen tekemän tarjouksen mukaisesti ehdoin, että hinta, 20,000 markkaa, suoritettiin sen jälkeen kun ruisku tarpeineen oli Helsingissä tarkastettu ja hyväksytty, sekä velvoittaa palotoimikunnan otettuaan ruiskun vastaan valtuustolle ehdottamaan, mitä muutoksia mahdollisesti oli tehtävä palolaitoksen henkilökuntaan ja mitä muita toimenpiteitä ruiskun tarkoituksenmukainen hoito ja käyttö saattoivat tehdä tarpeellisiksi.

Myöhemmin senaatin siviilitoimituskunta ilmoitti[1]) senaatin päättäneen edellä mainituin ehdoin luovuttaa höyryruiskunsa kaupungin palolaitokselle sekä sallia, että sitä toistaiseksi säilytettiin senaatintalossa.

Palotoimikunnan sen jälkeen tekemän esityksen rakennuksen teettämisestä sekä vapaaehtoisen palokunnan kaluston että kaupungille tilatun höyryruiskun säilyttämistä varten kaupunginvaltuusto lähetti[2]) palotornien korjauskysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan[3]), mutta sitä ei ratkaistu vuoden varrella. Mainitun ruiskun sittemmin saavuttua kaupunkiin toimikunta esitti, että raatihuoneen Katariinankadulle johtavan eteläisen porttikäytävän ja tallin saisi siinä tapauksessa laadittavien piirustusten mukaisesti sisustaa säilytyshuoneiksi, porttikäytävän ruiskulle ja tallin siihen kuuluvalle kalustolle. Valtuusto myöntyi[4]) tähän esitykseen.

Sitten kun palotoimikunta oli senaatin palolaitokselle luovuttaman höyryruiskun täydentämiseksi ostanut letkuvyyhtimen, kalustovaunut, 6 kpl letkusiltoja ja 10 kpl kivihiilten kuljetukseen aiottuja pajukoreja, joista ostoista oli ollut kustannuksia yhteensä 2,600 markkaa, siis 600 markkaa yli tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan, ja anottua, että kaupunginvaltuusto myöntäisi myöskin tämän ylittävän määrän, valtuusto ensin pyysi[5]) toimikunnalta selitystä siihen, että ruiskun täydentämiskustannukset niin huomattavasti ylittivät myönnetyn määrärahan, mutta päätti[6]) toimikunnan annettua tyydyttävän selityksen, että myöskin edellä mainitut 600 markkaa sai maksaa palokassasta.

N. s. narinkkamyymäläin palovakuuttaminen. Myöntyen maistraatin esitykseen, että osoitettuun paikkaan Simonkadun varrelle siirretyt n.s. narinkkamyymälät vakuutettaisiin tulipalon varalta, kaupunginvaltuusto antoi[7]) maistraatille tehtäväksi ensi tilassa antaa vakuuttaa mainitut myyntikojut palovahingon varalta maistraatin sopivaksi harkitsemassa vakuutusyhtiössä.

Teollisuusnäyttelyn palosuojelu. Palotoimikunta ilmoitti paraikaa jatkuvan yleisen suomalaisen teollisuusnäyttelyn toimikunnan esityksestä määränneensä kaksi palokonstaapelia näyttelyrakennukseen vartijoiksi sekä hoitamaan sitä paloruiskua, jonka vapaaehtoinen palokunta oli luovuttanut toimikunnan käytettäväksi, ja luvanneensa tästä ylimääräisestä virantoimituksesta toistaiseksi hyvitystä 4 markkaa vuorokaudelta kummallekin konstaapelille.

---

[1]) Valt. pöytäk. 20 p. huhtik. 10 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 13 §. — [3]) Ks. s. 126. — [4]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 16 §. — [5]) S:n 9 p. marrask. 11 §. — [6]) S:n 13 p. jouluk. 7 §. — [7]) S:n 1 p. kesäk. 6 §.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) toimikunnan toimenpiteen ja päätti, että kustannukset suoritettaisiin kaupungin palokassasta.

Huonekalujen hankkiminen poliisivartiokonttoriin. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [2]) oikeuttaa maistraatin ryhtymään toimenpiteisiin tarpeellisten huonekalujen ja muun kaluston hankkimiseksi ensimmäisen poliisivartiokonttorin tarpeisiin. Ellei maistraatti vuoden varrella ehtinyt ryhtyä tätä tarkoittaviin toimenpiteisiin, oli maistraatin annettava asia rahatoimikamarin käsiteltäväksi.

Suurehkon kaupungin kartan laatiminen. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [3]) kehoittaa rahatoimikamaria ammattimiehen kanssa neuvoteltuaan kaupunginvaltuustolle ilmoittamaan, minkä verran kustannuksia aiheutuisi Helsingin kaupungin ynnä sen ympäristöjen asemakartan laatimisesta suurehkoon mittakaavaan; tähän karttaan olisi merkittävä myöskin kaikki kaasu-, vesi- ja viemärijohdot, katulyhdyt ja vesipostit, tietoja kaupungin satamain syvyydestä, eri kaupunginosien korkeudesta yli merenpinnan y. m.

Töölön puistoalueen kartan osto. Töölön puistoyhtiön johtokunta tarjosi kaupungin lunastettavaksi taidepuutarhuri K. Forsbergin vuonna 1865 laatiman Töölön puistoalueen täydellisen asemakartan ja ilmoitti samalla, että kartan lunastushinta samoinkuin kaikki muukin yhtiön piakkoin purkautuessa mahdollisesti jäävä säästö oli tarkoitettu lisättäväksi kauppaneuvos H. Borgströmin Alpin vuoriylängön vastaista kaunistamista varten lahjoittamaan pohjarahastoon. Johtokunnan esitykseen myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [4]) ostaa kartan 1,828 markan hinnasta, joka maksettaisiin [5]) n. s. yksityisvarain rahastosta.

Kaupungin kauppaa ja merenkulkua valaisevat tilastotaulukot. Tullinylijohtokunnan kamarikirjurin A. Lundströmin ilmoitettua, että hän aikoi laatia tulossa olevaa yleistä suomalaista teollisuusnäyttelyä varten joitakin tilastotauluja, jotka valaisivat kaupungin kauppaa ja merenkulkua kymmenenä viimeksi kuluneena vuonna, ja anottua, että kaupunki kustantaisi näiden taulujen painatuksen, kaupunginvaltuusto maistraatin esityksestä päätti [6]) myöntää hakijalle kaupunginkassasta 500 markan avustuksen velvoittaen hänet ilmaiseksi luovuttamaan kaupungille 100 kappaletta tauluja. Myöhemmin jaettiin [7]) kaupunginvaltuutetuille 50 kappaletta mainittuja tauluja.

Määräraha kaluston hankkimiseksi realikoululle. Realikoulun rehtorin M. M. V. Brennerin anomuksen niiden kustannusten korvaamisesta, jotka olivat aiheutuneet koulutarpeiden näytteillepanosta yleisessä suomalaisessa teollisuusnäyttelyssä, kaupunginvaltuusto epäsi [8]) sen nojalla, että mainittu koulu ei ollut kunnan, vaan valtion laitos ja anomus siis olisi ollut osoitettava koulutoimen ylihallitukselle. Rehtori Brennerin selvennettyä anomustaan sikäli, että se koski erinäisten lueteltujen, koululle tarpeellisten kalustoesineiden hankkimisesta aiheutuneiden, yhteensä n. 329 markkaan nousevien kustannusten suorittamista, valtuusto asiaa uudestaan esiteltäessä myöntyi [9]) hakijan anomukseen.

Avustuksen myöntäminen realikoululle. Kaupungin porvaristo ja erioikeudettomat talonomistajat olivat vuonna 1872 maistraatin edessä pidetyssä kokouksessa sitoutuneet siinä tapauksessa, että kaupungin silloinen alempi

---

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. heinäk. 15 §. — [2]) S:n 18 p. jouluk. 8 §. — [3]) S:n 22 p. jouluk. 18 §. — [4]) S:n 23 p. toukok. 17 §. — [5]) S:n 28 p. marrask. 6 §. — [6]) S:n 23 p. toukok. 13 §. — [7]) S:n 5 p. syysk. 9 §. — [8]) S:n 28 p. maalisk. 14 §. — [9]) S:n 4 p. huhtik. 8 §.

alkeiskoulu muutettiin neliluokkaiseksi realikouluksi, kuusi vuotta eteenpäin tai kunnes uusi kaupunkien kunnallisasetus tuli voimaan, jos tämä tapahtui aikaisemmin, kustantamaan koulun huoneiston ynnä valaistuksen, lämmön ja palveluksen sekä maksamaan kouluun otetuille opettajille vuokrarahoja samaten kuin oli ollut alemman alkeiskoulunkin laita. Tämän johdosta ja koska uusi kunnallisasetus sillävälin oli tullut voimaan, maistraatti jätti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, halusiko kunta vastedes avustaa realikoulua ja millä tavalla. Valtuusto päätti [1]), että kunta ottaisi vastatakseen siitä velvollisuudesta, johon kaupungin porvaristo ja erioikeudettomat talonomistajat mainitussa suhtaeessa olivat sitoutuneet, sekä että valtuusto vuosittain vahvistaisi tästä aiheutuvat menoerät seuraavan vuoden talousarviota järjestellessään.

Proomun myynti. Maistraatti oikeutettiin [2]) tehdystä esityksestä myymään eräs vanha, lahonnut proomu julkisella huutokaupalla.

Korvaus kaivoveden saastuttamisesta. Kauppiaantytär I. P. Chrogelius oli kansakoulujohtokunnalle lähettämässään kirjelmässä ilmoittanut, että Kasarminkadun n:ossa 21 sijaitsevan kansakoulutalon käymälästä juokseva lika oli saastuttanut ja jatkuvasti saastutti hänen ja hänen sisartensa omistaman viereisen tontin n:o 23 pihamaalla olevan kaivon veden, ja anonut 342: 75 markan korvausta kaivon puhdistamisen omistajille aiheuttamista kustannuksista sekä toimenpiteitä mainitun epäkohdan korjaamiseksi. Maistraatin v. t. kaupungininsinöörin asiasta antaman lausunnon mukaisesti puollettua hakijan korvausvaatimusta ja samalla ilmoitettua, että mainitut käymälät heti lukukauden loputtua korjattaisiin asianmukaiseen kuntoon, kaupunginvaltuusto päätti [3]) myöntää hakijalle hänen anomansa hyvityksen.

Keisarivierailun aikana käytetyistä lipuista vaadittu korvaus. Maistraatin ilmoitettua, että kaupungilta oli vaadittu korvausta 136 kappaleesta Venäjän valtion omistamia lippuja, joita keisarin käydessä kaupungissa oli käytetty Kaivohuoneentien varrella sijaitsevain makasiinien koristamiseen, kaupunginvaltuusto jätti [4]) asian mainittua vierailua varten asetetun juhlatoimikunnan [5]) tutkittavaksi ja ratkaistavaksi.

Suomen pankin tontin kauppahinnan kirjaaminen. Maistraatin tiedustelun, joka koski Suomen pankille luovutetun [6]) tontin kirjaamista, kaupunginvaltuusto lähetti [7]) raha-asiainvaliokuntaan. Myöhemmin valtuusto tämän valiokunnan ehdotuksesta [8]) päätti [9]), että mainittu kauppahinta laskettaisiin palokassan hyväksi ja merkittäisiin n. s. yksityisvarain rahaston tiliin.

Vesijohdon aiheuttamien tulojen ja menojen kirjaaminen y. m. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto antoi maistraatille tehtäväksi [10]) laatia ja antaa valtuustolle ehdotuksen siitä, miten vedenkulutusmaksujen kirjanpito ja kannanta olisi järjestettävä. Tämän johdosta maistraatti lähetti valtuustolle kunnallisraatimies A. F. Liljerosin laatiman ehdotuksen vesijohdon aiheuttamien tulojen kirjanpidon järjestämiseksi, ja valtuusto lähetti [11]) tämän ehdotuksen valvontalautakunnan tarkastettavaksi. Lautakunnan esityksestä valtuusto sen jälkeen määräämättä puheena olevan kirjanpidon yksityiskohtia päätti [12]) kehoittaa rahatoimikonttorin kamreeria ja kassanhoitajaa hoitamaan kaikkien vesijohdon aiheuttamien tulojen ja

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 10 §. — [2]) S:n s:n 6 §. — [3]) S:n 21 p. maalisk. 5 §. — [4]) S:n 5 p. syysk. 14 §. — [5]) Ks. s. 176. — [6]) S:n s. 22. — [7]) Valt. pöytäk. 21 p. maalisk. 3 §. — [8]) S:n 20 p. huhtik., liite A. — [9]) S:n s:n 2 §. — [10]) S:n 19 p. syysk. 2 §. — [11]) S:n 31 p. lokak. 2 §. — [12]) S:n 21 p. marrask. 6 §.

menojen maksuunpanon, kannannan, kirjanpidon ja tilityksen kaupungin rahatoimilaitoksen voimassa olevassa ohjesäännössä säädettyjen perusteiden mukaisesti, ja oli mainittujen viranhaltijain tällöin noudatettava toistaiseksi vahvistettua vedenjakelutaksaa. Sen ohessa valtuusto antoi valvontalautakunnalle tehtäväksi ensi tilassa antaa rahatoimikamarille tarpeelliset tiedot vedenkuluttajista y. m. sekä ryhtyä toimenpiteihin polettien hankkimiseksi käytettäviksi veden vähittäismyynnissä Erottajan palopostista sekä tämän myynnin ja sen valvonnan järjestämiseksi.

Avustuksen myöntäminen kansakoulunopettajatar O. W. Nummelinille. Kansakoulunopettajatar O. W. Nummelinille, joka oli anonut saada jatkuvasti nauttia kirkonkokouksen hänelle kahdeksi vuodeksi, elokuun 1 p:ään 1876 myöntämää 300 markan vuosiavustusta, myönnettiin [1]) 300 markan tilapäinen kertakaikkinen avustus.

Matka-apuraha-anomus. V. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin anomuksen, että hänelle myönnettäisiin matka-apuraha viemärikanavien tutkimiseksi ulkomailla, kaupunginvaltuusto maistraatin epäävän lausunnon mukaisesti hylkäsi [2]).

Kansakoulujen lukuvuoden 1876-77 talousarvioehdotus. Kansakoulujohtokunnan maistraatin välityksellä lähettämän kansakoulujen lukuvuoden 1876—77 talousarvioehdotuksen, joka päättyi 63,800 markkaan, mistä 43,200 markkaa maksettaisiin kaupunginkassasta, kaupunginvaltuusto lähetti [3]) raha-asiainvaliokuntaan, joka antamassaan mietinnössä [4]) puolsi sen hyväksymistä. Koska kaupunginvaltuusto kuitenkin jo oli hyväksynyt kansakoulujen talousarvion kalenterivuoden loppuun ulottuvaksi ajaksi ja johtokunta oli velvollinen aikanaan laatimaan kansakoulujen talousarvioehdotuksen kalenterivuodeksi 1877, valtuusto päätti [5]) olla ottamatta asiaa tutkittavakseen.

Kaupungin vuoden 1877 meno- ja tuloarvio. Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle rahatoimikonttorin laatiman Helsingin kaupunginkassan vuoden 1877 tuloja ja menoja koskevan erikoisehdotuksen, johon liittyivät ehdotukset kaupungin yleisten töiden, vaivaishoidon, kansakoulujen ja kuumesairaalan menosäännöiksi sekä maistraatin laatima yhteenveto kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1877, mikäli ne olivat verotuksen kohteena. Rahatoimikonttorin erikoisehdotus päättyi kahteen yhteenvetoon, joista toinen, palkkaus-, rakennus- ja yksityisvarain rahastoihin kohdistuva, oli seuraava:

Menot:

Palkkausrahasto	141,802: 39	
Rakennusrahasto	4,500: —	
Yksityisvarain rahasto	281,498: —	427,800: 39
Säästöä kaupunginkassassa		12,476: 59
	Yhteensä Smk	440,276: 98

Tulot:

Palkkausrahasto	142,051: 26	
Rakennusrahasto	2,285: 72	
Yksityisvarain rahasto	285,940: —	440,276: 98
	Yhteensä Smk	440,276: 98

[1]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 10 §. — [2]) S:n 7 p. maalisk. 6 §. — [3]) S:n 14 p. heinäk. 9 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 33. — [5]) Valt. pöytäk. 5 p. syysk. 4 §.

Yksityisvarain rahastosta suoritettuihin menoihin sisältyi kaupungin yleisistä töistä aiheutuvia menoja yhteensä 127,855: 77 markkaa; v. t. kaupungininsinööri oli näitä varten merkinnyt menoarvioonsa määrärahoja yhteensä 157,514: 67 markkaa ja sarekkeen ulkopuolelle sen lisäksi 166,000 markkaa [1]) Katajanokan tasoitustöitä varten.

Rahatoimikonttorin toinen yhteenveto käsitti muut rahastot ja oli sisällöltään seuraava:

Menot:

Kassakreditiivin korko		8,500: —
Kyyti- ja venemiesvakanssivaroja	10,476: —	
Lääkäri- ja kätilövaroja	2,142: 96	
Lyhtyvaroja	57,918: 49	
Viertotie-, maantie- ja siltarakennusvaroja	25,438: 90	
Kouluvaroja	17,700: —	
Palorahasto	86,898: 20	
Majoitusrahasto	309,943: 68	510,518: 23
Ehdotettu lyhennettäväksi:		
majoitusrahaston osalta	4,300: —	
kaikkien muiden rahastojen osalta	10,700: —	15,000: —
	Yhteensä Smk	534,018: 23

Tulot:

Kyyti- ja venemiesvakanssimaksu	3,600: —	
Viertotie-, maantie- ja siltarakennusvaroja	16,275: —	
Majoitusrahasto	216,494: 78	236,369: 78
Taksoitettavaksi jää		297,648: 45
	Yhteensä Smk	534,018: 23

Sarekkeen ulkopuolella oli rahatoimikonttorin ehdotuksessa sitäpaitsi arvioituja menoja vesijohdosta y m. yhteensä 110,200 markkaa. Menojen kokonaismäärä arvioitiin siten rahatoimikonttorin ehdotuksessa edellä mainittua säästöerää, 12,476: 59 markkaa, lukuunottamatta 1,072,018: 62 markkaksi.

Muut menoarviot osoittivat seuraavat loppusummat:

Vaivaishoito	139,871: 88
Kansakoulut	68,819: 33
Kuumesairaala	12,020: —
Yhteensä Smk	220,711: 21

Vaivaishoidon menoarvioon sisältyivät sarekkeen ulkopuolella lisäksi sairaalan rakennuskustannukset, 81,000 markkaa, ja rukoussalin rakennuskustannukset, 7,500 markkaa, eli yhteensä 98,500 markkaa.

Maistraatin edellä mainittuun talousarviosupistelmaan vihdoin, joka ei käsittänyt palkkaus-, rakennus- eikä yksityisvarain rahaston menoja ja tuloja, sisältyivät seuraavat menot ja tulot, mikäli ne olivat taksoituksen kohteena:

[1]) Tämän määrärahan kaupunginvaltuusto jo ennen talousarvion käsittelyä vähensi 50,000 markkaan, ks. s. 91.

Menot:

Rahatoimikonttorin ehdotuksen mukaan		534,018: 23
Vaivaishoitojohtokunnan » »		139,871: 88
Kansakoulujohtokunnan » »	67,319: 33	
Kaupungininsinöörin laatiman Kasarminkadun kansakoulutalon korjausehdotuksen mukaan	1,500: —	68,819: 33
Kuumesairaalan hallituksen ehdotuksen mukaan		12,020: —
Yhteensä Smk		754,729: 44

Tulot:

Säästöä kaupunginkassassa tammikuun 1 p:nä 1877		27,657: —
Arvioituja tuloja:		
rahatoimikonttorin ehdotuksen mukaan	236,369: 78	
vaivaishoitojohtokunnan » »	25,800: —	
kansakoulujohtokunnan » »	20,619: 33	
kuumesairaalan hallituksen » »	300: —	283,089: 11
Taksoitettavaksi jää:		
kaupunginkassaa varten	297,648: 45	
vaivaishoitoa »	86,414: 88	
kansakouluja »	48,200: —	
kuumesairaalaa »	11,720: —	443,983: 33
Yhteensä Smk		754,729: 44

Asia lähetettiin [1]) lausunnon antamista varten raha-asiainvaliokuntaan, johon jo aikaisemmin tätä tarkoitusta varten oli lisäjäseniksi valittu [2]) vtt Westermarck, Nybom, Montgomery ja Sanmark. Samaan valiokuntaan lähetettiin [3]) myöskin vesijohtotöiden valvontalautakunnan laatima vesijohdon vuoden 1877 tulo- ja menoarvioehdotus.

Sittemmin antamassaan mietinnössä [4]) lisätty raha-asiainvaliokunta myönsi, että laaditut talousarvioehdotukset olivat laaditut sekä kaupunginvaltuuston kuluvaksi vuodeksi vahvistaman talousarvion mukaisesti että tarkasti voimassa olevaa kaupungin kirjanpitojärjestelmää noudattaen. Ottaen huomioon kaupunkien kunnallislain, joka ei tuntenut mitään erikoisiin tarkoituksiin aiottuja rahastoja eikä kassoja, vaan ainoastaan määräsi, että kaupunginvaltuustolle oli esitettävä yhteinen tulo- ja menoarvio, valiokunta kuitenkin oli katsonut tarpeelliseksi antaa kaikille näille ehdotuksille kokonaan uuden asettelun, jonka tarkoituksena olisi kunnallislain määräysten mukaisesti koota, ryhmitellä ja havainnollistaa kaupungin koko talousarvio ja sen todelliset luvut. Valiokunta oli senvuoksi yhdistänyt kaupungin kaikki menot ja tulot kummatkin omalle puolelleen ja järjestänyt erät yksinomaan kaupungin erilaisiin tapeisiin ja tulolähteihin perustuvan järjestelmän mukaisesti. Sitäpaitsi valiokunta oli merkinnyt kursiivikirjasimilla kaikki ne menot, jotka valiokunnan mielestä kuuluivat kunnallislain 58 §:n c)- ja d)-kohtiin ja siis vaativat valtuuston muodollista päätöstä ja myöntämistä, jotta ne seuraavana vuonna tavallisessa järjestyksessä saisi suorittaa. Tosin oli todennäköistä, että talousarviolle tulevaisuudessa löydettäisiin vieläkin tarkoituksenmukaisempi muoto, mutta valiokunta ei kuitenkaan ollut epäröinyt

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 11 §. — [2]) S:n 28 p. marrask. 10 ja 12 §. — [3]) S:n 13 p. jouluk. 12 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45.

edellä mainitussa tarkoituksessa esittämästä valtuustolle täten uudestaan laadittua talousarvioehdotusta. Antaakseen työlleen joka tapauksessa pysyvän arvon valiokunta samalla liitti talousarvioehdotukseensa mahdollisimman tarkat tiedot niistä päätöksistä ja toimenpiteistä, joihin yksityiset, jo aikaisemmin myönnetyt menoerät ja osaksi tuloerätkin perustuivat. — Ne numeromuutokset, joita valiokunta oli tehnyt maistraatin laatimiin ehdotuksiin, olivat merkityt erityiseen, mietinnön oheen liitettyyn luetteloon. Useimmat siihen sisältyvistä lisäyksistä perustuivat valtuuston vuoden varrella tekemiin päätöksiin. Ehdotettujen uusien menoerien joukossa oli määrärahoja yhteensä 15,000 markkaa rahatoimikamarin palkkioita, palkkoja ja kulunkeja varten sekä 14,000 markan suuruinen määräraha vesijohdon laittamiseksi erinäisiin kaupungin taloihin. Tulopuolella valiokunnan talousarvioehdotuksessa oli m. m. uusi 50,000 markan suuruinen arvioerä tontinlunastuksista. Vesijohdon aiheuttamat menot ja tulot valiokunta oli merkinnyt sarekkeeseen, edelliset 121,000 markaksi ja jälkimmäiset 15,000 markaksi valvontalautakunnan ehdotuksen mukaisesti. Valiokunnan ehdottamien muutosten tuloksena oli 31,327: 74 markan menojen lisäys, mikä merkitsi, että maistraatin ehdottama taksoitusmäärä oli korotettava 443,983: 33 markasta 475,311: 07 markkaan. — Valiokunta anoi, että valtuusto hyväksyisi sen talousarvioehdotuksen ja samalla määräisi, että jos taksoituksessa veroäyrille tuli pennin murto-osa, äyriltä oli pantava maksettavaksi lähinnä suurempi tasainen pennimäärä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuustossa lisätyn raha-asiainvaliokunnan ehdotus hyväksyttiin [1]) erinäisin pienehköin muutoksin. Tärkein muutos oli, että valtuusto poisti 5,000 markan suuruisen määrärahan, joka oli merkitty hakatuista kivistä tehtävien jalkakäytäväin teettämiseksi Senaatintorin poikki. Myöskin edellä mainittu ehdotus veroäyriltä perittävän taksoitusmäärän tasoittamisesta hyväksyttiin. Valtuuston vahvistama vuoden 1877 meno- ja tuloarvio osoitti seuraavat loppusummat:

Menot:

I.	Korot ja pääomanlyhennykset	42,257: 84
II.	Raastuvanoikeus, maistraatti ja kaupunginvaltuusto	131,080: 83
III.	Rahatoimikamari ja sen alaiset laitokset	88,550: 23
IV.	Rakennukset ja yleiset työt	214,599: 67
V.	Katuvalaistus	59,598: 49
VI.	Palolaitos	97,451: 60
VII.	Poliisi- ja vankeinhoito	38,480: —
VIII.	Terveyden-, sairaan- ja vaivaishoito	157,412: 96
IX.	Opetuslaitokset	93,560: —
X.	Kaupungin yleiset rasitukset	321,832: 81
XI.	Sekalaista	24,800: —
XII.	Kaupungin vesijohto	121,000: —
	Yhteensä Smk	1,390,624: 43

Tulot:

I.	Säästö	27,657: —
II.	Kaupungille takaisin suoritettavia ennakkomaksuja	57,000: —
III.	Korkoja	8,870: 88
IV.	Tontinlunastusmaksuja	50,000: —

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 19 §.

V. Kaupungin kiinteä omaisuus	115,214: 06
VI. Tonttiveroja	1,612: 20
VII. Tuloa tuottavat oikeudet	326,040: —
VIII. Sekalaista	4,376: 57
IX. Yleisistä varoista saatavat avustukset	207,792: 65
X. Kaupungin vesijohto	[1]) 121,000: —
Taksoitettavaksi jää	471,061: 07
Yhteensä Smk	1,390,624: 43

Talousarvion käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti antaa maistraatin tutkittavaksi, voitaisiinko kaupungin yleisten töiden talousarvioehdotus vastedes lähettää valtuustolle jo ennen maistraatin yleistä talousarvioehdotusta tai viimeistään lokakuun kuluessa.

Muista talousarvion järjestelyn yhteydessä tehdyistä päätöksistä tehdään selvää [2]) toisaalla tässä kertomuksessa.

C. Muut asiat.

Raastuvanoikeuden kokouksia koskeva tiedonanto. Raastuvanoikeus ilmoitti aloittavansa vuoden istunnot tammikuun 20 p:nä, samana päivänä pidetyn jumalanpalveluksen jälkeen. Tiedonanto ei aiheuttanut [3]) toimenpidettä kaupunginvaltuuston taholta.

Kunnianosoitus keisarillisena merkkipäivänä. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) maaliskuun 3 p:nä, Hänen Keisarillisen Majesteettinsa valtaistuimelleastumisen vuosipäivänä, lähettää kaksitoistahenkisen lähetystön kenraalikuvernöörin luo pyytämään tätä viemään valtuuston onnentoivotukset perille hänen Keisarilliselle Majesteetilleen ja antoi puheenjohtajalle tehtäväksi valita lähetystön jäsenet.

Toimenpiteitä keisarivierailun johdosta. Sen johdosta, että Heidän Majesteettejaan Keisaria ja Keisarinnaa ynnä eräitä keisarillisen perheen jäseniä tulevana kesänä odotettiin saapuviksi vierailulle kaupunkiin, ja koska oli tunnettua, että toiseltakin taholta valmisteltiin ohjelmaa keisarillisen vierailun ajaksi, vakinainen valmisteluvaliokunta ehdotti, että valittaisiin muutamia henkilöitä kaupunginvaltuuston puolesta ottamaan osaa ohjelman laatimiseen ja sittemmin huolehtimaan kaupungin osalle tulevasta ohjelman osasta. Sen ohessa valiokunta alisti valtuuston päätettäväksi, eikö kaupungin, joka ensimmäisen kerran sai vastaanottaa vieraakseen Hänen Majesteettinsa Keisarinnan, sopisi antaa hänelle muistolahjaa, joka toisi hänen ja hänen ympäristönsä mieliin maamme ja kaupunkimme. Tämän ajatuksen toteuttaminen olisi annettava tehtäväksi kolmihenkiselle valiokunnalle, joka samalla olisi oikeutettava määräämään niiden kustannusten määrä, jotka tämä tarkoitus sai aiheuttaa. — Myöntyen [5]) näihin ehdotuksiin valtuusto valitsi juhlatoimikunnan jäseniksi [6]) vtt Mechelinin, Waseniuksen, Brummerin, Kiseleffin, J. A. Estlanderin, Sundmanin ja Heimbergerin ja heidän varamiehikseen vtt Calamniuksen, C. G. Estlanderin ja Strömbergin sekä Hänen Majesteettinsa Keisarinnan muistolahjaa hankkimaan asetettuun valiokuntaan [7]) vtt C. G. Estlanderin,

[1]) Siitä 106,000 markkaa vesijohtolainasta. — [2]) Ks. ss. 130, 131, 139, 159 ja 194. — [3]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 16 §. — [4]) S:n 29 p. helmik. 15 §. — [5]) S:n 9 p. toukok. 15 §. — [6]) S:n 23 p. toukok. 29 §. — [7]) S:n 9 p. toukok. 16 §.

Brummerin ja Strömbergin. Juhlatoimikunnalle myönnettiin samalla oikeus valtuuston puolesta ja sen valtuuksin päättää korkeitten vieraiden arvokkaasta vastaanotosta johtuvista toimenpiteistä sekä siihen liittyvistä menoista. Myöhemmin toimikunta myöskin oikeutettiin [1]) tarpeen vaatiessa ottamaan lisäjäsenikseen varajäsenten lisäksi muitakin valtuutettuja. Eräässä ei-päätösvaltaisessa kokouksessa puheenjohtaja Mechelin ilmoitti niiden järjestelyjen pääpiirteet, joita toimikunta oli suunnitellut keisarillisen vierailun ajaksi, ja saapuvilla olevat valtuutetut antoivat puheenjohtajalle tehtäväksi [2]) valita, valtuuston lähetystön linnassa tapahtuvaan yleiseen kunniatervehdykseen, jossa kaupungin kutsu Töölön puistossa pidettävään juhlaan esitettäisiin Heidän Majesteeteilleen. Tämän lähetystön jäseniksi puheenjohtaja sittemmin valitsi [3]) vtt Sundmanin, Calamniuksen, Brummerin, J. A. Estlanderin ja Kiseleffin.

Katsaus kaupunginvaltuuston toimintaan vuonna 1875. Puheenjohtaja esitti [4]) laatimansa kirjallisen katsauksen [5]) niihin asioihin, jotka vuonna 1875 oli jätetty kaupunginvaltuustolle toimenpiteitä varten, valiokuntain työhön y. m.

Kunnallisasetuksen muuttaminen. Vtn Calamniuksen kaupunginvaltuustolle tekemän kirjallisen ehdotuksen toimenpiteihin ryhtymisestä kunnallisasetuksen muuttamiseksi siten, että valtuutetuille joko saisi valita varamiehiä tai pienempi osa heistä kuin kaksi kolmannesta julistettaisiin päätösvaltaiseksi, valtuusto lähetti [6]) vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan. Tämän annettua asiasta lausuntonsa se pantiin pöydälle [7]) seuraavaan vuoteen.

Kaupunginvaltuuston kokousten ajan rajoittaminen. Vtn Höijerin tekemää ehdotusta kaupunginvaltuuston kokousten kestämisajan rajoittamisesta valtuusto ei ottanut [8]) käsiteltäväkseen, koska se oli esitetty ainoastaan suullisesti.

Lupa kivien louhimiseen. Kaupunginvaltuusto myönsi [9]) yksityisen suomalaisen alkeisoppilaitoksen rakennustoimikunnalle anomuksesta [10]) luvan louhia ja kuljettaa pois rakennusyritystä varten tarvittavan kiven kahdesta v. t. kaupungininsinöörin osoittamasta, oppilaitokselle luovutettujen Ratakadun tonttien n:ot 2 ja 4 eteläpuolella sijaitsevasta kalliosta ehdoin, että louhiminen suoritettiin toimikunnan vastuulla ja niiden viereisten vuokratonttien haltijain luvalla, joiden maalla kyseiset kalliot sijaitsivat.

Arkkitehti Th. Höijer, joka oli ottanut urakalla suorittaakseen kaupunginvaltuuston päättämän [11]) kaupungin vaivaistalon lisärakennustyön, anoi lupaa rakennusyritystä varten tarpeellisen hiekan ottamiseen kaupungin tarpeisiin varatusta Mejlansin tilan maalla olevasta hiekanottopaikasta sekä tarpeellisen kiven louhimiseen kaupungin omistamasta Taivalsaaresta n:o 131. Maistraatin ehdotuksesta valtuusto päätti [12]) evätä hakijan anomuksen sen edelliseltä osalta, mutta oikeuttaa hänet mainittuun tarkoitukseen omalla vastuullaan louhimaan kiveä Taivalsaaresta, kuitenkin edellyttäen, että mainitusta saaresta saatava kivi ei ollut laadultaan varsin arvokasta, mistä maistraatin ennen luvan myöntämistä oli vakuuttauduttava.

Ohjeita, joita oli noudatettava laitettaessa vesijohtoon liittyviä yksityisiä johtoja. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan lähetettyä valtuustolle laatimansa ehdotuksen niiksi määräyksiksi, joita oli noudatettava rakennettaessa

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. toukok. 1 §. — [2]) S:n 11 p. heinäk. — [3]) S:n 14 p. heinäk. 1 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 18 §. — [5]) S:n s:n, liite. — [6]) S:n 8 p. kesäk. 9 §. — [7]) S:n 18 p. jouluk. 10 §. — [8]) S:n 1 p. kesäk. 4 §. — [9]) S:n 5 p. jouluk. 2 §. — [10]) S:n 28 p. marrask. 5 §. — [11]) Ks. s. 120. — [12]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 13 §.

kaupungin vesijohtoon liittyviä yksityisiä johtoja, valtuusto hyväksyi[1]) tämän ehdotuksen erinäisin vähäisin muutoksin, ja maistraatille annettiin tehtäväksi saattaa ohjeet yleisön tietoon. Ohjeet olivat sanamuodoltaan seuraavat:

Ohjeita, jotka ovat vaarinotettavat yksityisiä johdatuksia laitettaessa Helsingin kaupungin vesijohdosta.

1. Ei millekään tontille saa vettä johtaa läheisen tontin torvijohdosta, vaan pitää jokaisella tontilla olla oma erityinen, katutorvien kanssa yhteydessä oleva johdatus, jonka toimeenpanon ja voimassapidon aina kartanon omistaja tahi isännöitsijä kustantaa.

2. Yleisenä sääntönä on, että yksityisen johdatuksen päätorven sisäpuolisen poikkimitan pitää olla vähintäänkin ¾ Ruotsin kalutuumaa 1—4
» » » » 1 » » 5—8
» » » » 1 ¼ » » 9—12
laskuhanalle, sekä poikkimitan suurempi useampia hanoja myöten.

3. Sen osan yksityistä torvijohtoa, joka on maan sisässä, s. o. kadun tai tonttipaikan alla, pitää oleman joko valuraudasta tahi lyijystä, mutta ei milloinkaan taontaraudasta, sisällä huoneissa saa sitä vastoin käyttää taontarautaisia torvia tahi muusta semmoisesta aineesta tehtyjä, jonka vesijohtohallitus aikanaan voi hyväksyä; vapriikeja ja keinotaidollisia laitoksia varten, joissa ei vettä käytetä ihmisten ruokaan ja juotavaksi, tahi missä se tulee tisleeratuksi, saadaan lyijytorviakin pitää.

Lyijytorvien painon tulee olla:

vähintäänkin	1.60:lta	⌀	jatkojalalta,	kun	torvi	on	sisältä	1/2″	ja	ulkoa	vähint.	13/16″
»	2.75:ltä	»	»	»	»	»	»	3/4″	»	»	»	1 3/32″
»	3.50:ltä	»	»	»	»	»	»	1″	»	»	»	1 3/8″
»	5.00:lta	»	»	»	»	»	»	5/4″	»	»	»	1 3/4″

Suurempia lyijytorvia kuin 1 ¼" poikkimitallensa sisältä ei milloinkaan saa panna painamustorveksi.

Valinrautatorvien pitää olla hyvää laatua; semmoisten torvien vähin luvallinen sisäpuolinen poikkimitta määrätään 1 ½ tuumaksi.

Taontarautatorvissa, joiden myös pitää olla hyvää laatua, on vähin luvallinen sisäpuolinen poikkimitta ¾ tuumaa.

Päähanan pitää, jos mahdollista on, oleman heti sisäpuolella huoneuksen perustusta kylmättömässä kellarissa tahi huoneessa, taikka poikkeuksellisesti sen ulkopuolella maan sisässä, sekä semmoisessa tapauksessa varustettuna turvatorvella ja avaintangolla.

Jos yksityinen katujohdos on valinraudasta, pitää paitsi ensinmainittua päähanaa toinenkin niin sanottu luistihana johtoon asetettaman, lähimmäksi vesijohdon katutorvea.

Mutta jos tänä johtona on lyijytorvi, pitää siihen messinkinen tappihana pantaman.

4. Yksityinen johdatus on aina varustettava pronssisella tahi messinkisellä päähanalla, jolla johto huoneiden sisällä voidaan sulkea.

5. Yksityisten johdoksien päähanain pitää olla niin sanottuja tappihanoja, joissa on pohja ja pakkauspoksi sekä anslaaki ja nasta, joten ainoastaan säännöllinen vääntö voi tapahtua. Valinrautatorvien päähanain, lähinnä katutorvea, tulee aina olla niin sanottuja luistihanoja.

6. Laskuhanoiksi saa käyttää ainoastaan niin sanottuja ruuvi- eli venttiilihanoja. Vesijohdon katutorvien yhteyteen puraaminen on tehtävä painamuksen ollessa, niin ettei vedensaanti huoneissa siitä esty, ja pitää hanain olla sen mukaan laitettuja.

7. Hanat ja torvijohdot ovat hyvin suojeltavat kylmältä, ja luvallista ei ole uurrostaa torvijohtoja koko pituudeltansa muureihin ja päältä rapata.

8. Missä yksityiset säiliöt ovat täytettävät vesijohdosta, käytettäköön siinä niin sanottuja itsestäänvaikuttavia venttiilejä, jotka sulkevat ilman takalyöntiä; tästä syystä ei saa tavallisia tappihanoja käyttää tässä tapauksessa, ja tulee nousutorven suun olla selvänä säiliön vedenpintaa ylempänä.

9. Höyrypannuja ja hydraulisia motoreita (vesivoimamasinoita) ei saa suuttaa eli syöttää suorastaan vesijohdosta, vaan aina erinäisestä säiliöstä tahi syöttölaitteesta.

10. Missä vesimitturi tulee käytettäväksi, tapahtuu sen asettaminen ja poisotto aina vesijohtohallituksen toimesta ja vedenkuluttajan kustannuksella.

11. Missä yleinen kanava löytyy ulkopuolella tonttia, pitää, miten mahdollista on, jokaisen laskuhanan alle kiinnitettämän niin sanottuja likavesitytyjä, joissa on siivilä ja

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 3 §.

ilmansalpaus, solkkuvesien ja muun likaisen veden poisjohtamista varten; kuitenkin pitää yksityisen viemärijohdon semmoisessa tapauksessa kernaimmin pihan sisäpuolella oleman varustettuna tilavalla niin sanotulla sakkakaivolla, josta niitä kiinteitä aineksia, joita vedestä sakkautuu, aika ajoin saatetaan ylösottaa.

Sellaiset kaivot ja viemärirummut ovat tehtävät vedenpitäviä, ettei niiden sisällys maata saastuta.

12. Yhtiö »Neptun» on yksinänsä oikeutettu takuuajallansa aukipuraamaan katutorvia sekä asettamaan pääjohtoja taloissa tahi niiden vieressä olevaan päähanaan asti ja sen kanssa, ja saa yhtiö semmoisista töistä vaatia makson kartanon omistajalta tahi isännöitsijältä, katsojalautakunnan vahvistaman taksan mukaan; sanotun ajan perästä se tahi ne pajatehtaat, jotka vesijohtohallitus siihen valtuuttaa.

13. Ennenkuin vettä yksityisiin johtoihin annetaan, pitää yllämainittujen ohjetten olla vaarinotettuina sekä torvien johdatus syynättynä ja hyväksyttynä vesijohtoinsinööriltä.

14. Veden johdatusta huoneuksiin tahi tontteihin eivät, vaarinpidon tähden, muut saa toimittaa kuin vesijohtohallituksen hyväksymät pajatehtaat tahi henkilöt. Huoneuksiin pantu torvijohto, niin myös katujohdos pysyy asianomaisen tekijän omaisuutena, kunnes se on maksettu.

15. Näiden ohjeiden käyttäminen, vaarinpito niiden oikeasta noudattamisesta ja oikeus eräissä tapauksissa myöntää poikkeuksia asianhaarain mukaan kuuluvat vesijohtohallitukselle ja »Neptun» yhtiön takuuajalla yksissä neuvoin sen valtuutetulle asiamiehelle. Ilmoitukset veden saamista varten vesijohdosta sekä siihen yhtymisestä annetaan »Neptun» yhtiön takuuajalla tälle yhtiölle, joka on velkapää siitä tiedon antamaan vesijohtohallitukselle.

Siksi kuin vesijohtohallitus tulee asetetuksi, hoitaa katsojalautakunta sen tehtäviä.

Tietoja kaasunkulutuksesta vuonna 1875. Kaasuvalaistusosakeyhtiön isännöitsijä, konsuli N. Kiseleff, oli kaasuvalaistusta koskevaan sopimukseen sisältyvän määräyksen mukaisesti maistraatille lähettämässään kirjelmässä ilmoittanut, että kaasunkulutus kaupungissa vuonna 1875 nousi 15,966,590.05 kuutiojalkaan, mistä yksityisen kulutuksen osalle tuli 12,464,665.89 ja katuvalaistuksen osalle 3,501,924.16 kuutiojalkaa. Maistraatti antoi [1]) tämän kirjelmän kaupunginvaltuustolle.

Muistutuksia kaasun valaisuvoimaa ja kaasuntarkastusta vastaan valaistusvuonna 1874—75. Kaasuntarkastajan, johtaja A. F. Soldanin, katuvalaistuksesta kaupungissa valaistusvuonna 1874—75, antaman kertomuksen, jossa oli esitetty erinäisiä varsinkin toimitetun kaasun valaisuvoimaan kohdistuvia muistutuksia, kaupunginvaltuusto vuonna 1875 oli lähettänyt [2]) vartavasten asetettuun valiokuntaan. Kaasuvalaistusosakeyhtiön hallituksen tutustuttua tähän kertomukseen ja sen johdosta valtuustolle antamassaan kirjelmässä tehtyä puolestaan joitakin huomautuksia kaasuntarkastajaa vastaan ja tämän vuorostaan vastattua niihin valiokunta antoi asiasta mietintönsä [3]).

Valiokunta huomautti ensiksi, että Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa tehty sopimus sisälsi useita osittain epämääräisiä, osittain kaupungille epäedullisia määräyksiä, joiden sinä pitkänä aikana, jonka sopimus käsitti, ennemmin tai myöhemmin oli pakko tuottaa kunnalle haittaa. Niin kauan kuin yhtiö, jolla kaasuvalaistus oli yksinoikeutena, osoitti hyvää tahtoa sopimuksen sisäisen merkityksen täyttämiseen, nämä haitat esiintyivät lievempinä, mutta jos yhtiö yrittäisi päästä tyydyttämästä kunnan toivomuksia, olivatpa nämä sopimuksen oikean tarkoituksen kannalta katsoen miten kohtuullisia tahansa, niin sopimus tarjosi tilaisuuden jotenkin venyviin tulkintoihin. Valiokunta ei tosin epäillyt, että kaupunki saattoi löytää keinoja oikeutensa valvomiseen yhtiötä vastaan, jos kaasun laatu pysyväisesti huonontui, koska sopimuksen tarkoitus oli ilmeinen siinä suhteessa, että kaasun yleensä tuli pysyä valovoimaltaan jotenkin taisaisesti 12 normaalikynttilän vahvuisena. Sopimuksen

[1]) Valt. pöytäk. 10 p. helmik. 4 §. — [2]) Ks. s. 46. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 30.

sanamuoto saattoi kuitenkin helposti antaa aiheen sellaiseen tulkintaan, että yhtiö kuukausimääriä eli koko sen vuodenajan, jolloin kaasunvalmistus oli kalleimmillaan, voi pysyttää valovoiman vähäisenä, esim. hiukan yli 9.2 normaalikynttilän, kunhan vain yhtiö huolehti siitä, että koko vuoden keskimäärä läheni 12 normaalikynttilää. Tuntien yhtiön arvossapidetyn johdon saattoi kuitenkin toivoa, ettei yhtiön taholta todenteolla esitettäisi tällaista sopimuksen väärää tulkintaa. Valiokunta olikin vakuuttunut siitä, että kaasuntarkastaja, jonka taitavuus ja kunnan edun harrastus yleisesti tunnettiin, oli kohdistanut kaupunginvaltuuston huomion havaitsemiinsa puutteellisuuksiin vähemmän sen takia, että hän olisi halunnut ehdottaa ryhdyttäväksi toimenpiteihin yhtiötä vastaan, kuin siten huomauttaakseen yhtiölle, ettei valaistusvuoden tavallista epätasaisempi kaasuvalaistus ollut jäänyt kunnan taholta huomaamatta. — Vaikkakin kaasuntarkastajan selvityksestä kävi ilmi, että kaasu kyseisenä valaistusvuonna oli antanut useampia muistutuksen aiheita kuin aikaisemmin, valiokunta katsoi, että valtuuston tällä kertaa tuli tyytyä koettamaan sopimustietä päästä yksimielisyyteen kaasuntarkastuksen toimittamisen suhteen. Tarkastuksessa käytettyjen normaalikynttiläin suhteen yhtiö oli oikeassa siinä, että niiden laatu ei ollut kirjaimellisesti sopimuksen mukainen, valaisuvoiman kun sen mukaan tuli vastata kahtatoista määrätyn painoista ja suuruista palavaa vahakynttilää, jota vastoin tarkastuksessa oli käytetty saksalaisia n. s. fotometrisiä parafiinikynttilöitä. Todennäköistä oli tosin, että yhtiö, kuten kaasuntarkastaja oli lausunut, ei ollut tämän johdosta joutunut kärsimään mitään vääryyttä, mutta koska mainittujen vahakynttiläin hankkiminen näytti olevan erittäin vaikeata ja yhtiö tässä kohdassa saattoi viitata sopimukseen, olisi sitä ainakin tältä osalta selvennettävä.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [1]) kehoittaa maistraattia siinä tapauksessa, että tuottaisi liian suuria vaikeuksia saada hankituksi riittävä määrä säädetyn laatuisia normaalikynttilöitä, antamaan kaasuntarkastajalle tehtäväksi muiden kutsuttujen asiantuntijain avustamana koettaa laatia ehdotuksen yhtiön kanssa tehtäväksi sopimukseksi, jonka mukaan toisenlaatuiset normaalikynttilät vahvistettaisiin käytettäviksi kaasun valaisuvoiman mittaamiseen, ja oikeuttaa asiamiehet ehdottamaan muitakin kaasuntarkastusta koskevia tarpeellisia muutoksia ja lisäyksiä kyseiseen sopimukseen.

Myöhemmin kaasuntarkastaja ilmoitti maistraatille, että hän käännyttyään Kaasuvalaistusosakeyhtiön toimitusjohtajan E. L. Bergrothin puoleen oli tältä saanut ilmoituksen, että yhtiö, koska ilmeisesti oli mahdotonta lähimmässä tulevaisuudessa saada selvitetyksi, kuinka monta saksalaista normaalikynttilää tarvittiin vastaamaan sopimuksessa säädettyjä vahakynttilöitä, puolestaan suostui siihen, että tarkastus toistaiseksi toimitettiin samoin kuin aikaisemmin. Lisäksi tarkastaja alisti maistraatin harkittavaksi, mikä merkitys insinööri Bergrothin selitykselle voitiin antaa kaasuvalaistussopimukseen verrattuna ja oliko kaasuntarkastajan ryhdyttävä asian johdosta muihin toimenpiteihin. Maistraatin luovutettua asian kaupunginvaltuuston hoidettavaksi valtuusto lähetti [2]) sen uudestaan edellä mainittuun valiokuntaan.

Sen johdosta antamassaan lausunnossa [3]) valiokunta huomautti, ettei maistraatti ollut kutsunut asiantuntijoita avustamaan kaasuntarkastajaa Kaasu-

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. kesäk. 1 §. — [2]) S:n 9 p. marrask. 14 §. — [3]) S:n 28 p. marrask., liite A.

valaistusosakeyhtiön kanssa käydyissä neuvotteluissa, vaikka valtuusto oli siitä tehnyt selvän päätöksen ja tällainen avustus oli osoittautunut sangen tarpeelliseksi tässä arkaluontoisessa kysymyksessä. Kun sen lisäksi insinööri Bergrothin ilmoitus antoi kaupungille ainoastaan epämääräiset eikä, kuten valiokunnan tarkoitus oli ollut, täysin vakuuttavia takeita siitä, että kaasuntarkastus tapahtui molempien asianosaisten hyväksymien periaatteiden mukaisesti, valiokunta katsoi välttämättömäksi erinäisin lisäyksin uudistaa asiasta aikaisemmin tekemänsä ehdotuksen.

Valiokunnan lausunnon mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti [1]) uudestaan anoa maistraatilta, että maistraatti kehoittaisi kaasuntarkastajaa muiden asiantuntijain avustamana, joita maistraatti valitsisi kaasuntarkastajan sopivaksi katsoman lukumäärän ja Kaasuvalaistusosakeyhtiö, mikäli se sitä halusi, yhtä monta, laatimaan ehdotuksen yhtiön kanssa valtuuston aikaisemmin esittämässä tarkoituksessa tehtäväksi sopimukseksi.

Asiaa ei käsitelty loppuun vuoden varrella.

Kertomus kaasuvalaistuksesta valaistusvuonna 1875—76. Kaasuntarkastajan, johtaja A. F. Soldanin, antama selonteko kaasuvalaistuksesta kaupungissa valaistusvuonna 1875—76 ei aiheuttanut [2]) toimenpidettä valtuuston taholta.

Muutamien katulyhtyjen valaisuajan pidentäminen. Poliisikamarin esityksen, että erinäisillä kaduilla olevien lyhtyjen valaisuaikaa pimeimpänä vuodenaikana lisättäisiin, kaupunginvaltuusto lähetti [3]) raha-asiainvaliokuntaan. Lausunnossaan [4]) tämä valiokunta ehdotti, että asia sillä kerralla saisi raueta, mutta että maistraattia kehoitettaisiin niissä neuvotteluissa, joita käytäisiin sopimuksen aikaansaamiseksi katuvalaistuksen järjestämisestä, mikäli siihen ei käytetty kaasua, ottamaan harkittavakseen, olisiko syytä joissakin osissa kaupunkia lisätä valaisuaikaa, sekä siinä tapauksessa laatimaan vaihtopuolinen sopimusehdotus. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [5]) siihen katsoen, että maistraatti sillävälin oli tehnyt kaupunginvaltuustolle ehdotuksen katuvalaistuksen järjestämisestä lähitulevaisuudessa, olla sillä hetkellä ryhtymättä mihinkään toimenpiteeseen poliisikamarin esityksen johdosta, vaan ottaa asian harkittavakseen mainitun ehdotuksen [6]) yhteydessä.

Katuvalaistuksen järjestäminen ja kaasujohtoverkon laajentaminen. Sen johdosta, että ylitirehtööri J. H. A. af Forselleksen kanssa vuonna 1872 tehty sopimus erinäisten katujen valaisemisesta hänen keksimillään tärpättilampuilla päättyisi huhtikuun 15 p:nä 1876, maistraatti ehdotti, että huolenpito niiden katujen valaistuksesta, joihin ei vielä ollut laskettu kaasujohtoja eikä voitu niitä laskea ennenkuin tulevaisuudessa, tarjottaisiin julkisella huutokaupalla ja ne tärpättilyhdyt, jotka mainitun sopimuksen mukaan joutuisivat kaupungin omaisuudeksi, luovutettaisiin vastaiselle urakoitsijalle. Huutokaupassa olisi määrättävä ehdoksi, että urakoitsija oli velvollinen määrätystä maksusta asettamaan lyhtyjä sellaisiin paikkoihin, joihin niitä odotettavissa olevan kaupunginasemakaavan järjestelyn johdosta kenties tarvittiin, sekä mikäli se katsottiin tarpeelliseksi, ylläpitämään valaistusta joitakin tunteja yli säännöllisen vahvistetun sammutusajan, joka oli klo 12 yöllä. Kaupunginvaltuusto lähetti [5]) maistraatin esityksen valiokuntaan, johon kuuluivat [7]) vtt Collan, Grunér ja Fagerroos ja joka lisäksi sai tehtäväkseen antaa lausunnon vtn Tallgrénin tekemästä ehdotuksesta, että kaupungin kaasujohto ulotet-

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 2 §. — [2]) S:n 5 p. syysk. 18 §. — [3]) S:n 21 p. maalisk. 2 §. — [4]) S:n 20 p. huhtik., liite B. — [5]) S:n s:n 3 §. — [6]) Ks. alemp. tätä s. — [7]) Valt. pöytäk. 20 p. huhtik. 16 §.

taisiin ainakin osaan niistä kaduista ja kadunosista, jotka siihen asti oli valaistu tärpättilampuilla.

Mietinnössään [1]) tämä valiokunta huomautti, että tärpättilyhtyjä oli kaupungissa 168, niistä 10 Kaisaniemessä, 6 esplanaadeissa, 4 joidenkin kaivojen luona ja loput kaupungin syrjäisimpien tai korkealla sijaitsevien osien kaduilla ja aukioilla. Näiden lyhtyjen valiokunta katsoi ainakin välttävästi tyydyttävän kaupungin valaistustarpeen, minkä johdosta niiden valaistusaluetta ei ollut tarpeellista laajentaa muuten kuin pystyttämällä kaksi lyhtyä kummallekin viertotielle, nimittäin Pikku Siltasaarelle ja sen läheisen viertotiepuomin luo sekä Espoon tullin viertotiepuomin kohdalle ja vähän sen ulkopuolelle. Lyhtyjen sijoitus oli sellainen, että ne muodostivat neljä ryhmää, nimittäin 1) Bulevardinkadun luoteispuolella olevat lyhdyt, Espoon tullin luo ehdotetut niihin luettuina, 2) Bulevardin- ja Korkeavuorenkatujen välillä olevat lyhdyt, 3) Korkeavuorenkadun ja sen eteläisen, Merikatuun ulottuvan jatkeen varrella ja itäpuolella sekä Pohj. Esplanaadikadun eteläpuolella olevat lyhdyt sekä 4) Aleksanterinkadun pohjoispuolella, Katajanokalla, Kaisaniemessä sekä Pitkänsillan ja viertotiepuomin välillä olevat lyhdyt. — Samaten kuin maistraatin oli valiokunnankin mielestä kyseisen valaistuksen hoito tarjottava julkisella urakkahuutokaupalla. Aika olisi silloin määrättävä kolmeksi vuodeksi ja tarjous tehtävä vaihtoehtoisesti siten, että joko tarjottaisiin kaikki lyhdyt tai myös yksi tai useampia edellä mainituista neljästä ryhmästä eri piireinä. Koska ylitirehtööri af Forselleksen kanssa tehdyn sopimuksen ehdot yleensä edelleenkin olivat sopivat ja tyydyttävät, tuntui ne olevan otettava uuteenkin sopimukseen, kuitenkin erinäisin osaksi maistraatin, osaksi valiokunnan ehdottamin muutoksin ja lisäyksin. — Vtn Tallgrénin tekemää ehdotusta kaasujohtoverkon laajentamisesta valiokunta puolsi. Polyteknillisestä opistosta Hietalahdentorin varrelta, mihin kaasujohto jo oli laskettu, näytti johto maaston aiheuttamatta sanottavia vaikeuksia voitavan ulottaa läheisiin Vladimirin-, Eerikin- ja Lapinlahdenkatujen osiin. Vaikkakin todennäköisesti runsaammin kustannuksin, olisi johto myös jatkettava Korkeavuorenkadun pohjoispäästä eteläiseen palotorniin ja samaten Kasarmintorilta Fabianinkatua pitkin tulevaan normaalilyseoon. Ennen näitä laajennuksia koskevien päätösten tekoa olivat kuitenkin yksityiskohtaiset kustannuslaskelmat tarpeen. Tällöin oli otettava huomioon, että kaupunki Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen mukaisesti kaasuverkkoa laajennettaessa oli velvollinen sitoutumaan 10 %:n korkotakaukseen uusien putkien ja niiden laskemisen sekä jo laskettujen putkien mahdollisesti välttämättömän laajentamisen aiheuttamista kustannuksista. Toisaalta oli todettu, että kaupungin kaasuvalaistus, ellei otettu huomioon kuutamon aiheuttamaa supistusta, vuosittain aiheutti kustannuksia n. 89 markkaa lyhtyä kohden, kun taas tärpättilyhdyistä aiheutuva kustannus, kun itse lyhtyjen arvo oli vähennetty, oli 100 markkaa lyhdyltä. Valiokunta ehdotti, että maistraatin välityksellä hankittaisiin selvitys ehdotetun kaasujohdon laajentamisen aiheuttamista kustannuksista verrattuina tärpättivalaistuksen aiheuttamiin kustannuksiin vastaisessa urakkahuutokaupassa tehtävien tarjousten mukaan.

Pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [2]):

1) antaa maistraatille tehtäväksi julkisella huutokaupalla tarjota huolenpidon katuvalaistuksesta kaupunkiin asetetuilla 168 tärpättilampulla ja

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 27. — [2]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 2 §.

edellä mainittuihin paikkoihin sijoitettavilla 4 uudella lampulla sekä antaa tehdyt tarjoukset valtuuston tutkittavaksi ja määrätä, että huutokaupassa oli soveltuvilta osilta noudatettava ylijohtaja af Forselleksen kanssa aikaisemmin tehtyyn sopimukseen sisältyviä määräyksiä, kuitenkin seuraavin muutoksin ja lisäyksin, nim.:

a) että tämä tehtävä tarjottiin vaihtoehtoisesti, joko koskien koko lyhtymäärää tai yhtä tai useampia edellä mainituista piireistä;

b) että urakka käsitti kolmen vuoden ajan, lukien syyskuun 1 p:stä 1876 huhtikuun 15 p:ään 1879;

c) että kaupunki hankki kaikki lyhdyt, mutta urakoitsija hoiti ja säilytti ne ja luovutti ne urakka-ajan päättyessä moitteettomassa kunnossa takaisin kaupungille;

d) että kyseisten lyhtyjen sytytysajan suhteen oli noudatettava samoja määräyksiä, jotka aikaisemmin oli vahvistettu kaasulyhtyjä koskeviksi;

e) että Kaivohuoneentiellä eversti Grahnin talon kohdalla, Vuorimiehenkadun talon n:o 21 ja Kasarminkadun talon n:o 12, Radan varrella sijaitsevan ent. Röön talon sekä Korkeavuorenkadun talon n:o 19, Metsästäjänkadun talon n:o 12, Radan talon n:o 33, Punavuorenkadun talon n:o 2, Fredrikinkadun talon n:o 14, Merimiehenkadun talojen n:ot 14, 26 ja 34, Albertinkadun talon n:o 1, Laivurinkadun talojen n:ot 19, 25, 34 ja 37 sekä Kalastajankadun talojen n:ot 4, 20 ja 26 kohdalla olevat lyhdyt korvauksesta erityisen tarjouksen nojalla marras-, joulu-, tammi- ja helmikuussa pidettiin sytytettyinä klo 1:een asti yöllä;

f) että määräyksen saamisen jälkeen muutkin lyhdyt eri maksusta pidettiin sytytettyinä klo 1:een yöllä;

g) että urakoitsija samasta tai eri korvauksesta oli velvollinen ylläpitämään valaistusta muillakin samanlaisilla lyhdyillä, joita kaupunki saattoi nähdä hyväksi asettaa piiriin tai sen läheisyyteen; sekä

h) että kaupungilla sitävastoin siinä tapauksessa, että tärpättilyhtyjen lukumäärä kaasujohdon laajentamisen johdosta väheni, oli oikeus vastaavasti alentaa urakkamaksua; samoinkuin

2) kehoittaa maistraattia Kaasuvalaistusosakeyhtiöltä hankkimaan ja valtuustolle antamaan tiedon niistä tärpättivalaistusalueen osista, joihin kaasujohto vähimmin kustannuksin lähitulevaisuudessa voitaisiin ulottaa, ja erittäinkin likimääräisen laskelman niistä kustannuksista, jotka kaupungille aiheutuisivat kaasujohdon ulottamisesta valiokunnan mainitsemiin katuihin ja kadunosiin.

Kaupunginvaltuuston vahvistamien ehtojen mukaisesti toimitetun huutokaupan jälkeen maistraatti ilmoitti, että tärpättivalaistuksesta huolehtimaan oli tarjoutunut ainoastaan entinen urakoitsija, ylitirehtööri af Forselles, joka vaati 120 markkaa vuodessa lyhdyltä 3 vuoden aikana lukien syyskuun 1 p:stä 1876 huhtikuun 15 p:ään 1879 siten, että vuotuisesta urakkasummasta maksettaisiin puolet joulukuun 1 p:nä ja loput kahdessa osassa helmikuun ja huhtikuun 15 p:nä, sekä että kaupungilla oli oikeus urakka-aikana vähentää lyhtyjen lukua ja korvausta 120 markkaa poistetulta lyhdyltä; velvollisuudesta pitää valtuuston määräämät ja muut vastedes määrättävät lyhdyt sytytettyinä yli puolenyön klo 1:een asti yöllä ylitirehtööri af Forselles oli vaatinut ylimääräistä korvausta 10 markkaa lyhdyltä. — Hyläten maistraatin samalla esittämän ehdotuksen uuden huutokaupan toimeenpanemisesta valtuusto päätti [1]) hyväksyä ylitirehtööri af Forselleksen tarjouksen.

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. heinäk. 13 §.

Myöhemmin maistraatti antoi kaupunginvaltuustolle Kaasuvalaistusosakeyhtiön isännöitsijän laatiman ehdotuksen kaupungin kaasujohtoverkon ja kaasuvalaistuksen laajentamisesta siten, että yhteensä 50 uutta kaasulyhtyä asetettaisiin Fabianin-, Korkeavuoren-, Ludvigin-, Rikhardin-, Yrjön-, Simon-, Annan-, Fredrikin-, Albertin-, Abrahamin-, Eerikin-, Vladimirin- ja Antreankaduille, alueelle, joka aikaisemmin oli ollut 25 tärpättilyhdyn valaisema. Tämän työn kustannukset arvioitiin yhteensä 53,925 markaksi. Valtuusto lähetti [1]) asian raha-asiainvaliokuntaan, joka samalla oikeutettiin sitä käsitellessään käyttämään apunaan yhtä tai useampia asiantuntijoita ja joka sellaiseksi kutsui vtn Janssonin. — Valiokunnan lausunnossaan [2]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto, ennenkuin asiassa muuhun ryhdyttiin, päätti [3]) pyytää maistraattia hankkimaan tietoja siitä, olivatko ehdotettujen kaasujohtosuuntain läheisyydessä sijaitsevien talojen omistajat halukkaita johtamaan taloihinsa kaasun ja montako liekkiä varten. Tällöin oli talonomistajille osoitettavat tiedustelut laadittava siten, että niistä ilmeni, että kaasujohtoverkon laajentaminen olennaisesti riippui siitä, miten monta yksityiskulutukseen käytettävää liekkiä voitiin edellyttää saatavan, sekä että vastaukset olivat talonomistajia sitovia siinä tapauksessa, että työ suoritettiin vuosina 1877 ja 1878. Tiedustelun tulokseksi tuli, että ainoastaan 5 kyseisistä talonomistajista sitoutui mainituin edellytyksin antamaan johtaa taloihinsa kaasun yhteensä 25 à 28 liekkiä varten. Maistraatin ilmoitettua tämän valtuusto palautti [4]) asian edelleen käsiteltäväksi valiokuntaan, mutta sen uusi lausunto ei saapunut vuoden varrella.

Maistraatin ja raastuvanoikeuden jäsenistö ja tehtävät. Käsitellessään kysymystä kalliinajanlisäyksen myöntämisestä kunnallisraatimies A. F. Liljerosille [5]) kaupunginvaltuusto päätti [6]) ystävällisesti tiedustella maistraatilta, oliko sen taholta ryhdytty mihinkään toimenpiteeseen valtuuston vuonna 1875 tekemän esityksen [7]) johdosta, jossa oli lausuttu suotavaksi, että maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanoa ja tehtäviä jonkin verran muutettaisiin. Sen lisäksi, että kaupungin virkamiesten palkkaetujen lopullisen järjestelyn täytyi jäädä riippuvaiseksi valtuuston mainitussa esityksessä kosketeltujen kysymysten ratkaisusta, näytti erittäinkin maistraatin kokoonpanon muutos olevan entistä paremmin perusteltu nyt, kun oli perustettu rahatoimikamari, joka piakkoin ottaisi hoitoonsa olennaisen osan niistä tehtävistä, jotka siihen asti olivat kuuluneet maistraatille.

Huutokauppalaitoksen uudestaanjärjestäminen. Lähettäen kaupunginvaltuustolle kauppiasyhdistyksen valtuutettujen vuonna 1871 laatiman ehdotuksen »ohjesäännöksi, jota oli noudatettava Helsingin pörssissä toimitetuissa obligatio-, osake- ja tukkutavarahuutokaupoissa», maistraatti alisti valtuuston ratkaistavaksi, eikö huutokauppalaitosta olisi järjestettävä uudestaan m. m. sikäli, että otettaisiin käytäntöön vasararaha. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [8]) anoa, että maistraatti antaisi täydellisen ehdotuksen niistä uudistuksista, jotka sen mielestä oli tehtävä kaupungin huutokauppalaitoksen järjestelyyn, ja pidätti itselleen oikeuden tämän ehdotuksen saavuttua puolestaan antaa lausunnon kauppiasyhdistyksen valtuutettujen aikaisemmin laatimasta arvopaperi- y. m. huutokauppoja koskevasta ohjesääntöehdotuksesta.

Kaupunginvaltuuston kanslian työn järjestäminen. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [9]) järjestää valtuuston

[1]) Valt. pöytäk. 4 p. lokak. 11 §. — [2]) S:n 21 p. marrask., liite C. — [3]) S:n s:n 7 §. — [4]) S:n 22 p. jouluk. 17 §. — [5]) Ks. s. 154. — [6]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 15 §. — [7]) Ks. s. 67. — [8]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 5 §. — [9]) S:n 18 p. tammik. 4 §.

kanslian työn helmikuun 1 p:stä 1876 samaan päivään vuonna 1877 siten, että sinne otettaisiin sihteeri ja notaari, joista edellisen tehtävänä olisi laatia pöytäkirjat valtuuston kokouksissa, huolehtia lähtevistä kirjelmistä ja diaarin pidosta sekä palvella valmisteluvaliokuntaa, jälkimmäisen taas palvella kaikkia muita valiokuntia ja laatia niiden mietinnöt, minkä ohessa sihteerin ja notaarin jommankumman ollessa estyneenä tuli vastata toistensa tehtävistä. Sihteeriksi otettiin mainituksi ajaksi siihenastinen sihteeri, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius, ja notaariksi samaksi ajaksi siihenastinen notaari, hovioikeudenauskultantti, vapaaherra V. M. von Born.

Rahatoimikamarin ohjesääntö. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 asettanut [1]) valiokunnan tarkastamaan maistraatin laatimaa vastaisen rahatoimikamarin ohjesääntöehdotusta. Valiokunnan tuli samalla antaa lausunto maistraatin samassa yhteydessä tekemästä esityksestä, että myönnettäisiin määräraha ainakin yhden virkamiehen palkkaamiseksi, joka rahatoimikonttorin jouduttua rahatoimikamarin alaiseksi maistraatin johtamana ja valvomana huolehtisi maistraatille kuuluvasta kaupungista valtiolle tulevien tulojen kannannasta ja hoidosta sekä tilityksestä.

Mietinnössään [2]) tämä valiokunta mainitsi maistraatin laatiman rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksen ansioksi, että se pääkohdittain ottaen huomioon, että päätösvalta kaupungin asioissa oli siirtynyt kaupunginvaltuustolle ja että oikeastaan vain ylivalvonta hallintoasioissa enää kuului maistraatille, muuten liittyi aikaisempiin kaupungissa vallitseviin oloihin. Maistraatti oli siten m. m. säilyttänyt vuonna 1856 annetun rahatoimilaitoksen ohjesäännön nojalla perustetut rahatoimikonttorin kamreerin- ja kassanhoitajantoimet, joiden haltijoista ehdotuksen mukaan tulisi rahatoimikamarin virkamiehiä, mikä järjestely tuntui periaatteellisesti oikealta. — Tärkein valiokunnan ehdotusta vastaan esittämistä muistutuksista kohdistui siihen, että se valiokunnan mielestä oli liian yksityiskohtainen. Kun vuoden 1873 kunnallislain 51 §:ssä oli säädetty, että kaupungin rahatoimikamarin ohjesääntö oli senaatin talousosaston vahvistettava, oli täten haluttu antaa valtiolle takeet siitä, ettei kaupunkikuntien taholta tehty harkitsemattomia päätöksiä, mutta ei kahlehtia niiden kehitystä. Jos siis toisaalta oli tärkeätä, että puheena oleva ohjesääntö sisälsi kamarin toiminnan perusteet täydellisesti kehitettyinä ja sovitettuina kunnan erikoisten olojen mukaisesti, ei toisaalta ollut vähemmän tärkeätä, ettei kunnalta riistetty sen oikeutta taloudenhoitonsa yksityiskohtain järjestämiseen näiden perusteiden mukaisesti, mutta itsenäisesti ja vapaana turhantarkoista määräyksistä, joiden muuttaminen edellytti uutta tutkimusta ja vahvistusta. Tämä koski sitäkin enemmän juuri rahatoimikamarin toimintaa, koska tämä monessa suhteessa oli uusi eikä siitä ollut kokemusta ja koska toisaalta oli mahdotonta haahmoitella tätä toimintaa sen pienimpiä yksityiskohtia myöten, toisaalta taas katsoen hallinnon monimutkaisuuteen yhtä mahdotonta alituisesti pienintäkin muutosta tarvittaessa vedota ylemmän viranomaisen harkintaan. Valiokunta oli senvuoksi sitä mieltä, että maistraatin ehdotus oli liian yksityiskohtainen korkeamman viranomaisen vahvistuksen varassa olevaksi *ohjesäännöksi* ja sisälsi liian suuren määrän säännöksiä, joita ei voitu säilyttää muuttumattomina ja jotka sen vuoksi olisi sisällytettävä helpommin muutettavaan *johtosääntöön*. Sekä ohje- että johtosäännön laatiminen rahatoimikamarille teki tosin välttämättömäksi hajoittaa läheisesti yhteen kuuluvia määräyksiä siten, että yleisemmät

[1]) Ks. s. 68. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

tulivat ohjesääntöön ja erikoisluontoisemmat johtosääntöön, ja lisäsi sitäpaitsi sääntöjen laajuutta, mutta näitä haittoja valiokunta piti vähäpätöisinä verrattuina tällaisesta jaosta oleviin etuihin. Valiokunta oli senvuoksi erottanut maistraatin ehdotuksesta ne määräykset, joita ei ollut katsottu sopiviksi sisältymään ohjesääntöön, ja tehtyään lukuisia muutoksia ja lisäyksiä laatinut jäljelle jäävistä rahatoimikamarille uuden ohjesääntöehdotuksen. Erotetut säännökset sopivat valiokunnan käsityksen mukaan suurimmalta osaltaan sisällytettäviksi kamarin ja sen alaisten virkamiesten johtosääntöön. Kysymyksen ratkaisulle ei kuitenkaan ollut eduksi tässä yhteydessä ryhtyä edes pääkohdittain laatimaan ehdotusta tällaiseksi johtosäännöksi. Rahatoimikamarin ja sen virkamiesten tuli jonkin aikaa toimia ilman muuta johtosääntöä kuin mitä siihen asti voimassa olleet ohje- ja johtosäännöt soveltuvilta osilta sisälsivät ja kaupunginvaltuusto erikoistapauksissa määräsi. Kun siten olisi saatu tarpeellinen kokemus, sopisi kamarin laatia ja antaa valtuustolle johtosääntöehdotus, jonka erityinen valiokunta sitten tavallisessa järjestyksessä tarkastaisi. — Valiokunnan laatimassa rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksessa oli edellä esitetyistä syistä tehtyjen lukuisten poistojen lisäksi tehty maistraatin ehdotukseen useita muita osin asiallisia, osin muodollisia muutoksia, joita valiokunta seikkaperäisesti perusteli. Rahatoimikamarin kokoonpanosta valiokunta siten ehdotti, että kamariin valittaisiin varajäseniäkin (2 §). Rahatoimikamarin virkamiehet, joihin olisi lisättävä kamarin konttorissa toimiva kaupunginkirjuri, olisi kaupunginvaltuuston valittava eikä maistraatin, jolta viimeksimainitulta heidän yleensä tulisi saada konstitutoriaalinsa eli valtakirjansa, eikä heitä ilman laillista tutkimusta ja tuomiota saisi erottaa viroistaan (7 ja 8 §§). Paitsi kaupungin kiinteistöjen hallintoa valiokunta halusi nimenomaan määrätä kamarin toimipiiriin kuuluvaksi kaupungin muunkin omaisuuden, kuten tuloa tuottavien oikeuksien, liikkuvan pääoman, irtaimiston y. m. korkeimman hallinnon (12 §). Samalla ehdotettiin kamarille myönnettäväksi oikeus määrätyin ehdoin ottaa lyhytaikaisia lainoja (15 §). Kamarin velvollisuuksista olisi ohjesääntöön otettava kaupungin katujen ja yleisten paikkain valaistuksen sekä kaupungin asiana olevan puhtaanapidon valvonta (16 §). Samaten ohjesääntöön olisi otettava määräys, että kamarin puheenjohtajan tuli saada vuosipalkkio (27 §). Asiallisesti valiokunta oli poikennut maistraatin ehdotuksesta vielä poistamalla omasta ehdotuksestaan erinäisiä määräyksiä, jotka koskivat kamarin velvollisuutta siihen valittujen jäsenten välityksellä toimittaa katselmuksia kaupungin vuokralle antamilla tiluksilla ja kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevilla, uudis- tai lisärakennuksia varten tarkoitetuilla alueilla sekä valvoa kaupungininsinöörin johdolla suoritettuja kaupungin töitä, joiden velvollisuuksien valiokunnan mielestä tuli jatkuvasti kuulua maistraatille. Edelleen oli valiokunnan mielestä maistraatin ehdottama säännös, että kamarin jäsenet olivat velvolliset yhteisvastuullisesti vastaamaan kaupungille koituvasta tappiosta tai vahingosta, sekä kaikki määräykset, jotka koskivat virkamiesten palkkaustapaa, poistettava ohjesäännöstä. — Valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto hyväksyisi sen laatiman rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksen ja lähettäisi sen senaatin talousosaston vahvistettavaksi, sekä yhtyi maistraatin ehdotukseen, että maistraatti ilman rahatoimikamarin välitystä huolehtisi ja vastaisi kaupungissa suoritettavasta valtionverojen kannannasta. Tätä tarkoitusta varten valtuuston olisi oikeutettava maistraatti siitä ajankohdasta lähtien, jolloin rahatoimikamarin ohjesääntö oli saanut esivallan vahvistuksen ja kruununverojen kannanta oli järjestetty maistraatin ehdotuksen mukaisesti, saamaan

siitä aiheutuviin kustannuksiin käytettäväkseen määräraha, jonka määrän valiokunta toistaiseksi ehdotti 2,400 markaksi vuodessa. — Valiokunnan mietintöön liittyi kaksi vttn Dalströmin ja Ehrströmin antamaa vastalausetta, jotka kohdistuivat erinäisiin valiokunnan ohjesääntöehdotuksen pykäliin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto erinäisin osaksi vastalauseen tekijäin ehdottamin muutoksin ja lisäyksin hyväksyi [1]) valiokunnan laatiman rahatoimikamarin ohjesääntöehdotuksen, joka oli lähetettävä senaatin talousosaston vahvistettavaksi. Sen ohessa valtuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti myönsi maistraatille toistaiseksi 2,400 markan suuruisen vuosimääräräharan valtionverojen kannannan hoitamista varten siitä ajasta lähtien, jolloin se oli järjestetty maistraatin ehdottamalla tavalla.

Myöhemmin saapui [2]) valtuustolle maistraatin välityksellä ilmoitus, että senaatti lisäten yhden pykälän (28 §), joka koski valtionverojen maksuunpanoa ja kannantaa y. m., lokakuun 13 p:nä oli vahvistanut kaupunginvaltuuston hyväksymän ohjesäännön.

Vahvistettu ohjesääntö oli sanamuodoltaan seuraava:

Ohjesääntö rahatoimikamarille Helsingissä.

1 §. Rahatoimikamarin, jonka yleinen tarkoitus on määrättynä 4 ja 51 §:ssä 8 p:nä joulukuuta 1873 annetussa keisarillisessa asetuksessa kunnallishallituksesta kaupungissa, tulee niiden virkamiesten ja käskyläisten avulla, jotka tuonnempana mainitaan, harjoittaa toimintoansa tämän ohjesäännön jälkeen sekä kaupunginvaltuusmiesten määräyksien mukaan.

Rahatoimikamarin suorasta hallinnosta eroitetaan kuitenkin ne työt, jotka erinäisten määräysten mukaan ovat tehtäviksi annettuina kaupungin kansakoulujen, terveys- ja vaivaishoidon sekä palotoimen ja majoitusasiain hallituksille, niin myös kaupungin satamakonttorille ja sen huutokauppakamarin kasöörille, sillä tavoin kuitenkin, että kaupungin kiinteistöjen ja koko rahatoimen hallinto sekä yleinen vaarinpito kaikesta sen irtaimistosta kuuluu rahatoimikamarille.

Jos ilmaantuu syytä jonkin kaupunkia koskevan tarveasian hoitoa varten asettaa erinäinen hallitus, on sen olo rahatoimikamarin suhteen samalla tavalla järjestettävä.

Rahatoimikamarin sekä edellämainittujen hallitusten ja laitosten ylijohdatusta toimittaa maistraatti.

2 §. Rahatoimikamarissa on kuusi jäsentä, jotka kaupunginvaltuusmiehet valitsevat kolmeksi vuodeksi sillä tavalla, että vuotuisesti kaksi jäsentä erkanee ja kaksi sijaan valitaan. Kaupunginvaltuusmiehet valitsevat myöskin kolme varajäsentä, kullakin kerralla yhdeksi vuodeksi. Vuoden kuluessa valitut astuvat toimeensa lähinnä seuraavan vuoden alusta. Ensi kerralla tapahtuu vaali kuukauden kuluessa siitä, kuin kaupunginvaltuusmiehet ovat saaneet tiedonannon tämän ohjesäännön vahvistuksesta. Silloin valituista jäsenistä eroaa arpomisen jälkeen, joka kaupunginvaltuusmiesten kokouksessa joulukuulla toimitetaan, kaksi 1877 vuoden loputtua sekä kaksi heistä vuotta myöhemmin; jäljellä olevat pysyvät vielä vuoden.

Jos jäsen tahi varajäsen joutuu pois hänelle määrätyllä viranteon ajalla, valitaan viipymättä toinen siksi ajaksi, joka eronneella olisi jäljellä ollut.

Vaaliinkelpaavaisuudesta säädetään yllämainitun keisarillisen asetuksen 52 §:ssä.

Valitulla on oikeus kieltäytyä toimestansa, jos hän on kaupunginvaltuusmies, jos hän ei asu kaupungissa tahi sille kuuluvassa aluudessa, jos hänen, rahatoimikamarin jäsenenä tahi kaupunginvaltuusmiehenä palveltuansa kolmena viimmeisvuotena, on vuoronsa erota semmoisesta virasta, tahi jos hän on täyttänyt kuusikymmentä vuotta tahi ilmoittaa muun esteen, jonka kaupunginvaltuusmiehet hyväksyvät. Kieltäytyminen tehdään suullisesti tahi kirjallisesti maistraatin luona, joka jättää asian kaupunginvaltuusmiehille.

3 §. Rahatoimikamarin jäsenten vaalin tapahduttua valitsevat kaupunginvaltuusmiehet kamarin jäsenistä puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan siihen lähinnä seuraavaksi vuodeksi tahi, jos jompikumpi heistä on vuoden kuluessa eronnut, toisen puheenjohtajan tahi varapuheenjohtajan eronneen sijaan jäljellä olevaksi osaksi vuotta.

Satunnaisen puheenjohtajan valitsee rahatoimikamari tarpeen ollessa.

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. maalisk. 6 § ja 21 p. maalisk. 1 §. — [2]) S:n 28 p. marrask. 9 §.

4 §. Rahatoimikamari kokoontuu vissinä viikon päivänä taikka, jos silloin on pyhäpäivä, lähinnä sen jälkeisenä arkipäivänä, määrätyllä tunninlyömällä, josta kaikesta rahatoimikamarin pitää kunkin vuoden alussa tekemän päätös sekä antaman yleisölle tieto alituisilla julkinaulauksilla niin maistraatin kuin rahatoimikamarinkin ovella ja kuulutuksella sanomalehdissä. Niin usein kuin puheenjohtaja näkee tarpeelliseksi, kokoontuu rahatoimikamari muullakin ajoin, josta kirjallinen ilmoitus, kun mahdollista on, jo päivää ennen, on annettava jäsenille, niin myös kaupunginvaltuusmiesten ja maistraatin puheenjohtajalle.

Varapuheenjohtajalle tahi jäsenelle tullut este on puheenjohtajalle ilmoitettava niin aikaisin, että ennätetään kutsua varajäsen.

Jos puheenjohtaja, varapuheenjohtaja tahi jäsen jää pois määrätystä kokouksesta tahi varajäsen siitä, johon on saanut kutsumuksen, ilman ilmoitettua ja rahatoimikamarin hyväksymää estettä, taikka jos joku heistä ilman sellaista syytä lähtee pois, ennenkuin kokous on loppunut, maksakoon sakkoa kaupungin kassaan kultakin kerralta, puheenjohtaja kuusi sekä varapuheenjohtaja, jäsen ja varajäsen kolme markkaa, mutta kaksi sen vertaa, jos läsnäolevain vähälukuisuuden vuoksi on täytynyt kokous pitämättä jättää tahi hajoittaa. Semmoiset sakot ylöskantaa rahatoimikamarin sihteeri ja tekee niistä tilin.

5 §. Rahatoimikamarin asiat esittelee puheenjohtaja, ja päätöksistä pitää, paitsi häntä, vähintäänkin kahden jäsenen tahi varajäsenen osallisena oleman. Eri mieliä ilmaantuessa päätetään asia avoimella äännöstyksellä, niinkuin yleinen laki riita-asioista säätää.

Siihen asiaan, joka voi tuottaa erinomaista hyötyä tahi vahinkoa yksityisesti rahatoimikamarin jäsenelle taikka jollekulle, joka hänen kanssansa on sellaisessa sukulaisuudessa tahi lankoudessa, josta on polje eli jäävi tuomarille, älköön semmoinen jäsen käykö osaa ottamaan.

6 §. Rahatoimikamarin kokoukset eivät ole julkisia, mutta niissä saa läsnä olla kaupunginvaltuusmiesten ja maistraatin puheenjohtaja tahi se jäsen, jonka kumpikin virkakunta puolestansa on puheenjohtajan asemesta siihen määrännyt; ja käy semmoisen henkilön ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksiin.

Keskustelutoimista kirjoitetaan pöytäkirja, niin laitettu kuin kaupunginvaltuusmiehet rahatoimikamarin esityksestä määräävät.

7 §. Rahatoimikamarin lähimmän katsannon ja käskyn alaisia ovat seuraavat kaupungin virkamiehet: yksi rahatoimikamarin sihteeri, joka kirjoittaa sen päiväkirjat ja pöytäkirjat, pitää huolen sen toimituskirjoituksista ja hoitaa muita askareita rahatoimikamarin kansliassa; yksi kaupunginkamreeri, kaupunginkirjuri, kaupunginkasööri ja kaksi vaakamestaria, toinen tulevain asiain toimitusta varten (tuulagikirjuri) ja toinen meneväin asiain toimitusta varten, jotka kuuluvat rahatoimikamarin konttooriin; niin myös yksi kaupungininsinööri, joka johtaa kaupungin rakennuskonttooria ja jolla apuna on ainekirjuri

Satamamestari ja satamakirjuri kuuluvat kaupungin satamakonttooriin, joka kaikessa, mikä rahatoimintoa koskee, on rahatoimikamarin alainen.

Kaupunginvaltuusmiesten vallassa on määrätä, josko ja mitkä näistä viroista sopii muun toimituksen kanssa yhdistää.

Jos virka on avoinna, määrää rahatoimikamari jonkun sitä hoitamaan sekä kuuluttaa ja julkinaulaa sen haettavaksi rahatoimikamarissa kolmenkymmenen päivän kuluessa, jonka perästä kaupunginvaltuusmiehet rahatoimikamarin vaaliehdoituksen jälkeen siihen virkaan asettavat sekä maistraatti valitulle antaa virkavahvistuskirjan taikka, jos hänellä on toinenkin virkatoimi, määräyksen virkaa hoitamaan.

Tarkemmat määräelmät virkamiesten velvollisuuksista ja tehtävistä annetaan johtosäännön kautta kaupunginvaltuusmiehiltä.

8 §. Tarpeen sattuessa ottavat kaupunginvaltuusmiehet, rahatoimikamarin ehdoituksen jälkeen tahi sitä kuulusteltuansa, lyhemmäksi tahi pitemmäksi ajaksi erinäisiä virkamiehiä tahi käskyläisiä sekä puutarhurin ja metsävahdin.

Rahatoimikamari ottakoon satunnaista tarvetta varten apulaisia kansliaansa tahi konttooriinsa töihin, kuin myös työnjohtajia ja katsojamiehiä sekä asettakoon ja eroittakoon rahatoimikamarissa tarvittavat vahtipalvelijat.

9 §. Kaikki välinsopimukset, joilla kaupunkia johonkin sitoutetaan, ovat kaupungin puolesta rahatoimikamarin tehtävät ja päätettävät, ellei tämä noudatettavan määräyksen tahi kaupunginvaltuusmiesten tekemän päätöksen mukaan kuulu erinäiselle hallitukselle tahi henkilölle; ja voidaan sopimus, kun siihen saa suusanallisesti ruveta, silläkin tavalla päättää, että sopimus sen läsnä ollessa, jonka kanssa se tehdään, täydellisesti otetaan rahatoimikamarin pöytäkirjaan ja siitä hänelle luetaan, jonka jälkeen pöytäkirjalla, jos hän sen allekirjoittaa, on välinsopimuksesta todistava voima.

10 §. Rahatoimikamarin tulee kaikissa niissä tapauksissa, joiden suhteen ei ole toisin määrätty, kaupungin puolesta hakea, vastata ja valvoa sen oikeutta; ja on rahatoimikamarilla tässä suhteessa valta kaupungin puolesta pöytäkirjanotteella valtuuttaa sihteerinsä tahi joku muu käyttämään kaupungin puhevaltaa.

11 §. Rahatoimikamarin pitää viipymättä ja täydellisesti antaman ne lausunnot ja tiedot, joita kaupunginvaltuusmiehet siltä vaativat, sekä muutenkin, kun jokin ehdoitus tahi asia rahatoimikamarista valtuusmiesten ratkaistavaksi lykätään taikka määräystä jossakin asiassa pyydetään, siitä myöskin täydellisesti mielensä lausuman.

Jos ajatukset rahatoimikamarissa ovat toisistaan eroavaisia, on äännöstyspöytäkirja oheenpantava.

Kaupunginvaltuusmiesten ja rahatoimikamarin kirjeenvaihto käy välittömästi kaikissa niissä tapauksissa, joissa ei, 46 §:n mukaan keisarillisessa asetuksessa kunnallishallituksesta kaupungissa, tarvita maistraatin virka-apua kaupunginvaltuusmiesten päätöksien toimeenpanoa varten.

Tieto, jota maistraatti anoo, on rahatoimikamarin myös viivytyksettä annettava.

12 §. Rahatoimikamari, jonka hallussa, 1 §:n mukaan, on kaiken kaupungille kuuluvan omaisuuden yleinen hallinto ja joka siis myös hoitaa kansakouluille, vaivais- ja terveyshoitoon, palo- ja majoitustointa varten sekä muihin kaupungin tarkoituksiin käytettäviä rahavaroja ja kiinteistöjä sekä yleisesti vaarilla pitää kaikkea semmoiseen tarkoitukseen annettua irtaimistoa, on tämän suhteen velkapää:

vouralle antamaan niitä kaupungille kuuluvia kiinteitä omaisuuksia ja tilusosia sekä tulontuottavia oikeuksia, joita ei kaupungin suoraan tarpeeseen tarvita, sekä siinä suhteessa, hyvään aikaan ennenkuin voura-aika loppuu tahi voura muusta syystä lakkaa, hankkimaan kaupunginvaltuusmiehiltä määräystä asiassa ja sitä varten silloin myös antamaan tiedon, josko kaupungin on tahi luultavasti pian tulee tarve itse käyttää sitä kiinteistöä tahi oikeutta, vai vaativatko asianhaarat uusia vourachtoja;

vastaanottamaan ilmoituksia kaupungin omaisuuteen olevan vouraoikeuden siirtämisestä sekä myöntämään tahi kieltämään sen tapahtumista niissä tiloissa, joista sellaisen siirtämisen tutkiminen on kaupungille ehdoitettuna;

hoitamaan ja voimassa pitämään kaupungin kiinteää ja irtainta omaisuutta, sikäli kuin se ei ole erinäisten hallitusten tahi henkilöiden tehtävänä, sekä siis toimituttamaan kaikkia niitä töitä, jotka kaupungille kuuluvien rakennusten, istutusten, aitain, rantasiltain, laiturien, siltain, teiden y. m. ylläpidon ja hyödytyksen tähden nähdään tarpeelliseksi; ja pitää kaupunginvaltuusmiesten päätös tietoon hankittaman, ennenkuin paljon maksaviin korjauksiin tahi töihin ruvetaan;

anomuksen mukaan myömään kaupungille kuuluvan rakennustontin, jos eivät kaupunginvaltuusmiehet ole toisin määränneet, sekä siinä suhteessa, sittenkuin kaupungininsinööri on tontin mitannut ja ynnä yhden rahatoimikamarin jäsenen kanssa sen arvannut sekä huutokauppa ja siinä tehtyjen tarjousten tutkinto alla sanotussa järjestyksessä tapahtunut, tarjouksen tultua hyväksytyksi antamaan tontin kauppakirjan; sekä

luovuttamaan niitä kaluja ja kappaleita, joita ei ole tahi pian tule kaupungille tarvis.

Kaupungille kuuluvan omaisuuden tahi oikeuden myömistä ja vouralle antamista, niin myös osteluja ja töiden tekemisiä, kyydinpitoa tahi muita kaupungin puolesta suoritettavia tulee rahatoimikamarin hoitaa erinomattain huutokaupalla tahi lukittuja tarjouksia anomalla, jonka perästä tarjoukset tutkitaan rahatoimikamarissa, mutta, jos sen jäsenet eivät ole yhtä mieltä, kaupunginvaltuusmiesten luona. Huutokauppa irtaimen tavaran myömistä varten on huutokauppakamarin pidettävä.

13 §. Kaupungin sisääntulojen suhteen tulee rahatoimikamarin, muun muassa, konttoorinsa kautta laskea maksettavaksi ja kaupunginkassaan ylöskantaa kaupungille tulevia vouria, hyyryjä, ulostekoja ja maksoja kiinteistöistä, merenkulusta, tavaraliikkeestä, elinkeinoista y. m., kuin myös sitä paitsi olevia lisämaksoja kaupungin menojen suorittamista varten, sekä siis, kaupunginkamreeria kuulustettuansa, kaupunginvaltuusmiehille ehdoitella ja heidän määräämisensä jälkeen kuuluttaa yleisiä kokouksia vuotuisten ulostekojen ja maksojen ylöskantoa varten, ja myöskin päättää niiden ulostekojen ja maksojen lyhennyksestä, joita syystä tahi toisesta ei ole voitu ulosottaa.

Vuotuisten ulostekojen ja maksojen ylöskannossa vaarinotetaan: että, vuoden verokuittien jakelun perästä, jonka pitää olla tehtynä vähintäänkin neljäätoista päivää ennen ylöskantoa, sisäänmaksu saa tapahtua jokaisena arkipäivänä rahatoimikamarin konttoorissa niillä ajoin, kuin sitä yleisölle avoinna pidetään, kuitenkin niin, että verokuitin mukaan määrätyssä ylöskantokokouksessa maksettavan määrän pitää viimmeistäänkin silloin olla suoritettu, sillä uhalla sen laiminlyöneelle, että verokuitin koko maksamaton määrä, niin kuin heti sen perästä maksettavaksi joutunut, rästiluetteloon pannaan ja maksuvelvolliselta ulosotetaan; ollen ilmoitus tästä ylöskannon kuulutuksesta annettava ja verokuitteihin painettava.

Kaupungille tulevat satamarahat ja satamakonttoorissa olevan vaakan käyttämisen maksot sekä muut satunnaiset tulot, kuin myös kaupungin osa huutokauppapalkkioista lasketaan maksettaviksi ja ylöskannetaan sillä tavalla, kuin määrätty on tahi vastedes säädetään.

14 §. Ne ulosmaksot kaupungin kassasta, jotka kaupungin sitoumuksien täyttämistä tahi rahatoimikamarin teonantojen toimeenpanoa varten ovat tarpeen, taikka joita kaupunginvaltuusmiehet tahi, toimivaltansa mukaan, kaupungissa erinäisiä tarkoituksia varten asetetut hallitukset tahi henkilöt ovat päättäneet eivätkä, kaupunginvaltuusmiesten määräämisen mukaan, saa suorittaa, toimittaa rahatoimikamari kirjallisilla maksumääräyksillä, jotka osoittavat rahatoimikamarin konttooriin.

Rahain maksumääräyksen, jotka eivät nouse yli kahdensadan markan, olkoon puheenjohtaja oikeutettu antamaan, sillä velvollisuudella kuitenkin, että hän ensintulevassa kokouksessa sellaisen toimen ilmoittaa rahatoimikamarin hyväksyttäväksi.

15 §. Kun varoja 14 §:ssä mainittujen menojen maksamiseksi ei ole saatavilla, niin rahatoimikamari, kaupungin suhteen sitovalla voimalla, sen puolesta ottakoon rahaa lainaksi, mutta ei kuitenkaan isompaa määrää eikä muuksi ajaksi, kuin että laina voi tulla maksetuksi kuluvan vuoden tuloilla.

Helpoituksen ja edun vuoksi rahain hoidossa on rahatoimikamarilla myös valta panna kaupungin kassan rahavaroja luotettavaan pankkiin tässä paikkakunnassa ja semmoisen kanssa sopia kassakreditivistä.

16 §. Rahatoimikamarin asia on myöskin järjestää ja pitää kaupungin katujen ja yleisten paikkain valaistusta sekä sitä puhtaanapitoa, johon kaupunki on velkapää.

17 §. Rahatoimikamarin tulee, kaupunginvaltuusmiesten annettavain määräysten mukaan, toimituttaa täydellistä kirjanpitoa hallinnostansa, niin myös tarkkoja ja täydellisiä luetteloja:

a) kaikista kaupungin omistamista kiinteistöistä, maatiloista, tilusosista, tonteista ja rakennuksista;

b) kaluvaroista, jotka kuuluvat kaupungin kiinteistöihin tahi erinäisiin laitoksiin;

c) kaupungille kuuluvista kapineista, ainevaroista ja muusta omaisuudesta; sekä

d) kaupungin kontrahdeista, velkakirjoista ynnä niihin kuuluvista vakuuksista, toisista takaussitoumuksista ja muista tärkeistä asiakirjoista,

joissa suhteissa kaupungin asettamien erinäisten hallituksien pitää rahatoimikamariin antaa tarpeellisia tietoja.

18 §. Rahatoimikamarin pitää siksi kullakin kerralla valitun jäsenensä kautta ottaman osaa niihin kaluntarkastuksiin, jotka mainitaan 71 ja 72 §:ssä keisarillista asetusta kunnallishallituksesta kaupungissa. Sitäpaitsi on rahatoimikamari velvollinen, sillä tavoin kuin sen johtosäännössä likemmin määrätään, joka vuosi eri ajoilla pitämään määrättyjä tarkastuksia, niiden seassa erittäin syksyllä kaupungin työkaluista ja ainevaroista. Kaluntarkastuksessa pitää sekä asianomaisen hallituksen puheenjohtajan että sen virkamiehen tahi erittäin asetetun henkilön, jonka hoidettavana omaisuus on, kutsumuksen saatuansa läsnä oleman.

Vähintäänkin kahdesti vuodessa ja muutoin niin usein, kuin syytä ilmaantuu, pitää rahatoimikamarin läpikäydä ja tarkastaa kaikki kaupungin vakuusasiakirjat, ruvetaksensa toimiin kaupungin oikeuden ja edun säilyttämiseksi.

19 §. Rahatoimikamarin pitää lokakuun kuluessa kunakin vuonna kirjallisesti antaman maistraatille ne tiedot, joista 58 §:ssä keisarillista asetusta kunnallishallituksesta kaupungissa mainitaan, ja oheen paneman ehdoitus, millä keinoin voidaan kokoon saada rahoja kaikkiin kaupungin ulosmaksoihin seuraavana vuonna; ja tulee sitä varten kaupungin asettamien erinäisten hallitusten ja henkilöiden vuosittain syyskuun kuluessa rahatoimikamariin antaa kirjalliset ehdoitukset heidän toimialallansa sanotulla ajalla menevistä maksoista.

Maistraatin taas pitää tammikuun ja heinäkuun kuluessa kunakin vuonna toimittaa rahatoimikamarille luettelo niistä, jotka sen edellisenä vuotena ovat saaneet tahi jättäneet oikeuden kaupungissa harjoittaa sellaista elinkeinoa, josta ilmoitus on maistraatille tehtävä; ja tulee rahatoimikamarin pitää se luettelo ensinnä kokoontuvan takseerauslautakunnan saatavana.

20 §. Rahatoimikamari on myös velkapää ennen kunkin vuoden loppua antamaan kaupunginvaltuusmiehille kirjallisen kertomuksen toimestansa lähinnä edellisenä vuonna, johon katsoen kaupungin asettamat erinäiset hallitukset ja henkilöt ovat velvolliset ennen kesäkuun loppua kukin puolestansa rahatoimikamarille jättämään tarpeelliset tiedot toimestansa.

21 §. Rahatoimikamari jakakoon jäsentensä kesken semmoiset työnsä, jotka sisältävät vaarinpitoa ja toimeenpanemista eivätkä kuulu puheenjohtajan taikka laitoksen alaisten virkamiesten tahi käskyläisten tehtäviin.

22 §. Rahatoimikamarin pöytäkirjat, kirjalliset välisopimukset, maksumääräykset ja muut toimituskirjoitukset allekirjoittaa puheenjohtaja ja vahvistaa kamarin sihteeri nimellänsä.

23 §. Rahatoimikamarin päätöksestä ei saa valitusta tehdä, vaan se, joka siihen

on tyytymätön, mahtakoon, jos perustetta on, haastattaa rahatoimikamarin kaupungin raastuvanoikeuteen ja siellä kannettansa ajaa.

24 §. Kaupungin rahatoimen tilintarkastus tarkoittaa sekä rahatoimikamarin ja sen alaisten virkamiesten hallintoa ja tekoja että kaupungin asettamain erinäisten hallitusten ja henkilöiden vaikutusta, sikäli, kuin se koskee kaupungin rahatoimeen, ja sen toimittavat kunnan siksi vuodeksi valitut tilintutkijat asianomaisessa virkahuoneessa. Ynnä tililaskujen kanssa ovat rahatoimikamarin pöytäkirjat ja muut asiakirjat tarkastettaviksi annettavat, sillä tavalla ja ajalla, kuin 67 § keisarillisessa asetuksessa kunnallishallituksesta kaupungissa säätää. Yksin ajoin pitää myös kirjain umpeenlaskun tulos, eli asento, kaupunginvaltuusmiehille ilmoitettaman.

Tilintutkijat valitsevat keskuudestansa puheenjohtajan ja jakakcot työt välillänsä. Jos eri mieliä ilmaantuu, päätetään asia äännöstyksellä niinkuin laissa riita-asioista on säätty. Päätöksistä ja äännöstyksistä on pöytäkirja kirjoitettava ja yhdessä tilintarkastuskertomuksen kanssa maistraatille jätettävä.

25 §. Jos virkamies, joka kuuluu rahatoimikamarin alle tahi on velvollinen rahatoimikamarille tilin tekemään, tavataan vähemmän virheen virassansa tehneeksi, antakoon rahatoimikamari hänelle varoituksen. Jos virkamies niskoittelee tehtäväänsä työtä toimittaakseen, niin maistraatti, siitä ilmoitettua ja häntä kuulustettuansa, vissin ajan ja korkeintaan kahdensadan markan sakon määräämisellä saattakoon häntä laiminlyötyä toimittamaan. Jos virkamies kuitenkin yhä pysyy laiminlyömisessänsä, taikka jos virkamies tavataan muun virheen virassaan tehneeksi, olkoon rahatoimikamarin vallassa virheen tekijätä toistaiseksi viran toimittamisesta pidättää ja samalla heti sen jälkeen joko kaupunginviskaalin kautta ilmoittaa asia kanteeseen pantavaksi tuomioistuimen tykönä taikka niiden vaatimusten kanssa, joihin syytä löytyy, jättää se kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi. Virheen tehneen tämän perästä saatua tilaisuuden antaa selityksensä, on kaupunginvaltuusmiehillä valta, jos näkevät syytä olevan, hänet virasta eroittaa joko ikipäiviksi taikka lyhyemmäksi tahi pitemmäksi ajaksi ynnä koko palkan tahi jonkin sen osan menetyksellä. Jos virkavirheestä on kaupungille tullut vahinkoa, olkoon myös kaupunginvaltuusmiesten vallassa määrätä, pitääkö kannetta vahingonpalkkiosta syypäätä vastaan ajettaman vai eikö.

26 §. Kaikesta siitä tappiosta ja vahingosta, joka tahallansa taikka suuren huolimattomuuden tahi ilmeisen laiminlyömisen kautta rahatoimikamarin puolelta kaupungille saatetaan, vastatkoot myös ne sen jäsenet, jotka sitä ovat vaikuttaneet.

27 §. Rahatoimikamarin puheenjohtaja, joka on erittäin edesvastauksessa asiain esittelemisestä ja toimeenpanoon saattamisesta, nauttii vissiä vuotuista palkkiota, jonka suuruuden kaupunginvaltuusmiehet määräävät. Jos varapuheenjohtaja on hoitanut puheenjohtajan virkaa puoli kuukautta tahi kauemmin, tulee palkkio hänelle siltä ajalta.

Kaupunginvaltuusmiesten vallassa on määrätä, josko ja kuinka paljo rahatoimikamarin muiden jäsenten on saaminen palkkiota kantaa.

28 §. Semmoisten kruunun verojen ja rahain maksunlaskua, ylöskantoa ja tilintekoa, jotka menevät kaupungilta tahi suoritetaan sen asujamilta, kuin myös raastuvanoikeudelle ja maistraatille tulevien pesänkirjotus- ja perinnönjakoprosenttien ynnä muiden sivusaatavain likviitiä ja jakamista sekä tilintekoa oikeusviraston ja köyhille tulevista samankaltaisista prosenteista hoitavat rahatoimikamarin katsannon alla sen kamreeri ja kasööri tätä ennen säädetyssä järjestyksessä, jonka suhteen maistraatti, joka asetusten mukaan on kruunulle lähimmästi vastuunalainen näistä ylöskannettavista, antakoon tarkemman määräyksen siitä, mitä siihen katsoen vasta säädettäneen ja asetettaneen.

29 §. Siksi kuin rahatoimikamari on ennättänyt astua toimituksiensa käyttämiseen, pitää edesvastauksen asiain taukoomattomasta menosta kuuluman niille virkakunnille ja henkilöille, jotka tätä ennen ovat sen alaisina olleet.

30 §. Niin pian kuin tiedonanto tämän ohjesäännön vahvistuksesta on tullut, on se maistraatin toimenpidolla ja kaupungin kustannuksella ruotsiksi ja suomeksi painettuna ulosannettava.

Holhousten valvonta. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan aloitteesta, joka kiinnitti kaupunginvaltuuston huomion siihen seikkaan, että valtuuston tehtäviin nykyisin kuului holhousten valvonta kaupungissa, valtuusto kehoitti [1]) maistraattia antamaan tietoja siitä, miten kunnalle kuuluvaa holhoustoimen valvontaa siihen asti oli harjoitettu, ja ehdotuksen siitä, miten se vastedes olisi järjestettävä. Sen jälkeen kun maistraatti tämän johdosta oli antanut asiasta lausunnon ja ehdotuksen, valmisteluvaliokunta puolestaan laati [2]) uuden

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 17 §. — [2]) S:n 22 p. helmik. 2 §.

ehdotuksen holhousten valvonnasta kaupungissa. Ennenkuin asia otettiin ratkaistavaksi, valtuusto kuitenkin päätti[1]) vaatia holhouslautakunnalta edellistä vuotta käsittelevän kertomuksen, jonka tuli antaa täydellinen kuva lautakunnan toiminnasta mainittuna vuonna ja m. m. sisältää erinäisiä tarkemmin ilmoitettuja tilastotietoja. Saatuaan vaaditun kertomuksen valtuusto pääasiallisesti valmisteluvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti[2])

että holhouslautakuntaan kolme vuotta eteenpäin eli vuoden 1878 loppuun tuli kuulua kolme kaupunginvaltuuston valitsemaa henkilöä;

että lautakunnan palkkio kuten siihenkin asti olisi 1 % alaikäisten koroista tai tuloista;

että lautakunnan tuli kuukauden kuluessa jokaisen vuoden lopusta antaa valtuustolle täydellinen kertomus edellisen vuoden aikaisesta toiminnastaan; sekä

että asianomaista papistoa maistraatin välityksellä kehoitettaisiin puolivuosittain antamaan valtuustolle vuoden 1864 holhousasetuksen 1 §:n 2 kohdassa mainitut luettelot kuolleista henkilöistä.

Myöhemmin ilmoitettiin[3]), että kaupungin ruotsalais-suomalaisen luterilaisen seurakunnan pastorinvirasto oli antanut vaaditun luettelon vuoden 1876 alkupuoliskolta ja että tämä oli annettu holhouslautakunnalle.

Ehdotus kaupungin satamajärjestykseksi. Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle laatimansa ehdotuksen kaupungin satamajärjestykseksi, ja valtuusto lähetti[4]) sen siihen valiokuntaan, joka vuonna 1875 oli asetettu[5]) kaupungin liikennetaksoja tarkastamaan, otettavaksi huomioon niiltä osilta, jotka liittyivät valiokunnan tekeillä oleviin töihin. Rahatoimiohjesäännön tultua vahvistetuksi oli asian valmistelun jatkamisesta erikseen päätettävä.

Puhtaanapidon uskominen palokunnan tehtäväksi. Vt Tallgrén esitti kirjallisen ehdotuksen, että kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapidosta vastedes huolehtisi kaupungin vakinainen palokunta alipalomestarin valvomana. Kaupunginvaltuusto päätti[6]) siirtää asian lähettämisen valiokuntaan, kunnes rahatoimikamari oli ehditty perustaa, jolloin sen lausunto ehdotuksesta hankittaisiin.

Poliisilaitoksen uudestaanjärjestely. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 kuvernöörille osoitetussa lausunnossa anonut[7]) hyväksymistä laaditulle ehdotukselle kaupungin poliisilaitoksen uudestaanjärjestämiseksi ja poliisilaitoksen uudeksi talousarvioksi. Tämän johdosta maistraatti saattoi valtuuston tietoon[8]) Hänen Keisarillisen Majesteettinsa käskykirjeen, jonka mukaan poliisilaitoksen väliaikaisen järjestelyn tuli pysyä voimassa vielä vuonna 1876.

Lausunto uuden poliisijärjestyksen ehdotuksesta. Eräs kaupunginvaltuuston asettama valiokunta[9]) oli vuonna 1875 antanut mietinnön[10]) läänin kuvernöörin laatimasta ehdotuksesta kaupungin uudeksi poliisijärjestykseksi. Valtuusto ei kuitenkaan mainittuna vuonna ehtinyt käsitellä loppuun[9]) mietintöä, jossa ehdotettiin useita muutoksia kuvernöörin ehdotukseen. Uudessa esittelyssä valtuusto puolestaan heti teki[11]) joitakin muutoksia erinäisiin pykäliin ja palautti toisia uuteen muotoon laadittaviksi valiokuntaan. Valiokunnan sen johdosta antamassaan uudessa mietinnössä[12]) esitettyä ehdotuk-

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik. 1 §. — [2]) S:n 20 p. huhtik. 9 §. — [3]) S:n 8 p. elok. 7 §. — [4]) S:n 20 p. huhtik. 13 §. — [5]) Ks. s. 58. — [6]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 25 §. — [7]) Ks. s. 52. — [8]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 8 §. — [9]) Ks. s. 69. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 27 v:lta 1875. — [11]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 7 § ja 20 p. tammik. 7 §. — [12]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

sensa viimeksimainittujen pykäläin muutetuksi sanamuodoksi ja valtuuston suurin piirtein hyväksyttyä nämä ehdotukset valtuusto päätti [1]) kuvernöörille annettavassa lausunnossa ehdottaa, että kuvernöörin laatima uuden poliisijärjestyksen ehdotus vahvistettaisiin yleisesti noudatettavaksi valtuuston siihen tekemin muutoksin.

Uutta poliisijärjestystä ei kuitenkaan annettu vuoden varrella.

Terveydenhoidon uudestaanjärjestely. Esiteltäessä erään valiokunnan vuonna 1875 antamaa, silloin vuoteen 1876 pöydälle pantua mietintöä [2]), joka koski kaupungin terveydenhoidon uudestaanjärjestelyä ja johon liittyi ehdotus suunnitellun terveyslautakunnan sekä kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosäännöiksi, kaupunginvaltuusto ensin otti käsiteltäväkseen terveyslautakunnan johtosääntöehdotuksen. Tehtyään siihen tällöin joitakin pienehköjä muutoksia valtuusto palautti [3]) muutamia pykäliä valiokuntaan uudestaan laadittaviksi ja antoi sille samalla tehtäväksi laatia ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen annettavaksi esitykseksi, jossa lautakunnalle anottaisiin oikeutta erinäisten tietojen saamiseen, osin papistolta kuolleista henkilöistä, osin kaupungissa toimivilta lääkäreiltä kulku- y. m. tautien tapauksista, osin taas asianomaisilta tarkastuslääkäreiltä prostitutsionin valvonnasta ja toimenpiteistä, joihin oli ryhdytty veneristen tautien levenemisen ehkäisemiseksi. Myöskin myöhemmin käsiteltäessä kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöehdotuksia erinäisiä pykäliä palautettiin [4]) valiokuntaan.

Valiokunnan sen johdosta antamaan uuteen mietintöön [5]) liittyivät valtuuston päätöksen mukaisesti uudestaan laaditut terveyslautakunnan, kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöehdotukset sekä ehdotus edellä mainituksi esitykseksi. Sen ohessa valiokunta uudisti ensimmäisessä mietinnössään [6]) tekemänsä ehdotukset, jotka koskivat mainittujen johtosääntöjen vahvistamistapaa, terveyslautakunnan jäsenten valitsemista, kaupungin kuumesairaalan valvontaa sekä kaupunginlääkärinviran ja toisen silloin avoimena olleen aluelääkärinviran julistamista avoimeksi.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [7]):

että kunnallisen terveydenhoidon järjestäminen ja johto jakamatta uskottaisiin terveyslautakunnalle, joka olisi kokoonpantu ja valittaisiin valiokunnan sille laatimassa ohjesääntöehdotuksessa säädetyllä tavalla ja joka saisi siinä määrätyt valtuudet ja tehtävät; sekä

hyväksyä valiokunnan laatimat sekä mainitun lautakunnan että kaupunginlääkärin ja aluelääkärien johtosääntöehdotukset sekä lähettää ne läänin kuvernöörin vahvistettaviksi.

Edelleen valtuusto päätti edellä mainitun päätöksen saatua asianmukaisen vahvistuksen ryhtyä seuraaviin toimenpiteisiin:

tavallisessa järjestyksessä valita valitsemalla asetettavat terveyslautakunnan jäsenet;

kehoittaa maistraattia julistamaan kaupunginlääkärinviran haettavaksi ja huolehtimaan siitä, että se säädetyssä järjestyksessä jälleen täytettiin;

määrätä ajan, jolloin terveyslautakunnan tuli aloittaa toimintansa; sekä

samanaikaisesti siirtää kaupungin kuumesairaalan valvonnan ja hallinnon sairaalan johtokunnalta terveyslautakunnalle; sekä

kehoittaa maistraattia julistamaan täyttämättä olevan aluelääkärin-

---

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 1 §. — [2]) Ks. s. 69. — [3]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 1 §. — [4]) S:n 27 p. tammik. 1 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — [6]) Ks. s. 70 ja valt. pain. asiakirja n:o 26 v:lta 1875. — [7]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 12 §.

viran haettavaksi ja sen jälkeen sen täyttämistä varten lähettämään hakemuskirjat valtuustolle.

Lopuksi kaupunginvaltuusto pääasiallisesti hyväksyi valiokunnan laatiman ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen osoitetuksi esitykseksi, jota koskevan päätöksen kaupunginvaltuusto aikaisemmin oli tehnyt.

Sitten kun edellä mainittujen johtosääntöjen ehdotukset oli lähetetty kuvernöörille, tämä kuitenkin välipäätöksessään lausui, että hän sen johdosta, että terveyslautakunnalle hänen käsityksensä mukaan sen johtosääntöehdotuksessa oli myönnetty liian suuri valta, ei ollut voinut vahvistaa edellä mainittua johtosääntöä eikä niin ollen myöskään ollut katsonut sopivaksi ryhtyä mihinkään toimenpiteeseen molempien muiden johtosääntöehdotusten suhteen, minkä vuoksi kuvernööri lähetti asiassa syntyneet asiakirjat takaisin kaupunginvaltuustolle. Tämän johdosta kaupunginvaltuustossa vireille pannun kysymyksen, olisiko kuvernöörin päätöksestä valitettava senaattiin, valtuusto lähetti [1]) samaan valiokuntaan, joka aikaisemmin oli tätä asiaa käsitellyt. Koska kolmella valiokunnan jäsenistä oli este, valittiin [2]) siihen samalla kolme uutta jäsentä, joten siihen tulivat kuulumaan vt Jansson, professori O. E. A. Hjelt, vt Calamnius, oikeusraatimies J. F. Gadd ja lääketieteenlisensiaatti O. A. Heikel, kolme viimeksimainittua vasta valittuina.

Valiokunnan mietinnössään [3]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto myöhemmin päätti [4]) valittaa senaattiin kuvernöörin antamasta välipäätöksestä ja sen yhteydessä lähettää senaattiin edellä mainitun esityksen, joka koski erinäisten lisäysten tekemistä terveyslautakunnan johtosääntöön. Valituskirjelmän, joka valtuuston sihteerin tuli toimittaa perille, valtuusto päätti laatia pääasiallisesti valiokunnan laatiman, sen mietinnön oheen liitetyn ehdotuksen mukaisesti, jossa kuvernöörin terveyslautakunnan johtosääntöehdotusta vastaan esittämiin huomautuksiin seikkaperäisesti vastattiin.

Kaupungin kuumesairaalan hallinto. Sen johdosta, että väliaikainen kuumesairaala [5]) oli pantu kuntoon ja avattu potilaille, lisätty raha-asiainvaliokunta talousarviomietinnössään [6]) hallinnon yhtenäisyyden säilyttämiseksi ehdotti, että mainitun sairaalan perustamista ja hoitoa varten asetettu lautakunta [5]) vapautettaisiin vastedes huolehtimasta sairaalasta ja sen hallinto toistaiseksi uskottaisiin vanhemman kuumesairaalan johtokunnalle. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [7]) talousarviota järjesteltäessä tämän ehdotuksen ja päätti lausua lautakunnalle valtuuston kiitollisuuden sen kunnan hyväksi suorittamasta työstä.

Vaivaishoitojohtokunnan sihteerin- ja kassanhoitajantoimien yhdistäminen. Vaivaishoitojohtokunta ilmoitti, että johtokunta sen jälkeen kun vaivaismaksujen maksuunpano ja kannanta kunnallisasetuksen tultua voimaan ei enää kuulunut vaivaishoitokassanhoitajalle, jonka tehtävät siten olivat tuntuvasti vähentyneet, kustannusten säästämiseksi toistaiseksi maaliskuun 1 p:stä lähtien oli yhdistänyt johtokunnan sihteerin- ja kassanhoitajantoimet ja määrännyt kassanhoitajan, kamreeri G. A. Wendellin, 2,000 markan vuosipalkkiosta hoitamaan mainittuja toimia. Lähetettyään [8]) asian vuonna 1875 asetettuun palkkausvaliokuntaan [9]) kaupunginvaltuusto sen antaman lausunnon [10]) mukaisesti päätti [11]) maistraatin välityksellä ilmoittaa vaivais-

---

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 9 §. — [2]) S:n s:n 15 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 35. — [4]) Valt. pöytäk. 31 p. lokak. 5 §. — [5]) Ks. s. 129. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 45. — [7]) Valt. pöytäk. 22 p. jouluk. 19 §. — [8]) S:n 21 p. maalisk. 9 §. — [9]) Ks. s. 49. — [10]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. liite C. — [11]) S:n s:n 3 §.

hoitojohtokunnalle, että sen oikeastaan olisi pitänyt alistaa valtuuston tutkittavaksi kysymys yhdistetyn sihteerin- ja kassanhoitajantoimen palkkion määräämisestä, mutta että valtuusto, koska asia johtokunnan ilmoittamana oli tullut valtuuston tietoon, oli hyväksynyt johtokunnan toimenpiteen, sekä että johtokunnan heti rahatoimikamarin otettua hoidettavakseen sen varainhallinnon tuli antaa valtuustolle ehdotus sekä puheena olevien virkain lopullisesta järjestämisestä että palkkion määrästä.

Vaivaishoito-ohjesäännön muuttaminen. Vaivaishoitojohtokunnan esityksen vaivaishoito-ohjesäännön tarkastamisesta, ensi sijassa niiltä osilta, jotka koskivat johtokunnan kokoonpanoa, vaivaishoidon hallintoa ja sen yhteydessä olevia seikkoja, kaupunginvaltuusto epäsi [1]), koska uusi yleinen vaivaishoitoasetus piakkoin oli odotettavissa. Koska voimassa olevaan ohjesääntöön ennen sitä saattoi käydä ehdottoman välttämättömäksi tehdä erinäisiä muutoksia, valtuusto kuitenkin samalla päätti kehoittaa johtokuntaa antamaan täydellisen ehdotuksen sellaisiksi väliaikaisiksi muutoksiksi.

Kansakouluohjesäännön tarkastaminen. Kansakoulujohtokunta viritti ehdotuksen kaupungin kansakoulujen vakinaisille opettajille ja opettajattarille voimassa olevan kansakouluohjesäännön mukaan määrävuosien moitteettomasta palveluksesta kuuluvaa palkankorotusoikeutta koskevien määräysten muuttamisesta. Tämän johdosta ja koska mainittua ohjesääntöä vastaan aikaisemmin oli muistutettu, että se muiltakin osiltaan, kuten esim. talousarviovuoden laskemista ja kansakouluntarkastajan suhdetta johtokuntaan koskevilta, kaipasi uudistusta, kaupunginvaltuusto päätti [2]) asettaa valiokunnan tarkastamaan ohjesääntöä ja valitsi [3]) sen jäseniksi vtt Borgin ja Ignatiuksen sekä kansakouluntarkastajan, filosofianmaisteri V. W. Öhbergin, filosofianmaisteri K. F. Heikelin ja professori Z. J. Cleven. Valiokunta ei antanut mietintöään kertomusvuoden kuluessa.

Yleisen kansankirjaston ottaminen kaupungin haltuun. Maistraatille osoitetussa esityksessä yleisen kansankirjaston toimikunta kirjaston perustajien ja muiden osakkaiden toimeksiannosta oli tarjonnut kirjaston otettavaksi kunnan haltuun. Tätä kirjastoa, joka oli perustettu vuonna 1860 lukuisten kaupungin asukkaitten keskuudessa toimeenpannulla keräyksellä, oli seuraavat yksitoista vuotta ylläpidetty lähinnä kirjalainamaksuista ja yksityisten henkilöiden avustuksista kertyneillä varoilla ja sen jälkeen pääasiallisesti kunnan myöntämillä määrärahoilla. Kirjalainain lukumäärä oli lukuvuonna 1874—75 ollut 14,033, ja kirjaston omistamain nidosten lukumäärä oli 2,372, niistä 1,516 ruotsinkielisiä ja 856 suomenkielisiä. Kirjaston menot olivat vuonna 1875 nousseet 2,474: 43 markkaan. — Kaupunginvaltuusto lähetti [4]) esityksen, jota maistraatti oli puoltanut, kolmimiehiseen valiokuntaan, jonka tuli laatia täydellinen ehdotus sekä kirjaston ja siihen yhdistetyn lukusalin järjestämisestä ja huoneiston hankkimisesta näille laitoksille että myös niiden laajentamis- ja ylläpitokustannuksista. Lisäksi valiokunnalle annettiin tehtäväksi antaa lausunto kaupungille vuoden 1874 paloviinaverosta [5]) tulevan osuuden käytöstä. Tämän valiokunnan jäseniksi valittiin [6]) vtt Ignatius, Ehrström ja Schauman sekä viimeksi mainitun heti saatua vapautuksen tehtävästään vt C. G. Estlander.

Kaikin puolin puoltavassa mietinnössään [7]) valiokunta ennen kaikkea korosti kansankirjaston ja siihen yhdistetyn lukusalin laatuisen laitoksen

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 21 §. — [2]) S:n 17 p. lokak. 9 §. — [3]) S:n 9 p. marrask. 17 §. — [4]) S:n 15 p. helmik. 1 §. — [5]) Ks. s. 149. — [6]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 6 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14.

siveellistä merkitystä. Tämä laitos, joka oli saanut alkunsa yksityisten henkilöiden varattoman väestön sivistystä ja viihtymystä kohtaan tuntemasta harrastuksesta, oli jo saanut osakseen kannatusta muiltakin tahoilta, erittäinkin kunnalta, ja oli menestyksellisesti toiminut tarkoitusperänsä hyväksi. Toimikunnan tarjouksen tarkoituksena oli luoda yritykselle taloudellisessakin suhteessa luja pohja ja siten taata kunnalle laajalti vaikuttavan, vähävaraisten luokkain jalostamiseen tähtäävän sivistysvälineen jatkuva olemassaolo, laitoksen, jonka toiminnan keskeytyminen olisi yhteiskunnalle todellinen vahinko. Tarjous antoi samalla tilaisuuden laitoksen järjestämiseen siten, että se onnellisesti kestäisi kilpailun varattoman työntekijän vaarallisimpien vihollisten, viinamyymäläin kanssa. Otaksuttavaa oli myöskin, ettei yksityisiltä eikä myöskään useilta kaupungissa varattomien luokkain hyväksi toimivilta yhdistyksiltä, kuten anniskeluosakeyhtiöltä, Helsingin säästöpankilta y. m. enempää kuin aikaisemminkaan tulisi puuttumaan uhrautuvaa harrastusta tätä hyödyllistä laitosta kohtaan, jonka syystäkin oli katsottava olevan omiansa vastaisen kaupunginkirjaston pohjaksi. — Kirjasto olisi otettava kaupungin haltuun kesäkuun 1 p:nä ja toistaiseksi säilytettävä silloisessa, tehtailija F. W. Grönqvistin talossa Kaivokadun 8:ssa sijaitsevassa neljä huonetta ja keittiön käsittävässä huoneistossaan, jossa kuitenkin olisi suoritettava joitakin korjaustöitä. Laitoksen vuosikustannukset valiokunta arvioi 5,000 markaksi. Laitoksen velkojen suorittamiseksi enintään 1,000 markan määrään sekä kuluvan vuoden menoihin voitiin valiokunnan mielestä sopivasti käyttää kaupungin osuus paloviinaveroon, 4,478: 99 markkaa. Laitoksen johtajaksi olisi kesäkuun 1 p:ään 1877 nimitettävä silloinen kirjastonhoitaja C. A. Gröneberg. Kirjaston vastainen hoito olisi uskottava kuusihenkiselle johtokunnalle, jonka jäsenistä kaksi vuosittain eroaisi, mutta voitaisiin valita uudelleen, ja jonka tulisi keskuudestaan valita puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja. Johtokunnan tulisi saada tehtäväkseen laatia ja lähettää kaupunginvaltuustolle laitoksen ohjesääntöehdotus sekä johtokunnan ja sen alaisten henkilöiden johtosääntöehdotukset. Toistaiseksi näytti olevan soveltuvilta osilta noudatettava yksityisen laitoksen suhteen voimassa olleita järjestyssääntöjä; kuitenkin olisi yritettävä pitää sekä kirjasto että lukusali yleisölle avoinna vuosi umpeensa määrätunteina joka ilta lukuunottamatta ainoastaan suurimpia kirkollisia juhlapäiviä. Lainausmaksut, yksi markka koko vuodelta ja viisi penniä yksityiseltä kirjalainalta, olisi säilytettävä muuttumattomina, kuitenkin ottaen huomioon, että kuten vuodesta 1872 lähtien oli ollut laita, uutteriksi ja huolellisiksi osoittautuneet kansakoulunoppilaat saisivat korvauksetta lainata kirjastosta kirjoja.

Asiaa uudestaan esiteltäessä kaupunginvaltuusto muutamin vähäisin poikkeuksin valiokunnan ehdotuksesta päätti [1]):

että kaupunki myöntyen toimikunnan tekemään tarjoukseen kesäkuun 1 p:nä ottaisi haltuunsa kirjaston ja siihen yhdistetyn lukusalin ynnä kaikki laitokselle kuuluvat kirjat, sanoma- ja aikakauslehdet sekä huonekalut ja muun omaisuuden;

ottaa vastatakseen laitoksen veloista enintään 1,000 markan määrään asti sekä osoittaa näiden maksamiseksi ja laitoksen muihin menoihin kertomusvuoden aikana kaupungille tulevan vuoden 1874 paloviinaveron osuuden; sekä

valita laitoksen vastaanottamista ja vastaista hoitoa varten kolme jäsentä ja kolme varajäsentä käsittävän johtokunnan, joka valittaisiin kolmeksi

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 3 §.

vuodeksi kerrallaan siten, että vuosittain yksi jäsen ja yksi varajäsen eroaisivat, kahtena ensimmäisenä vuonna arvan nojalla, mutta voitaisiin valita uudestaan; johtokunnan tuli keskuudestaan valita puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja.

Sen ohella kaupunginvaltuusto antoi johtokunnalle toimeksi:

tehdä tehtailija Grönqvistin kanssa seuraavaksi vuokravuodeksi sopimuksen laitoksen hallussa siihen asti olleen huoneiston vuokraamisesta 2,000 markan vuosivuokrasta ehdoin, että huoneiston kahden pienemmän huoneen välinen väliaikainen seinä poistettiin, kaasujohtoa tarpeen mukaan laajennettiin ja huoneet, mikäli se oli tarpeellista, siistittiin;

hankkia tarvittavat huonekalut;

ottaa laitokseen kirjastonhoitajan ja vahtimestarin;

asianmukaisessa järjestyksessä ilmoittaa painoasiain ylihallitukselle, että kunta kesäkuun 1 p:stä lukien ottaisi haltuunsa laitoksen, jota ilmoitettu henkilö tulisi hoitamaan johtokunnan ylivalvonnan alaisena;

tehdä valtuustolle ehdotuksen sekä laitoksen ohjesäännöksi että johtokunnan ja sen alaisten henkilöiden johtosäännöksi; sekä

kunnes mainittu ohjesääntö vahvistettaisiin, soveltuvilta osilta noudattaa laitoksen voimassa olevia järjestyssääntöjä, kuitenkin ottaen huomioon, että kirjasto ja lukusali, mikäli se oli tarpeellista, oli pidettävä yleisölle avoinna joka ilta, suurimpia kirkollisia juhlapäiviä lukuunottamatta.

Vaakamestarinapulaisen ottaminen tuulaakikamariin. Tuulaakikamarin ulkomailta tulevien tavarain toimiston vaakamestari J. V. Nygren oli maistraatilta anonut, että mainittuun toimistoon otettaisiin apulainen sekä että koska osa vaakamestarille tulevista virkasivutuloista tällöin sopivimmin siirtyisi apulaiselle, vaakamestarille tästä korvaukseksi myönnettäisiin määrätty prosentti toimistossa kaupungille kannetuista liikennemaksuista. Jättäen tämän asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi maistraatti ehdotti, että pyydetty apulainen otettaisiin toimeen heti 200 markan kuukausipalkkioin, mutta katsoi, että kysymys vaakamestarin palkkiosta oli jätettävä ratkaisematta, kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä palkkaussääntö laadittiin. — Kaupunginvaltuusto päätti [1]), että apulainen, jolla olisi oikeus vaakatodistusten antamiseen ja joka saisi maistraatin ehdottaman palkan, heti otettaisiin mainittuun toimistoon merenkulun kestämisajaksi, mutta lähetti asian muilta osiltaan aikaisemmin asetettuun palkkausvaliokuntaan [2]). — Myöhemmin valtuusto mainitun valiokunnan lausunnossaan [3]) esittämän ehdotuksen mukaisesti erityisesti liikennemaksuihin odotettavissa olevien muutosten [4]) johdosta päätti [5]) evätä ehdotuksen puheena olevan vaakamestarin palkkaustavan muuttamisesta, mutta samalla määrätä, että mainittuun toimistoon seuraavanakin vuonna toukokuun 1 p:stä vuoden loppuun otettaisiin apulainen, joka 200 markan kuukausipalkkiosta vaakamestarin valvomana ja hänen vastuullaan avustaisi virkahuoneessa suoritettavassa työssä ja joka siten myös oikeutettaisiin antamaan vaakatodistuksia.

Satamakirjanpitäjäntoimen hoitaminen. Maistraatin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto määräsi [6]) kauppalaivankapteeni C. E. Sederholmin virkaan liittyvin palkka- y. m. eduin hoitamaan avoinna olevaa satamakirjanpitäjäntointa.

Palohenkilökunnan lisääminen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 asettanut [7]) vakinaisen palokomennuskunnan lisäämistä koskevaa kysymystä

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 23 §. — [2]) Ks. s. 49. — [3]) Valt. pöytäk. 4 p. lokak. liite C. — [4]) Ks. s. 58. — [5]) Valt. pöytäk. 4 p. lokak. 3 §. — [6]) S:n 18 p. jouluk. 9 § ja 22 p. jouluk. 19 §. — [7]) Ks. s. 69.

valmistelemaan valiokunnan, jonka lisäksi tuli harkita, voitaisiinko palomiehistö, jos sitä siten lisättiin, velvoittaa vuorotellen avustamaan poliisia vartiokäynnissä yönaikaan. Asiasta antamassaan lausunnossa [1]) valiokunta toi esiin, että palomiehistöä epäilemättä oli lisättävä, mutta huomautti samalla, että lisäyksen, erittäinkin katsoen tulevan vesijohdon merkitykseen, todennäköisesti ei tarvinnut jäädä pysyväiseksi. Valiokunnan mielestä ei senvuoksi ollut syytä silloisissa oloissa koettaa luoda palokunnalle pysyväistä uutta järjestelyä, erittäinkin koska vielä oli epätietoista, tekisikö senaatin tarjoaman höyryruiskun [2]) vastaanottaminen palolaitoksen henkilökunnan vähentämisen mahdolliseksi. Osaksi näistä syistä, mutta ennen kaikkea jotta eivät voimain hajoittamisen takia molemmat tarkoitukset jäisi saavuttamatta, valiokunta myöskään ei voinut puoltaa ehdotusta, että palovartijan- ja poliisintoimet jossakin määrin yhdistettäisiin. Sitävastoin sopi valiokunnan mielestä lyhyehköksi ajaksi koetteeksi ottaa ylimääräistä palomiehistöä. Olisi tuskin vaikeata löytää kaupungissa asuvien vapaaehtoiseen palokuntaan kuulumattomien työläisten keskuudesta sellaisia, jotka sitoutuisivat tulipalon sattuessa vähäisestä maksusta antautumaan palolaitoksen käytettäviksi sekä väliaikoina joitakin kertoja sopivina aikoina saapumaan sammutusharjoituksiin, joissa he jonkin verran tottuisivat komentotapaan sekä niihin töihin, joihin heitä pääasiallisesti voitiin käyttää, ensi sijassa veden pumppuamiseen ruiskuja varten. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [3]) toukokuun 1 p:n ja marraskuun 1 p:n väliseksi ajaksi ottaa palolaitoksen palvelukseen 40 kaupungissa asuvaa miestä, jotka enintään 60 markan palkkiosta sitoutuisivat tulipalon sattuessa antautumaan palolaitoksen käytettäviksi ja väliaikoina sopivissa tilaisuuksissa saapumaan toimikunnan tarpeellisiksi katsomiin harjoituksiin.

V. t. kaupunginkamreerin ja v. t. kaupunginkassanhoitajan viranhoitomääräykset. Maistraatti ilmoitti [4]) yhteisen maistraatin määränneen kaupunginkassanhoitajan, filosofianmaisteri J. A. Söderströmin, toistaiseksi hoitamaan avointa kaupunginkamreerinvirkaa ja silloin hajoitetun suomalaisen sotakomisariaatin kamarikirjurin, sotakamreeri F. A. Sandellin, sillävälin hoitamaan kaupunginkassanhoitajanvirkaa.

Kunnalliskalenterin julkaiseminen. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto antoi valiokunnalle tehtäväksi [5]) laatia ja julkaista Helsingin kunnalliskalenterin, joka sisältäisi tietoja kaupungin eri virastojen, hallitusten ja lautakuntain palveluksessa olevista henkilöistä, kaupungin vuoden 1877 talousarviosta ja lisäksi tietoja, joita valiokunta mahdollisesti katsoi olevan otettava kalenteriin.

Julkaisujen lähettäminen Tukholman kaupunginvaltuustolle. Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [6]) lähettää kappaleen valtuuston vuoden 1875 painettuja valiokuntamietintöjä lahjaksi Tukholman kaupunginvaltuustolle.

Vedenpuutteen lieventämistä tarkoittavia toimenpiteitä. Maistraatin ilmoitettua kaupunginvaltuustolle, että maistraatti asian kiireellisyyden takia oli tekemättä valtuustolle erityistä esitystä ryhtynyt erinäisiin toimenpiteihin kaupungissa vallitsevan vedenpuutteen lieventämiseksi, valtuusto päätti [7]) hyväksyä maistraatin toimenpiteen.

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk., liite E. — [2]) Ks. s. 166 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 20 §. — [4]) S:n 17 p. lokak. 13 §. — [5]) S:n 22 p. jouluk. 18 §. — [6]) S:n 18 p. tammik. 4 §. — [7]) S:n 11 p. tammik. 8 §.

N. s. Antipoffin talossa vallitsevat terveydelliset epäkohdat. Ruotsalais-suomalaisen seurakunnan pastorinvirasto ilmoitti, että arveluttavan suuri joukko lavantautia ja tulirokkoa sairastavia henkilöitä, joista monet olivat täydellisesti vailla hoitoa ja sopivaa ravintoa, eli suuressa ahtaudessa Uudenmaankadun varrella sijaitsevassa n. s. Antipoffin talossa, ja anoi pikaisia toimenpiteitä siellä vallitsevien terveydellisten epäkohtain poistamiseksi, koska ne olivat omiaan levittämään kulkutauteja kaupunkiin. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [1]), koska kaupunkiin vielä ei ollut perustettu terveyslautakuntaa, anoa läänin kuvernööriltä toimenpiteihin ryhtymistä mainittujen epäkohtain poistamiseksi.

Pakkoluovutusjutussa annettu haaste. Kaupungin läheisyyteen suunnitellun kuritushuonevankilan rakennustoimikunnan [2]) haastettua Helsingin kaupunkikunnan Helsingin pitäjän kihlakunnanoikeuteen todistamaan toimikunnan Kumtähden säterin omistajaa, vapaaherra Hj. E. G. von Bonsdorffia vastaan vireille panemassa oikeusjutussa, joka koski kuritushuonevankilan tarpeisiin pakkolunastetusta maasta suoritettavaa korvausta, kaupunginvaltuusto toimitti [3]) haasteen rahatoimikamarille ja antoi sille tehtäväksi valvoa oikeudenkäynnissä kaupungin oikeutta.

Lausunto väkijuomain vähittäismyyntioikeudesta. Viurilan polttimo-osakeyhtiön maistraatille tekemän anomuksen saada kaupungissa vähittäin myydä yhtiön valmistamaa likööriä, konjakkia ja punssia sekä kuningas-, kumina- ja muita hienompia paloviinalaatuja, mistä anomuksesta maistraatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto lähetti [4]) vuonna 1875 paloviinan vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevia kysymyksiä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [5]). Tämän mietinnössään [6]) esittämän ehdotuksen ja saman yhtiön samaa tarkoittavan anomuksen johdosta aikaisemmin tekemänsä päätöksen [7]) mukaisesti valtuusto päätti [8]) lausunnossaan ilmoittaa, että valtuusto, mikäli asia sitä koski, epäsi anomuksen.

Lausunto paloviinan ja väkiviinan vähittäismyyntitavasta. Helsingin anniskeluosakeyhtiön toimikunta oli maistraatilta anonut lupaa saada harjoittaessaan yhtiölle vuosiksi 1876 ja 1877 myönnettyä yksinoikeutta paloviinan anniskeluun kaupungissa aikaisemmin annetusta määräyksestä poiketen pitää kaupan ainakin sokeroituja ja maustettuja paloviinalajeja sekä väkiviinaa valmiiksi pulloihin mitattuna. Maistraatin pyydettyä asiasta kaupunginvaltuuston lausuntoa valtuusto lähetti [9]) sen valiokuntaan [7]), joka vuonna 1875 oli asetettu käsittelemään paloviinan vähittäismyyntiä ja anniskelua koskevia kysymyksiä. Tämän valiokunnan mietinnössään [10]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen päätti [11]) lausunnossaan ilmoittaa, että valtuuston mielestä toimikunnan anomukseen voitiin myöntyä.

Anniskeluoikeutta koskevia lausuntoja. Leipurimestari F. E. Ekbergin [12]), ravintoloitsijain A. Holmgrenin [12]) ja K. Kämpin [12]), kauppiaanleski M. C. Kleineh'n [12]), ravintoloitsijain D. Gavriloffin [13]), F. Forsströmin [13]), K. Sundqvistin [13]) ja J. Baltscheffskijn [13]), merikapteeni F. L. Henellin [13]), sokerileipurien G. Tiljanderin [13]) ja J. W. Träskelinin [13]), aliupseerinleski J. Majevskin [13]), ravintolanemäntä M. F. Enqvistin [13]), ravintoloitsijain J. K. G. Ståhlhanen [13]), P. G. Nymarkin [13]) ja J. Grönstrandin [14]), neiti Ch. Söderbergin [14]), ravintoloit-

[1]) Valt. pöytäk. 21 p. marrask. 22 §. — [2]) Ks. s. 22, 97 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. 13. p. jouluk. 8 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 14 §. — [5]) Ks. s. 76. — [6]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik., liite A. — [7]) Ks. s. 76. — [8]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 3 §. — [9]) S:n 27 p. tammik. 4 §. — [10]) S:n 1 p. helmik., liite D. — [11]) S:n s:n 8 §. — [12]) S:n 7 p. tammik. 4 §. — [13]) S:n 27 p. tammik. 3 §. — [14]) S:n 10 p. helmik. 3 §.

sijain J. Lindgrenin [1]), K. A. Sundqvistin [2]), V. Nyströmin [3]) ja H. Jauckensin [4]) sekä sokerileipurinleski Ch. W. Catanin [5]) anomusten johdosta, jotka koskivat paloviinan ja muiden väkevien juomain anniskeluoikeutta ja joista maistraatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti maistraatille ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä olisi antanut aihetta anomusten epäämiseen.

Kauppias A. Brofeldtin ja hänen vaimonsa C. Brofeldtin, ravintoloitsijain G. Blomqvistin, H. Jauckensin, C. Semmelis'in, G. Hagströmin, A. Winterin ja S. Nikolajeffin sekä ravintolanemäntä K. C. Sarinin samaa tarkoittavista anomuksista kaupunginvaltuusto päätti [6]) maistraatille antamassaan lausunnossa huomauttaa, ettei niidenkään hyväksyminen kohdannut estettä valtuuston taholta, edellyttäen kuitenkin, että maistraatti erinäisten anomusasiakirjoissa olevien puutteellisuuksien johdosta, joihin maistraatti oli viitannut, huolehti niiden täydentämisestä siten, että kaikki asetusten mukaiset määräykset asianmukaisesti otettiin huomioon.

Porvarinvaimo M. S. Strandbergin samanlaisesta anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti [7]) antaa samaan suuntaan käyvän lausunnon ehdoin, että hakija hankki itselleen oikeuden ravintolaliikkeen harjoittamiseen kaupungissa.

Myöskin lääninkanslistinleski M. Ekbergin [8]), leipurimestari F. E. Ekbergin [9]), kauppias A. Brofeldtin ja hänen vaimonsa C. Brofeldtin [9]) sekä kauppias F. L. Henellin [9]) anomuksista, joista ensiksi ja viimeksi mainitun anomukset kohdistuivat vuosiin 1877 ja 1878 ja muitten vuoteen 1877, kaupunginvaltuusto päätti antaa puoltavan lausunnon edellyttäen, että hakijoilla oli oikeus harjoittaa ravintolaliikettä kaupungissa.

Ruokalanpitäjätär K. L. Lindénin [10]) anomuksen saada ruokalassaan anniskella ruokaryyppyjä ja vahtimestari F. E. Rönnbergin [11]) anomuksen saada Kaivohuoneentien varrella olevalla veistämöyhtiön tontilla olevan vajan viereisellä kentällä kesäkuun 1 p:n ja lokakuun 15 p:n välisenä aikana anniskella paloviinaa ja muita väkeviä juomia kaupunginvaltuusto maistraatille antamissaan lausunnoissa ehdotti evättäviksi.

Lausuntoja anniskeluoikeudesta höyrylaivoissa. Höyrylaivain Fänrik Stål, Adlercreutz, Thyra ja Lotta Svärd päällikköjen J. Liljerothin, C. J. Petterssonin, J. E. Sjöblomin ja J. Sundströmin anomuksista saada purjehduskauden aikana mainituissa laivoissa anniskella paloviinaa ja muita väkeviä juomia kaupunginvaltuusto päätti [12]) maistraatille lausua, että valtuustolla edellyttäen, ettei anniskelu tapahtunut kaupungin laitureissa, ei ollut tiedossaan mitään, minkä johdosta anomukset olisi evättävä.

Lausunto oikeudesta teollisuusnäyttelyn aikana harjoittaa kahvila-, sokerileipuri- ja ravintolaliikettä anniskeluoikeuksin. Suunnitellun yleisen teollisuusnäyttelyn toimikunnan anottua maistraatilta oikeutta saada antaa jonkun tai joidenkin siihen sopivain henkilöiden näyttelyn aikana harjoittaa kahvila-, sokerileipuri- ja ravintolaliikettä ynnä paloviinan ja muiden väkevien juomain anniskelua sekä Ullanlinnan kaivopuistossa olevassa näyttelyhuoneistossa että siihen kuuluvassa lisärakennuksessa, kaupunginvaltuusto päätti [13]) maistraatille annettavassa lausunnossa ilmoittaa, että valtuusto, mikäli asia sitä koski, myöntyi toimikunnan anomukseen.

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. maalisk. 13 §. — [2]) S:n 2 p. toukok. 4 §. — [3]) S:n s:n 5 §. — [4]) S:n 9 p. toukok. 7 §. — [5]) S:n 23 p. toukok. 8 §. — [6]) S:n 7 p. tammik. 5 §. — [7]) S:n 28 p. maalisk. 11 §. — [8]) S:n 21 p. marrask. 19 §. — [9]) S:n 22 p. jouluk. 16 §. — [10]) S:n 20 p. huhtik. 7 §. — [11]) S:n 23 p. toukok. 7 §. — [12]) S:n 23 p. toukok. 9 ja 10 §, 1 p. kesäk. 16 § ja 8 p. kesäk. 5 §. — [13]) S:n 10 p. helmik. 2 §.

Lausunto käsityöläis- ja teollisuuskoulujen perustamista koskevasta komiteanmietinnöstä sekä teollisuusjohtokunnan johtosääntöehdotuksesta. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuustolta lausuntoa erään valtion komitean laatimasta asetusehdotuksesta, joka koski maamme sunnuntai-, ilta- ja teknillisten realikoulujen muuttamista käsityöläis- ja teollisuuskouluiksi, sekä teollisuusjohtokunnan johtosääntöehdotuksesta valtuusto lähetti [1]) asian viisihenkiseen valiokuntaan, joka olisi päätösvaltainen kolmen jäsenen ollessa saapuvilla, ja valitsi [2]) siihen vtt Heimbergerin, Mellinin, Ignatiuksen ja Granholmin sekä tehtaanomistaja F. Idestamin. — Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta antaen tunnustuksensa komitean ehdotuksen ansioille esitti sitä vastaan lukuisia muistutuksia. Tärkeimmät näistä koskivat käsityöläis- ja teollisuuskoulujen jakoa ylempiin ja alempiin kouluihin. Valiokunnan mielestä alempi käsityöläiskoulu oli asetusehdotuksen 6 ja 7 §:ää muuttamalla kokonaan poistettava ohjelmasta ja sen sijaan ylempi käsityöläiskoulu »käsityöläiskoulun» nimisenä jonkin verran lisätyin oppijaksoin säädettävä perustettavaksi jokaiseen kaupunkiin. Samaten olisi ylempi teollisuuskoulu useita johtosäännön pykäliä muuttamalla poistettava ja sen sijaan perustettava »teollisuuskouluksi» nimitettäviä alempia teollisuuskouluja Turkuun, Nikolainkaupunkiin, Tampereelle ja Viipuriin, jolloin opetuskieli Turun ja Nikolainkaupungin kouluissa olisi ruotsi ja molemmissa muissa suomi, minkä lisäksi Viipurin teollisuuskouluun olisi järjestettävä laivanrakennuksen kurssi. Lukukausijako olisi teollisuuskouluissa järjestettävä siten, ettei lomaaikoja, kuten 35 §:ssä oli ehdotettu, sovitettaisi yhdeksi syys- ja yhdeksi kevätkuukaudeksi, vaan sensijaan kahdeksi peräkkäiseksi kuukaudeksi toukosyyskuussa. Teollisuusjohtokunnan ehdotettuun järjestelyyn oli valiokunnan mielestä tehtävä se muutos, että ainoastaan yksi johtokunnan jäsenistä, nimittäin käsityöläis- ja teollisuuskoulujen tarkastaja, sekä sihteeri merkittäisiin vakinaiseen palkkasääntöön, jota vastoin muut jäsenet otettaisiin palkkiota vastaan. Sitäpaitsi valiokunta kohdisti erinäisiä muistutuksia komitean asetusehdotuksen 25, 26, 64 ja 65 §:ää vastaan. — Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyläten useimmat valiokunnan huomautuksista päätti [4]) lausunnossaan huomauttaa, että kaupunginvaltuusto oli havainnut valtion komitean laatimat ehdotukset pääkohdittain erinomaisen tarkoituksenmukaisiksi ja valtuuston käsitystä käsityöammattien ja teollisuuden tarpeista vastaaviksi, mutta kuitenkin katsonut tarpeelliseksi esittää joitakin huomautuksia käsityöläis- ja teollisuuskouluja koskevan asetusehdotuksen 2, 25, 64 ja 65 §:ää vastaan. 2 §:n määräystä vastaan, että jokaisessa kaupungissa tuli olla ainakin yksi alempi käsityöläiskoulu, huomautettiin, että kaupunkikuntia tuskin ilman valtiosäätyjen annettavaa lakia voitiin velvoittaa suorittamaan puheena olevain ja niiden kaltaisten oppilaitosten aiheuttamia menoja. 25 §:n määräyksen sijaan, jonka mukaan käsityöjohtokunnan tuli valita käsityöläiskoulun johtokunnan puheenjohtaja, näytti olevan säädettävä, että kunnan tuli valita tällaisen johtokunnan puheenjohtaja ja jäsenet. Tutkiessaan 64 §:ssä edellytetyllä tavalla ulkomaisten oppilaitosten ja viranomaisten opettajiksi pyrkijöille antamia todistuksia teollisuusjohtokunnan tulisi hankkia lausunto Helsingin polyteknilliseltä koululta, ja 65 §:ää muuttamalla olisi säädettävä, että ulkomaalaisen, joka koetteeksi määrättiin opettajanvirkaa hoitamaan, tuli saada viranhoitomääräyksensä käsityöjohtokunnan välityksellä senaatin

[1]) Valt. pöytäk. 20 p. huhtik. 12 §. — [2]) S:n s:n 16 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 23. — [4]) S:n 30 p. toukok. 2 §.

talousosastolta. 25 ja 65 §:ään kohdistetut huomautukset oli valiokunta ehdottanut.

Suomen kansalaisoikeutta koskevat anomukset. Venäjän alamaisten viinuri N. Nikolajeffin [1]), parturi E. E. Vogtin [2]), kauppakirjanpitäjä I. Schkollnoffin [3]) ynnä hänen vaimonsa ja kahden lapsensa sekä kauppakirjanpitäjäin Th. Studen [4]) ja D. I. Titoffin [5]) sekä ent. aliupseerin S. Gorbatoffin [6]) Suomen kansalaisoikeutta koskevien anomusten johdosta, joista anomuksista läänin kuvernöörin lähetepäätöksillä oli pyydetty kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä antaisi aiheen anomusten epäämiseen.

Lausuntoja oikeudesta omistaa kaupungissa kiinteistöjä. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 lausunut [7]) välskäri F. W. Kotherin ja ent. kirjurin N. Antonoffin anomuksista saada omistaa kaupungissa kiinteistöjä, ettei valtuustolla ollut tiedossaan mitään, minkä johdosta nämä anomukset olisi evättävä. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [8]) senaatin myöntyneen molempiin näihin anomuksiin.

Preussin alamaisen, kauppias K. H. L. W. Heitmanin anomuksesta, joka koski oikeutta kiinteistön omistamiseen kaupungissa ja josta senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto niinikään päätti [9]) lausunnossaan esittää, ettei valtuustolla ollut tiedossaan mitään, mikä voisi antaa aiheen sen epäämiseen. Tämänkin anomuksen maistraatti sittemmin ilmoitti [10]) senaatin hyväksyneen.

Ent. esikuntakapteenin N. Lastotschkinin anomuksen johdosta, että hänelle, vaikkakaan hän ei ollut Suomen alamainen, myönnettäisiin sama oikeus, mistä anomuksesta läänin kuvernööri oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti [11]) lausunnossaan ilmoittaa, ettei kaupungin taholta ollut mitään huomauttamista anomuksen hyväksymistä vastaan, mikäli se ei millään tavalla vähentänyt kaupungin oikeutta verojen saamiseen kiinteistöstä.

Lausunto biljardinpito-oikeudesta. Ravintoloitsija K. Sundqvistin anomuksen johdosta, että hän kaupungissa harjoittamansa ravintolaliikkeen yhteydessä saisi pitää yleisön käytettäväksi tarkoitetun biljardin, mistä anomuksesta senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti [12]) ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä voisi olla esteeksi anomuksen hyväksymiselle.

Lausunto kotipaikkaoikeudesta. Läänin kuvernöörin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa Alavieskan kunnallishallituksen vaatimuksesta, että kaupunki velvoitettaisiin ottamaan palvelijatar G. G. Koskela ja hänen tyttärensä kaupunkikunnan jäseniksi sekä maksamaan kustannukset heidän lähettämisestään Helsingistä Alavieskaan, valtuusto ensin lähetettyään [13]) asian maistraattiin ja vaivaishoitojohtokuntaan päätti [14]) lähettää kuvernöörille mainittujen viranomaisten lausunnot, jotka vastasivat valtuuston käsitystä asiasta.

Lausunto panttilainausliikkeen perustamisluvasta. Kauppa-asiamies A. A. Pihlgrénin korkeimpaan paikkaan tekemän anomuksen johdosta, joka koski lupaa kaupunginhallituksen valvonnan alaisen panttilainausliikkeen perusta-

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 2 §. — [2]) S:n 28 p. maalisk. 5 §. — [3]) S:n 23 p. toukok. 18 §. — [4]) S:n 27 p. kesäk. 8 §. — [5]) S:n 8 p. elok. 15 §. — [6]) S:n 5 p. jouluk. 11 §. — [7]) Ks. s. 81. — [8]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 4 § ja 20 p. huhtik. 11 §. — [9]) S:n 29 p. helmik. 10 §. — [10]) S:n 5 p. syysk. 8 §. — [11]) S:n 27 p. kesäk. 7 §. — [12]) S:n 7 p. maalisk. 8 §. — [13]) S:n 5 p. syysk. 12 §. — [14]) S:n 5 p. jouluk. 9 §.

miseen ja sen liikkeen harjoittamiseen, mistä anomuksesta läänin kuvernööri oli pyytänyt kaupunginvaltuustolta lausuntoa, valtuusto päätti [1]) asiaa valmistelemaan asettaa valiokunnan, jonka myös tuli antaa lausunto pörssiyhdistyksessä aikoinaan laaditusta ehdotuksesta, joka koski kunnan valvoman panttilainausliikkeen perustamista. Valiokunnan jäseniksi valittiin [2]) vtt Borgström ja Nybom sekä filosofianmaisteri A. H. Chydenius.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta ensiksi lausui, että pörssiyhdistyksessä laadittu ehdotus ei ollut tarkoittanut kunnan valvonnan alaista panttilainauslaitosta, minkä johdosta valiokunta ei ollut pitänyt asianaan erikoisesti lausua siitä mielipidettään. Oli kuitenkin syytä harkita, oliko kunnalle edullista lisätä jo ennalta monimutkaiseen taloushallintoonsa vielä sellaisen laitoksen valvontaa, joka oikeastaan oli liikkeen luontoinen ja jo siten jäi kunnalta kohtuudella vaadittavan, sen omien jäsenten etua tarkoittavan huolenpitotoiminnan puitteiden ulkopuolelle. Valiokunnan mielestä oli täysi syy jättää tällaiset laitokset yksityisen yritteliäisyyden varaan, mikäli sitä oli odotettavissa eikä laitoksen tarve ollut erityisen pakottava. Tämä ei kuitenkaan estänyt kuntaa mikäli mahdollista järjestämästä tätä laitosta viranomaistensa tai luottamusmiestensä valvottavaksi, mikä sitäpaitsi olisi laitokselle itselleenkin eduksi, jos se halusi saada yleisön luottamuksen osakseen. Joka tapauksessa olisi tällaisen laitoksen valvonta luotettavimmin järjestetty, jos siitä huolehtisivat arvossapidetyt henkilöt ja sen toiminta olisi mahdollisimman julkista. Että panttilainausliike sellaisissa oloissa oli hyödyllinen laitos ja olisi sitä Helsingissäkin, todistivat ne kokemukset, joita oli tehty muilla paikkakunnilla, missä panttilainauslaitoksia oli olemassa, ja se oli sitäpaitsi yleisesti tunnustettu tosiasia. Tällainen hyvin hoidettu laitos kilpailisi terveellisesti kaupungissa harjoitetun järjestämättömän panttilainauksen kanssa, jolle usein tuntui olevan tärkeämpää voida armottomasti nylkeä ahdinkoon joutuneilta henkilöiltä heidän viimeiset varansa kuin tarjota heille todellista apua. Mitään erityistä lupaa valiokunta ei katsonut suunnitellun laitoksen perustamiseen tarvittavan, kunhan panttilainaaja noudatti voimassa olevia lakeja ja asetuksia. Hakemukseen liitetyssä laitoksen ohjesääntöehdotuksessa edellytetty kaupungin taholta järjestettävä laitoksen valvonta ei kuitenkaan valiokunnan mielestä ollut tyydyttävästi suunniteltu, ja joka tapauksessa olisi hakijan tavallisessa järjestyksessä tehtävä tällaista kaupungin myötävaikutusta koskeva anomus kaupunginvaltuustolle, joka sen tutkimuksen jälkeen hyväksyisi tai hylkäisi. — Valiokunta ehdotti, että valtuusto antaisi asiasta lausuntonsa edellä mainittuihin näkökohtiin nojautuvan, valiokunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti. Sen ohessa valiokunta anoi, että valtuusto antaisi kolmen lainopillisesti sivistyneen henkilön muodostamalle valiokunnalle tehtäväksi laatia ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen annettavaksi esitykseksi, jossa anottaisiin selityksen aikaansaamista perustuslain määräämässä järjestyksessä Rik. K:n 49 luvun 2 §:ään, mikäli tämä eri tavoin tulkittu lainkohta koski oikeutta varastetun tavaran takaisin ottamiseen henkilöltä, joka piti sitä hallussaan vilpittömässä mielessä, sekä siinä tapauksessa, että tämä selitys myöntäisi tällaisen oikeuden ilman lunastusmaksua, lisäsäännöksen antamista, jossa säädettäisiin, että Hänen Majesteetillaan oli oikeus poikkeustapauksissa, esim. mikäli asia koski panttilainauslaitoksia, joiden voitiin katsoa ansaitsevan erityistä luottamusta,

[1]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 14 §. — [2]) S:n s:n 15 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 41.

julkaistavalla asetuksella määrätä, että lunastusta oli suoritettava vilpittömässä mielessä hallussa pidetystä varastetusta tavarasta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) eväten ehdotuksen edellä mainitun esityksen antamisesta palauttaa asian valiokuntaan, jonka tuli yksityiskohtaisesti tarkastaa suunnitellun panttilainauslaitoksen ohjesääntöehdotus ja laatia ehdotus epääväksi lausunnoksi ja siinä m. m. tuoda esiin, että muutamat hakijan ohjesääntöehdotuksen korkoa koskevat määräykset olivat vastoin voimassa olevaa lakia, että kaupunginhallitus ei sopivasti voinut ottaa hoitaakseen laitoksen ehdotettua valvontaa sekä ettei laitoksen vapauttaminen kaupungille tulevista huutokauppamaksuista tuntunut tarpeelliselta.

Valiokunta ei vuoden varrella antanut uutta mietintöä.

Lausunto sikari- ja savuketehtaan perustamisluvasta. Senaatin siviilitoimituskunnan lähetepäätöksellään pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa pietarilaisen kauppiaan G. Wasilin tekemästä anomuksesta saada perustaa kaupunkiin sikari- ja savuketehdas, valtuusto päätti [2]) lausunnossaan ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään huomauttamista anomuksen hyväksymistä vastaan.

Ilmoitus uusien kaupunginvaltuutettujen vaalista vuosiksi 1876—78. Maistraatti ilmoitti [3]), että raastuvankokouksessa valittaessa kuusitoista kaupunginvaltuutettua niiden sijaan, jotka vuonna 1875 oli arvalla määrätty eroamaan [4]), seuraavat henkilöt oli valittu kaupunginvaltuutetuiksi vuosiksi 1876—78, nimittäin valtiokonttorin tirehtööri C. G. Borg, pankinjohtaja F. K. J. Nybom, tilastotoimiston tirehtori, filosofiantohtori K. E. F. Ignatius, yliopistonkamreeri N. C. Westermarck, professori L. H. S. Mechelin, päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman, kauppias E. A. Bäck, pankinjohtaja, laamanni A. J. Rudbäck, muurarimestari A. Ärt, esittelijäsihteeri S. V. Calamnius, kauppiaat C. F. Blomberg, E. Rudolph ja W. Ahlfors, professori C. G. Estlander, filosofianmaisteri O. Höijer ja eversti S. Grunér.

Vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä. Kaupunginvaltuusto epäsi vtn Waseniuksen anomuksen, että hänet vapautettaisiin kaupunginvaltuutetun tehtävästä, mutta vapautti [5]) hänet siitä tilapäisesti maalis-, huhti- ja toukokuuksi. Hakijan sen jälkeen uudestaan anottua vapautusta valtuuston jäsenyydestä valtuusto myöntyi [6]) hänen anomukseensa.

Vt Lagerborg vapautettiin [7]) anomuksestaan valtuuston jäsenyydestä toukokuun 23 p:stä elokuun loppuun.

Vt Höijer vapautettiin [8]) anomuksestaan kaupunginvaltuutetun tehtävästä, ensin väliaikaisesti syyskuun 6 p:stä lokakuun loppuun ja myöhemmin [9]) kokonaan.

Vtn Dalströmin anomuksen samanlaisen vapautuksen myöntämisestä hänelle lokakuun 5 p:stä vuoden loppuun valtuusto sitävastoin epäsi, mutta vapautti [10]) hakijan niiden valiokuntain jäsenyydestä, joihin hän kuului.

Vt Jansson, joka oli anonut [11]) vapautusta valtuutetun tehtävästä, peruutti [12]) anomuksensa arvan määrättyä hänet eroamaan vuoden päättyessä.

Kaupunginvaltuutettujen täydennysvaalit. Maistraatti ilmoitti, että raastuvankokouksessa toimitetuissa kaupunginvaltuutettujen täydennysvaa-

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 2 §. — [2]) S:n 4 p. lokak. 10 §. — [3]) S:n 11 p. tammik. 1 §. — [4]) Ks. s. 83. — [5]) Valt. pöytäk. 29 p. helmik. 12 § ja 7 p. maalisk. 1 §. — [6]) S:n 1 p. kesäk. 12 §. — [7]) S:n 23 p. toukok. 1 §. — [8]) S:n 5 p. syysk. 1 §. — [9]) S:n 31 p. lokak. 17 §. — [10]) S:n 4 p. lokak. 21 §. — [11]) S:n 17 p. lokak. 20 §. — [12]) S:n 31 p. lokak. 4 §.

leissa vtn Waseniuksen sijaan, joka oli vapautettu [1]) valtuutetun tehtävästä, ja vtn Grunérin sijaan, joka oli muuttanut [2]) kaupungista, oli valittu valtuutetuiksi v. t. kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist [3]) ja valtionrautateiden ratatirehtööri E. E. Wasastjerna [3]) ja myöhemmin toimitetuissa täydennysvaaleissa eronneen vtn Höijerin sijaan Suomen pankin tirehtööri E. Lindebäck [4]).

Kaupunginvaltuutettujen eroamisarvonta. Kunnallisasetuksen 31 §:n mukaisesti toimitetun kuudentoista kaupunginvaltuutetun eroamisarvonnan tuloksena oli [5]), että seuraavat valtuutetut vuoden päättyessä joutuivat eroamaan, nimittäin vtt Collan, Dalström, Edlund, Ehrström, Fagerroos, Forsman, Granholm, Jansson, Kiseleff, Lagerborg, Margelin, Mellin, Sanmark, Strömberg ja Wavulin samoinkuin se valtuutettu, joka valittaisiin eronneen vtn Waseniuksen sijaan. Arvonnan tulos oli saatettava maistraatin tietoon, jotta se voisi ryhtyä toimenpiteihin uusien valtuutettujen valitsemiseksi arvottujen sijaan.

Ilmoitus uusien kaupunginvaltuutettujen vaalista vuosiksi 1877—79. Maistraatti ilmoitti [6]), että raastuvankokouksessa valittaessa kuusitoista uutta kaupunginvaltuutettua vuoden päättyessä eroavien [7]) sijaan oli valittu kaupunginvaltuutetuiksi lähinnä seuraaviksi kolmeksi vuodeksi seuraavat henkilöt, nimittäin professori C. G. Ehrström, v. t. kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist, apteekkari A. Collan, muurarimestari O. W. Margelin, kultaseppämestari O. R. Mellin, valtiokonttorin tirehtööri S. V. Dalström, professori, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand, kirjakauppias G. W. Edlund, päätoimittaja ja kapteeni R. O. Lagerborg, valtionrautateiden päällikkö, valtioneuvos G. Strömberg, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. F. Forsman, tehtailija F. W. Grönqvist, ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf, konsuli, kauppaneuvos N. Kiseleff, insinöörikapteeni C. G. Sanmark ja tehtailija J. W. Alander [8]).

Ilmoitus taksoitus- ja tutkijalautakunnan sekä vuoden 1876 tilintarkastajain vaalista. Maistraatti ilmoitti [9]), että yleisessä raatuvankokouksessa oli valittu taksoitus- ja tutkijalautakuntain jäseniksi sekä vuoden 1876 tilien tarkastajiksi seuraavat henkilöt, nimittäin:

1) taksoituslautakunnan jäseniksi:

a) elinkeinon- tai liikkeenharjoittajista: tehtailija J. W. Alander, kauppias W. Beregavoi, kirjaltaja V. Brandstake, leipurimestari F. E. Ekberg, apteekkari A. F. Girsén, kauppiaat C. Göhle ja C. A. Löfgren, maalarimestari K. O. Mattlin, tehtailija O. Osberg sekä kauppiaat N. Pletschikoff, F. W. von Schantz ja M. Svensson.

b) henkilöistä, joilla oli palkka, eläke tai muita tuloja: everstiluutnantti G. R. A. Charpentier, professori Z. J. Cleve, konsuli, kolleegiasessori E. A. Kjöllerfeldt, satamamestari A. Leander, insinöörimekanikko K. M. Moring, kunnallispormestari O. L. Palmgren, senaattori K. A. Th. Sederholm, ens. senaatinapukamreeri B. F. Sjöström, lääketeteentohtori M. G. Stenbäck, pankinasiamies E. R. Strömberg, yli-insinööri A. E. Wasastjerna ja kamreeri G. A. Wendell; sekä

c) kiinteistönomistajista: arkkitehti A. Boman, kauppias J. C. Burmeister, esittelijäsihteeri, vapaaherra C. V. de la Chapelle, tehtailija W. Eichinger,

[1]) Ks. s. 204. — [2]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 1 §. — [3]) S:n 31 p. lokak. 1 §. — [4]) S:n 13 p. jouluk. 1 §. — [5]) S:n 17 p. lokak. 19 §. — [6]) S:n 18 p. jouluk. 2 §. — [7]) Ks. ylemp. — [8]) Tehtailija Alanderin vaali peruutettiin myöhemmin. — [9]) Valt. pöytäk. 18 p. tammik. 5 §.

kultaseppä C. F. Ekholm, leipurimestari A. F. Holm, vahtimestari J. F. Holmberg, ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf, kauppias I. Nyman, pankinkamreeri K. F. Stenius, kaupunginvouti V. Zetterberg ja värjärimestari B. A. Ölander;

2) tutkijalautakunnan jäseniksi:

a) elinkeinon tai liikkeen harjoittajista: kauppias F. Aspelin, turkkuri E. Fazer, kauppias A. Ferlmann, tehtailija F. W. Grönqvist sekä kauppiaat A. W. Nyström ja J. D. Stenberg;

b) henkilöistä, joilla oli palkka, eläke tai muu tulo: protokollasihteeri A. G. af Björkstén, ylim. professori O. Donner, professori G. Z. Forsman, protokollasihteeri E. F. Hjelt, esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. J. Jägerhorn ja kappalainen, varapastori J. J. Sihvonen; sekä

c) kiinteistönomistajista: ylijohtaja O. R. Frenckell, tehtailijat L. J. Källström ja R. Staudinger, puutarhuri M. Westerberg, tod. valtioneuvos, vapaaherra K. F. von Willebrand ja oikeusraatimies F. A. Åkerberg; samoinkuin

3) tilintarkastajiksi: rehtori M. M. V. Brenner, toinen senaatin apukamreeri G. M. von Christierson, kirjakauppias K. E. Holm, kauppias E. Luther, kamreeri C. F. Sahlberg ja ratatirehtööri E. E. Wasastjerna.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Puheenjohtajakseen vuodeksi 1876 kaupunginvaltuusto valitsi vtn Mechelinin [1]) ja varapuheenjohtajakseen vtn Ehrströmin [2]).

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan esteilmoitukset. Puheenjohtaja Mechelinin ilmoitus, että hän ulkomaanmatkan takia noin kuukauden aikana ei voinut hoitaa puheenjohtajantointa, sekä varapuheenjohtaja Ehrströmin ilmoitus, että hän aikoi viettää kesäkuukaudet maalla eikä siis tänä aikana voinut hoitaa varapuheenjohtajan tehtäviä, eivät antaneet [3]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Jäsenten valitseminen vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan. Vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan kaupunginvaltuusto valitsi huhtikuun 1 p:ään [4]) asti vtt Forsmanin, Hjeltin, C. G. Estlanderin ja Collanin, sen jälkeen kolmeksi kuukaudeksi eteenpäin [5]), mitä aikaa jatkettiin [6]) elokuun 7 p:ään, vtt Heimbergerin, Brummerin, Florinin ja Forsmanin, joista molemmat viimeksi mainitut ennen toimikauden päättymistä erosivat, jolloin heidän sijaansa tulivat [7]) vtt Kiseleff ja Rudbäck, seuraaviksi kolmeksi kuukaudeksi [8]) vtt Kiseleffin, Hjeltin, Edlundin ja Borgin sekä lopuksi niinikään kolmeksi kuukaudeksi [9]) marraskuun 9 p:stä lukien vtt Hjeltin, Calamniuksen, Rudolphin ja Krogiuksen.

Jäsenten valitseminen raha-asiainvaliokuntaan. Raha-asiainvaliokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto ensin valitsi [10]) vtt Westermarckin, Nybomin ja Waseniuksen. Sen jälkeen kun viimeksi mainitulle oli myönnetty [11]) vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä, valtuusto valitsi [12]) hänen sijaansa valiokunnan jäseneksi vtn Calamniuksen, minkä ohessa varajäseneksi samalla valittiin vt Montgomery. Kaikkien valiokunnan jäsenten tämän jälkeen erottua [13]) toimitettiin uusi raha-asiainvaliokunnan vaali, jolloin jäseniksi valittiin [14]) vtt Kihlman, Jansson ja Borgström, joista kuitenkin viimeksi mainittu omasta anomuksestaan heti vapautettiin tästä tehtävästä. Hänen ja vtn Janssonin

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. tammik. 1 §. — [2]) S:n s:n 2 §. — [3]) S:n 2 p. toukok. 20 § ja 8 p. kesäk. 6 §. — [4]) S:n 7 p. tammik. 3 §. — [5]) S:n 4 p. huhtik. 9 §. — [6]) S:n 14 p. heinäk. 17 §. — [7]) S:n 8 p. kesäk. 13 §. — [8]) S:n 8 p. elok. 20 §. — [9]) S:n 9 p. marrask. 17 §. — [10]) S:n 10 p. helmik. 10 §. — [11]) Ks. s. 204. — [12]) Valt. pöytäk. 7 p. maalisk. 12 §. — [13]) S:n 23 p. toukok. 24 §. — [14]) S:n 30 p. toukok. 3 §.

sijaan, joka myöhemmin niinikään sai[1]) vapautuksen, valtuusto lopuksi valitsi[2]) valiokunnan jäseniksi vtt Schaumanin ja Blombergin.

Uuden jäsenen valitseminen palkkauslautakuntaan. Palkkauslautakunnan[3]) esityksestä kaupunginvaltuusto päätti[4]) valita valiokuntaan yhden jäsenen lisää; uudeksi jäseneksi valittiin[5]) vt Dalström.

Vapautus lautakuntain ja valiokuntain jäsenyydestä. Protokollasihteeri B. J. Ahngerin anomuksen saada vapautus holhouslautakunnan jäsenyydestä kaupunginvaltuusto epäsi[6]). Protokollasihteeri Ahngerin valitettua tästä päätöksestä läänin kuvernöörille tämä palautti asian lausunnon saamiseksi valtuustoon, joka valituksentekijän siihen mennessä valituskirjelmässään esitettyä ne syyt, joiden nojalla hän oli anonut vapautusta tehtävästään, päätti[7]) kuvernöörille annettavassa lausunnossa alistaa kuvernöörin ratkaistavaksi, eikö olisi syytä ottaa valitukset huomioon. Myöhemmin maistraatti ilmoitti[8]) kuvernöörin vapauttaneen protokollasihteeri Ahngerin mainitusta tehtävästä.

Samalla kuin kaupunginvaltuusto epäsi[9]) vtn Dalströmin anomuksen, että hänet vapautettaisiin valtuutetun tehtävästä, valtuusto myönsi hänelle vapautuksen palkkauslautakunnan[3]) ja voimassa olevia liikennetaksoja tarkistamaan asetetun valiokunnan[10]) jäsenyydestä sekä vesijohtotöiden valvontalautakunnan varajäsenyydestä.

Vt Numell vapautettiin[11]) anomuksestaan niiden valiokuntien jäsenyydestä, joihin hänet oli valittu, ja näitä valiokuntia kehoitettiin valtuustolle ilmoittamaan, oliko tarpeellista valita uutta jäsentä vtn Numellin sijaan.

Valiokuntain täydentäminen. Vtn Bäckin sairastumisen johdosta kaupunginvaltuusto päätti[12]) valita hänen sijaansa uuden jäsenen sairaalarakennuskysymystä käsittelemään asetettuun valiokuntaan[13]), ja valitsi[14]) täksi vtn Qvistin.

Vtn Dalströmin saatua vapautuksen[15]) palkkauslautakunnan ja voimassa olevaa liikennetaksaa tarkistamaan asetetun valiokunnan jäsenyydestä valittiin[16]) edelliseen hänen sijaansa jäseneksi vt Rudbäck ja jälkimmäinen oikeutettiin[16]) itse valitsemaan puuttuva jäsen.

Vtn Numellin vapauduttua[15]) erinäisten huvilatilain käyttökysymystä käsittelemään asetetun valiokunnan[17]) jäsenyydestä kaupunginvaltuusto valtuutti[18]) valiokunnan valitsemaan hänen sijaansa toisen jäsenen.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali. Senaatin vahvistettua[19]) vastaisen rahatoimikamarin ohjesäännön kaupunginvaltuusto valitsi[20]) kamarin jäseniksi vtt Ärtin ja Ehrströmin, rahastonhoitaja F. W. Dittmarin, insinöörikapteeni A. W. Lagerborgin, everstiluutnantti G. R. A. Charpentier'n ja kauppias M. W. Svenssonin sekä vtn Ehrströmin anomuksestaan saatua vapautuksen[21]) tästä tehtävästä senaatinkanslistin, lakitieteenkandidaatti Th. Bergelundin[22]). Jäsenistä valittiin[23]) puheenjohtajaksi rahastonhoitaja Dittmar ja varapuheenjohtajaksi insinöörikapteeni Lagerborg; jäsenten varamiehiksi valittiin[23]) vt Sandberg, insinöörimekanikko K. M. Moring ja valtiokonttorin sihteeri W. Eneberg.

---

[1]) Valt. pöytäk. 8 p. kesäk. 10 §. — [2]) S:n s:n 13 §. — [3]) Ks. s. 49. — [4]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 3 §. — [5]) S:n 23 p. toukok. 28 §. — [6]) S:n s:n 14 §. — [7]) S:n 14 p. heinäk. 10 §. — [8]) S:n 13 p. jouluk. 5 §. — [9]) Ks. s. 204. — [10]) S:n s. 58. — [11]) Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 15 §. — [12]) S:n 17 p. lokak. 15 §. — [13]) Ks. s. 93. — [14]) Valt. pöytäk. 9 p. marrask 17 §. — [15]) Ks. ylemp. — [16]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 22 §. — [17]) Ks. s. 111. — [18]) Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 9 §. — [19]) Ks. s. 187. — [20]) Valt. pöytäk. 5 p. jouluk. 14 §. — [21]) S:n 13 p. jouluk. 13 §. — [22]) S:n s:n 15 §. — [23]) S:n 5 p. jouluk. 14 §.

Holhouslautakunnan vaali. Holhouslautakunnan [1]) jäseniksi vuoden 1878 loppuun kaupunginvaltuusto valitsi [2]) vtn Montgomeryn, verhoilijamestari J. F. Galetskin ja varalääninsihteeri E. Randénin sekä vtn Montgomeryn heti saatua vapautuksen tästä tehtävästä protokollasihteeri B. J. Ahngerin. Myöhemmin valittiin [3]) lautakuntaan viimeksi mainitun erottua [4]) protokollasihteeri C. E. Anthoni.

Palotoimikunnan jäsenten vaali. Palotoimikunnan esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [5]) valita toimikuntaan jäsenet tammikuun 1 p:ään 1879 tai siksi lyhyemmäksi toimikaudeksi, joka sillävälin mahdollisesti tapahtuvan palolaitoksen uudestaanjärjestelyn johdosta voitiin määrätä, ja valitsi [6]) jäseniksi kauppias E. J. Willstedtin, tehtailija F. W. Grönqvistin, yli-insinööri A. E. Wasastjernan, vaakamestari A. Landénin, esittelijäsihteeri F. E. Walmqvistin ja kauppias I. Nymanin.

Palotoimikunnan puheenjohtajan vaali. Palotoimikunta huomautti, että kunnallispormestarin sen johdosta, että kunnallisten hallitusten ja johtokuntain lähin valvonta kunnallisasetuksessa oli uskottu maistraatille, ei enää sen jälkeen tulisi toimia toimikunnan puheenjohtajana, ja pyysi kaupunginvaltuustoa valitsemaan lautakunnalle uuden puheenjohtajan. Kaupunginvaltuusto myöntyi tähän esitykseen, jota maistraatti oli puoltanut, ja valitsi [7]) toimikunnan puheenjohtajaksi Suomen pankin johtokunnan puheenjohtajan, vapaaherra A. G. S. von Troilin.

Puheenjohtajan ja neljän jäsenen valitseminen majoitustoimikuntaan. Majoitustoimikunta ilmoitti, että sen kahdeksasta valitusta jäsenestä kolme oli anonut vapautusta tehtävästään, ja pyysi kaupunginvaltuustoa valitsemaan uudet jäsenet näiden sijaan. Samalla toimikunta anoi, että myöskin kunnallispormestarin ja maistraatin osastolla palvelevan oikeusraatimiehen sijaan, jotka siihen asti maistraatin voimassa olevan työjärjestyksen mukaan olivat edellinen puheenjohtajana ja jälkimmäinen jäsenenä ottaneet osaa toimikunnan kokouksiin, valittaisiin toimikunnalle uusi puheenjohtaja ja uusi jäsen, koska majoitustoimikunta kunnallisasetuksessa oli alistettu lähinnä maistraatin valvontaan ja mainittu pormestari ja raatimies siten olivat joutuneet maistraatissa käsittelemään toimenpiteitä, joihin he itse toimikunnan jäseninä olivat ottaneet osaa. Maistraatin kannatettua majoitustoimikunnan esitystä valtuusto ensin [3]) valitsi toimikunnan jäseniksi niiden kolmen sijaan, jotka olivat ilmoittaneet haluavansa erota, leipurimestari G. M. Steniuksen, kauppias Th. Holmströmin ja eversti F. Mansnerin sekä myöhemmin [8]) toimikunnan uudeksi puheenjohtajaksi eversti K. A. Tamelanderin ja sen jäseneksi kenraalimajuri J. J. Lindforsin.

Neljän jäsenen valitseminen vaivaishoitojohtokuntaan. Vaivaishoitojohtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [9]) virkamiehistä senaatinapukamreeri B. G. Palmrosin, kauppiaista kauppias N. Pletschikoffin, käsityöläisistä vtn Ärtin ja muista kaupungissa asuvista henkilöistä kirjaltaja F. O. Liewendahlin sekä vtn Ärtin heti saatua vapautuksen lautakunnan jäsenyydestä suutarimestari J. Honkasen. Myöhemmin myönnettiin [10]) myöskin senaatinapukamreeri Palmrosille anomuksesta vapautus tästä tehtävästä ja hänen sijaansa valittiin [11]) johtokunnan jäseneksi protokollasihteeri W. G. Geitlin.

---

[1]) Ks. s. 191. — [2]) Valt. pöytäk. 9 p. toukok. 16 §. — [3]) S:n 13 p. jouluk. 15 §. — [4]) Ks. s. 207. — [5]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 13 §. — [6]) S:n s:n 19 §. — [7]) S:n 22 p. jouluk. 12 §. — [8]) S:n 22 p. jouluk. 12 §. — [9]) S:n 21 p. marrask. 20 § ja 28 p. marrask. 11 §. — [10]) S:n 5 p. jouluk. 12 §. — [11]) S:n s:n 15 §.

Kahden jäsenen valitseminen kansakoulujohtokuntaan. Kansakoulujohtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi[1]) muurarimestari A. Helinin ja senaatinkielenkääntäjän, filosofianmaisteri F. F. Ahlmanin.

Kouluneuvostojen valitseminen kansakouluille. Kansakoulujohtokunnan pyydettyä kaupunginvaltuustoa valitsemaan kaupungin kaikkiin kymmeneen kansakoulupiiriin neljä kouluneuvoston jäsentä kuhunkin, valtuusto päätti[2]) valita viisi valitsijamiestä näiden kouluneuvostojen vaalia varten ja valitsi[3]) valitsijamiehiksi vtt Tallgrénin, Edlundin, Fagerroosin, Margelinin ja Florinin. Myöhemmin nämä ilmoittivat[4]) valinneensa kouluneuvostojen jäseniksi seuraavat henkilöt, nimittäin:

ensimmäiseen piiriin: protokollasihteeri N. Björklundin, neiti L. Borgströmin, professorinrouva L. N. Castrénin ja filosofianmaisteri A. Stenbergin;

toiseen piiriin: kultaseppä C. F. Ekholmin, neiti A. Kiseleffin, ent. ylioppilaan F. L. Litoniuksen ja rouva I. Ekroosin;

kolmanteen piiriin: kauppias J. C. Burmeisterin, rouva S. Fagerströmin, filosofianmaisteri K. F. Heikelin ja rouva A. Salinin;

neljänteen piiriin: professorinrouva J. von Beckerin, postihallituksen sihteerin C. F. Forssellin, valtioneuvoksetar M. Gripenbergin ja filosofianmaisteri K. A. Slöörin;

viidenteen piiriin: nahkurinliikkeenjohtaja E. F. Roslundin, pastorinrouva J. Sihvosen, kauppaneuvoksetar A. Sinebrychoffin ja senaatinkanslistin, lakitieteenkandidaatti A. G. Geitlinin;

kuudenteen piiriin: rehtori A. W. Melartin, neiti M. Appelrothin, rouva L. Ehrströmin ja tehtailija W. Eichingerin;

seitsemänteen piiriin: rouva A. Leopoldin, rouva E. Roosin, ylilääkärin, lääketieteentohtori Th. Saelanin ja kivenhakkaaja H. J. Stigellin;

kahdeksanteen piiriin: rouva J. Ganszaugen, puutarhuri M. Westerbergin, rouva A. Nordmanin ja ulosottoapulaisen G. Nordmanin;

yhdeksänteen piiriin: kauppias C. Lenngrenin, leskirouva M. S. Brennerin, rouva O. Palmgrenin ja kauppalaivankapteeni J. A. Pontánin;

kymmenenteen piiriin: neiti A. von Rosenkampffin, hovimajoittaja C. G. Pihlmanin, perämies A. Svenssonin ja professorinrouva O. S. Törnegrenin.

Puutarhuri Westerbergin kuoltua[5]) ja kaupunginvaltuuston myönnettyä[6]) neiti Appelrothille hänen anomansa vapautuksen kouluneuvoston jäsenen tehtävästä valitsijamiehet valitsivat[7]) näiden henkilöiden sijaan kouluneuvostojen jäseniksi kahdeksanteen piiriin vaatturinkisälli G. Raskin ja kuudenteen piiriin neiti H. Aminoffin.

Valitsijamiesten vaali normaalilyseon y. m. oppilaitosten kouluneuvostojen valitsemista varten. Maistraatin ilmoitettua kaupunginvaltuustolle, että kouluneuvostot vuoden 1876 syyskuun 1 p:n ja vuoden 1879 vastaavan päivän väliseksi ajaksi oli valittava normaalilyseolle ynnä sen yksityiselle valmistavalle koululle, reaalikoululle ynnä sen yksityiselle valmistavalle koululle, tyttökoululle sekä sokeainkoululle, valtuusto päätti[8]) valita viisi valitsijamiestä, joiden tuli valita mainitut kouluneuvostot, ja valitsi[9]) valitsijamiehiksi vtt Edlundin, Mellinin, Fagerroosin, Schaumanin ja Westermarckin. Myöhemmin valitsijamiehet ilmoittivat[10]) valinneensa kouluneuvostojen jäseniksi edellä mainituksi ajaksi seuraavat henkilöt, nim.:

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 12 § ja 8 p. kesäk. 13 §. — [2]) S:n 23 p. toukok. 12 §. — [3]) S:n 8 p. kesäk. 13 §. — [4]) S:n 27 p. kesäk. 17 §. — [5]) S:n 5 p. syysk. 11 §. — [6]) S:n 19 p. syysk. 3 §. — [7]) S:n 4 p. lokak. 18 §. — [8]) S:n 27 p. kesäk. 6 §. — [9]) S:n 8 p. elok. 20 §. — [10]) S:n 5 p. syysk. 20 §.

normaalilyseon ynnä sen valmistavan koulun: professorit Z. J. Cleven, S. O. Wasastjernan ja O. Donnerin, lääketieteentohtori F. Saltzmanin, esittelijäsihteeri A. A. Palmgrenin, dosentti A. O. Freudenthalin ja kultaseppämestari O. R. Mellinin;

reaalikoulun ynnä sen valmistavan koulun: professori A. J. Malmgrenin, v. t. kaupunginlääkärin, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvistin, insinööri E. L. Bergrothin, tehtailija J. Nissisen ja kirjakauppias K. E. Holmin;

tyttökoulun: senaattorinrouva E. Norrménin, neiti E. Bergbomin, professorit Z. Topeliuksen, J. A. J. Pippingsköldin ja H. Råberghin, professorinrouva J. von Beckerin ja professori A. W. Bolinin;

sokeainlaitoksen: prokuraattorinrouva A. F. E. Palménin, neiti C. Laguksen, kirjastonamanuenssi B. O. Schaumanin, hovioikeudenneuvos A. Grotenfeltin ja neiti A. Blomqvistin.

Jäsenten valitseminen pyhä- ja iltakoulujen johtokuntaan. Pyhä- ja iltakoulujen johtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [1]) kansakouluntarkastaja V. W. Öhbergin, kunnallispormestari O. L. Palmgrenin jatehtailija J. W. Alanderin.

Kansankirjaston johtokunnan vaali. Kaupungin kertomusvuonna haltuunsa ottaman kansankirjaston [2]) johtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [3]) vtt Ignatiuksen ja C. G. Estlanderin ja kirjastonamanuenssi A. A. Boreniuksen sekä varajäseniksi vtn Kihlmanin, ylioppilaskirjaston kirjastonhoitajan A. Linsénin ja professori O. Donnerin.

Vesijohtotöiden valvontalautakunnan asettaminen. Asetettaessa Osakeyhtiö Neptunin kanssa tehdyssä urakkasopimuksessa [4]) edellytettyä valvontalautakuntaa valvomaan vesijohtotöiden loppuunsuorittamista kaupunginvaltuusto päätti [5]), että lautakuntaan, jolle maistraatin tuli laatia täydellinen valtakirja, tuli kuulua kolme jäsentä ja kaksi varajäsentä sekä että se sai ottaa palvelukseensa tarkastajan, jonka tuli hoitaa töiden jatkuvaa valvontaa. Lautakunnan jäsenet saisivat korvauksen ainoastaan heille aiheutuneista kustannuksista, mutta tarkastajalle maksettaisiin määrätty kuukausipalkka, jonka suuruuden valtuusto vahvistaisi lautakunnan ehdotuksesta. Lautakunnan jäseniksi valtuusto samalla valitsi vtt Sanmarkin ja Janssonin sekä pankinjohtaja E. E. Wasastjernan ja vtn Janssonin heti saatua vapautuksen tehtävästään vtn Baden; näiden varamiehiksi valittiin vtt Dalström ja Sandberg. Vtn Sanmarkin ilmoitettua esteen valtuusto myöhemmin päätti [6]) asettaa lautakuntaan vielä yhden jäsenen ja valitsi [7]) täksi vtn insinöörikapteeni A. W. Lagerborgin. Käsiteltäessä kysymystä [8]) lyijyputkien käyttämisestä talojen sisäjohtoihin valtuusto edelleen oikeutti [9]) lautakunnan valitsemaan lisäjäsenikseen neljä asiantuntijaa, joiksi lautakunta valitsi [10]) professorit J. A. J. Pippingsköldin, K. G. Hällsténin ja J. J. Chydeniuksen sekä polyteknillisen koulun opettajan, filosofianmaisteri E. E. Qvistin. — Myöhemmin valtuusto valvontalautakunnan ehdotuksesta päätti [10]), että lautakunta toistaiseksi hoitaisi vastaisen vesijohtohallituksen tehtävät.

Asiamiehen valitseminen lainhuudatusasiaan. Myöntyen maistraatin esitykseen, joka koski asiamiehen määräämistä Helsingin pitäjän käräjäkunnan talvikäräjillä hankkimaan lainhuudatuksen niihin $^{15}/_{16}$ Vanhankaupungin putouksessa olevaa myllyä, jotka kaupunki oli ostanut osakeyhtiöltä Konti-

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. toukok. 15 §. — [2]) Ks. s. 195 ja seur. — [3]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 9 §. — [4]) Ks. s. 19. — [5]) Valt. pöytäk. 4 p. huhtik. 10 §. — [6]) S:n 9 p. toukok. 13 §. — [7]) S:n 23 p. toukok. 28 §. — [8]) Ks. s. 135. — [9]) Valt. pöytäk. 19 p. syysk. 2 §. — [10]) S:n 31 p. lokak. 3 §.

nental Vattenverks Aktiebolaget Neptun, valtuusto valitsi[1]) tähän tehtävään sihteerinsä, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegeliuksen.

Asiamiehen valitseminen korvausoikeudenkäyntiin. Kaupunginvaltuuston vuonna 1875 annettua vakinaiselle valmisteluvaliokunnalle tehtäväksi valita kaupungille asiamiehen kauppias I. Wavulinin kaupunkia vastaan vireille panemaan korvausoikeudenkäyntiin[2]) ja valiokunnan valittua tähän tehtävään kunnallispormestari O. L. Palmgrenin tämä ilmoitti, että raastuvanoikeus oli hylännyt kanteen, mutta että kantaja oli pannut päätöksen vetoon, minkä johdosta kaupungin olisi määrättävä asiamies esiintymään kaupungin asian ajajana hovioikeudessa. Tämän johdosta valtuusto päätti[3]) antaa kunnallispormestari Palmgrenille tai sille henkilölle, jonka hän määräsi sijaansa, valtakirjan kaupungin asian ajamiseen niissä oikeusasteissa, joihin asiassa voitiin vedota.

Edustajan valitseminen obligatioiden ja kuponkien polttamistilaisuuteen. Maistraatin anottua kaupunginvaltuustolta lupaa saada poltattaa eräs määrä kaupungin kassaholvissa säilytettyjä lunastettuja viertotieobligatioita ja sellaisiin obligatioihin kuuluvia kuponkeja sekä tiedusteltua, halusiko valtuusto valita keskuudestaan edustajan olemaan saapuvilla polttotilaisuudessa, valtuusto päätti[4]) maistraatin esitykseen myöntyen antaa kaupunginkassan tarkastajille vttlle Kiseleffille ja Grunérille tehtäväksi keskenään sopia, kumpi heistä olisi saapuvilla toimituksessa.

Edustajan valitseminen paloruiskun tarkastukseen. Sitten kun eräs palolaitoksen vanhemmista ruiskuista kaupunginvaltuuston vuonna 1875 tekemän päätöksen[5]) mukaisesti oli muutettu siten, että sitä tulipalon sattuessa voitiin käyttää siirrettävänä pumppuna eli imurina veden nostoon kaupungin rantalaitureilla, palotoimikunta ilmoitti tämän sen varalta, että valtuusto halusi lähettää edustajansa ruiskun tarkastukseen ja koetteluun. Valtuusto päätti[6]) antaa maistraatin ratkaista, halusiko se keskuudestaan valita jonkun henkilön rahatoimilaitoksen puolesta olemaan saapuvilla tarkastuksessa.

Tarkastajantodistajan valitseminen polttimoon. Tarkastajantodistajaksi Kammion polttimoon kaupunginvaltuusto valitsi[7]) ylim. lääninkonttoristin V. Lindqvistin, jota maistraatti oli tähän tehtävään puoltanut.

---

[1]) Valt. pöytäk. 9 p. marrask. 8 §. — [2]) Ks. s. 88. — [3]) Valt. pöytäk. 29 p. elok. 3 §. — [4]) S:n 15 p. helmik. 8 §. — [5]) Ks. s. 75. — [6]) Valt. pöytäk. 10 p. helmik. 7 §. — [7]) S:n 14 p. heinäk. 12 §.

1877.

Kaupunginvaltuutettuina olivat vuoden 1877 alusta:

Kauppias W. Ahlfors.
Tehtailija A. H. Bade.
Siviili-insinööri E. L. Bergroth.
Kauppias C. F. Blomberg.
Valtiokonttorin tirehtööri C. G. Borg.
Kauppias, varakonsuli J. L. Borgström.
Avustava senaatinkamreeri, hovineuvos A. W. Brummer.
Kauppias E. A. Bäck.
Esittelijäsihteeri S. V. Calamnius.
Apteekkari A. Collan.
Valtiokonttorin tirehtööri S. V. Dalström.
Kirjakauppias G. W. Edlund.
Professori C. G. Ehrström.
Professori C. G. Estlander.
Professori J. A. Estlander.
Dosentti, lääketieteentohtori J. A. Florin.
Esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. F. Forsman.
Tehtailija F. W. Grönqvist.
Tehtailija, kauppias R. Th. Heimberger.
Esittelijäsihteeri E. Hjelt.
Tilastotoimiston tirehtori, filosofiantohtori K. E. F. Ignatius.
Rehtori A. Kihlman.
Konsuli, kauppaneuvos N. Kiseleff.
Merikoulun johtaja, kauppalaivankapteeni L. Krogius.
Päätoimittaja, kapteeni R. O. Lagerborg.
Professori, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand.
Pankinjohtaja E. Lindebäck.
Ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf.
Professori A. J. Malmgren.
Muurarimestari O. W. Margelin.
Professori L. H. S. Mechelin.
Kultaseppämestari O. R. Mellin.
Professori R. A. Montgomery.
Metsänhoitohallituksen ylitirehtöörinapulainen K. J. Numell.
Pankinjohtaja F. K. J. Nybom.
V. t. kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist.
Pankinjohtaja, laamanni A. J. Rudbäck.
Kauppias E. Rudolph.
Leipurimestari G. U. Sandberg.
Insinöörikapteeni C. G. Sanmark.
Päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman.
Valtionrautateiden päällikkö, valtioneuvos G. Strömberg.
Kauppaneuvos C. W. I. Sundman.
Suutarimestari G. Tallgrén.
Valtionrautateiden ratatirehtööri E. E. Wasastjerna.
Yliopiston kamreeri N. C. Westermarck.
Muurarimestari A. Ärt.

Niiden edellä mainittujen henkilöiden lisäksi, jotka oli valittu [1]) kaupunginvaltuutetuiksi vuosiksi 1877—79, maistraatti oli julistanut myöskin

[1]) Ks. s. 205.

tehtailija J. W. Alanderin valituksi valtuutetuksi mainitun kolmivuotiskauden ajaksi. Tehtailija Alander ei kuitenkaan ryhtynyt valtuutetun toimeen, vaan jäi odottamaan läänin kuvernöörille hänen valitsemisensa johdosta esitettyjen valitusten ratkaisemista. Sitten kun kuvernööri hyväksyen valitukset oli kumonnut [1]) tehtailija Alanderin vaalin ja julistanut kenraalimajuri J. J. Lindforsin valituksi hänen sijaansa, viimeksi mainittu ryhtyi kaupunginvaltuutetun tehtävään.

Tammikuun 17 p:nä kuolleen vtn Bäckin sijaan tuli [1]) sittemmin valtuutetuksi leipurimestari G. M. Stenius.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi kertomusvuonna vt Liljenstrand ja valtuuston varapuheenjohtajana vt J. A. Estlander.

Vakinaisen valmisteluvaliokunnan itseoikeutettu puheenjohtaja oli valtuuston puheenjohtaja. Valiokunnan valittuina jäseninä toimivat vuoden alusta maaliskuun loppuun vtt Hjelt, Calamnius, Rudolph ja Krogius, sen jälkeen syyskuun 20 p:ään vtt Borg, Hjelt, Qvist ja Mellin sekä mainitusta päivästä vuoden loppuun vtt Hjelt, Rudbäck, Borg ja Qvist.

Kaupunginvaltuuston sihteerinä toimi lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius, sijaisenaan valtiopäivien aikana lakitieteenkandidaatti E. Öhman, ja valtuuston notaarina ritarihuoneenkanslisti, vapaaherra V. M. von Born, valtiopäivien aikana lakitieteenkandidaatti H. G. Boreniuksen avustamana.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 23 kertaa, joka kerralla säännöllisin jäsenmäärin.

Vuoden varrella saapui 261 asiaa. Näistä ja vuoden alkaessa edellisistä vuosista ratkaisemattomina siirtyneistä 30 asiasta ratkaistiin 226. Vuoteen 1878 siirtyi siten 35 asiaa, joista 3 vuodesta 1875, 10 vuodesta 1876 ja 22 vuodesta 1877.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 396 ja valtuuston puolesta lähetettyjen kirjelmien luku 299.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankkimista ja kaupungille kuuluvan tuollaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.

It. Viertotien varrella sijaitsevien maiden rakennussuunnitelma. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antanut [2]) valiokunnalle [3]), joka aikaisemmin oli asetettu valmistelemaan erinäisten huvilatilain käyttökysymystä, tehtäväksi v. t. kaupungininsinöörin tai jonkun muun ammattimiehen avulla laatia ehdotuksen It. viertotien varrella sijaitsevien alueiden yleiseksi rakennussuunnitelmaksi. Myöhemmin valtuusto anomuksesta vapautti [4]) valiokunnan tästä tehtävästä ja uskoi sen rahatoimikamarille.

Kuritushuonevankilaa varten pakkolunastetun maan hankkiminen takaisin kaupungille. Sen jälkeen kun kaupungin omistamaa maata vuonna 1876 oli

---

[1]) Ks. s. 319. — [2]) S:n s. 92. — [3]) S:n s. 111. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 8 §.

pakkolunastettu [1]) kuritushuonevankilan tarpeisiin, oli virinnyt kysymys tämän alueen hankkimisesta vastedes takaisin kaupungin haltuun, ja kaupunginvaltuusto oli asettanut [1]) valiokunnan tätä kysymystä valmistelemaan. Tämän vuonna 1877 antamassaan mietinnössä ehdotettua, ettei asian johdosta ryhdyttäisi enempiin toimenpiteisiin, valtuusto antoi [2]) alueen takaisinhankkimista koskevan kysymyksen raueta.

Kaupunginasemakaavan alueella sijaitsevien vuokratonttien myynti. Saadakseen aikaan Lapinlahdenkadun kiveämisen maistraatti ehdotti, että mainitun kadun varrella olevien vuokratonttien haltijoille suotaisiin tilaisuus tonttien lunastamiseen tai että tontit, elleivät vuokraajat tätä halunneet, säädetyssä järjestyksessä myytäisiin. Kaupunginvaltuusto lähetti [3]) asian rahatoimikamariin erityisesti antaen tälle tehtäväksi myöskin arvioida kyseiset vuokratontit.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä rahatoimikamari, joka samalla oli ottanut käsiteltäväkseen m. m. komministeri E. Liljestrandin aikaisemmin tekemän anomuksen [4]) saada lunastaa korttelissa n:o 104 Kultakalassa Kasarminkadun varrella sijaitsevan vuokratontin n:o 14 (aikaisemmin tontti n:o 15 Kasarminkadun varrella korttelissa n:o 58 Ruutanassa) lausui, että kamari ensin oli antanut varajäsenensä vtn Sandbergin ja v. t. kaupunginsinöörin C. Reuterin arvioida kaikki Lapinlahdenkadun ja uuden kaupunginasemakaavan mukaan sen poikki kulkevien katujen varsilla sekä korttelissa n:o 104 Kultakalassa sijaitsevat vuokratontit sekä laskea näitä tontteja koskettelevien katujen tasoituksesta aiheutuvat kustannukset. Eerikinkadun varrella sijaitsevien tonttien arvo oli tällöin arvioitu osin 35, osin 30 penniksi, Lapinlahdenkadun varrella olevien osin 35, osin 30, osin 25 ja osin 20, Malminkadun varrella olevien 35, Kasarmin- ja Korkeavuorenkatujen varrella olevien osin 35, osin 30 ja Tarkka-ampujankadun varrella olevien 30 penniksi neliöjalalta eli Lapinlahdenkadun ympärillä sijaitsevat tontit yhteensä 73,325 markan ja Kultakala-nimisen korttelin tontit yhteensä 59,520 markan arvoisiksi. Arvioinnissa oli otettu huomioon ainoastaan tonttien suuruus ja asema, mutta ei haltijain niihin uhraamia kustannuksia. Katujen tasoituksesta taas oli arvioitu aiheutuvan kustannuksia yhteensä 30,700 markkaa. — Kamari ehdotti, että kyseiset vuokratontit, jotka oli merkitty sen lausuntoon liitettyyn luetteloon, saisi luovuttaa lunastettaviksi niille määrätyistä hinnoista ja muuten seuraavin, suurimmalta osalta kaupunginvaltuuston vuonna 1876 tekemän päätöksen [5]) mukaisesti määritellyin ehdoin, nimittäin:

että vuokratontin haltijalla, joka näytti toteen, että se oli hänelle luovutettu, ennen kaikkia muita oli oikeus lunastaa se tai, milloin tontti kaupunginasemakaavan järjestelyn johdosta oli muuttunut, se uusi tontti, jolla hänen päärakennuksensa suurimmalta osaltaan sijaitsi;

että tontin lunastushinta oli maksettava kaupunginkassaan viimeistään kymmenen vuoden kuluessa lukien siitä päivästä, jolloin ilmoitus tontinlunastuksesta tehtiin, suorittamalla vähintään kymmenesosa vuosittain, kuitenkin siten, että maksamatta olevalle osalle kauppahintaa oli laskettava 6 %:n mukainen vuosikorko;

että omistusoikeuden ei ollut katsottava siirtyneen vuokratontin haltijalle, ennenkuin koko kauppahinta oli kaupungille suoritettu;

---

[1]) Ks. s. 97—98. — [2]) Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 6 §. — [3]) S:n s:n 1 §. — [4]) K s. s. 22, 105 ja 107. — [5]) S:n s. 108.

että vuokratontin haltija, joka oli suorittanut ainoastaan osan kauppahintaa eikä siis vielä ollut tontin omistaja, kuitenkin oli velvollinen kiveämään tontin viereisen kadun sen puolelta leveydeltä siten kuin voimassa olevassa rakennusjärjestyksessä oli määrätty tontin omistajalle; sekä

että vuokratontin haltija, joka ei viimeistään neljän kuukauden kuluessa lunastusehtojen kuuluttamisesta täällä ilmestyvissä ruotsin- ja suomenkielisissä sanomalehdissä sekä kaupungin kirkoissa ilmoittanut haluavansa lunastaa vuokratonttiaan eikä ryhtynyt lunastuksen edellyttämiin toimenpiteihin, heti julistettaisiin vuokraoikeutensa menettäneeksi ja jos hän kieltäytyi poistamasta tontille teetettyjä rakennuksiaan, laillisesti siihen pakotettaisiin.

Kaupunginvaltuusto lähetti [1]) sen jälkeen asian n. s. järjestelyvaliokuntaan [2]), jonka siinä tapauksessa, ettei muiden sille uskottujen asiain käsittelyä voitu suorittaa loppuun lähimmässä tulevaisuudessa, tuli antaa valtuustolle erityinen lausunto puheena olevasta rahatoimikamarin esityksestä.

Lausunnossaan järjestelyvaliokunta huomautti, ettei se vielä voinut esittää mietintöään, mutta että se oli aikonut siinä ehdottaa, että vuonna 1877 suoritettaisiin m. m. juuri rahatoimikamarin mainitsemat tasoitustyöt. Valiokunta oli tällöin ottanut huomioon toisaalta, että edellä mainituissa osissa kaupunkia sijaitseville vuokratonteille jo oli teetetty rakennuksia, toisaalta, että sikäläisten katujen tasoittaminen vaati verraten vähän kustannuksia. Myöskin lunastusehtojen suhteen valiokunta muuten omaksui kamarin ehdotuksen, mutta ehdotti puolestaan, että se myyntihinta, joka kaupungin tuli vaatia tonteista, määrättäisiin jokaisesta tontista 5 penniä suuremmaksi neliöjalalta kuin kamarin katselmusmiehet olivat ehdottaneet; tonttien myynnin kaupungille aiheuttama tulo lisääntyisi siten 21,335 markkaa.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) rahatoimikamarin ehdotuksen järjestelyvaliokunnan ehdottamin kauppahinnan muutoksin ja päätti sen ohessa kehoittaa kamaria merkitsemään puheena olevain kaupungille kuuluvain kaduntasoitustöiden kustannukset vuoden 1878 yleisiä töitä koskevaan ehdotukseensa. Valtuuston päätöksen käsittämät vuokratontit ja niille itsekullekin vahvistetut kauppahinnat käyvät ilmi seuraavasta luettelosta:

	Tontin pinta-ala, neliöjalkaa,	Yksikköhinta neliöjalalta, penniä.	Kauppahinnan määrä, Smk.
Kortteli n:o 69a Keltanokka.			
Tontti n:o 6 a Eerikinkadun varrella	9,600	40	3,840: —
» » 7 a » »	9,400	40	3,760: —
» » 8 a » »	9,400	35	3,290: —
Kortteli n:o 153 Telkkä.			
Tontti n:o 9 a Eerikinkadun varrella.....	10,000	40	4,000: —
» » 10 a » »	10,000	40	4,000: —
» » 1 Lapinlahdenkadun varrella	11,500	40	4,600: —
» » 2 » »	10,000	40	4,000: —
» » 3 » »	10,000	40	4,000: —

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 19 §. — [2]) Ks. s. 319. — [3]) Valt. pöytäk. 20 p. syysk. 22 §.

	Tontin pinta-ala, neliöjalkaa.	Yksikköhinta neliöjalalta, penniä.	Kauppahinnan määrä, Smk.
Kortteli n:o 154 Alli.			
Tontti n:o 4 Lapinlahdenkadun varrella	7,000	40	2,800: —
» » 5 » »	10,000	40	4,000: —
» » 6 » »	10,000	40	4,000: —
» » 7 » »	10,000	40	4,000: —
» » 8 » »	10,000	25	2,500: —
» » 9 » »	10,000	25	2,500: —
» » 10 » »	9,800	35	3,430: —
» » 12 Malminkadun »	20,800	40	8,320: —
Kortteli n:o 155 Pilkkasiipi.			
Tontti n:o 11 Lapinlahdenkadun varrella	7,700	35	2,695: —
» » 12 » »	9,500	35	3,325: —
» » 13 » »	10,000	35	3,500: —
» » 14 » »	10,000	30	3,000: —
» » 15 » »	10,000	30	3,000: —
» » 16 » »	10,000	30	3,000: —
» » 17 » »	10,000	35	3,500: —
Kortteli n:o 104 Kultakala.			
Tontti n:o 14 Kasarminkadun varrella	19,200	40	7,680: —
» » 15 » »	19,200	35	6,720: —
» » 16 » »	14,400	35	5,040: —
» » 17 » »	14,400	35	5,040: —
» » 18 » »	14,400	35	5,040: —
» » 1 Tarkka-ampujankadun varrella	14,400	35	5,040: —
» » 3 » »	14,400	35	5,040: —
» » 19 Korkeavuorenkadun »	19,200	40	7,680: —
» » 21 » »	19,200	35	6,720: —
» » 23 » »	14,400	35	5,040: —
» » 25 » »	14,400	35	5,040: —
» » 27 » »	14,400	35	5,040: —
Yhteensä	426,700	—	154,180: —

Talousarvion järjestelyssä kaupunginvaltuusto merkitsi [1]) kaupungin vuoden 1878 menosääntöön määrärahat erinäisten mainittujen katujen osain tasoitusta ja kiveämistä varten; määrärahain suuruus vahvistettaisiin kuitenkin lopullisesti myöhemmin.

Paikan varaaminen Ruoholahdesta kunnallista terveydenhoitoa varten tarpeellisille rakennuksille ja tehtailija W. Eichingerin anomus mainitun lahden rannalla sijaitsevan alueen vuokraoikeuden pidentämisestä tai alueen myymisestä. Kuumesairaalalle teetettävien rakennusten paikkakysymystä valmistelemaan asetetun valiokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli päättänyt [2]) ottaa takaisin kunnan tarpeisiin koko sen Ruoholahden rannalla sijaitsevan alueen, joka oli vuokrattu tehtailija W. Eichingerille, anoa maistraatilta, että hänet sanottaisiin irti muuttamaan alueelta, sekä varata kunnallisen terveydenhoidon tarpeisiin Ruoholahden ja Köydenpunojankadun sekä viimeksi mainitun suoraviivaisesti pohjoiseen vievän jatkeen

[1]) Ks. s. 298. — [2]) S:n s. 94.

välisen alueen, jota etelässä rajoitti Ruoholahdenkadun suoraviivaisesti Ruoholahteen päin vievä jatke ja pohjoisessa kreikkalais-venäläisen seurakunnan hautausmaa, sekä lisäksi, jos se oli tarpeellista, mainitun hautausmaan ja Lapinlahdenkadun työväenasuntojen välisen alueen, jota vastoin Ruoholahdenkadun pohjoisen jatkeen eteläpuolella sijaitseva alue varattaisiin muihin kunnan tarpeisiin. Tämän johdosta tehtailija Eichinger anoi, että hänen hallussaan oleva alue joko vuotuista vuokramaksua kohtuullisesti korottamalla luovutettaisiin hänelle vuokralle viidenkymmenen vuoden ajaksi tai myöskin myytäisiin hänelle sovittavasta kauppahinnasta.

Kaupunginvaltuuston lähetettyä [1]) asian edellä mainittuun valiokuntaan tämä antoi uuden mietinnön [2]) paikkain varaamisesta kunnan terveydenhoidon tarpeisiin teetettäviä rakennuksia varten y. m. siihen liittyvistä asioista. Valiokunta korosti siinä ensi sijassa, että tehtailija Eichinger valiokunnan mielestä ei voinut väittää omaavansa minkäänlaista oikeutta puheena olevaan alueeseen. Toisaalta valiokunta myönsi, että oli erinäisiä syitä, joiden vuoksi muodossa tai toisessa voitaisiin myöntyä hänen anomukseensa, koska kaupunginvaltuuston päätös aiheuttaisi hänelle tuntuvan omaisuudenmenetyksen ja kaupunki todennäköisesti ainakin joksikin aikaa menettäisi kaksi varsin huomattavaa teollisuuslaitosta, nimittäin köydenpunomon ja kaakelitehtaan. Siitä huolimatta valiokunta ei katsonut voivansa ehdottaa, että valtuusto ryhtyisi tekemäänsä päätöstä mitenkään muuttamaan. Tällainen myönnytys olisi kaupungille vastedes arveluttava ennakkotapaus, varsinkin koska näytti olevan tärkeätä tähän kuuluvissa kysymyksissä kerta kaikkiaan luoda esimerkki ja turvata maanomistajan oikeus. Varsinkaan tässä tapauksessa kaupungilla ei tuntunut olevan syytä olla käyttämättä oikeuttaan hyväkseen, koska ne suhteettoman suuret edut, joita vuokraaja kuluneena aikana oli nauttinut, kohtuullisesti korvasivat odotettavissa olevasta muutosta aiheutuvat haitat. — Sen varalta, että valtuusto kuitenkin halusi jonkin verran lieventää näitä haittoja, valiokunta vaihtoehtoisesti esitti, että valtuusto eväten tehtailija Eichingerin anomuksen antaisi rahatoimikamarille tehtäväksi antaa arvioida alueella olevat rakennukset sekä lähettää valtuustolle seikkaperäiset tiedot arvioinnista ja ehdotuksen joko rakennusten lunastamisesta kaupungille tai määrätyn lyhyehkön maan vuokraoikeuden pidennyksen myöntämisestä tehtailija Eichingerille vuokraehtoja muuttaen. Sen ohessa valiokunta ehdotti, että valtuusto muuttaisi aikaisempaa päätöstään maan luovuttamisesta kunnan terveydenhoidon tarpeisiin siten, että tähän tarkoitukseen lopullisesti luovutettaisiin toisaalta edellä mainitun hautausmaan ja toisaalta työväenasuntojen luoteista rajaviivaa myöten Ruoholahteen vedetyn suoran kadun välinen alue, joka pohjoisessa rajoittuisi Lapinlahdenkatuun ja kirkkomaantiehen, etelässä taas Ruoholahteen.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [3]) muuttaa aikaisempaa terveydenhoidon tarpeisiin luovutetun alueen laajuutta koskevaa päätöstään valiokunnan ehdotuksen mukaisesti. Mitä tehtailija Eichingerin anomukseen tuli, valtuusto hyväksyi valiokunnan vaihtopuolisen ehdotuksen, että asia lähetettäisiin rahatoimikamariin siten selvennettynä, että arvioinnin tuli koskea siinä kyseisen alueen osassa sijaitsevia rakennuksia, jota ei ollut luovutettu terveydenhoidon tarpeisiin. — Kamari ei kuitenkaan vuoden varrella antanut asiasta ehdotustaan.

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 7 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — [3]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 1 §.

Erään Kaisaniemen puiston osan pakkoluovuttaminen valtionrautateiden tarpeisiin. Huomauttaen, että Helsingin rautatienaseman tavaramakasiinin tarpeelliseksi havaittua laajentamista varten ja välttämättömien raiteiden rakentamiseksi sen luo ehdottomasti tarvittiin eräs Vilhonkadun taloon n:o 11 kuuluva maa-alue sekä 16,900 neliöjalkaa Kaisaniemen puistoalueeseen kuuluvaa maata ja että sen lisäksi mukavuuden ja liikenteen varmuuden kannalta tarpeellista manööveriraidetta varten, joka olisi vedettävä pääraiteen itäpuolitse ja yhdensuuntaisesti sen kanssa Kaisaniemen ravintolan kohdalle asti, tarvittiin 55,900 neliöjalkaa mainitusta puistoalueesta, senaatin maanviljelystoimituskunta läänin kuvernöörin välityksellä vaati kaupunginvaltuuston lausuntoa kysymyksestä, miten laajalti Kaisaniemen puistoon kuuluvaa maata haitatta voitiin luovuttaa rautateiden tarpeisiin ja millaisin ehdoin luovutus voi tapahtua. Valtuusto lähetti asian valiokuntaan [1]), johon kuuluivat [2]) vtt Lindfors, Collan ja Numell.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta lausui, että toisaalta rautatiet todella, jopa välttämättömästi tarvitsivat puheena olevaa maata, mutta että toisaalta maan luovuttaminen kauniista, hyvin tarpeellisesta kaupunginpuistosta olisi melkoinen vahinko. Pienemmän halutun alueen luovuttaminen tosin ei sanottavasti vahingoittaisi puistolaitteita, se kun ei käsittänyt muuta kuin suuremman puistolammikon ja rautatien välisen kukkulan juuren sekä pienehkön palan sen alapuolitse rautatien viertä myöten kulkevasta jalkakäytävästä ja muulta osaltaan oli osaksi puutonta, vesiperäistä maata. Jos suurempi alue luovutettiin, niin mainittu kaunis kukkula sensijaan lohkeisi laellaan olevan tasaisen kentän rautatienpuoleista osaa myöten ja koko rautatienalueen rajaa pitkin viehättävästi kiemurteleva kävelytie ja lukuisia kauniita ja korkeita puita oli hävitettävä. Kumpaisessakin tapauksessa melu ja savu vaikuttaisivat häiritsevästi puiston viihtyisyyteen, ja vahinko olisi sitä tuntuvampi, koska kukkulalta nykyisin aukeni kaunis ja eloisa näköala ja se keväisin tavallisesti oli ensimmäinen lumesta paljas ja kuiva nuorison kisailupaikka. — Tosin ei voinut kieltää, että rautatien tarpeet edustivat yleistä etua vielä suuremmassa määrässä kuin häiritsemättömän viihtyisyyden tarve Kaisaniemen puistossa. Valiokunta ei kuitenkaan voinut olla viittaamatta siihen mahdollisuuteen, että tuleva tavaramakasiini voitaisiin sijoittaa toiselle puolelle rautatienaluetta, lähemmäksi Espoon tullia, sekä että täyttämistöitä entistä suuremmassa määrässä voitaisiin suorittaa Töölönlahden rannoilla, mitkä toimenpiteet tekisivät maan luovuttamisen Kaisaniemen puistosta tarpeettomaksi. Valiokunta ei kuitenkaan katsonut itsellään olevan oikeutta arvostella näitä mahdollisuuksia, koska näiden asiain ratkaisuvalta kuului yksinomaan rautatiehallitukselle. Koska muuten tässä tapauksessa ei ollut puhetta vapaaehtoisesta luovutuksesta, vaan pakkoluovutuksesta vapaaehtoisesti sovituin ehdoin, valiokunta ei tahtonut ehdottaa, että kaupunginvaltuuston taholta esitettäisiin mitään muistutusta itse asian suhteen. — Koska oli erittäin suotavaa, että ainoastaan pienempi edellä mainituista alueista pakkolunastettaisiin rautateiden tarpeisiin, valiokunta piti kohtuullisena, että se luovutettaisiin niin huokeasta hinnasta kuin 30 pennistä neliöjalalta, jota vastoin suuremman alueen lunastushintaa katsoen siihen aatteelliseen arvoon, joka sillä oli kaupungille, ja asemaltaan siihen verrattavien tonttien käypiin hintoihin, ei olisi määrättävä

[2]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 17 §. — [2]) S:n 20 p. syysk. 25 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13.

vähemmäksi kuin 1 markaksi neliöjalalta, sitä suuremmalla syyllä, koska sen luovuttamisesta koituvaa puiston supistumista ei ajateltavissa olevin varoin voitaisi saada korvatuksi miltään taholta. Jos asianomaiset pitäisivät tätä hintaa liiallisena, olisi alue laillisessa järjestyksessä arvioitava, jolloin valistunut arvostelu varmasti arvioisi kaupungille koituvan tappion sen oikean arvon mukaisesti. Näitä korvausmääriä laskiessaan valiokunta oli ottanut huomioon myöskin ne kustannukset, jotka kaupungille aiheutuisivat uusien kävelyteiden laittamisesta puistoon, siihen liittyvistä tasoitustöistä y. m. — Valiokunta ehdotti, että valtuusto siltä pyydetyssä lausunnossa huomauttaisi, ettei se ilman haittaa ja aiheuttamatta todella korvaamatonta vahinkoa Kaisaniemen puistolle voinut luovuttaa rautateille suurempaa osaa puistosta kuin puheena olevan pienemmän alueen sekä että kaupunki toivoen, että tämä alue katsottiin riittäväksi rautateiden tarpeisiin, oli halukas pakkoluovuttamaan sen 30 pennin hinnasta neliöjalalta, jota vastoin kaupungin siinä tapauksessa, että rautateiden haluama suurempi alue oli pakkoluovutettava, täytyi vaatia siitä korvausta 1 markka neliöjalalta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyläten valiokunnan ehdotuksen lausunnossaan huomauttaa, että Kaisaniemen puisto eräänä kaupungin kauneimmista puistoista, josta varsinkin vähävaraiset kansanluokat olivat tottuneet lämpiminä vuodenaikoina etsimään virkistystä, oli mitä suurimmassa määrässä välttämätön kaupungille ja että jokainen puiston alueen supistus olisi paikkakunnalle aivan korvaamaton vahinko; sen johdosta ja koska oli mahdollista sijoittaa uusi tavaramakasiini rautatienalueen vastakkaiselle puolelle, valtuusto ei millään ehdoilla voinut vapaaehtoisesti luopua ei suuremmasta eikä pienemmästäkään osasta puistoaluetta ja anoi samalla, ettei kaupungilta pakkotoimia käyttämällä riistettäisi tätä terveydellisessäkin suhteessa tärkeätä osaa sen maa-alueesta.

Maan luovuttaminen valtionrautateille työväenasuntojen rakennuttamista varten. Sitten kun ent. opiskelija F. L. Litonius, jolla oli vuokralla kaupungin omistama huvila n:o 62 Berga, edellyttäen, että kaupunki antoi asianmukaisen suostumuksensa, oli luovuttanut valtionrautateille mainitun huvila-alueen kaakkoisosan rautatietyöntekijäin asuntojen rakennuttamista varten, valtionrautateiden päällikkö, valtioneuvos G. Strömberg, oli rahatoimikamarilta anonut, että kamari puoltaisi mainitun vuokrasopimuksen hyväksymistä sekä että puheena olevan Bergan huvilan osan vuokraoikeus myönnettäisiin valtionrautateille, ei ainoastaan siksi ajaksi, jonka kaupungin ja ent. opiskelijan Litoniuksen välinen vuokrasopimus oli voimassa eli joulukuun 31 p:ään 1884, vaan pisimmäksi ajaksi, joksi alue voitiin antaa vuokralle. Tämän johdosta kamari kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä huomautti, että jotakin määrättyä periaatetta olisi noudatettava luovutettaessa sellaisia kaupungin omistamia maita, jotka todennäköisesti lähitulevaisuudessa liitettäisiin kaupunginasemakaavaan, jotta tämän vastainen muodostelu välttyisi vaikeuksilta. Kamarin käsityksen mukaan viertoteiden varsilla sijaitsevat kaupungin maat hyvin soveltuivat kaupunginasemakaavan laajentamiseen, ja tämä koski myöskin valtionrautateille luovutettavaksi ehdotettua Bergan huvilan aluetta, joka sijaitsi Länt. viertotien varrella. Katsoen tähän ja tuntien ne vaikeudet, joita ilmaantui, milloin tuli kysymys vuokramaalle teetettyjen rakennusten poistamisesta, kamari puolestaan jyrkästi vastusti anomuksen hyväksymistä ehdottaen sen tarkoituksen edis-

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. marrask. 4 §.

tämiseksi sen sijaan, että eräs 2.7 tynnyrinalan laajuinen käyttämätön Kampinmalmin alue, jota tarpeen vaatiessa voitaisiin jonkin verran laajentaa, luovutettaisiin valtionrautateille käytettäväksi työväenasuntojen rakentamiseen 500 markan vuosivuokrasta niin kauan kuin paikkaa käytettiin mainittuun tarkoitukseen. — Eväten valtioneuvos Strömbergin anomuksen valtuusto päätti [1]) hyväksyä kamarin esityksen, kuitenkin sellaisin muutoksin, että Kampinmalmin aluetta ei luovutettaisi määräämättömäksi ajaksi, vaan enintään kolmeksikymmeneksi vuodeksi.

Paikan luovuttaminen vapaaehtoisen palokunnan rakennusta varten. Vapaaehtoisen palokunnan toimikunta oli anonut maistraatin toimenpidettä paikan luovuttamiseksi maksutta Kasarmintorin länsipuolelta kunnalle suunnitellun rakennuksen paikaksi. Maistraatin lähetettyä tämän anomuksen ynnä oman puoltavan lausuntonsa kaupunginvaltuustolle tämä lähetti [2]) asian vuonna 1876 asettamaansa valiokuntaan [3]), joka aikaisemmin m. m. oli saanut tehtäväkseen [4]) vapaaehtoisen palokunnan työkalujen ja kaupungin höyryruiskun säilyttämiseen tarvittavan rakennuksen teettämistä koskevan kysymyksen valmistelemisen.

Vuonna 1877 antamassaan mietinnössä [5]) tämä valiokunta ensiksi huomautti, että sen käsityksen mukaan vapaaehtoinen palokunta oli hyvin ansainnut, että kaupunki ilmaiseksi luovutti paikan sen rakennukselle. Paikan valinnasta valiokunta ei kuitenkaan voinut olla yhtä mieltä toimikunnan kanssa. Melko korkean rakennuksen teettäminen anottuun paikkaan järkyttäisi arveluttavasti kaupungin rakennussuunnitelmaa, jonka mukaan Kasarmintorista tulisi kaunis aukea paikka, jonka kolmelle sivulle, m. m. kaartin kasarmin komean rakennuksen rajoittamalle, järjestettäisiin puuistutuksia ja neljännelle sivulle korkea pengermä. Valiokunta ei myöskään voinut olla koskettelematta eräiden läheisten talojen omistajain oikeutettuja etuja, he kun kaupungin rakennussuunnitelmaan luottaen olivat ostaneet tontteja Kasarmintorin varrelta edellyttäen saavansa vapaan näköalan torin yli, mikä etu heiltä siis suurimmaksi osaksi riistettäisiin. Ne teurastajankojut, jotka siihen aikaan täyttivät osan ehdotettua rakennuspaikkaa, eivät tosin olleet kauniit eivätkä kaupungille erityisen välttämättömätkään, mutta voivat kuitenkin vastaisuudessa saada suuremman merkityksen kaupungille ja paikalle. Kasarmintorin länsiosaa voitiin myöskin vastaisuudessa tarvita sotilaallisia harjoituksia varten suuremmassa määrässä kuin siihen asti. Muuten voitiin jotenkin yhtä hyvin perustein anoa muihin tärkeihin tarkoituksiin rakennuspaikkoja kaupungin torien laidoilta ja siten vähitellen tuntuvasti supistaa näitä aukeita paikkoja, jotka eivät suinkaan olleet liian suuret eivätkä liian lukuisat. Lopuksi kenties vapaaehtoinen palokunta itsekään ajan pitkään ei olisi tyytyväinen paikkaan, joka oli vailla pihamaata ja joka tuskin teki mahdolliseksi uuden rakennuksen teettämistä tai edes nyt suunnitellun, pian riittämättömäksi osoittautuvan rakennuksen pienintäkään laajentamista. Puheena olevalle rakennukselle sopivana valiokunta sensijaan tahtoi puoltaa Korkeavuorenkadun tonttia n:o 19 (osoite n:o 21), joka sijaitsi mainitun kadun ja Etel. Punanotkonkadun kulmauksessa vasten vastaista Punanotkonesplanaadia. Tällä tontilla oli kaksi vuosikausia puolivalmiina ollutta kivirakennusta, ja se oli vuokrattu määräämättömäksi ajaksi, mutta vuokraaja ei ollut moneen vuoteen suorittanut vuokramaksuaan, minkä

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 14 §. — [2]) S:n 15 p. helmik. 4 §. — [3]) Ks. s. 126. — [4]) S:n s. 169. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15.

johdosta anomus, että tontin hallintaoikeuden siirtäminen toiselle henkilölle hyväksyttäisiin, äskettäin oli evätty. Kaupungilla oli niinmuodoin sekä täysi oikeus että riittävä syy ottaa tontti takaisin haltuunsa ja luovuttaa se toiseen tarkoitukseen myöntämättä entiselle haltijalle säädettyä lunastusoikeutta. Valiokunnalta ei ollut jäänyt huomaamatta, että mainittua tonttia vaihtoehtoisesti oli suunniteltu [1]) reaalikoulun rakennuksen paikaksi, mikä ehdotus äskettäin oli lähetetty rahatoimikamariin, mutta se katsoi tontin erikoisen hyvin soveltuvan juuri vapaaehtoisen palokunnan tarkoituksiin. Tontti, jonka pinta-ala oli 15,000 neliöjalkaa, oli kalliomaata ja sijaitsi uuden kaupunginasemakaavan mukaan erillisenä useain suurten ja tasaisten katujen yhtymäkohdassa, joten palokaluston kuljetus eri tahoille ei tuottaisi vaikeuksia, ja tuleva Punanotkonesplanaadi tarjoaisi sopivan paikan osalle palokunnan harjoituksia. Palokunnan omankin edun mukaista oli ainiaaksi saada käytettäväkseen oma tontti, jolle se kaupungin rakennusjärjestyksen puitteissa voi vapaasti rakentaa. — Valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto eväten toimikunnan anomuksen kehoittaisi rahatoimikamaria reaalikoulun rakennuspaikkaa koskevan kysymyksen yhteydessä harkitsemaan, eikö Korkeavuorenkadun tonttia n:o 19 voitaisi maksutta luovuttaa vapaaehtoiselle palokunnalle ja tässä mielessä sopivaa määräaikaa pitää tähän tarkoitukseen varattuna, minkä ohessa valtuuston olisi maistraatin välityksellä kehoitettava toimikuntaa ensi tilassa antamaan mainitun päätöksen mahdollisesti aiheuttama uusi esitys asiasta.

Ennen asian esittelemistä kaupunginvaltuustolle saapui vapaaehtoisen palokunnan toimikunnalta kirjelmä, jossa toimikunta palokunnan yleisen kokouksen toimeksiannosta ilmoitti, että palokunta siinä tapauksessa, että valtuusto katsoi välttämättömäksi evätä toimikunnan aikaisemman anomuksen, kiitollisena otti vastaan Korkeavuorenkadun tontin n:o 19 aiottuun tarkoitukseen sopivana.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2]) lähettää sen siihen valiokuntaan, joka oli asetettu antamaan lausuntoa palotoimikunnan aikaisemmin esittämästä ehdotuksesta, että Nikolainkirkon itäisen paviljongin pohjoispuolella oleva paikka luovutettaisiin kyseiseen tarkoitukseen. Sen ohessa valiokunnan tuli ottaa harkittavakseen, eikö Kasarmintorin paikka sopisi kalustovaraston rakentamiseen vapaaehtoiselle palokunnalle siinä tapauksessa, että sen kokous- ja lukuhuoneistolle voitiin varata paikka toisaalta, ja eikö kunnalle suunniteltua rakennusta mahdollisesti voitaisi rakennuttaa eteläisen palotornin tontille.

Valiokunta ei antanut uutta mietintöä kertomusvuoden aikana.

Yksityiselle suomalaiselle alkeisoppilaitokselle luovutettujen tonttien luovutuskirjain antaminen. Yksityisen suomalaisen alkeisoppilaitoksen johtokunnan anottua, että kaupunginvaltuusto laatisi oppilaitokselle ilmaiseksi luovutettujen [4]) korttelissa n:o 60 Säynäässä sijaitsevien Ratakadun tonttien n:ot 2 ja 4 lahjoituskirjan, valtuusto päätti [4]) jättää maistraatin toimeksi aikaisemmin vahvistettujen ehtojen [5]) mukaisesti laatia johtokunnalle mainittuja tontteja koskevat luovutuskirjat.

Tontin luovuttaminen talouskoululle. Kaupunkiin suunnitellun talouskoulun johtokunnan esittämän ja maistraatin puoltaman anomuksen korttelissa n:o 156 Eerikinkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 27 (osoite n:o 25) luovut-

[1]) Ks. s. 250. — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 3 §. — [3])Ks. s. 96. — [4]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. 5 §. — [5]) Ks. s. 24 ja 96.

tamisesta ilmaiseksi rakennusten teettämiseksi mainitulle koululle valtuusto ensin lähetti [1]) rahatoimikamariin tontin arviointia varten, minkä jälkeen valtuusto päättäisi, voitiinko tontille määrätystä arviohinnasta myöntää alennusta. Sitten kun tontti, joka sisältyi silloin puutarhurinleski A. Balakinille vuokrattuun n. s. Dreijerin peltoon, oli rahatoimikamarin toimesta arvioitu ja sen hinnaksi määrätty 45 penniä neliöjalalta eli 6,727: 05 markkaa, valtuusto päätti [2]), että tontin sai lunastaa talouskoululle 40 pennistä neliöjalalta, kuitenkin ehdoin, että ostaja sai ottaa sen haltuunsa vasta vuoden 1877 sadonkorjuun päätyttyä. Sitäpaitsi oli arviomiesten ehdotuksen mukaisesti tontilla oleva multa varattava kaupungin tarpeisiin ja koottava sopivaan paikkaan tai, jos siihen oli tilaisuutta, heti käytettävä kaupungin tasoitustöihin, minkä lisäksi siinä tapauksessa, että tontti siten siirtyi yksityiselle omistajalle, leski Balakinille oli myönnettävä tonttialuetta vastaava alennus Dreijerin pellon vuosivuokrasta.

Tontin luovuttaminen taideyhdistykselle, veistokoululle ja taideteollisuusmuseolle. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 päättänyt [3]) maksutta luovuttaa Suomen taideyhdistyksen johtokunnalle ja Suomen taideteollisuusyhdistyksen toimikunnalle korttelissa n:o 97 Jäniksessä Kaivokadun varrella sijaitsevan tontin n:o 4 ehdoin, että sille viiden vuoden kuluessa rakennettiin komea rakennus, joka paitsi pohjakerrokseen tulevia myymälähuoneistoja sisälsi sopivat huoneistot taideyhdistykselle, veistokoululle ja taideteollisuusmuseolle, sekä että rakennusta vastedes käytettiin tähän tarkoitukseen uhalla, että tontti, jos jokin näistä ehdoista jätettiin täyttämättä, joutui takaisin kaupungille. Sen jälkeen molempien yhdistysten valtuutetut olivat senaatilta anoneet, että yhdistyksille yhteisesti myönnettäisiin puheena olevaa rakennusyritystä varten, jonka oli arvioitu maksavan 650,000 markkaa, 200,000 markan suuruinen valtion avustus ja 250,000 markan kuoletuslaina sekä oikeus antaa obligatioita. Senaatti epäsi tämän anomuksen, mutta samalla senaatissa esiteltiin ehdotus, että valtion varoilla niin pian kuin ne sen sallivat rakennutettaisiin Helsinkiin sopiva rakennus Helsingin taideteollisuusyhdistyksen veistokoululle ja kokoelmille ja tästä rakennuksesta ainakin toistaiseksi luovutettaisiin huoneistot myöskin taideteollisuusmuseolle ja taideyhdistykselle. Tämän johdosta senaatti kehoitti läänin kuvernööriä hankkimaan valtuustolta lausunnon kysymyksestä, suostuiko valtuusto siinä tapauksessa, että kyseiseen tarkoitukseen käytettävä rakennus teetettiin hallituksen toimesta, maksutta luovuttamaan valtiolle sitä varten mainitun tontin.

Sen jälkeen antamassaan lausunnossa kaupunginvaltuusto päätti [4]) ilmoittaa, että se edellyttäen, että Suomen taideyhdistys ja Suomen taideteollisuusyhdistys luopuivat oikeudestaan mainittuun tonttiin, suostui luovuttamaan sen valtiolle samoin ehdoin kuin aikaisemmin edellä mainituille yhdistyksille, kuitenkin sellaisin muutoksin, että rakennusaika pidennettiin viideksi vuodeksi siitä päivästä lukien, jolloin valtuusto teki asiaa koskevan päätöksensä.

Tontin luovuttaminen uusmaalaisen ylioppilasosakunnan osakuntatalolle. Uusmaalaisen ylioppilasosakunnan osakuntatalotoimikunta oli maistraatilta anonut, että eräs Siltavuoren alue Nikolainkadun pohjoispäästä maksutta tai, ellei siihen voitu myöntyä, kohtuullisesta lunastushinnasta luovutettaisiin osakunnalle mainittuun tarkoitukseen. Maistraatin ehdotettua, että alue

[1]) Valt. pöytäk. 20 p. maalisk.2 §. — [2]) S:n 22 p. kesäk. 2 §. — [3]) Ks. s. 97. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 1 §.

luovutettaisiin ilmaiseksi, mikäli siitä aiheutuvaan voimassa olevan kaupunginasemakaavan muutokseen voitiin saada lupa, kaupunginvaltuusto lähetti [1]) asian rahatoimikamariin, jonka tuli arvioida anottu alue ja antaa asiasta oma lausuntonsa. — Kamarin valitsemat arviomiehet ehdottivat sen jälkeen, että koska puheena olevaa vuorta, joka sijaitsi kaupungin rakennuskaavan ulkopuolella ja jota ei ollut jaettu tontteihin, sen vuoksi ei voitu myydä, sillä oleva n. 22,122 neliöjalan laajuinen ja arviomiesten 1,548: 54 markaksi arvioima tonttipaikka vuokrattaisiin osakunnalle viidenkymmenen vuoden ajaksi 100 markan vuosivuokrasta ja velvoittamalla osakunta kustantamaan kaikki tasoitustyöt, jotka pääsy tontille voi tehdä tarpeellisiksi. Tähän ehdotukseen kamari yhtyi, kuitenkin sellaisin muutoksin, että vuokramaksua ei tarvitsisi suorittaa mainitulta vuokrakaudelta. — Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti [2]) hyläten kamarin ehdotuksen myöntyä toimikunnan anomukseen ja tässä tarkoituksessa kehoittaa maistraattia korkeimmasta paikasta anomaan kaupunginasemakavan laajentamista siten, että valtuusto voisi luovuttaa puheena olevan paikan itsenäisenä tonttina uusmaalaiselle osakunnalle. Kysymys, oliko paikka luovutettava ilmaiseksi vai korvauksesta, jätettiin toistaiseksi ratkaisematta.

Toimenpiteitä venäläisen teatterin rakennustöiden johdosta. Kaupunginvaltuuston vuonna 1876 päätettyä [3]) määrätyin ehdoin maksutta luovuttaa paikan venäläisen teatterirakennuksen teettämiseksi Albertinkadun tontille n:o 8 ja Bulevardinkadun tonteille n:ot 18 ja 20 paikalla oli ryhdytty laajoihin rakennustöihin, kuitenkin noudattamatta eräitä kaupungin vahvistamista ehdoista. Sen johdosta valtuusto s. v. oli anonut [4]) läänin kuvernööriltä, että teatterin rakennustyöt viipymättä keskeytettäisiin, kunnes kaikki, mitä lain mukaan olisi ollut otettava huomioon ennen rakennustyön alkua, oli täytetty, sekä että asianomaisille huomautettaisiin, että talosta ja paikasta vastuussa olevaksi tuli olla ilmoitettu sellaisen henkilön tai toimikunnan, joka joka suhteessa oli suomalaisen tuomioistuimen alainen. Samalla valtuusto oli kuvernöörille valittanut eräästä maistraatin päätöksestä, jossa maistraatti oli kieltäytynyt ottamasta käsiteltäväkseen syytettä, jonka ens. kaupunginviskaali L. E. Nygren oli tehnyt sen johdosta, että teatteria rakennettaessa ei ollut otettu huomioon voimassa olevan rakennusjärjestyksen määräyksiä, sekä saman viranomaisen päätöksestä, joka koski kauppaneuvos J. Tschernischeffiä, teatterirakennuksen urakoitsijaa, vastaan aikaisemmin tehtyä syytettä.

Kuvernöörin saatettua kaupunginvaltuuston kirjelmän kenraalikuvernöörin tietoon tämä kuvernöörille lähettämässään kirjelmässä ilmoitti mielipahakseen saaneensa tietää, ettei kaupunginvaltuuston määräämiä teatteripaikan luovutusehtoja väärinkäsityksen takia ollut kaikissa suhteissa otettu huomioon, varsinkaan rakennuksen sijoituksessa. Kenraalikuvernööri pyysi, että kuvernööri koettaisi saada valtuuston antamaan anteeksi teatterin rakennustoimikunnan epätahallisen menettelyn tässä suhteessa ja hyväksymään rakennuksen sijoituksen, varsinkin koska työhön jo oli uhrattu n. 150,000 markkaa, ja lupasi siinä tapauksessa antaa toimikunnalle määräyksen, että sen tuli rakennustyössä tarkasti noudattaa valtuuston vahvistamia ehtoja ja maassa voimassa olevia säännöksiä. Sen ohessa kenraalikuvernööri ilmoitti, että toimikunta tulenvaaran vähentämiseksi aikoi teatterin ullakolle sijoittaa kaksi 2,000

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 2 §. — [2]) S:n 12 p. marrask. 6 §. — [3]) Ks. s. 103. — [4]) S:n s. 104.

kannun vetoista vesisäiliötä, kaupungin vesijohdosta johtaa veden kaikkiin yleisölle aiottuihin huoneistoihin, näyttämölle, pukusuojiin, kellarihuoneeseen, lämmityshuoneeseen ja lämmityslaitteille tarkoitettuihin kammioihin sekä järjestää rakennukseen ukkosenjohdattimen, minkä lisäksi siinä tapauksessa, että valtuusto piti näitä toimenpiteitä riittämättöminä, ryhdyttäisiin lisätoimenpiteihin tulenvaaran torjumiseksi. Lopuksi kenraalikuvernööri ilmoitti, että hän teatterirakennuksen valmistuttua ilmoittaisi kuvernöörille sellaisen joka suhteessa maan oikeuslaitosten alaisen henkilön tai hallintoelimen, jolle rakennuksen ja paikan valvonta uskottaisiin ja joka olisi vastuussa kaikista laitoksella kaupunkia kohtaan olevista velvollisuuksista.

Samalla kuin kuvernööri maistraatin välityksellä lähetti kenraalikuvernöörin kirjelmän ynnä siihen liittyvän asemapiirroksen kaupunginvaltuustolle, kuvernööri puolestaan lausui toivomuksen, että valtuusto ottaen huomioon, että asiassa syntynyt väärinkäsitys oli ollut täysin epätahallinen, että teatterirakennuksen perustusta oli siirretty verraten vähän, että asianomaiset olivat ilmoittaneet suostuvansa kaikessa noudattamaan kaupungin rakennusjärjestystä sekä että kaikki ajateltavissa olevat keinot teatterin suojelemiseksi tulenvaaralta näytti olevan ehdotettu, hyväksyisi teatterin sijoituksen. Samalla kuvernööri ilmoitti antavansa määräyksen töiden keskeyttämisestä valtuuston asian johdosta esittämän valituksen ratkaisemisen yhteydessä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) lähettää sen valiokuntaan, johon tulivat [2]) vtt Sanmark, Schauman ja Kiseleff.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta totesi, että teatterirakennuksen perustus, jonka pääsuunta kaupunginvaltuuston ohjeen mukaisesti oli sovitettu Bulevardinkadun suuntaiseksi eli koillisesta lounaaseen, yksityisiä ulkonevia osia lukuunottamatta oli pituudeltaan 150 ja leveydeltään 101.8 jalkaa. Sen sivujen ja ympäröivien tonttien rajojen välimatkat olivat: kaakossa 108 jalkaa, siitä 30 jalkaa rakennuksen ja Bulevardinkadun luoteisreunan välillä, luoteessa 68.2 jalkaa, koillisessa 101.75 jalkaa, mistä 49 jalkaa vastasi Albertinkadun leveyttä, sekä lounaassa 80.25 jalkaa. Valtuuston määräämiä välimatkoja oli siis kaakon ja koillisen puolelta lisätty, edelliseltä 15 ja jälkimmäiseltä lähes 25 jalkaa, jota vastoin ne muilla suunnilla olivat vähentyneet, luoteispuolella lähes 2 ja lounaispuolella lähes 17 jalkaa. Tulenvaaraa teatteri saattoi aiheuttaa ensi sijassa koillis- ja luoteispuolillaan sijaitsevien tonttien puurakennuksille, jota vastoin muita rajakkaisia tontteja ei tarvinnut pitää yhtä uhattuina, koska niille osin jo oli rakennettu, osin rakennusjärjestyksen määräysten mukaisesti vastedes oli rakennettava kivirakennuksia. Teatterin sijoituksen muutos vähensi sen koillispuolella olevien puutalojen tulenvaaraa, mutta lisäsi sitä sensijaan hiukan luoteispuolella oleville puutaloille. Lounaispuolella uuden sijoituksen tosin oli katsottava aiheuttavan enemmän tulenvaaraa kuin jos valtuuston ehtoja olisi noudatettu, mutta koska etäisyys tältä puolelta joka tapauksessa tuli olemaan suurempi kuin luoteessa olevista puurakennuksista ja viereiselle tontille rakennettaisiin kivitaloja, ei välimatkan lyhenemisen sielläkään tarvinnut katsoa aiheuttavan suoranaista vaaraa, jos vain muita valtuuston määräämiä ehtoja tarkasti noudatettiin ja rakennustoimikunnan lupaamiin varovaisuustoimenpiteihin ryhdyttiin. — Tosin valiokunnan mielestä vieläkin oli käsittämätöntä, että ehdot, jotka valtuusto asianmukaisesti huolehtien erään kaupunginosan turvallisuudesta oli määrännyt, oli jätetty huomioon otta-

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 23 §. — [2]) S:n s:n 26 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3.

matta, ja vieläkin enemmän se, että paikkaa oli ryhdytty käyttämään, ennenkuin sen luovutus oli tapahtunut. Mutta koska oli selitetty tämän johtuneen väärinkäsityksestä ja jo suoritettuun työn osaan oli uhrattu tuntuvia kustannuksia sekä koska nimenomaan oli vakuutettu, että muita ehtoja vastedes noudatettaisiin ja muihinkin varovaisuustoimenpiteihin ryhdyttäisiin, valiokunta katsoi voivansa ehdottaa, että valtuusto antaisi teatterin jäädä muutettuun paikkaansa.

Mietintöön liittyi vttn Mechelinin, Calamniuksen ja Kiseleffin valiokunnalle antama selonteko kenraalikuvernöörin luona pidetystä kokouksesta, johon paitsi heitä oli kutsuttu senaatin siviilitoimituskunnnan päälliköt, läänin kuvernööri, kenraalikuvernöörin kanslian päällikkö, teatteritalon rakennustoimikunnan jäsenet sekä rakennustyön urakoitsija. Rakennustoimikunnan jäsenet olivat tällöin toimeenpannussa kuulustelussa yksimielisesti ilmoittaneet, ettei heille ollut ilmoitettu ja etteivät he siis tunteneet kaupunginvaltuuston määräämiä ehtoja, minkä vuoksi heillä oli ollut se käsitys, että teatterirakennuksen piirustukset oli asianmukaisesti vahvistettu ja paikan käyttöoikeus täysin selvä. Ei myöskään ollut voitu selvittää, mistä syystä tai kenen laiminlyönnin johdosta ehdot olivat jääneet toimikunnalle ilmoittamatta. Tämän johdosta kenraalikuvernööri oli lausunut olevansa erittäin pahoillaan niistä virheistä, jotka tässä asiassa vastoin hänen määräystään oli tehty, ja myöntänyt, että valtuustolla oli ollut täysi oikeus menettelyynsä, kun se ei ollut halunnut antaa asian jäädä sillensä. Keskusteltaessa tonteista ja rakennuksesta vastuussa olevan isännöitsijän ilmoittamisesta maistraatille kenraalikuvernööri oli tuntunut tulleen siihen päätökseen, että oli määrättävä rakennustoimikunnan jäseneksi joku hänen kansliansa virkamiehistä. Rakennuksen väärästä sijoituksesta kenraalikuvernööri oli lausunut, että hänelle koituisi hyvin paljon huolta, ellei valtuusto antaisi tehtyä erehdystä anteeksi ja hyväksyisi sijoitusta, koska jo valmistuneen perustuksen siirtäminen vaatisi liian tuntuvan osan rakennusta varten käytettävissä olevasta määrärahasta. Sen lisäksi kenraalikuvernööri oli ilmoittanut, että rakennustoimikunta antaisi tarkat tiedot niistä varovaisuustoimenpiteistä, joihin se oli katsonut voivansa ryhtyä tulenvaaran vähentämiseksi sen lisäksi, mitä valtuusto tässä suhteessa oli määrännyt, sekä että valtuustolle toivossa, että rakennuksen sijoitus hyväksyttiin, annettaisiin asiaa koskeva kirjallinen esitys, johon mainitut tiedot liitettäisiin. Kehoitettuaan kansliapäällikköä tarkasti huolehtimaan siitä, ettei mitään, mitä asiassa vielä oli tehtävä, laiminlyöty, kenraalikuvernööri lopuksi uudestaan huomauttaen, ettei ollut katsottava mitään määräystä tahallisesti rikotun, oli lausunut, että hän piti velvollisuutenaan itsekin puolestaan ottaa kantaakseen osan vastuuta näistä erehdyksistä, joiden syytä ei ollut voitu saada selvitetyksi, sekä antanut läsnä oleville valtuutetuille tehtäväksi esittää anteeksipyyntönsä niistä erehdyksistä ja laiminlyönneistä, jotka valitettavasti olivat tässä asiassa sattuneet.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto asiaa uudestaan esiteltäessä päätti[1]) kuvernöörille ilmoittaa, että valtuusto katsoen niihin tietoihin, jotka asiasta oli saatu, oli hyväksynyt rakennustoimikunnan toimeenpaneman teatterirakennuksen uuden sijoituksen, minkä vuoksi valtuusto ei tahtonut estää rakennustyön jatkamista sen jälkeen kun asiaa koskevat rakennusjärjestyksen määräykset oli täytetty ja valtuusto oli ehtinyt laillisessa järjestyksessä luovuttaa paikan.

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 2 §.

Myöhemmin kaupunginvaltuustolle lähetettiin tiedoksi kuvernöörin päätökset valtuuston valituksista, jotka koskivat osin kauppaneuvos Tschernischeffiä vastaan tehtyä syytettä, osin maistraatin kieltäytymistä ottamasta käsiteltäväksi kaupunginviskaali Nygrenin rakennustoimikuntaa vastaan nostamaa syytettä. Edellisen syytteen kuvernööri hylkäsi, mutta koska oli selvitetty, että rakennustyöt oli pantu alulle, ennenkuin siihen oli hankittu asianmukaista lupaa, kuvernööri harkitsi kohtuulliseksi 200 markan sakon uhalla kieltää työn jatkamisen toistaiseksi ja kunnes asianomaiset olivat hankkineet siihen asianmukaisen luvan. Rakennustoimikuntaa vastaan nostetusta syytteestä kuvernöörin päätöksessä lausuttiin, että maistraatin asia ei olisi ollut ryhtyä asiaa tutkimaan, ennenkuin kauppaneuvos Tschernischeffiä vastaan vireille pantu oikeudenkäynti oli lain voiman saaneella päätöksellä lopullisesti ratkaistu, minkä vuoksi ja koska asia, mikäli se koski mainittua toimikuntaa, siten oli pantu vireille liian aikaisin, kuvernööri harkitsi oikeaksi kumota maistraatin siitä antaman päätöksen. Venäläisen teatterirakennuskysymyksen sittemmin saatua uuden käänteen kuvernöörin päätökset eivät antaneet [1]) valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Rakennustoimikunnan sen jälkeen anottua, että kaupunginvaltuusto laillisessa järjestyksessä luovuttaisi toimikunnalle venäläisen teatterin rakennuspaikaksi antamansa tontit, valtuusto päätti [2]) antaa maistraatille tehtäväksi valtuuston aikaisemmin vahvistamien [3]) ehtojen mukaisesti laatia kyseisten tonttien luovutuskirjat.

Toisen paikan luovuttaminen henkivartioston 3:nnelle suomalaiselle tarkk'ampujapataljoonalle. Senaatin sotilasasiain toimituskunnan määräyksestä läänin kuvernööri maistraatin välityksellä vaati kaupunginvaltuustolta ehdotusta toisen paikan luovuttamisesta henkivartioston 3:nnen suomalaisen tarkk'ampujapataljoonan halkovarastopaikaksi siihenastisen paikan sijaan, jonka senaatti oli määrännyt normaalilyseolle teetettävän rakennuksen paikaksi. Valtuusto lähetti [4]) asian rahatoimikamariin lausunnon antamista varten, mutta sitä ei käsitelty loppuun kertomusvuoden kuluessa.

Erään Jätkäsaaren alueen luovuttaminen lennätinaseman paikaksi. Sitten kun eräs kaupunkiin kuuluvan Jätkäsaaren alue oli määrätty paraikaa kestävän sodan aikana tarpeelliseksi havaitun sotilaallisen lennätinaseman paikaksi, rahatoimikamari lähetti kaupunginvaltuustolle maanmittarin laatiman toimituskirjan ynnä 5,184 neliöjalan laajuisen alueen kartan. Valmisteluvaliokunta ehdotti [5]) sen johdosta, että kaupunki luovuttaisi mainitun alueen Venäjän valtiolle sodan kestämisajaksi 45 markan vuosivuokrasta ehdoin, että se heti sodan päätyttyä annettiin takaisin kaupungille. Hankkiakseen asiasta tarkempia tietoja valtuusto pani sen pöydälle [6]), eikä sitä ratkaistu kertomusvuoden kuluessa.

Kuululetun tontinmyynnin peruuttaminen. Vtn C. G. Estlanderin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [7]) kehoittaa rahatoimikamaria toistaiseksi peruuttamaan kamarin jo sanomalehdissä ilmoittaman korttelissa n:o 97 Jäniksessä Hakasalmenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 1 (osoite n:o 3) myynnin, koska tämä tontti tuntui hyvin soveltuvan kansankirjastolle teetettävän rakennuksen paikaksi. Samalla annettiin kamarille tehtäväksi antaa valtuustolle lausunto asiasta. Pyydetty lausunto annettiinkin, mutta valtuusto ei ottanut kysymystä ratkaistavakseen kertomusvuoden kuluessa.

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. maalisk. 11 §. — [2]) S:n 11 p. huhtik. 10 §. — [3]) Ks. s. 103 ja edell. s. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 9 §. — [5]) S:n 11 p. jouluk. 6 §. — [6]) S:n 28 p. jouluk. 2 §. — [7]) S:n 11 p. jouluk. 17 §.

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Linnunlaulu-nimisen huvilan, erään Kampinmalmin alueen sekä Sirpalesaaren ja Sirpalekarin vuokralleanto. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti[1]) antaa rahatoimikamarille tehtäväksi vuodeksi 1877 antaa vuokralle huvilan n:o 41 Linnunlaulun, Kampinmalmin alueen n:o 68 sekä saaret n:ot 111 ja 112, Sirpalesaaren ja Sirpalekarin, jotka alueet olivat vapaina entisten vuokraajain ilmoitettua, etteivät he halunneet käyttää hyväkseen heille tarjottua oikeutta pitää niitä hallussaan vielä mainittuna vuonna.

Forsbyn palkkatalon väliaikainen vuokralleanto. Kaupunginvaltuuston vuonna 1876 päätettyä[2]), että Forsbyn palkkatalon vuokraoikeus tarjottaisiin julkisella huutokaupalla vuoden 1877 maaliskuun 14 p:n ja vuoden 1878 tammikuun 1 p:n väliseksi ajaksi, rahatoimikamari ehdotti, että koska tämän väliaikaisen vuokralleannon aikana ei ollut syytä säilyttää entistä rukiina suoritettavaa maaveroa, tila huutokaupassa tarjottaisiin ainoastaan rahavuokrasta, minkä lisäksi tulivat kaupungille lahjoitettu talonvero sekä vuokraajalle siihen asti kuuluneet muut rasitukset. Valtuusto hyväksyi[3]) kamarin esityksen.

Niiden huvilatilain vuokralleanto, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1877, sekä vuokrasopimuskaavakkeen vahvistaminen. Maistraatin alistettua kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, miten oli meneteltävä erinäisten luetteloon merkittyjen huvilatilain suhteen, joiden vuokrakausi päättyi vuonna 1876, valtuusto s. v. oli lähettänyt[4]) asian asettamaansa valiokuntaan, mutta myöhemmin odottamatta tämän mietintöä päättänyt[4]), että vuokraajat vielä vuoden eteenpäin eli vuoden 1877 loppuun saivat siihen asti voimassa ollein ehdoin pitää hallussaan luetteloon sisältyvät tilat joitakin poikkeuksia lukuunottamatta. Samaan valiokuntaan oli s. v. myöskin lähetetty[5]) Liuskasaaren käyttöä, erään Töölönlahden pohjoispuolella olevan rantakaistaleen kaunistamista ja huvilain n:ot 38 ja 39, Bredvikin ja Ilolan, vuokraoikeuden pidentämistä koskevat asiat.

Valiokunta antoi mietintönsä[6]) vuonna 1877. Siinä tehtiin ensin perinpohjaisesti selvää kaikkien puheena olevien tilain pinta-alasta, laadusta, viljelyksistä, aitauksista y. m., niillä olevista rakennuksista, siihen asti voimassa olleesta vuokra-ajasta sekä sen mahdollisesti myönnetystä pidennysoikeudesta y. m. seikoista. Katsoen tilain laatuun valiokunta ehdotti sekä nämä että kaikki muut kaupungin omistamat ja kaupunginasemakaavan ulkopuolella sijaitsevat maatilat vuokralleannon suhteen jaettavaksi neljään luokkaan, nim.: 1) maanviljelystilat, joille tulevat rakennukset oli teetettävä hyväksyttyjen piirustusten mukaisesti; 2) viljelysalueet, joille haltija mielensä mukaan sai rakentaa tai olla rakentamatta; 3) saaret sekä asuntohuviloita tai poikkeustapauksissa muita rakennuksia varten aiotut pienemmät paikat, jotka oli rakennettava hyväksyttyjen piirustusten mukaisesti; sekä 4) varastopaikoiksi soveltuvat saaret ja pienet maapalstat. — Ensimmäiseen luokkaan kuuluvain tilain kunnossapitämiseksi jokainen uusi vuokraaja oli velvollinen joko lunastamaan olemassa olevat rakennukset tai rakennuttamaan uusia sekä

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 2 §. — [2]) Ks. s. 115. — [3]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 9 §. — [4]) Ks. s. 111. — [5]) S:n s. 113, 114 ja 134. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2.

hankkimaan jonkin verran maanviljelykseen tarpeellista irtaimistoa. — Jotta näiden tarkoitusten vaatimat kustannukset ilman liian suurta vahingonvaaraa voitaisiin uhrata tällaisiin tiloihin, olisi ne annettava vuokralle pitkähköksi ajaksi, jota kuitenkaan maan arvon yhtämittaisen kohoamisen takia ei olisi määrättävä kolmeakymmentä vuotta pitemmäksi, varsinkaan kun uudisviljelykset tuskin tulivat kysymykseen näillä tiloilla, vaan vuokraajat yleensä saivat haltuunsa maan, joka heti antoi viljelijälleen täyden sadon. Samasta syystä vuokraajille myöskään ei olisi taattava vuokra-ajan pidennystä. — Toiseenkin luokkaan luetut tilat olivat jotenkin täydellisesti raivatut viljelykseen, joten vuokraajat verraten vähäisin kustannuksin voivat ottaa ne haltuunsa ja viljellä niitä. Niiden vuokra-aika näytti senvuoksi olevan rajoitettava muutamaksi vuodeksi, ei kuitenkaan kymmentä vuotta lyhyemmäksi ajaksi. — Kolmanteen luokkaan kuuluvat tilat, jotka olivat enimmäkseen saaria, olisi samaten kuin ensimmäisen luokan tilat vuokrattava kolmeksikymmeneksi vuodeksi, koska vuokraajain, jotka yleensä eivät voineet käyttää niitä muuhun tarkoitukseen kuin kesähuvilain paikoiksi, oli pakko tähän tarkoitukseen rakennuttaa suhteellisen kalliita rakennuksia. — Neljänteen luokkaan lopuksi kuului niinikään saaria, jotka kaupungin satama-alueilla tai niiden läheisyydessä sijaitsevina olivat varastopaikoiksi haluttuja ja joiden arvo nopeasti, mutta epätasaisesti kohosi. Niitä ei olisi annettava vuokralle kymmentä vuotta pitemmäksi ajaksi, jotta kaupungille varattaisiin tilaisuus saada niistä suhdanteiden myöntämä hyöty. — Ottaen huomioon ne erilaiset tarkoitukset, joihin eri luokkiin kuuluvat tilat luovutettaisiin, niille myöskin olisi määrättävä erilaiset vuokraehdot, ja valiokunta oli tässä tarkoituksessa laatinut neljä vuokrasopimuskaavakkeen ehdotusta, yhden jokaista luokkaa varten, ja liittänyt nämä ehdotukset mietintöönsä. — Koska jokaisen vuokratilan silloin, kun se tarjottiin vuokralle, tuli olla laajuudeltaan ja laadultaan tarkasti määrätty, valiokunta oli sitä mieltä, että kaikista tiloista sitä ennen oli niiden silloisessa kunnossa laadittava kartta ja tyhjentävä selitys. Tämä tärkeä työ voitiin valiokunnan mielestä sopivimmin suorittaa niiden lähtökatselmusten yhteydessä, jotka joko vuokraajain tai maistraatin toimesta oli toimitettava ennen silloisen vuokra-ajan päättymistä, jolloin samalla kaikkien tilojen maavero olisi laskettava vuodesta 1846 voimassa olleiden määräysten mukaisesti.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) useimmat valiokunnan esittämistä ehdotuksista, kuitenkin eräin muutoksin, joista tärkein oli, että toiseen ja kolmanteen luokkaan kuuluvien tilain vuokra-aika lyhennettiin enintään viideksi vuodeksi, ja muut koskivat Sirpalesaaren, Jätkäsaaren ja Pihlajasaarten käyttöä. Valtuusto päätti niin ollen pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti:

1) että se osa tilaa n:o 68 Kampinmalmia, joka siihen asti oli ollut vuokrattuna valtiolle, sekä eräs kauppias K. Vetroffille luovutettu saman tilan osa toistaiseksi vuokrattaisiin ainoastaan väliaikaista käyttöä varten enintään vuoden ajaksi, mutta rahatoimikamaria kehoitettaisiin sekä hankkimaan selvitys siitä, käytettiinkö ensiksi mainittua aluetta vielä ja miten suurelta osalta venäläisen sotaväen tarpeisiin, sekä, jos niin oli laita ja valtio halusi pitää osansa alueesta, aikanaan antamaan valtuustolle ehdotuksen uudeksi vuokrasopimukseksi ja lisäksi laatimaan ja lähettämään valtuus-

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 1 §.

tolle ehdotuksen näiden alueiden lopullisesta käyttämisestä tavalla, joka ei estänyt rautatien ulottamista niiden halki Hietalahteen;

2) että tilat n:o 109 Liuskasaari, n:o 111 Sirpalesaari, n:o 112 Sirpalekari ja n:o 127 Pässinkari toistaiseksi jätettäisiin käyttämättä;

3) että seuraavassa mainitut tilat, sitten kun mikäli mahdollista jokaisesta tilasta kaupungininsinöörin toimesta oli laadittu ja rahatoimikamarille jätetty täydellinen tiluskartta, josta kävivät ilmi m. m. maanlaadun erilaisuudet, viljelyssuhteet, puuistutukset sekä aitausten laatu ja pituus, sekä joka tapauksessa tiluksesta vastedes maksettava maavero oli laskettu ja määrätty, rahatoimikamarin ohjesäännön 12 §:n mukaisesti kamarissa toimitettavalla, hyvissä ajoin kuulutetulla huutokaupalla tarjottaisiin vuokralle lukien tammikuun 1 p:stä 1878:

a) huvilat n:o 2 Forsby, n:o 3 Anneberg ja n:o 34 Brogård itsekukin kolmenkymmenen vuoden ajaksi I vuokrasopimukseen sisältyvin ehdoin siten lisättyinä Forsbyn ja Annebergin huvilain osalta, että niiden välinen raja oli siirrettävä jälkimmäisen huvilan alueella olevaan, lähellä silloista rajaa sijaitsevaan puroon ja sen yhteydessä olevaan, jo sitä ennen tilusrajaksi sovittuun laskuojaan saakka sekä Annebergin huvilan osalta edelleen, että vuokraaja oli velvollinen sallimaan tilaan kuuluvan laidunhaan läpi kulkevan talvitien käyttämisen;

b) Södernäsin viljelykset n:ot 17—20 enintään kolmen vuoden ajaksi ja muuten II vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin;

c) saaret n:o 9 Kuusisaari, n:o 114 Munkkisaari, n:o 115 Hernesaari, n:o 124 Merholma sekä n:ot 125 ja 126 Pässisaaret itsekukin erikseen kolmenkymmenen vuoden ajaksi ja muuten III vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin; sekä

d) saaren n:o 100 Pohj. Blekholman palsta n:o 1 sekä saaret n:o 101 Etel. Blekholma ja n:o 102 Blekholmankari jokainen erikseen enintään viideksi vuodeksi ja muuten IV vuokrasopimuksessa mainituin ehdoin;

4) kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa laatimaan ja antamaan valtuustolle ehdotuksen saarten n:o 122 Jätkäsaaren sekä n:ot 117, 118 ja 119 Pihlajasaarten jakamisesta pienempiin huvilatontteihin, ennenkuin ne uudestaan annettiin vuokralle;

5) valtuuttaa rahatoimikamarin esityksestä oikeuttamaan v. t. kaupungininsinöörin tarpeen vaatiessa ottamaan kartoitustöihin apulaisen kamarin kohtuulliseksi katsomasta palkkiosta; sekä

6) kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa laatimaan ja lähettämään valtuuston vahvistettavaksi ehdotuksen muidenkin kaupungille kuuluvain tilain vastaisesta käytöstä, mikäli niiden vuokra-aika päättyi kertomusvuonna, kuitenkin ottamatta lukuun alempana kohdassa 7) mainittuja.

Edellä mainittujen tilain käyttöön kohdistuvien ehdotustensa lisäksi valiokunta mietinnössään oli ehdottanut, että rahatoimikamaria kehoitettaisiin ensi tilassa esittämään ehdotus huvilain n:o 38 Bredvikin, n:o 39 Ilolan, n:o 40 Grönuddin ja n:o 41 Linnunlaulun järjestelemisestä uudestaan sekä että Töölön puiston alueeseen kuuluvien huvilain n:o 42 Alpin, n:o 44 Viksbergin ja n:o 45 Tallbergin käyttö, mikäli sitä ei vielä ollut ratkaistu, jätettäisiin niiden ehdotusten varaan, joita kamari siitä mahdollisesti aikanaan esittäisi. Kaupunginvaltuusto päätti kuitenkin, koska kysymystä näiden huvilain käytöstä ei voitu pitää tavallisena hallintoasiana, vaan se pikemminkin koski kyseisten alueiden sopivinta kaunistustapaa, näiltä osilta evätä valiokunnan ehdotuksen sekä

7) alistaa kysymyksen huvilain n:o 38 Bredvikin, n:o 39 Ilolan, n:o 40 Grönuddin, n:o 41 Linnunlaulun, n:o 42 Alpin, n:o 44 Viksbergin ja n:o 45 Tallbergin käytöstä sen valiokunnan valmisteltavaksi [1]), joka aikaisemmin oli käsitellyt kysymystä Töölön puiston ottamisesta kaupungin haltuun [2]).

Tehtyään valiokunnan vuokrasopimusehdotuksiin eräitä muutoksia kaupunginvaltuusto siis hyväksyi eri tilaluokkia varten seuraavansisältöiset vuokrasopimuskaavakkeet:

Vuokrasopimuskaavake.

I. Ensimmäiseen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva huvila N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä (kuukautta, vuotta) laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 00.00 tynnyrinalaa maata, mistä 0.00 tynnyrinalaa on peltoa ja puutarhaa, 00.00 tynnyrinalaa niittyä, 0.00 tynnyrinalaa laidunta, 00.00 tynnyrinalaa metsämaata ja 00.00 tynnyrinalaa vuorta ja muuta viljelykseen kelpaamatonta maata, (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat .....) vuokrataan N. N:lle 30 vuoden ajaksi lukien tammikuun 1 päivästä 18.. ja vuoden 19.. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Tilalle on ennen vuoden 18.. päättymistä rakennettava sirot huoneukset, ja uudisrakennuksen saa rakentaa ainoastaan sellaisen piirustuksen mukaan, joka on sekä rakennuksen ulkomuotoon että sen sijoittamiseen nähden kaupungin puolelta hyväksytty, sillä uhalla, että rakennus voidaan purkaa tai muuttaa toisenlaiseksi vuokramiehen kustannuksella. Huvila-alueelle ei saa hankkimatta siihen erityistä lupaa kaupungin puolelta perustaa tehdasta tahi muuta teollisuuslaitosta eikä siitä antaa paikkaa kasarmi- tahi sairashuonelaitteille, eikä sinne myöskään sijoittaa ravintolaa, anniskelupaikkaa tahi muuta samanlaatuista laitosta, joka häiritsee naapurien viihtymystä.

2. Vuokraajan tulee hyvin hoitaa tilaan kuuluvat tilukset, sekä pellot ja puutarha että niityt ja laitumet, ja toimittaa uudisviljelyksiä, mikäli siihen on tilaisuutta; vaalia laitetuita puukujanteita ja muita kaunistuspuita sekä istuttaa kuolevien sijaan uusia, kernaammin jalommanlaisia, ja tehdä uusia istutuksia, missä siihen on aihetta; ylläpitää yleisen maantien varrelle rakennettuja kiviaitoja sekä laittaa lailliseen kuntoon ja pitää voimassa muualla tarpeelliset aidat vieressä olevaa, kaupunkiin kuuluvaa tilaa vasten puoleksi aitauksen pituudesta ja muuta tilaa vasten niinkuin laki säätää; ynnä hyvin hoitaa ja syrjäisten haaskaukselta suojella tilalla kasvavaa metsää, jota vuokramies saa kaataa ainoastaan heti alkavaa uudisviljelystä varten, mutta joka muuten on puhdistettava tuulenkaatamista ja kuivuneista puista, mitkä vuokramies saa, samoinkuin viljelysyrityksiäkin toimeenpantaessa kaadetut puut, käyttää omaksi hyödyksensä.

3. Multaa, savea, hiekkaa ja muita maalajeja ei saa tilalta poisviedä eikä siellä käyttää teollisuustarkoituksiin, mutta kiviä ja vuorta on vuokramiehen lupa, tehtyään ilmoituksen kaupungininsinöörille ja hänen osotuksensa mukaisesti, poisvietäväksi louhia ja jättää toisen louhittavaksi.

4. Tilasta määrätty vuotuinen pohjavero, 00.00 tynnyriä rukiita ynnä sen lisäksi hyväksytyn tarjouksen mukaan suoritettava vuokramaksu, on kultakin päättyneeltä vuokravuodelta kuulutetussa ylöskannossa maksettava kaupunginrahastoon, jolloin pohjavero lasketaan rahassa vuokravuoden keskiverohinnan mukaan (ja tulee vuokramiehen muuten vastata kaikista tilalta vanhastaan suoritettavista ulosteoista ja rasituksista) [3]).

5. Vuokra-ajan kunakin kolmantena vuonna tahi useammin, jos tarpeelliseksi havaitaan, toimituttaa kaupunki kesä—syyskuulla vuokramiehen kustannuksella tarkastuksen tilalla sen selvittämiseksi, missä kunnossa tila on ja ovatko vuokraehdot täytetyt, jossa tarkoituksessa huono hoito, laiminlyönti ja näiden ehtojen rikkominen tarkoin merkitään ja arvostellaan kohtuulliseen rahamäärään; ollen vuokramies velvollinen saatuaan kutsumuksen olemaan itse tahi asiamiehen edustamana tarkastuksessa saapuvilla; ja on sellainen tarkastus, jos se toimitetaan viimeisenä vuokravuotena, myöskin vastaava lähtökatselmusta.

6. Jos tila on käytettävä kaupungin tahi johonkin yleiseen tarpeeseen ja sen johdosta vuokramiehen tahi hänen oikeudenomistajansa täytyy ilman omaa syytänsä ennen

---

[1]) Ks. 233. — [2]) S:n s. 30. — [3]) Sulkumerkeissä olevat sanat oli otettava ainoastaan niitä tiloja koskeviin vuokrapimuksiin, joihin tämä rasitus kohdistui.

vuokra-ajan loppuunkulumista vuokrasta luopua, on tila kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta, ensintulevan tammikuun 1 päivänä luovutettava ja kaupungin toimitutettava omalla kustannuksellansa sellainen tarkastus, kuin 5 kohdassa mainitaan, jossa tarkastuksessa kaikki ne rakennukset, jotka tilalla asumista ja sen viljelyä varten ovat tarpeelliset ja asianmukaisessa järjestyksessä syntyneet, vuokra-aikana toimitetut uudisviljelykset, joiden viljelyskustannukset eivät ole tilan tuoton kautta vielä tulleet korvatuiksi, ynnä vuokramiehen tekemät istutukset, rakentamat aidat y. m. tilaan panemat kustannukset kohtuullisesti arvioidaan, minkä jälkeen arviosumma, niin pian kuin tila on luovutettu, maksetaan kaupunginrahastosta vuokramiehelle, ellei sitä tarvita vuokran tahi vahingonkorvauksen maksuun. Muut paitsi äskenmainitut rakennukset saa vuokramies viedä pois tilalta.

7. Vuokra-ajan päättymisen edellisenä kesänä panee kaupunki tilalla toimeen lähtökatselmuksen vuokramiehen tahi hänen asiamiehensä läsnäollessa, jossa katselmuksessa tilukset uudestaan taksoitetaan sekä toimitetaan samanlainen tarkastus kuin 5 kohdassa mainitaan. Jos tilalla on rakennus, joka on syntynyt asianmukaisessa järjestyksessä ja ilman erityistä poismuuttamista koskevaa ehtoa ja jos vuokramies ei halua muuttaa sitä pois tai myydä sitä omaan laskuunsa, tulee hänen katselmuksessa siitä ilmoittaa; ja on sellainen rakennus siinä tapauksessa kahdella tavalla arvioitava, nimittäin sekä arvioimalla ainesten arvo että erittäin sen markkina-arvon pohjalla. Tila tarjotaan sitten vuokralle siten jäljellejäävine rakennuksineen ja vuokrataan sille, joka tahtoo lunastaa nämä rakennukset alempaan edellä mainituista arviomääristä ja muiden sitoumusten noudattamisen ehdolla tarjoaa maasta suurimman vuokran, ei kuitenkaan alle pohjaveron määrän, mutta ellei tarjous tällöin nouse sellaiseen määrään, määrätään pohjaveron suorittaminen tärkeimmäksi ehdoksi, ja tila vuokrataan sille, joka tarjoaa suurimman korvauksen rakennuksista, mihin korvaukseen luovuttajan on tyydyttävä; ja jos tarjous viimeksi mainitussa tapauksessa olisi suurempi mainittua alempaa arviomäärää, joutuu ylijäämä kaupunginkassaan. — Vuokra-aikana tehdyt istutukset ja aidat joutuvat korvauksetta tilaan kuuluviksi.

8. Jos kaupunki tahi vuokramies ei tyydy toimitusmiesten edellämainituissa tarkastuksissa ja katselmuksissa tekemiin arvioihin tahi heidän antamiinsa muihin määräyksiin, ilmoittakoon yhden kuukauden kuluessa siitä, kuin todistettava tieto toimituskirjasta on annettu, tyytymättömyytensä maistraatille, joka viipymättä määrää, minä päivänä asianomaisten kummankin tulee valita kaksi uskottua miestä. Nämä valitsevat tahi arpovat viidennen jäsenen puheenjohtajaksi kompromissiin, joka sitten tutkii ja ratkaisee valituksen päätöksellä, johon ei saa hakea muutosta. Jos kompromissia ei ole säädetyssä järjestyksessä pyydetty, pidetään tarkastuksissa pantuja arvoja ja muuten annetuita määräyksiä asianosaisten hyväksyminä eikä niitä voida enää ottaa tutkittaviksi.

9. Milloin hyvänsä syytä ilmestyy, on kaupungin palveluksessa olevalla viskaalilla valta asianmukaisessa järjestyksessä tehdä syyte ja ajaa edesvastausvaatimusta vuokramiestä vastaan vuokraehtojen rikkomisesta.

10. Jos tarkastuksessa tahi katselmuksessa havaitaan, että vuokramies on huonosti hoitanut tilaa tahi laiminlyönyt velvollisuutensa tahi rikkonut vuokraehdot, on maistraatilla valta siitä ilmoitettaessa määrätä, että vuokramiehen tulee sakon tahi vuokraoikeuden menettämisen uhalla määräajassa täyttää velvollisuutensa ja korvata vahinko.

11. Kahdeksan päivän kuluessa siitä, kuin vuokratarjous on hyväksytty, tulee vuokramiehen antaa rahatoimikamariin hyväksyttävä takaus tahi muu vakuus vuokramaksujen suorittamisesta sekä muiden vuokraehtojen ja vahingonkorvauksien täyttämisestä, sillä uhalla että tila hänen vastuullaan ja puolestansa uudestaan tarjotaan vuokralle; ja on sellainen takaus vuokra-ajan joka kymmenentenä vuonna uudistettava.

12. Vuokramiehellä on oikeus siirtää vuokra toiselle henkilölle, sittenkuin hän on tehnyt siitä ilmoituksen rahatoimikamariin ja vuokransaaja puolestansa asettanut yllämainittua laatua olevan vakuuden.

II. Toiseen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva viljelysalue N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä, (kuukautta, vuotta) laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 00.00 tynnyrinalaa, mistä 00.00 tynnyrinalaa on peltoa ja 00.00 tynnyrinalaa nurmea, vuorta ja metsämäkiä (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat .....) vuokrataan N. N:lle 00 vuodeksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 18.. ja vuoden 18.. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Viljelysalueelle, missä vuokramies on oikeutettu mielensä mukaan pitämään rakennuksia, jotka hänen tulee vuokra-ajan päättyessä muuttaa pois tahi myydä jälkeentulijallensa, ei saa hankkimatta siihen erityistä lupaa ..... (kuten I kaavakkeessa).

2. Vuokramiehen tulee hyvin hoitaa tilaan kuuluvat viljellyt tilukset ja toimittaa uudisviljelyksiä ..... (kuten I kaavakkeessa).

3—5. Kuten I kaavakkeessa.

6. Jos viljelysalue tahi joku osa siitä on ennen vuokra-ajan loppuun kulumista käytettävä kaupungin tahi johonkin yleiseen tarpeeseen, on se kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisesta ensintulevan tammikuun 1 päivänä luovutettava, sittenkuin vuokramies on omalla kustannuksellaan toimituttanut 5 kohdassa mainitun tarkastuksen; ynnä tilalla olevat, vuokramiehelle kuuluvat rakennukset hänen vietävät pois, kaikki ilman muuta korvausta kuin että pohjaveroa ja rahassa laskettua vuokramaksua suhteellisesti alennetaan viljellyn maan vähentymisen mukaan.

7. (kuten I kaavakkeessa)..... mainitaan. Vuokra-aikana tehdyt istutukset ja aidat joutuvat korvauksetta tilaan kuuluviksi.

8—10. Kuten I kaavakkeessa.

11. (kuten I kaavakkeessa) ..... uudestaan tarjotaan vuokralle.

12. Kuten I kaavakkeessa.

III. Kolmanteen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva tila (saari tai paikka) N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä, (kuukautta, vuotta) laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 00.00 tynnyrinalaa, mistä 00.00 tynnyrinalaa on puutarhaa ja muuta viljeltyä maata, 00.00 tynnyrinalaa metsää ja metsämaata sekä 00.00 tynnyrinalaa vuorta, (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat .....) vuokrataan N. N:lle 30 vuoden ajaksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 18.. ja vuoden 19.. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Tilalle on ennen vuoden 18.. päättymistä rakennettava sirot huoneukset, ja uudisrakennuksen saa rakentaa ainoastaan sellaisen piirustuksen mukaan, joka on sekä rakennuksen ulkomuotoon että sen sijoittamiseen nähden kaupungin puolelta hyväksytty, sillä uhalla, että rakennus voidaan purkaa tahi muuttaa toisenlaiseksi vuokramiehen kustannuksella. Tilalle ei saa hankkimatta siihen erityistä lupaa kaupungin puolelta perustaa tehdasta ..... (kuten I kaavakkeessa) samanlaatuista laitosta.

2. Vuokramiehen tulee hyvin hoitaa tilalla olevaa viljeltyä maata ja toimittaa uudisviljelystä, mikäli siihen on tilaisuutta, haittaamatta kasvavaa metsää; vaalia kaunistuspuita sekä istuttaa kuolevien puiden sijaan uusia ja tehdä istutuksia ..... (kuten I kaavakkeessa) uudisviljelystä varten hankittuansa luvan kaupungin puolelta saa kaataa ..... (kuten I kaavakkeessa).

3—6. Kuten I kaavakkeessa.

7. Kuten II kaavakkeessa.

8—12. Kuten I kaavakkeessa.

IV. Neljänteen luokkaan kuuluvia tiloja varten.

Helsingin kaupunkiin kuuluva tila (saari tai varastopaikka) N. N., joka kaupungininsinööri N. N:n 00 päivänä (kuukautta, vuotta) siitä laatiman kartan ja selityksen mukaan sisältää 0.00 tynnyrinalaa, mistä 0.00 tynnyrinalaa on kivikkomaata ja 0.00 tynnyrinalaa vuorta, (ynnä sillä olevat kaupungin omistamat .....) vuokrataan N. N:lle 00 vuoden ajaksi, lukien 1 päivästä tammikuuta 18.. ja vuoden 18.. loppuun, seuraavilla ehdoilla:

1. Tilalle, jolle vuokramies ei ole oikeutettu ilman lupaa rakentamaan uusia rakennuksia, ei saa hankkimatta siihen erityistä suostumusta kaupungin puolelta perustaa ..... (kuten I kaavakkeessa) samanlaatuista laitosta.

2. Vuokramies on velvollinen hyvin hoitamaan paikalla olevat maallenoususillat ja vuokra-ajan päättyessä jättämään ne kaupungille täysin kelvollisessa kunnossa sekä valvomaan, ettei tilaan rajoittuvia vesiä ihmiskäden kautta mataloiteta.

3—5. Kuten I kaavakkeessa.

6. Jos alue on ennen vuokra-ajan loppuun kulumista ..... (kuten II kaavakkeessa) kaikki ilman mitään korvausta vuokran menettämisestä.

7. (kuten I kaavakkeessa) ..... mainitaan.

8—10. Kuten I kaavakkeessa.

11. (kuten I kaavakkeessa) ..... uudestaan tarjotaan vuokralle.

12. Kuten I kaavakkeessa.

Töölönlahden pohjoispuolella sijaitsevien huvilatilain käytön muuttaminen. Käsiteltäessä kysymystä erinäisten vuokratilain käyttämisestä, joiden vuokra-aika päättyi vuonna 1877, kaupunginvaltuusto lähetti [1]) sen, mikäli se koski huviloita n:o 38 Bredvikiä, n:o 39 Ilolaa, n:o 40 Grönuddia, n:o 41 Linnunlaulua, n:o 42 Alppia, n:o 44 Viksbergiä ja n:o 45 Tallbergiä, siihen valiokuntaan [2]), joka aikaisemmin oli käsitellyt kysymystä Töölön puiston ottamisesta kaupungin haltuun.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta ensin ilmoitti, että Bredvikin, Ilolan, Grönuddin ja Linnunlaulun huviloihin kuuluvan maan jaoituksen uudistamiseksi oli olemassa v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin vuonna 1874 laatima luonnos sekä että nämä huvilat niiden vuokrakauden mainitun vuoden lopussa mentyä umpeen oli vuokrattu ainoastaan vuodeksi kerrallaan. Kaupunginvaltuusto oli kuitenkin vuonna 1876 saanut kauppaneuvos H. Borgströmiltä esityksen [4]), jossa ehdotettiin mainitun alueen käyttö järjestettäväksi toisin ja johon liittyi puutarha-arkkitehti K. Forsbergin vuonna 1865 laatima tarkka asemakartta, joka kuvasi puheena olevaa aluetta ehdotetulla tavalla muodosteltuna. Tämän ehdotuksen mukaisesti säilytettäisiin joitakin avonaisia ranta- ja vuorialueita, edelliset laiturien ja uimahuoneiden rakentamista varten, jälkimmäiset yleisön vapaaseen käyttöön aiotuiksi levähdyspaikoiksi, minkä jälkeen alue jaettaisiin 14 aidatuksi huvilapalstaksi, joista 10 sijaitsisi rautatien itä- ja 4 sen länsipuolella ja joille teetettävien talojen ja rakennusten sijoitus tarkasti määrättäisiin. Karttaan oli sen lisäksi huvila-alueiden sekä niiden ja ajoteiden välille merkitty erinäisiä teitä ja rantaan sekä vanha että ehdotettu uusi tie, rautatien yli vievän sillan paikka, avoin vuorenkukkula vapaine näköaloineen yli Töölön puiston ja Töölönlahden y. m. Muuten olivat sekä rakennuspaikat että muutamat huvila-alueilla olevat näköalapaikat siten lasketut, että jokaisella näistä alueista oli mahdollisimman vapaa näköala lahden yli ja vastarannalle, ja ehdotuksen päätarkoitus oli seudun kaunistaminen. Esitykseen sisältyi edelleen ehdotus, että aluksi rakennettaisiin uusi ajotie, jolloin kaupungin olisi myönnettävä tarpeelliset varat, kunnes ne vähitellen voitaisiin kuolettaa määrättävillä tiemaksuilla, että laadittaisiin kaikki huvila-alueet käsittävä seikkaperäinen vaakituskartta ja että huvilapaikkain rajaviivat tarkasti vahvistettaisiin, että vuokraajille määrättäisiin tietyt velvollisuudet, mutta sen sijaan taattaisiin vuokramaan hallussapito pitemmäksi ajaksi sekä että vanhan ajotien ja rautatien välinen kallioseutu metsänkasvun suojaamiseksi viipymättä aidattaisiin. Esityksessä huomautettiin lopuksi samalla kuin edellä mainittu kauppaneuvos Borgströmin kustantama kartta luovutettiin kaupungin vapaasti käytettäväksi, että jos kaupunki haluaisi korvata siitä koituneet kustannukset, 700 markkaa, ja maksaisi tämän rahamäärän Töölön puiston alueella olevan Alpin kukkulan rahastoon, lahjoittaja tuntisi saaneensa kaksinkertaisen hyvityksen. — Asiaa käsitellessään valiokunta oli saanut tietoonsa, että kaupunki vuonna 1857 oli ilmaiseksi luovuttanut valtionrautateille Helsingin ja Hämeenlinnan välisen rautatien rakennuttamista varten melkoisen osan huvilaryhmää ja uutta ajotietä varten aiotusta maasta, nimittäin koko rautatien länsipuolella olevan kaistaleen tämän ja Töölönlahden pohjoisosan väliltä sekä kappaleen lähinnä rautatien itäpuolella olevaa rantamaata, mitkä alueet olivat kuuluneet Grönuddin, Linnunlaulun ja Alpin huviloihin. Rautatietä rakennettaessa suurin osa puheena olevaa aluetta

[1]) Ks. s. 230. — [2]) S:n s. 30. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — [4]) Ks. s. 134.

oli ollut rautatiehallinnon tarpeihin käytettynä, mutta rautatien valmistuttua, kun suurin osa alueesta näytti olevan rautateille tarpeeton, maistraatti oli koettanut saada takaisin kaupungille siten luovutetun maan, mikäli sitä ei ollut käytetty itse radan rakentamiseen, tarpeellisten liikenneteiden järjestämiseen pitkin rautatien vartta, ratavartijantupia varten y. m. Kaupungin ja rautatiehallinnon puolesta oli valittu katselmusmiehet, jotka vuonna 1870 olivat tarkastaneet alueen, ja tällöin rautatiehallinnon edustaja, valtioneuvos G. Strömberg, oli lausunut, ettei hänellä ollut mitään huomauttamista sitä vastaan, että mainitut Grönuddin, Linnunlaulun ja Alpin huvilain osat luovutettiin takaisin kaupungille. Asia oli sen jälkeen jäänyt riippuvaiseksi rautatietä varten edelleen tarpeellisten alueen osain lopullisen kartan laatimisesta sekä niiden erottamisesta itse paikalla. Saadakseen jälleen laillisen oikeuden kyseisiin huvilanosiin kaupungin siis vielä tuli ryhtyä maistraatin ehdottamiin toimenpiteisiin, joista oli ilmoitettu, ettei niille rautatiehallinnon taholta ollut estettä odotettavissa. — Siitä huolimatta, ettei kaupungilla vielä ollut kiistatonta laillista omistusoikeutta koko alueeseen, valiokunta katsoi, että valtuuston asiaa tuonnemmaksi lykkäämättä viipymättä tuli päättää koko puheena olevan alueen käytöstä. Tällöin oli valiokunnan mielestä, koska Töölön puistolaitteet olivat siirtyneet kaupungille ja jo olivat jotenkin tyydyttävässä kunnossa ja koska yksityinen mies, kauppaneuvos Borgström, puiston aikaansaamiseksi ja kehittämiseksi oli uhrannut huomattavia summia, aika ryhtyä perinpohjin järjestelemään sen viereisten huvila-alueiden käyttöä. Tämän järjestelyn yksityiskohtiin nähden valiokunta kaiken olennaisen suhteen puolsi puutarha-arkkitehti Forsbergin laatimaa suunnitelmaa pitäen sitä erittäin täydellisenä ja huolellisesti harkittuna, minkä johdosta se oli myönnettävä onnistuneemmaksi kuin insinööri Reuterin suunnitelma, joka ei tuntunut pyrkivänkään olemaan muuta kuin pintapuolinen luonnos. — Varsin vuorisena alue suurimmalta osaltaan huonosti soveltui maanviljelykseen ja puutarhanhoitoon. Vuorien välisiä laaksoja viljeltiin kuitenkin puutarhoina, peltoina ja niittyinä, ja itärantaan viettävä rinne tarjosi tilaisuuden laajojenkin istutusten järjestämiseen. Lähinnä rantaa kasvoi lehtipuita ja rautatien ympärillä osaksi varsin kaunista havumetsää. Bredvikin, Ilolan ja Grönuddin huvila-alueilla olevat rakennukset olivat jotenkin kehnot ja puutteelliset, kun taas Linnunlaulun huvila-alueella ei ollut rakennusta. — Ilmoittaen näiden huvilain jotenkin vähäiset vuokramaksut valiokunta katsoi voivansa todeta, ettei ehdotettu uudestaanjärjestely odotettavissa olevia vuokramääriä silmällä pitäen edes aluksikaan aiheuttaisi kaupungille mainittavaa taloudellista tappiota ja että se myöhemmin, kun kaikki uudet huvilat oli ehditty antaa vuokralle, epäilemättä tulisi kaupungille edulliseksi. — Uusien huvila-alueiden vuokralleannon välttämätön edellytys oli kuitenkin, että rantaa pitkin kulkevaksi ehdotettu ajotie mahdollisimman pian teetettiin. Sen yhteydessä voitaisiin myöskin ryhtyä Pitkänsillan ja rautatien välisen rannan tasoitustöihin. Itse tien aiheuttamat kustannukset eivät olisi kohtuuttoman suuret, koska sen perustus osaksi oli jo aikaisemmin rakennettu erittäinkin rautatien länsipuoleiselta osalta, missä rautatien rakennustöiden ajalta oli jäljellä luja sorattu tie. Tien rakentaminen olisi aloitettava idästä ja sitä olisi jatkettava tarpeen ja varain mukaan. Rautatien yli vievä silta, jonka rakentamiseen olisi hankittava rautatiehallinnon lupa, näytti olevan rakennettavissa jotenkin halvasti, koska se tulisi suhteellisen lyhyt ja nojaisi sopivan korkeihin kallioseinämiin. Bredvikin ja Ilolan alapuolella olevan rannan tasoittamiseen voitaisiin täyteainetta vähitellen saada luovuttamalla paikka

kaatopaikaksi, erittäinkin uusille huvila-alueille niiden rakennuttamisen ja ensimmäisen tasoittamisen ajaksi. Vähemmän kiireellinen oli rautatien länsipuolelle, vuorijonon korkeimpaan kohtaan ehdotetun yleisölle avoimen kukkulanlaen tasoittaminen, joka voitiin siirtää, kunnes useista huviloista alkoi kertyä vuokramaksuja. — Sen jälkeen kun huvila-alueet oli paalutettu ja mitattu, mikä olisi tehtävä niin pian kuin mahdollista, ja tien rakentaminen aloitettu, olisi aluksi huvilat n:ot 1, 2 ja 3 tarjottava vuokralle ja sen jälkeen vuosi vuodelta muut huvilat, sikäli kuin kysyntää ilmeni ja esityöt edistyivät, minkä ohessa niiden alueiden käyttö, joita ei uudestaan luovutettu vuokralle, sillä välin olisi järjestettävä mahdollisimman edullisesti. Vuokra-ehdot näytti olevan määrättävä valtuuston tällaisia tiloja varten hyväksymän III kaavakkeen [1]) mukaisiksi, kuitenkin erinäisin muutoksin ja lisäyksin; tärkein valiokunnan ehdottama muutos koski vuokra-aikaa, joka valiokunnan mielestä ottamalla huomioon vuokraajain velvollisuus rakennuttaa siistejä rakennuksia ja lyhyen ajan kuluessa panettaa kuntoon useita aistikkaita ja osaksi kalliita laitteita ja istutuksia oli vahvistettava viideksikymmeneksi vuodeksi kolmenkymmenen sijaan. — Kaikkien näiden toimenpiteiden vaikutuksesta valiokunta toivoi puheena olevain laiminlyötyjen huvilatilain muutaman vuosikymmenen kuluttua esiintyvän uudessa miellyttävässä asussa ja olevan kauniina jatkona Töölön puistolle, miellyttävänä välittäjänä kaupungin asutusta osasta puiston maalaiseen rauhaan sekä yhdistävänä renkaana kaupungin luonnonkauniiden ympäristöjen ketjussa. Järjestelysuunnitelman toteuttamiseen liittyvänä tulevaisuuden toiveena valiokunta edelleen mainitsi läheisen Siltasaaren saattamisen hoidettuun kuntoon, mitä katsoen sikäläisten huvilain jäljellä olevaan pitkään vuokra-aikaan ei vielä voitu ottaa harkittavaksi, sekä yleisen jalkakäytävän rakentamisen pitkin ratapengertä, mikä m. m. tuntuvasti lyhentäisi muutamain ehdotettujen huvilain ja kaupungin, eritoten sen mahdollisen vastaisen kauppatorin, Rautatientorin, välimatkaa. Lopuksi valiokunta kannatti ehdotusta, että ilmoitettu hinta, 700 markkaa, suoritettaisiin kauppaneuvos Borgströmille kaupungille annetusta kartasta samalla kuin hänelle lausuttaisiin julki kaupungin kiitollisuus siitä harrastuksesta ja huolenpidosta, joka oli tehnyt kaupungille mahdolliseksi suorittaa ehdotetut, kauan ajatellut järjestelytyöt valmiin suunnitelman mukaisesti.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto erinäisissä sivuseikoissa poiketen valiokunnan ehdotuksesta päätti [2])

1) anoa, että maistraatti kiireisesti ryhtyisi toimenpiteihin, jotta rautateille luovutetut, kaupungin alueeseen kuuluviin huviloihin n:o 40 Grönuddiin, n:o 41 Linnunlauluun ja n:o 42 Alppiin kuuluvat maat saataisiin takaisin kaupungille, mikäli niitä ei enää tarvittu rautateiden tarpeisiin;

2) edellyttäen, että nämä maat saatiin kaupungin haltuun, rakennuttaa Pitkänsillan ja Töölön puiston välisen tien eteläpuolella olevalle alueelle, jolla sijaitsivat huvilat n:o 38 Bredvik, n:o 39 Ilola, n:o 40 Grönudd ja n:o 41 Linnunlaulu sekä pienehkö osa huvilaa n:o 42 Alppia, pääasiallisesti puutarha-arkkitehti Forsbergin laatiman kartan mukaisesti uuden ajotien pitkin rantaa sekä jakaa tämän alueen jättämällä Töölönlahden rannalle ja ylimmälle vuorenkukkulalle joitakin avoimia paikkoja 14 huvilatilaksi;

3) että kaupunki omalla kustannuksellaan tarpeen ja varain mukaan panettaisi kuntoon mainitun rantatien rautatien yli vievine siltoineen sekä

[1]) Ks. s. 232. — [2]) Valt. pöytäk. 11 p. jouluk. 1 §.

mainitut avoimet paikat sekä sen jälkeen pitäisi ne kunnossa vastedes sopivaksi katsottavalla tavalla;

4) että kaikista näistä huvilatiloista, sitten kun ne oli paalutettu ja maat arvioitu, sikäli kuin tien rakennustyö edistyi, tarjottaisiin kunakin kertana odotettavissa olevaa kysyntää vastaava määrä vuokrattavaksi valtuuston asuntohuviloille ylimalkaan vahvistamin vuokraehdoin, kuitenkin seuraavin lisämääräyksin:

a) että vuokra-ajan tuli olla viisikymmentä vuotta;

b) että vuokra-alueita ei saanut käyttää varastopaikoiksi;

c) että rakennuksia sai teettää ainoastaan edellä mainittuun karttaan merkityille rakennuspaikoille, joiden asemaa ei saanut ilman lupaa muuttaa;

d) että asuinrakennusten tuli olla rakennetut, kartassa huvila-alueelle merkittyjen teiden perustetut ja istutusten alulle pantuina viiden vuoden kuluessa vuokrakauden alkamisesta; sekä

e) että vuokraaja sovittuaan rajakkaisten huvilain haltijain kanssa sai karttaan merkittyihin paikkoihin rakentaa ja niissä pitää siistejä uimahuoneita ja laitureita;

5) kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa antamaan kaupungininsinöörin viitoittaa tulevasta rantatiestä ainakin itäisen osan huvilan n:o 3 keskikohtaan asti sekä paaluttaa ja maiden puolesta arvioida huvilat n:ot 1—3, tarjoamaan mainitut kolme huvilaa vuokralle vahvistetuin ehdoin tammikuun 1 p:stä 1878, kaupungininsinöörin johdolla toimituttamaan uuden tien tasoittamisen ja perustamisen sekä muuten ryhtymään sopiviin toimenpiteihin myöskin mainitun tien ja rannan välisen maan tasoittamiseksi.

6) samaten kehoittaa rahatoimikamaria jatkuvasti vuodeksi kerrallaan sopivin ehdoin antamaan vuokralle huvilat n:o 40 Grönuddin ja n:o 41 Linnunlaulun sekä vastaiseen huvilaan n:o 3 kuulumattoman osan huvilaa n:o 39 Ilolaa pidättäen kuitenkin kaupungille oikeuden jo ennen vuoden loppua kohtuullisesta korvauksesta saada käytettäväkseen sen osan mainittujen huvilain maata, jolla uusi rantatie tuli kulkemaan, sekä mahdollisimman pian antamaan valtuustolle ehdotuksen tienrakennus- ja tasoitustöiden suunnitelmaksi sekä vuokralleannon jatkamisesta ja tähän tarvittavien varain sopivimmasta hankkimistavasta; samoinkuin

7) antaa rahatoimikamarille tehtäväksi määrätä kauppaneuvos Borgströmille maksettavaksi edellä mainitusta kartasta 700 markkaa »Töölön puiston alueella sijaitsevan Alpin kukkulan rahaston» kartuttamiseksi, mistä valtuusto antaisi kauppaneuvos Borgströmille tiedon erityisessä kirjelmässä, jossa samalla lausuttaisiin julki kaupungin kiitollisuus siitä lämpimästä harrastuksesta ja uhrautuvasta huolenpidosta, jota hän tässäkin kaupungille tärkeässä kysymyksessä oli osoittanut.

Kappelin vuokralleanto. Ent. metsänhoitajan O. Wetterhoffin esittämän anomuksen, että hänelle kesäkuun 1 p:stä myönnettäisiin Kauppatorin viereisessä esplanaadissa olevan kahvilapaviljongin, n. s. Kappelin, ravintolanpitooikeudet, kaupunginvaltuusto lähetti[1]) valiokuntaan, johon kuuluivat[2]) vtt Collan ja C. G. Estlander sekä ylilääkäri, lääketieteentohtori A. Th. Saelan. Myöhemmin lähetettiin[3]) samaan valiokuntaan ravintoloitsijain C. Kämpin ja P. G. Nymarkin samaa tarkoittavat anomukset.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 4 §. — [2]) S:n s:n 18 §. — [3]) S:n 15 p. helmik. 13 § ja 27 p. helmik. 7 §.

Valiokunnan sen jälkeen antamassa mietinnössä [1]) tehtiin ensin selvää eri tarjouksista. — Metsänhoitaja Wetterhoff oli sitoutunut siinä tapauksessa, että vuokra-aika määrättiin kahdeksaksi vuodeksi, suorittamaan kolmelta ensimmäiseltä vuodelta vuokraa 5,000 markkaa ja kolmelta viimeiseltä 7,000 markkaa vuodessa sekä asianomaisen viranomaisen hyväksymän suunnitelman mukaisesti muuttamaan edellä mainitun osan esplanaadia hoidetuksi puistikoksi, johon laitettaisiin vuosittain uudet ruohokentät sekä kauniita kukkaisryhmiä ja koristekasveja sopiviin paikkoihin, suihkukaivo keskelle ja hankittaisiin ajan makua paremmin vastaavia puutarhahuonekaluja. Yksityiskohtaiseen suunnitelmaan sisältyi sen lisäksi m. m. kaksi pienehköä paviljonkia, joissa olisi sisäpuolella verhot ja jotka olisivat aiotut suljettuja seuroja varten, esplanaadin koilliskulmaan tuleva avonainen, pensaiden ympäröimä paviljonki, josta olisi näköala Eteläsatamaan, kolme 7 jalan korkuista kaasukandelaaberia, puita ja pensaskasveja, varsinkin jalkakäytävien reunaan, n. s. tourniquet'it esplanaadin sisäänkäytävien kohdalle y. m. Puistikon vartioinnista huolehtisi päivällä liveripukuinen järjestysmies ja yöllä yövartija, ja sekä suihkukaivo että kaikki paviljongit ja laitteet joutuisivat vuokrakauden päättyessä kaupungin omaisuudeksi. — Samaten kuin metsänhoitaja Wetterhoffin ravintoloitsija Kämpinkin tarjous koski kahdeksan vuoden aikaa. Hakija sitoutui tältä ajalta suorittamaan vuosivuokraa 7,000 markkaa ja sen lisäksi korkoa 10 %:n mukaan vuosittain sille pääomalle, joka kaupungin hänen laatimansa suunnitelman mukaisesti olisi uhrattava esplanaadin kaunistustöihin ja jonka hän oli arvioinut 13,880 markaksi, minkä ohessa hakija ottaisi laitteiden kunnossapitämisen toimekseen. Ellei kaupunki halunnut suorittaa kyseisiä töitä, hakija sitoutui tähän siten, että suihkukaivo ja esplanaadin eteläpäähän tulevat istutukset järjestettäisiin kuntoon ensimmäisen vuoden kuluessa ja loput hänen suunnitelmastaan toteutettaisiin seuraavana, mutta siinä tapauksessa vuokramaksu olisi alennettava 6,500 markkaan. — Suunnitelma käsitti paitsi mainittua suihkukaivoa altaineen ja veistoksineen m. m. musiikkipaviljongin, kolme kaasukandelaaberia, kaksi kivirauniota veistokuvineen sekä paljon kasveja, joista osa muodostaisi pieniä aitauksen luo sijoitettavia lehtimajoja; muuten esplanaadin eteläosa runsaasti koristettaisiin puilla ja pensailla, m. m. suurehkolla havupuuryhmällä. — Ravintoloitsija Nymark viimein tarjoutui vuokraamaan puheena olevat ravintola-oikeudet kymmeneksi vuodeksi 8,000 markan vuosivuokrasta sekä sitoutuen hakemukseen liitetyn suunnitelman mukaisesti suorittamaan esplanaadissa istutus- ja kaunistustöitä, minkä ohessa hän kuitenkin anoi saada ilmaiseksi ottaa multaa, hiekkaa ja savea kaupungin maalta ja viitenä ensimmäisenä vuonna myöskin vettä kaupungin vesijohdosta. Lisäksi ravintoloitsija Nymark anoi, että kaupunki suorittaisi 5,000 markkaa hänen suunnitelmaansa sisältyvän, Kööpenhaminassa asuvan neiti A. Forsmanin laatiman luonnoksen mukaisen monumentaalisen, 12 jalan korkuisen suihkukaivon kustannuksista, jotka, jos suihkukaivo valettiin rautaan, oli arvioitu 9,000—10,000 markaksi. Hakijan suunnitelma, jonka kustannusarvio päättyi 13,170 markkaan, käsitti edellä mainitun, esplanaadin keskelle tulevan suihkukaivon lisäksi kaksi pienempää, kummallekin puolelle Kappelia tulevaa suihkukaivoa, kolme pienehköä paviljonkia, kaksi n. s. puutarhapeiliä, kaksi kivirauniota veistoksineen, kaksi kaasukandelaaberia sekä runsaasti erilaisia kasveja. Siinä tapauksessa, että kaupunki suoritti ja kustansi kaunistustyöt, hakija

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4.

ilmoitti suostuvansa maksamaan vuokraa 10,000 markkaa vuodessa. — Valiokunta oli katsonut välttämättömäksi, ennenkuin se antoi lausuntonsa eri tarjouksista, ottaa harkittavaksi, eikö ollut syytä muuttaa aikaisemmin voimassa olleita vuokraehtoja sekä luopua siihen asti tapana olleesta vuokraoikeuksien tarjoamisesta huutokaupalla. Läänin kuvernöörin vuonna 1864 antaman päätöksen mukaisesti sai esplanaadipaviljonkiin perustaa ainoastaan kahvilaliikkeen sellaisen elinkeinon harjoittamista varten, joka asetusten mukaan oli sallittu kaupungin sokerileipureille. Siitä huolimatta siellä harjoitettu liike valitettavasti yhä enemmän oli saanut monipuolisen ravintolaelämän leiman, joka oli saanut tuntuvan osan yleisöstä, varsinkin naispuolisesta, karttamaan tätä edullisesti sijaitsevaa, kesän aikaan miltei korvaamatonta virkistyspaikkaa. Tämän kymmenvuotisen tottumuksen juurruttaman epäkohdan poistamisesta ei ollut takeita, jos toimitettiin huutokauppa tavallisessa järjestyksessä, vaikkakin määräystä liikkeen rajoittamisesta sokerileipurinliikkeeseen tällöin korostettiin. Jotta uudet tavat ja uusi henki pääsisivät vallitseviksi paikalla, näytti metsänhoitaja Wetterhoffin esittämä ajatus, että n. s. pienen esplanaadin lähimmän ympäristön tulisi saada uusi leima, olevan toteutettava ja siis tämä osa esplanaadia järjestettävä uudestaan Kappelin vuokralleannon yhteydessä. Julkisella huutokaupalla tapahtuva vuokralleanto ei ollut tämän tarkoitusperän sopivin saavuttamistapa. Jos päämääränä oli yksinomaan suurimman mahdollisen tulon hankkiminen kaupunginkassalle, oli epäilemättä edullisinta luovuttaa Kappeli enimmän tarjoavalle ja sen jälkeen viisi tai kymmenen vuotta pitää silmät ja korvat suljettuina, sillä jos kaupunki luovuttaessaan vuokraoikeuden katsoi ainoastaan rahallista etuaan, ei myöskään voinut paheksua sitä, että vuokraaja kaikin tavoin valvoi omaa etuaan. Jos taas päämääränä pidettiin sitä, että samalla kuin kaupungille säilytettiin kohtuullinen tulo saatiin poistetuksi eräs epäkohta, ja velvoitettiin vuokraaja suorittamaan määrättyjä istutus- y. m. järjestelytöitä, oli vuokratarjoukset tutkittava monipuolisemmin ja muiltakin kannoilta katsoen kuin huutokauppatarjouksia tarkastettaessa oli mahdollista. — Samalla kuin valiokunta siis oli katsonut velvollisuudekseen vastustaa puheena olevan oikeuden tarjoamista huutokaupalla, valiokunta oli koettanut ottaen huomioon edellä esitetyt näkökohdat valita tehdyistä tarjouksista kaupungille edullisimman ja tällöin päätynyt yksimielisesti kannattamaan metsänhoitaja Wetterhoffin tarjousta. Tosin se pelkästään rahalliselta kannalta oli kaupungille vähimmän edullinen, mutta valiokunta piti tärkeämpänä sitä seikkaa, että hakija Wetterhoff nimenomaan oli ilmoittanut tahtovansa muuttaa paikan tavallisesta ravintolasta varsinaiseksi virkistyspaikaksi, kun sen sijaan molemmat muut tarjoukset näyttivät olevan tehdyt edellyttäen, että vanhat epäkohdat jäisivät voimaan. Tähän tuli lisäksi, että vuokraoikeuden myöntäminen hakijoille Kämpille tai Nymarkille, joilla jo oli hallussaan eräät kaupungin tärkeimmistä ravintoloista, tavallaan veisi jonkinlaiseen yksinoikeusjärjestelmään ja jonkin verran ehkäisisi kaikissa elinkeinoissa tarpeellista kilpailua. Hakija Wetterhoffin laatima esplanaadin uudestaanjärjestelysuunnitelma sitäpaitsi osoitti hänen omaavan taipumuksia ja kykyä tällaisten laitteiden järjestämiseen, ja hänen saavuttamansa sivistysaste tuntui antavan melkoiset takeet paikalla harjoitetun liikkeen luonteen tarpeen vaatimasta muuttumisesta. Edellyttäen, että suunnitelma toteutettiin yhtä hyvin kuin se oli laadittu, syntyisi siis keskelle kaupunkia miellyttävä, kaikille yhtä viihtyisä oleskelupaikka, tavallaan Tukholman Strömparterren'iin verrattava. — Valiokunta ehdotti, että kaupunginval

tuusto hyväksyisi metsänhoitaja Wetterhoffin tarjouksen hänen itsensä ehdottamin ehdoin lisäämällä niihin erinäisiä valiokunnan ehdottamia määräyksiä sekä antaisi rahatoimikamarille tehtäväksi tämän mukaisesti laatia hänen kanssaan vuokravälikirjan.

Ravintoloitsija Nymarkin ilmoitettua kaupunginvaltuustolle lähettämässään kirjelmässä lisäykseksi hakemukseensa, että hänen tarkoituksensa oli harjoittaa Kappelissa ainoastaan sellaista liikettä, joka oli sallittu sokerileipurille, vuokrakauden päätyttyä luovuttaa kaupungille kaikki paikalla olevat laitteet ja laitokset sekä siinä tapauksessa, ettei kaupunki myöntänyt avustusta hänen suunnittelemaansa suurta suihkukaivoa varten, rakentaa esplanaadiin vähemmän kustannuksia vaativa suihkukaivo, valtuusto lähetti [1]) asian valiokuntaan. Luopuen aikaisemmasta kannastaan valiokunta sen jälkeen ehdotti, että valtuusto joko hyväksyisi hakija Wetterhoffin tarjouksen, niinkuin valiokunta mietinnössään oli ehdottanut, tai myös hakija Nymarkin tarjouksen tämän ehdottamin ehdoin lisäämällä samat määräykset, joita valiokunta oli ehdottanut sen varalta, että hakija Wetterhoffin tarjous hyväksyttiin. Jälkimmäisessä tapauksessa olisi kaupungin suoritettava 5,000 markkaa paikalle pystytettävän monumentaalisen suihkukaivon kustannuksista heti kun sen yksityiskohtainen malli oli kaupungille esitetty ja kaupunki oli sen hyväksynyt, ja tuli suihkukaivon olla pystytetty ennen vuokrakauden kolmannen vuoden päättymistä, minkä ohessa kaupungille olisi pidätettävä oikeus rakennusajan kuluessa velvoittaa vuokraaja jonkin verran laajentamaan esplanaadin eteläosan ruohokenttiä.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuustolle esiteltiin samalla metsänhoitaja Wetterhoffin kirjelmä, jossa hän sitoutui korottamaan aikaisemmassa tarjouksessa lupaamaansa vuokramaksua 1,000 markkaa vuodessa. Valtuusto päätti [2]) hyväksyen viimeksi mainitun korotetun tarjouksen luovuttaa Kappelin vuokraoikeuden kesäkuun 1 p:stä 1877 samaan päivään vuonna 1885 metsänhoitaja Wetterhoffille vuosivuokrasta, joka kolmelta ensimmäiseltä vuodelta olisi 6,000 markkaa ja viideltä jäljellä olevalta 8,000 markkaa, sekä muuten hakijan itsensä esittämin ja niiden lisäksi seuraavin, pääasiallisesti valiokunnan ehdottamin ehdoin, nimittäin:

että hakijan laatimaa suunnitelmaa siihen kuuluvine selityksineen kaikilta olennaisilta kohdilta oli noudatettava, mikäli ei erityisesti hankittu oikeutta sen muuttamiseen;

että ravintolaliikettä ei missään tapauksessa saanut ulottaa muuhun kuin kahvilaliikkeeseen;

että vuokrakauden ensimmäisenä vuonna rakennettiin suihkukaivo, molemmat pienet paviljongit ja kandelaaberit sekä saatiin kuntoon tärkeimmät istutukset sekä ennen toisen vuoden loppua toteutettiin muu osa suunnitelmasta, kaikki vuokraajan kustannuksella;

että kaupungin puutarhurin tuli valvoa, että istutusten ja rakennusten teettämisessä ja ylläpitämisessä noudatettiin mainittua suunnitelmaa ja siihen liittyvää selitystä;

että kaupungin tuli antaa laitteita varten tarvittava vesi ilmaiseksi, suihkukaivoon rahatoimikamarin määrääminä aikoina, jota vastoin vuokraaja kustantaisi putkien asettamisen;

että esplanaadissa kasvavia suurehkoja puita sai siirtää ainoastaan erityisellä luvalla;

---

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. marrask. 3 §. — [2]) S:n 20 p. maalisk. 1 §.

että liikkeen hoidossa oli noudatettava järjestystä ja säädyllisyyttä sekä että tarjoilu loppui klo 12 yöllä;

että jos ravintolaliike lakkasi tai keskeytyi, ennenkuin vuokrakausi oli loppuun kulunut, vuokraoikeus oli menetetty ja kaupungilla oikeus ilman muuta ottaa toinen vuokraaja;

ettei vuokraoikeutta ilman erityistä lupaa saanut luovuttaa eikä siirtää toiselle henkilölle;

että jos vuokraaja kuoli vuokrakauden kestäessä, kaupunginvaltuustolla oli oikeus määrätä, saivatko hänen oikeudenomistajansa ottaa vuokraoikeuden haltuunsa; sekä

että vuokraajalla, jos hän jostakin syystä menetti vuokraoikeutensa, ei ollut oikeutta korvauksen saamiseen laitteisiin uhraamistaan kustannuksista.

Sen ohessa kaupunginvaltuusto päätti, että metsänhoitaja Wetterhoffin neljäntoista päivän kuluessa ilmoituksen saamisesta valtuuston päätöksestä tuli tehdä rahatoimikamarin kanssa lopullinen sopimus Kappelin vuokraoikeudesta uhalla, että hänen muuten katsottaisiin menettäneen vuokraoikeutensa, ja oli valtuuston päätös saatettava sekä maistraatin että rahatoimikamarin tietoon.

Kaupunginvaltuuston päätöstä vastaan esitti vastalauseensa vt Malmgren, joka viitaten rahatoimikamarin ohjesäännön 12 §:ään oli sitä mieltä, että asia olisi ollut kamarin käsiteltävä ja ainoastaan siinä tapauksessa, etteivät sen jäsenet olleet yksimielisiä, esitettävä valtuustolle.

Myöhemmin maistraatti ilmoitti katsoneensa velvollisuudekseen puolestaan kieltäytyä panemasta toimeen kaupunginvaltuuston päätöstä ja esitti tämän kantansa tueksi m. m.:

että valtuusto oli oikeuttanut vuokraajan sellaisen suunnitelman mukaisesti, jota ei ollut esitetty maistraatille, rakennuttamaan esplanaadiin erinäisiä paviljonkeja tai rakennuksia, vaikkakaan asianmukainen viranomainen ei ollut vahvistanut niiden piirustuksia eikä sinne vahvistetun rakennuskaavankaan mukaan ollut tarkoitus teettää uusia rakennuksia;

että valtuusto oli tehnyt päätöksen erinäisten esplanaadissa olevien käytävien ja istutusten muuttamisesta ilman että maistraatilla, jolle kaupungin puuistutusten valvonta kaupungin rakennusjärjestyksen mukaisesti kuului, edes oli ollut tilaisuutta lausua niistä mielipidettään;

että valtuusto näytti antaneen vuokraajalle luvan kahvilaliikkeen harjoittamiseen itse kahvilapaviljongin ulkopuolellakin määräämättä, että hänen tuli antaa siitä ilmoitus poliisikamariin, ja määrännyt tarjoilun lopettamisajan, vaikka tämän asian päättäminen oli lääninhallituksen asia;

että vaikkakin vastaisessa kahvilaliikkeessä todennäköisesti anniskeltaisiin paloviinaa ja muita väkeviä juomia ja tähän oli hankittava erityinen lupa ja siitä läänin kuvernöörin määräyksen mukaisesti suoritettava veroa, valtuusto itse oli myöntänyt tämän kuvernöörin lopullisen harkinnan varassa olevan luvan tai jos tarkoitus oli, että vuokraajan tuli hankkia se itselleen, jättänyt tekemättä tätä koskevan päätöksen ja määräämättä, kenen tässä tapauksessa tuli suorittaa kyseinen vero; sekä

että valtuusto ottamatta huomioon edellä mainittua rahatoimikamarin ohjesäännön pykälää itse oli ottanut käsiteltäväkseen vuokratarjoukset ja tutkinut ne, joten kamari siis ei ollut saanut säädetyllä tavalla antaa vuokralle kyseistä oikeutta, vaan ainoastaan laatia sitä koskevan sopimuksen, mikä menettely aiheutti sekaannusta ja mielivaltaa.

Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti[1]) maistraatille lähetettävässä kirjelmässä huomauttaa m. m. seuraavista seikoista:

että, koska Kappelin vuokraoikeus päättyi kesäkuun 1 p:nä, maistraatti olisi ollut velvollinen huolehtimaan siitä, että hyvissä ajoin olisi ryhdytty toimenpiteisiin tämän oikeuden antamiseksi uudestaan vuokralle, mutta että, koska näin ei ollut tapahtunut ja eri henkilöt olivat valtuustolle ilmoittaneet haluavansa ottaa vuokralle mainitun oikeuden, valtuusto oli katsonut velvollisuudekseen puuttua asiaan, erittäinkin koska valtuusto oli katsonut sen tavan, jolla ravintolaliikettä Kappelissa oli harjoitettu, kaipaavan muutosta; koska tällainen uudistus oli edellyttänyt useiden uusien ehtojen ja määräysten vahvistamista, joiden määrääminen ei ollut rahatoimikamarin vallassa, valtuusto, joka kunnallisasetuksen 1 ja 4 §:n mukaisesti oli katsonut itsellään olevan siihen oikeuden, turhan ajanhukan välttämiseksi oli viipymättä ottanut asian harkittavakseen ja tehnyt sitä koskevan päätöksen;

että ne paviljongit ja muut rakennukset, joita vuokraajan ehdotuksen mukaan rakennettaisiin esplanaadiin, pääasiallisesti tulivat olemaan siirrettäviä, kesän ajaksi tarkoitettuja säle- ja ristikkolaitteita, joiden rakentamiseksi piirustusten vahvistaminen tuskin näytti olevan tarpeen, mutta että vuokraajan, jos sitä vaadittiin, tietenkin täytyi noudattaa voimassa olevia määräyksiä;

että mainittujen rakennusten samoinkuin käytäväin ja istutusten muutosten laatu kävi ilmi niistä asemapiirroksista ja niiden selityksistä, jotka metsänhoitaja Wetterhoff oli antanut valtuustolle ja jotka, koska niitä oli olemassa ainoastaan yksi kappale, sopimuksen laatimista varten oli lähetetty rahatoimikamariin, mistä maistraatti tarpeen vaatiessa kenties suvaitsi pyytää ne itselleen;

että valtuuston päätös sulkemisajasta ei merkinnyt mitään puuttumista kuvernöörin oikeuteen, siinä kun ainoastaan oli määrätty, ettei kahvilaa saanut pitää avoinna kauemmin kuin klo 12:een yöllä ja vuokraaja siinä tapauksessa, että kuvernööri määräsi aikaisemman sulkemisajan, tietenkin oli velvollinen alistumaan siihen; sekä

ettei valtuusto katsonut paloviinan ja muiden väkijuomain anniskeluoikeuden sisältyvän kahvilaliikkeen harjoittamisoikeuteen, minkä vuoksi vuokraajan, jos hän halusi niitä anniskella, tuli laillisessa järjestyksessä hankkia siihen lupa ja sen johdosta myöskin suorittaa tällaisia tapauksia varten mahdollisesti vahvistettava vero.

Edellä esitetyistä syistä ja katsoen asian kiireellisyyteen kaupunginvaltuusto päätti anoa, että maistraatti joko antaisi rahatoimikamarille määräyksen tehdä kaupungin puolesta metsänhoitaja Wetterhoffin kanssa kyseistä vuokraoikeutta koskevan sopimuksen tai myöskin, jos maistraatti oli sitä mieltä, että sen edelleen oli kieltäydyttävä antamasta virka-apuaan valtuuston päätöksen täytäntöönpanemiseen, ilmoittaisi tämän valtuustolle. Samalla valtuusto antoi valmisteluvaliokunnalle, joka oikeutettiin lisäjäsenikseen valitsemaan mahdollisesti haluamansa henkilöt, tehtäväksi siinä tapauksessa, että maistraatti pysyi kielteisellä kannallaan, valtuustoa sen enempää kuulematta koettaa anoa kuvernööriltä muutosta maistraatin päätökseen.

Koska kaupunginvaltuusto kirjelmässään osin oli tarkemmin määritellyt ja selittänyt ne vuokraehdot, jotka olivat aiheuttaneet maistraatin aikaisem-

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 22 §.

man kannan, osin taas antanut maistraatille tilaisuuden tutustua esplanaadin suunniteltuihin muutostöihin, maistraatti siitä huolimatta, että vuokraoikeuden myöntäminen ei ollut tapahtunut rahatoimikamarin ohjesäännön 12 §:n määräämällä tavalla, katsoi voivansa kehoittaa rahatoimikamaria panemaan valtuuston päätöksen toimeen. Tällöin oli kuitenkin valtuuston vuokraoikeuden myöntämiseen liittämiin ehtoihin lisättävä seuraavat:

että vuokraaja laillisessa järjestyksessä hankki itselleen luvan asemapiirroksiinsa merkittyjen paviljonkien ja lisärakennusten teettämiseen ennen niiden rakennuttamista sekä paloviinan ja muiden väkijuomain anniskelemiseen, ennenkuin hän siihen ryhtyi, ja sitoutui suorittamaan valtiolle anniskelusta määrättävän veron;

että vuokraaja noudatti niitä määräyksiä, jotka kuvernööri mahdollisesti antoi sekä ravintolapaviljongissa harjoitettavassa kahvilaliikkeessä noudatettavan järjestyksen että sen ajan suhteen, jolloin paviljonki oli suljettava vierailta ja tarjoilu lopetettava; sekä

ettei vuokraajalla ollut oikeutta kanteen nostamiseen kaupunkia vastaan, jos jotakin ehdotetuista paviljongeista tai rakennuksista ei saanut teettää tai anniskelulupaa ei myönnetty tai jos kahvilahuoneiston sulkemisesta ja tarjoilun lopettamisesta määrättiin toisin kuin valtuusto oli siitä päättänyt.

Samalla maistraatti torjui kaupunginvaltuuston huomautuksen, että olisi ollut maistraatin asia ryhtyä toimenpiteisiin Kappelin antamiseksi uudestaan vuokralle. Sen sijaan että valtuusto ohjesäännön mukaisesti olisi antanut metsänhoitaja Wetterhoffin anomuksen rahatoimikamarille, valtuusto oli lähettänyt sen valiokuntaan, johon myöhemmin oli lähetetty myöskin ravintoloitsijain Kämpin ja Nymarkin tarjoukset, siten selvästi osoittaen aikovansa itse kamaria kuulematta lopullisesti ratkaista asian.

Maistraatin kirjelmä ei antanut[1]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Erään Ullanlinnanvuorten alueen luovuttaminen. Ajokalutehtailija A. W. Winqvistin maistraatille esittämän anomuksen, että eräs hänen Vuorimiehenkadun varrella olevan tonttinsa pohjoispuolella oleva kaupungin omistama käyttämätön alue luovutettaisiin hänelle, kunnes Ullanlinnanvuorten suunniteltuihin istutustöihin ryhdyttiin, kaupunginvaltuusto lähetettyään[2]) sen rahatoimikamariin ja saatuaan siltä epäävän lausunnon hylkäsi[3]).

N. s. Åhmanin uudistalon alueen järjestely ja sen halki juoksevan laskuojan puhdistaminen. Huvilan n:o 10, n. s. Åhmanin uudistalon, vuokraajan G. J. Nordvikin anomuksen, että kaksi rautatiehallituksen kaupungille takaisin luovuttamaa tähän uudistaloon rajoittuvaa maakaistaletta yhdistettäisiin siihen sekä että Huopalahden järvestä lähtevä, uudistalon maiden halki juokseva laskuoja puhdistettaisiin kaupungin kustannuksella, kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli lähettänyt[4]) valiokuntaan, joka oli asetettu[5]) käsittelemään kysymystä tien rakentamisesta Kumtähden säterin maalla oleviin huviloihin. Tähän valiokuntaan oli samana vuonna lähetetty[4]) myöskin Fredriksperin alueen vuokraajan, pankinkassanhoitaja K. F. Winqvistin esittämä anomus joka koski edellä mainitun laskuojan puhdistamista. — Valiokunnan vuonna 1877 antaman lausunnon mukaisesti, joka kaikilta osiltaan hyväksyttiin, valtuusto päätti[6]), että rautatiehallituksen takaisin luovuttaman maan nautintaoikeus ehdoin, että siitä tarpeen vaatiessa luovuttiin, annet-

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 8 §. — [2]) S:n 23 p. tammik. 11 §. — [3]) S:n 29 p. toukok. 13 §. — [4]) Ks. s. 134. — [5]) S:n s. 133. — [6]) Valt. pöytäk. 20 p. syysk. 23 §.

taisiin n. s. Åhmanin uudistalolle korottamatta vuokramaksua silloisen haltijan vuokra-aikana, joka päättyi vuoden 1878 lopussa. Sen ohessa rahatoimikamaria kehoitettiin anomaan rautatiehallitukselta asianmukaista lupaa siihen, että maan sai laillisessa järjestyksessä lohkaista kaupungille ja pyykittää, sekä sen jälkeen maanmittarin määräämistä käymään ja pyykittämään rautateiden alueen ja hallituksen luovuttaman alueen väliset rajat. Huopalahden järvestä laskevan ojan puhdistamisesta valtuusto päätti, että se mikäli mahdollista tehtäisiin jo syksyllä 1877 ja laskuoja samalla laajennettaisiin v. t. kaupungininsinöörin laatiman ehdotuksen mukaisesti. Tätä työtä varten valtuusto myönsi 1,496: 40 markan määrärahan, josta pankinkassanhoitaja Winqvist kuitenkin työn suorittamisen jälkeen valiokunnalle antamansa sitoumuksen mukaisesti korvaisi 500 markkaa.

Tonttien vuokralleanto. Kauppias K. F. Nymanin ja kauppakirjanpitäjä C. F. Blomqvistin tekemät anomukset, jotka kumpikin koskivat korttelissa n:o 156 Uikussa Ruoholahdenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 1 vuokraoikeuden lunastamista, kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli jättänyt ratkaisematta [1]), kunnes lopullinen päätös oli tehty niiden rakennusten sijoittamisesta, jotka valtuusto aikoi teettää kuumesairaalan tarpeisiin, koska tämä tontti mahdollisesti soveltui kyseisten sairaalarakennusten paikaksi. Samasta syystä oli myöskin samassa korttelissa olevan Eerikinkadun tontin n:o 28 vuokraoikeuden tarjoaminen huutokaupalla peruutettu ja kirvesmies J. Kosken esittämä anomus saada lunastaa niinikään samassa korttelissa sijaitsevan Eerikinkadun tontin n:o 24 vuokraoikeus lähetetty [1]) valtuuston aikaisemmin sairaalakysymystä valmistelemaan asettamaan valiokuntaan [2]). — Valtuuston lopullisesti päätettyä [3]) sijoittaa kuumesairaalan toiseen paikkaan mainittu valiokunta ehdotti [4]), että rahatoimikamaria kehoitettaisiin ohjesääntönsä määräysten mukaisesti myymään edellä mainitut kolme tonttia sekä että tämä päätös saatettaisiin maistraatin tietoon ja sitä kehoitettaisiin ensi tilassa antamaan siitä tieto hakijoille, jotta he voisivat esittää anomuksensa kamarille. — Valtuusto hyväksyi [5]) valiokunnan ehdotukset.

Tontin vuokralleanloa koskeva päätös. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antamassaan lausunnossa ehdottanut evättäväksi [1]) kauppalaivankapteeni F. von Schantzin senaatille esittämän anomuksen, joka koski Antreankadun vuokratonttien n:ot 31 ja 33 vuokraoikeuden lunastamista. Myöhemmin ilmoitettiin [6]) senaatin evänneen anomuksen.

Vuokraoikeuden pidennys. Kauppias G. Barkoffin vuonna 1876 tekemä anomus, että erinäisten hänelle vuokrattujen n. s. Junkkarikoulun viljelysten alueella ja vieressä Kampinmalmilla sijaitsevien alueiden vuokra-aikaa pidennettäisiin, oli samana vuonna lähetetty [7]) valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [1]) käsittelemään kysymystä eräiden huvilatilain käytöstä. Tämän valiokunnan vuonna 1877 antamassaan lausunnossa esittämän ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto epäsi anomuksen [8]). Myöskin hakijan myöhemmin esittämän anomuksen, että hänelle vuokramaksua korottamalla myönnettäisiin kyseisten alueiden pidennetty vuokraoikeus, valtuusto epäsi [9]).

Kauppias Barkoffin tämän johdosta valitettua läänin kuvernööörille kaupunginvaltuuston viimeksi mainitusta päätöksestä kuvernööri pyysi

---

[1]) Ks. s. 111. — [2]) S:n s. 93. — [3]) S:n s. 217. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5. — [5]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 1 §. — [6]) S:n 27 p. maalisk. 4 §. — [7]) Ks. s. 115. — [8]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 7 §. — [9]) S:n 27 p. maalisk 1 §.

valtuustolta asian selitystä, ja valtuusto päätti [1]) selityksessään lausua, ettei valitus ansainnut huomiota.

Kuvernöörin asiasta antama päätös ei saapunut valtuustolle vuoden varrella.

Vuokraoikeuden siirto. Tehdasliike Osberg & Bade, jolla oli vuokralla hallussaan eräs huvilaan n:o 1 Södernäsiin kuuluva maa-alue, oli anonut rahatoimikamarilta lupaa saada kaupunkia kuulematta luovuttaa toiselle henkilölle kyseisen alueen hallintaoikeuden. Alistaen asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi kamari samalla puolsi hakijan anomusta ehdoin, että hakija antoi vuokraehtojen täyttämisestä pätevän takauksen, joka olisi voimassa siinäkin tapauksessa, että hallintaoikeuden siirto oli tapahtunut; että takauksen joutuessa uudistettavaksi silloinen haltija oli velvollinen antamaan uuden takauksen, sekä että sen henkilön, jolle hallintaoikeus oli siirtynyt, tuli viipymättä antaa siitä tieto rahatoimikamarille. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyläten kamarin ehdottamat ehdot päätti [2]) myöntyä anomukseen.

Rahatoimikamarin puoltavan lausunnon nojalla kaupunginvaltuusto myöntyi [3]) kauppias G. R. Silfverbladin anomukseen, että hänet oikeutettaisiin kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttamaan kaupungin omistamaan Harjun huvilaan kuuluvan ja hänelle vuokratun 2,18 tynnyrinalan laajuisen maa-alueen hallintaoikeus.

Kauppias C. Lenngren anoi [4]) samaa oikeutta vuokraamansa, kaupungin omistaman Ullanlinnanvuorella sijaitsevan Kvarnbacken-nimisen huvilatontin n:o 80 suhteen. Rahatoimikamarin antamassaan lausunnossa puolestaan ehdotettua tämän anomuksen evättäväksi kaupunginvaltuusto päätti [5]) myöntyä siihen, jolloin kuitenkin hakijalle oli ilmoitettava, että kaupunki viidenkymmenen vuoden kuluttua maaliskuun 2 p:stä 1836, jolloin mainitun tontin vuokra- ja hallintaoikeus oli myönnetty määräämättömäksi ajaksi, saattoi käyttää hyväkseen oikeuttaan tontin vuokra- ja hallintaoikeuden peruuttamiseen.

Rahatoimikamarin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto oikeutti [6]) huvilan n:o 66 Tunturilaakson vuokraajan J. Tallgrénin jäljelläolevaksi vuokra-ajaksi kaupunkia kuulematta luovuttamaan mainitun huvilan hallintaoikeuden toiselle henkilölle.

Tehtailija W. Andsténin anomuksen, että hänelle myönnettäisiin sama oikeus hänelle vuokratun kaupungin omistaman Wilhelmsbergin huvilan suhteen kaupunginvaltuusto lähetti [7]) rahatoimikamariin, jonka lausunto ei kertomusvuoden kuluessa saapunut valtuustolle.

Vuokramaksun alennus. Kauppias W. Scharin, jolla oli vuokralla hallussaan kaupungin omistama Mustikkamaa-niminen saari, oli rahatoimikamarille valittanut, että saarelle hänen suostumuksettaan oli asetettu 36 rautarengasta Södernäsin lastauspaikalla käyvien alusten kiinnittämistä varten, sekä että merimiehet, jotka alusten viipyessä saaren rannassa tulivat maihin, usein siellä tekivät vahinkoa istutuksille ja häritsivät saaressa olevien huvilain asukkaita. Tämän johdosta kauppias Scharin samalla oli anonut toimenpidettä kiinnitysrenkaitten poistamiseksi tai myös siinä tapauksessa, että ne kuitenkin jätettiin paikoilleen, 200 markan vuotuista korvausta. Toimitettuaan paikalla katselmuksen ja pitäen Södernäsin lastauspaikalla vallit-

---

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 9 §. — [2]) S:n 27 p. helmik. 12 §. — [3]) S:n 22 p. kesäk. 3 §. — [4]) S:n 14 p. elok. 11 §. — [5]) S:n 18 p. syysk. 1 §. — [6]) S:n 24 p. lokak. 13 §. — [7]) S:n 28 p. marrask. 8 §.

sevan tilanahtauden vuoksi kiinnitysrenkaiden säilyttämistä Mustikkamaalla ehdottomasti välttämättömänä kamari ehdotti, että hakijalle myönnettäisiin hänen vaatimansa 200 markan vuotuinen korvaus sekä että tämä määrä vähennettäisiin hänen vuokramaksustaan, joka siten alenisi 840 markasta 640 markkaan vuodessa. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) kamarin ehdotuksen.

3. Kaupungille kuuluvain talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat asiat.

Uuden tulli- ja pakkahuoneen rakentamista koskeva selitys. Tullinylijohtokunta oli senaatille lähettämässään kirjelmässä uudistanut aikaisemmin tekemänsä anomuksen, että kaupungin viranomaiset velvoitettaisiin viipymättä ryhtymään tilavan ja paikkakunnan lähiaikain tarvetta vastaavan uuden pakkahuoneen rakentamiseen ja sisustamiseen. Tämän johdosta ja kaupunginvaltuuston vuonna 1875 anottua ja saatua [2]) senaatilta luvan olla ryhtymättä asian johdosta enempiin toimenpiteihin, kunnes valtuusto oli ehtinyt venäläiseltä muonituslaitokselta tähän tarkoitukseen saada kaupungille hankituksi kortteliin n:o 54 Länt. rantakadun varrelle rakennetun muonamakasiinin, senaatin siviilitoimituskunta läänin kuvernöörin välityksellä tiedusteli valtuustolta, miten pitkälle mainittu lunastuskysymys oli edistynyt ja oliko sen lopullinen ratkaisu piakkoin odotettavissa.

Kuvernöörille antamassaan selityksessä kaupunginvaltuusto päätti [3]) huomauttaa, että valtuusto jo vuonna 1875 oli kehoittanut [4]) maistraattia saattamaan ne neuvottelut, joihin asian johdosta oli ryhdytty Suomen sotilaspiirin piiri-insinöörihallituksen kanssa, päätökseen sellaisella pohjalla, että kaupunki mainitussa korttelissa olevan, tulli- ja pakkahuoneeksi sisustettavaksi aiotun makasiinin korvaukseksi rakennuttaisi ja valmiissa kunnossa luovuttaisi Venäjän valtiolle Siltavuorenrantaan rakennettavan uuden makasiinin. Insinöörihallitus oli tällöin ilmoittanut pääkohdittain hyväksyvänsä valtuuston tarjouksen, mutta oli eräiden makasiinin sijoitusta y. m. koskevien yksityiskohtain suhteen esittänyt joitakin toivomuksia. Tämän johdosta valtuusto vuonna 1876 oli päättänyt [5]) kaikin puolin hyväksyä hallituksen vaatimukset, mistä maistraatille oli annettu tieto, jotta se voisi päättää neuvottelut, mutta sen koommin valtuusto ei ollut saanut mitään tietoa asiasta. Päättäen lähettää tämän selityksen kuvernöörille valtuusto antoi valmisteluvaliokunnalle tehtäväksi [3]) ehdottaa, mihin toimenpiteisiin valtuuston taholta olisi ryhdyttävä puheena olevan makasiinirakennuksen lunastamista koskevien neuvottelujen jouduttamiseksi.

Myöhemmin saapui kuvernööriltä maistraatin välityksellä ilmoitus, että kenraaliadjutantti Todtleben oli antanut suostumuksensa muonamakasiinin vaihtamiseen uuteen, kaupungin rakennuttamaan makasiiniin, johon mahtuisi 25,000 kulia jauhoja, sekä määrännyt, että insinöörihallituksen tuli laillisessa järjestyksessä esittää asia lopullisesti ratkaistavaksi, minkä määräyksen mainittu hallitus oli ilmoittanut piakkoin panevansa täytäntöön. Tämän tie-

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 14 §. — [2]) Ks. s. 38—39. — [3]) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 11 §. — [4]) Ks. s. 41. — [5]) S:n s. 122.

donannon kaupunginvaltuusto päätti [1]) saattaa siviilitoimituskunnan tietoon.

Uuden teurastamon rakennuttaminen. Valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli asettanut [2]) valmistelemaan kysymystä uusien teurastamojen rakennuttamisesta, oli mainittuna vuonna antanut mietintönsä [3]), jonka valtuusto kuitenkin vasta vuonna 1877 otti käsiteltäväkseen.

Valiokunta lausui m. m., että kaupungin teurastamo-olojen uudistamisen tarpeellisuudesta tuskin oli olemassa muuta kuin yksi mielipide, jota vastoin tällaisen uudistuksen toteuttamistavan suhteen voitiin esittää ja puolustaa erilaisia ehdotuksia. Koska kuitenkaan kaupungin kolmea teurastamoa, joista yksi oli vuonna 1842 rakennettu, toinen paljoa vanhempi ja kolmas hieman uudempi, ei voitu saattaa ajanmukaiseen kuntoon ilman tuntuvia kustannuksia ja ne joka tapauksessa, jos ne säilytettiin, vaativat melkoisia korjauksia, valiokunta oli sitä mieltä, että ne oli purettava ja uusi teurastamo rakennettava muuanne. Teurastamojen poistamista niiden silloisesta paikasta Ruoholahdesta puolusti sekin seikka, että tämä paikka todennäköisesti kävisi liian ahtaaksi ajanmukaiselle teurastamolle siihen kuuluvine asunto- ja ulkohuonerakennuksineen ja sitäpaitsi sijaitsi itse kaupungissa, vieläpä eräässä sen kauneimmista paikoista, jonka yksityinen rakennus- tai liiketoiminta varmaankin aikanaan haluaisi saada käytettäväkseen, sekä että tuntui olevan sitäkin vähemmän syytä määrätä tämän paikan käyttöä pitkiksi ajoiksi, koska oli herätetty kysymys Hietalahden järjestämisestä kauppasatamaksi ja teurastamon viereiset korttelit n:ot 81 ja 82 sen yhteydessä varattu tehdaslaitteita ja kaupungin vastaisia tarpeita varten. Myöskin terveydellisiä syitä voitiin esittää sitä vastaan, että teurastamo jätettäisiin silloiseen paikkaansa. — Uudelle teurastamolle sopivana paikkana valiokunta kannatti Taivallahden rannalla sijaitsevaa Berga-nimisen huvilan n:o 62 aluetta, josta silloinen vuokraaja saaden vuokran alennusta sekä kohtuullisen korvauksen kustannuksistaan velvoitettaisiin luovuttamaan riittävän laaja alue. Tämä paikka tosin sijaitsi jonkin verran kauempana kaupungin keskustasta kuin siihenastiset teurastamot, mutta oli toisaalta lännestä tapahtuvan lihantuonnin kannalta sikäli sopivampi, ettei teurastuseläimiä tarvinnut ajaa läpi suuren osan kaupunkia, ennenkuin ne pääsivät määräpaikkaansa. Tästä paikasta Bergan huvilan pohjoisrajaa myöten kaupunkiin vievä tie oli sellaisenaan hyvä; kuitenkaan siellä ei ollut valaistusta pimeänä vuodenaikana, ja myöskin tien lumiauraukseessa oli talvisin siihen asti ollut paljon toivomisen varaa, mutta nämä epäkohdat voitiin ja täytyikin korjata. Muuten paikka sijaitsi riittävän syvän veden ääressä ja tarjosi hyvän rakennusperustan sekä rakennustöihin tarvittavan hiekan ja kiven. — Taivallahden uusi teurastamo oli valiokunnan mielestä suunniteltava niin suureksi, että siinä voitiin teurastaa 75 eläintä päivässä. Laitoksen tuli käsittää seuraavat rakennukset: 1) hirsinen teurastamorakennus, jossa olisi suuri teurastushuone, jonka lattia olisi kivestä tai sementillä rapattu ja jonka seinät neljän tuuman korkeuteen olisivat päällystetyt tiilillä ja sementtirappauksella, yksi suurehko tai useita pieniä keittohuoneita kiinnimuurattuine patoineen ja sementtilattioineen sekä 30 pientä teurastustuotteiden säilytyshuonetta; 2) laudoista rakennettu eläintalli, johon sukupuolet tarpeellisesti toisistaan erotettaessa mahtuisi 100 eläintä, rehu-ullakkoineen; 3) hirsinen asuinrakennus, jossa olisi kaksi huonetta, konttorin ja keittiön käsittävä huoneisto laitoksen johtajalle sekä kolme huonetta teurastajille; sekä 4) neliosastoinen

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 25 §. — [2]) Ks. s. 122. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1.

laudoista rakennettu halkovaja. Näiden rakennusten lattiapinta-alan valiokunta oli arvioinut yhteensä n. 5,030 neliökyynäräksi. Lisäksi olisi laitos varustettava pumppulaitteella ja rakennettava siten, että siinä voitiin noudattaa mahdollisimman suurta siisteyttä ja erittäinkin kaikki teurastusjätteet hyvin usein kuljettaa pois vetojuhdilla ja sopivilla kuljetusneuvoilla. Siihen asti tähän tarkoitukseen käytetty proomukuljetus ei ollut suositeltavaa, osaksi koska proomujen kunnossapito kävi kalliiksi, osaksi koska ne suuren kokonsa takia joutuivat odottamaan kuorman täyttymistä ja siten viivyttivät jätteiden poiskuljetusta ja lopuksi, koska niiden käyttäminen talvella oli mahdotonta. Näin ollen valiokunta oli sitä mieltä, että rakennuksia ei tarvinnut sijoittaa osaksikaan veden yläpuolelle; tarpeellinen vesimäärä saataisiin pumppulaitteen avulla. Kaikki laitokseen kuuluvat rakennukset olisi sijoitettava aidatulle pihamaalle. — Laitoksen hallinnosta valiokunta huomautti, että tarpeellisen järjestyksen aikaansaamiseksi ja jotta teurastuseläinten käsittely voitaisiin järjestää mahdollisimman tuskattomaksi, oli aivan välttämätöntä ottaa laitoksen palvelukseen kaupungin palkkaama tarkastaja eli johtaja. Itse teurastustyön suorittaisivat yleensä teurastajat, jotka asuisivat laitoksessa ja maksaisivat kaupungille vuokraa, mutta kantaisivat eläinten omistajilta taksan mukaiset maksut. — Lopuksi valiokunta oli laatinut luonnoksen laitoksen järjestyssäännöiksi ja ehdotuksen osin kaupungille itse teurastuslaitoksen käyttämisestä sekä varastoimisesta ja punnitsemisesta, osin laitoksen palveluksessa oleville teurastajille teurastuksesta suoritettavien maksujen taksaksi. — Valiokunta ehdotti:

että Ruoholahdessa olevat kaupungin teurastushuoneet purettaisiin ja niiden sijaan rakennettaisiin uusi teurastuslaitos lähinnä Taivallahtea sijaitsevalle Bergan huvilan n:o 62 alueelle, jonka kaupunki asianmukaisessa järjestyksessä ottaisi takaisin haltuunsa;

että uusi teurastuslaitos alistettaisiin johtajan valvontaan ja että ainoastaan erityiset laitoksen palvelukseen otetut teurastajat tai muut siihen kykenevät henkilöt saisivat siellä suorittaa teurastusta noudattaen mahdollisimman suurta siisteyttä ja mikäli mahdollista välttäen eläinten rääkkäämistä;

että teurastuslaitos suunniteltaisiin riittäväksi keskimäärin 75 eläimen teurastamiseen päivässä ja käsittäisi edellä mainitut rakennukset sekä varustettaisiin pumppulaitteella ja rakennettaisiin siten, että siinä voitiin noudattaa mahdollisimman suurta siisteyttä ja varsinkin kaikki teurastusjätteet kuljettaa pois hyvin usein ajojuhdilla ja sopivilla kuljetusneuvoilla;

että maistraattia kehoitettaisiin ensi tilassa antamaan laatia ja lähettämään kaupunginvaltuustolle uuden laitoksen piirustukset kustannusarvioineen, jolloin oli otettava huomioon, että silloisten teurastuslaitosten puuainetta oli mikäli mahdollista käytettävä uusiin rakennuksiin, kuitenkin siten, että yksi teurastushuone voi jäädä paikoilleen, kunnes uusi laitos saatiin käyttökuntoon; sekä

että rahatoimikamaria kehoitettaisiin aikanaan antamaan valtuustolle ehdotus järjestyssäännöiksi sekä laitoksen käyttämistaksaksi, joita koskevat valiokunnan ehdotukset oli saatettava kamarin tietoon.

Valiokunnan mietintöön liittyi teurastajamestari C. Lindrothin esittämä vastalause, jossa tämä m. m. lausui mielipiteenään, että Taivallahden rannalta ehdotettu paikka oli aivan sopimaton teurastuslaitokselle ja että silloiset teurastushuoneet tarpeellisesti korjattuina ja lisättyinä vielä kauan voisivat täyttää tarkoituksensa. Jos Taivallahden teurastamo kuitenkin rakennettiin, vastalauseen esittäjä, joka pelkäsi tämän laitoksen käyttömaksujen tulevan

liian suuriksi, halusi pidättää kaupungin teurastajille ja muille asukkaille oikeuden teurastusten toimittamiseen kaupungin ulkopuolella.

Kaupunginvaltuuston tämän jälkeen lähetettyä [1]) asian rahatoimikamariin tämä lausunossaan yhtyi [2]) valiokunnan ehdotukseen uuden teurastamon rakentamisesta Taivallahteen, mutta puolsi sen rakennuttamista suunnitelmaa tuntuvasti supistaen. Lausuntoon liitettyjen, kamarin toimesta laadittujen piirustusten mukaisesti laitoksen tuli käsittää seuraavat rakennukset: 1) kaksi teurastushuonetta, joissa kummassakin voitaisiin teurastaa 20 eläintä päivittäin; 2) tilava keittohuone, jossa olisi nelipatainen liesi ja joka sijaitsisi teurastushuoneiden välissä ja olisi käytävillä niihin yhdistetty; 3) 28 pienehköä säilytysaittaa näiden käytäväin kummallakin puolella; 4) talli 60 eläimelle; 5) talousrakennus, jossa tuli olla kaksi huonetta ja keittiö laitoksen päällysmiehelle, yksi huone kaupungin teurastamorengille, yksi yhteinen huone asianomaisten teurastajamestarien rengeille ja pienehkö huone annettavaksi vuokralle; sekä 6) tarpeelliset halkovajat ja ulkohuoneet. Rakennustyön kustannusarvio päättyi 62,500 markkaan, mutta näytti voitavan alentaa 60,000 markkaan. Teurastamon korkeammalla sijaitsevien merenpuoleisten osien alle olisi järjestettävä läpikäytävä, jonka kautta sopivilla ajoneuvoilla kaupungin toimesta kuljetettaisiin pois kaikki jätteet, ja tähän voitaisiin sopivasti käyttää läheisen vaivaistalon hevosia, joten jätteet tulisivat vaivaistalon maanviljelyksen hyväksi. Laitoksen hoidosta valiokunta ehdotti, että päällysmies velvoitettaisiin pitämään kirjaa teurastetuista eläimistä ja teurastusmaksuista, kuukausittain kirjoittamaan laskut kehoittaen asianomaisia eläinten omistajia maksamaan ne kamarin konttoriin ja kuukausittain lähettämään kamarille luettelon laskuista sekä että teurastamorengin tuli avustaa päällysmiestä järjestyksen ylläpitämisessä ja siisteyden noudattamisessa paikalla. Kamarin lausunnon mukana lähetettiin sitäpaitsi seuraava laskelma laitoksen vuotuisista menoista ja tuloista

Menot:

1 päällysmies, palkka	1,200: —	
1 teurastamorenki, palkka	500: —	
Halot ja valaistus	300: —	
Rakennusten ylläpito	500: —	
Jätteiden poiskuljettaminen	900: —	3,400: —
Perustamiskustannusten korko ja kuoletus		3,600: —
	Yhteensä Smk	7,000: —

Tulot:

Teurastusmaksut	1,000 härästä à 1: 50	1,500: —
»	4,000 nautaeläimestä à 1: 25	5,000: —
»	200 siasta à 1: 50	300: —
»	300 à 350 pienemmästä eläimestä à —: 60	200: —
	Yhteensä Smk	7,000: —

Samalla kuin rahatoimikamarin lausunto esitettiin kaupunginvaltuustolle kymmenen kaupungin teurastajamestarin lähettämä kirjelmä, jossa nämä lausuivat, että he tutustuttuaan kamarin piirustuksiin ja ehdotuksiin olivat

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 1 §. — [2]) S:n 11 p. jouluk. 10 §.

havainneet ne joiltakin osiltaan sopimattomiksi ja ehdotetut teurastamon käyttömaksut liian suuriksi sekä anoivat lupaa saada johonkin sopivaan vuokrattomaan paikkaan itse omalla kustannuksellaan rakennuttaa ja sen jälkeen kohtuullisista maksuista luovuttaa yleisön käytettäväksi ajanmukaisia teurastushuoneita. Kaupunginvaltuusto päätti[1]) palauttaa asian kamariin uuden lausunnon antamista varten. Tämä ei kuitenkaan saapunut kertomusvuoden kuluessa.

Tulevan kuumesairaalan asemapiirros. Valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto aikaisemmin oli asettanut[2]) valmistelemaan kuumesairaalan sijoituskysymystä, oli valtuuston myöhemmin määrättyä[3]) erään Ruoholahden alueen luovutettavaksi kunnallisen terveydenhoidon tarpeisiin toimittanut paikalla katselmuksen pitäen silmällä vastaisten rakennusten sopivinta sijoittamista. Valiokunta oli tällöin havainnut, että sairaalalle tarpeelliset rakennukset oli sijoitettava keskelle niille määrättyä aluetta, muutamain kallioisten mäkien väliselle tasaiselle paikalle, kun taas lähempänä rantaa sijaitseva, osaksi hiekkakuoppina oleva maa olisi varattava vastaisille puuistutuksille. Anomuksestaan valiokunta valtuutettiin[4]) antamaan laatia rakennuspiirustusten laatimista varten tarpeellinen asemapiirros, josta maaston laatu ilmenisi, minkä jälkeen valiokunnan oli lähetettävä valtuustolle ensi sijassa teetettävien rakennusten sijoitusehdotus.

Uuden ruumiinavaushuoneen rakennuttaminen. Maistraatin tekemän esityksen, joka koski uuden ruumiinavaushuoneen rakennuttamista uuden luterilaisen hautausmaan luo ja johon oli liittynyt v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin laatima rakennuksen piirustus kustannusarvioineen, kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli lähettänyt[5]) lausunnon antamista varten valiokuntaan, jonka erityisesti tuli ottaa harkittavakseen, miten paljon rakennus aiheuttaisi kustannuksia, jos se tehtäisiin kivestä.

Vuonna 1877 antamassaan lausunnossa valiokunta ehdotti ruumiinavaushuoneen teetettäväksi puusta sekä laadittujen piirustusten mukaisesti, kuitenkin sellaisin lisäyksin, että joko rakennuksen alle tai sen lähelle järjestettäisiin krypta eli kellari ruumiiden säilyttämistä varten. Valiokunta arvioi rakennuksen ehdotettuine kryptoineen tulevan maksamaan 2,800 markkaa kustannusarvioon merkityn määrän ollessa 2,392 markkaa. Rakennuksen teettämistä kivestä, mikä lisäisi kustannuksia vieläkin 2,800 markkaa, valiokunta piti tarpeettomana. Koska kaupunginvaltuusto sillävälin oli osoittanut[3]) tonttipaikan kuumesairaalan rakennuttamista varten, valiokunta lopuksi esitti, että ruumiinavaushuone mieluimmin teetettäisiin sairaalan tontille, jolloin sitä sopivasti voitaisiin käyttää sairaalankin tarpeisiin. — Valiokunnan ehdotuksesta valtuusto päätti[6]) edellä mainituin muutoksin hyväksyä uuden ruumiinavaushuoneen piirustukset kustannusarvioineen sekä antaa rakentaa sen kivestä uudelle sairaalatontille; paikkakysymyksen ja muiden yksityiskohtain tarkkaa määräämistä varten asia lähetettiin kuumesairaalan tonttikysymystä käsitelleeseen valiokuntaan[2]).

Myöhemmin tämä valiokunta kunnallisen terveydenhoidon tarpeisiin teetettävien rakennusten paikkakysymystä käsittelevässä mietinnössään[7]) ehdotti, että ruumiinavaushuone sijoitettaisiin edellä mainitulle tontille ja arvioi kaupunginvaltuuston päätöksen mukaisesti rakennuksen alle tai vie-

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 3 §. — [2]) Ks. s. 93. — [3]) S:n s. 217. — [4]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 19 §. — [5]) Ks. s. 122. — [6]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 8 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

reen teetettävän kellarin eli kryptan rakennuskustannukset 700: 60 markaksi. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto sen jälkeen hyväksyen uuden ruumiinavaushuoneen paikan ja uuden kustannusarvion antoi rahatoimikamarille tehtäväksi [1]) joko v. t. kaupungininsinöörin tai erityisen arkkitehdin apua käyttäen huolehtia rakennuksen tettämisestä niin kiireisesti, että se jo ennen kesäkuun 15 p:ää valmistuisi tarkoitukseensa käytettäväksi.

Oman talon rakennuttaminen reaalikoululle. Reaalikoulun kouluneuvosto oli maistraatilta anonut toimenpiteihin ryhtymistä oman talon rakennuttamiseksi kaupungin kustannuksella mainitulle koululle ja tällöin sopivina paikkoina maininnut Korkeavuorenkadun varrella sijaitsevat vuokratontit n:ot 19 (osoite n:o 21), 16 ja 14, joista ensiksi mainittu oli korttelissa n:o 104 Kultakalassa ja molemmat viimeksi mainitut korttelissa n:o 106 Sillissä. Puoltaen esitystä maistraatti samalla huomautti, että rahatoimikamari jo oli tarjonnut ensiksi mainitun tontin lunastettavaksi, minkä vuoksi kaupunginvaltuuston olisi kiellettävä kamaria myymästä sitä, ennenkuin asia oli ratkaistu. Valtuusto lähetti [2]) asian rahatoimikamariin, jonka tuli antaa lausuntonsa ehdotettujen tonttien sopivaisuudesta sekä siitä, olisiko mahdollisesti muitakin tontteja käytettävissä kyseiseen tarkoitukseen, minkä ohessa kamarin tuli lausua mielipiteensä rakennustavasta ja muista siihen liittyvistä seikoista. Samalla valtuusto päätti kehoittaa kamaria toistaiseksi peruuttamaan ensiksi mainitun tontin myynnin. Kamari ei antanut lausuntoaan kertomusvuoden aikana.

Huoneiston hankkiminen kansankirjastolle ja lukusalille. Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallitus oli yhtiön vuoden 1876 säästöstä osoittanut kansankirjaston ja lukusalin rakennusrahastoksi 61,405: 29 markkaa ja suorittanut tämän rahamäärän kaupunginkassaan lausuen toivomuksenaan, että kaupungin viranomaiset ryhtyisivät toimenpiteihin tilavan, valoisan ja siistin huoneiston hankkimiseksi mainituille laitoksille vapaaehtoisen palokunnan tai taideteollisuusyhdistyksen suunnitelluista rakennuksista tai oman talon aikaansaamiseksi niille. Ilmoittaen tämän maistraatti alisti asian kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi ja ehdotti samalla puolestaan, että tällainen huoneisto varattaisiin vapaaehtoisen palokunnan Kasarminkadun varrelle suunnitellusta rakennuksesta. Tätä varten olisi ensi tilassa esitettävä tarjous palokunnan toimikunnalle, ennenkuin rakennuksen piirustukset ehdittiin laatia, jotta palokunnalla, jos se oli siihen halukas, olisi tilaisuus järjestää rakennuksensa siten, että puheena oleva huoneisto voitiin siihen sijoittaa. Valtuusto lähetti [3]) asian valiokuntaan, johon valittiin [4]) vtt Lagerborg ja C. G. Estlander sekä filosofianmaisteri K. F. Heikel. Valiokunta ei kuitenkaan vuoden varrella antanut mietintöään, mikä näyttää johtuneen siitä, että valtuusto sittemmin ratkaisi [5]) kysymyksen talon rakennuttamisesta vapaaehtoiselle palokunnalle Kasarminkadun varrelle kielteiseen suuntaan. Sitävastoin valtuusto pitäen silmällä sitä mahdollisuutta, että kansankirjastolle ja lukusalille rakennettaisiin oma talo, päätti [6]) toistaiseksi peruuttaa Hakasalmenkadun tontin n:o 1 (osoite n:o 3) myynnin ja hankkia rahatoimikamarilta lausunnon tästä asiasta.

Virkahuoneen hankkiminen majoitustoimikunnalle. Majoitustoimikunnan esittämän anomuksen, että sille hankittaisiin oma virkahuone, kaupungin-

---

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 1 §. — [2]) S:n 24 p. lokak. 14 §. — [3]) S:n 29 p. toukok. 26 §. — [4]) S:n 22 p. kesäk. 12 §. — [5]) S:n s. 220 ja seur. — [6]) Ks. s. 226.

valtuusto lähetti [1]) valiokuntaan, joka oli asetettu [2]) käsittelemään kysymystä mainitun komitean uudesta johtosäännöstä. Mietinnössään [3]) tämä valiokunta kuitenkin ilmoitti, että toimikunnan toivomus sittemmin oli tyydytetty, minkä vuoksi valiokunnan ei enää tarvinnut antaa lausuntoa asiasta.

Lausuntoja työväenasuntojen rakennuttamisesta. V. t. kaupunginlääkäri ja kaupungin alipoliisimestari olivat tammikuussa 1876 panneet toimeen tarkastuksen kaupungissa olevissa kauppias M. Antipoffin taloissa, joissa asui yksinomaan työväkeä. Oheenliittäen selonteon tästä tarkastuksestaan ja sanomalehtikirjoituksen, joka koski Turussa vireille pantua ehdotusta työväenasuntojen rakentamisesta n. s. Mühlhausenin järjestelmän mukaisesti sekä viitaten kaupungissa vallitsevaan suureen ja varsinkin työväenluokkaa koskevaan asuntojen puutteeseen läänin kuvernööri sen jälkeen s. v. oli senaatilta anonut, että valtion varoista osoitettaisiin 250,000 markkaa erityiseksi työväenasuntojen rakennusrahastoksi, josta annettaisiin lainoja samoin ehdoin kuin valtion aikaisemmin myöntämät rakennuslainat; kuvernööri oli tällöin puoltanut edellä mainitun rakennusjärjestelmän noudattamista. Tämän johdosta senaatti pyysi kaupunginvaltuustoa lausumaan asiasta mielipiteensä ja ehdottamaan, minkä järjestelmän mukaan, miten laajoiksi ja mihin paikkoihin kyseiset työväenasunnot sopivimmin olisi rakennettava ja miten niitä sittemmin olisi hoidettava sekä mitä asiassa muuten olisi otettava huomioon. Valtuusto lähetti [4]) asian valiokuntaan, johon jäseniksi tulivat [5]) vtt Brummer, Bergroth, Qvist ja Grönqvist.

Sittemmin antamassaan mietinnössä [6]) valiokunta huomautti, että tiettävästi ei voitu olla eri mieliä ankaran asuntopulan poistamisen tarpeellisuudesta. Hallituksen aikomusta yleisistä varoista myönnetyillä lainoilla rohkaista työväenasuntojen rakennuttamista tarkoittavaa yksityistä yritteliäisyyttä oli senvuoksi mielihyvin tervehdittävä. — Määrätyn suunnitelman laatiminen tällaisten asuntojen rakentamista varten aiheutti kuitenkin melkoisia vaikeuksia. Mühlhausenin järjestelmä oli tosin siellä, missä se oli toteutettavissa, omansa antamaan työläisille viihtyisän oman kodin tunteen, edistämään hyvää järjestystä ja vaikuttamaan siveellisyyttä kohottavasti. Toisaalta tämän järjestelmän toteuttaminen vaati edellytyksiä, joita paikkakunnalla ei vielä ollut olemassa. Siellä, missä teollisuus oli saanut lujan jalansijan, missä tuotanto ja kulutus olivat kehittyneet tasaisiksi ja varmoiksi ja missä työnantajilla sen johdosta oli työssään luvultaan tasaisena pysyvä työntekijäjoukko ja jo oman etunsa vuoksi syytä saada töissään pysymään tästä joukosta ne, jotka olivat saavuttaneet kohtalaisen taitavuuden ammatissaan, siellä voitiin työläisetkin havaita halukkaiksi oman asunnon saamiseksi alistumaan ponnistuksiin ja uhrauksiin muiden jokapäiväisten tarpeiden tyydyttämisessä. Helsingiltä puuttuivat useat näistä edellytyksistä. Teollisuus oli täällä vielä nuori, ja useimmissa sen haaroissa ei tuotannon suuruutta ja eikä siis myöskään tarvittavaa työntekijämäärää voitu pitkäksi ajaksi eteenpäin arvioida. Useimpien työntekijäin taloudellinen asema pakotti heidät valitsemaan mahdollisimman halvan asunnon, olipa se sitten terveydellisessä suhteessa, mukavuuksiltaan ja viihtyisyydeltään millainen tahansa. Ja koska Mühlhausenin järjestelmän mukaiset rakennukset epäilemättä kävivät kalliimmiksi, ei sen noudattamista valiokunnan mielestä ollut määrättävä ehdoksi lainan saamiselle vastaisesta rakennusrahastosta, vaan oli tämä asia jätettävä lainaa

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 14 §. — [2]) Ks. s. 304. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 3 §. — [5]) S:n s:n 26 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

haluavien vapaasti ratkaistavaksi. Kuitenkin tuntui siltä, että ne lainahakemukset, joissa sitouduttiin rakennuksia teetettäessä noudattamaan tätä järjestelmää, ansaitsivat erikoista huomiota, minkä vuoksi niihin ensi sijassa olisi myönnyttävä. — Rakennettavien asuntojen laadusta muissa suhteissa valiokunta ei katsonut kaupunginvaltuuston olevan annettava mitään seikkaperäistä ehdotusta, koska se voisi ehkäistä vapaata yritteliäisyyttä ja siten vaikeuttaa tarkoituksen saavuttamista. Tähän kuuluvat seikat olisi mieluimmin käsiteltävä ja ratkaistava in casu. — Kuvernöörin kyseisille rakennuksille ehdottamia paikkoja, Mejlansin tilaa ja n. s. Janssonin viljelyksiä, valiokunta ei pitänyt oikein sopivina, koska ne sijaitsivat liian etäällä itse kaupungista ja olivat varattavat muihin tarkoituksiin. Sitä vastoin valiokunta oli kohdistanut huomionsa erääseen paikkaan, joka erittäin hyvin soveltui Mühlhausenin järjestelmän mukaisille rakennuksille, nim. siihen osaan Lugnet-huvilan aluetta, jonka käyttöä ei vielä ollut määrätty, ja katsoi senvuoksi, että valtuuston olisi määrätyksi lyhyehköksi ajaksi varattava tämä osa mainittuun tarkoitukseen.

Valiokunnan mietinnön ilmestyttyä [1]) painosta kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) lausunnossaan puoltaa rakennuslainain antamista työväenasuntojen rakennuttamiseksi paikkakunnalle tällöin ennakolta määräämättä Mühlhausenin tai mitään muutakaan järjestelmää noudatettavaksi ja antamatta mitään määräyksiä rakennusten laajuudesta, paikasta tai laadusta. Samalla valtuusto niinikään valiokunnan ehdotuksesta päätti ilmoittaa, että valtuusto, joka sekin oli katsonut Mühlhausenin järjestelmän ansaitsevan erityistä huomiota, oli varannut tätä järjestelmää noudattaville rakennusyrityksille vuoden 1878 heinäkuun 1 p:ään asti sen Lugnet-huvilan alueen, joka sijaitsi Ruoholahdenkadun, Köydenpunojankadun luoteisen jatkeen, jo olemassa olevien työväenasuntojen luoteenpuoleisen rajaviivan lounaaseen vievän jatkeen sekä mainittujen työväenasuntojen ja lastenkodinalueen lounaanpuoleisen rajaviivan ynnä sen pidennyksen välillä ja käsitti n. 4 tynnyrinalaa maata.

Samasta kysymyksestä oli sillävälin kuvernöörille saapunut lausunto myöskin maistraatilta, joka m. m. oli sitä mieltä, ettei valtion olisi suoranaisesti avustettava asuntojen hankkimista työläisille, vaan että hallituksen mieluummin olisi asuntopulan poistamiseksi myönnettävä Helsingin kunnalle koroton laina VI ja VII kaupunginosan pikaista järjestelyä varten, jotta kaupungin vähävaraiset asukkaat voisivat näihin osiin kaupunkia teettää uudisrakennuksia, minkä ohessa maistraatti oli ollut sitä mieltä, että viertoteiden varsilla sijaitsevat huvilat olisi jaettava vuokratonteiksi niiden välitse kulkevine katuineen ja teineen, jotta työläiset voisivat sinne rakentaa itselleen omia asuntoja. Kaikki nämä alueet tulisivat siten yhteiskunnan enemmittä toimenpiteittä rakennetuiksi ja asuntojen puute poistetuksi. Ellei näitä ehdotuksia otettu huomioon, maistraatti katsoi myöskin rakennuslainain myöntämisen voivan edistää työväenasuntojen rakennuttamista ja puolsi lämpimästi Mühlhausenin järjestelmää, mutta oli sitä mieltä, että lainat oli annettava asianmukaisesti järjestetyille, asuntojen hankkimista varten perustetuille työntekijäin yhdistyksille tai myöskin yksityisille teollisuuslaitosten omistajille tai tällaisten omistajain yhtymille ehdoin, että nämä sitoutuivat omaa voittoa tavoittelematta rakennuttamaan asuntotaloja työläisille.

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 2 §. — [2]) S:n 27 p. maalisk. 7 §.

Kuvernöörin vielä pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa maistraatin lausunnossaan esittämistä ehdotuksista valtuusto uudestaan lähetti [1]) asian aikaisemmin asetettuun valiokuntaan. Uudessa lausunnossaan tämä huomautti, että maistraatin ehdotus kaupungin asteettaisen laajentamisen ja yleisen asuntopulan poistamisen kannalta oli hyvin huomattava ja ansaitsi tulla pian toteutetuksi, saatiinpa siihen valtiolta avustusta tai ei. Valiokunta ei kuitenkaan voinut antaa tälle ehdotukselle sanottavaa merkitystä työväenasuntojen puutteen nopeana poistamiskeinona, koska pakostakin täytyi kulua useita vuosia, ennenkuin ehdotetut, osin hyvin kallioiset rakennuspaikat voitiin saada järjestellyiksi ja tasoitetuiksi, ja sitäpaitsi oli epäiltävää, voisivatko yksityiset työväenluokkaan kuuluvat henkilöt saada hankituksi tarpeellisia varoja lähiaikoina rakentaakseen asuntoja niin runsaasti kuin tarve ehdottomasti vaati. Mikäli valiokunnalla oli tiedossaan, oli lukuisain uuraitten, kelpo työläisten edelleenkin pakko asua mitä kurjimmissa hökkeleissä, vieläpä ajoittain olla vailla kattoa suojakseen. Tällainen epäkohta voitiin saada nopeasti korjatuksi ainoastaan myöntämällä edullisia rakennuslainoja. Lisäksi useimmat viertoteiden varsilla olevista huviloista olivat annetut vuokralle pitkähköksi ajaksi, osaksi myös myöntämällä ehdoton oikeus vuokran pidennykseen. — Mitä taas tuli maistraatin ehdottamiin rakennuslainan myöntämisen ehtoihin, valiokunta piti koko ajatusta kuolleena syntyneenä, jos tällaisia ehtoja määrättiin. Työntekijäin yhdistykset eivät näet ainakaan vielä pitkiin aikoihin voineet saavuttaa niin kiinteää järjestelyä eivätkä antaa sellaista vakuutta, joka oli vaadittava valtionlainoista, eikä teollisuuslaitosten omistajilta silloisten liikeolojen vallitessa voinut varmasti odottaa apua, varsinkaan koska useimmat heistä jo olivat osallistuneet aikaisempiin työväenasuntoyrityksiin. Uusien työväenasuntojen, myöskin Mühlhausenin järjestelmän mukaisten, aikaansaamisen tuli tapahtua liikeperiaatteiden mukaisesti, sillä muuten yrityksestä helposti tuli kallis kokeilu, joka moniksi ajoiksi pelottaisi ryhtymästä uusiin samaa tarkoittaviin hankkeisiin. — Koska siis maistraatin ehdotus, niin tärkeä merkitys kuin sillä olikin kaupungin vastaiselle asteettaiselle järjestelylle ja rakennuttamiselle uuden kaupunginasemakaavan mukaisesti, ei näyttänyt voivan poistaa tukalaa työväenasuntojen puutetta, vaan näytti jäävän syrjään kuvernöörin tarkoittamasta päämäärästä, ja koska maistraatin valtuuston ensimmäistä lausuntoa vastaan tekemille huomautuksille ei valiokunnan mielestä voinut antaa ratkaisevaa merkitystä, valiokunta oli sitä mieltä, että valtuuston tuli pysyä kysymyksestä aikaisemmin antamassaan lausunnossa.

Asiaa uudestaan esiteltäessä kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) kuvernöörille annettavassa uudessa lausunnossaan tuoden esiin valiokunnan esittämät näkökohdat pysyä aikaisemmin omaksumallaan kannalla.

Raatihuoneen muutosrakennustyöt ja korjaukset y. m. Lisätilan hankkimiseksi raatihuoneeseen sijoitetuille virastoille kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli päättänyt [3]) vähintään kolmen vuoden ajaksi vuokrata kaupungille Aleksanterinkadun talon n:o 22 ajoportin kummallakin puolella olevat huoneistot sekä hankkia v. t. kaupungininsinööriltä raatihuoneen itäiseen kylkirakennukseen rakennettavan lisäkerroksen piirustukset kustannusarvioineen. Rahatoimikamarin v. t. kaupungininsinöörin esityksestä annettua mainitun piirustuksen ja kustannusarvion laatimisen toimeksi arkkitehti C. Th. Höi-

[1]) Valt. pöytäk. 22 p. kesäk. 7 a §. — [2]) S:n 24 p. lokak. 4 §. — [3]) Ks. s. 118.

jerille, joka myöskin oli saanut tehtäväkseen laatia sillävälin viideksi vuodeksi kesäkuun 1 p:stä 1877 lukien vuokralle otetuissa edellä mainitun talon huoneistoissa suoritettavien sisustustöiden piirustukset kustannusarvioineen arkkitehti Höijer antoi kamarille seuraavien töiden piirustukset ja kustannusarviot:

1) raatihuoneen itäisen kylkirakennuksen muutos ja korotus, joka paitsi joitakin ensimmäisessä kerroksessa olevia taloushuoneita ja toisessa kerroksessa olevaa raatihuoneen vahtimestarin asuntoa käsittäisi kahden kerroksen läpi ulottuvan huutokauppakamarin huoneen sekä kuusi vankilahuonetta ja rukoussalin kolmannessa kerroksessa, mistä kaikesta arvioitiin olevan kustannuksia 90,000 markkaa;

2) raatihuoneen läntisen kylkirakennuksen muutosrakennus tilan hankkimiseksi rahatoimikamarille ja sen konttorille sekä rakennuskonttorille 8,000 markaksi arvioiduin kustannuksin; sekä vaihtoehtoisesti:

3) Aleksanterinkadun talon n:o 22 pohjakerroksen muuttaminen rahatoimikamarin ja sen konttorin tarpeisiin siten, että ajoportista vasemmalle olevat huoneet järjestettäisiin rahatoimikonttorille ja portista oikealle olevat rahatoimikamarille, kaikki tämä 8,700 markaksi arvioiduin kustannuksin, mutta jos ainoastaan viimeksi mainitut huoneet järjestettiin kuntoon, lähes 4,000 markan kustannuksin.

Lähettäen piirustukset ja kustannusarviot kaupunginvaltuustolle kamari samalla ilmoitti, että jos huutokauppakamarin silloinen huoneisto järjestettiin rahatoimikonttorin huoneistoksi ja Aleksanterinkadun talon n:o 22 ajoportista vasemmalle olevat huoneet luovutettiin rahatoimikamarille ja avaamalla ovi raatihuonerakennukseen yhdistettiin rahatoimikonttorille aiottuihin huoneihin, tästä muutoksesta aiheutuvat kustannukset nousivat n. 10,000 markkaan. Kamari puolestaan ei kuitenkaan voinut puoltaa mitään edellä mainituista korotus- ja muutosrakennustöistä, vaan ehdotti toistaiseksi ainoastaan, että kaupunki kustantaisi kattojen valkaisemisen ja seinäin yksinkertaisen paperoimisen sekä aivan välttämättömät pienet korjaukset Aleksanterinkadun talon n:o 22 huoneistoissa, joita oli tarkoitus käyttää osin kamarin tarpeisiin, osin sen alaisten hallitusten kokoushuoneiksi, lukuun ottamatta mainitun talon ajoportin vasemmalla puolella olevia yhtä huonetta ja keittiötä, jotka olisi luovutettava valtuuston ja kamarin yhteiselle vahtimestarille; rahatoimikonttorin sensijaan tulisi jäädä silloiseen huoneistoonsa. — Tämän yhteydessä kamari antoi valtuustolle läänin kuvernöörin vahvistaman piirustuksen, joka koski raatihuoneen itäisen kylkirakennuksen porttikäytävän, halkovajan ja tallin muuttamista kaupungin höyryruiskun, palokaluston, kalustovaunujen y. m. säilytyspaikaksi, ynnä siihen liittyvän 4,005: 10 markkaan päättyvän kustannusarvion ja ehdotti, että tämä työ suoritettaisiin heti mainitun piirustuksen ja kustannusarvion mukaisesti.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyen rahatoimikamarin ehdotuksen päätti [1]) antaa kamarille toimeksi viipymättä huolehtia sekä Aleksanterinkadun talon n:o 22 ehdotetuista korjauksista että palokaluston säilytyspaikan järjestämisestä raatihuonerakennukseen.

Vaivaishoitojohtokunnan puheenjohtajan vastaanottohuone. Vaivaishoitojohtokunnan anottua kaupunginvaltuustolta, että kaksi huonetta vuokrattaisiin ja luovutettaisiin johtokunnan puheenjohtajan käytettäväksi köyhäin vastaanottoa varten tai että tähän tarkoitukseen osoitettaisiin sopiva huoneisto

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 15 §.

jostakin kaupungin rakennuksesta, valtuusto pyysi [1]) rahatoimikamaria ilmoittamaan, voitaisiinko kamarille Aleksanterinkadun talosta n:o 22 vuokratusta huoneistosta yhdeksi tai kahdeksi vastaanottotunniksi päivittäin luovuttaa mainitun johtokunnan puheenjohtajalle huone tai kaksi. Kamarin sen jälkeen ilmoitettua, että kaksi kyseisen huoneiston huonetta, joihin oli sisäänkäynti suoraan pihalta, heti voitiin luovuttaa tähän tarkoitukseen, valtuusto päätti [2]) oikeuttaa vaivaishoitojohtokunnan puheenjohtajan toistaiseksi päivittäin yhden tai kahden tunnin ajan, jotka kamarin yksissä neuvoin hänen kanssaan tuli määrätä, käyttämään kamarin tarjoamia huoneita köyhäin vastaanottamiseen; kuitenkaan puheenjohtajaa tämän johdosta ei ollut katsottava vapautuneeksi velvollisuudesta ottaa kotonaankin vastaan avunanojia.

Kuumesairaalan huoneiston korjaukset. Kuumesairaalan johtokunnan anottua saada maalauttaa ja antaa paperoida kaikki kuumesairaalan huoneiston huoneet, mistä töistä aiheutuvat kustannukset oli arvioitu 737: 40 markaksi, kaupunginvaltuusto päätti [3]) antaa rahatoimikamarille tehtäväksi ehdotettujen töiden suorittamisen, lukuun ottamatta ikkunain ja ovien maalaamista, jota ei pidetty tarpeen vaatimana, kuitenkin ehdoin, ettei kustannusarviossa merkittyjä hintamääriä työtä suoritettaessa saanut ylittää.

Kappelin korjaukset. Rahatoimikamarin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto myönsi [4]) enintään 3,615 markan suuruisen määrärahan erinäisiin itäisessä esplanaadissa olevan kahvilapaviljongin, n. s. Kappelin, korjaustöihin; työt suorittaisi v. t. kaupungininsinöörin valvomana ent. metsänhoitaja O. Wetterhoff, jolle paviljonki oli vuokrattu [5]) ja joka oli ilmoittanut aikomuksekseen näiden korjausten lisäksi suorittaa rakennuksessa erinäisiä muita sisäkorjaustöitä, jotka hän itse kustantaisi. Määräraha oli annettava metsänhoitaja Wetterhoffille kamarin tarkastettua ja hyväksyttyä puheena olevat korjaustyöt.

Tullikamarin huoneistojen kaasuvalaistus. Tullinhoitajan, hovineuvos J. E. Jerngrenin esittämän anomuksen, että kaupunki maksaisi neljä yhteensä 56: 40 markkaan nousevaa kaasulaskua tullikamarin valaistuksesta vuoden 1876 syyskuun 1 p:stä mainitun vuoden loppuun, kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin epäävän lausunnon mukaisesti hylkäsi [6]). Anomuksentekijän valitettua tästä päätöksestä läänin kuvernöörille valtuusto antoi [7]) asiasta kuvernöörin vaatiman selityksen, jossa huomautettiin, että kaupunki syyskuun 21 p:nä 1715 annetun kuninkk. kirjeen nojalla tosin oli velvollinen antamaan virkahuoneiston tullikamarin käytettäväksi, mutta että tämä ei vielä merkinnyt sitä, että kaupunki olisi velvollinen kustantamaan huoneiston valaistuksenkin. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [8]) kuvernöörin hylänneen hovineuvos Jerngrenin valituksen.

4. *Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.*

Kaupungille lahjoitettua maata koskevat asiakirjat. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antanut [9]) silloiselle raha-asiainvaliokunnalle tehtäväksi koota ja julkaista kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiakirjat. Tämän johdosta vuoden 1876 raha-asiainvaliokunta oli painattanut joitakin van-

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 23 §. — [2]) S:n 18 p. syysk. 13 §. — [3]) S:n 11 p. huhtik. 6 §. — [4]) S:n 2 p. toukok. 18 §. — [5]) Ks. s. 239. — [6]) Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 11 §. — [7]) S:n 2 p. toukok. 12 §. — [8]) S:n 24 p. lokak. 10 §. — [9]) Ks. s. 131.

hoja asiakirjoja, jotka jäljennöksinä sisältyivät erääseen maistraatin arkistossa säilytettyyn nidokseen nimeltä »Privilegier och resolutioner för Helsingfors stad». Tehden selvää sekä maistraatin arkistossa että myös senaatille kuuluvassa kaupungin erioikeuksia ja kaupunkia koskevia päätöksiä sisältävässä käsikirjoituskokoelmassa samoinkuin valtionarkistossa suorittamistaan tutkimuksista valiokunta antoi edellä mainitut Helsingin kaupungille lahjoitettua maata koskevat asiakirjat (»Handlingar rörande den till Helsingfors stad donerade jord») valtuustolle, joka päätti [1]) antaa pitää tätä julkaisua kaupan kaupungin kirjakaupoissa 50 pennin hinnasta kappaleelta.

Määräraha Heikaksen, Bertaksen y. m. kaupungin aikaisemmin omistamien tilain vanhoja saantokirjoja koskevia tutkimuksia varten. Sen johdosta, että raha-asiainvaliokunta turhaan oli koettanut saada selvitetyksi, miksi muutamat kaupungille vuonna 1650 lahjoitetuista tiloista, nim. Drumsön Heikas ja Bertas, Talinkylän Mårtens ja Lassas, Pikkuhuopalahden kylän Korpas, Backas ja Böle sekä Oulunkylän Nybondas, kaikki Helsingin pitäjässä, eivät enää kuuluneet kaupungille, kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli antanut [2]) tätä tarkoitusta varten asetetulle uudelle valiokunnalle tehtäväksi tarkemmin tutkia puheena olevain tilain laatua. Vuonna 1877 valtuustolle annetussa kirjelmässä valiokunta ilmoitti, että eräässä sen hankkimassa kyseisiä tiloja koskevassa maakirjan otteessa niistä kaikista oli merkintä, että ne oli lahjoitettu Helsingin kaupungille toukokuun 12 p:nä 1685 päivätyn kuninkaallisen kirjeen nojalla, minkä ohessa Heikaksen ja Bertaksen tilojen suhteen oli lisätty, että vero oli määrätty maistraatin palkkausta varten, joka oli vahvistettu maaliskuun 4 p:nä 1819. Edellä mainittua vuonna 1685 annettua kirjettä ei kuitenkaan etsinnöistä huolimatta ollut löydetty alkuperäisenä eikä jäljennöksenä, ei maistraatin arkistosta, valtionarkistosta eikä Tukholmassa olevasta Ruotsin valtionarkistosta. Viimeksi mainitussa arkistossa olisi kuitenkin tutkimuksia jatkettava, ja jotta niiden voitaisiin toivoa menestyvän, olisi valtionarkistoon perehtynyt henkilö palkattava tätä runsaasti aikaa vaativaa tehtävää suorittamaan. Muissakin suhteissa kysymyksen selvittely vaati jonkin verran kustannuksia. Valiokunta anoi enintään 500 markan suuruista määrärahaa käytettäväksi niitä kaupungille lahjoitettuja tiloja koskevien tarpeellisten asiakirjain hankkimiseen, joita tiloja kaupunki ei enää omistanut. Valtuusto myöntyi [3]) tähän esitykseen sellaisin muutoksin, että määräraha korotettiin 1,000 markkaan.

Eräiden uuden kaupunginasemakaavan toteuttamisen edellyttämien tasoitus- y. m. töiden jouduttaminen. Läänin kuvernööri oli maistraatin välityksellä lähettänyt kaupunginvaltuustolle senaatin siviilitoimituskunnalta hänelle saapuneen kirjelmän erinäisten uuden kaupunginasemakaavan toteuttamisen edellyttämien kaupungissa suoritettavien tasoitus- y. m. töiden jouduttamisesta. Tästä kirjelmästä kävi ilmi, että kuvernööri oli lähettänyt senaatille asiakirjoja ja likimääräisiä laskelmia, jotka koskivat kaupungin uuden rakennussuunnitelman toteuttamisen edellyttämien järjestelytöiden kustannuksia. Koska kysymys kauppamakasiinien siirtämisestä pois Länt. rantakadulta jo kauan oli ollut vireillä ja Hänen Keisarillinen Majesteettinsa jo vuonna 1861 oli lausunut toivomuksen niiden siirtämisestä toiseen liikenteelle sopivaan paikkaan, mutta siihen asti ei ollut tehty mitään tämän siirron toteuttamiseksi, vaikkakin VIII kaupunginosasta, Katajanokalta, oli osoitettu kaksi korttelia yksinomaan makasiinitonteiksi, senaatti tätä asiaa esiteltäessä oli

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 17 §. — [2]) Ks. s. 131. — [3]) Valt. pöytäk. 29 p. jouluk. 5 §.

katsonut tarpeelliseksi antaa kuvernöörille määräyksen kaupunginviranomaisten velvoittamisesta asteettain ryhtymään Katajanokan tasoitustöiden suorittamiseen, niin että puheena olevat makasiinit kymmenen vuoden kuluessa saataisiin kokonaan poistetuiksi Länt. rantakadulta ja siirretyiksi Katajanokalle. Tämän yhteydessä senaatti oli kieltänyt kaikkien Länt. rantakadun makasiinien omistajia suorittamasta niissä muita korjauksia kuin sellaisia, jotka olivat ehdottomasti välttämättömiä, jotta rakennukset voivat jäädä paikoilleen, kunnes ne säädetyssä järjestyksessä poistettiin. Sen ohessa senaatti oli määrännyt, että kaupunginasemakaavaan Katajanokan länsirannalle merkitty kalastaja-alusten satama, jonka perustamiskysymyksen kuvernööri oli pannut vireille jo vuonna 1871, oli luovutettava käytettäväksi kahden vuoden kuluessa. Lopuksi senaatti Rautatientorin tasoittamisesta ja kiveämisestä oli määrännyt, että tämän työn, jonka kuvernöörin vuonna 1873 antaman päätöksen mukaisesti olisi pitänyt olla valmiiksi suoritettuna jo ennen vuoden 1875 loppua, tuli valmistua syksyllä 1878, jota vastoin muut kaupunginasemakaavan toteuttamisen edellyttämät työt voitiin suorittaa myöhemmin kaupungin varain mukaan.

Kaupunginvaltuusto päätti [1]) lähettää asian rahatoimikamariin sille kuuluviin toimenpiteihin ryhtymistä varten ja samalla sekä n. s. järjestelyvaliokuntaan [2]) että tullivarastojen aikaansaamista koskevaa kysymystä valmistelemaan asetettuun valiokuntaan [3]), viimeksi mainittuun otettavaksi huomioon laadittaessa ehdotusta uusien makasiinien rakennuttamisesta.

Maistraatti merkitsi sittemmin ehdotukseensa kaupungin vuoden 1878 talousarvioksi määrärahoja 41,700 markkaa Rautatientorin kiveämistä, 38,700 markkaa Katajanokan Kauppa- ja Laukkasaarenkatujen tasoittamista sekä 60,000 markkaa Katajanokan eteläisen rantalaiturin ja kalastajasataman rakentamista varten, minkä viimeksi mainitun määrän oli arvioitu vastaavan kyseisten kustannusten puolta määrää. Talousarvion järjestelyssä kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) X pääluokkaan Rakennukset ja yleiset työt merkittyjen menojen kokonaismäärän vahvistamatta lopullisesti yksityisten määrärahaerien suuruutta.

Satamaradan rakennuttaminen. Vuonna 1870 oli maistraatissa kaupungin vanhinten saapuvilla ollessa pantu vireille kysymys ryhtymisestä Helsingin kauttakulkuliikenteen helpottamista tarkoittaviin toimenpiteihin. Kaupungin vanhimmat olivat tällöin, sen jälkeen kun ehdotus rautatien rakentamisesta ratapihan ja Hietalahden sataman välille oli saanut raueta, puoltaneet ajotien rakennuttamista ratapihasta Eteläsatamaan tästä satamasta lähtevien ja sinne saapuvien matkustajahöyrylaivain tavarain kuljetuksen helpottamiseksi, minkä jälkeen oli asetettu komitea laatimaan ehdotusta asiasta. Tämä komitea ehdotti, että suunniteltu ajotie kulkisi sekä Eteläsataman pohjoislaitaa pitkin kaatterisatamaan että pitkin Länt. rantakatua ja että se johdettaisiin Rautatientorin poikki ja Mikonkatua pitkin esplanaadien kautta niiden pohjoisreunaa myöten siten, että keskimmäiseen esplanaadiin järjestettäisiin kääntöpöytä ja n. s. Kappeliesplanaadiin vaihde. Siten radan rakennuskustannukset alenisivat ja sen katuliikenteelle aiheuttamat haitat vähenisivät ilman että kuitenkaan esplanaadin puuistutuksille koituisi varsinaista

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 9 §. — [2]) Ks. s. 319. — [3]) S:n s. 261. — [4]) S:n s. 298 ja valt. pöytäk. 31 p. jouluk. 1 §.

vahinkoa. Raideleveyden tulisi olla saman kuin valtionrautateillä, niin että niiden kuormavaunuja voitaisiin kuljettaa radalla. Sen ohessa komitea ehdotti, että venesataman eteläpäähän rakennettaisiin tavaravajoja sekä että tavarainkuljetuksesta radalla ei huolehtisi kaupunki, vaan se uskottaisiin vuodeksi kerrallaan enimmän tarjoavalle. Tätä ehdotusta esiteltäessä kaupungin vanhimmat vaativat, että koska perustamiskustannukset, jotka komitea tavaravajan huomioon ottaen oli arvioinut 77,252: 56 markaksi, suoritettaisiin lainavaroilla, asia oli alistettava koko porvariston ratkaistavaksi. Porvaristo kieltäytyi kuitenkin vuonna 1871 yksin sitoutumasta vastuuseen tällaisesta lainasta, koska ennen lainan maksamista oli odotettavissa uusi kunnallisasetus ja samalla uusi verotusjärjestelmä, jonka mukaan muutkin kunnan jäsenet tulivat ottamaan osaa kaupungin menojen suorittamiseen ja vastaamaan sen veloista. — Maistraatti anoi kuitenkin s. v. tie- ja vesikulkulaitosten ylihallitukselta, että se tarkastaisi laaditun ehdotuksen erityisesti kiinnittäen huomiota siihen, oliko ehdotettu suunta radalle tarkoituksenmukaisin ja eikö esplanaadin alueen koskemista voitaisi välttää. Tähän myöntyen ylihallitus antoi ehdotuksen tarkastamisen tehtäväksi toimistoinsinööri G. Th. Ahlgrenille ja lähetti hänen antamansa lausunnon, johon ylihallitus pääasiassa yhtyi, maistraatille. — Maistraatti päätti sen jälkeen neuvoteltuaan kaupungin vanhinten kanssa antaa radan ja tavaravajan täydellisen kustannusarvion ja tarpeellisten piirustusten laatimisen tehtäväksi asiantuntijalle, joksi valittiin toimistoinsinööri Ahlgren. Tämä antoi vuonna 1872 maistraatille kaksi vaihtopuolista radanrakennussuunnitelmaa, joista toinen tarkoitti hevosrautatien rakentamista valtionrautateiden vaunuilla tapahtuvaa tavarainkuljetusta varten, toinen hevosrataa, jolla käytettäisiin liikkuvaa, radan käänteihin soveltuvaa kalustoa. Tavaravajan kustannuksia lukuun ottamatta edellisen suunnitelman kustannusarvio päättyi 57,800 markkaan, jälkimmäisen 49,200 markkaan. Molempien suunnitelmain mukaan rata kulkisi ratapihalta vinosti Rautatientorin poikki, Mikonkatua pitkin sekä esplanaadien kautta Kauppatorille, minne tulisi vaihde, josta rata haarautuisi Eteläsataman pohjoiselle ja läntiselle laiturille; höyrylaivalaiturit varustettaisiin kääntöpöydillä ja raiteilla, niin että vaunut voisi viedä aivan alusten laitaan. Vuonna 1873 tiedusteltiin taas kaupungin porvariston mieltä näistä suunnitelmista, ja se päätti hankkia niistä lausunnon uudelta komitealta, jonka myöskin tuli ehdottaa, miten yritys sopivimmin toteutettaisiin. — Uusi komitea antoi lausuntonsa vuonna 1874 ja yhtyi siinä pääasiallisesti edellä mainittuun, toimisto-insinööri Ahlgrenin laatimaan jälkimmäiseeen vaihtoehdotukseen. Kuitenkin komitea katsoi, että raideleveys oli vähennettävä 5:stä 3 jalkaan ja rata mikäli mahdollista sijoitettava Pohj. Esplanaadikadulle eikä äskettäin uudestaan järjestettyyn esplanaadiin. Jos torikaupan suunniteltu siirtäminen Rautatientorille teki radan rakentamisen viistoon torin poikki sopimattomaksi, olisi rata vedettävä joko pohjoisempaa, Mikonkatua pitkin Vilhonkadulle tai kenties vielä mieluummin Pohj. Esplanaadikadulta It. Henrikinkatua pitkin kaasulaitoksen luona oleville rautateiden uusille sivuraiteille, mihin rautateiden uusi tavaramakasiini saadun tiedon mukaan sijoitettaisiin. Radasta voisi siten tulla kaupungin vastaisen katurautatieverkon alku. Erittäin tärkeätä oli myöskin, että nostureita, sekä kiinteitä että liikkuvia, hankittiin ja makasiineja rakennettiin rantalaitureille samoinkuin että raiteet ulotettiin pakkahuoneeseen asti. Työ olisi tarjottava urakalle ja kaupungin asettaman insinöörin tulisi valvoa sen suoritusta. — Kysymys jäi sen jälkeen lepäämään, kunnes maistraatti vuonna 1876 lähetti kaupunginvaltuustolle sitä koskevan

esityksen, jonka valtuusto puolestaan s. v. lähetti [1]) lausunnon antamista varten valiokuntaan.

Vuonna 1877 antamassaan mietinnössä [2]) tämä valiokunta ensiksi teki selkoa satamaratakysymyksen aikaisemmasta käsittelystä. Sen jälkeen valiokunta otti vastattavakseen kysymyksen, oliko ehdotettua ratapihan ja Eteläsataman yhdistämistä toisiinsa pidettävä ehdottomasti välttämättömänä, rautatie kun jo oli välittömässä yhteydessä kaupungin Södernäsissä olevan sataman kanssa. Kauttakulkuliikenteeseen tai sisämaahan kuljetettaviksi aiotut saapuvat tavarat purettiin siellä suoraan rautatievaunuihin toimitettaviksi edelleen määräpaikkoihinsa. Samaten siellä, mikäli kuormauslaitureilla käytettävissä oleva tila sen salli, suoritettiin rautateitse saapuneiden tavarain laivaus ja kuormaus. Södernäsin satamaan saapui ja sieltä lähti kuitenkin miltei poikkeuksetta sellaisia tavaroita, jotka kuljetettiin vartavasten vuokratuilla aluksilla ja jotka muodostivat tämän aluksen koko lastin tai suuren osan sitä. Tämänlaatuisille tavaroille ei ehdotetulla rautatien ja Eteläsataman välisellä yhdistämisellä ollut mainittavaa merkitystä. Sitävastoin se olisi erinomaisen tärkeä tavaroille, joita tuotiin maahan vähäisin määrin kaupungissa säännöllisesti käyvissä höyrylaivoissa, sekä tavaroille, jotka saapuivat rautateitse näissä aluksissa muualle vietäviksi. Valiokunnnan ei tosin ollut onnistunut hankkia tarkkoja tietoja tämän tavaraliikenteen laajuudesta, mutta se oli kuitenkin saanut selville, ettei se sataman ja rautatien välisistä epäedullisista kuljetusoloista huolimatta suinkaan ollut ollut vähäinen ja että se enimmäkseen oli käsittänyt maan tehtaille tarkoitettuja raaka-aineita ja koneita, maaseudulle vietäviä maanviljelyskoneita ja kulutustavaroita y. m. tuontitavaraa samoinkuin kotimaisia tehdas-, maatalous- ja kotiteollisuustuotteita, joita oli tuotu sisämaasta mainituissa laivoissa ulkomaille vietäväksi. Tämän kaupan luonteesta johtui, että sen oli pakko hakeutua niille paikkakunnille, jotka tarjosivat sille edullisimmat ehdot ja suurimman mukavuuden. Kun joillakin muilla maan satamaseuduilla rautatie oli ulotettu satamaan asti ja kaupalle järjestetty suurempia mukavuuksia, suuri osa mainitusta liikenteestä, joka aikaisemmin miltei yksinomaan oli kulkenut Helsingin kautta, oli vetäytynyt näille paikkakunnille. Jotta Helsinki voisi säilyttää vielä olemassa olevan ja mikäli mahdollista saada takaisin siten menettämänsä tavaraliikenteen siitä johtuvine tuloineen, oli valiokunnan mielestä välttämätöntä järjestää tälle liikenteelle helpotuksia, jotka tekivät sen huokeammaksi ja mukavammaksi, ja tämä oli mahdollista ainoastaan, jos satamarata rakennettiin. Radan rakentamismahdollisuuksien selvittelemiseksi valiokunta oli antanut kahdelle jäsenistään, vtlle Wasastjernalle ja insinööri E. Lekvelle, tehtäväksi tarkastaa aikaisemmin laaditut ratasuunnitelmat paikalla toimitettujen tutkimusten pohjalla ja kohdistaa tarkastustyönsä paitsi kustannusarvioihin myöskin teknillisiin laitteihin sekä radan sopivimpaan suuntaan kaupungissa ja sen liittymiseen rautatiehen. Tästä tutkimuksesta, joka oli ulotettu käsittämään myöskin ratapihasta kaasulaitoksen pohjoispuolitse Kampinmalmin yli Hietalahteen sekä Jätkäsaareen ja Hietasaareen vievä rata, oli tuloksena, että valiokunnan mielestä rata voitiin sijoittaa ja suunnitella rakennettavaksi kolmen vaihtoehdon mukaisesti, nimittäin:

1) veturille aiottu rata, joka vedettäisiin ratapihasta kaasulaitoksen pohjoispuolitse It. Henrikinkatua ja Pohj. Esplanaadikatua pitkin sekä Kauppatorin poikki ja joka haarautuisi osin keisarillisen palatsin alla olevalle

[1]) Ks. s. 131. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9.

rantalaiturille, osin eteläisen kalastajavalkaman suusta etelään olevalle höyrylaivalaiturille.

2) rautateiden tavaravaunuja sekä hevosvetovoimaa varten aiottu raitiotie, joka kulkisi samaa tietä tai myös lähtisi Rautatientorin varrella olevasta rautateiden tavaramakasiinista kulkien Mikon- ja Pohj. Esplanaadikatuja myöten ja edelleen äsken mainituille rantalaitureille.

3) raitiotie, joka olisi järjestetty omia kevyitä vaunuja ja hevosvetovoimaa varten ja kulkisi viimeksi mainittua tietä Rautatientorilta satamaan.

Näistä vaihtoehdoista valiokunta puolestaan kannatti kolmatta, jolla m. m. oli se etu, että pienemmät, tähän tarkoitukseen vartavasten rakennetut vaunut, joiden akseliväli oli lyhyempi, sallivat niin teräviä raidekäyriä, ettei esplanaadeihin eikä katukäytäviin tarvinnut koskea ja että vaunut ilman kääntöpöytiä voitiin kuljettaa rantalaitureille alusten viereen, niin että tavarat siellä voitiin suoraan kuormata ja purkaa. Tällaiset vaunut olivat myöskin tuntuvasti kevyemmät valtionrautateiden tavaravaunuja, joten näiden kahden vaunulajin painonerotusta vastaava kuollut paino vältettäisiin ja niiden kuljettamiseen riittäisi yksi ainoa hevonen. Myöskin raitiotieliikenteestä vilkasliikenteisillä kaduilla aiheutuvat haitat tietenkin olisivat sitä pienemmät, mitä kevyemmät vaunut olisivat, ja lopuksi kyseessä oleva suunnitelma, joka olisi toteutettavissa n. 50,000 markalla, kävisi taloudellisesti edullisimmaksi. Valiokunta ehdotti:

että kaupungille rakennettaisiin kevyitten vaunujen sekä vetojuhtien käyttöä varten järjestetty raitiotie, joka kulkisi Rautatientorin varrella sijaitsevasta rautateiden tavaramakasiinista Mikon- ja Pohj. Esplanaadikatuja pitkin sekä Kauppatorin poikki haarautuen sieltä keisarillisen linnan luona olevalle laiturille ja eteläisen kalastajasataman suun eteläpuolella olevan höyrylaivalaiturin päähän;

että rahatoimikamaria kehoitettaisiin ensi tilassa arvioimaan ne kustannukset, jotka aiheutuivat tällaisen raideväliltään n. 3 jalan levyisen raitiotien rakentamisesta Hartwichin järjestelmää noudattaen ynnä siihen kuuluvien vaunujen y. m. tarpeellisen kaluston hankkimisesta, sekä antamaan ehdotus yritystä varten tarvittavien varojen hankkimisesta ja tien liikennöimistavasta.

Valiokunnan mietintöön liittyi vastalause, jossa sen jäsenet Wasastjerna ja Lekve siihen katsoen, että raitiotie heidän käsityksensä mukaan ei tuottaisi runsaita perustamis- ja liikennöimiskustannuksiaan vastaavia etuja, ehdottivat, että kaikki kolme vaihtoehtoa hylättäisiin eikä ryhdyttäisi mihinkään kalliisiin toimenpiteisiin rautateiden tavaraliikenteen suuntaamiseksi Eteläsatamaan, varsinkaan koska tämän sataman syvällä kulkeville aluksille sopivien kuormauslaiturien ahtaus ja täydellinen varastopaikkain puute tekivät suurten mittain mukaisen tavaraliikkeen siellä mahdottomaksi. Ainoa rautatienaseman ja Eteläsataman välisen tavarainkuljetuksen helpottamista tarkoittava toimenpide, jota vastalauseen esittäjät katsoivat voivansa puoltaa, oli mainittujen paikkain välisen rattailla ja hevosilla tapahtuvan kuljetuksen järjestäminen tarkoituksenmukaisemmalla tavalla kuin käyttämällä varsin huonosti järjestettyä kuorma-ajurilaitosta. Sen suunnan osoittamiseksi, jota vastalauseen esittäjäin mielestä oli noudatettava kehitettäessä kaupunkia huomattavaksi kauppa- ja tehdaskaupungiksi, he liittivät vastalauseeseensa luonnoksen ynnä likimääräisen kustannusarvion valtion radan jatkamisesta Lugnet-huvilan alueella olevalle tavara-asemalle sekä Hietalahdentorin alapuolelle järjestetylle tilavalle ja mukavalle satamapaikalle. Tämän suunnitelman toteuttamista täytyi, sen kustannusarvio kun nousi aina 1,000,000 mark-

kaan, pitää tulevaisuuden asiana, mutta tarkoitukseen olisi hyvissä ajoin varattava maata, ennenkuin sen toteuttaminen kaupungin jatkuvasti laajentuessa ja rakennusten lisääntyessä kävi vaikeaksi, kenties mahdottomaksikin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]), ettei kysymys raitiotien rakentamisesta Eteläsatamaan toistaiseksi aiheuttaisi toimenpidettä kaupungin taholta, minkä ohessa valtuusto yhtyi vastalauseen esittäjäin lausuntoon vetojuhdilla ja ajoneuvoilla tapahtuvan ratapihan ja mainitun sataman välisen kuljetuksen tarkoituksenmukaisemmasta järjestämisestä. Valtuusto hyväksyi [2]) myös maksettavaksi kolme yhteensä 342 markkaan nousevaa laskua ehdotettujen ratasuuntain tutkimisen valiokunnalle aiheuttamista kustannuksista.

Tullivarastojen perustaminen. Puheenjohtaja Liljenstrandin kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjallisessa aloitteessa ehdotettua ryhtymistä toimenpiteisiin tullivarastojen aikaansaamiseksi kaupunkiin, valtuusto päätti [3]) lähettää asian valiokunnan valmisteltavaksi ja valitsi [4]) tähän vtt Dalströmin, Rudolphin ja Borgströmin, kauppias A. F. Waseniuksen ja tullinhoitaja, hovineuvos J. E. Jerngrenin. Valiokunta ei antanut mietintöään vuoden varrella.

Vesijohtotöiden valmistuminen. Koska Osakeyhtiö Neptun, joka sopimuksen mukaan [5]) oli sitoutunut saamaan kaupungin vesijohdon rakennustyöt valmiiksi ennen elokuun 1 p:ää 1877, ei määräajan kuluessa ollut saanut valmiiksi kaikkia mainittuja töitä, vaan vielä oli laskematta 1,004 jalkaa 6 tuuman putkia hydrantteineen ja 22,015 jalkaa 4 tuuman putkia luisteineen ja hydrantteineen, louhimatta 6,200 jalkaa kalliota sekä kahden suodatusaltaan pohjat valmistamatta, vesijohtotöiden valvontalautakunta oli vaatinut yhtiöltä asian selitystä. Yhtiö huomautti siinä, että viivytyksen syynä oli ollut m. m. se seikka, että sopimuksen allekirjoittaminen oli lykkäytynyt kolme kuukautta, että osa 4 tuuman johdoista, joille ei vielä ollut ollut kuluttajia, ankarana talvena 1876—77 veden ollessa liikkumattomana oli jäätynyt ja aiheuttanut odottamattomia korjauksia sekä että laajoissa louhimistöissä oli ollut noudatettava ylen suurta varovaisuutta; sitten kun yhtiö kaupunginvaltuustolta saamansa ennakkomäärän [6]) avulla oli voinut ryhtyä suorittamaan töitä kaksinkertaisin työvoimin, voitiin kuitenkin pitää varmana, että vesijohto olennaisilta osiltaan yhtiön toimesta valmistuisi syksyllä 1877, ja yhtiö katsoi, että sillä oli sitäkin suurempi oikeus saada osakseen suopeutta työn valmistumisaikaa koskevassa kysymyksessä, koska se siihen asti oli koettanut monessa suhteessa hankalista olosuhteista huolimatta noudattaa sopimuksen määräyksiä.

Tämän johdosta valvontalautakunta ilmoitti asianlaidan kaupunginvaltuustolle ja ehdotti puolestaan, että valtuusto edellyttäen, että sama henkilö kuin siihen asti vastedeskin tuli johtamaan vesijohtotöitä, toistaiseksi ei käyttäisi hyväkseen sopimuksen mukaista oikeuttaan itse suorittaa jäljellä olevat työt yhtiön kustannuksella, vaan antaisi yhtiön suorittaa ne loppuun. Tämän ehdotuksen valtuusto hyväksyi [7]) ja päätti samalla valvontalautakunnan ehdotuksesta valtuuttaa lautakunnan töiden valvontaa varten toistaiseksi pitämään kaupungin palveluksessa insinööri J. Forsmanin samoin palkkioin kuin siihen asti eli 400 markasta kuukaudessa lukien elokuun 1 p:stä, kuitenkin

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. lokak. 1 §. — [2]) S:n 22 p. kesäk. 9 §. — [3]) S:n 6 p. helmik. 14 §. — [4]) S:n 27 p. helmik. 16 §. — [5]) Ks. s. 19. — [6]) S:n s. 293. — [7]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 18 §.

nimenomaan pidättämällä kaupungille oikeuden vastedes ottaa esille kysymyksen, tuliko tämä meno lopullisesti kaupungin vai yhtiön suoritettavaksi.

Vesijohdon johtaminen kaupungin omistamiin rakennuksiin. V. t. vesijohtohallitus oli vuonna 1876 saanut [1]) kaupunginvaltuustolta tehtäväkseen tarkastaa v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin laatiman ehdotuksen, joka koski vesijohdon johtamista erinäisiin kaupungin omistamiin rakennuksiin. Hallituksen tämän johdosta antaman [2]) lausunnon mukaisesti valtuusto päätti [3]) johtaa vesijohdon raatihuoneeseen 2,840 markaksi arvioiduin kustannuksin, keittohuoneeseen 1,900 markan, pakkahuoneeseen 1,200 markan, Kasarminkadun kansakoulutaloon 100 markan ja esplanaadin kahvilapaviljonkiin 600 markan kustannuksin eli yhteensä 6,640 markan kustannuksin. Kysymys vesijohdon ulottamisesta työ- ja vaivaistaloon jätettiin hallituksen ehdotuksesta ratkaisematta lämpimämpään vuodenaikaan, jolloin maaperän tutkiminen kävi päinsä.

Vesijohdon johtaminen lapsenpäästölaitokseen. Uuden lapsenpäästölaitoksen rakennustoimikunta [4]) anoi kaupunginvaltuustolta, että kaupungin vesijohto kesällä 1877 johdettaisiin lähimmästä johdon kohdasta eli Länt. rantakadun ja Etel. Makasiinikadun kulmasta Vuorimiehenkadun taloon n:o 15, mistä putkijohto jo oli vedetty kaikkiin korttelissa n:o 133 Haikarassa viimeksi mainitun kadun ja Ulriikankadun kulmassa oleviin laitoksen rakennuksiin. Valtuuston lähetettyä [5]) asian v. t. vesijohtohallitukseen tämä lausunnossaan [6]) huomautti, että työn kustannukset insinööri R. Huberin laatiman kustannusarvion mukaan nousivat 36,000 markkaan, mistä summasta osakeyhtiö Neptun otti suorittaakseen työn valmiiksi keväällä ja kesällä 1878. Vuotuisia tuloja oli itse laitoksen vedenkulutusmaksujen lisäksi, jotka voimassa olevan hinnan mukaan voitiin arvioida enintään 400 markaksi, odotettavissa samanlaisia maksuja Kaivohuoneen esikaupungin ja Kaivopuiston talojen ja huvilain omistajilta arvion mukaan n. 1,500 markkaa. Vuotuiset menot taas hallitus oli laskenut 3,600 markaksi, mikä vastasi 10 %:n korkoa ja kuoletusta perustamispääomalle, mihin tuli lisäksi uuden johdon osa yleisistä käyttö- ja ylläpitokustannuksista. Koska kaupungille siten kenties useiksi vuosiksi koituisi korkotappiota, hallitus ei katsonut voivansa puoltaa töiden suorittamista tavallisessa järjestyksessä, vaan katsoi, että kaupungin, jotta laitokselta ei riistettäisi mahdollisuutta tarkoituksensa saavuttamiseen, tuli myöntyä hallituksen anomukseen ehdoin, että laitos sitoutui lähimpinä kymmenenä vuonna suorittamaan vedestä määrätyn korotetun maksun. — Hallituksen ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [7]) vastaukseksi toimikunnan anomukseen ilmoittaa, ettei valtuusto ollut katsonut kaupungin voivan suorittaa kallista johtotyötä tavallisin ehdoin, vaan ainoastaan siten, että lapsenpäästölaitos sitoutui kymmenenä vuonna johtotyön valmistumisesta suorittamaan vesijohdolle 800 markan suuruisen vuosimaksun, ellei uuden johdon aiheuttama kokonaistulo sitä ennen ylittänyt 10 % perustamiskustannuksista eli 3,600 markkaa, missä tapauksessa maksua vähennettäisiin ylittävällä määrällä, ei kuitenkaan alle voimassa olevan vedenhinnan, mutta että valtuusto siinä tapauksessa, että yhtiö antoi tällaisen sitoumuksen, ennen kesän 1878 loppua suorituttaisi kyseisen vesijohdon laajennustyön.

Lyijyputkien käyttäminen talojen sisäisiin vesijohtoihin. Vesijohtotöiden valvontalautakunta, joka lisätyin luvuin [8]) oli käsitellyt [9]) kysymystä lyijy-

[1]) Ks. s. 126. — [2]) Valt. pöytäk. 27 p. maalisk. 8 §. — [3]) S:n 11 p. huhtik. 1 §. — [4]) Ks. s. 25. — [5]) Valt. pöytäk. 27 p. maalisk. 6 §. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — [7]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 2 §. — [8]) Ks. s. 210. — [9]) S:n s. 136.

putkien käyttämisestä talojen sisäisiin vesijohtoihin, esitti, että kaupunginvaltuusto kehoittaisi maistraattia anomaan yliopiston viranomaisilta ja polyteknillisen opiston johtajalta, että yliopiston ja mainitun opiston laboratorioissa suoritettaisiin kokeita ja analyysejä, jotta saataisiin selville lyijyputkien vaikutus kaupungin vesijohtoveteen vähintään vuoden aikana, jolloin kaupungin tulisi sitoutua korvaamaan sekä laboratoriohuoneistoihin tarvittavien putkijohtojen aiheuttamat kustannukset että muut kokeista johtuvat menot. Valtuusto hyväksyi [1]) lautakunnan esityksen sen kaikilta osilta.

Juoma-altaiden järjestäminen hevosille. Helsingin eläinsuojelusyhdistyksen johtokunta oli maistraatilta anonut, että kaupunkiin järjestettäisiin joitakin juoma-altaita, joiden ääressä vuokra-ajurit ja torille saapuva rahvas voisivat juottaa hevosiaan. Maistraatin puollettua tätä anomusta kaupunginvaltuusto lähetti [2]) sen v. t. vesijohtohallitukseen mahdollisiin toimenpiteihin ryhtymistä varten.

Kaasujohtoverkon laajentaminen. Vtn Tallgrénin vuonna 1876 tekemän, kaasujohtoverkon laajentamista koskevan ehdotuksen [3]) johdosta Kaasuvalaistusosakeyhtiön isännöitsijä maistraatin anomuksesta oli laatinut ehdotuksen verkon laajentamisesta siten, että 50 uutta kaasulyhtyä asetettaisiin Fabianin-, Korkeavuoren-, Ludvigin-, Rikhardin-, Yrjön-, Simon-, Annan-, Fredrikin-, Albertin-, Abrahamin-, Eerikin-, Vladimirin- ja Antreankaduille, alueelle, joka aikaisemmin oli ollut 25 tärpättilyhdyn valaisema, ja tämän työn kustannukset yhtiö oli arvioinut 53,925 markaksi. Kaupunginvaltuusto oli samana vuonna lähettänyt tämän ehdotuksen raha-asiainvaliokuntaan, minkä ohessa maistraatti oli hankkinut tietoja siitä, halusivatko ehdotettujen uusien kaasujohtojen tienoilla olevien talojen omistajat antaa johtaa taloihinsa kaasun ja kuinka monta liekkiä varten. — Vuonna 1877 antamassaan mietinnössä [4]) valiokunta laski, että vuotuiset kustannukset valaistuksesta 50 kaasulyhdyllä, jos puolet niistä pidettiin sytytettyinä klo 11:een i. p. ja puolet klo 3:een a. p., nousisivat 3,317 markkaan, jota vastoin saman alueen valaiseminen 25 tärpättilyhdyllä, jotka yleensä olivat sytytettyinä klo 12:een yöllä, siihen aikaan maksoi 3,000 markkaa vuodessa. Valiokunta tosin katsoi, että kaikissa suhteissa parantunut valaistus täysin korvasi sen vähäisen, ainoastaan 317 markkaan nousevan kustannusten lisääntymisen, joka aiheutuisi kaasuvalaistuksen ottamisesta käytäntöön tällä alueella, mutta ehdotuksen toteuttamisen kaupungille aiheuttamat kustannukset eivät rajoittuneet tähän määrään. Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa tekemänsä sopimuksen nojalla kaupunki siinä tapauksessa, että se velvoitti yhtiön laajentamaan kaasujohtoverkkoa, oli velvollinen sitoutumaan 10 %:n korkotakuuseen laajennuksen koko perustamiskustannuksesta. Tämän takuun johdosta kaupungille ainakin ensimmäisinä vuosina koituvan menon valiokunta arvioi 5,121: 44 markaksi vuodessa, minkä vuoksi kaupungin katuvalaistuskustannukset, jos ehdotus sellaisenaan toteutettiin, ainakin alussa lisääntyivät n. 5,500 markkaa vuodessa. Niin ollen valiokunta ei katsonut voivansa puoltaa työn suorittamista ehdotetun laajuisena, vaan ehdotti ottaen huomioon kipeimmän valaistuksen parantamisen tarpeen sekä maastosuhteiden sopivaisuuden ja liittymismahdollisuudet entiseen kaasuputkiverkkoon, että kaasujohdon laajennus rajoitettaisiin alla mainittuihin katuihin, joille asetettaisiin seuraavat määrät lyhtyjä:

---

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 3 §. — [2]) S:n 12 p. marrask. 11 §. — [3]) Ks. s. 181 ja seur. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10.

Korkeavuorenkadulle Etel. Esplanaadikadun ja Ludviginkadun välille ..	3
Rikhardinkadulle	1
Ludviginkadulle	1
Annankadulle Antreankadun ja Vladimirinkadun välille	1
Fredrikinkadulle Antreankadun ja Vladimirinkadun välille	2
Albertinkadulle Antreankadun ja Bulevardikadun välille	1
Antreankadulle Albertinkadun ja Abrahaminkadun välille	4
Yhteensä	13

Vuotuisen takuumenon johtoverkon laajentamisesta näillä 13 kaasulyhdyllä, jotka korvaisivat 7 samalla alueella aikaisemmin ollutta tärpättilyhtyä, valiokunta sen jälkeen kun yhtiön ilmoittamia perustamiskustannuksia valiokunnan anomuksesta oli jonkin verran supistettu, arvioi 964: 37 markaksi ja kaasuvalaistuksen aiheuttamat vuotuiset lisäkustannukset tärpättivalaistukseen verrattuina 2: 90 markaksi. Tähän kustannusten lisääntymiseen, joka yhteensä oli 967: 27 markkaa, valiokunta katsoi kaupungin hyvällä syyllä voivan ja täytyvänkin alistua katuvalaistuksen parantamiseksi. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [1]) velvoittaa Kaasuvalaistusosakeyhtiön ulottamaan kaasujohtoverkon mainituille kadunosille ja asettamaan niille puheena olleet 13 kaasulyhtyä kaupungin sitoutuessa 10 %:n takuuseen yhtiön ilmoittamista työkustannuksista.

Tärpättilyhtyvalaistuksen lisääminen. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [2]) molempien viertoteiden y. m. valaistusta varten hankkia 16 uutta tärpättilyhtyä, jotka kaupungin katuvalaistukselle vahvistetun aikataulun mukaisesti pidettäisiin sytytettyinä syyskuun 1 p:stä huhtikuun 15 p:ään klo 12:een yöllä. Samalla valtuusto niinikään kamarin ehdotuksesta hyväksyi ylitirehtööri J. H. A. af Forselleksen esittämän tarjouksen samoin ehdoin, jotka hänen ja kaupungin välillä aikaisemmin tehdyssä tärpättilyhtyvalaistusta koskevassa sopimuksessa [3]) oli määrätty, huolehtia valaistuksesta mainituilla uusilla lyhdyillä, mikä valaistus aiheuttaisi 1,920 markan vuosikustannuksen.

Elisabetintorin täyttäminen ja kiveäminen. Maistraatti esitti kaupunginvaltuustolle, että Elisabetintorin täyttäminen ja kiveäminen suoritettaisiin lähitulevaisuudessa Elisabetin- ja Maneesinkatujen välisen Mauritsinkadun osan tasoittamisen yhteydessä, mihin maistraatti oli velvoittanut ensinmainitun kadun varrella sijaitsevien talojen omistajat. Valtuusto palautti [4]) asian maistraattiin pyytäen sitä hankkimaan v. t. kaupungininsinööriltä mainitun työn täydellisen kustannusarvion ja sen jälkeen oman lausuntonsa ohella lähettämään sen valtuustolle. Kyseinen kustannusarvio ei kuitenkaan saapunut valtuustolle vuoden kuluessa.

Rantalaiturin rakentaminen Katajanokan pohjoispuolelle. Kauppias I. Wavulinin ja leipurimestari G. U. Sandbergin anomuksen, että heidän Katajanokan pohjoisrannalle rakennuttamiensa makasiinien kohdalle teetettäisiin rantalaituri, kaupunginvaltuusto ensin lähetti [5]) valiokuntaan [6]), jonka valtuusto vuonna 1876 oli asettanut valmistelemaan kysymystä Katajanokan järjestelytöistä. Sitten kun tämän valiokunnan puheenjohtaja vt Schauman sen johdosta, että asian käsittely edellytti teknillisiä erikoistietoja, jotka ainoastaan osaksi olivat valiokunnassa edustettuina, oli anonut, että

[1]) Valt. pöytäk. 20 p. syysk. 27 §. — [2]) S:n 18 p. syysk. 16 §. — [3]) Ks. s. 183. — [4]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 6 §. — [5]) S:n 23 p. tammik. 10 §. — [6]) Ks. s. 91.

valiokunta tai ainakin sen puheenjohtaja vapautettaisiin tästä tehtävästä, valtuusto päätti [1]) osin vapauttaa vtn Schaumanin valiokunnan puheenjohtajan toimestä, osin kehoittaa valmisteluvaliokuntaa ehdottamaan, mihin muihin toimenpiteisiin vtn Schaumanin esityksen johdosta olisi ryhdyttävä. Viimeksi mainitun valiokunnan ehdotuksesta valtuusto sittemmin uskoi [2]) asian valmistelun rahatoimikamarille, jonka lausunto kuitenkaan ei saapunut kertomusvuoden kuluessa.

Varppauspoijujen asettaminen satamiin. Sitten kun laivanpäällikköyhdistys merenkulun helpottamiseksi oli anonut rahatoimikamarilta, että satamiin asetettaisiin kaksi n. s. varppauspoijua, toinen Södernäsin ja toinen Hietalahden satamaan, ja kamarin saatua satamamestari A. Leanderilta poijujen tarpeellisuudesta, sijoittamisesta ja laadusta pyytämänsä selvityksen, jossa m. m. puollettiin varppauspoijun asettamista myöskin Eteläsatamaan, kamari anoi kaupunginvaltuustolta 11,600 markan suuruista määrärahaa kolmen rautalevystä valmistetun n. s. muurinkipoijun asettamista varten mainittuihin kolmeen satamaan. Tähän myöntyen kaupunginvaltuusto päätti [3]) merkitä tätä tarkoitusta varten kaupungin vuoden 1878 menosääntöön mainitun rahamäärän.

Pyykkisiltain rakentaminen ja siirtäminen. Koska oli valitettu, että Hietalahden kuormauslaiturilla oleva pyykkisilta oli tarkoitukseensa sopimaton, maistraatti ehdotti, että se siirrettäisiin mainitun laiturin päähän ja varustettaisiin kaksilla uusilla portailla, samoinkuin että kaksi uutta pyykkisiltaa rakennettaisiin, toinen Hietalahden vanhan kylpylaitoksen läheisyyteen ja toinen Töölönlahden länsirannalle. Kaupunginvaltuusto antoi [4]) rahatoimikamarille toimeksi valtuuston toimivalloin päättää, mihin toimenpiteihin asian johdosta oli syytä ryhtyä.

Ajanmukaisen viemärilaitoksen aikaansaaminen y. m. Vt Collan esitti valtuustolle osoittamassaan kirjelmässä, että asetettaisiin valiokunta laatimaan ehdotusta kaupungin rakennusjärjestyksen 56 §:ään sisältyvien, likavesikaivojen y. m. rakentamista koskevien määräysten muuttamiseksi ja ajanmukaisen viemärijärjestelmän aikaansaamiseksi kaupunkiin. Valtuusto lähetti [5]) asian rahatoimikamariin, jota kehoitettiin hankkimaan siitä kaupungininsinöörin lausunto ja itse lausumaan kysymyksestä mielipiteensä. Pyydetyt lausunnot eivät saapuneet valtuustolle kertomusvuoden kuluessa.

Viemärikanavain rakentaminen. Oikeusraatimies E. Bergh oli rahatoimikamarilta anonut toimenpiteihin ryhtymistä viemärikanavan kaivamiseksi Puistokadun alle siellä suoritettujen kaduntasoitustöiden yhteydessä, joita varten määräraha oli merkitty vuoden talousarvioon. V. t. kaupungininsinöörin puollettua ryhtymistä kyseiseen työhön, jota varten tarvittiin 6,850 markan lisämääräraha, kamari, joka katsoi, että kanavan teettäminen voitiin siirtää toistaiseksi, ehdotti, että kaupunginvaltuusto lähettäisi asian aikaisemmin järjestely-, kanavoimis- y. m. töitä koskevia kysymyksiä valmistelemaan asettamaansa valiokuntaan [6]). Kaupunginvaltuusto päätti [7]) lähettää anomuksen tähän valiokuntaan otettavaksi huomioon kaupungin kanavoimisjärjestelmää laadittaessa. Asiaa ei kuitenkaan käsitelty loppuun vuoden varrella.

Erinäisten Uudenmaankadun varrella sijaitsevien talojen omistajain anottua maistraatilta, että mainitun kadun alle rakennettaisiin katettu vie-

[1]) Valt. pöytäk.6 p. helmik. 15 §. — [2]) S:n 15 p. helmik. 7 §. — [3]) S:n 12 p. marrask. 2 §. — [4]) S:n 15 p. kesäk. 7 §. — [5]) S:n 28 p. marrask. 7 §. — [6]) Ks. s. 319. — [7]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. 16 §.

märikanava, maistraatti esitti kaupunginvaltuustolle, että v. t. kaupungininsinööri velvoitettaisiin merkitsemään mainittu kanava ynnä sen kustannukset vuonna 1878 suoritettavia yleisiä töitä koskevaan ehdotukseensa. Valtuuston hyväksyttyä [1]) tämän esityksen maistraatti v. t. kaupungininsinöörin kustannusarvion mukaisesti merkitsi ehdotukseensa vuoden 1878 talousarvioksi 6,210 markan määrärahan puheena olevaa työtä varten. Talousarviota käsiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) pääluokan X, Rakennukset ja yleiset työt, loppusumman, johon mainittu määrärahaerä sisältyi, mutta pidätti itselleen oikeuden myöhemmin päättää yksityisten määrärahaeräin suuruudesta.

Kauppaneuvos N. Kiseleffin tekemän anomuksen saada rakentaa maanalainen kanava Antreankadun tontilta n:o 1 Aleksanterinkadun alaisen viemärikanavan tämän kadun talon n:o 25 kohdalla olevaan puhdistuskaivoon kaupunginvaltuusto lähetti [3]) rahatoimikamariin, joka kuitenkaan ei antanut lausuntoaan vuoden varrella.

Esplanaadin kaunistaminen. V. t. kaupunginpuutarhurin M. C. Bilstedtin laatiman esplanaadin keskiosan kaunistamisehdotuksen kaupunginvaltuusto epäsi [4]) katsoen, ettei se sopeutunut esplanaadin tarkoitukseen olla yleinen kävelypaikka.

Töölön puiston n. s. keisaripaviljongin ympäristön käyttö. Suunnitellun puutarhayhdistyksen toimikunnan rahatoimikamarille esittämän anomuksen, että Töölön puistossa rautatien länsipuolella sijaitsevan n. s. keisaripaviljongin ympäristöä ei luovutettaisi huvilapaikoiksi yksityisille henkilöille, kaupunginvaltuusto kamarin ehdotuksesta lähetti [5]) valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [6]) valmistelemaan kysymystä Töölönlahden pohjoisrannan kaunistamisesta. Tämä valiokunta antoi sittemmin asiasta mietinnön, mutta valtuusto ei ottanut sitä lopullisesti käsiteltäväkseen vuoden varrella.

Lupa kivien louhimiseen ja hiekan ottoon Taivalsaaresta. Sotilaslaitoksen rakennuksia varten asetettu valtion asiamies, eversti F. Mansner, oli rahatoimikamarilta anonut lupaa saada kaupungin omistamasta Taivalsaaresta ilmaiseksi antaa louhia 25 kuutiosyltä harmaakiveä ja ottaa 1,000 kuormaa karkeata hiekkaa ja soraa, n. s. Taivallahdenniemelle 23:nnen jalkaväkidivisionan tarpeisiin rakennettavaa suurehkoa kuormastovajaa varten. Kamarin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto, jonka ratkaistavaksi kamari oli asian alistanut, päätti [7]) oikeuttaa hakijan ilmaiseksi ottamaan puheena olevasta saaresta mainitun määrän harmaakiveä, jota vastoin hiekasta ja sorasta oli suoritettava 25 pennin hinta kuormalta.

Lupa hiekan ottamiseen. Kuritushuonevankilan rakennustoimikunnan maistraatille esittämän anomuksen saada tekeillä olevia vankilan rakennustöitä varten ottaa enintään 500 kuutiosyltä hiekkaa kaupunkiin kuuluvan Forsbyn tilan maalla olevasta hiekanottopaikasta kaupunginvaltuusto lähetti [8]) maistraattiin, jolta pyydettiin selvitystä paikan hiekkamäärästä sekä lausuntoa siitä, oliko hiekka siinä tapauksessa, että sitä oli siellä riittävästi, annettava ilmaiseksi vai oliko siitä vaadittava korvaus. Maistraatin ja v. t. kaupungininsinöörin annettua asiasta lausuntonsa valtuusto maistraatin ehdotuksen mukaisesti epäsi [9]) toimikunnan anomuksen.

---

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 12 §. — [2]) Ks. s. 298 ja valt. pöytäk. 31 p. jouluk. 1 §. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 18 §. — [4]) S:n 11 p. huhtik. 11 §. — [5]) S:n 27 p. maalisk. 2 §. — [6]) Ks. s. 233. — [7]) Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 10 §. — [8]) S:n 13 p. maalisk. 9 §. — [9]) S:n 22 p. kesäk. 6 §.

Kaatopaikan siirtäminen. Lukuisat kaupungin läheisyydessä olevien tilain omistajat anoivat kaupunginvaltuustolta toimenpidettä, jotta makkilannalle osoitettaisiin kaatopaikka, joka sijaitsisi lähempänä kaupunkia kuin maistraatin vähää aikaisemmin It. viertotien tienoilta ehdottama paikka. Valtuuston lähetettyä [1]) asian maistraattiin ja tämän hankittua siitä lausunnon rahatoimikamarilta ja v. t. kaupungininsinööriltä valtuusto annettujen lausuntojen mukaisesti sekä siihen katsoen, että kamari sillävälin oli rakennuttanut valmiiksi viertotieltä uudelle kaatopaikalle vievän tien ja ryhtynyt toimenpiteihin aitauksen rakentamiseksi sen ympärille sekä erään viertotien osan varrelle, päätti [2]) evätä hakijain anomuksen, minkä ohessa valtuusto hyväksyi ne toimenpiteet, joihin kamari oli asian johdosta ryhtynyt.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan tarkastus. Kaupunginvaltuuston määrättyä [3]) kaupunginkassan tarkastusmiesten lukumäärän kahdeksi ja varamiesten luvun samaten kahdeksi valittiin [4]) mainitun kassan tarkastusmiehiksi vtt Borgström ja Edlund sekä heidän varamiehikseen vtt Rudolph ja Blomberg.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaus. Kaupunginvaltuuston määrättyä [3]) kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain lukumäärän kahdeksi ynnä yhdeksi varamieheksi valittiin [4]) inventtaajiksi vtt Margelin ja Tallgrén sekä varamieheksi vt Ahlfors.

Kaupunginvaltuuston vuoden 1876 tarverahain tilittäminen. Kaupunginvaltuuston sihteeri antoi valtuustolle laatimansa valtuuston vuoden 1876 tarverahain tilityksen, jonka mukaan menojen kokonaismäärä oli 4,172: 28 markkaa. Valtuusto päätti [5]) pitää tilit kansliassa nähtävinä viikon ajan, minkä jälkeen ne lähetettäisiin rahatoimikamariin liitettäviksi muihin mainittua vuotta koskeviin kaupungin tileihin.

Kaupungin vuoden 1876 tilien antamisen lykkääminen. V. t. kaupunginkamreerin, filosofianmaisteri, J. A. Söderströmin rahatoimikamarille tekemää ja kamarin puoltamaa anomusta, että kaupungin vuoden 1876 tilien antaminen saisi siirtyä maaliskuun loppuun, kaupunginvaltuusto ei ottanut [6]) käsiteltäväkseen.

Kaupungin vuoden 1876 tilien tarkastus. Koska kaikki kaupungin vuoden 1876 tilien tarkastukseen kuuluvat asiakirjat maistraatin antaman ilmoituksen mukaan eivät olleet valmistuneet kaupunginvaltuuston vakinaiseen kesäkuun kokoukseen, valtuusto siirsi [7]) kokouksen, kunnes tarkastuskertomus siihen kuuluvine asiakirjoineen oli saapunut valtuustolle. Maistraatin myöhemmin lähetettyä valtuustolle mainitun vuoden tarkastuskertomuksen sekä eräiden hallitusten ja virkamiesten kertomuksessa esitettyjen muistutusten johdosta antamat selitykset valtuusto lähetti [8]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat vtt Kihlman, Schauman ja Blomberg ja jonka käsittelyn varassa vuoden 1875 tilejä [8]) koskeva kysymys vielä oli, lausuen sen ohessa toivomuksen, että valiokunta jouduttaisi töitään. Asiaa ei kuitenkaan kertomusvuonna käsitelty valmiiksi.

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. 7 §. — [2]) S:n 14 p. elok. 13 §. — [3]) S:n 23 p. tammik. 24 §. — [4]) S:n s:n 26 §. — [5]) S:n 23 p. tammik. 6 §. — [6]) S:n 13 p. maalisk. 11 §. — [7]) S:n 22 p. kesäk. 1 §. — [8]) S:n 14 p. elok. 1 §.

Väliaikaisen terveyslautakunnan vuosien 1872 ja 1873 tilien tarkastus. Sitten kun kaupungin vuoden 1873 vaivaishoitotilien tarkastajat, senaatinapukamreeri A. G. W. Tavaststjerna ja tehtailija F. W. Grönqvist, kaupunginvaltuuston vuonna 1876 tekemän päätöksen [1]) mukaisesti olivat ilmoittaneet väliaikaisen terveyslautakunnan puheenjohtajalle, alipoliisimestari O. A. Ståhlbergille, viimeksi mainitun lautakunnan vuosien 1872 ja 1873 tilejä vastaan esittämänsä muistutukset, mutta tämä oli jättänyt antamatta selityksen, jota häneltä samalla oli vaadittu näistä muistutuksista, vaivaishoitojohtokunta ilmoitti tämän kaupunginvaltuustolle. Koska alipoliisimestari Ståhlberg kuitenkin ennen asian esittelyä antoi vaaditun selityksen kaupunginvaltuuston kansliaan, valtuusto päätti [2]) ainoastaan lähettää sen johtokunnalle toimitettavaksi tilintarkastajille. Tilintarkastajat ilmoittivat tämän jälkeen, että alipoliisimestari Ståhlbergilla oli havaittu olevan 2,310: 77 markan saatava, mutta että hän ei vielä ollut tilittänyt kahta ennakkoerää, joiden määrä oli yhteensä 593: 18 markkaa ja jotka oli siirretty vuoteen 1874, ja ehdottivat tämän johdosta, että tilitys hyväksyttäisiin sillä ehdolla, että kyseessä olevat ennakkoerät suoritettiin kaupunginkassaan. — Valtuusto päätti [3]) tilintarkastajain ehdotukseen myöntyen kehoittaa rahatoimikamaria valvomaan, että tilintarkastuskertomuksessa mainitut ennakkoerät asianmukaisesti otettiin huomioon ja ellei niitä tilitetty, perittiin asianomaiselta.

Väliaikaisen terveyslautakunnan vuosien 1874 ja 1875 tilit. Kaupunginvaltuuston vuonna 1876 tekemän päätöksen [4]) johdosta, että terveyslautakunnan vuosien 1874 ja 1875 tilit oli laadittava uudestaan siten, että molemmat vuodet käsiteltiin erikseen, lautakunnan ent. puheenjohtaja, alipoliisimestari O. A. Ståhlberg, antoi valtuustolle lautakunnan uudet tilit molemmilta vuosilta erikseen. Valtuusto lähetti [5]) tilit raha-asiainvaliokunnalle käsiteltäviksi kaupungin vuosien 1874 ja 1875 tilintarkastuskertomusten yhteydessä.

Työ- ja vaivaistalon lisärakennuksen ja Punavuorenkadun kansakoulutalon rakennustyötä y. m. koskevat tilit. Toimikunta, jonka kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli asettanut huolehtimaan sairaalarakennuksen ja rukoussalin teettämisestä työ- ja vaivaistaloon [6]) sekä kansakoulutalon rakentamisesta Punavuorenkadun varrelle [7]), antoi valtuustolle sittemmin päättyneitten rakennustöitten tilit, joista ilmeni, että työ- ja vaivaistalon rakennusten aiheuttamat kustannukset olivat nousseet 86,045: 25 markkaan ja uuden kansakoulurakennuksen aiheuttamat 40,731: 35 markkaan. Sen ohessa toimikunta ehdotti, että vaivaishoitojohtokunta saisi tehtäväkseen huolehtia sairaalarakennuksen sisämaalauksesta y. m. töistä, jotka toimikunnan mielestä paremmin sopivat suoritettaviksi vasta keväällä ja kesällä 1878, sekä että sille tähän tarkoitukseen myönnettäisiin 2,000—3,000 markan suuruinen määräraha. Kaupunginvaltuusto päätti [8]), ennenkuin kysymys vastuuvapauden myöntämisestä toimikunnalle otettiin harkittavaksi, lähettää tilit todisteineen rahatoimikamarin tarkastettaviksi sekä samalla valtuuttaa kamarin puheena olevassa sairaalarakennuksessa vielä suoritettaviin töihin käyttämään enintään 3,000 markkaa.

Kansakoulurahastojen hoito. Kansakoulujen johtokunta oli vuonna 1876 valittanut [9]) läänin maaherralle kaupunginvaltuuston päätöksestä, joka koski johtokunnan hoidettavana olevien rahastojen varain luovuttamista kaupungin rahatoimilaitoksen hallittaviksi, ja valtuusto oli valituksista antanut [10])

---

[1]) Ks. s. 138. — [2]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 19 §. — [3]) S:n 29 p. toukok. 10 §. — [4]) Ks. s. 137. — [5]) Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 13 §. — [6]) Ks. s. 120. — [7]) S:n s. 121. — [8]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 8 §. — [9]) Ks. s. 146. — [10]) S:n s. 147.

kuvernöörin vaatiman lausunnon. Vuonna 1877 maistraatti ilmoitti [1]), että kuvernööri hyläten valitukset oli vahvistanut valituksen aiheena olleen valtuuston päätöksen.

Myöhemmin kansakoulujohtokunta valitti senaattiin kuvernöörin päätöksestä, minkä jälkeen senaatin kirkollistoimituskunta maistraatin välityksellä vaati kaupunginvaltuustolta asiasta uutta lausuntoa. Valtuusto päätti [2]) tällöin selityksessään ainoastaan viitata siihen, mitä se aikaisemmin oli asiasta lausunut, sekä anoa, että valitukset hylättäisiin. Senaatti ei kertomusvuoden kuluessa tehnyt asiaa koskevaa päätöstään.

Kaupunginkassan palkkausrahaston kirjanpito. Maistraatti oli rahatoimikamarille lähettämässään pöytäkirjanotteessa ilmoittanut, että kaupunginkassan palkkausrahasto edelleen oli säilytettävä tileissä, minkä vuoksi kamarin tuli antaa kirjata kaikki mainittuun rahastoon kuuluvat tulot ja siitä suoritettavat menot erikseen eikä talousarvion eri pääluokkien mukaan. Tämän johdosta ja koska rahatoimikamari oli noudattanut kaupunginvaltuuston tästä kirjanpitokysymyksestä tekemää päätöstä, kamari alisti asian kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, ja valtuusto päätti [3]) lähettää sen valiokuntaan, johon tulivat [4]) vtt Calamnius, Ehrström ja Westermarck. Valiokunta ei antanut mietintöään kertomusvuoden kuluessa.

Lainaobligatioiden varalomakkeiden y. m. säilyttäminen. Sitten kun kivipainaja F. Tilgmann, jonka kivipainossa kaupungin vesijohtolainan obligatiot oli valmistettu, oli jättänyt maistraatille mainitut obligatiot ynnä 260 varalomaketta sekä painatuksessa käytetyn alkuperäisen kiven, maistraatti tiedusteli kaupunginvaltuustolta, miten varalomakkeiden ja kiven suhteen oli meneteltävä. Valtuusto päätti [5]), että varalomakkeet laskettuina ja sinetöityinä oli luovutettava rahatoimikamarille säilytettäviksi kaupungin kassaholvissa sekä että alkuperäinen kivi viranomaisten läsnäollessa oli hiottava sileäksi ja sen jälkeen annettava takaisin kivipainaja Tilgmannille.

Rahatoimikamarin valtuuttaminen määräämään etuanteja maksettavaksi hallituksille ja johtokunnille. Vaivaishoitojohtokunnan tekemän esityksen, että johtokunnan kassanhoitaja oikeutettaisiin johtokunnan tehtyä tilauksen tilitysvelvollisuuden ehdoin joka kuukauden vaihteessa ennakolta nostamaan rahatoimikamarista vaivaishoidon menoihin tarvittavat varat, kaupunginvaltuusto lähetti [6]) rahatoimikamariin. Myöhemmin kamariin lähetettiin [7]) myöskin kansakoulujohtokunnan esittämä anomus, että joko kamarin toiminta järjestettäisiin siten, että maksumääräyksiä annettaisiin useammin ja maksuja suoritettaisiin muinakin aikoina kuin siihen asti, tai myös johtokunnalle myönnettäisiin oikeus saada vuoden varrella suurehkoissa erissä tilata kamarilta eri määrärahat, jotka vuoden lopussa tilitettäisiin. Kamarin tämän johdosta asiasta antaman lausunnon mukaisesti valtuusto päätti [8]) valtuuttaa kamarin sekä edellä mainituille johtokunnille että myös muille kaupungin asettamille hallituksille ja johtokunnille niiden tilauksesta ja vastuulla määräämään maksettavaksi sopivia etuanteja jokaista kuukautta varten ehdoin, että nämä hallitukset ja johtokunnat olivat velvolliset kuukauden lopussa antamaan kamarille tilityksen varain käytöstä sekä ettei kamari ennen tämän tilitysvelvollisuuden täyttämistä minkään syyn nojalla saanut antaa lisää ennakkoa.

Tuulaakin kanto-oikeus. Koska tuulaakia kaupungissa sai kantaa 3 % tuulaakiverotuksen alaisen tavaran tullimäärästä ainoastaan vuoden 1877

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 4 §. — [2]) S:n 12 p. marrask. 14 §. — [3]) S:n 22 p. kesäk. 4 §. — [4]) S:n s:n 12 §. — [5]) S:n 2 p. toukok. 4 §. — [6]) S:n 13 p. maalisk. 17 §. — [7]) S:n 27 p. maalisk. 10 §. — [8]) S:n 2 p. toukok. 19 §.

loppuun, ellei annettavalla asetuksella toisin määrätty, maistraatti sen varalta, ettei tällaista asetusta vuoden varrella annettaisi, alisti kaupunginvaltuuston harkittavaksi, eikö olisi syytä Hänen Keisarilliselta Majesteetiltaan anoa, että kaupunki oikeutettaisiin samoin perustein kuin siihen asti kantamaan tuulaakia, kunnes asiaa koskeva asetus oli annettu. Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti [1]) antaa kaupungin hallituksena toimivan maistraatin asiaksi tässä kysymyksessä valvoa kaupungin oikeutta ja tässä tarkoituksessa ryhtyä niihin toimenpiteihin, jotka saattoivat käydä tarpeellisiksi.

Vesijohtoa varten tarvittavien koneiden ja tarveaineiden tullivapaus. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 senaatilta anonut [2]), että vuonna 1871 vesijohdon silloiselle toimiluvanhaltijalle myönnetty vapautus erinäisten vesijohdon teettämistä ja kuntoonpanoa varten maahan tuotujen koneiden ja tarvikkeiden tulli- ja merenkulkumaksuista ulotettaisiin niihin henkilöihin, jotka rahatoimikamari tai vesijohdon valvontaa varten asetettu erityinen lautakunta otti suorittamaan johtotöitä taloissa ja rakennuksissa. Senaatti myöntyi [3]) tähän anomukseen vuonna 1877 ehdoin, että se kaupunginviranomainen tai erikoislautakunta, joka hoiti kaupungin vesijohdon valvontaa, täytti toimiluvanhaltijalle mainittuna vuonna määrätyt puheena olevan vapautuksen nauttimisen ehdot ja että kaupunki sitoutui samaan vastuuseen, joka toimiluvanhaltijalle tässä suhteessa oli määrätty.

Veronkannantakausien määrääminen. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [4]), että kertomusvuonna järjestettäisiin kaksi veronkannantakautta, toinen heinäkuun keskivaiheilla ja toinen syyskuun alussa, jolloin verovelvollisten tuli suorittaa kaupungille tulevat veronsa, minkä ohessa kamari valtuutettiin tarkemmin määräämään maksupäivät.

Lyhennysluettelojen tarkastus. Vtn Tallgrénin ja kauppias E. J. Willstedtin toimittamastaan vuosien 1874 ja 1875 suostuntaverojen ja henkirahojen lyhennysluettelojen tarkastuksesta antaman lausunnon kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli jättänyt [5]) maistraatille. Tämän johdosta kaupunginvaltuustolle antamassaan lausunnossa maistraatti vastasi mainittuja luetteloja vastaan esitettyihin huomautuksiin, ja valtuusto päätti [6]) sen nojalla, mitä maistraatti oli tuonut esiin, olla omaksumatta esitettyjä muistutuksia omikseen ja ainoastaan antaa puheenjohtajalle tehtäväksi merkitä luetteloihin, että valtuusto oli ne tarkastanut ilman että muistutuksiin oli havaittu olevan aihetta.

Valtion valitukset kunnallistaksoituksesta. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antanut [5]) läänin kuvernöörille lausunnon niistä valituksista, jotka valtion puolesta oli esitetty sen kaupungissa omistamille taloille ja rakennuksille pannuista vuoden 1875 kunnallisveroista. Maistraatin sittemmin ilmoitettua, että kuvernööri hyväksyen valitukset oli vapauttanut valtion maksamasta puheena olevia veroja, valtuusto päätti [7]), ettei kaupungin puolesta valitettaisi kuvernöörin päätöksestä.

Suomen pankin valitus kunnallistaksoituksesta. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa Suomen pankin senaatin talousosastoon pankin maksettavaksi määrätyistä vuoden 1875 kunnallisveroista tekemästä valituksesta valtuusto vuonna 1876 oli lähettänyt [8]) asian kunnallistaksoitukseen kohdistuvia valituksia käsittelemään asetettuun valiokuntaan [8]).

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 22 §. — [2]) Ks. s. 152. — [3]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. 12 §. — [4]) S:n 29 p. toukok. 23 §. — [5]) Ks. s. 150. — [6]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 14 §. — [7]) S:n 29 p. toukok. 6 §. — [8]) Ks. s. 151.

Tämän lausuttua asiasta mielipiteensä valtuusto antoi [1]) siltä vaaditun lausunnon pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti. Myöhemmin ilmoitettiin [2]), että senaatti hyväksyen valitukset oli vapauttanut pankin velvollisuudesta ottaa osaa kaupungin menojen suorittamiseen.

Yksityishenkilöiden kunnallistaksoituksen johdosta esittämät valitukset. Niistä valituksista, joita yksityiset henkilöt vuonna 1876 olivat esittäneet heille vuodelta 1875 määrättyjen kunnallisverojen johdosta, kuvernööri vuonna 1876 oli hyväksynyt [3]) ens. arvoluokan kapteenin A. Melanin ja kenraaliadjutantti, vapaaherra A. E. Ramsayn valitukset, mutta hylännyt [3]) ne valitukset, jotka seuraavat henkilöt olivat esittäneet, nim. eversti, vapaaherra G. E. Ramsay y. m. henkivartioston kolmannen suomalaisen tarkk'ampujapataljoonan upseerit, lennätinaseman päällikkö A. Ehrenstolpe, lennätinhallituksen vanhempi mekanikko K. Kruskopf, mainitun hallituksen sihteeri, kolleegiasessori A. Avellan ja sáman hallituksen ylimekanikko E. Kruskopf. Vuonna 1877 kuvernööri otti käsiteltäväkseen muut yksityishenkilöiden tekemät samaa tarkoittavat valitukset ja hyväksyi tällöin neiti M. Lukinin [4]) ja veturinkuljettaja I. Krestisen [5]) valitukset, jota vastoin filosofiankandidaatti J. Rahmin [6]), kolleegireistraattori W. Jegoroffin [6]), eron saaneen sotilaan M. Eingellin [6]), vääpelinvaimo A. L. Balkovitschin [6]), eron saaneen sotilaan J. Andrejeffin [7]), neiti E. Chydeniuksen [4]), eron saaneen vääpelin N. Hoffmanin [4]), Alankomaiden konsulin J. Addensin [8]) ja leskirovastinna I. Bonsdorffin [9]), valitukset hylättiin. Patrullipurren vahtimestarin C. H. Nymanin [3]) valituksen ratkaisemisesta ei kertomusvuonna saapunut ilmoitusta kaupunginvaltuustolle.

Kapteeni Melanin ja kenraaliadjutantti vapaaherra A. E. Ramsayn vapauttamista kunnallisveroista koskevista kuvernöörin päätöksistä kaupunginvaltuusto jo vuonna 1876 oli valittanut [3]) senaatin talousosastoon. Sitten kun myöskin eversti, vapaaherra G. E. Ramsay y. m. henkivartioston kolmannen suomalaisen tarkk'ampujapataljoonan upseerit, vanhempi mekanikko K. Kruskopf, kolleegiasessori A. Avellan ja ylimekanikko E. Kruskopf olivat mainittuun osastoon valittaneet heitä koskevista kuvernöörin päätöksistä, valtuusto antoi [10]) kuvernöörin lähetepäätöksillä vaatimat lausunnot näistä valituksista. Myöhemmin maistraatti ilmoitti, että senaatti oli vapauttanut kapteeni Melanin [11]) sekä vanhemman mekanikon K. Kruskopfin [12]) kolleegiasessori Avellanin [12]) ja ylimekanikko E. Kruskopfin [12]) heidän maksettavakseen pannuista veroista, ensiksi mainitun hyväksyen kuvernöörin päätöksen ja muut heidän esittämiensä valitusten mukaisesti, jota vastoin senaatti oli hylännyt [11]) eversti, vapaaherra G. E. Ramsayn y. m. henkivartioston kolmannen tarkk'ampujapataljoonan upseerien valitukset. Kenraaliadjutantti, vapaaherra A. E. Ramsayn kunnallistaksoitusta koskevan kuvernöörin päätöksen johdosta esitetyn valtuuston valituksen ratkaisemisesta ei valtuustolle kertomusvuoden kuluessa saapunut ilmoitusta.

Edelleen kaupunginvaltuusto antoi kuvernöörin vaatimat lausunnot niistä valituksista, jotka oluenpanija J. K. Kröckel [13]) ja ent. aliupseeri C. Hecht [14]) olivat esittäneet kuvernöörille heidän maksettavakseen pannuista kunnallisveroista, niinikään vuodelta 1875, ja kuvernööri hylkäsi sekä edellisen [15]) että

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. tammik. 5 §. — [2]) S:n 11 p. huhtik. 4 §. — [3]) Ks. s. 151. — [4]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 22 §. — [5]) S:n 15 p. kesäk. 9 §. — [6]) S:n 2 p. toukok. 7 §. — [7]) S:n 29 p. toukok. 4 §. — [8]) S:n 14 p. elok. 2 §. — [9]) S:n 18 p. syysk. 2 §. — [10]) S:n 27 p. helmik. 4 §, 11 p. huhtik. 9 § ja 2 p. toukok. 11 §. — [11]) S:n 29 p. toukok. 5 §. — [12]) S:n 14 p. elok. 3 §. — [13]) S:n 15 p. helmik. 11 §. — [14]) S:n 2 p. toukok. 10 §. — [15]) S:n 14 p. elok. 18 §.

jälkimmäisen [1]) valituksen. Oluenpanija Kröckel valitti kuitenkin kuvernöörin päätöksestä senaatin talousosastoon, joka sen johdosta vaati kaupunginvaltuustolta uutta lausuntoa asiasta. Valtuusto antoi [2]) sittemmin tämän lausunnon, mutta näiden valitusten ratkaisusta ei valtuustolle vuoden varrella saapunut ilmoitusta.

Vapautus kunnallisveroista. Nya teaterhus aktiebolaget nimisen yhtiön johtokunta, jonka hoidossa oleva laitos siihen asti ei ollut suorittanut kunnallisveroja, mutta oli määrätty maksamaan ne vuodelta 1875, anoi kaupunginvaltuustolta, että teatteri vastedeskin tavalla tai toisella vapautettaisiin suorittamasta välittömiä veroja kaupungille. Valtuusto epäsi [3]) johtokunnan anomuksen, mutta lausui samalla, että kaupungin jollakin tavalla tulisi avustaa teatteria.

Kunnallisverojen palauttaminen. Yliopiston asiamiehen valitettua läänin kuvernöörille siitä, että yliopiston maksettavaksi oli vuodelta 1875 pantu kunnallisveroja, ja vaadittua, että kaupunki velvoitettaisiin suorittamaan takaisin näiden määrä, 2,836: 48 markkaa, kuvernööri vaati kaupunginvaltuustolta asiasta lausuntoa. Kun tämä oli annettu [4]), kuvernööri antamassaan lausunnossa hyväksyen valituksen velvoitti rahatoimikamarin vaadittaessa maksamaan yliopistolle takaisin mainitun rahamäärän. Tämän johdosta valtuusto päätti [5]) anoa, että maistraatti kehoittaisi kamaria kaupungin puolesta valittamaan päätöksestä korkeimpaan oikeuteen.

Lausunto valtionverojen takavarikoimista koskevasta valituksesta. Varatuomari A. Törngrenin valitettua hänen luonaan hänen maksettavakseen pantujen valtionverojen perimiseksi toimitetusta takavarikoinnista kuvernööri vaati kaupunginvaltuustolta lausuntoa asiasta. Valtuusto päätti [6]) lausunnossaan huomauttaa, että koska valitus ei koskenut kaupungin etua, valtuustolla ei ollut asiaan mitään huomauttamista.

Puhtaanapidon korvauksen korottaminen. Kauppias G. Barkoff, joka oli ottanut [7]) urakalle kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapidon marraskuun 1 p:stä 1876 samaan päivään vuonna 1877, anoi katsoen niihin vaikeuksiin, joita tämän tehtävän huolellinen hoitaminen viimeisen lumisen talven aikana oli aiheuttanut, kaupunginvaltuustolta 4,000 markan suuruista lisäystä siihen korvaukseen, joka hänelle tehdyn sopimuksen mukaan oli puheena olevasta puhtaanapidosta taattu. Valtuusto epäsi [8]) anomuksen.

Luontoismajoituksen rahakorvaus. Majoitustoimikunta antoi kaupunginvaltuustolle laatimansa ehdotuksen niiksi rahakorvauksiksi, jotka kaupunkiin sijoitetun sotaväen kesäkuun 1 p:stä 1877 samaan päivään vuonna 1878 tuli saada asunnon ja muiden luontoisetujen sijaan. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [9]) täydellisesti tämän ehdotuksen, johon sisältyvät rahamäärät olivat jonkin verran korotetut edelliseksi vuokravuodeksi vahvistetuista vastaavista määristä.

Venäläisen insinöörilaitoksen virkamiesten vuokrarahoja koskeva valitus. Suomen sotilaspiirin piiri-insinöörihallituksen päällikkö oli läänin kuvernöörille valittanut siitä, että majoitustoimikunta osin kokonaan oli kieltäytynyt suorittamasta vuokrarahoja erinäisille insinöörilaitoksen ja muiden sotilasrakennusten kuin linnoitusten hallituksen palveluksessa oleville virkamiehille, osin oli maksanut niistä vain osan. Sitten kun kuvernööri julistamassaan päätöksessä oli hyväksynyt nämä valitukset, majoitustoimikunta alisti kaupunginvaltuuston päätettäväksi, oliko syytä valittaa senaattiin kuvernöörin päätöksestä.

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 27 §. — [2]) S:n s:n 18 §. — [3]) S:n 2 p. toukok. 3 §. — [4]) S:n s:n 1 §. — [5]) S:n 14 p. elok. 28 §. — [6]) S:n 29 p. toukok. 8 §. — [7]) Ks. s. 153. — [8]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 10 §. — [9]) S:n 6 p. helmik. 6 §.

Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti [1]) antaa rahatoimikamarille toimeksi hankittuaan asiasta tarkemman selvityksen valittamalla hakea oikaisua niihin kyseessä olevan päätöksen kohtiin, joissa kunnan maksuvelvollisuus ei ollut kiistämätön.

Valtiopäivämiespalkkioiden maksaminen. Kaupungin valtiopäiväedustajain anottua maistraatilta, että heille suoritettaisiin asiaankuuluvat ylläpitomaksut, kaupunginvaltuusto maistraatin esityksestä päätti [2]), että mainitut maksut sai heille kuukausittain suorittaa kaupunginkassasta, minkä jälkeen tarkoitukseen tarvittavat varat taksoitettaisiin ja kannettaisiin seuraavan kunnallisverojen kannannan yhteydessä ja kyseinen ennakko maksettaisiin takaisin kaupunginkassaan.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan ja jäsenten palkkiot. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto vuoden 1878 talousarvion käsittelyn yhteydessä myönsi [3]) kamarin puheenjohtajalle 3,000 markan suuruisen lisäpalkkion kuluvalta vuodelta sekä 6,000 markkaa kamarin jaettavaksi palkkioiksi vuonna 1877 toimineille jäsenille ja varajäsenille.

Rahatoimikamarin sihteerin palkka. Rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto vahvisti [4]) kamarin sihteerin palkan 4,000 markaksi vuodessa.

Satamakonttorin kirjanpitäjän palkkaetujen järjestely. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antanut rahatoimikamarille tehtäväksi [5]) antaa ehdotuksen satamakonttorin kirjanpitäjän palkkauksen järjestämisestä; mainitun viranpitäjän palkka oli siihen asti ollut 9 % satamakonttorin kannannasta. Koska tämä palkka, joka täten laskettuna vuosina 1866—70 keskimäärin oli ollut 3,809: 27 markkaa vuodessa, seuraavana viisivuotiskautena 1871—75 kannannan lisääntymisen johdosta oli noussut keskimäärin 5,647: 90 markkaan vuodessa ja tätä määrää oli pidetty liian suurena, kamari ehdotti, että satamakonttorin kirjanpitäjä saisi 2,000 markan suuruisen kiinteän vuosipalkan ja ja sen lisäksi 2 % puheena olevasta kannannasta, jolloin vuosipalkka yhteensä nousisi n. 3,200 markkaan. Sen ohessa olisi tätä paraikaa avoinna olevaa virkaa täytettäessä määrättävä ehdoksi, että sen vastaisen haltijan tuli alistua vastedes mahdollisesti tarpeelliseksi havaittavaan palkanjärjestelyyn. Asiaa esiteltäessä valtuusto hyväksyi [6]) kamarin ehdotuksen kannantaprosentin alentamisesta 2:een, mutta vahvisti kamarin vähemmistön tekemän ehdotuksen mukaisesti kiinteän palkkamäärän 2,500 markaksi vuodessa, minkä ohessa virkaa avoimeksi julistettaessa määrättäisiin ehto, että sen haltijan tuli alistua odotettavissa olevassa yleisessä palkkajärjestelyssä vahvistettaviin palkkaetuja koskeviin määräyksiin.

Majoitustoimikunnan majoitusmestarin palkankorotus. Majoitustoimikunnan esityksestä ja maistraatin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto korotti [7]) toimikunnan palveluksessa olevan majoitusmestarin vakinaisen palkan, joka viran aikaisemman haltijan, edesmenneen kuvernementinsihteeri K. G. Backmanin sitä hoitaessa oli ollut 1,200 markkaa vuodessa, mihin hänelle oli tullut lisäksi 800 markan henkilökohtainen palkanlisäys, 2,000 markkaan vuodessa.

Vaivaishoitojohtokunnan sihteerin palkka. Vaivaishoitojohtokunnan sihteerin ja kassanhoitajan toimien tultua toistaiseksi yhdistetyiksi kaupungin-

---

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 16 §. — [2]) S:n 15 p. helmik. 6 §. — [3]) S:n 31 p. jouluk. 1 §. — [4]) S:n 23 p. tammik. 18 §. — [5]) Ks. s. 154. — [6]) Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 9 §. — [7]) S:n 14 p. elok. 24 §.

valtuusto vuonna 1876 oli antanut johtokunnalle tehtäväksi [1]) niin pian kuin rahatoimikamari oli ottanut sen varainhallinnon hoidettavakseen antaa valtuustolle mainittujen toimien lopullista järjestämistä ja palkkaetuja koskevan ehdotuksen. Johtokunta ehdotti [2]) tämän johdosta, että yhdistettyjen virkain palkka, joka maaliskuun 1 p:stä 1876 väliaikaisesti oli ollut 2,000 markkaa vuodessa, korotettaisiin 2,500 markkaan, jolloin tilien huolellisesta hoidosta myönnetty 200 markan palkkio poistettaisiin. Asiaa esiteltäessä valtuusto, joka katsoi, ettei vaivaishoitojohtokunta enää tarvinnut varsinaista kassanhoitajantointa, päätti [3]) vahvistaa johtokunnan sihteerin palkan 1,200 markaksi vuodessa, minkä lisäksi hänen niiden ennakkoerien hoidosta, joita rahatoimikamari oli oikeutettu [4]) antamaan johtokunnalle, tuli saada 400 markan vuosipalkkio.

Kansakoulujen opettajiston sekä kansakoulujohtokunnan sihteerin ja taloudenhoitajan palkankorotus. Kansakoulujohtokunnan lähetettyä kaupunginvaltuustolle kaikkien kaupungin kansakoulujen opettajain ja opettajattarien johtokunnalle esittämän palkankorotusanomuksen valtuusto lähetti [5]) asian siihen valiokuntaan [1]), joka aikaisemmin oli asetettu tarkistamaan kaupungin kansakoulujen ohjesääntöä. Johtokunnan myöhemmin tekemän esityksen, että yläkansakoulujen laulunopettajan palkkaa korotettaisiin 500 markkaa, mainittujen koulujen saman aineen opettajattaren palkkaa 300 markkaa sekä johtokunnan sihteerin ja taloudenhoitajan palkkoja edellistä 150 ja jälkimmäistä 400 markkaa, valtuusto sensijaan lähetti [6]) talousarviovaliokuntaan. — Erikoismietinnössä [7]), jonka tämä valiokunta antoi erinäisistä sen valmisteltaviksi annetuista määrärahakysymyksistä, lausuttiin, että koska kysymys kansakoulujen opettajiston yleisestä palkankorotuksesta oli valmisteltavana eräässä toisessa valiokunnassa, talousarviovaliokunta ei ollut katsonut asiakseen ryhtyä tutkimaan johtokunnan edellä mainittua esitystä, vaan oli ainoastaan tahtonut ehdottaa, että kyseessä olevat erikoispalkankorotukset, yhteensä 1,350 markkaa, merkittäisiin vuoden 1878 talousarvioon ehdollisesti, t. s. riippuvaisiksi valtuuston vastedes tehtävästä päätöksestä, ei kuitenkaan lisäyksiksi asianomaisen palkannauttijan palkkamäärään, vaan sen 12,100 markan suuruisen lisämäärän korotukseksi, jonka maistraatti oli ottanut kyseiseen talousarvioehdotukseen sen varalta, että muulle opettajakunnalle myönnettiin palkankorotus. — Talousarvion järjestelyssä valtuusto hyväksyi [8]) talousarviovaliokunnan ehdotuksen. Kysymystä puheena olevien viranhaltijain palkkain korottamisesta ei niin ollen kertomusvuonna lopullisesti ratkaistu, eikä myöskään kysymys kansakoulujen opettajiston yleisestä palkankorotuksesta joutunut vuoden varrella lopullisesti ratkaistavaksi.

Kansakoulunopettajattarien ikäkorotukset. Kaupungin kansakoulujen ohjesääntöä tarkastamaan asetettu valiokunta [1]) lausui, että se mainittua asiaa käsitellessään oli päättänyt ottaa uuteen ohjesääntöehdotukseensa kansakoulujohtokunnan ehdottamat määräykset, että kansakoulujen vakinaisella opettajalla ja opettajattarella tuli olla oikeus ikäkorotuksen saamiseksi lukea hyväkseen se aika, jonka hän oli toiminut jossain kunnan koulussa avustavana tai virkaatekevänä, sekä että vakinaisen opettajan tai opettajattaren ollessa enintään kaksi kuukautta estyneenä virkaansa hoitamasta hänellä oli oikeus tässä tarkoituksessa lukea tämä aika hyväkseen, jota vastoin

---

[1]) Ks. s. 195. — [2]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 17 §. — [3]) S:n 29 p. toukok. 1 §. — [4]) Ks. s. 269. — [5]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 12 §. — [6]) S:n 12 p. marrask. 10 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [8]) Valt. pöytäk. 31 p. jouluk. 1 §.

esteen tai virkavapauden kestäessä kauemmin tämä oikeus kuului virkaatekevälle opettajalle tai opettajattarelle. Tämän mukaisesti valiokunta ehdotti, että kaupunginvaltuusto odottamatta valiokunnan täydellistä ehdotusta kansakoulujen uudeksi ohjesäännöksi myöntyisi kansakoulujohtokunnan tekemään ja valtuuston aikaisemmin epäämään esitykseen [1]) 10 %:n palkankorotuksen myöntämisestä opettajattarille M. Lagukselle, I. Molanderille ja E. Weckmanille edellä mainittujen perusteiden mukaisesti. Valtuusto hyväksyi [2]) valiokunnan ehdotuksen.

Määräraha avustavan insinöörin palkkaamiseksi rakennuskonttoriin ja palkankorotuksen myöntämiseksi v. t. kaupungininsinöörille. V. t. kaupungininsinööri C. Reuter oli katsoen niihin lukuisiin suuriin ja tärkeihin töihin, jotka hänelle oli määrätty juoksevien asiain lisäksi, rahatoimikamarille huomauttanut, että kaupungininsinöörille kuuluvat työt välttämättömästi oli jaettava kahden henkilön kesken, minkä vuoksi hänelle oli palkattava apulaiseksi insinööri, joka 300 markan kuukausipalkasta pääasiallisesti huolehtisi yksityiskohtain valmistelusta ja valvoisi vuosittain suoritettavia töitä, sekä samalla anonut, että hänen oma palkkansa korotettaisiin 300 markasta 500 markkaan kuukaudessa. Rahatoimikamari puolestaan kannatti esitystä siinä muodossa, että avustava insinööri aluksi otettaisiin ainoastaan kuluvaksi vuodeksi, jolloin v. t. kaupungininsinöörin tulisi vastata hänen töistään ja tarkastaa ne sekä että v. t. kaupungininsinöörille toistaiseksi ja kunnes kaupungininsinöörinvirka vakinaisesti täytettiin, myönnettäisiin palkankorotusta 200 markkaa kuukaudessa maaliskuun 1 p:stä luettuna säilyttämällä ne 150 markkaa vuodessa, jotka hän sai matkarahoiksi. Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [3]) avustavan insinöörin palkkaamista koskevan ehdotuksen kamarin ehdottamassa muodossa, mutta lähetti kysymyksen v. t. kaupungininsinöörin palkan korottamisesta kaupungin järjestelytöiden perusteita koskevaa kysymystä käsittelemään asetettuun valiokuntaan [4]).

Rahatoimikamari ilmoitti [5]) sen jälkeen ottaneensa avustavaksi insinööriksi rakennuskonttoriin elokuun 1 p:stä lukien siviili-insinööri F. J. Lindströmin sekä oikeuttaneensa v. t. kaupungininsinöörin mainittuun päivään asti käyttämään muuta tarpeen vaatimaa apua. Tämän yhteydessä kaupunginvaltuusto otti kysymyksen palkankorotuksen myöntämisestä v. t. kaupungininsinöörille lopullisesti ratkaistavakseen ja päätti [5]) tällöin evätä kamarin ehdotuksen, mutta sen sijaan valtuuttaa kamarin, kunnes kaupungininsinöörinvirka vakinaisesti täytettiin [6]), maksamaan v. t. kaupungininsinöörille sijaisuuspalkkioksi 500 markkaa kuukaudessa, halusipa kamari sitten tehdä sopimuksen viransijaisuuden hoitamisesta insinööri Reuterin tai jonkun muun henkilön kanssa. Sen ohessa vapautettiin edellä mainittu valiokunta antamasta asiasta lausuntoa.

Myöhemmin kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin esityksestä päätti [7]) merkitä myöskin vuoden 1878 talousarvioon 300 markan määrärahan kuukautta kohden apulaisen palkkaamiseksi kaupungininsinöörille.

Kaupungininsinöörinviran julistaminen avoimeksi korotetuin palkoin. Palkankorotuksen myöntämistä v. t. kaupungininsinööri C. Reuterille koskevaa asiaa [8]) käsiteltäessä kaupunginvaltuustossa tehdyn ehdotuksen, että kaupungininsinöörinvirka ensi tilassa täytettäisiin vakinaisesti, valtuusto jätti [9]) rat-

[1]) Ks. s. 155. — [2]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 9 §. — [3]) S:n 11 p. huhtik. 2 §. — [4]) Ks. s. 319. — [5]) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 3 §. — [6]) Ks. s. 313. — [7]) Valt. pöytäk. 12 p. marrask. 1 §. — [8]) Ks. ylemp. t. s. — [9]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. 2 §.

kaisematta, kunnes rahatoimikamari oli valtuustolle esittänyt ehdotuksen rakennuskonttorin uudeksi johtosäännöksi. Kamari otti kuitenkin sitä ennen kysymyksen käsiteltäväkseen sen johdosta, että insinööri Reuter oli anonut, että hänet, jotta hän voisi ryhtyä eräihin suurehkoihin suoritettaviin töihin, määrättäisiin virkaansa määräajaksi, ja kamarin evättyä tämän anomuksen pyytänyt kamaria joko uudistamaan hänen virkamääräyksensä varmemmalla pohjalla tai peruuttamaan sen. Kamarin sen jälkeen esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [1]), että kaupungininsinöörinvirka täytettäisiin vakinaisesti ja julistettaisiin heti haettavaksi seuraavin ehdoin:

että vastaisen kaupungininsinöörin, joka ei virkansa ohella saanut hoitaa muuta virkaa eikä tointa, tuli paitsi 600 markkaa matkarahoja saada 7,000 markan vuosipalkka, johon viiden vuoden palveluksen jälkeen tulisi lisää 1,000 markkaa ja taas viiden vuoden palvelusajan jälkeen uudestaan 1,000 markkaa; sekä

että hän oli velvollinen noudattamaan rahatoimikamarin hänelle antamia määräyksiä samoinkuin sitä kaupungininsinöörin ja kaupungin rakennuskonttorin johtosääntöä, jonka kaupunginvaltuusto tuli vahvistamaan.

Kaupungininsinöörinvirka julistettiin sen jälkeen haettavaksi, ja myöhemmin valtuusto täytti [2]) sen vakinaisesti.

Toimenpiteitä vakanssisäästön johdosta. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antanut [3]) rahatoimikamarille tehtäväksi antaa ehdotuksen toimenpiteihin ryhtymisestä sen vakanssisäästöä koskevan edun takaamiseksi kaupungille, joka elokuun 31 p:nä 1876 annetussa julistuksessa oli säädetty siviilivirkoihin nähden. Tämän johdosta kamari ehdotti, että valtuusto valtuuttaisi kamarin määräämään asianomaiselle siviiliviraston leski- ja orpokassan varain tilittäjälle maksettavaksi ainoastaan sen määrän, joka vahvistetun sijaisuuspalkkion vähentämisen jälkeen oli jäljellä sillä kertaa avoinna olevien oikeus- ja kunnallispormestarinvirkain sekä kaupunginlääkärinviran palkoista, joista viroista jo oli kannettu neljän kuukauden vakanssisäästö. Ottamalla huomioon mainitun kassan oikeus tähän säästöön säädetyn ajan kuluessa olisi samalla tavalla meneteltävä avoimen kaupunginkamreerinviran ja sellaisten vastedes avoimeksi joutuvien kunnan virkojen suhteen, jotka olivat kassaan osalliset. Jos näiden toimenpiteiden johdosta esitettiin muistutuksia, jotka joutuivat yleisen revisionioikeuden tutkittaviksi, ja tämän oikeuden päätös oli kaupungille vastainen, kamarin tuli valittamalla siitä senaatin talousosastoon valvoa kaupungin oikeutta. Valtuusto hyväksyi [4]) kamarin esityksen sen kaikilta osilta, ja kamari valtuutettiin ryhtymään kaikkiin asian vaatimiin toimenpiteisiin.

V. t. oikeuspormestarin palkkio. Yhteisen maistraatin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [5]) myöntää sille henkilölle, joka toistaiseksi tuli hoitamaan [2]) oikeuspormestarin, hovioikeudenasessori C. A. Öhrnbergin kuoleman johdosta avoimeksi joutunutta oikeuspormestarinvirkaa, 300 markan palkkion kuukaudelta velvoittaen hänet itse palkkaamaan tulevan sijaisensa.

Palkkion myöntäminen majoitustoimikunnan puheenjohtajalle ja toimikunnan sihteerin palkkion korotus. Majoitustoimikunnan tekemän esityksen 2,000 markan vuotuisen palkkion myöntämisestä toimikunnan puheenjohtajalle sekä toimikunnan sihteerin vuosipalkkion korottamisesta 600 markasta kirjuriapu mukaan luettuna 1,000 markkaan kaiken kaikkiaan kaupungin-

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 3 §. — [2]) Ks. s. 313. — [3]) S:n s. 153. — [4]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 5 §. — [5]) S:n 22 p. kesäk. 5 §.

valtuusto lähetti [1]) valiokuntaan, joka oli asetettu valmistelemaan toimikunnan uutta johtosääntöä koskevaa kysymystä. Tämän valiokunnan mietinnössään [2]) puollettua esitystä ja ehdotettua, että myönnettävät palkkiot suoritettaisiin kesäkuun 1 p:stä 1877 lähtien, valtuusto siirsi [3]) mietinnön käsittelyn vuoteen 1878, joten sitä ei otettu ratkaistavaksi kertomusvuonna.

Vaivaishoitojohtokunnan puheenjohtajan palkkion korottaminen. Vaivaishoitojohtokunnan tekemän esityksen johtokunnnan puheenjohtajan, kunnallisneuvos O. Höijerin palkkion korottamisesta 3,000 markasta 5,000 markkaan vuodessa kaupunginvaltuusto epäsi [4]).

Palkkio vaivaishoitojohtokunnan tilien päättämisestä. Vaivaishoitojohtokunnan vuonna 1876 anottua kaupunginvaltuustolta lupaa saada maksaa johtokunnan kassanhoitajalle, kamreeri G. A. Wendellille tavanmukaisen palkkion, 200 markkaa vuodelta eli yhteensä 400 markkaa johtokunnan vuosien 1874 ja 1875 tilien päättämisestä, valtuusto oli antanut maistraatille tehtäväksi vaatia ja lähettää valtuustolle mainittujen vuosien vaivaishoitotilien tarkastajain lausunnot johtokunnan esityksestä. Lausuntojen vuonna 1877 saavuttua valtuusto päätti [5]) tilintarkastajain ehdotuksen mukaisesti johtokunnan anomuksen hyväksyen myöntää kamreeri Wendellille ehdotetun palkkion.

Lahjapalkkio majoitustoimikunnan vahtimestarille J. F. Holmbergille. Majoitustoimikunnan tekemän, maistraatin puoltaman esityksen 400 markan lahjapalkkion myöntämisestä toimikunnan vahtimestarille J. F. Holmbergille ylimääräisestä työstä kaupunginvaltuusto lähetti [6]) talousarviovaliokuntaan, jonka lausunnon [7]) mukaisesti valtuusto talousarvion käsittelyssä päätti [8]) myöntää vahtimestari Holmbergille kyseisestä työstä 300 markan lahjapalkkion.

Rahatoimikamarin toimituskirjoista suoritettavien maksujen taksa. Rahatoimikamari esitti kaupunginvaltuustolle, että ryhdyttäisiin sen suuntaisiin toimenpiteisiin, että kamarin yksityisille antamista toimituskirjoista, jotka siihen asti oli annettu ilmaiseksi, alettaisiin kantaa maksua kamarin laatiman taksaehdotuksen mukaisesti. Ehdotetut maksut olivat seuraavat:

a) pöytäkirjanote ja välikirja: ensimmäinen arkki Smk 2: 40, toinen arkki Smk 1: 20, muut arkit itsekukin Smk 0: 80;

b) jäljennös: Smk 1: — arkilta;

c) tontin kauppakirja: Smk 2: 40;

d) katsastusasiakirja y. m.: ensimmäinen arkki Smk 2: —, muut arkit Smk 1: 20;

e) huutokaupan kuulutus: Smk 1: 60;

f) todistus asiakirjain antamisesta tai muu todistus: Smk 1: 20.

Samalla kuin kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyi [9]) rahatoimikamarin esityksen, valtuusto antoi kamarille tehtäväksi anoa Hänen Keisarilliselta Majesteetiltaan ehdotetun taksan vahvistamista.

Erinäisten erikoismaksujen poistaminen. Maistraatin tekemän esityksen kunnan jäsenten erinäisten oikeuksien myöntämisestä suorittamien erikoismaksujen poistamisesta kaupunginvaltuusto lähetti [10]) rahatoimikamariin. Kamarin asiaa koskeva lausunto ei saapunut vuoden varrella.

---

[1]) Valt. pöytäk 2 p. toukok. 14 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 4 §. — [4]) S:n 13 p. maalisk. 16 §. — [5]) S:n 23 p. tammik. 21 §. — [6]) S:n 11 p. jouluk. 15 §. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [8]) Valt. pöytäk. 31 p. jouluk. 1 §. — [9]) S:n 2 p. toukok. 21 §. — [10]) S:n 24 p. lokak. 6 §.

Vuokra- ja kuorma-ajurien taksain muuttaminen. Joidenkin vuokra- ja kuorma-ajurien anottua maistraatilta, että heille voimassa olevia taksoja joiltakin osilta korotettaisiin, ja maistraatin lähetettyä anomuksen lausunnon antamista varten valtuustolle, valtuusto lähetti [1]) asian valiokuntaan, johon valittiin [2]) vtt Calamnius ja Bergroth sekä oikeusraatimies J. F. Gadd, selvityksen hankkimiseksi siitä, kuuluiko mainittujen taksojen vahvistaminen valtuustolle vai maistraatille. Sen johdosta antamassaan mietinnössä valiokunta lausui m. m., ettei voimassa oleva kunnallisasetus antanut maistraatille aihetta käyttää kaupunginvaltuustoa neuvoja antavana viranomaisena, kuten aikaisemmin oli ollut kaupungin vanhinten laita. Kyseistä laatua olevien asiain ratkaiseminen kuului valiokunnan käsityksen mukaan yksinomaan maistraatille, minkä vuoksi valiokunta ehdotti, että valtuusto maistraatille lähetettävässä vastauskirjelmässä selittäisi, että valtuusto katsoi anotun korotuksen myöntämisen maistraatin asiaksi. Asiaa esiteltäessä valtuusto hyläten valiokunnan ehdotuksen ja katsoen puheena olevien taksojen vahvistamisen kunnallisasetuksen mukaan kuuluvan valtuustolle päätti [3]) maistraatilta anoa, että maistraatti laatisi täydellisen ehdotuksen usein mainittujen taksojen tarpeellisina pidetyiksi muutoksiksi ja lähettäisi sen valtuuston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi. Tämä ehdotus ei kuitenkaan vuoden varrella saapunut valtuustolle.

Valtionrautateiden tarpeisiin annetun veden hinnan alennus. Tie- ja vesikulkulaitosten ylihallituksen tiedustelun, mihin minimihintaan kaupunki vuosittain voi antaa vesijohdostaan n. 1,000,000 kuutiojalkaa vettä valtionrautateiden kaupungissa olevaa konevarikkoa ja työpajoja varten, kaupunginvaltuusto lähetti [4]) lausunnon antamista varten v. t. vesijohtohallitukseen. Lausunnon saavuttua valtuusto päätti [5]) mainitun hallituksen siinä esittämän ehdotuksen mukaisesti ilmoittaa ylihallitukselle, että vettä vesijohdosta toistaiseksi voitiin antaa valtionrautateille joko 6,000 markan hintaan vuodelta kaiken kaikkiaan ilman mittausta tai myös, jos ylihallitus antoi etusijan mittarin mukaan tapahtuvalle hankinnalle, normaalihintaan, 80 pennillä 100 ruotsalaiselta kuutiojalalta, 25 %:n alennuksin, jos vähintään 1,000,000 kuutiojalkaa vuodessa käytettiin, tai 20 %:n alennuksin, jos kulutus oli yli 750,000, mutta alle 1,000,000 kuutiojalan vuodessa.

Vaakarahojen, satamamaksujen y. m. palauttaminen. Rahatoimikamarin puoltolauseen nojalla kaupunginvaltuusto anomuksesta myönsi [6]) kauppias O. Lindbladille hänen suorittamiensa, liiaksi veloitettujen vaakamaksujen palautusta yhteensä 110: 16 markkaa.

Samaten päätettiin [7]) merikoulun johtajalle, kauppalaivankapteeni L. Krogiukselle rahatoimikamarin puoltolauseen nojalla suorittaa takaisin liikaa veloitettuja satamamaksuja yhteensä 1,864: 80 markkaa.

Brittiläisen ja ulkomaalaisen raamattuseuran Helsingin raamattuvaraston johtajan J. W. Hirvosen rahatoimikamarille tekemän anomuksen, että hänelle suoritettaisiin takaisin se rahamäärä, 222: 88 markkaa, minkä seura oli maksanut vaakarahoina y. m. 20,000 maahan tuoduista raamatunkansista, kaupunginvaltuusto, jonka ratkaistavaksi kamari oli asian alistanut, niinikään hyväksyi [8]).

Valitus vaakarahojen suorittamisesta. Läänin kuvernöörin hyväksyttyä kauppias F. J. F. Sjöblomin valitukset maistraatin tuomiosta, jolla hänen

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. helmik. 10 §. — [2]) S:n s:n 17 §. — [3]) S:n 11 p. huhtik. 3 §. — [4]) S:n 27 p. maalisk. 15 §. — [5]) S:n 2 p. toukok. 16 §. — [6]) S:n 14 p. elok. 21 §. — [7]) S:n s:n 22 §. — [8]) S:n 18 p. syysk. 15 §.

anomuksensa saada vapautus vaakamaksujen suorittamisesta eräästä maahan tuodusta kivihiilimäärästä oli evätty, kaupunginvaltuusto päätti [1]) antaa rahatoimikamarille toimeksi valittaa kaupungin puolesta kuvernöörin päätöksestä korkeimpaan oikeusasteeseen.

Uusi liikenne- sekä satama-, silta- y. m. maksujen taksa. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 asettanut [2]) valiokunnan laatimaan uutta taksaa, jonka mukaan saapuvista ja lähtevistä sekä kauttakulkutavaroista kaupungille tulevat maksut, satama- ja silta- sekä mittaus-, pakkaus- ja räkäysmaksut y. m. oli kannettava. Vuonna 1876 oli sitäpaitsi samaan valiokuntaan lähetetty [3]) m. m. maistraatin laatima ehdotus kaupungin satamajärjestykseksi otettavaksi huomioon niiltä osilta, jotka liittyivät valiokunnan alkuperäiseen tehtävään.

Valiokunnan käsiteltäväksi annettiin [4]) myöskin läänin kuvernöörin vuonna 1877 maistraatille lähettämä kirjelmä, jonka mukaan kaikki satamamaksut lokakuun 4 p:nä 1876 laivanmittauksista annetun asetuksen nojalla kesäkuun 1 p:stä 1877 lähtien oli kannettava rekisteritonnin mukaan siten, että 19 tonnia vastasi 10 lästiä.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä [5]) valiokunta ensin teki selvää niistä maksuista, jotka pääkohdittain voimassa olevan, vuonna 1851 annetun taksan mukaisesti suoritettiin tuulaakimaksuina, satama-, silta-, siltalastaus-, vaaka-, mittaus-, pakkaus-, räkäys-, parmaus- ja painolastirahoina sekä keittohuonemaksuina. Valiokunta esitti myöskin näiden erilaatuisten maksujen kannannan kokonaismääristä ajanjakson 1870—76 eri vuosina tilastotietoja, jotka osoittivat m. m., että mainittu määrä oli lisääntynyt 193,016: 41 markasta vuonna 1870 308,440: 34 markkaan vuonna 1876. Näiden tulojen merkitys kaupungin taloudelle oli valiokunnan mielestä niin suuri kuin toistaiseksi kohtuullisesti voitiin vaatia kaupungilta, jonka liikenne oli suhteellisen nuori ja kehittymätön. Epäsuotuisaan suuntaan käyvä muutos oli kuitenkin tässä suhteessa pelättävissä, koska Helsingin kummallekin puolelle oli syntynyt uusia kulkuväyliä, jotka vetivät liikennettä puoleensa, nim. Turun, Hangon ja Porvoon rautatiet, joista jokainen päättyi satamaan. Kilpailun syntyminen ei näissä oloissa ollut vältettävissä, varsinkaan siihen meritse tapahtuvaan tuontiin nähden, joka näiden satamain kautta kulki laajoille maaseuduille. Luonnollista oli tosin, että välimatkan lyhemmyyden tai sataman ja kuluttajain välisen kuljetuksen halvemmuuden takia eräät tavaralaadut käyttäisivät hyväkseen jotakin mainituista satamakaupungeista, mutta tärkeänä tekijänä olivat tässä myöskin satamissa näistä tavaroista suoritettavat maksut. Niiden taksan tuli senvuoksi ottaa huomioon kaikki tavaraliikenteeseen vaikuttavat olosuhteet. Sellaisen taksan säilyttäminen, joka vahvisti tärkeimmän kyseessä olevista maksuista, vaakamaksun, kaikista tavaroista yhtä suureksi prosentiksi enemmän kuin neljännesvuosisataa takaperin arvioidusta arvosta, oli nojautumista liikenneoloille mahdottomaan muuttumattomuuteen ja merkitsi epäkohtaa, joka kauan oli siksi tunnustettu. Vaakamaksut olivatkin viime vuosina osoittaneet alenemisen oireita. — Valiokunnan työn tarkoituksena oli ollut liikenteen verottaminen saavutetun kokemuksen nojalla niin järkiperäisesti kuin mahdollista, ja se oli käsittänyt kaikki edellä mainitut maksut paitsi tuulaakia, jota hallitus ja valtiopäivät samaan aikaan käsittelivät. — Vaakamaksut merkitsivät samaten kuin tuulaakikin oikeastaan

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 3 §. — [2]) Ks. s. 58. — [3]) S:n s. 192. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 12 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

itse tavaran suoranaista verotusta ja ainoastaan vähäiseltä osalta varsinaista punnituksen korvausta, kun sitävastoin satamamaksut lähinnä kohdistuivat tavaran merikuljetusneuvoihin, t. s. laivoihin, ja niitä jatkuvasti voitiin pitää korvauksena kaupungin satamain käyttämisestä, samaten kuin myöskin silta- ja siltalastausmaksut olivat olleet — tosin vähäisenä — korvauksena kaupungin rantasiltain ja laiturien kunnossapidosta. Satama- ja siltamaksut kohdistuivat, joskin välillisesti, ainoastaan meritse saapuviin tai lähteviin tavaroihin ja kaikkiin tavaroihin tasaisesti sen mukaan, missä määrin ne kysyivät alueen kantavuutta, vaakamaksut taas samaten kuin tuulaakikamarissa veloitettu osa siltalastaus- ja mittausmaksuista kohdistuivat kaikkiin tavaroihin, jotka tullikäsittelyä varten punnittiin, lastattiin, purettiin tai mitattiin. Niin ollen tuntui luonnollisemmalta ja oikeammalta, että vaakamaksut yhdistettiin mainitun siltalastaus- ja mittausmaksujen osan kanssa yhteiseksi liikennemaksuksi kaikista sellaisista saapuvista ja lähtevistä tavaroista, jotka joko itse tai käytetyn kuljetusvälineen puolesta joutuivat jonkinlaisen tullikäsittelyn alaisiksi, sekä että tätä maksua ei vahvistettu miksikään määräprosentiksi tavaran arvosta tai tullimaksusta eikä ainakaan ajateltu niitä korvaukseksi minkään kaupungin laitoksen käyttämisestä, vaan ainoastaan otettiin huomioon, mitä mikin tavara katsoen tulliin ja muihin seikkoihin kykeni kantamaan niissä erilaisissa oloissa, joissa se voitiin ja tuli verottaa. Sen sijaan että, kuten tuulaakia kannettaessa, veloitettaisiin kaikista tavaroista sama tullimaksun prosenttimäärä, voitiin tosin tämän liikennemaksun laskemista varten vahvistaa joukko erilaisia prosenttimääriä eri tavaroille, mutta kun tullimäärät saattoivat arvaamattomalla tavalla muuttua ja joka tapauksessa tarvittiin erityinen taksa niitä lukuisia tapauksia varten, joissa ei tulli eikä edes tullikäsittely tullut kysymykseen, oli valiokunnasta tuntunut yksinkertaisemmalta ja tarkoituksenmukaisemmalta laatia uutta liikennemaksua varten erityinen taksa. Yleisölle haitallisen laajuuden välttämiseksi valiokunta tällöin oli ehdottanut yhteiseksi perusmaksuksi 4 penniä leiviskältä ja merkinnyt taksaan erikseen ne tavarat, joista syystä tai toisesta katsottiin olevan kannettava suurempi tai pienempi maksu. Sen ohessa valiokunta mikäli mahdollista ryhmittämällä eri tavaralajit määrättyihin yleisiin pääluokkiin oli luullut voivansa helpottaa taksan käyttämistä. Valiokunnan ehdotukset liikennemaksuiksi olivat samaten kuin myöskin niiden tavarain määrääminen, joita ei ollut katsottu tarpeelliseksi erityisesti mainita taksassa, vaan jotka oli merkitty nimikkeen »kaikki muut tavarat» kohdalle, laajojen laskelmien tulos, laskelmien, jotka pääasiallisesti nojautuivat hankittuihin tietoihin liikenteestä sellaisena, miksi se eri tavaralajien osalta oli kehittynyt Helsingissä, sekä voimassa oleviin tullimääriin, mutta joissa myöskin todennäköisin vastainen kehitys ja kilpailu edellä mainittujen läheisten satamain kanssa oli otettu huomioon. Tällöin oli pidetty ohjeena, että maksujen pienuudella oli pyrittävä säilyttämään ja lisäämään sellaisten tavarain liikennettä, joita joko ei suoranaisesti kulutettu paikkakunnalla, kuten maaseudun tehtaiden ja maanviljelyksen raaka-aineiden ja tarvikkeiden, tai joita huomattavin määrin myytiin sisämaahan, kuten mausteaineiden, viinien y. m., jota vastoin tavaralajeille, jotka kulutettiin Helsingissä, oli katsottu voitavan määrätä suhteellisesti suuremmat maksut. Edelleen oli pidetty tärkeänä huolehtia siitä, että vaikkakin eri tavaralajien välinen suhde muuttuisi, tämän tärkeän kaupungintulon kokonaismäärä ei saanut mainittavasti vähentyä, ja tässä tarkoituksessa valiokunta oli laatinut erityisen laskelman. Valiokunta oli myöskin katsonut välttämättömäksi vastedeskin erilaisella vero-

tuksella erottaa tavarat lähtö- tai määräpaikan sekä kulutustarkoituksen mukaan, minkä vuoksi taksaan oli otettu määräys, että siinä mainittu maksu oli suoritettava täysimääräisenä ainoastaan sellaisista tavaroista, jotka saapuivat maan ulkopuolella olevalta paikkakunnalta, mutta puolin määrin tavaroista, jotka lähtivät maan ulkopuolella olevaan määräpaikkaan. Sitävastoin ei valiokunnan mielestä liikennemaksua ollut kannettava tavaroista, jotka Helsingistä vietiin oman maan paikkakunnalle tai jotka saapuivat sinne tällaiselta paikkakunnalta; toisaalta suosittaisiin täten kaupungin kotimaista vientiä, jonka seurauksena oli tuontiliikkeen vilkastuminen ja siitä johtuvat tulot, toisaalta oli useimmissa tapauksissa mahdotonta valvoa tätä vientiä ja tuontia ja saada se verotettavaksi. Kokonaan liikennemaksusta vapaiksi jäisivät tullivapaat tavarat, jotka saapuivat kaupunkiin maitse, erittäinkin rautateitse, sekä meritse saapuvat, kaupungin jokapäiväiseen kulutukseen tarkoitetut maalaistuotteet, n. s. saaristoliikenne. Liikennemaksujen taksaehdotukseen oli muuten otettu vanhasta taksasta sopivia määräyksiä, m. m. maksimimaksun vahvistamisesta leiviskältä venäläisiin ja suomalaisiin satamiin kulkevalle liikenteelle, samoinkuin kaupunginviranomaisten oikeudesta alennusten myöntämiseen liikennemaksusta. Sitävastoin määräykset kauttakulku- sekä varasto- ja krediittivarastotavaran liikennemaksujen palauttamisesta oli asiaa koskevien yleisten asetusten antamisen johdosta tarpeettomina poistettu ja korvattu yleisellä, näitä seikkoja koskevan tullilainsäädännön kanssa sopusoinnussa olevalla määräyksellä, että väärin kannettujen maksujen palauttamista koskeva anomus oli tehtävä rahatoimikamarille yön ja vuoden kuluessa maksun tapahtumisesta tämän oikeuden menettämisen uhalla. — Muita vuoden 1851 taksaan merkittyjä liikenteestä suoritettavia maksuja koskevat päämääräykset valiokunta oli säilyttänyt. Nimitykset olivat kuitenkin saaneet asiallisemman muodon, minkä johdosta myöskin kävisi helpoksi erottaa esim. kaupungille tuleva mittausmaksu mittarimaksusta eli mittarinpalkkiosta, t. s. kaupungin mittareille suorittamasta palkasta. Sitäpaitsi oli otettu käytäntöön tonni lästin sijaan. Itse maksumäärien ja niihin liittyvien määräysten suhteen taksa monilta osiltaan oli maistraatin valiokunnalle lähettämän satamakonttorissa kannettujen maksujen taksaehdotuksen mukainen. — Satamamaksua, joksi oli yhdistetty siihen aikaan suoritetut n. s. satama- ja siltarahat sekä keittohuonemaksu, olisi edelleenkin maksettava ainoastaan laivoista, ja tällöin oli huomattava, että tämä maksu valiokunnan ehdotuksen mukaan suoritettaisiin ainoastaan satamaan saavuttaessa, jota vastoin siihen asti kaikki vieraat alukset, jotka käsiteltiin tullikamarissa, lähtiessäänkin olivat suorittaneet puoli satama- ja siltamaksua; koska kaupungilla oli ainostaan yksi keittohuone, mutta useita satamia, joista yksi sijaitsi niinkin kaukana kuin Sörnäisissä, eivätkä kaikki alukset niin ollen voineet käyttää hyväkseen keittohuonetta, oli katsottu tarpeelliseksi nimellisesti poistaa tämä maksu pakollisten joukosta, minkä vuoksi sen todennäköinen määrä oli vaikuttanut jonkin verran korottavasti satamamaksun numeroihin. Muiden liikennekustannusten kohoaminen sekä jo suoritetut kalliit ja suoritettavat vieläkin kalliimmat satama- ja siltarakennustyöt tuntuivat riittävän perusteluksi näihin vanhempiin maksuihin verraten syntyvälle maksujen korotukselle. Kaupungista kotoisin olevat alukset oli asetettu samaan asemaan kuin vieraat. Muuten valiokunta pääasiallisesti selvyyden ja järjestyksen aikaansaamiseksi oli määrännyt kaikista kaupungista kotoisin olevista veneistä ja muista aluksista, jotka suuren osan purjehduskautta olivat kiinnitettyinä kaupungin laitureihin ja siltoihin, suoritettavaksi kohtuullisen maksun,

jota suorittaessaan omistajan tuli saada numerolaatta kiinnitettäväksi alukseen. — Siltamaksu vastasi sitä osaa siihenastisista siltalastausmaksuista, joka maksettiin omasta maasta tulevista, tullikamarikäsittelystä vapaista tavaroista, n. s. saaristoliikenteestä, ja kannettiin satamakonttorissa. Jäljellejäävä, tuntuvasti suurempi osa sisältyi uuteen liikennemaksuun. Halkojen siltamaksua oli jonkin verran korotettu, koska kaupunki valiokunnan laatiman parmausmaksuja koskevan ehdotuksen mukaisesti ei tulisi, kuten siihen asti, kantamaan mitään maksua mittain kunnossapidosta. Sitävastoin oli torikaupan etua silmälläpitäen taksaan otettu määräys, ettei siltamaksua saanut kantaa 1 tonnia pienemmästä lastista. — Vaakausmaksu vastasi sitä vaakarahojen osaa, joka satamakonttorissa kannettiin korvaukseksi siellä olevan vaa'an käyttämisestä. — Mittaus-, pakkaus-, räkäys- ja parmausmaksut olivat suolan mittausmaksua lukuunottamatta valiokunnan ehdotuksessa melkein samat kuin vastaavat aikaisemmat maksut, paitsi että ne oli suoritettava ainoastaan mikäli tavara todella oli mitattu j. n. e. Osa mittausmaksuista sisältyi kuitenkin liikennemaksuun. Parmaajille tulevaa korvausta oli vuodesta 1851 tuntuvasti kohonneiden työpalkkain takia jonkin verran korotettu, jota vastoin kaupungille siihen asti suoritetut parmausmaksut kannannan yksinkertaistamiseksi oli poistettu ja, kuten edellä on mainittu, otettu huomioon siltamaksua määrättäessä. Voimassa olevan taksan mukaan kaupunki kantoi jokaisesta saapuvasta halkosylestä 8 penniä, mistä 2 penniä annettiin valantehneille parmaajille lisäpalkkioksi päivystyksestä satamakonttorissa ja loppuosa siihen asti oli hyvin riittänyt parmausmittain kunnossapitoon. Parmaajat taasen kantoivat 24 penniä joka syleltä, jonka he pinosivat mittoihin, mutta yleensä ei tähän työhön käytetty heitä, vaan mitä jätkiä tahansa. Niin kauan kuin tämä asiaintila sellaisenaan jatkui, voitiin tuskin välttää sitä, että kaupungin erikoistoimenpitein täytyi hankkia ansiota valantehneille parmaajilleen ilman että yleisö silti tuli paremmin palvelluksi, mutta koska oli pidetty kaupungin velvollisuutena pitää mittoja ja parmaajia, tuntui kaupungilla olevan oikeus vaatia, että sen parmaajia käytettiin tai että he ainakin saivat maksun jokaisesta kaupungin laitureilla tai silloilla mitatusta halkosylestä, joko sitten ostaja ja myyjä käyttivät heitä tai ei. Valiokunta ei senvuoksi ollut epäröinyt ottamasta taksaan tätä tarkoittavaa määräystä, minkä kautta oli saavutettu sekin etu, ettei kaupungin tarvinnut puuttua näiden maksujen kannantaan, josta parmaajat varmasti itse puolestaan huolehtisivat. Siten eivät parmaajat myöskään tarvitsisi lisäkorvausta kaupungilta. — Painolastimaksun valiokunta oli säilyttänyt muuttumattomana. — Keittohuonemaksu oli edellä mainitusta syystä sisällytetty satamamaksuun, mikäli se oli pakollinen. Keittohuoneen tosiasiallisesta käytöstä sitä valiokunnan mielestä oli edelleenkin suoritettava, mutta erilaisten perusteiden mukaisesti, jolloin valiokunta erittäinkin oli pitänyt n. s. saaristoliikenteen keittohuoneen tarvetta silmällä. Keittohuoneen käytön valvomiseksi oli kuitenkin valiokunnan mielestä paikalle otettava vartija, ellei, mitä valiokunta piti edullisempana, keittohuonetta ja tämän maksun kanto-oikeutta voitu tarjota urakalle. — Kaikista ehdotetuista maksuista tuulaakia lukuunottamatta siis ainoastaan liikennemaksu sekä tullissa käsiteltyjen tavarain mittausmaksu veloitettaisiin tuulaakikamarissa ja kannettaisiin rahatoimikonttorissa, jota vastoin muut maksut sekä laskettaisiin että kannettaisiin satamakonttorissa. — Valiokunnan mietintö päättyi ehdotukseen, että kaupunginvaltuusto puolestaan hyväksyisi valiokunnan ehdottaman taksan ja anoisi, että Hänen Keisarillinen Majesteettinsa vahvistaisi sen noudatettavaksi vuoden 1877 purjehduskauden alusta lukien.

Mietintöön liittyi vtn Ignatiuksen vastalause, jossa puolustettiin valiokunnan kannasta poikkeavaa kantaa parmauslaitosta ja parmausmaksua koskevassa kysymyksessä.

Asiaa ensimmäistä kertaa käsiteltäessä [1]) kaupunginvaltuustossa vt Dalström, joka aikaisemmin oli kuulunut valiokuntaan, esitti joukon tarkasti perusteltuja muistutuksia valiokunnan taksaehdotusta vastaan. Valtuuston päätettyä [2]) painattaa nämä muistutukset mietinnön liitteeksi asia otettiin lopullisesti käsiteltäväksi, ja valtuusto hyväksyi [3]) tällöin valiokunnan laatiman taksaehdotuksen muutamin pääasiallisesti vastalauseen tekijän ehdotusten mukaisin parmauslaitosta koskevin muutoksin; sen ohessa hyväksyttiin valiokunnan ehdotus anomukseksi, joka valtuuston tuli asian johdosta esittää, siten muutettuna, että päätettiin anoa, että taksa vahvistettaisiin heti noudatettavaksi.

Myöhemmin maistraatti lähetti [4]) kaupunginvaltuustolle senaatin marraskuun 6 p:nä tekemän päätöksen, jolla valtuuston hyväksymä taksa oli vahvistettu noudatettavaksi tammikuun 1 p:stä 1878, kuitenkin ehdoin, että se vapautus kaupungille tulevista maksuista, joka vuonna 1859 annetun asetuksen ja vuonna 1871 annetun julistuksen nojalla oli myönnetty kauttakulkuvarasto- ja kauttakulkutavaroille, vastedeskin taksaa sovellettaessa oli myönnettävä tällaisille tavaroille. Valtuusto antoi [4]) rahatoimikamarille tehtäväksi ensi tilassa julkaista taksan painosta.

Siten vahvistettu taksa oli sisällykseltään seuraava:

Taksa, jonka mukaan liikennemaksu sekä satama-, silta-, vaakaus-, mittaus-, pakkaus-, räkäys-, parmaus-, painolasti- ja keittohuonemaksut Helsingin kaupungissa lasketaan ja kannetaan.

I. Liikennemaksua

suoritetaan alempana olevan erikoistaksan mukaan tulevista ja menevistä, tullinalaisista tai tullivapaista tavaroista:

a) koko taksassa mainittu määrä tavarasta, joka joko suoraan tai kauttakulkuteisin tuodaan Suomen ulkopuolella olevasta paikkakunnasta, ja

b) puoli määrästä tavarasta, joka viedään maan ulkopuolella sijaitsevaan paikkakuntaan.

Tavara, joka tuodaan rautateisin ja jota ei tässä kaupungissa tullata, on liikennemaksusta vapaa. Tullivapaista matkakapineista ei myöskään suoriteta tätä maksua.

Missään tapauksessa ei venäläisestä satamasta tulevasta tavarasta suoriteta 20 penniä enempää eikä sinne menevästä 5 penniä enempää leiviskältä.

	Määrä.	Penniä.
Ajokalut:		
nelipyöräiset:		
resoorilla: täyskatetut	Kapp.	1,000
puolikatetut	»	500
avonaiset	»	200
ilman resooreja, kaikenlaatuiset	»	100
kaksipyöräiset ajokalut; reet	»	50
lastenvaunut, työntökärryt	»	20

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 29 §. — [2]) S:n 15 p. kesäk. 4 §. — [3]) S:n 22 p. kesäk. 8 §. — [4]) S:n 28 p. jouluk. 6 §.

	Määrä.	Penniä.
rautatievaunut:		
matkustaja- ja postivaunut	Kapp.	1,500
tavaravaunut	»	1,000
Albumit, kotelot, matkakapinelaukut, laukut, salkut, lompakot, kukkarot, sikarikotelot	Leiv.	40
Apteekkitavarat, joita ei erittäin mainita	»	20
Asfaltti, asfalttihuopa ja pahvi	»	01
Eläimet, elävät: hevoset ja varsat	Kapp.	300
nautakarja	»	100
muut kotieläimet	»	20
siipikarja	»	04
Fajanssivalmisteet: valkoiset tai yksiväriset	Leiv.	04
muunlaiset	»	08
Gummi, hartsi, pihka, palsami sekä valmisteet niistä:		
männyn- ja kuusenpihka, kolofonium (hartsi), galipot	»	02
muunlaiset; kamvertti	»	08
gummi- ja guttaperkkateokset:		
vaatteet ja jalkineet	»	40
muunlaiset, paitsi erittäin mainitut	»	20
Harjakset, hiukset, karvat ja jouhet:		
hiukset, ihmisten, valmistetut ja valmistamattomat	Naula	10
karvat, eläinten	Leiv.	02
harjakset ja jouhet	»	10
teokset niistä, yksinkertaiset	»	10
muunlaiset	Naula	04
Hatut ja lakit:		
kaikenlaatuiset hatut	Kapp.	10
painon mukaan käsiteltäessä	Naula	20
hatunkehät	»	10
lakit	Kapp.	04
Hedelmät, vihannekset, ryytimaankasvit, humalat, kukat, marjat, sydämet, lehdet, kuoret, juuret, sienet, sipulit ja siemenet:		
tuoreet, suolatut tai kuivatut, paitsi alla mainitut	Leiv.	04
astioidut, sokeroimattomat; valmis sinappi	»	20
keitetyt, sokeroidut, kuten hillot y. m.; hedelmä- ja marjasiirappi; jauhettu kaakao ja suklaa	»	40
puserretut tai kuivatut hedelmät ja marjat, kuten rusinat, luumut, mantelit y. m.; kaakao papuina; humalat	»	08
marja- ja hedelmämehu, sokeroimaton taikka väkiviinalla sekottamaton	»	08
Hummeri, ravut ja ostrat	»	10
säilykkeinä	»	20
Juurikasvit	Tynnyri	04
Juusto	Leiv.	20
Kaakelit ja savenvalajanteokset	»	02
Kahvi, kahvin sija-aineet ja paahdettu sikuri	»	08
Kalat, maustetut, öljyssä, etikassa tai ilmatiiviisti; kalanmäti	»	20
muunlaiset	»	02
Kammat, paitsi korutavaroihin luettavat	»	20
Kantimet (henkselit) ja sukkanauhat, kaikenlaiset	Naula	04
Kehruuaineet ja -valmisteet:		
silkki, raaka, sekä silkkivanu	Leiv.	08
pumpuli, pellava, hamppu, rohtimet, juutti ja muut sellaiset kehruuaineet; villat, shoddy ja villarippeet	»	02

	Määrä.	Penniä.
lanka ja rihma:		
silkkilanka	Leiv.	40
villalanka	»	20
muunlainen:		
rihma	»	20
lanka	»	12
seililanka ja hampunnyöri	»	04
kudelmat, kaikenlaiset, paitsi erittäin mainitut:		
silkkiset: täyssilkkiset	Naula	40
puolisilkkiset	»	20
villaiset, vanutetut ja vanuttamattomat:		
kuultavat	»	16
boi, friisi, viltti, villamatot, lippukangas	»	04
vilttimatot, koneviltti, voilokki, puserruskangas ja verkaliuskat	»	01
muunlaiset villakudelmat	»	08
pumpuliset: kuultavat	»	10
muunlaiset ja tylli	»	04
pellava-, hamppu-, juutti- y. m. s.:		
batisti, kamarivaate	»	16
patjanpäällykset, mattokangas, matot, purje- ja raavenkangas	»	02
muunlaiset	»	06
kudotut tai virkatut teokset (trikotaashi):		
silkkiset: täysi- tai puolisilkkiset	»	20
muunlaiset	»	06
nauhat, koru-ompeluvaate (Marly), sniljat:		
silkkiset: täysi- tai puolisilkkiset	»	20
muunlaiset	»	04
pitsit ja blondit:		
pumpuliset	»	20
muunlaiset	»	40
nyörinpunoukset:		
täysi- tai puolisilkkiset	»	20
muunlaiset	»	04
kalanverkot, kaikenlaiset	Leiv.	04
ongensiimat	Naula	04
touvit ja köydet	Leiv.	04
täppeet	»	02
säkkikudos ja säkit sekä letkut ja ämpärit liina- tai hamppukankaasta	»	04
vahavaate ja siitä valmistetut teokset; spatlattu maalarinvaate	Naula	01
vahatafti, silkkinen	»	12
Kellosepänteokset:		
kellot: yksinkertaiset seinäkellot puusta	Kapp.	05
muunlaiset	»	10
painon mukaan käsiteltyinä	Naula	10
kellontarpeet, kuten kellonvieterit, pyörät, viisarit, taulut y. m. s.	»	02
Kemialliset tarpeet ja teknilliset preparaatit:		
aluna, alunamuta, ammoniakki, antimoniumi, arsenikki, lyijysokeri, lyijy- ja tinatuhka, boraks, glaubersuola, puuetikkahappoinen kalkki, klooorikalkki, magnesia, natron eli sooda, kaikenlaatuinen, potaska, salmiakki, salpietari, rikki, rikkihärme, salpietari-, suola- ja rikkihappo, tinasuola, vesilasi, viinikivi, vitrioli, kaikenlainen	Leiv.	02

	Määrä.	Penniä.
muunlaiset hapot, suolat, oksidit ja muut kemialliset preparaatit	Leiv.	04
Kirjat, painetut, ja käsikirjoitukset, sidotut ja sitomattomat, nuotit, kartat, karttapallot, kaiverrusteokset, kivipiirrokset, valokuvat, piirustukset ja maalaukset	»	12
konttori- ja muistiinpanokirjat	»	40
Kirjoitus- ja piirustustarpeet:		
kaikenlaiset kynät, kirjoitus- ja piirustus-, liidut, piirustuspensselit, kynänvarret, musteastiat y. m. s. ..	Naula	04
kirjoitusmuste	Leiv.	10
Kivihiili ja koksi sekä murska	Tynnyri	04
Koneet, instrumentit, astronoomiset, kirurgiset, matemaattiset, merenkulkua varten, optilliset, soitto- ja valokuvaus- y. m.:		
pianot ja urut	Kapp.	500
harmoonit, harput, kamari-urut ja suuremmat posetiivit	»	100
muut instrumentit	Naula	02
soittokoneiden tarpeet, kuten jouset, kielet y. m.	»	02
kirurgiset siteet	»	01
Koneet, täydelliset, koneenosat ja -tarpeet sekä konehihnat, kaikenlaiset, palokalut ja höyrypannut..	Leiv.	04
kopioimis- ja ompelukoneet	»	20
maanviljelys- ja meijerikalut	»	02
Korutavarat (galanteria-tavarat)	Naula	04
Kosmeettiset aineet:		
hajuvesi, toalettietikka, esanssit, pumaada, puuderi, ihomaali, hammaspulveri y. m.	»	04
saippua, hyvänhajuinen	»	02
Kukat ja niiden osat, keinotekoiset; sulkatöyhdöt:		
paperista ja nahasta	»	04
muunlaiset	»	50
Kynttilät	Leiv.	08
Lakka: sinettilakka	»	12
suulakka (oblaatit)	Naula	04
Lakritsi	Leiv.	08
Lannoitusaineet, keinotekoiset, sekä guano	»	01
Lasi- ja kristalliteokset:		
yksinkertaisesta (viheriästä) pullonlasista	»	02
muunlaiset: hiomattomat	»	08
hiotut, paitsi alempana mainittuja....	»	20
optilliset ja kellonlasit, ilman kehyksiä	Naula	02
peililasit ja peilit kehyksissä, saman verran kuin menee tuulaakia, mutta jollei tuulaakia kanneta	Leiv.	20
lasinsäleet	»	01
Lastenlelut	Naula	02
Leivokset, kuten piparkakut, teeleivät y. m., pasteijit	Leiv.	20
makeiset	»	40
Lihasäilykkeet ja -ekstraktit	»	20
Liima: kalantymä ja shelatiini	»	20
muunlainen	»	02
Lumput, kaikenlaiset, sekä paperinjätteet	»	01
Luut, sarvet ja sorkat; luuhiilet, -jauhot ja -muste....	»	01
norsunluu, perlemo (simpsukankuori) ja kilpikonnankuori; valmistamaton	»	20
Maanlajit, savi, hiekka ja kivi:		
jalokivet	Naula	40
puolijalot s:n, kuten karneoli, jaspis, topaasi y. m., korallit	»	04

	Määrä.	Penniä.
lapis lazuli ja malakiitti	Leiv.	20
alabasteri, verikivi, ruunikivi, galmeija, öljykivi, pimpsikivi, smergeli, talkki, trippeli, raskassälpä; kirjoitushiekka; kaiverrus- ja koetinkivi	»	02
lyijykivi, grafiitti; kipsi ja liitu, hienonnettu; sementti	»	01
marmori, porfyyri, serpentiini, liuska-, kovasin-, tahko-, laaka- ja porraskivet; kipsi ja liitu, kappaleina	Kippunta	08
muut maanlajit ja savet, paitsi värjäyksessä tarvittavat	»	04
muut hiekka- ja kivilajit	»	02
kalkki	Tynnyri	04
tiilet: tulenkestävät	Kippunta	04
muunlaiset sekä tiilitorvet	»	02
Malmi ja kuona	»	02
Meripihka ja merenvaha, valmistamaton	Leiv.	20
Metallit ja metalliteokset:		
kulta ja platina, valmistamaton	Naula	40
-teokset	»	60
hopea, valmistamaton	»	20
-teokset	»	30
uushopea ja alfeniidi, valmistamaton	»	02
-teokset	»	10
elohopea	Leiv.	10
lyijy, muokkaamaton, harkkoina, romuna, lastuina, levyinä, putkina, kääröinä	»	02
-teokset	»	06
rauta: muokkaamaton, harkkoina, romuna ja lastuina	Kippunta	08
ankkurit, ketjut, rautatienkiskot, torvet ja putket, kanuunat, kuulat ja pommit	Leiv.	01
harkkorautateokset ja valutavarat, paitsi edellä mainittuja	»	02
emaljoidut tai tinatut	»	08
taotut tai valsatut vanne-, pultti-, kimppu-, laatta-, kanki-, kulma- ja kaariraudat; naulat	»	02
pelti eli plootu	»	02
valmisteita siitä	»	06
tinattu, lakeerattu, maalattu, vernissattu tai kiillotettu	»	04
valmisteita siitä	»	12
lanka ja valmisteet siitä: touvit ja ketjut rautalangasta	»	04
tae: tavallinen ja musta tae	»	04
viilattu tai tinattu	»	08
kiillotettu	»	24
teräs ja muut metallit sekä metalliseokset:		
romuna ja lastuina	»	02
valmistamaton, harkkoina, pultteina, kappaleina ja tankoina	»	04
pellit eli levyt, putket, naulat	»	06
lanka	»	08
lakeeratut, väritetyt, kiiltäviksi hiotut teokset, kiiltomessinki, pronssipulveri, mukailtu lehtikulta ja -hopea, metallifoliumi, pullonkapselit	»	24
kullatut tai hopeoidut teokset; ampuma-aseet ja -tarpeet, nallit ja patruunan kotelot	»	40
muut teokset; metallikudokset	»	12

	Määrä.	Penniä.
neulat y. m.:		
ompelu-, nuppi- ja virkkausneulat, hakaset ja hakarenkaat; ongenkoukut	Naula	04
muunlaiset neulat; sukkavartaat, naskalit	»	02
Munat	10 kapp.	01
Napit, kaikenlaatuiset, paitsi jalosta metallista, ja napinvormut	Naula	04
Oljet, heinät, kaislat, kortteet ja muut heinäkasvit	Kippunta	08
rottinki ja ruoko	Leiv.	02
teokset yllämainituista, paitsi hattuja:		
hienommat, korkeintaan 1 naulan painoiset kappale, sekä olkinauhat ja -palmikot	Naula	04
yli 1 naulan painoiset kappale	Leiv.	12
yksinkertaiset	»	04
Paperi ja paperiteokset:		
kartuusi-, makulatuuri-, kääre-, puserrus-, vuoraus- ja kattopaperi; pahvi ja smergelillä, lasilla tai hiekalla peitetty paperi; paperimassa	»	02
piirustus-, posti-, kirjoitus-, konsepti-, paino-, nuotti- ja tapettipaperi	»	12
muunlaiset paperit; pergamentti sekä tapetit ja reunukset	»	20
muut paperi-, papier maché-, pahvi- ja paperimassateokset, kuten blanketit, etiketit, kirjekuoret, rasiat, ompelumallit, pelikortit y. m. sekä kirjankannet	»	40
Posliini- ja biskuitvalmisteet:		
kaikenlaiset astiat	Naula	20
muut teokset	»	40
Puu ja kaarna sekä valmisteet niistä:		
jalava, saarni, pyökki ja tammi; vanteet	Leiv.	01
ulkomaiset jalommat puulajit, kuten mahogni, pähkinäpuu, jakaranda, seeteri y. m. s.; puupaperimassa	»	02
muu ainepuu	Kuutiojalka	01
korkkipuu eli kaarna	Leiv.	04
valmistettu	»	12
parkki, nahkurin-, ja niini	Kippunta	08
niiniköydet, -matot ja säkit, karkeat	Leiv.	02
kookosniinimatot	»	20
kattopäreet ja -paanut	Kippunta	08
kirvesmiehen teokset	Leiv.	01
tynnyrintekijän valmisteet	»	02
puusepän-, sorvarin- ja puunleikkaajanteokset:		
isommat: yksinkertaiset, petsaamattomat, kiillottamattomat, faneeraamattomat ja täyttämättömät	»	04
muut teokset	»	12
pienemmät: korutavaroiksi katsottavat, kuten kepit, rasiat, piipunvarret, ongenvavat y. m.	Naula	04
kehykset, peilin ja taulun	Leiv.	20
» peilin tai taulun reunuksina	Kyynärä	02
korinpunojan teokset:		
hienommat, jotka kukin painavat 1 naulan tai vähemmän	Naula	04
hienommat, painavammat kuin 1 naula kappale	Leiv.	12
yksinkertaiset	»	04
puuhiili ja turvesysi	Tynnyri	01

	Määrä.	Penniä.
Puutuhka	Leiv.	01
Ruuti ja muut räjähdysaineet, sytytinlangat (stubiinit) ja ilotulitusaineet	»	12
Ryydit: anis, venkooli, kumina, korianderi	»	04
muut	»	12
Sateenvarjot ja auringonvarjostimet:		
sateenvarjot, silkkiset tai puolisilkkiset	Kapp.	20
s:n muunlaiset sekä auringonvarjostimet ja kehät	»	10
Satulasepänteokset	Naula	02
Soija ja soosit	Leiv.	20
Sokeri, raaka, sekä siirappi	»	06
muunlainen	»	10
Suola: keittosuola	Tynnyri	02
puhdistettu, paketeissa	Leiv.	04
Sänkyvaatteet	Leiv.	20
Tee	Naula	06
Terva, hiili- ja puu-; piki	Tynnyri	04
Tulitikut, kemialliset	Leiv.	12
Tupakka:		
valmistamaton: venäläinen, lehdet tai varret	»	06
muu, lehti-	»	16
» varsi-	»	08
valmistettu sekä tupakkakastike	Naula	10
Tupakkapiiput, silauksilla varustetut tai ilman niitä	»	01
Untuvat ja riivityt höyhenet	Leiv.	20
Vaatteet: silkkisametista, silkistä tai puolisilkistä	Naula	40
muunlaiset, paitsi kummiset	»	10
Vilja, herneet ja pavut:		
jauhamattomat	Tynnyri	08
jauhot: ruis-, ohra-, kaura-, tattari- ja mallas-	Leiv.	02
muunlaiset	»	04
leseet, kaikenlaiset	»	01
ryynit: riisi-, saago-; makaroonit, vermisellit	»	04
muunlaiset	»	02
Vuodat ja nahat sekä valmisteet niistä:		
raa'at, suolatut tai kuivat	»	04
valmistetut, paitsi allamainittuja	»	20
turkikset	Naula	04
valmiit turkkitavarat	«	10
teokset:		
säämiskästä ja glaseesta valmistetut sekä hansikkaat	»	16
muunlaiset	»	02
tähteet	Leiv.	01
Väkiviina- ja juomatavarat:		
eetteri ja alkoholi sekä niillä sekotetut esanssit ja ekstraktit	»	40
paloviina, konjakki, rommi, punssi, likööri t. m. s. astioissa	»	20
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	10
viinit, kaikenlaatuiset, astioissa	Leiv.	10
ei kuohuvat, pulloissa	koko pullo	06
kuohuvat, kaikenlaatuiset, pulloissa	»	12
olut, portteri y. m. käyneet juomat, astioissa	Leiv.	08
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	04
etikka, astioissa	Leiv.	08
kivituopeissa tai pulloissa	koko t. tai p.	04
vesi, hiilihappoinen, sekä mineraalivesi, kivituopeissa tai pulloissa	S:n	01

	Määrä.	Penniä.
Värit, väriekstraktit ja värjäysaineet:		
koshenilli, indigo ja niiden ekstraktit; aniliini, karmiini, espanjan vihreä; miniatyyrivärit	Leiv.	20
lyijy- ja sinkkivalkoinen, mönjä	»	04
muut värit ja väriekstraktit	»	08
väripuut, raspatut ja raspaamattomat, kaikenlaiset väreiksi kelpaavat maa- ja savilajit sekä värjäyksessä käytetyt juuret, hienonnetut ja hienontamattomat, kuten brasilianpuu, sandeli, kurkkumeija, punaväri, okra, umbra, catechu, krapinjuuri y. m. niidenkaltaiset värjäysaineet	»	02
kaikenlaiset lakkavernissat	»	20
Öljyt: hyvänhajuiset	Naula	04
manteli-, oliivi- tai puuöljy sekä keitetty öljy eli maalarivernissa	Leiv.	06
muunlaiset öljyt, paitsi apteekkitavaroihin kuuluvat	»	04
Öljykakut ja niistä valmistetut jauhot	»	01
Muista, tässä ei erittäin mainituista tavaroista, joita laatunsa tai nimityksensä puolesta ei voi katsoa kuuluvan mihinkään tässä taksassa lueteltuihin esineisiin, suoritetaan liikennemaksua	»	04

II. Satamamaksua

suoritetaan:

tulevista laivoista:

laivasta, joka tullikamarin passituksella tekee merimatkan yli Itämeren tai kauvempaa, täydeltä rekisteritonnilta ..... —: 60

laivasta, joka passituksella tekee matkan ainoastaan Suomen- ja Pohjanlahden yli aina Tukholmaan, tonnilta ..... —: 40

laivasta, joka ilman passitusta kulkee kotimaan paikkakuntain välillä, sekä veneistä ja muista aluksista, tonnilta ..... —: 20

Laivasta, joka enemmän kuin yhden vuoden ajan on ollut kaupungin satamassa, suoritetaan lähtiessä ylempänä määrätty satamamaksu kultakin lisävuodelta tai sen osalta.

Laivasta, joka tulee kaupungin satamaan korjattavaksi, maksetaan lähtiessä, jos se vie ainoastaan sen lastin, minkä se tullessaan toi, puoli satamamaksua, mutta jos suurempi tai vähempi osa lastia tänne jätetään tai muuta lastia otetaan, suoritetaan täysi maksu.

ajan mukaan:

höyrylaivasta tai höyrypurresta, joka on kotoisin tästä kaupungista ja jota ilman tullipassitusta käytetään rannikkoliikettä varten maasatamaan taikka hinausta tai venekulkua varten kaupungissa ja sen ympäristössä, laivan purjehduskauden kultakin viikolta, tonnilta ..... —: 15

veneestä tai muusta aluksesta, isommasta tai pienemmästä, joka on kotoisin tästä kaupungista ja pitemmän tai lyhyemmän ajan vuodesta on kiinnitetty kaupungin laituriin tai siltaan, vuodelta (siihen luettuna myöskin maksu numerolaatasta) ..... 1: —

1. Muist. Kun laiva ei ole mittakirjalla varustettu, luetaan:
   1 syli halkoja,
   250 muuraustiiltä,
   10 t:riä suolatavaroita,
   15 t:riä kalkkia,
   36 kuutiojalkaa kiviä tai hiekkaa,
   tai niitä vastaava määrä (120 leiviskää) muita tavaroita — yhdeksi tonniksi.
2. Muist. Satamamaksusta ovat vapaat:
   a) kaikki kruununlaivat;
   b) veneet ja alukset, jotka kuuluvat isompien laivojen varustukseen;
   c) veneet ja alukset alle yhden tonnin kantavuuden;
   d) laivat, jotka purkamatta tai lastaamatta laskevat kaupungin ulkosatamiin; sekä
   e) proomut siinä tapauksessa, ettei niitä kuljeteta kaupungin satama-aluetta ulommaksi.

III. Siltamaksua

suoritetaan, kun kaupungin satama-alueella puretaan tullista vapaita sisääntuotuja alempana mainittua laatua olevia tavaroita riippumatta siitä, käytetäänkö siinä kaupungin rantalaitureita ja siltoja vai ei, taikka kannetaanko vai kuljetetaanko ne; tämä maksu on:

1 sylestä halkoja	—: 10
1 t:ristä viljaa tai suolatavaroita	—: 02
1 t:ristä suoloja tai kalkkia	—: 01
1 parmaasta hiekkaa, multaa tai täyteaineita	—: 20
1 s:n katu- eli harmaata kiveä	—: 20
12 kapp. tasakiviä	—: 04
1,000 kapp. muuraustiiliä	—: 20
1 hirrestä, isommasta	—: 02
1 » pienemmästä (piirusta)	—: 01
1 tusinasta lautoja	—: 02

Siltamaksua ei suoriteta yhtä tonnia vähemmästä lastista.
Alus vastaa siitä, että siltamaksu siinä tuodusta tavarasta tulee suoritetuksi.

IV. Vaakaus-, mittaus-, pakkaus- ja räkäysmaksuja

suoritetaan ainoastaan, kun vaakaus j. n. e. tapahtuu pyynnöstä, kaupungin toimesta; maksut ovat:

a) *Vaakausmaksu*

(satamakonttorin vaa'alla punnittaessa):

eläimenrehusta 1—20 leiviskään, leiviskältä	—: 01
huonekaluista, matkustaja- ja muuttotavaroista, 1—20 leiviskään, leiviskältä	—: 01
muista tavaroista, 1—20 leiviskään, leiviskältä	—: 02

sekä kustakin leiviskästä tai sen osasta, joka menee yli 20, neljäs osa ylempänä mainitusta maksusta; kuin myös
todistuksesta, joka vaaditaan vaakauksesta, erittäin 4 penniä.

b) Mittausmaksu

1 t:ristä viljaa, herneitä, ryynejä, siemeniä tai juurikasveja	—: 04
1 t:ristä suoloja, kivihiiliä tai kalkkia	—: 06

c) Pakkausmaksu

1 t:ristä suolatavaroita	—: 20

d) Räkäysmaksu

1 t:ristä tervaa	—: 15

1. Muist. Vaa'asta ja punnuksista sekä mitta-astioista ei suoriteta mitään maksua.
2. Muist. Mittaajalla on oikeus saada vapaa matka laivaan ja sieltä takaisin, kun se ei ole kaupungin rantalaituriin kiinnitetty. — Mittaajan velvollisuus on täyttää ja pyyhkiä mitta-astiat.

V. Parmausmaksu

on 30 penniä kultakin syleltä halkoja, jotka mittaan pinoamalla mitataan kaupungin rantalaitureilla tai halkojen myyntipaikalla, ja tulee mittauksen tehneen kaupungin parmaajan hyväksi. — Erityistä maksua ei suoriteta käytetyistä parmausmitoista, jotka kaupunki hankkii ja ylläpitää.

Satamakonttori ottaa määrätyn luvun valantehneitä parmaajia, jotka ovat sen katsannon ja valvonnan alaiset ja aina tilattaessa yleisön käytettävissä.

Parmaajalla on lupa käyttää mittauksessa apulaisia, kuitenkin niin, että se tapahtuu hänen vastuullaan ja ilman että apulaisille kannetaan mitään eri korvausta.

VI. Painolastimaksua

suoritetaan kustakin tonnista purettua tai lastattua painolastia	—: 20

VII. Keittohuonemaksu

on maksu oikeudesta käyttää keittohuoneita, joita kaupunki on perustanut merenkulkijoita varten, ja sitä suorittaa jokainen, joka tätä oikeutta tahtoo hyväkseen käyttää, kultakin päivältä	—: 05

Yllämainituista maksuista tuulaakikamari panee maksettavaksi liikennemaksun ja mittausmaksun tavaroista, joita myös käsitellään tullissa, ja ne kannetaan rahatoimikont-

torissa, kun taas kaikki muut maksut lasketaan ja kannetaan satamakonttorissa. — Paitsi asetuksissa määrättyä lukua tulli-ilmoituskirjoja on myöskin tuulaakikonttoriin yksi yhtäpitävä kappale jätettävä.

Tämän taksan mukaan väärin kannettujen maksujen takaisin saamista on tämän oikeuden menettämisen uhalla haettava rahatoimikamarilta yön ja vuoden kuluessa siitä kuin maksu tapahtui.

Kaupunginvaltuusmiehet voivat rahatoimikamariin tehdyn hakemuksen johdosta myöntää alennusta näistä maksuista.

Valtion osallistuminen katuvalaistuksen aiheuttamiin kustannuksiin. Eräs kaupunginvaltuuston vuoden 1876 talousarviota käsiteltäessä asettama valiokunta [1]) oli mainittuna vuonna antanut kaupungin katuvalaistuskustannuksista valtuustolle lausunnon, jossa m. m. oli lausuttu julki se käsitys, että määrättäessä sitä avustusta, joka valtion oli annettava mainittuihin kustannuksiin, oli pohjaksi samaten kuin vuosina 1860—69 pantava valtion ja muiden yleisten rakennusten arvot verrattuina muiden kaupungissa olevien rakennusten arvoon sellaisena, miksi se edelläkäyneessä arvioinnissa oli määrätty. Tällaisen vertailun aikaansaamiseksi ja koska kaikki muut kaupungissa olevat rakennukset paitsi kunnan omia vähää aikaisemmin oli arvioitu vuoden 1875 kunnallistaksoitusta varten, valtuusto senjälkeen oli kehoittanut [2]) maistraattia antamaan arvioida kaikki kunnan omistamat talot ja rakennukset samojen perusteiden mukaisesti, joita oli sovellettu mainitun vuoden kunnallistaksoituksessa, ja maistraatti oli myöhemmin lähettänyt [2]) valtuustolle pyydetyn arvion.

Sitten kun läänin kuvernööri kumoten [3]) kaupungissa olevien valtion rakennusten taksoituksen, josta valtion puolesta oli valitettu, oli vapauttanut valtion velvollisuudesta maksaa kaupungissa kunnallisveroja eikä valtio siis tässä muodossa tulisi ottamaan osaa katuvalaistuskustannuksiin, valiokunta antoi lopullisen mietinnön [4]) ynnä ehdotuksen asiasta Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen tehtäväksi anomukseksi. Kysymyksen aikaisempien vaiheiden selostuksen jälkeen anomusehdotuksessa huomautettiin, että kiinteistöistä suoritettavien veroäyrien kokonaismäärä vuoden 1875 taksoitusluettelossa nousi 8,245:een, ja näistä 846 tuli valtion ja muiden yleisten kiinteistöjen osalle. Valtion maksettavaksi pannut veroäyrit vastasivat siis vuonna 1875 taksoitusluettelon mukaan ainoastaan runsasta kymmenettäosaa näiden veroäyrien kokonaismäärästä kaupungissa. Mutta paitsi että monille viimeksi mainituista kiinteistöistä oli määrätty aivan liian alhainen arvo, varsinkin jos otettiin huomioon niiden edullinen asema ja huoneiden osittain huomattava suuruus, ei melkoinen osa yleisistä rakennuksista lainkaan sisältynyt taksoitusluetteloon. Tällaisia rakennuksia olivat päävartio, rahapaja, lääninvankila, Turun kasarmi, meriekipaasin kasarmi, venäläinen sotilassairaala ja sen invaliidikasarmit, venäläiset muonamakasiinit, kaikki kirkot ja eräät kirkkoherranvirkatalot, venäläinen Aleksanterinkymnaasi, katolinen koulu ja yliopiston tähtitieteellinen observatorio. Näiden lisäksi olivat myöhemmin tulleet polyteknillinen koulu, reaalilyseo, kaartin maneesi sekä lapsenpäästölaitoksen ja patologisen laitoksen rakennukset. Nämä rakennukset eivät tosin poikkeuksetta kuuluneet Suomen valtiolle, mutta ne sisältyivät kaikki vuosien 1860—69 katuvalaistuskustannuksia järjesteltäessä vahvistettuun ryhmään »rakennukset, jotka rakennetaan tai ylläpidetään valtion varoilla, Venäjän valtion, Suomen pankin ja Aleksanterin-yliopiston rakennukset ja laitokset sekä kaikki kaupungissa olevat kirkot mukaan luettuina», eikä niitä

[1]) Ks. s. 58 ja 59. — [2]) S:n s. 166. — [3]) S:n s. 270. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

siis yleisten ja yksityisten rakennusten arvojen keskinäisessä vertailussa suinkaan ollut jätettävä syrjään. Näin ollen tuntui siltä kuin ei valtion ja yksityisten talojen ja rakennusten välillä aikaisemmin vallinnut suhde olisi mainittavassa määrin muuttunut, minkä vuoksi puheena oleva valtion avustus näytti olevan säilytettävä suunnilleen samansuuruisena kuin se oli ollut vuosina 1860—69. Katuvalaistuksen aiheuttamat kustannukset olivat vuonna 1875 nousseet yhteensä 51,122: 37 markkaan ja vuonna 1876 51,161: 35 markkaan. — Lopuksi valiokunta ehdotti anottavaksi, että valtio vuosilta 1875 ja 1876 sekä vastedes suorittaisi viidennen osan kaupungin katuvalaistuskustannuksista, ja kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) ehdotuksen sellaisenaan.

Myöhemmin siviilitoimituskunta ilmoitti, että senaatti oli lähettänyt Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen anomuksen, että senaatti valtuutettaisiin yleisistä varoista suorittamaan kaupungille kysciseen tarkoitukseen 10,000 markan vuotuinen avustus vuodesta 1875 lähtien vuoteen 1880 asti, sekä samalla antanut läänin kuvernöörille tehtäväksi määrätä kaupunginvaltuuston ennen vuoden 1879 loppua antamaan asiasta uuden ehdotuksen, jota laadittaessa laskuperusteeksi oli otettava rakennusten pituus valaistun kadun varrella. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto antoi [2]) rahatoimikamarille tehtäväksi aikanaan esittää valtuustolle asiaa koskevan ehdotuksen.

Irtaimiston y. m. myynti. Maistraatti ilmoitti, että sen toimesta kaupunginvaltuuston vuonna 1876 antaman tehtävän [3]) mukaisesti oli huutokaupalla myyty [4]) kaupungin omistamaa kulunutta tai tarpeetonta irtaimistoa sekä eräs vanha, lahonnut proomu yhteensä 107: 38 markasta.

Hevosten osto palolaitoksen tarpeisiin. Palotoimikunta oikeutettiin [5]) tehdystä anomuksesta hankkimaan palolaitokselle kaksi uutta hevosta, joiden oston aiheuttamat kustannukset, ellei niitä voitu suorittaa palolaitoksen arvaamattomiin tarpeisiin varatuista määrärahoista, oli otettava kaupunginkassasta.

Veneen hankkiminen poliisikamarille. Kaupunginvaltuusto myöntyi [6]) poliisikamarin tekemään ja maistraatin puoltamaan anomukseen veneen hankkimisesta kamarin tarpeisiin, ja antoi päätöksen täytäntöönpanemisen maistraatin tehtäväksi.

Korvauksen suorittaminen työ- ja vaivaistalon sairaalarakennusta varten tarvittavasta hiekasta. Työ- ja vaivaistalon sairaalarakennuksen rakennustoimikunta anoi, että rakennuksen urakoitsijalle, arkkitehti C. Th. Höijerille myönnettäisiin 1,125 markan suuruinen korvaus 1,500 kuormasta rakennusta varten hankittua hiekkaa, jota ei, kuten rakennuksen kustannusarviota laadittaessa oli otaksuttu, ollut saanut ottaa kaupungin maalta. Rahatoimikamarin saatua [7]) asian käsiteltäväkseen kaupunginvaltuusto sen ehdotuksesta myöntyi [8]) toimikunnan anomukseen.

Ennakon myöntäminen vesijohtotöiden korvauksesta. Sitten kun insinööri R. Huber Kontinental Vattenverks Aktiebolaget Neptunin asiamiehenä oli v. t. vesijohtohallitukselta anonut, että yhtiölle myönnettäisiin 40,000 markan ennakko sille vesijohdon käytöstä, hoidosta ja ylläpidosta tulevasta korvauksesta, kaupunginvaltuusto hallituksen ehdotuksesta päätti [9]) myöntyä anomukseen siten, että ennakko maksettaisiin heinä—marraskuussa suorittamalla 8,000 markkaa ynnä 6 %:n mukainen korko jokaisen kuukauden päättyessä,

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 5 §. — [2]) S:n 28 p. marrask. 6 §. — [3]) Ks. s. 137 ja 171. — [4]) Valt. pöytäk. 24 p. lokak. 7 §. — [5]) S:n 15 p. kesäk. 12 §. — [6]) S:n 14 p. elok. 26 §. — [7]) S:n 24 p. lokak. 5 §. — [8]) S:n 11 p. jouluk. 4 §. — [9]) S:n 22 p. kesäk. 10 §.

kuitenkin siten, että jos vesijohto valmistui aikaisemmin, silloin maksamatta oleva ennakkomäärä oli vähennettävä viimeisestä kuukausikorvauksesta.

Myöhemmin mainitun yhtiön johtaja R. Herbig anoi, että vaikkakaan vesijohto vielä ei ollut täysin valmis, hänelle maksettaisiin kaupungin ja yhtiön välisen sopimuksen [1]) mukaan töiden päättyessä maksettavaksi erääntyvä määrä, 100,000 markkaa. Lähetettyään [2]) tämänkin asian v. t. vesijohtohallitukseen kaupunginvaltuusto sen ehdotuksesta epäsi [3]) anomuksen.

Lisämääräraha kaduntasoitustöitä varten. Rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto myönsi [4]) enintään 2,780 markan lisäyksen vuoden talousarvioon Pikku Roobertinkadun ja Tarkk'ampujankadun välisen Korkeavuorenkadun osan tasoitusta varten merkittyyn määrärahaan.

Avustuksen myöntäminen osakeyhtiölle Nya teaterhus aktiebolaget. Viitaten kaupunginvaltuuston lausuntoon [5]), että kaupungin olisi jollakin tavalla avustettava uutta teatteria, Nya teaterhus aktiebolaget-yhtiö anoi valtuustolta, että teatterille toistaiseksi myönnettäisiin 3,000 markan vuotuinen avustus. Valtuusto epäsi [6]) anomuksen.

Kasvatusavustuksen myöntäminen oikeuspormestari C. A. Öhrnbergin lapsille. Kymmenen kaupunginvaltuutetun tekemän esityksen 1,600 markan suuruisen eläkkeen myöntämisestä edesmenneen oikeuspormestarin, hovioikeudenasessori C. A. Öhrnbergin leskelle ja lapsille kiitollisuuden osoitukseksi pormestari Öhrnbergin kaupungille tekemistä suurista palveluksista ja siitä ansiokkaasta toiminnasta, jonka hän oli siellä suorittanut tuomarina, kaupungin hallituksen jäsenenä ja valtiopäiväedustajana, valtuusto lähetti [7]) talousarviovaliokuntaan. Valiokunta ehdotti [8]) sen johdosta puolestaan, että ehdotetuksi tunnustukseksi pormestari Öhrnbergin työlle hänen kuolinpesälleen annettaisiin kertakaikkinen 7,000 markan lahjapalkkio. — Asiaa esiteltäessä vuoden 1878 talousarvion käsittelyn yhteydessä valtuusto päätti [9]) eväten nämä molemmat ehdotukset myöntää pormestari Öhrnbergin kahdelle lapselle, pojalle ja tyttärelle, vuotuista kasvatusavustusta 600 markkaa kummallekin nostettavaksi, kunnes he olivat täyttäneet 21 vuotta, kuitenkin siten, että jos tytär sitä ennen meni avioliittoon, hänen avustuksensa silloin lakkasi.

Evätty avustusanomus. Edesmenneen huutokauppakamarin vasaramiehen F. Wickströmin lesken S. Wickströmin maistraatille tekemän avustusanomuksen, jota maistraatti oli puoltanut, kaupunginvaltuusto epäsi [10]).

Evätty eläkeanomus. Edesmenneen kunnallisraatimies C. W. Cadeniuksen lesken, rouva A. H. Cadeniuksen maistraatille esittämän ja maistraatin puoltaman anomuksen, että hänelle ja hänen turvattomalle tyttärelleen M. Th. Cadeniukselle myönnettäisiin eläke, kaupunginvaltuusto lähetti [11]) talousarviovaliokuntaan, jonka epäävän lausunnon [8]) mukaisesti valtuusto sen epäsi [9]).

Klara Wilhelmina Törmälän rahaston hallinto. Kansakoulunopettajatar K. W. Törmälä, joka oli kuollut vuonna 1876, oli suullisella jälkisäädöksellä määrännyt osan jälkeensä jättämäänsä omaisuutta »Helsinkiin perustettavan uskollisten, iäkkäiden palvelijattarien kodin pohjarahastoksi». Maistraatti oli tämän johdosta rahaston puolesta antanut valvoa testamentin ja huolehtia rahaston oikeudesta jäämistön jaossa, jossa rahaston osalle oli tullut 15,568: 32 markkaa. Tämän ilmoittaen maistraatti jätti kaupunginvaltuuston päätettä-

[1]) Ks. s. 17 ja seur. — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 21 §. — [3]) S:n 11 p. jouluk. 11 §. — [4]) S:n 11 p. huhtik. 15 §. — [5]) Ks. s. 272. — [6]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 7 §. — [7]) S:n 28 p. marrask. 23 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [9]) Valt. pöytäk. 31 p. jouluk. 1 §. — [10]) S:n 28 p. marrask. 5 §. — [11]) S:n 11 p. jouluk. 14 §.

väksi, miten ja kenen rahastoa oli hallittava sekä milloin ja miten se tulisi testamentinsaajain hyväksi. Pääasiallisesti maistraatin ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti[1]), että kaupungin rahatoimilaitos ottaisi puheena olevat varat hallittavakseen ja pantavaksi korkoa kasvamaan, kunnes kansakoulunopettajatar Törmälän lahjoituksen tarkoitus voitiin toteuttaa, ja määräsi, että rahatoimikonttorin tuli tehdä tili rahaston käytöstä samalla kuin kaupunginkassasta, minkä lisäksi rahatoimikamarin jokaisen vuoden alussa tuli antaa valtuustolle ilmoitus rahaston tilasta.

H. Borgströmin n. s. uudisrakennusrahaston korkojen käyttäminen. Suunnitellun puutarhayhdistyksen toimikunta oli rahatoimikamarilta anonut, että se maanparannusten, istutusten y. m. suorittamiseen Töölön puiston n. s. keisaripaviljongin ympäristössä saisi käyttää kauppaneuvos H. Borgströmin puutarhayhdistyksen hyväksi lahjoittaman n. s. uudisrakennusrahaston vuoden 1876 korot, määrältään 750 markkaa. Ottaen huomioon, että toimikunnan ilmoituksen mukaan kauppaneuvos Borgström itse oli tätä ehdottanut, kamari puolsi anomusta ehdoin, että toimikunta antoi tarkemman selvityksen lahjoittajan suostumuksesta kyseisten korkovarojen käyttämiseen ilmoitettuun tarkoitukseen sekä tarpeellisen takauksen varain suorittamisesta takaisin rahastoon 5 %:n koroin. Sitten kun asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuustolle oli todettu toimikunnan tehneen anomuksensa lahjoittajan aloitteesta, valtuusto myöntyi[2]) siihen ehdoin, että toimikunta vastedes, niin pian kuin se kävi päinsä, korvasi korkomäärän mainitulle rahastolle ilman että toimikunnalta kuitenkaan oli vaadittava takausta tai muuta vakuutta.

Kaupungin vuoden 1878 meno- ja tuloarvio. Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle laatimansa »erikoisehdotuksen Helsingin kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1878»[3]). Ehdotukseen liittyi seikkaperäinen perustelu sekä rahatoimikamarin laatima talousarvioehdotus ynnä erinäisiä muita kamarin maistraatille antamia asiakirjoja. Valtuusto lähetti[4]) asian valiokuntaan, johon tulivat vtt Westermarck, Malmgren, Brummer, Florin, Hjelt, Tallgrén ja Lindfors.

Valiokunta antoi kaksi mietintöä, joista toinen[5]) koski maistraatin edellä mainittua talousarvioehdotusta, toinen[6]) erinäisiä muussa yhteydessä sen valmisteltavaksi annettuja määrärahakysymyksiä, jotka niinikään koskettelivat talousarviota. Ensiksi mainitussa mietinnössä valiokunta samalla kuin se ehdotti pienehköjä muutoksia tehtäväksi erinäisiin meno- ja tuloeriin esitti erään raha-asialliselta kantavuudeltaan tärkeämmän muutosehdotuksen, joka koski vuoden 1877 arvioitua käytettäväksi jäävää säästöä. Tämä säästö, jonka maistraatti oli merkinnyt 329,029: 55 markaksi, oli valiokunnan mielestä oikeastaan aivan virheellinen, koska oli osoittautunut, että vesijohtolaitosta varten lainattuja, mutta toistaiseksi tähän tarkoitukseen käyttämättömiä varoja vuosina 1876 ja 1877 oli käytetty juokseviin menoihin ilman että menosääntöä oli rasitettu vastaavalla menoerällä. Valiokunta lausui mielipahansa ja hämmästyksensä siitä, että sen sijaan että olisi esitetty tämä asiaintila kaupunginvaltuustolle oli turvauduttu tilapäiseen apukeinoon, johon ei ollut sanallakaan viitattu talousarvioehdotuksen perusteluissa. Oikaistakseen tämän virheen valiokunta oli lisännyt menoarvioehdotuksen loppuun 524,000 markan suuruisen erän, joka vastasi vesijohtolainasta käyttämättä olevaa määrää, josta

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 15 §. — [2]) S:n 27 p. maalisk. 2 §. — [3]) Painettu ilman järjestysnumeroa. — [4]) Valt. pöytäk. 11 p. jouluk. 2 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19. — [6]) S:n n:o 20.

rahatoimikonttorin oli vastattava, ja tuloarvioehdotukseen 288,080 markan suuruisen määrän, joka oli laillisesti käytettävissä vesijohtomenoihin. Pääasiallisesti näiden, mutta osaksi eräiden muidenkin valiokunnan ehdottamien muutosten vaikutuksesta tuloarvioehdotuksen viimeinen erä, »lisäksi tarvittava määrä», oli kohonnut 269,339: 43 markkaa. Tämän erän kokonaismäärästä, joka valiokunnan ehdotuksen mukaan oli 964,339: 44 markkaa, valiokunta katsoi 339,944 markkaa olevan hankittava lainaamalla ja loput eli 624,395: 44 markkaa verotuksella.

Kaupunginvaltuuston talousarviota käsiteltäessä [1]) vahvistaman vuoden 1878 meno- ja tulosäännön loppusummat olivat seuraavat:

Menot.

I.	Korot ja pääomanlyhennykset	Smk	35,417: 98
II.	Raastuvanoikeus, maistraatti ja kaupunginvaltuusto	»	126,280: 83
III.	Rahatoimikamari ja sen alaiset laitokset	»	97,478: 56
IV.	Katuvalaistus	»	62,920: 82
V.	Palolaitos	»	63,768: 10
VI.	Poliisi- ja vankeinhoito	»	127,460: —
VII.	Terveyden-, sairaan- ja vaivaishoito	»	129,571: 48
VIII.	Opetuslaitokset	»	112,566: 66
IX.	Kaupungin yleiset rasitukset	»	344,594: 37
X.	Rakennukset ja yleiset työt	»	479,735: —
XI.	Sekalaista	»	29,800: —
XII.	Kaupungin vesijohto	»	318,080: —
Vesijohtolainasta käyttämättä olevia varoja		»	524,000: —
Nostamaton määräraha		»	19,545: 58
		Yhteensä Smk	2,471,219: 38

Tulot.

I.	Vuoden 1877 arvioitu säästö	Smk	328,707: 90
II.	Korkoja	»	16,781: 51
III.	Tontinlunastusmaksuja	»	75,000: —
IV.	Kaupungin kiinteä omaisuus	»	105,930: 61
V.	Tonttiveroja	»	1,612: 20
VI.	Tuloa tuottavat oikeudet	»	324,459: —
VII.	Sekalaista	»	24,757: 24
VIII.	Valtion avustukset	»	321,680: —
IX.	Kaupungin vesijohto	»	318,080: —
Lisäksi tarvittava määrä		»	954,210: 92
		Yhteensä Smk	2,471,219: 38

Vuoden 1877 talousarvioon verraten vuoden 1878 vahvistettu talousarvio osoittaa joukon muutoksia, joista muutamia seuraavassa lyhyesti kosketellaan.

Menosääntö. Ensimmäiseen pääluokkaan, Korot ja pääomanlyhennykset, merkityt määrärahat vähenivät 6,839: 86 markkaa, pääasiallisesti sen johdosta,

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. jouluk. 1 §.

että Mejlansin tilan kauppahinnan ynnä sen korkojen aiheuttama 10,600 markan suuruinen erä jäi pois, jota vastoin joitakin pienehköjä eriä erinäisten lahjoitusrahastojen korkoja tuli lisäksi. — Toisessa pääluokassa, Raastuvanoikeus, maistraatti ja kaupunginvaltuusto, oli havaittavissa 4,800 markan vähennys, joka aiheutui siitä, että joitakin virkoja oli avoinna ja viransijaisten hoitamina; uusi 1,200 markan erä oli osoitettu edesmenneen oikeusraatimies C. A. Öhrnbergin lasten kasvatusavustuksia [1]) varten. — Kolmannen pääluokan, Rahatoimikamari ja sen alaiset laitokset, kokonaissumma osoitti 8,928: 33 markan lisäystä, joka pääasiallisesti aiheutui palkkaetujen muutoksista. Rahatoimikamarin kanslian 12,000 markan suuruisen yhteismäärärahan sijaan merkittiin 2,000 markan palkkionkorotus puheenjohtajalle (aikaisempi palkkio 3,000 markkaa), korvauksiksi ja palkkioiksi kamarin jäsenille 4,000 markkaa, sihteerin palkkaamiseksi [2]) 4,000 markkaa sekä kanslia-apulaista ja vartijapalveluskuntaa sekä kulunkeja varten 3,000 markkaa. Rahatoimikamarin konttorin kohdalle tuli lisäksi kamreerinapulaisen palkkio viideltä kuukaudelta, 2,000 markkaa, sekä konttorikirjurin kalliinajanlisäys, 400 markkaa. Tuulaakikamarin kohdalla alennettiin mittarinpalkkiomääräraha 6,000 markasta 3,000 markkaan, satamakonttorin menosäännössä satamakirjanpitäjän palkkio aleni [2]) 6,525 markasta 4,100 markkaan ja 930 markan suuruisen parmaajanpalkkioerän sijaan tuli [3]) 1,000 markkaa, nim. kahdelle pakkaajalle ja runsijalle palkkiota kummallekin 400 markkaa ja parmaajainvanhimmalle 200 markkaa. Tärkein muutos rakennuskonttorin menosäännössä oli kaupungininsinöörin palkan korotus [4]) 3,750 markasta 7,600 markkaan (matkarahat mukaan luettuna); sen ohessa merkittiin [5]) avustavan insinöörin palkkio, 3,600 markkaa, puutarhurin kalliinajanlisäys, 600 markkaa, ja yhden uuden puistonvartijan palkkio, 720 markkaa (ynnä vapaa asunto). — Neljännen pääluokan, Katuvalaistus, summaa korotettiin 3,322: 33 markkaa, etupäässä tärpättilyhtyvalaistuksen lisäämisen [6]) johdosta. — Viides pääluokka, Palolaitos, osoitti vähennystä 33,683: 50 markkaa, mikä johtui osin siitä, että palotornien korjausmäärärahat, 14,000 markkaa, ja poliisilaitokselle yövahdinkulusta suoritettu korvaus, 15,300 markkaa, jäivät pois, osin siitä, että palotallin halkoja sekä heiniä ja olkia varten merkittiin pienemmät määrärahat, koska näiden tarvikkeiden hintain oletettiin alenevan; hevosten ostoa varten tuli lisäksi 800 markan suuruinen määräraha. — Kuudennen pääluokan, Poliisi- ja vankeinhoito, asetelmaa muutettiin siten, että tähän pääluokkaan merkittiin yksityiskohtaiset tiedot poliisilaitoksen menojen suorittamiseksi varatuista palkka- ja kaikista muista määrärahoista, jota vastoin vuoden 1877 talousarvioon oli sisältynyt ainoastaan yleinen määräraha »avustusta poliisilaitosta varten» (vuodeksi 1877 29,960 markkaa) sekä erinäisiä vuokramäärärahoja, yhteensä 2,000 markkaa. Tämän mukaisesti merkittiin yhdeksänteen osastoon tulopuolelle poliisilaitoksen valtionapu (ks. alemp.). Kun tämän määrä, 73,280 markkaa, vähennettiin kuudennen pääluokan menojen kokonaismäärästä, 120,940 markasta, tekivät kaupungin poliisihoidon ylläpitämistä varten myöntämät määrärahat 47,660 markkaa. Tässä pääluokassa mainittujen tarkoitusten aiheuttamat menot osoittivat siis, koska kaupunginvankilan määrärahat pysyivät muuttumattomina, 15,700 markan todellista lisääntymistä, vaikkakin lisäys näennäisesti oli 88,980 markkaa. — Seitsemännessä pääluokassa, Terveyden-, sairaan- ja vaivaishoito, oli todettavissa 27,841: 48 markan

[1]) Ks. s. 294. — [2]) S:n s. 273. — [3]) S:n s. 291. — [4]) S:n s. 276. — [5]) S:n s. 275. — [6]) S:n s. 264.

vähennys, joka pääasiallisesti aiheutui siitä, että aikaisemmat työ- ja vaivaistalon korjaus-, kalusto- ja sisustustyömäärärahat, yhteensä 12,000 markkaa, väliaikaisen kuumesairaalan määrärahat, yhteensä 5,750 markkaa, sekä 10,000 markan määräraha ylimääräistä sairaanhoitoa varten, jäivät pois ja vaivaishoidon arvaamattomiin tarpeihin ja sekalaisiin menoihin merkittiin 10,000 markasta 6,000 markkaan alennettu määräraha. Sitävastoin lisättiin tähän pääluokkaan eräitä määrärahoja, yhteensä 1,000 markkaa, uutta terveyslautakuntaa varten vuoden 1878 jälkipuoliskoksi, samoinkuin palkankorotukset samalta ajalta kaupunginlääkärille ja alueläkäreille, yhteensä 6,000 markkaa; edellisen vuosipalkka oli uuteen palkkasääntöön merkitty [1]) 7,000 markaksi, molempien jälkimmäisten 3,000 markaksi. — Kahdeksannen pääluokan menojen kokonaismäärä lisääntyi 19,006: 66 markkaa. Uusi oli täällä 13,450 markan suuruinen erä kansakoulujen opettajiston palkanlisäyksiä varten, mikä erä merkittiin [2]) menosääntöön ehdotetun henkilökunnan palkankorotuksen hyväksymisen varalta; erinäiset muut muutokset johtuivat siitä, että kansakoulujen naispuolisista opettajavoimista oli poistunut kaksi vakinaista opettajatarta, jota vastoin oli tullut lisäksi kolme ylimääräistä ja kolme avustavaa opettajatarta. — Yhdeksäs pääluokka, Kaupungin yleiset rasitukset, osoitti majoituskustannusten kohoamisen johdosta lisäystä 22,761: 56 markkaa. Majoituskustannusten lisääntyminen johtui osaksi jonkin verran korotetusta [3]) huoneiden ja muiden luontoisetujen rahakorvauksesta y. m., osin ja ensi sijassa (13,148 markkaa) vuokralle otettujen huoneistojen aiheuttamien kustannusten kohoamisesta. Myöskin pari pienehköä palkankorotusta [4]) esiintyi majoitustoimikunnan menosäännössä. — Kymmenennessä pääluokassa, Rakennukset ja yleiset työt, kaupunginvaltuusto hyväksyi ainoastaan maistraatin talousarvioehdotuksen loppusumman, 479,735 markkaa, joka 265,135: 33 markalla ylitti vuoden 1877 talousarvion vastaavan määrän; sen jakaminen eri menoerien kesken siirrettiin sensijaan valtuuston vuoden 1878 ensimmäiseen kokoukseen. Tämän pääluokan menoarvioehdotuksen tärkeimmistä eristä mainittakoon 41,700 markkaa Rautatientorin kiveämistä varten [5]), yhteensä 181,969 markkaa useiden uusissa kaupunginosissa olevien katujen tasoitusta varten [6]), 60,000 markkaa rantalaiturin ja kalastajasataman järjestämiseksi Katajanokalle [5]), 9,900 markkaa kaupungille kuuluvan Lapinlahdenkadun osan kiveämistä varten [6]), yhteensä 27,375 markkaa erinäisten katujen alle tulevia kanavia varten, 19,000 markkaa työ- ja vaivaistalon rakennusten laudoittamiseen ja aitaamiseen sekä 11,600 markkaa satamiin asetettavia varppauspoijuja varten [7]); vuoden 1877 menosääntöön sisältyneistä suurehkoista menoeristä olivat sensijaan jääneet pois 14,000 markan määräraha vesijohdon johtamiseksi muutamiin kaupungin taloihin samoinkuin yhteensä 36,135: 77 markkaa maihinlasku- ja lastaussiltojen korjauksia varten sekä yhteensä 66,000 markkaa katujen tasoitustöihin. — Yhdennentoista pääluokan, Sekalaista, menojen kokonaismäärä lisääntyi 5,000 markkaa, minkä verran verotusvarojen poistoa korotettiin. — Kahdestoista pääluokka, Kaupungin vesijohto, osoitti menojen lisäystä 197,080 markkaa. Ensi sijassa tämän lisäyksen aiheuttivat 60,000 markan määräraha vesijohdon valmistumisen urakkasummasta, 100,000 markan määräraha, joka oli suoritettava Osakeyhtiö Neptunille siinä tapauksessa, että vesijohtotyö valmistui vuonna 1878, sekä 36,000 markan määräraha vesijohdon ulottamiseksi lapsenpäästölaitokseen [8]). Lisäksi mer-

[1]) Ks. s. 310. — [2]) S:n s. 274. — [3]) S:n s. 272. — [4]) S:n s. 277. — [5]) Ks. s. 257. — [6]) S:n s. 216. — [7]) S:n s. 265. — [8]) S:n s. 262.

kittiin uusia palkkioita 2,400 markkaa v. t. vesijohtohallituksen insinöörille [1]) ja 480 markkaa sen sihteerille sekä käyttökustannukset jonkin verran korotettuina; johtotyömääräraha sensijaan aleni 12,000 markasta 9,000 markkaan. — Kahdennentoista pääluokan jälkeen merkittiin talousarviovaliokunnan edellä mainitun ehdotuksen mukaisesti uusi 524,000 markan suuruinen erillinen menoerä, joka vastasi kaupungin vesijohtolainasta käyttämättä olevia varoja. — Myöskin menosääntöön viimeiseksi merkitty erä, työ- ja vaivaistalon lisärakennusta sekä uutta kansakoulutaloa varten myönnetty 19,545: 58 markan suuruinen nostamaton määräraha, oli uusi.

Tulosääntö. Ensimmäiseen osastoon, Vuoden 1877 arvioitu säästö, merkittiin: velkakirjoja 90,412: 52 markkaa, viertotieobligatioita 56,400 markkaa, lahjoitus- y. m. obligatioita 127,539 markkaa, vesijohtolainasta nostamatta olevia varoja 100,000 markkaa, osakkeita 32,000 markkaa ja käteistä joulukuun 31 p:nä 1877 100,000 markkaa eli yhteensä 506,351: 52 markkaa. Tästä määrästä vähennettiin erikoisiin tarkoituksiin lahjoitetut varat, 177,643: 62 markkaa; loppuosa, 328,707: 90 markkaa, oli 301,050: 90 markkaa suurempi vastaavaa, toisella tavalla laskettua määrää vuoden 1877 talousarviossa. — Toinen osasto, Korot, jotka nekin olivat lasketut toisin kuin vuoden 1877 talousarviossa, osoitti 7,910: 63 markan lisäystä. — Kolmannessa osastossa, Tontinlunastukset, korotettiin arvioitua määrää 25,000 markkaa. — Neljäs osasto, Kaupungin kiinteä omaisuus, osoitti 9,283: 45 markan suuruista tulojen vähennystä, pääasiallisesti johtuen vuokramaksuista, joiden rakennettujen tai rakentamattomien maa-alueiden sekä ravintolain osalta arvioitiin alenevan 6,371: 79 markkaa ja tonttien osalta 2,950 markkaa. Tähän osastoon tuli lisäksi toisaalta 1,700 markan tuloerä heinänteko-oikeudesta Töölön puistossa. — Viidenteen osastoon, Tonttiverot, ei tehty mitään muutosta. — Kuudennessa osastossa, Tuloa tuottavat oikeudet, kokonaissumma aleni 1,581 markkaa. Suurin vähennys, 90,000 markasta 79,500 markkaan, kohdistui tuulaakiin, toinen, 8,000 markasta 6,800 markkaan, sakkoihin; suurin lisäys taas oli havaittavissa liikenne-, satama-, vaakaus- y. m. maksuissa, joiden yhteismäärä kohosi 202,380 markasta 213,975 markkaan. — Seitsemäs osasto, Sekalaista, osoitti 20,380: 67 markan lisäystä. Ensi sijassa tämän lisäyksen aiheutti eräs 18,000 markan suuruinen uusi erä, ennakolta maksettujen valtiopäiväkustannusten korvaus [2]); muita uusia eriä olivat köyhäin ylläpidosta ja kirjalainoista saatavat korvaukset, jotka arvioitiin edellinen 1,600 markaksi ja jälkimmäinen 500 markaksi. — Kahdeksannen osaston, Valtion avustukset, kokonaissumma kohosi 113,887: 35 markkaa, mistä 73,280 markkaa vastasi edellä (menosäännön kuudennen pääluokan kohdalla) mainittua poliisilaitoksen valtionapua ja 40,000 markkaa katuvalaistuskustannuksiin vuosiksi 1875—78 saatavaksi edellytettyä valtionapua [3]), 10,000 markkaa vuotta kohden. — Yhdeksännessä osastossa, Vesijohtolaitos, erä Vedenkulutus kohosi 15,000 markasta 30,000 markkaan ja vesijohtolainasta suoritettava avustus talousarviovaliokunnan ehdotuksen mukaisesti 106,000 markasta 288,080 markkaan, joten tämän osaston summa lisääntyi 197,080 markkaa. — Näiden muutosten johdosta sekä koska vuoden 1877 tulosääntöön sisältynyt 57,000 markan suuruinen osasto »Kaupungille takaisin suoritettavia ennakkomaksuja» kokonaan poistettiin, kohosi lisäksi tarvittava määrä vuoden 1877 talousarvioon verraten 483,149: 85 markkaa eli 954,210: 92 markkaan, mikä määrä oli talousarviovaliokunnan ehdottamaa 10,128: 52 markkaa pienempi.

[1]) Ks. s. 313. — [2]) S:n s. 273. — [3]) S:n s. 293.

Tämän tarvittavan määrän kaupunginvaltuusto talousarviovaliokunnan ehdotuksen mukaisesti määräsi hankittavaksi siten, että pienehkö osa siitä saataisiin ottamalla uusi laina ja suurempi osa verotuksella. Lainamäärä vahvistettiin samalla 350,000 markaksi ja verotettava määrä 604,210: 92 markaksi, mikä viimeksi mainittu oli vuoden 1877 vastaavaa määrää 133,149: 85 markkaa suurempi. Tarkemman päätöksen lainan ottamistavasta ja -ehdoista valtuusto päätti tehdä myöhemmin.

Rahatoimikamarin talousarvioehdotuksensa yhteydessä laatiman luettelon vuonna 1878 lunastettavaksi luovutettavista vuokratonteista kaupunginvaltuusto pani pöydälle, kunnes se oli ehtinyt tarkemmin käsitellä menosäännön kymmenenteen pääluokkaan sisältyviä yleisiä töitä. Samaan ajankohtaan siirrettiin joidenkin talousarviovaliokunnan esittämien, eräitä yleisiä töitä koskevien ehdotusten käsittely.

Kaksi talousarvion käsittelyssä tehtyä ehdotusta, joista toinen, vtn Ignatiuksen tekemä, koski komitean asettamista tutkimaan, mitkä kaupungin menot viime aikoina olivat lisääntyneet ja mistä syystä sen tulot olivat osin vain vähässä määrin lisääntyneet, osin vähentyneetkin, toinen, vtn Borgin tekemä, korotetun valtionavun anomista kansakouluille, kaupunginvaltuusto niinikään pani pöydälle, molemmat vuoden 1878 ensimmäiseen kokoukseen.

C. Muut asiat.

Ilmoitus raastuvanoikeuden kokouksista. Raastuvanoikeus ilmoitti alkavansa vuoden varsinaiset kokoukset tammikuun 19 p:nä samana päivänä pidetyn jumalanpalveluksen jälkeen. Ilmoitus ei antanut [1]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Kaupunginvaltuuston osallistuminen Johan Ludvig Runebergin hautajaisiin. Samalla kuin kaupunginvaltuuston pöytäkirjaan merkittiin, että valtuusto ylimääräisessä kokouksessa tehdyn päätöksen mukaisesti oli in corpore ollut saapuvilla Johan Ludvig Runebergin hautajaisissa Porvoossa toukokuun 12 p:nä, valtuusto päätti [2]) määrätä kaupunginkassasta maksettavaksi kunnan puolesta haudalle lasketusta laakeriseppeleestä sekä raatihuoneen koristamisesta hautajaispäivänä aiheutuneet kustannukset.

Katsaus kaupunginvaltuuston toimintaan vuonna 1876. Vuoden 1876 puheenjohtaja, vt. Mechelin, esitti [3]) laatimansa kirjallisen katsauksen kaupunginvaltuuston ja valiokuntain työhön mainittuna vuonna.

Kunnallisasetuksen muutosehdotus. Vakinainen valmisteluvaliokunta oli vuonna 1876 antanut [4]) kaupunginvaltuustolle lausunnon vtn Calamniuksen tekemästä ehdotuksesta, että valtuusto Hänen Keisarilliselta Majesteetiltaan anoisi sellaista muutosta kaupunkien kunnallisasetukseen, että valtuutetuille joko saisi valita varamiehet tai että pienempi osa heistä kuin kaksi kolmannesta julistettaisiin päätösvaltaiseksi. — Lausunto, jonka valtuusto otti käsiteltäväkseen vuonna 1877, päättyi ehdotukseen, että valtuusto esittäisi vähää aikaisemmin valituille Helsingin kaupungin valtiopäivämiehille kunnioittavan kehoituksen, että he porvarissäädyssä tekisivät säätyesityksen, jossa anottaisiin, että kokoontuville valtiopäiville annettaisiin esitys asetukseksi, joka sisältäisi erinäisiä lisäyksiä kunnallisasetukseen. Näiden lisäysten tulisi

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 15 §. — [2]) S:n 29 p. toukok. 27 §. — [3]) S:n 12 p. tammik. 1 §. — [4]) Ks. s. 177.

sisältää määräykset, että jokaisessa kaupungissa, missä kunnan päätösoikeus oli uskottu kaupunginvaltuutetuille, heille oli valittava valtuutettujen puolta määrää vastaava luku varamiehiä tai, ellei valtuutettujen luku ollut tasainen, lähinnä suurempi luku, sekä että milloin joku valtuutetuista oli ilmoitettu estynceksi olemasta saapuvilla julistetussa kokouksessa, puheenjohtajan, mikäli se katsottiin tarpeelliseksi, tuli antaa kutsua kokoukseen varamies, minkä ohessa kunnallisasetuksen määräykset valtuusmiesten valitsemisesta ja uudestaanvalitsemisesta, vaalikelpoisuudesta tähän tehtävään ja siitä kieltäytymisestä sekä sakosta olisi ulotettava koskemaan myöskin varajäseniä. — Asiaa esiteltäessä valtuusto hyväksyi [1]) valmisteluvaliokunnan ehdotuksen siten muutettuna, että varamiesten luvun tuli olla ainoastaan kolmasosa valtuutettujen luvusta tai, ellei tämä määrä ollut tasainen, lähinnä suurempi luku, sekä siten lisättynä, että varajäsenten vaali oli toimitettava vasta vakinaisten valtuutettujen vaalin tapahduttua ja sen tuloksen tultua ilmoitetuksi.

Maistraatin suhde kaupunginvaltuustoon. Ratkaistuaan erään asian, joka koski kauppias G. Barkoffin anomusta vuokraoikeuden pidentämisestä, kaupunginvaltuusto oli ilmoittanut tekemänsä päätöksen maistraatille saatettavaksi asianomaisten tietoon [2]). Samalla kuin maistraatti tämän johdosta ilmoitti mainitun päätöksen rahatoimikamarille täytäntöönpanoa varten, maistraatti lähetti valtuustolle kirjelmän, jossa käsiteltiin maistraatin suhdetta kaupunginvaltuustoon. Edellä mainittua asiaa koskevasta valtuuston kirjelmästä ja erinäisistä muista samassa tarkoituksessa maistraatille lähetetyistä kirjelmistä maistraatti oli havainnut käyvän ilmi, että valtuusto piti maistraattia valtuuston päätösten täytäntöönpanoelimenä ja että valtuusto katsoi oikeudekseen määrätä, mitä maistraatin niiden suhteen oli otettava huomioon. Suhde ei kuitenkaan ollut tällainen. Julkisena viranomaisena maistraatti oli yleisen valtionhallinnon osa ja sen oli pantava toimeen, mitä yleisellä lailla tai asetuksella oli määrätty tai vastedes voitiin määrätä kaupunkikunnan tehtäväksi sekä huolehtia siitä, mitä hallitus määräsi kunnassa toimeenpantavaksi. Tuomioistuimena järjestys- ja talousasioissa maistraatti m. m. käsitteli osan niistä järjestys- ja talousasioista, joiden käsittely kunnallisasetuksen 2 §:n mukaisesti ei kuulunut kunnalle. Ja kaupungin hallituksena maistraatin suhteessaan kunnallishallitukseen mainitun asetuksen 46 §:n mukaan tuli pitää huolta kaupungin yhteisestä omaisuudesta, tuloista, eduista ja oikeuksista sekä valvoa, että eri tarkoituksia varten asetetut lautakunnat, hallitukset ja henkilöt, joiden toimipiiriin asia kuului, panivat raastuvankokouksen tai kaupunginvaltuusmiesten laillisesti tehdyt päätökset täytäntöön, sekä kieltää avunantonsa sellaisen päätöksen toimeenpanemiseen, joka oli lain, voimassa olevan asetuksen tai asianomaisen viranomaisen antaman määräyksen vastainen tai jota ei ollut alistettu senaatin tai kuvernöörin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi, milloin sen olisi pitänyt tapahtua. — Kaupunkikunnan tuli sitävastoin mainitun asetuksen 4 §:n mukaisesti harjoittaa sille 1 §:ssä myönnettyä päätösoikeutta raastuvankokouksessa tai valittujen kaupunginvaltuusmiesten välityksellä, mutta kummassakin tapauksessa toimeenpaneminen ja hallinto maistraatin valvomana kuului rahatoimikamarille ja niille erikoisille lautakunnille, hallituksille tai henkilöille, jotka raastuvankokous tai kaupunginvaltuusto tätä tarkoitusta varten valitsivat. Raastuvankokouksen päätökset maistraatti tarkasti heti tai seuraavassa kokouksessa, mutta

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. tammik. 4 §. — [2]) Ks. s. 243.

kaupunginvaltuuston päätös ratkaistussa asiassa oli mainitun asetuksen 42 §:n mukaisesti, niin pian kuin se oli tarkastettu, edellä mainittua tarkoitusta varten kirjallisesti saatettava maistraatin tietoon. — Koska valtuusto puheena olevassa tapauksessa oli katsonut asiakseen ilmoittaa päätöksensä maistraatille ainoastaan asianomaisten tietoon saatettavaksi ja toisissa aikaisemmin ratkaistuissa asioissa oli päättänyt »antaa maistraatille tehtäväksi» tai »kehoittaa maistraattia» panemaan valtuuston päätöksiä täytäntöön, valtuusto siis oli toiminut vastoin selvää lakia eikä ainoastaan ollut omaksunut valtuuksia, jotka maistraattiin nähden, se kun oli toiminnassaan täysin itsenäinen, oli ainoastaan senaatilla, Turun hovioikeudella, prokuraattorilla ja läänin kuvernöörillä, vaan myöskin maistraattia kohtaan käyttänyt kirjoitustapaa, jota ei edes kuvernööri suoranaisessa kirjelmäinvaihdossa lääninhallituksen alempien virkamiesten kanssa käyttänyt. — Sekä puheena olevaa että muitakin asioita käsitellessään maistraatti kuitenkin, niinkuin virkamiehille ja viranomaisille sopi, oli ottanut huomioon itse asian ja sen kunnioituksen, jota maistraatti oli velvollinen osoittamaan viranomaiselle, jonka kanssa se oli tekemisissä, kiinnittämättä huomiota sen pyrkimyksiin esiintyä erehtymättömänä ja korvaamattomana vallan ja mahdin haltijana.

Maistraatin kirjelmä ei antanut [1]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Kaupunginvaltuuston kanslian työn järjestäminen. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [2]) järjestää valtuuston kanslian työn helmikuun 1 p:stä 1877 samaan päivään vuonna 1878 siten, että kanslian henkilökuntana edelleenkin olisi sihteeri ja kanslisti (aikaisemmin notaariksi nimitetty. ja palkkiot ja työnjako pysyisivät entisellään. Sihteeriksi otettiin mainituksi ajaksi siihenastinen sihteeri, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius ja kanslistiksi samaksi ajaksi siihenastinen kanslisti (notaari), hovioikeudenauskultantti, vapaaherra V. M. von Born, viimeksimainittu oikeutettuna valtiopäivien aikana käyttämään apulaisenaan lakitieteenkandidaatti H. G. Boreniusta.

Kaupunginvaltuusmiehen poissaoloa kokouksista koskeva välikysymys. Sen johdosta, että vt Lindebäck, joka joulukuussa 1876 oli valittu [3]) kaupunginvaltuutetuksi, siitä lähtien oli pysynyt poissa kaupunginvaltuuston kokouksista, vt Qvist tiedusteli valtuuston puheenjohtajalta, tunsiko hän tämän seikan syytä. Puheenjohtajan vastattua kieltävästi valtuusto antoi [4]) hänelle tehtäväksi tiedustella vtlta Lindebäckiltä, minkä syyn takia hän ei ollut saapunut valtuuston kokouksiin. Puheenjohtaja ei kuitenkaan myöhemmin ilmoittanut vastausta tähän kysymykseen.

Rahatoimikamarin kokouksia koskeva tiedonanto. Rahatoimikamari ilmoitti [5]), että sen kokoukset kertomusvuonna pidettäisiin raatihuoneessa perjantaisin klo 6 ip. tai pyhäpäivän sattuessa perjantaiksi seuraavana arkipäivänä.

Lausunto veden antamisesta kasarmirakennuksiin. Läänin kuvernöörin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa kenraalikuvernööriltä saapuneen tiedustelun johdosta, suostuiko kaupunki antamaan sikäläisiin kasarmirakennuksiin ilmaiseksi vettä vesijohdostaan, valtuusto päätti [6]) lausunnossaan ilmoittaa, ettei se ollut katsonut voivansa velvoittaa kaupunkia, joka ilman valtionapua oli ostanut vesijohdon, antamaan ilmaiseksi vettä mainit-

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 23 §. — [2]) S:n 23 p. tammik. 27 §. — [3]) Ks. s. 205. — [4]) Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 14 §. — [5]) S:n 23 p. tammik. 17 §. — [6]) S:n 29 p. toukok. 18 §.

tuihin rakennuksiin, varsinkaan koska näytti mahdottomalta edeltäkäsin arvioida, miten laajaksi se sitoumus käytännössä osoittautuisi, josta kaupunki siten ottaisi vastatakseen.

Kertomus kaasuvalaistuksesta valaistusvuonna 1876—77 sekä kaupungin ja kaasuvalaistusosakeyhtiön välisen sopimuksen muuttamista tarkoittava toimenpide. Kaasuntarkastajan, johtaja A. F. Soldanin kaasuvalaistuksesta ja kaasuntarkastuksesta kaupungissa valaistusvuonna 1876—77 antaman kertomuksen, josta m. m. kävi ilmi, että kaasunkulutus vuonna 1876 nousi 17,044,078 kuutiojalkaan, mistä yksityisen kulutuksen osalle tuli 13,293,909 ja katuvalaistuksen osalle 3,750,169 kuutiojalkaa, maistraatti lähetti kaupunginvaltuutetuille. Kaasuntarkastaja huomautti tässä kertomuksessa m. m., että kaasuvalaistuksen kehittymistä kaupungissa oli ehkäissyt se seikka, että kaupunki Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa tekemässään sopimuksessa oli sitoutunut määrättyihin ehtoihin, jotka eivät olleet sopusoinnussa kaasulaitoksen tarkoituksen kanssa. Tähän sopimukseen olisi senvuoksi aikaansaatava sellainen muutos, että kaasuputkiverkkoa oli vuosittain ja säännöllisesti jonkin verran laajennettava ottamalla huomioon molempien osapuolten etu. — Tähän liittyen maistraatti ehdotti ryhdyttäväksi toimenpiteisiin sellaisen muutoksen aikaansaamiseksi sopimukseen, että yhtiö luopuisi vaatimasta kaupungilta takuuta 10 %:n nettovoitosta jokaisesta kaasuputkiverkon laajennuksesta ja vuosittain omalla vastuullaan laajentaisi putkiverkostoa sikäli kuin katuvalaistuksen lisääminen osoittautui tarpeelliseksi. Tässä tarkoituksessa olisi ryhdyttävä neuvotteluihin yhtiön kanssa ja molempien osapuolten valitsemille luottamusmiehille uskottava tehtäväksi laatia kyseessä oleva muutosehdotus, joka senjälkeen esitettäisiin kaupunginvaltuustolle ja yhtiökokoukselle. — Asiaa esiteltäessä valtuusto antoi [1]) rahatoimikamarille tehtäväksi ryhtyä niihin toimenpiteisiin, joihin kaasuvalaistussopimuksen muuttamista koskevan ehdotuksen johdosta katsottiin olevan syytä.

Kaasulaitoksessa tarpeelliset varovaisuustoimenpiteet. Joukko kaupungin kiinteistönomistajia oli maistraatilta anonut, että ensi tilassa ryhdyttäisiin toimenpiteisiin sen uhkaavan vaaran poistamiseksi, jona kaasulaitos silloisella paikallaan oli koko kaupungille ja varsinkin lähinnä sijaitseville kortteleille. Valtuusto lähetti [2]) tämän asian, jonka maistraatti oli antanut sen käsiteltäväksi, valiokuntaan, johon kuuluivat [3]) vt Dalström, insinööri E. Lekve ja professori J. J. Chydenius, joista viimeksimainitun sijaan myöhemmin tuli [4]) insinööri E. E. Qvist. Ennenkuin valiokunta oli antanut lausuntoaan asiasta, esitti [5]) myöskin vt Heimberger valtuustolle kirjallisen aloitteen, jossa vaadittiin pikaisia toimenpiteitä kaasulaitoksen siirtämiseksi toiseen paikkaan. — Sen johdosta antamassaan lausunnossa valiokunta m. m. viittasi erään teollisuusjohtokunnan asettaman tutkimustoimikunnan mainitulle johtokunnalle antamaan lausuntoon, joka paitsi tarkempaa selitystä itse vaaran laadusta sisälsi ehdotuksia eräiksi varovaisuustoimenpiteiksi, joihin sittemmin suurimmaksi osaksi olikin ryhdytty. Tämän johdosta teollisuusjohtokunta oli lausunut mielipiteenään, ettei kaasulaitos, jos näihin varokeinoihin oli ryhdytty, aiheuttanut suurempaa vaaraa kuin muutkaan tulenvaarallisina pidetyt, mutta kaupungissa sallitut rakennukset ja laitokset. — Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti valtuusto päätti [6]) olla ryhtymättä asian johdosta toimenpiteisiin lukuunottamatta sitä kaupungin taholta harjoitettavaa tarkastusta, jota

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 11 §. — [2]) S:n 27 p. maalisk. 9 §. — [3]) S:n 2 p. toukok. 26 §. — [4]) Ks. s. 321. — [5]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 24 §. — [6]) S:n 11 p. jouluk. 7 §.

kyseisessä lausunnossa oli ehdotettu. Tämä oli ilmoitettava maistraatille asianomaisten tietoon saatettavaksi, ja valtuusto anoi samalla, että maistraatti lähettäisi mainitun lausunnon rahatoimikamarille kehoittaen kamaria valvomaan, että kaikki ehdotetut varovaisuustoimenpiteet ensi tilassa pantiin täytäntöön.

Vuokra- ja kuorma-ajurien uudet järjestyssäännöt. Erään vuokra- ja kuorma-ajurien taksoihin tehtäviä muutoksia koskevan asian käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto mainittua asiaa valmistelemaan asetetun valiokunnan [1]) ehdotuksesta päätti [2]) kehoittaa maistraattia laatimaan ja valtuustolle lähettämään ehdotuksen vuokra- ja kuorma-ajurien uusiksi järjestyssäännöiksi, jotka m. m. sisältäisivät vuokra-ajureille täydelliset ja kokonaisuudeksi järjestetyt säännöt sekä kuorma-ajureille määräyksiä vuotuisesta otosta, tarkasta poliisivalvonnasta y. m., mikä voitiin katsoa tarpeelliseksi, jotta kaupungin ajurilaitos saataisiin ajanmukaisesti järjestetyksi.

Lähtökatselmusten ja n. s. taloudellisten tarkastusten toimittamistapa. Rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen lähtökatselmusten ja n. s. taloudellisten tarkastusten toimittamistavasta kaupunginasemakaavan ulkopuolella olevilla kaupungin vuokralle annetuilla tiloilla ja maa-alueilla valtuusto lähetti [3]) maistraattiin saadakseen sen lausunnon asiasta. Tämän saavuttua [4]) valtuusto päätti [5]) pääasiallisesti rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti määrätä, että lähtökatselmukset kyseisillä tiloilla suorittaisi kamarin toimesta kaksi kamarin jäsentä, se maistraatin jäsen, jonka tehtäviin tämä maistraatin työjärjestyksen mukaan kuului, sekä kaupungininsinööri, minkä lisäksi niissä tapauksissa, jolloin vuokrasopimus nojautui läänin kuvernöörin ja maistraatin marraskuun 4 ja 11 p:nä 1846 yksissä neuvoin vahvistamiin määräyksiin kaupungin maan antamisesta vuokralle, kahden kaupunginvaltuutetun tuli ottaa osaa katselmustoimitukseen; n. s. taloudelliset tarkastukset sensijaan oli ainoastaan yhden kamarin jäsenen ja kaupungininsinöörin toimitettava. Sen ohessa kamari valtuutettiin poikkeustapauksissa, milloin sitä vaadittiin, kutsumaan asiantuntija, mutta tuli kamarin sellaisissa tapauksissa mikäli mahdollista järjestää asia siten, että asiantuntijain käyttämisestä johtuvat kustannukset eivät joutuneet kaupungin, vaan asianomaisten vuokraajien suoritettaviksi.

Majoitustoimikunnan uusi johtosääntö. Majoitustoimikunnan annettua kaupunginvaltuustolle entisen puheenjohtajansa, kunnallispormestari O. L. Palmgrenin laatiman ja toimikunnan hyväksymän ehdotuksen toimikunnan uudeksi johtosäännöksi valtuusto päätti [6]) lähettää ehdotuksen tarkastettavaksi valiokuntaan, johon valittiin [7]) vtt Brummer ja Forsman sekä eversti C. A. J. E. Bergenstråle. Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [8]) valiokunta täysin tunnustaen ehdotuksen edut ehdotti joukon yksityiskohtaisesti perusteltuja muutoksia eräihin sen pykäliin ja esitti valtuustolle tämän johdosta laatimansa uuden johtosääntöehdotuksen, jossa m. m. majoitustoimikunnan nimi oli muutettu majoituslautakunnaksi. Valtuusto ei kuitenkaan kertomusvuonna käsitellyt valiokunnan ehdotusta, vaan se pantiin pöydälle [9]) vuoteen 1878.

Ehdotus uudeksi satamajärjestykseksi. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 lähettänyt [10]) maistraatin laatiman ehdotuksen uudeksi satamajärjestykseksi

---

[1]) Ks. s. 278. — [2]) Valt. pöytäk. 11 p. huhtik. 3 §. — [3]) S:n 2 p. toukok. 20 §. — [4]) S:n 29 p. toukok. 21 §. — [5]) S:n 15 p. kesäk. 1 §. — [6]) S:n 2 p. toukok. 14 §. — [7]) S:n s:n 26 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [9]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 4 §. — [10]) Ks. s. 192.

siihen valiokuntaan, joka aikaisemmin oli asetettu [1]) tarkastamaan kaupungin liikennetaksoja, otettavaksi huomioon valiokunnan töihin liittyviltä osilta. Sittemmin antamassaan mietinnössä [2]) valiokunta ehdotti m. m., että asian jatkuva käsittely uskottaisiin uudelle, tätä tarkoitusta varten asetettavalle valiokunnalle. Myöntyen [3]) tähän valtuusto valitsi [4]) tämän valiokunnan jäseniksi vtt Brummerin ja Dalströmin sekä merikapteeni K. E. Waenerbergin. Uusi valiokunta ei antanut mietintöään vuoden varrella.

Uuden palojärjestyksen laatiminen ja ryhtyminen väliaikaisiin toimenpiteisiin tulenvaaran torjumiseksi. Läänin kuvernööri kehoitti kaupunginvaltuustoa ottamaan harkittavakseen, eikö Helsingin kaupungille olisi laadittava uutta palojärjestystä sekä ennenkuin se oli ehditty asianmukaisessa järjestyksessä vahvistaa, ryhdyttävä eräihin väliaikaisiin toimenpiteisiin kaupungin turvaamiseksi tulenvaaralta. Valtuusto lähetti [5]) asian palotoimikuntaan, mutta tämä ei kertomusvuoden kuluessa antanut siitä lausuntoaan.

Puhtaanapidon uskominen palokunnalle. Vtn Tallgrénin vuonna 1876 vireille paneman ehdotuksen [6]), että kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapidosta vastedes huolehtisi kaupungin vakinainen palokunta, kaupunginvaltuusto epäsi [7]) palotoimikunnan ja rahatoimikamarin lausunnoissaan sitä vastustettua.

Kaupungin poliisipiirijaon muuttaminen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 anonut [8]) läänin kuvernööriltä vahvistusta eräälle valtuuston hyväksymälle ehdotukselle, joka koski kaupungin poliisilaitoksen uudelleenjärjestelyä, ja liittänyt siihen m. m. kaupungin poliisipiirijaon muuttamista koskevan ehdotuksen. Pääkohdittain myöntyen viimeksi mainittuun ehdotukseen kuvernööri vahvisti [9]) sellaisen puheena olevan piirijaon muutoksen, että kaupunki jaettiin kahteen poliisipiiriin, joissa kummassakin tuli olla neljä ylikonstaapelialuetta eli n. s. kvarttaalia, jolloin rautatiepengertä myöten Töölönlahden yli ja rautatienalueen pohjoispuolitse sekä It. Henrikinkatua pitkin Etel. Esplanaadikatuun asti ja edelleen sitä pitkin Korkeavuorenkatuun ja sitä pitkin Merikatuun asti vedettäväksi ajatellun rajaviivan itäpuolelle jäävät alueet muodostaisivat ensimmäisen ja tämän viivan länsipuolella olevat alueet toisen piirin.

Vaivaistalon irtaimen omaisuuden inventtausvelvollisuus. Koska kaupunginvaltuuston valitsemat tarkastusmiehet siihen aikaan vuosittain tarkastivat työ- ja vaivaistalon irtaimen omaisuuden, vaivaishoitojohtokunta anoi vapautusta sille vaivaishoito-ohjesäännön 91 §:n mukaan kuuluvasta mainitun omaisuuden inventtausvelvollisuudesta. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [10]) selittää, että valtuusto katsoi mainitun ohjesäännön pykälän verrattuna kunnallisasetuksen 72 §:ään olevan tulkittavan siten, ettei johtokunnan taholta enää tarvittu muuta kuin valmistava inventtaus, johon kaupungin inventtaajain suoritettava inventtaus voi perustua.

Terveydenhoidon uudelleenjärjestely. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 senaattiin valittanut siitä [11]), että läänin kuvernööri oli kieltäytynyt vahvistamasta valtuuston hyväksymää perustettavan terveyslautakunnan johtosääntöehdotusta ja erinäisiä muita valtuuston samassa yhteydessä kuvernöörille lähettämiä ehdotuksia. Kun myöhemmin oli ilmoitettu senaatin jättäneen

[1]) Ks. s. 57. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7 — [3]) Valt pöytäk. 22 p. kesäk. 8 §. — [4]) S:n 20 p. syysk. 25 §. — [5]) S:n 12 p. marrask. 3 §. — [6]) Ks. s. 192. — [7]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 12 §. — [8]) Ks. s. 51. — [9]) Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 13 §. — [10]) S:n 13 p. maalisk. 15 §. — [11]) Ks. s 194.

asian kuvernöörin päätöksen varaan, valtuusto lähetti [1]) asian valiokuntaan [2]), joka aikaisemmin oli asetettu antamaan lausuntoa erään valtion komitean laatimasta ehdotuksesta yleiseksi terveydenhoitosäännöksi, kehoittaen sitä tarpeellisilta osilta laatimaan uudestaan kaupungin terveydenhoidon järjestämistä koskevan ehdotuksen.

Sittemmin antamassaan mietinnössä [3]), johon liittyivät uudet ehdotukset terveyslautakunnan johtosäännöksi, kaupunginlääkäriä ja aluelääkäreitä koskeviksi määräyksiksi sekä näiden lääkärien palkkaussäännöksi, valiokunta ensin lausui, että kuvernöörin aikaisempia ehdotuksia vastaan esittämät huomautukset oli otettu huomioon valiokunnan uusissa ehdotuksissa. Edelleen valiokunta kaupunginlääkäriä y. m. koskevissa määräyksissä oli koettanut tarkemmin määrätä hänen ja terveyslautakunnan välisen suhteen sekä hänen velvollisuutensa kaupungin viranomaisia, erittäinkin poliisikamaria kohtaan, samoinkuin aluelääkäreitä koskevissa määräyksissä m. m. rajoittanut sen ajan, joksi nämä oli valittava, kolmeen vuoteen viiden asemesta. Aluelääkäreitä koskevat tarkemmat määräykset oli annettava erikoisessa johtosäännössä; heidän palkkansa valiokunta oli korottanut 2,400 markasta 3,000 markkaan vuodessa. Lopuksi valiokunta katsoi, koska yleinen terveydenhoitosääntö todennäköisesti tuli sisältämään määräyksiä terveystilastollisen aineiston keruusta, ettei kaupunginvaltuustolla ollut syytä uudistaa aikaisemmin tekemäänsä, senaatin käsittelemättä jättämää esitystä [4]), että nim. papisto ja lääkärit määrättäisiin antamaan terveyslautakunnalle mainitut tilastotiedot. Valiokunta ehdotti, että valtuusto hyväksyisi valiokunnan laatimat ehdotukset ja lähettäisi ne kuvernöörin vahvistettaviksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [5]) pääkohdittain hyväksyä valiokunnan ehdotukset; kuitenkin oli ainoastaan valtuuston hyväksymä terveyslautakunnan johtosääntö sekä kaupunginlääkäriä ja aluelääkäreitä koskevat määräykset, mutta ei valtuuston hyväksymää palkkaussääntöä, alistettava kuvernöörin vahvistettavaksi.

Myöhemmin ilmoitettiin [6]) kuvernöörin asianmukaisessa järjestyksessä vahvistaneen mainitun johtosäännön ja määräykset. Nämä ja puheena olevien lääkärien palkkaussääntö sisälsivät seuraavaa:

Helsingin terveyslautakunnan johtosääntö.

1 §. Terveyslautakuntaan kuuluvat kaupunginlääkäri tahi hänen sijaisensa ja kaupungin siviilipoliisimestari virkainsa johdosta itseoikeutettuina ja pysyväisinä jäseninä sekä sitäpaitsi viisi jäsentä, joista mieluimmin yksi lakimies, yksi kemisti, yksi insinööri tai arkkitehti, yksi talonomistaja ja yksi teollisuudenharjoittaja, jotka kaupunginvaltuusmiehet joka toinen vuosi joulukuussa valitsevat kahdeksi vuodeksi kerrakseen. Ensimmäisen kerran toimitetaan vaali heti kun johtosääntö on asianmukaisesti vahvistettu, ja silloin valitut jäsenet toimivat valitsemisvuoden jälkeen lähinnä tulevan vuoden loppuun.

Vaalikelpoisuudesta lautakunnan jäseneksi on voimassa, mitä kunnallishallituksesta kaupungissa 8 p:nä joulukuuta v. 1873 annetussa armollisessa asetuksessa on säädetty vaalikelpoisuudesta kaupunginvaltuusmieheksi.

Itsekullekin valitulle jäsenelle valitaan samalla tavalla ja samaksi ajaksi varajäsen, joka vakinaisen jäsenen ollessa estettynä astuu hänen sijaansa.

Jos jäsen tai varajäsen eroaa, on lautakunnan siitä viipymättä kaupunginvaltuusmiehille ilmoitettava ja uusi vaali niin pian kuin mahdollista toimitettava. Näin valittu on toimessa sen ajan, mikä eronneella oli jäljellä.

Eroava jäsen tai varajäsen voidaan valita uudestaan.

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 17 §. — [2]) Ks. s. 316. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11. — [4]) Ks. s. 193. — [5]) Valt. pöytäk. 20 p. syysk. 24 §. — [6]) S:n 28 p. jouluk. 13 §.

Se, joka on lautakuntaan valittu, saapi kieltäytyä siitä toimesta, jos hän on kuudenkymmenen vuoden ikäinen tai aikaisemmin on ollut lautakunnan jäsenenä kaksi vuotta taikka jos hänellä on muu este, jonka kaupunginvaltuusmiehet päteväksi katsovat.

2 §. Lautakunnan jäsenet valitsevat suljetuin lipuin keskuudestansa puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrakseen. Jos molemmilla on este, valitsee lautakunta puheenjohtajan siksi kertaa.

3 §. Lautakunnan pitää maistraatin välityksellä kirjallisesti antaa läänin kuvernöörille tieto puheenjohtajasta, varapuheenjohtajasta ja jäsenistä sekä, jos sen kokoonpanossa tapahtuu muutoksia, heti ilmoittaa siitä sanotuille viranomaisille. Tällaiset ilmoitukset julkaistakoon myöskin kaupungissa ilmestyvässä niin ruotsin- kuin suomenkielisessäkin sanomalehdessä.

4 §. Lautakunta on päätäntövaltainen, kun paitsi puheenjohtajaa vähintään neljä jäsentä on saapuvilla. Jos eri mieliä ilmaantuu, ratkaistaan kysymys avonaisella äänestyksellä, niinkuin yleinen laki säätää riita-asioista.

Asiaan, joka voi tuottaa erinomaista hyötyä tahi vahinkoa lautakunnan jäsenelle taikka jollekulle, joka hänen kanssaan on sellaisessa sukulaisuudessa tahi lankoudessa, josta on polje tuomarille, älköön sellainen jäsen ottako osaa.

5 §. Jos jäsenellä on este, on hänen siitä puheenjohtajalle ilmoitettava niin aikaisin, että ennätetään kutsua varajäsen. Puheenjohtajalle tullut este on ilmoitettava varapuheenjohtajalle tai jollekulle jäsenistä.

6 §. Puheenjohtaja kutsuu lautakunnan kokoon kerran kuukaudessa, mutta useamminkin, jos tarvetta on. Lautakunnan pitää myös kokoontua, jos vähintään kaksi jäsentä sitä kirjallisesti puheenjohtajalta pyytää.

7 §. Kuvernöörillä ja kunnallispormestarilla tai niillä, jotka heidän virkojansa hoitavat, niin myös kaupunginvaltuusmiesten puheenjohtajalla, on oikeus olla läsnä lautakunnan kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluihin, jota varten heille on kirjallinen tieto annettava kunkin kokouksen ajasta. Kuvernööri voi myös jotakin ilmoitettua tärkeää asiaa varten puheenjohtajalla kutsuttaa lautakunnan kokoon.

8 §. Kaupunginlääkärin tahi hänen sijaisensa taikkapa, jos näillä on este, kaupungin palveluksessa olevan muun lääkärin, jonka lautakunta kerrakseen siihen valitsee, pitää esiteltäväksi valmistella terveyden- ja sairaanhoitoa koskevat asiat, ja on kaikki niihin kuuluvat lautakuntaan tulleet ilmoitukset, kertomukset y. m. annettava sanotulle lääkärille hänen käytettäväkseen lautakunnan määräyksen mukaan.

9 §. Tarpeellisia tietoja saadakseen kutsukoon lautakunta kokouksiinsa asianymmärtäviä henkilöitä, jotka kuitenkaan älköötottako osaa päätösten tekoon.

10 §. Lautakunta ottakoon avukseen sihteerin sekä tarpeen mukaan pitemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi kassanhoitajan ja palveluskuntaa.

11 §. Pöytäkirjaa lautakunnan kokouksissa pitää sihteeri, ja siinä on mainittava läsnä olleet jäsenet, esillä olleet asiat ja tehdyt päätökset sekä näiden lyhyet perustelmat. Tarkistus toimitetaan joko heti taikka ensi kokouksessa. Jos joku keskusteluihin osaa ottanut haluaa antaa perustellun eri lausunnon, on hänen se kirjallisesti annettava pöytäkirjaan liitettäväksi.

Lähtevät toimituskirjat allekirjoittaa puheenjohtaja ja varmentaa sihteeri. Saapuvat asiakirjat sihteeri vie diaariin.

12 §. Lautakunnan rahavarain ja tilien hoidosta on voimassa, mitä kaupungin rahatoimikamarin ohjesäännössä tai siitä aiheutuneessa erityisessä johtosäännössä määrätään.

13 §. Lautakunta pitää silmällä kunnallista terveydenhoitoa kaupungissa ja sen alueella ja sen tulee tässä tarkoituksessa:

a) voimassa olevien asetusten mukaisesti kokemuksen nojalla ja tieteellisillä perusteilla pitää huomiossa yleistä terveydentilaa ja niitä asianhaaroja, jotka voivat siihen vaikuttaa;

b) valvoa, että yleiselle terveydelle haitalliset olosuhteet sikäli kuin se on mahdollista korjataan ja tässä suhteessa erityisesti pitää huomionsa kiinnitettynä veden saantiin ja sen laatuun, katujen ja pihamaiden puhtaanapitoon, erittäinkin kulkutautien aikana, makkien ja viemärien kuntoon, olosuhteisiin tehtaissa, käsityöverstaissa, työväen asunnoissa y. m. s. yleiseen tai yksityiseen käyttöön luovutetuissa rakennuksissa ja laitoksissa, jotka eivät ole muun julkisen viranomaisen valvonnan alaiset;

c) antaa sille tai niille, jotka lautakunta valitsee momentissa b) mainittuihin paikkoihin sikäli kuin syytä on toimittamaan tarpeellisia tutkimuksia, tähän tehtävään kirjallinen valtakirja, jonka tulee olla puheenjohtajan ja kahden jäsenen allekirjoittama ja joka on tutkimuksessa esitettävä;

d) jos sellaisessa tutkimuksessa kuin momentissa c) on mainittu, havaitaan yleiselle ja yksityiselle terveydelle haitallisia epäkohtia, määrätä, että asianomaisten on ne sopivan määräajan kuluessa korjattava ja ellei tätä määräystä noudateta, käyttää asianomaisen viranomaisen apua asian korjaamiseen;

e) pitää silmällä väärennettyjen tai epäterveellisten juomain ja ravintoaineiden tarjontaa ja myyntiä sekä antaa siitä ilmoitus asianomaisille toimenpiteitä varten;

f) ehdottaa asianomaiselle viranomaiselle toimenpiteitä, jotka katsotaan hyödyllisiksi yleisen sairauden tai kulkutaudin syntymisen ja levenemisen estämiseksi ihmisten ja eläinten keskuudessa;

g) mikäli mahdollista pitää varalla kaikki, mitä tarvitaan, jotta kunnallinen terveydenhoito kulkutautien puhjetessa voitaisiin riittävän nopeasti järjestää ja laajentaa;

h) jos lautakunta sen tarpeelliseksi katsoo, jakaa kaupunki eri alueihin ja valita tarkastusmiehiä valvomaan terveydentilaa kukin alueellaan;

i) valvoa, että kaikki kunnallista terveyden- ja sairaanhoitoa varten asetetut henkilöt täyttävät velvollisuutensa, sekä toimittaa vaarinpitoa ja järjestyksen valvontaa kaikissa kunnalle kuuluvissa sairaanhoitolaitoksissa;

k) laatia ja antaa kaupunginvaltuusmiehille ehdotukset sekä alueläkärien johtosäännöksi että virkatehtävien jakamiseksi heidän kesken ja niin usein kuin se tarpeelliseksi katsotaan samalla tavalla ehdottaa muutoksia siihen samoinkuin, kun alueläkärinvirka on täytettävä, antaa lausuntonsa hakijain sopivaisuudesta;

l) kaupunginlääkärin ehdotuksesta ottaa ne lääkärit, jotka sairaanhoitoa varten kunnassa satunnaisesti ehkä ovat tarpeellisia, sairaalalääkärin lausunnon hankittuansa ottaa ja erottaa kunnan sairaanhoitolaitosten palvelijat ja muu henkilökunta sekä ehdottaa kaupunginvaltuusmiesten myönnettäväksi soveliaat palkkiot näille henkilöille;

m) jonkun kunnan lääkärin ollessa estettynä virkaansa hoitamasta tahi kun hänelle on virkavapautta myönnetty, hankkia pätevä viransijainen, ellei vakinainen lääkäri ole sellaista hankkinut ja lautakunta häntä hyväksynyt, ratkaista kunnalliseen terveyden- ja sairaanhoitoon asetettujen henkilöjen virkavapauden anomukset, niin myös, ellei sopimusta ole tehty, määrätä, kuinka suuri osa vakinaisen palkkiosta virantoimittajalle maksetaan;

n) ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin terveyden-, sairauden- ja kuolemantilaston aikaansaamiseksi kaupungille sekä kaikkien niiden aineksien ja muiden tietojen keräämiseksi, jotka voivat valaista kaupungin terveydellisiä oloja;

o) vuosittain ennen huhtikuun loppua antaa kaupunginlääkärin laatia kertomus lautakunnan toiminnasta, terveydentilasta kaupungissa, kunnan omistamista, lautakunnan valvonnan alaisista sairaanhoitolaitoksista ja kaupungin palveluksessa olevien lääkärien toiminnasta edellisenä vuonna, johon kertomukseen on otettava myöskin momentissa n) mainituista seikoista saadut tilastotiedot kokonaisuudeksi järjestettyinä ja yhdistettyinä, ja on tämä kertomus painettava ja jaettava kaupunginvaltuusmiehille sekä yksi kappale siitä toimitettava kuvernöörinvirastolle, yksi lääkintöhallitukselle ja yksi maistraatille, minkä lisäksi se on pidettävä kirjakaupassa saatavana;

p) vuosittain kaupungin rahatoimiohjesäännössä määrättynä aikana antaa rahatoimikamarille yksityiskohtainen ehdotus niistä menoista, joita seuraavana vuonna pidetään välttämättöminä lautakunnan toimintaa varten, sekä, jos tämä määrä sittemmin osoittautuu riittämättömäksi, siitä hyvissä ajoin ilmoittaa kaupunginvaltuusmiehille ja samalla ehdottaa tarvittavan lisäyksen määrä;

q) sen lisäksi täyttää, mitä kaupunginvaltuusmiehet erinäisissä tapauksissa ehkä lautakunnalle toimeksi antavat.

14 §. Lautakunnan on sen käytettäväksi annettujen rahavarain tilityksen ja muun hallintonsa suhteen noudatettava kunnallishallituksesta kaupungissa 8 p:nä joulukuuta 1873 annettua asetusta. Lautakunnan tulee tässä suhteessa erittäinkin huolellisesti hoitaa sen hallussa olevaa omaisuutta, laatia siitä luettelot ja vuosittain tarkastaa nämä. Kulunut ja tarpeeton kalusto on lautakunnan ilmoitettava kaupungin rahatoimikamarille myymistä varten. Kiinteistöä lautakunta ei saa ostaa eikä myydä, vaan on siitä tehty ehdotus säädetyssä järjestyksessä alistettava kaupunginvaltuusmiesten ratkaistavaksi.

15 §. Lautakunnan pitää asianomaisen kaupunginviranomaisen vaatimuksesta antaa lausuntoja sellaisista teollisuus- ja muista laitoksista kaupungissa tai sen alueella, jotka voivat tulla terveydelle haitallisiksi, sekä muuten kaikesta, millä voi olla yhteyttä kunnallisen terveydenhoidon kanssa;

16 §. Kaikki ehdotukset, ohjesäännöt ja asetukset, joita kaupungin viranomaiset valmistavat tai käsittelevät, ovat, sikäli kuin niillä on yhteyttä yleisen terveyden- ja sairaanhoidon kanssa, ilmoitettavat lautakunnalle, jonka pitää niistä antaman perusteltu lausunto.

17 §. Viranomaisten ja yksityisten tulee antaa lautakunnalle tietoja terveydellisistä epäkohdista paikkakunnalla, ja tulee lautakunnan joutuisasti toimittaa niistä tutkimus ja koettaa, sikäli kuin se on lautakunnan vallassa, auttaa asianlaitaa.

18 §. Ennenkuin lautakunta tekee yksityisen henkilön oikeutta koskevan päätöksen, pitää sitä, jota asia koskee, siitä kuulustettaman, jota varten kirjallinen kutsumus, sisältävä lyhyen tiedon asiasta, on hänelle toimitettava viimeistään päivää ennen. Jos hän kuiten-

kaan ei tule saapuville eikä myöskään pane asiamiestä puolestansa, ratkaistakoon asia häntä kuulematta; päätös on toki semmoisessa tapauksessa viipymättä kirjallisesti hänen tiedoksensa saatettava.

19 §. Se, joka ei tyydy lautakunnan päätökseen, valittakoon siitä läänin kuvernöörille ennen kello kahtatoista kahdeksantena päivänä tiedon saamisesta tai, jos silloin on pyhäpäivä, lähinnä seuraavana arkipäivänä. Yleensä ei päätöstä saa panna täytäntöön, ennenkuin valitusaika on umpeen kulunut, mutta tärkeissä tapauksissa, joissa viivytys voi aiheuttaa vaaraa tai vaikuttaa haitallisesti terveydentilaan, on lautakunnalla oikeus maistraatin välityksellä heti lähettää tehty päätös kuvernöörin vahvistettavaksi ja vahvistuksen jälkeen saattaa se täytäntöön.

20 §. Lain mukaisten päätöstensä täytäntöönpanoa varten lautakunnan tulee saada pikaista virka-apua poliisikamarilta ja kaupungin viranomaisilta. Syytteen nostamiseen oikeudessa lautakunta käyttäköön yleistä syyttäjää.

21 §. Ylläolevaa johtosääntöä voidaan lain määräämässä järjestyksessä muuttaa, jos siihen on syytä tai jos julkaistava yleinen terveydenhoitosääntö sitä vaatii, ja ovat asianomaiset velvolliset noudattamaan myöskin sellaisia muutoksia.

Helsingin kaupunginlääkäristä.

1 §. Kaupunginlääkärin on noudatettava niitä määräyksiä, jotka terveyslautakunnan johtosäännössä on hänen asemastaan ja toiminnastaan annettu sekä joita lautakunta erityisissä tapauksissa voi sen mukaisesti hänelle tarkemmin määrätä, ja on hänen omastakin puolestaan valvottava yleisiä terveysoloja kaupungissa ja sen johdosta pantava huomiota kaikkiin kaupungissa ja sen alueella oleviin taloihin ja rakennuksiin, tehtaisiin, käsityöpajoihin, työväenasuntoihin y. m. s. sekä muihin yleiseen tai yksityiseen käyttöön luovutettuihin laitoksiin, jotka eivät ole julkisen viranomaisen valvonnan alaisia. Jos hän tällöin huomaa haitallisia epäkohtia, on hänen kehoitettava asianomaisia ne korjaamaan ja sitäpaitsi, jos hän sen tarpeelliseksi katsoo, ilmoitettava asianlaita terveyslautakunnalle.

2 §. Kaupunginlääkäri suorittaa esiintyvät lääkärintarkastukset ja muut oikeuslääketieteelliset toimitukset yleisten asetusten mukaisesti ja asianomaisen määräyksen nojalla. Hänen tulee myöskin tarvittaessa antaa kaupungin viranomaisten ja tuomioistuinten vaatimat todistukset yksityisten henkilöiden terveydentilasta sekä poliisikamarille niin tietoja vastamainitusta seikasta kuin myös tilapäistä lääkärinapua, kun se on tarpeen.

3 §. Kaupunginlääkäri huolehtii lääkärinhoidosta kaupungin kuumesairaalassa (kunnan julkisessa sairaalassa), mutta häntä ei saa määrätä lääkäriksi mihinkään muuhun kaupungin pitemmäksi tai lyhyemmäksi ajaksi perustamaan sairaanhoitolaitokseen, josta hän voisi nauttia eri palkkiota.

4 §. Kaupunginlääkärin tulee pitämällä usein kokouksia muiden kaupungin palveluksessa olevien lääkärien kanssa koettaa hankkia itselleen varma käsitys kaupungin sairausoloista sekä neuvotella heidän kanssaan niistä toimenpiteistä, joihin terveyden- ja sairaanhoidon edistämiseksi olisi ryhdyttävä.

5 §. Kaupunginlääkärin on lääkintöhallitukselle ja terveyslautakunnalle viipymättä ilmoitettava kaupungissa esiintyneestä huomattavammasta tautisuudesta tai kulkutaudista ja ehdottaa lautakunnalle sen johdosta tarpeellisia toimenpiteitä. Hänen pitää myös järjestää ja terveyslautakunnan toimesta valvoa sitä erityistä sairaanhoitoa, jonka lautakunta sellaisessa tapauksessa tai muuten johtosääntönsä 13 §:ssä mainituissa olosuhteissa voi panna toimeen.

6 §. Kaupunginlääkärin on erittäinkin ruttokulkutaudin uhatessa tai puhjettua edistettävä rokotusta ja koetettava poistaa sitä mahdollisesti kohtaavat esteet.

7 §. Kaupunginlääkärin pitää joka arkipäivä olla vähintään tunti tavattavana asunnossaan sekä tunti hoitamassaan julkisessa sairaalassa.

8 §. Kaupunginlääkärin tehtävänä on hoitaa terveyslautakunnan arkistoa, päiväkirjoja ja muita asiakirjoja sekä pitää niistä luetteloja.

Helsingin alueläkäreistä.

1 §. Alueläkärit, lukuaan kaksi, asettaa kaupunginvaltuusto kolmeksi vuodeksi, mutta heidät voi uudestaan valita tähän toimeen.

2 §. Hyvissä ajoin ennen kolmen vuoden umpeen menemistä tai kun virka muusta syystä tulee avonaiseksi, julistaa maistraatti alueläkärinviran kolmenkymmenen päivän kuluessa avonaisena oikeutettujen lääkärien haettavaksi maistraatilta. Sitten kun terveyslautakunnan lausunto hakijain sopivaisuudesta on hankittu, jätetään asiakirjat kaupunginvaltuusmiehille vaalin toimittamista varten.

3 §. Aluelääkärien on velvollisuus antaa maksutonta lääkärinapua sekä vastaanotolla kotonaan että käymällä sairaiden asunnoissa kaikille kaupungin köyhille asukkaille, jotka eivät itse voi sitä itselleen kustantaa. Heidän pitää sitäpaitsi antaa samanlaista hoitoa kaupungin vaivaistalossa oleville sairaille ja siihen kuuluvassa sairaalassa, kaupungin vankilassa oleville sairaille sekä kaupungin vakinaisen palokunnan alipäällystölle ja miehistölle sekä heidän perheilleen.

4 §. Aluelääkärit ovat terveyslautakunnan alaiset ja heidän on noudatettava sitä virkatehtävien jakoa sekä muita heidän toimintaansa koskevia tarkempia määräyksiä, jotka kaupunginvaltuusmiehet lautakunnan ehdotuksen perusteella heille vahvistavat.

5 §. Aluelääkäri, joka on virkaansa edellä mainitussa järjestyksessä valittu, voidaan ainoastaan hänen omalla suostumuksellaan ja erityisestä korvauksesta määrätä virantoimitukseen muihin kuin 3 §:ssä lueteltuihin sairaanhoitolaitoksiin, eikä hänen virkatehtäviään muutenkaan saa huomattavasti lisätä.

Palkkaussääntö.

Kaupunginlääkäri, palkka	5,400: —	
» vuokrarahoja	1,600: —	7,000: —
Kaksi aluelääkäriä á 3,000: —		6,000: —
	Yhteensä Smk	13,000: —

Tässä yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) antaa sihteerilleen tehtäväksi toimittaa terveyslautakunnan johtosäännön painetuksi, niin pian kuin se oli saanut lain voiman.

Kertomus kansakoulujen toiminnasta lukuvuonna 1875—76. Kansakoulujohtokunnan lähetettyä kaupunginvaltuustolle kansakoulujen tarkastajan kertomuksen kansakoulujen toiminnasta lukuvuonna 1875—76 ynnä siitä antamansa lausunnon valtuusto päätti [2]) painattaa sekä johtokunnan kirjelmän että tarkastajan kertomuksen suomen- ja ruotsinkielellä ja jakaa julkaisua tarpeellisen määrän valtuutettujen kesken, minkä ohessa sitä päätettiin pitää saatavissa kirjakaupoista.

Kansankirjaston johtosääntö ja järjestyssäännöt. Samalla kuin kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli valinnut kaupungin haltuunsa ottaman kansankirjaston johtokunnan, valtuusto oli antanut [3]) tälle tehtäväksi laatia ehdotuksen kirjaston ohjesäännöksi ja johtokunnan johtosäännöksi, minkä johdosta johtokunta kertomusvuonna antoikin [4]) valtuustolle laatimansa kirjaston sääntöjen ja järjestyssääntöjen ehdotukset samalla ehdottaen, että säännöt lähetettäisiin vahvistettaviksi korkean asianomaiseen paikkaan, mutta että valtuusto vahvistaisi järjestyssäännöt. Sitten kun molemmat ehdotukset sen jälkeen oli toimitettu [5]) painetuiksi valtuusto eräin muutoksin hyväksyi [6]) kirjaston sääntöjen ja järjestyssääntöjen ehdotukset. Vastoin johtokunnan ehdotusta valtuusto sen ohessa päätti olla anomatta senaatin tai muun viranomaisen vahvistusta hyväksytyille säännöille, vaan itse vahvistaa sekä ne että järjestyssäännöt noudatettaviksi.

Siten vahvistetut säännöt ja järjestyssäännöt olivat sisällöltään seuraavat:

Helsingin kansankirjaston säännöt.

1 §. Valmistaakseen kaupungin asukkaille ja erittäinkin työläisväestölle tilaisuutta hyödylliseen ja sivistävään lukemiseen pitää Helsingin kaupunki voimassa kansankirjastoa.

Kirjastoon on yhdistetty lukusali, jossa paitsi kirjoja myöskin sanoma- ja aikakauslehtiä sekä kuvateoksia pidetään yleisön käytettävinä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 13 §. — [2]) S:n 23 p. tammik. 4 §. — [3]) Ks. s. 197. — [4]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 25 §. — [5]) S:n 15 p. kesäk. 2 §. — [6]) S:n 17 p. lokak. 2 §.

2 §. Kirjaston hoitoa varten valitsee kaupunginvaltuusto johtokunnan, johon kuuluu kolme jäsentä ja kolme varajäsentä, valittuina kolmeksi vuodeksi siten, että vuosittain yksi jäsen ja yksi varajäsen eroavat, kahtena ensimmäisenä vuotena arvan mukaan, sen jälkeen vuoroonsa. Valitut ryhtyvät toimeensa seuraavan vuoden alusta, jolloin jäsenet valitsevat keskuudestaan puheenjohtajan ja jakavat keskenään taloudelliset ja sihteerintehtävät.

3 §. Kirjastonhoitajan asettaa virkaansa kaupunginvaltuusto johtokunnan ehdotuksesta. Viran avoimeksi tullessa johtokunta ilmoituksella kehoittaa halukkaita hakijoita kolmenkymmenen päivän kuluessa ilmoittautumaan johtokunnalle. Virka täytetään neljän vuoden ajaksi kesäkuun alusta lukien ja siihen liittyy palkkio, jonka määrän kaupunginvaltuusto virkaa avoimeksi julistettaessa vahvistaa.

4 §. Johtokunta ottaa tarvittaessa kirjastonhoitajalle apulaisen samoinkuin vahtimestarin laitokseen.

5 §. Johtokunnan, jonka jäsenet ovat vastuunalaiset hallinnosta, mikäli se on johtokunnan asiana, tulee:

pitää laitosta silmällä, katsoa, että kirjasto ja lukusali määräaikoina pidetään yleisölle avoinna sekä antaa kirjastonhoitajalle ja vahtimestarille asianhaarain vaatimia tarkempia määräyksiä;

vuokrata laitokselle tarkoituksenmukainen huoneisto sekä antaa palovakuuttaa sen omaisuus;

toimittaa kirjojen, kuvateosten ja sanomalehtien tilaus sekä pitää täydellistä kalustoluetteloa laitoksen kirjavarastosta ja muusta omaisuudesta samoinkuin huolehtia reaaliluettelon laatimisesta ja julkaisemisesta;

neljännesvuosittain nostaa rahatoimikamarista ne varat, jotka kaupunginvaltuusto on osoittanut laitoksen voimassapitoa varten;

vuosittain säädetyssä järjestyksessä antaa ehdotus laitoksen tuloista ja menoista seuraavaksi vuodeksi sekä tilitys johtokunnan huostassa lähinnä edellisenä vuonna olleista varoista; sekä

vuosittain joulukuun lopussa laatia ja antaa kaupunginvaltuustolle tilastollisesti laadittu kertomus laitoksen hoidosta, karttumisesta ja käytöstä.

6 §. Kirjastonhoitaja hoitaa kirjastoa ja lukusalia, huolehtii lainauksesta ja sidottamisesta sekä vastaa kirjasvaraston ja laitoksen muun omaisuuden hoidosta.

7 §. Kirjasto ja lukusali pidetään vuoden umpeensa sopivina aikoina maksuttomasti yleisön käytettävinä. Vähäisestä maksusta lainataan kirjastosta kirjoja jokaiselle, jolta hallitus kirjain huolimattoman hoidon tai laiminlyönnin takia ei ole kieltänyt oikeutta kansankirjaston käyttämiseen. Kävijän, joka on tehnyt itsensä syypääksi vahingontekoon tai käyttäytynyt sopimattomasti lukusalissa voi kirjastonhoitaja käskeä poistumaan.

8 §. Kirjastonhoitajan virka-ajan päättyessä ja sillävälin joka toinen vuosi kesäkuun alussa toimitetaan kirjaston kirjojen inventeeraus, ja tällöin on inventeeraajain, joina ovat johtokunnan jäsenet ja varajäsenet sekä kaksi kaupunginvaltuutettujen valitsemaa henkilöä, toistettava kirjaluettelosta hukkuneet kirjat ja tutkia kirjaston korvausvaatimukset.

Helsingin kansankirjaston järjestyssäännöt.

1 §. Kirjasto ja sen lukusali pidetään maksuttomasti yleisön käytettävänä vähintään kolme tuntia joka päivä lukuun ottamatta suurempia juhlapäiviä sekä kesäkuun 1 p:n ja syyskuun 1 p:n välistä aikaa, jona johtokunta on oikeutettu harkintansa mukaan rajoittamaan laitoksen aukioloaikaa.

2 §. Kirjastosta lainataan kirjoja 5 pennin maksusta nidokselta tai puolivuosi- ja kuukausitilauksella, edellisessä tapauksessa 1 markan maksusta kahdesta nidoksesta kerrallaan, jälkimmäisessä tapauksessa 25 pennin maksusta yhdestä nidoksesta kerrallaan.

3 §. Jokainen kirja varustetaan käyttöehtoja koskevilla tarpeellisilla tiedonannoilla, joissa m. m. ilmoitetaan, miten pitkäksi ajaksi se lainataan, ja on kirja ehdottomasti palautettava tämän ajan kuluessa tai aikaisemmin, jos sitä kirjaston tarpeisiin vaaditaan. Jos lainaaja pitää kirjaa yli määräajan, olkoon hän velvollinen suorittamaan kirjastolle sakkoa 50 penniä. Jos lainaaja kieltäytyy kirjastonhoitajan määräämää sakkoa maksamasta, niin johtokunta kieltäköön häneltä määrätyksi ajaksi lainausoikeuden ja lainaaja menettäköön suorittamansa tilausmaksun.

4 §. Turmelluista tai hävinneistä kirjoista lainaaja on velvollinen suorittamaan kirjastolle vahingonkorvauksen, jonka suuruuden kirjastonhoitaja määrää. Jos lainaaja ei tyydy tähän toimenpiteeseen tai jos hävinneen kirjan arvo on tuntematon, on johtokunnan tutkittava asia. Jos lainaaja kieltäytyy maksamasta vahingonkorvausta, on hän 3 §:n viimeisessä kohdassa mainitun seuraamuksen alainen.

5 §. Kirjastonhoitaja huolehtii lainauksesta siten, että lainaajan nimi ja asunto sekä lainauspäivä kirjoitetaan päiväkirjaan, johon myöskin suoritettu maksu tai tilauslipun numero merkitään.

Niistä, jotka ottavat kirjoja lukusalissa luettavaksi, pidetään erityistä päiväkirjaa, ja kirjastonhoitajan ja vahtimestarin tulee valvoa, että otetut kirjat ennen poislähtöä palautetaan.

6 §. Joka kuukausi kirjastonhoitaja tilittää johtokunnalle kannetut maksut ja vahingonkorvaukset sekä antaa sille luettelon lainassa olevista kirjoista ja maksamattomista sakoista ja vahingonkorvauksista.

7 §. Vuoden lopussa kirjastonhoitaja antaa johtokunnalle kertomuksen kirjalainain määrästä vuoden kuluessa, silloin lainassa olevista tai hävinneistä kirjoista, lukusalissakävijäin määrästä ynnä muusta, mikä voi olla omiaan valaisemaan laitoksen toimintaa.

8 §. Sanoma- ja aikakauslehdet, jotka ovat tarpeellisen ajan olleet lukusalissa käytettävinä, kootaan vähitellen, minkä jälkeen johtokunnan vuoden lopussa tulee määrätä, mitkä niistä on sidottava ja liitettävä kirjastoon sekä mitkä myytävä hylkypaperina.

9 §. Jokaisen lukusalissakävijän tulee noudattaa niitä sääntöjä, jotka johtokunnan toimesta ovat siellä julkipantuina, sekä totella kirjastonhoitajan antamia määräyksiä.

Rakennuskonttorin ensimmäisen osaston johtosääntöehdotus. Rahatoimikamarin laatiman ehdotuksen Helsingin kaupungin rakennuskonttorin ensimmäisen osaston johtosäännöksi kaupunginvaltuusto toimitettuaan [1]) sen painosta lähetti [2]) valiokuntaan, johon kuuluivat [3]) puheenjohtaja Liljenstrand, vt Wasastjerna ja insinööri G. Th. Ahlgren.

Kaupungin kuumesairaalan sairassijain lakkauttaminen. Vuoden 1877 talousarviota käsiteltäessä kaupunginvaltuusto oli myöntänyt [4]) määrärahan tilapäisen kuumesairaalan ylläpitämiseksi ja kaupungin vakinaisen kuumesairaalan sairassijain lukumäärän lisäämiseksi mainitun vuoden heinäkuun 1 p:ään asti. Kaupungissa vallitsevan terveydentilan kuitenkin parannuttua kuumesairaalan johtokunta ehdotti maistraatille, että vasta perustetut kuumesairaiden sairassijat lakkautettaisiin kesäkuun 16 p:stä, mutta tätä tarkoitusta varten hankittu kalusto ja väliaikaista sairaalaa varten Ratakadun talosta n:o 33 hankittu huoneisto säilytettäisiin joulukuun 1 p:ään ja johtokunta valtuutettaisiin siinä tapauksessa, että tautisuus kaupungissa vuoden loppupuolella tuntuvasti lisääntyi, tarpeen mukaan ottamaan käytäntöön sekä vanhempaan sairaalaan hankitut uudet sairasvuoteet että myöskin väliaikaisen sairaalahuoneiston sairassijat. Maistraatin kannatettua johtokunnan esitystä kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]) sen sellaisenaan.

Avustavan majoitusmestarin ottaminen majoitustoiminnan palvelukseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [6]) majoitustoimikunnan tekemän, maistraatin hylättäväksi ehdottaman esityksen, että toimikunta oikeutettaisiin ottamaan palvelukseensa avustava majoitusmestari 1,000 markan vuosipalkkioin.

Vesijohtoinsinöörin nimittäminen. Sitten kun vesijohto vuoden 1876 lopulla oli pantu käyntiin ja kuluttajat osaksi olivat alkaneet sitä käyttää, oli varsinaisen vesijohtoinsinöörin tarpeellisuus käynyt yhä tuntuvammaksi. Tämän johdosta v. t. vesijohtohallitus anoi, että se saisi toukokuun 1 p:stä 1877 ottaa tähän toimeen insinööri J. Forsmanin, joka aikaisemmin toimi [7]) vesijohtotöiden suoritusta valvovana insinöörinä ja siihen asti ilman erityistä palkkiota oli hoitanut myöskin vesijohdon hoitoa varten otettavalle insinöörille oikeastaan kuuluvat tehtävät. Näihin kuului vesijohdosta annettujen yksityisten johtojen loppukatselmusten toimittaminen, kaupungin laskuun Neptun-yhtiöltä tilattujen johto- ja liittämistöiden valvonta, vesijohdosta

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 17 §. — [2]) S:n 12 p. marrask. 1 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 25 §. — [4]) Ks. s. 130. — [5]) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 6 §. — [6]) S:n 15 p. helmik. 5 §. — [7]) Ks. s. 261.

annetun yksityisen vedenkulutuksen maksuunpano, vesijohtotöitä varten maahan tuotujen raaka-aineiden tarkastaminen, vapaa- ja myyntipostien vedenkulutuksen valvonta y. m. — Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) tähän esitykseen ja määräsi insinööri Forsmanin palkkion hallituksen ehdotuksen mukaisesti 200 markaksi kuukaudessa.

Oikeuspormestarinviran hoitaminen. Yhteinen maistraatti oli oikeuspormestarin, hovioikeudenasessori C. A. Öhrnbergin kuoleman johdosta esittänyt Turun hovioikeudelle, että oikeusraatimies J. F. Gadd määrättäisiin toistaiseksi hoitamaan oikeuspormestarinvirkaa. Ilmoittaen [2]) tämän yhteinen maistraatti tiedusteli kaupunginvaltuustolta, halusiko valtuusto raastuvanoikeuden suunnitellun uudelleenjärjestelyn takia jättää viran täyttämättä, kunnes järjestelykysymys oli ratkaistu, ja muuten esittää joitakin huomautuksia viran täyttämisen suhteen. Tämän johdosta valtuusto päätti [3]) ilmoittaa, että valtuusto edellyttäen, että raastuvanoikeuden ja maistraatin uudelleenjärjestely pian toteutettiin, piti sopivana, että avoimeksi julistettu oikeuspormestarinvirka jätettiin täyttämättä, kunnes uudelleenjärjestelyä koskeva kysymys oli lopullisesti ratkaistu.

Kaupunginkamreerinviran täyttämisen lykkääminen. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [4]) lykätä avoinna olevan kaupunginkamreerinviran täyttämisen toistaiseksi ja kunnes uusi johtosääntö oli laadittu rahatoimikamarin konttorin virkamiehille; v. t. kaupunginkamreerin tuli sillävälin, huhtikuun 1 p:stä lukien, saada virkaan liittyvät palkkaedut ja olla velvollinen maksamaan siviiliviraston leski- ja orpokassalle säädetyt eläkemaksut.

Satamakonttorin kirjanpitäjän vaali. Satamakonttorin kirjanpitäjäksi kaupunginvaltuusto valitsi [5]) satamakonttorin v. t. kirjanpitäjän, kauppalaivankapteeni C. E. Cederholmin, jota rahatoimikamari oli virkaan nimitettäväksi puoltanut.

Kansakouluntarkastajanviran hoitaminen. Kansakouluntarkastaja V. W. Öhbergin tultua valituksi Maarianhaminan kaupungin edustajaksi tuleville valtiopäiville kansakoulujen johtokunta oli tehnyt hänen kanssaan sopimuksen, että hän valtiopäiväin aikanakin hoitaisi kansakouluntarkastajan virkaa velvollisena ja oikeutettuna tarpeen vaatiessa käyttämään sopivaa itse valitsemaansa tarkastajanapulaista. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [6]) johtokunnan toimenpiteen.

Kaupungininsinöörin vaali. Kaupungininsinööriksi kaupunginvaltuusto valitsi [7]) ratainsinööri H. Th. Tallqvistin, jota rahatoimikamari oli tähän virkaan puoltanut.

Virkavapauden myöntäminen. Kaupunginvaltuuston sihteerille, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegeliukselle, joka toimi porvarissäädyn sihteerinä, myönnettiin [8]) anomuksesta virkavapautta valtiopäivien ajaksi, sijaisena lakitieteenkandidaatti E. Öhman.

Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. Sen jälkeen kun kunnalliskalenteri, jonka laatimisen kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli antanut tehtäväksi [9]) vakinaiselle valmisteluvaliokunnalle, oli ilmestynyt painosta, valtuusto päätti [10]) määrätä sen hinnan 50 penniksi kappaleelta, minkä ohessa kalenteri jaettaisiin

---

[1]) Valt. pöytäk. 2 p. toukok. 15 §. — [2]) S:n 15 p. kesäk. 15 §. — [3]) S:n 22 p. kesäk. 5 §. — [4]) S:n 27 p. maalisk. 3 §. — [5]) S:n 2 p. toukok. 24 §. — [6]) S:n 23 p. tammik. 5 §. — [7]) S:n 11 p. jouluk. 3 §. — [8]) S:n 15 p. helmik. 14 §. — [9]) Ks. s. 198. — [10]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 20 §.

ilmaiseksi kaupunginvaltuusmiehille sekä maistraatin, raastuvanoikeuden ja rahatoimikamarin jäsenille.

Majoitusasioita koskevat valitukset. Läänin kuvernöörin velvoitettua majoitustoimikunnan antamaan majoitusetuja Suomen sotilaspiirin tykistöhallituksen kirjanpitäjälle, kapteeni Kukolevskijlle, ja Suomen sotilaspiirin piirikonseljiin määrätylle sotaministeriön asiamiehelle, salaneuvos Sofronovitschille, toimikunta tiedusteli kaupunginvaltuustolta, olisiko syytä valittaa kuvernöörin päätöksestä. Valtuusto päätti [1]) lähettää päätöksen rahatoimikamariin ja kehoittaa tätä tarkemman selvityksen asiasta hankittuaan ajamaan valituksen perille, jos siihen oli syytä.

Majoitustoimikunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto kehoitti [2]) rahatoimikamaria valittamaan läänin kuvernöörin päätöksestä, jolla kunta oli velvoitettu antamaan kaupunkiin sijoitetulle naimisissa olevalle sotaväen alipäällystölle ja miehistölle asunnot.

Katujen huuhtelu. Läänin v.t. kuvernööri oli maistraatille osoittamassaan kirjelmässä ilmoittanut kehoittaneensa palotoimikuntaa päivittäin, milloin ei ollut satanut, klo 7:n ja klo 9:n välillä aamulla antamaan palokunnan miehistön vesijohtoa käyttäen huuhdella kaupungin vilkasliikenteisimmät kadut ja yleiset paikat vedellä sekä antaneensa maistraatille tehtäväksi ilmoittaa tämän niille henkilöille, jotka kaupungin puolesta olivat tekemisissä vesijohdon kanssa. Kunnallisraatimies A. F. Salin, joka maistraatin puolesta oli saapuvilla valtuuston kokouksessa ja jolle kirjelmä kokouksen kestäessä oli toimitettu, ilmoitti sen sisällyksen valtuusmiehille sen varalta, että valtuusto heti halusi ryhtyä asian johdosta toimenpiteisiin. Valtuusto ei kuitenkaan katsonut [3]) tähän olevan aihetta, ennenkuin kirjelmä oli esitelty maistraatissa.

Sitten kun tämä oli asianmukaisessa järjestyksessä tehty, maistraatti v. t. kuvernöörin nimenomaisesta kehoituksesta uskoi asian toimenpiteihin ryhtymistä varten kaupunginvaltuustolle, joka päätti [4]), ennenkuin asian johdosta ryhdyttiin muihin toimenpiteihin, hankkia palotoimikunnalta ja v. t. vesijohtohallitukselta lausunnot siitä, miten katujen huuhtelu oli sopivimmin järjestettävä ja miten suuret kustannukset se tuli aiheuttamaan kaupungille. Pyydetyt lausunnot eivät saapuneet kertomusvuoden kuluessa.

Kaivopuiston valaistus ja poliisivartiointi. Kolleegiasessori P. W. A. Behse y. m. itäisen Kaivopuiston huvila-alueiden haltijat olivat maistraatille lähettämässään kirjelmässä anoneet ryhtymistä toimenpiteisiin valaistuksen ja poliisivartioinnin järjestämiseksi alueelle. Kaupunginvaltuuston lähetettyä [5]) asian rahatoimikamarin käsiteltäväksi tämä antoi siitä lausunnon, jossa huomautettiin, että puheena olevat huvilat sijaitsivat eräälle yksityiselle yhtiölle luovutetulla vuokra-alueella, jolle kaupunki ei ollut velvollinen kustantamaan ei valaistusta eikä poliisivartiointia. Kamarin ehdotuksen mukaisesti valtuusto hylkäsi [6]) anomuksen. Asiaa esiteltäessä ilmoitettiin läänin kuvernöörin tehtyjen valitusten johdosta kehoittaneen maistraattia väliaikaisesti antamaan asettaa edes muutamia lyhtyjä Kaivopuistoon ja sinne vievälle tielle.

Anniskeluosakeyhtiön oikeus paloviinan vähittäismyyntiin ja anniskeluun. Helsingin anniskeluosakeyhtiön hallituksen tekemän anomuksen, että sille vuosiksi 1878 ja 1879 myönnettäisiin samanlainen oikeus paloviinan vähittäismyyntiin ja anniskelemiseen kaupungissa kuin sillä oli ollut [7]) vuosina 1876 ja 1877, kaupunginvaltuusto lähetti [8]) valiokuntaan, johon valittiin [9]) vtt Malm-

[1]) Valt. pöytäk. 13 p. maalisk. 18 §. — [2]) S:n 28 p. jouluk. 17 §. — [3]) S:n 22 p. kesäk. 11 §. — [4]) S:n 14 p. elok. 14 §. — [5]) S:n 24 p. lokak. 11 §. — [6]) S:n 11 p. jouluk. 5 §. — [7]) Ks. s. 76. — [8]) Valt. pöytäk. 24 p. lokak. 8 §. — [9]) S:n s:n 17 §.

gren, Calamnius ja Rudbäck. Samalla kuin valiokunta tämän jälkeen asiasta antamassaan lausunnossa antoi seikkaperäisiä tietoja anniskeluosakeyhtiön toiminnasta, pääasiallisesti vuonna 1876, valiokunta erityisesti huomautti m. m., että paloviinankulutus yhtiön anniskelupaikoissa mainittuna vuonna oli verraten tuntuvasti vähentynyt, vaikkakin samanaikaisesti lisääntynyt oluen kulutus viittasi kävijäin luvun lisääntymiseen. Koska yhtiö toiminnassaan oli noudattanut lakia eikä myöskään ollut havaittu salakapakkaliikkeen mainittavasti lisääntyneen, valiokunta ei voinut olla muuta mieltä kuin että valtuuston tässä vakavassa kysymyksessä omaksuma menettely oli oikea ja että ne laajat oikeudet, jotka yhtiölle oli myönnetty, eivät millään tavalla olleet kunnalle vahingolliset. Joka tapauksessa oli kahden vuoden kokemusta arvattavasti pidettävä liian lyhyenä, jotta sen nojalla voitaisiin tehdä muutoksia vallitsevaan asiaintilaan, varsinkin koska yhtiö ilmeisesti pyrki tunnontarkasti harjoittamaan tätä oikeuttaan. — Asiaa esiteltäessä valtuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti hyväksyi [1]) yhtiön anomuksen.

Lausuntoja anniskeluoikeutta koskevista anomuksista. Ravintoloitsija C. Semmelis'in [2]), ravintoloitsijanleski H. Langen [3]), ravintoloitsijain H. Jauckensin [3]), H. V. Nordlinin [4]) ja J. Grönstrandin [5]), ravintoloitsijatar J. Majevskijn [6]) sekä ravintoloitsija N. Nikolajeffin [7]) anomusten johdosta, jotka koskivat paloviinan ja muiden väkevien juomain anniskeluoikeutta ja joista maistraatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti maistraatille ilmoittaa, että sillä edellyttäen, että hakijoilla oli oikeus ravintolaliikkeen harjoittamiseen kaupungissa, ei ollut tiedossaan mitään, mikä antaisi aiheen anomusten hylkäämiseen.

Ent. metsänhoitajan O. Wetterhoffin [8]), ravintoloitsijatar E. F. Kyrklundin [9]), ravintoloitsijain P. G. Nymarkin [10]), K. Wahrenborgin [11]) ja H. L. Sundholmin [12]), yliopiston opiskelijain talousasiain valtuuskunnan [13]), ravintoloitsijain K. A. Sundqvistin [14]) ja J. Baltscheffskijn [15]), Konversationsklubbenkerhon johtokunnan [16]), ravintoloitsijain G. Hagströmin [17]) ja V. Nyströmin [18]), ravintoloitsijattarien M. S. Strandbergin [19]) ja K. Ch. Sarinin [19]), kauppiaanleski Ch. Brofeldtin [20]) sekä leipurimestari F. E. Ekbergin [21]) samaa oikeutta koskevista anomuksista kaupunginvaltuusto päätti maistraatille annettavissa lausunnoissa ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään huomauttamista niidenkään hyväksymistä vastaan. Hakijain Baltscheffskijn, Hagströmin ja Ekbergin anomuksista antamiinsa lausuntoihin valtuusto sitäpaitsi päätti liittää huomautuksen, että valtuuston vakaumuksen mukaan heidän ravintoloissaan vuosittain anniskeltiin huomattavasti suuremmat määrät väkijuomia kuin hakijat olivat ilmoittaneet. Ennen lausunnon antamista hakijain Strandbergin ja Sarinin anomuksista valtuusto oli pyytänyt [22]) ja saanut niistä lausunnon poliisikamarilta.

Tehtailija A. L. Hartwallin [23]) anomusta, että hänelle myönnettäisiin oikeus anniskella konjakkia ja viiniä yhdessä selterin, soodaveden ja limonaadin kanssa, kaupunginvaltuusto puolsi, kuitenkin toistaiseksi ainoastaan kuluvaksi vuodeksi ja nimenomaisin ehdoin, ettei konjakkia ja viiniä anniskeltu

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. marrask. 5 §. — [2]) S:n 12 p.tammik. 6 §. — [3]) S:n 6 p. helmik. 3 §. — [4]) S:n 13 p. maalisk. 8 §. — [5]) S:n 27 p. maalisk. 5 §. — [6]) S:n s:n 14 §. — [7]) S:n 11 p. huhtik. 13 § ja 2 p. toukok. 2 §. — [8]) S:n 29 p. toukok. 20 §. — [9]) S:n s:n 24 §. — [10]) S:n 15 p. kesäk. 14 §. — [11]) S:n 14 p. elok. 8 §. — [12]) S:n 18 p. syysk. 3 §. — [13]) S:n s:n 4 §. — [14]) S:n 24 p. lokak. 9 §. — [15]) S:n 12 p. marrask. 12 §. — [16]) S:n 28 p. marrask. 13 §. — [17]) S:n s:n 14 §. — [18]) S:n s:n 15 §. — [19]) S:n 28 p. jouluk. 9 §. — [20]) S:n s:n 14 §. — [21]) S:n s:n 15 §. — [22]) S:n 11 p. jouluk. 13 §. — [23]) S:n 14 p. elok. 9 §.

sekoittamatta, vaan ainoastaan lisäämällä niitä vähin määrin edellä mainittuihin virvoitusjuomiin.

Sitävastoin kaupunginvaltuusto ehdotti ravintoloitsijatar V. K. Verikoffin [1]), ravintoloitsijain D. Gavriloffin [2]) ja S. Nikolajeffin [3]) sekä ravintoloitsijattarien E. F. Kyrklundin [4]), H. Langen [5]), V. K. Verikoffin (uudistettu anomus) [5]) ja J. Majevskijn [5]) anniskeluoikeuden myöntämistä tarkoittavat anomukset evättäviksi, kolme viimeksi mainittua poliisilaitokselta hankittujen [6]) lausuntojen perusteella. Valtuuston epäävät lausunnot hakijain Gavriloffin ja Kyrklundin anomuksista perustuivat siihen, että edellisellä jo oli anniskeluoikeus kaupungissa olevassa toisessa ravintolassa ja että jälkimmäinen ei itse hoitanut ravintolaliikettään, vaan oli vuokrannut sen toiselle henkilölle.

Lausunto komitean laatimasta terveydenhoitosäännön ehdotuksesta. Sitten kun kaupunginvaltuustolta maistraatin välityksellä oli pyydetty lausuntoa senaatin asettaman komitean laatimasta ehdotuksesta terveydenhoitosäännöksi Suomen suuriruhtinaanmaalle, valtuusto lähetti [7]) asian valiokuntaan, johon valittiin [8]) vtt Qvist, Collan ja Liljenstrand, lääketieteentohtori J. W. Runeberg ja arkkitehti A. Th. Decker.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä [9]) valiokunta esitti ehdotuksen asiasta annettavaksi lausunnoksi. Siinä huomautettiin ensiksi, että valtion komitean ehdotukseen sisältyvät määräykset voitiin jakaa kahteen toisistaan jyrkästi eroavaan ryhmään. Toiseen näistä sisältyivät määräykset, jotka koskivat terveydenhoidon järjestelyä, niitä viranomaisia, joiden asiana oli huolehtia terveydenhoidosta sekä kaupunki- että maalaiskunnissa, näiden viranomaisten toimialuetta sekä heidän toimivaltaansa ja suhdettaan muihin viranomaisiin. Toinen ryhmä käsitti joukon yksityiskohtaisia terveydenhoidollisia määräyksiä asunnoista, kylpylaitoksista ja pesuhuoneista, puhtaanapidosta, käymälöistä, talleista ja navetoista, viemärikanavista, elintarpeista, kulkutaudeista, hautausmaista y. m. Oli varsin epäiltävää, oliko koko maata koskevien tämänlaatuisten määräysten soveltaminen käytäntöön lainkaan mahdollista. Tähän ryhmään kuuluvia määräyksiä ei senvuoksi olisi otettava terveydenhoidon järjestämistä koskevaan yleiseen asetukseen, vaan ne olisi sisällytettävä paikallisiin sääntöihin, joiden ehdotukset asianomaiset kunnat laatisivat ja jotka kuvernööri tavallisessa järjestyksessä vahvistaisi lääkintöylihallituksen saatua tilaisuuden antaa niistä lausuntonsa. Ohjeeksi kunnille tällaisten erikoissääntöjen laatimista varten olisi mainitun hallituksen annettava laatia ja pidettävä saatavissa luettelo niistä seikoista, jotka terveydenhoidon kannalta oli otettava huomioon, sekä selonteko niistä toimenpiteistä, joita muissa maissa oli pidetty tarpeellisina terveydenhoidon edistämiseksi. — Komitean ehdotus ei siltäkään osalta, joka koskettelı yleisen asetuksen puitteisiin sisällytettäviä seikkoja, muodon selvyyden, sanonnan lyhyyden ja täsmällisyyden sekä olennaisten ja vähemmän tärkeiden ainesten erottamisen suhteen täyttänyt tällaiselle asetukselle asetettavia vaatimuksia. Niinpä ei lakiehdotuksen eräänä ydinkohtana pidettäviä terveydenhoitolautakuntain toimintaa koskevia määräyksiä ollut yhdistetty samaan paikkaan, vaan ne oli etsittävä hajallaan olevista pykälistä, jotka sitäpaitsi olivat epätäydelliset, ja uusi, tärkeä säännös, jonka mukaan papisto oli velvollinen vaatimaan jokaisesta sattuneesta kuole-

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 7 §. — [2]) S:n 14 p. elok. 7 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 16 §. — [4]) S:n 11 p. jouluk. 9 §. — [5]) S:n 28 p. jouluk. 9 §. — [6]) S:n 28 p. marrask. 17 ja 18 § sekä 11 p. jouluk. 13 §. — [7]) S:n 27 p. helmik. 5 §. — [8]) S:n s:n 16 §. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12.

mantapauksesta kuolemansyytä koskevan lääkärintodistuksen, oli sijoitettu välilauseeseen pykälässä, jonka sisällys muulta osaltaan koski terveydenhoitolautakunnan vuosikertomuksia. — Terveydenhoitolautakuntain toimivallan laajuus ei myöskään käynyt selvästi ilmi ehdotuksesta, ja varsinkin olisi näiden lautakuntain oikeus ryhtyä täytäntöönpanotoimenpiteisiin määriteltävä tarkemmin, koska muuten jäi epäselväksi, missä tapauksissa terveydenhoitolautakunnalla, missä taas poliisiviranomaisilla oli oikeus ja velvollisuus puuttua asiaan terveydellisten epäkohtain johdosta. Valiokunnan lausuntoehdotuksessa, jossa muuten esitettiin lukuisia huomautuksia komitean ehdotuksen yksityisiä pykäliä vastaan, lausuttiin lopuksi, että komitean ehdotusta ei laatimatta sitä perinpohjin uudelleen voinut panna terveydenhoitoa koskevan lainsäädännön pohjaksi.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan ehdotuksen siitä annettavaksi lausunnoksi sellaisenaan.

Lausunto markkinoilla harjoitetusta hevoskaupasta. Lausuen, että kokemus oli osoittanut markkinoilla harjoitetun hevoskaupan ja hevosten vaihdon etupäässä edistäneen eläinrääkkäystä ja juoppoutta ilman että tästä markkinakaupasta yleensä oli ollut mainittavaa hyötyä, kaupungin poliisikamari oli maaherralta anonut, että ryhdyttäisiin kaiken kaupungissa pidetyillä markkinoilla harjoitetun hevoskaupan lopettamista tarkoittaviin toimenpiteisiin. Kuvernöörin tämän johdosta pyydettyä kaupunginvaltuustolta asiasta lausuntoa tämä päätti [2]) lausunnossaan huomauttaa, että valtuusto tosin tiesi kaupungin markkinoilla harjoitetun hevoskaupan vaikuttaneen häiritsevästi yleiseen järjestykseen sekä että sen yhteydessä usein oli harjoitettu eläinrääkkäystä, mutta että valtuusto, koska kyseinen kauppa erottamattomasti liittyi vapaamarkkinoihin, puolestaan katsoi, että niin kauan kuin nämä olivat sallitut, niillä harjoitettua hevoskauppaa ei ollut supistettava.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeutta koskevista anomuksista. Venäjän alamaisten, sokerileipurinkisälli A. C. Sonnbergin [3]), porvari A. Novomejskijn [4]), kauppakirjanpitäjä W. Petroffin [5]), ent. aliupseerin J. Reinoffin [6]), sotilaanleski J. Perevaloffin [6]) ynnä hänen alaikäisten lastensa, kauppakirjanpitäjä K. Gorschkoffin [7]), ent. aliupseerin G. Sergejeffin [8]), sotilaanpojan I. Schipoffin [9]), E. Kamenskijn [10]), hansikastehtaanjohtaja E. Laursteinin [11]) ja talonomistajatar E. Osipoffin [12]) ynnä hänen alaikäisten lastensa sekä Ruotsin alamaisen, ompelijatar A. M. A. Fahlströmin [13]) Suomen kansalaisoikeutta koskevista anomuksista samoinkuin avioeron saaneen apteekkarinvaimon C. M. Th. Geisslerin [14]) anomuksesta, että hänelle uudestaan myönnettäisiin tämä oikeus, kaupunginvaltuusto, jolta läänin kuvernööri lähetepäätöksillä oli pyytänyt niistä lausuntoa, päätti lausua, ettei valtuustolla ollut tiedossaan mitään, mikä olisi antanut aiheen anomusten epäämiseen.

Lausuntoja kiinteistöjen omistamisoikeudesta. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 antanut [15]) Venäjän alamaisen, esikuntakapteeni N. Lastotschkinin anomuksesta, joka koski oikeutta kiinteistön omistamiseen kaupungissa, lausunnon, jossa oli ilmoitettu, ettei kaupungin taholta ollut mitään huomauttamista anomuksen hyväksymistä vastaan, mikäli se ei mitenkään vähentänyt

---

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. syysk. 19 §. — [2]) S:n 24 p. lokak. 12 §. — [3]) S:n 23 p. tammik. 20 §. — [4]) S:n 13 p. maalisk. 12 §. — [5]) S:n 27 p. maalisk. 12 §. — [6]) S:n 2 p. toukok. 8 §. — [7]) S:n 14 p. elok. 5 §. — [8]) S:n 18 p. syysk. 5 §. — [9]) S:n s:n 6 §. — [10]) S:n 12 p. marrask. 8 §. — [11]) S:n s:n 9 §. — [12]) S:n 28 p. marrask. 12 §. — [13]) S:n 12 p. marrask. 7 §. — [14]) S:n 2 p. toukok. 9 §. — [15]) Ks. s. 202.

kaupungin oikeutta verojen saamiseen kiinteistöstä. Sittemmin maistraatti ilmoitti [1]) senaatin myöntyneen anomukseen.

Venäjän alamaisen, kauppakirjanpitäjä W. Petroffin tekemästä samaa oikeutta koskevasta anomuksesta, josta senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti [2]) lausua, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, minkä johdosta anomus olisi evättävä. Tämänkin anomuksen senaatti maistraatin ilmoituksen [3]) mukaan sittemmin hyväksyi.

Lausuntoja biljardinpito-oikeudesta. Ravintoloitsijatar K. Langen [4]), ravintoloitsija J. Lindgrenin [5]) ja ravintoloitsijatar M. S. Strandbergin [6]) anomuksista, jotka koskivat oikeutta yleisön käytettäväksi tarkoitetun biljardin pitoon ja joista senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti ilmoittaa, ettei sillä ollut mitään huomauttamista niiden hyväksymistä vastaan.

Lausunto panttilainausliikkeen perustamisluvasta. Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta oli vuonna 1876 laatinut ehdotuksen kauppa-asiamies A. A. Pihlgrénin korkeimpaan paikkaan tekemästä panttilainausliikkeen perustamis- ja harjoittamislupaa koskevasta anomuksesta annettavaksi lausunnoksi, mutta valtuusto oli hylännyt ehdotuksen ja palauttanut [7]) asian valiokuntaan antaen tälle tehtäväksi laatia ehdotuksen uudelleen eräiden kaupunginvaltuuston antamien ohjeiden mukaisesti. Tämän johdosta valiokunta antoi asiasta uuden mietinnön [8]) ynnä ehdotuksen lausunnoksi, jossa anomus valtuuston ohjeiden mukaisesti eräiden hakijain laatimaa ohjesääntöehdotusta vastaan esitettyjen muistutusten perusteella ehdotettiin evättäväksi. Valtuusto hyväksyi [9]) uuden lausunnon sellaisenaan.

Lausunto kivennäisvesitehtaan perustamisluvasta. Kaupunginvaltuusto, jolta läänin kuvernööri oli pyytänyt lausuntoa proviisori G. Walleniuksen anomuksesta, että hänelle myönnettäisiin lupa kivennäisvesitehtaan perustamiseen kaupunkiin, päätti [10]) lausunnossaan ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut tiedossaan mitään, mikä antaisi aiheen anomuksen hylkäämiseen.

Lausuntoja väkiviinatehdasliikkeiden harjoittamisluvasta. Läänin kuvernöörin pyydettyä kaupunginvaltuustolta lausuntoa apteekkarinleski S. Björklundin senaatille tekemästä anomuksesta, että hänet oikeutettaisiin omaan laskuunsa jatkamaan sen jalostettujen väkiviinatavarain sekä spriilakan valmistusta harjoittavan tehdasliikkeen toimintaa, jonka hänen miesvainajansa oli perustanut kaupunkiin, valtuusto päätti [11]) lausunnossaan ainoastaan jättää senaatin ratkaistavaksi, oliko anomukseen kiinnitettävä huomiota.

Siviili-insinööri P. K. F. C. Carstensin senaatille esittämästä anomuksesta, että hänet oikeutettaisiin perustaman kaupunkiin tehdasliike väkiviinatavarain puhdistamista ja tislausta varten teknillisiin ja muihin tarkoituksiin ja sitä käyttämään, valtuusto päätti [12]) antaa epäävän lausunnon.

Lausunto rakennusosakeyhtiön sääntöehdotuksesta. Senaatin siviilitoimituskunnan pyydettyä maistraatin välityksellä kaupunginvaltuuston lausuntoa »Arbetarenes i Helsingfors byggnads aktiebolag» nimiselle osakeyhtiölle laadittujen sääntöjen vahvistamista koskevasta anomuksesta valtuusto päätti [13]) lähettää asian valiokuntaan, jonka tuli antaa ehdotus mainituksi lausunnoksi, ja valitsi [14]) sen jäseniksi vtt Collanin, Qvistin ja Brummerin. Valiokunta ei suorittanut tehtäväänsä kertomusvuoden kuluessa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 2 §. — [2]) S:n 27 p. maalisk. 12 §. — [3]) S:n 11 p. jouluk. 8 §. — [4]) S:n 27 p. helmik. 3 §. — [5]) S:n 2 p. toukok. 13 §. — [6]) S:n 14 p. elok. 6 §. — [7]) Ks. s. 204. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 17. — [9]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 4 §. — [10]) S:n 13 p. maalisk. 14 §. — [11]) S:n 23 p. tammik. 22 §. — [12]) S:n 24 p. lokak. 15 §. — [13]) S:n 28 p. jouluk. 7 §. — [14]) S:n s:n 20 §.

Kirkonkirjoihin merkitsemistä ja verollekirjoittamista koskevasta anomuksesta annettu lausunto. Soittimentekijänkisälli K. Nyströmin anomuksesta, että hänen ja hänen vaimonsa ennen avioliittoa yhdessä siitetty tytär, joka oli otettu Pietarin löytölastenkotiin, merkittäisiin kaupungin kirkon- ja verokirjoihin, mistä anomuksesta läänin kuvernööri oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti [1]) kuvernöörille ilmoittaa, ettei valtuustolla ollut mitään huomauttamista sen hyväksymistä vastaan.

Lausunto ravintolaliikkeen harjoittamisoikeutta koskevasta valituksesta. Senaatin siviilitoimituskunnan pyydettyä maistraatin välityksellä kaupunginvaltuuston lausuntoa tehtailijanleski A. Staroskijn valituksesta, jonka tämä oli tehnyt sen johdosta, että häneltä läänin kuvernöörin päätöksellä oli evätty oikeus ravintolaliikkeen harjoittamiseen kaupungissa, valtuusto päätti [2]) lausunnossaan puoltaa mainittua päätöstä vahvistettavaksi.

Valiokunnan asettaminen järjestely-, kanavoimis- y. m. töitä varten. V. t. kaupungininsinööri C. Reuter oli rahatoimikamarille osoittamassaan kirjelmässä ehdottanut, että asetettaisiin valiokunta yksissä neuvoin hänen kanssaan laatimaan ehdotusta niistä periaatteista ja perusteista, joita oli noudatettava kaupungin järjestely- ja kanavoimistöitä, laituri- ja satamarakennuksia sekä kaupungin rakennuskaavaa samoinkuin kaupunkiin yhdistettyä maata koskevia karttateoksia y. m. töitä järjestettäessä ja suoritettaessa. Kamari oli puoltanut [3]) tätä ehdotusta siten lisättynä, että valiokunnan tuli antaa lausuntonsa myöskin tekeillä olevista Södernäsin paalutustöistä, kivisten rantasiltain rakentamisesta Eteläsatamassa ja muualla olevien puisten maihinlaskusiltain sijaan sekä siitä, oliko Katajanokan vastaisille rantasilloille johdettava raitiotiet, jotka Eteläsatamassa liittyisivät kaupunkiin rakennettaviksi suunniteltuihin raitioteihin. Myöntyen [4]) ehdotukseen sellaisena kuin kamari oli sitä puoltanut kaupunginvaltuusto valitsi [5]) valiokunnan jäseniksi vtt Strömbergin, Westermarckin, Numellin ja Calamniuksen sekä laamanni A. F. Janssonin.

Tähän valiokuntaan lähetettiin [6]) myöhemmin rahatoimikamarin ehdotuksesta myöskin oikeusneuvosmies E. Berghin kamarille tekemä anomus [7]) viemärikanavan rakentamisesta Puistokadun alle sikäläisten kaduntasoitustöiden yhteydessä.

Valiokunta ei antanut mietintöä kertomusvuoden kuluessa.

Kumottu kaupunginvaltuutetun vaali. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa niistä valituksista, jotka esittelijäsihteeri S. V. Calamnius y. m. olivat esittäneet kaupunginvaltuutettujen valitsemista vuosiksi 1877—79 koskevasta maistraatin päätöksestä [8]), mikäli se koski tehtailija J. W. Alanderin vaalia, valtuusto päätti [9]) lausunnossaan tuoda esiin, että valtuustolla sen selvityksen jälkeen, jonka valittajat olivat asiasta antaneet, ei ollut siihen mitään huomauttamista. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [10]), että kuvernööri kumoten tehtailija Alanderin vaalin oli julistanut kenraalimajuri J. J. Lindforsin säädetyssä järjestyksessä valituksi kaupunginvaltuutetuksi hänen sijaansa mainituksi ajanjaksoksi.

Ilmoitus kaupunginvaltuuston täydennysvaalin toimittamisesta. Maistraatti ilmoitti [11]), että raastuvankokouksessa toimitetussa kaupunginvaltuuston täydennysvaalissa edesmenneen vtn Bäckin sijaan oli valtuutetuksi valittu leipurimestari G. M. Stenius.

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. marrask. 11 §. — [2]) S:n 28 p. jouluk. 16 §. — [3]) S:n 27 p. maalisk. 13 §. — [4]) S:n 11 p. huhtik. 2 §. — [5]) S:n 2 p. toukok. 26 §. — [6]) S:n 11 p. huhtik. 16 §. — [7]) Ks. s. 265. — [8]) S:n s. 205. — [9]) Valt. pöytäk. 23 p. tammik. 13. §. — [10]) S:n 2 p. toukok. 6 §. — [11]) S:n 13 p. maalisk. 19 §.

Eroavat kaupunginvaltuutetut. Kaupunginvaltuusto päätti[1]) maistraatille ilmoittaa, että alla mainitut valtuutetut olivat erovuorossa vuoden päättyessä, nimittäin vtt Bade, Bergroth, Borgström, Brummer, J. A. Estlander, Florin, Heimberger, Hjelt, Kihlman, Krogius, Malmgren, Montgomery, Numell, Sandberg, Sundman ja Tallgrén, sekä samalla anoa, että maistraatti ryhtyisi toimenpiteisiin uusien valtuutettujen valitsemiseksi eroavien sijaan.

Ilmoitus uusien kaupunginvaltuutettujen vaalin toimittamisesta vuosiksi 1878—80. Maistraatti ilmoitti[2]), että raastuvankokouksessa valittaessa kuusitoista uutta kaupunginvaltuutettua vuoden lopussa eroavien[3]) sijaan valtuutetuiksi lähinnä seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi oli valitttu seuraavat henkilöt, nimittäin avustava senaatinkamreeri, kolleegiasessori A. W. Brummer, rehtori A. Kihlman, kalastusten tarkastaja, ylim. professori A. J. Malmgren, leipurimestari G. U. Sandberg, merikoulun johtaja, kauppalaivankapteeni L. Krogius, tehtailija, kauppias R. Th. Heimberger, suutarimestari G. Tallgrén, metsähallituksen ylijohtajanapulainen K. J. Numell, professori J. A. Estlander, tehtailija A. H. Bade, esittelijäsihteeri E. Hjelt, kauppaneuvos C. W. I. Sundman, kauppias, varakonsuli J. L. Borgström, professori J. W. Runeberg, filosofianmaisteri K. F. Heikel ja ritarihuoneenkanslisti, vapaaherra V. M. von Born.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Puheenjohtajaksi vuodeksi 1877 kaupunginvaltuusto valitsi[4]) vtn Liljenstrandin ja varapuheenjohtajaksi ensin vtn Montgomeryn ja sittemmin, hänen heti saatuaan anomuksestaan eron tästä toimesta vtn J. A. Estlanderin.

Kysymys uuden tai v. t. puheenjohtajan valitsemisesta kaupunginvaltuustolle. Puheenjohtaja Liljenstrand ilmoitti aikovansa viettää kesäkuukaudet maalla ja sen jälkeen lähteä ulkomaanmatkalle, minkä johdosta hän alisti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, olisiko sen valittava itselleen uusi puheenjohtaja hänen sijaansa. Ilmoitus ei antanut[5]) valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Myöhemmin varapuheenjohtaja J. A. Estlander puheenjohtajan lähestyvän ulkomaanmatkan johdosta herätti[6]) kysymyksen v. t. puheenjohtajan valitsemisesta kaupunginvaltuustolle vuoden loppuun saakka, mutta tämänkin ehdotuksen valtuusto epäsi[7]).

Jäsenten valitseminen vakinaiseen valmisteluvaliokuntaan. Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto pidensi[8]) vuoden alussa jäljellä olevien marraskuun 9 p:nä 1876 valittujen vakinaisen valmistelukunnan jäsenten, nimittäin vttn Hjeltin, Calamniuksen, Rudolphin ja Krogiuksen toimikauden vuoden 1877 maaliskuun loppuun. Kolmeksi seuraavaksi kuukaudeksi, heinäkuun 1 p:ään asti, valittiin[9]) valmisteluvaliokunnan jäseniksi vtt Borg, Hjelt, Qvist ja Mellin, mutta heidän toimikautensa ulotettiin syyskuun 20 p:ään. Viimeksi mainittuna päivänä valtuusto valitsi[10]) valiokunnan jäseniksi vtt Hjeltin, Rudbäckin, Borgin ja Qvistin, joiden myöhemmin tehdyn päätöksen[11]) mukaisesti tuli jäädä toimiinsa valtuuston ensimmäiseen kokoukseen vuonna 1878.

Vapautus lautakuntain ja valiokuntain jäsenyydestä. Protokollasihteeri E. F. Hjeltille, suutarimestari G. Tallgrénille, puuseppämestari I. Lindblomille ja kultaseppämestari J. E. Fagerroosille kaupunginvaltuusto anomuksesta

---

[1]) Valt. pöytäk. 24 p. lokak. 16 §. — [2]) S:n 11 p. jouluk. 16 §. — [3]) Ks. ylemp. — [4]) Valt. pöytäk. 12 p. tammik. 2 §. — [5]) S:n 29 p. toukok. 28 §. — [6]) S:n 18 p. syysk. 20 §. — [7]) S:n 20 p. syysk. 29 §. — [8]) S:n 6 p. helmik. 16 §. — [9]) S:n 27 p. maalisk. 17 §. — [10]) S:n 20 p. syysk. 25 §. — [11]) S:n 28 p. jouluk. 12 §.

myönsi [1]) eron majoitustoimikunnan jäsenyydestä, jota vastoin esittelijäsihteeri F. E. Walmqvistin samaa tarkoittava anomus evättiin.

Protokollasihteeri W. Margunoffin anomuksen, että hänet vapautettaisiin saman toimikunnan jäsenyydestä, kaupunginvaltuusto niinikään epäsi [2]). Protokollasihteeri Margunoffin valitettua tästä päätöksestä läänin kuvernöörille valtuusto antoi [3]) kuvernöörin vaatiman lausunnon asiasta, ja kuvernööri hylkäsi valituksen. Protokollasihteeri Margunoffin vieläkin valitettua senaattiin valtuusto uudestaan antoi [4]) siltä vaaditun selityksen. Myöhemmin saapui [5]) maistraatin välityksellä tieto, että senaatti oli vapauttanut valituksentekijän, silloisen rautatiehallituksen toimistopäällikön, majoitustoimikunnan jäsenyydestä.

Lääninrahastonhoitaja F. W. Dittmarin anomukseen, että hänet vapautettaisiin rahatoimikamarin puheenjohtajantoimesta, kaupunginvaltuusto myöntyi [6]) lausuen paheksumisensa sen johdosta, että hän niin lyhyen ajan kuluttua tämän luottamustehtävän vastaanottamisesta halusi siitä vapautua, ja katsottiin rahastonhoitaja Dittmarin samalla luopuneen myöskin kamarin jäsenyydestä.

Laamanni A. F. Janssonille myönnettiin [7]) anomuksestaan vapautus rahatoimikamarin jäsenyydestä.

Filosofianmaisteri A. H. Chydenius ja vt Nybom, jotka kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli valinnut [8]) kauppa-asiamies A. A. Pihlgrénin tekemää, panttilainausliikkeen perustamisoikeuden myöntämistä koskevaa anomusta käsittelemään asetetun valiokunnan jäseniksi, anoivat kaupunginvaltuuston myöhemmin annettua [9]) tälle valiokunnalle tehtäväksi laatia uuden, valiokunnan aikaisemmasta ehdotuksesta poikkeavaan suuntaan laaditun ehdotuksen asiasta annettavaksi lausunnoksi, vapautusta valiokunnan jäsenyydestä, koska tämä uusi suunta ei ollut heidän vakaumuksensa mukainen. Kaupunginvaltuusto epäsi [10]) tämän anomuksen, mutta valitsi [11]) sensijaan valiokuntaan kaksi lisäjäsentä.

Valiokuntain täydentäminen. Kaupunginvaltuusto päätti [10]) valita panttilainausliikkeen perustamisoikeutta koskevaa kauppa-asiamies A. A. Pihlgrénin anomusta käsittelemään asetettuun valiokuntaan [8]) kaksi lisäjäsentä ja valitsi [12]) näiksi vtt Montgomeryn ja Calamniuksen.

Professori J. J. Chydeniuksen sairauden takia kaupunginvaltuusto päätti [13]) valita hänen sijaansa toisen jäsenen valiokuntaan, joka valmisteli kysymystä kaasulaitoksen siirtämisestä toiseen paikkaan [14]), ja valitsi tähän tehtävään insinööri E. E. Qvistin.

Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten valitseminen rahatoimikamariin. Lääninrahastonhoitaja F. W. Dittmarin saatua vapautuksen [15]) rahatoimikamarin jäsenyydestä ja puheenjohtajantoimesta kaupunginvaltuusto valitsi kamarin jäseneksi hänen sijaansa ensin laamanni A. F. Janssonin [16]) ja sittemmin, hänenkin anomuksestaan saatuaan vapautuksen [16]) tästä tehtävästä, lakitieteenkandidaatti E. Öhmanin [17]) sekä kamarin puheen-

---

[1]) Valt. pöytäk. 6 p. helmik. 5 §. — [2]) S:n 15 p. helmik. 12 §. — [3]) S:n 13 p. maalisk. 13 §. — [4]) S:n 15 p. kesäk. 10 §. — [5]) S:n 28 p. marrask. 10 §. — [6]) S:n 6 p. helmik. 8 §. — [7]) S:n 13 p. maalisk. 21 §. — [8]) Ks. s. 203. — [9]) S:n s. 318. — [10]) Valt. pöytäk. 29 p. toukok. 16 §. — [11]) Ks. alemp. tätä s. — [12]) Valt. pöytäk. 22 p. kesäk. 12 §. — [13]) S:n 20 p. syysk. 26 §. — [14]) Ks. s. 303. — [15]) Ks. ylemp. tätä s. — [16]) Valt. pöytäk. 27 p. helmik. 16 §. — [17]) S:n 27 p. maalisk. 17 §.

johtajaksi senaatinkanslistin, lakitieteenkandidaatti Th. Bergelundin [1]). Koska kuitenkin lakitieteenkandidaatti Öhman siihen aikaan toimi v. t. oikeusraatimiehenä eikä senvuoksi ollut vaalikelpoinen kamarin jäseneksi, maistraatti ilmoitti, ettei se ollut voinut antaa virka-apuaan hänen vaalinsa täytäntöönpanemiseen. Tämän johdosta valtuusto kehoitti [2]) maistraattia panemaan valtuuston päätöksen täytäntöön niin pian kuin mainittua estettä ei enää ollut olemassa ja päätti, että varajäsenen sillävälin tuli toimia kamarin vakinaisena jäsenenä. Sitten kun lakitieteenkandidaatti Öhman uudestaan ja tällä kertaa pitemmäksi ajaksi oli määrätty hoitamaan oikeusraatimiehenvirkaa, valtuusto kuitenkin myöhemmin päätti [3]) valita [4]) hänen sijaansa kamariin toisen jäsenen, joksi tuli yliopettaja F. V. Heikel.

Kaupunginvaltuustossa toimitetussa vuoden päättyessä eroavien rahatoimikamarin jäsenten arvonnassa arvottiin [5]) eroamaan everstiluutnantti G. R. A. Charpentier ja yliopettaja Heikel. Nämä valittiin [6]) molemmat uudestaan kolmivuotiskaudeksi 1878—80. Kamarin puheenjohtajaksi vuodeksi 1878 valittiin [6]) uudestaan senaatinkanslisti Bergelund, varapuheenjohtajaksi samaksi vuodeksi valittiin [6]) everstiluutnantti Charpentier ja varajäseniksi, niinikään vuodeksi 1878, valittiin [6]) uudestaan insinöörimekanikko K. M. Moring, vt Sandberg ja valtiokonttorin sihteeri W. Eneberg, joista Moringin tuli toimia ensimmäisenä, Sandbergin toisena ja Enebergin kolmantena varajäsenenä.

Palotoimikunnan jäsenten vaali. Palotoimikunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [7]) vaakamestari A. Landénin ja insinöörimekanikko K. M. Moringin.

Majoitustoimikunnan jäsenten vaali. Samalla kuin kaupunginvaltuusto majoitustoimikunnan ehdotuksesta toistaiseksi vahvisti [8]) mainitun toimikunnan jäsenmäärän yhdeksäksi valtuusto valitsi [7]) siihen uusiksi jäseniksi neljän eronneen [9]) sijaan protokollasihteeri W. Margunoffin, tehtailija J. Nissisen ja kauppias C. M. Eskolinin. Ensiksi mainitun saatua [10]) vapautuksen tästä tehtävästä valittiin [11]) toimikunnan jäseneksi hänen sijaansa ensimmäinen senaatinapukamreeri B. F. Sjöström.

Vaivaishoitojohtokunnan jäsenten vaali. Neljän kertomusvuoden lopussa eroamaan arvotun [12]) vaivaishoitojohtokunnan jäsenen sijaan kaupunginvaltuusto valitsi [13]) johtokunnan jäseniksi vuosiksi 1878—80 senaatinapukamreeri A. G. W. Tavaststjernan, kauppias A. Parviaisen, satulaseppämestari J. Nikanderin ja senaatinvahtimestari H. Holmqvistin.

Kahden jäsenen valitseminen kansakoulujen johtokuntaan. Kansakoulujen johtokunnnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [14]) yliopettaja H. L. Melanderin ja rovasti F. W. G. Hjeltin.

Kansakoulujen kouluneuvostojen valitseminen. Valitsijamiehiksi neljän kouluneuvoston jäsenen valitsemista varten kaupungin kymmeneen kansakoulupiiriin kaupunginvaltuusto valitsi [14]) vtt Tallgrénin, Borgin, Mellinin ja Edlundin sekä kansakouluntarkastajan, filosofianmaisteri V. W. Öhbergin. Myöhemmin nämä ilmoittivat [15]) valinneensa kouluneuvostojen jäseniksi seuraavat henkilöt, nimittäin:

---

[1]) Valt. pöytäk. 27 p. maalisk. 17 §. — [2]) S:n 2 p. toukok. 5 §. — [3]) S:n 18 p. syysk. 8 §. — [4]) S:n 24 p. lokak. 17 §. — [5]) S:n 28 p. jouluk. 19 §. — [6]) S:n s:n 20 §. — [7]) S:n 6 p. helmik. 18 §. — [8]) S:n s:n 5 §. — [9]) Ks. s. 320. — [10]) S:n s. 321. — [11]) Valt pöytäk. 28 p. marrask. 25 §. — [12]) S:n 28 p. jouluk. 11 §. — [13]) S:n s:n 20 §. — [14]) S:n 29 p. toukok. 11 § ja 22 p. kesäk. 12 §. — [15]) Sn 12 p. marrask. 13 §.

ensimmäiseen piiriin: neiti L. Borgströmin, professorinrouva L. N. Castrénin, filosofianmaisteri A. Stenbergin ja filosofianmaisteri M. Wænerbergin;

toiseen piiriin: rouva I. Ekroosin, neiti A. Kiseleffin, herra F. L. Litoniuksen ja kuvernementinsihteeri A. Silfvastin;

kolmanteen piiriin: rouva S. Fagerströmin, filosofianmaisteri K. F. Heikelin, rouva A. Salinin ja kanslisti J. F. O. Wikströmin;

neljänteen piiriin: professorinrouva J. von Beckerin, postijohtokunnan sihteerin C. F. Forssellin, valtioneuvoksetar V. Gripenbergin ja filosofianmaisteri K. A. Slöörin;

viidenteen piiriin: senaatinkanslistin, lakitieteenkandidaatti A. G. Geitlinin, neiti J. Molanderin, tehtailija E. F. Roslundin ja kauppaneuvoksetar A. Sinebrychoffin;

kuudenteen piiriin: neiti H. Aminoffin, rouva L. Ehrströmin, tehtailija W. Eichingerin ja rehtori A. W. Melartin;

seitsemänteen piiriin: rouva A. Leopoldin, rouva E. Roosin, ylilääkäri, professori A. Th. Sælanin ja kivenhakkaaja H. J. Stigellin;

kahdeksanteen piiriin: rouva J. Ganszaugen, rouva A. Nordmanin, ulosottoapulaisen G. Nordmanin ja herra G. Raskin;

yhdeksänteen piiriin: rouva I. Eklundin, rouva O. Meinanderin, kauppalaivankapteeni J. A. Pontánin ja kauppalaivankapteeni C. E. Sederholmin;

kymmenenteen piiriin: hovimajoittaja C. G. Pihlmanin, neiti A. von Rosenkampffin, perämies A. Svenssonin ja professorinrouva O. S. Törnegrenin.

Kouluneuvostojen jäsenluettelot oli julkaistava Helsingfors Dagbladissa, Hufvudstadsbladetissa, Morgonbladetissa ja Uudessa Suomettaressa.

Jäsenen ja varajäsenen valitseminen kansankirjaston toimikuntaan. Kansankirjaston toimikunnan jäseneksi kaupunginvaltuusto valitsi [1]) filosofianmaisteri K. F. Heikelin ja saman toimikunnan varajäseneksi filosofianmaisteri G. V. Vaseniuksen.

Pyhäkoulun johtokunnan jäsenten vaali. Pyhäkoulun johtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [2]) vtn Heimbergerin, filosofianmaisteri A. Stenbergin ja tehtailija J. Nissisen.

Katselmusmiesten valitseminen lähtökatselmuksiin. Rahatoimikamarin anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti [3]) valita kaksi katselmusmiestä ottamaan osaa asemakaavan ulkopuolella sijaitsevien, kaupungin vuokralle antamien tilain ja maa-alueiden lähtökatselmuksiin niissä tapauksissa [4]), jolloin vuokrasopimus perustui vuoden 1846 määräyksiin kaupungin maan vuokralleantamisesta. Katselmusmiehiksi valittiin [5]) vtt Grönqvist ja Tallgrén.

Uskottujen miesten määrääminen holhoustilien tarkastusta varten. Holhouslautakunta anoi kaupunginvaltuustolta, että valittaisiin uskotut miehet tarkastamaan pankinjohtaja F. K. J. Nybomin antamaa tilitystä edesmenneen kauppias G. Forsmanin alaikäisten lasten holhouksen hoitamisesta, koska mainituilla lapsilla ei ollut omaisia, jotka olisivat voineet suorittaa mainitun tarkastuksen, samoinkuin muitakin samanluontoisia tilityksiä. Tämän johdosta ja katsoen mainitun pesän suuruuteen valtuusto, joka oli sitä mieltä, että uskotut miehet oli valittava kutakin yksityistapausta varten eikä pitemmäksi ajaksi, päätti [6]) määrätä kaksi uskottua miestä puheena olevain tilien tarkastajiksi ja valitsi [7]) tähän tehtävään senaatinkopisti J. R. Osbergin

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 10 ja 20 §. — [2]) S:n 22 p. kesäk. 12 §. — [3]) S:n 14 p. elok. 20 §. — [4]) Ks. s. 304. — [5]) Valt. pöytäk. 14 p. elok. 31 §. — [6]) S:n 11 p. huhtik. 14 §. — [7]) S:n 2 p. toukok. 26 §.

ja konttoristi C. G. Löfholmin. Lautakunnan myöhemmin esittämän anomuksen, että samanlaatuisia tapauksia varten määrättäisiin uskotut miehet vuoden 1879 loppuun asti, valtuusto epäsi [1]).

Tarkastajantodistajain määrääminen paloviinapolttimoihin. Tarkastajantodistajaksi kauppaneuvos P. Sinebrychoffin paloviinapolttimoon vuoden 1877 jäljelläolevan paloviinanvalmistuskauden ajaksi kaupunginvaltuusto määräsi [2]) apteekkari C. A. Ekmanin.

Myöhemmin kaupunginvaltuusto määräsi tarkastajantodistajaksi samaan polttimoon vuoden 1878 ensimmäiseksi polttokaudeksi apteekkari Ekmanin [3]) sekä tarkastajantodistajaksi H. Brummer & C:on paloviinapolttimoon samaksi ajaksi vaatturimestari G. W. Blombergin [4]).

---

[1]) Valt. pöytäk. 15 p. kesäk. 13 §. — [2]) S:n 13 p. maalisk. 7 §. — [3]) S:n 28 p. marrask. 19 §. — [4]) S:n s:n 20 §.

1878.

Kaupunginvaltuutettuina olivat vuoden 1878 alusta:

Kauppias W. Ahlfors.
Tehtailija A. H. Bade.
Kauppias C. F. Blomberg.
Valtiokonttorin tirehtööri C. G. Borg.
Kauppias, varakonsuli J. L. Borgström.
Ritarihuoneenkanslisti, vapaaherra V. M. von Born.
Avustava senaatinkamreeri, hovineuvos A. W. Brummer.
Esittelijäsihteeri S. V. Calamnius.
Apteekkari A. Collan.
Valtiokonttorin tirehtööri S. V. Dalström.
Kirjakauppias G. W. Edlund.
Professori C. G. Ehrström.
Professori C. G. Estlander.
Professori J. A. Estlander.
Esittelijäsihteeri, valtioneuvos C. F. Forsman.
Tehtailija F. W. Grönqvist.
Filosofianmaisteri K. F. Heikel.
Tehtailija, kauppias R. Th. Heimberger.
Esittelijäsihteeri E. Hjelt.
Tilastollisen toimiston tirehtori, filosofiantohtori K. E. F. Ignatius.
Rehtori A. Kihlman.
Konsuli, kauppaneuvos N. Kiseleff.
Merikoulun johtaja, kauppalaivankapteeni L. Krogius.
Päätoimittaja, kapteeni R. O. Lagerborg.
Professori, kanslianeuvos A. W. Liljenstrand.
Pankinjohtaja E. Lindebäck.
Ylitirehtööri, valtioneuvos L. L. Lindelöf.
Kenraalimajuri J. J. Lindfors.
Professori A. J. Malmgren.
Muurarimestari O. W. Margelin.
Professori L. H. S. Mechelin.
Kultaseppämestari O. R. Mellin.
Metsänhoitohallituksen ylitirehtöörinapulainen K. J. Numell.
Pankinjohtaja F. K. J. Nybom.
V. t. kaupunginlääkäri, filosofian- ja lääketieteentohtori C. I. Qvist.
Pankinjohtaja, laamanni A. J. Rudbäck.
Kauppias E. Rudolph.
Professori J. W. Runeberg.
Leipurimestari G. U. Sandberg.
Insinöörikapteeni C. G. Sanmark.
Päätoimittaja, filosofianmaisteri J. A. Schauman.
Leipurimestari G. M. Stenius.
Rautatiehallituksen päätirehtööri, valtioneuvos G. Strömberg.
Kauppaneuvos C. W. I. Sundman.
Suutarimestari G. Tallgrén.
Valtionrautateiden ratatirehtööri E. E. Wasastjerna.
Yliopiston kamreeri N. C. Westermarck.
Muurarimestari A. Ärt.

Kertomusvuoden kuluessa erosivat [1]) vtt Bade ja Ehrström ja heidän sijaansa tulivat [1]) kaupunginvaltuutetuiksi insinöörimekanikko K. M. Moring ja tullinylijohtokunnan asessori, laamanni F. G. Krogius.

[1]) Ks. s. 418.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajana toimi kertomusvuonna vt Mechelin ja valtuuston varapuheenjohtajana vt J. A. Estlander.

Vakinaisen valmisteluvaliokunnan itseoikeutettu puheenjohtaja oli valtuuston puheenjohtaja. Valiokunnan valittuina jäseninä toimivat vuoden alusta tammikuun 25 p:ään vtt Hjelt, Rudbäck, Borg ja Qvist, sen jälkeen heinäkuun 1 p:ään vtt Hjelt, Lindfors, Grönqvist ja Qvist,varamiehinään vtt Heimberger ja Forsman, sekä vuoden koko jälkipuoliskon ajan vtt Hjelt, Borg, Qvist ja Heimberger, varamiehinään vtt Lindfors ja Grönqvist.

Kaupunginvaltuuston sihteerinä toimi lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius, paitsi syyskuun aikana, jolloin virkaa hänelle myönnetyn [1]) virkavapauden aikana hoiti lakitieteenkandidaatti T. J. Aminoff, sekä valtuuston notaarina ritarihuoneenkanslisti, vapaaherra V. M. von Born.

Kaupunginvaltuusto kokoontui vuoden varrella 28 kertaa, niistä 2 kertaa lisätyin luvuin.

Kertomusvuonna saapui 257 asiaa. Näistä ja vuoden alkaessa edellisistä vuosista ratkaisemattomina siirtyneistä 35 asiasta ratkaistiin 263. Vuoteen 1879 siirtyi siis 29 asiaa.

Kaupunginvaltuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 397 ja valtuuston puolesta lähetettyjen kirjelmäin luku 315.

A. Kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

1. Kaupunginasemakaavaa sekä kiinteän omaisuuden hankintaa ja kaupungille kuuluvan sellaisen omaisuuden luovutusta koskevat kysymykset.

Suomen pankin tontin laajentaminen. Pankkivaltuusmiehet olivat maistraatille osoitetussa kirjelmässä anoneet, että Suomen pankin uutta taloa varten aiottua, korttelissa n:o 43 Kirkkokadun varrella sijaitsevaa tonttia n:o 15 laajennettaisiin yhdistämällä siihen 12 jalan levyinen maa-alue mainitun tontin ja Nikolainkadun välisestä aukiosta. Maistraatti lähetti kirjelmän päätöksen tekoa ja lausunnon antamista varten kaupunginvaltuutetuille oheenliittäen kaupungininsinöörin mainitun korttelin tonttioloista antaman lausunnon. Tässä huomautettiin m. m., että mainitusta korttelista, jonka länsi- ja itärajain pituus oli 437 jalkaa, läntinen osa 156 jalan pituudelta kuului kreikkalais-venäläisen seurakunnan tonttiin, kun taas suurempi, itäinen osa 281 jalan pituudelta oli käytettävissä ja voitiin jakaa Kirkkokadun tontin n:o 15 ja voimassa olevassa kaupunginasemakaavassa sen itäpuolelle merkityn aukion kesken. Tonttikirjan mukaan oli tontin pohjois- ja etelänpuoleiset sivut sitä myytäessä määrätty 170 jalaksi, joten aukion paikan leveydeksi jäisi 111 jalkaa. Kaupunginasemakaavassa sen leveys kuitenkin oli merkitty ainoastaan n. 90 jalaksi; pankin tarpeisiin piti senvuoksi kaupunginasemakaavaa muuttamatta voida luovuttaa enintään n. 21 jalan levyinen lisäalue, jolloin mitä tarkimmin noudatettaisiin kaupunginasemakaavaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [2]) maistraatille ilmoittaa, että valtuusto puolestaan suostui luovuttamaan Suomen pankille koko kaupungin-

[1]) Ks. s. 412. — [2]) Valt. pöytäk. 16 p. huhtik. 7 §.

asemakaavaan merkityn aukion ja kreikkalais-venäläisen seurakunnan tontin välisen tonttialan edellyttäen, että se oli kaupunginasemakaavan mukaista, tai muussa tapauksessa anoa tarpeen vaatimaa edellä mainittuun suuntaan käyvää kaupunginasemakaavan muutosta. Sen ohessa valtuusto päätti huomauttaa, että valtuusto katsoi pankin olevan velvollisen suorittamaan lisäalueesta maksua saman perusteen mukaisesti kuin alkuaan myydystä tontista eli 40 pennin mukaan neliöjalalta, mitä tarkoitusta varten rahatoimikamarin tuli ensi tilassa pankkivaltuusmiesten edustajan läsnä ollessa toimittaa pankkitontin pinta-alaan tarjotun lisäyksen lopullinen mittaus.

Lausunto tonttien yhdistämisestä. Maistraatin pyydettyä kaupunginvaltuuston lausuntoa tehtailija J. W. Alanderin maistraatille esittämästä anomuksesta, että hänet oikeutettaisiin rakentamaan yhteen It. Erottajan tontti n:o 19 sekä Pienen Robertinkadun tontit n:ot 3 ja 5, valtuusto lähetettyään [1]) asian rahatoimikamariin sen ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) lausunnossaan puoltaa anomuksen hyväksymistä. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [3]) senaatin myöntyneen tehtailija Alanderin anomukseen.

Aikaisemmin rautateille luovutetun alueen hankkiminen takaisin kaupungille. Maistraatti oli kaupunginvaltuuston kehoituksesta [4]) anonut rautatiehallitukselta, että ne kaupungille kuuluvien huvilain n:o 40 Grönuddin, n:o 41 Linnunlaulun ja 42 Alpin sekä n. s. Åhmanin uudistilan maa-alueet, jotka rakennettaessa rautatietä Helsingistä Hämeenlinnaan oli luovutettu rautatiehallinnolle, mutta jotka sittemmin rautateille tarpeettomina oli annettu takaisin, laillisessa järjestyksessä luovutettaisiin kaupungille. Tähän mainittu hallitus vastasi [5]), että hallitus maan tultua paljaaksi aikoi toimittaa paikalla katselmuksen ja laatia siitä kartan.

Tämän tapahduttua hallitus oheenliittäen mainitun kartan esitti senaatille, että hallitus valtuutettaisiin luovuttamaan takaisin kaupungille puheena olevat alueet, yhteensä n. 55.80 tynnyrinalaa, lukuun ottamatta kuitenkin kahta pientä aluetta, joiden pinta-ala oli yhteensä 0.80 tynnyrinalaa ja jotka edelleen olivat rautateille tarpeelliset. — Senaatin tämän johdosta pyydettyä valtuuston lausuntoa asiasta valtuusto päätti [6]) ilmoittaa, että se edellyttäen, että rautatiehallituksen esitykseen muuten myönnyttiin, puolestaan suostui täysin omistusoikeuksin luovuttamaan rautateille ne 0.80 tynnyrinalaa maata, joita hallitus oli pitänyt rautateille edelleenkin tarpeellisina.

Myöhemmin maistraatti ilmoitti [7]) senaatin myöntyneen puheena olevaan anomukseen sekä että maistraatti rautatiehallituksen anomuksesta oli antanut rahatoimikamarille tehtäväksi huolehtia rautateiden maan ja kaupungille luovutetun alueen välisen rajan käymisestä ja pyykittämisestä.

Paikan luovuttaminen vapaaehtoiselle palokunnalle. Esiteltäessä mietintöä [8]), joka koski paikan luovuttamista vapaaehtoiselle palokunnalle teetettävää rakennusta varten, kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli palauttanut [9]) asian sitä valmistelleeseen valiokuntaan saadakseen siltä lausunnon aikaisemmin tehdystä ehdotuksesta, että tähän tarkoitukseen luovutettaisiin Nikolainkirkon pohjoispuolella oleva paikka. Sen ohessa valiokunnan tuli ottaa harkittavakseen, voitaisiinko palokunnalle rakentaa kalustovaja Kasarmintorin länsipuolelle siinä tapauksessa, että sen kokous- ja lukuhuoneistolle voitiin varata paikka muualta, sekä voitaisiinko kunnalle suunniteltu rakennus mahdollisesti sijoittaa eteläisen palotornin paikalle.

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 17 §. — [2]) S:n 14 p. toukok. 3 §. — [3]) S:n 23 p. elok. 13 §. — [4]) Ks. s. 235. — [5]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. 6 §. — [6]) S:n 23 p. elok 5 §. — [7]) S:n 29 p. marrask. 3 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15 v:lta 1877. — [9]) Ks. s. 221.

Vuonna 1878 antamassaan uudessa mietinnössä [1]) valiokunta ensin huomautti, että edellä mainittu valtion omistama Nikolainkirkon viereinen paikka oli liian pieni ja sijaitsi liian ahtaan ja vilkasliikenteisen kadun varrella soveltuakseen hyvin vapaaehtoisen palokunnan talon paikaksi, minkä lisäksi, sijoitettiinpa rakennus tähän paikkaan miten tahansa, sen yläosa tai ainakin katto näkyisi Senaatintorille kirkonportaiden muurin yli, mikä ei näyttäisi hauskalta ja mahdollisesti saisi valtion kieltäytymään luovuttamasta paikkaa tähän tarkoitukseen. Näiden syiden nojalla valiokunta ei puoltanut suunnitellun rakennuksen sijoittamista mainittuun paikkaan eikä myöskään ehdotusta, että kunnan kalustovajaa varten luovutettaisiin paikka Kasarmintorilta ja sen kokoushuoneistolle etsittäisiin paikka muualta. Tällainen järjestely oli kunnan edun kannalta aivan sopimaton, ja valiokunta pysyi muuten aikaisemmin julkilausumallaan kannalla [2]), jonka mukaan Kasarmintori oli säilytettävä kokonaan rakentamattomana. Ehdotuksesta, että vapaaehtoisen palokunnan rakennukselle varattaisiin paikka eteläisen palotornin tontilta, valiokunta lopuksi huomautti, että tämän tontin käyttämätön osa tosin todennäköisesti oli puheena olevaan tarkoitukseen riittävä, mutta että paikka oli niin epätasainen ja sillä niin jyrkkärinteisiä kallioita, että sen tasoittaminen sekä rakennusperustaksi että tarpeelliseksi pihamaaksi vaatisi runsaita kustannuksia, jotka valiokunta arvioi ainakin 25,000 markaksi. Tämä seikka miltei yksin riitti tekemään yrityksen mahdottomaksi, ellei kaupunki ottanut osaa tasoituksen kustantamiseen, mistä kuitenkaan ei ollut ollut kysymystä. Sitäpaitsi kaupunki itse voi tarvita tämän paikan rakennuttaakseen hyvin tarpeellisen rakennuksen vakinaiselle palomiehistölle, joka siihen aikaan asui vuokratuissa huoneistoissa. — Valiokunta uudisti aikaisemmin esittämänsä ehdotuksen [2]), että Korkeavuorenkadun tontti n:o 19 (osoite n:o 21) varattaisiin vapaaehtoisen palokunnan tarpeisiin, mutta katsoi samalla tarpeelliseksi esittää, että kaupunginvaltuusto vaihtoehtoisesti luovuttaisi eteläisen palotornin tontilta riittävän tilan kunnan suunnittelemalle rakennukselle.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [3]) hylätä sekä vapaaehtoisen palokunnan alkuperäisen anomuksen paikan luovuttamisesta kyseiseen tarkoitukseen Kasarmintorilta että valiokunnan tekemät ehdotukset ja maistraatin välityksellä saattaa kunnan tietoon, että sen asiaksi jäi tehdä valtuustolle asiasta uusi ehdotus.

Hakasalmenkadun tontin n:o 1 myynti. Kaupunginvaltuuston päätöksen [4]) mukaisesti rahatoimikamari vuonna 1877 oli peruuttanut korttelissa n:o 97 Jäniksessä Hakasalmenkadun varrella sijaitsevan tontin n:o 1 (osoite n:o 3) jo ilmoitetun myynnin, koska tämä tontti oli valtuustosta tuntunut sopivalta kansankirjaston rakennuksen paikaksi. Valtuuston samalla vaatimassa, s. v. asiasta antamassaan lausunnossa kamari huomautti, että suunniteltaessa tämän tontin myyntiä kamarin mielestä oli otettava huomioon, että maalaistuotteiden kauppa todennäköisesti vastedes siirtyisi Rautatientorille, että sieltä rakennettaisiin raitiotie Eteläsatamaan sekä että läheinen rautatienasema yksinkin aiheutti runsaan katuliikenteen. Ajatus, että tähän paikkaan sijoitettaisiin kirjasto- tai koulurakennus, ei senvuoksi ollut onnistunut, vaan tämän kaupungin osan tontit olisi mikäli mahdollista varattava kaupan ja matkustavaisten sekä yleensä liikenteen tarpeita tyydyttävien rakennusten paikoiksi. Niin ollen ja koska ravintoloitsija G. Blomqvist oli sitoutu-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 3. — [2]) Ks. s. 220. — [3]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 2 §. — [4]) Ks. s. 226.

nut siinä tapauksessa, että hän sai lunastaa mainitun tontin, rakentamaan sille komean viisikerroksisen kivirakennuksen, joka sisustettaisiin kaikilla mukavuuksilla varustetuksi matkustajahotelliksi, kamari esitti, että tontti julkisella huutokaupalla luovutettaisiin hänelle mainittuun tarkoitukseen, varsinkin koska kaupungissa vallitsi tuntuva matkustajahotellien puute ja suurissa kaupungeissa syystäkin vaadittiin sellaisten perustamista rautatienasemain läheisyyteen.

Asiaa esiteltäessä vuonna 1878 kaupunginvaltuusto päätti [1]), että tontti tavallista menettelyä noudattaen myytäisiin julkisella huutokaupalla enimmän tarjoavalle.

Vuokratonttien myynti. Rahatoimikamarin vuonna 1877 laatiman vuonna 1878 lunastettavaksi luovutettavien vuokratonttien luettelon, jota talousarviovaliokunta oli puoltanut noudatettavaksi, mutta jota ei ollut käsitelty kyseisen vuoden talousarviota järjesteltäessä, kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) vahvistaessaan [3]) mainitun menosäännön kymmenennen pääluokan.

Vuoden 1879 talousarviota järjesteltäessä kaupunginvaltuusto niinikään hyväksyi [4]) rahatoimikamarin laatiman, sen talousarvioehdotukseen liitetyn ja talousarviovaliokunnan hyväksyttäväksi puoltaman [5]) luettelon [5]) vuokratonteista, jotka tarjottaisiin lunastettavaksi mainittuna vuonna.

2. *Kaupungin kiinteän omaisuuden vuokra- ja muuta nautintaoikeutta koskevat kysymykset.*

Alueen varaaminen Lugnet-huvilan maalta työväenasuntoja varten. Työväenasuntojen rakentamista koskevan kysymyksen yhteydessä kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli päättänyt [6]) heinäkuun 1 p:ään 1878 asti varata n. 4 tynnyrinalan laajuisen alueen Lugnet-huvilan maalta n. s. Mühlhausenin järjestelmän mukaan rakennettavien työväenasuntojen paikaksi. Tämän johdosta Helsingin työläisten rakennusosakeyhtiö (»Arbetarenes i Helsingfors byggnads aktiebolag»), joka sen jälkeen oli perustettu työläisten ja muiden asiaa harrastavien henkilöiden keskuudessa ja jonka säännöt senaatti oli vahvistanut, mutta joka riittävän osakepääoman puutteessa ei vielä ollut voinut aloittaa toimintaansa, anoi, että valtuusto pidentäen edellä mainitun määräajan heinäkuun 1 p:ään 1879 antaisi yhtiölle tilaisuuden anoa, että puheena oleva alue luovutettaisiin sille. Valtuuston lähetettyä [7]) asian rahatoimikamariin tämä antamassaan lausunnossa puoltaen yhtiön anomusta anoi, että se valtuutettaisiin pääkohdittain kaupungininsinöörin laatimaa varatun alueen jaoitusehdotusta noudattaen vuokraamaan se työväenasuntojen rakennuttamiseen, sikäli kuin tätä koskevia anomuksia kamarille esitettiin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [8]) myöntyä yhtiön anomukseen, mutta antaa kysymyksen tonttijaosta y. m. toistaiseksi jäädä ratkaisematta. Sen ohessa määriteltiin kyseinen alue rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti siten, että sen tuli käsittää Ruoholahdenkadun, Köydenpunojankadun luoteeseen vievän jatkeen, jo olemassa olevien työväenasuntojen luoteenpuoleisen rajaviivan lounaaseen vievän jatkeen sekä mainittujen asun-

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 13 §. — [2]) S:n 12 p. helmik. 9 §. — [3]) Ks. s. 393. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 1 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [6]) Ks. s. 252. — [7]) Valt. pöytäk. 18 p. kesäk. 15 §. — [8]) S:n 17 p. syysk. 4 §.

tojen ja lastenkodin alueen lounaista rajaviivaa myöten kulkevaksi suunnitellun uuden kadun rajoittama osa Lugnet-huvilan aluetta.

Erään Ruoholahden rannalla sijaitsevan alueen käyttö. Käsitellessään kysymystä paikan varaamisesta Ruoholahden rannalta kunnallisen terveydenhoidon tarpeisiin teetettäville rakennuksille ja sen yhteydessä tehtailija W. Eichingerin anomusta erään mainitun lahden rannalla olevan alueen vuokraoikeuden pidentämisestä tai alueen myymisestä kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli antanut [1]) rahatoimikamarille tehtäväksi antaa arvioida siinä osassa kyseistä aluetta, jota ei ollut luovutettu terveydenhoidon tarpeisiin, olevat rakennukset sekä lähettää valtuustolle yksityiskohtaiset tiedot arvioinnista ja ehdotuksen joko rakennusten lunastamisesta kaupungille tai maan käyttöoikeuden myöntämisestä edelleen lyhyehköksi määräajaksi tehtailija Eichingerille. Sen jälkeen kun paikalla tämän johdosta oli toimitettu katselmus, jolloin mainitut rakennukset oli arvioitu yhteensä 156,350 markaksi, kamari vuonna 1878 antoi asiasta lausuntonsa, jossa kamari puolestaan ehdotti, että rakennuksia ei lunastettaisi, vaan että siitä kyseisen alueen osasta, jota ei ollut varattu käytettäväksi kaupungin tarpeisiin, vastedes tapahtuvassa järjestelyssä muodostettaisiin yhden tai useita tehdastontteja käsittävä kortteli samoinkuin että tehtailija Eichinger 1,000 markkaan korotetusta vuokrasta saisi pitää alueen hallussaan, kunnes nämä tontit oli myyty. Samalla olisi kamari oikeutettava merkitsemään mainittu tonttijako jo siihen eräiltä osiltaan muutettuun asemakaavaehdotukseen, jonka kamari ensi tilassa aikoi esittää valtuustolle.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto täydellisesti hyväksyi [2]) rahatoimikamarin ehdotukset. Samalla valtuusto päätti muuttaa terveydenhoitotarkoituksiin luovutetun alueen rajoja koskevaa aikaisempaa päätöstään [1]) siten, että sen koilliseksi rajaviivaksi määrättiin Leppäsuon huvilan kaakkoiskulmasta työväenasuntojen lounaiskulmaan vedetty suora viiva.

Paikan luovuttaminen henkivartioston 3:nnen suomalaisen tarkk'ampujapataljoonan halkovarastolle. Läänin kuvernöörin velvoitettua kaupunginvaltuuston antamaan ehdotuksen toisen paikan luovuttamisesta henkivartioston 3:nnen suomalaisen tarkk'ampujapataljoonan halkovarastolle siihen asti käytetyn paikan sijaan, jonka senaatti oli määrännyt normaalilyseon vastaisen rakennuksen tontiksi, valtuusto vuonna 1877 oli lähettänyt [3]) asian rahatoimikamariin. Tämän sen johdosta antaman lausunnon mukaisesti valtuusto vuonna 1878 päätti [4]) kuvernöörille annettavassa lausunnossa ehdottaa, että kyseiselle halkovarastolle toistaiseksi 200 markan vuosivuokrasta luovutettaisiin paikka Neitsytpolun ja Vuorimieskadun kulmassa olevalta järjestelemättömältä alueelta.

Alueen luovuttaminen sotaväen lennätinasemalle Jätkäsaaresta. Kaupunginvaltuustolle vuonna 1877 saapuneen asian, joka koski paikan luovuttamista Jätkäsaaresta suunnitellulle sotaväen lennätinasemalle, valtuusto mainittuna vuonna oli pannut pöydälle [3]) vuoteen 1878. Sitten kun lennätinhallitukselta oli saapunut ilmoitus, että insinööriylihallitus Pietarissa myöhemmin oli luopunut kyseisen lennätinaseman perustamissuunnitelmasta, valtuusto päätti [5]) jättää asian sillensä.

Töölön puiston n. s. keisaripaviljongin ympäristön käyttö. Suunnitellun puutarhayhdistyksen toimikunnan anomuksen, että rautatien länsipuolella

---

[1]) Ks. s. 217. — [2]) Valt. pöytäk. 17 p. syysk. 3 §. — [3]) Ks. s. 226. — [4]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 15 §. — [5]) S:n s:n 5 §.

olevaa Töölön puiston n. s. keisaripaviljongin ympäristöä ei luovutettaisi huvilapaikoiksi yksityisille henkilöille, kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli lähettänyt [1]) vuonna 1875 asetettuun valiokuntaan [2]), joka aikaisemmin m. m. oli käsitellyt kysymystä Töölönlahden pohjoisrannan kaunistamisesta. Valiokunnan lausunnossaan esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto vuonna 1878 päätti [3]) yhdistyksen paikan kaunistamista tarkoittavien toimenpiteiden helpottamiseksi myöntyä anomukseen sikäli, että mainittua aluetta ei saanut luovuttaa rakennettavaksi niin, että näköala paviljongista voi siitä häiriytyä, vaan että se oli säilytettävä yleisenä puiston osana.

Kumtähden, Sofianlehdon ja Backaksen huvilain vuokralleanto ja Tölöträsk-nimisen huvilan maiden jakaminen rajakkaisten maa-alueiden kesken. Kaupunginvaltuuston vuonna 1877 kehoitettua [4]) rahatoimikamaria laatimaan ja lähettämään valtuuston vahvistettavaksi ehdotuksen eräiden kaupunkiin kuuluvien tilain vastaisesta käytöstä, joiden tilain vuokrakausi oli päättymässä, kamari vuonna 1878 antoi huviloita n:o 11 Kumtähteä, n:o 12 Sofianlehtoa, n:o 13 Tölöträskiä ja n:o 14 Backasta koskevat tällaiset ehdotukset. Molemmat ensiksi mainitut ja viimeksi mainittu olivat siihen asti olleet saman vuokraajan hallussa, ja niiden vuokrakausi päättyi vuoden 1878 lopussa, eikä entisellä vuokraajalla ollut oikeutta sen pidennykseen. Huvilan n:o 13 taas osin Hämeenlinnan rautatie, osin Sörnäisten sivurata ja tämän kolmioraide olivat jakaneet neljään palstaan, joista kolmelle oli mahdotonta päästä ajoneuvoilla, koska ei ollut olemassa tieylikäytäviä rautateiden poikki eikä näyttänyt todennäköiseltä, että rautatiehallitus voisi suostuakaan niiden rakentamiseen; tämänkin huvilan vuokrakausi meni umpeen mainitun vuoden päättyessä.

Kamarin ehdotuksen sen kaikilta osilta hyväksyen kaupunginvaltuusto päätti [5]) huvilain n:o 11 Kumtähden, n:o 12 Sofianlehdon ja n:o 14 Backaksen käytöstä, että ne, viimeksi mainittu sen aluetta seuraavassa mainitulla tavalla muuttaen, tarjottaisiin jokainen erikseen vuokralle kolmenkymmenen vuoden ajaksi maanviljelystiloille vahvistetuin vuokraehdoin. Huvilan n:o 13 Tölöträskin suhteen valtuusto päätti [5]), että sen maat kamarin ehdotukseen liitetyn kartan mukaisesti jaettaisiin rajakkaisten maa-alueiden kesken siten, että kaakkoiskulma ja rautateiden välinen kolmio sekä huvilan n:o 14 Backaksen lounaiskulma, jota asianomainen vuokraaja siihen asti ei ollut käyttänyt, sille kun ei ollut ollut tietä, vuodesta 1886 lähtien yhdistettäisiin n. s. Janssonin viljelyksiin, joiden vuokraoikeus päättyi vuoden 1885 lopussa, ja siihen asti vuokrattaisiin itsenäisenä palstana, että edelleen huvilan n:o 13 koilliskulma huvilan n:o 14 Backaksen seuraavan vuokralleannon yhteydessä yhdistettäisiin tämän maihin sekä että huvilaan n:o 13 kuuluvat rautatien länsipuolella olevat alueet yhdistettäisiin käyttämättä olevaan Malmin huvilaan n:o 43. Huvila n:o 13 Tölöträsk lakkaisi niin ollen kokonaan olemasta.

Greijun tilan vuokralleanto. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [6]), että kaupungin omistama Huopalahden kylässä oleva Greijun tila, jonka vuokra-aika päättyi kertomusvuoden kuluessa, annettaisiin uudestaan vuokralle kolmenkymmenen vuoden ajaksi. Sitten kun rahatoimikamari sen jälkeen oli tarjonnut mainitun tilan vuokraoikeuden julkisella huutokaupalla, mutta kamarin jäsenet tehtyjä tarjouksia harkittaessa eivät olleet voineet tulla yksimielisiksi, kamari alisti tarjoukset valtuuston tutkit-

[1]) Ks. s. 266. — [2]) S:n s. 30 ja 233. — [3]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 3 §. — [4]) Ks. s. 229. — [5]) Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 10 §. — [6]) S:n 17 p. syysk. 8 §.

taviksi ja ratkaistaviksi. — Asiaa esiteltäessä valtuusto myöntyen kamarin enemmistön ehdotukseen päätti [1]) hyväksyä kauppias A. Lindbergin tekemän tarjouksen, joka käsitti 77.336 tynnyriä rukiita pohjaveroa, 39 ruplaa 20 kopeekkaa ruplaveroa ja 2,050 markkaa rahavuokraa vuodessa.

Tonttipaikan vuokraaminen huvilan n:o 25 Suruttoman alueelta. Tarjottuaan erään huvilan n:o 25 Suruttoman alueella sijaitsevan tonttipaikan julkisella huutokaupalla vuokralle kolmenkymmenen vuoden ajaksi rahatoimikamari oli puolestaan hyväksynyt veneenrakentaja K. Kankkosen tekemän tarjouksen suorittaa alueesta asuntohuviloille vahvistettujen ehtojen täyttämisen ohella vuokraa 536 markkaa vuodessa. Koska kamarin ohjesäännön 12 §:n [2]) oikeasta tulkinnasta vallitsi epävarmuutta ja kamari se johdosta oli alistanut asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi, valtuusto päätti [3]) lopullisesti hyväksyä tehdyn tarjouksen, mutta samalla ilmoittaa rahatoimikamarille, ettei valtuuston päätös sinänsä ratkaissut tulkintakysymystä, johon valtuusto piakkoin aikoi palata.

Töölössä olevan viljelysalueen vuokralleanto. Sitten kun n. s. invaliidikomennuskunta, jolle eräs n. s. tykistöpihan vieressä Töölössä oleva viljelysalue oli ollut vuokrattuna, oli luopunut oikeudestaan mainitun alueen vuokraoikeuden pidentämiseen, rahatoimikamari oli vuodeksi 1878 väliaikaisesti vuokrannut sen eräälle yksityiselle henkilölle. Kamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [4]), että kyseinen alue jaettaisiin kahdeksi palstaksi ja sen jälkeen kolmenkymmenen vuoden ajaksi vuokrattaisiin kahtena erillisenä huvila-alueena.

Jätkäsaaren ja Pihlajasaarten vuokralleanto. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 antanut [5]) rahatoimikamarille tehtäväksi laatia ja lähettää valtuustolle ehdotuksen saarten n:o 122 Jätkäsaaren sekä n:ot 117, 118 ja 119 Pihlajasaarten jakamisesta pienehköihin huvilatontteihin, ennenkuin ne uudestaan annettiin vuokralle. Tämän johdosta kamari vuonna 1878, sen jälkeen kun saarilla oli toimitettu kaksi katselmusta, ehdotti, että Jätkäsaari jaettaisiin kahdeksi huvilatontiksi, joista toinen käsittäisi 13.984 ja toinen 9.266 tynnyrinalaa, sekä Pihlajasaaret niinikään kahdeksi huvilatontiksi, joista toinen käsittäisi saaren n:o 117, pinta-alaltaan 33.99 tynnyrinalaa, ja toinen saaret n:ot 118 ja 119, pinta-alaltaan yhteensä 11.03 tynnyrinalaa, samoinkuin että kaikki nämä tontit tarjottaisiin vuokralle kolmeksikymmeneksi vuodeksi ja muuten valtuuston vuonna 1877 saarille ja pienehköille asuntohuvilapaikoille vahvistamin ehdoin [6]). Valtuusto hyväksyi [7]) kamarin ehdotuksen.

Rakennusten säilyttäminen vuokratontilla. Seppämestarin tytär H. S. Boxberg, jolla oli vuokralla hallussaan Ulriikaporin vuoren vieressä Kasarmin- ja Korkeavuorenkatujen välillä sijaitseva, uuden kaupunginasemakaavan mukaan puistikoksi määrätty vuokratontti, anoi kaupunginvaltuustolta, että hänet oikeutettaisiin säilyttämään tontilla olevat rakennuksensa paikallaan, kunnes puheena olevan kaupunginosan järjestelytöihin ryhdyttiin. Sitten kun rahatoimikamari, johon asia oli lähetetty [8]), oli ilmoittanut, että paikalla, jolla rakennukset sijaitsivat, kertomusvuoden kuluessa ryhdyttäisiin n. s. Punanotkonesplanaadin sekä katujen rakentamiseen, minkä vuoksi rakennusten poissiirtämisen lykkäämiseen ei voitu myöntyä, valtuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti epäsi [9]) anomuksen.

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 11 §. — [2]) Ks. s. 189. — [3]) Valt. pöytäk. 27 p. jouluk. 5 §. — [4]) S:n 29 p. lokak. 10 §. — [5]) Ks. s. 229. — [6]) S:n s. 232. — [7]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 23 §. — [8]) S:n 1 p. huhtik. 13 §. — [9]) S:n 16 p. huhtik. 15 §.

Vuokraehtojen muuttaminen. Pankinkassanhoitaja C. R. Ignatius oli maistraatilta anonut saada säilyttää eräitä ilman vahvistettuja piirustuksia toimeenpantuja rakennuksenmuutoksia Isolla Siltasaarella olevassa huvilassa n:o 32 ja tämän anomuksen tueksi huomauttanut, että rahatoimikamari oli suostunut sellaiseen mainitun huvilan vuokrasopimuksen muutokseen, että sinne perustetun kylpylaitoksen sai lakkauttaa ja sille aiotut huoneet muuttaa asuinhuoneiksi. Tämän johdosta maistraatti tiedusteli, hyväksyikö kaupunginvaltuusto, jonka tehtäviin kaupungin maan vuokralleantoehtojen määrääminen ja muutosten myöntäminen jo vahvistettuihin ehtoihin voimassa olevan kunnallisasetuksen ja rahatoimiohjesäännön mukaan tuntui kuuluvan, kamarin toimenpiteen. — Vastaukseksi tähän valtuusto päätti [1]) ilmoittaa tosin havainneensa, että kamarin velvollisuus olisi ollut alistaa asia valtuuston ratkaistavaksi, mutta että valtuusto asian silloisessa vaiheessa ja ottaen huomioon kamarin siitä hankkiman selvityksen oli katsonut voivansa hyväksyä kyseisen rakennuksenmuutoksen.

Vuokraoikeuden pidentäminen. Sitten kun kauppias A. F. Fohström, jolla vuoden 1885 loppuun oli vuokralla hallussaan Töölössä sijaitseva huvila n:o 61 a ynnä sen ja Länt. viertotien välinen maa-alue, oli kaupunginvaltuustolta anonut mainittuun vuokraoikeuteen kolmenkymmenen tai vähintään viidenkolmatta vuoden pidennystä, valtuusto päätti [2]) rahatoimikamarin asiasta antaman lausunnon mukaisesti myöntää hakijalle vuokraoikeuden pidennystä viisitoista vuotta eli vuoden 1900 loppuun ehdoin, että hän vuodesta 1886 lähtien suoritti vuosivuokraa 800 markkaa, rakensi vuokra-alueen ympäri siistin aitauksen ja piti sen kunnossa, järjesti ja ylläpiti siellä istutuksia sekä antoi laudoittaa ja maalata alueella olevat rakennuksensa.

Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [3]), että erään Töölön tonttipaikan, jolla sijaitsi eräitä kasakkakomennuskunnan rakennuksia sekä majakkakoulu, sai vuokrata valtiolle edelleen kymmeneksi vuodeksi vuokramaksusta, joka kamarin tuli määrätä.

Valitus vuokraoikeuden pidennysanomuksen epäämisestä. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 hylännyt [4]) kauppias G. Barkoffin anomuksen, että hänelle vuokrattujen n. s. Junkkarikoulun viljelysten alueella ja vieressä Kampinmalmilla sijaitsevien alueiden vuokrakautta jatkettaisiin, ja kauppias Barkoff oli tästä päätöksestä valittanut läänin kuvernöörille, joka kuitenkin s. v. oli hylännyt [5]) valituksen. Kauppias Barkoffin sen jälkeen uudestaan valittamalla saatettua asian senaatin tutkittavaksi kuvernööri vuonna 1878 vaati kaupunginvaltuustolta selitystä uudesta valituksesta. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [6]) selityksessään anoa, että valitus jätettäisiin huomioon ottamatta. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [7]) senaatin hylänneen valituksen.

Vuokraoikeuden siirto. Tehtailija W. Andsténin anomuksen saada kaupunkia kuulematta luovuttaa toiselle henkilölle kaupunkiin kuuluvan, hänellä vuokralla olevan Wilhelmsbergin huvilan hallintaoikeuden kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli lähettänyt [8]) rahatoimikamariin. Tämän antamassaan lausunnossa puollettua anomuksen hyväksymistä valtuusto vuonna 1878 myöntyi [9]) siihen.

Saman oikeuden valtuusto rahatoimikamarin puoltolauseiden nojalla

---

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 14 §. — [2]) S:n 24 p. syysk. 4 §. — [3]) S:n 17 p. syysk. 8 §. — [4]) Ks. s. 243. — [5]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 5 §. — [6]) S:n 26 p. helmik. 5 §. — [7]) S:n 18 p. kesäk. 4 §. — [8]) Ks. s. 244. — [9]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 14 §.

myönsi rautatiespeditööri K. Sundströmille [1]) Pohjoissatamassa olevan Paloholman suhteen, Helsingfors aktiebostäder [2]) nimiselle osakeyhtiölle kahden maa-alueen suhteen, joista toinen kuului huvilaan n:o 25 Suruttomaan, toinen huvilaan n:o 68 Kampinmalmiin, ratamestari M. Rudnäsille [3]) erään Vallilan huvilan n:o 15 alueen suhteen, kauppias A. F. Waseniukselle [4]) huvilan n:o 3 Annebergin suhteen, Tampereen pellava- ja rautateollisuusosakeyhtiölle [5]) sen alueen suhteen, jolla Helsingin laivatelakka teollisuuslaitoksineen sijaitsi, insinööri J. Stenbergille [6]) Siltasaarella sijaitsevan huvilan n:o 33 suhteen, puutarhuri M. G. Steniukselle [7]) huvilaan n:o 68 Kampinmalmiin kuuluvan Leppäsuoksi nimitetyn alueen suhteen, pankinkassanhoitaja C. R. Ignatiukselle ja hänen vaimolleen [8]) Isolla Siltasaarella olevan huvilan n:o 32 suhteen, kauppias A. F. Fohströmille [9]) Töölössä olevan huvilan n:o 61 a suhteen sekä majuri R. J. Maexmontanille [10]) huvilan n:o 9 Kammion suhteen.

Sitävastoin kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lausunnon mukaisesti epäsi [11]) vahtimestarinleski H. Lindelöfin anomuksen saada kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa Ratakadun varrella sijaitsevan vuokratontin n:o 6 vuokraoikeuden, koska kamari aikoi ehdottaa, että mainittu tontti tarjottaisiin lunastettavaksi vuonna 1879.

Luistinradan järjestäminen Kappeliesplanaadiin. Kunnallispormestari oli kehoittanut v. t. kaupunginpuutarhuria L. A. Jernströmiä antamaan maistraatille lausunnon kysymyksestä, oliko syytä pelätä n. s. Kappelin vuokraajan, metsänhoitaja O. Wetterhoffin »pikku esplanaadiin» suunnitteleman luistinradan vahingoittavan sikäläisiä istutuksia vai ei. Saatuaan pyytämänsä lausunnon, jossa tultiin siihen käsitykseen, että luistinrata todennäköisesti vaikuttaisi haitallisesti tämän esplanaadin osan kasvullisuuteen, maistraatti lähetti sen kaupunginvaltuustolle samalla antaen tälle tehtäväksi ratkaista, saiko tällaisen radan järjestää paikalle. Tämän johdosta valtuusto, joka ei katsonut tehtäväkseen puuttua asiaan, päätti [12]) anoa maistraatilta, että maistraatti valvoisi, ettei metsänhoitaja Wetterhoff ylittänyt hänelle kaupungin ja hänen välisessä vuokrasopimuksessa myönnettyjä oikeuksia.

3. Kaupungin omistamien talojen ja rakennusten käyttämistä määrättyihin tarkoituksiin sekä sellaisten rakennusten teettämistä ja kunnossapitoa koskevat kysymykset.

Uuden teurastamon rakennuttaminen. Esiteltäessä rahatoimikamarin lausuntoa uuden teurastuslaitoksen rakennuttamisesta ja sen yhdeydessä kymmenen kaupungissa toimivan teurastajamestarin tekemää anomusta, että heidät oikeutettaisiin omalla kustannuksellaan rakennuttamaan ja yleisön käytettäväksi luovuttamaan ajanmukaisia teurastamoja, kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli palauttanut [13]) asian kamariin uuden lausunnon antamista varten. Kamarin tämän johdosta kehoitettua anomuksentekijöitä antamaan asiasta täsmennetyn ehdotuksen nämä vuonna 1878 kamarille lähettämässään kirjelmässä lausuivat m. m.:

---

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 6 §. — [2]) S:n s:n 7 §. — [3]) S:n s:n 8 §. — [4]) S:n 30 p. huhtik. 5 §. — [5]) S:n s:n 18 § ja 14 p. toukok. 2 §. — [6]) S:n 28 p. toukok. 11 §. — [7]) S:n s:n 14 §. — [8]) S:n 18 p. kesäk. 10 §. — [9]) S:n 28 p. kesäk. 6 §. — [10]) S:n 8 p. lokak. 5 §. — [11]) S:n 29 p. lokak. 14 §. — [12]) S:n 11 p. tammik. 19 §. — [13]) Ks. s. 249.

että teurastamolle ehdotettu Taivallahden rannalla sijaitseva paikka tosin oli tarkoitukseen sopivin, mutta että läheiset sotaväen maaliinammuntaradat olivat niin sijoitetut, että luodit voivat lentää tähän paikkaan, minkä johdosta olisi ryhdyttävä tapaturmien ehkäisemistä tarkoittaviin toimenpiteihin;

että hakijat siinä tapauksessa, että heille vuokratta taattiin mainitulta paikalta n. 30,000 neliökyynärän laajuinen maa-alue, suostuivat rakentamaan sinne teurastuslaitoksen rakennukset pääasiallisesti rahatoimikamarin aikaisemmin puoltaman suunnitelman [1]) mukaisia luonnospiirustuksia noudattaen sellaisin vähäisin muutoksin, joihin kamari piirustuksia lopullisesti laadittaessa antoi luvan;

että hakijat sitoutuivat ennen vuoden 1880 loppua saamaan laitoksen valmiiksi käyttökuntoon ja aitauksen ympäröimäksi ja siinä tapauksessa, etteivät työt olleet aloitetut mainitun vuoden tammikuun lopussa, suorittamaan kaupungille vahingonkorvausta 1,000 markkaa sekä, elleivät ne vuoden lopussa olleet valmiiksi suoritetut, 3,000 markkaa lisää;

että hakijoille siinä tapauksessa, ettei tarpeellista hiekkaa ja kiveä ollut saatavissa rakennuspaikalta, olisi myönnettävä oikeus hiekan ja kiven ottamiseen jostakin lähellä olevasta paikasta rahatoimikamarin osoitusten mukaan sekä rakennuksia että laitokselle vievän tien rakentamista ja vastaista kunnossapitoa varten;

että hakijat siinä tapauksessa, että laitos myöhemmin havaittiin liian ahtaaksi, suostuivat suorittamaan tarpeelliset lisärakennukset, kuitenkin ehdoin, ettei kaupungin, yksityisten henkilöiden eikä yhtiöiden kolmenkymmenen vuoden aikana sallittu kaupungin maalle rakentaa suurempia eikä pienempiä teurastamoja eikä toimittaa niissä teurastusta;

että kaupungin, jos se vastedes tarpeen vaatiessa halusi saada kyseisen paikan haltuunsa, oli arvioinnin jälkeen lunastettava kaikki laitokseen kuuluvat rakennukset;

että rahatoimikamarin hakijain ehdotuksesta tuli asettaa laitokselle päällysmies, jolle hakijat voivat hankkia vapaan asunnon paikalta ja maksaa enintään 1,000 markan vuosipalkan ja joka oli velvollinen järjestyksen ylläpidon valvomisen lisäksi hakijain laatiman päiväkirjan mukaan hoitamaan laitoksen kirjanpitoa;

että kaikki laitokselta kertyvät jätteet koottaisiin puhdistushuoneiden alle ja tarpeen mukaan, lämpimimpänä vuodenaikana päivittäin, hakijain toimesta kuljetettaisiin lähimmälle rahatoimikamarin osoittamalle kaatopaikalle; sekä

että hakijat, jotka olivat pitäneet rahatoimikamarin ehdottamaa järjestyssääntöä eräiltä osiltaan vaikeana soveltaa, olivat laatineet uuden ehdotuksen laitoksen järjestyssäännöksi ja samaten taksaksi, jonka mukaan yleisön ja muiden kuin laitoksen osakkaiden oli suoritettava maksut sen käyttämisestä ja jota, jos siihen vastedes katsottiin tarpeelliseksi tehdä muutoksia, tuli saada kamarin luvalla muuttaa.

Hakijain ehdottama taksa oli seuraava:

Taksa, jonka mukaan yleisön ja muiden kuin teurastuslaitoksen osakkaiden on suoritettava maksut sen käyttämisestä.

Härästä ja siasta	1: 50
Lehmästä	1: 25
Vasikasta, lampaasta ja vuohesta	—: 60

[1]) Ks. s. 248.

Teurastajalle maksetaan:

Härästä	2: —
Lehmästä ja mullikasta	1: 50
Vasikasta	1: —
Lampaasta ja vuohesta	—: 75
Siasta	3: —

Vaakamaksuksi suoritetaan 2 penniä leiviskältä.

Sen jälkeen antamassaan lausunnossa rahatoimikamari huomautti, että kamarikin puolestaan oli sitä mieltä, että kaupungin teurastajamestarien mieluimmin oli pantava käyntiin puheena olevan laatuinen toiminta, ja katsoi myöskin voivansa puoltaa mainitun alueen luovuttamista hakijoille vuokratta kolmenkymmenen vuoden ajaksi, minkä jälkeen heidän olisi suoritettava kohtuullinen vuokramaksu kaupunginkassaan. Sitävastoin kamari jyrkästi vastusti teurastuslaitoksen pidon yksinoikeuden myöntämistä hakijoille. Niin kauan kuin tällaista laitosta pidettiin asianmukaisessa kunnossa ja se kunnollisesti palveli yleisöä, ei uusien samanlaatuisten yritysten syntymistä ollut odotettavissa vuosikymmeniin, ja kyseistä laatua olevan, mahdollisen kilpailun ehkäisemistä tarkoittavan edun myöntäminen siis oli täysin tarpeetonta; sitävastoin ilmenisivät todennäköisesti piankin, jos tällainen etu myönnettäisiin, ne huonot seuraukset, joita tällaiset yksinoikeudet olivat osoittaneet aiheuttavansa, kuten liikkeen hoidossa havaittava huolellisuuden ja ripeyden puute y. m. Maaliinammuntaradan siirtämistä tarkoittaviin valmistaviin toimenpiteisiin kamari jo oli toisista syistä ryhtynyt. Hakijain anomuksen hyväksymisen ehdoksi olisi edelleen määrättävä, ettei heidän laatimaansa taksaa saanut korottaa ilman kamarin suostumusta, että kamarin tuli saada asettaa ja erottaa laitoksen päällysmies, että laitoksessa oli noudatettava niitä määräyksiä, joita terveyslautakunta katsoi tarpeelliseksi antaa, sekä että hakijat, jos he laiminlöivät velvollisuuksiensa täyttämisen, menettivät paikan vuokraoikeuden ja olivat velvolliset korvauksetta poistamaan sieltä rakennuksensa. Sen ohessa olisi hakijain ehdottamien sakkomääräysten sijaan heidät velvoitettava tallettamaan kamarin haltuun 5,000 markan suuruinen takausmäärä, joka työn edistyessä vähitellen saataisiin takaisin, mutta jonka kaupunki saisi pitää, ellei työtä ollut määräajan kuluessa suoritettu. Hakijain järjestyssääntöja taksaehdotuksiin olisi sitäpaitsi tehtävä eräitä muutoksia. Lopuksi kamari anoi, että elleivät hakijat ajaneet anomustaan perille, kamari oikeutettaisiin rakennuttamaan kaupungille teurastamo aikaisemman suunnitelmansa mukaisesti kenties tarpeellisiksi katsominsa muutoksin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) lähettää sen valiokuntaan, jonka tuli painattaa siihen liittyvät asiakirjat ja antaa asiasta lausunto. Valiokunnan jäseniksi valittiin [2]) vtt Heikel ja Collan sekä tehtailija J. H. Brummer.

Valiokunnan sen jälkeen annettua mietintönsä [3]), joka päättyi erinäisiin yksityiskohtaisesti perusteltuihin ponsiin, kaupunginvaltuusto ensin lykkäsi [4]) sen käsittelyn, kunnes oli hankittu rahatoimikamarin lausunto kysymyksestä, olisiko mahdollisesti jotakin toista, esim. rautatien varrella Fredriksperin tienoilla, suunnilleen Sörnäisten sivuradan lähtökohdalla sijaitsevaa paikkaa kenties pidettävä teurastamolle Taivallahden rannassa olevaa sopivampana. Hakijain selitettyä, että he, ellei viimeksi mainittua paikkaa luovutettu tar-

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 3 §. — [2]) S:n s:n 19 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 13. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 8 §.

koitukseen, luopuivat laitoksen rakentamisaikeesta, kamari lähetti heidän selityksensä kaupunginvaltuustolle ja huomautti omasta puolestaan uudessa lausunnossaan, että Fredriksperin tienoilla sijaitseva paikka toimitetussa katselmuksessa useista syistä oli havaittu sopimattomaksi, mutta että Taivallahden paikan lisäksi myöskin erästä Hietaniemen aluetta voitiin puoltaa laitokselle sopivana.

Asiaa uudelleen esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) ensin hyväksyä teurastamon paikaksi Taivallahden rannalta ehdotetun alueen, jota luovuttaessaan hakijoille rahatoimikamarin kuitenkin tuli katsoa, ettei heille myönnetty minkäänlaista yksinoikeutta. Myöhemmin asia otettiin muilta osiltaan käsiteltäväksi, ja tällöin valtuusto pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]):

luovuttaa puheena olevan Taivallahden ranta-alueen maaliinammuntaradan aiheuttaman vaaran tultua poistetuksi hakijoille, jotka sinne rakentaisivat teurastuslaitoksen pääasiallisesti laatimiensa piirustusten mukaisesti, kolmenkymmenen vuoden ajaksi vuokratta, minkä ajan kuluttua vuokraoikeus pidennettäisiin, jos vuokraaja suostui suorittamaan alueesta kohtuullisen vuokramaksun kaupunginkassaan; kaupunki oli velvollinen, jos se vuokrakauden kestäessä halusi ottaa paikan takaisin toiseen tarkoitukseen käytettäväksi, arvioinnin jälkeen lunastamaan kaikki laitokseen kuuluvat rakennukset;

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi tarkemmin määrätä laitoksen paikan sekä aseman että laajuuden;

että Ruoholahdessa sijaitseva kaupungin vanha teurastamo heti uuden teurastuslaitoksen valmistuttua ja tultua luovutetuksi yleisön käytettäväksi suljettaisiin tai purettaisiin;

että teurastamon ennen vuoden 1880 loppua tuli olla valmis luovutettavaksi käytäntöön ja että hakijain sitä varten sopimusta laadittaessa tuli tallettaa rahatoimikamariin rahana tai muuna kamarin hyväksymänä vakuutena 4,000 markkaa, jonka määrän he työn edistyessä kamarin harkinnan mukaan saisivat takaisin, mutta joka joutuisi kaupungin omaisuudeksi, ellei työtä ollut määräajan kuluessa suoritettu;

että teurastamon osakkaita heidän suhteessaan kaupunkiin ja yleisöön edustaisi julkisesti ilmoitettu hallitus tai isännöitsijä;

että rahatoimikamari osakkaiden ehdotuksen mukaan asettaisi laitoksen päällysmiehen, jolle laitoksen tuli suorittaa vähintään 1,000 markan vuosipalkka paitsi paikalla olevaa vapaata asuntoa;

että laitoksen tuli alistua niihin määräyksiin, joita terveyslautakunta terveydenhoidollisista syistä kenties katsoi tarpeelliseksi antaa;

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi tehdä hakijain kanssa kirjallisen sopimuksen ja erityisesti hakijain mieltä kuultuaan antaa tarkempia ohjeita sekä laitoksen tarkoituksenmukaisuuteen vaikuttavista rakennustyön osista, kuten vedennostolaitteiden järjestämisestä, teurastamon lattiain ja seinien päällystämisestä y. m., että myöskin vastaisesta jätteiden poistamisesta laitoksesta, minkä ohessa kamarin tuli osoittaa paikka, jolta laitoksen tarvitseman kiven ja hiekan sai ottaa; sekä

että hakijat, jos he laiminlöivät velvollisuuksiensa täyttämisen tai uudistettujen varoitusten jälkeen eivät noudattaneet vuokrasopimuksen ja järjestyssäännön määräyksiä, menettivät paikan vuokraoikeuden ja olivat velvolliset ilman hyvitystä poistamaan sieltä rakennuksensa.

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. syysk. 7 §. — [2]) S:n 24 p. syysk. 1 §.

Sen ohessa kaupunginvaltuusto hyväksyi hakijain ehdottaman taksan ehdoin, ettei sitä saanut korottaa ilman rahatoimikamarin lupaa ja että laitoksen palveluksessa oleville teurastajille oli suoritettava maksu ainoastaan, jos heidän apuaan teurastuksessa käytettiin, sekä sellaisin lisäyksin, että erityinen veloitus laitoksen tallien käytöstä nimenomaan kiellettiin, minkä lisäyksen sanamuodon kamari sai määrätä. Myöskin järjestyssäännön valtuusto hyväksyi, kuitenkin erinäisin valiokunnan ehdottamin muutoksin, ja oli se, jos hakijain kanssa saatiin aikaan sopimus, lähetettävä läänin kuvernöörin tutkittavaksi ja vahvistettavaksi.

Kaupunginvaltuuston päätöksen johdosta hakijat antoivat rahatoimikamarille kirjelmän, jossa anottiin joitakin muutoksia ja selvennyksiä Taivallahden paikan luovutusehtoihin. Kamarin puollettua tätä esitystä valtuusto edelleen päätti [1]):

suostua sellaiseen päällysmiehen palkkaetuja koskevan määräyksen muutokseen, että tämän tuli saada laitokselta »paikalla olevan vapaan asunnon lisäksi rahapalkka» tai »saada palkkaa enintään 1,000 markkaa vuodelta paikalla olevan vapaan asunnon lisäksi»;

lieventää hakijoille velvollisuuksiensa täyttämisen laiminlyömisestä aiheutuvaa seuraamusta siten, että sen sai suorittaa sakoilla, joiden määrästä rahatoimikamaria kehoitettiin antamaan tarkempi ehdotus;

että jos hakijat määrättiin suorittamaan maksu vanhojen teurastamojen käytöstä, kaupungin tuli pitää ne kunnossa, mutta että ellei tällaista maksua määrätty, kunnossapitovelvollisuus siirtyi hakijoille;

myöntää hakijoille rakennusten valmistumisajan lykkäystä vuoden 1881 loppuun ja samaten lykätä sen kolmikymmenvuotiskauden, jonka kuluessa hakijat saivat vuokratta pitää laitoksen paikan hallussaan, vuodeksi eteenpäin; sekä

oikeuttaa rahatoimikamarin siinä tapauksessa, että Taivallahden paikan laatu sen salli, luovuttamaan sieltä hakijoille enintään 30,000 neliökyynärän laajuisen alueen.

Rahatoimikamarin sen jälkeen lähettämän ehdotuksen, joka koski edellä mainittujen sakkojen määräämistä, kaupunginvaltuusto lähetti [2]) valmisteluvaliokuntaan, mutta sen käsittely siirtyi seuraavaan vuoteen.

Rakennuksen teettäminen kunnalliselle sairaalalle. Kaupungin kuumesairaalan sijoituskysymystä käsittelemään vuonna 1876 asetetun [3]) valiokunnan esityksestä kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli päättänyt [4]) luovuttaa kunnan terveydenhoidon tarpeisiin alueen, joka sijaitsi kreikkalais-venäläisen seurakunnan kirkkomaan ja Lapinlahdenkadun työväenasuntojen luoteista rajaviivaa myöten Ruoholahteen vedetyn suoran kadun välillä ja jonka rajana pohjoisessa olivat mainittu katu ja kirkkomaantie, etelässä Ruoholahti. Myöhemmin s. v. valtuusto oli antanut [5]) samalle valiokunnalle tehtäväksi antaa laatia ja lähettää valtuustolle kyseisen alueen pohjapiirroksen sekä ensi sijassa rakennettavien rakennusten sijoitussuunnitelman.

Valiokunta antoi vuonna 1878 ensimmäisen mietintönsä [6]) oman rakennuksen teettämisestä kunnan sairaanhoidon tarpeisiin. Siinä esitettiin ensin seikkaperäinen historiallinen katsaus kysymyksen aikaisempiin vaiheisiin. Tästä ilmeni m. m., että ehdotus oman rakennuksen teettämisestä kunnalliselle sairaalalle oli tehty jo vuonna 1860, että sittemmin vuonna 1866 perustetun

[1]) Valt. pöytäk. 7 p. marrask. 6 §. — [2]) S:n 20 p. jouluk. 5 §. — [3]) Ks. s. 93. — [4]) S:n s. 217. — [5]) S:n s. 249. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 17.

kuumesairaalan vuokrat aikojen kuluessa olivat erittäin huomattavasti kohonneet sekä että sitäpaitsi sairassijain tarpeen tyydyttämiseksi miltei joka vuosi oli ollut hankittava tilapäisiä huoneistoja. Aika ajoin välttämättömiksi käyneet epämukavat muutot ja se seikka, että oli mahdotonta tyydyttävästi sisustaa sairaalaa yksityisiin huoneistoihin, sekä lisäksi monet muut epäkohdat olivat jo kauan ja yhä ponnekkaammin puhuneet oman, kyllin tilavan sairaalan rakentamisen puolesta. — Valiokunnan ehdotukseen liittyi kaksi asemapiirrosta sekä kolmet arkkitehti G. F. Granholmin laatimat vaihtopuoliset luonnospiirustukset kustannusarvioineen. Luonnoksen n:o 1 mukaan rakennus tehtäisiin puusta yksikerroksiseksi keskiosan yläpuolelle tulevin pienin lisäkerroksin ja sisältäisi talous- ja hoitajatarhuoneiden lisäksi 50 sairassijaa. Luonnos n:o 2, joka oli ainoastaan luonnos n:o 1 laajennettuna, edellytti kylkirakennuksen teettämistä, mikä lisäisi sairassijain luvun 72:een. Luonnoksen n:o 3 mukaan taaskin rakennus tehtäisiin kivestä kaksikerroksiseksi ja käsittäisi paitsi talous- ja sairaanhoitajatarhuoneita 60 sairassijaa. Luonnoksen n:o 1 kustannusarvio päättyi 180,950 markkaan, luonnoksen n:o 2 206,300 markkaan ja luonnoksen n:o 3 258,800 markkaan. Valiokunta puolestaan kannatti viimeksi mainittua ehdotusta, koska sairaalan rakentaminen kivestä sen mielestä itse laitoksen tarkoituksenmukaisuuden ja vastaisen talouden kannalta oli verrattomasti edullisempaa. Valiokunta piti kuitenkin asiaa niin tärkeänä, että sairaalan rakentamista minkä vaihtoehdon mukaan tahansa oli pidettävä parempana kuin rakennuskysymyksen siirtämistä yhäkin tuonnemmaksi. Mietintö päättyi seuraavaan ehdotukseen:

1) että kunnallinen sairaala rakennettaisiin Lugnet-huvilan alueella sijaitsevalle, sille määrätylle paikalle noudattamalla joitakin vaihtoehtoisista piirustuksista;

2) että rakennuksen tuli valmistua kyllin aikaisin, jotta se viimeistään kesäkuun 1 p:nä 1881 voitiin luovuttaa käytettäväksi;

3) että rakennustyöhön tarvittavat varat, ellei niitä voitu saada kokoon taksoituksella, osoitettaisiin lähitulevaisuudessa otettavasta järjestely- ja uudisrakennuslainasta;

4) että terveyslautakunnalle annettaisiin tehtäväksi laatia yksityiskohtaiset piirustukset valtuuston hyväksymän vaihtoehdotuksen mukaisesti sekä antaa ne ynnä kustannuslaskelma valtuustolle;

5) että sairaalalle määrätty tontti jo kuluvana vuonna aidattaisiin ja että poliisikamari osoittaisi sillä olevat syvennykset sopivien jätteiden kaatopaikaksi; sekä

6) että kuumesairaalan hallussa oleva huoneisto otettaisiin edelleen vuokralle kahdeksi vuodeksi eli kesäkuun 1 p:ään 1881.

Mietintöä esiteltäessä kaupunginvaltuusto katsoi asian jatkuvan käsittelyn kuuluvan lisätyille kaupunginvaltuutetuille ja päätti [1]) anoa maistraatilta toimenpidettä näiden valitsemiseksi. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [2]), että yleisessä raastuvankokouksessa oli valtuuston lisäjäseniksi puheena olevan asian käsittelyyn valittu tehtailija A. H. Bade, insinööri E. L. Bergroth, protokollasihteeri N. Björklund, ravintoloitsija G. Blomqvist, rakennusmestari F. Brandt, kauppias A. Dahl, esittelijäsihteeri, vapaaherra C. V. de la Chapelle, ylim. professori O. Donner, valtiokonttorin sihteeri, lakitieteenkandidaatti W. Eneberg, nyörinpunoja J. E. Engström, kauppias A. Ferlmann, kaartinkapteeni E. Gahmberg, kirjakauppias K. E. Holm, maalari G. A. Holmberg,

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 2 §. — [2]) S:n 29 p. lokak. 4 §.

laamanni A. F. Jansson, kolleegiassessori E. A. Kjöllerfeldt, kauppalaivankapteeni V. R. Kåhlman, teurastajamestari C. Lindroth, filosofiankandidaatti N. V. A. Löfgren, professorit R. A. Montgomery ja A. Th. Saelan sekä kauppiaat W. Scharin, G. F. Stockmann ja A. F. Wasenius.

Otettuaan sittemmin tämän asian käsiteltäväkseen lisätyt kaupunginvaltuutetut päättivät [1]) palauttaa sen valiokuntaan, jonka tuli antaa laatia vaihtopuoliset luonnokset sairaalarakennuksen teettämiseksi valiokunnan ehdottamaan paikkaan suppeamman ohjelman mukaisesti, joko 60,000 à 70,000 markan kustannuksin ja ainoastaan jo todetun tarpeen tyydyttämiseksi tai 110,000 à 112,000 markan kustannuksin; molemmat ehdotukset oli laadittava mahdollisimman suurta säästäväisyyttä noudattaen ja siten, että rakennusta vastaisen tarpeen vaatiessa voitiin laajentaa. Samalla annettiin valiokunnalle tehtäväksi hankkia selvitys siitä, voitiinko ja missä määrin työ- ja vaivaistalon yhteyteen rakennettua uutta sairaalaa käyttää kunnan yleisen sairaanhoidon tarpeisiin.

Valiokunta antoi sen jälkeen asiasta uuden mietinnön [2]), johon liittyi viisi eri sairaalarakennusluonnosta kustannusarvioineen. Arkkitehti G. F. Granholmin laatiman ehdotuksen n:o 1 mukaan rakennus tehtäisiin kaksikerroksiseksi, kellarikerros kivestä ja pääkerros puusta; sairassijain lukumäärä oli 30 ja voitiin lisätä 38:aan, ja arvioidut kustannukset nousivat 70,000 markkaan. Arkkitehti C. Th. Höijerin laatima ehdotus n:o 2: kolmikerroksinen rakennus, kellarikerros kivestä ja molemmat muut puusta, sairassijain lukumäärä 30, voitiin lisätä 48:aan, kustannukset niinikään 70,000 markkaa. Arkkitehti G. F. Granholmin laatima ehdotus n:o 3: kolmikerroksinen rakennus, kellarikerros kivestä ja molemmat muut puusta, sairassijain lukumäärä 47, voitiin lisätä 60:een, kustannukset 98,000 markkaa. Arkkitehti E. A. Lagerspetzin laatima ehdotus n:o 4: kaksikerroksinen rakennus, kellarikerros kivestä ja pääkerros puusta, sairassijain lukumäärä 36, voitiin lisätä 48:aan, kustannukset 112,347 markkaa, toisen arvion mukaan 110,000 markkaa. Nimettömän laatima ehdotus n:o 5: kivirakennus, joka käsitti pienehkön maakerroksen sekä kaksi varsinaista kerrosta, sairassijain lukumäärä 32 ja voitiin lisätä 40:een, kustannukset 80,000 markkaa. Näistä luonnoksista kaksi ensiksi mainittua oli laadittu valiokunnan toimeksiannosta; luonnos n:o 4 oli esitetty jo asiaa edellisellä kerralla valtuustossa käsiteltäessä ja luonnos n:o 5 annettu valiokunnalle myöhemmin. — Vaivaistalon sairaalan sairassijain käyttömahdollisuuksista valiokunta lausui, että ne n. 15 paikkaa, jotka ylimalkaan olivat siellä käytettävissä yli vaivaistalon oman tarpeen, eivät sopineet käytettäviksi äkillisten taudintapausten hoitoon, etupäässä koska nämä ehdottomasti vaativat alituista ja välitöntä lääkärin valvontaa sekä eri taloutta. Sitävastoin tuntui mahdolliselta luovuttaa nämä paikat pitkäaikaisten tautien hoitoon, ensi sijassa parantumattomille varattomille potilaille, m. m. sellaisille hiljaisille mielisairaille, jotka eivät tarvinneet päivittäistä lääkärinhoitoa, vaan ainoastaan tyyssijan. Jos vaivaistalon sairaalan käyttöä täten laajennettiin, oli suotavaa, että se sairaanhoidon puolesta alistettiin terveyslautakunnan välittömään valvontaan. — Valiokunta ehdotti lisättyjen valtuutettujen päätettäväksi, että noudattaen joitakin edellä mainituista piirustuksista rakennettaisiin sairaala pääasiallisesti äkillisten, ensi sijassa kulkutaudinluontoisten ja tarttuvien taudintapausten hoitoa varten.

---

[1]) Lis. valt. pöytäk. 29 p. marrask. 1 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19 (painovirheen takia saanut järjestysnumeron 18).

Asiaa uudestaan esiteltäessä lisätyt kaupunginvaltuutetut päättivät [1]) myöntää äkillisten, ensi sijassa kulkutaudinluontoisten ja tarttuvien taudintapausten hoitoa varten aiotun sairaalan rakennuttamista varten 70,000 à 80,000 markan suuruisen määrärahan, kuitenkin siten, että ensiksi mainitun määrän sai ylittää ainoastaan, jos rakennus tehtiin kivestä. Samalla annettiin vakinaisille valtuutetuille tehtäväksi tarkemmin määrätä rakennusyrityksen yksityiskohdat, myöskin rakennusaine, sekä valiokunnan ensimmäisen mietinnön toisessa, neljännessä, viidennessä ja kuudennessa ponnessa mainitut seikat. Edellä mainittujen varojen osoittamistapaa ja -aikaa koskeva kysymys oli sitävastoin otettava harkittavaksi sen jälkeen kun valtuuston suurehkon uudisrakennus- ja järjestelylainan ottamista valmistelemaan asettama valiokunta [2]) oli antanut mietintönsä, jolloin sitä käsittelisi mainittua lainakysymystä varten asetettu lisätty kaupunginvaltuusto. Lainavaliokuntaa kehoitettiin sen ohessa laskelmissaan ottamaan huomioon puheena oleva varain tarve.

Oman talon rakennuttaminen reaalikoululle. Rahatoimikamari oli vuonna 1877 saanut [3]) tehtäväkseen antaa lausunnon osin sopivan paikan osoittamisesta oman talon teettämiseksi reaalikoululle, osin huoneiston hankkimisesta kansankirjastolle ja lukusalille. Tämän johdosta s. v. antamassaan lausunnossa kamari ehdotti, että Korkeavuorenkadun varrella korttelissa n:o 104 Kultakalassa sijaitseva tontti n:o 19 (osoite n:o 21) luovutettaisiin reaalikoulun suunnitellun rakennuksen paikaksi sekä että tähän rakennukseen sijoitettaisiin myöskin kansankirjaston ja lukusalin huoneisto. Reaalikoulun tonttia koskevan kamarin ehdotuksen valtuusto vuonna 1878 lähetti [4]) valiokuntaan, johon valittiin [5]) vtt Sandberg, Wasastjerna, Qvist, Moring ja Lindelöf, kun taas mainitun koulun sekä kansankirjaston ja lukusalin yhteistä rakennusta koskeva ehdotus lähetettiin [4]) yhteisvaliokuntaan, johon kuuluivat edellä mainitut henkilöt sekä vuonna 1877 kansankirjaston huoneistokysymystä valmistelemaan asetetun valiokunnan [3]) jäsenet. — Yhdistetyn valiokunnan vaatimuksesta valtuusto sittemmin hylkäsi [6]) ehdotuksen yhteisen rakennuksen teettämisestä. Ensiksi mainittu valiokunta ei vuoden varrella antanut lausuntoaan.

Oman talon rakennuttaminen kansankirjastolle ja lukusalille. Helsingin anniskeluosakeyhtiön osoitettua 61,405: 29 markan rahamäärän kansankirjaston ja lukusalin rakennusrahastoksi lausuen toivomuksenaan, että ryhdyttäisiin toimenpiteihin piirustusten hankkimiseksi tilavan, valoisan ja siistin huoneiston aikaansaamiseksi näille laitoksille joko vapaaehtoisen palokunnan tai taideteollisuusyhdistyksen suunnitelluista rakennuksista tai rakentamalla niille oma talo, kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli lähettänyt [3]) asian valiokuntaan, joka kuitenkaan ei ollut antanut siitä lausuntoa mainittuna vuonna. Myöhemmin s. v. valtuusto ajatellen viimeksi mainittua kyseisen huoneiston hankkimistapaa oli antanut toistaiseksi peruuttaa Hakasalmenkadun tontin n:o 1 (osoite n:o 3) myynnin ja samalla pyytänyt rahatoimikamarilta lausuntoa asiasta. Tämän johdosta kamari, joka aikaisemmin oli saanut [6]) tehtäväkseen antaa lausunnon myöskin paikan varaamisesta reaalikoulun rakennukselle, ehdotti, että korttelissa n:o 104 Kultakalassa Korkeavuorenkadun varrella sijaitseva tontti n:o 19 (osoite n:o 21) luovutettaisiin suunnitellun koulutalon paikaksi sekä että siihen järjestettäisiin huoneisto myöskin

[1]) Lis. valt. pöytäk. 18 p. jouluk. 1 §. — [2]) Ks. s. 376. — [3]) S:n s. 250. — [4]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 12 §. — [5]) S:n 25 p. tammik. 12 §. — [6]) Ks. ylemp.

kansankirjastolle ja lukusalille. Tämän ehdotuksen, mikäli se koski yhteisen rakennuksen teettämistä reaalikoululle sekä kansankirjastolle ja lukusalille, valtuusto lähetti [1]) yhteisvaliokuntaan, johon kuuluivat edellä mainitun valiokunnan jäsenet ja erityisesti reaalikoulun rakennuskysymystä käsittelemään asetetun valiokunnan jäsenet [2]).

Yhdistetty valiokunta lausui mietinnössään ensiksikin, ettei rahatoimikamarin ehdotusta olisi toteutettava sitä ennen neuvottelematta Helsingin anniskeluosakeyhtiön kanssa, joka oli lausunut asiasta täsmällisesti määritellyn toivomuksensa. Siitä huolimattakin valiokunta epäili, oliko sopivaa sijoittaa yhtiön lahjoittamia varoja kunnalliseen koulurakennukseen. Nämä varat, jotka oli lahjoitettu ei-pakollista tarkoitusta varten, olisi säilytettävä erityisenä, kunnan hoitamana rahastona, ja jos ne sijoitettaisiin jonkinlaiseen omaisuuteen, olisi tämä pysytettävä erillään kunnan omaisuudesta. Jos puheena olevat varat sijoitettaisiin reaalikoulun ja kansankirjaston yhteiseen rakennusyritykseen, ei siis ainoastaan kumpaisenkin laitoksen osaa rakennuksesta olisi tarkasti määrättävä, vaan kansankirjastolle olisi nimenomaan pääomana luettava myöskin aatteellinen osa itse kiinteistöstä, osa sen arvosta, mistä järjestelystä vastedes voisi koitua paljon hankaluutta. Käytännölliseltä kannalta valiokunta huomautti, että suurehkon koulun ja kansankirjaston yhdistäminen saman katon alle ei ollut helppo tehtävä. Kumpikaan niistä ei tyytyisi käyttämään hyväkseen yhteisen rakennuksen yläkerroksia, ja jos rakennus taas jaettaisiin siten, että kumpikin laitos saisi siitä pohjakerroksesta kattoon asti ulottuvan, koko rakennuksen korkuisen palomuurin erottaman osansa, vähenisi yhteenrakentamisen aiheuttama taloudellinen hyöty olennaisesti ja rakennus veisi tontista suuremman osan kuin reaalikoulun tilan ja leikkikentän tarpeen kannalta oli suotavaa. Lopuksi rahatoimikamarin ehdottama tontti vielä kauan tuli olemaan asemaltaan liian etäinen kansankirjastolle, varsinkin jos otettiin huomioon tämän mahdollinen vastainen kehittäminen kunnalliskirjastoksi laajemmassa mielessä, ja vielä enemmän tämä koski lukusalia. Omasta puolestaan lausuen toivomuksen, että ajatus oman talon aikaansaamisesta kansankirjastolle ja lukusalille pysyisi vireillä ja että odotettaisiin suotuisampaa tilaisuutta sen toteuttamiseen, valiokunta ehdotti, että ehdotus yhteisen talon rakennuttamisesta saisi raueta. Tämän mukaisesti kaupunginvaltuusto asiaa esiteltäessä hylkäsi [3]) kamarin ehdotuksen.

Myöhemmin edellä mainittu, kansankirjaston huoneistokysymystä käsittelemään vuonna 1877 asetettu valiokunta antoi lausuntonsa kansankirjastolle ja lukusalille lahjoitetun rakennusrahaston käytöstä. Valiokunta huomautti siinä, että ajatuksen kansankirjaston ja lukusalin sijoittamisesta samaan taloon kuin taideteollisuusyhdistys todennäköisesti oli katsottava rauenneen valtion sitouduttua [4]) aikanaan rakennuttamaan talon mainitulle yhdistykselle ja taideyhdistykselle. Myöskin suunnitelma, jonka mukaan kansankirjastolle ja vapaaehtoiselle palokunnalle rakennettaisiin yhteinen rakennus, täytyi katsoa hylätyksi, koska palokunnan rakennussuunnitelmat olivat siirtyneet epämääräiseen tulevaisuuteen. Tähän tuli lisäksi, että myöskin Helsingin anniskeluosakeyhtiö näytti muuttaneen mieltään sikäli, että esitetyistä vaihtoehdoista ainoastaan oman talon rakentaminen tuntui saavan osakseen sen hyväksymisen. Viimeisessä yhtiökokouksessaan yhtiö näet oli päättänyt jättää vuoden 1877 vuosivoiton pääosan toistaiseksi käyttämättä ja valtuut-

[1]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 12 §. — [2]) Ks. s. 341. — [3]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 2 §. — [4]) Ks. s. 222.

tanut hallituksensa sopivan tilaisuuden ilmaantuessa ostamaan jonkin kaupungin keskuksessa sijaitsevan talon, joka soveltui kansankirjaston ja lukusalin rakennuksen paikaksi ja joka sen ohessa kenties voi hyödyttää muitakin yhtiön voittovarain käytön tarkoitusperäin kanssa sopusoinnussa olevia laitoksia. Yhtiön hallitus oli myöskin valiokunnalta anonut, että vastaista kirjastotaloa varten laadittaisiin pohjapiirustus, jota hallitus voisi käyttää ohjeenaan sopivan tontin ostossa. — Valiokunta ehdotti tämän johdosta:

että anniskeluosakeyhtiön lahjoittama rahasto ensi tilassa käytettäisiin oman talon rakentamiseen kansankirjastolle ja lukusalille;

että rahatoimikamari saisi hoitaa ja pitää korkoa kasvamassa tähän rahastoon jo kertyneet tai vastedes kertyvät varat, kunnes suunnitelma voitiin toteuttaa; sekä

että valiokunnalle annettaisiin tehtäväksi yksissä neuvoin kansankirjaston ja lukusalin johtokunnan kanssa laatia ja antaa kaupunginvaltuuston harkittavaksi puheena olevan talon yleinen suunnitelma.

Kaupunginvaltuuston hyväksyttyä [1]) valiokunnan ehdotuksen sen kaikilta osilta valtuustolle annettiin edellä mainitussa järjestyksessä laadittu rakennuksen yleinen pohjapiirros, jonka valtuusto niinikään hyväksyi [2]). Tämän mukaisesti rakennus, joka olisi tehtävä kivestä, suunniteltaisiin n. 50,000 nidosta käsittävää kirjastoa silmälläpitäen varaamalla tilaa tämän nidosmäärän kaksinkertaistamiseen ja käsittäisi seuraavat huoneet:

1) kaksi tai useampia kirjasaleja, jotka jakautuivat ainakin kahteen päällekkäiseen, matalaan, rautarakenteiseen kirjakerrokseen ja joiden yhteenlaskettu pinta-ala oli vähintään n. 2,500 neliöjalkaa; 2) suurehkon varsinaisen kansankirjallisuuden lainaushuoneen; 3) arvokkaamman kirjallisuuden yhdistetyn lainaus- ja lukuhuoneen, jonka tuli olla arvioitu n. 30 tai 40 lukevalle henkilölle; 4) kirjasalien vieressä tai välillä sijaitsevan luetteloimishuoneen; 5) suuren sanomalehtilukusalin, johon tuli mahtua vähintään 80 lukijaa ja jonka lattiapinta-alan tuli olla n. 1,600 neliöjalkaa; 6) pienehkön aikakauslehti-, lentolehti- y. m. lukusalin, joka oli arvioitu 30 tai 40 lukijalle; 7) vahtimestarin asunnon, eteisiä, lämmityslaitetta varten tarpeelliset tilat, käymälän ja vedenheittolaitoksen sekä tarpeelliset kellarit samoinkuin 8) jos se kustannusten mainittavasti kohoamatta kävi päinsä, yhden tai useita asuinhuoneistoja kirjastonhoitajalle ja mahdollisesti kirjastoon otettaville amanuensseille.

Uuden kansakoulutalon rakennuttaminen. Kansakoulujohtokunnan kaupunginvaltuustolle tekemän esityksen, että kansakoulujen tarpeisiin luovutetuille Malminkadun tonteille n:ot 2 ja 4 ensi tilassa rakennettaisiin sopivat kouluhuoneistot, valtuusto ensin lähetti [3]) rahatoimikamariin. Tämän sen johdosta pyydettyä johtokunnalta asiasta tarkempaa ehdotusta tämä esitti, että mainituille tonteille rakennettaisiin koulutalo, joka käsittäisi neljä kouluhuonetta, kaksi tilavaa eteistä tai käytävää ja vahtimestarin huoneen, sekä lisäksi tarpeelliset ulkohuoneet. Näiden rakennusten kustannukset johtokunta oli arvioinut likimäärin 60,000 markaksi, jos koulutalo tehtiin puusta, ja 86,000 markaksi, jos se tehtiin kivestä, ja rakennusyritystä varten tarvittavat varat voitiin saada lainaksi 6 %:n koroin kansakoulujen lahjoitusrahastoista. Sen jälkeen valtuustolle antamassaan lausunnossa kamari ehdotti, että tonteille vuoden 1879 kuluessa rakennettaisiin koulutalo, mieluimmin kivestä ja kaksikerroksinen, sekä että kansakoulujen johtokunnalle annettaisiin tehtäväksi

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. kesäk. 17 §. — [2]) S:n 29 p. lokak. 2 §. — [3]) S:n 16 p. huhtik. 18 §.

hankkia yksityiskohtaiset piirustukset kustannusarvioineen, minkä ohessa johtokunnalta oli tiedusteltava, eikö tarjottua lainaa voisi saada alemmin koroin.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]), että kyseisille tonteille ensi tilassa ja jos mahdollista jo lukuvuoden 1879—80 alkuun mennessä rakennettaisiin kansakoulujohtokunnan ehdottaman laajuinen puinen koulurakennus ynnä tarpeelliset ulkohuoneet sekä että tästä aiheutuvien, n. 60,000 markaksi arvioitujen kustannusten suorittamista varten otettaisiin kansakoulujen lahjoitetuista rahastoista laina 6 %:n koroin. Sen ohessa kehoitettiin mainittua johtokuntaa pikimmiten antamaan valtuustolle arkkitehdin laatimat rakennuksen yksityiskohtaiset piirustukset kustannusarvioineen. — Valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta valtuusto sittemmin täydensi [2]) lainaa koskevaa päätöstään siten, että se oli maksettava takaisin kahden vuoden kuluessa, minä aikana oli tehtävä lopullinen päätös rakennuskustannusten suoritustavasta, ja että rahatoimikamarin hyvissä ajoin ennen mainittujen kahden vuoden umpeen kulumista tuli antaa valtuustolle asiaa koskeva ehdotus.

Kansakoulujohtokunta lähetti sen jälkeen kaupunginvaltuustolle kaksi arkkitehti C. Th. Höijerin laatimaa luonnosta, joista toinen oli laadittu edellyttäen, että kansakoulurakennus valtuuston päätöksen mukaisesti rakennettaisiin puusta, toinen edellytti sen rakentamista kivestä ja kaksikerroksiseksi. Johtokunta esitti samalla, että valtuusto ottaisi rakennusainetta koskevan kysymyksen uudellen käsiteltäväkseen, perustellen tätä esitystä sillä, että puusta tehty koulurakennus ei ainoastaan supistaisi pihamaan pinta-alaa, vaan vaatisi tontista suuremman alan kuin rakennusjärjestyksen mukaan puurakennus sai peittää, jota vastoin kaksikerroksinen kivirakennus samalla kuin se vaatisi pienemmän maa-alan olisi sisältä tilavampi, kestävämpi ja vaatisi vähemmän ylläpitokustannuksia ja tulisi näistä eduista huolimatta arkkitehti Höijerin laskelman mukaan ainoastaan n. 15,000 markkaa kalliimmaksi kuin vastaava puurakennus.

Asiaa uudestaan esiteltäessä kaupunginvaltuusto lähetti [3]) sen valiokuntaan, johon valittiin [4]) vtt Borg ja Ärt sekä arkkitehti Th. Decker. Lausunnossaan tämä valiokunta puolestaan kannatti sekä koulu- että ulkohuonerakennuksen teettämistä kivestä ja huomautti m. m., että oli sitäkin tärkeämpää kiinnittää huomiota kivirakennuksen suurempaan kestävyyteen, koska yritykseen tarvittavia varoja ei ollut aikomus hankkia taksoituksella, vaan ottamalla laina, joten siis kustannukset jakautuisivat useille vuosille ja suurelta osalta joutuisivat tulevien sukupolvien kannettaviksi. Rakennusyrityksen aiheuttamat kustannukset valiokunta siinä tapauksessa arvioi n. 82,000 markaksi. Valiokunta ehdotti, että kansakoulujohtokuntaa kehoitettaisiin antamaan laatia ja lähettämään valtuustolle yksityiskohtaiset piirustukset ja kustannusarvio pääasiallisesti arkkitehti Höijerin laatiman, kivitaloa tarkoittavan luonnospiirustuksen mukaisesti, mutta osin noudattamalla mahdollisimman suurta säästäväisyyttä ulkonaisessa koristelussa ja osin ottaen huomioon, että mikäli se mainittavitta kustannuksitta kävi päinsä, koulurakennuksen yläkerrokseen vievä porraskäytävä oli tehtävä mukavammaksi ja siihen järjestettävä levähdystasanteita sekä että jos perustus sen salli, koulurakennuksen alle holvattuihin kellareihin oli rakennettava tarpeelliset halkojen säilytystilat, mutta ulkohuonerakennusta sen sijaan vastaavasti pienennettävä.

---

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 12 §. — [2]) S:n 19 p. marrask. 7 §. — [3]) S:n 18 p. jouluk. 4 §. — [4]) S:n 20 p. jouluk. 8 §.

Kaupunginvaltuusto otti asian uudestaan käsiteltäväkseen vuoden 1879 talousarviota järjestellessään ja päätti [1]) tällöin luopuen rakennusainetta koskevasta aikaisemmasta päätöksestään, että kansakoulurakennus ulkohuonerakennuksineen tehtäisiin kivestä, ja merkitsi mainitun vuoden talousarvioon rakennusyritystä varten 82,000 markan suuruisen määrärahan, jota varten otettaisiin laina kansakoulujen rahastoista. Osin valiokunnassa, osin valtuustossa talousarviota käsiteltäessä kansakoulujohtokunnan puoltamia luonnospiirustuksia vastaan esitettyjen huomautusten johdosta valtuusto samalla päätti kehoittaa johtokuntaa antamaan laatia rakennusta varten uudet seikkaperäiset piirustukset ja kustannusarviot, joita laadittaessa oli omistettava kohtuullista huomiota esitetyille huomautuksille ja toivomuksille sekä muuten, mikäli se määrärahaa ylittämättä kävi päinsä, koulurakennukseen sovitettava yksi tai useampia koulusaleja aikaisemmin määrättyjen neljän lisäksi.

Keittohuoneen ja pikikeittiön rakennuttaminen Sörnäisiin. Vuonna 1877 nutta satamajärjestystä laatimaan asetetun valiokunnan [2]) ehdotuksesta [3]) valtuusto päätti [4]) antaa sopiviin paikkoihin Sörnäisiin ensi tilassa rakentaa puisen satamakonttorirakennuksen, joka sisältäisi konttorihuoneen ja vartijanhuoneen ja olisi siten järjestetty, että siihen vastedes voitiin yhdistää satamamestarin ja satamapalveluskunnan asuinhuoneistot, sekä kivisen keittohuoneen, jossa olisi kaksi osastoa, toinen ruoan ja toinen öljyn, pien y. m. s. keittämistä varten. Rahatoimikamarille annettiin sen ohessa tehtäväksi yksissä neuvoin satamamestarin ja kaupungininsinöörin kanssa laatia ja antaa valtuustolle ehdotus näiden rakennusten sijoittamisesta, luonnospiirustukset ja likimääräiset kustannusarviot sekä ehdotus tarkoitukseen tarvittavien varojen hankkimistavasta.

Rahatoimikamarin vuoden 1879 talousarvioehdotuksessa tekemän esityksen mukaisesti kaupunginvaltuusto mainitun vuoden talousarviota järjesteltäessä myönsi [5]) 5,000 markan määrärahan tiilisen keittohuoneen rakentamiseksi Sörnäisiin sekä 2,000 markkaa erikoisen pikikeittiön aikaansaamiseksi sinne, jota vastoin satamakonttorirakennuksen teettämistä koskevan päätöksen toteuttaminen siirrettiin toistaiseksi.

Uusien kaupustelukojujen rakennuttaminen n. s. narinkkamyymäläin läheisyyteen. Lukuisat kaupusteluliikettä harjoittavat henkilöt olivat vuonna 1877 anoneet maistraatilta lupaa kaupusteluliikkeen harjoittamiseen lähinnä Simonkadun ja venäläisen sotaväen harjoituskentän välillä sijaitsevia n. s. narinkkamyymälöitä olevissa taloissa tai kojujen pystyttämiseen tätä tarkoitusta varten mainittujen kojujen edustalle. Rahatoimikamarin maistraatille antamassaan lausunnossaan esitettyä sen mielipiteen, että kaupungin tosin oli tarpeen mukaan rakennettava kojuja kaupusteluliikettä varten, mutta että tällaisia myymälöitä tai kojuja ei enää ollut pystytettävä puheena olevaan paikkaan, johon n. s. narinkkamyymälät olivat sijoitetut ainoastaan väliaikaisesti, maistraatti uskoi asian kaupunginvaltuustolle, jonka tuli ratkaista, rakentaisiko kaupunki ehdotettuun tai johonkin muuhun paikkaan kaupusteluliikettä varten aiottuja myymälöitä tai kojuja, koska hakijain anomukseen saada itse niitä rakentaa ei voitu myöntyä. Valtuusto lähetti [6]) sen jälkeen asian valiokuntaan, johon kuuluivat [7]) vtt Sandberg, Heimberger ja Sanmark ja joka sittemmin sai [8]) käsiteltäväkseen myöskin juutalaisen seurakunnan

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 1 §. — [2]) Ks. s. 305. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 1 §. — [5]) S:n 28 p. jouluk. 1 §. — [6]) S:n 30 p. huhtik. 11 §. — [7]) S:n s:n 19 §. — [8]) S:n 14 p. toukok. 15 §.

esimiehen J. Weintroppin tekemän ehdotuksen, että 80 uutta kolmeen siipirakennukseen sovitettua kaupustelukojua rakennettaisiin joko Arkadian teatterin taakse, Bohnhoffin huvilaan kuuluvalle maalle, tai kaasulaitoksen taakse Rautatientorille, silloiseen halkojenmyyntipaikkaan.

Sen johdosta antamassaan mietinnössä [1]) valiokunta myönsi, että narinkkamyymälöille luovutettu paikka kenties ei ollut kaikiksi ajoiksi sopivin, mutta koska niitä varten ei ollut käytettävissä sopivampaa paikkaa ja varsinkin koska ehdotettu kaasulaitoksen takana oleva paikka myöhemmin todennäköisesti tarvittiin rautateiden tarpeisiin eikä sitä siis ollut luovutettava tähän tarkoitukseen, valiokunta puolestaan ei voinut yhtyä rahatoimikamarin kantaan, jonka mukaan myymäläin luvun tarpeelliseksi havaittu lisääminen siirtyisi kenties kaukaiseenkin tulevaisuuteen siitä huolimatta, että myymälät kohdakkoin siirrettäisiin muualle. Päinvastoin valiokunta, koska narinkkamyymälöistä viimeksi toimitetussa huutokaupassa oli saatu erittäin runsas vuokra, yli 600 markkaa jokaisesta, ja paikka tarjosi mahdollisuuden tarpeellisiin lisärakennuksiin, oli katsonut olevan syytä rakentaa sille uusia myymälöitä, jotka sijoitettaisiin siten, että ne entisten kanssa muodostivat yhtenäisen rakennusryhmän. Valiokunta oli senvuoksi hyväksynyt kaupungininsinöörin valiokunnan ehdotuksesta laatiman asemapiirroksen, jonka mukaan uudet myymälät, luvultaan 20, rakennettaisiin osin pitkin Annankadun jatketta kulmittain vanhoja myymälöitä vastaan, osin niiden suuntaan Simonkadun luoteisviivaa myöten. Kaikilla uusilla myymälöillä tuli olla ovet ja porraskäytävä sisäpuolelta, niin että muodostui suorakulmion kolme toisiinsa liittyvää sivua, ja tämän kulmion neljäs, myymäläin ja esplanaadin välisen avoimen paikan puoleinen sivu jäisi rakentamatta, mutta varustettaisiin harvalla aitauksella ja portilla. Täten koko tämä näköjään välttämätön kauppaliike saataisiin keskitetyksi helposti valvotulle suljetulle alueelle. Tämä järjestely kävisi myöskin kaupungille halvimmaksi, rakennuskustannukset kun oli arvioitu ainoastaan n. 800 markaksi myymälältä ja niistä vastedeskin voitiin laskea saatavan verraten huomattavat tulot. Niin monen myymälän kuin ehdotettujen 80:n rakennuttaminen tässä yhteydessä voisi sitävastoin käydä kaupungille melko epäedulliseksi, koska silloin sen lisäksi, että perustamiskustannukset kävisivät sangen raskaiksi, myöskin vuokrat todennäköisesti tuntuvasti alenisivat.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) kehoittaa rahatoimikamaria niin pian kuin kamari katsoi sen sopivaksi rakennuttamaan narinkkamyymäläin edustalla olevalle paikalle mainitun asemapiirroksen mukaisesti 20 uutta kaupustelukojua ottaen huomioon, että niiden rajakkaisten katujen puoleiset takasivut eivät saaneet olla liian rumentavat sekä että rakennusryhmän esplanaadin puoleisten päiden välille rakennettiin harva aitaus portteineen. Sen ohessa annettiin kamarille tehtäväksi aikanaan antaa valtuustolle ehdotus rakennusyritystä varten tarpeellisten varain hankkimisesta.

Tavaravajain rakennuttaminen. Eräs kaupunginvaltuuston asettama valiokunta oli vuonna 1875 antamassaan mietinnössä [3]) puoltanut tavaravajain rakennuttamista kaupungin höyrylaivalaitureille, mutta valtuusto oli silloin lähettänyt [4]) asian valiokuntaan kehoittaen sitä laatimaan mietintöön liitetyt piirustukset uudestaan. Tämän johdosta valiokunta oli pyytänyt kaupungin-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 14. — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 9 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 28 v:lta 1875. — [4]) Ks. s. 42.

insinööriä laatimaan uudet Eteläsataman eteläiselle laiturinhaaralle rakennettavaksi aiotun tavaravajan luonnospiirustukset, joissa oli otettava huomioon eräitä valiokunnan ensimmäistä ehdotusta vastaan esitettyjä huomautuksia. Kaupungininsinöörin annettua valiokunnalle uudet luonnospiirustukset kustannusarvioineen, jonka mukaan vajan rakennuskustannukset alenisivat 9,600 markasta 8,500 markkaan, valiokunta valtuustolle lähettämässään lausunnossa ehdotti, että toistaiseksi rakennettaisiin ainoastaan mainittu yksi tavaravaja pääasiallisesti uusien piirustusten mukaisesti sekä että rahatoimikamaria kehoitettaisiin suorituttamaan työ ja antamaan valtuustolle ehdotus tarkoitukseen tarvittavien varojen hankkimisesta. — Asiaa esiteltäessä valtuusto kuitenkin ottaen huomioon valtiollisen tilanteen, joka ei antanut varmoja takeita siitä, että maa säästyisi sekaantumasta kohtalokkaaseen sotaan, päätti[1]) jättää suunniteltua rakennusyritystä koskevan kysymyksen toistaiseksi ratkaisematta.

Myöhemmin läänin kuvernööri vaati kaupunginvaltuuston lausuntoa tullinylijohtokunnan tekemästä ehdotuksesta, joka koski tavarapaviljonkien rakentamista Eteläsataman laitureille. Valtuusto lähetti[2]) tämän asian rahatoimikamariin, jonka tuli antaa lausunto ehdotuksesta ja tällöin ottaa huomioon myöskin edellä mainitun valiokunnan samasta asiasta aikaisemmin antama mietintö ja ehdotus. — Kamarin lausuntoa ei annettu vuoden varrella.

Kaupungin omistamien Katajanokan talojen purkaminen. Annettuaan toimittaa katselmuksen kaupungin Katajanokalla olevissa taloissa, joiden vuokrakausi päättyi kesäkuun 1 p:nä, rahatoimikamari katselmusmiesten ehdotuksen mukaisesti esitti kaupunginvaltuustolle, ettei Katajanokan taloja n:ot 66, 67 ja 68 sekä 10, 70, 71, 72 ja 73 enää vuokrattaisi kaupungin laskuun, vaan että ne purettaisiin, kolme ensiksi mainittua Kauppakadun piakkoin tapahtuvan järjestelyn johdosta, viisi jälkimmäistä, koska ne oli todettu erittäin rappeutuneiksi ja huonomaineisten, niissä salakapakkaliikettä harjoittavien henkilöiden pesäpaikoiksi. Kamarin esitykseen myöntyen valtuusto päätti[3]) antaa kamarille tehtäväksi purkaa edellä mainitut talot sekä tavallista järjestystä noudattaen antaa vuokralle muiden kaupungin omistamien, toistaiseksi säilytettävien Katajanokan talojen n:ot 14, 84 ja 86 huoneistot.

Optillisen lennättimen järjestäminen Tähtitorninvuorelle. Kontra-amiraali A. Melan oli asianomaisten sotilasviranomaisten toimeksiannosta anonut maistraatilta lupaa sotatarkoituksiin aiotun optillisen lennättimen ynnä vartijantuvan rakentamiseen Tähtitorninvuorella olevan tähtitieteellisen observatorion viereen. Tämän johdosta maistraatti oli alistanut läänin kuvernöörin ratkaistavaksi, eikö anomukseen voitaisi myöntyä ehdoin, että lennätinasema ynnä vartijantupa heti kun sodanvaarasta oli päästy, poistettaisiin ja paikka luovutettaisiin takaisin kaupungin käytettäväksi. Kuvernöörin tämän johdosta annettua valtuustolle tilaisuuden lausua asiasta mielipiteensä, valtuusto päätti[4]) kuvernöörille osoitetussa lausunnossa tuoda esiin, että valtuusto, jolle kyseisen paikan väliaikaisen käytön määrääminen tuntui kuuluvan, oli pitänyt arveluttavana optillisen lennätinlaitoksen sijoittamista paikkaan, missä sen oli pakko vetää vihollisen huomio puoleensa ja missä se voi saattaa ei ainoastaan observatoriorakennusta, vaan myös osan kaupunkia alttiiksi vihollisen tulelle, minkä vuoksi valtuusto anoi, että kuvernööri asianomaisille sotilasviranomaisille esittäisi, että mainitulle laitokselle valittaisiin

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 3 §. — [2]) S:n 18 p. jouluk. 1 §. — [3]) S:n 14 p. toukok. 5 §. [4]) S:n s:n 10 §.

ja valtuustolle luovutettavaksi ehdotettaisiin toinen paikka, joka ei aiheuttanut mainittuja haittoja.

Kuvernööri ilmoitti kuitenkin sen jälkeen maistraatille osoitetussa kirjelmässä kontra-amiraali Melanin häneltä Suomen sotilaspiirin esikunnan välityksellä vaaditussa selityksessä huomauttaneen, että Tähtitorninvuori kaikista kaupungin alueella olevista paikoista tarjosi laajimman näköalan yli sekä Suomenlahden, kaupunkia ympäröivien saarien ja Suomenlinnan linnoitusten että itse kaupungin ja sen muiden ympäristöjen, minkä perusteella sitä oli käytetty samaan tarkoitukseen myöskin vuosien 1853—56 sodan aikana, sekä että paikalle jo oli rakennettu eräs rakennus lennätintä varten. Näin ollen ja koska myöskin kenraalikuvernööri oli yhtynyt kontra-amiraali Melanin lausuntoon, kuvernööri kehoitti maistraattia hankkimaan kaupunginvaltuuston suostumuksen optillisen lennätinlaitoksen ja vartijantuvan rakentamiseen vuorelle.

Asiaa uudestaan esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) kuvernöörille lähetettävässä vastauskirjelmässä lausua, että asian silloisessa vaiheessa ei enää ollut kysymys lennätinlaitoksen perustamista Tähtitorninvuorelle koskevan anomuksen hyväksymisestä tai epäämisestä, vaan siitä, oliko rakennuksen, joka jo oli pystytetty odottamatta, että valtuusto asiaankuuluvalla tavalla luovuttaisi paikan käytettäväksi, toistaiseksi annettava jäädä paikoilleen vai oliko se heti poistettava. Itse asian suhteen valtuustolla ei ollut ollut syytä luopua aikaisemmin lausumastaan mielipiteestä, että pitäisi voida löytää toinen paikka, joka aiheuttamatta kaupungille erityistä vaaraa sopisi mainittuun tarkoitukseen, sillä vaikkakin kontra-amiraali Melanin selityksessä lausuttiin, että kyseiseltä paikalta avautui mitä laajin näköala, ei silti ollut selvitetty, että oli mahdotonta löytää toista paikkaa, joka tarjoaisi riittävän laajan perspektiivin. Koska kuitenkin olojen kehitys antoi perustellun aiheen otaksua, ettei optillista lennätintä tarvittaisi sotatarkoituksiin, valtuusto tahtoi ainoastaan kunnioittavasti pyytää, että mainittu laitos vartijantupineen poistettaisiin niin pian kuin rauha voitiin katsoa turvatuksi, olletikin koska se rumensi paikkaa.

Huoneiston vuokraaminen väliaikaiselle kuumesairaalalle. Koska tautisuuden kaupungissa pelättiin lisääntyvän, terveyslautakunta anoi kaupunginvaltuustolta valtuuksia perustaakseen väliaikaisen kuumesairaalan vuoden ajaksi kesäkuun 1 p:stä lukien ja vuokratakseen sitä varten Punavuorenkadun talossa n:o 6 sijaitsevan, 10 huonetta käsittävän huoneiston, johon voitaisiin sijoittaa n. 30 sairasvuodetta ja joka oli saatavissa 3,000 markan vuosivuokrasta. Sitten kun rahatoimikamari, johon asia oli lähetetty [2]), oli ehdottanut lautakunnan esityksen hyväksyttäväksi, valtuusto päätti [3]) antaa kamarille tehtäväksi vuokrata kyseisen huoneiston mainittuun tarkoitukseen tarjotuin ehdoin ja ehdotetuksi ajaksi.

Kansankirjaston lukusalin laajentaminen. Ilmoittaen, että kansankirjaston lainausaikaa ja sen yhteydessä olevan lukusalin aukio'oaikaa oli pidennetty tunti kumpaakin, kansankirjaston ja lukusalin toimikunta estääkseen tungosta syntymästä lukusalissa anoi valtuuksia vuokratakseen, jos siihen ilmaantui tilaisuus, lukusalille huoneen tai kaksi lisää sen silloisen huoneiston yhteydestä. Valtuusto myöntyi [4]) tähän anomukseen.

Rakennuskonttorin muutto toiseen huoneistoon. Rahatoimikamarin esi-

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. kesäk. 4 §. — [2]) S:n 16 p. huhtik. 17 §. — [3]) S:n 14 p. toukok. 4 §. — [4]) S:n 29 p. marrask. 9 §.

tyksestä kaupunginvaltuusto päätti [1]), että rakennuskonttori siirrettäisiin silloisesta sopimattomaksi havaitusta huoneistosta, eräästä raatihuoneen kolmannen kerroksen huoneesta, kaupungininsinööri H. Th. Tallqvistin Aleksanterinkadun talossa n:o 7 sijaitsevaan yksityisasuntoon kuuluvaan suurehkoon huoneeseen, johon oli erityinen sisäänkäytävä Fabianinkadulta ja jonka kaupungininsinööri 650 markan vuosivuokrasta luovutti rakennuskonttorille. Kaupunki vuokrasi huoneen aluksi vuoden ajaksi, ja rakennuskonttorin entisen, raatihuoneessa olevan huoneiston kaupungin vankila kamarin ehdotuksen mukaisesti sai haltuunsa.

Tullikamarin huoneiston kaasuvalaistus. Kaupunginvaltuuston evättyä [2]) tullinhoitaja, hovineuvos J. E. Jerngrenin anomuksen, että kaupunki kustantaisi tullikamarin huoneiston kaasuvalaistuksen, ja kuvernöörin vahvistettua [2]) valtuuston päätöksen tullinhoitaja Jerngren oli senaattiin valittanut kuvernöörin päätöksestä. Valtuusto, jolta senaatti tämän johdosta pyysi asiasta selitystä, päätti [3]) senaatille toistaa saman, mitä aikaisemmin kuvernöörille annetussa selityksessä oli tuotu esiin, ja alistaa senaatin ratkaistavaksi, ansaitsiko valitus huomiota. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [4]), että senaatti hyläten hovineuvos Jerngrenin valituksen oli vahvistanut valituksen aiheena olleen valtuuston päätöksen.

4. Muut kaupungin kiinteää omaisuutta koskevat asiat.

Kaupungin kiinteän omaisuuden katselmus. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [5]) valita kolme henkilöä toimittamaan kunnallisasetuksen 72 §:ssä mainitun kaupungin kiinteän omaisuuden katselmuksen, jonka tuli tapahtua kertomusvuoden kuluessa. Katselmusmiehiksi valittiin [6]) vtt Grönqvist, Margelin ja Sandberg. Myöhemmin ensiksi mainittu ilmoitti [7]), että katselmusta kaupungin kiinteän omaisuuden luettelojen puutteessa ei ollut voitu toimittaa, mutta että katselmusmiehet suorittaisivat tehtävänsä heti kun tällaiset luettelot ehdittiin saada laadituiksi rahatoimikamarissa.

Vesijohdon loppukatselmus. Osakeyhtiö Neptunin ilmoitettua kaikkien kaupungin vesijohdon rakennustöiden valmistuvan heinäkuun kuluessa kaupunginvaltuusto vesijohtotöiden valvontalautakunnan ehdotuksesta päätti [8]) valita kaksi katselmusmiestä kaupungin puolesta toimittamaan johdon loppukatselmuksen ja koettelun. Katselmusmiehiksi valittiin ensin [9]) insinööri E. L. Bergroth ja kaupungininsinööri H. Th. Tallqvist sekä myöhemmin [10]), ensin mainitun anomuksestaan saatua vapautuksen [11]) tästä tehtävästä, viipurilainen insinööri G. Törnudd, ja heidän varamiehekseen vt Moring. Osakeyhtiö Neptun oli sillävälin puolestaan valinnut katselmusmiehiksi insinöörit E. Lekven ja R. Kolsterin. Puheenjohtajakseen katselmusmiehet yhteisesti kutsuivat lakitieteenkandidaatti E. Öhmanin.

Toimitettuaan loppukatselmuksen, johon vt Moring insinööri Törnuddin ilmoitettua esteen hänen sijastaan oli ottanut osaa, katselmusmiehet antoivat kaupunginvaltuustolle kertomuksen toimittamastaan Helsingin vesijohdon

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 7 §. — [2]) Ks. s. 255. — [3]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. 8 §. — [4]) S:n 28 p. kesäk. 5 §. — [5]) S:n 29 p. tammik. 6 §. — [6]) S:n 12 p. helmik. 15 §. — [7]) S:n 18 p. jouluk. 13 §. — [8]) S:n 18 p. kesäk. 11 §. — [9]) S:n s:n 19 §. — [10]) S:n 28 p. kesäk. 14 §. — [11]) S:n s:n 9 §.

loppukatselmuksesta ja koettelusta. Tämä kertomus, joka valtuuston päätöksen [1]) nojalla julkaistiin painosta, sisälsi seikkaperäisen teknillisen selonteon sekä Vanhankaupungin laitoksista ja Eläintarhan vesisäiliöstä että putkista ja putkijohdosta ynnä siihen liittyvistä laitteista samoinkuin pumppu- ja lämpölaitosten koettelusta. Selontekoon sisältyi m. m. luettelo niistä kaupungin kaduista, joihin siihen mennessä oli laskettu erimittaisia putkia, ynnä niille järjestetyistä luisteista ja paloposteista. Vanhankaupungin laitoksia käsitellessään katselmusmiehet huomauttivat, että kaupunki sikäläisen myllynpaikan omistajana oli velvollinen 8 kiviparilla pitämään sikäläisen myllyn käynnissä. Koska vanhaan myllyrakennukseen kuitenkin oli mahdotonta sijoittaa useampia kivipareja kuin silloiset 4, oli paikalle lähitulevaisuudessa rakennettava uusi myllyrakennus, jossa oli tilaa säädetylle määrälle kiviä, ellei myllynpaikan omistamisen ehtoja voitu saada muutetuiksi. — Lausuen tunnustuksensa siitä huolellisuudesta ja tarkkuudesta, jolla vesijohtotyöt yleensä oli suoritettu, katselmusmiehet mainitsivat seuraavat toteamansa puutteellisuudet tai viat:

1) että suodatusallas n:o 1 (eteläinen) ei ollut moitteettomassa kunnossa;

2) että suodatinta varten tarpeellisesta puuhiilimäärästä puuttui 33 ½ kuutiosyltä;

3) että sekä pääputkijohto että jakeluputket eräiltä osiltaan olivat lasketut matalammalle kuin toimilupasopimuksessa oli määrätty;

4) että lämpöjohdon putkiliittymät olivat epätiiviit ja sen lyijyputket huonosti kestävät;

5) että monet paloposteista olivat jonkin verran epäkunnossa; sekä

6) että kaupungin katuja töiden suorittamisen jälkeen ei kaikkialla ollut saatettu niiden entiseen kuntoon.

Päätöslauselmana esitettiin tämän johdosta, että katselmusmiehet hyväksyivät vesijohdon paitsi niiltä osilta, joihin edellä mainitut muistutukset kohdistuivat.

Kaupunginvaltuusto lähetti [2]) sen jälkeen asian, mikäli se koski kaupungin velvollisuutta ylläpitää Vanhankaupungin myllyä, rahatoimikamariin ja muilta osiltaan valiokuntaan, johon kuuluivat [3]) vtt Calamnius, Lindelöf, von Born ja Margelin sekä insinööri E. L. Bergroth ja jonka tuli ehdottaa, mihin toimenpiteihin valtuuston oli ryhdyttävä katselmusmiesten kertomuksen johdosta. Sen ohessa kehoitettiin [2]) vesijohtotöiden valvontalautakuntaa antamaan mainitulle valiokunnalle kertomuksen mahdollisesti aiheuttama lausunto.

Osakeyhtiö Neptunin myöhemmin ilmoitettua valvontalautakunnalle, että edellä kohdissa 1, 4 ja 5 mainitut puutteellisuudet osin jo oli korjattu, osin ennen pitkää korjattaisiin yhtiön toimesta, kaupunginvaltuusto lautakunnan ehdotuksesta päätti [4]) kehoittaa kaupungininsinööri Tallqvistia ja vt Moringia yhdessä muiden katselmusmiesten kanssa uudestaan tarkastamaan kyseiset vesijohdon osat ja ilmoittamaan tarkastuksen tuloksen suoraan edellä mainitulle valiokunnalle.

Valvontalautakunta antoi sen jälkeen valiokunnalle lausunnon [5]), katselmusmiesten esittämistä huomautuksista. Lautakunnan mielestä huomautukset n:ot 1, 2, 4 ja 5 olivat sellaisia, ettei niiden tullut olla esteenä vesijohdon lopulliselle hyväksymiselle. Kohdassa 1 mainitun vian Osakeyhtiö Neptun jo oli

---

[1]) Valt. pöytäk. 24 p. syysk. 8 §. — [2]) S:n 8 p. lokak. 1 §. — [3]) S:n s:n 10 §. — [4]) S:n 29 p. lokak. 16 §. — [5]) Painettu ilman numeroa.

korjannut. Kohdassa 2 mainitun puuhiilimäärän hankkimista varten oli pidätetty sen arvoa vastaava osa urakkasummasta, minkä johdosta kaupunki tässä suhteessa ei ollut kärsinyt minkäänlaista vahinkoa. Kohdissa 4 ja 5 esitetyt muistutukset taas todennäköisesti raukeaisivat uudessa katselmuksessa, koska yhtiö oli luvannut korjata niissä mainitut viat, mutta yhtiö oli joka tapauksessa sopimuksen mukaan velvollinen tulevan, vuoden kestävän takuuaikansa kuluessa omalla kustannuksellaan korjaamaan sekä nämä että muut laitoksen eri osissa ilmenneet viat. 3:nnen kohdan suhteen kaupungilla toimilupasopimuksen ja yhtiön kanssa tehtyjen sopimusten nojalla oli täysi oikeus vaatia, että kaikkien vesijohtoputkien, myöskin ennen johdon ostoa laskettujen, tuli olla vähintään 6 jalkaa maanpinnan alapuolella, ja mikäli niin ei ollut laita, yhtiön kustannuksella otattaa putket ylös ja laskea ne uudestaan säädettyyn syvyyteen. Lautakunta oli kuitenkin ajatellut sellaista yhtiölle lievempää tämän kysymyksen ratkaisua, että yhtiö saisi valita toisen kahdesta vaihtoehdosta, nimittäin että joko siitä 200,000 markan määrästä, joka erääntyi maksettavaksi vuoden kuluttua vesijohdon hyväksymisestä, vähennettäisiin 12,000 markkaa sen vahingon ja vahingonvaaran korvaukseksi, jonka kaupungille täytyi katsoa koituneen sen johdosta, että putket paikoitellen eivät olleet riittävän syvällä, tai myöskin, että yhtiö suostuisi siihen, että edellä mainituista 200,000 markasta pidätettäisiin 24,000 markan takausmäärä, joka viiden vuoden aikana käytettäisiin putkiverkon kyseisissä osissa esiintyvien vikain korjaamiseen ja josta yhtiö sillävälin saisi nauttia korot ja takuukauden päättyessä nostaa jäljellä olevan määrän, mikäli pääomaa ei ollut kulunut tärkoitukseen. 6:nnesta kohdasta lautakunta taas oli sitä mieltä, että maistraatin tuli kutsua ne kaupungin talonomistajat, joilla mielestään oli syytä muistutuksiin tai kanteeseen asian johdosta, kokoukseen, jossa he saisivat esittää katujen kuntoonpanemista koskevat vaatimuksensa, minkä jälkeen talonomistajia ja Neptun-yhtiötä kehoitettaisiin valitsemaan kummaltakin taholta kaksi uskottua miestä, jotka yksissä neuvoin yhden maistraatin jäsenen kanssa ratkaisuvalloin tutkisivat ja määräisivät ne kadunosat, jotka yhtiön tuli panettaa kuntoon, ja työn suorittamisen jälkeen tarkastaisivat ja joko hyväksyisivät tai hylkäisivät sen. Ellei asianomainen talonomistaja alistuisi tähän ratkaisuun, tulisi kaupungin ja yhtiön valita kummankin kaksi uskottua miestä, jotka yhdessä yhteisesti valitsemansa puheenjohtajan kanssa lopullisesti määräisivät, mitkä kadut yhtiön tuli panettaa kuntoon, ja ellei näin tapahtunut, sen hyvityksen suuruus, joka kaupungin oli vaadittava voidakseen tappiotta tyydyttää talonomistajain taholta vastedes mahdollisesti esitettävät vaatimukset. Lopuksi lautakunta alisti ratkaistavaksi, voitaisiinko vesijohto sen jälkeen kun kohdissa 1, 4 ja 5 mainitut viat oli uudestaan tarkastettu ilman että oli havaittu mainittavaa muistutuksen syytä, lautakunnan muihin osiin nähden ehdottamin rajoituksin kokonaan hyväksyä ja hyväksymisen tapahtuessa suoritettavaksi erääntyvät 100,000 markkaa heti edeltäpäin suorittaa, kuitenkin pidättämällä 33,447: 60 markkaa säästyneitä louhimiskustannuksia [1]). Tämän suorituksen lykkääminen, kunnes jokainen muistutuskohta oli lopullisesti tutkittu ja asianomaiset sovinto-oikeudet olivat ratkaisseet kaikki kiistakysymykset, ja tästä johtuva varojen koron riistäminen yhtiöltä tuntui kohtuuttomalta, kun otettiin huomioon, että katselmusmiehet kuitenkin olivat tunnustaneet vesijohdon rakennustyöt suurin piirtein huolellisesti suoritetuiksi.

[1]) Ks. s. 389.

Ennenkuin kaupunginvaltuuston asettama valiokunta lopullisesti lausui mielipidettään kysymyksestä sen koko laajuudessa, valiokunta antoi valtuustolle alustavan lausunnon [1]) katselmusmiesten esittämästä 3:nnesta muistutuksesta. Valiokunta piti katselmusmiesten vaihtoehtoisesti vesijohdon hinnasta vähennettäväksi ehdottamaa määrää, 12,000 markkaa, liian mielivaltaisesti määrättynä. Koska kaupungin etu tuntui vaativan ennen vesijohdon ostoa laskettujen liian lähellä maanpintaa olevien johtoputkien pikaista uudelleenlaskemista, mikä joka tapauksessa teki välttämättömäksi ainakin itse kaupungissa olevien johtojen tutkimisen, valiokunta katsoi, että tällainen tutkimus oli ensi tilassa toimitettava ja sen tulokset sen jälkeen pantava kaupungin kyseisessä suhteessa esittämien vaatimusten pohjaksi. Työ olisi suoritettava siten, että putkijohdon yläpuolella oleva maa paikoitellen, esim. 50 tai 100 jalan välimatkoin, kaivettaisiin ylös putkien aseman selvillesaamiseksi, missä tapauksessa työkustannukset arvioitiin n. 2,000 markaksi. Valiokunta ehdotti tämän nojalla, että vesijohtotöiden valvontalautakunta saisi tehtäväkseen panna toimeen luotettavan tutkimuksen kaupungin alueelle ennen vesijohdon ostoa laskettujen, yhteensä 25,295 jalan pituisten vesijohdon osien putkien syvyydestä ja että rahatoimikamaria kehoitettaisiin määräämään maksettavaksi tutkimusta varten tarvittava rahamäärä. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) tämän ehdotuksen.

Palkkioiksi katselmuksesta, mikäli se siihen asti oli suoritettu, kaupunginvaltuusto myönsi [3]) kaupungin katselmusmiehille, kaupungininsinööri Tallqvistille ja vtlle Moringille, kummallekin 500 markkaa sekä katselmusmiesten puheenjohtajalle, lakitieteenkandidaatti Öhmanille, ja katselmusmiesten sihteerille, lakitieteenkandidaatti T. J. Aminoffille, kummallekin 250 markkaa, mitkä määrät vastasivat kaupungin osuutta heidän palkkioistaan.

Asian jatkuva käsittely siirtyi vuoteen 1879.

Vesijohdon ulottaminen Kaivopuistoon ja Puistokadulle. Muutamien Kaivopuistossa ja Puistokadun varrella olevien huvilain omistajain kaupunginvaltuustolle esittämän anomuksen, joka koski vesijohdon ulottamista kyseisiin kaupungin osiin, valtuusto lähetti [4]) rahatoimikamariin, jota kehoitettiin hankkimaan siitä v. t. vesijohtohallituksen lausunto ja kustannusarvio sekä lähettämään nämä ynnä oma lausuntonsa valtuutetuille. Pyydettyjen asiakirjain saavuttua ja osoitettua m. m., että insinööri R. Huber oli arvioinut puheena olevasta työstä aiheutuvat kustannukset 61,500 markaksi, valtuusto kamarin ja v. t. vesijohtohallituksen epäävien lausuntojen mukaisesti päätti [5]) hylätä anomuksen.

Uusien vesipostien järjestäminen ja eräiden julkisten kaivojen sulkeminen. Kaupunginvaltuustolle tekemässään esityksessä terveyslautakunta ehdotti, että järjestettäisiin neljä uutta vesipostia maksutonta veden noutamista varten, nimittäin Länt. viertotielle Fjälldalin huvilassa olevien työväenasuntojen läheisyyteen, Vladimirin- ja Abrahaminkatujen kulmaan, Ison Robertinkadun ja Fredrikinkadun kulmaan sekä Vuorimies- ja Ulriikankatujen kulmaan sekä että kaksi vesipostia siirrettäisiin, toinen Eerikin- ja Fredrikinkatujen kulmasta vastapäätä Lapinlahdenkadun taloa n:o 7 olevaan paikkaan ja toinen Elisabetintorilta Konstantinin- ja Kulmakatujen kulmaan. Sen ohessa lautakunta pyysi saada tehdä valtuustolle ehdotuksen eräiden julkisten kaivojen sulkemisesta niiden veden terveydelle haitallisen laadun takia. Esitys lähetettiin [6])

---

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18. — [2]) Valt. pöytäk. 7 p. marrask. 1 §. — [3]) S:n 20 p. jouluk. 1 §. — [4]) S:n 14 p. toukok. 18 §. — [5]) S:n 29 p. lokak. 9 §. — [6]) S:n 16 p. huhtik. 9 §.

rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia v. t. vesijohtohallituksen lausunto ja lähettää se ynnä oma lausuntonsa valtuustolle. Sen jälkeen kun nämä lausunnot oli annettu, valtuusto päätti [1]) hyväksyen v. t. vesijohtohallituksen ehdotuksen, johon kamarikin oli yhtynyt:

että uusia vesiposteja järjestettäisiin Vladimirin- ja Abrahaminkatujen kulmaan sekä Ison Robertinkadun ja Albertinkadun kulmaan ja Bulevardi- ja Albertinkatujen kulmassa oleva vesiposti sen jälkeen poistettaisiin;

että Eerikin- ja Fredrikinkatujen kulmassa sekä Elisabetintorilla olevat vesipostit siirrettäisiin, edellinen vastapäätä Lapinlahdenkadun taloa n:o 11 olevaan paikkaan, jälkimmäinen Konstantinin- ja Kulmakatujen kulmaan;

että lämpimänä vuodenaikana kaikki vesipostit pidettäisiin avoinna vuorokausi umpeensa, mutta talvella hevosten juottamiseen aiottuja ei ensinkään ja muita ainoastaan jokaiseen postiin merkittyinä määräaikoina; sekä

kehoittaa terveyslautakuntaa osin ehdottamaan, mitkä julkisista kaivoista sen johdosta, että niiden vesi oli suuressa määrin saastutettua, olisi suljettava, osin kehoittamaan työväenasuntojen ja muiden vesijohdon alueella olevien suurehkojen, varattomien henkilöiden asumien talojen omistajia johtamaan veden näihin asuntoihin ja taloihin kussakin tapauksessa kohtuullisena pidettävää kulutusmaksun alennusta vastaan.

Terveyslautakunta antoi sen jälkeen insinööri E. E. Qvistille tehtäväksi tutkia 15 julkisen kaivon veden ja ehdotti sittemmin hänen analyysiensä perusteella, että neljä näistä, nimittäin n. s. kaartinpuutarhan luona, Annankadun talon n:o 25 kohdalla, n. s. Dreijerin pellolla ja Kolmikulmaisella torilla olevat kaivot toistaiseksi ja kylmän vuodenajan alkuun, esimerkiksi joulukuun 1 p:ään asti, suljettaisiin vedenhakijoilta heti kun niitä lähimmäksi tulevat vesipostit oli pantu kuntoon. Sen ohella lautakunta pidätti itselleen oikeuden mahdollisesti myöhemmin ehdottaa näiden kaivojen sulkemisajan pidennettäväksi ja muitakin julkisia kaivoja suljettavaksi. Rahatoimikamarin siltä vaaditussa [2]) lausunnossa ehdotettua terveyslautakunnan esityksen hyväksyttäväksi sellaisin lisäyksin, että palotoimikunnaltakin olisi hankittava lausunto kyseistä laatua olevista toimenpiteistä, kaupunginvaltuusto päätti [3]) antaa palotoimikunnalle tehtäväksi ryhtyä toimenpiteisiin edellä mainittujen kaivojen sulkemiseksi heti lähimpien vesipostien avaamisen jälkeen siten, että veden ottaminen niistä estettiin, mutta että ne, jos toimikunta piti niitä tarpeellisina tulensammutukseen, tulenvaaran sattuessa voivat tyydyttää vedentarpeen. Samalla kaupunginvaltuusto hyväksyi insinööri Qvistin toimittamistaan tutkimuksista esittämän 225 markan suuruisen laskun.

Vesipostin järjestäminen vaivaistalon läheisyyteen. Kaupungininsinööri oli vuonna 1879 suoritettavia yleisiä töitä koskevaan ehdotukseensa merkinnyt m. m. vesijohdon ulottamisen kaupungin työ- ja vaivaistaloon 24,000 markaksi arvioiduin kustannuksin. Sekä rahatoimikamari että maistraatti olivat kuitenkin taloudellisista syistä vastustaneet tämän työn suorittamista. Talousarviovaliokunnankin asetuttua samalle kannalle kuin nämä kaupunginvaltuusto sen ehdotuksesta [4]) vuoden 1879 talousarvion järjestelyssä päätti [5]) eväten kaupungininsinöörin ehdotuksen merkitä mainitun vuoden menosääntöön 2,000 markan arviomäärärahan vesipostin järjestämiseksi työ- ja vaivaistalon läheisyydessä olevan Kammion polttimon luo, mihin asti vesijohto jo oli rakennettu. Sen ohella annettiin rahatoimikamarille tehtäväksi polt-

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 13 §. — [2]) S:n 18 p. kesäk. 14 §. — [3]) S:n 28 p. kesäk. 7 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [5]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 1 §.

timon omistajien ja Kammion huvila-alueen vuokraajan kanssa käytyjen neuvottelujen jälkeen antaa valtuustolle asiasta yksityiskohtaisempi ehdotus.

Kaasujohdon ulottaminen lapsenpäästölaitokseen. Uuden lapsenpäästölaitoksen toimikunta anoi kaupunginvaltuustolta, että ulotettaessa vesijohto mainittuun Vuorimieskadun varrella olevaan laitokseen putkikanavaan laskettaisiin myöskin kaasuputket, jotta kaasujohtoakin laajennettaisiin saman verran kuin vesijohtoverkkoa. Valtuuston lähetettyä [1]) asian rahatoimikamariin tämä pyysi ja sai Kaasuvalaistusosakeyhtiöltä työn kustannusarvion, johon sisältyi 12 uuden kaasulyhdyn asettaminen 6:n mainitulla kadulla aikaisemmin olleen tärpättilyhdyn sijaan ja joka päättyi 9,486 markkaan, sekä laskelmia, jotka koskivat ehdotetun johdon välittämää todennäköistä kaasunkulutusta. Tämän johdosta ja ottaen huomioon, että puheena oleva uusi johto parantaisi katuvalaistusta ja tarjoaisi mahdollisuuden yksityiseenkin kaasunkulutukseen, kamari lausunnossaan puolsi toimikunnan esitystä ja ehdotti, että työ aloitettaisiin viipymättä, kuitenkin siten rajoitettuna, että uusia kaasulyhtyjä asetettaisiin vain 10. — Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti [2]) muuten myöntyen kamarin ehdotukseen kaupungin puolesta tehdä kaupungin ja mainitun yhtiön välisessä sopimuksessa edellytetyn takuusitoumuksen edellä mainitusta kaasuputkiverkon laajentamisesta ja valtuuttaa kamarin sekä antamaan yhtiölle määräyksen heti panna työn alulle että myöskin määräämään kaupunginkassasta ennakkona maksettavaksi siihen tarvittavat varat, jotka myöhemmin merkittäisiin vuoden 1879 menosääntöön.

Kaasujohdon johtaminen kansakoulun pihalle. Kansakoulujohtokunnan esityksestä kaupunginvaltuusto antoi [3]) rahatoimikamarille tehtäväksi johtaa kaasun sekä Kasarminkadun 21:ssä olevan kansakoulutalon porttikäytävään että mainitulla pihamaalla oleviin käymälöihin.

Satamalaiturien ja rautatieraiteiden rakentaminen Katajanokalle. Kaupungin vuoden 1878 menosäännön Rakennukset ja yleiset työt nimistä kymmenettä pääluokkaa vahvistettaessa kaupunginvaltuusto pani pöydälle [4]) talousarvioehdotukseen sisältyneen, Katajanokan eteläisen rantalaiturin ja kalastajasataman rakentamiseen tarkoitetun 60,000 markan suuruisen määrärahaerän käsittelyn, kunnes asiasta oli saatu kaupungininsinöörin lausunto.

Sen jälkeen rahatoimikamarille antamassaan lausunnossa [5]) kaupunginsinööri huomautti, että Katajanokan järjestely ja erittäinkin laiturien rakentaminen sinne oli kaupungin yleisistä työsuunnitelmista suurimpia ja kalleimpia. Katajanokan järjestelyn perusajatus, joka osittain oli saanut ilmaisunsa voimassa olevassa asemakaavassa, oli epäilemättä ollut oikea. Siihen sisältyvät pitkät ja leveät rantalaiturit, jotka varsinkin etelässä ulottuivat kauaksi satamaan, niin että paikoitellen tultaisiin jopa 20 jalan vedensyvyyteen ja 10.8 tynnyrinalaa niiden takana olevaa vesialuetta täyttämällä muutettaisiin maaksi, eivät tehneet muuta johtopäätöstä mahdolliseksi kuin että aikomuksena oli ollut luoda tästä paikasta tilava ja mukava lastauslaituri, jonka ääreen jotenkin syväkulkuisetkin alukset, jollaisia kaupankäynti ulkomaiden kanssa edellytti, voivat laskea. Se seikka, että suhteellisen monet Katajanokan tontit oli varattu tavaramakasiinien rakentamiseen, viittasi samaan päämäärään. Tätä ajatusta ei kuitenkaan ollut johdonmukaisesti noudatettu. Katajanokan uutta asemakaavaa haittasi se ilmeinen virhe, että

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. toukok. 14 §. — [2]) S:n 23 p. elok. 11 §. — [3]) S:n 16 p. huhtik. 18 §. — [4]) Ks. 393. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12 v:lta 1879.

sen suunnitellun maanlisäämisen jälkeenkin joka tapauksessa ahtaalle ja senvuoksi sitä kallisarvoisemmalle maa-alueelle oli asetettu liian moninaisia vaatimuksia. Niinpä suunnitellut kalastaja- ja venesatamat pirstoisivat satamalaiturit ja lisäisivät kustannuksia, monet puistikot veivät liiaksi tilaa, ja korttelissa n:o 150 liian lähellä rantalaituria olevat yksityiset asuntotontit samoinkuin myöskin valtion kortteleista n:ot 140, 141 ja 142 itselleen varaamat tontit olivat saaneet aikaan osin, että paikalle oli syntynyt ylen runsaasti muuten aiheettomia katuja, osin, että välttämättömät tavaramakasiinit olivat saaneet väistyä Pohjoissatamaan ja Lyökkisaareen, paikkoihin, joiden ääressä vedensyvyys oli riittämätön. Kaupungeissa sellaisissa kuin Gävlessä, Göteporissa, Kristianiassa, Kööpenhaminassa, Hampurissa y. m. tavaramakasiinit oli sijoitettu lähimmäksi syvän veden ääressä sijaitsevia satamalaitureita, ja useimmissa niistä oli rautatieraiteet johdettu näille laitureille asti. Helsingissä sensijaan ei, mitä Katajanokkaan tuli, ainoastaaan ollut laiminlyöty noudattaa tällaista järjestelyä, vaan oli lisäksi siellä, missä sitä osittain jo oli sovellettu, kuten Eteläsataman n. s. kauppamakasiinien suhteen, siitä luovuttu syistä, jotka olivat vieraat kaupan eduille. Kaupungin huomattava aineellinen kehittyminen ei kuitenkaan ollut ajateltavissa ilman kauppaa ja teollisuutta, jotka ehdottomasti tarvitsivat sopivia varasto- ja makasiinitontteja sekä useampia, suurempia ja syvemmän veden ääressä sijaitsevia kuormaus- ja purkauspaikkoja. Näiden tarpeiden tyydyttämiseksi olisi kaupungininsinöörin mielestä johdonmukaisesti kehitettävä edelleen Katajanokan asemakaavan perusajatusta. Tätä asemakaavaa olisi senvuoksi muutettava siten, että kalastaja- ja venesatamat poistettaisiin, laituriviiva siirrettäisiin jonkin verran ulommaksi ja korttelit n:ot 141 ja 150 sekä rahapajalta liikenevä osa korttelia n:o 142 luovutettaisiin kaupan tarpeisiin oikeuttaen sen tarpeiden mukaan rakentamaan sinne ainoastaan tavaramakasiineja. Edelleen olisi pohja ainakin eräiden rantasiltain edustalta ruopattava aina 21 jalan syvyyteen matalan veden aikana, ja lopuksi olisi satamalaiturit rautatieraiteilla yhdistettävä maan rautatieverkkoon ja koko pituudeltaan varustettava vähintään kaksilla raiteilla. Tarvitsi tuskin mainitakaan, että Katajanokka oli sopivin paikka kaupungin pakkahuoneelle ja samaten ehdotetuille tullivarastoille. Kaupungin järjestelytöiden suunnitelmat olisi erittäin monipuolisesti tarkastettava, jotta niihin uhratut rahamäärät koituisivat kaupungille ja sen vaurastumiselle mahdollisimman suureksi hyödyksi. Jos tällöin osoittautuisi, että kaupungin asemakaava joiltakin osiltaan oli puutteellinen, ei asianomaisten kaupungin viranomaisten tulisi epäröidä tekemästä korkeimpaan paikkaan anomusta sen muuttamisesta tarpeelliseksi katsotulla tavalla. Lausuntoon liittyi erinäisiä piirustuksia, kartta, joka osoitti suunnitellun rautatieraiteen suuntaa, sekä kolme eri kustannusarviota, n:ot 1—3, laiturien rakentamisesta Katajanokan etelärannalle. Kartan mukaan rautatieraide vedettäisiin Katajanokalta Pohjoista rantakatua, Siltavuorenrantakatua ja Kasvitieteellisen puutarhan rantaa pitkin Kaisaniemen pohjoisimmalle niemelle, missä järjestettäisiin yhteys valtionrautateiden kanssa. Raide leikkaisi n. s. Pitkänsillan sellaisessa tasossa, että sikäläistä katuliikettä varten olisi käytettävä nosto- tai pyöräsiltaa, mutta kulkisi sensijaan Katajanokalla niin alhaalla sinne vievän kadun alapuolella, että siellä voitaisiin katuliikenteen tarpeisiin käyttää kiinteätä siltaa. Vaihtoehtoisista kustannusarvioista n:o 1 oli laadittu voimassa olevan kaupunginasemakaavan mukaisesti, n:ot 2 ja 3 taas edellyttäen sen muuttamista siten, että kalastaja- ja venesatamat jätettäisiin pois ja satamalaituria jatkettaisiin suoraviivaisesti. Kustannusarvio n:o 1 päättyi 1,799,423 mark-

kaan, n:o 2 1,556,030: 80 markkaan ja n:o 3 1,520,000 markkaan. Viimeksi mainittuun sisältyi myöskin Töölön rautatiepenkereltä Katajanokan satamalaiturille suunniteltu sivurata, mistä huolimatta se oli tullut huokeimmaksi, koska täytetöihin tarvittavat ainekset tämän ehdotuksen mukaan oli laskettu voitavan kuljettaa rautateitse. — Lausunnossa huomautettiin edelleen, että hyvän kauppapaikan järjestämisestä Katajanokalle olisi hyötyä maalle ylimalkaan ja erittäinkin valtionrautateille, minkä vuoksi kaupungin viranomaisilla olisi syytä anoa hallitukselta valtionapua kolmannes puheena olevan työn kustannuksista eli pyörein luvuin puoli miljoonaa. Jos ensi aluksi rakennettiin rautatieraide ja tärkein osa satamalaituria ja vasta tarpeen kasvaessa jatkettiin työn suoritusta, läheni yritys taloudellisestikin tuntuvasti kaupungin mahdollisuuksien rajoja.

Lähettäen kaupungininsinöörin ehdotuksen kaupunginvaltuustolle rahatoimikamari samalla omassa lausunnossaan sekä satamalaiturien että suunnitellun rautatien suhteen pääkohdittain yhtyi kaupungininsinöörin ehdotukseen. Kamari esitti, että kaupungininsinöörille annettaisiin tehtäväksi laatia Katajanokan asemakaavan muutosehdotus.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) palauttaa sen valiokuntaan, johon kuuluivat [2]) vtt Heimberger ja Westermarck sekä laamanni A. F. Jansson, kauppias A. F. Wasenius, insinööri G. Th. Ahlgren, kansakouluntarkastaja, filosofianmaisteri V. W. Öhberg ja insinööri K. O. Bonsdorff.

Valiokunta ei antanut mietintöään vuoden varrella.

Satamalaiturin ja kalastajasataman rakentaminen Katajanokalle. Senaatti oli vuonna 1877 määrännyt [3]), että kaupunginasemakaavan mukaan Katajanokan länsirannalle tulevan kalastajaveneiden sataman tuli valmistua luovutettavaksi käytäntöön kahden vuoden kuluessa. Tämän johdosta maistraatti merkitsi laatimaansa vuoden 1879 menosääntöehdotukseen 120,000 markan määrärahan Katajanokan eteläisen satamalaiturin ja kalastajasataman rakentamista varten. Kaupunginvaltuusto päätti [4]) kuitenkin talousarviota järjestellessään talousarviovaliokunnan ehdotuksesta [5]) olla merkitsemättä ehdotettua määrärahaa mainitun vuoden menosääntöön ja anoa senaatilta, että puheena olevan laiturin ja kalastajasataman rakentamisen saisi lykätä toistaiseksi.

N. s. keskimmäisen esplanaadin kuivattaminen ja uudelleenjärjestely. Sen johdosta, että monet esplanaadin pohjoislaidalle Fabianin- ja Mikonkatujen välille istutetuista puista olivat kuolleet ja suuri osa muista eli kituvaa elämää sikäläisen maan vesiperäisyyden takia, v. t. kaupunginpuutarhuri L. A. Jernström vuonna 1877 oli rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä ehdottanut, että maa salaojitettaisiin, jotta pohjavesi saataisiin juoksemaan pois. Silloisen v. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin tätä ehdotusta vastaan esittämien huomautusten perusteella puutarhuri Jernström kuitenkin sittemmin oli luopunut salaojitussuunnitelmastaan ja sen sijaan ehdottanut, että pohjavedestä kärsivät esplanaadin osat puiden surkastumisen ehkäisemiseksi korotettaisiin multaa lisäämällä. Tähän ehdotukseen oli kaupungininsinööri H. Th. Tallqvist myöhemmin antamassaan lausunnossa yhtynyt huomauttaen samalla m. m., että keskimmäinen esplanaadi kaikilta puolilta jyrkästi vietti Kluuvikadulle päin, mikä seikka riisti tältä esplanaadin osalta sen hoidetun ja siistin ulkonäön, jota oli vaadittava kaupungin hienoimmassa osassa olevalta

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 13 §. — [2]) S:n 7 p. marrask. 10 §. — [3]) Ks. s. 257. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 1 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20.

puistolta, semminkin koska tämä esplanaadi tuntui olevan Helsinkiin pystytettävän Runeberginpatsaan sopivin paikka. Kaupungininsinööri Tallqvistin lausunto päättyi ehdotukseen, että keskimmäinen esplanaadi täyttämällä korotettaisiin ja Pohj. Esplanaadikatua vastaan rakennettaisiin sileäksi hakatusta graniitista tukimuuri, jonka korkeus syvimmältä kohdalta Kluuvikatua vastaan olisi 4 jalkaa ja joka samalla olisi esplanaadin aitauksen kivijalkana; lausuntoon liittyi 25,500 markkaan päättyvä kustannusarvio. Hyväksyen puolestaan kaupungininsinöörin ehdotuksen rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto antaisi kamarille tehtäväksi sen mukaisesti suorituttaa työn sekä että tämä istutuksia varten käytettävissä olevin varoin pantaisiin alulle kuluvana vuonna ja suoritettaisiin loppuun vuonna 1879.

Asiaa ensimmäistä kertaa kaupunginvaltuustolle esiteltäessä se lähetettiin [1]) valiokuntaan, johon jäseniksi tulivat [2]) vtt Collan, C. G. Estlander, Strömberg ja Schauman sekä ylilääkäri, professori A. Th. Saelan. Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta ensiksi huomautti, että esitetyn ehdotuksen toteuttamista vaikeutti muuan este, johon aikaisemmin ei ollut kiinnitetty huomiota, nimittäin se seikka, että vahvistetussa asemakaavassa oli keskimmäisen esplanaadin poikki Kasarminkadulta Kluuvikadulle vievä katu. Valiokunta katsoi kuitenkin tämän kadun olevan niitä huonosti perusteltuja käsivaraispiirustuksia, joita uudessa asemakaavassa oli viljalti. Tosin oli Kasarminkatu tässä asemakaavassa suunniteltu vastaiseksi liikennevaltimoksi, joka varsinkin yhdistäisi tulevan VII kaupunginosan kaupungin keskiosiin, mutta tämä liikenne tuntui olevan hyvin järjestettävissä ilman Kasarminkadun pohjoispään ja sangen vähäpätöisen Kluuvikadun välistä suoranaista yhteyttä. Niiden välinen jalkakäytävä riittäisi varmaan vastedes, kuten siihenkin asti. Toisaalta oli, jos mieli kehittää esplanaadista miellyttävä, pääkaupungin arvon mukainen istutus ja kävelypaikka, sen säilyttäminen paloittelematta vaatimus, josta ei saanut tinkiä. Kyseisessä asiassa ensi sijassa tarpeellisena toimenpiteenä valiokunta senvuoksi ehdotti, että korkeaan asianomaiseen paikkaan tehtäisiin anomus voimassa olevan kaupunginasemakaavan muuttamisesta siten, että mainittu esplanaadi sai jäädä jakamatta. Niin kauan kuin tämä kysymys oli ratkaisematta, oli ennenaikaista ryhtyä keskimmäistä esplanaadia koskeviin lopullisiin järjestelyihin, mutta jo nyt valiokunta tahtoi jyrkästi vastustaa tukimuurin rakentamista Pohj. Esplanaadikatua vastaan, koska tämä runsaasti kustannuksia vaativa laitos tulisi tyyten tarpeettomaksi, jos katua, kuten suotavaa oli, vastedes korotettaisiin. Maan täyttämiseen voitiin joka tapauksessa heti ryhtyä ja pienemmät puut tarpeen mukaan nostaa ylös ja istuttaa uudestaan niin, että niiden juuret joutuivat pohjavesipiirin yläpuolelle. Suuremmat puut taaskin oli jätettävä paikoilleen, kunnes esplanaadin järjestely kaupunginasemakaavan vahvistamisen jälkeen voitiin suorittaa hyvin harkittua ohjelmaa noudattaen. Valiokunta ehdotti, että valtuusto päättäisi:

1) anoa Hänen Keisarilliselta Majesteetiltaan sellaista muutosta kaupunginasemakaavaan, että keskimmäisen esplanaadin poikki Kasarminkadun pohjoispäästä Kluuvikadulle vedetty katu poistettaisiin ja esplanaadi jäisi paloittelemattomaksi, kuitenkin säilyttämällä näiden molempien katujen välinen jalkakäytävä;

2) ettei edellä mainittua asemakaavanmuutosta koskevaa anomusta heti tehtäisi, vaan rahatoimikamaria kehoitettaisiin aikanaan ja mieluimmin muiden

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. huhtik: 12 §. — [2]) S:n s:n 23 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 12.

kenties esille tulevien kaupunginasemakaavan muuttamista koskevien kysymysten yhteydessä palauttamaan valtuuston mieleen kyseistä muutosta koskeva päätös;

3) kehoittaa rahatoimikamaria sillävälin ensi tilassa ryhtymään korottamaan esplanaadia ehdotettuun korkeuteen ja tällöin sikäli kuin työ edistyi nostamaan ylös ja istuttamaan uudestaan nuoremmat puut, mutta toistaiseksi jättämään vanhemmat paikoilleen; sekä

4) sen ohessa antaa kamarille tehtäväksi edellä mainitun asemakaavan muutoskysymyksen tultua ratkaistuksi tehdä valtuustolle uuden, tämän esplanaadin lopullista järjestämistä koskevan ehdotuksen, jota laadittaessa oli otettava huomioon, voitiinko Pohj. Esplanaadikadun esplanaadiin rajoittuvat osat samalla korottaa.

Asiaa lopullisesti esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan mietinnön ensimmäisen ja toisen ponnen, mutta päätti hyläten kolmannen ja neljännen kehoittaa rahatoimikamaria koetteeksi merkitsemään kaupungin vuoden 1879 talousarvioehdotukseen määrärahat täyttämis- ja tasoitustöitä varten sekä sitä ennen antamaan kaupungininsinöörin tutkia, oliko esplanaadin perusta kyllin kestävä voidakseen ilman edelläkäyvää paalutusta tai muita erikoistoimenpiteitä kannattaa sen täytemaan, jonka kamari oli aikonut sinne lisätä.

Lausunto liikenneyhteyden järjestämisestä Kasarminkadun ja Fabianinkadun välille kaartin maneesin kohdalle y. m. Yleisten rakennusten ylihallitus oli läänin kuvernöörille osoitetussa esityksessä anonut, että Unionin- ja Kasarminkatujen välille rakennettaisiin uusi katu normaalilyseon tontin ja kaartin maneesin eteläpuolitse sekä että liikennekelpoinen yhteys järjestettäisiin viimeksi mainitun kadun ja Fabianinkadun välille pitkin maneesin ja kaartin kasarmin takapihan välistä aukiota, jota ylihallitus piti Pohj. Punanotkonkadun jatkona. Kuvernöörin pyydettyä asiasta lausuntoa kaupunginvaltuustolta valtuusto ensin lähetti [2]) sen rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia siitä lausunto kaupungininsinööriltä ja myöskin antaa oma lausuntonsa. Näiden lausuntojen saavuttua valtuusto päätti [3]) asettaa asiaa edelleen valmistelemaan valiokunnan, johon valittiin [4]) vtt Numell, Sanmark ja Strömberg. Valiokunnan lausunnon, jossa pääkohdin kannatettiin kaupungininsinöörin asiasta lausumaa käsitystä, valtuusto senjälkeen sellaisenaan hyväksyi. Sen mukaisesti valtuusto päätti [5]) kuvernöörille annettavassa lausunnossaan tuoda esiin:

että valtuuston mielestä ylihallituksen esityksen uuden kadun merkitsemisestä kaupunginasemakaavaan normaalilyseon tontin ja kaartin maneesin eteläpuolelle ei tullut antaa aihetta toimenpiteeseen;

ettei kaupungin arkistossa säilytetyssä alkuperäisessä kaupunginasemakaavassa ollut minkäänlaista merkintää, jonka mukaan maneesin ja kaartin kasarmin välinen avonainen paikka olisi tarkoitettu Pohj. Punanotkonkadun jatkoksi; sekä

että valtuusto ei katsonut voimassa olevan asemakaavan määräysten eikä yleisen liikenteen vaativan mainitun avoimen paikan saattamista ajokuntoiseen yhteyteen Kasarminkadun kanssa, mutta että valtuustolla, jos sen varrella sijaitsevien, valtion omistamien rakennusten tarve vaati tämän yhdysliikenteen järjestämistä, ei ollut mitään huomauttamista sitä vastaan, että se aikaan-

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 3 §. — [2]) S:n 14 p. toukok. 8 §. — [3]) S:n 17 p. syysk. 5 §. — [4]) S:n 24 p. syysk. 9 §. — [5]) S:n 29 p. lokak. 3 §.

saatiin ja sitä vastedes ylläpidettiin valtion toimesta, missä tapauksessa valtuusto, joka ei katsonut Kasarminkatua sopivasti voivan alentaa, ehdotti, että ajotie, jonka kaltevuus sai olla enintään 1: 15, rakennettaisiin paikan pohjoisosaan ja jalankulkijoille tarkoitetut kiviportaat sen eteläosaan.

Pohj. Punanotkonkadun tasoituksen lykkääminen y. m. Siihen katsoen, että Kasarmin- ja Korkeavuorenkatujen välillä oli suhteellisen lähellä toisiaan olemassa kaksi katua, jotka hyvin tyydyttivät niiden välisen liikenteen tarpeet, nimittäin Etel. Punanotkonkatu ja Ulriikaporinkatu, rahatoimikamari oli ollut sitä mieltä, että laadittaessa ehdotuksia asemakaavan osittaisesta muuttamisesta oli harkittava, voitaisiinko voimassa olevan asemakaavan mukaan Punanotkonesplanaadin poikki kulkeva viimeksi mainittujen katujen välinen Pohj. Punanotkonkatu kokonaan poistaa asemakaavasta. Ilmoittaen, että kamari tähän katsoen ei vielä ollut ryhtynyt viimeksi mainitun kadun tasoittamista tarkoittaviin toimenpiteisiin, kamari esitti kaupunginvaltuustolle, että tämä tasoitustyö toistaiseksi lykättäisiin ja kamari oikeutettaisiin käyttäen hyväkseen sekä paikan maastoa että siellä kasvavia puita väliaikaisesti järjestämään mainittu esplanaadi kävelypaikaksi. Valtuusto myöntyi [1]) kamarin esitykseen.

Katujen tasoittamista koskevien aikaisempien päätösten muuttaminen. Kaupunginsinöörin aloitteesta rahatoimikamari ehdotti, että sen poikkikadun tasoittaminen, joka uuden asemakaavan mukaan veisi Malminkadulta Lapinlahdenkadulle viimeksi mainitun kadun tonttien n:ot 10 ja 11 välitse, toistaiseksi lykättäisiin ja että siten vapautuvat varat Malminkadun ja sen poikkikatujen tasoitustyötä varten talousarvioon merkitystä 21,935 markan suuruisesta määrärahasta saisi, sikäli kuin ne siihen riittivät, käyttää Hietalahdenkadun, Eerikin- ja Ruoholahdenkatujen välisten poikkikatujen sekä Albertin-, Eerikin- ja Lapinlahdenkatujen rajoittaman aukion tasoittamiseen. Kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) kamarin esityksen sen kaikilta osilta.

Jalkakäytävän päällystämistä koskeva määräys. Läänin kuvernööri oli m. m. kaupunginvaltuuston vuonna 1876 annettua [3]) asiasta lausuntonsa tehnyt senaatille esityksen eräiden kaupungin katujen jalkakäytäväin päällystämisestä. Vuonna 1878 ilmoitettiin [4]) maistraatin välityksellä, että senaatti hyväksyen tämän esityksen oli määrännyt, että erinäisten kaupungin katujen ja kadunosien jalkakäytävät voimassa olevan rakennusjärjestyksen 63 §:n mukaisesti oli varustettava laakakivestä tai hakatusta harmaakivestä tehdyllä käytävällä ja että näiden töiden niillä näistä kaduista ja kadunosista, jotka jo oli tasoitettu ja kivetty, tuli olla valmiiksi suoritetut ennen vuoden 1879 loppua. Kyseiset kadut ja kadunosat olivat seuraavat: kaikki I, II ja III kaupunginosan kadut, Sauna- ja Ulriikankadut VII kaupunginosassa, Puistokatu samassa kaupunginosassa, kuitenkin ainoastaan tonttien kohdalta, Vuorimieskatu Kasarminkadulta Länt. rantakadulle, Kasarmin- ja Korkeavuorenkadut III kaupunginosan rajalta Vuorimieskadulle, Tarkka-ampujankatu, Länsi Henrikinkatu, Länt. Erottaja, Yrjönkatu, Bulevardikatu, Iso Robertinkatu ja Uudenmaankatu Länt. Erottajan ja Albertinkadun väliltä, Antrean- ja Vladimirinkadut Länsi Henrikinkadun ja Hietalahdenkadun väliltä, Eerikinkatu, Yrjön- ja Albertinkatujen väliltä, Annankatu Ison Robertinkadun ja Simonkadun väliltä, Fredrikin- ja Albertinkadut Ison Robertinkadun ja Eerikinkadun väliltä, Lapinlahdenkatu pitkin kortteleita

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 11 §. — [2]) S:n 30 p. huhtik. 6 §. — [3]) Ks. s. 132. — [4]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 4 §.

n:ot 153, 154 ja 155 sekä kaikki esikaupunkien torien ja avoimien paikkojen varrella olevat kadut.

Rautatientorin kiveäminen. Rahatoimikamari oli kaupunginvaltuustolta saamansa toimeksiannon [1]) mukaisesti anonut senaatilta, että senaatin määräämä [2]) Rautatientorin kiveäminen vuonna 1878 saisi rajoittua torin täyttämiseen soralla ja kahden kivestä tehdyn ajoradan rakentamiseen, joista toinen veisi rautateiden tavaramakasiinista Hakasalmenkadulle päin ja toinen torin lounaisesta kulmasta koilliseen.

Myöhemmin maistraatti ilmoitti [3]) senaatin myöntyneen kamarin esitykseen siten, että ehdotetut ajoradat oli rakennettava vuoden varrella, mutta että torin kiveäminen muuten sai siirtyä vuoden 1880 loppuun.

Forsbyn tilan tienkunnossapitovelvollisuus. Vuoden 1879 talousarvion käsittelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti [4]) kehoittaa rahatoimikamaria ottamaan selville, mistä syystä Forsbyn tilan tieosuuden kunnossapitokustannukset siihen asti olivat olleet suhteellisen suuret, sekä antamaan lausunnon niiden supistamismahdollisuuksista ja erittäinkin siitä, voitaisiinko laillista tietä saada aikaan muutosta siihen jakoon, jonka perusteella mainitun tilan omistajalle oli määrätty sen tuottoon katsoen erittäin raskas tienkunnossapitovelvollisuus. Sen ohessa valtuusto pyysi ilmoitusta siitä, millaisiin sitoumuksiin kaupunki tilan omistajana oli suostunut sen kuoletuslainan maksamisesta, jonka Helsingin pitäjän tilanomistajat olivat saaneet valtiolta viertoteiden rakentamiseksi sinne.

Ajanmukaisen viemärijärjestelmän aikaansaaminen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 palauttanut [5]) vtn Collanin tekemän ehdotuksen kaupungin rakennusjärjestyksen 56 §:n muuttamisesta sekä ajanmukaisen viemärijärjestelmän aikaansaamisesta kaupungille rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia siitä kaupungininsinöörin lausunto ja samalla itse lausua siitä mielipiteensä.

Rahatoimikamarille antamassaan laajassa lausunnossa [6]) kaupungininsinööri ensin teki selvää eräistä yleisistä näkökohdista, jotka koskivat katettujen viemärikanavain tarkoitusta, sekä niistä terveydellisistä ja taloudellisista periaatteista, joita tähän kysymykseen tuli ja voi soveltaa. Kaupungin kannalta katsoen oli saatava poistetuksi: 1) pohjavesi kellarikerrosten kuivattamiseksi sekä sadevesi kaduilta, pihamailta ja talojen katoilta, 2) likavesi keittiöistä, pesutuvista ja saunoista sekä tehtaista ja työpajoista samoinkuin 3) ihmisulostukset ja eläinten virtsa talleista. Näistä ryhmistä voi ainoastaan viimeksi mainitulla katsoa olevan minkäänlaista arvoa, silläkin vasta maaseudulle kuljetettuna. Tämän ryhmän suhteen olisi senvuoksi ryhdyttävä toimenpiteisiin, jotka samalla kuin ne täyttivät siisteyden ja yleisen terveydenhoidon kannalta asetettavat vaatimukset tekivät mahdolliseksi ulostusten kokoamisen ja poiskuljettamisen huokeimmalla tavalla ja sellaisessa muodossa, että niistä voi olla maanviljelykselle hyötyä. Kolme ulostusten poistamistapaa oli ajateltavissa, nim.: 1) niiden kerääminen kuoppiin ja näiden tyhjentäminen, 2) kerääminen tynnyreihin tai astioihin ja näiden vaihtaminen tyhjiin sekä 3) n. s. juokseva l. huuhtelujärjestelmä, joka merkitsi ulostusten suoranaista poistamista katettuja kanavia myöten runsaiden vesimäärien avulla. Makki-

[1]) Ks. s. 394. — [2]) S:n s. 257. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. kesäk. 11 §. — [4]) S:n 28 p. jouluk. 1 §. — [5]) Ks. s. 265. — [6]) Tallqvist, Th., Utlåtande . . . huru och på hvad sätt ett ändamålsenligt kloaksystem kunde i staden åvägabringas, Helsingfors 1878, 31 s. 8:o. Lausuntoa on tässä verraten laajasti selostettu, koska se ei sisälly kaupunginvaltuuston painettuihin asiakirjoihin eikä myöskään ole ollut löydettävissä mistään kunnallisesta kirjastosta eikä arkistosta. Käytetty kappale on yliopiston kirjastossa.

kuopat saastuttivat maan ja olivat useista syistä, vaikkapa niihin järjestettiin kaksi osastoa, toinen kiinteitä ja toinen juoksevia aineita varten, terveydellisessä suhteessa epätyydyttävät. Tynnyri- l. astiajärjestelmällä oli ennen kaikkea se etu, että se suojeli maata ja että makkien tyhjentäminen oli helpompaa. Oli ainoastaan suljettava täyttyneet tynnyrit ja kannettava ne täysin katettuihin kuormavaunuihin sekä asetettava puhdistetut, tarpeellisella desinfioimisaineella käsitellyt tynnyrit niiden sijaan. Jos otettiin käytäntöön tämä järjestelmä, ei makkien hoitoa ja tyhjentämistä enää voinut uskoa yksityisille maanviljelijöille, vaan oli siirryttävä käyttämään urakoitsijaa tai urakoitsijoita, joiden palveluksessa olevat ammattimiehet suorittivat työn. Hyvä järjestely tynnyrien vaihdossa päivittäin työskentelevin pienehköin työjoukkuein olisi silloin tarpeellinen ja sen ohessa tarvittaisiin useita kaupungin ulkopuolella olevia varastopaikkoja raaka-aineen varastoimista ja käsittelyä varten. Terveydenhoidollisessa suhteessa tyydyttävin oli n. s. juokseva l. huuhtelujärjestelmä, joka kuitenkin jätti huomioon ottamatta jätteiden taloudellisen arvon. Tällä järjestelmällä oli muitakin varjopuolia ja sitä oli esim. vaikea soveltaa siellä, missä ei ollut sopivaa luonnollista laskupaikkaa. Mutta edullisessakin maastossa tämä laite tuli hyvin kalliiksi, joten perustamiskustannusten korko ja suurempi vedenkulutus olisivat vastapainona muuten maksuttomalle ulostusten kuljetukselle. Mitenkään ei voinut hyväksyä sitä, että esim. merikaupungeissa kanavat, joita myöten kulki kaikenlaista likaa, saisivat laskea satamiin, sillä siitä nämä mataloituisivat ja muuttuisivat suuriksi likakuopiksi eikä likaa siten saataisi poistetuksi kaupungista, vaan ainoastaan siirretyksi toiseen osaan sitä. Ei senvuoksi ollut muuta neuvoa kuin johtaa nämä kanavat vartavasten niitä varten rakennettuihin altaihin. Nämä ja niihin kuuluvat höyrypumput tulisivat sinänsä kalliiksi ja edellyttivät sitäpaitsi kaksinkertaisen kanavaverkon järjestämistä kaupunkiin, toista sade- ja talousvesiä y. m., toista ulostuksia ja vesiklosettivesiä varten. — Viemärikanavat suojelisivat kaupungin maan ja ilman mätänevien jätteiden turmiollisilta seurauksilta. Mutta kanavat eivät ainoastaan poistaneet paljon likaa ja jätteitä, vaan tekivät myöskin mahdolliseksi suurten vesimäärien käyttämisen eri tarpeisiin taloissa ja edistivät siten suuressa määrin puhtautta. Jotta vesijohdon tarkoitus täydellisesti saavutettaisiin, tarvittiin ehdottomasti kanavaverkko, joka yhtä jatkuvasti vei pois likaantunutta vettä kuin vesijohto toi uutta ja raitista. Teknillisesti tärkein tehtävä oli tällöin turvata likaisen veden keskeytymätön liikkeessäolo viemärijohdoissa. Tämä huomioon ottaen olisi verkon eri haarojen kaltevuus, muoto ja suuruus määrättävä. Edellyttäen, että kanavat ainakin puolelta syvyydeltään olivat veden täyttämät, oli 3 jalan läpimittaisten kanavien pienin tarkoituksenmukainen kaltevuus arvioitu 1: 1,400:ksi ja pienempien kanavain suhteellisesti suuremmaksi, niin että ½ jalan läpimittaisen kanavan kaltevuuden tuli olla vähintään 1: 100. Kanavan ollessa vähemmän täyden vähenisi nopeus, jolloin syntyisi kerrostumia. Siellä, missä riittävää kaltevuutta ei voitu aikaansaada, oli kerrostumat poistettava mekaanisesti, käsin tai järjestämällä pumppuasemia sopiviin paikkoihin. Jotta puhdistuksen käydessä tarpeelliseksi kanavissa voisi liikkua ja tehdä työtä, tulisi niiden korkeuden olla vähintään 4 jalkaa ja leveyden vähintään 2 ½ jalkaa. Kanavain läpileikkauksen tuli olla joko kahden ympyränsegmentin muodostama; näistä toinen, alempi, joka olisi puoliympyrää pienempi ja pienempisäteinen, olisi pääasiallisesti tarkoitettu alituista tarvetta varten ja toinen, ylempi, joka olisi puoliympyrää suurempi ja jonka säde olisi pitempi, tilapäisempää tarvetta varten, tai olisi ne tehtävä munanmuotoisiksi,

kapeampi pää alaspäin. Kanavat olisi sijoitettava niin syvälle kadun pinnan alapuolelle, ettei pakkanen talvella vaikuttaisi niihin. Sijoittamalla viemärikanavat suhteellisen syvälle saataisiin myöskin aikaan hyvä kaltevuus kaikille talojen yksityisille kanaville, joiden tehtävänä olisi poistaa keittiöistä likavesi ja käymälöistä virtsa ja jotka tekivät välttämättömäksi jokaisen kaupungin talon tai pihan yhdistämisen kanavalla yleisiin katukanaviin. Jotta sade- ja puhdistusvesi voitaisiin poistaa kaduilta, oli kanavat sijoitettava niiden alle. Yksityisten kanavain taaskin tuli kulkea joko pihamaitten tai tonteilla olevien talojen alitse. Yksityisten sivukanavain ja yleensä haarakanavain tuli yhtyä pääkanaviin teräväkulmaisesti, jotta haarautumat eivät vähentäisi pääkanavan huuhteluvoimaa, vaan päinvastoin lisäisivät sitä. Yhdistettäessä taloja kanavaverkkoon oli m. m. otettava huomioon, ettei putkien halkaisija ollut 5 tuumaa pienempi eikä kanavan kaltevuus mikäli mahdollista pienempi kuin 1: 50. Niihin kohtiin, missä katu- ja pihavesi juoksi maan alle, oli järjestettävä lietekaivoja. Aukot, joista katuvesi virtasi kanavaputkiin, samoinkuin myöskin huoneistojen likajohtojen ja kanavaputkien yhtymäkohdat oli pahanhajuisten kaasujen poissulkemiseksi suljettava ilmanpitävästi, mikä yksinkertaisimmin tapahtuisi asettamalla polviputki yhdysosaksi lietekaivon ja kanavan välille. Päästämään pilaantunutta ilmaa ulos kanavista olisi järjestettävä n. s. ilmakuiluja, keskelle katua sijoitettuja galvanoidusta rautalevystä tehtyjä pystytorvia. Kanavain rakennusaineeksi oli tapana käyttää kiviä tai tiiliä, jotka huolellisesti muurattiin sementtilaastiin. Pienemmät kanavat, joiden läpimitta oli 1 tai 1½ jalkaa, valettaisiin betonista ja vielä pienemmät voitaisiin joko valaa sementtilaastista tai yhdistää poltetuista ja lasitetuista savi- tai asfalttiputkista. — Kaupungininsinööri ehdotti:

1) että järjestettäisiin koko kaupungin käsittävä ja itsehuuhteluperiaatteeseen pohjautuva kanavaverkko poistamaan pohja- ja sadevedet, likavedet talouksista ja tehtaista sekä virtsa;

2) että olemassa olevat makkikuopat vähitellen poistettaisiin ja ihmisulostusten kerääminen tynnyreihin tai astioihin määrättäisiin pakolliseksi menettelyksi; sekä

3) että kanavaverkon lopullisen suunnitelman laatiminen annettaisiin tehtäväksi kokeneiden, paikallisiin ja ilmastotieteellisiin olosuhteisiin täysin perehtyneiden teknikkojen ja insinöörien muodostamalle toimikunnalle, jonka näiden olosuhteiden mukaisesti tuli muovailla käytännössä olevia tyyppejä.

Selvittääkseen itsehuuhtelun periaatteeseen pohjautuvan viemärijärjestelmän soveltamismahdollisuuksia Helsingissä ja antaakseen käsityksen yrityksen laajuudesta kaupungininsinööri oli liittänyt lausuntoonsa m. m. kaupungin katujen korkeuskarttojen nojalla laaditun taulukon, josta ilmeni tarvittavien erilaajuisten kanavain likimääräinen pituus ja näiden suhteelliset kaltevuussuhteet, samoinkuin laskelman eri kanavaprofiilien aiheuttamista kustannuksista pituusyksikköä kohden y. m. Kaupungin maasto oli yleensä edullista kanavaverkon rakentamiseen. Ainoastaan sen kallioperusta, joka useissa kohdin teki kalliita louhimistöitä välttämättömiksi, oli haittana. Työtä helpotti kuitenkin se seikka, että voitiin laajentaa ja syventää vesijohtoa varten louhittuja tunneleita siten, että viemäritkin sopivat niihin. Ainoa osa kaupunkia, missä maan kuivattamista ja puhtaanapitoa kanavain välityksellä luultavasti ei voinut järjestää muulla tavalla kuin järjestämällä keinotekoinen lasku, oli n. s. Kluuvi, minkä johdosta sinne, mieluimmin Kaisaniemeen, olisi järjestettävä pumppulaite. Tästä syystä olisi Kluuvi ympäröitävä rajakanavilla, jotka estäisivät kaiken veden virtaamisen sinne

muista osista kaupunkia, ja siten eristettävä erikoiseksi vesisäiliöksi. Nämä rajakanavat, jotka muuten toimisivat tavallisina viemärikanavina, olisi rakennettava verkon ensimmäisinä osina. — Makkilannan poistaminen olisi järjestettävä kaksijakojärjestelmän mukaisesti ja virtsa poistettava viemärikanavain kautta. Tosin meillä kaikki juoksevat aineet muutamana vuoden kuukautena saivat kiinteän muodon, mutta tästä ei ollut muuta haittaa kuin että kiinteiden aineiden tynnyreitä tänä aikana oli useammin vaihdettava. — Virtsan saostuessa kanavissa voitiin kysyä, eikö näihin siten kerääntynyt liian paljon löyhkääviä aineita ja eikö ollut syytä pelätä, että vesi satamissa ja lahdissa, joihin kanavat tulivat laskemaan, vakavasti pilaantuisi. Virtsa voitiin, jos se katsottiin tarpeelliseksi, tehdä aivan vaarattomaksi ja hajuttomaksi antamalla sen juosta hiilikerroksen läpi, jota ei tarvinnut vaihtaa useammin kuin joka toinen tai kolmas kuukausi. Tällainen suodattaminen ei kuitenkaan tuntunut tarpeelliselta. Koska käymälävesi laskelmien mukaan yleensä oli ainoastaan 2½ % viemärikanavain koko vesimäärästä ja ottaen huomioon, että viemärien likaveteen alituisesti sekoittuisi pohjavettä ja että meillä harvoin oli pitkiä sateettomia aikoja, kaupungininsinööri puolestaan oli sitä mieltä, ettei viemärien suihin tarvinnut järjestää puhdistuslaitoksia. — Viemäriverkkoa ei ollut rakennettava liiaksi kiirehtien. Tärkeämpää oli, että sen rakentamisessa noudatettiin täydellistä suunnitelmaa, niin että se valmiina täytti kaikki oikeutetut vaatimukset. Ensi sijassa oli runsaammin viemärikanavin varustettava ne kaupunginosat, joissa vedenkulutus vesijohdon valmistuttua tuli olemaan suurin. Muidenkin kaupungin osien yksityiset haarakanavat, jotka vaikeiden pohjavesiolojen takia oli nopeasti saatava aikaan, oli rakennettava ainoastaan vastaisen kokonaisuuden osina. Helsingissä oltiin ilmeisesti eksymässä samaan kalliiksi käyvään virheeseen, joka vastaavissa oloissa oli tehty useimmissa muissa kaupungeissa, nimittäin hairahtumassa suunnitelmattomasti ja oikullisesti tyydyttämään ainoastaan päivän välttämättömin kanavain tarve. Rakennusjärjestyksen 65 §:n epätäsmällisen sanamuodon takia, joka ainoastaan hyvin epämääräisesti velvoitti kaupungin poistamaan pohjaveden, oli useina vuosina kaupungin eri osien katuihin rakennettu eräänlaisia hyvin alkuperäisiä viemärikanavia, jotka tuskin olivat järjestettävissä minkäänlaiseksi kokonaisuudeksi tai ajanmukaisia vaatimuksia vastaaviksi. Täydellisen viemäriverkoston aikaansaamista oli sen vuoksi pidettävä elinkysymyksenä kaupungille. — Kaupungininsinöörin lausuntoon liittyi paitsi aikaisemmin mainittuja liitteitä 1,300,000 markkaan päättyvä likimääräinen kustannusarvio viemäriverkon aikaansaamisesta I—V kaupunginosiin. Jos työ jaettaisiin kahdellekymmenelle vuodelle, nousisi vuotuinen kustannus 65,000 markkaan, mikä määrä kaupungininsinöörin mielestä ei kohtuuttomasti rasittanut talousarviota siihen katsomatta, että tämänlaatuisessa tapauksessa hyvin voitiin asettaa vekseli tulevaisuuden ja tulevien sukupolvien maksettavaksi.

Lähettäen kaupungininsinöörin lausunnon kaupunginvaltuustolle rahatoimikamari samalla antamassaan omassa lausunnossaan pääkohdittain puolsi hänen laatimaansa suunnitelmaa. Erityisesti siihen katsoen, että kalliit viemärit, joihin johtavat katetut sivukanavat tonttien omistajain omalla kustannuksellaan tuli rakentaa ja ylläpitää, olivat tarkoitetut kestämään pitkät ajat eteenpäin, kamari samaten kuin kaupungininsinöörikin oli sitä mieltä, että ehdotuksen teknillinen puoli vielä oli annettava ammattimiesvaliokunnan tarkastettavaksi. Viemärijärjestelmän toteuttamisesta kamari puolestaan lausui, että työ nopeammin valmistuakseen oli kustannettava kuoletuslainalla hankit-

tavin varoin. Jos kaupunki ottaisi tällaisen lainan tätä tarkoitusta varten, tulisi kamarin saada tehtäväkseen talousarvioehdotuksista riippumatta sen ajanjakson kestäessä, jonka aikana laitteen suunnitelman mukaan tuli valmistua, vuosittain ehdottaa kaupunginvaltuustolle, mitkä viemärit asianomaisena vuonna oli rakennettava. Jos taas kaupunginvaltuusto päätti, että työ oli kustannettava verovaroin, olisi kamarin ehdotukset annettava niiden tietojen yhteydessä, joita kamari vuosittain antoi maistraatille sen talousarvion laadintaa varten. Sen ohessa kamari ehdotti, että jos valtuuston päätös makkien järjestämisestä ja tyhjentämisestä aiheuttaisi muutoksia voimassa olevaan rakennusjärjestykseen, ehdotus tällaisen muutoksen vahvistamisesta tehtäisiin asianmukaisessa järjestyksessä.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) pyytää siitä lausuntoa terveyslautakunnalta ja n. s. järjestelyvaliokunnalta [2]).

Terveyslautakunta, joka oli tiedustellut seuraavien asiantuntijain, nim. insinööri E. L. Bergrothin, lääkintöneuvos J. A. Florinin, lääketieteenprofessori O. E. A. Hjeltin, lääketieteentohtori H. Ö. L. Holstin, insinöörien R. Huberin ja E. E. Qvistin sekä lääketieteenprofessori J. W. Runebergin mielipidettä asiasta, huomautti lausunnossaan [3]) ensiksikin, että kaupunginsinöörin laatimat yleistä kanavoimis- ja viemärijärjestelmää sekä makkijärjestelmää koskevat ehdotukset oli tarkasti erotettava toisistaan, koska kumpaakin kävi parantaminen toisesta riippumatta. Terveydenhoidollisessa suhteessa tärkeämpää oli lautakunnan mielestä parantaa kanavointia, kun taas makkijärjestelmän parannusten, vaikkakin niiden avulla poistettaisiin melko tuntuvia ja epämiellyttäviä haittoja ja epäkohtia, tuli jäädä toiseen sijaan. Kaupungininsinöörin laatimaa kanavoimisehdotusta lautakunta piti perusteiltaan täysin oikeana ja sen toteuttamista terveydenhoidonkin kannalta katsoen päämääränä, johon kannatti pyrkiä. Täydellisesti toteutettu kanavointi poistaisi lukuisia terveydelle haitallisia ilmiöitä, jotka lakkaamatta vaikuttivat. Maan kuivattamisella johtamalla pois pohjavesi täytyi olla edullinen vaikutus lukuisiin varsinkin pohjakerroksissa sijaitseviin asuntoihin, joissa kosteus aiheutti vakavia vaaroja asukkaitten terveydelle, tekipä usein asumisen mahdottomaksi. Kanavoimisesta olisi sekin etu, että useat huonot kaivot sen vaikutuksesta ehtyisivät. Sairauksista, joiden voitiin odottaa vähenevän kanavoimisen vaikutuksesta, lautakunta ennen muita mainitsi keuhkotaudin y. m. pitkällisiä tauteja sekä paikkakunnalle ominaisen horkan. Samaten oli todettu, että pienten lasten kuolleisuus, joka Helsingissä varattomien luokkain keskuudessa oli pelottavan suuri, olennaisesti supistui, kun puheena olevat terveydelle haitalliset epäkohdat korjattiin. Laajojen kanavoimistöiden suorittaminen kaupungeissa oli yleensä vähentänyt kuolleisuutta, lisännyt elinikää ja yleistä työkykyä ja supistanut sairaan- ja köyhäinhoidon aiheuttamia julkisia menoja. Makkilannan talteenottojärjestelmän parantaminen ei varmastikaan vaikuttanut yhtä keskeytymättömästi väestön terveydentilaan kuin suuret kanavoimistyöt. Mainittava merkitys oli niille annettava ainoastaan erinäisten kulkutauteina esiintyvien sairauksien, kuten lavantaudin, koleran, punataudin y. m. kannalta, joiden ankaruus ja leveneminen tosin ajoittain pelottivat, mutta jotka eivät alituisesti tehneet tuhoaan väestön keskuudessa. — Niin suotavaa kuin olikin, että kanavoimistyöt saataisiin nopeasti suoritetuiksi, ei lautakunta kuitenkaan voinut yhtyä kamarin mielipiteeseen, että niitä olisi kiirehdittävä. Kokemus oli osoittanut, että

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. 10 §. — [2]) Ks. s. 319. — [3]) Painettu ilman numeroa.

uusista yrityksistä, teoreettisesti oikein suunnitelluistakaan, ei aina ollut odotettua tulosta, koska tähän vaikuttivat lukuisat paikalliset olosuhteet, joiden arvosteleminen saattoi olla vaikeata. Tämän johdosta lautakunta piti kaupungininsinöörin ehdotusta, että kanavoimistyöt suoritettaisiin vähitellen, hyvin harkittuina, mutta tahtoi mennä vieläkin pitemmälle ja ehdotti senvuoksi puolestaan, että nämä työt toistaiseksi suoritettaisiin ainoastaan koetteeksi määrätyssä osassa kaupunkia ja koko suunnitelma toteutettaisiin vasta myöhemmin, sen jälkeen kun oli saatu varmaa käytännöllistä kokemusta.

Ehdotettua koealuetta ei lautakunnan mielestä ollut sijoitettava kaupungin keskukseen, jossa terveydelliset olot jo olivat jotenkin tyydyttävät, eikä myöskään kaupungin varsinaisiin laitaosiin. Lautakunta piti erästä IV ja V kaupunginosain aluetta useilta ominaisuuksiltaan erittäin sopivana mainittuun tarkoitukseen, nimittäin mainittujen kaupunginosien Yrjön- ja Annankatujen länsipuolella sijaitsevaa aluetta. Tämä muodosti suljetun kokonaisuuden, sillä oli sama kaltevuus länteenpäin ja yhteinen lasku Hietalahden altaaseen; sen maastosuhteet eivät yleensä olleet vaikeat, se oli kohtalaiselta osalta rakennettu ja sillä asui sekalaista väestöä, josta suurin osa kuitenkin kuului varattomiin luokkiin. Lähinnä seuraava toimenpide olisi tästä kokeesta saatujen kokemusten kerääminen, mitä tarkoitusta varten olisi asetettava pätevien henkilöiden muodostama toimikunta, joka riittävän pitkän ajan kuluessa tekisi tarpeen vaatimia huomioita, järjestäen pohjaveden ja pääkanavan purkamien vesimäärien mittauksia, pohjaveden ja kanavaveden kemiallisia analyyseja, laatien tilastoa terveydellisistä oloista y. m. Vesijohdon ja kanavaverkon yhteisvaikutuksen edistämiseksi alueella olevien talojen omistajille olisi myönnettävä mahdollisimman paljon etuja ja helpotuksia vesijohdon rakentamisessa. — VI ja VII kaupunginosiin, joita enempää kuin VIII kaupunginosaakaan ei ollut mainittu kaupungininsinöörin suunnitelmassa, mutta jotka suurelta osalta jo olivat rakennetut, oli lautakunnan mielestä verraten läheisessä tulevaisuudessa rakennettava halvempi kanavaverkko. Tämä voi tuntuvalta osalta tapahtua uusien katujen rakentamisen yhteydessä. Aikaisemmin esitettyyn ehdotukseen [1]), että Henrikinkadun alle tulevat kanavat johdettaisiin Kluuvinlahteen, lautakunta tässä yhteydessä kohdisti eräitä epäilyksiä. Nämä kanavat olisi mieluummin johdettava esplanaadin alaiseen pääkanavaan, johon myöskin Aleksanterin-, Mikon-, Kluuvi- y. m. kadut käsittävän Kluuvin järjestelmän mieluimmin tuli laskea. Nostolaitos olisi silloin järjestettävä keski-Esplanaadiin eikä Kaisaniemen puiston läheisyyteen. — Eteläsataman kykyä ottaa vastaan ja tehdä vaarattomaksi tai poistaa juoksevia aineita ei kuitenkaan myöskään saanut yliarvioida. Vaikkakaan Henrikinkatujen ja Kluuvin alueen kanavat eivät purkaisi vesiään tähän altaaseen, kävisi jonkin ajan kuluttua välttämättömäksi ryhtyä toimenpiteisiin sen veden ja pohjan turmeltumisen ehkäisemiseksi. Tällainen toimenpide olisi puhtaanveden kanavan rakentaminen laivaveistämön tienoilta Eteläsatamassa olevalle pääviemärin suulle, kanavan, jonka lähtökohtaan järjestettäisiin nostolaitos ja jonka tarkoituksena olisi johtaa runsas virta puhdasta vettä mainitulle viemärinsuulle, jotta altaan sisäosassa oleva pilaantunut vesi lakkaamatta vaihtuisi. Perinpohjaisin, joskin samalla kallein keino olisi, ettei pääviemärin annettaisi päättyä Eteläsatamaan, vaan että se sopivasti järjestettyjen nostolaitteitten avulla johdettaisiin Läntistä rantakatua, Kaivohuoneentietä sekä Puisto- ja Merikatuja pitkin ja sen annettaisiin laskea suoraan aavaan mereen. Tällaisten

[1]) Ks. s. 366.

toimenpiteiden tarpeellisuus riippui kuitenkin Eteläsataman lianimemiskyvystä, josta ainoastaan kokemus voi antaa varmuuden. — Makkijärjestelmän suhteen lautakunta yhtyi kaupungininsinöörin suunnitelmassaan esittämiin perusteihin, mutta lausui erinäisissä kohdissa poikkeavan mielipiteen. Niinpä lautakunta kaupungininsinöörin ehdotuksesta, että kiinteät ja juoksevat makki-aineet erotettaisiin toisistaan, huomautti, että sellainen järjestely todennäköisesti aiheuttaisi hankaluutta ja vaivaa. Jätteiden kokoaminen vaikeutuisi ja joutuisi varmaankin usein ristiriitaan väestön tottumusten kanssa, mihin lisäksi tuli, että pitkä talvi joka tapauksessa tekisi näiden aineiden yhteisen talteenottamisen välttämättömäksi suurena osana vuotta. Suunnitelman vajanaisuutena lautakunta mainitsi senkin, että hevosten, lehmien ja muiden kotieläinten eritteitä ei siinä ollut otettu huomioon, vaikkakin näitä kotieläimiä varsinkin eräissä kortteleissa oli huomattavan paljon. Epäilemättä olisi niidenkin suhteen ryhdyttävä makkeja vastaavaan menettelyyn. Terveyslautakunta esitti:

että kaupungininsinöörin kanavoimisehdotusta ei hyväksyttäisi toteutettavaksi sen koko laajuudelta, vaan että toistaiseksi rajoitetulle alueelle, esimerkiksi eräihin IV ja V kaupunginosain osiin, ensi tilassa kokeeksi järjestettäisiin kanavajärjestelmä kaupungininsinöörin esittämien perusteiden mukaisesti;

että VI ja VII kaupunginosain katuja tasoitettaessa samalla rakennettaisiin niihin tulevat kanavat, joskin halvempaa järjestelmää noudattaen;

että näiden laitteiden teknillisten ja muiden yksityiskohtain tarkempaa määräämistä varten valittaisiin ammattimiesvaliokunta, jossa myöskin yleisen terveydenhoidon eduilla tuli olla edustajansa ja jonka edellä mainittujen laitteiden valmistuttua joitakin vuosia tuli huomioida niiden tuloksia sekä esittää nämä otettaviksi huomioon vastaisissa laajemmissa kanavarakennustöissä;

että viimeksi mainitut lykättäisiin toistaiseksi, kuitenkin lukuun ottamatta joitakin kaupungin keskiosiin tulevia pääkanavia, joita rakennettaessa erityisesti oli otettava huomioon, mitä lautakunta oli maininnut Töölönlahden haarajohdosta, Kluuvin kuivattamisesta ja pääkanavan johtamisesta Eteläsatamaan; sekä

että makkien uudistaminen pääasiallisesti kaupungininsinöörin ehdottamien perusteiden mukaisesti ensi tilassa määrättäisiin pakolliseksi, kenties ei kuitenkaan aina saman järjestelmän mukaisesti, vaan ottaen huomioon kaupungin tiheämmin ja harvemmin asuttujen ja rakennettujen osien väliset erilaisuudet sekä muita asiaan vaikuttavia seikkoja.

Kaupunginvaltuusto päätti[1]) julkaista terveyslautakunnan lausunnon painosta ja ottaa sen käsiteltäväkseen n. s. järjestelyvaliokunnan lausunnon yhteydessä niin pian kuin tämä oli valtuustolle saapunut.

Järjestelyvaliokunta ei kuitenkaan kertomusvuoden kuluessa antanut lausuntoaan asiasta.

Viemärikanavan rakentaminen Erottajalta Henrikinkatujen alitse Töölönlahteen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 antanut[2]) rahatoimikamarille tehtäväksi antaa lausunnon kauppaneuvos N. Kiseleffin esittämästä anomuksesta, joka koski lupaa maanalaisen kanavan rakentamiseen Antreankadun tontilta n:o 1 Länsi Henrikinkadun alitse Vladimirinkadulle ja sieltä esplanaadin alitse Aleksanterinkadun talon n:o 25 kohdalla olevaan puhdis-

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. kesäk. 10 §. — [2]) Ks. s. 266.

tuskaivoon, jolloin kaupungin olisi kustannettava Vladimirinkadun ja mainitun kaivon välinen osa kanavaa. Myöhemmin valtioneuvoksetar E. K. Pipping ja talonomistaja G. Wallenius olivat rahatoimikamarilta anoneet, että myöskin Vladimirinkadun itäosaa varten kaupungin kustannuksella rakennettaisiin katettu viemärikanava. Kamari pyysi molemmista näistä toisiaan koskettelevista asioista kaupungininsinöörin lausuntoa.

Sen jälkeen rahatoimikamarille antamassaan lausunnossa kaupungininsinööri ensin totesi, että katetut viemärikanavat olivat tarpeelliset johtamaan pohjaveden sekä kauppaneuvos Kiseleffin tontilta että Vladimirinkadun itäpäässä olevista taloista. Koska kauppaneuvos Kiseleff aikoi rakennuttaa tontilleen paljoa syvemmän kellarikerroksen kuin kaupungissa oli tapana ja sen johdosta tarvitsi kanavan, jonka lähtökohta oli vähintään 12 jalkaa kadun pintatasoa syvemmällä, ei hän ollut vaatinut eikä voinutkaan vaatia, että kaupunki voimassa olevan rakennusjärjestyksen 65 §:n mukaisesti rakennuttaisi pohjaveden poistamisen takia tarpeellisen katukanavan hänen tontiltaan. Sitävastoin kaupunki oli kieltämättä velvollinen kustantamaan tällaisen kanavan Vladimirinkadulta. Sen varalta, että kaupungin viranomaiset katsoivat sopivaksi, että näitä kanavia myöten poistettava vesi johdettaisiin Aleksanterinkadun alla olevaan puhdistuskaivoon ja siis n. s. Kluuviin, kaupungininsinööri puolsi molempia anomuksia siten, että kaupunki rakentaisi ja kustantaisi Vladimirinkadun kanavan, joka sijoitettaisiin niin syvälle, että se poistaisi veden myöskin kauppaneuvos Kiseleffin Antreankadun tontilta n:o 1 Vladimirinkadulle rakentamasta kanavasta, kuitenkin ehdoin, että kaupungille korvattiin se kustannusten lisäys, joka aiheutui siitä, että viimeksi mainitulta kadulta puhdistuskaivoon rakennettu kanava tämän kadun ja Länsi Henrikinkadun kulmassa oli sijoitettava 6 jalkaa syvemmälle kuin olisi ollut tarpeellista veden johtamiseksi ainoastaan Vladimirinkadun alla olevasta kanavasta. Kaupungininsinöörin mielestä oli kuitenkin aivan väärin, että enää sallittiin johtaa vettä Kluuviin sellaisista kaupungin osista, joista voitiin järjestää laskujohto toisaalle, vaikkakin kauemmaksi. Sen mukaisesti, mitä hän lausunnossaan [1]) tarkoituksenmukaisen viemärijärjestelmän aikaansaamisesta kaupungille tarkemmin oli selittänyt, kaupungininsinööri senvuoksi ehdotti, että jo lähitulevaisuudessa rakennettaisiin mainitussa lausunnossa suunniteltu kokoojaviemäri Erottajalta Bulevardikadun kohdalta pitkin Länsi ja Itä Henrikinkatua sekä osaa Länt. viertotiestä Töölönlahteen ja että se sijoitettaisiin niin syvälle, että sivukanavan kautta voitiin järjestää tarpeellinen laskujohto Antreankadun tontilta n:o 1. Sivukanavan rakentaminen olisi silloin lykättävä, kunnes ehdotettua kanavajärjestelmää koskeva kysymys oli ratkaistu.

Rahatoimikamari, joka Kluuvin kuivattamiskysymyksessä yhtyi kaupungininsinöörin mielipiteeseen, ehdotti sen jälkeen kaupunginvaltuustolle antamassaan lausunnossa kauppaneuvos Kiseleffin anomuksen hylättäväksi ja viittasi tällöin valtuustolle aikaisemmin lähettämäänsä kaupungin viemärijärjestelmää koskevaan ehdotukseen [2]). Kamari oli sitä mieltä, että kaupungininsinöörin ehdottama viemärikanava olisi hyväksyttävä tämän järjestelmän osana. Kanavan tulisi lähteä Erottajalta Bulevardikadun kohdalta, mistä se vedettäisiin pitkin Länsi Henrikinkatua Antreankadun kulmaan, sieltä esplanaadin poikki Itä Henrikinkadulle ja edelleen pitkin tätä katua ja osaa Länt. viertotiestä, ja se päättyisi rautateiden halkokentän pohjoispuolella avonaiseen,

[1]) Ks. s. 360. — [2]) S:n s. 363.

Töölönlahteen laskevaan ojaan. Tästä kanavasta olisi Itä Henrikinkadun ja Aleksanterinkadun kulmasta Itä Henrikinkadun ja Länsi Viertotien alitse kulkeva osa sekä Töölönlahteen laskeva avo-oja aikaansaatava kertomusvuoden kuluessa kaupungin kustannuksella, ja hakija Kiseleffillä olisi oikeus omalla kustannuksellaan rakentaa tontiltaan kanava Länsi Henrikinkadun alitse ja sieltä esplanaadin osain välitse siihen Itä Henrikinkadun ja Aleksanterinkadun kulmaan, mistä kaupungin Töölönlahteen vievä kanava alkaisi. Avo-ojan aiheuttamat kustannukset, 1,500 markkaa, mukaan lukien kyseisen viemärikanavan osan rakennuskustannukset, arvioitiin n. 35,000 markaksi. Jos erinäiset muut talousarvioon merkityt kanavatyöt lykättiin toistaiseksi eikä myöskään Vladimirinkadun alle tulevaa kanavaa rakennettu kuluvana vuonna, oli tätä työtä varten käytettävissä n. 20,000 markkaa. Tarpeellinen lisämäärä, 15,000 markkaa, oli kamarin mielestä myönnettävä siitä lainasta, jonka valtuusto todennäköisesti ottaisi kaupungin yleisiä töitä varten.

Asiaa kaupunginvaltuustolle esiteltäessä se lähetettiin [1]) aikaisemmin asetettuun n. s. järjestelyvaliokuntaan [2]), jota kehoitettiin antamaan valtuustolle erityinen lausunto tästä asiasta. Valiokunnan sen johdosta antamassaan mietinnössä [3]) pääpiirteittäin yhdyttyä rahatoimikamarin ehdotukseen valtuusto valiokunnan ponsiehdotukset hyväksyen päätti [4]):

hyväksyä edellä mainitun Erottajalta Henrikinkatujen alitse Töölönlahteen rakennettavan viemärikanavan kaupungin yleisen viemärijärjestelmän osaksi;

että Itä Henrikinkadun ja Aleksanterinkadun kulman ja Töölönlahden välinen tämän viemärikanavan osa rakennettaisiin kertomusvuoden kuluessa ja kustannettaisiin talousarviossa yleisiä töitä varten myönnetyin varoin, n. 35,500 markalla;

evätä kauppaneuvos Kiseleffin anomuksen sellaisena kuin se alkujaan oli esitetty, mutta oikeuttaa hänet omalla kustannuksellaan rakentamaan kanavan Antreankadun tontilta n:o 1 Länsi Henrikinkadun alitse Vladimirinkadulle ja sieltä esplanaadien osain välitse siihen Itä Henrikinkadun ja Aleksanterinkadun kulmaan, mistä edellä mainittu Töölönlahteen laskeva kokoojakanava tuli alkamaan;

että kaupunki siinä tapauksessa, että kauppaneuvos Kiseleff halusi laskea mainitulta Antreankadun tontilta lähtevän kanavan niin syvälle, ettei Itä Henrikinkadun kokoojakanava kyennyt johtamaan vettä tästä sivukanavasta ilman että se laskettiin syvemmälle kuin muuten oli tarpeellista, rakentaisi kokoojakanavan tässä suhteessa riittävään syvyyteen, kuitenkin ehdoin, että kauppaneuvos Kiseleff korvasi kaupungille ne lisäkustannukset, jotka työn suoritus tämän johdosta tuli kaupungille aiheuttamaan; sekä

että Vladimirinkadun itäosaan tulevaa kanavaa ei rakennettaisi kertomusvuonna, vaan asia lykättäisiin johonkin seuraavaan vuoteen, jolloin Henrikinkatujen alla olevaa kokoojakanavaa jatkettaisiin.

Saunakadun alaisen viemärikanavan jatkaminen. Kauppalaivankapteeni C. E. Sederholm oli maistraatilta anonut, että joko hänelle myönnettäisiin lupa sivukanavan rakentamiseen hänen omistamastaan korttelissa n:o 102 Särjessä Ulriikankadun varrella olevasta talosta n:o 1 Muukalaiskadun alla olevaan yleiseen viemärikanavaan tai myös että muut mainitun korttelin tonttien omistajat velvoitettaisiin hänen kanssaan osallistumaan suuremman kanavan rakentamiseen koko korttelin läpi mainitun kadun alla olevaan kana-

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. 12 §. — [2]) Ks. s. 319. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 9. — [4]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 2 §.

vaan. Maistraatti oli sen jälkeen hankkinut tästä asiasta lausunnot ensin v. t. kaupungininsinööriltä C. Reuteriltä ja myöhemmin kaupungininsinööri H. Th. Tallqvistilta, jotka molemmat olivat puoltaneet viemärikanavan rakentamista kyseistä korttelia varten, mutta olleet sitä mieltä, että se ensiksi mainitun laatiman kartan mukaisesti oli yhdistettävä Saunakadun alaiseen kanavaan, jota siinä tapauksessa oli jatkettava kaupungin kustannuksella. Tämän johdosta maistraatti, joka niinikään oli sitä mieltä, että kaupungin oli kustannettava tämä kanavan jatkaminen, ehdotti, että tähän tarkoitukseen myönnettäisiin 541: 20 markkaa, miksi määräksi insinööri Reuter oli arvioinut työstä aiheutuvat kustannukset.

Ensin lähetettyään [1]) asian rahatoimikamarin käsiteltäväksi kaupunginvaltuusto kamarin ehdotuksen mukaisesti päätti [2]) siinä tapauksessa, että insinööri Reuterin korttelіin n:o 102 Särkeen rakennettavaksi ehdottama viemärikanava rakennettiin, myöntää ehdotuksen mukaista Saunakadun alaisen kanavan jatkamista varten edellä mainitun suuruisen määrärahan.

Viemärikanavan rakentaminen Uudenmaankatuun. Erinäisten Uudenmaankadun varrella sijaitsevien talojen omistajain anottua, että mainittuun katuun rakennettaisiin katettu viemärikanava, maistraatti oli vuonna 1877 kaupunginvaltuuston päätöksen [3]) mukaisesti merkinnyt vuoden 1878 talousarvioehdotukseen määrärahan tämän työn suorittamiseen. Mainitun vuoden talousarvion käsittelyssä valtuusto tosin oli hyväksynyt [3]) Rakennukset ja yleiset työt nimisen X pääluokan loppusumman, johon tämä 6,210 markan suuruinen määrärahaerä sisältyi, mutta pidättänyt itselleen oikeuden myöhemmin päättää yksityisten erien suuruudesta. Kun valtuusto sen jälkeen ei ollut ottanut asiaa käsiteltäväkseen, hakijat vuonna 1878 tekivät asiasta maistraatille uuden esityksen anoen, että kanava rakennettaisiin kertomusvuoden kuluessa. Valtuusto lähetti [4]) tämän esityksen rahatoimikamariin antaen tälle tehtäväksi hankkia siitä lausunnon kaupungininsinööriltä ja itsekin lausua siitä mielipiteensä.

Sekä rahatoimikamarin että kaupungininsinöörin lausunnoissaan huomautettua, että kuluvan vuoden talousarvioon merkittyjen viemärikanavain rakentaminen, ottamatta lukuun eräitä vuoden varrella päätettyjä, oli lykättävä toistaiseksi, koska kaupunginvaltuusto paraikaa laati järjestelmällistä kaupungin kanavoimissuunnitelmaa [5]), valtuusto hyläten hakijain anomuksen, että työ heti suoritettaisiin, päätti [6]) kehoittaa rahatoimikamaria merkitsemään vuoden 1879 talousarvioehdotukseen tarpeellisen määrärahan mainittua viemärikanavaa varten ja määräsi samalla, että työ oli aloitettava ja suoritettava mainittuna vuonna heti vuodenajan salliessa. Talousarvion järjestelyssä valtuusto tämän mukaisesti myönsi [7]) viemärikanavan rakentamiseen Uudenmaankatuun Yrjön- ja Fredrikinkatujen välille 15,100 markan määrärahan.

Anomus viemärikanavan rakentamisesta Kaisaniemen puiston lammikkoon. Leskirouva M. Arppen anomusta, että rakennettaessa vesijohto Mikonkadun taloon n:o 29 mainitun talon viemäriveden kanavaa myöten saisi johtaa Kaisaniemen puiston lammikkoon, kaupunginvaltuusto ei ottanut [8]) käsiteltäväkseen.

Viemärikanavan rakentaminen Nikolainkadulta Töölönlahteen. Rahatoimikamarin esityksen, joka koski viemärikanavan rakentamista Nikolainkadulta korttelien n:ot 44 ja 42, Kaisaniemen ja kasvitieteellisen puutarhan, läpi Töölön-

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. toukok. 17 §. — [2]) S:n 18 p. kesäk. 9 §. — [3]) Ks. s. 265. — [4]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 20 §. — [5]) Ks. s. 360. — [6]) Valt. pöytäk. 24 p. syysk. 2 §. — [7]) S:n 28 p. jouluk. 1 §. — [8]) S:n 17 p. syysk. 13 §.

lahteen Pitkänsillan kohdalle, mitä työtä varten kamari ehdotukseensa vuoden 1879 talousarvioksi oli merkinnyt 20,400 markan suuruisen määrärahan ottamatta lukuun lääkintöhallituksen suoritettavaksi määrättyä 2,400 markan määrää, kaupunginvaltuusto lähetti [1]) talousarviovaliokuntaan. Pääkohdittain tämän valiokunnan sen jälkeen talousarviomietinnössään [2]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto talousarviota järjesteltäessä päätti [3]) merkitä mainitun vuoden menosääntöön kyseistä viemäriä varten arviomäärärahan, joka vastasi sen kustannusarvion puolta määrää. Sen ohessa annettiin kamarille tehtäväksi tiedustella sairaalahallitukselta, yliopistolta ja venäläisen sotilassairaalan hallitukselta, halusivatko ne osallistua työn aiheuttamiin kustannuksiin ja miten suurin määrin, sekä näiden viranomaisten vastausten saavuttua ilmoittaa asia valtuustolle toimenpiteihin ryhtymistä varten.

Lausunto viemärikanavan rakentamisesta kaartin kasarmista Eteläsatamaan. Läänin kuvernöörin velvoitettua kaupunginvaltuuston antamaan senaatille lausunnon vireille pannusta ehdotuksesta, että viemärikanava rakennettaisiin kaartin kasarmista Eteläsatamaan, valtuusto lähetti [4]) asian rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia siitä lausunto kaupungininsinööriltä ja itse lausua siitä mielipiteensä. — Vaaditut lausunnot eivät saapuneet valtuustolle kertomusvuoden kuluessa.

Istutuksia ympäröivät aitaukset. Rahatoimikamarin kehoituksesta kaupungininsinööri oli antanut kamarille ehdotuksen, joka koski uusien aitausten rakentamista eräiden kaupungin istutusten ympärille ja eräiden toisten aitausten poistamista. Ilmoittaen, että kamari tämän ehdotuksen mukaisesti oli antanut poistaa aitaukset esplanaadin vanhemman, Itä ja Länsi Henrikinkadun välisen osan ympäriltä sekä pystyttää Kaisaniemen puiston rajalla Mikonkadun pohjoispäässä olleen aitauksen sijaan viisi yksinkertaisesti hakattua kiveä, jotka jättivät pääsyn puistoon avoimeksi jalkakäytäviltä, mutta joiden välille ajoradan kohdalle pingoitettaisiin rautaketju, kamari sen jälkeen alisti kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, miten oli meneteltävä Puutarhakadun ja Kaisaniemen puiston välillä sekä uuden teatterin ja Kauppatorin välisen esplanaadin osan ympärillä olevien aitausten suhteen. Puutarhakadulla olevan aitauksen sijaan oli kamarin mielestä sille n. 280 jalan pituiselle osalle, jolta aitaus oli rappeutunut, kaupungininsinöörin esittämän vaihtopuolisen ehdotuksen mukaisesti järjestettävä aitaus takorautatangoista, joita kannattivat matalaan yhtäjaksoiseen graniittijalustaan pystytetyt valurautaiset tukipylväät. Esplanaadi oli kamarin mielestä kaupungininsinöörin ehdotuksen mukaisesti puiston tulevasta järjestelystä riippuen ympäröitävä osin tiheällä aitauksella, joka tehtäisiin valurautapylväiden ja niihin kiinnitettyjen takorautatankojen väliin pingoitetusta rautalankaverkosta, osin samanlaisella yksinkertaisella rauta-aitauksella, jollainen jo oli Pohj. Esplanaadikadun puolella. Ellei valtuusto hyväksynyt esplanaadin ympärille ehdotettua verkkoa tai jotakin sen osaa, kamari ehdotti, että sinne vähitellen valtuuston määräysten mukaisesti rakennettaisiin rauta-aitaus.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto kuitenkin kamarin ehdotuksen eväten lopulta päätti [5]), että Puutarhakadun varrella oleva puuaitaus oli toistaiseksi säilytettävä ja mikäli tarpeellista korjattava sekä että asian ratkaiseminen, mikäli se koski uuden teatterin ja Kauppatorin välisen esplanaadin

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 13 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [3]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 1 §. — [4]) S:n 27 p. jouluk. 3 §. — [5]) S:n 30 p. huhtik. 8 §.

osan aitausta, oli lykättävä, kunnes kamarin vireille panema kysymys [1]) esplanaadin keskiosan korottamisesta oli ratkaistu.

Kalaveden jako. Sen jälkeen kun maistraatti kaupunginvaltuuston anomuksesta [2]) oli läänin kuvernöörille esittänyt, että maanmittari määrättäisiin erottamaan Mejlansin tilaan kuuluva osuus mainitun tilan ja Huopalahden kylän sekä mahdollisesti muiden isojakolohkokuntain yhteisestä kalavedestä, ja kuvernöörin määrättyä komissionimaanmittari O. W. Nybergin toimittamaan kyseisen kalaveden jaon, tämä oli rahatoimikamarilta anonut, että kaupungin puolelta valittaisiin edusmies ja kaksi uskottuamiestä toimitukseen. Tämän johdosta kamari oli määrännyt edusmieheksi v. t. oikeusraatimiehen, lakitieteenkandidaatti E. Öhmanin ja uskotuksimieheksi vtn Sandbergin, uskoen jälkimmäiselle tehtäväksi valita toiseksi uskotuksimieheksi siihen sopivan henkilön. Sen jälkeen lakitieteenkandidaatti Öhman ja vt Sandberg, jotka olivat pitäneet komissionimaanmittari Nybergin laatimaa jakoehdotusta kaupungille epäedullisena, olivat alistaneet kamarin harkittavaksi, olisiko kaupungin luovuttava jaon toimeenpanemisesta, varsinkin koska muut osaomistajat suostuivat antamaan jakokunnan vesien toistaiseksi jäädä jakamatta.

Kamarin sen jälkeen annettua asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi valtuusto päätti [3]), että kaupunki luopuisi panemasta jakoa toimeen, ja antoi samalla kamarille tehtäväksi viipymättä saattaa valtuuston päätöksen kaupungin edusmiehen tietoon.

B. Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevat asiat.

Kaupunginkassan tilaa valaiseva taulukko. Rahatoimikamarin kaupunginvaltuustolle lähettämä taulukko, joka valaisi kaupunginkassan tilaa joulukuun 31 p:nä 1877, ei antanut [4]) valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Kaupunginkassan tarkastus. Kaupunginkassan tarkastusmiehiksi kaupunginvaltuusto valitsi [5]) vtt Borgströmin ja Edlundin sekä heidän varamiehikseen vtt Blombergin ja Rudolphin.

Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaus. Kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajiksi kaupunginvaltuusto valitsi [5]) vtt Tallgrénin ja Ahlforsin sekä heidän varamiehekseen vtn Margelinin.

Kaupungin vuosien 1874, 1875 ja 1876 tilien tarkastus. Kaupunginvaltuusto oli aikaisemmin lähettänyt [6]) asian, joka koski kaupungin vuoden 1874 tilien tarkastusta, vuoden 1875 raha-asiainvaliokuntaan, mutta vuosia 1875 ja 1876 koskevat vastaavat asiat vuoden 1876 raha-asiainvaliokuntaan. Koska yhtäkään näistä kolmesta asiasta toistaiseksi ei ollut käsitelty loppuun, valtuusto saadakseen niiden käsittelyn yhtenäistetyksi päätti [7]) lähettää myöskin vuoden 1874 tilintarkastuskertomuksen viimeksi mainittuun valiokuntaan, jonka jäseninä olivat vtt Kihlman, Schauman ja Blomberg. Valiokunta antoi sen jälkeen mietinnön [8]) kaupungin vuosien 1874, 1875 ja 1876 tileistä annetuissa tilintarkastuskertomuksissa esitetyistä huomautuksista. Mietintö, jossa esitettiin erinäisiä yksityiskohtaisesti perusteltuja ehdotuksia, päättyi vaati-

[1]) Ks. s. 356. — [2]) Ks. s. 116. — [3]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 5 §. — [4]) S:n s:n 10 §. — [5]) S:n 29 p. tammik. 9 §. — [6]) Ks. s. 137 ja 267. — [7]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 12 §. — [8]) Valt. pain. asiakirj. n:o 5.

mukseen, että vastuuvapaus myönnettäisiin kunnan mainittujen vuosien koko rahatoimen hoidosta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto pääasiallisesti valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti [1]):

antaa anteeksi alipoliisimestari O. A. Ståhlbergin laatimissa väliaikaisen terveyslautakunnan vuosien 1873—75 tileissä esiintyvän 2,259: 89 markan saldon, josta ei ollut todistetta;

anoa maistraatilta, että maistraatti järjestämällä notariaattiluettelonsa sopivammin ja muuten antamalla rahatoimikamarille määräyksiä huolehtisi siitä, että kaikki kaupungin tilien tuloerät täydellisesti ja selvästi todistettiin oikeiksi;

myöskin anoa maistraatilta, että maistraatti kehoittaisi rahatoimikamaria laadituttamaan eritellyt, yhteenlasketut ja todisteilla varustetut jäämäluettelot kaikista vuoden 1877 tileihin siirretyistä jäämistä ja samalla kohdistaisi kamarin huomion sen seikan tärkeyteen, että rahatoimikonttoriin saapuvat tilit ja tiedot, joiden perusteella kannanta konttorissa toimitettiin, tarkastettiin konttorissa, minkä suhteen kamarin tuli joko itse ryhtyä välittömiin toimenpiteihin tai myös antaa valtuustolle ehdotus;

niinikään kehoittaa maistraattia muistuttamaan rahatoimikamarille, että palokassan ennakkojen tililtä oli poistettava kaksi vuosilta 1864 ja 1872 siirtynyttä erää, yhteensä 323: 60 markkaa;

samaten kehoittaa maistraattia kohdistamaan rahatoimikamarin huomion sen seikan suotavuuteen, että eräät kaupungin tilien kassakirjan ja pääkirjan tilit olivat yhtäpitävät; sekä

evätä vuoden 1874 tilien tarkastajain tilintarkastuspalkkiota koskevan anomuksen.

Sen ohessa kaupunginvaltuusto myönsi vastuuvapauden kaikesta kaupungin vuosien 1874, 1875 ja 1876 rahatoimen hoidosta, paitsi mikäli oli kysymys maksamatta olevista tuulaakijäämistä, joista ei ollut asianmukaisia todisteita.

Myöhästynyt tilinpäätös. Rahatoimikamarin ilmoitettua maistraatille, että kaupungin vuoden 1877 tilejä, jotka kunnallisasetuksen 67 §:n mukaan olisi ollut annettava maistraatille ennen maaliskuun 1 p:ää, ei ehdittäisi päättää ennenkuin mainitun kuukauden lopussa ja maistraatin lähetettyä siitä ilmoituksen kaupunginvaltuustolle valtuusto vaati [2]) kamarilta selitystä siitä, mistä syystä tilejä ei ollut päätetty lain määräämän ajan kuluessa. Viitaten siihen, että myöskin vuosien 1875 ja 1876 tilit olivat myöhästyneet, kamari selityksessään lausui, että muistutuksen aiheena ollut asiaintila vuoden 1877 tilien osalta pääasiallisesti johtui siitä, että kamarin konttorissa laaditut viimeksi mainitun vuoden tilit olivat käsittäneet myöskin kaupungin eri tarkoituksia varten asetettujen hallitusten tilit, minkä lisäksi myöhästymiseen jonkin verran oli vaikuttanut sekin, että konttorin kirjanpito oli yksityiskohdiltaan tarkemmin järjestetty. Sen ohessa kamari ilmoitti, että sen puheenjohtaja ja eräs jäsen, joka oli alan ammattimies, usein olivat pitäneet konttorin virkamiesten kanssa kokouksia, joiden tarkoituksena oli ollut kirjanpidon tarkoituksenmukainen järjestäminen ja joissa he olivat vakuuttuneet siitä, että nämä virkamiehet olivat erinomaisen uutterasti suorittaneet tehtävänsä. Katsoen siihen, mitä kamari oli asiasta tuonut esiin, valtuusto päätti [3])

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. § 3. — [2]) S:n 26 p. helmik. 12 §. — [3]) S:n 12 p. maalisk. 11 §.

toistaiseksi olla ryhtymättä mihinkään toimenpiteisiin tilien myöhästymisen johdosta.

Kaupungin vuoden 1877 tilien tarkastus. Koska kaikki kaupungin vuoden 1877 tilien tarkastukseen kuuluvat asiakirjat maistraatin ilmoituksen mukaan eivät olleet valmistuneet kaupunginvaltuuston varsinaiseen kesäkuun kokoukseen, valtuusto lykkäsi [1]) kokouksen johonkin syyskuun päivään, mihin mennessä annettaisiin erityinen kutsu. Maistraatin myöhemmin lähetettyä mainitun vuoden tilintarkastuskertomuksen ynnä asianomaisten sen johdosta antamat selitykset valtuusto lähetti [2]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [3]) vtt Westermarck, Nybom ja von Born. Valiokunnan mietintö ei saapunut kertomusvuoden kuluessa.

Ohjeita kaupungin tilintarkastajille. Pääkohdittain talousarviovaliokunnan tekemän ehdotuksen [4]) mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [5]) vuoden 1879 talousarvion järjestelyn yhteydessä anoa maistraatilta, että tämä vastedes, kun kaupungin tilit annettiin kaupungin tilintarkastajain tarkastettaviksi, kehoittaisi näitä tilintarkastuskertomuksessaan esittämään sellaisen katsauksen kaupungin menoihin ja tuloihin, josta selvästi ilmeni, minkä verran talousarvioon merkityistä eristä todella oli kulunut tai kertynyt sekä mitä menotilejä oli ylitetty ja miten paljon. Samalla valtuusto niinikään talousarviovaliokunnan ehdotuksesta päätti, että tilintarkastajain vastedes ja kunnes siitä toisin määrättiin, tuli saada kaupunginkassasta nostaa tarkastuksesta palkkioksi kaikkiaan 2,000 markkaa jaettavaksi heidän keskenään sopimuksen mukaan.

Kaupunginkassan palkkausrahaston kirjanpito. Maistraatin huomautettua rahatoimikamarille, että kaikki kaupunginkassan n. s. palkkausrahastoon kuuluvat tulot ja siitä maksetut menot oli kirjattava erikseen eikä talousarvion eri pääluokkien mukaan, kamari, joka tässä kirjanpitokysymyksessä oli noudattanut kaupunginvaltuuston päätöstä, oli uskonut asian valtuustolle, minkä jälkeen tämä vuonna 1877 oli lähettänyt [6]) sen valiokuntaan.

Tämä valiokunta antoi mietintönsä [7]) vuonna 1878. Laajasti polemisoiden maistraatin käsitystä vastaan, jonka mukaan jatkuvasti olisi noudatettava useita vanhoja palkkausrahastoa koskevia säännöksiä, valiokunta siinä huomautti, että nämä olivat lakanneet olemasta voimassa osin jo kaupungin vuoden 1869 palkkaussäännön, osin vuoden 1873 kunnallisasetuksen ja vuonna 1876 vahvistetun kaupungin rahatoimiohjesäännön tullessa voimaan. Tarkoituksenmukaisuussyitäkään maistraatti ei ollut esittänyt vaatimuksensa tueksi. Rahastojärjestelmän herättäminen uudestaan henkiin järkiperäisemmän kirjanpitotavan jo tultua käytäntöön merkitsisi kaiken tämän järjestelmän aiheuttaman sekavuuden palauttamista. Niin kauan kuin vahvistettuun palkkaussääntöön sisältyi omituinen, siihen vuonna 1696 otettu määräys, että milloin palkkaussäännön tuloissa esiintyi vajausta, virkamiesten sen vuoden palkkoja oli suhteellisesti vähennettävä ja vähennys korvattava seuraavana vuonna mahdollisesti syntyvästä ylijäämästä, ei tämän rahaston tulojen ja menojen kirjaamista erikseen tietenkään voitu välttää. Mutta tämän y. m. vanhanaikaisten määräysten lakattua olemasta voimassa merkitsisi palkkausrahaston erikoiskirjanpidon säilyttäminen, vaikkapa tämä vietäisiin tileihin sarekkeen ulkopuolelle, ainoastaan, että kaupungin kassalle joka vuosi syntyisi näennäinen saatava tai velka. Sitäpaitsi oli muistettava,

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. kesäk. 1 §. — [2]) S:n 17 p. syysk. 1 §. — [3]) S:n s:n 15 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [5]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 1 §. — [6]) Ks. s. 269. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 8.

että kaupungin tileissä aikaisemmin oli ollut muitakin rahastoja kuin palkkausrahasto, mutta kaikki nämä rahastot olivat kerta kaikkiaan lakanneet olemasta vahvistettaessa uusi rahatoimiohjesääntö, jonka 17 §:n mukaan kirjanpito oli hoidettava ainoastaan kaupunginvaltuuston määräysten mukaisesti. Maistraatin asiassa omaksuma kanta tuntui perustuvan sitkeästi juurtuneeseen perimätapaan, joka todennäköisesti juonti juurensa edellä mainitusta vuonna 1696 vahvistetusta kaupungin palkkaussäännöstä ja joka siitä huolimatta, että tämän asiakirjan määräykset kaikilta osiltaan olivat lakanneet olemasta voimassa, ei näyttänyt tahtovan väistyä. — Valiokunta ehdotti, että valtuusto ilmoittaisi rahatoimikamarille, että valtuusto katsoi maistraatin huomautuksen olevan ristiriidassa vuonna 1877 asianmukaisesti vahvistetun meno- ja tuloarvion kanssa, minkä johdosta se ei voinut antaa kamarille toimenpiteen aihetta.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) hyläten valiokunnan ehdotuksen maistraatille lähetettävässä kirjelmässä ilmoittaa, että valtuusto tosin oli sitä mieltä, että sen vuoden 1877 talousarvioehdotusta koskeva päätös selvästi sisälsi luopumisen rahastojärjestelmästä kaupungin tilitoimessa ja että sen joka tapauksessa täytyi ehdotuksen rakenteen mukaisesti olla määräävä kirjanpidolle, mutta että valtuusto, koska maistraatin lausunnosta oli ilmennyt, että maistraatti ei katsonut mainitun päätöksen sinänsä asianmukaisesti ilmaisevan tätä valtuuston käsitystä, oli katsonut olevan syytä lisätä siihen selityksen, että valtuuston edellä mainitun päätöksen tarkoituksena oli ollut, että kaupungin tulojen ja menojen kirjanpito oli toimitettava valtuuston vahvistaman talousarvioehdotuksen rakenteen mukaisesti, joten siis rahastojärjestelmää ei enää siinä sovellettaisi. Sen ohessa valtuusto päätti anoa, että maistraatti tämän selityksen johdosta peruuttaisi rahatoimikamarille antamansa, aikaisemmin palkkausrahastossa kirjattujen kaupungin tulojen ja menojen erityistä kirjaamista koskevan määräyksen.

Ennakkojen poistaminen kaupungin tileistä. Rahatoimikamari anoi kaupunginvaltuustolta, että kaupungin tileistä poistettaisiin kaksi niissä kauan vuodesta toiseen siirtynyttä ennakkoerää, joista toinen, 800 markan määräinen, oli myönnetty oikeusraatimies J. F. Gaddille vuonna 1861, toinen, alkujaan 960 markan määräinen, josta 600 markkaa oli tilittämättä, kunnallisraatimies C. W. Cadeniukselle vuonna 1867. Valtuuston lähetettyä [2]) tämän esityksen valiokuntaan, johon kuuluivat [3]) vtt Dalström, von Born ja Westermarck, ja valiokunnan annettua asiasta mietintönsä [4]) valtuusto sen ehdotuksen mukaisesti päätti [5]) antaa poistaa tileistä edellisen edellä mainituista ennakkoeristä, mutta toistaiseksi jättää jälkimmäisen tileihin.

Rahatoimikonttorin vanhempia tilejä koskeva oikaisujuttu. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1876 läänin kuvernöörille antamassaan lausunnossa anonut [6]), että eräs rahatoimikonttorin vuosien 1867 ja 1868 tilejä koskeva oikaisujuttu palautettaisiin maistraattiin, jotta eräät uudelleen laaditut tilit voitaisiin saattaa tilintarkastajain tietoon ja nämä velvoittaa antamaan loppuväitteensä asiasta, ja oli tällöin nimenomaan vaatinut, että maistraatti velvoitettaisiin ottamaan tutkittavaksi kaikki näiden loppulausuntojen sisältämät muistutukset siihen katsomatta, että osa niistä kohdistui maistraatin omiin toimenpiteihin. Valtuuston vuonna 1878 saatua ilmoituksen, että kuvernööri oli kumonnut maistraatin asiasta antaman päätöksen [6]) ja uskonut asian uuden, jäävittömän maistraatin käsiteltäväksi, valtuusto päätti [7])

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 1 §. — [2]) S:n 11 p. tammik. 17 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 12 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7. — [5]) Valt. pöytäk. 16 p. huhtik. 1 §. — [6]) Ks. s. 138. — [7]) Valt. pöytäk. 26 p. helmik. 4 §.

antaa rahatoimikamarille tehtäväksi siinä tapauksessa, että se katsottiin tarpeelliseksi, valvoa kaupungin etuja kyseisessä asiassa.

Kaupunginvaltuuston vuoden 1877 tarverahoja koskevat tilit. Kaupunginvaltuuston sihteeri antoi valtuustolle laatimansa, valtuuston vuoden 1877 tarverahoja koskevat tilit, jotka osoittivat yhteensä 2,866: 92 markan suuruista menomäärää. Valtuusto päätti [1]) lähettää tilityksen todisteineen rahatoimikamariin.

Rakennustöiden tilien tarkastus. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 antanut rahatoimikamarille tehtäväksi [2]) tarkastaa työ- ja vaivaistalon sairaalarakennuksen ja rukoussalin sekä Punavuorenkadun kansakoulutalon rakennustoimikunnan antamat näitä rakennustöitä koskevat tilit. Kamarin tämän johdosta vuonna 1878 tekemä ilmoitus, että kamari tilejä tarkastaessaan ei ollut havainnut syytä muistutuksiin, ei antanut [3]) valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Lainan ottaminen järjestely- ja uudisrakennustöitä varten. Kaupunginvaltuusto oli vuoden 1878 talousarvion järjestelyssä päättänyt [4]), että kaupungin tarpeisiin hankittaisiin 350,000 markan suuruinen laina, mutta lykännyt kysymyksen sen ottamistavasta ja -ehdoista mainittuun vuoteen. Tämän johdosta valtuusto vuonna 1878 antoi [5]) rahatoimikamarille tehtäväksi antaa asiasta lausunnon ja ehdotuksen.

Sittemmin antamassaan lausunnossa rahatoimikamari huomautti, että kyseinen lainamäärä ei ollut tarkoitettu mihinkään tilapäisiin tarpeisiin, vaan että sen tekivät tarpeelliseksi lukuisten vuoden 1875 uuden kaupunginasemakaavan toteuttamiseksi suoritettavien töiden aloittaminen, katettujen viemärikanavain rakentaminen kaupunkiin ja sen järjestely yleensä samoinkuin koulu-, tulli- ja pakkahuonerakennusten rakennuttaminen. Näiden tulevaisuuteen kohdistuvien tarpeiden aiheuttamat menot oli mieluimmin peitettävä ottamalla suurehko, pitkähkön ajan kuluessa kuoletettava laina. Koska kyseisiin töihin, joihin kuului myöskin uuden venäläisen muonamakasiinin [6]) rakennuttaminen, tarvittava rahamäärä kuluvana ja viitenä sitä seuraavana vuotena voitiin arvioida n. 3,000,000 markaksi, kamari ehdotti, että kaupunki ottaisi järjestely- ja uudisrakennustöitään varten nimellismäärältään mainitun suuruisen obligatiolainan laskemalla liikkeeseen obligatioita, joita rahatoimikonttori tai jokin pankki, jonka kanssa siitä voitiin sopia, möisi, 350,000 markan suuruisen tehoisan määrän ensi tilassa ja loput vähitellen, sikäli kuin töitä varten tarvittiin varoja. Obligatiot olisi annettava samoin koroin ja kuoletuksin ja muutenkin pääasiallisesti samoja ehtoja soveltaen kuin kaupungin vuoden 1876 vesijohtolainan obligatiot. Sen varalta, että kaupunginvaltuusto katsoi olevan syytä vasta myöhemmin, kuitenkin kahden vuoden kuluessa, ottaa suuremman tai pienemmän obligatiolainan, kamari anoi, että se valtuutettaisiin kaupungin puolesta vuodeksi tai kahdeksi lainaamaan velkakirjaa vastaan 350,000 markkaa vaadittavaa korkoa vastaan ja maksettavaksi obligatiolainasta. Tällöin kamari kuitenkin katsoi asiakseen huomauttaa, että vallitsevissa oloissa ja ilman reaalivakuutta oli erittäin vaikeata tällä tavoin saada sellaista lainaa.

Kamarin lausuntoa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [7]) anoa maistraatilta, että kutsuttaisiin kokoon yleinen raastuvankokous valitsemaan 24 valtuutettua valtuuston lisäjäseniksi lainakysymyksen käsittelyä varten. Sen

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 13 §. — [2]) Ks. s. 268. — [3]) Valt. pöytäk. 26 p. helmik. 7 §. — [4]) Ks. s. 299. — [5]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 18 §. — [6]) Ks. s. 245. — [7]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 4 §.

ohessa asia lähetettiin valiokuntaan, joka sai tehtäväkseen antaa lausunnon lainan määrästä sekä kysymyksen muista pääkohdista ja johon valittiin [1]) vtt Kihlman, Westermarck, Lindelöf, Borgström ja Nybom. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [2]), että ylimääräisiksi kaupunginvaltuutetuiksi lainakysymyksen käsittelyyn oli valittu kauppias A. F. Wasenius, ravintoloitsija G. Blomqvist, laamanni A. F. Jansson, kirjakauppias K. E. Holm, ylim. professori O. Donner, valtiokonttorin sihteeri W. Eneberg, teurastajamestari C. Lindroth, kauppiaat G. F. Stockmann ja A. Ferlmann, tehtailija A. H. Bade, esittelijäsihteeri, vapaaherra C. V. de la Chapelle, nyörinpunojamestari J. W. Engström, filosofiankandidaatti N. V. A. Löfgren, protokollasihteeri N. Björklund, insinööri E. L. Bergroth, ylilääkäri, professori A. Th. Sælan, kauppalaivankapteeni V. R. Kåhlman, professori R. A. Montgomery, kaartinkapteeni E. Gahmberg, kauppiaat W. Scharin ja A. Dahl, kolleegiasessori E. A. Kjöllerfeldt, rakennusmestari F. Brandt ja maalarimestari G. A. Holmberg.

Mietinnössään [3]) lainavaliokunta lausui, että kaupungin piakkoin suoritettavia järjestely- ja uudisrakennustöitä varten lähivuosina epäilemättä täytyi ottaa suurehko laina. Lainan suuruuden ja lainaamistavan määrääminen aiheutti kuitenkin lukuisia vaikeuksia. Lainamäärän vahvistaminen riippui ensi sijassa järjestelytöiden määrästä ja laadusta, joita kaupunki ei voinut vahvistaa, ennenkuin n. s. järjestelyvaliokunta oli laatinut asiasta ehdotuksensa. Edelleen vallitsevat rahakonjunktuurit suuresti vaikeuttivat kaikkia lainanottotoimia, minkä johdosta kaikki sopivinta lainaustapaa koskevat laskelmat jäivät epävarmoiksi. Lopuksi oli myöskin edellytettävä, että suurehkon lainan ottaminen vaati niin paljon aikaa, että kuluvan vuoden tarpeiden tyydyttämiseksi joka tapauksessa oli otettava väliaikainen laina. Näiden syiden nojalla valiokunta katsoi, että sillä hetkellä oli käsiteltävä ainoastaan kysymystä pienemmän, 350,000 markan suuruisen lainan ottamisesta. Tämä olisi otettava enintään kahdeksi vuodeksi, minkä ajan kuluessa kysymys suuremman lainan ottamisesta ehdittäisiin ratkaista ja sitä koskevat neuvottelut hoitaa hetken pakottavan rahantarpeen häiritsemättä. Mitä tuli pienemmän lainan ottamistapaan, oli valiokuntakin puolestaan voinut todeta sellaisen lainan saamisen yleisistä luottolaitoksista tai yksityisiltä henkilöiltä vaikeaksi, ellei tahdottu suostua ylen raskaihin ehtoihin. Valiokunta oli senvuoksi tiedustelemalla koettanut saada selville, oliko mahdollista saada kyseinen laina valtiolta, ja ehdotti, koska tämä keino näytti vievän toivottuun tulokseen, että valtuusto anoisi lainan myöntämistä valtion varoista.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [4]) erityisesti huomauttaen, että lukuisat kaupungissa suoritettavat järjestely- ja kaduntasoitustyöt tekivät lainan ottamisen välttämättömäksi, anoa Hänen Keisarilliselta Majesteetiltaan 350,000 markan suuruisen lainan myöntämistä kunnalle yleisistä varoista enintään kahden vuoden takaisinmaksuajoin lainan myöntämispäivästä lukien sekä muuten ehdoin, jotka Hänen Keisarillinen Majesteettinsa katsoi tarpeelliseksi määrätä.

Myöhemmin ilmoitettiin maistraatin välityksellä, että senaatti erään muotovirheen takia ei ollut ottanut kaupunginvaltuuston laina-anomusta käsiteltäväkseen. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [5]) uudistaa anomuksensa säädettyä järjestystä noudattaen.

Asiaa ei kuitenkaan ratkaistu kertomusvuoden kuluessa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. toukok. 24 §. — [2]) S:n 18 p. kesäk. 6 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 15. — [4]) Valt. pöytäk. 18 p. kesäk. 1 §. — [5]) S:n 19 p. marrask. 2 §.

Tuulaakin kantamisoikeus. Maistraatti ilmoitti [1]), että senaatti oli päättänyt vuoden 1878 alusta ja kunnes asiasta annettiin tarkempi määräys, sallia tuulaakia kannettavan kaupungissa aikaisemmin voimassa olleiden perusteiden mukaisesti, nimittäin 3 % tuulaakiverotuksen alaisten tavarain tullimaksusta.

Myöhemmin vaadittiin senaatin määräyksen nojalla maistraatin välityksellä kaupunginvaltuustolta lausuntoa ja ehdotusta siitä, minkä prosentin mukaan tullimäärästä tuulaakia katsottiin olevan kaupungissa kannettava, ottaen huomioon, ettei tuulaakimaksun suurinta sallittua määrää, 4 %, ylitetty. Sitten kun asia oli lähetetty [2]) rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia lausunto kauppayhdistykseltä ja sen ohessa antaa asiasta oma lausuntonsa, valtuusto päätti [3]) kauppayhdistyksen ja kamarin ehdotusten mukaisesti lausunnossaan esittää, että tuulaakimaksua kaupungissa vuoden 1882 loppuun saisi kuten siihen asti kantaa 3 % kyseisen verotuksen alaisen tavaran tullimäärästä. Senaatti vahvisti [4]) ehdotetun prosentin noudatettavaksi vuoden 1882 loppuun.

Kaupungin osuus vuoden 1877 paloviinaverosta. Maistraatin ilmoitettua [5]), että 4,744: 64 markkaan nouseva kaupungin osuus vuoden 1877 paloviinaverosta oli annettu kaupungin käytettäväksi, kaupunginvaltuusto päätti [6]) osoittaa nämä varat kansankirjaston ja lukusalin ylläpitokustannusten suorittamiseen sekä anoa maistraatilta, että määräraha merkittäisiin vuoden 1879 talousarvioehdotukseen. Sattuneesta syystä kehoitettiin maistraattia sen ohessa läänin kuvernöörin vaatimassa ilmoituksessa varain käytöstä huomauttamaan, että myöskin kaupungin osuus vuoden 1876 paloviinaverosta oli käytetty samaan tarkoitukseen.

Kunnallisverojen kanto. Rahatoimikamarin ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [7]), että vuoden 1877 kunnallisverojen kantoa varten järjestettäisiin kaksi kantokautta. Toinen näistä alkaisi kesäkuun 11 p:nä ja käsittäisi kolme ensimmäistä kaupunginosaa, keskeytyisi joksikin aikaa ja jatkuisi heinäkuun alkupuoliskolla; toinen alkaisi syyskuun 7 p:nä.

Alennuksen myöntäminen kunnallisverosta. Ravintoloitsijanleski Ch. Brofeldtin anomuksen, että se tuntuvasti lisätty veroäyrimäärä, joka vuodelta 1876 oli määrätty hänen miesvainajallensa, ravintoloitsija A. Brofeldtille, ja joka hakijan käsityksen mukaan johtui taksoituslautakunnan tekemästä erehdyksestä, alennettaisiin, kaupunginvaltuusto lähetti [8]) lausunnon ja selityksen antamista varten rahatoimikamariin. Kamarin lausunnossaan oltua sitä mieltä, että tässä tapauksessa ilmeisesti oli sattunut kirjoitusvirhe, valtuusto päätti [9]) kamarin ehdotuksen mukaisesti alentaa kyseisen veroäyrimäärän 60:stä 16:een eli samaan määrään kuin vuodelta 1875.

Kunnallisverojen määräämisen aiheuttaman valituksen johdosta annettu selitys. Sen valituksen johdosta, jonka paloviinantarkastaja vapaaherra A. E. W. Klinckowström oli läänin kuvernöörille esittänyt maksettavakseen pannuista kunnallisveroista, valtuusto päätti [10]) siltä vaaditussa selityksessä ilmoittaa kuvernöörille, että valtuusto puolestaan yhtyi rahatoimikamarin aikaisemmin kuvernöörille asiasta antamaan selitykseen.

Samanlaisen selityksen kaupunginvaltuusto päätti [11]) antaa metsänhoitaja

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 5 §. — [2]) S:n 26 p. helmik. 2 §. — [3]) S:n 16 p. huhtik. 10 §. — [4]) S:n 7 p. marrask. 5 §. — [5]) S:n 29 p. lokak. 5 §. — [6]) S:n 7 p. marrask. 3 §. — [7]) S:n 14 p. toukok. 6 §. — [8]) S:n 25 p. tammik. 6 §. — [9]) S:n 26 p. helmik. 8 §. — [10]) S:n 29 p. tammik. 2 §. — [11]) S:n s:n 3 §.

A. M. von Haartmanin maksettavakseen pannuista kunnallisveroista kuvernöörille esittämän valituksen johdosta.

Lyhennysluettelojen tarkastus. Maistraatin lähetettyä kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi vuoden 1876 suostuntaverojen ja henkirahojen lyhennysluettelot valtuusto antoi [1]) ne tarkastettaviksi valiokunnalle, johon kuuluivat [2]) vtt Stenius ja Tallgrén sekä protokollasihteeri E. F. Hjelt. Myöhemmin valiokunta antoi valtuustolle luettelon henkilöistä, joilta ei näyttänyt puuttuvan varoja verojen suorittamiseen ja joilta ne, ellei veroja vapaaehtoisesti maksettu, oli uudestaan ulosmittaamalla perittävä. Valtuusto päätti [3]) saattaa luettelon sisällön maistraatin tietoon.

Kaupungin tulojen lisääntymistä koskeva tutkimus. Vtn Ignatiuksen vuoden 1878 talousarvion käsittelyssä tekemän ehdotuksen, että asetettaisiin komitea tutkimaan, mihin tarkoituksiin käytetyt kaupungin menot viime aikoina olivat lisääntyneet ja mikä oli syynä siihen, että sen tulot olivat osin vain vähän lisääntyneet, osin vähentyneetkin, kaupunginvaltuusto oli pannut pöydälle [4]) mainittuun vuoteen. Asiaa uudelleen esiteltäessä valtuusto päätti [5]), koska maistraatin laatima maistraatin ja raastuvanoikeuden uudelleenjärjestelysuunnitelma oli odotettavissa, että vtn Ignatiuksen aloite toistaiseksi ei aiheuttaisi toimenpidettä, kuitenkin varaten itselleen oikeuden asian ottamiseen uudelleen käsiteltäväkseen mainitun ehdotuksen saavuttua valtuustolle.

Valtiopäiväin valiokuntapalkkioiden maksaminen. Oheenliittäen otteen eräästä porvarissäädyssä paraikaa koossa olevien valtiopäivien aikana laaditusta pöytäkirjasta, josta kävi ilmi, että ne palkkiot, jotka säädyn päätöksen nojalla kuuluivat sen toimitus- ja tarkastusvaliokunnissa oleville jäsenille ja varajäsenille, Helsingin kaupungin osalta tekivät 3,276 markkaa, maistraatti antoi kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, oliko tämä määrä suoritettava ennakolta ja myöhemmin porvarissäädyssä olevien kaupungin edustajien palkkioiden kannannan yhteydessä maksettava takaisin kaupunginkassaan. Tähän myöntyen valtuusto päätti [6]) antaa ennakolta maksaa mainitun määrän, joka oli korvattava kaupunginkassalle sen jälkeen kun varain kannanta maksuvelvollisilta oli ehditty toimittaa.

Tuulaakikamarin vaakamestarin palkanjärjestely. Kaupungin tuulaakikamarin tulevien tavarain toimiston vaakamestarin toimen tultua avoimeksi rahatoimikamari teki kaupunginvaltuustolle ehdotuksen tähän toimeen liittyvien palkkaetujen perusteiden muuttamisesta siten, että sen haltijan siihen asti kantama korvaus n. s. vaakatodistuksista poistuisi ja hänelle sen sijaan myönnettäisiin 2 % mainitussa toimistossa veloitetuista varoista. Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti [7]) maistraatilta anoa, että maistraatti antaisi asianomaisille määräyksen, ettei vaakatodistusten lunastusmaksun veloitusta eikä kannantaa laittomana enää saanut toimittaa. Avoimen vaakamestarintoimen suhteen valtuusto samalla päätti, että sen täyttäminen lykättäisiin toistaiseksi ja kunnes kaikki kaupungin palkannauttijat käsittävä palkkaussääntö voitiin vahvistaa, sekä että toimiston v. t. vaakamestarille sillävälin suoritettaisiin ainoastaan tälle vaakamestarille siihen asti taatut kiinteät vuotuiset palkkaedut eli 3,600 markkaa palkkaa ja 400 markkaa palkkiota tilien asianmukaisesta päättämisestä.

Satamakonttorin uusi palkkaussääntö. Uuden satamajärjestyksen hyväksymisen [8]) yhteydessä kaupunginvaltuusto sen valiokunnan [9]) ehdotuk-

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 15 §. — [2]) S:n s:n 23 §. — [3]) S:n 16 p. huhtik. 19 §. — [4]) Ks. s. 300. — [5]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 4 §. — [6]) S:n 11 p. tammik. 20 §. — [7]) S:n 7 p. marrask. 7 §. — [8]) Ks. s. 404. — [9]) S:n s. 304.

sesta [1]), joka oli laatinut satamajärjestysehdotuksen, vahvisti [2]) kaupungin satamakonttorille uuden palkkaussäännön olemaan voimassa uuden satamajärjestyksen voimaantulosta lähtien, kunnes uusi, kaupungin kaikki viranhaltijat käsittävä palkkaussääntö vahvistettiin.

Vahvistettu palkkaussääntö oli seuraava:

Palkkaussääntö Helsingin satamakonttorin päällystölle ja miehistölle.

1	satamakapteeni (nyk. satamamestari), kiinteä palkka		3,000: —
	ynnä 4 % kannantamäärästä.		
1	satamamestari (uusi virka), kiinteä palkka	2,000: —	
	ynnä asunto Södernäsissä tai vuokrarahoja	600: —	2,600: —
1	satamakonttorinkirjanpitäjä, kiinteä palkka		2,500: —
	ynnä 2 % kannantamäärästä.		
1	vanhempi vahtimestari, palkka	900: —	
	vaatetusrahoja	100: —	1,000: —
1	nuorempi vahtimestari, palkka.....	800: —	
	vaatetusrahoja	100: —	900: —
6	satamakonstaapelia, palkka à 650: —	3,900: —	
	vaatetusrahoja à 100: —	600: —	4,500: —
		Yhteensä [3]) Smk	14,500: —

Muist. Jokainen vahtimestari ja satamakonstaapeli saa virkaan tullessaan yhden vaatekerran virkavaatteita eli takin, liivit, housut ja lakin.

Kuumesairaalan taloudenhoitajan palkankorotus. Terveyslautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto korotti [4]) kaupungin kuumesairaalan taloudenhoitajan, apteekkari C. A. Ekmanin palkan 800 markasta 1,200 markkaan vuodelta lukien heinäkuun 1 p:stä.

Kansakoulujen opettajiston sekä kansakoulujohtokunnan sihteerin ja taloudenhoitajan palkankorotus. Kaupungin kansakoulujen opettajat ja opettajattaret olivat vuonna 1877 anoneet [5]) palkankorotusta, ja samana vuonna kansakoulujohtokunta oli tehnyt [5]) eri esityksen palkankorotuksen myöntämisestä yläkansakoulun laulunopettajalle ja -opettajattarelle sekä johtokunnan sihteerille ja taloudenhoitajalle. Sittemmin kumpaakin näistä asioista oli alustavasti käsitelty osin vuonna 1876 kansakoulujen ohjesääntöä tarkastamaan asetetussa valiokunnassa [6]), osin talousarviovaliokunnassa. Vuoden 1878 talousarvion järjestelyssä kaupunginvaltuusto sen jälkeen oli merkinnyt [7]) mainitun vuoden menosääntöön 13,450 markan määrärahan kyseisten palkannauttijain palkkaetujen parantamista varten tekemättä kuitenkaan lopullista päätöstä palkkain korottamisesta.

Kansakoulujohtokunnan vuonna 1878 anottua, että sen edellä mainittu esitys, mikäli se koski laulunopettajan palkankorotusta, ensi tilassa otettaisiin ratkaistavaksi, kaupunginvaltuusto kehoitti [8]) kansakouluohjesääntöä tarkastamaan asetettua valiokuntaa ensi tilassa antamaan erityisen lausunnon tästä kysymyksestä. Tämän johdosta valiokunta ehdotti [9]), että laulunopettajan palkka, joka siihen asti oli ollut 1,000 markkaa, toistaiseksi, kunnes kansakouluille oli vahvistettu uusi palkkaussääntö, suoritettaisiin korotettuna 1,500 markkaan vuodelta. Valtuusto otti kuitenkin tämän erikoiskysymyksen käsiteltäväkseen vasta valiokunnan myöhemmin koko palkkakysymyksestä antaman mietinnön [10]) yhteydessä. Tässä valiokunta huomautti, että opettaja-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — [2]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 1 §. — [3]) Paitsi kannantaprosentteja. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. kesäk. 8 §. — [5]) Ks. s. 274. — [6]) Ks. s. 195. — [7]) Ks. s. 274. — [8]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 7 §. — [9]) S:n 26 p. helmik. 1 §. — [10]) Valt. pain. asiakirj. n:o 6.

kunnan palkankorotusanomus epäilemättä oli erittäin varteenotettava ja ettei sen vaatimuksiakaan voinut pitää kohtuuttomina. Ottaen huomioon kunnan rajoitetut varat valiokunta kuitenkin katsoi välttämättömäksi puolestaan ehdottaa palkkain vähäisempää korottamista. Yläkansakoulun opettajan palkka olisi siten korotettava 1,800 markasta 2,000:een, yläkansakoulun opettajattaren 1,300 markasta 1,500:aan ja alakansakoulun opettajattaren palkka 1,100 markasta 1,200:aan, ja vakinaisten ja avustavien opettajain tai opettajattarien välillä ei olisi tehtävä eroitusta. Nämä palkat olisi maksettava yhtenä eränä eikä, kuten siihen asti, eri nimikkeiltä, ja vahvistetut prosenttilisäykset 5, 10, 15, 20 ja 25 vuoden palveluksesta laskettava koko palkkamäärästä. Laulunopettajan ja laulunopettajattaren suhteen valiokunta edellistä koskevasta aikaisemmasta ehdotuksestaan luopuen ehdotti, että heidät palkattaisiin viikkotuntien mukaan siten, että laulunopettajalle maksettaisiin 62: 50 markkaa ja laulunopettajattarelle 50 markkaa kultakin lukuvuoden viikkotunnilta. Nämä palkkiot olisi maksettava jo syyslukukaudelta 1877, mutta muut ehdotetut korotukset vuoden 1878 alusta, kuitenkin siten, että virkaajan perusteella maksettavat korotukset mainittuna vuonna oli laskettava prosentein entisestä palkasta. Kaikkia uusia palkkoja ja palkkioita oli sitäpaitsi pidettävä väliaikaisina, kunnes ne oli säädettyä järjestystä noudattaen vahvistettu uudessa kansakouluohjesäännössä. Lopuksi valiokunta yhtyi kansakoulujohtokunnan ehdotukseen, että johtokunnan taloudenhoitajan vuosipalkka korotettaisiin 600 markasta 1,000:een ja johtokunnan sihteerin palkka 250 markasta 400:aan vuoden 1878 alusta lukien.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan ehdotuksen sen kaikilta osilta.

Kansakoulujen henkilökunnan uusi palkkaussääntö. Valiokunta, jonka kaupunginvaltuusto vuonna 1876 oli asettanut [2]) tarkastamaan kaupungin kansakoulujen ohjesääntöä, esitti [3]) vuonna 1878 antamassaan mietinnössä [4]) m. m. myöskin ehdotuksen mainittujen koulujen opettajiston ja muun henkilökunnan uudeksi palkkaussäännöksi. Asiaa ei ratkaistu [5]) kertomusvuoden kuluessa.

Lahjapalkkio kirjastonhoitaja C. A. Grönebergille. Kansankirjaston ja lukusalin johtokunnan esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi [6]) mainitun kirjaston eroavalle kirjastonhoitajalle C. A. Grönebergille 200 markan lahjapalkkion.

Kansankirjaston vahtimestarin palkankorotus. Kansankirjaston ja lukusalin johtokunnan esitykseen [7]) laitoksen vahtimestarin palkan rahana suoritettavan osan korottamisesta 120 markasta 280 markkaan vuodelta kaupunginvaltuusto myöntyi [8]) vuoden 1879 talousarviota käsiteltäessä.

V. t. kaupungininsinöörin C. Reuterin palkanlisäys. Käsiteltäessä eräiden ennakkoerien poistamista [9]) kaupungin tileistä rahatoimikamari ilmoitti katsoneensa tarpeelliseksi määrätä v. t. kaupungininsinöörille C. Reuterille myöskin vuoden 1877 maalis-, huhti- ja toukokuulta maksettavaksi sen 200 markan lisäpalkkion kuukaudelta, jonka kaupunginvaltuusto oli myöntänyt [10]) hänelle seuraavan kesäkuun 1 p:stä lukien, kunnes kaupungininsinöörinvirka täytettiin vakinaisesti. Lähetettyään [11]) tämän asian ensiksi mainittua kysymystä käsittelemään asetettuun valiokuntaan [9]) valtuusto sen mietinnössään [12])

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. 1 §. — [2]) Ks. s. 195. — [3]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 1 §. — [4]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — [5]) Ks. s. 408. — [6]) Valt. pöytäk. 28 p. kesäk. 12 §. — [7]) S:n 18 p. jouluk. 12 §. — [8]) S:n 28 p. jouluk. 1 §. — [9]) Ks. s. 374. — [10]) Ks. s. 275. — [11]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 17 §. — [12]) Valt. pain. asiakirj. n:o 7.

esittämän ehdotuksen mukaisesti päätti [1]) hyväksyä kamarin toimenpiteen, mutta samalla huomauttaa kamarille, että se tässä asiassa oli ylittänyt toimivaltansa.

V. t. kaupunginpuutarhurin L. A. Jernströmin palkankorotus. V. t. kaupunginpuutarhurin L. A. Jernströmin rahatoimikamarille esittämän ja kamarin puoltaman anomuksen, että hänen palkkansa korotettaisiin 1,800 markasta 3,600 markkaan vuodelta, kaupunginvaltuusto lähetti [2]) talousarviovaliokuntaan. Tämän talousarviomietinnössään [3]) esittämän ehdotuksen mukaisesti valtuusto vuoden 1879 talousarviota järjesteltäessä päätti [4]) korottaa v. t. kaupunginpuutarhuri Jernströmin vuosipalkan 3,000 markkaan mainitun vuoden alusta lukien, kunnes asiasta toisin määrättiin.

Majoituslautakunnan puheenjohtajan palkkio ja sihteerin palkkionkorotus. Majoituskomitea, joka uuden johtosääntönsä vahvistamisen [5]) jälkeen oli nimitetty majoituslautakunnaksi, oli vuonna 1877 tätä johtosääntöä koskevan kysymyksen [6]) yhteydessä anonut kaupunginvaltuustolta, että sen puheenjohtajalle myönnettäisiin 2,000 markan vuosipalkkio ja sen sihteerin palkkio korotettaisiin 600 markasta 1,000 markkaan vuodelta. Komitean johtosääntöehdotusta tarkastamaan asetetun valiokunnan [5]) puollettua [7]) tätä esitystä siten, että sekä puheenjohtajan palkkio että sihteerin palkkionkorotus maksettaisiin kesäkuun 1 p:stä 1877, valtuusto vuonna 1878 myöntyi [8]) esitykseen sellaisin muutoksin, että palkkiot oli maksettava ehdotetun suuruisina viimeksi mainitun vuoden tammikuun 1 p:stä lukien.

Majoituslautakunnan sihteerin palkkion lisäkorotus. Majoituslautakunnan esityksen [9]) lautakunnan sihteerin ja kielenkääntäjän palkkioitten korottamisesta, edellisen 1,000 markasta 1,600:aan ja jälkimmäisen 400 markasta 500:aan vuodelta, kaupunginvaltuusto ratkaisi [10]) vuoden 1879 talousarvion järjestelyssä myöntäen lautakunnan sihteerille ehdotetun korotuksen vuoden 1879 alusta lukien toistaiseksi ja kunnes toisin määrättiin, jota vastoin ehdotus kielenkääntäjän palkkion korottamisesta hylättiin.

V. t. oikeusraatimiesten viransijaisuuspalkkiot. Yhteisen maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi [11]) oikeusraatimies C. J. Tammelinin kuoleman johdosta avoimeksi joutuneen maistraatin ja raastuvanoikeuden oikeusraatimiehenviran hoitamisesta 200 markan palkkion kuukaudelta, kunnes virka vakinaisesti täytettiin.

Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto niinikään myönsi [12]) varatuomari, lakitieteenkandidaatti E. Öhmanille, joka oli määrätty toistaiseksi hoitamaan oikeusraatimies J. F. Gaddin tultua nimitetyksi oikeuspormestariksi avoimeksi joutunutta raastuvanoikeuden ja maistraatin oikeusraatimiehenvirkaa, 200 markan kuukausipalkkion heinäkuun 1 p:stä lukien.

Kaupunginvankilan ruoanpito. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi [13]) raatihuoneen vahtimestarille G. H. Bäckströmille hänelle vankitaksan mukaan kuuluvien muonarahain lisäksi 120 markan vuotuisen korvauksen kaupunginvankilan ruoanpidosta.

Merikoulun opettajain vuokrarahat. Kaupunginvaltuuston evättyä merikoulun johtokunnan esityksen, joka koski vuokrarahain myöntämistä mainitun koulun johtajalle, kauppalaivankapteeni L. Krogiukselle, ja saman koulun

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. huhtik. 1 §. — [2]) S:n 29 p. marrask. 12 §. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [4]) Valt. pöytäk. 27 p. jouluk. 6 §. — [5]) Ks. s. 400. — [6]) Ks. s. 304. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18 v:lta 1877. — [8]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 1 §. — [9]) S:n 18 p. jouluk. 3 §. — [10]) S:n 28 p. jouluk. 1 §. — [11]) S:n 11 p. tammik. 18 §. — [12]) S:n 23 p. elok. 18 §. — [13]) S:n 12 p. maalisk. 7 §.

toiselle opettajalle, kauppalaivankapteeni J. A. Pontanille, ja läänin kuvernöörin vahvistettua tämän valtuuston päätöksen koulun johtokunta oli senaattiin valittanut mainitusta kuvernöörin päätöksestä, minkä johdosta valtuusto vuonna 1876 oli antanut [1]) senaatille vaaditun selvityksen asiasta. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [2]) senaatin vuonna 1877 hylänneen valituksen.

Vapautus poissaolosakosta. Sen johdosta, että vtt Kihlman ja Ignatius, jotka estettä ilmoittamatta olivat olleet poissa joistakin kaupunginvaltuuston kokouksista vuonna 1877, olivat jättäneet säädetyt poissaolosakot maksamatta selittäen, että he näissä tilaisuuksissa olivat olleet kiinni valtiopäivätehtävissä, puheenjohtaja alisti valtuuston ratkaistavaksi, halusiko valtuusto tämän jälkeenpäin tehdyn ilmoituksen perusteella vapauttaa mainitut valtuusmiehet heidän maksettavakseen pannuista sakoista. Valtuusto päätti [3]) olla myöntämättä vttlle Kihlmanille ja Ignatiukselle mitään helpotusta kyseisten sakkojen suhteen.

Luontoismajoituksen rahakorvaus. Majoituslautakunta antoi kaupunginvaltuuston tutkittavaksi ja hyväksyttäväksi laatimansa ehdotuksen niiksi rahakorvauksiksi, joita kaupunkiin sijoitetun sotaväen kesäkuun 1 p:stä 1878 samaan päivään vuonna 1879 tuli saada nauttia asunnon ja muiden luontoisetujen sijasta. Ehdotuksen, joka sisälsi samat korvausmäärät kuin lähinnä edellisenä vuokravuotena, valtuusto hyväksyi [4]) sen kaikilta osilta.

Alennuksen myöntäminen vedenkulutusmaksuista. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto valtuutti [5]) lautakunnan v. t. vesijohtohallituksena myöntämään työväenasuntojen ja niihin verrattavien rakennusryhmien vedenkulutusmaksuista alennusta enintään neljännen osan vahvistetun taksan mukaisista määristä.

Valtion ja yliopiston osanotto palolaitoksen ylläpitokustannuksiin. Maistraatti antoi kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, olisiko yliopiston maksettavaksi määrättävä avustusta palolaitoksen ylläpitokustannuksiin ja samanlaista avustusta pyydettävä valtiolta sen kaupungissa olevien rakennusten perusteella, aluksi vuosilta 1875, 1876 ja 1877 yhdellä kertaa ja sen jälkeen vuosittain palojärjestyksessä vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Rahatoimikamari, jolta valtuusto ensiksi pyysi [6]) lausunnon asiasta, huomautti, että mainittujen avustusmäärien edellä mainituilta kolmelta vuodelta tuli olla samat kuin vuodelta 1874 ja lääninrahastosta tilattavan määrän yhteensä 12,955: 80 markkaa, ja ehdotti sen ohessa, että asianomaiseen paikkaan tehtäisiin anomus, että yleisistä varoista palolaitoksen ylläpitämiseksi suoritettava avustus vastaiseksi määrättäisiin samalla tavalla kuin valtion osuus kaupungin katuvalaistuskustannuksista, missä tapauksessa mainitun avustuksen vuodesta 1878 lähtien tulisi olla vähintään 6,000 markkaa vuodelta. — Sen jälkeen valtuusto lähetti [7]) asian valiokuntaan, jonka tuli laatia ehdotukset asianomaisille viranomaisille asiasta annettaviksi esityksiksi ja johon valittiin [8]) vtt Forsman, F. Krogius ja Schauman.

Mietinnössään [9]) valiokunta valtion ja yliopiston palolaitosta varten vuosilta 1875, 1876 ja 1877 suoritettavien avustusten suhteen yhtyi rahatoimikamarin mielipiteeseen, että nämä oli säädettyä järjestystä noudattaen suoritettava samoin määrin kuin vuodelta 1874. Yliopiston maksettavaksi mainituilta vuosilta pantavaa avustusta, jonka määrä oli 585 markkaa vuodelta eli

---

[1]) Ks. s. 157. — [2]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 9 §. — [3]) S:n 14 p. toukok. 22 §. — [4]) S:n 26 p. helmik. 9 §. — [5]) S:n 18 p. kesäk. 11 §. — [6]) S:n 12 p. maalisk. 5 §. — [7]) S:n 16 p. huhtik. 14 §. — [8]) S:n s:n 23 §. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 11.

yhteensä 1,755 markkaa, ei kuitenkaan ollut tilattava lääninrahastosta, vaan se oli kannettava suoraan yliopistolta, jota vastoin kamarin oli lääninrahastosta tilattava valtion avustus samoilta vuosilta, 3,733: 60 markkaa vuodelta eli yhteensä 11,200: 80 markkaa. Kuluvan vuoden ja vastaisten avustusten suhteen valiokunta esitti valtuustolle ehdotuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen tehtäväksi esitykseksi. Siinä lausuttiin ensiksi, että palolaitoksen ylläpitokustannuksista aikaisemmin maaliskuun 18 p:nä 1856 annetun keisarillisen kirjeen ja tammikuun 22 p:nä 1869 vahvistetun palojärjestyksen nojalla olivat suorittaneet: a) koko porvaristo ja elinkeinonharjoittajat kolmanneksen palolaitoksen vuotuisten kustannusten määrästä ja b) jäljellä olevan määrän osin valtio erinäisten palolaitoksen alueella sijaitsevien rakennusten puolesta niille tässä tarkoituksessa määrätyn arvon mukaisesti, osin myöskin kaikki muut samalla alueella olevat rakennetut talot ja tontit sekä laitokset ja varastosuojat verotusarvonsa mukaisesti, kuuluipa niiden omistus- tai hallintaoikeus sitten kaupungille, julkisille viranomaisille ja laitoksille tai yksityisille henkilöille. Vuonna 1875 tapahtuneen kunnallishallinnon toimeenpanon jälkeen taksoitus- ja tutkijaviranomaiset olivat määränneet valtiolle veroäyrejä sen kaupungissa olevista taloista ja rakennuksista, minkä johdosta silloin ei ollut syytä kantaa tähän tarkoitukseen erityistä avustusmaksua valtiolta. Mutta sen jälkeen kun valtio sittemmin oli vapautettu [1]) mainituista veroista ja oli selitetty että se oli vastedes vapautettava taksoituksesta, oli osoittautunut kunnalle välttämättömäksi koettaa samojen perusteiden mukaisesti kuin aikaisemmin saada avustusta valtiolta palolaitoksen ylläpitämiseen, koska valtion rakennukset muutoin aivan vastoin siihenastista asiaintilaa kokonaan välttyisivät osallisuudesta mainittuihin ylläpitokustannuksiin. Koska edelleen ei enää vaadittu kaupungissa olevien rakennusten arviointia yksityisten talojen palolaitoksen ylläpitoavustuksen määräämiseksi eikä niinmuodoin valtion ja muiden kaupungissa olevien rakennusten varma keskinäinen vertaileminen enää ollut mahdollinen, oli välttämätöntä vahvistaa uudet perusteet sen avustusmäärän vahvistamiselle, jolla valtion oli osallistuttava palolaitoksen kustannuksiin. Tällöin oli jatkuvasti ensi sijassa otettava huomioon valtion ja muiden kiinteistöjen välinen suhde. Vuoden 1875 kunnallistaksoitus katuvalaistuskustannuksiin saatavaa valtionapua [2]) koskevan kysymyksen yhteydessä hankittujen tietojen täydentämänä osoitti, että kaikkien kaupungissa olevien valtion rakennusten taksoitusarvo ilman erehdyksen vaaraa voitiin laskea kahdeksanneksi tai vähintäänkin kymmenenneksi osaksi muiden sikäläisten talojen vastaavasta arvosta. Viitaten siihen, että palolaitoksen aiheuttamat menot viitenä viime vuotena olivat keskimäärin nousseet 70,045: 82 markkaan vuodelta ja osoittivat jyrkästi nousevaa suuntaa, mutta että määrättynä murto-osana mainituista menoista suoritettavaa valtionavustusta päättäen valtuuston katuvalaistuskysymyksessä esittämää anomusta koskevasta välipäätöksestä [2]) tuskin oli syytä odottaa, valiokunta päätti esityksensä, mikäli se koski valtion suoritettavaa osaa palolaitoksen kustannuksista, anomukseen, että Hänen Keisarillinen Majesteettinsa julistaisi, että valtio vuodelta 1878 ja toistaiseksi vuosittain ottaisi 7,000 markalla osaa kaupungin palolaitoksen kustannuksiin. — Yliopiston palolaitosta varten suoritettavan avustuksen suhteen valiokunta ehdotti, että tämän avustuksen määräämiseksi taksoituslautakunta vuodesta 1878 lähtien vuosittain saisi määrätä veroäyrejä palolaitoksen alueella oleville yliopiston rakennuksille,

[1]) Ks. s. 270. — [2]) Ks. s. 292.

minkä jälkeen avustus laskettaisiin näiden talojen veroäyrien ja muiden kiinteistöveroäyrien lukumääräin välisen suhteen nojalla.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan esittämät ehdotukset, paitsi mikäli esitys koski yliopiston avustusta palolaitoksen ylläpitämiseksi. Tämä osa palautettiin [1]) valiokuntaan laadittavaksi uudestaan siihen suuntaan, että yliopistokin velvoitettaisiin vuosittain suorittamaan kiinteä rahamäärä palolaitosta varten. Valiokunnan sen jälkeen laadittua esityksen uudestaan ehdottaen, että yliopisto vuodesta 1878 alkaen toistaiseksi 1,700 markalla vuosittain ottaisi osaa kaupungin palolaitoksen ylläpitokustannuksiin, valtuusto hyväksyi [2]) esityksen tältäkin osalta.

Myöhemmin ilmoitettiin maistraatin välityksellä, että senaatti erään muotovirheen takia ei ollut ottanut kaupunginvaltuuston asiasta lähettämää kirjelmää tutkittavakseen. Tämän johdosta valtuusto päätti [3]) uudistaa esityksensä säädettyä järjestystä noudattaen.

Asiasta ei vuoden varrella annettu päätöstä.

Kansakoulujen valtionavun korottaminen. Vtn Borgin vuoden 1878 talousarvion käsittelyssä tekemän, mutta silloin pöydälle pannun [4]) ehdotuksen, että kaupungin kansakoulujen valtionapua anottaisiin korotettavaksi, kaupunginvaltuusto lähetti [5]) aikaisemmin kansakouluohjesääntöä uudistamaan asetettuun valiokuntaan [6]), jonka tuli hankkia selvitys kaupungin kansakoululaitoksen laajentumisesta valtionavun määrän vahvistamisen jälkeen. Tämän johdosta antamassaan lausunnossa valiokunta hankitun tilastoaineiston nojalla ehdotti, että valtuusto anoisi valtionavun korottamista sen silloisesta määrästä, 16,000 markasta, 26,000 markkaan vuoden 1878 alusta lukien, ja oheenliitti tässä tarkoituksessa ehdotuksen perustelluksi, Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen asiasta tehtäväksi anomukseksi. Valtuusto hyväksyi [7]) valiokunnan ehdotuksen sellaisenaan.

Myöhemmin ilmoitettiin [8]) kaupunginvaltuustolle tiedoksi, että senaatti myöntyen valtuuston anomukseen oli myöntänyt kansakoulusuostuntavaroista 10,000 markan suuruisen vuotuisen lisämäärärahan kaupungin kansakoulujen ylläpitoa varten suoritettavaksi mainitusta ajankohdasta lähtien.

Huoneiden vuokraaminen matkustaville sotilashenkilöille. Majoituslautakunta ilmoitti vuokravuodeksi 1878—1879 samoin ehdoin kuin aikaisemmin tehneensä leskirouva M. Kleinehn kanssa sopimuksen huoneiden vuokraamisesta kaupunkiin saapuville matkustaville sotilashenkilöille. Ilmoitus ei antanut [9]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Tilapäisen sotilasmajoituksen aiheuttamia toimenpiteitä. Suomessa olevien joukkojen esikuntapäällikön pyydettyä läänin kuvernööriltä tietoa siitä, miten suurehko määrä täydennysmiehistöä mahdollisen liikekannallepanon sattuessa voitaisiin majoittaa kaupunkiin, kuvernööri neuvoteltuaan senaatin sotilasasiain toimituskunnan päällikön, sotilaslaitoksen rakennusten intendentin ja kaupungin majoituslautakunnan puheenjohtajan kanssa oli laatinut puheena olevasta asiasta ehdotuksen. Tämän mukaan sijoitettaisiin se 800 miehen vahvuinen linnoituspataljoona, joka huolehtisi kaupungin vartioinnista, uuteen kaartin maneesiin sekä muusta miehistöstä, n. 3,000 miehestä, jotka n. 21 vuorokauden aikana liikekannallepanon jälkeen yhdellä kertaa oleskelisivat kaupungissa asestettavana ja varustettavana, 500 miestä kaartin

---

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 2 §. — [2]) S:n 18 p. kesäk. 2 §. — [3]) S:n 29 p. lokak. 7 §. — [4]) Ks. s. 300. — [5]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 7 §. — [6]) Ks. s. 195. — [7]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. 2 §. — [8]) S:n 18 p. kesäk. 5 §. — [9]) S:n 26 p. helmik. 10 §.

kasarmin itäiseen kylkirakennukseen, 130 miestä santarmimaneesiin ja 100 miestä Katajanokan maneesiin, kun taas muu miehistö, jonka miesluku eräinä päivinä saattoi nousta lähes 4,000 mieheen, noudattaen voimassa olevaa majoitusohjesääntöä sijoitettaisiin kaupungissa oleviin yksityisiin taloihin. Saattaen luottamuksellisessa käsikirjeessä tämän ehdotuksen kaupunginvaltuuston puheenjohtajan tietoon kuvernööri pyysi, että puheenjohtaja mikäli mahdollista välttäen julkisuutta hankkisi valtuuston suostumuksen tilapäisten vajain rakentamiseen komppaniankeittiöille Tähtitorninvuorelle uuden maneesin luo, Elisabetintorille ja Katajanokalle, osoittaisi varastopaikan arviolta 1,000 halkosyltä varten, kernaimmin Kampinmalmin läheisyydestä, sekä antaisi majoituslautakunnalle määräyksen, että sen tuli kiireisesti laatia ehdotus 2,500—4,000 miehen majoittamisesta yksityisiin taloihin n. 21 vuorokauden ajaksi.

Asiaa esiteltäessä, jolloin samalla ilmoitettiin, että kuvernööri oli suullisesti kehoittanut puheenjohtajaa valtuustolta tiedustelemaan, voitiinko Katajanokalla oleva n. s. Walleenin tontti luovuttaa sotilaallisiin tarpeisiin, valtuusto päätti [1]):

luovuttaa tilapäisten vajain rakentamiseksi komppaniankeittiöille paikat Tähtitorninvuorelta kaartin maneesin luota sekä Katajanokalta edellyttäen, että keittiöt rakennettiin ja niitä käytettiin siten, etteivät ne aiheuttaneet tulenvaaraa lähellä oleville rakennuksille;

evätä ehdotuksen paikan osoittamisesta samaan tarkoitukseen Elisabetintorilta huomauttaen, että santarmimaneesiin sijoitettavan pienen joukon ruokinta ilman mainittavaa hankaluutta tuntui olevan järjestettävissä toisin;

luovuttaa arviolta 1,000 halkosylen varastopaikaksi tarvittavan osan Kampinmalmin läheisyydessä, uusien työväenasuntojen ja Leppäsuon huvilan välillä olevaa käyttämätöntä aluetta määräten, että halot tulenvaaran välttämiseksi oli pinottava mahdollisimman kauas lähellä olevista rakennuksista;

antaa majoituslautakunnalle tehtäväksi laatia ja antaa valtuustolle ehdotuksen niistä perusteista ja siitä tavasta, joita oli noudatettava majoitettaessa n. 2,500 à 4,000 miestä yksityisiin taloihin n. 21 vuorokauden ajaksi; sekä

pyytää n. s. Walleenin tontin käyttömahdollisuuksista lausunnon rahatoimikamarilta, jonka sen ohessa tuli ilmoittaa valtuustolle, oliko kaupungilla siihen aikaan Katajanokalla muuta paikkaa käytettävänään.

Sen ohessa kaupunginvaltuusto päätti antaa puheenjohtajalle tehtäväksi suullisesti huomauttaa kuvernöörille, että valtuuston mielestä oli suotavaa ja välttämätöntä, että siitä julkisuutta karttavasta muodosta, jota oli alettu noudattaa asian valmistelussa, luovuttaisiin ja kuvernööri sen sijaan valtuuttaisi maistraatin tai jonkin muun viranomaisen ilmoittamaan, että suurehko majoitus oli odotettavissa, ja siten tekemään kaupungin väestölle mahdolliseksi ajoissa ryhtyä tarpeellisiin valmistaviin toimenpiteihin.

Majoituslautakunnan sen jälkeen lähetettyä kaupunginvaltuustolle ehdotuksen yksityistaloihin tapahtuvan majoituksen perusteista ja siinä noudatettavasta menettelystä sekä summittaisen luettelon liikekannallepanon sattuessa kaupunkiin majoitettavasta miehistöstä ja taulukon, josta ilmenivät ne talot, jotka vuoden 1877 taksoitusluettelon mukaan oli taksoitettu neljästä tai useammasta veroäyristä, valtuusto päätti [2]) lautakunnan ehdotuksen mukaisesti:

---

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 21 §. — [2]) S:n 16 p. huhtik. 8 §.

1) että vuoden 1877 taksoitusluettelo oli pantava majoituksen pohjaksi, jolloin talot, joilla oli neljä veroäyriä tai enemmän, velvoitettaisiin majoittamaan yksi miehistöön kuuluva henkilö kahta veroäyriä kohden tai yksi yliupseeri kymmentä veroäyriä kohden tai myöskin yksi esikuntaupseeri kahtakymmentä veroäyriä kohden, mutta talot, jotka oli taksoitettu vähemmästä kuin neljästä veroäyristä, vapautettaisiin kokonaan luontoismajoituksesta, kuitenkin siten, että majoitus 3 à 4 liikekannallepanopäivänä todennäköisesti tuli olemaan jonkin verran suurempi eli n. 3 à 4 miestä viittä veroäyriä kohden;

2) että kaupunki, koska edellä mainittu miehistö oli tarkoitettu neljän eri kantajoukon, nim. kolmen Viaporin linnoituksen jalkaväkipataljoonan ja 89:nnen Bjälomorin jalkaväkirykmentin täydentämiseksi, jaettaisiin neljään majoituspiiriin, joiden alueella kaikki talot, mikäli mahdollista vuorojärjestyksessä, saisivat majoitusta;

3) valtuuttaa majoituslautakunnan siinä tapauksessa, että majoitus pantiin toimeen, jokaisessa majoituspiirissä sopimaan yhden tai kahden piirin oloja tuntevan ja venäjänkieltä jonkin verran taitavan henkilön kanssa siitä, että nämä kohtuullisesta korvauksesta, jonka valtuusto myöhemmin lautakunnan ehdotuksen mukaan vahvistaisi, avustaisivat lautakuntaa upseerien ja miehistön jakamisessa talojen kesken sekä lähinnä huolehtisivat majoituksen valvonnasta ja tarkastuksesta;

4) että majoituslautakunta valmistaisi talonomistajia mahdollisesti tulossa olevaan majoitukseen ja mahdollisuuksien mukaan antaisi heidän itsensä valita, halusivatko he majoittaa upseereja vai miehistöä; sekä

5) että majoituslautakunnassa oli tästä majoituksesta pidettävä erityistä päiväkirjaa, johon merkittäisiin kuhunkin taloon majoitettujen sotilasvirkakuntaan kuuluvien henkilöiden lukumäärä sekä majoituksen kestämisaika, mitä työtä varten lautakunta aikanaan sai ottaa tarpeellisen kirjuriapulaisen.

Samalla kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin lähetettyä toimitettuun katselmukseen perustuvan selvityksen sekä lausunnon Katajanokalla olevasta n. s. Walleenin tontista päätti [1]) hyväksyen kamarin ehdotuksen ilmoittaa kuvernöörille, että tämä tontti oli vuokrattu yksityiselle henkilölle ja että sille oli varastoitu suurehko määrä lankkuja, joiden kuljettaminen toiseen paikkaan tulisi kalliiksi, mutta että kyseiseen tarkoitukseen voitiin luovuttaa aitauksen ympäröimien Suomen meriekipaasin rakennusten eteläpuolella oleva käyttämätön paikka, jolle vei hyvä tie sen tontin yli, jolla mainitut rakennukset sijaitsivat ja jolla meren puolella oli maihinlaskusilta.

Myöhemmin maistraatti kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä lausui, että koska majoitusrasitus siihen aikaan oli koko kunnan kannettava, valtuuston päättämää luontoismajoitusta ei voitu panna toimeen toisin kuin kunnan laskuun ja siis varaamalla talonomistajille oikeus, jos he sitä vaativat, vastedes saada korvatuksi ne kustannukset, jotka heille majoituksesta koituivat yli taksoitettujen raha-avustusten. Maistraatti anoi senvuoksi, että valtuusto lisäykseksi päätökseensä, joka muuten talonomistajain oikeutta loukkaavana ei ollut täysin laillinen, julistaisi, että kunta, mikäli sitä haluttiin, suorittaisi talonomistajille korvauksen kyseisestä pakollisesta luontoissuorituksesta. Tämän johdosta valtuusto päätti [2]) ilmoittaa maistraatille, että sen päätöksen 5:nnen kohdan tarkoituksena juuri oli ollut tehdä mahdolli-

[1]) Valt. pöytäk. 16 p. huhtik. 11 §. — [2]) S:n 14 p. toukok. 11 §.

seksi asetusten edellyttämä välien suoritus toisaalta majoitusta varten huoneita luovuttavien talonomistajain, toisaalta majoituskustannusten suorittamiseen velvollisten kunnan jäsenten välillä, mutta että valtuusto ei ollut katsonut tarpeelliseksi erityisesti päättää, että se, mitä laki tässä suhteessa määräsi, oli otettava huomioon, koska tämä oli itsestäänkin selvää.

Majoitusasiassa annetun päätöksen aiheuttama valitus. Majoituslautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [1]) anoa korkean asianomaisesta paikasta muutosta läänin kuvernöörin julistamaan päätökseen, jolla lautakunta oli velvoitettu antamaan esikuntakapteeni Nagajeffin perheelle majoitusetuja. Valituksen tekeminen annettiin rahatoimikamarin tehtäväksi.

Poliisikamarin toimituskirjat. Vuoden 1879 talousarvion järjestelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto talousarviovaliokunnan ehdotuksesta [2]) päätti [3]) antaa rahatoimikamarille määräyksen, ettei varoja ollut määrättävä maksettavaksi poliisikamarin venäjänkielisiä toimituskirjoja varten, koska eräs vanha säännös, joka koski määrärahain myöntämistä tähän tarkoitukseen, oli lakannut olemasta voimassa, kun poliisilaitokselle oli vahvistettu uusi rahasääntö.

Kaluston hankkiminen kuumesairaalaan. Terveyslautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi [4]) lautakunnalle 1,732 markan määrärahan uuden kaluston hankkimiseksi kuumesairaalaan, kuitenkin lausuen, että määrärahasta oli käytettävä ainoastaan ehdottomasti tarpeellinen osa.

Kuumesairaalan sairassijain lisääminen. Terveyslautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto valtuutti [1]) lautakunnan heinäkuun 1 p:stä lukien perustamaan kaupungin vakinaiseen kuumesairaalaan 12 ja kesän ajaksi enintään 16 uutta sairassijaa sekä myönsi tämän johdosta lisääntyneihin sairaalan käyttökustannuksiin 3,568 markan lisämäärärahan.

Pyhäkoulun avustaminen. Pyhäkoulun johtokunnan anottua 691: 26 markan avustusta, jotta koulua voitaisiin ylläpitää vuoden 1878 jälkipuoliskolla, ja 2,010 markan avustusta vuodeksi 1879 kaupunginvaltuusto, ennenkuin asian johdosta ryhdyttiin muihin toimenpiteihin, kehoitti [5]) johtokuntaa antamaan valtuustolle tarkempia tietoja koulun järjestysmuodosta, opetussuunnitelmasta ja taloudesta. Saatuaan nämä tiedot valtuusto päätti [6]):

kuluvaa vuotta varten myöntää pyhäkoululle 691: 26 markan suuruisen kunnallisen avustuksen;

erityisesti korostaen sen seikan suotavuutta, että pyhäkoulun toiminta jatkuisi, kunnes maan pyhä- ja iltakoulujen suunniteltu uudelleenjärjestely oli toteutettu, anoa Hänen Keisarilliselta Majesteetiltaan 2,010 markan suuruista vuotuista lisäavustusta yleisistä varoista koulun voimassapitoon; sekä

kehoittaa pyhäkoulun johtokuntaa vuosittain antamaan valtuustolle kertomuksen koulun toiminnasta.

Venäläisen kansakoulun avustaminen. Kreikkalais-venäläisen seurakunnan kirkkoneuvosto oli maistraatilta anonut vähintään 1,500 markan suuruista vuotuista avustusta koulutarpeiden hankkimiseen seurakunnan kansakoululle ja tämän koulun muiden kustannusten suorittamiseen. Anomuskirjelmässä huomautettiin m. m., että koulu, joka oli perustettu yksityisin varoin vuonna 1861 tarjotakseen alkuopetusta seurakunnan lapsille ja myöhemmin muodostettu kaksiosastoiseksi kansakouluksi eri mies- ja naisosastoin, vuoteen 1871 saakka oli ollut seurakunnan papiston valvonnan alainen ja toiminut seurakunnan jäsenten vapaaehtoisten avustusten varassa, mutta sen

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 17 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [3]) Valt. pöytäk. 27 p. jouluk. 6 §. — [4]) S:n 28 p. kesäk. 8 §. — [5]) S:n 17 p. syysk. 2 §. — [6]) S:n 29 p. lokak. 18 §.

jälkeen se venäläisen alku- ja kansakoulun nimisenä oli alistettu Aleksanterinkymnaasin valvontaan ja ylläpidetty tämän opetuslaitoksen varoin lukuun ottamatta kaupungin vuosiksi 1871, 1872 ja 1873 myöntämää 1,000 markan vuosiavustusta. Maistraatin annettua asian kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi tämä lähetti [1]) sen valiokuntaan [2]), joka vuonna 1876 oli asetettu laatimaan kaupungin kansakoulujen uuden ohjesäännön ehdotusta.

Tämän valiokunnan sen johdosta antamassaan lausunnossa esittämän ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto katsoen siihen, että kyseinen koulu ei järjestysmuotonsa eikä valvontansakaan puolesta täyttänyt niitä ehtoja, jotka säädettiin toukokuun 11 p:nä 1866 annetussa maan kansakoululaitosta koskevassa asetuksessa, päätti [3]) evätä kirkkoneuvoston anomuksen, mutta samalla kehoittaa kansakoulujohtokuntaa, jos useita ainoastaan venäjänkielentaitoisia oppilaita, joilla oli oikeus opetuksen saamiseen kunnalta, ilmoitettiin pyrkijöiksi kaupungin kansakouluihin, antamaan tästä tiedon valtuustolle sekä samalla ehdottamaan, mihin toimenpiteihin kunnan sen johdosta tulisi ryhtyä.

Avustuksen myöntäminen kansantajuisia esitelmiä varten. Suomalainen nuija nimisen ylioppilasyhdistyksen anomuksen saada avustusta kansantajuista esitelmätoimintaansa varten kaupunginvaltuusto epäsi [4]).

Ennakkomaksu Osakeyhtiö Neptunille. Osakeyhtiö Neptunin anomuksesta ja vesijohtotöiden valvontalautakunnan puoltolauseen mukaisesti kaupunginvaltuusto myönsi [5]) mainitulle yhtiölle kaupungin vesijohtotöiden urakkasumman vielä maksamatta olevasta osasta 20,000 markan ennakon 6 %:n koroin ja maksettavaksi takaisin siten, että yhtiön suorittamistaan töistä kuukausittain antamien laskujen määrästä kulloinkin oli vähennettävä pyöreä summa, joka vastasi n. 30 % ynnä kertyneitä korkoja, kunnes ennakkomäärä oli kokonaan maksettu.

Kaupungin ja Osakeyhtiö Neptunin välinen riitakysymys. Vesijohtotöiden valvontalautakunta ilmoitti, että lautakunta neuvoteltuaan Osakeyhtiö Neptunin asiamiehen, insinööri R. Huberin kanssa yhtiön kanssa vesijohtotöiden loppuunsuorittamisesta tehdyn sopimuksen 4 §:n [6]) mukaisesti oli tehnyt päätöksen putkijohdon supistamisesta siten, että joitakin toistaiseksi suhteellisen tarpeettomia johdon osia, yhteensä n. 1,710 pituusjalkaa, jätettäisiin rakentamatta. Vaikka putkiverkon vaatimat louhimistyöt siten alkujaan arvioiduista 11,000 pituusjalasta olivat vähentyneet n. 9,290 pituusjalkaan, oli sittemmin osoittautunut, että kustannusarvioon merkitty louhimismäärä oli ollut liian vähäiseksi arvioitu ja että yhtiön suoritettua koko viimeksi mainitun määrän louhimistyötä ja saatua siitä korvauksen tätä työtä vielä oli suoritettava lähes 1,500 pituusjalkaa, jotta vesijohto tulisi sopimuksessa edellytettyyn kuntoon. Koska kuitenkin Osakeyhtiö Neptun, joka sopimuksen mukaan oli velvollinen toimittamaan siten tosiasiallisesti jäljellä olevat louhimistyöt saamatta niistä työn edistyessä maksua, oli ilmoittanut, että tämä oli sille mahdotonta, lautakunta esitti, että kaupunki urakkasopimuksen 8 §:n mukaisesti yhtiön kustannuksella suorituttaisi kyseiset jäljellä olevat, enintään 1,500 pituusjalkaa käsittävät louhimistyöt, joita ei ollut suoritettu urakkasopimuksessa määrätyn ajan kuluessa.

Hyväksyen valvontalautakunnan ehdotuksen kaupunginvaltuusto päätti [7])

---

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 21 §. — [2]) Ks. s. 195. — [3]) Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 1 §. — [4]) S:n 14 p. toukok. 13 §. — [5]) S:n 25 p. tammik. 7 §. — [6]) Ks. s. 19. — [7]) Valt. pöytäk. 16 p. huhtik. 20 §.

antaa lautakunnalle tehtäväksi sopivimmalla tavalla huolehtia jäljellä olevien louhimistöiden suorittamisesta.

Myöhemmin Osakeyhtiö Neptunin johtokunta valvontalautakunnalle osoittamassaan kirjelmässä ilmoitti, että yhtiö, joka oli vesijohtoa varten suorittanut louhimistöitä n. 1,000 pituusjalkaa enemmän kuin kustannusarviossa oli edellytetty, ei katsonut kaupungilla olevan oikeutta vähentää vesijohtotyön urakkasummasta sopimuksen mukaisen putkiston supistamisen johdosta tarpeettomaksi käynyttä kanavanlouhintamäärää vastaavia arvioituja kustannuksia, minkä johdosta johtokunta saadakseen kysymyksen ratkaistuksi anoi, että lautakunta ottaisi sen käsiteltäväkseen. Ellei tällä tavoin päästy tyydyttävään ratkaisuun, oli kysymys johtokunnan mielestä alistettava sovinto-oikeuden ratkaistavaksi, ja johtokunta ilmoitti siinä tapauksessa suostuvansa siihen, että vesijohdon tarkastusta varten asetetut katselmusmiehet ottivat hoitaakseen sovinto-oikeuden tehtävät. Koska työt jo olivat loppuun suoritetut, yhtiö joka tapauksessa katsoi olevansa oikeutettu saamaan töiden valmistuttua maksettavaksi erääntyvän määrän, 100,000 markkaa, erittäinkin koska kaupungilla urakkasumman kiistanalaisen osan riittävänä vakuutena oli se 200,000 markan määrä, joka kauppasummasta edelleen oli maksamatta. — Tämän johdosta valvontalautakunta kaupunginvaltuustolle osoitetussa kirjelmässä ensiksi huomautti, että aikaisemmin 1,710 pituusjalaksi arvioidun kanavanlouhinnan supistuksen lopullisessa, paljaalla maalla toimitetussa tarkastuksessa oli todettu nousevan 2,280 pituusjalkaan. Riippumatta siitä louhinnasta, joka tosiasiallisesti oli suoritettu, oli lautakunnan mielestä yhtiön kanssa tehdyn urakkasopimuksen [1]) nojalla urakkasummaa vähennettävä tätä supistusta vastaavasti ja tämä vähennys laskettuna kustannusarviossa määrätyn yksikköhinnan mukaisesti, joka oli 14: 67 markkaa pituusjalalta, vahvistettava 33,447: 60 markaksi. Koska kyseinen kaupungin ja Osakeyhtiö Neptunin välinen kiistakohta koski ilmeistä oikeuskysymystä, lautakunta ehdotti, että valtuusto kaupungin puolesta valitsisi kaksi lainoppinutta jäsentä sovinto-oikeuteen, jonka tuli ratkaista tämä kiistakysymys; siihen mennessä oli vesijohdon tarkastuksen ja hyväksymisen jälkeen maksettavaksi erääntyvistä 100,000 markasta pidätettävä 33,447: 60 markkaa.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto hyväksyi [2]) valvontalautakunnan ehdotuksen ja valitsi [3]) sovinto-oikeuden jäseniksi kaupungin puolelta protokollasihteeri F. J. Pippingin ja lakitieteenkandidaatti W. Enebergin. Kaupungin asiamieheksi sovinto-oikeuteen valittiin [4]) myöhemmin vt von Born, joka siihen aikaan toimi valvontalautakunnan sihteerinä, ja hänen varamiehekseen kaupunginvaltuuston sihteeri, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegelius.

Katujen huuhteleminen. Sitten kun maistraatti läänin v. t. kuvernöörin toimeksiannosta oli kaupunginvaltuustolle toimenpiteihin ryhtymistä varten ilmoittanut kuvernöörin palotoimikunnalle antaman kehoituksen huuhdella kaupungin vilkasliikenteisimmät kadut ja yleiset paikat vedellä, valtuusto vuonna 1877 oli pyytänyt [5]) palotoimikunnalta ja v. t. vesijohtohallitukselta lausuntoa kysymyksestä, miten katujen huuhtelu olisi sopivimmin järjestettävä ja minkä verran kustannuksia se aiheuttaisi kaupungille. — Sen jälkeen kun nämä lausunnot vuonna 1878 oli annettu [6]), valtuusto päätti [7])

[1]) Ks. s. 19. — [2]) Valt. pöytäk. 8 p. lokak. 2 §. — [3]) S:n s:n 10 §. — [4]) S:n 29 p. lokak. 20 §. — [5]) Ks. s. 314. — [6]) Valt. pöytäk. 12 p. maalisk. 13 § ja 30 p. huhtik. 15 §. — [7]) S:n 30 p. huhtik. 15 §.

niissä tehtyjen yksimielisten ehdotusten mukaisesti antaa kesällä 1878 vedellä huuhdella alla mainitut kadut ja paikat, nimittäin Pohj. Esplanaadikadun, Itä Henrikinkadun ja Aleksanterinkadun, Läntisen rantakadun, Makasiininrantakadun, Senaatin- ja Kauppatorit sekä näiden katujen ja aukioiden väliset Marian-, Katariinan-, Sofian-, Unionin-, Fabianin-, Kluuvi- ja Mikaelinkatujen osat, Hakasalmenkadun sekä Lapinlahdenkadun Eerikinkadun ja luterilaisen hautausmaan väliltä. Huuhtelu tapahtuisi päivän kuumimpina tunteina tai juuri niiden edellä ja sen suorittaisi palokomennuskunta käyttäen suurehkoja vesitynnyreitä, joihin joko oli kiinnitetty siiviläputket, joista ajettaessa virtasi kohtuullinen määrä vettä, tai liikkuva letkusiivilä, jonka ajaja köydellä piti heiluvassa liikkeessä. Tarpeellisten siiviläin ja putkien, avaimien ja täyttöletkujen hankkimiseen valtuusto samalla myönsi palotoimikunnalle 400 markan määrärahan.

Veden myynti Länt. rantakadun keittohuoneesta. V. t. vesijohtohallitus anoi, että Länt. rantakadulla olevaan keittohuoneeseen, johon oli johdettu vesijohto, alkavan purjehduskauden ajaksi järjestettäisiin pääasiallisesti laivoille tarkoitettu vedenmyynti ja veden hinta määrättäisiin 20 penniksi 100 kannulta. Hallitus olisi sen ohessa oikeutettava myynnin hoitamisen korvaukseksi antamaan keittohuoneessa asuvalle satamapalvelijalle enintään 25 % tällöin kertyvistä varoista. Kaupunginvaltuusto myöntyi [1]) tähän esitykseen.

Palkkio vesijohtoveden analyyseistä. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto myönsi [2]) polyteknillisen opiston opettajalle, insinööri E. E. Qvistille, 1,680 markan palkkion hänen valtuuston päätöksen [3]) mukaisesti toimittamastaan tutkimuksesta, jonka tarkoituksena oli selvittää lyijyputkien vaikutus kaupungin vesijohtoveteen.

Rautatientorin valaistuksen parantaminen. Rahatoimikamarin esityksestä kaupunginvaltuusto oikeutti [4]) kamarin järjestämään Rautatientorin valaistuksen uudestaan siten, että Kaivokadulle asematalon ja Mikaelinkadun välille asetettaisiin kaksi kaasulyhtyä siellä ennestään olevien lisäksi ja sen sijaan poistettaisiin mainitulla torilla oleva n. s. Forselleksen lyhty. Sen ohessa valtuusto selitti, että kamarilla sen käsityksen mukaan rahatoimiohjesäännön 16 §:n mukaisesti oli oikeus tehdä valaistusta koskevia muutoksia, mikäli nämä eivät aiheuttaneet menoja, joita ei ollut edellytetty vuoden menosäännössä.

Vapautus katuosuuden kiveämiskustannuksista. Sen johdosta, että Lapinlahdenkadun varrella olevien talojen omistajat oli velvoitettu [5]) kiveämään näihin taloihin kuuluvat mainitun kadun osat, Rouvasväenyhdistys, jonka lastenkoti sijaitsi yhdistyksen omistamassa talossa Lapinlahdenkadun varrella, anoi, että valtuusto vapauttaisi yhdistyksen tämän talon osalle tulevista 1,360 markaksi arvioiduista kadun kiveämiskustannuksista ja kaupunki ottaisi ne suorittaakseen. Rahatoimikamarin antamassaan lausunnossa huomautettua, että yhdistyksen toiminta oli kaupungille suureksi sekä suoranaiseksi että välilliseksi hyödyksi, valtuusto kamarin ehdotuksesta päätti [6]) myöntyä yhdistyksen anomukseen, kuitenkin ehdoin, että yhdistys oli velvollinen vastedes asianmukaisesti pitämään puheena olevan kadunosan kunnossa.

Nostokurjen osto ja pystyttäminen. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1875 lähettänyt [7]) valiokuntaan maistraatin vireille paneman kysymyksen kahden nostokurjen ostamisesta kaupungille; näiden kummankin nostovoima olisi 8 tonnia ja ne sijoitettaisiin toinen Kauppatorin itäpäässä olevalle rantalaitu-

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 16 §. — [2]) S:n 29 p. lokak. 19 §. — [3]) Ks. s. 263. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 12 §. — [5]) Ks. s. 214. — [6]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 15 §. — [7]) Ks. s. 59.

rille ja toinen Eteläsataman kauppamakasiinin edustalle. Vuoden 1876 menosääntöön oli tätä tarkoitusta varten merkitty [1]) 17,600 markkaa.

Vuonna 1878 antamassaan mietinnössä [2]) valiokunta ensin huomautti, että Sörnäsin lastauspaikalla tosin oli valtionrautateiden omistama nostokurki, jonka nostovoima oli enintään 20 tonnia, mutta että se sijaiten kaukana kaupungin tavallisilta purkauspaikoilta ja Sörnäsin vilkkaan liikkeen takia oli jotenkin vaikeasti saatavissa jokapäiväiseen liikennetarpeeseen. Itse kaupungissa olevan nostokurjen tarpeellisuutta ei senvuoksi tarvinnut enempää perustella, ja aivan ilmeistä oli, että Eteläsatamassa riittäisi työtä kahdellekin nosturille. Kauppatorin itäpäässä oleva paikka ei kuitenkaan oikein hyvin sopinut tällaisen laitteen paikaksi, koska rantalaituri syvimmältä kohdaltaan, n. s. kaatterisatamaa ympäröivän ulommaisen laiturinhaaran päässä, ilmeisesti oli rakenteeltaan liian heikko alituisesti työskentelevän nostokurjen sivuille päin vaikuttavalle voimakkaalle paineelle. Valiokunnan oli senvuoksi mielestään puollettava ainoastaan yhden nostokurjen ostamista ja sen pystyttämistä toiseen ehdotetuista paikoista, nimittäin kauppamakasiinien edustalle, sitäkin enemmän, koska näytti olevan syytä odottaa Katajanokalla suoritettavien satamalaituritöiden edistymistä. Nostokurki olisi sijoitettava siihen kohtaan kauppamakasiinin laituria, missä vesi oli syvimmillään, t. s. lähinnä laivaveistämöä olevaan laiturin päähän, missä sekä tila että laiturirakenteen lujuus olivat riittävät. Nostovoimasta valiokunta lausui, että 5 tonnin nostovoimainen nostokurki tässä tapauksessa ja yleensäkin oli täysin riittävä rantalaitureilla, joilla ei ollut rautatieraiteita, koska sääntönä täytyi olla, ettei tarvinnut voida nostaa suurempia painoja kuin sopivasti voitiin kuljettaa. Ehdotettu nostokurki voitiin lisäksi kooltaan pienempänä ja ottaen huomioon rautavalmisteiden alalla vallitsevat suhdanteet saada aikaisemmin arvioitua kappalehintaa paljoa huokeammalla.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [3]) maistraatin välityksellä kehoittaa rahatoimikamaria hankittuaan lausunnon kaupungininsinööriltä antamaan Eteläsataman kauppamakasiinien edustalle sopivimpaan kuormaus- ja purkauspaikkaan vuoden 1878 purjehduskauden alkuun mennessä pystyttää täysikelpoista rakennetta olevan 5 tonnin nostokurjen sekä suorittamaan työn parhaalla ja huokeimmalla tavalla sekä aikanaan antamaan valtuustolle tiedon tästä aiheutuvista kustannuksista ja ehdotuksen tarkoitukseen tarvittavien varain hankkimisesta.

Rahatoimikamarin sen jälkeen pyydettyä lausunnot kaupungininsinööri H. Th. Tallqvistilta ja satamakapteeni A. Leanderilta nämä antoivat kamarille asiasta yhteisen lausunnon. Siinä huomautettiin m. m., että 5 tonnin nostovoimainen nostokurki oli puheena olevaan tarkoitukseen vähimmin sopiva, koska useimmin esiintyvässä tapauksessa, kun nostokurkea tarvittiin painavan kauppatavaran purkamiseen pienehköistä, höyryvintturia vailla olevista aluksista, 5 tonnin nostokurki oli turhan suuri ja epämukava, kun taas tämä nostovoima oli riittämätön tyydyttämään niitä tilapäisempiä tarpeita, joita aiheutti raskaiden koneosien ja muun raskaan tavaran purkaminen suurehkoista aluksista; lisäksi viimeksi mainituilla aluksilla useimmiten itsellään oli jopa 5 tonnin vintturi. Jos pidettiin silmällä ensiksi mainittua tarvetta, joka ensi sijassa oli otettava huomioon, koska kuormattaessa hyvin raskasta tavaraa voitiin käyttää Sörnäsissä olevaa valtionrautateiden nostokurkea, oli 2 tonnin nostokurki täysin riittävä; viimeksi mainittua tarvetta

[1]) Ks. s. 59. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 4. — [3]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 3 §.

varten hankittavan nostokurjen nostokyky sitävastoin ei saisi alittaa 10 tonnia. 2 tonnin nostokurki olisi senvuoksi pystytettävä Eteläsataman läntiselle laiturinhaaralle, mihin vähemmän syväkulkuisten alusten oli tapana laskea, ja 10 tonnin nostokurki mainitun sataman kauppamakasiinin luo, syvemmän veden ääressä olevalle laiturille. Jos kahden nostokurjen katsottiin aiheuttavan liian paljon kustannuksia, oli ensi sijassa hankittava pienempi.

Tämän johdosta rahatoimikamari esitti, että kaupunginvaltuusto muuttaisi aikaisempaa päätöstään siihen suuntaan, että toistaiseksi ei hankittaisi nostokurkea kauppamakasiinin edustalla olevalle laiturille, vaan sen sijaan Eteläsataman läntiselle laiturinhaaralle pystytettäisiin 2 tonnin nostokurki.

Asiaa uudestaan esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) luopuen aikaisemmasta päätöksestään myöntyä rahatoimikamarin esitykseen ja valtuuttaa kamarin tarkemmin määräämään paikan, johon mainittu 2 tonnin nostokurki sijoitettaisiin, minkä ohessa kamarin tuli ottaa harkittavakseen ja ratkaista, oliko tämä nostokurki tehtävä liikkuvaksi.

Vedenheittolaitosten osto ja pystyttäminen. Kaupungin vuoden 1878 menosäännön kymmenennen pääluokan lopullista vahvistamista [2]) koskevan asian yhteydessä kaupunginvaltuusto vuoden 1877 talousarviovaliokunnan ehdotuksesta [3]) päätti [4]) kehoittaa rahatoimikamaria ensi tilassa tekemään valtuustolle esityksen, joka koski vedenheittolaitosten sopivinta rakennetta ja niiden sijoittamista kaupunkiin. Tämän johdosta kamari esitti valtuustolle:

että kamari valtuutettaisiin Johnsson & Sidorow nimisen toiminimen välityksellä tilaamaan Englannista kolme n. s. Macfarlanes patent urinals yhteensä 750 markan hintaan;

että yksi näistä vedenheittolaitoksista sijoitettaisiin uuden teatterin ja Korkeavuorenkadun välisen esplanaadin lähinnä Erottajaa olevaan kulmaan, toinen Kauppatorille suunnilleen Länt. rantakadun alkuun ja kolmas pakkahuoneen ja sen viereisen tontin väliselle avoimelle paikalle;

että kaupungininsinöörille annettaisiin tehtäväksi ryhtyä vedenheittolaitosten pystyttämisestä ja puhtaanapidosta aiheutuviin sopiviin teknillisiin toimenpiteihin, jolloin mikäli mahdollista oli käytettävä keskeytymätöntä huuhtelua vesijohdon avulla; sekä

että kamari valtuutettaisiin vedenheittolaitosten pystyttämiseksi ja niiden vesihuuhtelun ja valaistuksen järjestämiseksi tarpeen mukaan ylittämään tarkoitukseen käytettävissä oleva 550 markan suuruinen määräraha.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [5]) rahatoimikamarin ehdotuksen sen kaikilta osilta. Sen ohessa valtuusto päätti kehoittaa kamaria, jos puheena oleva vedenheittolaitos havaittiin rakenteeltaan tarkoituksenmukaiseksi, aikanaan antamaan valtuustolle ehdotuksen sellaisten sijoittamisesta muihinkin osiin kaupunkia.

Hautausapu. Leskirouva R. Heleniuksen tekemän ja rahatoimikamarin puoltaman anomuksen hautausavun myöntämisestä hänen miesvainajansa, v. t. varastokirjanpitäjä J. F. Heleniuksen jälkeen kaupunginvaltuusto epäsi [6]).

N. s. pienempien porvarien avustusrahaston käyttö. N. s. pienempien porvarien avustusrahaston valtuutetut anoivat kaupunginvaltuustolta saada jakaa rahaston säästön kahteen osaan siten, että kreikkalais-venäläistä uskoa tunnustavat osakkaat saisivat toisen ja luterilaiset osakkaat toisen puolen,

---

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. toukok. 1 §. — [2]) Ks. s. 393. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19 v:lta 1877. — [4]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 9 §. — [5]) S:n 16 p. huhtik. 13 §. — [6]) S:n 29 p. marrask. 10 §.

minkä jälkeen varat uskottaisiin kansakoulujohtokunnan huostaan käytettäviksi vähävaraisten lasten avustamiseen heidän käydessään kaupungin kansakouluja. Rahatoimikamarin siltä vaaditussa [1]) lausunnossa tuotua esiin, että rahasto oli syntynyt ja sitä oli ylläpidetty osakkaiden vapaaehtoisten rahankeräysten varassa ja vapaana valtion tai kaupungin säännöstelystä ja että mikään siis ei estänyt osakkaita vapaasti käyttämästä kyseisiä varoja, valtuusto päätti [2]) myöntyä anomukseen, kuitenkin ehdoin, että rahasto uskottiin kamarin hoidettavaksi. — Myöhemmin maistraatti ilmoitti, että valtuutetut kuitenkin heiltä asiaa tiedusteltaessa olivat ilmoittaneet pitävänsä kiinni ehdosta, että kansakoulujohtokunnan tuli saada varat hoitoonsa ja ainoastaan siinä tapuksessa tahtovansa järjestää avustusrahaston mainitulla tavalla. Tämän johdosta ja mainitun johtokunnan siltä pyydetyssä [3]) lausunnossa ilmoitettua suostuvansa ottamaan rahaston huostaansa ja käyttämään varat antajain ohjeiden mukaisesti kaupunginvaltuusto hyväksyi [4]) hakijain anomuksen alkujaan asetetuin ehdoin.

Rahastojen koron vahvistaminen. Vuoden 1879 talousarvion järjestelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto päätti [5]), että Klara Wilhelmina Törmälän rahastolle samoinkuin kansankirjaston ja lukusalin rahastolle ja kelvollisen palvelusväen palkitsemisrahastolle vuodelta 1878 maksettaisiin 5 %:n korko.

Kaupungin vuoden 1878 menosäännön Rakennukset ja yleiset työt nimisen kymmenennen pääluokan vahvistaminen. Kaupungin vuoden 1878 talousarviota järjesteltäessä kaupunginvaltuusto oli kymmenennen, Rakennukset ja yleiset työt nimisen pääluokan osalta hyväksynyt [6]) maistraatin talousarvioehdotukseen sisältyvän loppusumman, 479,735 markkaa, mutta lykännyt [6]) sen jakamisen eri menoerien kesken mainittuna vuonna pidettävään ensimmäiseen kokoukseensa. Valtuusto päätti [7]) kuitenkin mainitussa kokouksessa, ennenkuin asia otettiin käsiteltäväksi, lähettää sen rahatoimikamariin, jonka tuli hankkia ehdotetuista yleisistä töistä vasta valitun kaupungininsinöörin [8]) lausunto ja sen jälkeen lähettää tämä ynnä oma lausuntonsa asiasta valtuustolle. Sen ohessa annettiin kamarille tehtäväksi tästä riippumatta antaa ostaa kyseisiä töitä varten tarpeellisia rakennusaineita, jotka sopivimmin voitiin hankkia talvella. Kamari lähetti sen johdosta kaupunginvaltuustolle otteen pöytäkirjastaan, johon sisältyi m. m. selostus lausunnosta, jonka kaupungininsinööri suullisesti oli antanut useimmista vuoden 1878 menosääntöehdotuksen edellä mainitun pääluokan menoeristä ja johon kamari täydellisesti oli yhtynyt.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [9]), kunnes saatiin kaupungininsinöörin tarkempi lausunto, panna pöydälle niiden talousarvioehdotuksen kohtien käsittelyn, jotka koskivat Aleksanterinkadun kiveämistä uudelleen sekä Kluuvin kanavan suurentamista ja syventämistä, Katajanokan eteläisen rantalaiturin ja kalastajasataman rakentamista [10]), katettujen viemärikanavain rakentamista erinäisiin katuihin [11]), erinäisten ruoppaus- ja täyttämistöiden suorittamista Sörnäsin satamassa [12]), asunnon rakentamista kaupungin metsänvartijalle sekä työ- ja vaivaistalon rakennusten laudoittamista ja aitaamista. Muut talousarvioon sisältyvät erät valtuusto hyväksyi sellaisinaan ottamatta lukuun 10,994: 60 markan suuruista Sörnäsin kuormauslaiturin korjausmäärärahaa ja 41,700 markan suuruista Rautatientorin kiveä-

[1]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 18 §. — [2]) S:n 17 p. syysk. 6 §. — [3]) S:n 19 p. marrask. 1 §. — [4]) S:n 18 p. jouluk. 5 §. — [5]) S:n 28 p. jouluk. 1 §. — [6]) Ks. s. 298. — [7]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 8 §. — [8]) Ks. s. 313. — [9]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 9 §. — [10]) Ks. s. 257. — [11]) Ks. s. 265. — [12]) Ks. s. 131.

mismäärärahaa. Edellinen näistä korotettiin kaupungininsinöörin lausunnon mukaisesti 13,994: 60 markkaan. Jälkimmäisestä työstä kaupunginvaltuusto oli sitä mieltä, että koska tori vielä ei ollut täydellisesti kuivatettu eikä sen pohja muutenkaan ollut riittävän luja, sen kiveäminen vielä olisi lykättävä toistaiseksi ja tori vuonna 1878 ainoastaan täytettävä soralla ja sille rakennettava kaksi kivistä ajorataa, toinen rautatien tavaramakasiinista Hakasalmenkadulle päin, toinen torin lounaisesta kulmasta koilliseen Vilhelminkadulle päin. Koska senaatti kuitenkin oli määrännyt [1]) torin kivettäväksi kertomusvuoden kuluessa, valtuusto antoi rahatoimikamarille tehtäväksi anoa senaatilta, että mainittu torin kiveämisen supistus toistaiseksi hyväksyttäisiin. Katujen tasoitusmäärärahat valtuusto lopuksi hyväksyi vuoden 1877 talousarviovaliokunnan esittämin ehdoin [2]), että eräitä Korkeavuoren-, Yrjön- ja Annankatujen osia tasoitettaessa ehdotettua katuprofiilia oli jonkin verran muutettava kadun nousun vähentämiseksi.

Kaupungin vuoden 1879 meno- ja tulosääntö. Maistraatti lähetti kaupunginvaltuustolle laatimansa Helsingin kaupunkikunnan vuoden 1879 menoja ja tuloja koskevan ehdotuksen [3]) seikkaperäisine perusteluineen [3]) ynnä rahatoimikamarin samaa asiaa koskevan ehdotuksen perusteluineen [3]) sekä kaupungininsinöörin lausunnon [3]) kaupungin rakennuskonttorin menoista vuonna 1879 ja siihen liittyvät kustannusarviot ja piirustukset. Valtuusto lähetti asian jo aikaisemmin sitä valmistelemaan asettamaansa [4]) valiokuntaan, johon kuuluivat [5]) vtt Westermarck, Brummer, Malmgren, Heikel, Hjelt, Lindfors ja Grönqvist.

Sen jälkeen antamassaan mietinnössä [6]) valiokunta osaksi jyrkästi polemisoiden maistraattia vastaan ehdotti erinäisiä muutoksia sen meno- ja tuloarvioehdotukseen.

Kaupunginvaltuuston talousarvion järjestelyssä [7]) vahvistaman vuoden 1879 meno- ja tulosäännön loppusummat olivat seuraavat:

Menot:

I.	Velat	Smk	318,963: 93
II.	Kaupungin virastot	»	118,552: 27
III.	Kunnallishallinto	»	114,934: 45
IV.	Katuvalaistus	»	67,252: 79
V.	Palolaitos	»	49,072: 67
VI.	Poliisi- ja vankeinhoito	»	127,580: —
VII.	Terveyden-, sairaan- ja vaivaishoito	»	132,167: 50
VIII.	Opetuslaitokset	»	122,936: —
IX.	Kaupungin yleiset rasitukset	»	355,421: 54
X.	Rakennukset ja yleiset työt	»	457,280: —
XI.	Kaupungin vesijohto	»	139,980: —
XII.	Sekalaista	»	41,050: —
		Yhteensä Smk	2,045,191: 15

Tulot:

I.	Vuoden 1878 arvioitu säästö	Smk	195,065: 04
II.	Korkoja	»	13,531: 54
III.	Tontinlunastusmaksuja	»	40,000: —

[1]) Ks. s. 257. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 19 v:lta 1877. — [3]) Painettu ilman numeroa. — [4]) Valt. pöytäk. 19 p. martask. 9 §. — [5]) S:n s:n 11 § — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [7]) Valt. pöytäk. 27 p. jouluk. 6 § ja 28 p. jouluk. 1 §.

IV.	Kaupungin kiinteä omaisuus	Smk	110,102: —
V.	Tonttiveroja	»	1,612: 20
VI.	Tuloa tuottavat oikeudet	»	311,290: —
VII.	Sekalaista	»	9,450: —
VIII.	Valtionapuja	»	326,419: 64
IX.	Vesijohto	»	35,000: —
Lainoja		»	432,000: —
Taksoitettavaksi jää		»	570,720: 73
		Yhteensä Smk	2,045,191: 15

Vuoden 1878 talousarvioon verrattuna vahvistetussa vuoden 1879 talousarviossa on havaittavissa erinäisiä muutoksia, joista tärkeimmät tässä lyhyesti mainitaan.

Menosääntö. Ensimmäiseen, Velat nimiseen pääluokkaan merkittyjä määrärahoja korotettiin vuoden 1878 vastaavaan pääluokkaan (Korot ja pääomanlyhennykset) verraten yhteensä 283,545: 95 markkaa. Lisäys johtui pääasiallisesti kahdesta uudesta määrärahasta, joista toinen, 200,000 markan suuruinen, merkitsi vesijohtolainasta käyttämättä olevaa osaa, toinen, 75,000 markan suuruinen, saman lainan korkoja, sekä siitä, että eräiden lahjoitusrahastojen korkoja varten varattuja määrärahoja korotettiin yhteensä 8,196: 59 markkaa; sensijaan poistui 1,050 markan suuruinen erä, joka oli ollut tarkoitettu n. s. Röön talon jäljellä olevan kauppahinnan suorittamiseen korkoineen. — Toisesta pääluokasta, jonka otsake oli Kaupungin virastot (ennen Raastuvanoikeus, maistraatti ja kaupunginvaltuusto), siirrettiin osasto Kaupunginvaltuusto seuraavaan pääluokkaan. Siten toisen pääluokan määrärahat vähenivät 10,000 markkaa. Muitakin, vähemmän merkitseviä vähennyksiä tehtiin, mutta kun vastapainona olivat kahden avustavan kaupunginvoudin palkkiot [1]) yhdeksältä kuukaudelta, yhteensä 2,400 markkaa, sekä eräät vähäiset korotukset, aleni mainitun pääluokan loppusumma ainoastaan 7,728: 56 markkaa. Kolmannessa, Kunnallishallinto (ennen Rahatoimikamari ja sen alaiset laitokset) nimisessä pääluokassa loppusumman lisäys oli 17,455: 89 markkaa ja aiheutui ensi sijassa siitä, että kaupunginvaltuuston määrärahat, yhteensä 10,000 markkaa, siirrettiin siihen. Tähän pääluokkaan merkittiin uusia määrärahoja sitäpaitsi tuulaakikonttorin tulevain tavarain toimiston toimistoapulaisen palkkaamiseen kahdeksaksi kuukaudeksi 1,600 markkaa, satamamestarin [1]) palkkaamiseen Sörnäsiin samoin kahdeksaksi kuukaudeksi 1,733: 33 markkaa, satamain, rantalaiturien y. m. puhdistamiseen 900 markkaa sekä Fabianinkadun talossa n:o 18 olevan rakennuskonttorin huoneiston vuokra [2]), 650 markkaa. Korotetut määrärahat merkittiin m. m. rahatoimikamarin kanslia-apua ja vartijapalveluskuntaa varten, lisäys 1,000 markkaa, rahatoimikonttorin kamreerinapulaista varten, lisäys 2,800 markkaa, satamakonttorin vahtimestareita ja satamakonstaapeleita [3]) varten, lisäys 2,000 markkaa, sekä kaupunginpuutarhurin [4]) palkkaa varten, lisäys 1,200 markkaa. Aikaisemmin rakennuskonttorin mittaus- ja piirustusapulaisia varten sekä tarverahoiksi merkityn 2,000 markan määrärahan sijaan merkittiin kolme eri määrärahaa, nimittäin kaupungin maiden mittauksessa ja kartallepanossa tarvittavaa apumiestä varten 1,000 markkaa, uusien katujen ja tonttien viitoittamisessa sekä luonnosten laatimisessa tarvittavaa apumiestä varten 3,000 markkaa sekä tarverahoiksi 500 markkaa, lisäys yhteensä

[1]) Ks. s. 411. — [2]) Ks. s. 348. — [3]) Ks. s. 379. — [4]) Ks. s. 381.

2,500 markkaa. Sitävastoin rahatoimikamarin vuokramääräraha aleni 5,000 markasta 2,500 markkaan, siis 2,500 markkaa, ja satamakonttorin vaakamestareille suoritettava korvaus [1]) maksulipuista 4,000 markasta 400 markkaan eli 3,600 markkaa. Lopuksi jaettiin rahatoimikonttorin, tuulaakikamarin ja satamakonttorin aikaisempi yhteinen tarverahamääräraha, 3,000 markkaa, siten, että rahatoimikonttorille merkittiin tarverahoiksi 1,200 markkaa, tuulaakikamarille 800 markkaa ja satamakonttorille 600 markkaa, jolloin säästyi 400 markkaa. — Neljännen, Katuvalaistus nimisen pääluokan määrärahain summa kohosi 4,331: 97 markkaa. Lisäys aiheutui osin kaasulyhtyjen luvun lisääntymisestä, osin Sörnäsin valaistusta varten merkitystä 1,000 markan suuruisesta uudesta määrärahasta, osin siitä, että yhteensä 2,021: 60 markkaa merkittiin Kaasuvalaistusosakeyhtiölle taatuksi korvaukseksi [2]) uusien lyhtyjen asettamisesta; vähäistä alennusta osoitti sensijaan tärpättilyhtyvalaistuksen määräraha. — Viidennen, Palolaitos nimisen pääluokan kokonaissumma aleni 14,695: 43 markkaa. Vähennys aiheutui m. m. siitä, että 8,500 markan määräraha höyryruiskun hinnan loppuosan suorittamista varten ja 800 markan suuruinen uusien hevosten ostomääräraha poistuivat sekä että heinäin ja kaurain ostoon varattuja määrärahoja alennettiin yhteensä 3,490: 13 markkaa, lahjapalkkioita, tulipaloissa tarvittavaa vettä y. m. varten merkittyä määrärahaa 1,000 markkaa sekä kaivojen ja vedennostolaitteiden kunnossapitomääräraha 1,880 markkaa. Aikaisemman 4,000 markan suuruisen työkalujen kunnossapito- sekä höyryruiskujen hoito- ja käyttömääräraha sijaan merkittiin sitävastoin kolme eri määrärahaa, nimittäin työkalujen kunnossapitoon 2,500 markkaa, kahden koneenkäyttäjän palkkaamiseen 600 markkaa sekä kahden lämmittäjän palkkaamiseen 1,440 markkaa, jolloin lisäys oli yhteensä 540 markkaa. — Kuudes pääluokka, Poliisi- ja vankeinhoito, osoitti 120 markan suuruista lisäystä, joka kohdistui kaupunginvankilaan [3]). — Seitsemännessä, Terveyden-, sairaan- ja vaivaishoito nimisessä pääluokassa määrärahain loppusumma lisääntyi 2,596: 02 markkaa. Lisäyksen aiheuttivat yksinomaan terveyden- ja sairaanhoidon määrärahat, jotka lisääntyivät yhteensä 9,616: 02 markkaa, jota vastoin vaivaishoitomääräraha vähenivät 7,020 markkaa. Uusista eristä voidaan mainita väliaikaisen kuumesairaalan puolen vuoden vuokra, 1,500 markkaa, sekä yhden kuumesairaalaan otettavan uuden sairaanhoitajattaren palkkamääräraha, 480 markkaa, ja vaivaistalon sairaalaan otettavan sairaanhoitajattaren palkka, 360 markkaa, korotetuista eristä taas kaupunginlääkärin palkka, joka vuonna 1878 ainoastaan vuoden jälkimmäiseltä puoliskolta oli suoritettu täysin määrin, 7,000 markan suuruisena, sekä kuumesairaalan potilaiden ruokintamääräraha, jota korotettiin 2,787: 50 markkaa. Sitävastoin poistettiin terveyslautakunnan kassanhoitajan palkkausmääräraha, 400 markkaa, ja vähennettiin m. m. köyhäin avustusmäärärahoja 4,000 markkaa, vaivaistalon sairaalan sairaanhoitomääräraha 1,000 markkaa, vaivaishoidon arvaamattomien tarpeiden määrärahaa samaten 1,000 markkaa sekä halkoja, hevosten rehuja, lääkkeitä, kalustoa y. m. varten merkittyjä määrärahoja vähemmän. — Kahdeksas pääluokka, Opetuslaitokset, päättyi 10,369: 34 markkaa suurempaan määrään kuin edellisen vuoden menosäännössä. Merikoulu nimiseen osastoon merkittiin uusi 470 markan erä halkoja varten. Reaalikoulun määrärahat, joihin tehtiin useita vähäisiä muutoksia, vähenivät yhteensä 916: 66 markkaa. Kansakoulujen määrärahat lisääntyivät 9,900 markkaa, ensi sijassa sen johdosta, että opettajiston palkkoja oli korotettu [4]) ja kouluihin otettu yksi avustava ja kaksi ylimääräistä

[1]) Ks. s. 378. — [2]) Ks. s. 354. — [3]) Ks. s. 381. — [4]) Ks. s. 379.

opettajatarta lisää; uusi oli 1,950 markan suuruinen määräraha kahta Surutoinhuvilasta vuokrattuun huoneistoon sijoitettua alakansakoulua varten. Kansankirjaston määrärahat lisääntyivät 916 markkaa, pääasiallisesti sen johdosta, että lainausapulaisen palkkaa varten merkittiin uusi 600 markan suuruinen määräraha ja että vahtimestarin palkkaa korotettiin [1]) 160 markkaa. — Yhdeksäs pääluokka, Kaupungin yleiset rasitukset, osoitti 10,827: 17 markan suuruista lisäystä, jonka pääasiallisesti aiheutti niiden upseerien arvioidun luvun lisääntyminen, joille asunnon ja muiden luontoisetujen sijasta oli suoritettava rahakorvausta. Uusia eriä olivat 1,200 markan määräraha santarmihallituksen kansliaa varten ja 2,000 markan palkkio [2]) majoituslautakunnan puheenjohtajalle, minkä ohessa lautakunnan sihteerin palkkio toistaiseksi ja kunnes toisin määrättäisiin korotettiin [3]) 1,600 markkaan. Sitävastoin alennettiin kyydinpidon määrärahaa 1,800 markkaa, pääasiallisesti sen johdosta, että hevosten lukumäärä oli vähentynyt 15:stä 12:een. — Kymmenennen, Rakennukset ja yleiset työt nimisen pääluokan loppusumma aleni 22,455 markkaa. Uusia olivat tässä pääluokassa seuraavat määrärahat: palolaitokselle kaivoja, vedennostolaitteita y. m. varten 4,700 markkaa, siitä Kluuvin kaivon uusimiseen 2,000 markkaa, teiden, m. m. Töölönlahden pohjoisrantaa pitkin Eläintarhan huviloihin vievien, tasoittaminen 7,600 markkaa, uppoarkuista tehdyn rantalaiturin rakentaminen Sörnäsiin 26,000 markkaa, nostokurkea varten 6,000 markkaa, kansakoulurakennuksen [4]) teettäminen Malminkadulle 82,000 markkaa, kaupustelukojujen [5]) ynnä niihin kuuluvan kuistikon rakentaminen Simonkadulle sekä paikan aitaaminen ja kiveäminen 27,195 markkaa, keittohuoneen ja pikikeittiön rakentaminen Sörnäsiin [5]) edellinen 5,000 markkaa ja jälkimmäinen 2,000 markkaa sekä vesipostin [6]) järjestäminen vaivaistalon läheisyyteen 2,000 markkaa. Aikaisemmista määrärahoista, jotka osoittivat lisääntymistä verrattuina kokonaisuutena, mutta ei yksityiskohdiltaan vahvistettuun vuoden 1878 talousarvion kymmenenteen pääluokkaan, mainittakoon rakennusten kunnossapitomääräraha, joiden korotus oli 4,500 markkaa, viemärikanavain rakennusmääräraha, korotus 36,175 markkaa, Forsbyn tilan tieosuuden kunnossapitomääräraha, korotus 2,500 markkaa, katujen, kanavain ja rantalaiturien kunnossapitomääräraha, korotus 12,341 markkaa sekä viertoteiden kunnossapitomääräraha, korotus 11,300 markkaa, kaupungin alueella olevien teiden, pyykkilaiturien, poijujen, lyhtypylväiden y. m. kunnossapitomääräraha, korotus 3,000 markkaa, sekä yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapitomääräraha, korotus 1,000 markkaa. Sitävastoin vähennettiin katujen tasoitusmäärärahaa 52,075 markkaa, vedenheittolaitosten määrärahaa 1,400 markkaa ja istutuksia ympäröivien aitausten määrärahaa 1,000 markkaa. Kokonaan poistettiin m. m. seuraavat edellä mainittuun vuoden 1878 menosääntöön sisältyneet määrärahat, nimittäin Hietalahdentorin täyttämistöiden määräraha, 3,500 markkaa, Rautatientorin kiveämismääräraha [7]), 41,700 markkaa, uusien katujen y. m. paalutusmääräraha, 2,500 markkaa, kaupungille kuuluvan Lapinlahdenkadun osan kiveämismääräraha, 9,900 markkaa, Katajanokan satamalaiturin ja kalastajasataman rakennusmääräraha [8]), 60,000 markkaa, Sörnäsin sataman ruoppaustyömääräraha, 12,000 markkaa, varasto- ja työsuojan rakennusmääräraha, 4,800 markkaa, metsänvartijanasunnon rakennusmääräraha, 3,000 markkaa, Sörnäsin kuormauslaiturin korjausmääräraha, 10,994: 60 markkaa, vaivaistalon rakennusten

[1]) Ks. s. 380. — [2]) Ks. s. 381. — [3]) Aikaisemmin s. v. tämä palkkio oli korotettu 600 markasta 1,000 markkaan. Ks. s. 381. — [4]) Ks. s. 343. — [5]) Ks. s. 345. — [6]) Ks. s. 353. — [7]) Ks. s. 360. — [8]) Ks. s. 356.

laudoitusta y. m. varten merkitty määräraha, 19,000 markkaa, satamain varppauspoijuja varten merkitty määräraha, 11,600 markkaa, sekä rakennusaineiden ostomääräraha, 23,000 markkaa. — Yhdennessätoista, Kaupungin vesijohto nimisessä pääluokassa, joka vastasi aikaisempaa kahdettatoista pääluokkaa, kokonaissumma väheni 178,100 markkaa. Vähennys aiheutui pääasiallisesti siitä, että neljä edellisen vuoden menosääntöön sisältynyttä erää kokonaan poistui, nimittäin vesijohtolainan korkoa varten merkitty määräraha, 75,000 markkaa, joka siirrettiin [1]) ensimmäiseen pääluokkaan, sekä määrärahat vesijohdon valmistuessa suoritettavaa urakkasumman osamaksua varten, 60,000 markkaa, vesijohdon ulottamiseksi lapsenpäästölaitokseen, 36,000 markkaa, ja tarkastavan insinöörin palkkausmääräraha, 2,800 markkaa, jota paitsi yksityisten talojen putkijohtoliittymisiä varten merkittiin 6,500 markkaa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Sitävastoin korotettiin vesijohtoinsinöörin palkkamäärärahaa 1,200 markkaa ja merkittiin uusi 1,000 markan suuruinen erä arvaamattomia tarpeita varten. — Kahdennessatoista pääluokassa, jonka otsakkeena oli Sekalaista ja joka aikaisemmin oli merkitty yhdenneksitoista pääluokaksi, kokonaismäärä lisääntyi 11,250 markkaa, ensi sijassa sen johdosta, että verovarojen poistoa varten merkittyä määrärahaa korotettiin 10,000 markkaa; uusia olivat 2,000 markan määräraha kaupungin tilintarkastajain palkkioiksi [2]) ja 250 markan määräraha myrskyvaroitussähkösanomia varten. Erinäisiä määrärahoja supistettiin jonkin verran. — Lopuksi poistettiin kokonaan kaksi vuoden 1878 menosääntöön sisältynyttä erillistä erää, joista toinen, Vesijohtolainasta käyttämättä olevat varat, oli 524,000 markan, toinen, vaivaistalon lisärakennusta varten myönnetty nostamaton määräraha, 19,545: 58 markan suuruinen.

Tulosääntö. Ensimmäisessä osastossa, jonka otsakkeena oli Vuoden 1878 arvioitu säästö, kokonaismäärä aleni 133,642: 86 markkaa. Viertotieobligatioiden ja joulukuun 31 p:n käteisvarain eriä korotettiin, edellistä 1,500 markkaa, jälkimmäistä 20,000 markkaa. Toisaalta poistettiin 100,000 markan suuruinen erä, Vesijohtolainasta nostamatta olevat varat, ja velkakirjain erää alennettiin 24,912: 52 markkaa ja muita obligatioeriä yhteensä 122,331 markkaa. Poistoksi merkittiin kansankirjaston ja lukusalin rahaston sekä Klara Wilhelmina Törmälän rahaston pääomasäästö, edellinen 68,794: 24 markkaa ja jälkimmäinen 16,748: 72 markkaa eli yhteensä 85,542: 96 markkaa, mikä määrä oli vuoden 1878 tulosäännön vastaavaa poistoa 92,100: 66 markkaa pienempi. — Toinen osasto, Korot, osoitti 3,249: 97 markan suuruista arvioitujen tulojen vähentymistä. Uusia eriä olivat tässä pankkitalletusten korot, 1,800 markkaa, ja osakkeiden osingot, 2,800 markkaa. Lahjoitusten korkojen arvioitiin lisääntyvän 138: 78 markkaa, mutta obligatioiden korkojen alenevan 5,564 markkaa ja velkakirjojen 2,424: 75 markkaa. — Kolmannen, Tontinlunastukset nimisen osaston kokonaismäärä aleni 35,000 markkaa, mistä 5,000 markkaa kohdistui käyttämättömiin tontteihin ja 30,000 markkaa vuokratontteihin. — Neljäs osasto, Kaupungin kiinteä omaisuus, osoitti lisäystä yhteensä 4,171: 39 markkaa. Yksityisistä eristä kohosivat m. m. narinkkakojujen vuokrat 6,158 markkaa sekä viertotievuokrat 2,852 markkaa. Sitävastoin poistettiin Katajanokan talojen vuokrat, 3,050 markkaa, ja alennettiin m. m. sekä rakennetun että rakentamattoman maan ja ravintolain vuokramaksuja 981: 64 markkaa sekä häinänteko-oikeuksista kannettavia maksuja 700 markkaa. — Viides osasto, Tonttiveroja, jäi entiselleen. — Kuudennessa osastossa, jonka otsakkeena oli

[1]) Ks. s. 395. — [2]) Ks. s. 373.

Tuloa tuottavat oikeudet, kokonaismäärä aleni 13,169 markkaa. M. m. alennettiin tuulaakia 3,000 markkaa, liikennemaksuja 5,000 markkaa, mittausmaksuja 500 markkaa, porvari- ja lupatodistusmaksuja 3,500 markkaa, kaupustelumaksuja 1,000 markkaa, perunkirjoitusprosentteja 500 markkaa ja sakkoja 1,600 markkaa. Sen sijaan satamamaksujen erä kohosi 1,000 markkaa ja painolastimaksut 700 markkaa. — Seitsemäs osasto, Sekalaista, osoitti yhteensä 15,307: 24 markan vähennystä, joka kokonaan johtui siitä, että ennakolta suoritettujen valtiopäiväkustannusten korvaus, 18,000 markkaa, jäi pois. Eräitä muita eriä sen sijaan korotettiin, m. m. köyhäin elatuskustannusten korvausta 600 markkaa, jota paitsi uusina erinä merkittiin poliisivirkakunnan menosäännön vakanssisäästö, 1,000 markkaa, ja väliaikaisen sairaalan vuokra, 500 markkaa. — Valtionavut nimisen kahdeksannen osaston kokonaissumma lisääntyi 4,739: 64 markkaa. Siinä korotettiin kansakoulujen valtionapua 10,000 markkaa ja majoitusta varten myönnettyä valtionapua 24,395 markkaa sekä kaupungin osuutta paloviinaverosta 344: 64 markkaa, jota vastoin katuvalaistusta varten myönnetty valtionapu merkittiin 30,000 markkaa pienemmäksi kuin edellisenä vuonna. — Yhdeksännessä, Vesijohto nimisessä osastossa vedenkulutuksen tuloerä kohosi 5,000 markkaa, mutta vuoden 1878 tulosääntöön sisältynyt avustus vesijohtovaroista, 288,080 markkaa, poistettiin; kokonaissumma aleni siten 283,080 markkaa. — Yhdeksännen osaston jälkeen merkittiin tulosääntöön kaksi lainaa, joista toista, 350,000 markan suuruista, jo oli valtiolta anottu [1]) uudisrakennus- ja järjestelytöitä varten ja toinen, 82,000 markan suuruinen, oli suunniteltu otettavaksi [2]) kansakoulurahastoista kansakoulutalon rakennuttamiseksi Malminkadulle. — Verotuksella hankittava määrä vahvistettiin lopullisesti 570,720: 73 markaksi eli 33,490: 19 markkaa pienemmäksi kuin vuoden 1878 tulosäännön mukaan.

Talousarvion käsittelyssä kaupunginvaltuusto samalla päätti kehoittaa maistraattia vastedes talousarvioehdotuksessaan jakamaan seitsemännen pääluokan kahtia siten, että terveyden- ja sairaanhoidon menot merkittiin omaan pääluokkaansa ja köyhäinhoidon menot omaansa, ja sen ohessa merkitsemään talousarvioehdotuksiin tiedot siitä, mitkä erät olivat aikaisemmin suuruudeltaan määrätyt ja mitkä vasta siinä ehdotettiin myönnettäväksi, sekä niistä palkkaus- ja ohjesäännöistä sekä päätöksistä, joihin maistraatin ehdotukset perustuivat, y. m. tarpeellisia tietoja.

Muista kaupunginvaltuuston talousarvion järjestelyn yhteydessä tekemistä päätöksistä tehdään selkoa [3]) toisaalla tässä kertomuksessa.

C. Muut asiat.

Ilmoitus raastuvanoikeudensaarnasta. Raastuvanoikeus ilmoitti, että tavanmukainen raastuvanoikeudensaarna pidettäisiin Nikolainkirkossa tammikuun 21 p:nä. Ilmoitus ei antanut [4]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Maistraatin ja raastuvanoikeuden uudelleenjärjestely. Yhteisen maistraatin tekemän esityksen [5]), joka koski muutoksia maistraatin ja raastuvanoikeuden järjestelyyn ja toimintaan, kaupunginvaltuusto lähetti [6]) valiokuntaan, johon

[1]) Ks. s. 375. — [2]) Ks. s. 343. — [3]) Ks. s. 329, 352, 354, 358, 369, 373, 381, 387, 393, 407 ja 410. — [4]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 2 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10 v:lta 1879. — [6]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 10 §.

tulivat[1]) vtt Calamnius, Dalström ja Rudbäck, laamanni A. F. Jansson ja kauppias A. F. Wasenius, mutta valiokunta ei kertomusvuoden kuluessa antanut asiasta mietintöä[2]).

Holhoustoimen valvonta. Maistraatin esityksen kaupunginhallinnolle kuuluvan kaupungin holhoustoimen valvonnan järjestämisestä lähitulevaisuudeksi kaupunginvaltuusto lähetti[3]) valmisteluvaliokuntaan, joka kuitenkaan ei kertomusvuoden kuluessa antanut asiasta lausuntoaan.

Katsaus kaupunginvaltuuston toimintaan vuosina 1875—1877. Puheenjohtaja vt Mechelin esitti[4]) yhdistelmän tilastotietoja kaupunginvaltuuston ja valiokuntain toiminnasta vuosina 1875—1877.

Kaupunginvaltuuston kanslian työn järjestäminen. Vakinaisen valmisteluvaliokunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto otti[5]) vuoden 1878 helmikuun 1 p:stä samaan päivään vuonna 1879 valtuuston kanslian sihteeriksi siihenastisen sihteerin, lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegeliuksen ja notaariksi (kanslistiksi) siihenastisen notaarin (kanslistin), hovioikeudenauskultantti vapaaherra V. M. von Bornin, molemmat samasta palkkiosta ja samoin velvollisuuksin kuin edellisenä vuonna.

Rahatoimikamarin kertomus vuodelta 1877. Rahatoimikamarin kertomus vuodelta 1877, joka oli painettuna annettu kaupunginvaltuutetuille, ei antanut[6]) valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Ilmoitus rahatoimikamarin kokouksista. Rahatoimikamari ilmoitti, että sen kokoukset kertomusvuoden kuluessa pidettäisiin klo 6 ip. joka perjantai tai pyhän sattuessa perjantaiksi seuraavana arkipäivänä. Ilmoitus ei antanut[7]) valtuustolle toimenpiteen aihetta.

Kertomus kaasuvalaistuksesta valaistusvuotena 1877—1878. Kaasuntarkastajan, johtaja A. F. Soldanin antaman kertomuksen kaasuvalaistuksesta kaupungissa valaistusvuotena 1877—78 kaupunginvaltuusto lähetti[8]) lausunnon antamista varten valiokuntaan, johon valittiin[9]) vt Wasastjerna, insinööri E. E. Qvist ja professori K. S. Lemström. Valiokunta ei kertomusvuoden kuluessa antanut mietintöään.

Rahatoimikamarin ohjesäännön 12 §:n tulkinta. Rahatoimikamarin esityksen, joka koski sen ohjesäännön 12 §:n tulkintaa, kaupunginvaltuusto pani pöydälle[10]) vuoteen 1879.

Majoituslautakunnan johtosääntö. Kaupunginvaltuuston asettama valiokunta oli vuonna 1877 saanut tehtäväkseen tarkastaa majoituskomitean valtuustolle esittämän ehdotuksen komitean uudeksi johtosäännöksi ja sen johdosta laatinut[11]) ja lähettänyt valtuustolle uudelleen laatimansa kyseisen ehdotuksen[12]), jossa eräiden vähäisempien muutosten ohella puheena olevan komitean nimitys oli muutettu majoituslautakunnaksi, sen jäsenten lukumäärä supistettu kuudesta kolmeen ynnä kahteen varajäseneen sekä määräys, joka koski kaupungin komentajan oikeutta olla saapuvilla eräitä asioita käsiteltäessä, tarpeettomana poistettu.

Asiaa vuonna 1878 esiteltäessä kaupunginvaltuusto eräin vähäisin muutoksin vahvisti[13]) valiokunnan ehdotuksen, jolloin johtosääntö sai seuraavan sanamuodon:

---

[1]) Valt. pöytäk. 14 p. toukok. 24 §. — [2]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10 v:lta 1879. — [3]) Valt. pöytäk. 20 p. jouluk. 4 §. — [4]) S:n 12 p. helmik. 14 §. — [5]) S:n 25 p. tammik. 10 §. — [6]) S:n 27 p. jouluk. 2 §. — [7]) S:n 11 p. tammik. 2 §. — [8]) S:n 23 p. elok. 22 §. — [9]) S:n 17 p. syysk. 15 §. — [10]) S:n 27 p. jouluk. 4 §. — [11]) Ks. s. 304. — [12]) Valt. pain. asiakirj. n:o 18 v:lta 1877. — [13]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 1 §.

Helsingin majoituslautakunnan johtosääntö.

1 §. Helsingin kaupungissa hoitaa majoituksen järjestämistä ja toimeenpanoa majoitus lautakunta, jonka tulee lain ja voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaisesti sekä alempana olevia järjestyssääntöjä ja kaupunginvaltuuston erityisissä tapauksissa antamia määräyksiä noudattaen katsoa, että kaupungissa majoitukseen oikeutetulle sotaväelle hankitaan huoneet ja muut majoitusvelvollisuuden mukaiset tarvikkeet, kuin myös että majoitusvelvollisten oikeutta ja parasta siinä valvotaan sekä rasitus, kun se suoritetaan luonnossa, jaetaan säädettyjen perusteiden ja kohtuuden mukaan.

2 §. Majoituslautakuntaan kuuluu kolme jäsentä, jotka kaupunginvaltuusto valitsee kolmeksi vuodeksi sillä tavoin, että vuosittain yksi jäsen eroaa ja yksi valitaan sijaan. Kaupunginvaltuusto valitsee niinikään kaksi varajäsentä vuodeksi kerrallaan. Vuoden varrella valitut ryhtyvät toimeensa seuraavan vuoden alusta. — Ensi kerralla valitaan kolme jäsentä, näiksi vähintään kaksi niistä, jotka viimeksi ovat majoituskomiteaan tulleet; mainituista kahdesta jäsenestä eroaa arpomalla, joka toimitetaan kaupunginvaltuuston joulukuunkokouksessa 1878, toinen ja toinen pysyy toimessaan vieläkin vuoden.

Vaalikelpoisia ovat kunnan äänivaltaiset miehet, mutta mikä on esteenä kaupunginvaltuusmieheksi valitsemiselle, estäköön myös valitsemisen majoituslautakuntaan.

Valitulla on oikeus kieltäytyä tehtävästä, jos hän on kaupunginvaltuusmies tai rahatoimikamarin jäsen, jos hän, toimittuaan majoituslautakunnan tai rahatoimikamarin jäsenenä tahi kaupunginvaltuusmiehenä kolme viime vuotta, on vuorossa sellaisesta toimesta erota, jollei hän ole kaupungissa tahi siihen yhdistetyllä alueella asuva, tai jos hän on tullut kuudenkymmenen vuoden ikään tai ilmoittaa muun esteen, jonka kaupunginvaltuusto hyväksyy. Kieltäytyminen ilmoitetaan kirjallisesti kaupunginvaltuustolle tai suullisesti tai kirjallisesti majoituslautakunnalle, joka lähettää asian kaupunginvaltuustolle.

Jos jäsen tahi varajäsen eroaa hänelle määrätyn toimikauden kuluessa, valitaan viipymättä toinen siksi ajaksi, mikä eronneella olisi ollut jälellä.

3 §. Sittenkun majoituslautakunnan vaali on toimitettu, valitsee kaupunginvaltuusto lautakunnan jäsenistä sille puheenjohtajan ensintulevaksi vuodeksi ja jos hän vuoden varrella eroaa, toisen puheenjohtajan hänen sijaansa vuoden jälelläolevaksi ajaksi.

Kellään älköön olko oikeutta tuollaisesta toimesta kieltäytyä, ellei hän ole lähinnä edellisinä kahtena vuonna ollut samassa toimessa. Vaalin tuloksesta antaa kaupunginvaltuusto tiedon sekä maistraatille että läänin kuvernöörille ja kaupungin komentajalle.

Tilapäisen puheenjohtajan valitsee majoituslautakunta tarpeen vaatiessa.

4 §. Majoituslautakunnan avuksi ottaa kaupunginvaltuusto lautakunnan ehdotuksesta sihteerin ja majoitusmestarin, jotka saavat näistä toimista määrätyn palkan. Jos tuollainen toimi on avoimena, määrää lautakunta sen hoitamisesta ja julistaa sen lautakunnalta haettavaksi kolmenkymmenen päivän kuluessa.

Tarpeen vaatiessa ottaa lautakunta venäjänkielen kääntäjän sekä muuta virka-apua maksamalla sitä varten osotetun palkkion.

Majoituslautakunta saa itse ottaa ja erottaa vahtimestarinsa.

5 §. Niin usein kuin puheenjohtaja tarpeelliseksi harkitsee, kokoontuu majoituslautakunta aikana, josta kirjallinen ilmoitus on, mikäli mahdollista, jo päivää ennen annettava jäsenille sekä kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle.

Kun puheenjohtaja on estynyt saapumasta ilmoitettuun kokoukseen, on siitä annettava tieto ensimmäiselle jäsenelle ja jäsenen este on ilmoitettava puheenjohtajalle tai hänen poissa ollessaan ensimmäiselle jäsenelle niin aikaisin, että varajäsen ehditään kutsua sijaan.

Jos puheenjohtaja tai jäsen jää saapumatta ilmoitettuun kokoukseen tai varajäsen siihen kokoukseen, johon hänet on kutsuttu, ilman että hänellä on ilmoitettua ja majoituslautakunnan hyväksymää estettä, tai jos joku heistä ilman tuollaista syytä poistuu ennen kokouksen loppua, maksakoon sakkoa kaupunginkassaan kultakin kerralta, puheenjohtaja neljä sekä jäsen ja varajäsen kaksi markkaa. Tuollaisen sakon kantaa ja tilittää lautakunnan sihteeri.

6 §. Majoituslautakunnan asiat esittelee puheenjohtaja ja päätöksiin tulee, paitsi häntä, kahden jäsenen tahi varajäsenen ottaa osaa. Erimielisyyden ilmaantuessa ratkaistaan asia avonaisella äänestyksellä, niinkuin yleinen laki riita-asioista säätää.

Asiaan, joka voi tuottaa erinomaista hyötyä tai vahinkoa yksityisesti majoituslautakunnan jäsenelle tai jollekin, johon hän on sellaisessa sukulaisuus- tahi lankoussuhteessa, joka on tuomarin jäävi, älköön sellainen jäsen ottako osaa.

Keskusteluista laaditaan lyhyt pöytäkirja, jonka samoinkuin kaikki toimituskirjatkin puheenjohtaja lautakunnan puolesta allekirjoittaa ja sihteeri varmentaa.

Kaupunginvaltuuston ja kaupungin komentajan kanssa on lautakunta välittömässä kirjeenvaihdossa.

7 §. Majoituslautakunnan kokoukset eivät ole julkiset, mutta niissä saa olla saapuvilla kaupunginvaltuuston puheenjohtaja tahi se jäsen, jonka valtuusto on hänen sijaansa valinnut, ja saa sellainen henkilö ottaa osaa keskusteluihin, mutta ei päätöksiin.

8 §. 1 §:ssä mainittua tehtäväänsä täyttääkseen on majoituslautakunnan velvollisuus muun muassa:

a) vuosittain viimeistään helmikuun kuluessa laatia sekä kaupunginvaltuuston tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi antaa käypähintoihin perustuva ehdotus siksi rahakorvaukseksi, jonka majoitukseen oikeutetulle saa tarjota asunnon ja luontoisetujen sijasta lähinnä seuraavana vuokravuonna;

b) sittenkun kaupunginvaltuusto on mainitun ehdotuksen hyväksynyt, joutuisasti lähettää kaupungin komentajalle tarpeellinen ote siitä ynnä pyyntö saada hyvissä ajoin ennen ensintulevan vuokravuoden alkua kaikkien niiden henkilöjen ja laitosten luettelo, jotka hänen tietääkseen silloin tulevat vaatimaan kaupungilta majoitusta, ja sen kera sekä hänen lausuntonsa vaatimuksen oikeutuksesta että ilmoitus eri virkatointen arvosta tai luokasta, niin myös tieto niistä, jotka haluavat luontoismajoitusta, ja niistä, jotka valitsevat siitä määrätyn rahakorvauksen;

c) saatuaan mainitut luettelot ja tiedot sekä tarkoin tutkittuaan esitettyjen majoitusvaatimusten oikeudenmukaisuutta, asiasta päättää sekä sen mukaisesti vuokrauttaa ja kuntoon panettaa tarpeellinen luku voimassa olevassa majoitusohjesäännössä määrättyä laajuutta olevia huoneistoja sekä pitää huoli vahvistettujen rahakorvausten maksettavaksi osoittamisesta muille majoitukseen oikeutetuille, josta päätöksestä on kohta annettava komentajalle tieto;

d) kun komentajan kautta tulee vuokravuoden kuluessa saapuvalle sotaväelle annettavain majoitusetujen tai korvausten tilaus, tutkia tilauksen oikeutusta ja sitten kirjallisesti ilmoittaa komentajalle, missä määrin vaatimus on evätty tai hyväksytty, sekä jälkimmäisessä tapauksessa joko hankkia majoitus tahi aikanansa osottaa rahakorvaus maksettavaksi;

e) kaupunginvaltuuston suostumuksen hankittuaan vuokrauttaa sopiva huoneisto sellaisille sotilashenkilöille, jotka tilapäisesti täällä oleskellessaan virka-asioilla ovat majoitukseen oikeutetut, sekä tilauksesta, harkinnan jälkeen, siihen sijoittaa tuollainen henkilö tai, jos huoneisto jo on käytännössä, hankkia toinen huoneisto siksi kerraksi;

f) hyvissä ajoin ennen kunkin vuosineljänneksen umpeenmenemistä laatia ja rahatoimikamariin maksumääräyksen antamista ja maksun suorittamista varten lähettää sekä majoitukseen oikeutetuille tulevain rahakorvausten ja majoitusrasituksen täyttämiseksi vuokratuista huoneistoista sovittujen vuokrain, että myös lautakunnan toiminnasta johtuvain palkkain ja palkkioiden luettelot kuluneelta vuosineljännekseltä;

g) pitää saatavana tahi hankkia luontoismajoitukseen tavallisissa oloissa tarpeelliset huonekalut, makuuvaatteet ja muut talouskalut sekä pitää luetteloa näistä kapineista ja hoitaa niitä, kun ne eivät ole käytännössä;

h) hyvissä ajoin ennen vuokravuoden alkua rahatoimikamarille oston toimittamista varten ilmoittaa vuokravuoden kuluessa majoituksen täyttämiseen tarpeelliset polttopuu- ja kynttilämäärät lautakunnan hyväksymän kirjallisen tilauksen mukaan vuoden varrella annettaviksi ja, jos tarve vaatii, myös toimitettaviksi kaupungissa oleviin eri huoneistoihin;

i) viivyttelemättä käsitellä kaikki lautakuntaan saapuneet asiat sekä antaa kaupunginvaltuuston vaatimat lausunnot ja, antaessaan ehdotuksen tai asian valtuuston ratkaistavaksi tai pyytäessään määräystä jostakin asiasta, samalla esittää siitä täydellinen lausunto, jonka oheen, siinä tapauksessa että lautakunnassa on ollut erimielisyyttä, on pantava äänestyspöytäkirja;

k) kultakin vuodelta vuosirahasäännössä kaupungin majoituskustannuksia varten olevain eri luokkain kohdalla pitää yhtäjaksoista luetteloa kaikista lautakunnan samana vuonna päättämistä maksunsuorituksista;

l) rahatoimikamariin vuosittain antaa:

1) ennen helmikuun 1 päivää: lähinnä edellisen vuoden menoluettelo kunnan varain yleisiin tileihin liitettäväksi ja sen yhteydessä tarkastettavaksi;

2) ennen kesäkuun umpeen menemistä: lyhyt kertomus lautakunnan toiminnasta viimeksi kuluneena vuonna pantavaksi siihen yleiseen kertomukseen, mikä rahatoimikamarin on ohjesääntönsä 2 §:n mukaan kaupunginvaltuustolle annettava; sekä

3) syyskuun kuluessa: erikoisluettelo lautakunnan toimintaan kuuluvista lähinnä seuraavan vuoden menoista pantavaksi niiden kirjallisten ilmoitusten ja ehdotusten oheen, mitkä rahatoimikamarin on kunnallishallituksesta kaupungissa voimassa olevan asetuksen 58 §:n ja rahatoimiohjesäännön 19 §:n mukaan annettava maistraattiin;

m) tarkoin valvoa, että lautakunnan avuksi asetetut henkilöt kunnollisesti täyttävät tehtävänsä, virheistä ja laiminlyönneistä antaa syylliselle varotus sekä, jos tämä virhettään jatkaa tahi jos raskaanlainen hairahdus tehdään, pidättää vianalainen toimestaan ja sen ohessa antaa asia lautakunnan vaatimuksen kera kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi, jonka

on, sittenkun vianalaiselle on varattu tilaisuus selityksen antamiseen, ratkaistava, onko syyllinen ainiaaksi vai joksikin ajaksi toimestaan erotettava palkkionsa tai jonkin osan siitä menettämällä, ja myös, kun kaupungille on tuotettu vahinkoa, onko vahingonkorvausta vaadittava vai ei.

9 §. Majoituslautakunnan puheenjohtaja, joka erittäin on vastuunalainen asiain esittelemisestä ja päätösten toimeenpanemisesta ja jonka pitää päivittäin määräaikana olla tavattavana lautakunnan virkahuoneessa, saa vuotuisen palkkion, jonka kaupunginvaltuusto määrää.

Puheenjohtajan on katsottava, että lautakunnan pöytäkirjat ja vuokravälikirjat kunnollisesti laaditaan sekä sen rahatoimikamariin osottamat maksumääräykset, kirjeet ja muut toimituskirjat joutuisasti ja oikein perille saatetaan tai lähetetään, että tarpeelliset huoneistot ajallansa vuokrataan ja irtisanotaan sekä, milloin niin on määrätty, kalustolla varustetaan, niin myös että majoitukseen oikeutetuille toimitetaan heille tulevat polttopuut ja kynttilät.

Puheenjohtajan tulee lisäksi, kun tilapäinen majapaikka tilataan matkustaville sotilashenkilöille aikana, jolloin lautakunta ei muutoin kokoonnu, yksin tarkastaa tilaukset ja, jos näiden oikeudenmukaisuus on epäilemätön, osotuttaa huoneita sitä varten vuokratusta huoneistosta, mutta muussa tapauksessa joutuisasti kutsua lautakunta koolle ja jättää asia sen ratkaistavaksi.

Mitä tässä on sanottu puheenjohtajasta, koskee hänen poissaollessaan satunnaista puheenjohtajaa, jos sellainen on valittu, mutta muutoin ensimmäistä jäsentä.

10 §. Kaikesta tappiosta ja vahingosta, minkä majoituslautakunta tahallisesti tahi huolimattomuudellaan tai ilmeisellä laiminlyönnillään tuottaa kunnalle, vastatkoot ne jäsenet, jotka ovat siihen olleet osallisina.

11 §. Majoituslautakunnan sihteerin on pidettävä sen diarit ja pöytäkirja, joka viimeksimainittu on lähinnä seuraavassa kokouksessa tarkistettavaksi julkiluettava, sekä huollettava kaikki toimituskirjat, niin päätetyt kuin muutenkin pyydetyt pöytäkirjanotteet, ja myös lähtevät kirjeet, jotka kirjekuittikirjaan merkittyä lähetetään perille lautakunnan vahtimestarilla.

Lautakunnan määräyksestä on sihteeri myös velvollinen laatimaan 8 §:n f) momentissa mainitut vuosineljänneslistat, pitämään saman pykälän k) momentissa säädettyä luetteloa sekä laatimaan l) momentissa mainitun kertomuksen ja ehdotuksen.

12 §. Majoituslautakunnan majoitusmestarin tulee kunakin arkipäivänä vähintään yhtenä tai kahtena lautakunnan määräämänä tuntina, josta on komentajalle kirjelmällä sekä yleisölle oveen naulatulla julkipanolla ja sanomalehdissä julkaistulla kuulutuksella ilmoitettava, oleskeltava lautakunnan virkahuoneessa vastaanottaakseen saapuvia kirjelmiä ja suullisia ilmoituksia sekä joutuisasti esitelläkseen ne puheenjohtajalle, niin myös häneltä saadakseen määräyksiä majapaikkain vuokraamiseen ja osottamiseen sekä tarpeellisten tietojenkin hakimiseen ynnä muuhun nähden.

Sitäpaitsi on majoitusmestarin velvollisuus:

pitää kunnan majoituskapineiden luetteloa ja hoitaa niitä sekä tehdä esitys kelpaamattomiksi käyneiden tai tarpeettomain esineiden myymisestä ja toisten hankkimisesta;

niinikään pitää kaikkien majoitusta varten vuokrattujen huoneistojen luetteloa, jossa mainitaan vuokramäärät sekä milloin ja mihin tarkoitukseen ne ovat olleet käytettäviksi luovutetut; niin myös

olla saapuvilla lautakunnan kokouksissa antaakseen tietoja ja vastaanottaakseen määräyksiä.

13 §. Koska sotilasmajoitus, voimassaolevan majoitusohjesäännön 1 §:n mukaan, on toimitettava valtion kustannuksella kruunun rakennuksissa, mutta ainoastaan siinä tapauksessa että niitä ei ole käytettävänä on välittömästi maan asukasten huollettava, on majoituslautakunnan velvollisuus, kun tuollaisia rakennuksia tai niiden osia tässä kaupungissa lautakunnan tieten on joutilaina tai käytetään muihin tarkoituksiin, sillä aikaa kun kuntaa rasitetaan majoituksella, ilmoittaa asiasta kaupunginvaltuustolle sekä ehdottaa toimenpidettä sen oikaisemiseksi.

14 §. Siinä majoitusohjesäännön 13 §:ssä mainitussa tapauksessa, että niin suuri sotavoima kulkee kaupungin läpi tahi majoitetaan tähän kaupunkiin, ettei säädettyä määrää huoneita eikä muita huoneistoja ja tarvikkeita voida aikaansaada tuottamatta mainittavaa hankaluutta asukkaille itselleen, pitää majoituslautakunnan, jos aika sallii, antaa asia täydellisen lausunnon ja ehdotuksen kera kaupunginvaltuuston ratkaistavaksi, mutta jos suurempaa joutuisuutta kohdassa tai toisessa on tarpeen, saa lautakunta oman harkintansa mukaan menetellä sen mukaisesti mitä mainitussa pykälässä säädetään.

15 §. Lautakunnan ehdotuksesta ja muutoinkin päättää kaupunginvaltuusto tähän johtosääntöön tehtävistä muutoksista.

16 §. Tämä johtosääntö on voimassa helmikuun 1 p:stä 1878, jolloin majoituskomitealle helmikuun 24 päivänä 1814 annettu johtosääntö lakkaa olemasta voimassa.

Puheenjohtajan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto myöhemmin päätti [1]) maistraatin välityksellä saattaa hyväksymänsä johtosäännön jäljennöksenä läänin kuvernöörin tietoon.

Ehdotus uudeksi satamajärjestykseksi. Maistraatin laatiman ehdotuksen kaupungin uudeksi satamajärjestykseksi kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 lähettänyt [2]) valiokunnan tarkastettavaksi.

Vuonna 1878 antamassaan mietinnössä [3]) valiokunta esitti kaupunginvaltuustolle uuden satamajärjestysehdotuksen, johon liittyivät seikkaperäiset perustelut. Tätä ehdotusta laatiessaan valiokunta oli ottanut huomioon eräitä kaupungin vanhinten jo vuonna 1873 ja laivapäällikköyhdistyksen vuonna 1877 maistraatin ehdotusta vastaan kohdistamia huomautuksia sekä erään rahatoimikamarin jäsenten valiokunnan anomuksesta yksityisesti laatiman uuden satamajärjestyksen ehdotuksen. — Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) eräin vähäisin muutoksin valiokunnan ehdotuksen. Sen ohessa valtuusto päätti lähettää ehdotuksen senaatin talousosaston tutkittavaksi ja vahvistettavaksi huomauttaen, että hyväksytty satamajärjestys kosketteli eräitä kaupungin voimassa olevan poliisijärjestyksen säännöksiä.

Ilmoitus uuden satamajärjestyksen vahvistamisesta ei saapunut kertomusvuoden kuluessa.

Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa käydyt neuvottelut. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 antanut [5]) rahatoimikamarille tehtäväksi koettaa saada kaupungin vuonna 1860 Kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa tekemän sopimuksen muutetuksi kaupungille edullisenmaksi siten, että kaupungin kaasujohtoverkon säännöllinen, nopeampi kehitys kävisi mahdolliseksi. Tämän johdosta kamari oli yhtiöltä tiedustellut, suostuiko se alentamaan sille sopimuksessa kaasuputkiverkon määrätystä laajentamisesta taatun nettovoiton 10:stä esim. 6 %:iin. Tämän ehdotuksen yhtiö kuitenkin yhtiökokouksessaan oli hylännyt. Sitävastoin yhtiö oli tarjoutunut, jos kaupunki suoritti määrätyn osan, esim. 50 %, 13 uuden lyhdyn asettamiseksi paraikaa tekeillä olevan putkiverkon laajentamistyön aiheuttamista kustannuksista, tämän laajennuksen osalta luopumaan sopimuksessa määrätystä takuusta ehdoin, että putkijohto jäi yhtiön omaisuudeksi. Selostaen kaupunginvaltuustolle kaasuvalaistusosakeyhtiön kanssa käytyjä neuvottelujaan kamari antoi yhtiön vastaehdotuksen valtuuston ratkaistavaksi, mutta ehdotti puolestaan sen evättäväksi kaupungille epäedullisena. — Asiaa esiteltäessä valtuusto päätti [6]) olla ottamatta yhtiön tarjousta huomioon.

Uuden palojärjestyksen laatiminen ja ryhtyminen väliaikaisiin toimenpiteisiin tulenvaaran torjumiseksi. Läänin kuvernöörin kaupunginvaltuustolle osoittaman kehoituksen, että valtuusto ottaisi harkittavakseen kaupungin uuden palojärjestyksen laatimisen ja eräiden tulenvaaran torjumista tarkoittavien väliaikaisten toimenpiteiden tarpeellisuuden, valtuusto vuonna 1877 oli lähettänyt [7]) palotoimikuntaan. Sen johdosta antamassaan lausunnossa palotoimikunta selitti, että sekin puolestaan piti kaupungin palolaitoksen uudelleenjärjestämistä ja uutta palojärjestystä tarpeen vaatimana. Samalla toimikunta ilmoitti, että yksityisten työpajanomistajain kanssa oli tehty sopimus siitä, että heidän palveluksessaan olevat työläiset saivat avustaa palokomennuskuntaa tulipalojen sattuessa, että kaupungin paloruiskua

[1]) Valt. pöytäk. 26 p. helmik. 14 §. — [2]) Ks. s. 304. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — [4]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 1 §. — [5]) Ks. s. 303. — [6]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 10 §. — [7]) Ks. s. 305.

varten oli otettu koneenkäyttäjä ja lämmittäjä sekä että oli tehty sopimus riittävän henkilömäärän kanssa, joka oli ottanut tehtäväkseen mainitun ruiskun käytön.

Asiaa vuonna 1878 esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [1]) antaa palotoimikunnalle tehtäväksi laatia ja lähettää valtuustolle ehdotuksen kaupungin uudeksi palojärjestykseksi sekä lähettää kuvernöörille ilmoituksen niistä toimenpiteistä, joihin toimikunta oli ryhtynyt.

Palopostien järjestämisoikeus. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto toistaiseksi oikeutti [2]) mainitun lautakunnan v. t. vesijohtohallituksena määräämään, saiko ja millaisin ehdoin tontin alueelle järjestää paloposteja.

Asunto-olojen parantaminen. Terveyslautakunnan kaupunginvaltuustolle osoittamassaan kirjelmässä viitattua lukuisiin puutteellisuuksiin, jotka hygienisessä suhteessa haittasivat kaupungin varattoman väestön asuntoja, valtuusto lähetti [3]) asian valiokuntaan, joka sai tehtäväkseen ottaa harkittavaksi, mihin toimenpiteihin kaupungin taholta voitiin ryhtyä asuntojen terveydellisten y. m. olojen parantamiseksi, ja joka oikeutettiin ottamaan apujäsenikseen sellaisia kunnan virkailijoita, joiden osanotto asian käsittelyyn oli tarpeellinen. Valiokunnan jäseniksi valittiin [4]) vtt Heikel, Runeberg ja Malmgren sekä valiokunnan anottua [5]), että siihen valittaisiin myöskin joku lainopillisesti sivistynyt jäsen, lakitieteenkandidaatti W. Eneberg [6]). — Valiokunta ei antanut mietintöä kertomusvuoden kuluessa.

Köyhäinlääkärien väliaikainen johtosääntö. Terveyslautakunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto hyväksyi [7]) lautakunnan laatiman ehdotuksen kaupungin köyhäinlääkärien väliaikaiseksi johtosäännöksi olemaan voimassa, kunnes alueläkärit oli säädettyä järjestystä noudattaen asetettu.

Johtosääntö, joka terveyslautakunnan tuli toimittaa painosta ruotsin- ja suomenkielisenä, oli sanamuodoltaan seuraava:

Johtosääntö Helsingin kaupungin köyhäinlääkäreille.

1 §. Lääkärien velvollisuutena on maksutta antaa lääkärinhoitoa kaikille niille kaupungin köyhille asujamille, jotka eivät itse voi semmoista hoitoa itselleen kustantaa.

2 §. Lääkärien viranteon suhteen on kaupungin alue jaettuna kahteen piirikuntaan, itäiseen ja läntiseen. Piirikuntain rajana on rautatielinja, Rautatietori, Mikaelinkatu, Erottaja, Kolmikulmatori, Ratakatu ja Punavuorenkatu sekä tämän jatko merenrantaan saakka, joten itäiseen piirikuntaan kuuluvat kaikki kartanot, huvilat ja työväenasunnot tämän rajalinjan itä- ja eteläpuolella sekä läntiseen kaikki siitä länteen ja pohjaseen päin olevat.

3 §. Lääkärien pitää asua kunkin piirissänsä ja joka arkipäivänä määrätyillä ajoilla, vähintäänkin tunti ennen ja tunti jälkeen puolipäivää, olla kodissansa tavattavina. Asunnoistansa ja vastaanottotunneistansa antakoot lääkärit tiedon terveyshoitokunnalle, joka siitä kunakin vuosipuoliskona kuulututtaa sekä kaupungin kirkoissa että sanomalehdissä, ja on, jos lääkärien muutto sillä välin tapahtuu, siitä samalla tavalla yleisölle ilmoitettava.

4 §. Sairaanhoidon toimittamisen tapa ylimalkaan jätetään lääkärien omantunnon ja velvollisuutensa tiedon asiaksi. Pääperusteena olkoon sen suhteen se, että sairaanhoitoa köyhille annetaan parhaasta päästä heidän kotonansa.

Köyhäinlääkärin pitää muutoin:

a) jos sairaalta kodissansa puuttuu tarpeellinen hoito tahi jos häntä sairauden laatuun katsoen ei saa siellä pitää, ilmoittaman tahi ilmoituttaman häntä sairaanhoitolaitokseen otettavaksi, sekä jälkimmäisessä tapauksessa annettavassa todistuksessa osoittaman syy vaadittuun muuttamiseen;

---

[1]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 10 §. — [2]) S:n 18 p. kesäk. 11 §. — [3]) S:n 30 p. huhtik. 14 §. — [4]) S:n 14 p. toukok. 24 §. — [5]) S:n 28 p. toukok. 4 §. — [6]) S:n s:n 7 §. — [7]) S:n 1 p. huhtik. 12 §.

b) katsoessaan, että lääkkeitä tahi muuta hoitoon tarpeellista on vaivaiskassan kustannuksella tilattava, tätä päällekirjoittamalla lääkelistaan eli reseptiin paneman myös sairaan elinkeino, nimi ja asunto; mutta jos ei lääkäri itse kylläksi tiedä sairaan ulkonaisia oloja, niin neuvokoon vaivaishoidon asianomaisen piirimiehen luo; ja ainoastaan jos lääkärin mielestä erinomainen joutuisuus on tarpeen, mahtakoon hän ilman semmoista omaa tietoakin antaa lääkitysmääräyksen vaivaiskassan kustannuksella;

c) vaariinottaman säästäväisyyttä, kun määrää lääkkeitä ynnä muuta, mitä sairaanhoitoon kuuluu;

d) tarkastaman apteekeista vaivaiskassan kustannuksella annetuista lääkkeistä tulleet rätingit ja ne vaivaishoidonjohtokunnalle jättämän ynnä niihin kirjoitetun lausuntonsa kanssa;

e) kaikista piirikunnan köyhistä sairaista, jotka ovat häneltä hoitoa saaneet, tekemän täydellinen päiväkirja eli luettelo hyväksytyn kaavan mukaan ja kultakin kuukaudelta näyttämän se tahi ote siitä terveyshoitokunnalle sekä useamminkin, kun terveyshoitokunta niin vaatii, antaman ilmoite hoidetuista sairaista kuin myös yleisestä terveydentilasta piirikunnassa;

f) mainittavimpia terveyttä koskevia epäkohtia tahi suurempia terveystilan hämmennyksiä piirikunnassa ilmaantuessa viipymättä ilmoittaman niistä terveyshoitokunnan puheenjohtajalle, niin myös tietoonsa saatuaan ilmiselvää lasten pahoinhoitamista ja semmoisissa kuolemantapauksissa, jolloin kuolintapaa syystä voi arvella toisen vaikuttamaksi tai epäluonnolliseksi, kiireimmiten antaman siitä tieto kaupungin poliisivirastolle, kirkkoherranvirastolle ja terveyshoitokunnan puheenjohtajalle;

g) helmikuun kuluessa joka vuosi terveyshoitokunnalle antaman kertomus ynnä summittaisen otteen kanssa päiväkirjasta edelliseltä vuodelta.

5 §. Köyhäinlääkäri ei saa kaupungista lähteä hankkimatta siihen terveyshoitokunnan tahi sen puheenjohtajan suostumusta, ja on semmoisessa tapauksessa toinen hyväksytty lääkäri asetettava sillä aikaa virkaa hoitamaan.

6 §. Köyhäinlääkärit ovat vaivaishoidonjohtokunnan alituisia jäseniä ja heidän tulee semmoisina olla sen kokouksissa läsnä.

Kaupungin lääkärien oikeus lukea hyväkseen virkavuosia. Terveyslautakunnan ehdotuksesta kaupunginvaltuusto päätti [1]) hänen Keisarilliselle Majesteetilleen esittää, että paitsi kaupunginlääkäriä sekä kaupungin aluelääkärit että kaupungin toimeen tilapäistä tarvetta varten otetut lääkärit oikeutettaisiin virkaylennys- ja eläkeoikeuden suhteen sekä ansiomerkkejä hakiessaan lukemaan hyväkseen se aika, jonka he lääkärinammatin harjoittamista varten olivat olleet kaupungin toimessa.

Myöhemmin ilmoitettiin maistraatin välityksellä, että senaatti erään muotovirheen takia ei ollut ottanut kaupunginvaltuuston esitystä käsiteltäväkseen. Tämän johdosta valtuusto päätti [2]) uudistaa esityksensä säädettyä järjestystä noudattaen, minkä ohessa siinä viitattaisiin myöskin keisarilliseen kirjeeseen joulukuun 5 p:ltä 1865, jotta mikäli mahdollista myöskin virkaa toimittavat lääketieteenkandidaatit saisivat samat edut virkavuosien lukeuiseen nähden. — Asiasta ei annettu päätöstä kertomusvuoden kuluessa.

Järjestyssääntö kaupungin yleistä sairaanhoitoa varten. Kaupunginvaltuuston myönnyttyä [3]) terveyslautakunnan anomukseen saada antaa täydellisen ehdotuksen kaupungin yleisen sairaanhoidon järjestämisestä lautakunta antoi valtuustolle laatimansa ehdotuksen kaupungin yleisen terveydenhoidon järjestyssäännöksi. Ehdotus, joka kaupunginvaltuuston päätöksen [4]) mukaisesti toimitettiin painoon, lähetettiin [5]) lausunnon antamista varten valiokunnaan, johon kuuluivat [6]) vtt Liljenstrand ja Brummer sekä lääkintöneuvos J. A. Florin, minkä ohessa vaivaishoitojohtokuntaa kehoitettiin antamaan asiasta lausunto suoraan valiokunnalle. — Lausunnot eivät saapuneet valtuustolle kertomusvuoden kuluessa.

---

[1]) Valt. pöytäk. 18 p. kesäk. 12 §. — [2]) S:n 29 p. lokak. 7 §. — [3]) S:n 1 p. huhtik. 12 §. — [4]) S:n 29 p. lokak. 17 §. — [5]) S:n 7 p. marrask. 2 §. — [6]) S:n s:n 10 §. —

Kuumesairaalan johtokunnan lakkauttaminen. Kuumesairaalan johtokunnan ja terveyslautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto päätti [1]) vapauttaa mainitun johtokunnan tehtävästään ja terveyslautakunnan uuden johtosäännön [2]) mukaisesti siirtää johtokunnan tehtävät mainitulle lautakunnalle.

Lausunto kuumesairaalan tarkoituksesta. Pääasiallisesti talousarviovaliokunnan tekemän ehdotuksen [3]) mukaisesti kaupunginvaltuusto päätti [4]) vuoden 1879 talousarvion järjestelyn yhteydessä terveyslautakunnalle lähetettävässä kirjelmässä nimenomaan korostaa, että kuumesairaala oli tarkoitettu äkillisten, erittäinkin kulkutaudinluontoisten ja tarttuvien sairauden-tapausten hoitoa varten sekä että kaupunginvaltuusto, vaikkakin se varatakseen varoja epäsäännöllisiäkin terveysoloja varten oli merkinnyt mainitun vuoden menosääntöön määrärahan päivittäin keskimäärin 25 sairaan ruokaa varten, otaksui tämän keskimäärän säännöllisissä oloissa osoittautuvan paljoa pienemmäksi.

Kertomus kansakoulujen toiminnasta lukuvuonna 1876—77. Kansakoulujohtokunta lähetti kaupunginvaltuustolle kansakoulutarkastajan kertomuksen kaupungin kansakoulujen toiminnasta lukuvuonna 1876—77 sekä oman lausuntonsa, jossa johtokunta m. m. lausui toivomuksen, että hankittaisiin eri huoneistot pyhäkoulun kummallekin osastolle. Asia ei aiheuttanut [5]) kaupunginvaltuuston taholta muuta toimenpidettä kuin että kertomus päätettiin painattaa sekä suomen- että ruotsinkielellä.

Kansakoulujen uusi ohjesääntö. Kaupunginvaltuuston vuonna 1876 kaupungin kansakoulujen ohjesääntöä tarkastamaan asettama [6]) valiokunta antoi vuonna 1878 mietintönsä [7]), joka sisälsi yksityiskohtaisesti perustellun ehdotuksen kansakoulujen uudeksi ohjesäännöksi sekä ehdotuksen mainittujen koulujen opettajiston ja muiden palkannauttijain palkkaussäännöksi. Valtuusto lähetti [8]) mietinnön lausunnon antamista varten kansakoulujohtokuntaan. Tämän sen jälkeen lähetettyä sekä oman lausuntonsa että opettajakunnan antaman lausunnon asiasta valtuusto päätti [9]), että mainitut asiakirjat [10]) painatettaisiin ja senjälkeen esiteltäisiin valiokunnan mietinnön yhteydessä. — Esittely ei kuitenkaan tapahtunut kertomusvuoden kuluessa.

Kansankirjaston kirjavaraston inventtaus. Kansankirjaston ja lukusalin toimikunnan anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti [11]) valita kaksi henkilöä yhdessä toimikunnan jäsenten ja varajäsenten kanssa toimittamaan kirjaston kirjavaraston inventtauksen sekä valitsi [12]) näiksi filosofianmaisteri K. F. J. Schaumanin ja lakitieteentohtori W. Lavoniuksen. Inventtauksen tapahduttua toimikunta anoi valtuustolta itselleen ja kirjastonhoitajalle valtuutusta kaikkien niiden kirjojen poistamiseen kirjastosta, jotka eivät enää olleet käyttökelpoisessa kunnossa, ja ehdotti, että kokonaan uusi luettelo laadittaisiin kirjastosta. Valtuusto myöntyi [13]) tähän anomukseen.

Lausunto rakennusjärjestyksen soveltamisesta. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuustolta lausuntoa arkkitehti C. Th. Höijerin y. m. kuvernöörille osoittamasta kirjelmästä, joka sisälsi kaupungin voimassa olevan rakennusjärjestyksen tulkintaa ja soveltamista koskevia huomautuksia, valtuusto päätti [14]) lausuntoehdotuksen laatimista varten lähettää asian valiokuntaan,

---

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 12 §. — [2]) Ks. s. 306. — [3]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [4]) Valt. pöytäk. 27 p. jouluk. 6 §. — [5]) S:n 16 p. huhtik. 18 §. — [6]) Ks. s. 195. — [7]) Valt. pain. asiakirj. n:o 16. — [8]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 1 §. — [9]) S:n 29 p. marrask. 7 §. — [10]) Painetut ilman numeroa. — [11]) Valt. pöytäk. 18 p. kesäk. 16 §. — [12]) S:n s:n 19 §. — [13]) S:n 17 p. syysk. 12 §. — [14]) S:n 29 p. marrask. 5 §.

johon kuuluivat [1]) laamanni A. F. Jansson, kaupungininsinööri H. Th. Tallqvist ja arkkitehti Höijer. — Valiokunta ei antanut ehdotustaan kertomusvuoden kuluessa.

Lausunto Tähtitorninvuoren viereisen alueen rakennuskiellosta. Senaatti vaati maistraatin välityksellä kaupunginvaltuuston lausuntoa ajokalutehtailija A. W. Winqvistin anomuksesta saada rakentaa yksikerroksisen puurakennuksen VII kaupunginosan korttelissa n:o 100 Vuorimiehenkadun varrella olevan tontin n:o 2 Tähtitorninvuorta vastassa olevalle rajaviivalle ja läänin kuvernöörin sen yhteydessä tekemästä esityksestä, että keisarillisessa käskykirjeessä vuodelta 1846 annettu kielto, jonka mukaan tulisijallisia rakennuksia ei saanut rakentaa sille lisämaalle, joka Tähtitorninvuoresta oli annettu puheena olevan korttelin tonteille, kumottaisiin. Lähetettyään [2]) asian rahatoimikamariin kehoittaen tätä hankkimaan siitä lausunnon kaupungininsinööriltä ja antamaan sen ynnä oman lausuntonsa kaupunginvaltuustolle valtuusto päätti [3]) annettujen lausuntojen mukaisesti ja myöskin maistraatin asiasta antaman lausunnon mukaisesti omassa lausunnossaan puoltaa kyseisen kiellon kumoamista.

Rakennuskonttorin johtosääntö. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 lähettänyt [4]) rahatoimikamarin laatiman kaupungin rakennuskonttorin ensimmäisen osaston johtosääntöehdotuksen valiokuntaan, jonka tuli laatia se eräiltä osilta uudestaan. Vuonna 1878 antamassaan mietinnössä [5]) tämä valiokunta huomautti m. m., että rakennuskonttorin jakaminen kahteen osastoon ei vielä tuntunut tarpeen vaatimalta, että varastonhoitajan ja konttorin kirjanpitäjän toimet sopivasti voi yhdistää sekä että konttorin palvelukseen ei olisi otettava vakinaista rakennusmestaria, vaan kaupungininsinööri oikeutettava ottamaan rakennusmestareita, yhden tai useampia ja niin päteviä kuin tekeillä olevat työt vaativat. Yhdistetty varastonhoitajan- ja kirjanpitäjäntoimi olisi rahatoimikamarin täytettävä, ja sen ohjesääntöön olisi tehtävä tästä aiheutuva muutos. Valiokunta esitti valtuustolle laatimansa ehdotuksen koko rakennuskonttorin johtosäännöksi tehtyään siihen edellä mainittujen lisäksi erinäisiä muita vähäisempiä muutoksia, ja ehdotti sen ohessa, että valtuusto senaatin talousosastolta anoisi vahvistusta johtosääntöehdotuksen hyväksymisen edellyttämälle rahatoimikamarin voimassa olevan ohjesäännön 7 ja 8 §:n muutokselle.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto eräin muutoksin hyväksyi [6]) valiokunnan laatiman rakennuskonttorin johtosääntöehdotuksen. Tällöin hylättiin m. m. valiokunnan ehdotus, että rahatoimikamari valitsisi varastonhoitaja-kirjanpitäjän, minkä johdosta myöskin kamarin ohjesäännön muuttamista koskeva ehdotus raukesi.

Siten hyväksytty johtosääntö oli sisällykseltään seuraava:

Helsingin kaupungin rakennuskonttorin johtosääntö.

1 §. Rakennuskonttorin toimena on rahatoimikamarin valvonnan alaisena hoitaa kaupungin kiinteätä omaisuutta ja panna se luetteloon, valmistella ja suorittaa sen rakennus- ja muut työt, hoitaa näihin tarkoituksiin tarpeellista tarveaine- ja työkaluvarastoa sekä muuten noudattaa niitä määräyksiä ja suorittaa ne tehtävät, jotka rahatoimikamari sille antaa.

[1]) Valt. pöytäk. 20 p. jouluk. 8 §. — [2]) S:n 19 p. marrask. 5 §. — [3]) S:n 18 p. jouluk. 2 §. — [4]) Ks. s. 312. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 2. — [6]) Valt. pöytäk. 29 p. tammik. 1 §.

2 §. Rakennuskonttorin esimiehenä on kaupungininsinööri, joka nimitetään rahatoimikamarin voimassa olevassa ohjesäännössä säädetyllä tavalla. Hänen ei ole lupa pitää muuta virkaa eikä käyttää kaupungin tehtäviin tarpeellista aikaansa muihin toimiin. — Hänen tulee rahatoimikamarin katsoessa sen tarpeelliseksi kutsuttuna antaa kamarille tietoja rakennuskonttorin hoitoon kuuluvista asioista. — Hänen asiananaan on myöskin ilman kutsua kirjallisesti tai suullisesti tehdä kamarille esityksiä ja ehdotuksia kaikesta, mitä hänen toimialaansa kuuluu ja mikä voi olla kaupungille hyödyksi.

Kaupungininsinöörille osoitettujen palkkaetujen lisäksi hänellä on oikeus kantaa toimituskirjain lunastusta eräistä toimituksista vahvistetun tai vastedes vahvistettavan taksan mukaan.

3 §. Kaupungininsinöörin apulaiseksi kaupunginvaltuusto rahatoimikamarin ehdotuksesta asettaa insinöörin, jonka velvollisuutena ensi sijassa on huolehtia kaupungin vesijohdon hoidosta, kirjanpitäjän, joka samalla on varastonhoitaja, puutarhurin ja metsänvartijoita. Rahatoimikamarin ehdotus taseuraa kaupungininsinöörin asiasta antama lausunto.

Kaupungininsinöörin asiana on hyväksyttyjen kustannusarvioiden tai muuten vahvistettujen perusteiden mukaisesti ottaa toimeen töiden suorittamista varten tarpeelliset rakennusmestarit, työnjohtajat ja työntekijät.

4 §. Edellä olevien yleisten määräysten mukaisesti on kaupungininsinöörin velvollisuutena erittäinkin:

a) laatia kaupungin järjestelyä ja muita töitä koskevat piirustukset ja ehdotukset sekä määräysten mukaisesti suorittaa kaikki kaupungin työt;

b) pitää kaupungin tonttikirjaa ja antaa siitä todistuksia sekä rahatoimikamarin tai maistraatin määräyksestä suorittaa ne tehtävät, joita kaupungin rakennusjärjestys aiheuttaa;

c) ottaa osaa kaupungin maata ja kiinteistöjä koskeviin katselmustoimituksiin sekä pitää pöytäkirjaa näissä toimituksissa;

d) laatia ja täydentää kaupungin kartastoa ja erittäinkin kaupungin huvilain ja muiden maatilusten karttoja;

e) hoitaa ja luetteloon panna rakennuskonttorille kuuluvat kartat;

f) huoltaa tarpeellisten tarveaineiden ja työkalujen osto;

g) laatia päivätyö- ja urakkalistat sekä tarkastaa saapuneet laskut;

h) katsoa, että kaupungin rakennuksissa, katuosissa, kaivoissa, rantasilloissa, teissä ja viertoteissä y. m. huomatut tilapäiset puutteellisuudet joutuisasti korjataan;

i) valvoa yksityisten talonomistajain töitä katujen kiveämiseksi ja parantamiseksi taikka viemärikanavain johtamiseksi kadun alle, niin että ne suoritetaan oikealla tavalla;

k) pitää silmällä, että kirjanpitäjä ja muut rakennuskonttorin palveluksessa olevat henkilöt täyttävät velvollisuutensa;

l) vuosittain syyskuun kuluessa antaa rahatoimikamarille ehdotus seuraavana vuonna tarpeellisista töistä niihin kuuluvine kustannusarvioineen ja erityisissä tapauksissa tarpeellisine piirustuksineen;

m) joka kuukaudelta lähettää rahatoimikamariin oikeaksi todistamansa tilinpäätösraportti; sekä

n) vuosittain helmikuun kuluessa päättää konttorin tilit sekä kesäkuun kuluessa antaa rahatoimikamarille täydellinen selonteko lähinnä edellisen vuoden töistä.

5 §. Kirjanpitäjän velvollisuutena on pitää niitä kirjoja ja luetteloja sekä toimittaa ne laskelmat, jotka kuuluvat konttorin hallintoon, kirjoittaa ne todistukset, katselmuskirjat ja lausunnot, jotka kaupungininsinöörin tulee antaa, hoitaa ja viedä kirjoihin konttorin tarveaine- ja työkalujen varasto sekä muuten suorittaa ne tehtävät, joita rahatoimikamari tai kaupungininsinööri hänelle kohtuudella määräävät.

6 §. Puutarhurin tehtävänä on laatia ehdotuksia ja kustannusarvioita uusia istutuksia ja puutarhalaitteita varten, suorittaa siitä johtuvat työt, hoitaa ja suojella kaikkia kaupungin omassa hoidossa olevia tällaisia laitteita ynnä niihin kuuluvaa irtaimistoa, valvoa, että kaupungin maan vuokraajat ja muut yksityiset henkilöt täyttävät sitoumuksensa istutuksiin ja muuhun nähden, mikä puutarhurin ammattiin kuuluu, yhdistellä hänen johdossaan tuoritettavista töistä annetut päivätyö- ja muut tarpeelliset listat sekä huolellisesti tehdä sili hallinnostaan ja vuosittain antaa siitä rahatoimikamarille täydellinen kertomus sekä muuten täyttää, mitä hänen toimekseen määrätään.

7 §. Metsänvartijan tulee valppaasti pitää silmällä, että kaupungin metsät rauhoitetaan sekä että sen alaisten tilusten vuokramiehet eivät mene oikeuksiensa ulkopuolelle eivätkä laiminlyö velvollisuuksiaan heidän haltuunsa annettuun metsämaahan nähden. Rikkomukset tässä suhteessa ilmoitetaan rahatoimikamarille siihen toimeenpiteeseen ryhtymistä varten, johon aihetta saattaa olla.

8 §. Rakennuskonttori pidetään yleisölle avoinna kaikkina arkipäivinä klo 10:stä —2:een päivällä sekä sitäpaitsi, kun töiden kulku sitä vaatii, myöskin sopivana aikana iltapäivällä.

Kaupunginpuutarhurin asema. Vuoden 1879 talousarvion järjestelyn yhteydessä kaupunginvaltuusto talousarviovaliokunnan ehdotuksesta [1]) päätti [2]) lähettää rahatoimikamarille kehoituksen, vaan ettei se enää uskoisi kaupungin yleisten töiden suorittamista suoraan v. t. kaupunginpuutarhurille, vaan ainoastaan kaupungininsinöörille, jonka rakennuskonttorin päällikkönä ensi sijassa tuli vastata näiden töiden suorituksesta.

Katujen puhtaanapidon ottaminen kaupungin tehtäväksi. Rahatoimikamari ilmoitti, että kamarissa oli pantu vireille kysymys, olisiko kaupungin luopuen urakkajärjestelmästä itse otettava hoidettavakseen kaupungin torien, aukioiden ja kadunosain puhtaanapito tai ainakin joksikin tai joiksikin vuosiksi tätä kokeiltava. Antaen asian kaupunginvaltuuston tutkittavaksi kamari ilmoitti kuitenkin vuoden ajaksi marraskuun 1 p:stä lukien tarjonneensa mainitun puhtaanapidon urakalle, kuitenkin ehdoin, että kamari saatuaan tiedon valtuuston asiassa tekemästä päätöksestä sai antaa lausunnon huutokaupassa tehtyjen tarjousten hyväksyttävyydestä. Samalla kamari lähetti valtuustolle talonomistaja M. Stigellin y. m. tekemän esityksen, että kaupungin katujen puhtaanapito annettaisiin vaivaistalon hoidokkien tai palolaitoksen konstaapelien hoidettavaksi, jolloin myöskin olisi käytettävä joitakin palolaitoksen hevosia. Kamari oli kuitenkin ehdottanut tämän esityksen evättäväksi. Kamarin esitykseen liittyi kolme asiaa koskevaa lausuntoa, jotka kaupungininsinööri, poliisikamari ja valvaishoitojohtokunta olivat antaneet.

Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [3]), että kyseinen puhtaanapito jatkuvasti annettaisiin urakalle vuodeksi eteenpäin marraskuun 1 p:stä lukien, mutta ar.toi samalla valiokunnalle, johon myöskin talonomistaja Stigellin y. m. lausunto lähetettiin, tehtäväksi tarkemmin valmistella kysymystä kaupungin katujen puhtaanapidon järjestämisestä uudella tavalla. Tämän valiokunnan jäseniksi valittiin [4]) vtt Brummer, Tallgrén ja Malmgren.

Sakko makkien ja vedenheittolaitosten likaamisesta. Kaupungininsinöörin ehdotuksesta [5]), johon talousarviovaliokunta oli yhtynyt, kaupunginvaltuusto vuoden 1879 talousarvion järjestelyn yhteydessä päätti [6]) kehoittaa maistraattia koettamaan hankkia läänin kuvernöörille sellaisen lisäyksen voimassa olevaan poliisijärjestykseen, että sopiva sakko säädettäisiin kaupungin yleisten makkien ja vedenheittolaitosten likaamisesta.

Pormestarien, raatimiesten ja maistraatinsihteerin vaalitavan muuttaminen. Kaupunginvaltuustolle annetussa aloitteessa vt Lagerborg ehdotti, että valtuusto anoisi maistraatilta, että kuulutettaisiin yleinen raastuvankokous, jonka tuli ottaa harkittavakseen, eikö pormestarien ja raatimiesten vaalissa noudatettavaa järjestystä olisi muutettava. Sen jälkeen kun vakinainen valmisteluvaliokunta, johon valtuusto ensiksi oli asian lähettänyt [7]), oli ilmoittanut [8]) toistaiseksi lykänneensä sen käsittelyn siihen katsoen, että maistraatti oli antanut asiaa koskevan esityksen hallitukselle, senaatti vaati valtuustolta lausuntoa mainitusta esityksestä. Tämä päättyi anomukseen, että kaupungin kunnallisista vaaleista voimassa olevaa vaalijärjestystä vastedes sovellettaisiin pormestarin-, raatimiehen- ja maistraatinsihteerinvirkoja täytettäessä ja äänet tällöin laskettaisiin niin kuin uudessa kunnallisasetuksessa raastuvankokouksesta säädettiin. — Asian siten jouduttua uuteen vaiheeseen valtuusto lähetti [9]) sen tätä varten asetettuun uuteen valiokuntaan, johon kuului-

[1]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [2]) Valt. pöytäk. 27 p. jouluk 6 §. — [3]) S:n 24 p. syysk. 3 §. — [4]) S:n 8 p. lokak. 10 §. — [5]) Valt. pain. asiakirj. n:o 20. — [6]) Valt. pöytäk. 28 p. jouluk. 1 §. — [7]) S:n 26 p. helmik. 13 §. — [8]) S:n 1 p. huhtik. 19 §. — [9]) S:n 30 p. huhtik. 13 §.

vat[1]) vtt Lagerborg, Dalström ja Ignatius. Valiokunta laati sen jälkeen lausuntoehdotuksen, jossa tuotiin julki valtuuston ehdoton yhtyminen maistraatin esitykseen, ja tämän ehdotuksen valtuusto sellaisenaan hyväksyi[2]).

Apulaiskaupunginvoutien asettaminen. Maistraatin esityksestä kaupunginvaltuusto päätti[3]) valtuuttaa maistraatin ulosmittaus- ja muita ulosottotehtäviä varten asetettujen kolmen kaupunginvoudin lisäksi olosuhteiden mukaan ottamaan toimeen verojäämien perimistä varten yhden tai kaksi apulaiskaupunginvoutia, joiden siltä kuukaudelta tai niiltä kuukausilta, joiksi heidät tarvittiin, tuli saada sama palkkio kuin vakinaisten kaupunginvoutien.

Satamakonttorin virkain täyttäminen. Uuden satamajärjestyksen hyväksymisen[4]) yhteydessä kaupunginvaltuusto sen valiokunnan[5]) ehdotuksesta[6]), joka oli laatinut satamajärjestysehdotuksen, päätti[7]), että silloinen satamamestari satamajärjestyksen tultua voimaan ilman hakemusta siirtyisi ehdotuksessa olevan satamakapteenin paikalle, että rahatoimikamari viipymättä julistaisi satamamestarinviran avoimeksi sekä että satamajärjestykseen merkityt uudet vahtimestarin- ja satamakonstaapelinvirat täytettäisiin tarpeen mukaan, niinkuin siitä satamajärjestyksessä oli säädetty.

Kaupunginlääkärinviran täyttäminen. Saadessaan ilmoituksen, että läänin kurvernöörin kaupunginvaltuuston hyväksymälle terveyslautakunnan johtosäännölle[8]) antama vahvistus oli saanut lain voiman, valtuusto päätti[9]) kehoittaa maistraattia ryhtymään toimenpiteihin kaupunginlääkärinviran täyttämiseksi.

Köyhäinlääkärinvirkain hoitaminen. Terveyslautakunnan esityksestä kaupunginvaltuusto päätti[10]) lykätä molempien alueläkärinvirkain avoimeksi julistamisen, kunnes oli ehditty laatia täydellinen ehdotus kunnan julkisen sairaanhoidon järjestämisestä. Valtuusto hyväksyi samalla ne sopimukset, jotka lautakunta oli tehnyt itäisen ja läntisen piirin köyhäinlääkärinvirkain silloisten haltijain lääketieteentohtori J. A. Florinin ja lääketieteenlisensiaatti H. Ö. L. Holstin kanssa siitä, että nämä jäisivät mainittuihin virkoihin heille aikaisemmin myönnetyistä palkkioista, 2,400 markasta vuodelta, kunnes alueläkärinvirat vakinaisesti täytettiin, oikeuttaen lautakunnan siinä tapauksessa, että virat sillävälin joutuivat avoimiksi, samoin ehdoin väliaikaisesti ottamaan päteviä henkilöitä köyhäinlääkärinvirkoja hoitamaan.

Kansankirjaston kirjastonhoitajan vaali. Kansankirjaston kirjastonhoitajan vaalissa kaupunginvaltuusto valitsi[11]) tähän toimeen yliopistonkirjaston amanuenssin filosofianmaisteri G. V. Vaseniuksen, jota kansankirjaston ja lukusalin toimikunta oli tähän virkaan nimitettäväksi puoltanut[12]).

Majoituslautakunnan majoitusmestarin valitseminen. Majoituslautakunnan ehdotuksesta[13]) kaupunginvaltuusto valitsi[14]) lautakunnan majoitusmestariksi avustavan majoitusmestarin K. V. Margelinin.

Apulaisinsinöörin ottaminen vesijohtohallitukseen. Vesijohtotöiden valvontalautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin asiaa puollettua kaupunginvaltuusto päätti[15]) valtuuttaa vesijohtohallituksen toistaiseksi ottamaan insinööri J. Forsmanin apulaisinsinööriksi, jonka tuli valvoa Neptun-yhtiölle

---

[1]) Valt. pöytäk. 30 p. huhtik. 19 §. — [2]) S:n 28 p. toukok. 10 §. — [3]) S:n 16 p. huhtik. 6 §. — [4]) Ks. s. 404. — [5]) S:n s. 304. — [6]) Valt. pain. asiakirj. n:o 10. — [7]) Valt. pöytäk. 28 p. toukok. 1 §. — [8]) Ks. s. 306. — [9]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 11 §. — [10]) S:n 1 p. huhtik. 12 §. — [11]) S:n 16 p. huhtik. 3 §. — [12]) S:n 1 p. huhtik. 17 §. — [13]) S:n 26 p. helmik. 11 §. — [14]) S:n 12 p. maalisk. 4 §. — [15]) S:n 8 p. lokak. 6 §.

uskottua vesijohdon käyttöä, tarkastaa vesijohtoja ja valvoa vedenkulutusta, toimittaa vedenkulutusmaksujen veloitus, valvoa sattuneiden putkenmurtumien tai muiden vesijohdossa ilmenneiden vikojen korjauksia y. m., 300 markan kuukausipalkkiosta syyskuun 1 p:stä lukien, jolloin hänen toimensa vesijohtotöiden tarkastavana insinöörinä [1]) lakkasi.

Virkavapaus. Kaupunginvaltuuston sihteerille lakitieteenkandidaatti K. Th. Wegeliukselle myönnettiin [2]) anomuksestaan virkavapautta syys-. kuuksi ja hänen sijaisekseen määrättiin lakitieteenkandidaatti T. J. Aminoff.

Majoitusasian johdosta esitetty valitus. Läänin kuvernööri oli antamallaan tuomiolla hyväksynyt ne valitukset, jotka Viaporin jalkaväkidivisionan esikunta ja Suomen sotilaspiirin esikunta olivat hänelle esittäneet majoituslautakunnan päätöksestä olla maksamatta majoitusetuja divisionanpäällikölle, kenraaliluutnantti Jankoffskylle, v. t. esikuntapäällikölle, everstiluutnantti Drakelle, esikuntakapteeni Jerominille, luutnantti Rachmanoffille, Viaporin puolustuksen esikunnan vanhimmalle adjutantille, esikuntakapteeni Schipovalnikoffille ja mainitun esikunnan kirjanpitäjälle Sorkinille. Tämän johdosta majoituslautakunta alisti valtuuston ratkaistavaksi, oliko kuvernöörin päätöksestä valitettava ja tällöin huomautettava, että lautakunnalla oli ollut aihe voimassa olevan majoitusohjesäännön 14 ja 38 §:n määräyksen soveltamiseen, koska ne esikunnat, joiden palveluksessa edellä mainitut henkilöt olivat olleet, osin olivat lakkautetut sekä koska nämä henkilöt eivät olleet olleet tilapäisesti komennettuina virantoimitusta varten, vaan nimitetyt uusiin virkoihinsa. — Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto päätti [3]) myöntyen lautakunnan esitykseen antaa rahatoimikamarille tehtäväksi korkeasta asianomaisesta paikasta anoa, että kuvernöörin tuomio kumottaisiin.

Kaivopuiston valaistus. Kaupunginvaltuusto oli vuonna 1877 evännyt [4]) useiden Kaivopuiston itäisen huvila-alueen huvilain haltijain anomuksen valaistuksen ja poliisivartioinnin järjestämisestä mainitulle alueelle. Hakijain valitettua tästä päätöksestä läänin kuvernöörille, mikäli se koski alueen valaistusta, ja tämän vaadittua asiasta valtuuston lausuntoa valtuusto lähetti [5]) asian valiokuntaan, johon kuuluivat [6]) vtt Calamnius, Rudbäck ja Mellin ja jonka tuli laatia ehdotus kuvernöörille annettavaksi lausunnoksi.

Valiokunnan sen johdosta laatimassa lausuntoehdotuksessa huomautettiin ensiksi, ettei ollut olemassa lakia, joka velvoittaisi kaupungin järjestämään katuvalaistusta, vaan että kaupunki järjesti valaistuksen sinne, missä se katsoi yleisen etunsa sitä vaativan. Kaupungissa olemassa oleva katuvalaistus oli siten syntynyt vapaaehtoisen toimeksiottamisen tietä eikä valtionviranomaisten määräyksestä, ja oli ottamatta lukuun eräitä harvoja viertoteiden varsilla aivan kaupungin ulkopuolella olevia lyhtyjä luonnollisista syistä järjestetty ainoastaan kaupungin rajain sisäpuolelle. Sielläkään asuvat henkilöt eivät kuitenkaan voineet vaatia katuvalaistuksen järjestämistä heille kuuluvana oikeutena, koska kaupunginvaltuusto kunnallisasetuksen mukaan ratkaisuoikeuksin päätti kunnan menoista ja valtuuston päätöstä tällaisissa kysymyksissä ei alistettu valtion viranomaisen tutkittavaksi. Kaupunkien kalleimpia, niiden vanhastaan nauttimia oikeuksia olikin saada vapaasti ilman valtion viranomaisten sekaantumista asiaan päättää tulojensa käyttämisestä. Valittajat eivät sentähden tässä tapauksessa voineet vedota mihinkään yksityiseen oikeuteensa, jota valtuuston edellä mainittu päätös olisi

[1]) Ks. s. 261. — [2]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 25 §. — [3]) S:n 29 p. lokak. 15 §. — [4]) Ks. s. 314. — [5]) Valt. pöytäk. 26 p. helmik. 3 §. — [6]) S:n s:n 16 §.

loukannut. Niin ollen ja koska ei edes ollut väitetty, ettei päätös olisi syntynyt laillisessa järjestyksessä tai että kaupunginvaltuusto olisi ylittänyt toimivaltansa, valtuusto katsoi, ettei valittajilla ollut laillista syytä valitukseensa, ja anoi sen johdosta kuvernööriltä, että tämä hylkäisi valituksen. Vaikka asian oikeudellinen puoli täten voitiin katsoa selvitetyksi, valtuusto sen lisäksi halusi huomauttaa niistä seurauksista, joihin myöntyminen valittajain anomukseen saattoi johtaa. Kun heille samaten kuin muille kaupungin asukkaille oli pantu veroäyrejä, he olivat katsoneet olevansa oikeutetut ehdottomasti vaatimaan valaistusta huviloihinsa vieville teille. Samalla tavalla voisivat muutkin sekä kaupungissa että sen ulkopuolella olevilla alueilla tai saarissa asuvat henkilöt vaatia valaistusta eikä ainoastaan minkälaista valaistusta tahansa, vaan, samoin kuin oli kaupungin keskiosissa, kaasuvalaistusta, edelleen vesijohtoja, raitioteitä, jos sellaisia johonkin osaan kaupunkia rakennettiin y. m. Eikä siinä kyllin. Itsekukin saattaisi vaatia lähimpään läheisyyteensä järjestettäväksi ja siellä ylläpidettäväksi rantalaitureita, venesatamia, istutuksia, vedenheittolaitoksia y. m. Näiden valittajain vaatimusten epäilemättömien seurausten kohtuuttomuus oli ilman muuta selvä. Tasapuolisuudenkaan kannalta ei vaatimusten tueksi voitu esittää kyllin painavia syitä. Kaivopuiston asukkaat olivat monessa suhteessa edullisemmassa asemassa kuin kaupungin rajojen sisäpuolella asuvat kaupunkilaiset. Muun ohessa heidän ei rakennuksiaan teettäessään tarvinnut alistua ei kaupungin rakennusjärjestyksen määräyksiin eikä edes muita kaupungin maan rakentajia koskevaan kaupungin taholta harjoitettuun valvontaan. Niiden, jotka olivat asettuneet asumaan Kaivopuistoon, olisi tietenkin pitänyt punnita tämän asian valoja varjopuolet vastakkain, ja jälkimmäisistä ei katuvalaistuksen puutteen olisi pitänyt jäädä heiltä huomaamatta. Samoin kuin oli ollut laita heidän huviloihinsa vievien teiden suhteen, olisi heidän kyseisessä asiassa ollut tehtävä sopimus Ulriikaporin kaivohuone- ja kylpylaitosyhtiön kanssa, joka oli luovuttanut heille osia puistosta. Vaatimus, että kaupungin tuli korvata tämä laiminlyönti, oli sitäkin kohtuuttomampi, koska kaupungin ryhtyminen tällaiseen toimenpiteeseen merkitsisi lisäetua mainitulle yhtiölle, jolle jyrkästi vastoin kaupungin aikanaan lausumaa toivomusta oli myönnetty miltei ainiaaksi hallintaoikeus laajaan ja erittäin arvokkaaseen osaan kaupungin aluetta vuosimaksusta, jonka määrä, 28 ruplaa 57¼ kopeekkaa hopeata, oli tuntuvasti pienempi yhtiölle jokaisesta puistossa olevasta pienimmästäkin huvilasta kertyvää vuokraa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi [1]) valiokunnan lausuntoehdotuksen sellaisenaan.

Myöhemmin maistraatti ilmoitti, että läänin kuvernööri valituksesta antamassaan päätöksessä oli velvoittanut kaupungin kustantamaan ulkovalaistuksen Kaivopuiston huvila-alueelle. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [2]) antaa rahatoimikamarille tehtäväksi kaupungin puolesta senaattiin valittamalla koettaa saada kuvernöörin päätöksen kumotuksi.

Lausuntoja anniskeluoikeutta koskevista anomuksista. Niiden paloviinan ja muiden väkijuomain anniskeluoikeutta koskevien anomusten johdosta, joita maistraatille olivat esittäneet ent. metsänhoitaja O. Wetterhoff [3]), ravintoloitsija G. Blomqvist [4]), ravintoloitsijatar M. F. Enqvist [5]), sokerileipuri

[1]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 4 §. — [2]) S:n 23 p. elok. 19 §. — [3]) S:n 11 p. tammik. 9 § ja 18 p. jouluk. 8 §. — [4]) S:n 11 p. tammik. 10 §. — [5]) S:n s:n 11 § ja 18 p. jouluk. 8 §.

J. W. Träskelin [1]), ravintoloitsijat J. Lindgren [1]), J. Grönstrand [2]), C. Kämp [3]), A. Winter [4]) ja A. Holmgren [5]), ravintoloitsijanlesket M. C. Kleineh [6]) ja E. Jauckens [6]), leskirouva A. Hammarlund [7]), kauppaseuran johtokunta [8]), ravintoloitsijattaret S. Billsten [9]), A. Ingberg [10]) ja A. S. Hemming [11]), kauppias H. V. Nordlin [12]), neiti O. Aspegren [13]), sokerileipuri H. L. Sundholm [14]), ravintoloitsija N. Nikolajeff [15]), kauppias F. E. Ekberg [16]), kauppiaanleski Ch. Brofeldt [16]), lääninkanslistinleski M. Ekberg [17]), kauppalaivankapteeni F. L. Henell [18]), sekä ravintoloitsijat C. Semmelis [19]) ja C. A. Sundqvist [20]) ja joista maistraatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti maistraatille ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä antaisi syyn anomusten epäämiseen. Hakijain Wetterhoffin, Blomqvistin, Enqvistin ja Nordlinin anomuksista annettaviin lausuntoihin oli sen ohessa lisättävä huomautus, että se väkijuomamäärä, jonka hakijat olivat ilmoittaneet heidän ravintoloissaan anniskeltavan, tuntui olevan liian vähäiseksi arvioitu.

Myöskin ravintoloitsijatar Ch. Söderbergin samaa oikeutta koskevasta anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti [21]) maistraatille annettavassa lausunnossa ilmoittaa, ettei valtuusto vastustanut anotun oikeuden myöntämistä, mutta että sen tuli lakata, jos hakija ennen sen ajan päättymistä, joksi anniskeluoikeutta oli anottu, luopui ravintoloitsijantoimesta n. s. Alppipaviljongissa.

Ravintoloitsija G. A. Heinströmin samaa tarkoittavan anomuksen kaupunginvaltuusto ensin lähetti [22]) lausunnon antamista varten poliisikamariin; tämän lausunnon saavuttua valtuusto sen mukaisesti päätti [23]) maistraatille annettavassa lausunnossaan huomauttaa, ettei valtuustolla tässäkään tapauksessa ollut tiedossaan mitään, mikä olisi antanut aiheen hakemuksen epäämiseen.

Ravintoloitsija P. G. Nymark oli maistraatille osoitetussa tällaista oikeutta koskevassa, anomuksessa ilmoittanut, että hän, koska ravintolaliike hänelle luovutetussa Hesperian huvilassa viime aikoina oli tuottanut tappiota, aikoi kesällä 1878 pitää sen avoinna ainoastaan sunnuntaisin. Tämän johdosta kaupunginvaltuusto päätti [24]) lausunnossaan, jossa samalla ilmoitettiin, ettei valtuustolla puolestaan ollut mitään muistuttamista sitä vastaan, että Hesperian ravintolan vuokraajalle myönnettiin anniskeluoikeus, kehoittaa maistraattia tutkimaan, oliko tällä oikeutta ajoittain mielivaltaisesti keskeyttää sikäläinen ravintolaliike. Maistraatti ilmoitti [25]) sen johdosta, että Hesperian huvilan vuokraoikeus sen jälkeen kun se ainakin kahdesti oli tarjottu huutokaupalla ehdoin, että vuokraaja oli velvollinen siellä ylläpitämään ravintolaliikettä, ilman että hyväksyttävää tarjousta oli tehty, sen jälkeen oli uudessa huutokaupassa, jossa ravintoloitsija Nymark oli tehnyt korkeimman tarjouksen, tarjottu oikeuttaen, mutta velvoittamatta tulevaa vuokraajaa harjoittamaan paikalla ravintolaliikettä, minkä johdosta ravintoloitsija Nymarkilla oli kiistaton oikeus mainitussa huvilassa harjoitetun ravintolaliikkeen keskeyttämiseen milloin hän sen hyväksi katsoi.

---

[1]) Valt. pöytäk. 25 p. tammik. 8 §. — [2]) S:n s:n s:n ja 18 p. jouluk. 9 §. — [3]) S:n 25 p. tammik. 8 § ja 18 p. jouluk. 8 §. — [4]) S:n 29 p. tammik. 4 § ja 20 p. jouluk. 3 §. — [5]) S:n 29 p. tammik. 4 §. — [6]) S:n s:n s:n ja 18 p. jouluk. 8 §. — [7]) S:n 12 p. maalisk. 14 §. — [8]) S:n 1 p. huhtik. 16 §. — [9]) S:n 14 p. toukok. 12 §. — [10]) S:n s:n 20 §. — [11]) S:n 28 p. toukok. 19 §. — [12]) S:n 18 p. kesäk. 7 §. — [13]) S:n 24 p. syysk. 5 §. — [14]) S:n 8 p. lokak. 7 §. — [15]) S:n 7 p. marrask. 4 §. — [16]) S:n 29 p. marrask. 1 §. — [17]) S:n 18 p. jouluk. 8 §. — [18]) S:n s:n 9 §. — [19]) S:n 20 p. jouluk. 2 §. — [20]) S:n 27 p. jouluk. 1 §. — [21]) S:n 16 p. huhtik. 16 §. — [22]) S:n 24 p. syysk. 6 §. — [23]) S:n 8 p. lokak. 4 §. — [24]) S:n 30 p. huhtik. 12 §. — [25]) S:n 18 p. kesäk. 3 §.

Ravintoloitsijatar J. Majevskij [1]) ja ravintoloitsijanleski K. H. M. Langen [2]) anniskeluoikeutta koskevista anomuksista kaupunginvaltuusto poliisikamarin ehdotettua ne evättäviksi päätti maistraatille annettavissa lausunnoissaan tuoda esiin, että valtuuston käsityksen mukaan niihin ei ollut syytä myöntyä. Ravintoloitsijanleski Langen myöhemmin tekemä anomus, että valtuusto vaatisi poliisimestarilta tiedon poliisikamarin antaman epäävän lausunnon syistä, ei antanut valtuustolle toimenpiteen aihetta [3]).

Ravintoloitsijanleski G. Lönngrenin tekemää anniskeluoikeuden myöntämistä koskevaa anomusta kaupunginvaltuusto ei ottanut [4]) käsiteltäväkseen.

Kahvilaliikkeen harjoittaminen Teatteriesplanaadissa. Ravintoloitsija C. Kämp oli maistraatilta anonut lupaa erinäisten istutuksia koskevien muutosten tekemiseen lähinnä uuden teatterin kahvilaa sijaitsevassa osassa esplanaadia, suihkukaivon y. m. järjestämiseen paikalle sekä kahvilaliikkeen harjoittamiseen siellä. Hankittuaan v. t. kaupunginpuutarhurin L. A. Jernströmin ja kaupungininsinöörin lausunnot maistraatti antoi anomuksen omine puoltolauseineen kaupunginvaltuustolle. Tämä lähetti [5]) sittemmin asian rahatoimikamariin, joka ehdotti anomuksen hyväksyttäväksi m. m. ehdoin, että paikalle suunniteltuihin laitteihin tehtiin eräitä muutoksia, että suihkukaivo järjestettiin kamarin hyväksymän piirustuksen mukaisesti sekä että hakija velvoitettiin suorittamaan vuotuinen, kamarin määräämä vuokramaksu. — Asiaa esiteltäessä kaupunginvaltuusto kuitenkin epäsi [6]) anomuksen.

Lupa virvoitusjuomamyymälän rakentamiseen. Tehtailija A. L. Hartwallin anomuksen saada rakentaa Kolmikulmatorin puistikkoon siirrettävän myymälän, josta myytäisiin virvoitusjuomia sekä paikalla nautittavaksi että pulloissa noudettavaksi, kaupunginvaltuusto lähetti [7]) lausunnon antamista varten rahatoimikamariin. Kamarin sen jälkeen kaupungininsinöörin ja v. t. kaupunginpuutarhurin puoltolauseiden nojalla ehdotettua anomuksen hyväksyttäväksi valtuusto myöntyi [8]) siihen edellyttäen, että hakija hankki rakennuksen piirustuksille asianmukaisen hyväksymisen.

Lausunto väkiviinatehtaan erioikeuden siirrosta. Läänin kuvernöörin vaadittua kaupunginvaltuuston lausuntoa apteekkari L. E. Maexmontanin anomuksesta saada siirtää erioikeuden väkiviinatehtaan pitoon kaupungissa vaimolleen valtuusto päätti [9]) lausunnossaan jättää Hänen Keisarillisen Majesteettinsa ratkaistavaksi, voitiinko anomukseen myöntyä.

Lausuntoja Suomen kansalaisoikeutta koskevista anomuksista. Ruotsin kansalaisten A. S. Johanssonin [10]) ja A. M. Nybelinin [11]) anomuksista päästä Suomen kansalaisiksi, joista anomuksista senaatti oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa, valtuusto päätti lausua, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, minkä johdosta anomukset olisi evättävä.

Samanlaiset lausunnot kaupunginvaltuusto päätti antaa Venäjän alamaisten kaupanjohtaja S. I. Kovinin [12]), sotilaanpoika N. Alexandroffin [13]), neitien L. O. ja I. Vlassoffin [14]), aliupseeri M. M. Boguscheffskijn [15]), aliupseerinleski H. S. Schinderin [16]) ja hänen alaikäisten poikiensa, viinuri A. Ivanoffin [17]), suutarinopinkäyneen A. Ivanoffin [18]), kauppakirjanpitäjä A. M. Schalkoffin [18]), käsityöliikkeen johtajan E. W. Hansenin [19]), maalarinkisälli I. Osipoffin [19]),

---

[1]) Valt. pöytäk. 17 p. syysk. 11 §. — [2]) S:n 29 p. marrask. 2 §. — [3]) S:n 18 p. jouluk. 10 §. — [4]) S:n 12 p. maalisk. 15 §. — [5]) S:n 14 p. toukok. 16 §. — [6]) S:n 18 p. kesäk. 8 §. — [7]) S:n 14 p. toukok. 19 §. — [8]) S:n 28 p. toukok. 16 §. — [9]) S:n 12 p. helmik. 6 §. — [10]) S:n 12 p. maalisk. 9 §. — [11]) S:n 14 p. toukok. 21 §. — [12]) S:n 1 p. huhtik. 14 §. — [13]) S:n 16 p. huhtik. 5 §. — [14]) S:n 14 p. toukok. 9 §. — [15]) S:n 28 p. kesäk. 2 §. — [16]) S:n s:n 3 §. — [17]) S:n 23 p. elok. 15 §. — [18]) S:n s:n 16 §. — [19]) S:n 17 p. syysk. 10 §.

ent. aliupseerin G. Alexejeffin [1]), sokerileipurinkisälli N. Juroffin [2]) sekä ent. sotilaitten A. P. Schiloffin [3]) ja F. Feodoroffin [4]) anomuksista päästä Suomen kansalaisiksi, joista anomuksista läänin kuvernööri oli pyytänyt kaupunginvaltuuston lausuntoa. Koska muutamiin hakijain Boguscheffskijn ja Schinderin hakemuksiin kuuluviin todistuksiin ei liittynyt ruotsinkielisiä käännöksiä, valtuusto samalla päätti näistä anomuksista antamissaan lausunnoissa anoa, että vastedes pyydettäessä valtuuston lausuntoja tällaisista asioista niihin kuuluviin vieraskielisiin todistuksiin oli liitettävä käännökset.

Lausuntoja oikeudesta kiinteistön omistamiseen kaupungissa. Aliupseeri E. Dvorzoffin anottua oikeutta kiinteistön omistamiseen kaupungissa ja senaatin pyydettyä anomuksesta kaupunginvaltuuston lausuntoa valtuusto päätti [5]) puolestaan ehdottaa sen evättäväksi.

Vahtimestarin J. Dvorzoffin samaa tarkoittavasta anomuksesta kaupunginvaltuusto päätti [6]) lausua, että valtuusto omaamatta erityistä syytä anomuksen epäämiseen jätti sen Hänen Keisarillisen Majesteettinsa ratkaistavaksi.

Lausunto biljardinpito-oikeudesta. Sokerileipuri J. W. Träskelinin anottua, että hänet oikeutettaisiin pitämään yleisön käytettäväksi aiottua biljardia ja senaatin pyydettyä tästä anomuksesta kaupunginvaltuuston lausuntoa valtuusto päätti [7]) ilmoittaa, ettei sillä ollut tiedossaan mitään, mikä estäisi myöntymästä anomukseen.

Lausunto rakennusosakeyhtiön sääntöehdotuksesta. Sen jälkeen kun kaupunginvaltuusto vuonna 1877 oli asettanut [8]) valiokunnan, jonka tuli antaa ehdotus senaatin vaatimaksi lausunnoksi sille annetusta »Arbetarenes i Helsingfors byggnads aktiebolag» nimisen yhtiön sääntöehdotuksesta valiokunta vuonna 1878 antoi asiaa koskevan mietinnön [9]). Sen jälkeen kun tämä valtuuston päätöksen [10]) mukaisesti oli painatettu, valtuusto vähäisin muutoksin hyväksyi [11]) siihen sisältyvän, valiokunnan laatiman lausuntoehdotuksen. — Siten syntyneessä lausunnossa valtuusto ensin viittasi asiasta aikaisemmin antamiinsa lausuntoihin [12]) ja vuonna 1877 tekemäänsä päätökseen [13]) erään Lugnet-huvilan alueen varaamisesta työväenasuntojen paikaksi. Edelleen huomautettiin m. m., että jo kyseisen osakeyhtiön nimi osoitti, että siihen pääasiallisesti tuli kuulumaan työläisiä, samoinkuin yhtiön sääntö ehdotuksesta ilmeni, että oikeus yhtiön rakennusten lunastamiseen olisi vain sellaisilla osakkailla, jotka olivat työläisiä. Ehdotetut säännöt sisälsivät muutenkin määräyksiä, jotka olivat tarkoitetut valvomaan ja turvaamaan näiden osakkaiden etuja. Valtuusto ei kuitenkaan voinut olla huomauttamatta, että yhtiön järjestely ja toiminta näiden sääntöjen mukaan näytti muodostuvan sangen mutkikkaaksi ja hallinto joko melko kalliiksi tai myöskin suuressa määrin riippuvaiseksi yksityisten uhrautuvasta harrastuksesta yritystä kohtaan, jonka hedelmät vain hitaasti voivat kypsyä. Nämä seikat näyttivät olevan omiaan osin tekemään yrityksen sangen vieraaksi yhtiön osakkaille, varsinkin työväenluokkaan kuuluville, osin taas usean vuoden kuluessa vaikeuttamaan hyvän taloudellisen tuloksen saavuttamista. Valtuusto ei siten voinut katsoa tämän järjestettyjen työväenyhdistysten aatteen toteuttamista tarkoittavan ehdotuksen olennaisesti kumonneen niitä epäilyksiä, jotka valtuusto aikaisemmin oli tässä asiassa tuonut julki, mutta ei kuitenkaan voinut muuta kuin toivoa tälle uudelle yritykselle kaikkea mahdollista menestystä.

[1]) Valt. pöytäk. 29 p. lokak. 6 §. — [2]) S:n 19 p. marrask. 3 §. — [3]) S:n s:n 4 §. — [4]) S:n 18 p. jouluk. 6 §. — [5]) S:n 14 p. toukok. 7 §. — [6]) S:n 29 p. marrask. 4 §. — [7]) S:n 16 p. huhtik. 4 §. — [8]) Ks. s. 318. — [9]) Valt. pain. asiakirj. n:o 1. — [10]) Valt. pöytäk. 11 p. tammik. 16 §. — [11]) S:n 25 p. tammik. 2 §. — [12]) Ks. 251. — [13]) S:n s. 253.

Kaupunginvaltuustolle myöhemmin maistraatin välityksellä saapunut ilmoitus, että senaatti erinäisin ehdoin oli myöntänyt »Arbetarenes i Helsingfors byggnads aktiebolag» nimiselle yhtiölle enintään 200,000 markan suuruisen lainan, ei antanut [1]) kaupunginvaltuustolle toimenpiteen aihetta.

Lausunto pörssihuutokauppoja koskevasta ohjesääntöehdotuksesta. Senaatti pyysi kaupunginvaltuustolta lausuntoa kauppayhdistyksen valtuutettujen senaatin vahvistettavaksi jättämästä ehdotuksesta kaupungissa toimitettavia pörssihuutokauppoja koskevaksi ohjesäännöksi. Kaupunginvaltuuston lähetettyä [2]) ehdotuksen rahatoimikamariin ja tämän ehdotettua sen hyväksyttäväksi valtuusto päätti [3]) lausunnossaan esittää, että kauppayhdistyksen anomus katsoen tällaisten pörssihuutokauppain tarpeellisuuteen ja niistä olevaan hyötyyn hyväksyttäisiin.

Lausunto eräiden sotilaallisten lennätinasemain säilyttämisestä. Läänin kuvernööri oli vaatinut maistraatilta lausuntoa lennätinhallituksen esityksestä, että eräitä sotilaallisia tarkoituksia varten kaupungin ympäristöön perustettuja lennätinasemia säilytettäisiin yksityisen sähkösanomavaihdon tarpeisiin. Sen jälkeen kun maistraatti, joka oli katsonut oikeaksi suoda kaupunginvaltuustolle tilaisuuden lausuntonsa antamiseen asiasta, oli lähettänyt läheteasiakirjat valtuustolle, tämä päätti [4]) ilmoittaa maistraatille, ettei se pitänyt kyseisten asemain säilyttämistä yksityisten sähkösanomain välittämistä varten kaupungin edun kannalta katsoen tarpeellisena.

Vapautus kaupunginvaltuutetun tehtävästä ja kaupunginvaltuutettujen täydennysvaali. Vtn Baden maistraatille tekemän anomuksen, että hänet vapautettaisiin kaupunginvaltuutetun tehtävästä, maistraatti oli hyväksynyt. Samoin kaupunginvaltuusto sille tehdystä anomuksesta vapautti [5]) jäsenyydestään vtn Ehrströmin. Myöhemmin maistraatti ilmoitti [6]), että raastuvankokouksissa toimitetuissa valtuutettujen täydennysvaaleissa oli eronneiden sijaan valittu insinöörimekanikko K. M. Moring ja tullinylijohtokunnan asessori, laamanni F. G. Krogius.

Eroavat kaupunginvaltuutetut. Maistraatin asiana olevaa toimenpidettä varten kaupunginvaltuusto päätti [7]) maistraatille ilmoittaa, että seuraavat valtuutetut olivat erovuorossa vuoden päättyessä, nim. vtt Ahlfors, Blomberg, Borg, Calamnius, C. G. Estlander, Ignatius, Lindebäck, Mechelin, Nybom, Rudbäck, Rudolph, Schauman, Stenius, Wasastjerna, Westermarck ja Ärt.

Kaupunginvaltuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaali. Vuodeksi 1878 kaupunginvaltuusto valitsi [8]) puheenjohtajakseen vtn Mechelinin ja varapuheenjohtajakseen vtn J. A. Estlanderin.

Vakinaisen valmisteluvaliokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali. Edellisestä vuodesta jäljellä olevien vakinaisten valmisteluvaliokunnan jäsenten toimittua kaupunginvaltuuston tekemän päätöksen [9]) nojalla tammikuun 25 p:ään valtuusto valiokunnan ehdotuksesta päätti [10]) sen jälkeen valita valiokunnan jäsenet puoleksi vuodeksi kerrallaan sekä sen ohella valita valiokuntaan yhtä pitkäksi ajaksi kaksi varajäsentä. Edellisen vuosipuoliskon jäljellä olevaksi ajaksi [11]) valittiin valiokunnan jäseniksi vtt Hjelt, Lindfors, Grönqvist ja Qvist ja varajäseniksi vtt Heimberger ja Forsman sekä vuoden jälkipuoliskoksi [12]) jäseniksi vtt Hjelt, Borg, Qvist ja Heimberger sekä varajäseniksi vtt Lindfors ja Grönqvist.

---

[1]) Valt. pöytäk. 23 p. elok. 3 §. — [2]) S:n s:n 4 §. — [3]) S:n 24 p. syysk. 7 §. — [4]) S:n 23 p. elok. 17 §. — [5]) S:n 11 p. tammik. 3 §. — [6]) S:n 12 p. helmik. 1 § ja 1 p. huhtik. 1 §. — [7]) S:n 29 p. lokak. 21 §. — [8]) S:n 11 p. tammik. 1 §. — [9]) S:n s:n 21 §. — [10]) S:n 25 p. tammik. 11 §. — [11]) S:n 25 p. tammik. 12 §. — [12]) S:n 28 p. kesäk. 14 §.

Rahatoimikamarin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali. Sen jälkeen kun kaupunginvaltuustossa oli toimitettu [1]) asetuksen mukainen kahden rahatoimikamarin jäsenen eroamisarvonta, jonka tuloksena oli, että kamarin jäsenet vt Ärt ja kauppias M. W. Svensson joutuivat erovuoroon, valtuusto valitsi [2]) kamarin jäseniksi vuosiksi 1879—81 vtt Ärtin ja Numellin ja jäsenistä puheenjohtajaksi vuodeksi 1879 protokollasihteeri Th. Bergelundin ja varapuheenjohtajaksi samaksi vuodeksi everstiluutnantti G. R. A. Charpentier'n; kamarin varajäseniksi niinikään vuodeksi 1879 valittiin samalla vtt Sandberg ja Moring sekä varatuomari C. A. K. Gripenberg.

Majoituslautakunnan vaali. Majoituslautakunnalle hyväksytyn uuden johtosäännön [3]) mukaisesti toimitetussa lautakunnan puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaalissa, valittiin [4]) lautakunnan jäseniksi eversti K. A. Tamelander, eversti F. Mansner ja kauppias C. M. Eskolin sekä näistä puheenjohtajaksi ensiksi mainittu. Lautakunnan varajäseniksi valittiin samalla vtt Lindfors ja Stenius.

Terveyslautakunnan vaali. Saadessaan ilmoituksen, että läänin kuvernöörin valtuuston hyväksymälle terveyslautakunnan johtosäännölle [5]) antama vahvistus oli saanut lain voiman, kaupunginvaltuusto päätti [6]) asettaa terveyslautakunnan. Lautakunnan jäseniksi valittiin [7]) protokollasihteeri N. Björklund, filosofianmaisteri A. Rindell, insinööri K. A. Wahlman, kauppalaivankapteeni J. A. Pontán ja tehtailija J. H. Brummer sekä varajäseniksi senaatinkanslisti G. E. Fellman, apteekkari A. Nordström, arkkitehti C. Th. Höijer, filosofianmaisteri K. H. Lindholm ja tehtailija O. Osberg. Myöhemmin lautakunta ilmoitti [8]) valinneensa puheenjohtajaksi v. t. kaupunginlääkärinä itseoikeutetun jäsenensä, vtn Qvistin, varapuheenjohtajaksi protokollasihteeri Björklundin ja sihteeriksi varatuomari H. J. Tranbergin.

Vaivaishoitojohtokunnan jäsenten vaali. Neljän kertomusvuoden päättyessä eroamaan arvotun [9]) vaivaishoitojohtokunnan jäsenen sijaan kaupunginvaltuusto valitsi [10]) johtokunnan jäseniksi vuosiksi 1879—81 virkamiehistä lakitieteenkandidaatti E. Öhmanin, kauppiaista kauppias O. Kjällmansonin, käsityöläisistä tehtailija J. Nissisen ja muista kaupungissa asuvista henkilöistä kunnallisneuvos O. Höijerin.

Kahden jäsenen valitseminen kansakoulujohtokuntaan. Kansakoulujohtokunnan jäseniksi kaupunginvaltuusto valitsi [11]) vtt Tallgrénin ja Rudolphin.

Valitsijamiesten valitseminen kansakoulujen kouluneuvostojen vaalia varten. Valitsijamiehiksi kansakoulujen kouluneuvostojen vaalia varten lukuvuodeksi 1878—79 kaupunginvaltuusto valitsi [11]) vtt Mellinin, Edlundin, Tallgrénin, Westermarckin ja Schaumanin.

Jäsenen ja varajäsenen valitseminen kansankirjaston ja lukusalin toimikuntaan. Kansankirjaston ja lukusalin toimikunnan jäseneksi kaupunginvaltuusto valitsi [12]) vtn Ignatiuksen ja saman toimikunnan varajäseneksi filosofianmaisteri K. R. Sieversin.

Pyhäkoulun johtokunnan jäsenten vaali. Pyhäkoulun johtokunnan jäseniksi syyskuun 1 p:ään 1881 kaupunginvaltuusto valitsi [13]) vtt Mellinin, Grönqvistin ja Heimbergerin.

---

[1]) Valt. pöytäk. 31 p. jouluk. 1 §. — [2]) S:n s:n 2 §. — [3]) Ks. s. 401. — [4]) Valt. pöytäk. 29 p. tammik. 8 §. — [5]) Ks. s. 306. — [6]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 11 §. — [7]) S:n 26 p. helmik. 15 §. — [8]) S:n 1 p. huhtik. 11 §. — [9]) S:n 19 p. marrask. 6 §. — [10]) S:n 18 p. jouluk. 15 §. — [11]) S:n 28 p. toukok. 7 §. — [12]) S:n 29 p. marrask. 8 § ja 18 p. jouluk. 16 §. — [13]) S:n 18 p. kesäk. 19 §.

Vesijohtohallituksen asettaminen. Siihen asti myöskin vesijohtohallituksena toimineen vesijohtotöiden valvontalautakunnan esityksestä ja rahatoimikamarin tätä esitystä puollettua kaupunginvaltuusto päätti [1]) asettaa erityisen vesijohtohallituksen, johon kuului kolme jäsentä ja kaksi varajäsentä ja jonka tuli toimia vuoden 1879 loppuun. Tälle hallitukselle annettiin samalla kamarin ehdotuksesta tehtäväksi laatia vastaisen vesijohtoinsinöörin johtosäännön ehdotus. Hallituksen jäseniksi valittiin [2]) vtt Bade ja Wasastjerna sekä insinöörikapteeni A. W. Lagerborg ja varajäseniksi vtt Sandberg ja Sanmark.

Vapautus lautakuntain ja valiokuntain jäsenyydestä. Senaattori C. G. Ehrström vapautettiin [3]) anomuksestaan kaupunginkassan palkkausrahaston kirjanpitokysymystä käsittelemään asetetun valiokunnan [4]) jäsenyydestä.

Samaten vapautettiin [5]) vt Calamnius omasta anomuksestaan n. s. järjestelyvaliokunnan [6]) jäsenyydestä.

Niinikään vapautettiin [7]) suutarimestari I. Honkanen omasta anomuksestaan vaivaishoitojohtokunnan jäsenyydestä.

Lautakuntain ja valiokuntain täydentäminen. Kaupunginkassan palkkausrahaston kirjanpitokysymystä käsittelemään asetetun valiokunnan [4]) jäseneksi tästä tehtävästä vapautetun [8]) senaattori C. G. Ehrströmin sijaan kaupunginvaltuusto valitsi [9]) vtn Forsmanin.

Vtn Calamniuksen saatua vapautuksen [10]) n. s. järjestelyvaliokunnan [11]) jäsenyydestä valittiin [12]) hänen sijaansa valiokunnan jäseneksi vt Moring.

Terveyslautakunnan jäseneksi edesmenneen [13]) insinööri K. A. Wahlmanin sijaan valittiin [14]) insinööri E. L. Bergroth ja paikkakunnalta muuttaneen [15]) filosofianmaisteri A. Rindellin sijaan lautakunnan varajäsen apteekkari A. Nordström [16]) sekä varajäseneksi tämän sijaan apteekkari A. K. Osberg [17]).

Vaivaishoitojohtokunnan jäseneksi vuodeksi 1879 tästä tehtävästä vapautetun [10]) suutarimestari I. Honkasen sijaan valittiin [18]) teurastajamestari E. J. Hacklin.

Tarkastajantodistajain määrääminen polttimoihin. Tarkastajantodistajaksi Kammion höyrypolttimo osakeyhtiöön vuoden 1878 syyspolttokaudeksi ja vuodeksi 1879 kaupunginvaltuusto määräsi lääninkonttoristi V. W. Lindeqvistin [19]) ja tarkastajantodistajaksi kauppaneuvos P. Sinebrychoffin polttimoon vuodeksi 1879 apteekkari C. A. Ekmanin [20]).

---

[1]) Valt. pöytäk. 8 p. lokak. 6 §. — [2]) S:n 29 p. lokak. 23 §. — [3]) S:n 29 p. tammik. 5 §. — [4]) Ks. s. 269. — [5]) Valt. pöytäk. 1 p. huhtik. 20 §. — [6]) Ks. s. 319. — [7]) Valt. pöytäk. 18 p. jouluk. 11 §. — [8]) Ks. ylemp. — [9]) Valt. pöytäk. 12 p. helmik. 16 §. — [10]) Ks. ylemp. — [11]) S:n s. 319. — [12]) Valt. pöytäk. 16 p. huhtik. 23 §. — [13]) S:n 18 p. kesäk. 13 §. — [14]) S:n s:n 19 §. — [15]) S:n 7 p. marrask. 8 §. — [16]) S:n s:n 10 §. — [17]) S:n 19 p. marrask. 8 ja 11 §. — [18]) S:n 18 p. jouluk. 15 §. — [19]) S:n 8 p. lokak. 8 §. [20]) S:n 18 p. jouluk. 7 §.

HAKEMISTO.

Siv.

Alennus, sen myöntäminen vedenkulutusmaksuista 278, 382
Alpin kukkula-alue, sen järjestely ja kunnossapito ..... 30 —32
Alppipaviljonki, sen lahjoittaminen suunnitellulle puutarhayhdistykselle 30, 109
Alueläkärit, niiden johtosääntö 70, 193, 309
Analyysi, vesijohtoveden, määräraha sitä varten 590
Anniskeluoikeus, sitä koskevat anomukset 199, 200, 414
Antinkatu, maanalaisen kanavan rakentaminen sen alle 44
Arbetarenes i Helsingfors byggnads aktiebolag nimisen yhtiön säännöt 417
Arvioiminen, kaupungille kuuluvain rakennusten 166
Arviomiehet, niiden valitseminen pakkolunastustoimitukseen 88
Asemakartta, kaupungin uusi, sen vahvistaminen 8
Asetusehdotus, elinkeino-, lausunnon antaminen siitä 78
Asunto-olot, kaupungin, toimenpiteet niiden parantamiseksi 405
Avustaminen, kansantajuisten esitelmien 388
» Nya teaterhus aktiebolaget yhtiön 294
» pyhäkoulun 387
» realikoulun 170
» venäläisen kansakoulun 387
Avustukset, henkilökohtaiset 60, 172, 294
Avustusrahasto, n. s. pienempien porvarien, sen käyttö 392

Backaksen huvila, sen vuokralleanto 331
Biljardinpito-oikeudet 82, 318
Borgström, H., kauppaneuvos, hänen lahjoittamansa n. s. uudisrakennusrahaston korkovarojen käyttö 295
» » » » suunnitellulle puutarhayhdistykselle tekemänsä lahjoitukset 109, 111
von Born, V. M., vapaaherra, hovioikeudenauskultantti, valittu kaupunginvaltuuston kanslian (kanslistiksi) notaariksi 68, 185, 302, 400

Diakonissalaitos, tonttipaikan luovuttaminen sille 97

Edustaminen, kaupungin 6, 87, 88, 210, 211
Elinkeinot, lausunto niitä koskevasta asetuksesta 78
Elfving, R., hovioikeudenauskultantti, valittu kaupunginvaltuuston kanslian kanslistiksi 68
Elisabetintori, sen täyttäminen ja kiveäminen 264
Eläkeanomus, evätty 294
Eläkkeet, myönnetyt 60
Esitelmät, kansantajuiset, avustuksen myöntäminen niitä varten 388

Esityslistat, kaupunginvaltuuston, niiden julkaiseminen 8
Esplanaadi, n. s. keskimmäinen, sen kuivattaminen ..... 356—358
» sen järjestäminen 131
» » kaunistaminen 266
Eteläsatama, viemärikanavan teettäminen sinne kaartin kasarmista 370
Etuanti, rahatoimikamarin valtuuttaminen niitä maksettavaksi määräämään 269
» sen myöntäminen vesijohtotöistä 293
» » poistaminen kaupungin tileistä 374

Forsbyn tila, sen tienkunnossapitovelvollisuus 360
» » » vuokralleanto 227

Gadd, J. F., oikeusraatimies, määrätty hoitamaan oikeuspormestarinvirkaa 313
Greijuksen tila, sen vuokralleanto 331
Gröneberg, C. A., kirjastonhoitaja, lahjapalkkion myöntäminen hänelle 380

Halkovarasto, sotalaitokselle kuuluva, paikan luovuttaminen sitä varten 330
Hallinto, kaupungin, sitä koskevien vanhain ohje- ja järjestyssääntöjen hankkiminen 3
Harjun huvila, sen alueen vuokralleanto 113
Hautajaiset, J. L. Runebergin, kaupunginvaltuuston osallistuminen niihin 300
Hautausavustusanomus 392
Hautausmaa, sotilassairaalan, sen laajentaminen 28, 108
Helsingfors aktiebostäder nimisen yhtiön vuokra-alueiden vaihtoa koskeva anomus 34
Helsingin anniskeluosakeyhtiö, paloviinan anniskelu- ja vähittäismyyntioikeuden myöntäminen sille 76, 314, 315
Hevoset, niiden osto palolaitoksen tarpeisiin 293
Hevoskauppa, markkinoilla harjoitettu, sitä koskeva lausunto 317
Hevosten juoma-altaat, niiden teettäminen 263
Hiekka, korvauksen suorittaminen siitä 293
» sen ottoon myönnetty lupa 266
Holhouslautakunta, sen jäsenten vaali 208
» vapautus sen jäsenyydestä 207
Huoneet, niiden vuokraaminen matkustaville sotilashenkilöille 384
» » » näyttelyvierailleen 118
Huoneisto, kuumesairaalan, sen korjaustyöt 255
» sen hankkiminen kansankirjastolle ja lukusalille 250
» » » kaupunginvaltuustolle 3
» » » kuumesairaalalle 129, 348
» » » merikoululle 129
» » » porvaris- tai talonpoikassäädylle 118
» » » pyhäkoululle 43, 129
» » » ruumiinavauksia varten 129
» » » tullikamarille 43, 116
» » » vaivaishoitojohtokunnan puheenjohtajan vastaanottohuoneeksi 254
» tullikamarin, sen valaistusta koskeva riita 255, 349
Huoneistot, pakkolunastetuissa taloissa olevat, lupa asua niissä 44, 119
» raatihuoneen, niiden käyttäminen 116
Huutokauppa, laidun- ja viertotiemaksujen kanto-oikeuden 49, 152
Huutokauppalaitos, sen uudestaanjärjestäminen 184
Huvila-alueet, Meilahden, niiden käyttö 33, 112

Huvila Edet, sen vuokramaksu 35
» Harju, erään sen alueen vuokralleanto 113
» Lugnet, sen alueiden varaaminen työväenasuntoja varten 329
» » » tonttien myynti 22
Huvilatilat, niiden vuokralleanto 111, 227, 236, 331
» Töölönlahden pohjoispuolella sijaitsevat, niiden käyttö 233, 236
Höyrylaivalaiturit, tavarasuojain rakennuttaminen niille 42, 364
Höyrylaivat, lupa anniskelun harjoittamiseen niissä 200
Höyryruisku, sen osto 166, 168

Ikälisäykset, kansakoulunopettajain oikeus niiden saamiseen 274
» myönnetyt 155
Ilmoittaminen, keskipäivän ajan, määräraha sitä varten 75
Iltakoulu, sen johtokunnan jäsenten vaali 210
Insinöörihallitus, venäläinen, talon hankkiminen sille 122
Inventtaajat, kaupungin irtaimen omaisuuden, niiden valitseminen .. 45, 137, 267, 364
» » kassan, niiden valitseminen 45, 137, 267, 364
Inventtaus, kansankirjaston kirjavaraston 408
» työ- ja vaivaistalon irtaimen omaisuuden 305
Irtain omaisuus, kaupungin, sen inventtaus 45, 137, 267, 371
Istutukset, kaupungin, niiden aitaaminen 370
» » » hoito 134
Itäinen viertotie, sen varrella sijaitsevien alueiden rakennussuunnitelma 92, 213

Jako, kalavesien 116
Jalkakäytävät, niiden päällystämistä koskevia lausuntoja 131
» » » » määräyksiä 359
Jalkaväenjunkkarikoulu, venäläinen, tonttipaikan luovuttaminen sille 100
Jernström, L. A., v. t. kaupunginpuutarhuri, hänen palkankorotuksensa 381
Johtosääntö, aluelääkärien 70, 193, 309
» kansankirjaston 195, 310
» kaupunginlääkärin 70, 193, 309
» köyhäinlääkärien 70, 406
» majoituskomitean 304
» majoituslautakunnan ..... 401—404
» rakennuskonttorin ..... 312, 409—410
» teollisuusjohtokunnan, lausunto ehdotuksesta siksi 201
» terveyslautakunnan 70, 193, 306
Julkaisut, valtuuston, niiden lähettäminen Tukholman kaupunginvaltuustolle 198
Jumalanpalvelus, kaupunginvaltuutettujen osallistuminen siihen 66
Juoma-altaat, hevosten, niiden teettäminen 263
Järjestely, Katajanokan ..... 90—92
» palkkain 273
Järjestelytyöt, kaupungin 319, 375
Järjestelyvaliokunta, sen asettaminen 2
» ks. myös Valiokunta.
Järjestyssäännöt, kansankirjaston 311
» kaupungin yleisen sairaanhoidon 407
» vuokra- ja kuorma-ajurien 304
Jätkäsaari, paikan luovuttaminen sieltä lennätinasemalle 226, 330
» sen vuokralleanto 332

Kaartinkasarmi, viemärikanavan johtaminen sieltä Eteläsatamaan 370
Kaartin maneesi, Kasarmin- ja Fabianinkatujen välisen liikenneyhteyden järjestäminen sen kohdalle 358
Kaasujohtoverkosto, sen laajentaminen 181, 263, 404
Kaasulaitos, siinä tarpeelliset varovaisuustoimenpiteet 303
Kaasun valaisuvoima, sitä vastaan tehdyt muistutukset 179
Kaasunkulutus 179, 303
Kaasuvalaistus, sen parantamista tarkoittavat toimenpiteet 347, 404
Kaasuvalaistus valaistusvuonna 1874—75, sitä koskeva kertomus 46
» » 1875—76, » » » 170
» » 1876—77 » » » 303
» » 1877—78 » » » 400
Kaasuvalaistusosakeyhtiö, sen ja kaupungin välisen sopimuksen muuttaminen .. 303, 404
Kaatopaikka, sen siirtäminen 267
Kadut, niiden huuhtelu 314, 389
» » kiveäminen 216, 390
» » puhtaanapidon ottaminen kaupungin tehtäväksi 410
» » tasoittaminen 213, 294, 298, 359, 397
» viemärijohtojen laskeminen niihin ..... 366—370
» ks. myös Katuvalaistus y. m.
Kahvilaliike, lupa sen harjoittamiseen Teatteriesplanaadissa 415
Kaisaniemen puisto, erään sen osan pakkolunastaminen 218
» » viemärikanavan rakentaminen sen lammikkoon 369
» ravintola, sen vuokralleanto 119
Kaivopuisto, sen valaistuksen ja poliisivartioinnin järjestäminen 314, 404
» vesijohdon ulottaminen sinne 352
Kaivot, eräät julkiset, niiden sulkeminen 352
» korvaus niiden veden saastuttamisesta 171
» niiden kaivaminen 135
Kalastajasatama, sen järjestäminen Katajanokalle 257, 298, 356
Kalavedet, niiden jakaminen 116
Kalliinajanlisäyksiä 56, 154
Kalustoluettelot, kaupungin irtaimen omaisuuden, niiden laatiminen 46
Kalusto, määräraha sen hankkimiseen kuumesairalaaan 387
» » » » poliisivartiokonttoriin 170
» « » » realikoululle 170
Kampinmalmi, kauppakojujen pystyttäminen sinne 125
Kampinmalmin huvila n:o 68, sen vuokra-alueiden vaihtaminen 34
Kanavoimistyöt, kaupungin, niiden järjestäminen 319
Kansakoulu, venäläinen, sen avustaminen 387
Kansakoulunopettajisto, sen palkankorotus 56, 155, 274, 379
Kansakoulurahastot, niiden siirtäminen rahatoimilaitoksen hoidettavaksi 144, 147, 268
Kansakoulut, ehdotus niiden uudeksi ohjesäännöksi 407
» laulunopettajan palkkaaminen niihin 71
» niiden henkilökunnan uusi palkkaussääntö 380
» » johtokunnan hoidettavana olevien rahastojen siirtäminen rahatoimilaitokselle 144
» » » jäsenten vaali 85, 209, 322, 419
» » kouluneuvostojen vaali 85, 209, 322, 419
» » luokkain suurimman oppilasmäärän vahvistaminen 71
» » ohjesäännön tarkastaminen 71, 195
» » toimintaa lukuvuonna 1875—76 koskeva kertomus 310

Kansakoulut, niiden toimintaa lukuvuonna 1876—77 koskeva kertomus 407
» » valtionapu 384, 399
» » vuoden 1875—76 talousarvioehdotus 61
» » » 1876—77 » 172
» palkankorotuksen myöntäminen niiden johtokunnan virkailijoille 274, 379
» vastuuvapauden myöntäminen niiden johtokunnalle 46
Kansakoulutalo, Kasarminkadun 21:ssä oleva, kaasun johtaminen sen pihamaalle 354
Kansakoulutalot, niiden korjaustyöt 42, 127
» uudet, niiden rakennuttaminen 36, 121, 144, 268, 343
Kansakoulutarkastaja, hänen antamansa vuosikertomus 72
» » virkansa hoitaminen 312
Kansalaisoikeusanomukset 82, 202, 317, 416
Kansankirjasto, kertomus sen toiminnasta..... 139
» sen eroavan johtajan lahjapalkkio 380
» » huoneisto 250
» » johto- ja järjestyssäännöt ..... 310—311
» » johtokunnan jäsenten ja varajäsenten vaali 210,322, 419
» » kirjastonhoitajan vaali 412
» » kirjavaraston inventtaus 408
» » lukusalin laajentaminen 348
» » ottaminen kaupungin haltuun 195
» » rakennuksen paikka ..... 226, 341—343
» » sitoumuksen suorittaminen 148
» » vahtimestarin palkankorotus 380
» » ylläpitokustannukset 149, 377
Kanto, kunnallisverojen 65, 149, 270, 377
» laidun- ja viertotiemaksujen 49, 152
Kappeli, sen korjaustyöt 255
» » vuokralleanto ..... 236—242
Kappeliesplanaadi, luistinradan järjestäminen sinne..... 334
Kartta, kaupungin, sen laatiminen 170
» Töölön puistoalueen, sen osto 170
Kasarmintori, sillä olevien lihamyymäläin vuokraaminen 44
Kasarmirakennukset, lausunto veden antamisesta niihin 302
» tonttien luovuttaminen niitä varten 25, 98
Kassa-arkku, kaupungin, sen avaimen säilyttäminen 8
Kasvatusavustus, oikeuspormestari C. A. Öhrnbergin lapsille myönnetty 294
Katajanokka, kalastajasataman rakentaminen sinne 257, 298, 356
» kaupungin siellä omistamien talojen purkaminen 347
» sen järjestely ..... 90—92
» siellä sijaitsevien talojen pakkolunastaminen 21
» » suoritetut laiturirakennustyöt 264, 354, 356
» » » tasoitustyöt 172, 257
Katajanokankari, luotsivartouksen järjestäminen sinne 28
Katonkattaminen, lausunnon antaminen siitä 67
Katselmukset, lähtö-, niiden toimittamistapa 304
» » toimitetut, niistä suoritettu palkkio 352
Katselmus, vesijohdon 349
Katselmusmiehet, niiden valitseminen lähtökatselmuksiin 323, 349
Katselmustoimitukset, kaupungin edustajain valitseminen niihin..... 87
Katuvalaistus, sen järjestäminen ..... 58, 181—184, 263—264, 354, 390, 413

Katuvalaistus, sitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » 1878 » » » 292
» » » » 1879 » » » 399
» valtionapu sitä varten 58, 65, 165, 292, 299, 399
Kauppa ja merenkulku, kaupungin, sitä valaisevat tilastotaulukot 170
Kauppakojut, anomus saada pystyttää niitä Kampinmalmille 125
Kauppasopimus osakeyhtiö Neptunin kanssa, vesijohtoa koskeva 17
Kaupunginasemakaava, uusi, sen toteuttamisen edellyttämät tasoitustyöt y. m. 256
Kaupunginasemakaavanmuutokset 356, 357
Kaupungininsinööri, v. t., hänen palkankorotuksensa 275
Kaupungininsinöörinvirka, sen julistaminen avoimeksi 275
» » täyttäminen 313
Kaupunginkamreerinvirka, sen täyttämisen lykkääminen 313
Kaupunginkassa, sen palkkausrahaston kirjanpito 269, 373
» » tarkastus 45, 137, 267, 371
» » tilaa valaiseva taulukko 45, 65, 371
Kaupunginkirjasto, ks. Kansankirjasto.
Kaupunginlääkäri, hänen johtosääntönsä 70, 193, 309
Kaupunginlääkärinvirka, sen täyttäminen 411
» » uudestaanjärjestäminen 69
Kaupunginpuutarhuri, hänen asemaansa koskeva päätös 410
Kaupunginvaltuusmiehet, ks. Kaupunginvaltuutetut.
Kaupunginvaltuusto, lisätty, sen vaali 9, 39, 339, 376
» maistraatin suhde siihen 301
» sen esityslistain julkaiseminen 8
» » huoneisto 3
» » kanslian palkat 154
» » » työ 2, 68, 184, 302, 400
» » kanslistin (notaarin) vaali 68, 185, 302, 400
» » kirjeenvaihto kaupungin hallintoviranomaisten kanssa 7
» » kokoonpano 1, 89, 212, 325
» » kokoukset 2, 4, 90, 177, 213, 326
» » perustava kokous 2
» » pöytäkirjain tarkistaminen 7
» » sihteerin vaali 3, 185, 302, 392
» » » vastaanottoaika 84
» » sinetti 8
» » tarverahain tilittäminen 139, 267, 375
» » tarverahat- y. m. määrärahat 8
» » työjärjestys ..... 3—6
» » täydennysvaalit 83, 204, 418
» » valitseminen 204, 205, 319, 320
» sitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » 1878 » » » 297
Kaupunginvaltuutetun tehtävä, vapautus siitä 204, 418
» vaali, valitus sen johdosta 314
Kaupunginvaltuutetut, heidän eroamisarvontansa 83, 205, 320, 408
» » esiintymisensä kaupungin edustajina 6
» » paikkansa kokouksissa 2
» » valitsemisensa 204, 205, 319, 320
Kaupunginvankila, korvaus sen ruoanpidosta 381

Kaupunginvankila, sen saarnaajan palkankorotus 155
» » vanginvartijain palkankorotus 57
» » vanginvartijantoimen lakkauttaminen ja naisvartijantoimen perustaminen sinne 72
Kaupunginviskaalinvirka, sen lakkauttaminen 68
Kaupunginvoudit, apulais-, niiden asettaminen 411
Kauttakulkutavara, sen makasiinivuokran korottaminen 158
Keisarilliset merkkipäivät, kunniatervehdykset niiden johdosta 66, 176
Keisarivierailu, toimenpiteet sen johdosta 66, 171, 176
Keittohuone, sen rakentaminen Sörnäsiin 345
Keittohuonemaksut, niiden taksa 281, 291
Keskipäivän aika, sen ilmoittaminen 75
Kiinteistöt, lupa omistaa niitä 82, 202, 317, 416
Kiinteä omaisuus, kaupungin, sen katselmusmiesten vaali 349
» » » sitä koskevat asiakirjat 255
» » » tuloja tuottava, katsaus siihen 130
» » » tulot siitä vuoden 1877 tulosäännön mukaan 176
» » » » » » 1878 » » 299
» » » » » » 1879 » » 398
Kirjallisuus, sen osto 166
Kirjanpito, palkkausrahaston 269, 373
» vesijohdon aiheuttamien tulojen ja menojen 171
Kirkko, uusi, sen tonttipaikka 22, 94
Kirkonkirjoihin merkitseminen ja verollekirjoittaminen, sitä koskeva anomus 319
Kiveäminen, katujen 216, 390
» torien 257, 264, 298, 360, 397
Kivenlouhinta, lupa siihen 177, 266
Koiravero, sen käytäntöönottaminen 148
Kojut, niiden rakentaminen rihkamakauppaa varten 345
Kokous, kaupunginvaltuuston perustava 2
Konetehdas, sen perustamislupa 112
Korjaustyöt, kaupungin talojen 42, 125, 126, 253, 254 255
Korkeasaaren ravintolaliike 78
Korko, rahastojen, sen vahvistaminen 393
Korot, vuoden 1877 tulosääntöön otetut 175
» » 1878 » » 296
» » 1879 » » 398
Kortteli n:o 54, sen lunastaminen 39, 41
Korvaus hiekasta 293
» kaivoveden saastuttamisesta 171
» lipuista 171
» maksujen suorituksen hoitamisesta 57, 156
» luontoismajoituksen raha- 152, 272, 382
» vesijohtotöistä, etumaksu siitä 293
Korvausjuttu, kaupungin asiamiehen valitseminen siihen 88, 211
Kotipaikkaoikeus, sitä koskevia lausuntoja 202
Kouluneuvostot, niiden valitseminen 85, 209, 210, 322 419
Kuivattaminen, n. s. keskimmäisen esplanaadin ..... 356—358
Kumtähden huvila, sen vuokralleanto 331
» säteri, sen alueella, kuritushuonevankilalle varatulla paikalla suoritetut louhimistyöt 67

Kumtähden säteri, uuden tien teettäminen siellä oleviin huviloihin 132
Kunnallisasetus, sen 37 §:n tulkinta 6
» » muuttaminen 177, 300
Kunnallishallinto, sitä varten vuoden 1879 menosääntöön otetut määrärahat 395
Kunnalliskalenteri, sen julkaiseminen 198, 313
Kunnallispormestari, hänen palkkaetunsa 54, 154
Kunnallispormestarin virka, sen hoidattaminen ..... 54 —55
Kunnallisverot, ks. Verot.
Kunnallisverotus, sitä koskevia valituksia 150, 151, 270, 377
Kuolemansyytilasto, täydellisempi, sen aikaansaaminen 71
Kuorma-ajurit, niiden taksan muuttaminen 278
» » » uusi järjestyssääntö 304
Kuormastovaunuvaja, paikan luovuttaminen sitä varten 25, 104
Kuponkien ja obligatioiden polttaminen, kaupungin asiamies siinä 211
Kuritushuonevankila, louhintatöiden alkaminen sille varatulla maalla 67
» maan pakkolunastaminen sitä varten 22, 88, 97, 213
Kuumesairaala, huoneiston hankkiminen sille 129
» kaluston hankkiminen siihen 387
» paikan varaaminen sen rakennuksille 93
» sen hallinto 194
» » huoneiston korjaustyöt 255
» » johtokunnan lakkauttaminen 407
» » sairassijain lakkauttaminen 312
» » » luvun lisääminen 387
» » taloudenhoitajan palkkion korotus 379
» » talousarvioehdotus vuodelle 1876 62
» » » » 1877 172
» » tarkoitusta koskeva lausunto 407
» tilapäinen, sen huoneisto 348
» » » perustaminen 129
» uusi, sen asemapiirros 249
Kyydinpito, sen tarjoaminen urakalle 49
Käsityöläiskoulut, niiden perustaminen 201
Käymälät, niiden rakentaminen 125
Köyhäinlääkärinvirat, niiden hoitaminen 412
» » uudelleenjärjestäminen 69
Köyhäinlääkärit, niiden johtosääntö 70, 406

Lahjapalkkiot, myönnetyt 60, 277, 380
Lahjoitettu maa, kaupungin, sitä koskevat asiakirjat 255
Lahjoitetut rahastot, kaupungin, niiden hoidon siirtäminen rahatoimilaitokselle 144—147
» » » ks. myös Rahasto.
Lahjoitukset suunnitellulle puutarhayhdistykselle 109, 110
Laidunmaksut, lupa kantaa niitä 49, 152
Lainan ottaminen 16, 47, 139, 375
Lainaobligatioiden varalomakkeet, niiden tallettaminen 269
Lapsenpäästölaitos, kaasujohdon ulottaminen sinne 354
» tonttipaikan luovuttaminen sitä varten 25
» vesijohdon johtaminen sinne 262
Laskuoja, sen puhdistaminen 133, 242
Laulunopettajat, niiden asettaminen kansakouluihin 71

Lautakunnat ja valiokunnat, vapautus niiden jäsenyydestä 320, 418
Lautakunta tilapäisen sairaalan perustamista varten 129
Lennätinasema, paikan luovuttaminen sitä varten Jätkäsaaresta 226, 330
» sen järjestäminen Tähtitorninvuorelle 347
Lennätinasemat, eräät sotilaalliset, niiden säilyttäminen 417
Lihamyymälät, Kasarmintorin, niiden vuokraaminen 44
Liikennemaksut, niiden taksain määräysten tulkitseminen 161
» » » tarkastus 58, 157, 279, 280
Liikenneväylä Kasarmin- ja Fabianinkatujen välille kaartinmaneesin luo 351
Liput, korvauksen suorittaminen niistä 171
Liuskasaari, sen vuokralleanto 113
Loppukatselmus, vesijohdon 349
Louhimistyö, kuritushuonevankilan rakennuspaikan, sen aloittaminen 67
» vesijohtoa varten suoritettu, sitä koskeva riita ..... 388—389
» Vladimirinkadulla suoritettu, sen aiheuttamat toimenpiteet 60
Luistinrata, sen järjestäminen Kappeliesplanaadiin 334
Lunastaminen, korttelin n:o 54 ..... 39, 41
» rakennusten 123
» Venäjän valtiolle kuuluvan muonamakasiinin 37
» vuokratonttien, oikeus siihen 214
Lunastus, vaakatodistuksen 371
Lunastushinta, pakkolunastetun maan 22, 97
» Suomen pankin tontin 171
Luotsivartous, sen järjestäminen Katajanokankarille 28, 74
Lupa anniskelun harjoittamiseen 76, 77, 197, 200, 315, 414, 415
» asumiseen pakkolunastetuissa taloissa 44, 119
» biljardinpitoon 82, 202, 318, 416
» hiekanottoon 266
« kahvilaliikkeen harjoittamiseen Teatteriesplanaadissa 415
» kiinteistöjen omistamiseen 82, 202, 317, 416
» kivenlouhintaan 177, 266
« kivennäisvesitehtaan perustamiseen 318
» konetehtaan perustamiseen 112
» panttilainausliikkeen perustamiseen 202, 318
» savuke- ja sikaritehtaitten perustamiseen 204
» virvoitusjuomamyymälän rakentamiseen 416
» väkiviinatehdasliikkeen perustamiseen 318
Lyhennysluettelot, niiden tarkastaminen 150, 270, 378
Lyijyputkien käyttäminen talojen sisäisiin vesijohtoihin 135, 262
Lääkärit, kaupungin, heidän oikeutensa lukea hyväkseen virkavuosia 407

Maa-alue, kuritushuonevankilaa varten pakkolunastettu 22, 88, 97, 213
» rautateiden tarpeisiin pakkolunastettu 22
» rautateille luovutettu, sen palauttaminen kaupungille 235, 327
» Suomen sotilaslaitokselle luovutettu 98
» Töölön puistosta suunnitellulle puutarhayhdistykselle luovutettu 109
» valtionrautateille työväenasuntojen rakentamista varten luovutettu 219
Maatilat, ks. myös Huvilatilat.
Maistraatinsihteeri, hänen virkaanasettamisensa 66
» pormestarit ja raatimiehet, niiden vaalitapa 411
Maistraatti, sen huolehtiminen kaupungin rahatoimenhallinnosta y. m. 6

Maistraatti, sen palkkaussääntö 49
» » suhde kaupunginvaltuustoon 301
» » uudelleenjärjestelyä koskeva ehdotus 67, 184, 399
» » vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » 1878 » » » 297
Majatalon- ja kyydinpito, sen tarjoaminen urakalle 49
Majoitus, luontois-, sen rahakorvaus 152, 272, 382
» sotaväen tilapäinen, sitä koskevat toimenpiteet ..... 128, 384—387
» valtionapu sitä varten ..... 161—165, 399
Majoitusasiat, niissä tehtyjä valituksia 314, 387 412
Majoituskomitea, ks. Majoitustoimikunta.
Majoituskustannukset, niiden lieventämistä tarkoittavat toimenpiteet 59, 65, 161—165
Majoituslautakunta, sen johtosääntö ..... 400—404
» » majoitusmestarin valitseminen 412
» » puheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 418
» » viranpitäjäin palkkiot 381
Majoitustoimikunta, sen puheenjohtajan ja jäsenten vaali 208, 322
» » toimihenkilöiden palkankorotukset 155, 273, 276
» » uusi johtosääntö 304
» uuden viran perustaminen siihen 312
» vapautus sen jäsenyydestä 320
» virastohuoneen hankkiminen sille 250
Makasiinivuokrat, kauttakulkutavarain, niiden korotus 158
Makkien ja vedenheittolaitosten likaaminen, sakko siitä 411
Maksut, laidun- ja viertotie-, niiden kanto 49, 152
» liikenne-, satama- y. m., niiden taksa ..... 58, 161, 279—292
» lupatodistus-, niiden poistaminen 277
» palkkio niiden suorituksen hoitamisesta 57, 156
» rahatoimikamarin toimituskirjoista suoritettavat, niiden taksa 277
» teurastuslaitoksen käyttö-, niiden taksa 335
» uimahuoneiden käyttö-, niiden vahvistaminen 152
» vedenkulutus-, alennuksen myöntäminen niistä 382
Margelin, K. V., avustava majoitusmestari, valittu majoituslautakunnan majoitusmestariksi 412
Markkinat, hevoskaupan supistaminen niillä 317
Matka-apurahoja 172
Meilahti, siellä olevien huvila-alueiden käyttö 34, 112
» teiden rakennuttaminen sinne 34, 112
Menosääntö, kaupungin vuoden 1876 62
» » » 1877 ..... 172, 175
» » » 1878 295
» » » 1879 394
Menot, kaupungin, niiden lisääntymistä koskevat tutkimukset 300, 378
Merenkulku ja kauppa, kaupungin, sitä koskevat tilastotaulukot 170
Merenkulkumaksut, vapautus niiden suorittamisesta 151
Merimieskoulu, sen huoneisto 129
» » opettajain vuokrarahat 57, 157, 374
Mittausmaksut, niiden taksa 279, 291
Munkkisaari, sen vuokralleanto 113
Muonamakasiini, sen rakennuttaminen venäläiselle sotaväelle 27, 122
» Venäjän valtiolle kuuluva, sen lunastaminen 37

Muutto, rakennuskonttorin 348
Mylly, Vanhankaupungin, kivirummun rakennuttaminen sen luo 136
» » sen vuokralleanto 114
Myrskyvaroitusmerkkien nostaminen 28, 73
Myynti, Hakasalmenkadun tontin n:o 1 328
» irtaimen omaisuuden y. m. 293
» Lugnet-nimisen huvilan tonttien 22
» obligatioiden 147
» proomun 169, 293
» rakennusten 127
» Taivalsaaren 109
» veden, Erottajalla olevasta palopostista 136
» vuokratonttien, kaupunginasemakaavan alueella olevien 21, 105, 214, 329

Narinkkamyymälät, niiden palovakuuttaminen 169
» » siirtäminen 123
Neptun, ks. Osakeyhtiö Neptun.
Nostokurjet, niiden osto 59, 390
Nya Teaterhusbolaget yhtiöltä olevan saatavan poistaminen kirjoista 148
» » yhtiön avustaminen 294
» » » vapauttaminen kunnallisverojen suorittamisesta 272
Näyttelyvieraat, huoneistojen hankkiminen heille 118

Obligatioiden ja kuponkien polttaminen, edustajan valitseminen siihen 211
» myynti 147
Ohjeet, noudatettavat yksityisiä johtoja vesijohdosta vedettäessä 178
Ohjesäännöt ja johtosäännöt, kaupunginhallintoa koskevat vanhat, niiden hankkiminen 3
Ohjesääntö, kansakoulujen, sen muuttaminen 71, 195
» kansakoulujen uusi 407
» kansankirjaston ja lukusalin 196
» pörssihuutokauppain 417
» rahatoimikamarin ..... 6, 68, 185, 187—191
» » eräiden sen pykäläin tulkinta 400
» vaivaishoidon, sen muuttaminen 195
Oikeusraatimiehenvirka, sen hoitaminen 72
Omaisuus, ks. Kiinteä omaisuus ja Irtain omaisuus.
Opetuslaitokset, kouluneuvostojen valitseminen niille 85, 209, 323, 419
» niitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » 1878 » » » 296
» » » » 1879 » » » 396
Oppikoulut, niiden kouluneuvostojen vaali 209, 210
Osakeyhtiö Neptun, ennakkomaksun suorittaminen sille vesijohtotöiden urakkasummasta 388
» » sen ja kaupungin välinen riitakysymys ..... 388—389
» » » kanssa vesijohdon ostamisesta kaupungille käydyt neuvottelut 8—21
Osakuntatalo, uusmaalaisen ylioppilasosakunnan, tontin luovuttaminen sille 222
Osto, hevosten, palolaitokselle 293
» kirjallisuuden 166
» nostokurjen 59, 383
» palokaluston 59, 166, 168

Osto, Töölön puistoalueen kartan 170
» varastotonttien 92
» vedenheittolaitosten 392
» vesijohdon ..... 8—21, 92, 139

Painolastimaksut, niiden taksa 282, 291
Pakkahuonemakasiini, sen vuokraaminen 127
Pakkausmaksut, niiden taksa 283, 291
Pakkolunastaminen, Katajanokan talojen 21
» maan kuritushuonevankilaa varten 88, 97, 213
» » rautateiden tarpeisiin 22, 218
Pakkoluovutus, sitä koskeva haaste 199
Palauttaminen ja alentaminen, tuulaaki-y.m.maksujen 48, 161, 278
» kunnallisverojen 151
Palkankorotus, kunnan viranpitäjäin 55, 56, 57, 153, 154, 155, 273, 274, 379, 380
Palkkausasioita ..... 153—157, 273, 310, 378, 381
Palkkauslautakunta, sen jäsenten vaali 49, 207
Palkkaussääntö, kansakoulujen henkilökunnan 380
» maistraatin 49
» poliisilaitoksen 50, 53
» raastuvanoikeuden 49
» satamakonttorin 378
Palkkiot, myönnetyt 57, 352, 373, 390
» vahvistetut 153, 154, 155, 156, 273, 276, 374
» valtiopäivävaliokunta-, niiden suorittaminen 378
Palmgren, O. L., oikeusraatimies, valittu kunnallispormestariksi 55
Palojärjestys, uusi, sen laatiminen 305, 405
Palokalusto, sen osto ..... 166—169
Palokomennuskunta, puhtaanapidon uskominen sen tehtäväksi 192
» sen lisääminen 69
Palokonstaapelit, niiden palkankorotus 55
Palokunta, vapaaehtoinen, sen rakennuksen tonttipaikka 220, 327
» » » työkaluvajain uudestaanrakentaminen 42
Palolaitos, hevosten osto sen tarpeisiin 293
» sitä varten vuoden 1876 menosääntöön otetut määrärahat 62
» » » » 1877 » » » 175
» » » » 1878 » » » 297
» » » » 1879 » » » 396
» valtionavustus sen ylläpitoa varten 382
» vesijohdon käyttäminen sen tarpeisiin 135
Palopostit, niiden järjestämisoikeus 405
Paloruiskun tarkastus, kaupungin edustaja siinä 211
Paloruiskut, uudet, niiden hankkiminen 59
Palosuojelu, sen järjestäminen teollisuusnäyttelyssä 169
Palotoimikunta, sen jäsenten vaali 208, 322
» » toimenpidettä vastaan tehty muistutus 138
Palotorni, uusi, sen rakennuttaminen 36, 93
Palotornit, niiden korjaaminen 126
Palovakuuttaminen, n. s. narinkkamyymäläin 169
Paloviina ja väkiviina, niiden vähittäismyyntitapa 199
» sen vähittäismyynti- ja anniskeluoikeus, anniskeluosakeyhtiön 314

Paloviina, sen vähittäismyynti- ja anniskeluoikeutta koskevia anomuksia .. 76, 77, 314
Paloviinavero, kaupungin osuus siitä 47, 149, 377, 399
Panttilainausliike, sen perustamislupa 202, 318
Parmausmaksut, niiden taksa 279, 291
Paviljonki, Töölön puiston, sen säilyttäminen 125
Perunkirjoitusprosentti, pormestarille ja raatimiehelle tuleva, sen lakkauttaminen 79
Perustava kokous, kaupunginvaltuuston 2
Pidentäminen, vuokra-ajan ..... 35, 112, 114—115, 216, 243, 327
Pihlajasaaret, niiden vuokralleanto 332
Pikikeittiö, sen rakennuttaminen 345
Pitkäsilta, sen uudestaanrakentaminen 133
Poliisihoito, sitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat..... 175
» » » » 1878 » » » 297
» » » » 1879 » » » 396
Poliisijärjestysehdotus 69, 192
Poliisikamari, sen venäjänkieliset toimituskirjat 387
» veneen hankkiminen sille 293
Poliisilaitos, sen palkkaussääntö 50, 53, 153
» » uudelleenjärjestely 192
» » valtionapu 297
Poliisipiirijaoitus, kaupungin, sen muuttaminen 305
Poliisivartiointi, sen järjestäminen Kaivopuistoon 314
Poliisivartiokonttori, sen huoneisto 128
» » kalusto 170
Polttaminen, obligatioiden ja kuponkien, kaupungin edustajat siinä 211
Polttimot, tarkastajantodistajain määrääminen niihin 88, 324
Pormestarit, niiden vaalitavan muuttaminen 411
Porvarit, n. s. pienemmät, niiden porvarioikeudesta johtuvat oikeudet 81
Porvaris- tai talonpoikaissääty, huoneiston luovuttaminen sille 118
Proomu, sen myynti 171, 293
Puhtaanapito, sen hoitaminen 48, 153, 192, 305, 410
» siitä suoritettavan korvauksen korottaminen 272
Puistoaitaus, sen korjaaminen 134
Puistot, kaupungin, niiden hoito 134
Puutarhayhdistys, erinäisten etujen myöntäminen sille..... 29
» maan luovuttaminen sille Töölön puistosta 109
» sille anottu valtionapu 58
Pyhäkoulu, sen avustaminen 387
» » johtokunnan jäsenten vaali..... 87, 210, 323, 419
» » muutto 129
» uuden huoneiston hankkiminen sille..... 43
Pyykkisillat, niiden siirtäminen ja uusien teettäminen 265
Pääomanlyhennykset, vuoden 1878 menosääntöön otetut 296
Pörssihuutokaupat, niiden ohjesääntöehdotus 417

Raastuvanoikeus, sen jumalanpalveluksen tiedoittaminen 66, 176, 300, 399
» » kokousten ilmoittaminen 66, 176, 300
» » palkkaussääntö 49
» » pormestarien ja raatimiesten vaalitavan muuttaminen 411
» » uudelleenjärjestely 67, 184, 399
» » vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175

Raastuvanoikeus, sen vuoden 1878 menosääntöön otetut määrärahat 297
Raatihuone, sen huoneistojen käyttö 116
» » korjaukset ja muutostyöt 116, 253
Raatimiehet, niiden vaalitavan muuttaminen 411
Raha-asiain valiokunta, ks. Valiokunta.
Raha-asiat, kaupungin, niitä valaisevan katsauksen laatiminen 44
» » ks. Valiokunta.
Rahakorvaus, luontoismajoituksen 152, 272, 382
Rahasto, kansakoulunopettajatar K. W. Törmälän, sen hallinto 294
» kauppaneuvos H. Borgströmin uudisrakennus-, sen korkovarojen käyttö 295
» kunnollisen palvelusväen palkitsemis-, sen vastaanottaminen 60
Rahastot, kaupungille lahjoitetut, niiden vastaanottaminen 144, 146
» niiden varoille laskettava korko 393
Rahatoimikamari, sen antama kertomus vuodelta 1877 400
» » kokoukset 188, 302, 400
» » ohjesäännön erään pykälän tulkinta 400
» » ohjesääntö 6, 68, 185, 187
» » puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, jäsenten ja varajäsenten vaali 207, 321, 418
» » sihteerin palkka 273
» » toimituskirjoista suoritettavien maksujen taksa 277
» » valtuuttaminen määräämään etuanteja maksettavaksi hallituksille ja lautakunnille 269
» sitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat..... 175
» » » » 1878 » » » 297
» » » » 1879 » » » 395
» vapautus sen jäsenyydestä 321
Rahatoimikonttori, sen vanhempia tilejä koskeva oikaisujuttu 46, 138, 374
» » vuoden 1874 tilit 46
Rahatoimiohjesääntö, ks. Rahatoimikamari, sen ohjesääntö.
Rajankäynti, kaupungin edustajan valitseminen siihen 88
Rakennukset, kaupungin, niiden arvioiminen 166
» » » korjaukset 126, 127
» » vesijohdon johtaminen niihin..... 125, 262
» kunnallisen terveydenhoidon tarpeisiin teetettävät, paikan varaaminen niille 93, 216, 330
» niiden myynti 127
» » poistaminen 127
» » säilyttäminen 125
» niitä varten vuoden 1876 menosääntöön otetut määrärahat 62
» » » » 1877 » » » 175
» » » » 1878 » » » .. 298, 395
» » » » 1879 » » » 397
» Tähtitorninvuoren viereiset, niiden rakentamista koskevan kiellon kumoaminen..... 408
» vuokratontilla sijaitsevat, niiden säilyttämisoikeus 332
Rakennus, kunnallisen sairaalan, sen teettäminen ..... 338—341
» sen hankkiminen venäläiselle insinöörihallitukselle 122
» vapaaehtoisen palokunnan, sen tonttipaikka 220, 327
Rakennusasia, sitä koskeva valitus 66
Rakennusjärjestys, sen tulkinta ja soveltaminen 408

Rakennuskonttori, avustavan insinöörin ottaminen siihen 275
» sen johtosääntö ..... 312, 408—410
» » muutto toiseen huoneistoon 348
Rakennusosakeyhtiö, lausunto sen sääntöehdotuksesta 318, 417
Rakennustoimikunta, työ- ja vaivaistalon uudisrakennuksia varten asetettu 120
Rakennustyöt, työ- ja vaivaistalon, niiden aiheuttamat toimenpiteet 41, 119, 144, 268, 293, 375
Rantakaistale, Töölönlahden, sen kaunistaminen 134
Rantalaiturityöt, kaupungin, niiden järjestäminen ..... 91, 319, 356—358
Rautatientori, sen tasoittaminen ja kiveäminen 257, 298, 360, 393
» » valaistuksen parantaminen 390
» sirkusrakennuksen pysyttäminen siellä 43
Rautatieraiteet, niiden rakentaminen Katajanokalle 356
Rautatiet, maan pakkolunastaminen niiden tarpeisiin 22, 218
» niille luovutetun maan luovuttaminen takaisin kaupungille 255, 327
Ravintolaliike, sen harjoittamisoikeus 77, 319
Ravintolat, niiden vuokralleanto ..... 119, 236—242
Realikoulu, huoneen hankkiminen sen valmistavalle luokalle 43, 129
» oman talon rakennuttaminen sille 341
» sen tonttipaikka 250
» sille myönnetty määräraha 170
Reuter, C., v. t. kaupungininsinööri, hänelle myönnetty palkankorotus 380
Rihkamakauppa, kojujen teettäminen sitä varten 345
Runeberg, J. L., kaupunginvaltuuston osanotto hänen hautajaisiinsa 300
Ruoanpito, kaupunginvankilan, korvaus siitä 381
Ruoholahti, alueen varaaminen sieltä kunnallisen terveydenhoidon tarpeisiin 94, 216, 330
Ruumiinavaukset, huoneiston vuokraaminen niitä varten 129
» niiden suorittaminen 80
Ruumiinavaushuone, uusi, sen rakennuttaminen 122, 249
Räkäysmaksut, niiden taksa 279, 291

Saatavat, kaupungin, niitä koskeva päätös 47, 148
Sairaala, kaupungin, ks. Kuumesairaala.
» kunnallinen, sen rakennuttaminen ..... 338—341
Sairaanhoito, kaupungin yleinen, sen järjestyssäännöt 407
» sitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » 1878 » » » 297
» » » » 1879 » » » 396
Sairaspaikat, kuumesairaalan, niiden lakkauttaminen 312
» » » lukumäärän lisääminen 387
Sakko makkien ja vedenheittolaitosten likaamisesta 411
Sakot, poissaolo-, kaupunginvaltuutettujen, vapautus niiden suorittamisesta 382
Sandell, A. F., sotakamreeri, määrätty hoitamaan kaupunginkassanhoitajanvirkaa 198
Satamajärjestys, uusi, ehdotus siksi 192, 304, 404
Satamakonttori, sen kirjanpitäjän vaali 313
» » uusi palkkaussääntö 378
» » virkain täyttäminen 197, 411
» » vuoden 1878 menosääntöön otetut määrärahat 297
Satamamaksut, niiden palauttaminen 278
» » taksa ..... 279—281, 290
Satamapalvelijat, niiden palkankorotus 55

Satamarata, sen rakennuttaminen ..... 131, 257—260
Satamarakennustyöt, kaupungin ..... 319, 354—356
Satamat, varppauspoijujen asettaminen niihin 265
Savuke- ja sikaritehdas, sen perustamislupa 204
Sederholm, C. E., kauppalaivankapteeni, valittu satamakirjanpitäjäksi 197, 313
Sekalaiset menot, kaupungin, niitä varten v. 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » » » 1878 » » » 298
» » » » » » 1879 » » » 397
» tulot, » vuoden 1877 tulosäännön mukaan 175
» » » » 1878 » » 299
» » » » 1879 » » 399
Siirto, vuokraoikeuden 34, 115, 244, 327
Siirtäminen, kaasulaitoksen 303
» n. s. narinkkamyymäläin 123
» pyhäkoulun 129
Sikari- ja savuketehdas, sen perustamislupa 204
Silta- y. m. maksut, niiden palauttaminen ja alentaminen 48, 161
Siltamaksut, niiden taksa 279, 291
Sinetti, sen hankkiminen kaupunginvaltuustolle 8
Sirkusrakennus, sen pysyttäminen Rautatientorilla 43
Sirpalesaari ja Sirpalekari, niiden vuokralleanto 227
Sofianlehto, huvila, sen vuokralleanto 331
Sopimus, kaupungin ja Kaasuvalaistusosakeyhtiön välinen, sen muuttaminen 303
Sotaväenmajoitus, tilapäinen, sen aiheuttamat toimenpiteet ..... 128, 384—387
Sotaväki, venäläinen, muonamakasiinin rakentaminen sille 27, 122
» » tonttien luovuttaminen sille teetettäviä rakennuksia varten 25, 98
Sotilaslaitos, Suomen, maan luovuttaminen sille 98
Sotilassairaala, sen hautausmaan laajentaminen 28, 108
Sundman, C. W. I., kauppaneuvos, saatavan periminen häneltä 47
Suomalainen alkeisoppilaitos, sen tonttien luovutuskirjat 221
» » » tonttipaikka 22, 95
Suomen pankki, sen rakennuksen paikka 22, 326
» » » tontin kauppahinnan vieminen kirjoihin 171
» sotilaslaitos, maan luovuttaminen sille 98
Surutoin, huvila n:o 25, sen vuokralleanto 332
Synnytyslaitos, ks. Lapsenpäästölaitos.
Säännöt, kansankirjaston 310
» rakennusosakeyhtiön, ehdotus niiksi 318, 417
Söderström, J. A., kaupunginkassanhoitaja, määrätty hoitamaan kaupunginkamreerinvirkaa 198
Sörnäs, keittohuoneen ja pikikeittiön rakennuttaminen sinne 345
Sörnäsin satama, siellä suoritetut työt 131

Taideyhdistys ja taideteollisuusmuseo, tontin luovuttaminen niille 96, 222
Taivallahti, teurastamon rakennuttaminen sen rannalle ..... 246—249, 334
Taivalsaari, sen myyminen tai vuokraaminen 109
Takavarikoiminen valtionverojen perimiseksi, valitus siitä 272
Taksa, liikenne-, satama- y. m. maksujen uusi ..... 58, 159, 283—292
» rahatoimikamarin toimituskirjoista suoritettavien maksujen 277
» teurastuslaitoksen käyttömaksujen 335
» vesijohdosta tapahtuvan vedenjakelun 159

Taksat, kuorma- ja vuokra-ajurien, niiden muuttaminen 278
Taksoituslautakunta, sen jäsenten vaali 205
Tallqvist, H. Th., ratainsinööri, valittu kaupungininsinööriksi 313
Talo, sen hankkiminen venäläiselle insinöörihallitukselle 122
» vapaaehtoisen palokunnan, sen tonttipaikka 220, 327
Talot, Katajanokan, kaupungin omistamat, niiden purkaminen 347
» » niiden pakkolunastaminen 21
Talousarvioehdotus, sen uusi asettelu 174
» vuoden 1877 172
» » 1878 295
» » 1879 394
Talousarviovaliokunta, ks. Valiokunta.
Talouskoulu, tontin luovuttaminen sitä varten 221
Tarkastajantodistajat, niiden määrääminen polttimoihin 88, 211, 324, 420
Tarkastus, lyhennysluettelojen 150
Tasoittaminen, katujen 216, 294, 298, 359, 397
Tasoitustyöt, Katajanokalla suoritetut 90, 172, 256
» uuden kaupunginasemakaavan toteuttamisen edellyttämät 256
Taulukko, kaupunginkassan tilaa valaiseva 45, 65, 371
Tavaravajat, niiden rakennuttaminen höyrylaivalaitureille 42, 346
Teatteriesplanaadi, lupa kahvilaliikkeen harjoittamiseen siellä 415
Teatteri, venäläinen, sen rakennustöiden aiheuttamat toimenpiteet 103, 223
» » tonttipaikan luovuttaminen sille 26, 101
Teatteritalo-osakeyhtiö, ks. Nya teaterhusbolaget.
Teollisuusjohtokunta, lausunto sen johtosääntöehdotuksesta 201
Teollisuuskoulut, niiden perustaminen 201
Teollisuusnäyttely, palosuojelun järjestäminen sinne 169
Terveydelliset epäkohdat, niiden poistaminen 199
Terveydenhoito, kunnallinen, alueen varaaminen sitä varten tarpeellisille rakennuksille 93, 216, 330
lausunto sen johtosääntöehdotuksesta 316
» sen uudestaanjärjestely 69, 193, 305
» sitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » 1878 » » » 297
» » » » 1879 » » » 396
Terveyslautakunta, sen asettaminen 70, 193
» » johtosääntö 70, 193, 306
» » jäsenten vaali 418, 420
» tilapäinen, sen vuosien 1874 ja 1875 tilit 268
Teurastamo, sen rakennuttaminen ..... 122, 246—249, 334—338
Tie, Kumtähden huviloihin johtava uusi, sen teettäminen 132
Tiet, niiden kunnossapitovelvollisuus 360
» » rakentaminen Meilahden huvila-alueelle 112
Tilasto, kuolemansyy-, täydellisempi, sen aikaansaaminen 71
Tilastotaulukot, kaupungin kauppaa ja merenkulkua valaisevat 170
Tilat, aikaisemmin kaupungille kuuluneet, niiden omistusoikeus 130
» » » » niitä koskeva tutkimus 256
» niiden vuokralleanto 33, 111
Tilinpäätös, vuoden 1877, sen myöhästymisen selittäminen 372
Tilintarkastajat, niiden vaali 205
» niille annetut ohjeet 373

Tilit, kaupungin, myönnettyjen ennakkojen poistaminen niistä 374
» » vuoden 1874, niiden tarkastaminen 137, 371
» » » 1875 » » 137, 371
» » » 1876 » » 267, 371
» » » 1877 » » 372
Toimikunta, asetettu pohtimaan kysymystä paikkain luovuttamisesta venäläisen sotaväen tarpeisiin teetettäville uusille rakennuksille 25
Tontinlunastusmaksut, vuoden 1877 tulosääntöön merkityt 175
» » 1878 » » 299
» » 1879 » » 398
Tontinmyynti, peruutettu 226
Tontit, kaupungin haltuun palaavat 93
» niiden arviomiehen valitseminen 88
» » luovuttaminen kasarmirakennuksia varten 25, 98
» » myyminen 21, 22
» » pakkolunastaminen 21
» » varaaminen 93
» » vuokralleanto 111, 243, 331
» » yhdistäminen 327
Tontti n:o 1 Hakasalmenkadun varrella, kansankirjastorakennuksen teettäminen sille 226
» » » » » sen luovuttaminen kaupungille 25, 92
» » » » » » myyminen 328
» » 19 Korkeavuorenkadun varrella, sen luovuttaminen reaalikoululle 341
Tonttipaikka, diakonissalaitoksen 97
» kuumesairaalan rakennusten 93
» lapsenpäästölaitoksen 25
» reaalikoulun 250
» suomalaisen alkeisoppilaitoksen 22, 95, 221
» Suomen pankin 22, 171, 321
» Surutoin-nimisen huvilan alueella sijaitseva, sen vuokralleanto 332
» taideyhdistyksen, veistokoulun ja taideteollisuusmuseon 96, 222
» talouskoulun 221
» uuden kansakoulun 36
» » kirkon 22, 94
» » palotornin 93
» uusmaalaisen ylioppilasosakunnan talon 222
» vapaaehtoisen palokunnan talon 220, 327
» venäläisen jalkaväenjunkkarikoulun 100
» » sotaväen muonamakasiinin 27
» » teatterin 26, 101
Tukholman kaupunginvaltuusto, julkaisujen lähettäminen sille 198
Tulenvaara, toimenpiteet sen torjumiseksi 75, 305, 405
Tulkinta, kunnallisasetuksen erään pykälän 6
» liikennetaksan määräysten 161
» rahatoimikamarin ohjesäännön 400
» rakennusjärjestyksen 408
Tulli- ja merenkulkumaksut, vapautus niiden suorittamisesta 151
» » pakkahuone, uusi, sen rakennuttaminen 37, 122, 245
Tullikamari, huoneiston hankkiminen sille 43, 116
» sen huoneiston valaistuskustannukset 255, 349
Tullimaksut, kannetut, tietojen antaminen niistä 58

Tullivapaus, vesijohdon koneiden y. m. 270
Tullivarastot, niiden perustaminen 270
Tuloa tuottavat oikeudet vuoden 1877 tulosäännön mukaan 176
» » » » 1878 » » 296
» » » » 1879 » » 399
Tulosääntö, vuoden 1876 62
» » 1877 ..... 172, 175
» » 1878 299
» » 1879 398
Tutkijalautakunta, sen jäsenten vaali 205
Tuulaaki, sen kantamisoikeus 269, 377
Tuulaakikamari, sen vaakamestarin palkanjärjestely 378
» vaakamestarinapulaisen ottaminen siihen 197
» vuoden 1878 menosääntöön sitä varten otetut määrärahat 297
Tuulaakimaksut, niiden palauttaminen ja alentaminen 48
» » vahvistaminen 377
Työ- ja vaivaistalo, korvauksen suorittaminen sen rakennustöihin tarvittav. hiekasta 293
» » » sen irtaimiston inventoiminen 305
» » » » korjaukset 126
» » » » rakennustyöt 41, 119, 144
» » » » rakennustöiden aiheuttamat kustannukset 268, 375
» » » vesipostin järjestäminen sen luo 353
Työjärjestys, kaupunginvaltuuston ..... 3—6
Työkaluvajat, vapaaehtoisen palokunnan, niiden uudestaanrakentaminen 42
Työt, ks. Yleiset työt.
Työväenasunnot, niiden rakennuttaminen ..... 22, 34, 217, 251—253, 329
» » vedenkulutusmaksujen alentaminen 382
Tähtitorninvuori, optillisen lennättimen järjestäminen sinne 347
» sitä koskevan rakennuskiellon kumoaminen 408
Tärpättilyhtyvalaistus, sen lisääminen 264
Tölöträsk, huvila, siihen kuuluvain maitten jakaminen 331
Törmälä, K. W., kansakoulunopettajatar, hänen lahjoittamansa rahaston hoito 294
Töölön puisto, maan luovuttaminen siitä suunnitellulle puutarhayhdistykselle 109
» » sen hoito 134
» » » kartan hankkiminen 170
» » » käyttö 266, 330
» » siellä olevan paviljongin säilyttäminen 125
» » » » viljelysmaan vuokralleanto 331
» puistoyhtiö, sille kuuluvain rakennusten y. m. lunastaminen 123
Töölönlahti, sen pohjoispuolella sijaitsevien huvilatilain käyttö ..... 233—236
» » rantakaistaleen kaunistaminen 134
» viemärikanavien johtaminen siihen ..... 366—368, 370

Uimahuoneet, niiden käytöstä suoritettavat maksut 152
Ulriikaporinvuoret, alueen luovuttaminen niiltä 242
Urakkatarjous, majatalon- ja kyydinpidon 49
» puhtaanapidon 49
Uskotutmiehet, niiden määrääminen tarkastamaan holhoustilejä 323
Uudestaanjärjestely, huutokauppaliikkeen 184
» kaupunginvaltuuston kanslian työn 68
» maistraatin ja raastuvanoikeuden kokoonpanon 67, 184, 392

Uudestaanjärjestely, poliisilaitoksen 192
» terveydenhoidon sekä kaupunginlääkärin- ja köyhäinlääkärinvirkain 69, 193, 305
Uudisrakennus- ja muutostyöt, lainan ottaminen niitä varten 399
Uusmaalainen ylioppilasosakunta, tontin luovuttaminen sen osakuntatalolle 222

Vaakamaksut, niiden alentaminen 48, 160
» » laskeminen 158
» » palauttaminen 48, 161, 278
» » taksa 279, 291
Vaali, arviomiesten ja kaupungin edustajain 88, 210, 211
» hallitusten, lautakuntain ja johtokuntain jäsenten 84, 87, 207—211, 322—324, 418—419
» kansankirjaston kirjastonhoitajan 412
» katselmusmiesten 323, 349
» kaupungin irtaimen omaisuuden inventtaajain 45, 137, 267, 371
» » kassan tarkastusmiesten 45, 137, 267, 371
» kaupungininsinöörin 313
» kaupunginvaltuuston kanslian kanslistin (notaarin) 68, 185, 302, 400
» » » sihteerin 3, 184, 302, 400
» kaupunginvaltuutettujen 204, 205, 319, 320
» kouluneuvostojen 85, 209, 322
» » valitsijamiesten 85, 419
» lisätyn kaupunginvaltuuston 9, 39, 339, 375
» majoituslautakunnan 418
» » majoitusmestarin 412
» polttimoiden tarkastajantodistajain 88, 211, 318, 420
» satamakonttorin kirjanpitäjän 313
» terveyslautakunnan 418
» tilintarkastajain 203
» vakinaisen valmisteluvaliokunnan jäsenten 83, 315, 418
» välitystuomarin vesijohdon loppukatselmukseen 382
Vaalitapa, pormestarien, raatimiesten ja maistraatinsihteerin, sen muuttaminen 411
Vaivaishoito, sen ohjesäännön muuttaminen 195
» » tilien tarkastus 46, 136
» sitä varten vuoden 1876 menosääntöön otetut määrärahat 63
» » » » 1877 » » » 173, 175
» » » » 1878 » » » 297
» » » » 1879 » » » 396
» tilapäisen luoton käyttäminen sen menojen suorittamiseen 148
Vaivaishoitojohtokunta, palkkion myöntäminen sille suoritetusta ylim. työstä 58
» palkkion suorittaminen sen tilien päättämisestä 156, 277
» sen alaisten virka- ja palvelusmiesten palkankorotus 56
» » jäsenten vaali ..... 84, 208, 322, 419, ~~420~~
» » puheenjohtajalle vuokrattu vastaanottohuone 254
» » puheenjohtajan palkkio 56, 277
» » sihteerin palkkaaminen 273
» » sihteerintoimen täyttäminen 72
» » virkain yhdistäminen 194
» vapautus sen jäsenyydestä ..... ~~420~~
Vaivaishoitorahastot, niiden siirtäminen rahatoimilaitoksen hoidettavaksi ..... 144—147

Vaivaishoitotilit, niiden tarkastus 46, 136
Vaivaishoitoverot, niitä koskeva ohje 47
Vaivaiskassa, varain määrääminen maksettavaksi sen tarpeisiin 148
Vaivaistalo, ks. Työ- ja vaivaistalo.
Vaja, kuormastovaunu-, paikan luovuttaminen sitä varten 25, 104
Vakaaja, mittain ja painojen, palkkion myöntäminen hänelle 157
Vakanssisäästöt 153, 276
Valaistus, sen järjestäminen Kaivopuistoon 313
Valiokunnat, niiden täydentäminen 49, 63, 96, 174, 193, 206, 321, 419
Valiokunta asetettu antamaan lausunto elinkeinoasetusehdotuksesta 78
» » » » erinäisten hallinnollisten viranomaisten toiminnan jatkamisesta 6
» » » » kaasuvalaistusta koskevasta kysymyksestä 46, 400
» » » » käsityöläis- ja teollisuuskoulujen perustamisesta 201
» » » » terveydenhoitosäännön ehdotuksesta 316
» » järjestely- ja kanavoimis- y. m. töitä varten (järjestelyvaliokunta) 215, 257, 265, 275, 319, 361
» » käsittelemään kysymystä asunto-olojen parantamisesta 405
» » » » huvilatilain käytöstä 33, 92, 111, 213
» » » » jalkakäytäväin päällystämisestä..... 131
» » » » kaasulaitoksen siirtämisestä 303, 321
» » » » Kaisaniemen puiston erään osan pakkoluovuttamisesta 218
» » » » Kaivopuiston valaistuksesta 413
» » » » kansakoulunopettajakunnan kalliinajanlisäyksestä 56
» » » » kansakouluohjesäännön tarkastamisesta 195, 379, 380, 384, 387, 407
» » » » kansankirjaston ja lukusalin huoneistosta 250, 341
» » » » Kappelin vuokralleantamisesta 236
» » » » Katajanokan järjestelystä 90, 264
» » » » » satamarakennustöistä .. 354
» » » » katujen puhtaanapidosta 410
» » » » katuvalaistuksesta 179
» » » » kaupungin omistusoikeudesta erinäisiin tiloihin 130, 256
» » » » » tilien tarkastuksesta 267, 371
» » » » » velvollisuudesta Vanhankaupungin myllyn ylläpitämiseen 350
» » » » » yleisen sairaanhoidon järjestyssäännöstä 407
» » » » kaupunginkassan palkkausrahaston kirjanpidosta 269, 366, 419
» » » » kaupustelukojujen rakennuttamisesta 345
» » » » keskiesplanaadin kuivattamisesta ja uudestaanjärjestelystä 350
» » » » kolmannen luterilaisen kirkon tonttipaikasta 94

Valiokunta asetettu käsittelemään kysymystä kunnollisen palvelusväen palkitsemisrahaston käytöstä 60
» » » » kuritushuonevankilaa varten pakkolunastetun maan hankkimisesta takaisin 97, 213
» » » » kuumesairaalan rakennusten paikasta 93, 111, 216, 249, 338
» » » » lainan ottamisesta järjestely- ja uudistöitä varten .. 340, 375
» » » » » » vesijohdon lunastamista varten .. 16, 139
» » » » liikenneväylän aikaansaamisesta Kasarmin- ja Fabianinkatujen välille kaartinmaneesin sivuitse 358
» » » » luvan myöntämisestä paloviinan vähittäismyynnin ja anniskelun harjoittamiseen 75, 196, 314
» » » » maistraatin ja raastuvanoikeuden uudelleenjärjestelystä 399
» » » » majoituslautakunnan uudesta johtosäännöstä 251, 299
» » » » majoitusrasituksen lieventämisestä .. 59
» » » » merikoulun opettajain vuokrarahoista 57
» » » » myrskyvaroitusmerkkien hankkimisesta ja nostamisesta 73
» » » » määrärahan myöntämisestä veistokoululle 60
» » » » narinkkamyymäläin siirtämisestä 96, 123
» » » » nostokurkien ostosta 59, 390
» » » » pakkahuonemakasiinien vuokraamisesta 127
» » » » palolaitoksen ylläpidosta 382
» » » » palotornien korjauksista 126, 220
» » » » panttilainausliikkeen perustamisesta 202, 321
» » » » pienempien porvarien porvarioikeudesta johtuvista oikeuksista 81
» » » » poliisilaitoksen uudesta palkkasäännöstä 50
» » » » pormestarin, raatimiesten ja maistraatinsihteerin vaalitavan muuttamisesta 411
» » » » raatihuoneen huoneistojen käytöstä .. 116
» » » » rahatoimikamarin ohjesäännöstä 68, 185
» » » » rahatoimikonttorin vanhemmista tileistä 138
» » » » rakennusjärjestyksen tulkinnasta ja soveltamisesta 408
» » » » rakennuskonttorin ensimmäisen osaston johtosäännöstä 312
» » » » rakennusosakeyhtiöiden säännöistä .. 318
» » » » reaalikoulun talon rakennuttamisesta 341

Valiokunta asetettu käsittelemään kysymystä ruumiinavausten toimittamisesta 80
» » » » suomalaisen alkeisoppilaitoksen tonttipaikasta 22, 95
» » » » tavaravajain rakennuttamisesta höyrylaivalaitureille 42
» » » » terveydenhoidon uudelleenjärjestelystä 69, 193
» » » » tonttien lunastamisesta 22
» » » » » pakkoluovuttamisesta ja myynnistä 21, 22, 105
» » » » tulevista ja menevistä tavaroista suoritettavien maksujen taksan uudistamisesta 58, 279
» » » » tullivarastojen perustamisesta .. 257, 261
» » » » työ- ja vaivaistalon lisä- ja muutosrakennuksista 41, 119
» » » » työväenasuntojen rakennuttamisesta 251
» » » » Töölön puiston ottamisesta kaupungin haltuun 30, 109, 233, 266, 330
» » » » uuden ruumiinavaushuoneen rakennuttamisesta 122, 249
» » » » » teurastamon rakennuttamisesta 122, 334
» » » » » tulli- ja pakkahuoneen rakennuttamisesta 37, 245
» » » » uudesta poliisijärjestyksestä 69
» » » » » satamajärjestyksestä 192, 304, 404
» » » » vakinaisen palokomennuskunnan lisäämisestä 69
» » » » valittamisesta kunnallistaksoitusta koskevasta kuvernöörin päätöksestä .. 150
» » » » venäläisen jalkaväkijunkkarikoulun tonttipaikasta 100
» » » » » teatterin rakennustyön aiheuttamista toimenpiteistä 223
» » » » » » tonttipaikasta .. 101
» » » » vesijohdon ostamisesta 8
» » » » viertoteiden hallinnosta ja kunnossapidosta 44
» » » » vuokra- ja kuorma-ajurien taksojen muuttamisesta 278
» » » » yleisen kansankirjaston ottamisesta kaupungin haltuun 195
» » tarkastamaan lyhennysluetteloja 378
» » valmistelemaan kansakoulukysymyksiä .. 36, 42, 61, 71, 72, 121, 343
» » » kysymystä ennakkojen poistamisesta kaupungin tileistä 374, 380
» » » » kaupunginvaltuuston työjärjestyksestä 82
» » » » satamaradan rakennuttamisesta 131, 257

Valiokunta asetettu valmistelemaan kysymystä uuden tien rakennuttamisesta Kumtähden huviloihin 132
» » » raha-asioita (raha-asiainvaliokunta) 44, 46, 49, 56, 63, 67, 97, 130, 138, 144, 147, 148, 149, 156, 157, 174, 206
» » » vuoden 1878 talousarvioehdotusta 295
» » » » 1879 » 394
» vapautus sen jäsenyydestä 84, 204, 207, 320, 419
Valiokuntamietinnöt, niiden painattaminen 6
Vallilan huvila, erään sen alueen vuokralleanto 113
Valmisteluvaliokunta, kaupunginvaltuuston vakinainen, sen jäsenten toimikausi 68
» » » » » vaali 6, 84, 206, 320
Valtionapu, kansakoulujen, korotettu 300, 384
» Katajanokan satamarakennustöitä varten 354
» katuvalaistuskustannuksia varten 58, 65, 165, 292
» majoituskustannuksia varten 161, 164, 165, 399
» palolaitoksen ylläpitoa varten 382
Valtionavut, vuoden 1877 tulosääntöön otetut 175
» » 1878 » » 299
» » 1879 » » 399
Valtionrautatiet, erään Kaisaniemen puiston osan pakkolunastaminen niiden tarpeisiin 218
» maan luovuttaminen niille työväenasuntoja varten 219
» niiden tarpeisiin annetun veden hinnan alentaminen 278
Valtionverot, valitus niiden takavarikoimisesta 272
Valtiopäivämiespalkkio, sen maksamistapa 273
Valtiopäivävaliokuntapalkkiot, niiden suorittaminen 378
Valtuuskunta asetettu laatimaan ehdotusta osakeyhtiö Neptunin kanssa tehtäväksi vesijohtoa koskevaksi kauppa- ja urakkasopimukseksi 16
» » neuvottelemaan vesijohdon ostamisesta 15, 141, 142
» » ryhtymään tarpeellisiin toimenpiteihin odotetun keisarivierailun johdosta 66, 176
Valvontalautakunta, sen asettaminen vesijohtotöitä varten 210
Vanginvartijat, kaupunginvankilan, palkankorotuksen myöntäminen niille 57
Vanhankaupungin mylly, kivirummun rakennuttaminen sen luo 136
» » sen vuokralleanto 114
Vankeinhoito, sitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » 1878 » » » 297
» » » » 1879 » » » 396
Vantaanjoki, sen veden tutkiminen 11
» » vedenkorkeuden mittaaminen 137
» vesijohdon rakennuttaminen siitä kaupunkiin 9
Vapautus valiokuntain ja lautakuntain jäsenyydestä ..... 83, 207, 320—321, 419
Varaaminen, tonttien 93
Varastotontit, niiden osto 92
Varppauspoijut, niiden asettaminen satamiin 265
Wasenius, G. V., filosofianmaisteri, valittu kansankirjaston kirjastonhoitajaksi 412
Vastuuvapaus, sen myöntäminen kansakoulujen johtokunnalle 46
» » » kunnan rahatoimen hallinnosta vuosina 1874—75 371
Vedenheittolaitokset ja makit, niiden osto ja pystyttäminen 392
» » » sakko niiden likaamisesta 411
Vedenkorkeus, Vantaanjoen, sen mittaaminen 137

Vedenkulutusmaksut, niiden alentaminen 382
Vedenpuute, sen ehkäisemistä tarkoittavat toimenpiteet 196
Wegelius, K. Th., lakitieteenkandidaatti, valittu kaupunginvaltuuston sihteeriksi 3, 185, 302, 400
Veistokoulu, sen määräraha 60
» » tonttipaikka 96, 222
» » valtionapu 58
Velat, kaupungin 394
Vene, sen hankkiminen poliisikamarille 293
Veroliput, palkkio niiden jakelusta 157
Verollekirjoitus kaupungissa, sitä koskeva anomus 319
Verot, kunnallis-, niiden alentaminen 377
» » » kanto 65, 149, 270, 377
» » » palauttaminen 151, 272
» » valitus niiden maksuunpanosta 377
» » vapautus niiden suorittamisesta 272
Verotus, siitä kertyvät tulot vuoden 1876 tulosäännön mukaan 64
» » » » » 1877 » » 173, 174, 175
» » » » » 1878 » » 300
» » » » » 1879 » » 399
Vesi, sen antamista kasarmirakennuksiin koskeva lausunto 302
» » myynti 134, 382
» valtionrautateiden tarpeisiin annettu, sen hinnanalennus 278
Vesijohdot, rakennusten sisäiset, lyijyputkien käyttäminen niihin 135
Vesijohto, luoton ottaminen sen ostoa varten 139
» oikeus haaraputkien johtamiseen sen pääputkistosta 135
» sen käyttäminen palolaitoksen tarpeisiin 135
» » loppukatselmus ..... 349—352
» » menojen ja tulojen kirjaaminen 171
» » osto ..... 8—21, 91, 137
» » oston aiheuttamat valitukset 20, 91
» » tulot ja menot vuoden 1877 talousarvion mukaan 175
» » » » » » 1878 » » 295, 296
» » » » » » 1879 » » 290, 398
» » ulottaminen erinäisiin kaupungin taloihin 124, 262
» » » Kaivopuistoon ja Puistokadulle 352
» siitä tapahtuvan vedenjakelun taksa 159
» sitä varten tarvittavien koneiden y. m. tullivapaus 151, 270
» veden pumppuaminen siihen 75
» yksityisten johtojen liittäminen siihen 177
Vesijohtotyöt, etumaksun myöntäminen niiden urakkasummasta 293
» insinöörin palkkaaminen niitä varten 312
» niiden loppuunsuorittaminen 256
» palkkion myöntäminen niiden tarkastajalle 156
» valvontalautakunnan asettaminen niitä varten 210
Vesijohtovesi, näytteiden ottaminen siitä 390
Vesipostit, niiden sijoittaminen 136, 352, 353
Viemärijärjestelmä, sen uusiminen ..... 265, 360—366
Viemärikanavat, niiden rakentaminen ..... 44, 219, 319, 366—370
Viertotiet, niiden hallintoa ja kunnossapitoa, koskeva ehdotus 44
Viertotiemaksut, niiden kanto-oikeus 49, 152

Viljelysalue, Töölön, sen vuokralleanto 332
Viranpitäjät, kunnalliset, niiden ikälisäykset 274
» » » palkankorotukset 55, 56, 57, 154, 155, 156, 273, 275, 379, 380
Viransijaisuusmäärärahat, myönnetyt 381
Virastot, kaupungin, niitä varten vuoden 1879 menosääntöön otetut määrärahat 394
Virkaanasettaminen, maistraatinsihteerin 66
Virat, kunnan, niiden lakkauttaminen 68, 72
» » uudet, niiden perustaminen 312, 412
Virkavapaus, sen myöntäminen 313, 412
Virkavuodet, kaupungin lääkärien, oikeus niiden laskemiseen 407
Virvoitusjuomat, lupa myymälän rakentamiseen niiden kauppaa varten 416
Virvoitusjuomatehdas, sen perustamislupa 318
Vuokra-ajurit, niiden taksan muuttaminen 278
» » uudet järjestyssäännöt 304
» Kampinmalmin huvila n:o 68, sen maiden vaihto..... 34
Vuokra-alue, sen järjestely 133, 242
Vuokraehdot, niiden muuttaminen 115, 333
Vuokralleanto, erinäisten alueiden 113, 114, 243, 331
» Forsbyn palkkatalon..... 227
» Greijuksen tilan 331
» huvilatilain 227, 236, 331
» Jätkäsaaren 332
» Liuskasaaren 113
» Munkkisaaren 113
» Pihlajasaarten 332
» ravintolain ..... 119, 236—242
» Taivalsaaren 109
» tilusten, joiden vuokrakausi oli päättymässä 33, 111
» tonttien 111, 243, 332
» Töölössä olevan viljelysmaan 332
» Vanhankaupungin myllyn 114
Vuokramaksu vaivaishoidon hallussa olevasta Edet-nimisestä huvilasta 35
Vuokramaksut, niiden alentaminen 244
Vuokraoikeus, sen pidentäminen ..... 35, 112, 113—114, 216, 243, 333
» » siirto 34, 115, 244 333
Vuokrarahat, niiden myöntäminen 56, 157, 272, 381
Vuokrasopimuskaavakkeet, kaupungin tilain ..... 227—232
Vuokratontit, niiden myyminen ..... 105—109, 214, 329
Vuokratontti, sillä olevien rakennusten säilyttämistä paikoillaan koskeva anomus .. 332
Väkiviinatehdas, sen erioikeuden siirto 416
» » liikkeen harjoittamislupa 318
Välitysmiehet, vesijohdon loppukatselmukseen valitut..... 388

Yhdistyskanava, maanalainen, määräraha sen rakennuttamiseksi Antinkadulle 44
Yhdistäminen, tonttien 327
Yleiset paikat ja katuosuudet, niiden puhtaanapito 153
» rasitukset, niitä varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 175
» » » » » 1878 » » » 298
» » » » » 1879 » » » 397
» työt, katsaus niiden kustannuksiin v. 1874..... 46

Yleiset työt, katsaus niiden kustannuksiin v. 1875 131
» » niitä koskevat tilit 139
» » » varten vuoden 1877 menosääntöön otetut määrärahat 172, 175
» » » » » 1878 » » » 298, 393
» » » » » 1879 » » » 397
Ylioppilasosakunta, tontin luovuttaminen sen osakuntatalolle 222

Julkaisujen luettelo.

A. Helsingin kaupungin tilasto.

I. **Terveyden- ja sairaanhoito.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—14. 1910—29.
15—16. 1930—31 (edellinen osa).

II. **Ulkomaan kauppa.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—11. 1916—26.

III. **Merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—3. 1915—26.

II—III. **Ulkomaan kauppa ja merenkulku.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—4. 1927—30.

IV. **Helsingin kaupungin teknilliset laitokset.** Helsingin kaupungin teknillisten laitosten hallituksen julkaisema.
1—17. 1916—32.

V. **Kaupungin tilit ja tilinpäätös.** Helsingin kaupungin rahatoimiston julkaisema.
1—17. 1916—32.

VI. **Opetuslaitokset.** Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—7. 1916—30.

B. Helsingin kaupungin tilastollinen vuosikirja. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
5—11. 1909—15. 12—25. 1919—32.

C. Kertomus Helsingin kaupungin kunnallishallinnosta. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
21—43. 1908—30.
Vanhempi sarja. Kaupunginvaltuusto. 1. 1875—78.

D. Helsingin kaupungin kunnalliskalenteri. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—9. 1911, 1914, 1919, 1922, 1924, 1926, 1928, 1930, 1932.

E. Helsingin kaupungin kunnallinen asetuskokoelma. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema.
1—9. 1923—31.

F. Helsingin kaupunkia koskevat asetukset. Kunnallinen käsikirja. Helsingin kaupungin tilastotoimiston julkaisema 1930.